The Ohio State University
3 2435 05552035 7

OHIO STATE
UNIVERSITY
LIBRARIES

سعید پاشانك خاطراتی

اوچ جلددن مركبدر اوراق متفرقه‌سی [illegible]

برنجی جلد

[illegible]

سعید پاشانك خاطراتی

اوچ جلددن مركبدر اوراق متممه‌یه مخصوص جلدلرده بشقه‌در.

برنجی جلد

درسعادت

« صباح » مطبعه‌سی — باب عالی جاده‌سی نومرو ۷

۱۳۲۸

DR568.8
S23 A37
1912
v. 1

(صباح) مطبعه‌سی — باب عالی جاده‌سی نومرو ۷

مقدمه

منسوب اولدیغم ملت ودولته اوان مأموریتمده حسن خدمته وقف نفس ایتمش احیان معزولیتمده تجدد منصب ایچون زمانه‌ده جاری اولان مراجعات وتشبثاتدن اتقاء واختیار انزوا ایله وطنك سعادت حالنه، پادشاهك مصالح عامه‌ده موفقیتنه حصر مناجات ایلمش اولدیغم حالده نهایت بر سفارته مراجعت وتحری چارهٔ هجرت وسلامته مجبور اولوشمك اسبابندن حسب البشریه متأثرم. جالب نظر دقت اولور اعتقادینه مبنی خاطراتمی بر درجه‌یه قدر یازمق ایستدم. لکن حالی تماميله تصویر ایده‌مم. یازیله‌جق شیلر الجرعة تدل علی الغدیر مآلنه تقریب معنادن عبارت اوله‌جقدر. صدده کیرمزدن اول ترجمهٔ حالمدن بحث ایده‌یم. صدارت خامسه‌ده نه طرفدن ویرلدیککنی بیله میورم. اوراق حوادثك لسان مطردله نشر ایلدکلری ترجمهٔ حالمده مابین باش کتابتندن اول شورای دولت ملازملرندن اولدیغم وخدمت دولته شورانك تاریخ تشکیلنده بدأ ایلدیکم یازلدیغی کبی مراد بکك آوروپا مطبوعاتندن بعضلرنده مندرج رساله‌سنده دخی جلوسده معیت کتابتیله سرایه کیده‌رك بعده باش کتابته ارتقا ایلدیکمه، محاربه‌ده منتج مصائب اوامر امضا ومدحت پاشا وسردار عبدی پاشا کبی ذواتی امحا ایله مسند اقتداره کلوب آندن صکره تصحیح مسلك ایتمش اولدیغمه دائر فقره‌لر وار ایسه‌ده هیچ بری طوغرو دکلدر. خدمت دولته یتمش سنهٔ هجریه‌سنده دخول ایتدم. آتیده‌کی ایضاحاتله ثابتدرکه شورای دولته ملازملکله دکل باش معاونلکله داخل اولمشدم. دیکر باش معاونلر سعدالله پاشا، آرتین پاشا وساقزلی اوخانس افندی کبی ذوات ایدیلر. یعنی ذات مورانه‌مك اهمیتی یوق ایسه‌ده اوزمان باش معاونلکك بر اهمیتی واردی.

مأموریت سابقه‌م اولان مطبعهٔ عامره وتقویم وقایع مدیرلکلری معاشی معاونلك معاشی کبی بشبیك غروش ایسه‌ده مدیرلك مأموریتی او اثناده مناصب معتبرهٔ دیوانیه‌دن اولدیغیچون موافقتم استحصال اولنمقسزین باش معاونلکه تحویل مأموریتمدن طولایی کندیمی مغدور کوریوردم. جلوسدن مقدم بولندیغم سائر

مأموریتلر ایسه آتیده بیان ایدلمشدر. پدرم علی نامق افندینك طهراندن عودتیله استانبولده ارتحالی اوزرینه ارضرومده افرادی کثیر بر عائله‌نك قید اعاشه‌سی اوزرمده قالدیغندن موظفاً ارضروم تحریرات قلمنه کیردم. بر مدت اوراده برمدت آناطولی حرب اردوسی امور تحریریه‌سنده بولندم. یتمش بش سنهٔ هجریه‌سی اوائلنده استانبوله کلدم. مجلس والا اعضاسندن خواجه درویش پاشا بعده مشیر حلیم پاشا بعده مدرس عثمان پاشانك تحت ریاستلرنده اوله‌رق مالیه نظارتنده تشکل ایدن محاسبات حربیه قومیسیونی کتابتنده استخدام اولوندم. سنهٔ مذکوره خلالنده مجلس والا خلفاسی سلکنه داخل اوله‌رق یتمش طقوز تاریخنه قدر سلك خلفاده قالدم. بو مدت ظرفنده ایکی کره مأموریت موقته ایله طیشاری‌یه کیتمش ایدم که بری صدراسبق رشید پاشا مهردارلغنده تنفذ ایدن بهجت پاشا ایله خلفلرینه عائد مساوینك تحقیقاتی ایچون قره‌سی سنجاغنه اولوب ارادهٔ سنیه‌یه وفؤاد پاشانك صدارت اولیسنده ویردیکی تعلیمات تحریریه‌یه مستند ایدی. [صورت تعلیمات ۱ رقیله اوراق متممه قسمنده مسطوردر] دیکر مأموریت موقته دخی اوائل عهد عبدالعزیز خانیده سلانیك، مناستر، ترحاله، یانیه ایالتنه ایدی. تفتیش مأموریتی نزدنده هم باش کتابت هم‌ده والیلر داخل اولدیغی حالده عموم مأمورین ملکیه‌نك محاکماتی ایچون متشکل قومیسونك ریاست وظائفنی ایفا ایتمشدم. اول و آخر ضبطیه نظارتنده بولنمش‌اولان حسنی پاشا اول وقت یانیه والیسی اولوب محاکمه ایتدیکم ذواتدن ایدی. شمدی برحیات اولان دیکر مشیر درویش پاشا حسنی پاشایه خلف اولدیغندن کندیسیله معارفه او زمان حاصل اولمشدی. ـ درویش پاشایه عائد فقرهٔ استطرادیه آتیده اتیان اولنه‌جق بر ماده‌یه توطئه ایچوندر ـ یتمش طقوز تاریخندن جلوس همایونه یعنی طقسان اوچ سنه‌سنه قدر ظهور ایدن مأموریتلره کنجه پك جزئی مدت قالوب استعفا ایتدیکم [مشار الیه درویش پاشا رفاقتیله عودت اولنمشدی] یانیه تحریرات ومجلس کبیر باش کتابتی عقبنده وسکسان تاریخنده تشکل ایدن تحریر باش کتابتی‌که مجلس والا دائره‌سنده ایفای وظائف ایدردی. آکا باارادهٔ سنیه مأمور اولدم. ممالك محروسه‌ده املاك ونفوس عمومیه‌نك تحریرینه او زمان بدأ اولنمش وتحریردن اولکی موازنه‌لرك سوابقیله مقایسه‌سندن آکلاشیله‌جغی اوزره واردات کلیه حاصل اولمشدر.

بزده ویرکیلرك اصول نسبت وجباتی یولنده اولمادیغندن اصلاحی ایچون

لازم اولان تدابیری اووقتلر مالیه ناظری بولنان شروانی رشدی پاشا مرحومه برلایحه ایله اخطار ایتدم . [نومرو ۲] مرحوم بونی تقدیر ایتمش ایسه‌ده اجرا- آتی سائر اصلاحات مالیه کبی مهمل قالمشدی . اویله اولماسه ایدی تکالیف عمومیه‌نك کرك نسبتلری وکرك اصول تحصیلی او زمانده کسب انتظام ایدر ، واردات دها زیاده ترقی ایلر ایدی . ولایتلرك بدایت تشکیلنده یدی بیك بشیوز غروش معاشله سلانیك ولایتی مکتوبجیلغنه مأموریتم ظهور ایتدی . اعتذارمه مبنی ایکی بیك یوز بش غروش ضمیله بومعاش اون بیك غروشه ابلاغ اولندی ایسه‌ده ینه کیتمیوب استعفا ایتدم . فؤاد پاشانك صدارت اولیسنده باارادهٔ سنیه یدنجی دائرهٔ بلدیه نامیله تأسس ایدن آطه‌لر دائرهٔ بلدیه‌سی ریاستنه تعیین اولوندم [او وقت شمدیکی دوائر بلدیه موجود اولمیوب یالکز آلتنجی دائرهٔ بلدیه وآکا تالی اوله‌رق یدنجی دائره نامیله آطه‌لر دائرهٔ بلدیه‌سی وار ایدی] بعده صفوت و صبحی پاشالرك معارف نظارتلرنده مطبعهٔ عامره و براز صوکره مطبعه مدیریتی انضمامیله تقویم وقایع مدیرلکنده بولندم . معلوم اولدیغی اوزره مطبعهٔ عامره سلطان محمود خان ثانی زماننده تأسیس اولنمش و بر زمانلر برچوق آثار مفیده طبع ایتمشدر . فقط وظائف ومعاملاتی قواعد مطرده‌یه تابع اولمادیغندن صکره‌لری اداره‌سنه خلل کلمشدی . انتظامنی اعاده وادامه ایچون عقیب مأموریتمده (٥٤) ماده‌یی حاوی برنظام لایحه‌سی قلمه آلمشدم . علی الاصول ارادهٔ سنیه ایله تصدیق اولندقدن صکره (۱۳ — ۹۲) رقملی و ۲۷ — ۲۳ شبان سنه ۱۲۸٤ تاریخلی تقویم وقایعده نشر اولنمشدر . تقویم وقایع‌ده یومی‌یه تحویل ایتمشدم . شورای دولتك تأسسنده مطبعه وتقویم مدیرلکلرندن شوری معاونلکنه تحویل مأموریتم وقوعه کلدیکندن عدلیه ، داخلیه ومحاکمات دائره‌لری باش معاونلکلرنده بولوندم . محمود ندیم پاشانك صدارت اولیسنده شورای دولتك دوائر خمسه‌سی الغا اولندقده دیوان احکام عدلیه‌یه قلب صورتیله وریاست اولیسی دیوان احکام نظارتنه عائد اولمق اوزره ابقا اولنان دائرهٔ محاکماتکه صدر اسبق یوسف کامل پاشا مدحت پاشا دیوان احکام ناظری ایکن اکثریا بالذات ریاستنده بولنمشلردر . اودائره‌نك مستقلاً یعنی دیوان احکام باش کاتبنه تابع اولمامق اوزره باش کتابتنه مأمور اولدم . داخلیه دائره‌سی باش معاونی ایکن ادارهٔ عمومیهٔ ولایات نظامنامه‌سی ،که یوز اوتوز ماده‌یی شاملدر ،

او نظامی عالی پاشانك كريددن عودتنی متعاقب بالخاصه ويرديكی امر اوزرينه قلمه آلمشدم . عالی پاشا سلطان عبدالعزيز حضرتلرينه تقديم ايلديكی لايحهٔ مفصلهٔ مشهوره‌سنده تبعهٔ خريستيانيه‌نك مساواةً حقوق ومنافع مملكتدن مستفيد اولمه‌لری لزومنی وقود سيويلك محاكم دولت عليه‌ده تطبيقنی توصيه ايتمش وفرانسه قود سيويلنك عربی ترجمه‌سی اصلاحات عدليه‌يی تماميله حاوی اولديغيچون بونك نسخهٔ عربيه‌سندن ترجمه‌سی دخی بكاحواله اولونمشدی . صوكره مجلهٔ احكام عدليه‌نك ياپيلمه‌سی فكری غلبه ايتديكندن جودت پاشا اكا مأموراولدی . سالف البيان ادارهٔ عموميهٔ ولايات نظامنامه‌سی لايحه‌سی كه يوز اوتوز ماده‌يی حاويدر بونك عالی پاشايه ويريلن مسوده‌سنی مرحوم مطالعه ايچون برقاچ كون ياننده آليقويمشدی . آنده مجالس اداره‌ده مساوات آرا وقوعنده رئيسك رأيی رأی غالب عد اولنور ديه برعباره يازمشدم كه فرانسزجه « Voix dominante » ك ترجمه‌سی ديمكدی . بونی عالی پاشا « رئيسك رأيی نه طرفده ايسه اكثريت او طرفده اولور » عباره‌سيله تصحيح وبرده ولاتك وظائفی بحثنده ولايتلرده مخل آسايش حادثه ظهورنده وقت مساعد دكلسه والی بلا استيذان عسكر سوق ايدر . مسئوليتی اوزرينه آله‌رق علی العجله مصارفنك اعطاسنه مأذونيت ويرر مآلنده بر فقره دخی علاوه ايلدكدن صوكره مرحوم مشار اليه بولايحه همان داخليه دائره‌سنده بعده شورانك هيئت عموميه‌سنده مذاكره ايتديريلوب مضبطه‌سی تنظيم اولونمسنی رياستده بولنان صدر اسبق كامل پاشايه واسطه‌مله بيان ايتدی . نظامنامه‌نك صورت تنظيمنی تقدير ايله مكافاةً دردنجی رتبه‌دن نشان مجيدی ويردی .

شورای دولت باش معاونلرندن بولنديغم اوانده بر طاقمی ينه مأموراً وبر طاقمی كندی طرفمدن اولمق اوزره ادارهٔ ملكيه‌يه تنظيم محاكمه امور معارف ونافعه‌يه دائر بر چوق نظامات لايحه‌لری دها قلمه آلمشدم . اسباب موجبه مضبطه‌لرينك بعضلری وخصوصی لايحه‌لر اوراق متممه‌يه علاوه اولندی . دائرهٔ محاكمات كاتبی ايكن تجارت وبعده صدارت وبعده معارف مكتوبجيلقلرينه مأمور اولدم . صدارت مكتوبجيلغم حسين عونی پاشا ، اسعد پاشا ومحمود نديم پاشانك زمان صدارتلرينه مصادفدر . حسين عونی پاشا واسعد پاشا مرحوملرك توجه واعتمادلرينه واكثر مصالحده فكريمی بيان ايتمك ايچون مساعدهٔ تامه‌لرينه مظهر اولمشدم . حتی امور ماليه‌نك اصلاحنه ومخصصات زائده‌نك تنزيلنه متعلق ملاحظاتمی اسعد

پاشا كاملاً قبول وصدارت معاشنك اللى بيك غروشه ايندير لمسنى ومعاشات وتخصصات سائره‌دن او نسبتده تنقيحات اجراسنى عرض ايتمشيدى . بوكا دائر استيذان تذكره‌سنى مرحوم بكا قلمه آلديرديغندن صورتى اوراق متممه‌يه علاوه اولندى . [٣] تفصيلى آندن آكلاشيلير . محمود نديم پاشا طرفندن ايسه معاملهٔ معكوسه وغريبه‌يه تصادف ايتدم . شويله‌كه صدارتى عقبنده بوسنه وهرسكك اصلاح اداره‌سنه وولايات مجالس اداره‌سنده بولنان اعضاى خريستيانيه طرفلرندن بيان اولنه‌جق افكار وآرانك استخفاف اولونمامسنه دائر قلمه آلديغم ايكى تحريرات كه صورتلرى اوراق متممه قسمنده كوريلير . [نومرو ٤ ـ ٥] بونلرك مسوده لرينى اوقودقدن صوكره هر نصلسه تقدير ايتدى . ومنتظر اولماديغم حالده بنى قريباً مستشارلغه تعيين ايده‌جكنى تبشير ايلدى . لكن بر هفته صوكره معارف مكتوبجيسى ممدوح بك (ممدوح پاشا) ايله بجايش مأموريتمى اجرا ايتمشيدى . بو بجايشك لزومنه دائر محمود نديم پاشانك يازديغى استيذان تذكره‌سنده (صدارت مكتوبجيلغنك امنيته منسوبيتى) عبارهٔ ناشنيده‌سى واردى‌كه پاشانك بو عباره‌دن مقصدى حسين عونى پاشايه منسوبيت موهومه‌مى وبو قضيه كنديسنجه سالب امنيت اولديغنى تلميح ايمش . حالبوكه بنم كيمسه‌يه نسبت مخصوصه‌م اولميوب تجارت نظارتنده محمود پاشانك وصدارت مكتوبجيلغنده حسين عونى واسعد پاشالرك تقدير-لرينى جلب ايديشم وظائف مأموريتمى حسن ايفا ايچون صرف ايلديكم مساعى اثرى ايدى . بو مأموريتلرده قلمه آلديغم محرراتك بعضيلرينى خاطراتمك اوراق متممه قسمنى تشكيل ايدن مجموعه‌يه درج ايلدم . آنلرك رؤيتى مساعئ مصروفه‌يه مدار استدلال اوله‌بيلير . هرنه ايسه محمودنديم پاشانك معاملهٔ غير محققه‌سى بنى دلكير ايتمكله مأموريت جديده‌دن تحريراً استعفا ايلدم . (نومرو ٦) كنديسى استعفانى رد ايلديسه‌ده بن قبول ايتديرلمسنده مصر اولدم . نهايت شوراى دولتك بعض اعضاسى ايله ذوات سائره‌دن تشكيل اولنان مجلس تجارت وزراعت اعضالغنه تعيين اولندم . تجارت ، زراعت نظارتلرى تشكيلات ووظائفنه وفرانسه‌ده اولديغى كبى بر مجلس كبير تجارت وزراعت وصنايع اوطه‌لرى تأسيسنه وتشكيلات سائره‌يه دائر نظامات لايحه‌لرى معرفتمله ترتيب اولنمشدى . بو مأمو-ريتلرك كافه‌سنده مقدمانه مستقيمانه ايفاى وظيفه وعلى الدرجات احراز مكافات اولندى . مراتبده ترقيات صعب اولان بر زمانده رتبهٔ اولى صنف اولنه وايكنجى

رتبه‌دن مجیدی نشانه نائلیتمك اسباب محققه‌سی‌ده خدمات دولته مقصور اولان مساعیٔ ناچیزانه‌م ایدی . خدمت دولته دخولمك یکرمی دردنجی سنه‌سنه تصادف ایدن جلوس عبدالحمید خانیدن صوکره‌کی احوالمه کلنجه : مسلکمه واقف اولا‌نلرجه‌ده مصدقدرکه طریق طبیعی خارجنده تحریٔ اسباب ترقیدن مجتنب ایدم . بونك ایچوندرکه هیچ بر طرفه نسبتم یوق ایدی . بناءً علیه ذات شاهانه‌یه دخی ماتقدمده منسوبیت شرفنه نائل اولمامشدم . یوم جلوس همایونده خبرم اولمیه‌رق ظهور ایدن باش کتابت مأموریتنك سبب وسائق صحیحنی تعیینده متردد ایدم . بومأموریتده سعداه پاشا مرحومه خلف اولدیغمدن اوکون مشارالیه سعداه پاشا بکا : « ذات شاهانه‌یه منسوبیتکز نه زماندندر ؟ » دیمسیله بوکوندنبری جوابنی ویرمشدم . صوکره‌لری طرف شاهانه‌دن بالدفعات بیان بیورلمشدی‌که « باش کتابت ایچون اسامیٔ عدیده عرض اولندی ایسه‌ده وسائط مختلفه ایله واقع اولان تحقیقاته مبنی ترجیح وانتخابکز قریحه‌مدن واقع اولمشدر » هجرت امنیهٔ اضطراریه‌سنه دوشدیکم اثناده کلن تذکرده دخی بالمناسبه بوندن بحث اولنیور . وجلوس همایونده هیچ کیمسه‌نك وساطت وصحابتی اولمقسزین باش کتابته مأمور اولمشدکز ، عباره‌سیله بو مبحث تأکید وتأیید بیورلیور . هر نه ایسه غوائلدن علائق منسوبیتدن احتراز ایتمه‌نك فائده‌سی یوق ایمش . زبون پنجهٔ قدرت اولدیغمز ایچون غائله‌یه کیرمك وانواع ازعاجاته دوچار اولمق مقدر ایمش . مراد بکك رساله‌سنده بعض ذواتی امحا ایله موقع اقتداره کاوب بعده تصحیح مسلك ایتدیکمدن بحث اولونیور . ظن اولندیغنه کوره ظاهراً استانبوله مخالفت ومعنیً استانبولدن ویریلن تعلیماتله حرکت ایدن سلیم فارسك ژورنالی ایسه دها غریب بر روایتك دلال جدیدی اولیور . باب عالینك سلب اقتدارینی مابین باش کتابتنده ایکن ذات شاهانه‌یه کویا بن تعلیم ایتمشم . عجبا نم لسانم سیفدن قاطع می ایمش‌که آثار سنان بیله قابل زوال ایکن لسانمك تأثیرینی ازاله ایچون چاره وامکان بولنه‌مامش . یاخود بوتعلیمی تلقی ایلین ذهن بالنفس تصور وتصویره قادر برصفحه دکلده برلوحهٔ غیر دراکه‌می‌که آخرك تلقینیله حرکت ایلمش . اویله ایسه خلافنی یعنی ادعا اولنان تلقیناتی قبولده خطر وهجنت بولندیغنی بیان ایدن حمیتمندان یوقمی ایدی . وار ایدی ایسه اونلرك اخطاراتی اولوحه‌ده نیچون منطبع اولمادی ؟

حقیقته کلنجه بو مدعیات هپ ارباب اغراضك تعلیمات والقاآتندن بعض

اذهانده وجوده كلش اولان ظنيات غير صحيحه اثريدر . نه سردار عبدى پاشايى نه‌ده ديكرلرينى امحايا ابقا ايتمك بنم اقتدارم خارجنده اولديغى بداهةً ثابتدر . محاربه‌ده مستلزم مصائب اوامر امضاسنه كلنجه اوامرك مسئوليتى كاتبه عائد اوله‌مازسه‌ده زبدة الحقايق كبى رسائل واوراق دقتله مطالعه اولونسون . تحقق ايدركه اولا اوامر مبحوثه‌نك تحريرنده بيله وظائف كتابت متحمل اولديغى مرتبه قيود احترازيه كوزتمشمدر . ثانياً اجرا آتى وكلا ايله امراى عسكريه‌نك رأى وتقديرلرينه معلق انواع اخطارات وتلميحاته مساعئ قلميه صرف ايتمشمدر . مابين باش كتابتنده بولنديغم مدتكه بر سنه درت آى يكرمى كوندر وداخليه نظارتنده قالديغم ايام كه يكرمى درت كوندن عبارتدر بونلره عائد خاطراتمك تفاصيلى بومجموعه‌يه داخل دكلدر . آنجق بدايت نشأتمدنبرى آلديغم تربيهٔ اداره اقتضاسنجه باب عالينك حفظ اقتدارينه باش كاتب ايكن نه‌درجه سعى ايتديكمى وبو مساعى‌يه مخالف روايات نه‌كبى اغراضدن نشأت ايلديكنى بوراده بروجه آتى مجملاً بيان ايتدم . مصالحه‌دن بر مدت صوكره صدر اسبق صفوت پاشا مرحوم ايله بينمزده واقع اولان مكالمه‌يى ايراد ايدرسه‌م محاربه حقنده‌كى افكار وحركاتمه‌ده علم اجمالى حاصل اوله‌جغندن بومجموعه‌ده اومسئله ايله افتتاحى مناسب كوردم .

سعید پاشانك خاطراتی

خداوندکار ولایتی والیسی ایکن مأذوناً استانبوله عودت ایتمشدم . ایکی کون صکره صفوت پاشانك زیارتنه کیتدم . یاننده بر انکلیز ضابطی وار ایدیکه بزده ماهر پاشا نام وعنوانی آلمشدی . صفوت پاشا او ضابطله شرقی روم ایلی‌یه متعلق بعض خصوصاتی مذاکره ایدییوردی . مشار الیه بو مذاکره خلالنده بکا توجیه خطاب ایدرك دیدی‌که : « مذاکره ایتدیکمز مواد حربك سبب اولدیغی مصائب جمله‌سندندر . سز وبن محاربه‌یه مخالف ایدك . هرکس غوغا ایستیوردی . » بو صره‌ده رسومات امینی ادیب افندی کلدی . صفوت پاشا اوکا کندیسیله بندن بشقه هرکس محاربه طرفداری اولدیغنی تذکار ایتدکدن صکره محاربه‌دن نه نتیجه‌لر چیقدی کورسونلر زمیننده شکایتلر ایلدی . بن‌ده افندم ترسانه قونفرانسنده دولتلرك تکلیف ایتدکلری شیلر ایالات ثلثه‌نك (بوسنه ، هرسك ، بلغارستان) بزدن بالآخره قطع ارتباط ایتملرینه نتیجه ویره‌جك مسائلی‌ده شامل کبی ایدی . آنلرك قبولندن دفعةً امتناعکز توجیه قبول ایده‌بیلیر . فقط قونفرانس طاغیلدقدن ایلچیلر قطع مناسبات ایدرك کیتدکدن صکره‌ده دولتلر بزه قارشی مساعده‌کارانه حرکتده بولندیلر . لوندره پروتوقولنی تبلیغ ایلدیلر . آنك قبول اولنمامسنه هیچ معنا ویره‌مم . بن ابتدا محاربه‌نك علیهنده بولندیغم کبی مؤخراً لوندره پروتوقولی رد اولنمامسنی دخی اخطار ایتمشیدم دیدم . بونك اوزرینه صفوت پاشا تغییر وضعیت ایدرك دیدی‌که لوندره پروتوقولی رأیمز آلنمیه‌رق اتخاذ اولنمش برقراری حاوی ایدی . عادتا بر حکم غیابی ایدی . آنی قبول ایتسیدك دولتك استقلالی قالمازدی . « موسوروس پاشا طرفندن خارجیه نظارتنه کلوب زبدة‌الحقایقك ایکیوزنجی صحیفه‌سنده صورتی مندرج تلغراف دخی صفوت پاشانك فکرینه مطابقدر آنجق بن حالا او اعتقاده‌یم که پروتوقولی دولت قبول ایتسیدی شو

بلیاتك هیچ بری واقع اولمازدی . ضایعاتمز معنویات درجه‌سنده قالیر ، ضایعات مادیه وقوعه کلمزدی . روسیه ایسه آرادیغی غالبیته نائل اوله‌مدقدن بشقه‌پولتیقه‌سنده مغلوب اولوردی . بزدولتلرك نصایحنی حسن تلقی ایتمکله آنلرك حقمزده معاونتلرینی تسهیل ایدردك . یاخود کندیمزی دولتلره قارشی حقلی ومعذور کوسترمش اولوردق . استانبول قونفرانسی بلا نتیجه طاغیلدقدن صوکره لونده‌ده اجتماع ایدن قونفرانسه دولتلرك بزی ادخال ایتماملری ایسه فی‌نفس الامر معقول وطبیعی ایدی . فرض ایده‌لم که صفوت پاشانك ملاحظه‌سی وجهله بوحاله استقلال دولتی مخل بر مسئله نظریله باقمق شایان تسلیم اولسون . تأثیراتی بدایت امرده مادیاتدن زیاده معنوی اولان بومضرتی پروتوقولك قبولی صره‌سنده وقبولدن صکره تدابیر حکیمانه وماهرانه‌ایله بر طرف ایتمك قابل دکلیدی . پروتقولك ردی ایسه استقلالمزی تهدید ایتمش وایده‌جکدر . محاربه‌نك اسباب ونتایجنه متعلق نظریات وافکارم بو مرکزده‌در .

باب عالینك نزع اقتداری ذات شاهانه‌یه بنم طرفمدن تلقین اولندیغی دعواسنه کلنجه بو بر کذب مطلق وبهتان محققدر . بن باش کاتب ایکن باب عالیدن سلب قدرت اولنمسنی تعلیم ایتمش ایسه‌م باش کتابتدن انفصالمدن برسنه اون آی صوکره برنجی دفعه اوله‌رق باش وکیل اولدم . باب عالینك اقتدارینی صورت مخصوصه وقویه‌ده محافظه ایلدم . ایکی سنه اول قولم بشقه اولسیدی ایکی سنه صوکره فعلم بشقه اوله‌بیلیرمیدی ؟ بوروایتلرك سببلری ایسه اوزوندر . دارسلطنتی وضیافتسرای مقربینی قدیمدنبری مقسم فیوض عد ایدوبده دها مساعد برزمان بحرانده مقربیتمدن متنعم اولمیانلر برده ینه اوزمانده اجرای اغراضه بنی آلت ایده‌میانلر پك منفعل اولدیلر . سبب اغبرارلرینی اظهار ایتسه‌لر حقسزلقلری ظاهر اوله‌جقدی . آنکچون قضیهٔ تعلیمی اختراع ایتدیلر . بو نوع مخترعات ایسه بعض ارکان دولتك ایشلرینه یرادیغندن کندیلری ومنسوبلری منافع شتی سائقه‌سیله تبرئهٔ ذمت داعیه‌سیله وقت وقت بو روایتی تأیید ایتمشلردر . اخلاق ملل مختلف اولوب اخلاق ملیه‌مز ایسه بر شی وبر مادهٔ اتهامیه نفسه تعلق ایتمدکجه آنی تحلیل وتعمیق ایتمامکه اکثریتله غیر متمایل بالعکس ایشیدیلانی بلاتدقیق قبول ونقل ایلمکه مائلدر . بونکچوندر که بر طاقم ذوات ده غرضکار مخترعلره واونلرك مظاهرلرینه بلا غرض وبلا رویة پیرو اولمشلردر .

ذات مسئله‌یه کلنجه شو دعوایه تصدی ایدنلر باب عالینك اقتداری اول نه ایدی صوکره نه اولدی بلکه لایقیله تصور وتصویر ایده‌مزلر . معلومدرکه مقدما کافهٔ مصالح دولت مقام صدارتدن عرض اولنوردی . وکلایی ووالیلری صدراعظملر ومرکز دولت وولایاتده کافهٔ شعبات اداره مأمورلرینی‌ده ناظرلر ووالیلر انتخاب ایدر ، بعده مقام صدارتدن تصدیق عالی‌یه عرض اولنوردی . کافهٔ مأمورین دولتك رتبه ونشانه درجهٔ لیاقتلرینی وسائر هرنوع درجهٔ استحقاقلرینی وکلا وولاة تعیین ایدر ، صدارت مقامی عرض ایلردی . عرضی قبول اولنمازسه قاعده پرور وحمیتلی صدراعظملر استعفا ایدرلردی . بن مابین باشکاتبی ایکن مصالح جاریهٔ دولته مداخله وقوع بولمشده صدارتده بولنانلر استعفا ایتمش ایسه یاخود ارادهٔ سنیه ایله والی متصرف قائمقام یاخود سائر شعوب اداره‌یه بر مأمور تعیین اولنمش ایسه آوانده باب عالیدن سلب اقتدار اولندیغی روایتی صحیحدر . بن باش کاتب ایکن قاعدهٔ قدیمهٔ دولتی او قدر محافظ ایدم که عهده‌مه رتبهٔ وزارت توجیهی تصور بیورلدیغی زمان باب عالینك انضمام تصویبی لزومنی عرض ایتمشدم . اورادن عرض ایله بو رتبه‌یی احراز ایلدم . صدر اعظم ادهم پاشانك استیذان تذکره‌سی وارادهٔ سنیه خزینهٔ اوراقده محفوظدر . جلوس شاهانه‌دن مقدم سرای توجیهاتی ایسه ارادات رأسیه ایله جریان ایدردی . ینه باشکاتب بولندیغم اثناده شمدی مجلس معارف اعضاسندن وذاتاً ارباب معارفدن بولنان بر ذاته (ثریا بك) بر ثالثه رتبه‌سی آلمنی آرزو ایتدم . آنی ده صدراعظمه رجا وعرض ایتدیره‌رك استحصاله دلالت ایلدم . بو خصوص مستثنا اولمق اوزره باش کتابتده بولندیغم ایامده کرك فوائد مخصوصه وآمال ذاتیه‌م کرك ملتمسات سائره ایچون نه رأساً نه‌ده صدارتی توسیطاً برکره اوله‌سون هیچ بر اراده استحصال ایتمامش اولدیغم کبی اعمال نفوذ ایله بشقه بر ایش‌ده یاپدیرمامشمدر . باب عالینك ازالهٔ قدرتی تعلیم حقنده وقوعه کلن اسنادی رد وتزییف ایچون آرتق بوندن زیاده تفصیلات زائد اولور ظننده‌یم .

هامش

مابین باشکاتبی بولندیغم اوآنده باب عالینك اقتدارینی نزع ایله اوقدرتی سرایده جمع ایتمش اولدیغم حقنده‌کی دعوای غیر صحیحه اصول مشروطیت اعلان اولندقدن صوکره تجدد ایتدی . باشکاتب بولندیغم زمانلر دخی مسلك مشروعدن انحراف ایتمدیکمی متن مخطره‌ده دلائلی ایله بیان ایتمش ایسه‌م‌ده بودفعه‌کی اکاذیبك شدتی

بر درجه دها تشريحاته مجبوريت ويرمشدر . سرايه جمع قدرتى التزام ايتمك ايچون اول باول حكومت مطلقه‌ده دكل حكومت شخصيه طرفدارى اولمق لازم كلير . بن ايسه باش كتابته تعيينمدن پك آز زمان صوكره ذات شاهانه‌يه مكمل بر قانون اساسى لايحه‌سى ويردم . اول وقت رياست وكلاده بولنان ذات ايله سائر وكلا دخى بونى كورمشلردى . صورتى اس انقلابده [جلد ثانى صحيفه عن ٣٣٣ الى ٣٥٥] نشر اولنديغندن زمان حاضر اعتباريله ثم التدارك دينيله‌مز . مجلس مبعوثانك ايكنجى دورهٔ اجتماعنده ايسه طرف شاهانه‌دن احرارانه برنطق افتتاحى ايراد اولنمشدى . آنى‌ده قلمه آلان بن ايدم . خيرالدين پاشا صدارتنده مجلس مبعوثانك اجتماعه دعوت وعدم دعوتى مسئله‌سى مبحثه قونلمشدى . اكثر وكلا شق اولى اختيار ايتديلر . آنلردن آيريلوب مجلسك دعوتى شقنه وضع امضا ايدنلرك ـ كه درت كشيدن عبارتدر ـ برى‌ده بن ايدم . صدارتده بولنديغم زمانلر دخى قانون اساسينك مرعيتنه بر قاچ دفعه تحريراً عرض لزوم ايتدم . شو تشبثلرمده ايسه هيچ بر طرفدن مظاهرت آثارى كورمه‌مشدم . مشروطيت اداره فكرينى التزام ايدن بر آدم وكلادن رفع اقتداركبى بر مسلك متضاده هيچ بروقت سالك اولميه‌جغى بديهى ايسه‌ده بو مبحثى دها زياده تشريح ايله اثبات ايده‌يم :

معلومدركه هر دولتده اولديغى كبى بزده دخى هيئت حكومتى رئيس وكلا ايله خارجيه ، داخليه ، عدليه ، حربيه ، بحريه ، ماليه ، معارف ، نافعه وتجارت وكالتلرى وشوراى دولت رياستى تشكيل ايدر . ديكر دولتلردن فضله اوله‌رق بزده مشيخت اسلاميه عنوانى حائز ودرجه‌سى صدارته معادل بر مقام مهم واردركه بو مسندده بولنان ذات وبرده مؤسسات خيريهٔ اسلاميه‌يى محافظه وواردات وقفيه‌يى اداره وظيفه‌سيله مكلف بولنان اوقاف ناظرى دخى هيئت وكلايه داخلدرلر . ايمدى اقتدارى سرايده جمع ايتمك تعداد اولنان وكالتلرك ياخود آنلردن بعضلرينك صلاحيتلرى داخلنده اولان مواده مداخله ايتمكله حاصل اوله‌جغندن بو مداخله واقع اولوب اولماديغنى سؤال ايدهلم . اوت ! دوائر دولتدن جمله‌سنك وظائف ومعاملاتنه مداخله اولنمشدر .

صدارت — صدارتك اقتدار و وظيفه‌سى رسماً دكلسه‌ده فعلاً قصر اولنمش وعلى الخصوص بر طاقم ايشلرده بومقامك صلاحيتى عادتا بر اجرا مأمورى وظيفه‌سنه تنزل ايلمشدى . بر طاقم مأموريتلر طوغريدن طوغرى‌يه توجيه ورتبه ونشانلر

عائد اولدقلرى نظارتلرك تكليفى وصدارتك تصديقيله دكل كذلك طوغريدن طوغرىيه اعطا اولنور ايدى .

خارجيه — مسائل خارجيه‌ده سفارتلر اكثريا طوغريدن طوغرىيه مابينه مراجعت ايدرلردى . وآنلرله طوغريدن طوغرىيه مخابرات ومذاكرات وقوع بولوردى . باش كتابت دائره‌سنده دائما بر چوق ترجمانلر كوريليردى . وسفرا ايله شهبندرلرمزك اكثرى مابيندن انتخاب وتعيين اولنوردى .

داخليه — واليلركه ولايتلرده قوهٔ اجرائيه‌نك اك بيوك مأموريدرلر وصفات مطلوبه‌يى حائز اولملرى امور داخليه‌نك حسن جريانى ايچون أعظم شرائطدر ، بونلر ارادات رأسيه ايله تعيين اولنورديلر . ولايتلره مابينك معيت كتابتلرى مخرج اولمشديلر . ضابطه وظائفنك قسم اعظمى مرجع قانونيلرندن نزع اولنمشيدى . معروض شبهات ياخود مظهر انفعالات اولانلرك بيوتى ترصد متمادى تحتنده طوتيلير واختلاط وسير وحركتلرى تحديد ايديلير ايدى .

عدليه — حاكملرك ومدعئ عموميلرك انتخابلرينه ومحاكمده رؤيت اولنان دعوالره بعضاً سراى منسوبينى طرفلرندن دلالت وايقاع نفوذ اولنديغى ايشيديليردى . هله صلاحيت قانونيه‌سى اولميان محللرده استنطاقات وعرفاً تبعيدات واصول محاكمات جزائيه قانونى سوء استعمال ايديله‌رك حجز اموال ايچون اعلانات متوالى ايدى .

دوائر عسكريه — مراتب عسكريه توجيهات وترفيعاتنه باب عالى بعدالاجرا مطلع اولور تعبيرات اخرى ايله باب عالى‌يه يالكز فرمان يازلمق ايچون رأساً ارادات تبليغ اولنوردى . حفظ آسايش ايچون لزوم عاجل دخى اولسه اك كوچوك بر قطعهٔ عسكريه‌نك سوقى استيذانه موقوف ايدى .

ماليه — ماليه ايشلرى وتجهيزات عسكريه‌يه عائد مبايعات وامثالى معاملات مداخلهٔ متماديه تحتنده ايدى . ٣٢١ سنه‌سنده تشكل ايدوب دفعهٔ سابعه اوله‌رق صدارته تعيين اولنديغم تاريخه قدر دوام ايدن ماليه قوميسيونى بومداخله‌نك دليل مجسميدر .

معارف — مكتبلرك درس جدوللرينه مداخله وترقئ معارفه بالواسطه ممانعت اولنديغى كبى معارف وارداتى موضوع لهلرينك غيرى‌يه صرف اولنمقده ايدى . حالبوكه دفعهٔ ثالثه وكالتمده پك چوق زحمتلرله تأسيس اولنان معارف ويركيسى

منحصراً اطفال وطنڭ احتياجات علميه‌سنه صرف اولنمق ايچون قواعد وضع اولنمش ايدى . معاملات اخيره اوقواعدى كلياً اخلال ايتمشدى .

نافعه وتجارت — منافع عموميه صندوقلرينه سرمايه اولمق اوزره ٩٨ سنه‌سنده برچوق افكار مخالفه‌يه غلبه ايله تأسيس ايتديكم ويركونڭ وطرق عموميه بدلات نقديه‌سنڭ ماوضع لهلرى اكثريا تغيير اولنه‌رق بشقه محلاره صرف ايدلمش وامور نافعه سرمايه‌لرينڭ مخصص لهلرينى تبديل ايتمك تقاعد صندوغنه دخى سرايت ايده‌رك اداره‌سى اخلال اولنمشدر. طرق حديديه وسائر تأسيسات نافعه امتيازاتنه وبونلر ايچون ياپيلان مقاولاته ايقاع مداخلات ايدلمشدر . اورمان ومعادن وزراعت وزراعت ايشلرى دخى نظارت مستقله‌يه توديع يعنى سليم ملحمه پاشايه تفويض اولنديغندن اداره‌لرى صورت امنيت بخشاده جريان ايتمدى . معادن مهمه‌نڭ امتيازاتى ايسه شرائط قانونيه خارجنده ذوات معلومه‌يه ويرلدى .

شوراى دولت — قوانين ونظامات لايحه‌لرينى تنظيمه ومسائل اساسيهٔ اداره حقنده رأى ويرمكه مأمور بولنان شوراى دولت نظاماتمزه وقت وقت ادخال ايتديكى تغيراتده واعطا ايلديكى رأيلرده قسماً قوهٔ اجرائيه‌نڭ نفوذيله عامل اولدينى متواتر ايدى .

مشيخت — مقام مشيخت استقلال طبيعيسنى محافظه ايده‌مامش حضور محاكمه‌لرى‌كه صدرين واستانبول قاضيسى نزدنده رؤيت اولنان دعاوىٔ شرعيه‌يه متعلق حكملره طرفيندن برى قائل اولمازسه مشايخ اسلام حضورلرنده وقوع بولان مدافعات ديمكدر وحقوق عباد حقنده اعظم اسباب تأمينيه‌در لغو وبرده وصايت ووكالت حجتلرى تنظيمى بينهٔ تواتر استماعى وبعضاً ميراث تقسيمى ايسه ممنوعات عدادينه كيرمش وعلوم اسلاميه‌يى تحصيل واتقان ايتمك ايچون وجودلرى لابد اولان طلبهٔ علوم معاملهٔ شديدهٔ متحكمانه ايله بركون ايچنده دارالخلافه‌دن كاملاً تبعيد واندن صوكره جمعيتلرى تحديد اولنمشدر .

فتواخانه‌ده ، مجلس تدقيقات شرعيه‌ده ، باب فتوانڭ ديكر دوائر مهمه‌سنده بر مأموريت منحل اولدقده شيخ الاسلام بولنان ذات او مأموريته اهليتده اقدم واستقامتده اشهر اولان كيمسه‌يى تعيين ايتمسى قاعدهٔ سلف حكمنجه الزم ايكن بو صفتلره بدل سراى نفوذينه تبعيت شرطى معتبر اولمش وشايد او صفتده هيچ

کیمسه بولنه‌مازسه بولننجیه قدر منحل اولان مأموریتك وکیل ایله اداره‌سی قاعده حکمنی آلمشدر .

اوقاف — حاصلاتی معابد اسلامیه‌یه ووجوه بره مخصص اولان منازل وعقاراتك محلوللری بدل مثل ایله دکل بدل اخس واقل ایله شوکا بوکا ویرلمك عادت سیئه‌سی بن ایشدن چکلدکدن صوکره رواج بولمشدر .

خاتمه

ذات شاهانه‌نك جلوسی ١٢٩٣ سنه‌سی شعبانینك اون برنجی کوننده واقع اولوب او تاریخدن ٩٥ سنه‌سی محرمنك آلتنجی کوننه قدر مابین باش کتابتنده بولنمشدم . دیمك اولورکه سرایده برسنه درت آی یکرمی کون قدر بر زمان قالمشم . مداخلاتك مسئولیتی واسطهٔ قلمیه‌یه دکل ایقاع مداخله ایدنلره عائد اولمق طبیعی ایسه‌ده اکر بن باش کتابتده یاخود صدارتده بولندیغم ایامده شرح اولنان حاللر واقع اولمش ایسه موضوع بحث اولان دعوایی تصدیق ایده‌رم . حالبوکه اوایامده او کبی احوالك دکل جمله‌سی ویا بر قسمی حتی بری بیله واقع اولمامشدر . باب عالیدن سلب نفوذ اولندی ، قدرت اداره سرایه آلندی ، ماآلنده‌کی سوزلر قسماً سوق غیظ وانفعال ایله وقسماً دفع مسئولیت قصدیله ترتیب واشاعه اولنوب بو دفعه یکیدن افواه ناسه دوشیرلمسی موافق حال کوریلن بر دعوای فاسده‌در . بر قاچ عصردنبری مصالح دولتك مرکز تذکر واجراسی اولان باب عالینك اقتدارینی نزع وسرایه نقل ایتمك کیفیتنك بکا اسنادی بر باطل اسناد اولوب بو معامله‌لر بنم باش کتابتدن انفکاکمدن پك چوق زمان صکره ابتدا ایتمش وصوکره‌لری درجهٔ تکامله کتیرلمشدر .

نفس الامره کانجه بعض طبایعده امنیهٔ استقلال فطریدر . خصوصا استقلال منافع حیاتیه‌دن عد اولنورسه وکل یوم ارباب مفاسددن کلان بیکلرجه ژورناللر لاعن اصل ولغرض او منافع تحت خطرده‌در ، ظننی تقویه ووکلایه تفویض اموری اسباب خطردن اوله‌رق ارائه ایدرلرسه آرزوی استقلالك دوام وتوسعی طبیعیدر .

عدم امنیته ایسه وقعهٔ خلع منشأ وسررشته اولیور . مادامکه بعض طبایعده آرزوی استقلال واردر ، کرك جمعیات بشریه‌نك کرك خاص وعام هر فردك بو

امنيه‌سنى يعنى هرفردك دواعئ استقلالنى حكمى دائمى الجريان برقانونك تعيين ايده‌جكى حق ووظيفه تحديد ايدر . اوقانونك محافظى قوۀ اجرائيه ، قوۀ تشريعيه وقوۀ عدليه‌در . قوۀ اجرائيه‌يى قسماً حامل اولسه بيله يالكز باب عالى دكلدر . مع مافيه باب عاليده بولنديغم او آنده تماميله ايفاى وظيفه ايتديكمدن وجدانم امیندر .

كراراً تحريراً فعلاً استعفالرم باعث نكبت اوله‌جغى بيلنمز برشى دكلدى . منافع مملكتى منصبده دوامه ترجيح ايتديكم ايچون ايدى كه حقايقى بياندن، ايجاب ايتدكجه استعفادن كيرى طورمادم . نفسمه ، عائله‌مه ترتب ايده‌جك زحمتلرى اختيارده تردد ايتمدم . واقعا معزوليتك نظر عاجزانه‌مده حكمى يوق ايسه‌ده اون بش سنه‌يه قريب بر زماندر اسباب اختلاط والفتدن محروماً امرار اوقات ايدييورم .

جمله‌نك معلوميدر كه خفيه مأمورلرى دينلن جاسوسلر كل يوم خانه‌مه مدنظر تفتيش واحياناً كلن زائرلرى برصورت غريبه ووحشيانه‌ده توحيش ايتمكده‌درلر. نفسمدن قطع نظر خانه خلقنى بنمله بولندقلرينه وآره‌لقده اويمه كلنلرى كلدكلرينه پشيمان ايدن شو حاللر بر بلا وعنا دكلميدر ؟ بونلره تحمل ومأموريتدن تجنب ايتمكى بروظيفۀ مبرمه عد ايديشم آنجق بروكيل مسئوله لازم اولان صفت واقتدارله اولميوب ده برآلت عاميه كبى امور مملكتده بولنمغه وجدان راضى اولمديغيچوندر. واقعا برعسكر هردقيقه وطنى اوغورنده فداى نفسه حاضراولمغه نصل مجبور ايسه برخدمتكار دولتده مملكتنه حقيله خدمت ايده‌بيلمكده مانعه‌يه مصادف اولورسه مأموريتندن تباعد ايتمسى وبو تباعددن متولد مشكلاته كوكس ويرمسى وظيفۀ عسكريه درجه‌سنده برامر مجبوريدر اوجهتله شو فداكارلقدن طولايى ملتمه منت ايتمكه حقم يوقدر . لكن وطنمزه خدمت ايدنلرله ايتميانلرى افراد ملتدن بعضلر مساوى كوررلر ايسه ياخود ماهيات احوالى تدقيق وتمييز كلفتنى اختياره تنزل ايتميوب ده ارباب اغراضك مؤاخذاتنى كماهى تسليم ايدرلرسه آنلردن ملتمزه شكايت ايتمكه حق واردر. بو مبحثه بوراده ختام ويره‌رك بالنتيجه شونى عرض ايدرم كه داعيۀ حفظ مأموريت محافظۀ منافع مملكت مجبوريتنه تقدم ايده‌مز. برنجى حالى ايكنجى‌يه تقديم ايدنلر مسئولدر قاعده‌سنى بزده تأسيس ميسر اولميه‌جقسه

مملكتمزده حق ووظيفه دائما يكديكريله تعارض ايده‌جك وبيوك كوچك هركس حق ايستيوب وظيفه طانيمايه‌جقدر . آنفاً ذكر اولنان « دائما » تعبيرى ايسه اصطلاحات معتاده‌يى صرف قبيلندندر . يوقسه بوحاللر ايله دولت دائم قاله‌بيليرمى قالەمازمى اوراسى بر مبحث طويلدر . خلاصه آره‌لقده بر ايكى فدا كارلك استعفاسى واقع اولسه بيله صلاح حال ايچون كافى دكلدر . حسن ادارهٔ مملكت وپادشاهه وملتمزه خدمت وظائف مأموره‌ده مرخصيته واو مرخصيت نسبتنده مسئوليته متوقفدر .

ثانياً صلاحيت قانونيه عليهنه معامله وقوع بولديغنى واونى دفعه مقتدر اوله‌مادقلرينى دعوا ايدن وكلا برطرفدن مأموريتلرينى محافظه ديكرطرفدن خفى وجلى اعتراضاتى مدافعه ايتمك كبى ذوالوجهين بر خط حركت طوتمأملى ، قانون وناموس مقتضاسندن اولديغى اوزره چكلمليدر . شو قاعده اخلاق مليه‌يه خصوصاً اخلاق رجال دولته داخل اولمازسه وبونك آثارى‌ده فعلاً اثبات اولنمازسه هيئت دولتده هركس نفوذ واستقلالى كندى طرفنه چكه‌بيلير . خلافنى اميد يا طلب ايتمك انسانلرى بلااستثناء فضائل ايله متحلى قياس ايلمكدركه مغاير خلقت مغاير طبيعتدر .

منافئ طبيعت خولياره ذاهب اولان قوملر ايسه هم مملكت هم حقوقلرينى ضايع ايتدكلرى تواريخ عالمك غلط ايتمامش قاعده‌لرندندر . بو دستور طبيعى خارجنده حركت ايدوبده احوالدن متأثراولمق برشخصك كندى صنع وعملندن شكايت ايتمسنه بكزر . اسكى زمانده باب عالينك استقلالى واردى . زمان حاضرده لغو اولندى . بونى فلان ياپمدى ، شو آدم ياپدى كبى سوزلر هفوات مخصه منزله‌سنده قالير .

شوراسنى دخى ارباب دقتك انظارينه حواله ايده‌يم . تعليم استقلاله باعث بيلنان باش كتابتم اثناسنده قانون اساسى‌يه دائر صدور ايدن ٧ ذى‌الحجه سنه ١٢٩٣ تاريخلى خط همايونده « .... قوهٔ حكومتك مشروع ومقبول اولان حقوقنك محافظه‌سيله غير مشروع حركات يعنى فرد واحدك ويا افراد قليله‌نك تحكم مستبدانه‌سندن نشأت ايده‌جك خطيأت وسوء استعمالاتك منع ومحوينه وهيئتمزى تركيب ايدن اقوام مختلفه‌نك برهيئت اجتماعيهٔ مدنيه‌يه لايق اولان حق ومنفعت كه جمله‌سنك نعمت حريت وعدالت ومساواتدن بلا استثناء مستفيد اوللريدر ، اشبو فوائدك تأمين وتقريرينه متوقف اولوب بو اصللرك مايحتاج اليهى ايسه قوانين ومصالح

عمومیه‌نك قاعدهٔ مشروعهٔ مشورت ومشروطیته مربوطیتی امر ثابت الخیریدر» عباره‌لری اوقانونك دیکر بعض عباراتی کبی آثار قلمیهٔ عاجزانه‌مدن ایدی .

بونی‌ده تذکار وعلاوه ایتملیم که باش کتابتده ایکن وظیفه فوقنده برحرکتده بولنمامقله برابر حقوق اساسیه وحقوق اداره قانونلرینك تنظیم وتشییدینی وتربیهٔ عمومیه‌نك تسهیل انتشارینی حسب الصداقه اخطار وترویجده تردد ایتمدم . فوائد مملکته خدمت مقصدیله ایدی که مکتب ملکیه‌نك تأسیسنه لزوم کوسترمکله برابر دستورده مندرج اولان نظامنامهٔ اساسیسنی وپای تخت وولایتلرده مدارس عتیقهٔ اسلامیه‌نك تنظیمی ایچون مدارس مذکوره‌یه مخصوص بر نظام لایحه‌سنی بالذات قلمه آلدم . وحقوق اساسیه قوانینی حقنده فکر صحیح حاصل اولمق ایچون سائر بعض ممالك اجنبیه‌نك اویولده‌کی قوانینی ترجمه وارائه ایلدم .

قانون اساسینك محافظه‌سنه‌ده خدمت ایده‌بیله‌جك بر قوتك یعنی عساکر ملکیه نامیله قوهٔ عمومیه‌یه بر صنف جدیدك لزوم وفوائدینه ایجاب ایدنلری اقناع ایدرك بر نظامنامه قلمه آلدم .

شوراسنی‌ده خاصةً بیان ایدرم که مادهٔ نفاق ذاتاً مذموم ومنهی اولدیغی حالده پادشاهلره شونی بونی سعایت بالوجود غیر جائز بولندیغندن مأموریتلرمك هیچ برنده بر کیمسه‌یی غمزه نه‌ده بای وجه کان اضراره دائر قولاً بر حقسز-لقده بولنمدیغم کبی یکرمی بش سنه مدت ایچنده بویولده یازلمش بر ورقپاره‌م یوقدر. کافهٔ اقوال و آمالمی حضور پادشاهیده سلطنتك منفعت مشروعه‌سنه ، دولتك خیر وسلامتنه حصر وبولندیغم مأموریتلرده بومسلکی تعقیب ایلدم .

جمله‌نك معلومیدرکه جلوس شاهانه‌نك اوائلی الك غائله‌لی بر زمان بحران نشان ایدی . ایشته بو حینده پادشاهه لیل ونهار حسن خدمته چالیشمش ایسه‌مده دیکر طرفدن‌ده دیکر بر ایشه تعیینم بابنده استعطافدن خالی قالمدیغم معلوم عالیدر . واقعا برسنه اوچ آی صوکره خدمت کتابتدن مفارقت اولندیسه‌ده بونی طقسان بش سنه‌سی محرمنده وقوعه کلن توجیهاتده وانواع مسائل ومشاکل موجود بولندیغی صره‌ده ظهور ایدن اعیانلق وداخلیه نظارتی بعده مجلس اعیان ریاستی تعقیب ایلدی . هیئت اعیان اعضاسندن بولندیغم اثناده تفسیر قوانین حقنده ایراد ایتدیکم نطق انظار ارباب دقته حواله ایدرم . ریاستده ایکن ظهور ایدن انقره والیلکی حسب-الاستعفا خداوندکار ولایتی والیلکنه تحول ایلدی . ولایت مذکوره‌ده بولندیغی

اثناده اورانك امور عدلیه ، مالیه ، ضبطیه ونافعه‌سنجه كوریلن نقائص اصلاح ومركز دولتك رأی وامرینه محتاج مواد دخی تفصیلاً باب عالی‌یه انها اولندی .

بوكا دائر اولان محرراتم ولایتلرك او وقت اداره‌جه نه حالده بولندقلرینه مدار استدلال اوله‌جغندن صورتلری اوراق متممه‌یه علاوه قیلنمشدر . [نومرو ۷و۸و۹] ولایت مذكوره‌ده ایكن امور عدلیه‌جه نه نوع تنظیمات واصلاحاته لزوم كوسترمش ایسه‌م اونلری عدلیه نظارتنه مأمور اولدقدن صكره كاملاً موقع اجرایه قویمش اولدیغم دخی صور مذكوره مطالعه‌سیله معلوم اولور . بروسه‌دن عودتمدن صوكره طشره‌لركبی مركز دولتی‌ده فوق‌العاده برپریشانی اداره ایچنده كوردیكمدن مصائب محاربه‌یی تعمیر واستقبالی تأمین خصوصلرنده لزوم مسارعتی حضور عالی‌یه عرض ایتمشدم . بو بابده یازیلان و (۱۰) رقمیله صورتی اوراق متممه‌یه ضم اولنان مخطره‌ده اخطار ایلدیكم تدابیرك اكثرینی زمان وكالتمده موقع اجرایه قویدم اوچ آی قدر داخلیـه نظارتی وكالتی منضم اولدیغی حالده بر سنه‌یه قریب مدت دخی عدلیه نظارتنده واول وآخر اوچ دفعه‌ده خزینهٔ خاصه نظارتلرنده بولندی . بر كره‌ده دفعـهٔ رابعه اوله‌رق خزینهٔ خاصـه نظارتی باش وكالته علاوةً عهده‌مه احاله اولندیغنه دائر باب عالی‌یه رأساً برارادە كلدی ایسـه‌ده قبل الاعلان اعتذار واستعفا ایدلدی. فراغ بال ایله امرار وقت ایده‌بیلدیكم، دوامنی تمنی ایلدیكم مأموریت خداوندكار والیلكی ایدی . دیكر مأموریتلرده ینه حسب‌الزمان انواع متاعب ومشكلاته تصادف ایتدم اصول محاكمات جزائیه ، اصول محاكمات حقوقیه‌یه ، تشكیلات محاكمه دائر مجلس مبعوثانك اجتماعنده قانونیتی تكلیف اولنمق قیدیله قرار نامه‌لر تنظیمی اجرا مأمورلرینه ، مباشرلره ، مقاولات محررلرینه ، رسوم عدلیه‌یه ، حبسخانه‌لره ، نظارت عدلیه‌نك وظائف وتشكیلاتنه دائر نظامات تنظیمی، نظارتده مدیریتلر، محاكم نزدنده مدعیٔ عمومیلكلر ، مركزده وولایاتده عدلیه مفتشلكلری ، محكمه‌لرده اجرا مأموریتلری تشكیلی مقاولات محررلكلرینك فعلاً تشكیلاتی ، محاكمده هیأت اتهامیه تأسیسی ، اوتوزقرق سنه دنبری اجانب ایله تبعه آره‌سنده متكون دعاوی‌یه مخصوص اولوب اجنبیلری بر موقع ممتازده بولندیرمغه آلت اولان خارجیه كتابتی الغو ایدیله‌رك وظائفنك محكمه‌لره تودیعی ، خارجیـه نظارتنده بولنـان مذاهب اداره‌سـنك اورادن قالدیرلمسی یعنی نظارت عدلیه‌یه ، مذاهب نظارتی صفتی دخی ویریله‌رك نظارت خارجیه‌نك پطریقخانه‌لره مرجعیتی قاعدهٔ مضره‌سنك امحاسی ،

محاكمه عرضحال قبولى مأذونيتنك اعطاسى وطقسان آلتى سنه‌سنده ضبطيه بودجه‌سندن سنوى بر ميليون يوز يكرمى بيك غروش تنزيليله بومبلغك تخصيصات قديمهٔ عدليه‌يه ضمى عدليه نظارتنده بولنديغم ايامده مساعئ ذاتيهٔ ناچيزانه‌مله ياپلمش شيلردر . قوهٔ عدليه‌نك قوهٔ اداره‌دن تفريقى اساسنى مؤيد ومشيد دستورده مندرج اوامر ومحرراتك جمله‌سى‌ده او اثناده نشر اولنمشدى . بونلرك قسم كليسنى بالذات قلمه آلمشدم .

قوهٔ عدليه‌يى قوهٔ اداره‌دن كاملاً تفريقدن مقصدم ايسه مداخلات وامتيازات اجانبى على الخصوص امور عدليه‌ده منع ايتمك واستقلال محاكم قوتيله عدالتى تأمين وتقويه ايلك ايدى .

رفع امتيازات بحثنده بالطبع هر دولت طرفندن اعتراض وتعرضلر وقوعه كلدى . حتى بر چوق دولتلرك پارلمنتولرنده دولت عثمانيه‌نك وجوده كتيرديكى تأسيسات عدليه معاهدات قديمه ايله محفوظ امتيازاته طوقنديغندن شكايت اولندى . بوشكاياته بناءً دولتلر حال سابقك اعاده‌سى ايچون انواع مداخلات وتبليغاتده بولنديلر . عدليه نظارتنى تعاقب ايدن دفعهٔ اولى وكالتمده وقوع بولان مكاتبات سياسيه ايله برابر عالى پاشا زماننده باب عاليه قالان حقوق مشاورلرى سفارتلره كوندريله‌رك برقاچ آى كمال اعتنا ايله دوام ايدن مذاكرات حقوقيه نتيجه‌سنده مداخلات واقعه بر طرف ايدلمشيدى . ديديكم حقوق مشاورلرى‌كه برى موسيو تارن ديكرى موسيو پارنيس‌در . بو ايكى ذاتك خصوصا موسيو تارنك وظيفه شناسانه حركتلرينى تقدير واسملرينى بوراده تذكير ايتمكى وظيفه عد ايلرم .

نظامات عدليه حقنده اعتراضات اجنبيه بر طرف ايدلدكدن ايكى اوچ آى صوكره موسيو تارن پارسه كيتمشدى .

فرانسزلردن ديون عموميه سنداتى حامللرى افكارينى ديون عموميه مقاوله‌سنك عقدينه الك اول اماله ايدن اودر . قديماً كنديسنى بيلن وتقدير ايلين موسيو غامبتايى كوروب يونانيلرك توسيع اراضى خصوصنده‌كى آمال مفرطه‌لرينه فرانسه دولتى نزدنده معتدلانه حركت وبزه ابراز معاونت اولنمسى ايچون تشبثات مقنعه‌ده بولنان دخى موسيو تارن در . لكن انفصالمدن صوكره تارن باب عاليده استقال اولندى . مأيوساً مملكتنه عودتله ضرورت ايچنده وفات ايتدى .

كاملم صدده ينه برنجى دفعه وكالتمده علماء كرام ايله بالمذاكره تعين ايدن

مساغ شرعی‌یه بناءً نظامی محکمه‌لر کبی محاکم شرعیه‌ده دخی استیناف وتمییز اصولی وضـع اولندی . امر اهم عدالت ایچون بوقـدر امکار صرف اولنـدیغی حالده سـوء استعمالات زائل یاخود اسـتقلال محاکم قضیهٔ مطلوبه‌سی حاصل اولمامش دینلور ایسه بو ماده‌لر اجرا آته عائددر جوابی ویریلیر . زیرا وظیفـهٔ تأسیس بشـقه وظیفهٔ اجرا و محافظه بشقه‌در . دنیاده الـ مکمل عد اولنان برقانون بیله سوء استعمالاته مانع اوله‌میه‌جغی مسلماتدندر .

عدلیه نظاماتنك معاهداته تعلق ایدن اقسامنی تعاملات غیر مشروعه‌دن تفریق وعلی العموم امتیازات اجنبیه‌نك عهده مستند اولان اولمیان قسملرینی تمییز اسبابـ بنه‌ده تشبث اولنمشدی که ادارهٔ عمومیه وعدلیه‌ده اصلاحات کامله تأسیس وافکار دولیه‌ده اطمئنان تحصل ایتسـیدی مملکتك حق اسـتقلالیله توفیق قبول ایتمیان مساعده‌لری لغوه حق ادعا واستدعاسنه اوله‌جقدی .

حق ادعا مسئله‌سـنده امکان زمانی آرامق اضطراری اولدیغنی تنویر ایچون شایان تأسف بر وقعهٔ ماضیه‌یی تذکیره مجبورم. داخل مملکتده پوسته ایشلتمك که حقوق داخلیه‌دندر . بوحقوقدن استفاده اسـبابنه تشبث اولنمشـدی . اول باول یونان پوسته‌خانه‌لری سد وتعطیل ایتدیرلدی . اجنبی پوسته‌لرینك عمومی حقنده‌کی تشـبثات دخی بعضلرك مخالفاتنه رغماً خیر خواه دولتلرك ارائه ایلدکلری حسن قبوله بناءً ثمره بخش اولدی . نهایت اجنبی پوسـته چانطه‌لری دولت علیه پوسته نظارتنه تسلیم ایدلدی .

لکن بونلری حامل اولان عزالدین واپورینك وارنه‌یه کیدرکن چرخی قیرلمش ایهذا وارنه‌یه شمندوفرك وقت حرکتندن اول یتیشیله‌مامش اولدیغندن سـفارتلر چانطه‌لرینی بزم پوسته اداره‌سنه تسلیمده اعتذار ایتدیلر . ایفای وظیفه واستحصال حق وقت مرهوننه تعلیق ایدلمك لازم کلدی . یوقسه موانع داخلیه واقع اولمسه موانع خارجیه برطرف اوله‌جقدی .

طقسان آلتی سنه‌سی ذی القعده‌سنك ایکنجی کونی دفعهٔ اولی اوله‌رق خدمت وکالته مأمورتیم وقوعیله اوچیوز ایکی سنه‌سی ذی الحجه‌سی اواسـطنه قدر بو مأ- موریت درت دفعه دها تکرار ایتـدی [۱] . برینك مدتی اوچ دیکرینك ایکی بچق آی اولمق اوزره ایکی کره معزولیت واقع اولمغله دفعـات رابعه‌ده‌کی مدت وکالت بش بچق سنه‌یه وارمشدر .

[۱] مؤخراً اوچ دفعه دها تکرر ایتمشدر .

طقسان آلتی سنه‌سی هم غوائل عظیمهٔ خارجیه‌یه هم‌ده امثالی نامشهود بر بحران مالی‌یه متصادف ایدی . برلین عهدنامه‌سنك دولته تحمیل ایلدیکی وظائفدن اولمق اوزره اورته‌ده ایکی بیوك ایش وار ایدی‌که روسیه دولتیله آسیاده وبالقان حکومتلریله روم ایلیده تحدید وتخطیط حدود مسائلیدر . روسیه دولتی بونلرك سرعتله ایفاسی طلبنده مصر ایدی. تأخرینی بلغارستان وشرقی روم‌ایلیدن قطع علاقهٔ اشغال ونفوذی ایچون ذریعهٔ مانعه عد ایدییوردی. مسائل مذکوره حل ایدلدی .

هنوز تشکل ایتمش اولان بلغارستان امارتی‌ده مصالح واقعه‌یه دائر محرراتنی ذات شاهانه‌یه کوندریوردی . بوندن مقصد متبوعنی امارتك استقلالنی تصدیقه آلیشدیرمق اولمسه‌بیله اساس معامله دولتك حق متبوعیتنه منافی اولدیغندن پرنس مخابره‌سنی باش وکالتله ایتمسی وبلغارستان قپوکتخداسی‌ده ایجابنه کوره هم باب عالی ایله هم‌ده دولتك دیکر نظارتلریله مکاتبه ایلمسی تکلیفم اوزرینه دول معظمه سفراسنك انضمام آراسیله قرارلشدرلدی . او ایامده آلمانیا ایمپراطوری پرنس دوباتنبرغی صحابتده روسلردن دها ایلری کیدییوردی . بناءً علیه آلمانیا سفیری قونت هاجفلد بلغارستان امارتنك صدارتله دکل مقام سلطنتله مکاتبه ایتمسی دعواسنده اصرار ایتمشدی . لکن پرنس مشارالیهك رئیس اولدیغی امارت دولت علیه‌یه تابع اولدیغندن مصالح رسمیه‌ده رئیس وکلا ایله مخابره ایتمسی لزومنده مصر اولدم . بوحال قبل المحاربه مملکتین صربیه وقره‌طاغ امارتلرینك رعایت ایتدکاری اصوله دخی مطابق اوله‌جغنی تأییداً للمدعا بیان ایتدم . نهایت آلمانیا سفیری دخی دولت متبوعه‌سیله بالمخابره سفرای سائره ایله اتحاد ایتمشدی . مالیه‌جه عزم قوی ایله تشبث اولنان اصلاحاتدن اعتبار مالیٔ دولتده دفعةً تبدل حاصل اولدی . دیون حربیه مقابلنده بانقه‌لره وصرافلره ویریلن ولایات وارداتی خزینهٔ دولته ارجاع اولندی . حتی بر استقراض دها یاپیلوب‌ده رهنیتی اون سنه تمدید و هیئت اداره‌سی کاملاً اجنبیلردن ترکیب اولنمسی حصهٔ منفعت خصوصیه‌لری بولنان ارکان دولتك تصویبلریله اولجه مصمم بولنان کمرکلر مرهونیتدن تخلیص اولندی .

محاربه‌دن چیقوب‌ده وطنلرینه اعاده اولنه‌میان برقاچ یوز بیك عسکر وجوده کلن اقتدار مالیدن استفاده وکاملاً وعاجلاً مملکتلرینه اعاده ومصائب استیلادن خلاص اولوب‌ده مأواسز نفقه‌سز قالان برقاچ یوز بیك نفوس مهاجرین اسکان واعاشه قیلندی.

سالف‌البحث اصلاحات مالیه ایسه برچوق اصول وشعوبی حاوی ایدی . ازجمله قوائم نقدیه‌نك تداولی منع ، سكهٔ نحاسیه لغو ، ومسكوكات مغشوشه‌نك قیمت موضوعه‌سی قیمت صحیحه‌سنه تنزیل اولندی .

قائمه اوقدر اعتباردن ساقط اولمشدی‌كه یوز غروشلق سكهٔ خالصه سكز یوز غروشلق قائمه‌یه معادل ایدی . مسكوكاتك تدنئ متوالیسی تجار واصنافك امنیتلرینه تأثیر ایتمكله آرالق آرالق مغازه ودكانلر قپانیر فرونلرده اكمك چیقارلمق ایسته‌نلدیكندن تدابیر جبریه‌یه مراجعت اولنوردی . مسكوكات مغشوشه‌نك قالدیرلمسی بونلره نهایت ویردی . كموش سكه‌نك كثرتی آلتونك تزاید قیمتنه باعث اولمقده ایكن بر طاقم آدملر كموش سكه‌لر كتیروب سكه قطع وضرب ایله فرقندن استفاده وبویولده رشوت اعطا ایتمكی اعتیاد ایتمشلر . شو سوء استعمالی منع ایچون قالبلر مسكوكات اداره‌سندن جلب ایله تختیم ودیوان محاسباتده حفظ ایتدیرلدی . آلتونله كموش آره‌سنده دها زیاده نسبتسزلك حاصل اولمسون ایچون مجیدیه واقسامنك ضربی منع اولندی . ومسكوكاتده اصول اعشاریه‌نك قبولی‌ده عرض اولندیسه‌ده اراده‌سی صادر اولمدیغندن بو امر منتظم حیز فعله كتیریله‌مدی .

طقسان یدی سنه‌سی سالنامه‌لرنده مسطور موازنهٔ مالیه قانونی موجبنجه حال وآتی ایچون مالجه بر مثال صلاح وامنیت ارائه ایدلدی . طقسان آلتی سنهٔ مالیه‌سی بودجه‌سی نقطهٔ توازنه تقریب یعنی مصارف عادیه آچیغی سكز یوز بیك لیرایه تنزیل اولندی . طبقات اداره‌نك الك كوچوكندن بدأ ایله صدارته قدر معاشات وصنوف عسكریه‌یه متعلق تخصیصات آلتی باب یكرمی بش فصل وآلتمش یدی ماده‌یی حاوی برنظام عمومی ایله تعدیل وتنسیق اولندی‌كه صدارت معاشی بو صره‌ده یكرمی بش بیك غروشه تنزیل اولنمشدر . او اثناده صدارت معاشی غیراز تنقیح طقسان بیك غروش ایدی . قرق آلتی آی یكرمی بش بیك غروش آلنوب آلتمش بش بیك غروش ترك اولندی‌كه اشبو ترك ایدیلن مبالغك حاصلی یكرمی طقوز بیك طقوز یوز لیرادر .

اوچ بچق سنه صوكره (٢٥ صفر سنه ١٣٠١ و ١٣ كانون اول سنه ١٢٩٩) عموم وكلا معاشلری قریحهٔ پادشاهیدن تزیید اولنوب بوكا دائر رأساً بر اراده كلدی . او جهتله صدارت معاشی‌ده یتمش بش بیكه چیقدی‌كه یكرمی بر آی بو نسبت اوزره آیلق آلندیغندن طقسان بیكه نسبةً تفاضلی بش بیك

ایکیوز یکرمی بش لیرادر . خزینهٔ خاصه‌دن تخصیص اولنان بش یوز لیرا شهریه‌نك استیفاسنده اول و آخر عرض معذرت اولنمغله آلتمش یدی آیده بونك مقداری دخی اوتوز اوچبیك بشیوز لیرادر . یعنی خزینهٔ دولته وخزینهٔ ملوکانه‌یه عاجزانه ترك ایدیلن آقچه آلتمش سکز بیك آلتی یوز یکرمی بش لیرا ایدی .

آی بتدیکی کبی معاشلرك تماماً وبلا استثناء تأدیه‌سی قاعده و وجیبه اتخاذ وبرسنهٔ کامله بوقاعده‌نك حکمی بلا تغییر اجرا اولندی . طقسان سکز سنه‌سندن اوچیوز ایکی سنه‌سی اواخرینه قدر ایکی دفعه مدت انفصالکه آلتی آیه قریب برزماندر ، آنلردن تحصل وتسلسل ایلین تداخلات استثنا اولندیغی حالده سنین مذکوره معاشلری کذا منتظماً وتماماً ویرلمشدر .

مأمورین ملکیه‌یه مخصوص اولمق اوزره بر تقاعد صندیغی تأسیس اولندی . بوصندیغك تشکیل واداره‌سی ایچون طقسان آلتی سنه‌سنده نشر اولنان نظامنامه سکسان اوچ تاریخنده شورای دولت عدلیه دائره‌سی باش معاونی ایکن ترجمه وبعض تعدیلات ایله نظام حالنه افراغ ایتدیکم لایحه‌در .

دوائر مرکزیه وولایاتده احداث اولنان مالیه مفتشلکلری وساطتیله علی‌ـ التوالی تفتیش مالی اجرا اولندی . انتخاباتده سوء استعمالاته محل قالمامق ایچون مفتشلر قرعه ایله وعموماً مأمورین مالیه دوائر مرکزیه محاسبه‌جیلرندن مرکب انجمن انتخاب وساطتیله تعیین اولنورلردی .

دیوان محاسبات تشکیل، دوائر دولتده حسابات قید مضاعفه تبدیل، ویرکولرك نسبتلری کرك لازم کلدکجه قاعدهٔ تعدیلاتی تأمین ، هر شخص مکلف ویرکوسنی تأدیه ایتدکجه یدینه سند ویرلمسی که تحریر باش کتابتنده بولندیغم اثناده وضع اولنمش وممالك سائره‌ده مرعی بولنمش بر معامله‌در . نصلسه بزده مهمل قالدیغندن بو قاعده تجدید ، ولایات اقلام مالیه‌سنده متداول اولان دفاتر واوراق حسابیه‌نك اشکالی دیوان محاسبات ریاستنه انتخاب ایتدیکم مشهور چامچ اوخانس افندی ایله بالمذاکره ترتیب وتحصیلات امر معتنابهاسی قوهٔ ضابطه یدندن آلنوب تشکیل اولنان تحصیلداران صنفنه حواله ایدلدی . واردات دولتك تحصیلاتی هر هفته قضالردن لواره ، لوالردن ولایتلره، ولایاتدن مرکزه بیلدیرلمك اصول اتخاذ اولندی که بو طریقله هر زمان باب عالی هر ولایتك احوال مالیه‌سنه مطلع اولوردی .

مواثیق سابقه ومطالب دولیه مقتضیاتندن اولمق اوزره یعنی اولاً کلخانه خط همایوننه ثانیاً قریم محاربه‌سی عقبنده صادر اولان فرمان عالی حکمنه ثالثاً طقسان ایکی سنه‌سنده صدور ایدن فرمانه رابعاً طقسان اوچ سنه‌سنده دول معظمه مرخصلرندن مرکب اوله‌رق منعقد اولان ترسانه قونفرانسنك قونت اندراشی لایحه‌سی تأییداً وقوع بولان تکلیفنه بناءً التزام مادهٔ مضره‌سنك الغاسنی تصویب ایتدم که بش سنه واردات عشریه ممالك عثمانیه‌ده امانةً اداره اولنمشدر. اصول امانت مضردر، ادعاسی مرکز ولایاتده معاملات التزامیه‌دن مستفید اولانلرك اثر تصنیعیدر. اعشار التزام اولنور ایکن درت میلیون لیرا حاصل اولمازدی. بر مقایسه کوستره‌یم. بدل اعشار طقسان ایکی سنه‌سنده (۳,٦۳۰,۰۳۰) لیرا، طقسان اوچ سنه‌سنده (۳,٥٤٥,٤۸۰) لیرا، طقسان درت سنه‌سنده (۳,۸۹۳,٥۹۷) لیرا طوتدی که عند التثلیث (۳,۸۸۹,۱٦۰) لیرا ایدر. قبل المحاربه المزده اولان محللرك اعشاری دخی بوکا داخل ایدی. بعد المحاربه محال معلومه حوزهٔ ملکمزدن چیقدیغی حالده بقیهٔ ممالك ایچون طقسان آلتی سنهٔ مالیه‌سی موازنه‌سنه مع مصرف بش میلیون لیرا واردات عشریه تخمین ووضع اولنمش واو سنه‌نك واردات محققهٔ عشریه‌سی بش میلیون اوچیوز بیك لیرایه وارمشدر. اعشار امانةً اداره اولنورکن واردات درت بچق میلیون لیرادن باشلایوب بشنجی سنه بش میلیون ایکی یوز بیك لیرایه وارمشدر. لکن انفصالمدن صوکره نه مسلم اولمیان اسبابه مبنی ینه الزام اصول ملتزمه‌سنه رجعت اولندی. شمدیلرده حاصلات عشریه اوچ میلیون سکز یوز بیك لیرا درجه‌سنده اولدیغنی دفعهٔ خامسه‌ده‌کی وکالتمده مالیه‌دن آلدیغم دفاتردن آکلادم.

طقسان آلتی سنه‌سنده اصلاحات ملکیه دخی تسریع اولندی. اول باول ژاندارمه تنسیقاتی پولیس تشکیلاتی یاپیلدی. عساکر ضبطیه‌نك ادارهٔ عسکریه‌سی حربیه نظارتنه الحاق ایدلدی. هر آی ملکیه مأموری ایله ضبطیه قوماندانی طرفندن زیرلری مصدق وقایع جنائیه جدوللری قضالردن سنجاقلره اونلردن ولایتلره ولایاتدن باب عالیه کوندرلمك قاعده اتخاذ اولنوب بو اصول مدت مأموریتمده شدتله محافظه اولوندی. شو وجهله که بر محلك وقایع جدولی تأخر ایتسه تلغرافله ایستنیلیر. جداول وارده عموماً متوالیاً کوریلیردی.

بوطریق تفتیش اثری ایدی که مأمورین ملکیه دائما بر انتباه حالنده بولنورلر.

دائرۀ اداره‌لرنده وقوعاتك محدوديتى اسبابنه چاليشيرلردى . تعبير آخرله آسايش وامنيت مدت تفتيشده محفوظ قالمشـدى . غريبدركه يدى سنه‌يه قريب بر زمان ممالكمزده آسـايشك محفوظيتى كيمسـه‌نك نه دقتنى نه‌ده تقديرينى جلب ايتدى . يالكز هرشى اضداديله منكشف اولمق قاعده‌سنه‌مى مبنى‌درنه‌در، ايام اخيره‌ده ظهور ايدن شورشلاردن، ماكدونيانك احوال عموميه‌سيله تاريخندن وبو قطعه‌ده ساكن اولان اقوامندن « رووو دو پارى » نام مجموعۀ موقوته‌نك ١٨٩٧ سنه‌سنده نشر اولنان نسخه‌لرندن برنده اوزون اوزادى‌يه بحث ايديليركن فلان آدمك ١٨٨٣ سنه‌سنه قدر امتداد ايدن زمان مأموريتنده ممالك عثمانيه‌نك هر طرفنده آسـايش كورولمش و قدرت حكومت هريرده يرلشمش ايدى ، مأ ٔنده بر فقرۀ منصفانه ايله خدمت حقيرانهم تقدير اولنمشدر .

آسايش عموميه‌يه تعلق خاصى اولان مرور تذكره‌لريله پسـاپورطلرك مركز دولتده وولايتلرده اداره‌لرى ايچون نظامات وضع وخارجيه دائره‌سـنده اولان پسـاپورط قلمنك ارتباطى ضبطيه نظارتنه تحويل اولندى .

ادارۀ مركزيه‌يى تنظيم ايچون داخليه ، خارجيه، حربيه ، عدليه، ماليه ، نافعه ، تجارت ، معارف ، اوقاف نظارتلرنده اليوم موجود اولان مديريت واداره‌لر تأسيس ايدلدى .

نظارتلر مسـئوليت وكلا قاعده‌سنى محافظه‌يه وباب عالى نظارك صـلاحيتلرينه مداخله ايتامكه آليشـمق ايچون هر نظارت صـدارته يازدينى تقرير وتذكره‌ده رأينى بيـانه مجبور اولمسى ورأيسز اوراقك رد ايدلمسى باخط همايون نظام اتخاذ ايتديرلدى .

نظارتلرده انتخاب واداره انجمنلرى احداث ، فخرى شهبندرلكلر لغو ايله قونسلوسـلريمزك مسلك مخصوصدن يتشملرينه ووظائف اداره وعدليه‌لرينه دائر نظامات وضع ، اقلام خارجيه مأمورين وكتبه‌سـنك ، خدمات شهبندرى‌يه مأمور اولانلرك درجۀ كافيه‌ده فرانسزجه تحصيلنى تسهيل ايچون برلسان مكتبى تأسيس، شوراى دولتك تشكيلاتى اصلاح ، اعضاسى اون سكز كيشى‌يه تنزيل اولندى. وقديمدن برى سفير وشهبندرلريمزك اصولى خارجيه نظارتنه يالكز احوال جاريه‌يى بيلديرمكدن عبارت اولوب حالبوكه ايلچيلر نزدنده بولنـديغى حكومتك احوال وافكار سياسيه‌سندن وقونسلوسلر دخى مقيم اولدقلرى مملكتلرك معاملات تجاريه

وصناعیه ومدنیه‌سندن حکومت متبوعه‌لرینی متمادیاً خبردار ایتمك وظیفه‌سیله مکلف بولندقلرندن سفیر وشهبندرلریمزك دخی هر اوچ آیده برکره اویولده مفصل، مکمل تقریرلر کوندرملری قاعده اتخاذ اولندی . و ۳۰۲ سنه‌سی اواخرینه قدر جریان ایتدی .

ملکی، عدلی، تجاری، الحاصل هرشعبهٔ اداره ایچون ایستاتستیق یاپیلمسی مقصدیله بر نظامنامه، ممالك متمدنه اصولنه توفیقاً نمونه‌لر تنظیم، مرکز دولتده وولایاتده ایستاتستیق قلملری تشکیل وبونك ایچون بودجه‌ده مخصصات تعیین اولندی .

پای تختده آلتنجی دائره‌دن بشقه دائرهٔ بلدیه‌لر تشکل ایتمامشدی . آنلر تشکیل اولندی . ویرکو وتحصیل قلملری احداثیله ادارهٔ بلدیه‌لر معیتنه ویرلدی.

املاك خصوصیه‌نك فراغ وانتقلال معاملاتی اوقافده ومحاکم شرعیه‌ده نصل مشکلات واشکالاته اوغرادیغی وجابیلرك اللرندن ملك صاحبلری نه‌لر چکدکلری محتاج ایضاح دکلدر. هردائرهٔ بلدیه‌یه عائد فراغ وانتقال معاملاتی او دائرهٔ بلدیه‌ده رؤیت اولنمق، فارغ ایله مفروغ له آرتق بشقه دائره‌یه مراجعته مجبور اولمامق الحاصل امر استملاکی سائر ممالکتلرده اولدیغی کبی اولمازسه بیله بردرجه‌یه قدر تسهیل ایله املاکه ینه بر مرتبه‌یه قدر اولسون اعتبار ویرمك مقصدیله تصرف املاك سندلرینك اداره‌سی توحید وبوایشلر اوقاف نظارتیله محاکم شرعیه‌دن دفترخانه‌یه نقل اولندی . لکن صوکره‌دن جابیلرك سوزشلی شکایتلرینه طبانیله‌مدیغندن سندات اداره‌سی ابقا اولندی ایسه‌ده دوائر بلدیه‌ده اخذ تقریر اصولی الغا اولندی . جودت پاشا مرحوم دیر ایدیکه : « بر آدمك ملکنی دیله‌دیکنه فراغ ایتمه‌سی ایچون بر چوق زمان ضایع وبرچوق تکلف اختیار ایتمسیله نهایت بر ساعت ایچنده منسوب اولدیغی دائرهٔ بلدیه‌یه مراجعت ایدرك ایشنی بتیرمسی بیننده‌کی فرق واضح ایکن بو قاعدهٔ مفیده‌نك تقدیر اولنه‌مامسی تاریخه کچه‌جك وقعه‌در . »

شهر امانتیله ضبطیه نظارتنك وجودلری انضباطه بدل اغتشاشاته یعنی ایکی اداره‌نك تصادم افکاری اداره‌جه، آسایشجه مشکلاته واحاد مأمورینك تنفذلرینه سبب اولدیغندن بو ایکی اداره برلشدریله‌رك برولایت اصولی تأسیس وآنك نتیجهٔ طبیعیه‌سی اوله‌رق تشکل ایده‌جك ناحیه، قضا، ولوالر واسطه‌سیله هم ادارهٔ ضا-

بطه‌ده هم مملکتك امور ملکیه ومالیه‌سنده برقاعدهٔ صحیحه اوزره حرکت ایدلسی تصور و عرض اولندی ایسه‌ده بوتصور فعله کله‌مدی .

لکن اسیای عثمانیده تمثاریت اداره افکارینه حائل اولمق ایچون دائره‌لری واسع ولایتلرك حدودلری قصر ایدیله بیلدی . دفعهٔ اخیره‌ده‌کی صدارتمدن بر آز اول دول ثلثه طرفندن ویریلن موراندومده آسیاده‌کی ایالات شرقیه‌من ایچون اولکی تشکیلاتك اعاده‌سی یعنی ارضروم ، وان ، بتلیس ، معمورة العزیز ، سیواس ولایتلری دائرهٔ واحدهٔ ملکیه عد اولنه‌جق صورتده تشکیلات اجراسی ایستنیلمش ایدی‌که بو تکلیف پك چوق مساعی ایله بر طرف ایدلمشدر .

آوروپای عثمانیده واقع ولایتلرك اصلاح اداره‌لری وبوکا کرید جزیره‌سی نظاماتنك اساس اتخاذی آیاستفانوس وبرلین معاهده نامه‌لری احکامندن اولدیغی کبی برلین قونغره‌سی ولایت مذکوره نظامات لایحه‌لرینك دول معاهده وکیللریله مأمورین دولتدن مرکب بر قونفرانسده قرارلشدیرلدقدن صوکره بر صورت واسعه‌ده جمع اولنمش اهالی وکیللریله دخی استشاره اولنه‌رق بعده موقع اجرایه قونلرینی شرط اتخاذ ایتمشدر . اول باول دول معظمه مأمورلرندن مرکب اوله‌رق یاپیلان غلطه سرایی قونفرانسنده درمیان اولنان لایحه‌لری منافع وحقوقمزه توفیق ایچون بومأمورلرك افکارینی استحصال ایتمکه پك چوق سعی وزحمتلرله موفق اوله‌بیلدم .

ارمنی قتولیکلری بر وقتدنبری حسونیست آنتی حسونیست نامیله ایکی فرقه‌یه منقسم اولدقلرندن فرقتین آره‌سنده دوام ایدن تضاد ومخالفتلر کندیلرندن زیاده دولتی ازعاج ایتمکده ودولت ایسه مسئله‌نك بدایتندنبری بر قرار ویره‌میوب حال ترددده بولنمقده و افتراقك هربار حکومتجه آثار مضره‌سی کورولمکده ایدی . زمان مأموریتمده حسون افندینك پطریقلکی تصدیق وبونکله قتولیك تبعه‌نك ممنونیت واطمئنانلری تحصیل اولنمشدر .

استانبول ریختملرینك تأسیس اولنان امتیازی طقسان آلتی سنه‌سنده ویرلمشدر. ایلری‌ده دولتلر ریختیم رسمی ویرمزلرسه ریختیم شرکتی دولت علیه‌دن هیچ بر وسیله ایله تضمینات طلب ایتمیه‌جکنه دائر صاحب امتیازدن بر سند آلدم . امتیاز فرمانه دخی بر چوق قیود مهمه درج ایتدیرمشدم . لکن اخیراً مقاوله یاپیلیر ایکن بوسند و شرائطدن استفاده اولنمامشدر .

استانبوله صو اساله‌سنه مانع وسنه‌لرجه ممتد اولان بر امتیاز منازعه‌سی دخی

او اوانده حل اولنەرق ترقوس شركتی تشكل ايتمشدر . ولايات مذكورەنك تعديل دوائر ملكيەسيله برابر عموم ممالكده تحرير نفوس اجراسنه بدأ ايتديرلدی وبالاقدام آلتی سنەده تحرير اكمال اولندی .

اوچيوز ايكی سنەسی اواخرنده واقع اولان انفصالمی متعاقب لغو اولنوب اون سنه صكره دول ثلثەنك تكاليفی اوزرينه اعاده ايديلن عدليه مفتشلكلرينك احداثی و والی معاونلكلرينك تعميمی دخی طقسان آلتی سنەسنده وجوده كلمش ايدی .

الحاصل يدی آی ظرفنده ايفا اولنەبيلن خدمات اساساً شونلر و آتيده ذكر اولنەجق مادەلردر .

اما ارباب اغراضك نيات خالصانه ووطنپرورانه اصحابنی بشقه صورتده كورملرينه وكوسترملرينه مبنی اولملی كه ذات شاهانەنك توجه حقيقیٔ همايونلرينه مظهر اولەميوردم . حتی اصلاحات كليه اجراسنی استيذان حقنده مجلس وكلادن بر مضبطه عرض اولنمشيدی . اونك محتوياتی وخصوصا تكليف ايتديكم اصلاحاتده قانون اساسی‌يه استناد اولنمسی خشنودیٔ عالی‌يی حاصل ايدەمەمش . مضبطه تقديم اولنديغنك فرداسی ـ كه ٩٦ سنەسی ذی‌القعدەسنك يكرمی ايكنجی كونيدر وايلك دفعه وكالته تعيينمدن يكرمی كون صوكرەيه مصادفدر ـ سرايه چاغيرلدم. كيتديكمده حضور همايونه احضار اولندم. مضبطهٔ معروضەنك مندرجاتندن طولايی عتاب عظيمله معاتب وبر معاملهٔ شديده ايله معاقب اولدم. بو معاملهٔ شديدەنك بيوكی ذات شاهانەنك بلندەاولان كوچوك خنچری سل ايله اوزريمه هجوم ايتمسيدر. استعفا ايتدمسەده عدم قبولنده اصرار بيورلدی. آنك ايرتسی كونی رومانيانك ايلك دفعه كلن ايلچيسی موسيو براتيانو متبوعی طرفندن ذات شاهانەيه كوندريلن نشانی ويرمك ايچون رسماً حضور همايونه چيقمشدی . بنده حسب‌الاصول خارجيه ناظری صوا پاشا ايله برابر حاضر بولندم . رسم ملاقاتك ختاميله وكلا اوطەسنه عودتمدن صكره بر ماباينجی كلدی . باب عالی‌يه كيدلميوب توقف اولنمسنی تبليغ ايلدی . بر مدت صوكره بر خط همايون آلندی [اوراق متممەده ١١ رقمله فوطوغرافی كوريلور] . بوتأمينات عاليه معاملهٔ سابقه‌يی تعديل ايلدی ايسەده جهات شتی‌دن بكا قارشی عقود اغراض منحل ومشكلات زائل اولميوردی.

مترجم رشدی پاشا معزول ايسەده حياتده ايدی . مدحت پاشا سوريه ،

حمدی پاشا آیدین ، صادق پاشا جزائر بحر سفید ، احمد وفیق پاشا خداوندکار والیلکلرنده ادهم پاشا ویانه سفارتنده ، محمود ندیم پاشا داخلیه نظارتنده ، عارفی پاشا شورای دولت ریاستنده وصفوت پاشا دوائر مفتشلکنده بولنیورلردی . خیرالدین پاشا معزول ایسه‌ده متوالیاً حضور همایونه لایحه‌لر تقدیم ایدییوردی . بوذوات عشره صدارتدن منفصل ایدیلر . بونلردن بعضلری امنیتلرینی بعضلری راحتلرینی ، بعضلری‌ده حیثیت اضافیه وفائدهٔ ذاتیه‌لرینی صدارته عودتلرنده آرادقلری و بنم بو مأموریتدن نا خشنود اولدیغمی بیلمدکلری بالعکس آکا حریص اولدیغمه ووجودم کندی اقباللرینه مانع بولندیغنه ذاهب اولدقلری ایچون اجراآتمه اعتراضدن خالی دکللردی . ترویج التماسات و تسهیل منافع شخصیه المدن کلمدیکندن سرایك داخل وخارجنده برطاقم ذوات‌ده علیهمده ایدیلر .

انکلتره ایلچیسی موسیو لایارد وفرانسه سفیری موسیو فورنیه دخی خاصةً بکا ضد ومخالف ایدیلر . موسیو لایاردك بندن مغبر اولمسنه او اثناده جبل لبنان متصرفی اولوب مؤخراً سفارتله لوندره‌ده وفات ایدن رستم پاشانك ارضروم والیلکنه تعیین ایتدیرمش وارادهٔ سنیه‌سی باب عالی‌یه تبلیغ اولنمش ایکن اجراسنه مانع اولمقلغمدر . رستم پاشا ارضرومه والی اولورسه لایارد ارمنی ساکن اولان محللرده هرحال اصلاح اولنور زعمنده ایدی . بن ایسه عکسی افکارده ایدم . کندیسنه دیدم که رستم پاشانك حالنی بیلمدیکم کبی ارضروم مولدم اولمق مناسبتیله اورانك احوالنده بالخاصه واقفم . بوذات ارضرومه والی اولورسه چوق سورمکسزین داره‌سندن اظهار عجز ایدر . انفصالی ضروریاتدن اولور . لکن اورایه خرستیان والی تعیینی اساسی وضع اولندقدن صوکره بو اساسی دکیشدیرمك مشکل اولور . اوحالده بر ارمنی وبلکه‌ده منافع مختلفهٔ دولیه سائقه‌سیله براجنبی والی تعیین اولنمسی آرزولری میدانه چیقه‌جق بالنتیجه مختاریت اداره‌یی دعوت ایده‌جکدر . ارمنستانك برقسمی کندیسنده اولان روسیه دولتی ایسه ممالك عثمانیه‌ده‌کی ارمنیلرك مختاریت اداره فوائدینه نائل اولملرینی منافعنه مخالف عد ایده‌جکندن آسیاده‌کی ایالات شرقیه‌مزی بر آن اول ضبط وتسخیره قالقیشیر . نتیجه‌سی فوائده بدل هندستانك طریق ثانیسی اولان محللرك قوتلی بردولته انتقالی تهلکه‌سنه مؤدی اولور . انکلتره رجال دولتندن اولسه‌م اشبو مخاطره‌یه مستعد اولان بومقدمه‌یی ترویج ایتمزدم . لکن سوزلرم موسیو لایارده تأثیر ایتمدی . مشارالیه فکرنده مصر اولدیغی کبی بن‌ده رستم پاشانك

ارضروم واليلكنی عدم قبولده اصرار ايتدم . كلن اراده وجواباً عرض اولنان تذكرهنك صورتلری اوراق متممه قسمنده درج اولندی .

سبب مشروحدن طولانی انكلتره سفيری جزؤی شيلری اعظام ايدرك بكا ايقاع مشكلات وبردفعهده قطع مناسبات ايلدی .

او ايامده برنجی دفعه اولهرق انكلتره خارجيه نظارتنه كلمش اولان لورد سالسبورییه ايلچينك افكار واحوالندن طولانی صورت محرمانهده تحرير شكايت ايلدم . انكلتره دولتی ارمنستانك نه استقلالنی نهده مختاريتنی ترويج ايتميهجكنه وآنك مقصدی بر حسن اداره وجوده كتيروبده دولت عليهنك تقويهسی اولدیغنه قناعتم بو شكايتده مدار استنادم ايدی . واقعا ايكی كون صوكره آلنان تلغراف موسيو لايارددك مأذونيت غيرمحدوده ايله لوندرهيه چاغيرلديغی بيان وآرتق استانبول سفارتنه عودت ايتميهجكنیده ايما ايلدی . بنده موسيو لايارددن نه ايچون اشتكايه مجبور اولديغمی وبو تشبث منفعت دولت مقتضياتندن بولنديغنی ذات شاهانهيه عرض واخبار ايلدم .

موسيو فورنيهيه كلنجه بروسهده فرانسه قونسلوسی وكيلی موسيو سيوتك ويزيتهسنی لسبب اعاده ايتميشمی وموأخراً برای تنزه بروسهيه كلن فرانسه سفيرينك زيارتنه خستهلغم جهتيله كيتميشمی مخالفلرم اعظام وبو حركت كويا ديكر بر دولت سفيرينك القاآتنه تبعيتم جهتيله فرانسه نفوذينی كسر ايتمك مقصدندن نشأت ايتديكنی فرانسه سفارتنه القا ايتمشلردی . ديكر طرفدنده بن بروسهده ايكن صفوت پاشا سيوته كيدوب ترضيه ويرمكلكمی و بروسهدن استانبوله كلديكم عقبنده ايسه فرانسه ايلچيسنه كيدرك كذا ترضيه اعطا ايتمكلكمی امر ايتمشدی . بيلمم نهدندی ، مرحوم بو ايشه اوقدر اهميت ويرمش ايدی كه كنديسی صدارتدن انفصال ايتدكدن صوكره شو ويزيته مادهسندن طولانی جريان ايدن مخابرات رسميه بيوك بر دوسيه تشكيل ايتديكنی وفرانسه سفيرينه بر خيلی جملهلر كوسترلديكنی خارجيه دائرهسنده كورديكم اوراقدن آكلادم . ايشته باش وكالته تعينم عقبنده ولاتك كرك قونسلوسلری كرك مقر مأموريتلرندن كچهجك سفرانك اصل قيود وشروط تحتنده زيارت ايتملری لازم كلهجكنه وسائر خارجی مراسم تشريفاتيهيه دائر واليلره نشر ايتديكم تحريرات عموميه ١٨١٥ تاريخنده ويانه قونغرهسنك قرارلاشديرديغی تشريفات دوايره خارجنده مملكتمزده معتاد اولان

تكليفات وسوء استعمالاتی منع ايتمك واغراض شخصيه اوغورنده مأمورلريمزك حيثيتلرينی كسر ايتديرمامك مقصدينه مبنی ايدی . هيئت وكلايه دخوللمدن صوكره صفوت افكاريمه وآداب سياسيه‌يه رعايت ايتمز بر آدم اولمادیغمه واقف اولان موسيو فورنيه بكا اوقدر محب اولدی‌كه آخر عمرينه قدر دوستلغنی محافظه وبنمله صورت خصوصيه‌ده مخابره‌يه دوام ايلمشدر . استانبول سفارتندن انفصالندن بر چوق سنه صوكره پولتيقه‌يه تعلق اولان بر مسئلهٔ مذهبيه ايچون كوندرديكی تحريرات خصوصيه دخی درجهٔ خلوصنی كوسترر (١٢) . كنديسی استانبولده بن خدمت وكالتده ايكن يونان مسئلهٔ حدوديه‌سی ايچون ياپيلان قونفرانسده يونان مرخصلرينك مطالبنی رد ايتمك صورتيله‌ده بكا معاونتده بولنمشدر .

الحاصل انكلتره سفيری منفصل وفرانسه ايلچيسنك من غير علمٍ حاصل ايتديكی عداوت بعد العلم مصافاته متحول اولدی ايسه‌ده اطرافمی دها بر چوق مشكلات محيط ايدی . دولت بيوك بر محاربه‌دن چيقمش و بر چوق محللر غائب ايتمش ايكن بو مصيبتمز كافی كورولميوردی . سوريه‌ده درزيلرله مارونيلرك مقاتلاتی ، آرناوودلقده اتحاد جمعيتلری ، زيتونده بابك نامنده بر آدمك رياستيله زيتون ارمنيلرينك قيامی ، عراقده منتفكلرك ، سعدونيلرك حركاتی ، كردستانده شيخ عبيداللهك بر فكر استقلالجويانه وايران دولتی‌ده زير وزبر ايتمك نيت رسيمه‌سيله اكراددن اوتوز قرق بيك كيشی‌يی باشنه طوپلامسی ، طوپ وسائر افواه ناريه تدارك ايلسی ، ومأموريتمدن اول يوسف پاشا ايله ارضروم ووانه ، عابدين پاشا ايله كردستانه ومابين مشيرلكندن منفصل سعيد پاشا ايله حلبه مأمور اولان ارمنی قوميسرلرك افكار ونظرياتجه اسلام قوميسرلرندن آيرلمری روسيه ايله محاربه ايتمش و مصائب عظما ايله حربدن چيقمش بر دولتی دها زياده اضعاف ايده‌جك حاللردن ايدی . غريبدركه آرناوودلر عهدك قره طاغه ويرديكی غوسينه بلاوايی ويرميه‌لم ديبورلرسه‌ده بن دها زياده يرلر ويرمكه مجبور اوله‌جغز ديمكده ايدم . بعضيلر ايسه آرناوودلر آوروپايی تهديد ايده‌جكدر اميدنده ايديلر شيخ عبيداللهك قيامندن‌ده مضرت چيقماز ظن اولنيوردی (١٣) . مدحت پاشايه تلغرافله كوندرديكم قطعی المفاد تعليماتله درزی غائله‌سی بتيرلدی فقط يكرمی طابور عسكرله آرناوودلق قيامنی منع ايچون كوندريلن مشير احمد مختار پاشايه ويرديكم تعليمات عديده و متواليه كه ماهيتی ١٤ ، ١٥ ، ١٦ نومرولی تلغرافلرك

صورتندن آكلاشيلير . بونلر مداخلۀ دوليه وقوع بولمقسزين ارباب قيامك منع حركاتی يولنده هردرلو وصايايی هرنوع مأذونيتی حاوی ايسه‌ده آرناوولردن استفاده فكری غالب كلديكندنميدر نه‌در تعليماتك متضمن اولديغی تدابير شديده‌يه توسل ايديله‌مدی . غوسينه بلاوه‌نك خوطی اراضيسيله مبادله‌سيچون ٧ ربيع‌الاول سنه ٩٧ و ٢ شباط سنه ٩٥ تاريخنده بر مقاوله ياپيلدی‌كه ايتاليا سفيری متوفی قورطينك وساطتی منضم اولديغندن قورطی مقاوله‌سی ناميله معروفدر . بونك اجراسنه‌ده خوطيليلر مخالفت ايتديلر. آرناوودلق جمعيت اتحاديه‌سی پرزرين وپرشتنه‌ده حكومت دولتی اللرينه آلديلر . حكم مقاوله‌يه وحكومت موضوعه‌يه تعرض ايدنلره قارشی شدتله معامله ايچون مأموريت فوق‌العاده‌يه اوامر شديدۀ متواليه ويرمكده ايدمسه‌ده ويريلن اوامر نصلسه موقع اجرايه قونيله‌مادی . دولتك نه داخلاً نه‌ده برلين معاهده‌سنی امضا ايدن دولتلره قارشی خارجاً ايفای وظيفه ايتماميسی اسبابندن اول وآخر شفاهاً تحريراً عرض شكايت ايتدم. آتيده كوريله‌جكی اوزره بواثناده باش وكالتدن انفصالم وقوع بولدی .

خلفم قدری پاشا زماننده سفرا دولتلرندن آلدقلری تعليمات اوزرينه قونفرانس حالنده اجتماع ايدرك هم آرناوودلغه همده ارمنی ساكن اولان محللرك اصلاحاتنه دائر قطعی‌المفاد بر نوطه ويرديلر . (اون آلتی سنه صكره ولايات سته اصلاحاتی ايچون دول ثلثه‌نك ويردكلری لايحه ومخطره‌يه بو نوطه اساس اتخاذ اولنمشدر) عقبنده دول معلومه دونمالری آميرال سيمور قومانداسيله دولت عليه صولرينه كلدی . نمايش بحریٔ دولی درجنك اول اشقودره اسكله‌سی اولان اولكونك قره طاغه ويرلمسنی مستلزم اولدی .

يوقاريده بحثی كچن ارمنی قوميسرلره كلنجه نوريان، سركيس ومناس افنديلری استانبوله جلب ايتمشيدم . بالاده دخی بيان ايتمشدم‌كه انكلتره دولتنك فكری ارمنستان تعبير اولنان خطه‌نك نه استقلال نه‌ده مختاريته نائليتنده اولميوب يالكز حسن ادارۀ مملكت جهتنده‌در . حتی صدارت اخيره‌م اثناسنده لورد ساليسبوری رستم پاشايه آتی‌الذكر تبييناتده بولنمش آنی انكلتره سفيری واسطه‌سيله‌ده باب عالی‌يه تبليغ ايتديرمشيدی . ارمنستانه مختاريت اداره ويرلمسی فكرنده دكلز . يالكز نه ارمنيلر كردلرك نه‌ده كردلر ارمنيلرك مغدور ومظلومی اولمامالری ايچون عدالت متساويه ، حسن اداره ايسترز دولت عليه‌نك افكاری دخی محافظۀ عدالت ، حسن

ادارهٔ مملکت خصوصلرینه مصروف اولدیغی حقنده افکار عمومیه‌یه قناعت ویرمك، نقیصهٔ مساوات عد اولنور حاللر وارسه کوریلوب اصلاح اولنمق ایچون اواثناده دولت علیه خدمتنده بولنان انکلتره امرای عسکریه‌سندن جنرال بیکر رفاقتنه یکی شهر متصرفلغندن منفصل اولوب مؤخراً مدت مدیده خارجیه نظارتنده شمدی‌ده شورای دولت ریاستنده بولنان سعید پاشا وامرای بحریه‌دن سلیمان پاشا ویریله‌رك آناطولی‌یه کوندرلدی . جنرال بیکره کوستردیکمز اعتماد حسن اداره‌یی متمنی اولدیغمز بحثنده انکلتره دولتنه امنیت متقابله ویردیکندن بر چوق وقت ارمنی غائله‌سی برطرف اولدیدی .

کردستان هیجانی ایسه وقوع بولان عرض واصرارلرم اوزرینه حدوده اون طابور پیاده برآلای سواری بر بطریه طوپ سوقیله شیخ عبیداه افندی استیصال ومرکز دولته ایصال اولندیغی کبی مندفع اولدی . (٢ ذی‌الحجه ٩٧ و ٢١ تشرین اول ٩٦) تبریزی دخی لچوب ناصرالدین شاه حضرتلرینی ازعاج ایتمش اولان شیخك تخطیاتنه سد چکلدیکی کبی شاه مشارالیه طرفندن دولت علیه‌یه بیان خشنودی اولندی .

اطرافمزی احاطه ایدن خرستیان دولتلرینه قارشی صرف کندی قوتمزله کندیمزی محافظه ایتمك برامر ممتنع اولدیغندن دولت خرستیانیه‌دن هانکیلرینك منافعی منافعمزه موافقسه اونلرله اتفاقه مجبوریتمز بدیهی‌اللزوم اولدیغی کبی زمانمزده ملتلرك طالعلرینی تدویر وتقلیب ایتمك اللرنده اولان دول عظیمهٔ خرستیانیه‌نك دقت واعتراضلرینی دعوت ایتمیه‌جك صورتده اسلام حکومتلریله اعتضاددن مستفید اوله‌بیله‌جکمز وبوخصوصده اضاعهٔ فرصتدن مادی ومعنوی متضرر اولدیغمز میدانده‌در. ایران دولتنك جلب خشنودیسنه وجه مشروح اوزره وعلی‌قدرالامکان چالیشدیغم کبی دولت علیه‌نك فاس وافغان حکومتلریله بر رابطهٔ مناسبات حاصل ایتمسنی پك آرزو ایدردم . دفعهٔ اولی وکالتمده مادریدده برسفارت عثمانیه تأسیسندن مقصد معنوی مغرب سلطاننك جلب افکارینه مادریددن چالیشمق ایدی. کوندردیکمز ایلچی بوکا سعی‌ایتدی . بزه خیرخواه اولان بردولتك سفیرینی‌ده مقصد مأموریتنه صورت محرمانه‌ده توسیط ایلدی. لکن او ایلچیمز سعینی اکمال ایده‌مه‌دن ارتحال ایلدی . آکا خلف اولان فریدون بك ایله آنك ده خلفی بولنان طرخان پاشا بومصلحته صرف افکار ایتدیلرمی ایتمدیلرمی بیله‌مم . ژاپونیا دولتی دولت علیه

ايله بر معاهده عقدى آرزوسنده اولديغى ١٨٨١ مايسنده پترسبورغده‌كى ايلچيسى وساطتيله اوراده بولنان سفيرمز شاكر پاشايه بيلديردى . ژاپونيا سفيرى بر معاهده لايحه‌سى‌ده ويرديكندن سفارت سنيه طرفندن باب عالى‌يه كوندرلدى . اوندن بر سنه اول دولت مشار اليها ملل غربيه‌نك احوال وقوانين اجتماعيه‌سنى تحقيق ايتمك اوزره آوروپايه برهيئت كوندرمشدى‌كه بوهيئتى تركيب ايدن ذوات استانبوله دخى كلمشلردى . رئيسلر ايله واقع اولان مكالماتمده ژاپونياليلرك بر طور مجدديتله تنظيم احواله عزم وتشبث ايلدكلرينى آكلادم . بو حالده قريباً قوتلى بر دولت اوله‌جقلردر . بناءً عليه دولت مشار اليها ايله مناسبات پولتيقه وتجاريه عقد ايتمه‌مزده فوائد كورديكمدن لايحه‌نك بعض محللرينى تكليف متقابل صورتنده اولمق اوزره بالذات تصحيح وسفير شاكر پاشايه ارسالى ايچون خارجيه نظارتنه اعطا ايتدم . بولايحه پترسبورغده‌كى ژاپونيا سفيرى ايله مذاكره اولنه‌رق تعديلاتمز ايچون اتفاق طرفين حصوليله عودت ايتدكده تصديق عالى‌يه عرض اولنه‌جق ايدى . لايحهٔ مذكوره‌نك ترجمهٔ رسميه‌سى صورتى آتيده درج اولنمشدر . مطالعه‌سندن معلوم اوله‌جغى اوزره ژاپون لايحه‌سى اك زياده مظهر امتياز اولان دولت معامله‌سى اساسى اوزرينه مبتنى ايدى . تجارت وسير سفائن معاملاتنده بواساس متقابل قبول اولنور ايسه‌ده عدليه‌جه اك زياده نائل مساعده اولان ملت معامله‌سنده بزم ايچون فائده مفقوددر . چونكه ژاپونياده تبعهٔ اجنبيه قوانين ومحاكم محليه‌يه وممالك عثمانيه‌ده ايسه قديم معاهداتك احكامندن زياده مسامحاتمزدن تحصل ايدن سوء تعاملات آثارى اوله‌رق قونسلوسخانه محكمه‌لرينه تابع اولدقلرندن اك امتيازلى ملت معامله‌سنى قبولده تبعهٔ عثمانيه ايچون ژاپونياده منافع موجود دكلسه‌ده ژاپونلرك بوراده استفاده‌لرى بديهيدر . بناءً عليه تكليف متقابلمز ژاپونيانك ممالك عثمانيه‌ده سياحت واقامت ايده‌جك اولان تبعه‌سنه حقوق ملل قاعده‌سى اوزره معامله اولنمسى اساسنه بنا اولنمشدى . شاكر پاشايه شوصورتى قبول ايتديرمكه صرف مساعى ايتسون . قطعياً رد ايلديكى حالده بورايه مراجعت ايلسى زميننده تعليمات ويرلمشدى . ايش نتيجه پذير اولمازدن اول انفصالم وقوع بولمقله آندن صوكره نه ياپيلديغنى بيله‌ميورم .

مقام نظارت جلیلهٔ خارجیه‌یه فی ٢ مایس سنه ٨١ تاریخیله پترسبورغ سفارت سنیه‌سندن وارد اولان تحریراتك ترجمه‌سیدر :

پترسبورغده بولنان ژاپونیا ایلچیسی سلطنت سنیه ایله ژاپونیا دولتی بیننده عقد اولنه‌جق بر تجارت معاهده‌سی لایحه‌سنی بنده‌کزه ویرمش اولدیغندن لایحهٔ مذکوره لفاً سوی سامیٔ نظارتپناهیلرینه ارسال قیلندی . سفیر مومی الیه اشبو لایحه‌یی رسماً بنده‌کزه دکل فقط قومیسر مخصوصلك ژاپونیایه عودتیله معاهدهٔ مذکوره‌یی رسماً مذاکره ایچون لازم کلن مأذونیت کندیسنه ایصال ایدیلنجیه قدر سادەجه مبادلهٔ افکار ایله مذاکراتك زمینی استحضار ایچون ویردی . مذکور لایحه‌نك بر چوق بندلری آز چوق اساسلی بر صورتده تعدیل اولنمق اقتضا ایده‌جکندن لفاً تقدیم قیلنان صورتنده منظور عالیٔ آصفانه‌لری بیوریله‌جنی وجهله اونلری قیرمزی قورشون قلم ایله اشارت ایتدم . بو خصوصده اقتضا ایدن تعلیمات علیهٔ آصفانه‌لری صوب عاجزانه‌مه ارسال بیورلمسنه انتظاراً مذکور لایحه‌یه مقابل بر لایحه قلمه آلوب کذلك من غیر رسم ژاپونیا سفارتنه ارسال ایده‌جکم . اولبابده امر و فرمان حضرت من له الامرکدر .

ژاپونیا ایله دولت علیه بیننده مناسبات دوستانه وتجاریه‌یه دائر معاهده لایحه‌سنك صورتی ترجمه‌سیدر :

ژاپونیا ایمپراطوری ایله ذات حضرت پادشاهی کرك حکومتاری وکرك تبعه‌لری بیننده مناسبات خالصهٔ دوستانه وتجاریه تأسیس ایلك ارزوسیله موالات وتجارته متعلق بر معاهده عقدینه قرار ویرمش اولدقلرندن بوایش ایچون حشمتلو ژاپونیا ایمپراطوری طرفندن . . . . . وجانب سنی‌الجوانب حضرت پادشاهیدن . . . . . مرخص تعیین اولنمشلردر . مرخصان مومی الیهما یولنده ومنتظم کوریلن رخصتنامه‌لرینی بعدالتعاطی مواد آتیه‌یی قرارلشدیرمشلردر .

برنجی ماده — کرك حشمتلو ایمپراطوری وذات شوکتسمات حضرت تاجداری ایله ورثه واخلافلری وکرك هرایکی دولت تبعه‌سی بیننده صلح وموالات الی ماشاءالله پایدار اوله‌جقدر .

ایکنجی ماده — دولتین متعاهدتین پای تختلرنده اقامت ایتمك اوزره متقابلاً پولتیقه مأمورلری تعیین ایده‌بیله‌جکلر وبو مأمورلر الك زیاده مظهر مساعده اولان

دولتلرك او رتبه‌ده‌كى پولتيقه مأمورلرى مثللو قبول وحقلرنده او وجهله معامله اولنه‌جق وعينى شرف وامتيازات ومعافياتدن مستفيد بولنه‌جقلردر .

اوچنجى ماده — دولتين متعاهدتيندن هر برى تجارتك نفع وفائده‌سى وتبعه‌لرينك حمايه‌سى ايچون قونسلوس ويا تجار وكيللرى نصب ايده‌بيله‌جك وبو مأمورلر ديكر دولتك قلمرو حكومتنده اقامتله اوراده اك زياده مظهر مساعده اولان دولتلرك مأمورلرى مثللو قبول وحقلرنده او يولده معامله اولنه‌جقدر .

شو قدركه دولتين متعاهدتين يكديدن قونسلوس ويا تجار وكيللرى اقامه ايچون اك مناسب عد ايده‌جكلرى محلى ايلريده بر مقاوله‌ٔ مخصوصه ايله تعيين ايتمك صلاحيتنى محافظه ايدرلر . بو مأمورلر هر خصوصده اك زياده مظهر مساعده اولان دولتلرك اورتبه‌ده‌كى مأمورلرينك حائز اولدقلرى شرف وامتيازاتدن عينيله مستفيد اوله‌جقلردر .

دردنجى ماده — دولتين متعاهدتيندن هر برينك تبعه‌سى ديكرينك ممالكنده واقع اولوب ملل سائره ايله اجراى تجارته دولتلرطرفندن مساعده ايديلن وايلريده بالاتفاق مساعده ايديله‌جك اولان محللر وليمانلر ونهرلرك كافه‌سنه سفائن وحموله‌لريله عزيمت ومحال مذكوره‌ده آرام واقامت واورالرده اراضى وخانه ومغازه‌لر استيجار وهر نوع اشياى غير ممنوعه تجارتنى اجرا ايده‌بيله‌جكلردر . بو حالده اك زياده مظهر مساعده اولان دولتلر تبعه وسفائننه نه يولده معامله اولنيور ايسه ماالذكر تبعه وسفائن حقنده دخى اومثللو معامله جريان ايده‌جكدر .

طرفين متعاقدينندن برينك تبعه‌سى ديكرينك ممالكى داخلنده سياحت ايده‌جك وياخود مصالح تجاريه ويا اسباب سائره‌يه مبنى بر اجنبى مملكته كيتمك ايچون او مملكتلردن كچه‌جك اولديغى تقديرده حقنده منوال مشروح اوزره معامله اولنه‌جقدر.

بشنجى ماده — دولتيندن هر برينك تبعه‌سى امتعه واموال واشيالرينى ديكرينك ممالكنه ادخال ويا اورادن اخراج ايده‌جكلرى وقت دولت متبوعه‌لرى طرفندن وضع اولنان تعرفه موجبنجه رسم تأديه ايليه‌جكلر ايسه‌ده اك زياده مظهر مساعده اولان دولتلر ايچون تعيين اولنمش رسمدن زياده بر رسم ايله مكلف اولميه‌جقلردر .

آلتنجى ماده — دولتين متعاهدتين تبعه‌لرى يكديكرى ممالكنده اقامه ايتدكجه بو ممالكك قوانيننه واداره وضابطه نظاماتنه متقابلاً تابع اوله‌جقلردر .

يدنجی ماده — دولتين متعاهدتيندن هر برينك سفن حربيه‌سی اك زياده مظهر مساعده اولان دولتلر ايچون دخولی مساغ اولان وايلروده تجويز ايديله‌جك بولنان ديكر دولتك بالجمله ليمان ونهرلرينه كيرمك حقنی حائز واورادهٔ عينی معامله‌يه مظهر اوله‌جقلردر .

سكزنجی ماده — ممالك شاهانه‌ده بولنان ژاپونياليلر بيننده تكون ايده‌جك منازعات ودعاوی حقوقيه ژاپونيا قونسلوسی وتجار وكيللری معرفتيله رؤيت وفصل اولنه‌جغی كبی ژاپونياده‌كی تبعهٔ عثمانيه بيننده تحدث ايده‌جك منازعات ودعاوی حقوقيه دخی دولت عليه شهبندر ويا تجار وكيللرينك حكم وقرارينه حواله ايديله‌جكدر .

قونسلوس ويا تجار وكيلی بولنميان محللرده طرفين تبعه‌سنك محاكم محليه حضورنده اقامه ايده‌جكلری دعاوی محاكم مذكوره‌ده مرعی‌الاجرا اولان نظامات موجبنجه فصل وتسويه ايديله‌جكدر .

طقوزنجی ماده — دولتيندن هر برينك مملكتنده كندی تبعه‌لری بيننده تكون ايده‌جك بالجمله منازعات ودعاوی تبعهٔ مرقومه‌نك مقيم اولدقلری مملكتك قوانيننه توفيقاً محاكم محليه‌ده فصل وحسم اولنه‌جقدر .

اونجی ماده — ايكی مملكتك برنده دولتين تبعه‌لريله دول سائره تبعه‌سی ميانده حقوقه متعلق بر منازعه ودعوی ظهور ايدر ايسه طرفين منازعتين مجرد دولت متبوعه‌لری سفير ويا قونسلوسلری واسطه‌سيله محاكمه اولنه‌جقلردر .

اون برنجی ماده — دولتين متعاهدتين تبعه‌لرندن ديكرينك ممالكنده بر جنايتی ارتكاب ايدنلر ، بولندقلری مملكت قانونی موجبنجه تأديب ومجازات اولنه‌جقلردر .

معاهدهٔ حاضره‌نك شو بندی احكامنه مغاير اولان شيلرك جمله‌سی كأن لم يكن حكمنده عد اولنور .

اون ايكنجی ماده — اشبو معاهده امضالانديغی تاريخدن اعتباراً موقع اجرايه وضع اولنه‌جق واون سنه مدت دوامی تصديقنامه‌لرك مبادله‌سی كوننده اعتباراً حساب ايديله‌جكدر معاهدهٔ مذكوره دولتين متعاهدتيندن بری طرفندن بونك فسخ والغاسی حقنده‌كی نيتی ديكرينه تبليغ واشعار اولندقدن صوكره اون ايكی ماه دها دستورالعمل قاله‌جقدر .

معاهدهٔ مذکوره طقوز سنه مدتله جاری اولدقدن صوکره طرفین متعاقدین هرنه وقت ایسترلر ایسه بونك فسخ وابطالنی یکدیکره اخبار ایده‌بیله‌جکلری کبی اشبو معاهده‌یه دوامی مدتنده بیله لزومی بالتجربه ثابت اوله‌جق هرنوع تعدیلات وعلاواتی بالاتفاق درج وادخال ایتمك صلاحیتنی محافظه ایدرلر.

اون اوچنجی ماده — اشبو معاهده تصدیق اولنه‌جق وتصدیقنامه‌لری معاهده‌نك امضالانه‌جغی تاریخدن اعتباراً اون سکز آی ظرفنده مبادله ایدیله‌جکدر. تصدیقاً للمقال دولتین متعاهدتین مرخصلری اشبو معاهده‌یی امضا وتمهیر ایتمشلردر.

اشبو معاهده طرفینك هر برنده ایکیشر نسخه قالمق اوزره ایمپراطور «جیمو» نك تاریخ جلوسنك . . . سنه‌سی شهر . . . کوننده وتاریخ هجرتك.... تاریخنده درت نسخه اوله‌رق تنظیم قیلنمشدر.

الحاصل مناسبات خارجیه‌مزك توسیع وتقویه‌سنه اعتنا اولنمغله برابر محاربه عقبنده ممالك پادشاهیده ظهوره کلن غوائل داخلیه تفصیل اولنان صورتلرله بتیرلمش یالکز اسباب معلومه‌دن طولایی آرناوودلقده مأموریت فوق‌العاده‌نك حرکاتی عقیم قالمقده بولنمشیدی.

شمدی انکلتره بحریه ناظری اولان لورد غوشن اوصره‌ده ایدی که سفارت مخصوصه ایله سلطنت سنیه نزدینه مأمور اولدی. مشارالیه ملاقات رسمیه عقیبنده ممالك دولت علیه‌نك اصلاحاتی حقنده بکا برچوق بیانات مهمه‌ده بولندی. خلاصه‌سی بعضلر طریق اصلاحاته کتمکزی تعویق ایدر تبعه‌کز حقنده قاعدهٔ عدالت وحریته کوره معامله ایتمکی منافع ملکیه‌کزه مغایر کوسترلر سزی بشقه بر صورت اداره‌یه تشجیع ایده‌بیلیرلرسه‌ده او کبی تلقیناته اغتراراً قازانه‌جغکز زمان موقت ومحدوددر جمله‌لرندن عبارت ایدی. مشارالیهك تبییناتنی مفصلاً وتحریراً عرض ایتدم. تاریخ ۲۸ جمادی‌الاولی سنه ۹۷ ایدی. ایرتسی کونی انفصالم وقوعیله تجارت ناظری قدری پاشا باش وکالته وسلانیك والیسی عابدین پاشا خارجیه نظارتنه تعیین بیورلدیلر.

قدری پاشا رأس اموره کلدکدن صوکره دول معظمه سفیرلری قونفرانس صورتنده اجتماع ایله آرناوودلق مسئله‌سی وارمنستان اصلاحاتی حقنده تقریرلر

ویرملری دقتی جلب ایتدی ومداخلات دولیه واقع اولمقسزین بو مسئله‌لرك ارادهٔ اختیاریه‌مزله بتیرلمسی منافع دولت ایجاباتندندر دییه اثنای وکالتمده واقع اولوب‌ده بی تأثیر قالان اخطاراتمی تأیید ایلدی . ذات شاهانه اوصره‌ده مطالعاتمی سؤال ایتدیلر . اصلاحات عمومیه‌یه دائر بر لایحهٔ مفصله ویردم (١٧). ٧ شوال سنه ٩٧ تاریخنده دفعهٔ ثانیه اوله‌رق باش وکالته مأمور اولدم‌که دول معظمه‌نك اولکون ساحلنه کوندردکاری دونمالرك نمایشی عقبنده‌در . بو دفعه اول باول مساعیم قره‌طاغ غائله‌سیله دیکر غوائل سیاسیه‌نك دفعنه، دیون عمومیه مقاوله‌سنك عقدینه، مشترك المنفعه توتون ادارهٔ انحصاریه‌سی تأسیسنه وروسیه تضمینات حربیه‌سنك تأدیاتی قرارلشدیرمغه مصرف اولدی . تونس مسئله‌سی ومدحت پاشا محاکمه‌سی دخی‌او اثناده ظهور ایتمشدی .

ایلریده یازه‌جغم شیلرله متحققدرکه بوصره‌ده اصلاحات اداره‌یی وترقیات مادیه ومعنویه‌مز اسبابنی تأسیس وتطبیقده دخی قصور ایتمدم . ٢٥ رمضان سنه ١٢٩٥ تاریخنده حضور شاهانه‌یه تقدیم ایتدیکم بر لایحهٔ مفصله‌ده شو فقره‌لر وار ایدی . «بوندن یکرمی بش سنه اول دولت علیه‌لری روسیه دولتی کبی اسباب ترقیات ملکیه‌یه مباشرت ایتمش اولیدی شمدی کندیسنی اونك قدرتی درجه‌سنده بوله‌بیلیردی . حکومت سنیه‌لری اصلاحاتده تأخراته قریم محاربه‌سندن بری تصادف ایتدیکی غوائل ملکیه‌یی مانع عد ایدرسه‌ده ملکك بر جهتنده ظهور ایدن آثار شورش دیکر جهتنده یاخود هیئت عمومیه‌سنده اسباب عمران وآرامشی تعویق ایده‌میه‌جکندن بوعذر صحیح دکلدر . دولت علیه غائله‌لی غائله‌سز زمانلری سیان کوروب ترقیٔ مملکت اسبابنه علی‌الدوام چالیشملیدر » ظن‌ایدرم‌که بوخصوصلرده ویردیکم رأیی اثنای مأموریتده اساساً وفعلاً تطبیق واجرا ایده‌بیلدم .

وندیك دکزنده اجتماع ایدن مشترك دونمانك باش قوماندانلغنی درعهده ایلین آمیرال سیمور راغوزه‌ده‌کی دولت علیه قونسلوسنه براولتیماتوم ویره‌رك معین اولان ساعتده اولکون قره‌طاغ امارتنه ترك اولنمازسه تدابیر زجریه‌یه ابتدار اولنه‌جغنی تبلیغ ایتمشدی . بو اولتیماتومی تلغرافله باب عالی‌یه کوندرن شهبندرمز دانش افندی‌یه درحال شو مآلده تعلیمات ویردم : « آمیراله جواباً شونی بیلدیرملیسکزکه بوکبی تبلیغاتی قبول ایتمك اصولاً صلاحیتم خارجنده‌در بناءً علیه آمیرال ایسترسه بوخصوص ایچون قاعدةً لازم کلن محله مراجعت ایلر . » دانش افندی آلدیغی

تعليمات دائره‌سنده جواب ويردكدن صوكره آميرال سيمور اشقودره واليسى فريق عزت پاشايه مراجعتله يكرمى درت ساعتلك برمهل ويردى . والئ مشاراليه دخى باب عاليدن آلديغى امره مبنى آميرالك تبليغى قبولده اعتذار ايلديكندن بالنهايه دولتلر باب عالى‌يه مراجعت ايتديلر . آندن صوكره سفرا ايله مذاكره وبر طاقم شرائط وضع اولنه‌رق اولكون قره‌طاغه ترك قيلندى .

برلين قونغره‌سنده يونانستانه تركى قراركير اولان اراضينك كذركاهى كه واسع برصورتده تعيين قيلنمشدى وقدرى پاشا زماننده برلينده منعقد قونفرانس دخى قونغره قرارينى تأييد ايتمشدى ، بوسببلرله تساليا الدن چيقدى ايسه‌ده اقدامات مالانهايه اثرى اوله‌رق اپير قطعه‌سنى قورتارمغه موفقيت حاصل اولدى . اوهنكامده آلمانيا سفيرينك يونانستانه تركنى التزام ايتديكى كريد جزيره‌سيله ديكر بعض جزائرى ويرمامك ايچون برچوق افكار مخالفه‌يه مدافعه ايلدم . زيرا وكلادن ، امراى عسكريه‌دن وسائر ذواتدن مركب برقاچ دفعه مابينده مجتمع اولان مجلس فوق‌العاده كريدك ، اكر يونانيلر كريدله ارضا اولنمازلرسه تتمه اوله‌رق ردوس كبى برآطه‌نك وكريد جزيره‌سى جوارنده‌كى كوچوك جزيره‌لرك يونانستانه تركنه اكثريت آرا ايله قرار ويرمشدى . بن اقليتده قالدم . بو اقليته التحاق ايدن ذات يالكز حربيه ناظرى عثمان پاشا وخارجيه ناظرى عاصم پاشا ايله عالى پاشا دامادى بيكباشى ناظم بكدن عبارت ايدى . كريدك عدم تركنده اصرار ايديشم اوزرينه بو تصور ترك اولوندى ايسه‌ده آلمانيا سفيرى موسيو هاسفلدك بكا انفعالى زائل اولمادى . نته‌كيم اثر انفعال خاتمهٔ مسئله‌ده مشار اليهك بالاصاله وديكر سفرايه بالوكاله بكا خطاباً كوندرديكى بر ورقه‌دن آكلاشيلير (١٨) .

اساس ماده‌يه يعنى يونانيلره اراضى ويرلمسى بحثنه كلنجه فرانسه خارجيه ناظرى بارتلمى سنتلر اراضينك درجهٔ وسعتنى تعيين ايچون طرفين حكمدارلاندن برينى حكم تعيين ايتملرينى بزم ايله يونان حكومتنه وديكر دولتلر قابينه‌تولرينه تكليف ايتدى . آلمانيا دولتى حكم تكليفنه غيرمساعد ايدى . بيلمم كه فكر ذاتيسى مى ايدى يوقسه بر طرفدن تلقين مى اولنمشدى هيئت ايچنده داخليه ناظرى محمود نديم پاشا حكم تكليفنه مظاهر اولديغى كبى اووقت داخليه مستشارلغندن اوقاف نظارتنه مأمور اولان صدر اسبق كامل پاشاده آلمانيا ايمپراطورينى حكم انتخاب ايتمكلكمزى مجلس وكلايه تكليف ايتدى . حتى بو بابده برلايحهٔ مفصله ويردى . غريبدركه حكم

واسطه‌سیله حل منازعات فکری که شیمدی بین الدول مبحثه قونلمشدر و آلمانیا دولتی‌ده بوکا معارض دکلدر . اووقت بوفکره منحصراً آلمانیا مخالف بولنیوردی . هرنه ایسه بالمباحثه کامل پاشا تکلیفندن فارغ اولدی . دیکر رفیقلرم ایسه تماماً بنم ایله متفق ایدیلر. یالکز رأینده مصر اولان محمود ندیم پاشایی اقناع قابل اوله‌مدیغندن اکثریت واقلیتك مستند اولدیغی اسباب ودلائل با مضبطه مفصلاً حضور پادشاهی‌یه عرض اولندی . محمود ندیم پاشانك توسل ایتدیکی مطالعاتك درجه‌سی صورت مضبطه‌دن آکلاشیلیر (١٩) .

بر طرفدن مسئله‌یی صلحاً تسویه‌یه چالیشیوردم دیکر طرفدن‌ده یونانیلری لدی الحاجه حرباً اسکات ایتمك ایچون جمع عسکره لزوم کوستریبوردم . مابیندن کلن تذکره‌لرده عسکریمزی حال سفر بری یه کتیرمك ایچون آلتی میلیون لیرایه احتیاج اولدیغی دائرهٔ عسکریه‌نك بیانه بناءً بیلدیریلیور وبونك تدارکی امر اولنیوردی . خزینهٔ دولت تهی ایدی . اکثر ارکانی یونانی اولان غلطه بانکرلری ایسه یونان منفعتنه مغایر اولان استقراضاته مانع ایدیلر . لکن استقراض داخلی طریقیله اهالیدن ومدیر عمومی موسیو فوسترك وبانقك قومیته‌لری معاونتلریله بانق عثمانیدن احتیاج صحیح درجه‌سنده آقچه بولدم . یونانیلرك تهیئات عسکریه‌سنه قارشی بزم طرفدن آلتی فرقهٔ عسکریه تجهیزات لازمه ایله حدوده سوق اولندی‌که اخیراً یونانیلر ایله وقوع بولان محاربه‌ده سوق اولنان قوت او وقت استحضار قیلنان قوته نسبتله یالکز بر فرقه زیاده اولدیغی آلمانیا امرای عسکریه‌سندن جنرال فون درغولس مخطره‌سنده ایضاح ایدییور . مسئله‌نك صلحاً تسویه‌سنه مترتب مذاکرات دولیه بیتر بیتمز حرب ایسته‌نیلیورسه عساکر کافیه حاضر وصلح ترجیح اولنورسه آنك اسبابی‌ده مستحضر اولدیغندن احد شقینك ترجیحی هیئته عائد اولدیغی بیان ایله مجلس وکلایه مراجعت ایتدم . حصول قراره وشقیندن بری حقنده استحصال ارادهٔ پادشاهی‌یه وقت قالمق ایچون قونفرانسك حاضرلادیغی مقاوله‌یی قبول وتصدیق عالی یه عرضده تأخر ایتمکله برابر بو مقصدم حقنده سفرایه سررشته ویرمامش ایدم . آلمانیا ایلچیسی هاسفلد ایسه نیتمی استکشاف ایچون عموم سفرا نامنه نصف اللیله بر ساعت قاله‌رق بکا خطاباً بر نوطه ارسالیله اجرای تضییقات ایلدی . بن‌ده خارجیه ناظری عاصم پاشایی مسارعةً جلب ایدرك باش وکالت مقامی خارجیه نظارتنی درعهده

ایتمدیکندن سفرا ایله مخابره‌یه کندیسنی مأذون عد ایتمز ، بو ماده حقنده نظارت خارجیه‌یه مراجعت لازم کلیر ، زمیننده مشار الیه عاصم پاشا نامنه درحال بر جواب یازدیردم . فرداسی انکلتره سفیری موسیو غوشن نزدیمه کلوب آلمانیا سفیریله دیکر رفیقلری نامنه تشبثده ومقاوله‌نك تسریع عقدی تکلیفنی تأییداً اخطارده بولوندی . جواباً ترك مملکت آغیر بر شیدر . حربی صلحه صلحی حربه ترجیح حقوق داخلیه‌دن بولندیغندن حقمزده اجرای تضییق اولنمامسنی دولتلرك عدالتندن بکلرز امید اولنور که دولت متبوعه‌مه خیر خواه اولان انکلتره دولتنك سفیری باب عالی ایله متفق الافکاردر، دیدم . عریض وعمیق ایشی تفکر ایتمکه بر قاچ کون وقت قازاندم . مسئله تکرار مجلس عسکریده دوشونلدکده هیئت عسکریه قوهٔ حاضره‌یی حربك توسع دائره‌سی اعتباریله غیر کافی کورمش وبنم داخل اولمادیغم بر انجمن خصوصی‌که صدر اسبق محمود ندیم پاشا صفوت پاشا وخیرالدین پاشادن مرکب ایدی، آنلرده مسئله‌نك صلحاً بتیرلمسنی تصویب ایلمش ایدی .

شو آرایه منضم اولان مجلس وکلا قرارندن صوکره یاپیلان معاهده‌ده اپیر قطعه‌سنك [برلین قونغره‌سی قرارینی تدقیق ایچون ینه برلینده منعقد وتاریخ عقدی قدری پاشانك زمان وکالتنه مصادف اولان قونفرانسده بو قطعه‌نك یونان دولتنه ویرلمسی تنسیب اولنمشدر] بزه براقیلمسی و یونانیلره عائد نارده کور- فزنده استحکاماتی اسلحهٔ حربیه‌دن تجریده یونانیلرك عهداً مجبور ایدلمسی خصو صلرنده خدمات حقیرانه‌م نظر دقتدن دور طوتولماز ظن ایدرم . محاربهٔ اخیره‌ده اپیر قطعه‌سنك مدخلی اولان پروزه قلعه‌سی یونان دونمامسنی قسماً نارده کور- فزنده محصور ومعطل طوتمغه سبب مستقل اولدی . برده یونانیلرك حدود عثمانیه اوزرنده تخطیاتی وتبعه‌مز آره‌سنده تحریکاتی اکسیك دکلدی . آنك بوحرکاتنه مقابل اکثر احوالده بز سربستیٔ حرکتی حائز اولمیوردق . بو ایسه حکومت یونانیه‌یی تأسیس اثناسنده یاپیلان لونده معاهده‌سنی امضا ایدن دولتلرك دائما آره‌یه کیرملرندن نشأت ایدییوردی . حکومت مذکوره بر طرفدن بزی ازعاج دیکر طرفدن ایقاع ایتدیکی خساراتی افکار ملیه‌یه اسناد وخلقی حرکاتندن منعه قانون اساسیسی مساعد اولمادیغندن بحثله اعتذار ایتمکی کندیسنه اساس حرکت اتخاذ ایتمشدر . بوندن صوکره یونانیلر دولت علیه صولرنده توسیع ملك تشبثنده بولنور-

لرسه دول حاميه بوكا مساعد اولميه‌جغى وبزم حقوق بين‌الملله توفيقاً حركتمزده مختار قاله‌جغمزى تصديق ايلدكلرينه دائر دول مشار اليهم مرخصلرندن بر سند خفى آلمشدم .

صرب ـ بلغار محاربه‌سى اثناسنده يونان دولتى جمع عسكره قيام وممالك دولت عليه‌دن دها يرلر آلمق آمالنى اظهار ايلدكده دولتلر ذكر اولنان سند خفينك شامل اولديغى تعهده بناءً بوكا مساعده ايتمامشلردر . او اثناده انكلتره خارجيه نظارتنده بولنان لورد روزبرى ديكر دولتلره تبليغ ايتديكى تحريراتنده بوماده‌يى تصريح ايتمشدر (٢٠) .

برلين قونغره‌سنك اساسنى تهيئه ايلديكى وصايت ماليه‌يه مانع اولمق اوزره ديون عموميه مقاوله‌سى ياپيلدى و١٩١ ميليون ليرا درجه‌سنده اولان دين خارجى طقسان بش ميليونه تنزيل اولوندى . ديون عموميهٔ خارجيه‌يى تنظيم ايچون تحويلات حامللرى وكيللرينك دعوتى و دعوت قرارينك اعلانى ١٩ ذى‌القعده سنه ١٢٩٨ تاريخنده واقع ١١ تشرين اول سنه ١٢٩٧ ده ايدى كه اسهام عموميهٔ عثمانيه‌نك فياٴتى اوكون يوزده ٣٠،١٠ غروش ايدى .

اليوم (د) ترتيبنه داخل اولان اسهامك يوز غروشى ٢٦،٢٥ غروش راده‌سنده‌در . مقاوله‌دن مقدم يوز غروش نقدله ٣٣٠ غروشلق سهم مبايعه اولنديغى ويوزده بش فائض آلنديغى نظر حسابه آلنيرسه ١٠٠ غروش رأس ـ المالك فائض سنويسى اون بش اون آلتى غروشه كلديكى تبين ايدر . بو حالده رأس المال اتخاذ اولنان سهمك قيمت رايجه‌سى قيمت اصليهٔ موضوعه‌سندن ثلثان مقدارى نقصاندر . مقاوله عقدندن صوكره فائضلر ايسه يوزده يارم اولديغى حالده قيمت اسهام يوزده ٢٥ و ٢٧ آره‌سنده دوران وبعضاً او مقدارى‌ده تجاوز ايتمسى اعتبار مالى نه مرتبه ترقى ايلديكنه دليلدر . سهملريمزك قيمتى دها مترقى اوله‌بيليردى . انفصالمدن يعنى ٣٠٢ سنه‌سندن صوكره عقد اولنان استقراضات متواليه ديون خارجيه يكونلرينى ينه توسيعه باشلامشدر . بو حال ايسه اسهام متداوله‌نك دها زياده اعتبار بولمسنه بالطبع مانع اولور .

دفعهٔ خامسه اوله‌رق خدمت صدارته كلديكمده اون سنه ايچنده ياپيلمش اولان استقراضات حقنده ماليه نظارتندن معلومات ايسته‌مش ايدم . ويريلن اجماله نظراً كامل پاشا وجواد پاشا زمانلرنده عن ١٧ مايس ١٣٠٢ الى ١ مارت ١٣١٠

عقد اولنان یدی طاقم استقراضاتك رأس المالرندن دیون باقیه ٣٨,٧٥٤,٨٩٢ عثمانلی لیراسی وبونلرك فائض سنویسی ایسه ١,٦٥٦,٣٩٨,٥٣ ورأس الماله محسوب آقچه‌سی ٤٠ ,٣,٢٣٧٠٤٠ که تخصیصات سنویه‌سی جمعاً ٩٢ ,١,٩٨٠,١٠١ لیرادر.
٩٨ شوالنك اون اوچنجی کونی روسیه مرخصلریله تضمینات حربیه مذاکراتنه باشلانیلدی .

تضمینات حربیه‌که ٣٤٠ میلیون عثمانلی لیراسنه قریب ایدی . ثلثانی تنزیل وتأدیاتی فائض ویرلمامك شرطیله تقاسیطه ربط اولندی . تضمینات مسئله‌سندن طولایی روسیه سفیری موسیو نوویقوف ایله بینمزده وقوعه کلن متباین افکارك سببلری شو ایدی‌که سفیر مشارالیه مجلس وکلاده ویریلن قراردن صوکره قرنادن راغب بکله یاپدیغی مقاوله لایحه‌سنی مقاولهٔ رسمیه عد ایدییوردی . بن لایحهٔ مذ. کوره‌ني هر نقطهٔ نظردن معمول بها عد ایتمیوردم . بولایحه قبول اولونسه ایدی اناطولیده ولایات خمسه‌نك وارداتی کاملاً روسیه تضميناتنه تخصیص اولنمق حتی ولایات مذکوره‌ده مأمورین اداره‌سی معاشلری وعساکر ضبطیه تخصیصاتی بیله دیکر ولایتلر اموالندن ویردیرلمك لازم کلیوردی . دها طوغروسی بو ولایتلر روسیه دولتنك مالاً تحت اشغالنده بولنه‌جقدی . برده بلغارستان ویرکیسی روسیه تضمیناتنك بر قسمنه تخصیص اولونمسنی وروسیه طرفندن دیون عمومیه اداره‌سنه بر مأمور اقعادینی سفیر مشارالیه مصراً طلب ایدیوردی وطلبنی ترویج ایچون اسباب مؤثره‌یه متمسك ایدی . روسیه ایمپراطوری‌ده پترسبورغ سفیری شاکر پاشایی بالذات کوروب صورت مخصوصه‌ده یاپیلان مقاوله‌نك باب عالیجه قبول اولنمامسندن شکایت ایتمشیدی . باب عالیدن تکلیف اولنان تعدیلاتی روسیه دولتی قبول ایتمزسه مسئله‌یی برلین معاهده‌سنی امضا ایدن دیکر دولتلره حواله ایله بر قونفرانسده حل ایتمکدن بشقه چارهٔ تسویه قبول ایده‌میه‌جکم بحثنده اصرار ایتدم . بر چوق مذاکرات ومخابراتدن صوکره تعدیلاتمزه روسیه دولتنك موافقتی استحصال اولندی‌که اساسلری آیاستفانوس و ١٨٧٩ عهدنامه‌لری اقتضاسنجه تضمینات حربیه اوله‌رق روسیه دولتنه مدیون بولندیغمز ½ ٨٠٢ میلیون فرانق (یکرمی اوچ فرانق برلیرا حسابیله ٣٤ میلیون ٨٩١,٣٠٤ بیك عثمانلی لیراسیدر) شمدیکی تنزیل ایدلمك سنوی اوچیوز بیك لیرا اعطاسیله سنه‌ده اکمال تأدیات اولونمق وفائض ویرلمامك واموالی تضميناته تخصیص اولنان ولایتلردن حوالاتی قالدیرمغه

لزوم كوريليرسه دولت عليه روسيه دولتيله اتفاقه محتاج اولمقسزين حواله‌لری بشقه محلله‌ره تبديل صلاحيتنی محافظه ايلمك شرطلريله دينمزك تقسيطه ربط اولنمسيدر. بو مسئله‌يه دائر سرايله صورت خصوصيه‌ده واقع اولان مخابراتمك بر قسمی ۲۱، ۲۲، ۲۳ رقملر ايله اوراق متممه ميانده اولوب اساس مصلحتی وروسيه سفيری موسيو نوويقوف ايله مكالماتمی مبين تذكره‌م دخی وجه آتی اوزره‌در .

تذكرهٔ خصوصيهٔ معروضه

تضمينات حربيه مسئله‌سی ايچون بو كون تعين ايده‌جكی ملحوظ اولديغی دونكی تذكرهٔ جوابيهٔ عاجزانه‌مدن مستبان اولان نتيجهٔ تشبثاتك مسارعةً عرضی حقنده صدور ايدن ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهی‌يی حاوی تذكرهٔ والالری آلندی.

بوماده حقنده اخيراً تقديم قيلنان مجلس وكلا مضبطه‌سی اوزرينه كچن پازار ايرتسی كونی شفاهاً شرفواقع اولان ارادهٔ سنيهٔ جناب پادشاهی احكام جليله‌سندن بری دخی روسيه سفيريله بالذات يا بالواسطه مخابره ايله تعديل مصلحت امكاننك تحريسنی متضمن ايدی . طرف وكالتدن واقع اوله‌جق مخابراتك حسب القاعده صورت غير رسميه‌ده وبالواسطه جريانی منفعت مصلحت مقتضاسندن اولمسيله بوكا بر مناسبتك توسيطی صورتی تأمل اولنديغی حالده سفارت مستشاری موسيو اونو پازار كونی آقشام اوزری نزد عاجزانه‌مه كلمش ايدی . بوغازلردن واپور مرورينه رخصت اعطاسی حقنده اولان التماسلرينك تأخرندن شكايت وبوغازلرك صورت مسدوديتنه دائر اخيراً ياپيلان معاهده ايله اونك پروتوقوللرندن مستخرج بعض معلوماتی قرائت ايتدكدن صوكره « تضمينات ايشی ناصل اوله‌جقدر . و بويله حال معطليتده می قاله‌جقدر . » سؤالنی ايراد ايلدی . مذاكره‌نك تعطيلی دولت عليه‌جه مرضی دكلدر بالعكس تسريعيله بوايشك دخی بر طرف ايدلمسی التزام و آرزو اولنمقده ايسه‌ده سفير كچن كون دعوتيله تكرار عقد اولنان مذاكره ده مرخصلريمزله يالكز اوله‌رق مذاكره‌يی قبول ايتمدی . راغب بك افندی واسطه‌سيله ويرديكی لايحه‌يی لايتغير عد ايدرك آنك حضوری شرطيله يالكز عباره‌جه تصحيحاته موافقت ايده‌جكنی سويلدی . بر قاچ كوندنبری مذاكراتی بالطبع برحال توقفده براقغه بوسبب اولدی . بزم طرفدن كچن كون قوميسيونده قرائت اولنان لايحه‌نك مذاكره‌سنه كيريشلديكی حالده تأخر واقع بالطبع مندفع اولور طرفينك

بر نتیجه‌یه وصولنه‌ده مانع قالماز جوابنی ویردم . اوده بوماده حقنده اول وآخر جریان ایدن مذاکراته تمامیله معلوماتم یوقسه‌ده سفیرك افاداتندن وسزك طرفك تکلیفنه دائر استماع ایلدیکم معلوماتدن استخراج ایلدیکم نتایجی کندی کندیمه تدقیق ایتمش اولدیغمدن نتم ملاحظه‌مجه مادامکه بو ایشك تسریع رؤیتی ایکی طرفك دخی آرزوسنه ونفعنه موافقدر . موقع مباحثه‌ده اولان مسائلك اختلافدن آزاده وبسیط برحاله کتیرلمسی قابلدر . حتی او یولده بر ورقه‌ده تنظیم ایتدم دیه افاده و بو ایشك بویله تصادفاً بینمزده بحث وذکری کچمسی اصابت وموجب ممنونیت اولدیغنی علاوه ایتمش ومار البیان ورقه‌یی دخی قرائت ایلمش ایدی . مطالعه‌یه وقت قالمق اوزره برصورتنی من غیر رسم ویروب ویره‌میه‌جکنی صور- دیغمده بوکونلك اعطا ایده‌مم فقط برکره سفیر ایله مذاکره ایده‌یم بلکه ایرتسی کونی کاغدی اعطا ایده‌بیلیرم دیدی . دفع اختلافه همت ایدرسه ممدوحیتی موجب اوله‌جغی جوابی ویرلمکله مفارقت ایدرك عودت ایلشدی . ایرتسی کونی کلدیکنده ابتدا ینه واپور ایشنی تکرار ایدرك مؤخراً دخی صورت خصوصیه‌ده مذکور ورقه‌نك صورتنی ویرمك ایستدی . بو اولکی لایحه‌دن پك چوق فرقلیدر . فقط مندرجاتی کندی مطالعه‌مه مستند اولوب سفیر طرفندن قبولی پك‌ده قولای برشی دکلدر سوزلرینی درمیان ایتدی . ورقهٔ مذکوره‌یی سز صرف خصوصی وشخصی اوله‌رق ویردیککز کبی بن دخی او صورتده آلوب مطالعه ایده‌جکم . بوماده‌یه دائر بینمزده تعاطی اولنه‌جق مباحث وافکارك نتیجه‌سنده اتحاد حاصل اولماز ایسه مکالمه‌تمز عادی بر مصاحبت قبیلندن عد اولنمق اوزره بوکا دائر فکر ومطالعه‌می یارین سزه بیان ایدرم دیدم اوده تصدیق وموافقت ایلدی . مفارقت ایدر ایکن سفیرك تعدیل تکالیف ایتمسنده عسرت اولدیغنك اسبابنی آکلایه‌مادم . مادةً دخی بوکا سبب کوره‌مم سوزلرینی ایراد ایتدیکمده ایلچی لایحهٔ متقدمه‌یی تغییر ایده‌جك اولورسه اولجه حکومت سنیه‌یی اغفال ایتمش معناسی ویریله‌جکندن حرکتنك شو صورتله تفسیرینی ایستمیور . مع مافیه بویله بر طریق اغفالده دخی بولونمادیغنی سویلمکده‌در دیدی . برده لایحهٔ سابقه طرف اشرف حضرت پادشاهیدن رد بیورلدیغنه دائر کندیسنه تبلیغ عالی وقوع بولمامش اولدیغنی علاوه ایتدی . جوابنده اول باول لایحهٔ مبحوثه مجلس وکلانك تدقیق وتمیز- ینه حواله بیورلمش اولدیغندن دیمکدر که شمدیکی حالده طرف عالیٔ تاجداریدن نه رد

نەدە قبول بيورلمشدر وقرار مصلحت دولت عليه وروسيه مرخصلری بيننده جريان ايدەجك مذاكرات رسميه نتيجەسنه معلقدر بعده بالاستيذان متعلق بيوريلەجق ارادۀ سنيه اوزرينه ايجاب حال اجرا اولنەجقدر بوراسی كچنكی قوميسيونده مرخصلريمز طرفندن دخی سفير ايله روسيه مأمورينه ايراد اولنمشدی . ثانياً بو مثللو مذاكرات دوليەدە طرفيندن برينك درجۀ ابتدائيەدە واقع اولەجق تكليفی قطعی اولەمامق طبيعی اولديغی كبی ينه احد طرفين تكليفنی بالمباحثه تعديل ايتمكله اولجه ديكر طرفی اغفال ايتمش حكمنده طوتلمش اولماز . بناءً عليه سفير شمدی تهوين مطالب ايتديكی حالده مقدم حكومت سنيەيی اغفال مقصدنده بولنديغنه هيچ كيمسه ذاهب اولماز . بالعكس بويله بر حركت افكار خالصانه ومصلحانەسنك بر دليل مخصوصی عد اولنەجقدر ديدم . مستشار مومی اليه دخی ويرديكی ورقۀ غير رسميه اوزرينه بيان اولنەجق مطالعەيه تعليق مصلحتله عودت ايتمشدی . ايرتسی چهارشنبه كونی موسيو نوويقوف ايله برلكده كلمش ايسەلردە سفير، معهود واپورك مروری حقنده طلب اولنان رخصتك بر قاچ كوندنبری تأخرندن وبوكا دائر بر جواب دخی ويرلمامسندن بر ساعت قدر شكايتله برابر چونكه بيك سكز يوز يتمش بر تاريخنده لوندرەدە منعقد مجلس مكالمه دول متفقه ومتحابه سفائن حربيەسنه بوغازلری آچمق ايچون دولت عليەيه حق اختيار ويرمش اولديغندن غالبا بوندەكی دول متحابه تعبيرينه عطف واشارت قصديله اولمليدركه رخصت مطلوبەنك ويرلمامسی دولت متبوعەمه اثر خصومت عد اولنەجقدر . ايشدە اونسبتده كسب وخامت ايدەجكدر مقالاتنی دور ودراز بسط وتمهيد ومجلس ملاقاتی كاملاً بوكا حصر ايتمش ايدی . ذاتاًدە تضمينات مسئلەسنه دائر موسيو اونو وساطتيله كچن مصاحبات صرف خصوصی وغير رسمی اولوب نتيجۀ مرضيه حاصل اولور ايسه اولوقت طانمق ومسئله سفير ايله مرخصلريمز بيننده صورت رسميەدە مذاكرەيه حواله اولنمق لازم كلەجكندن اوكون مسئلۀ مذكوره حقنده سوز ايدلمك وموسيو اونودن برشی صورلمق بالطبع قابل اولەمادی . كنديسیدە برشی سويلمدی . ايرتسی پنجشنبه كونی موسيو اونو واپور حقنده مجلس وكلانك قرارينی آكلامق وسيلەسيله ابتدا نظارت خارجيەيه بعده نزد عاجزانەمه كلمشدی . تضمينات خصوصنه دائر اولان كاغدی نصل بولمش اولديغمی دخی صورمش اولديغندن شو وجهله جواب ويردم بونده مندرج مواد اربعه ايشك اساسلرينی حاوی اوليور . مقاوله تنظيمنده بو

اساسلرك توسیع اولنه‌جغی یولنده‌ده برشرح وار ، ظنمه كوره بویله شرحه حاجت یوقدر . توسیعی ایستنیلن اساسلر لفظاً یاخود معناً اولكی لایحه احكامنه تقریب مطالب مقصدیله ایسه شمدیكی تشبثات ومكالماتدن برفائده حاصل اولماز . ورقه‌ده مندرج اولان درت ماده‌دن برنجیسنه كلنجه واقعا اساسنده اختلاف یوقدر . فقط معلومكزدركه دولت علیه حواله محللرینی تحویل ایتمكه ایلروده مجبور اولورسه اشبو تحویل حقنی كندیسنه محافظه ایتمك ایستیورسز ایسه اولكی لایحه‌ده بو ماده‌یی اتفاق طرفینه تعلیق ایلمشسكز آتیده بویله بر تدبیره لزوم كوردیكمزحالده اسباب قویه‌یه مبتنی اوله‌جغندن بونك ایچون روسیه دولتنك رأینه مراجعتله بعدالاتفاق تحویل حواله‌یه محل یوقدر اویله برعذر صحیح اوزرینه تبدیل حواله ایله برابر مطلوباتكزی ینه بانق واسطه‌سیله آخر محللره حواله وسزه اخبار ماده ایدرز آرادیغكز امنیت ایچون بو صورت هم كافی هم‌ده محقدر دیدیكمده موسیو اونو اشبو مطالعاتی رد ایتمدی یالكز اسباب مجبوریت بریرده قحط كبی احوال فوق‌العاده ظهورنده‌می دییه سؤال ایتدیكندن كرك قحط كرك شمدیدن قابل تعین وتصور اولمیان حالات سائره جمله‌ٔ نظر احتماله آلنمليدر جوابنی ویردم . اولكی لایحه‌یه نسبتله معتدل اولان وهر كونه آچیغك منع وقوعنی تأمین ایده‌جك بر نسبتده بانق عثمانی‌یه طوغریدن طوغری‌یه تسلیمات اجراسی عباره‌سندن عبارت بولنان ایكنجی فقره‌یه دخی حواله اولنه‌جق تقسیط ایله واردات مخصوصه آراسنده‌كی نسبت مجلس وكلانك قراری وجهله نهایت یوزده اونی كچمیه‌جكدر عباره‌سی علاوه اولندیغی حالده اختلاف مندفع اولور دیدم . جوابنده سفیر ایله سویلشه‌جكنی بیان ایتدی‌اولكی لایحه‌ده بانق عثمانی‌یه تحصیلدارلرك عزل وتبدیلنه مداخله صلاحیتیله حقوق سائره‌یی ویرن فقراتك یرینه موسیو اونونك ویردیكی ورقه‌ده بانقه یالكز وظیفه‌لرنده قصور ایده‌جك تحصیلدارلری توبیخ وحقلرنده شكایت ایده‌جكی فقره‌سی كورلمش ایدی اولا توبیخ كلمه‌سی قبول اولنماز ثانیاً دولت علیه ایله روسیه دولتی آره‌سنده عقد اولنه‌جق مقاوله‌ده بانق عثمانی ایله تحصیلدارلر آره‌سنده‌كی مناسباتدن بحث اولنماسنه قطعیاً محل یوقدر بانقه‌نك بویله برشیئه احتیاج مطلقی افاده‌سنه جواباً دخی بانقه‌نك بویله برافاده‌سی وارسه اصولی اوزره مالیه نظارتنه مراجعتله اورادن كندیسنه بامكتوب بیان موافقت اولونمسی كفایت ایدر. الحاصل بونك مقاوله‌یه درجی زائددر دیدم . موسیو اونونك ویردیكی

ورقهٔ غیر رسمیه‌نك دردنجی فقره‌سی روسیه بانقه‌سی طرفندن بانق عثمانی نزدنده
بولندیریله‌جق مأموره تدقیق محاسبات حقی اعطاسندن عبارت ایدی . شو اساسك
حکومت سنیه‌نك مقاوله‌نامه‌یه ادخال ایله طانمه‌سی قبول اولنمامش اولدیغندن آکا
دائر سبق ایدن قرارك مستند اولدیغی مطالعات شرح وایراد اولنمه‌سی اوزرینه بو
خصوص مقاوله‌دن چیقارلدیغی حالده خارجیه نظارتی طرفندن بر نوطه ایله
سفارته تبلیغی عجبا دولت علیه‌جه تصویب اولنورمی واقعا سفیرك افکارینی وبو
قیدك مقاوله‌دن اخراجنه موافقت ایده‌جکنی بیلمزسه‌مده شاید نوطه تعاطیسیله
اکتفا ایدرسه حاضرلقلی بولنمق ایچون مرادم افکارکزی استیضاحدر دیدی .
اختلاف اساسه‌در . نوطه ایله بیانك مقاوله‌یه ادخالدن پك‌ده فرقی اوله‌ماز
جوابنی ویردیکمده حسب العهد آرادیغمز شی تأميناته بر شکل ویرمکدر یوقسه
بونك ایسته‌نیلمسی مادةً بر اهمیتی اولوب‌ده آکا مبنی دکلدر یولنده بعض افاداتده
بولندی . جواباً اولا بر مال معین کوسترلمسی ثانیاً بانق عثمانینك دلالت وکفالتی
ثالثاً حواله اولنه‌جق تقسیطلر مقدارینك واردات محوله‌دن زیاده اولمسی آرانیلان
اشکال تأميناتی حاصل ایتمزمی آنلردن بشقه برده بویله بر قید وشرط علاوه‌سنده
اصراردن ایسه بونك ترکی حسن تسویهٔ مصلحت امرنده منتظر اولدیغمز تسهیلات
متقابله‌یی تأمین ایدر آما بانق عثمانی کندیلکندن روسیه بانقه‌سنه بویله بر بیاننامه
ویررسه اوراسی بشقه‌در یولنده یعنی مجلس وکلانك قرار سابقی دائره‌سنده ادارهٔ
افکار ایتدم . موسیو اونو شو افاداتی جرح صددنده بولونمادی کرك بو ایکی مسئله‌یی
کرك تحویل حواله‌ده مختاریت وصورت معتدلانه‌ده تعیین نسبت خصوصلرینی
سفیر ایله تکرار سویلشه‌جکنی بیان ایله مفارقت ایتمشدی . علی‌العموم مصاحبات
واقعه‌دن استدلال اولنان احوال سفیرك تعدیل تکالیفه میلانی حس وامید
ایتدیره‌جك درجه‌ده اولدیغندن دونکی جمعه کونی واقع اولان سؤال عالی اوزرینه
نتیجهٔ تشبثاتك اشبو جمعه ایرتسی کونی تعینی ملحوظ اولدیغی عرض قیلنمشدی .
واقعا بوکون دخی واپور حقنده منتظر اولان ارادهٔ سنیه صدور ایتمش ایسه
باب عالینك جواب رسمیسنی آلمق ایچون موسیو اونو نزد عاجزانه‌مه کلدیسه‌ده
تضمینات مسئله‌سنك جهات مشروحه‌سنه دائر سفیرك افکاری دها زیاده تعدیلاته
میال اولمادیغنی بیان ایتدی . موسیو نوویقوف دخی ینه بوکون خارجیه نظارتنه
کلدکده اویولده لسان قوللانمقله وعادت معلومه‌سی ایجابنجه بر طاقم شکایات

وتشدیدات ایله برابر روسیه نیم رسمی غزته‌سی اغناتیفك استانبولدن مفارقتندن صوکره آکا خلف اولانلر روسیه‌نك نفوذینی محافظه ایده‌مدکلرندن بحث واشتکا وکندیسنی دخی آنلرك عدادینه ادخال ایلمش اولدیغنی وبوحال ایله بوراده قاله‌ماز وبلکه‌ده تقاعدی لازم کلیر ایسه‌ده کیتمزدن اول تضمینات ایشنه بر نتیجه ویرمسی طبیعی اولوب او جهتله ایکی کونه قدر بزم طرفدن بر جواب کافی آله‌مازسه کچنده قومیسیونده بیان ایتدیکی وجهله بر پروتستو نامه ویرمکه مجبور اوله‌جغنی علاوه ایلدیکی نظارت مشار الیهما طرفندن افاده قلندی . تفصیلات معروضه روسیه سفارتنك مسئلهٔ مذکوره‌ده اولان افکار ونظریاتی ایله وقوع وجریان حالی عرض وبیان مقصدینه مبنیدر . شو احواله وسفیرك افادهٔ محررهٔ اخیره‌سنه نظراً نه یاپیلمق لازم کله‌جکی خارجیه ناظری وشورای دولت رئیسی دولتلو پاشالر حضراتی ایله برلکده عریض وعمیق تأمل اولندی .

جریان ایدن مذاکراتك خلاصه‌سنده مضبطهٔ اخیره‌ده عرض اولندیغی اوزره سفیر مومی الیهك مشار الیهمادن اشتکا ایسنه وکندیلریله مذاکره‌یی قبول ایلمه‌مسنه مقابل ینه اونلر واسطه‌سیله مذاکره‌ده اصرار اولنمسی استحصال نتیجه مقصدینه توافق ایتمیه‌جکی ملاحظه‌سیله یکیدن مأذونیت کافیه‌یی حائز بر ویا ایکی مرخص تعیینی مصلحةً انفع واسلم وقاعدهٔ دولیه‌یه دخی موافق کورلمش ایسه‌ده شاید بو صورت مظهر تصویب عالی بیورلمادیغی حالده ینه مضبطهٔ مذکوره‌ده بیان اولنان شق اوله توفیقاً مسئله‌نك بر آن اول رؤیت وفصلی حقنده دولت علیه‌جه اولان حسن نیت وافکاردن ومع مافیه شرائط مقاوله ایکی طرفك حقوق ومنافع مشروعه‌سیله قابل تألیف اولمق لازم کله‌جکندن بحثله حکومت سنیه‌نك قبول ایده‌بیله‌جکی موادی حاوی اولمق اوزره سفارته بر مذکره اعطا اولنه‌رق تحریراً مذاکره‌یه مخرج آچیلمسنه تشبثدن بشقه بر طریق قالمادیغی تذکر اولنمش ایسه‌ده ارادهٔ سنیهٔ جناب ملکداری هر نه وجهله متعلق بیوریلیر ایسه آکا کوره حرکت اولنه‌جغی درکار بولنمش وموسیو اونونك سالف البیان ورقه‌سنك ترجمه‌سی دخی مجرد منظور عالی بیورلمق اوزره لفاً تقدیم قیلنمشدر افندم .

اشبو صورت مصدقه‌نك نسخهٔ اصلیه‌سیله بو خصوصه دائر موسیو اونو طرفندن ویرلدیکی حکایه اولنان ورقه‌نك صورت معروضه‌سی منظور عالی بیورلدی .

تفصيلات مبسوطه‌دن مستبان اولديغى وجهله بو بابده طرف سامئ وكالتپناهيلرندن ابذال ايديلن اقدامات ومهمات مستلزم تقدير ومحظوظيت سنيهٔ ملوكانه اولمسيله مرخص پاشالر حضراتنك تبديللرندن صرف نظرله بروجه عرض واستيذان بو مسئله‌نك بر آن اول رؤيت وفصلى ضمننده شرائط مقاوله‌نك سلطنت سنيه‌نك حقوق ومنافع مشروعه‌سنه توفيق ايدلمك اوزره حسن تسويه‌سى خصوصنه ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهى متعلق وشرفصدور بيورلمش وورقهٔ مذكوره لفاً ارسال قيلنمش اولمغله اولبابده امر وفرمان حضرت من له الامركدر .

في جمادى‌الاول سنه ٩٩ وفى ١٥ مارت سنه ٩٩

على رضا

مقاوله امضا ايديله‌جكى صره‌ده انفصالم واقع اولدى كه تاريخ ٢٠ جمادى‌الآخره سنه ١٢٩٩ ايدى . مقاولهٔ مستحضره اولوقتكى وكلانك دخى رأى وتنسيبلرينه مقارن اولديغندن خلفم عبدالرحمن پاشا حضرتلرى زماننده عيناً احكامى ابقا ودولتك منافعى استيفا اولنمشدر .

روسيه ايله تضمينات مسئله‌سنك مذاكره‌سندن مقدم تونس مسئله‌سى ظهور ايتمشدى كه بوندن طولايى دول معظمه قابينه‌لريله واقع اولان مخابراتمز بيوك بر كتاب اولور . لكن حفظ حقوق ايچون مساعئ قلميه كافى اولميوب بالفعل مدافعه لازمدر . بدايت مسئله‌ده تونس ليماننه اوچ زرهلى ارسالى ايچون صورت محرمانه‌ده بحريه نظارتنه امر ويرلمسنى ، بونلرك همان كوندرلمسنى استيذان وبوبابده منفصل برلايحه تقديم ايلدم (٢٤) . واقعا ١٨٣٦ ده تونس صولرينه عثمانلى دونماسى سوقنه فرانسه طرفندن ممانعت اولنمشدى . ١٨٤١ ده دخى فرانسه طرفندن بويله بر تهديد وقوع بولمشدى . (كيزو) اوصره ده تونس صولرينه كيده‌جك اولان عثمانلى دونماسنى وصايا ايله ياخود جبراً كيرى چويرمك اوزره فرانسه اميرالنه امر ويرمشدى ديبه فرانسه رئيس وكلاسى تونس حكومتى ايله اخيراً عقد اولنان معاهده‌يى تبليغ ايدركن پارلمنتوده بعض حكاياتده بولنمش ايسه‌ده رأيمده مخطى دكل ايسه‌م بز بودفعه كمى كوندرسه ايدك فرانسه‌دن بشقه دولتلرك على‌الخصوص ايتاليانك دخى تونس صولرينه سفائن ارسال ايتمسنى بو ايسه بين الدول مذاكرهٔ مصلحته مخرج آچيلمسنى استلزام ايدر وفرانسه طرفندن تونسك اختصاص واغتصابنه مانع اولوردى نته‌كيم بورالرى لايحه‌مده دلائل واضحه ايله مسطوردر . لكن سفائن

کوندریلوب کوندرلمه‌مسی بحثلریله دور ودراز اشتغال اولندی . نهایت کوندرلمسنه قرار ویریله‌رك کریده‌ده‌کی اوچ زرهلی حسین پاشا قومانداسیله تونسه متوجهاً حرکت ایتدی ایسه‌ده سفائن مذکوره‌نك وصولندن اول موسیو قانبون تونس والیسی صادق پاشا ایله معاهدهٔ معلومه‌یی امضا ایلدی . بزم زرهلیلرده سوده لیماننه عودت ایتدیلر .

کله‌لم مدحت پاشا محاکمه‌سنه : سلطان عبدالعزیز خان حضرتلرینی اتلافه واسطه اولدقلرینی سویلین آدملر رشدی و مدحت پاشالرك بوماده‌ده ذی مدخل اولدقلرینی محمود ندیم وجودت پاشالرایله سروری افندیدن وسرایك بعض ارکانندن مرکب اوله‌رق ماینده اجتماع ایدن بر هیئت حضورنده ایراد ایلمشلر صدارته ایسه نه بوهیئتك اجتماعنه نه‌ده سویلنیلن سوزلره دائر اوزمان معلومات ویرلمامشدی . حتی اوایامده ماینه چاغیرلمامش وبالذات دخی کیده‌مامش ایدم . چونکه صدارتده بوناناتلر لزوم کورلدکجه باش کتابتك وبعضاً‌ده قرنانك ارادهٔ سنیه‌یه مستند تذکره وتلغرافلریله دعوت اولنورلر ایدی . صدر اعظملرك ماینه کیتملری ایچون کون تعیینیله ایام مخصوصه‌ده حضورلری مجبوری اولمق قاعده‌سی کامل پاشانك صدارتنده احداث اولنمشدر . یوقاریده بالذات دخی سرایه کیده‌مامش ایدم دیدیکم بونك ایچوندر . یالکز شهر امینی مظهر پاشا بر کون باب عالیده نزدمه کلدی . « خبرکز وارمی وکلاجه بیوك بر تبدل وار » دیدی . نصل تبدل دیدیکمده استعفالرکزدن وولایتلر ایچون یاپیلان نظامات لایحه‌لرندن ذات شاهانه یك مغبر اولمشلر محمود ندیم پاشاده القا آتده بولنیورمش . محمود ندیم پاشا صدارته ، جودت پاشا آنك یرینه داخلیه نظارتنه وکامل پاشا یاخود تبدیل طریقیله موالیدن سروری افندی عدلیه نظارتنه کله‌جك سائر نظارتلرجه‌ده تبدلات واقع اوله‌جق ایمش ، محمود پاشا بو ! صدارته کلدکده اولکی صدارتلرنده یاپدیغی کبی عزل ونصبلره نهایت کلیه‌جکدر ، زمیننده بر طاقم سوزلر سویلدی . واقعا محمود ندیم پاشا بر قاچ کوندنبری باب عالی‌یه کلیور ایدی وسرایه دوام ایتمکده اولدیغی ایشیدلمکده ایدی . ایرتسی کونی ینه مظهر پاشا باب‌عالیده نزدمه کلدی . دها برطاقم معلومات آلدم مقدمه‌سیله « جودت پاشا عدلیه نظارتنده قالمغی ایستیور ایمش . ذات شاهانه مدحت پاشا ایله محمود ندیم پاشانك آره‌لرینی بولورسه مدحت پاشایی وبو صورت ممکن اولمازسه یا احمد وفیق پاشایی یاخود معارف ناظری کامل پاشایی داخلیه

نظارتنه کتیره‌جك ایمش . عدلیه مستشاری واحان افندی بر سفارته مأمور وسروری افندی طریق علمیه‌ده قاله‌رق عدلیه مستشاری اوله‌جق ایمش تنظیمات دائره‌سی رئیس ثانیسی محمود بکده سرور پاشانك یرینه شورای دولت ریاستی موعود ایمش . یاپدیغکز ولایات نظامنامه‌لرینی محمود ندیم پاشا ایله برابر ماببنده تصحیح ایدییورلرمش . » دیدی‌که بوسوزلردن ومابینه چاغیرلمامقده اولدیغمدن طولایی آن بآن انفصالمه منتظر ایدم . حالبوکه مظهر پاشانك بو سوزلرندن صوکره مجلس وکلانك انعقادی مناسبتیله محمود ندیم پاشا باب عالی‌یه وهیئت وکلا طوپلاندقدن صوکره نظارت دائره‌سندن مجلسه کلدی . مذاکرات ختام بولدیغی حینده ایدی .

کندیسنه دیدم‌که بوکونلر پك مشغول ایمشسکز. جواباً « اوت برقاچ کوندر جودت پاشا ایله مابینده بولنیورز . سلطان عبدالعزیزك انتحاری صحیح اولمادیغی وکندیسی اتلاف اولندیغی قاتللرك اقراریله تبین ایدییور . قاتللرك ایضاحی بختنده‌ده بونلرك آمر ومشوقلری وار » دیدی . مدحت پاشادن بحث ایتمیوب « ایش دامادلره دها برطاقم کیمسه‌لره بولاشیور » دییه سویلدی وقالقدی کیتدی جودت پاشا که یرندن مصاحبتمزه قولاق ویرییوردی . محمود ندیم پاشا کیتدکدن صوکره صندالیه‌نك یانه کلدی. « بعض عدلیه مأمورلرینك تبدیلاتنه دائر تقریرلرم واردی . اراده‌لری چیقمادی . عرض ایتمدکز ایسه عرضنی رجا ایدرم . » سوزلرینی قائماً سویلدی . یانمده اولان بوش صندالیه‌یه قعودینی اشارت ایتدم . برآز ایشلرم وار کیده‌جکم زمیننده جواب ویردی . آنك اوزرینه بن ده قیام ایتدم . سویلدیککز تقریرلری بیلمیورم . مستشار افندیدن سؤال ایدرم . دیدکدن صوکره بوکونلر سزی پك مشغول کورییورم سوزینی ده علاوه ایلدم « اوت ایشلریمز اکسیك دکل (کل یوم هوفی شأن) دیدیکینك عقبنده سوزی دکیشدیره‌رك « اصحاب مصالح باب عالیده‌ده نی راحت براقیور . بورایه قدر کلمشلر آنلری‌ده کوره‌یم » دیدی . ومفارقتلرده معتاد اولان تمنایی یا اشارتی اجرا ایله عودتده سرعت ایلدی . محمود ندیم پاشانك خبر ویردیکی ایشه دائر معلومات وایضاحات ویرمك ایسته‌مدیکی آکلاشیلدیغندن بالطبع بشقه برشیئه وسؤاله محل قالمادی . سائر حضار دخی عودت ایلدکلرندن معروضاتی بعدالامضا خانه‌مه کلدم . مظهر پاشانك سبق ایدن سوزلرینه محمود پاشانك دیکر

طرزده وقوع بولان نقلی منضم اولمغله بونلرك توقیق وتعمیقی ایچون بالطبع ذهنم مشغول ایدی . آما محدودیت اختلاط ومناسبات لازم کلن ذواتی کورمکه ومعلومات صحیحه اخذینه مانع اولیوردی . مابیندن ایسه نه انفصاله نه‌ده دعوته دائر بر امر ظهور ایتمدی . ایرتسی کون باب عالی‌یه کیتدیکمده مشار الیهمانك ینه سرایده اولدقلری استخبار اولندی . الحاصل محمود ندیم وجودت پاشالرك بو ایش ایچون مابینه دواملرندن بر قاچ کون صکره باب عالی‌یه معلومات ویرلمشدی . آندن صوکره‌ده مابین باش کتابتندن باب عالی‌یه بر تذکره کلدی‌که بونده مدحت پاشانك فرانسه قونسلوسخانه‌سنه التجا ایتدیکی وبوماده‌یی همان غزته‌لرك ورقهٔ مخصوصه ایله اعلان ایتلری با ارادهٔ سنیه اتیان اولنمشدی . کلهلم جودت پاشانك اجرا آتنه : مادهٔ قتلی اقرار ایدن شخصلری کندیسیله مواجهه ایتمك اوزره ازمیره متوجهاً حرکت ایتدیکنی بیاناً مدحت پاشایه کندی طرفندن بر تلغراف کوندریر ومقر جنایت اولانلری بعدالمواجهه ینه بورایه کتیرمك اوزره استصحاب ایدوب وباب عالی‌یه اوغرامیوب مخصوص واپورله ازمیره کیدر . کریدی زاده حلمی پاشا مدحت پاشانك قوناغنی برطابور عسکرله محاصره ایتدیکنه ومدحت پاشا فرانسه قونسلوسخانه‌سنه التجا ایلدیکنه‌ده باش کتابتدن باب عالی‌یه کلدیکی بالاده بیان اولنان تذکره دلالتیله کسب اطلاع ایلمشدم . جودت پاشا مدحت پاشایی وهر نصلسه بو ایشه قارشدیرلمش اولان تکه متصرفی طرخان پاشا ایله اشخاص سائره‌یی استانبوله کتیردکدن صوکره رئیسلری جودت پاشا وسروری افندی اولدیغی حالده معلوم اولان هیئتده معلوم عامه بولنان استنطاق ومحاکمه‌لری جریان ایلشدر . محکمهٔ جنایت ومحکمهٔ تمییزك قراری ابتدا مجلس وکلاده بعده صدر معزوللریله وکلا ، مشیران وفریقاندن مرکب اولمق اوزره مابینده انعقاد ایدن مجلسده اوقوندقده حضارك مدحت پاشا علیهنه نه‌لر سویلدکلری ؛ نه مرتبه بیطرفانه حرکت ایتمش اولدیغم طوتیلان ضبطندن بر تفصیل معلوم اولور . بوضبط بروجه آتی متفرعاتیله برابر عیناً درج اولنمشدر .

مسئله مغلق اولدیغندن هرکس رأیی نه صورتده ایسه ریاست واسطه‌سیله ضبط ایتدیرمیوب طوغریدن طوغری‌یه بالذات یازمسنی یاخود ضبط کاتبنه تقریر ایدرك یازدیرمسنی هیئتده توصیه واخطار ایلشدم . بناءً علیه ضبطنامه‌ده مندرج اولان افاداتی ضبط کاتبی دکل بالذات حضار مشار الیهم تقریر ایله امضا ایتمشلردر .

تجارت ناظرى رائف افندى [رائف پاشا] رتبه‌جه اعضاى سائره‌نك مادوننده اولديغندن اك اول آنك رأيى صورولمش يعنى رأيلر يوقاريدن آشاغى دكل آشاغيدن يوقارى استحصال اولنمشدى . نم حسب الرياسة رأيمى اك صوكره يازمقلغم لازم كليركن صدر اسبق صفوت پاشانك بندن صوكره تحرير رأى ايلمسنه سبب ايسه يوقاريده بيان اولنديغى وجهله بو ايش قاريشيق برشى اولديغندن مجلسه رياستدن استنكاف ايلمكلكمدر. ايشته حقيقت حال شو مركزده‌در . وبوتبينات برمجلس كبيرك اعضاسى طرفلرندن تحرير وامضا اولنمش وثيقهٔ رسميه‌يه مستنددر . مدحت پاشا وامثالى عليهنده قانوناً صلاحيتى اولان محكمه‌دن درجهٔ اخيره‌ده لاحق اولمش حكمك على طريق الاداره تخفيفنه اكثريتله دكل اقليتله قرار ويرلمش ايكن بن اكثريته دكل اقليته داخل ايكن واو زمان دفعهٔ ثالثه اوله‌رق باش وكالتده بولنوركن شمدى پارسده بولنان مراد بك نشر ايتديكى رساله‌ده موقع اقتداره كلمك ايچون مدحت پاشايى امحا ايتديكمى بيان ايدييور . اون بش سنه اول واقع اولان بر ماده‌نك ماهيتى بو درجه دكيشنجه براز دها كچرسه هله اغراض كيررسه حقايق بتون بتون تصحيف اولنمق مستبعد دكلدر . تاريخ ايسه زمان محدودك دكل عصرلرك مالى وحقى اولديغندن كماهو الواقع تحرير اولنمليدر .

خاطراتمده شو تفصيلاته بنى مجبور ايدن اسبابدن برى مستقبلده من غير رواية ٍ ياخود تعرض ٍ دها زياده تغيير حقايق اولنه‌بيلمه‌سى مطالعه‌سيدر . شو ملاحظه‌يه قوت ويرن بر شيده بر مدتدنبرى اوروپاده منتشر واكثرى بالانذار استحصال منافع غرضيله مؤسس اولان غزته‌لردن بعضيسى كه سليم فارسك ژورنالى او نوعدندر ، بونلرك متوالياً مدحت پاشا محاكمه‌سندن بحث وبونى بكا اسناد ايلملريدر . يوقاريده شرح اولنان حاللردن وضبطدن قطع نظر اولنسون مدحت پاشانك محكوميتندن صوكره هرصنف خلق طرفلرندن اظهار ايديلن تهنيتلر ، مسرتلر ، شيوخ وزرا و ادبانك ترتيب ايلديكى مرثيه‌لر ودها پك چوق احوال حافظه‌لرى متين ومسلكلرى سيئهٔ اغراضدن سالم اولانلرك اذهاننده جايكير اولدقچه سليم فارسك حقمده‌كى اسنادى بر اسناد مالم يكن بولنديغنى و بلكده افعال مسند بهانك فاعللرى اسناد مذكورك مشوقلرى اولديغى الحاصل بو ماده‌يه بشقه مسند اليهلر آرانمق لازم كله‌جكنى منطقاً وحقانيةً تسليم ايدرلر اعتقادنده‌يم .

مجلس وكلانك ضبطی

بازار فی ١٣ شعبان ١٢٩٨

عدلیه نظارتنك ١٢ شعبان سنه ١٢٩٨ تاریخلی تذكره‌سیله محكمهٔ تمییز جزا دائره‌سنك اعلامی اوراق متفرعه‌سیله برابر قرائت اولندی . مأللرینه نظراً جنتمكان خلد آشیان سلطان عبدالعزیز خان حضرتلرینك وقعهٔ شهادتلرندن طولایی متهملردن پهلوان مصطفی چاوش وحاجی محمد وجزائرلی مصطفی ایله فخری بكك بالفعل قاتل متعمد وعلی ونجیب بكلرك فاعل مشترك اولمق اوزره مجرم اولدقلرینه اتفاق ومحمود ونوری ومدحت پاشالرك دخی كذلك فاعل مشترك اولمق اوزره مجرم اولدقلرینه اكثریت وسید وعزت بكلرك دخی معین قاتل اولمق اوزره مجرم اولدقلرینه اتفاق آرا ایله محكمهٔ جنایتده حكم ایله جزالری تحدید اولنه‌رق ایكی قطعه اعلام تنظیم ایدلمش ومحكمهٔ تمییز جزا دائره‌سنجه اعلاملرك تدقیقات تمییزیه‌سی اجرا ایله مدحت پاشا طرفندن ویریلن لایحهٔ مذكوره‌ده مندرج اعتراضات اسباب موجبه‌سنك بیانیله رد ایدیلوب محكمهٔ جنایت اعلاملری‌نك حاوی اولدیغی حكملرك مواد قانونیه‌یه جهت تطبیقیه‌سنجه اسباب فسخ ونقضدن بر شی كوریله‌مدیكی بیانیله اعلامات مذكوره‌نك تصدیق ایدلدیكی آكلاشیلمشدر .

بومسئله غایت مهم اولدیغندن اصولی دائره‌سنده برر برر بیان مطالعه اولنمسی طرف وكالتدن افاده اولندقده نافعه ناظری حسن فهمی افندینك بوایش محاكم منتظمه‌دن چیقدیغی جهتله مجلس وكلاجه اساساً تدقیق وتمییزینه محل اولمیوب فقط بو اعلامك مجلسده قرائت اولنمسی اداره‌یه تعلقندر . بونده یاپیله‌جق شی خاكپای همایون حضرت پادشاهی‌یه عرض ایله شرفصدور ایده‌جك ارادهٔ سنیه‌یه توفیق معامله‌در . بووقعهٔ مؤلمه دولت علیه‌نك مبدأ فلاكت وخرابیتی اولدیغی جهتله مؤسس ومرتبلری هر كیم ایسه دنیا وآخرتده مظهر لعنت اولسون . آنجق تعیین شخص ایتمك وقاتللرك درجهٔ جرائمنی تدقیق وتعیین ایلمك صلاحیت ومأذونیتنك خارجنده اولدیغی بیان ایلدكدن صوكره غزته‌لرده بعض شیلر كوروله‌مكده اولوب بو مسئله‌ده دوشونیله‌جك برشی وارسه اوده اجراآتك آوروپاجه حسب الزمان بر سوء تأثیری اولوب اولمایه‌جغنی بیلمك لازم كلدیكنه ومع مافیه

مسئله‌یه داخلی برشی نظریله باقلقده ایسه‌ده بوراسنك تعیینی خارجیه نظارتنه عائد بولندیغنه بناءً بونك نظارت مشارالیهادن ایضاحی لازم کلیر دیدی .

اوقاف ناظری صبحی پاشا حسن فهمی افندینك افاده‌سنی تصدیق ایله محکمهٔ تمیزك حکمنی نقض ایتمکه مجلس وکلانك صلاحیتی اولمادیغندن ومع مافیه بو ایشه جرأت ایدنلر مملکتك باعث فلاکتی اولوب بلاسبب بر پادشاهی خلع ایله مالنی یغما ایتدکلرندن حکم قانونك اجراسی ارادهٔ سنیه‌یه متوقفدر دیدی .

خارجیه ناظری عاصم پاشا . « سفرا طرفندن بوکا دائر شمدی‌یه قدر هیچ بر شی سویلنلمدی یالکز انکلتره پارلمنتوسنده موضوع بحث ایدلدیکی موسوروس پاشا طرفندن بیلدیرلمشدر » دیدی . [۱]

باش وکیل پاشا بومثللو سیاسی خصوصاتك شمدیدن کشفی قابل اوله‌میه‌جغنی بیان ایتدی .

شورای دولت رئیسی سرور پاشا محکمهٔ تمیز جزانك قرائت اولنان اعلامی اوزرینه حسن فهمی افندینك وقوع بولان افادات ومطالعاتنی تصدیق ایتمکله برابر خلع ایشی دولت علیه وملت اسلامیه‌یی پك فنا صارصمش وبودولتده یتمش سکسان سنه‌دنبری اونودلمش برفنالغی تجدید ایتمش اولدیغندن وبوکا جرأت ایدنلر دنیاده الك فنا دینیلن آدملردن دها فنا ایدوکی شبهه‌سز اولوب بونلر مجرد اخذ انتقام ایچون بوحالی تجویز ایلدکلرندن ولوکه قتله جرأت ایدلمامش اولسه بیله یالکز خلع مسئله‌سندن طولایی بوآدملرك قتلی ایجاب ایدر دیمشدر .

شیخ‌الاسلام افندی اشبو اعلام اصول وقواعد عمومیه دائره‌سنده یاپیلمش شیلر اولوب فقط اساس‌مسئله‌یه کلنجه بو خونه مادهٔ خلعه جرأت ایله ملت اسلامیه ودولت عثمانیه‌یه بیوك اهانت ایتدیلرکه شو حرکت ملت اسلامیه‌نك محوینه بر تشبثدر ، بوکا دنیا و آخرت شهادت ایدرم دیدی .

معارف ناظری کامل پاشا بوبابده دینیله‌جك بر شی وار ایسه اوده الی آخر القیام قاتللره لعنتدر دیدی .

رائف افندی بوکا دییه‌جك بر شی یوقدر . زیرا اصولاً محاکمدن کچمش وبدایةً واستینافاً وتمیزاً تدقیق و رؤیت اولنه‌رق قانوناً حکم ایدلمش واعتراض

[۱] لونده سفیری موسوروس پاشانك تلغرافی ۳ رقمیله آتیده مندرجدر .

ایدنلرك افاداتی دخی ینه قانوناً رد اولنمش اولدیغندن حکم اعلامك اجراسی ارادهٔ سنیه‌یه منوطدر دیدی .

مستشـار ذهنی افندی قاعدةً وامثالاً رأی اعطاسـنه مأذون اولمادیغنی بیان ایلدی .

مالیه ناظری توفیق پاشا [ودینلی] رائف افندینك دیدیکنی تصدیق ایله قانون دائره‌سنده ویرلش حکمك اجراسی ارادهٔ شاهانه‌یه منوطدر دیدی .

طوپخانه مشیری علی صائب پاشا محکمه‌نك حکمی احکام قانونیه‌یه مبتنی‌اولوب بوبابده دینیله‌جك برشی یوقدر دیمش وجودت پاشا دخی آنی تصدیق ایتمشـدر .

خارجیه ناظری عاصم پاشا قانون دائره‌سنده جریان ایتمش برمحـا کمه اوزرینه ویریلن حکمك اجراسی ارادهٔ سنیه‌یه منوطدر دیدی .

بحریه ناظری حسن پاشـا بو آدملری عمری اولدقجـه لعنتله یاد ایده‌جکنی سویلدی .

حربیه ناظری عثمان پاشا حکم قانونك تمامیٔ اجراسی لازم کله‌جکنی بیان ایتمکله برابر استقبالك تأمینی دخی بوکا منوط ایدوکی یولنده بیان مطالعه ایلدی .

شو مطالعاتدن آکلاشیلدیغی وجهله بو شیلر دولت علیه‌جه بادیٔ مخـاطرات عظیمه اولان مادهٔ خلعك نتایج سیئه‌سـندن اولوب بومسئله دخی بر خیلی وقتدن بری تدقیق وتعمیق اولنه‌رق محکمهٔ جنـایجه لاحق اولان حکملر اولبـابده اجرا قیلنان اسـتنطاقات وتدقیقات نظامیه‌یه مبتنی اولدیغی کبی محکمهٔ تمیز جزا دخی محاکم نظامیه‌نك طبقهٔ انتهائیه‌سی اوله‌رق اورادن تصـدیق اولنان حکملری نقض ایده‌جك قانوناً دیکر بر مرجع اولمامسـنه ومجازات قانونیه‌نك اجراسی ویا عفو وتخفیفی قانوناً حقوق مقدسـهٔ پادشـاهیدن بولونمسـنه نظراً اجرای ایجابی منوط ارادهٔ سـنیهٔ پادشـاهی ایدوکنك بامضـبطه عرض وبیـانی متحداً تذکر قیلندی .

مجلس وکلا مضبطه‌سی صـورتیدر :

عدلیه نظارتنـك ۱۳ شعبان سنه ۲۹۸ تاریخلی تذکره‌سیله محکمهٔ تمیز جزا دائره‌سنك اعلامی اوراق متفرعه‌سیله برابر مجلس عاجزانه‌مزده مطالعه اولندی . مآللرینه نظراً جنتمکان مرحوم فردوس آشیان ومغفورله سلطان عبدالعزیز خان

حضرتلرینك وقعهٔ شهادتلرندن طولایی متهملردن پهلوان مصطفی چاوش وحاجی محمد وجزائرلی مصطفی ایله فخری بکك بالفعل قاتل متعمد وعلی ونجیب بکلرك فاعل مشترك اولمق اوزره مجرم اولدقلرینه اتفاق ومحمود ونوری ومدحت پاشالرك دخی کذلك فاعل مشترك اولمق اوزره مجرم اولدقلرینه اکثریت وسید وعزت بکلرك دخی معین قاتل اولمق اوزره مجرم اولدقلرینه اتفاق آرا ایله محکمهٔ جنایتده حکم ایله جزالری تحدید اولنەرق ایکی قطعه اعلام تنظیم ایدلمش ومحکمهٔ تمییز جزا دائرەسنجەده اعلاملرك تدقیقات تمییزیەسی اجرا ایله برابر مدحت پاشا طرفندن ویریلن لایحهٔ اعتراضیه دخی مطالعه اولنەرق لایحهٔ مذکورەده مندرج اعتراضات اسباب مندرجەسنك بیانیله کاملاً رد ایدیلوب محکمهٔ جنایت اعلاملرینك حاوی اولدیغی حکملرك مواد قانونیەیه جهت تطبیقیەسنجه اسباب فسخ ونقضدن برشی کوریلەمدیکی بیانیله اعلامات مذکورەنك تصدیق ایدلدیکی آکلاشیلمشدر. معلوم عالی بیورلدیغی اوزره بو شیلر دولت علیەجه بادئ مخاطرات عظیمه اولان مادهٔ خلعك نتایج سیئەسندن اولوب شو مسئله دخی بر خیلی وقتدنبری تدقیق وتعمیق اولنەرق محکمهٔ جنایتجه لاحق اولان حکملر اولبابده اجرا قیلنان استنطاقات وتدقیقات نظامیەیه مبتنی اولدیغی کبی محکمهٔ جزا دخی محاکم نظامیەنك طبقهٔ انتهائیەسی اولەرق اورادن تصدیق اولنان حکملری نقض ایدەجك قانوناً دیکر بر مرجع اولمامسنه ومجازات قانونیەنك اجراسی یاخود عفو وتخفیفی حقوق مقدسهٔ حضرت پادشاهیدن بولنمسنه نظراً اجرای ایجابی منوط ارادهٔ سنیهٔ حضرت تاجداری ایدوکی تذکر اولنمش ونظارت مشارالیهانك تذکرەسی ملفوف اعلاملر ایله برابر عرض وتقدیم قیلنمش اولمغله اولبابده.

فی ١٣ شعبان سنه ٢٩٨ ـ فی ٢٨ حزیران ٢٩٧

حسن ، عثمان نوری، محمود ندیم ، احمد اسعد ، سعید ،
علی صائب ، جودت ، سرور ، عاصم ،
رائف ، مصطفی ذهنی، توفیق ، حسن فهمی ، کامل، صبحی

نظارت خارجیه‌یه فی ٢٣ تموز سنه ٨١ تاریخیله لوندره سفارت
سنیه‌سندن وارد اولان تلغرافنامه‌نك ترجمه‌سیدر :

عوام قماره‌سنك دونكی اجتماعنده موسیو ماقون انكلتره حكومتی طرفندن مدحت پاشا لهنه درسعادتده اجرای اخطارات اولنمسی توصیه‌سنی حاوی بر تكلیف درمیان ایتمش وبو مناسبتله مدحت پاشایی مدح وثنا ومحكمه اعضاسنك حیثیت ذاتیه‌لرینه تعرض ایلمشدر . پارلمنتو اعضاسندن اوچ ذات دها معتدل بر لسان ایله بوكا دائر بر قاچ سوز سویلدی . موسیو غلادستون جواباً ایراد ایلدیكی نطقده موسیو ماقونك بویله پارلمنتوده حاضر بولنمیان ذوات علیهنه تعرضاتده بولنمسندن طولانی بیان تأسفله برابر انكلتره حكومتنك بویله بر ایشه مداخله‌یه اصلا حقی اولمدیغنی پارلمنتویه تفهیم ایتمش ومع مافیه منفعت عمومیهٔ انسانیه‌یی وقایةً شهر حالك دردنده لورد دافرینه مدحت پاشا لهنه محرمانه وتصدیقی موجب اولمایه‌جق صورتده اعمال نفوذ ایلمسی ایچون تعلیمات ویرلدیكنی وسفیر مشار الیهك بوتعلیماتی كمال رویت و نزاكتله اجرا ایلدیكنی بیلدیردكدن صوكره ذات شوكتسمات حضرت پادشاهینك بو مسئله‌ده اظهار آثار مرحمت ومروت بیوره‌جقلرنده شبهه اولمادیغنی علاوهٔ مقال ایلمشدر . موسیو ماقونه تكلیفنی واقعی كیری آلمغه مأذونیت ویرلمشدر .

امضا : موسوروس

صدر معزوللری وهیئت وكلا ایله مشیران وفریقاندن مركب اوله‌رق مابینده اجتماع ایدن مجلسك ضبطی صورتیدر :

فی ٢٣ شعبان ٩٨ وفی ٨ تموز سنه ٩٧

حكم اعلامك اجرا وعدم اجراسنده‌كی محاذیری موازنه‌یه مقتدر اوله‌مدیغمدن واحكام قانونیه‌نك اجراسی حقوق مقدسهٔ شاهانه‌دن اولدیغندن افندمز هرنه فرمان بیوررلرسه اصابت آنده‌در .

رائف [١]

[١] او زمان تجارت ناظری اولان رائف افندی [رائف پاشا] .

ولی نعمت افندیمز قانوناً ید اقتدار ملوکانه‌لرنده. اولان بر ماده‌یی قوللرینك مشاوره‌سنه حواله بیوریبورلر بوندن مقصد همایونلری حکم اعلامك اجراسی ویا تخفیفی شقلرندن برینك ترجیحی دیمك اولیور. بو ایسه اساساً دولتك مبدأ فلاکتی اولان خلعك نتایج سیئه‌سندن اولوب بوکا سبب اولانلرك الی آخر القیامه لعنت ایله یاد اولنه‌جقلری طبیعی اولمسیله بوکا انضمام ایدن مادهٔ شهادتدن طولایی محکوم اولانلر حقنده ویریلان اعلام اصولاً محاکمدن تنظیم وتصدیق ایدلمش اولمسیله واجب الاجرا ایدوکندن وکوکل حکم قانونك اجراسی آرزوسنده بولنمق طبیعی اولوب هر ایکی جهتجه محاذیری وارد خاطر اوله‌رق اگرچه داخلاً امین ایسه‌م ده خارجاً سوء تأثیری احتمالی دخی ملحوظ اوله‌رق بونی کسدیرمك کشف وکرامته منوط اولوب بناءً علیه بو اقتداری حائز اولمادیغمدن شوکتسمات افندیمزك اراده‌لری نه مرکزده ایسه اصابت آنده‌در .

[٢] حسن فهمی

رائف افندینك افاده ایلدیکی کبی ایش محکمه‌لردن کچمش وبونده برخطا وارسه محاکمه عائد اولوب آنك تمییزی اقتدارم خارجنده بولنمشدر . حکم قانونك محافظه‌سی لازمه‌دن اوله‌رق شونکله برابر حکمك اجرا وعدم اجراسی حقوق سنیهٔ حضرت پادشاهی‌یه عائددر .

[٣] حسن توفیق

حکم قانونك اجراسی رأینده‌یم . مع مافیه مرحمت سنیه نامتناهی اولمغله تخفیف جزا ارادهٔ سنیه‌یه منوطدر .

[٤] حافظ

حکم اعلامك تمامیٔ اجراسی طرفنده‌یم . مع مافیه هرنه صورتله فرمان بیوریلیرسه اصابت آنده‌در .

[٥] ادهم

اعلاملرك اجرای حکمی رأینده‌یم . تخفیف جزا فرمان همایونه منوطدر .

[٦] آصف

---

[٢] او وقت نافعه ناظری اولان حسن فهمی پاشادر.

[٣] او وقت مالیه ناظری اولان ودینلی توفیق پاشادر .

[٤] او وقت برآرالق ضبطیه ناظری اولان فریق حافظ پاشادر.

[٥] او وقت ارکان‌حربیه رئیس‌وکیلی اولان مشیر ادهم پاشادر .

[٦] او وقت فریقاندن اولوب مؤخراً رتبهٔ مشیری‌یی احراز ایدن آصف پاشادر .

نظامه موافق اوله‌رق محکمه‌دن کچمش تمییزده حکمی تصـدیق ایتمشدر . الك صواب رأی حکم قانونك وحقوق شاهانه‌نك اجراسیدر .

نظامی [٧]

علی نظامی پاشایی تصدیق ایدرم .

اسماعیل حقی [٨]

محکمه‌لردن کچمش وتمیزده تصدیق ایتمش اولدیغندن حکمنی اجرا فریضه‌دندر دیرم . بو ایش پك مهم اولوب عبرت مؤثره ارائه‌سی دخی لازم اولدیغندن حکم قانونك تمامیٔ اجراسـنی افندیمزدن رجا ایدرم . خلع مسـئله‌سی شو بولندیغمز نتـایج وخیمه‌یی وجوده کتیردیکندن اجرای حکم لازمه‌دندر . عبـدالعزیز مرحومك مستغرق الطاف وعنایاتی اولوب الآن شوحال اوزرینه ماتم ایتمکده‌یم ومطلقا اجراسی فکرنده‌یم . بناءً علیه حکمك اجراسنی تکرار افندیمزدن استرحام ایلرم .

رؤف [٩]

ایش محاکم رسمیه‌دن کچمش اولدیغندن بو بابده بر دییه‌جکم اولمیوب وجدان شاهانه‌نك ویره‌جکی حکم مصیبدر .

احمد مختار [١٠]

افندیمزك حقوق مقدسهٔ شاهانه‌لرینه دائر سوز سویلیه‌مم . یالکز حکم قانونك اجراسی آرزوسنده بولنورم .

حسین حسنی [١١]

حکم قانونك اجراسی رأینده‌یم . فقط بونك تمامیٔ اجراسی ویا تخفیفی حقنده الهام ربانی قلب شاهانه‌یه هرنه وجهله وارد اولورسه اصابت اونده‌در .

کامل [١٢]

حسب القانون بونلر جزایه مستحقدرلر . محکمهٔ انتهائیه دخی تصدیق ایدوب ایش تنفیذه قالمشدر . محکمهٔ نظامیه‌دن کچوبده بر دیوان حرب تشکیلی فرض

[٧] او وقت مشیراندن علی نظامی پاشادر .

[٨] قورد اسماعیل پاشادر .

[٩] او وقت خاصه مشیری سابق رؤف پاشادر .

[١٠] غازی احمد مختار پاشادر .

[١١] او زمان حربیه نظارتندن منفصل بولنان حسین حسنی پاشادر .

[١٢] او وقت معارف ناظری اولان صدر سابق کامل پاشادر .

اولونسه بو آدملر مستحق جزادرلر . مع‌مافیه هرنه‌وجهله اراده وفرمان بیوریلیرسه اصابت اونده‌در .

صبحی [١٣]

حکم قانونك اجراسی رأینده‌یم . مع مافیه تخفیفی حقوق مقدسهٔ شاهانه‌دندر .

علی صائب [١٤]

حکم واقع قانوناً ویرلمش اولوب اجرا وعدم اجراسی ارادهٔ سنیه‌یه منوطدر.

عاصم [١٥]

عدلیه نظارتنده بولندیغم جهتله اعلاماتك اجراسی رأینده بولنورم . شونکله برابر حکم اعلامك اجراسی امرطبیعیدر . تخفیف وتبدیلی دخی بر سببه مستند اولمق لازم کلیر . اویله بر سبب کورمیورم . کورسه‌م عرض ایدرم . لکن بشقه طرفدن دخی مجلسده بر سبب درمیان اولونمادی . یالکز افندیمز جه بر سبب وار ایسه اجراسی حکم امر وفرمان همایونلرینه منوطدر .

جودت [١٦]

حکم قانونك تماماً اجراسی رأینده‌یم .

حسن [١٧]

حکم قانونك اجراسی حقوق مقدسه‌دندر . بناءً علیه شهید مرحوم بر پادشاه اولوب هرحالده عبرت مؤثره اجراسی لازم کلدیکندن حکم قانونك اجراسنی افندیمزدن استرحام ایدرم . اعلاماتده بر قصور وخطا وار ایسه عدلیه مأمورلرینه عائددر .

عثمان [١٨]

محکمهٔ تمییزدن کچن بر ماده‌نك لهنه ویا علیهنه رأی بیان ایتمکده قانوناً صلاحیت کوره‌میورم . اجراسی ویاخود عفو وتخفیفی ارادهٔ سنیه‌یه منوطدر .

قدری [١٩]

---

[١٣] او وقت اوقاف نظارتنده بولنان صبحی پاشادر .

[١٤] او وقت طوپخانه مشیری وبعده سرعسکر اولان علی صائب پاشادر .

[١٥] او وقت خارجیه ناظری بولنان عاصم پاشادر.

[١٦] او وقت عدلیه ناظری بولنان جودت پاشادر .

[١٧] او وقت بحریه ناظری بولنان حسن پاشادر .

[١٨] او وقت حربیه ناظری ومابین مشیری بولنان عثمان پاشادر.

[١٩] او وقت باش وکالتدن منفصل قدری پاشادر .

صبحی پاشانك افاده‌سنی تصدیق ایدرم .

عارفی [٢٠]

بویله بر مسئلۀ مهمه محاکمدن ومجلس وکلا ومجلس علمادن تصدیق ایدلدکدن صوکره مجرد ولی نعمت افندمزجه حاصل اولان تردد اوزرینه بندکان واعیانی جلب وجمع ایله مشاوره‌یه مساعده بیورملری معلوم ومسلم اولان عدالت ومرحمت همایونلرینی بر قات دها اعلا ایتمکله حقیقةً شایان تشکردر . عرض وتفصیلدن مستغنی اولدیغی اوزره بو مسئله بر پولتیقه رنکنی آله‌رق اساس اجرا آت سرای همایونده تشکل ایدن قومیسیونك رأی واتفاقنه بنا ایدلمش اولدیغی حالده جنایت شخصیه‌یه مشارکت کبی حکم ایدلمش اولدیغندن حکم اعلامك اجراسنی حسب‌الصداقه موافق حکم زمان کوره‌مدیکمدن عفو وتخفیفی مرحمت سنیۀ جناب پادشاهی‌یه منوطدر .

خیرالدین [٢١]

حکم قانونك تمامیٔ اجراسنی رأی ایدرم .

محمود ندیم [٢٢]

مفتی اولدیغم ملابسه‌سیله لسان شرعدن سویلنیله‌جك سوزی رفقام ایله عرض ایتدم . شو ایش پك مهم اولدیغندن وتحقیقات واستنطاقات اصولاً جریان ایدوب حکم اعلام اجرا اولنمازسه بالآخره فساداتك اوکی آلنمق قابل اوله‌میه‌جغندن لسان شرعدن مضبطۀ متقدمه‌ده عرض ایدلدیکی وجهله حکم اعلامك اجراسی رأینده‌یم .

احمد اسعد [٢٣]

محکمۀ تمیزدن تصدیق ایدلمش اولان حکم مطاعدر . بونکله برابر جزاء محکومك اجراسنده وتعدیلنده حقوق سنیه درکاردر .

سعید [٢٤]

حکم قانونك اجرا وتعدیلی اعظم حقوق سنیۀ حضرت پادشاهیدن بولندیغندن بوبابده عرض وبیان رأیدن اظهار عجز ایدرم .

صفوت [٢٥]

---

[٢٠] باش وکالتدن منفصل عارفی پاشادر .

[٢١] صدر اسبق خیرالدین پاشادر .

[٢٢] او وقت شیخ الاسلام بولنان عریانی زاده احمد اسعد افندیدر .

[٢٣] او وقت داخلیه ناظری بولنان صدر اسبق محمود ندیم پاشادر .

[٢٤] او وقت باش وکالتده بولنان سعید پاشادر .

[٢٥] او وقت مجلس فوق العاده‌یه ریاست ایدن صدر اسبق صفوت پاشادر .

حضارك بر چوغى رأيلرينى بالذات تقرير وبعضيلرى تعريف ايدرك يازديرـ دقدن صوكره صره ايله ضبطى امضا ايتمكده ايديلر . نوبت امضا عدليه ناظرى جودت پاشايه كلديكى اثناده ايدى كه شيخ الاسلام وصدر معزوللريله حضوره ايستهنيلدك . ذات شاهانه باعث اجتماع اولان خصوص حقنده بعض تبييناتده وعلى الخصوص خاندان سلطنت اعضاسندن بعضيلرينك بر سوء قصدله [نصرتيه] قصرينه صورت دعوتلرينه دائر ايضاحاتده بولنديلر . [١] اهميت مسئله سببيله سرايده منعقد اولان جمعيت علميهده تكرار مذاكرهٔ كيفيت ايدلمكده اولديغى ارادات سنيهدن آكلاشيلمقله هيئت وكلا ايله امراى عسكريهدن تركب ايدن مجلس فوق العادهنك قرارى ايرتسى كونه تعليق ايدلمش وبناءً عليه اعضاى باقيه يعنى جودت پاشا ايله آندن صوكره اسملرى يازيلان اون بر كيشى طرفندن ضبطه وضع امضا ايديلهمامش ايدى . فرداسى او هيئت دفعهٔ ثانيه اولهرق مابينده اجتماع ايتدى . مذاكرات مديده نتيجهسنده رأيلر ايكىيه انقسام ايلدى . بر قسمى مجازات محكومهنك اجراسى ديكر قسمى تخفيفى طرفنده بولنمشدى . اكثريت اجراى مجازات طرفنده اولوب ١٥ رأيى واقليت تخفيفى التزام ايدوب ١٠ رأيى حاوى ايدى .

طرف پادشاهيدن اقليتك رأيى ترجيح اولنمشدر . اكثريت واقليتى تشكيل ايدنلرك اساميسى مجلس فوق العادهنك مضبطهسنه ملفوف اولوب آتيده صورتى مندرج بولنان رأى پوصلهسندن معلوم اولور .

مابينده منعقد مجلس فوق العادهنك مضبطهسى صورتى :

جنتمكان فردوس آشيان مرحوم ومغفورله سلطان عبدالعزيز خان حضرتلرينك وقعهٔ شهادتلرندن طولايى اتهام اولنان اشخاص حقنده محكمهٔ جنايتدن تنظيم اولنوب عدليه نظارتندن باتذكره ارسال اولنان ايكى قطعه اعلام ايله تميز جزا

[١] نصرتيه قصرى دعوتنك موضوعى شمدىيه قدر نجه بر معما حكمنده ايكن بو دفعه منحل اولمشدر . بو دعوتك سوء قصد اوزرينه مؤسس اولديغى قبل الجلوس ذات شاهانهيه اخبار ايدن داخليه ناظراسبقى ممدوح پاشا ايمش . ممدوح پاشا نجنده هيئت اعيان ومبعوثانه ويرديكى مطبوع لايحهسنده اخبارينى بالذات تصديق ايدييور . تفصيلى اولايحهنك ١٧ و ١٨ نجى صحيفهلرنده كوريلير .

دائره‌سنك اعلامی مآللرینه نظراً متهملردن مصطفی چاوش وحاجی محمد وجزائرلی مصطفی ایله فخری بکك قاتل متعمد وعلی ونجیب بکلرك فاعل مشترك اولمق اوزره مجرم اولدقلرینه اتفاق ومحمود ونوری ومدحت پاشالرك دخی کذلك فاعل مشترك اولمق اوزره مجرم بولندقلرینه اکثریت وسید وعزت بکلرك دخی معین قاتل اولمق اوزره مجرم اولدقلرینه اتفاق آرا ایله محکمهٔ جنایتده حکم اولنوب جزالری تحدید ایدلمش ومحکمهٔ تمییز جزا دائره‌سنجه‌ده اعلاملرك تدقیقات تمییزیه‌سی اجرا ایله برابر مدحت پاشا طرفندن ویریلن لایحه‌ده مندرج اعتراضات دخی رد ایدیلوب محکمهٔ جنایت اعلاملرینك حاوی اولدیغی حکملرك مواد قانونیه‌یه جهت تطبیقیه‌سنجه اسباب فسخ ونقضدن برشی کوریله‌مدیکی بیانیله اعلامات مذکوره متحداً تصدیق قیلنمش اولدیغی کبی اولبابده مجلس مخصوص وکلادن قلمه آلنان مضبطه‌ده دخی مجازات قانونیه‌نك اجراسی ویا تخفیفی ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی‌یه تعلیق ایدلمش واوراق مذکوره معروض حضور عالی قیلنمش اولمسی اوزرینه شو ایکی صورتدن هانکیسنك اجراسی مناسب اوله‌جغنك تعیینی وبرده محمود ونوری پاشالر بوبابده آمر مراد افندی ایله والده‌سی اولدیغی درمیان ایلمکده اولدقلرندن بو جهتك دخی تدقیقی ضمننده شرفصادر اولان امروفرمان همایون حضرت پادشاهی وجهله مابین همایون جناب ملوکانه‌ده منعقد مجلس فوق العاده‌ده بالاطراف تأمل ومطالعه اولندی .

مشارالیهمادن مراد افندی آمر ووالده‌سی دخی آنکله برابر کوریله‌رك هیئت اتهامیه‌جه‌ده اتهام ایله برابر مراد افندینك مجنون مطبق اولمسی حسبیله استجواب ومحاکمه‌سی قابل اوله‌مامسی ووالده‌سنك دخی آکا تابع بولنمسی جهتلرله بونلر حقنده برشی دنیله‌مه‌مش اولوب آنجق محمود پاشانك بعدالحکم تقدیم ایلدیکی استعطافنامه‌ده بو فعل شنیعك مراد افندی ایله والده‌سنك امریله وقوع بولدیغی افاده ایلمسی ومراد افندیده جلوسنك هفته‌سنده اثر جنت حس اولندیغی مدحت پاشانك باورقه بیان ایتمسی ومراد افندینك امکدارانندن وبکجی مقوله‌سندن اوچ کیشینك یوز لیرا معاش واوتوز لیرا البسه بها ویریله‌رك فرعیه‌یه مأمور ایدلمسی ونوری پاشا ایله سید بك طرفلرندن دخی اشخاص مرقومه مراد افندینك اراده‌سیله فرعیه‌یه کوندرلدیکی افاده قیلنمسی وبونلرك اراده‌سی اولمادقجه اشخاص مرقومه‌نك فرعیه سرای همایونه دخوللری قابل اوله‌مامسی کبی استدلالات وسائر

امارات بو جنايت فجيعه‌ده مراد افندى ايله والده‌سنك دخى امر ومعلوماتى منضم ايدوكنى مؤيد احوالدن كورينير ايسه‌ده هيئت عاجزانه‌مزجه صلاحيت قانونيه اولماديغى جهتله بالطبع تدقيقنه كيريشيله‌ميوب حكم اعلامك اجراسى ويا تخفيفى امرنده آرايه لدى المراجعه اولبابده تنظيم ولفاً عرض وتقديم قيلنان ورقهٔ مضاده كوسترلديكى وجهله اكثريت آرا حكم مذكورك اجراسى طرفنده واقع اولمش ايسه‌ده قاطبهٔ احوالده امرو فرمان حضرت ولى‌الامر افندمزكدر .

فى ٢٤ شعبان سنه ٢٩٨ فى ٩ تموز سنه ٩٧

السيد احمد عارفى خيرالدين محمود نديم احمد اسعد سعيد صفوت
احمد جودت السيد على صائب حسين حسنى عثمان نورى قدرى
السيداحمدحافظ محمدآصف‌جلال‌الدين سرور پاشا (نامزاج) السيدمحمد عاصم
ادهم توفيق حسن فهمى السيد على‌نظامى اسماعيل حقى حسين‌حسنى
السيد احمد مختار غازى محمد رؤف كامل عبداللطيف صبحى رائف

مجلس فوق‌العاده مضبطه‌سنه ملفوف رأى ورقه‌سنك صورتيدر :

جنايت معلومه ايله محكوم اولان پهلوان مصطفى چاوش وحاجى محمد وجزائرلى مصطفى ايله فخرى وعلى ونجيب بكلرك ومحمود ونورى ومدحت پاشالرك وسعيد وعزت بكلرك حقلرنده محكمهٔ جنايتجه حكم ومحكمهٔ تميز جزا دائره‌سنجه تصديق اولنان مجازاتك تمامئ اجراسى .

حافظ، آصف، ادهم ، حسن توفيق، نظامى، اسماعيل حقى، حسن حسنى، رؤف ، كامل، على صائب، جودت، حسن، عثمان .

حكم قانونك تمامئ اجراسى رأيندهيم .

محمود نديم

حقوق عموميه‌يه عائد اولانلرده يعنى ساعى بالفساد اولدقلرى جهتله حكم قانونك اجراسى رأيندهيم .

احمد اسعد

محكمهٔ تميزك اعلامنده مندرج بولنان مجازات قانونيه‌نك تخفيفى .

رائف، حسن‌فهمى، احمدمختار، صبحى، عاصم، قدرى، عارفى، خيرالدين، سعيد، صفوت.

قرنادن نیشلی محمود بکك تقریری صورتیدر :

افندمز جمله کزه سلام شاهانه تبلیغ بیوردیلر . مجلس فوق العادهنك تمییز وتفریقنه حواله بیوردقلری جهت سلطان عزیز مرحومك قتلی ایچون یا خاقان سابقك امر جبریسی واردر و یاخود محکوم اولان پاشالر بو فعلی کندیلکلرندن اجرا ایتمش وایتدیرمشلردر . ایشته بو ایکی صورتدن عبارتدر . سلطان مرادك امر جبریسی اولدیغی استدلال اولنیور . چونکه قاتللر مشار الیهك اون بشر یکرمیشر سنهلك آدملریدر . نوری پاشا ماین مشیری محمود پاشا داماد مدحت پاشا او وقت وکلادن متنفذ بر ذات اولدقلری حالده سرای همایونده بولنیورلر ایدی . مصطفی ایله شرکاسنه ویردکلری امرده سرای همایونده وقوع بولدی . سلطان عزیز مرحومده ینه سرای همایونك فرعیهسنده ایدی . بونلر ایله برابر محاکمك حکمندن صوکره نوری ومحمود پاشالر قاتللره ویردکلری امر، سلطان مرادك امر جبریسنی آنلره تبلیغدن عبارت اولدیغنی بوکره مختوم ورقهلرله بیان ایلدیلر . ایش شوحاله منجر اولدقدن صوکره ولوکه محکمهنك حکمی موجود اولسون محکومك اعدامنه یعنی حکم محاکمك اجراسنه کیتمك موافق عدالت اولهمیهجغنی افندمزك عدالتله مشحون اولان وجدان شاهانهلری حس بیور- مقدهدر. اگرچه دلائل وافادات مشروحه قبول بیورلمازایسه اوحالده محکوملرك تخفیف جزاسی ایچون آنجق بر مدار اولهبیلهجکی ایله برابر عدل وحقه دخی توفیق حرکت اولنمش اولهجغی درکاردر اگرچه دلائل وافادات مشروحه قبول بیورلماز ایسه اوحالده محکوملرك تخفیف جزالرینه هیچ بر محل اولمیهجغی دخی بدیهیدر . مراد افندینك آمر مجبر اولدیغنك قبولی مشارالیهك اجرای جزاسی ایچون بروسیله اولهمیوب زیرا ولوکه سلطان عزیز مرحومك قتلی ایچون ویردیکی امر جبری حال صحتنده وقوع بولدیغی تحقیقات واقعهدن دون آقشام مدحت پاشانك سلطان مرادك جلوسندن بر هفته یعنی سلطان عزیز مرحومك وقوع وفاتندن اوچ کون حال صحتده اولدیغی حقنده دلائلیله برابر ویردیکی ورقهسندن مستبان اولمش ایسهده الیوم مراد افندی مجنون اولدیغندن کندیسی نه شرعاً ونهده نظاماً حال جنتده مظهر مجازات اولهمیهجغی معلوم شاهانهدر کندیسنك وجودی منفعت مملکت ایچون مضر اولوبده قالدیرلمسی اعتقادنده بولنلمش اولسه

ایدی سعاوی ماده‌سی کبی برحالدن اغتنام فرصت اولنه‌بیلیردی . فقط شوکتمآب افندیمزك شفقت شاهانه‌لری او کبی شیلره مانع اولمش واولمقده بولنمش اولدیغی الیوم کمال راحتده وتحت محفوظیت شاهانه‌ده بولنمسیله‌ده ثابتدر. شو ایکی نقطه‌نك تمییز وتفریقندن مقصد شاهانه محض التزام عدالت اولدیغی بالاده‌کی تفصیلاتله برابر ارادهٔ عدالت افادهٔ حضرت پادشاهی اوزرینه مجلس مخصوصکزه تبلیغ ایلرم .

محمود منیر

طقسان سکزسنه‌سی شوالی اوائلنده مصر مسئله‌سی ظهور ایتدی . شویله‌که خدیویتده اولان توفیق پاشا عساکر مصریه‌دن شبهه‌لنمش ومصردن بر آلایك اسکندریه‌یه کیتمه‌سنه امرویرمش اولدیغندن میرآلای احمد عرابی بك حربیه ناظرینه کوندردیکی مکتوبده آلایلری تفریقدن مقصدکز قوهٔ مجتمعه‌مزی پریشان وبزی اعدام ایتمکدر . قولای قولای نفسمزی تسلیم ایده‌میز . حرکتی امر اولنان آلایه توقف ایتمك ایچون دیکر برامر ویرمليدر . بو کونکی جمعه کونی ساعت طقوزده عابدین سرایی میداننده آلایلرك کافه‌سنی جمع وجانلریمزك تأمینی طلب ایده‌جکز . بو حرکتمزی قونسلوسلرك جمله‌سنه اخبار ایتدك . فقره‌لرینی مکتوب مذکورده درج ایتدیکی کبی شفاهاً کوندردیکی خبرده اصول مشروطیت قبول ، بر مجلس مبعوثان کشاد وهیئت حاضرهٔ نظار تبدیل اولنسون دییه تکلیف ایتدیکنی خدیو توفیق پاشا ۱۵ شوال سنه ۲۹۸ تاریخلی تلغرافیله باب عالی‌یه بیلدیرمش وحال نه‌یی انتاج ایدرسه ینه عرض اولنه‌جغنی اشعار ایتمشدی . عقبنده خدیوك دیکر برتلغرافی دها کلدی . اعرابی بکه تابع اولان عسکرك اصلاحی حد امکانی کچدیکندن بختله کندی قومانداسنده بولنمق اوزره عساکر شاهانه‌دن یکرمی طابورك سریعاً مصره ارسالنی استدعا ایدییوردی . متعاقباً وینه ۱۵ شوال سنه ۲۹۸ تاریخیله بر اوچنجی تلغرافی کلدی که عابدین سراینی محاصره ایدن وبر چوق شیلر طلب ایلین عسکر یالکز هیئت نظارك تبدیلیله صورت اطاعت کوستردیلر . طاغیلوب محللرینه عودت ایتدیلر، عباره‌لرینی حاوی ایدی . ۱۶ شوال سنه ۲۹۸ تاریخلی تلغرافده دخی ضابطان عسکری اطاعتلرینی تأمین

ايتديلر . هيئت نظار تبديل اولوندى . مصرك هر جهتنده امن وآسايش بركمال واهالى واجانب ممنون ومطمئندر . شمديلك استانبولدن اورايه عسكر ارسالنه لزوم كورولمه‌مشدر ديه يازلمشدى . خديوك ١٧ شوال سنه ٢٩٨ تاريخلى بر تلغرافى‌ده واردركه عسكرى تحريك ايدن حليم پاشا اولديغنى ، عسكر آراسنده واسطهٔ تحريك اولان بر يهوديڭ اسمنى وبر طاقم اوراق مطبوعه‌نك محتوياتنى بيلديرر . مابينده محمود نديم ، عاصم ، جودت وصبحى پاشالردن مركب تحت رياستمده مجتمع انجمن خديويتك اشعاراتى اوزرينه ايجاب حالى مذاكره ايتدى . برقاچ مضبطه ياپيلدى . اصل حكم مذاكره ومدلول مضبطهٔ قطعيه شودر : مصرك احوال حاضره‌سى وسيله‌سيله خديوك دكشديرلمسنه تشبثده مشكلاته تصادف اولنه‌جقدر . تبدله امكان بولنسه بيله اصول وراثت اقتضاسنجه ينه فاميليا اعضاسندن خديويته كتيريله‌جك ذاتك سلفندن ايى چيقميه‌جغى مطالعه‌سنه نظراً (بو مطالعه ذات شاهانه‌نك ايما ايتديكى ملاحظه‌يى جرحاً يازلمشدر) شو تكليفك اختيارنده بر فائدهٔ زائده وفعليه كورلميور .

بوندن صكره ضابطانى تأديب ايتمك ايچون بر عسكرى قوميسيونى اعزامى تصورى چيقدى . آكا دائر ياپيلان مضبطه‌ده خديو طرفندن طلب وقوعبولمقسزين بويله بر قوميسيون كوندرلسه مختاريت محليه‌يه طوقونه‌جغندن قطع نظر انكلتره فرانسه دولتلرى بونى سررشته اتخاذ ايدرلر كندى طرفلرندن‌ده قوميسيونلر اعزامنه قالقيشيرلر . بالفرض خارجاً هيچ بر اعتراض وقوع بولمسه بيله كيده‌جك قوميسيونكه ضابطانى محاكمه‌يه مأمور بر ديوان حرب هيئتى ديمك اوله‌جقدر بوندن صدور ايدن حكمك اجراسى ايچون استناد ايديله‌جك قوت بولنه‌ماز دينلمشدى . نهايت على نظامى پاشا وعلى فؤاد بك افندى اسكندريه‌يه كوندرلديلر . مأموريتلرى ايچون صدارتدن خديوه تسطير اولنان تحريراتده فرامين عاليه احكامى وجهله خديويتك وقايهٔ موقع ونفوذى ملتزم اولديغندن برقات دها تأمين استقبال وتأييد آسايش ايچون كنديسنه معاونت ايتمك اوزره مشارالیهما ارسال اولنديلر دينلمشدى . انكلتره وفرانسه سفيرلريله واقع اولان مكالماتمده ويرديكم ايضاحات اوزرينه بو مأمورلرك ارسالى اعتراضاته تصادف ايتمامشدى . لكن على نظامى پاشا وعلى فؤاد بك ايشى اوزاتديلر . عسكر قيشله‌لرينى كزديلر . مصر ولايت ممتازه‌سنده ولايات عاديه‌ده ايديله‌جك معاملاته شبيه حركاتده بولنديلر .

بو ایسه ایی برشی اولمیه‌جغندن عودتلرینه امر ویرلمسنی عرض ایتدم . آما دها براز تأخر واقع اولدیغندن انکلتره‌دولتی بحر سفیدده‌کی دونماسنك قسماً اسکندریه صولرینه کیتمسنه امر ویردی . بو ایسه بزجه تلاشی موجب اولدی . انکلتره زرهلیلرینك تأخری چاره‌سنی استحصاله مأمور اولدم .

انکلتره سفیری لورد دوفریندن باب عالی‌یه کلمسنی بر تذکرهٔ خصوصیه ایله رجا ایتدم . مراجعاتمی دائما بر بیوك نوازشله قبول ودولت علیه حقنده آثار خیر خواهی ومظاهرت اظهار ایدن لورد دوفرین مسارعةً نزدمه کلدی . حتی مشار الیه تذکره‌می آلدیغی صره‌ده متوفی فلمنك ایلچیسنك جنازه آلاینده حاضر بولنیورمش . سفارته اوغرامقسزین باب عالی‌یه کلدیکی ایچون البسهٔ رسمیه‌سنی حامل ایدی . ایشی آچدم انکلیز زرهلیلرینك تأخیر عزیمتنی رجا ایلدم . جواباً دونمانك قسماً اسکندریه صولرینه کیده‌جکنه سبب دولت علیه مأمورلرینك امتداد اقامتلری ومصرك امتیازاتنی تعیین ایدن فرمانلره مغایر واستاتوقونی مخل اوله‌جق صورتده مداخله‌یه قالقیشملری اولدیغنی ایضاح ایتدی . نهایت حاضرلانان مداخله تهلکه‌سنی قارشیلامق ایچون واستیذانله وقت کچیرمکه ایش متحمل اولمدیغی ایچون مأمورلریمزك عودتلرینه همان امر ویره‌جکمی تأمین ایتدم . لورد دوفرین دخی مصر صولرینه تأخیر عزیمتنی دونماده‌کی قونتر آمیراله یازمغه موافقت ایلدی .

انکلتره‌نك سفائن حربیه‌سی اوکون سیچیلیا لیماننده بولنیور ایدیلر . بناءً علیه تلغراف وارمه‌دن مذکور لیمانلردن حرکت ایتمش اولملری احتمالی وار ایدی . وقت غائب اولمامق ایچون مشار الیه آمیراله کونده‌رە‌جکی تلغرافی درحال یازمسنی رجا ایتدم . اوده بونی نزدمده تحریر ایله بکا اعطا ایتدی . بن‌ده همان تلغرافخانه‌یه کونده‌روب چکدیردم . علی نظامی پاشا ، علی فؤاد بك‌ده ویریلن امر اوزرینه عودت ایتدیلر .

آما آرادن یدی آی کچدکدن صوکره خدیو توفیق پاشا بعض اسباب اوزرینه ترك وچرکس ضابطلرندن بعضیلرینی توقیف ایتمش وضابطلر ماینه مراجعت ایتمش اولدیغندن بوضابطلرك محاکمه اوراقی بورایه کتیرلمسی وارادهٔ سنیه صادر اولمازدن اول حقلرنده برشی یاپیلمامق خدیوه یازلمسی اراده ، برده مصره دونما کوندرمکلکمز علاوه بیورلدی . مختاریت پولتیقه جهتیله ضابطلرك محاکمه‌سنه

مداخله‌یه صلاحیتمز یوقدر . دونما ارسالی ایسه بعض دولتلرك اعتراضاتنی ومداخله‌لرینی جلب ایدر ، فکرنده بولندیغمی عرض ایتدم . دونما ارسالنه آلمانیا دولتی اعتراض ایتمز . بالعکس مظاهر اولور . ظن وبحثلری اوزرینه ده برلین قابینه‌سندن محرمانه استفسار حال اولنه‌بیلیر . مع مافیه آلنه‌جق جواب فکر قاصرانه‌مه موافق چیقار ظننده‌یم دیمشدم . واقعا برلین سفیرمزدن (سعداه پاشادن) جواباً کلن ٢ نیسان سنه ١٨٨٢ تاریخلی تلغراف افاده‌سی تأیید ایتدی . تلغرافك صورتی بروجه آتی عیناً بورایه قید اولنور . « شمدی قونت هاسفلد ایله کوریشه‌رك ایشی بر صورت محرمانه وخصوصیه‌ده کندیسنه آچدم . مشارالیه مسئله‌نك اهمیت عظیمه‌سنه مبنی بوبابده بنده‌کزه جواب ویره‌بیلمك ایچون کیفیتی پرنس بیسمارقه عرض ایله رأی ومطالعه‌سنی استفساره مجبور اولدیغنی سویلدی . قونت هاسفلد پرنس بیسمارق طرفندن ویریله‌جك جوابه انتظاراً مطالعهٔ ذاتیه قبیلندن اوله‌رق بنده‌کزه دیدی‌که : « آلدیغم معلوماته کوره برقاچ ضابطك توقیفی ماده‌سی مصرك حضور وانتظامنی تهدید ایده‌جك برشی دکلدر . ظنمه کوره نتایج وخیمه‌یی منتج اوله‌جق بر بحرانك منع وقوعی ایچون باب عالی کمال حزم واحتیاط ایله حرکت ایتملیدر . پرنس بیسمارقك بودرجه مهم برایشده علاقه‌دارانك جمله‌سیله استشاره ایتمکسزین بر نصیحت اعطاسی مسئولیتنی درعهده ایلیه‌جکنی پك ده مأمول ایتمم . » برلیندن بو تلغراف کلدیکنك اقشامی ساعت ایکی راده‌لرنده ایدی که قرنادن رمزی بك خانه‌مه کلوب مهر همایونی ایستدی . ایرتسی کون عبدالرحمن پاشا باش وکیل وسعید پاشا خارجیه ناظرلری اولدقلری غزته‌لر مطالعه‌سندن آکلاشیلدی . تاریخ ٢٠ جمادی‌الاخر سنه ٢٩٩ ایدی . اوچ کون صوکره دولت علیه‌نك برلین سفیری اولکی تلغرافنی متمم اوله‌رق ٢٩ نیسان سنه ٢٩٩ تاریخلی بر تلغراف دها کوندرمش که ورودی عبدالرحمن پاشانك تعیننندن صوکره‌یه مصادفدر . تکرار صدارته کلدیکمده اخذ ومطالعه ایدیلن صورت مترجمه‌سی آتیده درج اولنمشدر : ٨٤ نومرولی تلغرافنامهٔ عاجزانه‌مه ذیلدر ، شمدی قونت هاسفلد ایله کوریشدیکمده مشارالیه افکار ذاتیه‌سنه پرنس بیسمارقك دخی کاملاً اشتراك ایلدیکنی سویلدکدن صکره مصرده‌کی حقیقت احواله واقف اولمادیغمز ایچون پرنس بیسمارق ایشه دها زیاده علاقه‌دار اولانلر ایله استشاره ایتمدکجه نصیحت اعطاسی مسئولیتنی درعهده ایده‌مز .

بزده سزك كبى صلحك دوام وبقاسنى آرزو ايتديكمزدن بونى اخلال ايده‌بيله‌جك هر شيئك دفع وازاله‌سى لازمدر . بناءً عليه باب عالينك مصره متعلق ايشلرده شمدى‌يه قدر ياپديغى كبى كمال احتياط واعتدال ايله حركت ايده‌جكنى وبالذات خديو حضرتلرى طرفندن باب عالى‌يه ويريلن ايضاحاته نظراً لزومى ثابت اولان برحادثه‌نك وقوعندن يعنى بعض ضابطانك توقيفندن طولايى حال بحرانك كسب وخامت ايتميه‌جكنى قوياً مأمول ايدرم . بكا قالير ايسه باب عالى هردرلو مشكلاتك منع وقوعى ايچون اول باول ايشه اك زياده علاقه‌دار اولان ايكى دولتله استشاره ايتمدكجه هيچ برشيئه تشبث ايتمه‌مليدر » سوزلرينى علاوه ايلدى . بووسيله ايله ويانه و روما قابينه‌تولرينك دخى باب عاليدن وقوع بولان عينى تشبثاته برلين قابينه‌توسنك افاداتى مآلنده جواب ويره‌جكلرينى بيلديردى . دونما ارسالى تصورى موافق حال اولماديغى حقنده مسبوق ونقط غير مؤثر اولان افاده‌مك صواب اولديغنه بلكه پرنس بيسمارقك شو اخطاراتى اوزرينه قناعت كلمشدر . فقط ترك وچركس ضابطلرينك محاكمه‌سنه مداخله فكرى دوام ايتديكى ايچون عبدالرحمن پاشا خديويته صورتى آتيده مندرج تلغرافى كوندرديكنه اوچنجى دفعه باش وكالته مأموريتم اوزرينه مطالعه ايتديكم اوراق دلالتيله مطلع اولدم .

۷ مايس سنه ۹۸ تاريخلى تلغرافنامهٔ آصفانه‌لرى منظور عالىٔ حضرت پادشاهى بيورلمشدر تبعيدلرى ايسته‌نيلن امرا وضابطان عسكريه‌نك حقلرنده‌كى حكمك اسباب وماهيتى لايقيله آكلاشيله‌رق آكا كوره اصابت افزاى سنوح اوله‌جق ارادهٔ سنيه‌نك استحصالى لازم كله‌جكنه كوره اول امرده اشعار بيورلديغى وجهله نظاره باب دولتـه مراجعت اولنه‌رق امر جوابى‌يه انتظار قيلنمقده بولنديغنك بيانيله اووجهله اسباب موجبه‌سيله ماهيتنى كوستره‌جك اوراقك ارسال بيورلمسى لزومى با ارادهٔ سنيه تبليغ اولنور فى ۲۶ نيسان سنه ۹۸ . امضا : عبدالرحمن

خديو توفيق پاشا باب عاليدن بو تلغرافى آلنجه هيئت نظاره تبليغ ايدر . نظار باب عالينك اشعارى امتيازات محليه‌يه مداخله‌در دعواسنه متصدى اولور . توفيق پاشانك مساحات ومماشاتى بو حالى جلب ايتدى ديه‌رك كنديسيله قطع مناسبات ايله برابر مشار اليهى تبديل ايچون مجلس نوابى جمع ايدرلر . هيئت نواب ونظارجه اول باول استانبولدن ايديله‌جك مداخله‌يه عندالايجاب فعلاً مقاومته قرار ويريلير توفيق پاشا وقعه‌يى بورايه يازار . باب عالى ايسه خديويتله هيئت نظار

بیننده انقطاع مناسبات وسیله‌سنه بناءً مسئله‌یی طوغریدن طوغری‌یه هیئت مذ-
کوره ایله مخابره‌یه کیریشیر . موضوع بحث اولان مناسبات منقطعه ، طوغریدن
طوغری‌یه نظار ایله مخابره‌یی ایجاب ایلدیکنی‌ده جواباً خدیویته بیلدیرر . توفیق
پاشا باب عالینك تلغرافنی انکلتره وفرانسه قونسلوسلرینه تبلیغ ایتدیکندن قونسلوسلر
دولت متبوعه‌لرینه مراجعت ایدرلر. اسکندریه صولرینه انکلتره وفرانسه دونمالری
کلیر . مؤخراً پارس قابینه‌سی حرکتنی پارلمنتویه تصویب ایتدیرمدیکندن فرانسه
دونماسی کیرى‌یه چاغریلیر . انکلتره دونماسی قالیر . ایشته انکلتره‌نك مصر
استیلای عسکریسنه مبدأ وعلت بودر .

بری طرفدن مصر عسکری یکی طابیه‌لر انشا وتجهیزاتی تکثیر ایتمکه باشلار.
انکلتره سفیری تهیئات خصومتکارانه‌نك منعنی دولت علیه‌دن طلب ایدر . لورد
دوفرین ۱۱ تموز سنه ۱۸۸۲ تاریخیله خارجیه ناظری سعید پاشایه ویردیکی
تقریرده دیورکه طابیه‌لر انشاسندن ، هرکونه طوپلر وضعندن طولایی دونما
اسکندریه‌ده طوراماز اولور ایدی . انکلیز آمیرالنك بوکا مقابل تدارکنی تموزك
سکزنجی جمعه ایرتسی آقشامی یعنی صوك ملاقاتمزدن قرق سکز ساعت اول
طرفکزه اخبار ایتمشدم . ایش صورت مرضیه‌ده تسویه اولنمق ایچون نصل اولورسه
اولسون برتأمینات ویردیککز حالده برمهلت اعطاسی حقنده درپیش ایلدیککز
اسباب مساعده کارانه تلقی اولنور دیه سزه سویلمشدم . فقط سز بونی یاپمغه مقتدر
اولمادیغکزی بیلدیردکز . بناءً علیه آمیرال حکومت محلیه‌نك بوتدارکات خصمانه-
سنی کندیسنه ضرری طوقنمیه‌جق برحاله وضع ایتمکه مجبور اولدی .

کاهلم اوچنجی دفعه باش وکالته تعیینمه ، ۱۲۹۹ سنه‌سی شعبانتك یکرمی بشنده
واقع حزیران رومینك یکرمی طقوزنجی صالی کونی کیجه‌سی یعنی لورد دو-
فرینك سعید پاشا ایله ملاقاتندن درت کون صوکره مابینه ایسته‌نیلدم . کیدلدیکنی
متعاقب سرقرنا عثمان بك مصر مسئله‌سنی خارجیه ناظری سعید پاشا ایله اوکیجه
برلکده مذاکره ایتمکلکم اراده‌سنی تبلیغ ایلدی . بعده دیکر بر اوطه‌ده اولان
سعید پاشایی دعوت ایدرك اراده‌یی آکاده بیان ایلدی . باش وکیل عبدالرحمن
پاشانك دخی برلکده بولنمسنه لزوم کوستردم . عثمان بك حضور همایونه کیتدی .
عودتنده « کیجه یاریسی باش وکیل کاهمز سزه تبلیغ اولنان مأموریت خلافت
نامه‌در انقیاد لازمدر » زمیننده اراده‌لر کتیردی . وتکرر عرض اوزرینه ینه

اویله اراده آلندی . وقتیله وقوعبولان اخطاراتمك استماع اولنمامسی ومسئله شوشکل حادی آلدقدن صکره‌ده انکلتره حکومتی طرفندن متوالیاً اجرا ایدیلن تبلیغاته اهمیت ویرلمامسی شو واقعه‌یی وجوده کتیرمش ایسه‌ده بونلری اورته‌یه قویمق وبر امر واقعه قارشـو یاپیله‌جق برشی وارسه اوندن امتناع ایتمك حمیةً جائز اوله‌میه‌جغندن تعمیر مصیبته ممکن اولدیغی قدر سعی ایتمکی وجیبه عد ایلدم . بناءً علیه حرکات تضییقیه‌نك تأخیرینی آمیراله تلغرافله تبلیغ ایلمسنی ومسئله‌یی مطالعه ایچون باب عالی‌یه بر قاچ ساعت وقت ویرلمسنی لورد دوفریندن رجا ایتمك اوزره ناظر مشارالیهی لیلاً کوچوك واپورله طرابیه‌ده‌کی سفارتخانه‌یه کوندردم. لورد دوفرین بو تکلیفه موافقت وتأخیر تضییقات ایچون تلغراف کشیده ایتدی .

سعید پاشایه دیمشدم‌که آمیراله تأخیر حرکت امرینی ویرمکه سفیر موافقت ایدرسه تلغرافی طرابیه‌دن بزم مأمورلر واسطه‌سیله سریعاً ایصال ایدکز . اوده اویله یاپمشدی . لکن ایرتسی چهارشنبه کونی صباحی تلغرافخانه خبر ویردی‌که بر قاچ ساعت اول آمیرال دونما ایله شهر بیننده مناسباتی کسدیکندن تلغراف ایصال اولنه‌مادی . اسکندریه ایسه طوپه طوتلمقده‌در .

بوخبر کدر اثر کلنجه عبدالرحمن پاشادن ماعدا وکلا بالدعوه سرایه کلدیلر . (مابینه جلب اولندیغم کیجه‌نك ایرتسی چهارشنبه کونی) اعتذاراتم اسعاف عالی‌یه قرین اولمیوب دفعهٔ ثالثه اوله‌رق خدمت وکالته تعیین اولندم‌که اعتذارلرمك تکرر وتوالیسنه مبنی اوتوجیه بعدالعصر واقع اولمشدی .

بناءً علیه آقشـامه طوغری باب عالی‌یه کیـدلدی . قرائت خط همایوندن صـوکره با ارادهٔ سنیه وکلا ایله بر لکده سرایه عودت وصباحه قدر مذاکره‌یه دوام اولندی . تا بصباح اشتغالك سببی ایسـه دها برنجی کوندن میانه‌ده اختلاف آرا رونما اولمه‌سیدر .

بن مسـئلهٔ مصریه‌یی مذاکره ایچون سلفم زماننده دولتلر طرفندن تکلیف اولنوب دولت علیه جانبندن قبول اولنمیان قونفرانسك قبول اولنمسنی ومصره بزم طرفدن عسـکر کوندرلمسنی تکلیف ایدییوردم . ذات شاهانه بوصـورتلر منفعت دولته موافق اولمدیغنه دائر بعض ملاحظات بیان بیوریورلردی . هیئت وکلانك اکثریتی رأیمه موافق ایسـه‌ده محمود ندیم پاشـا ، جودت پاشـا ، مخالف رأیده بولنیورلردی . یعنی نه قونفرانس نه‌ده عسکر سـوقنی قبول ایتمیورلردی . سوز

توكنوب نوبت استحصال آرایه كلنجه محمود ندیم پاشا رأی مخالفنده ثابت قالدی . رأی واحددن عبارت اولان اقلیتله برابر اكثریتك قراری حضور عالی‌یه عرض اولندی . لكن ارادهٔ سنیه صدور ایتمدی .

ایرتسی پنجشنبه كونی باب عالی‌یه كیتدیكمده دول معظمه سفیرلری كاوب بوایش ایچون تبلیغاتده بولندیلر . فرانسه سفیری مارکی دونوایل ایله مسئله‌یی صورت مخصوصه‌ده مذاكره ایلدم . نهایت قونفرانسه كیرمكلكمز ضروری وبره مفید اولدیغنه هیئتی اقناع ایتدم . انكلتره‌دن غیری دولتلر دخی دولت علیه طرفندن مصره عسكر سوق اولنمسنه ومصارفی خزینهٔ مصریه‌دن تسویه قیلنمسنه دائر ١٨٨٢ تموزینك اون بشی تاریخیله باب عالی‌یه متحد المآل برر تقریر تبلیغ ایلدیلر . بو تقریرلر متحد العباره ایدی . برینك فرانسزجه صورتی بو بحثك خاتمه‌سنده عیناً درج اولنور .

سوق عسكر جهتی ذات شاهانه‌نك وینه بعض وكلانك افكارلرینه موافق كلمدی . حتی خارجیه ناظری سعید پاشا برنجی دفعه اوله‌رق قونفرانسه كیده‌جكی كون مرخص ثانی عاصم پاشا ایله باب عالیده نزدمه كلدكده سوق عسكر تكلیفنه قونفرانسده نصل مقابله ایده‌جكز دیدی . موافقتمزی اعلان ایدكز دیدم . مشار الیه تردد ایتمكله رأیمی تكرار ایلدم . تحریراً مأذونیت ایستدی . ویره‌یم دیدم . آنك اوزرینه مرحوم عاصم پاشا دیدی كه مأذونیت شفاهیه كافی ومأذونیت تحریریه طلبی نابمحلدر . مرخص اول پاشا طلبنده مصر اوله‌میوب كیتدی . بناءً علیه مرخصلریمز اوكون قونفرانسده سوق عسكره موافقتمزی تحریراً بیلدیردیلر .

شایان دقتدركه روسیه سفیری دخی سوق عسكر حقنده دیكر رفیقلریله برابر باب عالی‌یه نوطه ویرمشدر . فقط ٤ ایلول سنه ١٨٨٢ تاریخنده پترسبورغ سفیری شاكر پاشادن كلن محرمانه تلغرافده روسیه خارجیه ناظری موسیو كرسدن نقلاً درسعادت سفیرمزدن آلدیغم معلوماته نظراً ذات پادشاهی مصره عساكر شاهانه سوقنه موافقتدن امتناع وانكلتره حركات عسكریه‌سنك نتایجنه انتظار ایلك نیتنده ایمشلر . زیرا مخاصماته باشلانمش اولدیغندن باب عالی مصره نه حكمدار مملكت صفتیله نه‌ده آوروپانك وكیلی مقامنده كیده‌مز . » فقره‌لری وار ایدی . بوصره‌لرده خارجیه ناظری سعید پاشا كاتب خصوصی رشید بك ایله انكلتره

سفارتنه کیدوب حرکات عسکریه‌مزك مصرده محدودیتی وعسکرمزك بر ایکی بیك کشی‌یه انحصاری ایچون سفیره خبرم اولمیه‌رق بعض تبلیغاتده بولنمشلر . لورد دافرین شکل رسمیت ویرمك ایچون آنلرك بو افاداتی باب عالی‌یه تبلیغ ایلمشدی . حسب الاصول مصالح عمومیه‌ده خصوصاً فخصوصاً مسائل سیاسیه‌ده باش وکالتك انضمام آراسی شرط اولدیغندن بحثله حضور عالی‌یه عرض شکایت ایتدم . سعید پاشایه طرف همایوندن اویله تبلیغاته مأذونیت ویرلمدیکی بیان وکندیسنك مصر ایشلری ایچون وکلا وامرای عسکریه‌دن مرکب مجلس فوق العاده‌ده استجوابی اراده بیورلدی . پاشاده لاجل الاستجواب مجلسه کوندرلدی . سعید پاشانك افاداتی بوراده یازمغه حاجت یوقدر .

غریبدرکه سکز سنه صوکره‌ده ینه مصر مسئله‌سنی وبلغار متره‌پولیدلرینك براتلری ایشنی مذاکره ایچون کامل پاشانك زمان صدارتنده [٣٠٨ ذی‌الحجه‌سنك آلتنجی کوننده واقع حزیرانك ٢٩ نجی کونی] مابینده بر انجمن خصوصی عقد اولنمشدی . بن‌ده او انجمنده حاضر بولنیوردم .

مشار الیه سعید پاشا کمال حیرت وتهالکله شو سوزلری سویلدی : « بدایت مسئله‌ده مصره عسکر سوقی ایچون اوقدر اوغراشدم . سوزلرم او وقتك وکلاسنه تأثیر ایتمدی . ایشته انکلیزلر مصره یرلشدیلر . شمدی بوکا نه چاره بولنور . » حالبوکه اوزمان هیئت وکلا ریاستنده بن بولنیوردم . بن سوق عسکر طرفنده وسعید پاشا قونفرانسه کیده‌جکی کون واقع اولان ویوقاریده اشارت ایدیلن معامله‌سیله ثابتدرکه عکسی طرفده ایدی . ماسبق انجمنده ایما ایلدم . کامل پاشا تصدیق ایتدی . سعید پاشا ایسه یرندن قالقوب یانمه کلدی . سامعه‌مه آغزینی کتیره‌رك دیدی‌که : « سوق عسکر مرضئ عالی‌یه مغایر اولدیغی ایچون او وقت سزك عسکر سوقنی التزام ایتدیککزی درخاطر ایتدیرمك ایسته‌مم . شمدی‌یه قدر بوتکلیفی بن ایتمشدم دییوردم . شمدی‌ده اویله سویله‌دم . مقصدم سزی وقایه‌در . » بلغار متره‌پولیدلرینك براتلری مناسبتیله کچن مذاکره‌نك بر جهتی‌ده بوراده نقل ایده‌یم : انجمنده دیدم‌که بلغار آپارخیالرینی تکثیر مضر اولیور . دوائر مذهبیه بالآخره دوائر ملکیه‌یه منقلب اولدیغی طونه ولایتنك دوائر مذهبیه‌سی الیوم بلغارستان امارتنك دوائر ملکیه‌سی بولنمسی دخی اثبات ایدر . (بوکا دائر انجمنده واقع اولان تبییناتمك تفصیلی انجمن مضبطه‌سنده واو

دخی دیوان قلمنده مقیددر .) شونی‌ده علاوه ایلدم که بوندن صوکره بلغارلری حدود معینه داخلنده طوتمق ایچون روم ایلیده خیلی عسکر بسلمکه مجبور اوله‌جغز . لدی‌الحاجه بحراً سوق عسکره مقتدر اوله‌میز . استانبولله سلانیك بیننده التصاق حصولی ایچون بر شمندوفر خطی عاجلاً یاپیلملیدر . بونك اوزرینه‌ده سعید پاشا دیدی‌که : « آوستریا ایله محاربه‌می ایده‌جکسکزکه دونما سوقنه امکان کوره‌مه‌مکدن قورقیورسکز . » جواباً دیدم‌که ؛ بن دونمادن بحث ایتمه‌مشدم . اما مملکتی مدافعه لازم کلدکده آکا مقتدر اولمق ایچون کرك آوستریا ایله کرك هر هانکی بردولت ایله محاربه‌یه یاخود محاربه‌یی منعه لازم اولان هرنوع اسبابی دخی حاضرلاملیدر . » بحث حاضر بلغارستانه قارشی حاضرلقلی بولنمق ایدی . بونك اسبابندن بری پای تخته سلانیکك شمندوفر خطیله مربوط بولنمسیدر . اسبق پترسبورغ سفیری مرحوم شاکر پاشاده انجمنده ایدی . دیدیکم شیلر ایچون پك طوغریدر ، دیدی . واوده بو التصاقك لزومنه دائر بر چوق ایضاحات ویردی . بو مجلسدن صوکره شاکر پاشا سلانیك خطنك یاپیلمسی ایچون بر لایحهٔ مفصله ویردیکنی وخطی انشا ایچون برده شرکت بولندیغنی ایشتدم . واقعا مرحومك بولدیغی شرکته امتیاز ویرله‌مش ایسه‌ده یول بر آلمان شرکتنه یاپدیرلمشدر . بو مباحثه‌دن اون بر سنه صوکره ـ که آلتنجی دفعه خدمت صدارتده بولندیغم زمانه مصادفدر ـ سر عسکر رضا پاشا بر کون مجلس وکلاده یونانیلرله ایدیلن محاربه‌یه متعلق بعض احوالدن بحث ایدرکن سلانیك شمندوفری پك زیاده ایشمزه یرادی . بو خط اولماسه ایدی سوقیات مشکل اوله‌جقدی دیمشدی . بن ده جواباً اوخطك لزومنده بروقت اصرار ایتدیکمی حالده بعضلر بونی عبث عد ایتمشلردی دیدم . سعید پاشا مجلسده حاضر اولدیغندن درحال تعریضمه انتقال ایدوب اوت بونی عبث کورن بن ایدم لکن اویله دکلمش زمیننده جواب ویردی . شو تفصیلدن مقصد پاشانك حافظه‌سنده متانت وزمانه کوره سوز سویلمکده مهارتنی ولدی‌الحاجه نصفتنی اتیان ایله برابر مهرهٔ رجالمزك اشکال مهارتلری نه کبی شیلردن عبارت اولدیغنه بر نمونه کوسترمکدر .

صده ده رجوع اولونجه قونفرانسه داخل اولدق . دول خمسه‌نك سوق عسکر تکلیفلرینه موافقت ایلدك . اما سوق عسکر جهتی بر چوق ترددلره کشاکشلره اوغرادی . کیجه‌لی کوندوزلی سرایده برچوق مجلسلر یاپیلدی . قونفرانسك

تكليفى وجهله حاضرلاديغم مقاولهٔ عسكريه‌نك انكلتره دولتيله عقدى لزومنده براى منفعت دولت اصرار ايلدم . رفيقلرمده بكا مظاهر اولديلر . لكن اثر بدبختى اوله‌رق تعين حقيقت قابل اوله‌مادى .

مقاولهٔ عسكريه‌نك دردنجى ماده‌سى ايچون انكليز تكليفى شويله ايدى :

« انكليز وعثمانلى عسكرينك اعزاملرينه سبب اولان حال برطرف اولدقده طرفين متعاقدين عسكرى مملكتى تخليه ايده‌جك وعساكر عثمانيه انكليز عسكريله بر وقتده مملكتى تخليه ايليه‌جكلردر . »

عثمانلى تكليفى : « مصرده تدابير عسكريه اتخاذينى ايجاب ايتديرن اسباب مندفع اولنجه انكليز عسكرى مملكتى تخليه ايده‌جكدر. لزوم كورولديكى تقديرده عساكر عثمانيه‌نك مصرده تمديد اقامتلرينه صلاحيتلرى اوله‌جقدر . » عباره‌سنى حاوى ايدى . تأليف ذات البين ايچون انكلتره سفيرى طرفندن تكليف اولنان ماده دخى : « مصرده تدابير عسكريه اتخاذينى ايجاب ايتديرن اسباب مندفع اولنجه طرفين عسكرى مملكتى تخليه ايده‌جكلردر . مع‌مافيه لزوم كورولديكى تقديرده عساكر عثمانيه طرفين معاقدين بيننده حاصل اوله‌جق اتفاق اوزرينه مصرده تمديد اقامت ايده‌بيله‌جكلردر » عباراتنى شامل ايدى . بو احكامك ايسه هر برى دولت عليه ايچون فائدهٔ محضه ايدى . عقد مقاوله‌يى استعجالم ايسه پادشاهه، مملكتمزه حسن خدمت مقصديله ايدى . الحاصل مقاوله لايحه‌سى حقنده بزم طرفدن بيان اولنان تعديلات بين الطرفين كراراً مراراً مذاكره وائتلاف وقوعيله لايحه كسب قطعيت ايتمش وايكى طرفدن امضا وتعاطى اولنمق اوزره اول امرده مرخصلرجه پارافه ايدلمشدر . [٢ شوال ١٢٩٩ و ٦ آغستوس ٩٨] مؤخراً لورد دافرين ماببنه دعوت اولنه‌رق نصف الليله قدر كنديسيله مذاكرات وسوق عسكرده ترددات وقوعى ايله امضا وتعاطى تأخر ايتدى . وتكليف اولنان مقاولهٔ عسكريه‌يه آرتق لزوم كورولمديكى جهتله انكلتره حكومتى بو بابده ايقاع اولنان مشكلاتى تدقيقه محل قالماديغندن طولايى ممنوندر . بناءً عليه لورد دافرين مذاكراته ختام ويرمكه مأذوندر . عباره‌سيله انكلتره سفارتندن خارجيه نظارتنه بر تبليغ شفاهى ورقه‌سى كلدى [١٩ ايلول ١٨٨٢] .

آندن صوكره انكلتره‌نك اشغال عسكريسى مدتنى تحديد ايچون تام اوچ سنه مشغول اولدق . وقوع بولان تشبثات وقابينه‌تولرله جريان ايدن مخابراتمز حكايه

اولونسه بلکه بیك صحیفه‌لی بر کتاب اولور . نتیجهٔ مساعی اوله‌رق انکلتره خارجیه ناظری باب عالی‌یه ودولتلره بر نوطه ویردی . بونده ۱۸۸۸ سنه‌سی اواخرنده انکلتره دولتی مصری عسکرندن تخلیه ایده‌جکدر . مکرکه دولتلر برمدت دها تمدید اقامتنه حکم ایده‌لر . اوحالده مدت جدیده‌یی دولتلر تعیین ایتسون دیدی . ۱۸۸۸ سنه‌سندن اول انفصالم وقوع بولدیغندن لورد غرانویلك نوطه‌سندن استفاده‌یه مانع اولان احوالی بیله‌میورم .

مصر مسئله‌سندن بشقه بر مسئله دها وار ایدی‌که اهمیتی واضحدر . روم ایلی ولایاتنده برلین معاهده‌سنه استناداً کریدك مختاریتنه شبیه صورتده مختاریت اداره وضع اولنمق ایچون دول معاهده مرخصلری طرفندن یاپیلان نظامات لایحه‌لری احکامندن منافع دولته مغایر اولانلر برچوق تشبثات واقداماتله ترك ایتدیرلدی . حسب العهد محلی قومیسیونلری ایله دخی مذاکره اولندقدن صوکره تقرر ایدن لایحه اول باول ادرنه ولایتنده موقع اجرایه قونیلدی که حالا جاریدر .

معلومدرکه قانون اساسی اعلان اولندقدن صوکره مجلس مبعوثان واعیان ایکی کره اجتماع ایتمشلردی . برنجی اجتماع ادهم پاشانك واجتماع ثانی اواخری حمدی پاشانك صدارتنه مصادفدر . اوزمان بن مابین باش کتابتنده بولنیوردم . حتی مجلس عمومینك اجتماع ثانیسنده‌کی نطق همایونی بن قلمه آلمشدم . مصالحه‌دن صوکره صدارت وخارجیه نظارتنده بولنان صفوت پاشا سفارتلره ویردیکی تقریرده غوائل حاضره‌یه بناءً مجلس عمومی بر مدت اجتماعه دعوت اولنمیه‌جغنی بیان ایتمشدی‌که او وقت والیلکله بروسه‌ده ایدم . یوقاریده‌کی تفصیلاتدن معلوم اوله‌جغی اوزره خارجی داخلی غائله‌لر بتیرلمش اولدیغندن وقانونیتی مجلس مبعوثانه تکلیف اولنه‌جق الده برچوق وکلا قرارلری بولندیغندن بونلرك شکل قانونیت کسب ایتمسی لزومنی بیان ایلدم . محمود ندیم ، خیرالدین وصبحی پاشالردن مرکب اوله‌رق مابینده تحت ریاستمده بر انجمن تشکیل بیورلدی . ذات شاهانه قانون اساسی حریت واسعه‌یی حاوی اولدیغندن تعدیلنی تکلیف بیوردیلر . معلومدرکه برمملکتده قانون اساسینك تعدیل وتبدیلنه آنجق « قونستیتوآنت » اطلاق اولنان واضع قانون هیئتك صلاحیتی واردر . قوهٔ اجرائیه بوکا مقتدر دکلدر دیدم . بوقاعده‌یی خیرالدین پاشادن بشقه‌لری قبول ایتمدیلر . بناءً علیه انجمنده اتحاد آرا حاصل اولمادی . خیرالدین پاشا وبن اقلیتده قالدق . اسباب ودلائلی صورتی زیرده محرر اولان

رأی ورقه‌سندن آكلاشیلیر . محمود ندیم وخیرالدین وصبحی پاشالر حضراتندن مرکب انجمندن یاپیلان بر مضبطهٔ خصوصیه‌ده امضامك زیرینه یازدیغم رأی :

« مبعوثانك حقوق ومنافع دولتی محافظه‌یه مقتدر طاقمدن انتخابلری مقصدینك تأمینی ایچون انتخاب قانونی لایحه‌سنك اولصورتده قلمه آلنمسی ووظائف وكلانك قانوناً تفریق وتعیینی ایله مصالح دولتك تسهیل رؤیتی رأینده‌یم . قانون اساسینك حقوق سلطنت ودولته منافی وسائر دول متمدنه‌ده مرعی اولان اصول مشروطیتدن بیله زیاده مساعداتی حاوی اولدیغی اعتقادنده دکلم . بو صورت دول سائره قانون اساسیلرینك تطبیقیله‌ده تحقق ایدر . تعدیلات متصوره‌نك اسباب موجبه‌سنده کوستریلن سوء استعمالات واقع ایسه بو ماده اجرا آتده بر خطا دیمکدر یوقسه قانون اساسی مملکتك تحملندن زیاده مساعدهٔ سربستی‌یی حاوی اولمسندن نشأت ایتمامشدر . بناءً علیه هر نه تعدیلات متصور ایسه بونك مجلس مبعوثان جمع اولنه‌رق انك معرفتیله اجرا اولنمسی منفعت دولت اقتضاسندن کوریلیر . اکر بو تعدیلات بشقه بر هیئت واسطه‌سیله یاپیلیر ایسه قانون اساسی نقض اولنمش اولور . واجرا اولنه‌جق تعدیلات مملکتك فوائدی مقصدینه مستند اولسه دخی قانون اساسینك مواد سائره‌سنك دوامنده وحتی تعدیلات مذکوره‌نك بیله برزمان صکره تغییر اولونمیه‌جغی بحثنده اذهانده شبهه حاصل اوله‌جغندن امنیت عامه‌یه ضعف کلیر . بوحال ایسه بعض اقوامك مختاریت اداره استحصالی حقنده محسوس اولان آرزولرینه واولبابده‌کی تحریکاته قوت ویره‌جکندن ممالك دولتك انقسامی مقدماتنی دعوت ایده‌جکدر . بناءً علیه مجلس مبعوثانك رأی ومعرفتی اولمقسزین تعدیل طرفنه کیدلمسنی هم قانون اساسی یه وهم‌ده منافع صحیحهٔ دولته مغایر کوردیکمدن بورأیه اشتراکده معذورم . »

امضا : سعید

بوندن صوکره ارمنی ساکن اولان محلارك اصلاحاتی حقنده انکلتره دولتنك اخطاراتی ومواثیقمز انجاز اولنه‌مدیغندن طولایی شکایاتی واقع اولدی سعادت حال تبعه اسبابنی استحصال وظیفهٔ حکومت اولدقدن بشقه بقای دولتك موقوف علیهی اولان ولایتلر ایلروده المزدن چیقمامق ایچون دخی دولت مشار الیهانك نصایحنی موافق نفس الامر کوریورردم . ولایاتك ادارهٔ عمومیه‌سی ایچون حاضرلانان نظامات تخالف نظریاتدن طولایی مستصوب اولمادی . مشکلات وشکایات ایسه

كوندن كونه آرتمقده ايدى . بناءً عليه استعفا ايتمشـدم . استعفانامه‌نك صورتى اوراق متممه قسمنده كوريلير . (نومرو ٢٥)

طقسان طقوز سنه‌سى اواخرينه طوغرى پاى تختده افكار اختلاليه وارمش . ذات شاهانه حقنده حسن نيات يوقمش ظنلرى ظهوريله بوكبى احواله قارشى كلنمك ايچون تدابير شديده اتخاذى تصور بيورلمقده ومحمود نديم پاشا ايله بالاتحاد مذاكرهٔ تدابير ايتمكلكم امر وتأكيد قيلنمقده ايدى .

حتى ولايتلرك ادارهٔ عموميه‌سنه عائد اولمق وحكومت مركزيه‌نك نفوذينى تقويه ايلمك اوزره بر بشقه يولده نظاملر وضعى دخى مشار اليه محمود نديم پاشا ايله مذاكره وقرارلرينى باتقرير مشترك عرض ايچون ايكى سنه‌دنبرى دوام ايدن اوامرى تأكيداً يكى بر امر آلدم . صدارت اشتراك قبول ايده‌ميه‌جكندن ومنافع دولت حقنده نظرياتم محمود پاشانك نظرياتيله متخالف بولنديغندن استعفايه مجبور اولدم . ٢٢ ذى القعده ٩٩ و ٢٢ ايلول ٩٨ تاريخيله عرض ايتديكم استعفا نامه‌لر (٢٦) رقميله اوراق متممه صره‌سنه كچيرلمشدر . استعفاى معروض قبول بيورلمامش ايسه‌ده آندن اللى يدى كون صوكره ليلاً سرايه چاغيرلدم . كيتديكمده حسب القدر بعض تشديدات ايله مهر همايون استرداد بيورلدى . ودائرهٔ مختصه‌ده حبسم وقوعه كلدى . باش وكالته‌ده احمد وفيق پاشا مأمور اولدى . تاريخ ١٩ محرم سنه ١٣٠٠ ايدى . بوماده‌يى بر آز تفصيل ايتمليم : حضور پادشاهى‌يه كيرديكمده خلاف معتاد برحال قارشوسنده بولوندم . شويله كه : ذات شاهانه قعودمه رخصت ويرميوب وكنديلرى‌ده آياغه قالقوب بر چاريك قدر بكا برچوق خطاب وعتابده بولنديلر . وخاتمهٔ معاتبه‌ده بركون اول سرايده تحت حبسه آلنان مشير فؤاد پاشايه اسناد ايديلن جرم حقنده محمود نديم پاشا وجودت پاشا حضورلرنده جريان ايتمش وجودت پاشا قلميله طوتولمش مفصل بر استنطاقنامه‌يى ويرديلر . بن بونك مطالعه‌سنه باشلار باشلاماز ذات شاهانه سريع خطوه‌لرله بكا تقرب ايتديلر . اوصورتله كه بينمزده بلكه برخطوه‌دن زياده محل قالمامشدى . بوهنكامه آراسنده على الاتصال بكا احالهٔ نظر غضب ايديور وجوابمى تعجيل ايتممى اراده ايليورلر ايدى . ورقهٔ استنطاقيه‌نك موضوعى ذات شاهانه‌نك خلعى ايچون داغستانليلردن مركب برجمعيت تشكل ايتديكنه دائر وقوع بولان استطلاعاته ترتب ايدن تدقيقات ايدى .

دينيلن جمعيتك آلت فاعله‌سى او وقتلر ذات شـاهانه‌نك محافظهٔ ذاتيه‌سنه

تخصيص ايتدكلرى وبر نوع خاصه عسكرى امتيازينى ويردكلرى داغستانليلردن مركب عسكر اولوب بو عسكرك پيشواسى سراى داخلنده داغستانلى محمد پاشا ايمش . مشير فؤاد پاشا وسائر بعض ذوات اركان جمعيتدن اولوب كويا بن ده جمعيته رياست ايديور ايمشم . حال وموقع اقتضاسنجه نظر سريع وسطحى ايله باقديغم شو كاغددن چيقان معنالر بو ايدى . لكن مطالعه ختامه ايرمەدن وغايۀ معانى آكلاشيلمەدن ذات شاهانه معهود ورقۀ استنطاقيەيى حدتله المدن آلديلر : «بوكا نه دييەجكسك ؟» سؤالنى ايراد ايلديلر . حال وموضع افسانەلرى جرحاً زياده سوز سويلمكه مساعده ايتميوردى . تجربەلرمده ايجازى تفصيله ترجيح ايدييوردى . بناءً عليه (اصلى فصلى اولميان شيلردر) مآلنده بر قاچ كلمه ايله بيان مرام ايتدم . تكرار «نه دييەجكسك ؟» صيحەسنه مخاطب اولدم . (اصلى فصلى اولميان بر شيئه بوندن بشقه نه جواب ويره بيليرم) ديدم . بونى دنجه صيحه ومعاتبەلر برقات دها تشدد ايتدى . ومهر همايون ايستەنيلدى . ايشته او زمان موقع مشكله كيردم . زيرا مهر همايون اوزرمده دكلدى . خاتم عالى يى چانطەمده طاشيردم . مابينه چاغيرلديغم كيجەده چانطەيى كوتورمش ايسەمده حضوره كيرركن آدممك يانده براقشدم [١]

[١] آدمم احمد اغا خيلى زمان عسكرلك ايتمش درايتلى وبكا پك صادق ايدى. چانطەيى ايستەمكه كيدن ذاتك بونى برطرز متهالكانه ايله ايستەمسندن وآتيده بيان اولنەجنى اوزره امانت همايونك عقيب نزعنده دائرۀ مخصوصۀ پادشاهيده توقيف وحبسم وقوع بولمسندن طولايى برمهلكەيه معروض اولديغمه حكم ايتمسيله وقوع بولان تشبث فداكارانەسى اوكيجەكى غائلەمى تخفيفه سبب اولديغى سياق حالدن استدلال اولنور. شويله كه كيجه دائرۀ مخصوصەده توقفمك اوزامسى اوزرينه مطلقا بنى كورمك ايستديكنى بكجيلر واسطەسيله ايچرى يه اخبار ايدر . وذات شاهانەيه عرض اولنوب جواب رد كوندريلنجه مطلقا افنديمى كورەجكم . كورمكه براقمازسەكز چركس حسن كبى اولمكى كوزمه آلمشمدر، غريولريله مابين دائرەسنى تلاشه دوشورر . آنك اوزرينه آدمم ده تحت توقيفه آلنمش لكن مرد غيورك تهديداتى تأثيراتى محافظه ايتمش ايدى . برده ذات شاهانەيى طانيديغم كوندن برى بعضاً جلى واكثريا خفى برصورتده حقمده اثر انفعاللرى اكسيك اولمديغندن وبونك برقضايه نتيجه ويرەبيلمسنى وهماً دكل مقتضاى مسلكه ودلائل امثال واحواله نظراً محتمل عد ايتديكمدن شايد بركون مابينده توقيف و تضييق اولنەجق اولورسەم انكلتره سفيرى لورد دافرينه معلومات سريعه ويرلمسنى حرمه توصيه ايدردم . بو احتمالك تحقق خبر آلنمسى اوزرينه حكم وصيت اجرا اولنمش ونامى ومأثر انسانيتى مادام الحياة خاطرۀ احتراممده جايكير اولان لورد دافرين دخى نزد سلطنتده تشبثات واخطارات لازمەيى بالغا مابلغ اجرا ايلمش اولمسيله مداخلۀ واقعۀ محققه مدد رسم اولمشدر .

ذات شاهانه‌دن مابين دائره‌سنه كيدوب مهرى كتيرمك اوزره رخصت ايستدم. اما كنديلرى دها زياده متهور اوله‌رق پانتالونك يان جيبلرينه طوغرى مشين بر محفظه ايچنده طاشيدقلرى كوچوك بر روولورى چيقاروب باشمده طوتديلر ـ تشهير سلاحى ايلرى كوتورملرى فوران غضب اثناسنده بيله متأنيانه حركت ايتدكلرينى كوستررـ بن او صره‌ده؛ اراده بيورك چانطه‌يى كتيرسونلر. امانت همايونكزى ويريرم. بنده اولان امانت اللهيه‌ده آندن صوكره آليرسكز، ديدم. بونك اوزرينه رووولورى باشمدن آلوب كنديلرى اوطوردقلرى بيوك صالونك قپوسندن چيقارق: «چانطه‌سنى كتيرسونلر» اراده‌سنى ويردكدن صوكره عودت وتكرار معهود رووولورى باشمه طوته‌رق؛ «مهرم چانطه‌كدن چيقماز ايسه بورادن اولوك چيقار» ديه تقريعاته مباشرت بيورديلر. بركت ويرسون كه چوق كچمه‌دن چانطه كلدى. وآچيلوب خاتم عالى صاحبنه ويرلدى. فقط بو دفعه تهورات واتهامات بشقه شكللره تحول ايلدى. شويله‌كه: ذات شاهانه كنديلرينك امحاسى ويا خلعى حقنده ايشيديلن قرارى صحيح عد ايديور وعقبنده سلطان مراد كويا جلوسه حاضر وحتى سراينده احتياطاً بر طاقم كردلر مختفى اولدقلرى اعتقادنده بولنيورلر ايدى.

بوحال تحقق ايدر ايسه اول باول بنى پارچه‌لاته‌جغنى علاوهٔ تخويفات ايتدكدن صوكره بالذات اوكمه دوشه‌رك وبنى حرمله كندى دائره‌لرى بيننده بر اوطه‌يه كوتوره‌رك اوراده حبس ايتمش وقپويى كليدليه‌رك كيتمشلر ايدى. اون سكز ساعت موقوف بولندقدن صكره خانه‌مه عودته مأذون اولدم. بو عودت كوننك كيجه‌سى ينه مابينه جلب اولوندم. فقط بو دفعه خدمت صدارتله مكلف اولدم. سرايه واصل اولديغم زماندن بدأ ايله ايرتسى وقت عصره قدر شيخ الاسلام عريانى زاده اسعد افندى ومحمود نديم پاشا حاضر اولدقلرى حالده ايتديكم اعتذار ونيازلر مؤثر اولماديغندن غائلهٔ صدارتى تحمل ايله باب عاليه كيدلدى كه نصبمه دائر خط همايونك تاريخى ٢١ محرم سنه ٣٠٠ در.

خدمت صدارته عودتمدن بر ايكى كون صوكره انكلتره باش وكيلى لوندره سفيرى موسوروس پاشايه وفرانسه خارجيه ناظرى پارس سفيرى اسعد پاشايه بيان ممنونيت وحق حقيرانه‌مده ارائهٔ توجه واعتماد ايتمشلر مشاراليهما دخى كيفيتى تلغرافله باب عاليه بيلديرمشلردر.

او تاریخدن اوچیوز ایکی سنه‌سی ذی الحجه‌سنك اونجی کونه قدر بومأمو - ریتده قالدم ایسه‌ده هرکونم بلا مبالغة یا بر غائلهٔ خارجیه یا بر غائلهٔ داخلیه‌یه مصادف اولدی . بر کون بیله بر مشغلهٔ عادیه ومهما امکن فراغ بال ایله امرار وقت میسر اولمادی . چونکه برلین معاهده‌سنك تعیین ایتدیکی وظائف حالا تماميله ایفا اولنه‌مامشدی . بو وظائفك تولید ایتدیکی مسائلدن اونلره منضم اولان مسئلهٔ مصریه‌دن وسائر خصوصاتدن طولایی استانبول ، لوندره ، پارس ، ویانه وبرلین کبی مختلف پای تختلرده عقد اولنان قونفرانسلرك ومختلف قومیسیونلرك عددی اون یدی‌یه بالغ اولدی‌که استانبولده روم ایلی ولایاتی نظاماتی ، یونان مسئلهٔ حدودیه‌سی ومصر مسئله‌سی ایچون بر قاچ قونفرانس وقره طاغ حدود ایشلری ، عدلیه تشکیلاتی ، روسیه تضمینات حربیه‌سی ، اجنبیلردن پاتنت رسمی اخذی دیون عمومیه‌نك تنظیمی ضمننده بش مختلط قومیسیون عقد اولنمشدی . لوندره‌ده مصر مالیه‌سی طونه ساحللری سیر سفائن حقوق ومعاملاتی واسرای زنجیه معاهداتی ایچون اوچ وپارسده سویش قنالی برلینده قوتقو ایشلری ایچون بر قونفرانسه وویانه‌ده حکومات اربعه قومیسیونه وروما صحیه قونفرانسیله دیکر اوچ قونفرانسه داخل اولمشدق . اصول حاضره ایجابنجه خارجیه نظارتی قید مشغولیت ومسئولیتدن بری کبی ایدی . هب مشغولیت ومسئولیت مقام صدارتده قالمشدی . شو جمعیتلره مأمور اولان مرخصین وسفرای دولته ویریلن تعلیمات بی نهایه وبوراده سفرای اجنبیه عندنده ابقا اولنان تشبثات ایله حقوق ومنافع مملکت غایهٔ امکان درجه‌سنده محافظه ایدلدیکی مکالمات مضبطه‌لرینه واوراق سائره‌یه مراجعت اولنورسه ثابت اولور . بلکه او زمانلرك غائله‌لری شمدی رهین نسیاندر .

مصرك آسایشی تهدید اولنورسه یاخود مدافعه‌سی لازم کلیرسه اعادهٔ آسایش ومدافعهٔ مملکت دولت علیه‌یه عائد اولمسنی پارس قونفرانسنه تکلیف ایتدك . بوبابده ظهور ایدن اختلاف افکار اوزرینه حصول مقصد ایچون پك چوق چالیشدق . نهایت تکلیفمزی بشقه دولتلره قبول ایتدیره‌رك قرار واقعی معاهده‌یه ادخاله موفق اولدق . لوندره‌ده منعقد طونه قونفرانسنده بلغار مأمورلری برحکومت مستقله مأمورلری صفتنی آلمشلر ایکن آنلرك رأیلرینی رأی استشاری درجه‌سنده برا - قوب رأی قطعی ویردیرمك حقنی باب عالی‌یه ترك ایتدیردك .

روما صحیه قونفرانسنه مصر مأموری حکومت مستقله مأموری کبی دعوت وقبول اولندیغی حالده بالشکایه وبالاقدام خدیویت مأموری فخری پاشانك موقعی تصحیح ایتدیرلدی . شویله که مصر مأموری مرخصلره مخصوص اولان صنفدن چیقاردلدی . یالکز ایضاحات ویرمك ایچون قونفرانسك مشاورین وکتبه‌سی صره‌سنده اقعاد اولندی . بناءً علیه استحصال آرا اولنورکن خدیویت مأمورینك فکری رأی استشاری ممنزله‌سنده قالوب خطهٔ مصریه امور صحیه‌سنده دخی رأی قطعی دولت علیه‌یه عائد اولدی . بونلری مجرد مقام معلوماتده اخلافمه اخطار ایدرم .

یوقاریده بیان اولنمشدی‌که مصره عسکر سوقی ایچون بین الطرفین تقرر ایدن مقاوله قرین قبول عالی اولمادیغندن عسکر کوندریله‌مامشدی . انکلتره ایسه اناً فاناً مصرده یرلشمکه باشلادیغندن آتیسی ایچون تلاش بیورلدی . بوکا برچاره بولنمسیچون علی التوالی اراده‌لر آلدم .

مجلس وکلانك رأیی اوزرینه ونتیجه آنجق بر امیددن عبارت اولمق اوزره براشغال مشترك دولی تکلیف ایتدك . بدایت مسئله‌ده دولت متبوعه سوق عسکر ماده‌سنی تعلیل وتعویق ایتمکله ودیکر علاقه‌دار اولان دولتلر بی قید قالمقله کندیسی مسئولیتی اوزرینه آلوب آسایشی اعاده ایلمش اولدیغندن شمدی اشغال مختلط اصولنی قبول ایتمك حیثیتنه موافق اولمادیغنی بیان ایدرك انکلتره دولتی تکلیفمزی رد ایتدی . دیکر دولتلردخی برشی یاپه‌میه‌جقلرندن انکلتره ایله ائتلاف ایتمکلکمزی توصیه ایلدیلر . مصرك انکلیز عسکرندن تخلیه‌سنی واوراده بر حسن اداره تأسیسی اسبابنی مذاکره ایتمکلکمز ایچون لوندره‌یه برسفیر فوق العاده ارسالنی عرض ایتدم . قبول بیورلمسیله اولوقت استانبول سفارت مصلحتکذاری ومؤخراً بلغراد سفیری اولان موسیو ویندهامی نزدیمه دعوتله وسفیر مخصوص کوندرمك حقنده‌کی تصوریمزی بیان ایله بونی اولاً صورت خصوصیه‌ده دولت متبوعه‌سی خارجیه نظارتنه یازمسنی سویلدم . اوچ کون صوکره لورد غرانویلدن آلدیغی تلغراف اوزرینه موسیو ویندهام بکا کوندردیکی مکتوب مخصوصده بر سفیر فوق‌العاده وساطتیله مذاکرهٔ مصلحت انکلتره‌جه دخی مناسب کورلدیکنی بیلدیرمسیله برابر بزجه مذاکره‌یه نه کبی ماده‌لر اساس اتخاذ اولنه‌جغنی دولتی نامنه صوردی . مذاکراتك اساسلرینی ـ که اون ایکی ماده‌در ـ رفقا ایله مذاکره

وذات شاهانه‌یه عرض ايله انكلتره مصلحتكذارينه بيلديردم . كذلك ايكی كون صوكره انكلتره خارجيه ناظری كوندرديكی تلغرافده تكاليفمزی اساساً واكثريتله قبول ايتديكنی بيلديردی . ايش سفير انتخابنه قالديغندن معزولين وكلادن احمد وفيق پاشايی ياخود عاصم پاشايی تصور ايتدمسه‌ده تصويب بيورلمادی . اوقاف ناظری اولان كامل پاشانك مأموريتنی عرض واستيذان ايلدم . اراده عدليه ناظری حسن فهمی پاشايه چيقدی . فهمی پاشانك ويانه وبرلين طريقيله لوندره‌يه كيتمسنه دائر دخی بر ارادهٔ متعاقبهٔ خصوصيه كلدی . ويانه‌يه اوغرايه‌جغنك سببی مختلف فيه اولان روم ايلی شمندوفرلری ايشلرينی موسيو هيرشله سويلشمكه بنا اولنيوردی . برلينه نه ايچون اوغرايه‌جغی اراده‌ده مصرح دكلدی . هر نه ايسه، حسن فهمی پاشا بو ايكی پای تختدن چوب لوندره‌يه كيتدی . اورايه وصولندن ايكی كون صوكره انكلتره قراليچه‌سی حضرتلری كنديسنی قبول وآقشامی‌ده طعامه دعوت ايلدی . بين الدولتين آثار مصافاة رونما اولدی . حسن فهمی پاشا لوندره‌ده ايكن كنديسيله جريان ايدن مخابرات جمع اولونسه بر كتاب اولور .

تأسف اولنور كه مشار اليه مسائل مودوعه‌يی نتايج مطلوبه‌يه ايصاله پكده موفق اوله‌مادی . لوندره سفارت فوق العاده‌سی بعض حركاتيله بعض دولتلرك دقتلرينی دعوت ايتمكده واستانبولده‌كی سفيرلری طرفندن متوالياً باب عالی‌يه دورلو دورلو اخطارلر وقوع بولمقده ايدی . بزجه ايسه محاسدات دوليه‌يه سر رشته ويرمكسزين وكندی منافعمز مقتضياتنه كوره حركت ايتمك لازم كليوردی . بو نقطهٔ نظردن سفارت فوق العاده‌يه اعطای تعليماتده واخطارات متتابعه‌ده قصور اولونمادی . نهايت فرانسه ، روسيه ، آلمانيا سفيرلری دولتلرندن آلدقلری تعليمات اوزرينه حسن فهمی پاشانك كيری‌يه آلنمسی ايچون مابين نزدنده تشبثات قويه‌ده بولنديلر ذات شاهانه‌ده بونك ايچون باب عالی‌يه بر اراده كوندرديلر . الحاصل حسن فهمی پاشانك مأموريتندن بكله‌ديكمز فوائدی اقتطافه موفقيت حاصل اوله‌مادی .

لكن مشار اليه عودته مأذون اولدقدن صوكره لورد غرانويللك دولتی نامنه فهمی پاشايه ويرديكی معاهده لايحهٔ محرمانه‌سی بنم اعتقادمه كوره اغتنام ايديله‌جك بر وثيقه ايدی بو لايحه استحكامات موجوده‌نك هدمی وبعدما استحكام انشاسنك منعی ايله برابر خطهٔ مصريه دولتلر طرفندن ممتنع التعرض ومصر خديويتی ده حال بيطرفيسنی محافظه اولمق وامتيازات معلومه ايله كماكان دولت عليه‌يه تابع بولنمق

اساسلری اوزرینه انکلتره اشغال عسکریسنه نهایت ویریپوردی . غرانویل لایحه‌سنك بالخاصه آلتنجی ماده‌سی شویله ایدی : «ذات حضرت پادشاهی مجلس نوابك رأی وقرارینه توفیقاً خدیو مصر طرفندن وقوع بوله‌جق طلب واستدعا اوزرینه مصرك امر مدافعه‌سنه و آسایش عمومی ایله صلح ومسالمتك محافظه‌سنه کافی درجه‌ده ومصارفی حکومت مصریه جانبندن تسویه اولنمق اوزره برقوهٔ بریه وبحریه ارسال ایتمکلکی وبو قوتك مصرده صورت استعمالنه دائر کندیسیله دول سائره بیننده قرارکیر اوله‌جق شرائطه رعایت ایتمکلکی تعهد ایدرلر» ٢٣ س ٣٠٢ و ٢٦ مایس ٣٠١ معاهده بزمله انکلتره بیننده امضا وتعاطی اولندقدن صکره سائر دولتلرك تصدیقلرینه عرض قیلنه‌جقدی . بز بونی‌ده تصویب ایتمدك .

مسئلهٔ مصریه ایسه معلق قالدیغندن انکلتره دولتی سیر دروموند وولفی بومسئله‌یی مذاکره ایتمك اوزره سفارت فوق العاده ایله استانبوله کوندردی . مشار الیه ورودی کونی باب عالی‌یه کلوب بنی کوردی . بن‌ده ایکی کون صوکره کندیسنه کیتدم . ملاقات متقابله‌مز اثناسنده دولت متبوعه‌سی افکارینی تفصیلاً بکا بیلدیردی که نتیجه وخلاصه‌سی حسن صورتله حل مسئله‌یه مساعد ایدی . فقط انکلتره سفیرینك حضوره چیقمسی کونلرجه تأخر ایتدی . نهایت ملاقات سنیه شرفنه نائل اولوب کندیسیله مکالمه‌یه بنم مأموریتمی یاخود امنیت شاهانه‌یی حائز دیکر ذواتك تعیینی اخطار ایتمش ملاقات اثناسنده ذات شاهانه ایله انکلتره سفیری بیننده جریان ایدن مکالمات ترجمان منیر پاشایه ضبط ایتدیریله‌رك زیری خارجیه ناظری عاصم پاشا ایله منیر پاشایه امضا ایتدیرلمش وبعض اعتراضات ایله بکاده ارائه بیورلمشدر . متعاقباً عاصم وکامل پاشالر مکالمه‌یه مأمور بیورلدیلر .

مشار الیهما باب عالیدن تعلیمات ایستدکلرندن اول باول هردفعه جریان ایده‌جك مکالمات ایچون پروتوقول طوتولمسنی و پروتوقوللر همان عقیب مکالمه‌ده طرفیندن امضا ایدلمسنی وترکجه ترجمه‌لرده اصلاً قوتی غائب ایدلدیکی ایچون فرانسزجه‌لرینك برلکده کوندرلمسنی کندیلرینه توصیه ایتدم . پروتوقوللرك همان امضاسنی التزام ایدیشمك سببی شودرکه مصره عسکر سوقی نه دنسه فائده‌لی عد بیورلمیوردی . سودانه بحر احمر سواحلنه عسکر کوندرمکدن دخی امتناع اولنیوردی که سواحل مذکوره‌ده واقع مصوع ، سواکن ، زیلع ، تاجورا ، عصب ، بربره ، حرار ، قطعهٔ منبته وواسعه‌لری وصومالی اراضیسی الحاصل باشدن باشه بحر احمر سواحل

غربیەسی کە یالکز طولی اوچ بیك کیلومترەلق یعنی مشی عادی ایلە التی یوز ساعتلك بر مسافەدر . بوسواحلك وایچریلرندە واقع محالرك مملکت عثمانیەدن چیقمسنە هپ سوق عسکردن امتناع ایدیشمز سبب اولمشدر . بونلر ایچون یاپیلان مضبطەلر لاتعددر .

فقط بر کرە مجلس وکلادە جریان ایدن مذاکراتدە اختلاف آرا حدوث ایتمکلە اکثریتە قارشی وکلای عسکریەنك سوق عسکر اولونمامسنە اقلیتلە حکم ایتملری سزای دقت اولدیغندن ضبط ورقەسنك صورتی زیردە درج اولوندی .
(صورت ضبط) انکلترە بربرەدە دولت علیەنك حقوقنی قدیمدنبری تسلیم ایتمدیکندن بو دفعە اورایی باللزوم اشغال ایتمش اولدیغنی بیان ایدییور . بربرە ملکمز اولدیغنە دائر انکلترە دولتنە تبلیغات اجراسی دردست اولدیغندن بو خصوصك مذاکرەسنی آلنەجق جوابە تعلیق ایتمك طبیعیدر . بوحالدە دیکر ایکی مادە حقندە رأی اعطاسی لازم کلمشدر . آنك بری انکلیز عسکرینك قریباً مصردن چکیلەجکنە دائر دولت مشارالیها امور اجنبیە ناظرینك بو دفعە ویردیکی تقریر رسمی یعنی مصر مسئلەسنك اساسی حقندە اتخاذ اولنەجق معاملەدر بوخصوصدە قابل سلوك اولان طریقلرك جهتسنە کیدلمشدر . آنك بری مصرە خارجدن مداخلۀ عسکریەیە لزوم وار ایسە بو وظیفەنك صاحب ملك اولان دولت علیەیە براقیلمسیدر . کراتلە تکلیف اولوندی . انکلترە قبول ایتمدی . ایکنجیسی مداخلۀ عسکریەیی انکلترەیە حصر ایتمیوب دیکر دول معلومەیی تشریك واوجهتلە ایلریدە امر تخلیەنك اجراسنی دها زیادە تأمین ایلمك ایدی . بو صورت دخی بزم طرفدن اخطار اولوندیغی حالدە نە انکلترە نەدە دیکر دولتلر جانبندن قبول ایلە تلقی ایدلمامشدر .

اوچنجی طریق دول معظمەنك انکلترەیە اجرای نفوذ وبزە معاونت ایلملری اولوب بدایت مسئلەدنبری لوازم استعانەیە دوام اولونمش ایسەدە دول مشار الیهم هربر مراجعتمزە جواباً حسب الحال انکلترەیی تضییق ایدەمیەجکلرینی بیلدیردیلر . بوحاللر اقتضاسنجە انکلترەنك ویردیکی تأميناتە قناعت ایتمك امر ضروری اولمغلە بویولدە آخر برتشبثە محل اولمدیغندە اتحاد حاصل اولمشدر . بناءً علیه ویرەجکمز رأی ایکنجی مادەیە محصور قالمشدر . یعنی انکلترە دولتی زیلع داخل اولمق اوزرە زیلعە قدر ممتد اولان ساحلە طرف دولت علیەدن وضع ید اولونمسی لازم کلەجکنی

وساحلك او قطعه‌سنده حکومت سنیه طرفندن سریعاً تدابیر لازمه اتخاذ اولونماز ایسه مصرلیلرك حین رجعتنده بو تدابیر انکلتره طرفندن اجرا اولنه‌جغنی بیان وبرده بحراحمر ساحللرینك دخی طرف دولت علیه‌دن اشغالی حقنده اول وآخر واقع اولان تکلیفی تکرار ایلدیکندن بونك قبول ویا ردی ایچون اشبو ضبط قلمه آلنمشدر ۲۶ اغستوس ۳۰۰ . مضبطه‌ده تعداد اولنه‌جق اسباب موجبه‌یه مبنی زیلع ساحلی ایله سواحل بحر احمرك اشغالی، مصطفی، کامل، صبحی، منیر، علی صائب، حسن فهمی، عاکف، عاصم، ادهم، احمداسعد، سعید، کذلك مضبطه‌ده تعداد اولنه‌جق اسبابه مبنی انکلتره‌نك زیلع وبحراحمر ساحللرینك اشغالنه دائر اولان تکالیفك ردی : علی صائب، حسنی، عثمان [طوپخانه مشیری اشغالدن مقصد سواحل مذکوره‌یه بر مقدار ژاندارمه ارسالی اولدیغی واکر کوندریله‌جك ژاندارمه کفایت ایتمیوب ده قوۀ نظامیه سوقنه احتیاج کوریلیر ایسه اوحالده عساکر نظامیه سوق اولنوب اولنمامسی تأمل وتدقیقه محتاج اوله‌جغنی علاوه ایلشدر .]

ایشته انکلتره سفیر فوق‌العاده‌سی مصره عسکر کوندرمکلکمزی یکیدن تکلیف ایدرسه وسودانك اداره‌سنی بزه براقیرسه بوصورتلر افکار پادشاهی‌یه ورفقادن بر طاقمنك افکارینه مغایر اولمسندن طولانی اویله فائده‌لی تکلیفلری رده وایلچینك افکار وتکالیفنی تغییره قالقیشه‌مامقلغمز ایچون هردفعۀ مکالمه عقبنده طرفیندن مذاکراتك امضا اولنمسی بنجه الزم ومنافع دولت نقطۀ نظرندن لابد کورینیوردی . ایش ظنی ظن ایتدیکم وقورقدیغم کبی چیقمشدر . زیرا دولت علیه طرفندن سودان قطعه‌سنه عسکر سوق اولنمسنی سفیر مشارالیه تکلیف ایتمکله برابر سودان قطعه‌سی مصر سفلادن آیریلوب امتیازلی برمملکت دکل مصردن منفك اوله‌رق طوغریدن طوغری‌یه ادارۀ عثمانیه تحتنه آلنمسنه انکلتره دولتنك اعتراض ومخالفت ایتمیه‌جکنی وبزم طرفدن ایسته‌نیلیرسه بر زمانده ایکی دولت عسکری طرفندن تخلیه اولنمق اوزره مصره عثمانلی عسکری سوقی ایچونده مذاکراته کیریشیله‌جکنی ایلك مجلس مکالمه‌ده بیان ایلدی . بومکالماتك طرفیندن امضاسنه اوکون وقت مساعد اولمادیغندن پروتوقول مسوده‌سی یالکز طرفیندن اوقونوب صحح ایدلمش وتبلیغی وامضا ایله تصدیق اولنمسی مجلس آتی‌یه قالمش اولدیغی عاصم وکامل پاشالر بکا بیلدیردیلر. ایکنجی مجلسده امضا اولنه‌جق پروتوقول طوتیلوب مجلس مکالمه‌دن بر کون اول انکلتره سفیر فوق العاده‌سنه کوندرلدکده مشار الیه بونی قرائتله ماوقع حاله وماسبق

مذاکره‌یه موافق بولدیغی خبرینی کوندرمشدی. فقط دفعهٔ ثانیه اوله‌رق مجلس مکالمه عقداولنه‌جغی کون صباحلین حضور همایونه جلب اولوندم. مذاکرهٔ سابقه‌یه پروتوقولی امضا اولنه‌جغنی مرخص پاشالرك معروضات مخصوصه‌لرندن معلوم عالی اولدیغنی تمهیددن صوکره ایشـك نتیجـه‌سی کاملاً تعین ایتمه‌دن پروتوقول تنظیمی منـافع دولته موافق اولماز ، پروتوقول طوتولمسـندن صرفنظر اولونسون دییـه اراده بیورلدی . منفعت دولت پروتوقولك تنظیم وامضاسنده اولدیغنی اثبات ایچون نه قدر ایضـاحات لازم ایسـه ویردم . حتی بونك ایچون حضورده ایکی سـاعت قالمشدم . طرف شاهانه‌دن پروتوقولك امضاسی اکیداً منع بیورلدی . سیر درموموند وولفك ورودندنبری جریان ایدن احوالی وحضـورده واقع اولان مکالماتی عیناً ضبط ایتمشـدم . صـورتی آتی یه نقل اولوندی : سیر هانری درموموند وولف ۱۳۰۲ سـنهٔ هجریه‌سی شـوالنك سلخی اولان جمعه ایرتـسی کوننده واقع ۱۸۸۵ آغستوسنك اون برنجی جمعه ایرتـسی کونی اسـتانبوله ورود ایتدی . عقبنده باب عالی یه کلدی . اوکون خارجیه ناظری عاصم پاشـا کوزلری آغریدیغنی بیانیـله نظارته کله‌مشـدی . سفیر مشـارالیه خارجیه مستشارینه کیدوب حامل اولدیغی نامه‌نك وحضـور شاهانه‌ده ایراد ایده‌جکی مقاله‌نك صورتلرینی آکا ویرمشدر . بعده دائرهٔ صدارته کلوب بنمله ملاقات ورفاقتی مأمورلرینی ابراز ایتدی . وصولنك صورت عرضنی رجا ایلدی . نامه ایله نطقك صورتلرینی اوکون خارجیه دائره‌سی درحال ترجمه وعاصم پاشا خانه‌سنده تذکره‌سنی امضـا ایدرك طاقمیله بکا کوندرمش ایدی . اوصره‌ده اوقاف ناظری کامل پاشـا ملاقات ایچون یانمه کلدی . مـترجم داوود افندی اوراقی بکا ویرر ایکن کوردی ایدی . مترجمك افاده‌سندن نه‌یه دائر اولدیغی معلوم اولدیغندن مطالعه‌سنی آرزوایتدی . وکلادن مکتوم برشی اولمادیغندن ارائه اولوندی . کاغدلر اوآقشام عرضه ویرلدی . ایرتـسی پازار کونی عاصم پاشا بزم اوه کلدی . سرایه کیدوب اورادن‌ده اراده ایله بکا کلمش اولدیغنی بیان وآتی الذکر سوزلری علاوه ایلدی :

« دون کیجه باش کتابتـدن بر تذکره آلدم . مألنده بو کون نظـارتده بولونمدیغکز استخبار بیورلدی . انکلتره سـفیر فوق‌العاده‌سی کلدیکی بر زمانده باب عالی‌یی خالی براقمکز موافق مصلحت‌اوله‌ماز دنیلمش . حقمده توجه والتفات شـاهانه‌یی تبشیراً بعض شیلر یازلمش ایدی . حاملی اولان یاوره قپویه کیتمدیکم

براز راحتسز اولدیغم ایچوندر . کتیردیککز تذکره‌ده تبشیر اولنان التفات سنیه‌نك تشکری ایچون یارین سرای همایونه کله‌جك خسته‌لك جهتیله بوکون باب‌عالی‌یه کیده‌مامش اولدیغمی او صره‌ده دخی بیان ایده‌جك ایسه‌م ده سزده عودتکزده حاجی علی بك افندی‌یه سویلیك دیمش ایدم . بو صباحدن سرای همایونه کیتدم . کیتدیکم عرض اولوندی . قرنادن بری وولفك نطقی صورتنك ترجمه‌سی النده اولدیغی حالده یانمه کلدی . بو مقاله‌ده دولت علیه‌نك مصرده انکلتره دولتنه معاونت ایتمسی بیان اولنیور . معاونت کلمه‌سی شایان دقتدر . مصر بزم ملکمز ایکن انکلتره دولتی کندیسنی اورانك مالکی عد ایدوب ده بزی اجنبی بر دولت صره‌سنده‌می طوتیورکه بزدن طلب ایتدیکی شیئی « معاونت » تعبیریله توصیف ایدییور . صدر اعظم بو کاغدی بوکون یاخواص بیننده یاخود ذاتاً مجلس مخصوص کونی اولدیغندن هیئت حضورنده مذاکره ایتسون . نه قرار ویریلیرسه، برده ایلچینك نطقنه طرفمزدن نصل جواب ایرادی تنسیب اولنورسه آقشامه با مضبطه عرض اولونسون دیه اراده بیورلدیغنی تبلیغ ایلدی . بن ده بورایه کلدم . » ناظر مشارالیه سوزینه دوام ایدوب بوکبی اوراق مندرجاتی هرنصلسه یاکاش تفسیر اولنیور . سفیرك او مثللو تفسیرات ایله شبهه‌یه دوشیرلمسی مضر اولور دیدی . بن‌ده : « تبلیغ اولنان اراده اوزرینه سز نه مطالعه عرض ایتدیککز . » دیه صوردم . « بر شی سویلمدم . عقیب تبلیغده قالقوب سزه کلدم . » دیدیکندن قپویه کیده‌لم . اراده بیورلدیغی وجهله رفقا ایله مذاکره ونه قرار ویریلیرسه عرض ایدرز دیدم . برلکده باب عالی‌یه کلدك هیئتی مجتمع بولدیغمدن نطقك ترجمه‌سی قرائت ایتدیرلدی . عاصم پاشاده تلقی ایتدیکی اراده‌یی بیان ایلدی . چونکه وولفك نطقی صورتنده (Concours) کلمه‌سی ترجمه اوطه‌سنده معاونت دیه ترجمه اولنمش اولدیغندن ابتدا اوقاف ناظری کامل پاشا بوکلمه معاونت دیمك اولمیوب هم آهنك اولمق معناسنه‌در . دیمسیله بر خیلی ذوات هم آهنك اولمق‌ده معاونت دیمکدر . بوسوز قبول اولونماز ایلچی‌یه بونی نطقندن چیقارمسی تکلیف اولونملیدر، افکارنده بولندیلر . بوفکرك جدی اولدیغنی، براهمیت کسب ایتدیکنی کوردیکمدن عجبا برکره‌ده لغته مراجعت اولنورمی دیدم . حاجت یوقسه‌ده باقه‌لم دینلدی . نهایت لاروسك کبیر لغتنه باقیلدی . Concours کلمه‌سنك معانئ مختلفه‌سی اولدیغی حتی بر مملکتك دولت متبوعه‌سندن استدعا اولنه‌جق مظاهرتی‌ده شامل

بولندیغی نمایان اولمغله افکاره سکون کاوب بحث طرف سلطنتدن ویریله‌جك جوابه انتقال ایتدی . آنك ایچون‌ده بعض مقالات دوران ایتدیکی عقبنده کامل پاشا یانمه کلوب ایلچینك حضور شاهانه‌ده ایراد ایده‌جکی مقاله‌یه اعطا بیوریله‌جق جواب عالی ایچون کندیسی بر مسوده قلمه آلمش اولدیغی بیان ومسوده‌یی اعطا ایلدی . عباراتی شودر : « مصر اداره‌سنده‌کی اغتشاشات واقعه‌نك حسن اندفاعی نزد شاهانه‌مده ملتزم اولمسنه مبنی بو خصوصه چاره ساز اوله‌جق بر تدبیر بولنمسی حقنده هربار باب عالی‌یه امر ایتمکدن خالی قالمامش ایدم . اولبابده بولنه‌بیله‌جك چاره مظاهرت ملوکانه‌مه مظهر اوله‌جغنده شبهه اولمیوب بو بابده شوکتلو قرالیچه حضرتلری طرفندن اظهار بیوریلان آرزوی صمیمی اوته‌دنبری دولت علیه‌مز حقنده نمایان اولان آثار توجهات ملوکانه وخیر خواهانه‌لرینك بردوام ایدوکنه بر دلیل علنی اولمسیله بو لطف جلیل ملوکانه‌لرندن طولانی بیان ممنونیت ایدرم . وشو مقصودك حیز حصوله وصولنه بذل مقدرت اولنمسنی بو مناسبتله دخی باب عالیمزه امر واراده ایلرم . » مسودهٔ مذکوره هیئتجه تصویب اولونمیوب سفیره اعطا بیوریله‌جق جواب رسمیده اساس اولان شی یاپیله‌جق صورت تنظیمیه حقوق ومنافع دولت علیه‌یه توافقله مشروط ومقبول اوله‌جغنك افهامی قضیه‌سی بولنه‌جغندن بو اساسه موافق اوله‌جق صورتده ایراد جواب عالی منوط ارادهٔ سنیه‌در یوللو خاتمهٔ مضبطه‌یه برفقره درجی تنسیب اولندی . قلمه آلنان مضبطه او اقشام عرض قیلندی . بازار ایرتسی خارجیه ناظری طرابیه‌یه کیدوب ایلچی‌یه ویزیته ویردیکنی باب عالی‌یه کله‌رك سویلدی . بنم‌ده اعادهٔ زیارتده دها زیاده تأخرم مناسب اولمیه‌جغنی اخطار ایلدی . ایرتسی صالی کونی سفیر مشارالیهه کیتدم . چهار-شنبه کونی مجلسده ایکن ساعت اون بر راده‌لرنده باش کتابتدن برتذکره آلدم : « انکلیز ایلچیسنه کیتدیککز وکندیسیله اوزون بر ملاقات ایتدیککز غزته‌لرده کورولدی . (اوراق حوادث برشی یازمامشلر ایدی) البته بویله ساعتلرجه جریان ایدن ملاقاتده خیلی مذاکرات کچمشدر . آنلرك عرضی ارادهٔ سنیه مقتضاسندندر » عباراتنی حاوی ایدی . ایلچی‌یه کیتمکلکم ویزیته‌سنك اعاده‌سی ذاتاً بر قاچ کون اوزامش اولدیغندن دها زیاده تأخر وقوعیله قیرغنلیغی وایشجه ضرری موجب اولماسون مطالعه‌سنه مبنی ایدی . ملاقاتده اویله بر قاچ ساعت سورمه‌دی ایدی . بر بچق ساعت صوکره داخلیه ناظری ادهم پاشا کلدیکی سفیره خبر ویرلدیکندن

یانندن خروج وعودت ایتمش ایدم . هرنه ایسه سؤال عالی اوزرینه ماوقع حالی وجریان ایدن مصاحباتی برده سفیرك شایان دقت بعض افادات واخطاراتی وقوع بولمش اولدیغندن آنلری حاوی اطرافلی برجواب یازلمسی لازم کلدی . آقشام اون ایکیده مجلسدن چیقدقدن صکره بونی آمدی توفیق بکه دیکته ایله یازدیروب ساعت اوچ بچقده مابینه ارسال ایلدکدن صوکره خانه‌مه عودت ایتدم .

اشبو تذکره اوچ صحیفه قدر اولدیغندن صورتنی آلمق ایچون خیلی زمان لازم ایدی . کیجه‌نك ایلریلدیکی بر زمانده قپوده قالمق حاله الویرمدیکندن نسخه‌سی اخذ وتوقیف اولنه‌مامشدر . آغستوسك اون بشنجی پنجشنبه کونی باش کتابتدن کلن تذکره‌ده ایلچی ایله ملاقات سنیه جمعه ایرتسی‌یه تعلیق بیورلدیغی بیلدیرلمشدی .

جمعه ایرتسی اقشام اوزری ناظر پاشا باب عالی‌یه کلدی . ملاقات رسمیه‌ده حاضر بولندیغی ایرتسی پازار کونی غیررسمی برملاقات دها وقوع بوله‌جغندن او کون کندیسنك ینه مابینه کیتمسی اراده بیورلدیغنی سویلدی . اوصره‌ده باش کتابتدن برتذکره کلدی . بونده ملاقات رسمیه نصل جریان ایتدیکی باارادهٔ سنیه حکایه اولنمغله برابر مرخصلغه عاصم وکامل وحسن فهمی پاشالردن برینك ترجیح وعرضی مندرج ایدی. بنده خارجیه ناظری عاصم پاشا ایله مشاوره ایتدم. مشار- الیه دیدی‌که بن مرخص اولورسه‌م دیکر سفرا متوالیاً مذاکراتی صوراجقلردر . کتمده بولنسه‌م عدم امنیت معناسی ویره‌رك مغبر اولورلر زمانی کلمکسزین مکالماتی آنلره بیان ایلسه‌م ایشه طوقنه‌بیلیر . کامل پاشانك دیپلوماسی معاملاتنده وقوف وتجربه‌سی سبق ایتمدی . آنك تعیینی تقدیرنده ایشجه کوجلك کوریلیر . حسن فهمی پاشا هیچ اولمازسه اولجه لوندره‌یه کیدوب ایشه وانکلتره وکلاسنك مسئلهٔ مصریه حقنده‌کی افکارینه وقوف کسب ایتدی . آنك مأموریتنی صواب کوریرم . شونی‌ده علاوه ایلدی که ذاتاً مکالمه‌ده مشکل کوریلن شیلر مجلسجه مذاکره ایله وارادهٔ سنیه‌یه مراجعتله حل اولنه‌جقدر. او اثناده خارجیه ناظری صفتیله وقوف ورأیم بالطبع استحصال اولنه‌جقدر . عاصم پاشا بو ملاحظه‌لری بیاندن صکره کندیسنك مرخصیتنی ترویج ایتمه‌مکلکمی مصرانه وملتزمانه رجا ایلدی بنده شو افادا- تك ظواهری اعتباریله صمیمیتنه قانع کوروندم .او آقشام یعنی جمعه ایرتسی کونك

کیجه‌سی او یولده بر جواب یازوب عرض ایتدم . بو جواب نزد عالیده جالب شبهات اولدیغنه آشاغیده بیان اولندیغی اوزره حضوره مثولده مطلع اولدم . بازار کونی باش کتابتدن بر تذکره دها کلدی . بو ایش ایچون ایکی مرخص تعیینی ایجاب ایده‌جکندن عاصم وکامل وحسن فهمی پاشالردن ویا سائر مناسبلرندن ایکی ذاتك عرض اولنمسی مع‌مافیه ایرتسی بازار کونی ساعت درت بش راده‌لرنده بعض ارادات سنیه تلقیسی ایچون ماینه کیدلمسی اراده بیورلدیغی محرر ایدی . بازار ایرتسی ایسه یوم جلوس همایونه مصادف ایدی . تبریکی ایچون سائر وکلا بر سابق ایرکندن کیده‌جکلرندن بن‌ده ساعت اوچده کیتدم . وکلانك اکثریسی حاضر بولدم . شیخ الاسلام وادهم پاشا ایله حضوره ایسته‌نیلدك . رسم تهنیت ادا اولندقده مختصراً جواب عالی ایراد وعقبنده وولف ایله بازار کونی وقوع بولان ملاقات رسمیه‌ده کچن مکالمه‌نك ترجمه‌سی اعطا ایله قرائتی بکا واستماعی مشار الیهمایه بیان بیورلدی . (اشبو ترجمه‌نك زیری اصلنه مطابقدر عباره‌سیله عاصم پاشا وترجمان منیر پاشا طرفندن ممضی ایدی) سیر دروموند وولفك تبلیغاتی میانده هر نه‌دن طولانی ایسه حق عاجزانه‌مده ستایشکارانه بعض مقالات ایله برابر مذاکره‌یه تعیین اولنورسه‌م مصلحتك حسن صورتله تسویه‌سنی موجب اوله‌جغی مع هذا طرف شاهانه‌دن هانکی ذات انتخاب بیوریلیرسه آنکله حسن مکالمه‌یه ودولتینك باعث ممنونیتی اوله‌جق وحقوق سلطنت سنیه‌یه موافق بولنه‌جق بر صورت تنظیمیه حصوله کلسنه مقدرتنی حصر ایده‌جکی یولنده بعض فقره‌لر بولندیغی کورولدی .

یوقاریده ذکری کچدیکی اوزره حسن فهمی پاشاده ایکی کره مرخصلغه نامزد صره‌سنده ارائه بیورلمش ایسه‌ده مکر بو صورت آخر بر مطالعهٔ عالیه‌یه مبنی ایمش . جوابمده آنك ترجیح قیلنمسی مرضیٔ عالی‌یه مغایر دوشدیکندن شیخ الاسلام افندیله ادهم پاشا حاضر اولدقلری صره‌ده بوندن طولانی خیلی عتاب آمیز اقوال کچدی . آنك انتخابندن صرف نظر اولنمق ایجاب ایتمسی اوزرینه معزولین وکلا ایچنده دخی معاملات خارجیه واصول مکالمات دولیه‌یه واقف بعض ذوات اولدیغنی بیان ایلدم . معزولین ایچنده کیم وارکه، بر سرور پاشا وار جوابیله مقابله بیورلدی. بو جوابك عقبنده دخی ذات شاهانه مرخصلغه قطعیاً عاصم وکامل پاشالری تعیین وایلچی‌یه صالی کونی مذاکره‌یه مباشرت اولنه‌

جغنی تبلیغ ایتمسنی بزدن اول عاصم پاشایی کوروب اراده ایتدیکنی بیان برده کامل پاشایی بن انتخاب ایتمیورم ذاتاً مصر مسئله‌سی ایچون اونی لوندره‌یه وکلا انتخاب ایتمشیدی فقره‌سنی اتیان بیوردی. حضوردن چیقار ایکن ایرتسی صالی کونی‌ده ماینه کیتمکلکم امر اولوندی . کیتدم . عاصم وکامل پاشالرك مرخصلقلری رسماً عرض اولنمسی تأکید بیورلدی . اوکون عرض ایتدم . ایرتسی چهارشنبه کونی ساعت درده طوغرو اراده‌سی کلدی . بالتذکره مرخص پاشالره تبلیغ ایلدم . فقط بو تذکره‌ده انکلیز مرخصیله ایده‌جکلری مکالمات ایچون پروتوقول طوتیله‌رق هر مجلسك مضبطه‌سی ایرتسی مجلسده مطلقا امضا اولونمسنی وایجاب ایتدکجه ترجمه‌لرینك فرانسزجه‌لریله برابر صدارته کوندرلمسنی مشارالیهمایه تحریر وتوصیه ایتدم . ایرتسی پنجشنبه کونی سفیر ایله مرخصلر باب عالیده اجتماع ایتدیلر . پنجشنبه کوننك کیجه‌سی ساعت برده عاصم وکامل پاشالردن مشترك بر تقریر کلدی . جوابنی یازوب اوکیجه ساعت درتده عاصم پاشایه کوندردم . [کرك تقریر کرك یازیلان جواب دیکر دفترمده مقیددر .] جمعه کونی بر خبر چیقمادی . جمعه ایرتسی کونی کامل پاشا صباحلین باب عالیده نزدمه کلدی . ماینه ایسته‌نیلدیکندن کیتمش اولدیغنی ، بسیم بك واسطه‌سیله بر طاقم ارادات سنیه تلقی ایتدیکنی ، خلاصه‌سنده مصرده یاپیله‌جق اصلاحاتك انضمام رأیمزله اجراسی ومصری آخر دولت تعرضندن وقایه‌یه دائر بر معاهده عقدی ایچون انکلتره دولتی طرفندن استحصال موافقت ایدلمی ولکن تخلیه حقنده ایلریده بر وعده تعیین اولنه‌رق بو جهتك اولوقت ایجابنه باقیلمسی مرکزنده اولدیغنی وایرتسی پازار کونی عاصم پاشا ایله برابر ماینه کیتمسی اراده بیورلدیغنی سویلدی .

بعده خارجیه دائره‌سنه کیتدی . اوکون یعنی جمعه ایرتسی مشارالیهما ایلچی ایله ایکنجی اجتماعی ایتدکدن صوکره آقشام اوزری نزدیمه کلدیلر . ایلچینك تکلیفنی پك ایی پك فائده‌لی بولدقلرینی وتوصیهم وجهله پروتوقول طوتولدیغندن صالی کونی اجتماع اولنه‌رق مسوده‌سی قرائتله اصولی اوزره تصدیق وینه مذاکره‌یه دوام اولنه‌جغنی سویلدیلر . اشبو پروتوقول مسوده‌سنده انکلتره سفیر فوق‌العاده‌سی سودان قطعه‌سنه طرف دولت علیه‌دن عسکر سوقیله اوراسنك طوغریدن طوغری‌یه تحت اداره‌مزه آلنمسنی واصل مصره دخی عسکر ارسالنی حکومت سنیه ایسترایسه آنك‌ده چاره‌سی استحصال اولنه‌جغنی رسماً بیان ایلدیکی

محرر ايدى . پازار كونى مشار اليهما مجلس اثناسنده سرايدن كلديلر . بر آرالق عاصم پاشا قرانتنه‌لره دائر اوراقى كوسترمك اوزره يرندن قالقوب نزدمه كلدى . كامل پاشا ايله برابر ينه حضور همايونه چيقدقلرينى، مصر مسئله‌سنه دائر اوكون يا فرداسى پازار ايرتسى بر مخطرهٔ سنيه كله‌جكنى ، اشبو مخطره مطالعه اولنوب احكامى موافق حال كوريلير ايسه آكا توفيقاً مذاكره‌يه دوام ايدلمسى، بشقه بر صورت تخطر اولنورسه آنك بيانى واستيذان قيلنمسى اراده بيورلديغنى ، وهر حالده مخطرهٔ سنيه‌نك ورودى بكلنيله‌رك او زمانه قدر مكالمه‌يه دوام اولنمامسى اراده بيورلديغنى سويلدى . پازار ايرتسى كونى صباحلين عاصم پاشا وكامل پاشا باب عاليده نزديمه كلديلر . مخطرهٔ سنيه هنوز كلمه‌مش اولديغنى فقط ايلچينك كاتبى كلوب ايكى طرفدن طوتيلان پروتوقول مسوده‌سنى مقابله ايله مذاكره‌يه موافق بولدقلرينى وايرتسى صالى كونى اجتماع وقوع بوله‌جغنى سويلديلر . پازار ايرتسى كوننك كيجه‌سى ساعت اوچده كتابتدن بر تذكره آلدم . بعض ارادهٔ سنيه تلقيسى ايچون ايرتسى صالى كونى ساعت اوچده ماينه كيتمكلكم محررايدى . صالى كونى وقت معينده كيتدم . بر مدت صوكره عاصم پاشا دها صوكره كامل پاشا كلدى . كنديلرى‌ده دعوت بيورلمش اولدقلرينى سويلديلر . ساعت بشده منفرداً حضوره چاغيرلدم . پازار كونى مرخص پاشالر ايله ملاقات بيورلديغى ، ايلچى ايله واقع اولان مذاكراته دائر پروتوقول طوتوله‌جغى ناظر پاشانك افاده‌سندن آكلاشيلديغى فقط ايش آكلاشيلمقسزين پروتوقول طوتولمسى دولتى تحت تعهده صوقه‌جغندن قطعا جائز اوله‌ميه‌جغى بيان بيورلدى . پروتوقول ماوقع مكالمه‌يى حاوى اوله‌جقدر دولته تحميل تعهد ايتمز . بونك طوتولمسى قواعدعموميه اقتضاسندن اولمغله برابر بزجه فوائد مخصوصه‌سى واردر، مقدمه‌لريله لزوم وفائده‌سنى عرض وتشريح ايتدم. ذات شاهانه ارادهٔ اوليسنى تكرار بيوردى . باب عالى‌يه عودتله مرخص پاشالرك دائرهٔ نظارتده ايلچى ايله تكرار ملاقات واول امرده تكليفى نه اولديغى لايقيله استيضاح ايتملرى ايرتسى چهارشنبه كونى ينه پاشالر ايله برلكده سرايه كيدلمسى مرخص پاشالردن ايلچينك افاداتنى استماع ايتدكدن صوكره بنم دخى مسئله حقنده فكر ومطالعه‌مى سؤال بعده نه يولده حركت لازم كلير ايسه بيان ايده‌جكلرينى اراده ايلدى . حضوردن مفارقت وباب عالى‌يه عودت ايلدم . اوكون يعنى صالى كونى آقشام اوزرى مرخص پاشالر يانمه كلديلر . ايلچى ايله

واقع اولان مكالمه‌لرينى نعوم افندى واسطه‌سيله بر ورقه‌يه فرانسزجه اوله‌رق اشارت ايتدكلرينى پروتوقول طوتمادقلرينى ، ايرتسى كونى مابينه كله‌جكلرينى وسالف‌الذكر ورقه پك قاريشيق صورتده اولديغندن نعوم افندى معرفتيله تصحيح وداود افندى‌يه ترجمه ايتديريله‌رك برلكده كيديله‌جكنى سويلديلر. بنده اوه عودت ايتدم. ايرتسى چهارشنبه كونى مابينه كيتدم. پاشالرى اوراده بولدم. ورقه‌نك ترجمه‌سنى ارائه ايتديلر. عقبنده يعنى بر ايكى دقيقه صوكره ينه منفرداً حضوره چاغيرلدم. يوقاريده بيان اولنديغى اوزره صالى كونى حضوره كيدلدكده فرداسى ينه پاشالرله سرايه كيدلمسى اراده وآنلردن سفيرك تبليغاتى سؤال بعده مطالعه‌م استفسار قيلنه‌جغى افاده بيورلمشدى. وكلادن بعض ذوات ايله برابر سرايه دعوت اولندقده نزد شاهانه‌يه ابتدا خدمت صدارتده بولنان ادخال اولنوب بر قاچ دقيقه صوكره ديكرلرى ايسته‌نيلمسى معتاد عالى بولنمسى قرينه‌سيله باخصوص دعوتلرى دلالتيله مرخص پاشالرك متعاقباً حضوره چاغيريله‌جقلرينى مقرر ظن ايدييوردم. عزيمتمى استعجالاً اوصره‌ده قرنادن ديكر برذات دها كلديكندن كاغدى پاشالره براقوب مسارعةً حضوره كيتدم. عقيب مثولده مكالمه‌نك تفصيلى سؤال بيورلدى. على الفور كورديكم ورقه‌دن آكلايه‌بيلديكم حالى عرض ايتدم. افاداتده زياده ونقصان برشى وقوع بولمامق ايچون ومشارالیهمانك برابر بولونملرى مصلحةً ده لازم اولديغى ايچون آنلركده حضور همايونه قبوللرنده ايش دها زياده آكلاشيلمش اوله‌جغنى‌ده علاوه وبيان ايلدم.

چونكه بوندن اولكى وكالتمده مصره بزم طرفدن ده عسكر كوندرلمسى وآسايش تقرر ايتدكده دولتين عسكرينك زمان واحده‌ده اورايى تخليه ايتملرى ايچون انكلتره سفيريله ياپيلان مقاوله‌كه طرفيندن (پارافه) ايدلمشدى ويالكز بزم تصديقمزه تعليقاً امضاى قطعيسى قالديغى حالده بى نهايه اخطار واصرارلريمه رغماً ووكلانك فكر پادشاهى‌يه اتباعلرينه بناءً امضاسى ماده‌سى فعله كلمه‌مشدى. بو مقاوله‌نك موضوعى خنكار كنديسنه ودولتنه بر خدمت عد ايتمك لازم كليركن بالعكس بشقه فكرلره ذاهب اولمش وانكلتره دولتيله اويله برمقاولهٔ مهمه عقدينه موفقيتمدن توحشله بندن تباعد ايتمشيدى. فقط عبدالرحمن پاشانى يريمه كتيرديكى حالده مشاراليه هر نصلسه حسن ادارهٔ مصلحته موفق اوله‌مادى. بوده باش وكالته عودتمى ايجاب ايتدى. غالبا ذات شاهانه تجديد منصبله فكر سابقمى

تبدیل ایده‌جکمی ظن ایتمشدی . حال بوکه منفعت دولت ایچون التزام اولنان مسلك نه‌عزل نه‌ده نصبله قابل تغییر اوله‌مامق ضروریدر . تکرار مأموریته کلدکدن صوکره طوتدیغم مسلك، مسلك سابقك عینی اولدیغنی کوردیلر . خصوصاً مصره عثمانلی عسکری سوقنه وسودانی‌ده طوغریدن طوغری‌یه ادارهٔ عثمانیه تحتنه ادخاله چالیشدیغم وبونلره‌ده انکلتره سفیر فوق العاده‌سی واسطه‌سیله انکلتره حکومتنك موافقتنی استحصال ایده‌جکمی تیقن ایتدیلر . بوحاللر ذات شاهانه‌نك اسکی توحشنی تزیید ایتدیکندن نتیجه‌ده اختلافات شدیده حدوث ایده‌جکنی تخمین ایتمکده ایدم. واقعا اویله‌ده اولدی. حضورلرنده واقع اولان معروضاتم ختام بولدیغی کبی یا بنی تهدید غرضیله جعلی یاخود انفعاللرینی ضبط ایده‌مه‌ملری سببیله حقیقی اوله‌رق اظهار حدت بیوردیلر. عاصم وکامل پاشالرك نزد شاهانه‌یه جلب اولونمه‌لری حقنده‌کی افاداتمی آنلرله طوغریدن طوغری‌یه مخابره ایتملرینه اعتراض مقامنده تلقی ایده‌رك تکدیراته بونی وسیله عد ایتدیلر. بوذاتلرك حضورینه لزوم کوستریشم ایجاب مصلحته مبنیدر . یوقسه اعتراض ایتمکه نه آداب نه‌ده اقتدار مساعددر، مثللو تمهیدات ایله فکرلرینی تعدیله چالیشدم . افاداتمی استماعدن صوکره ینه معاتبات ومطالعات ایله ممزوج برچوق مطالعات ایراد بیورلدی . . . . وپاشالر جلب بیورلمادی . واقع اولمش اولان مکالمه‌یی تقریر رسمیلریله بیان ایتمه‌لری بوتقریرك اوکون یازیلوب عرض اولونمسی وکیجه مطالعه ایله بر فکر صحیح حاصل ایدیله‌رك ایرتسی کونی تصورات عالیه بیان بیوریله‌جغی افاده وپاشالر ایجاب ایدرسه صوکره دعوت اولنمق اوزره پنجشنبه کونی منفرداً ینه ماببنه کیتمکلکم اراده اولوندی . دها حضوردن مفارقت ایتمه‌مش ایدم . باب عالی‌یه کیدوب بنی بکلملری ومکالمه‌یی تحریر ایدوب ورودمده عرض اولونمق اوزره بکا ویرمه‌لری ایچون حاجی علی بك واسطه‌سیله‌ده پاشالره‌ده خبر ارسال بیورلدی. برایکی دقیقه صوکره بکاده عودته رخصت ویرلدی. عودتده مابین مشیری عثمان پاشانك یاننده مشار الیهمایی آیاق اوزرنده بولدم . حاجی علی بك ده ارادهٔ سنیه‌یی تبلیغ ایتمکده ایدی . بن چانطه‌می آلوب قپویه کیده‌جکمی بیان ایله چیقدم . بشکطاش اسکله‌سنه ورودم عقبنده پاشالرده اورایه کلدیلر . آرابه ایله کیتسه‌لر یول اوزایه‌جغندن عاصم پاشا اوراده‌کی کوچوك واپورده قبول اولونمه‌لرینی سویلدی . پك مناسب دیدم . لکن واپورده پاشالر حضور پادشاهی ایله تشرف ایتمدکلری ایچون یاخود اونلرده بنم کبی دولته

آجیدقلری ایچون اولملی که پك منفعل بولدم . عاصم پاشا : « چوق زحمت چکیورز. عالی پاشا صاغ اولسه ایدی بویله شیلر اولەمازدی . » کامل پاشا آکا جواباً وخطاباً : « ال قول باغلی ، عالی پاشا صاغ اولسه ایدی نه یاپاردی . » دیدی . بنده : « مقصد عالی ایشك هرجهتنی تحقیق ایله برخطا وقوعنه محل ویرمەمکدەدر . خدمت یولنده چکیلن زحمتلره ایلشمەمەلی . » دیدم . قپویه کلدیکمزده مجلس کونی اولمق جهتیله بن مجلسه کیردم . پاشالر دیکر اوطەده تقریرلرینی یازدیلر . مجلسدن چیقدقدن صوکره ویردیلر . با تذکره عرض ایتدم . ایرتسی پنجشنبه کونی واقع اولان ارادەیه امتثالاً مابینه کیتدم وحضوره ایستەنیلدم . تقریرده مندرج موادك شکل وماهیتی حقنده وبونلرك قبولی محذورات عظیمەیی موجب اولەجغی زمیننده بر خیلی تبلیغات سنیه وقوع بولدی . بنده مطالعاتمی تفصیلاً عرض ایتدم . تبیینات سنیەنك بر قسمی « ایلچینك تکلیفی دولت متبوعەسی طرفندن واقع اولان تکالیف سابقەنك عینیدر . فرقی اولکی تکلیفلر شدید شمدیکی تکلیفلر تکالیف سابقەنك ماهیتی دکیشمیەرك یالکز ظاهراً ملایم اولمقدن عبارت . بو حال ایله مرخص پاشالرك مذاکرەیه کیریشمەلرینه رخصت ویرمم . مرخصلر ایلچینك درجۀ صحیحه ونهایەده افاداتی هرنه ایسه اول امرده آنی تمامیله آکلاسینلر . بعده نه لازم کلیرسه بیان ایلرم » فقرەلرینی حاوی ایدی . شو صورت یاپیلمادقجه پاشالرك مباحثه ومذاکرەیه کیرمەلری قطعا جائز اولەمیەجغی ایسه بر قاچ کره تذکار بیورلدی . ایلچی ممکن اولدیغی قدر کندی دولتنك افکارینی قبول ایتدیرمکه چالیشەجغندن تکلیفاتنی البته ابتدا بردرجەیه قدر وسعتلی طوتار بعده بزم طرفدن تمهید اولنەجق مقدمات الزامیه وایدیلەجك مدافعەیه کوره بوکا یناشمەسی ملحوظدر . بوده مرخصلریمزك مکالمەیه مأذونیتلرینه متوقفدر . مقدماتیله مذاکرەیه ترخیص اولونمەلری لزومنی سویلدم . بویله یاپمیوبده مرخصلریمز هر اجتماعده سفیره تکلیفاتنی سؤال ایدر اوده کندیسی تکلیفلرینی بیلدیرمش اولدیغندن بزم طرفك مقصدی وتکالیف متقابلەسی نه اولدیغنی صورار . بزم جانبدن بو جهته هیچ جواب ویرلمیوبده تکرار انکلتره مرخصندن کندیسنك مطلب وتکلیفی نەدن عبارتدر طرزنده استفساراتده بولنیلورسه بو حال نظرلرجه عجیب کورینەجکدر . ایشجەده مانع موفقیت اولەجقدر فقرەلرینی علاوۀ معروضات ایلدم . جواباً مرخصلر مکالمەیه کیریشدکاری حالده دولت اونلرك سویلمش اولەجقلری

شیلری مجلس مکالمه‌ده ویره‌جکلری رأیلری تصدیق ایتمکه مجبور اولور . مرخصلر‌یمزك خطاسنی دولتك تصدیق وقبوله مجبور اولمسی ایسه مضردر بیورولدی . بناءً علیه اول امرده ایلچینك تکلیفاتنی تمامیله استیضاح ایتملری تکرار اراده اولوندی . جواباً مرخصلریمزك هردیه‌جکلرینی دولتك قبول ایتمسی مجبوری دکلدر . بونلرك افادات ورأینی تصدیق یا رد ایتمکده دولت استقلال حرکتنی محافظه ایدر ملاحظه‌سنی درمیان ایتدم. مطالعهٔ سابقهٔ عالیه تکرار بیورلدی. بونك اوزرینه ایلچینك تکلیفی هرنه اولور اولسون مصر مسئله‌سنده مقصد دولتی آنك افادات وتکلیفاتنی استکماله تعلیق ایتمکسزین ده تعیین ایتمك قابلدر . بوراسی مجلس وکلاده مطالعه ومجلسك قراری حضور عالی‌یه عرض اولونسه آنك اوزرینه مرخصلره بر تعلیمات ویرلسه کندیلری اوتعلیمات دائره‌سنده حرکت ایتمش اولورلر. تصور بیوریلان خط ـ که مرخصلرك طوغریدن طوغری‌یه مذاکره‌یه کیریشملریدر ـ او تعلیمات بومخاطره‌یی برطرف ایدر. همده بزم طرفدن هیچ بر شی سویلمکسزین متوالیاً ایلچیدن تکلیفاتنی صورمق ایشی تعویق ودیکر طرفه خلوص نیتمزجه شبهات القا ایده‌جکندن شو محذورده مندفع اولور دیه عرض ایتدم . ذات شاهانه : « پاشالر مذاکره‌یه کیریشسه‌لر مؤخراً دولت اونلرك رأینی قبوله شایان کورمامش ایسه واقعا او رأیك ابطالی جائز اولور . اما بوصورت مرخصلریمزی رد ایتمك اوله‌جغندن حب نفسلرینه طوقونور. کندیلرینه شمدیلك مذاکره مأذونیتی ویرمدیکم بونك ایچوندر . مجلس وکلاجه تذکره وتعلیمات تنظیمنه ایسه هنوز ایشك قابلیتی کورولمیور . بناءً علیه اولکی اراده‌لری وجهله بودفعه‌ده پاشالر ایلچی‌یی استماع ومجموع تکلیفاتنه کسب اطلاع ایتملیدرلر . اولا بونلر عرض اولنور . بعده ایجابی دوشونیلور » دیدیلر. اوکون یعنی پنجشنبه کونی‌ده ایلچی ایله کوریشیلوب افاداتی بزم طرفدن هیچ بر رأی بیان اولنمقسزین استماع اولنمسی وکندیسنه تصدیق وامضا ایتدیریلوب آقشام عرض ایدلمسی تأکید ایتدیلر . ذاتاً پنجشنبه کونی اجتماع ایچون ایلچی بزم طرفدن خبره منتظر اوله‌جغنی کامل پاشا حاضر ایکن عاصم پاشادن ایشتمش اولدیغمدن بونك حکایه‌سیله اجتماع ایچون خبر کوندریلیرسه‌ده بوصره‌ده ساعت یدی بچغه کلمش اولدیغندن بوکون ملاقات امکانی تنکئ زمان وبعد مسافه سببلریله مشکوکدر دیدم . وشاید مجلس مکالمه‌نك عقدی بوکون ممکن اوله‌ماز ایسه جمعه کونی عاصم پاشانك قوناغنده

برلشلمسى موافق ارادهميدر دييه استفسار ايتدم . اولور بيورلدى . وآلنهجق ورقهنك مسارعةً عرضى تكرار اراده بردە جمعه ايرتسى كونى ارادۀ سنيهيى تلقى ايچون بنم مابين همايونه كيتمكلكم امر اولندى . عودتهده مأذونيت ويرلدى. حضورده مدت توقف اوچ ساعت اولمشدى . ساعت سكز بچقده باب عالىيه واصل اولدم . عاصم پاشا وكامل پاشايه برلشمك ايچون خبر كوندردم. تخميناً ياريم ساعت صوكره عاصم پاشا واوچ چاريك صوكرهده كامل پاشا كلدى . صورت ارادۀ سنيهيى تبليغ ايتدم . اولجه بكا وولفك پنجشنبه كونى اجتماع اولنوب اولونميهجنى خبرينه منتظر اولهجغنى سويلمشلر طرفمدنده بو صورت بالمناسبه ذات شاهانهيه عرض اولونمش ايديسهده مرخص پاشالر بنم يانمده ايكن وولفك نظارته كلديكى خبرى كلدى .

بر مدت صكره پاشالر نظارته كيتديلر . تخميناً يكرمى دقيقه صوكره عودت ايتديلر . ايلچىيه افادۀ حال ايدلدى .

بوكون وقت طارلاشدى ويزيته ايدهجكم يرلرده واردر مفارقته مجبورم سفارته عودتمده تكليفاتمى يازمهيه باشلارم. جمعه كونىده بعض محلره ويزيته ويرهجك وبعده سلاملق رسمنى كورمكه كيدهجك ايسهمده هر حالده جمعه كونى ويزيتهلرمدن عودتده تحريرينه مباشرت ايدهجكم كاغدى اتمام ايدر سلاملغه كتمزدن اول كوندريرم دييه وعد ايدهرك نظارتدن كيتديكنى سويلديلر . بوكا دائر بر تقرير مشترك اعطا ايتدكلرندن باتذكره عرض ايلدم . [پنجشنبه] ايرتسى جمعه كونى ساعت اون بچقده پاشالردن آلنان مشترك تقريرده هنوز ايلچيدن كاغد كلمديكى كلدكده ترجمهسيله ارسالنه مسارعت اولنهجنى يازيلى ايدى . جمعه ايرتسى كونى ساعت اوچ بچغه قدر كاغد ظهور ايتمديكندن پاشالرك جمعه كونى آقشام اوزرى وقوع بولان اشعارلرينى حكايه ايله مابينه تذكره ومشار اليهمايه ورقۀ مذكورهنك ورودنده ارسالنى تسريع ايلملرى ايچون كذلك تذكره يازدم . بعده باب عالىيه كيتدم . وقت ظهردن صوكره عاصم پاشا وكامل پاشا يانمه كلديلر .

برساعت اول كامل پاشا دخى نظارت دائرهسنده ايكن موسيو مارنيج كلوب ايلچينك بر مكتوبيله تكليفاتنى مبين بر لايحه ويرديكنى فقط لايحه غير ممضى اولديغندن اعاده وامضالى اولهرق كوندرمسى ايلچىيه اخبار اولنديغنى بيان ايتديلر.

ايرتسى بازار كونى كتابتدن بر تذكره دها كلدى كه سفيرك ويرهجكى ممضى

ورقه‌نك بردها اخذ واعطاسی اراده بیورلدیغنی مشعر ایدی . تذکره‌یی مرخص پاشالره ارائه ایتدم . خارجیه نظارتندن سیر درموند وولفه مکتوب تحریریله امضالی لایحه کوندرمسی تکلیف اولوندی . صورت حالی مبین مرخص پاشالرده بر تقریر مشترك ویردکلرندن با تذکرهٔ خصوصیه عرض ایلدم . ینه او بازار کوننك کیجه‌سی مابینده آوستریا سفیرینه ضیافت سنیه ویریله‌جکی بنم ده عزیمتم اراده بیورلدیغی حقنده مجلسده بر تلغراف آلدیغمدن آقشام اوزری سرایه کیتدم . بعد الطعام آوستریا سفیری بارون دو قالیچ حاضر ایکن طلب اولوندم . سفیر چیقدقدن صوکره برایکی دقیقه دها قالدم ایسه‌ده او آرالق وولفدن بکلنیلن کاغده دائر برشی بیان بیورلدی . لکن عودته مأذون اولوب نزد عالیدن چیقدیغمك عقبنده قرنادن بسیم بك نزدیمه کلدی . ایلچینك لایحه‌سی حالا کلمدیکندن اندیشه بیورلدیغنی ونیچون بویله اولدیغنی سزه تبلیغ ایتمکلکم اراده بیورلدی دیدی . جواباً آقشام اوزری تقدیم اولنان تذکره‌نك مدلولی ایراد اولوندی . فرداسی بازار ایرتسی وولف ابتدا خارجیه ناظرینه کوندردیکی تلغرافده پوسته‌یی آلمش اولدیغندن لایحه‌سنی تحریر وارسال ایتمك اوزره اولدیغنی بیلدیرمش ، وقت ظهردن صوکره تکلیفاتنك اصلنی یعنی انکلیزجه‌سنی ممضی وفرانسزجه ترجمه‌سنی غیر ممضی اوله‌رق مرخصلره کوندرمش ، واسطه اولان موسیو مارنیچه‌ده ، مشار الیهایه قرائت اولونمق اوزره فرانسزجه بر مخطره ویرمش ایدی . مخطره ایله ایلچینك تلغرافی ترجمه‌لرینی مرخصلریمز تقریر مشترکلرینه ملفوف اولدیغی حالده صالی کوننك کیجه‌سی طرفمه ارسال ایتدکلرندن بونلری او کیجه با تذکرهٔ رسمیه عرض ایلدم .

وولفك برنجی وایکنجی مجلس مکالمه‌نك امضاسز قالان پروتوقوللرنده‌کی بیانا تیله لایحهٔ جدیدهٔ ممضاسنك محتویاتی بیننده‌کی فرق جسیم شایان تأسف وحیرت ایدی . هرنه ایسه ذکر اولنان تذکرهٔ رسمیه‌ده مسئله‌نك حلی ایچون برقاچ شق ارائه ایتدم . وشقوق مذکوره‌دن برینك انتخابی یاخود بشقه بروجه سالم وار ایسه آنك اختیاری حقنده مجلس وکلانك قراری وارادهٔ سنیه نه مرکزده تعلق ایدرسه مرخصانه اووجهله تعلیمات رسمیهٔ تحریریه ویرلمسنی باتذکره استیذان ایتدم . بونك اوزرینه ایرتسی چهارشنبه کونی سرایه عزیمتم اراده بیورلدیغنه دائر باش کتابتدن برتذکره آلدیغمدن او کونده مابینه کیتدم . مابین مشیری

عثمان پاشانك اوطه‌سنده بكليور ايدم . ايكنجی مابينجی حاجی علی بك وحامل اوراق اوله‌رق كاتب خصوصی رشيد بك كلديلر .

رشيد بك النده‌كی اوراقی بكا ويردی ، باقدم كيجه عرض اولنان استيذان تذكره‌سيله ملفوفاتی . بعده رشيد بك : «شوكتمآب افنديمز بوكون سزی كوره‌جكاردی . براز راحتسز اولدقلرندن قابل اوله‌مادی . عرض اولنان اوراقی كورديلر . ايشك مجلس وكلاده مذاكره‌سنی امر ومسئلهٔ مصريه حقنده بر چوق اخطار وملاحظات سنيه اولديغندن آنلری ده جامع اولمق اوزره تحريراً بر اراده اصدارينی تصور بيورديلر . لكن صوكره‌دن اراده‌لرينك شفاهاً وواسطه‌مله تبليغنی تصويب ايتديلر . بيوريورلركه مصر مسئله‌سی كنديسنك معلوميدر . بو ايشده برچوق محللرك پارمغی وخفی نيتلری اولديغنی تصديق ايدر ظن ايدرم . بورالرينه دقت ايده‌رك برقرار ويرسون . هرحالده بنم فائده‌م محافظه اولونسون . كنديسی باب عالی‌يه كيتسون وبوكون مجلس عقديله بو ايش تكرار مذاكره اولونسون . ويريله‌جك قرار بو آقشام بامضبطه عرض ايدلسون . » ديدی . حاجی علی بك رشيد بكه خطاباً دها بعض اراده‌لری واردی ديدكدن صوكره بكا توجه ايدرك شونی ايراد ايلدی : « شوكتمآب افنديمز بيورديلركه كنديسی جلوسمدن بری خدمتمده بولوندی . بو ايشده صداقتنی بكلرم . شو مسئله‌نك ايستديكم كبی تسويه‌سنه چاليشسون » فرمان بيورديلر . جواباً پادشاهمزه ودولته خدمت جمله‌مزك بورجيدر . بو ايشك دخی حسن صورتله تمسنه حصر مقدرت ايده‌جكمز بديهيدر. مسئله‌نك حلی ايچون بر قاچ طريق تخطر وعرض اولونمشدی. مرضیٔ عالی معلوم اولسه جمله‌مزه تعليمات وموجب تسهيلات اولوردی عجبا عرض اولنان صورتلردن هانكيسی ارادهٔ سنيه‌يه موافق اولديغنه دائره‌ده بر شی بيان بيورلديمی ؟ ديدم . بويولده بر شی بيورلمادی ديديلر . ايشك بوجهتی‌ده استيذان ايتسه‌كز » ديدم. استيذان ايده‌ميه‌جكلرينی سويلديلر. يوقاريده بيان‌ايتمكده اولديغم حالره نظراً آرتق بونلره بشقه نه ديسه‌م عبث وخنكاری كورمكده اصرار ايلسه‌م مادام كه ايش شمدی شو كسوه‌يه بوروندی اوده بی فائده ايدی . حق مملكتی محافظه‌يه بر چاره وار ايسه مساعدهٔ امكانه كوره مجلس وكلاده آرامق اميديله قالقوب باب عالی‌يه كلدم كه اوصره‌ده ساعت سكز بچق راده‌سنده ايدی . ذاتاً مجلس كونی اولديغندن [٥ ذی‌الحجه سنه ۳۰۲ و ٤ ايلول سنه ۳۰۱ چهارشنبه]

هیئتی مجتمع بولدم . استیذان تذکره‌سنی وملفوفاتنی اوقوتدیردم . مذاکره‌یه باشلانیلدی .

تجبه زماندن بری وکلانك بر طاقمنده غریب بر حال کورولمکده ایدی . شویله که : بونلر سرایه قارشی بشقه ، مجلس ایچنده بشقه طرز ولسانده بولونمغی اعتیاد ایتمشلردی. مثلا بر قرار طرف شاهانه‌دن قبول اولنمیوب‌ده تکرار تدقیق ایچون اعاده بیوریله‌جق اولسه او قرارده «بنم رأیم یوق ایدی» کبی سوزلرله بعضلر امضالری خلافنه علناً سکوت اظهار ایلمکده ایدیلر . مذاکراتی کندم تحریر ایدرسه‌م کوریلن مشکلاته فی الجمله مانع اولور ملاحظه‌سیله بوکا قرار ویردم. وبر قاچ آیدنبری بیوك ماده‌لرده هرنه مباحثه جریان ایدرسه بالذات وعیناً ضبطی التزام ایتدم . او کون بین الحضار وقوع بولان مباحثاتی‌ده همان حرفیاً یازمشدم . [برنجی دفترمك ١٨٧ نجی صحیفه‌سندن ٢٠٨ نجی صحیفه‌سنه قدر اولان محلنده مقیددر] مذاکره غروب شمسه قدر دوام ایتدیکی حالده هیچ بر قرار حاصل اولمادی . اهل مجلس لعلةٍ وظاهراً انکلتره دولتی علیهنه حصر مباحث ایتدیلر . هرنه ایسه مذاکرات جاریه اعطای رأی درجه‌سنه کلوب کلمدیکنی سؤال ایتدم . کلدی دنیلدی . آرانك تحقیقنه‌کانجه هیچ بر ذاتدن صریح وقطعی رأی آلنه‌مادی .

انکلتره دولتی بودفعه‌ده مصره عثمانلی عسکری سوقنه میال اولدیغندن برطاقم ذواتك مهم ومسئول سوز سویلمکدن مقصدلری سوابق احواله نظراً عسکر سوقنی رأی ایتمکدن قاچینمق وفقط بوندن قاچینلدیغنی دخی کوسترمیوب صوکره خارجده ایجابنه کوره ادارهٔ لسان ایلمك مطالعه‌سنه مبنیدر . الحاصل نتیجهٔ مذاکره وقرار، مرکز صحیحنده استقرار ایده‌مدی . دولت مشارالیهانك مصرده استیلای عسکریسنی تمدیده نتیجه ویره‌جك حالك وقوعنه مسامحه ایسه موافق حمیت اولمدیغندن بو مخاطره‌یی دفعه کافی بر طریق تحریسنه اعمال افکار ایتدم . چونکه سیر درموند وولف برنجی وایکنجی اجتماعلرده سودان قطعه‌سنه سوق عسکرله اوراسنك صورت دائمه‌ده وبلا واسطه یعنی خدیویتك وساطتیله اولمیوب طوغریدن طوغری‌یه حکومت عثمانیه اداره‌سنه آلنمسنی ومصر سفلایه یعنی اصل خطهٔ مصریه‌یه دخی سوق عسکرایستنیلیرسه مختارتی محافظه اولنمق شرطیله بوکاده دولت متبوعه‌سنك موافقت ایده‌جکنی ایراد ایتمش وافاداتی طوتیلان پروتوقوله کچوب طرفیندن امضاسی قالمش ایکن یوقاریده بیان اولندیغی اوزره مرخصلریمزك

مأموريتلرينى كنديلرينه تبليغ ايتديكم صره‌ده ويرلمش اولان تعليماتكه مذاكرات طرفين ايچون هر مجلسده على الاصول ضبط طوتيلوب مجلس ثانيده امضا اولنمسنى حاوى ايدى . برنجى اجتماعك ايرتسى كونى كامل پاشا وعاصم پاشانك حضور همايونه مثوللرنده بو ماده‌يى عاصم پاشا ذات شاهانه‌يه عرض ايتديكندن پروتوقول طوتولمسى اكيداً منع اولونمش و سفيردن مجموع تكليفاتى حقنده ممضى ورقه ايستنلمش و اوده ابتدا امضاسز وبرى طرفك اصرارى اوزرينه آلتى كون صوكره امضالى اوله‌رق برمورانداوم ويرمشدر. بونده سفير، طرف دولتدن مصره يالكز قوميسر ارسالى تكليفنى ابقا ايدييوردى . عثمانلى قوميسرى انكليز قوميسريله متفقاً مصرك ادارهٔ ملكيه وتنسيقات عسكريه‌سنجه لازم اوله‌جق اصلاحاتى قرار- لشديرسون بعده آسايشك تقرر ايتديكى وانكليز عسكرينك مصرده اقامتنه حاجت قالماديغى خصوصنده خديو وبزم قوميسر انكليز قوميسريله متحد الافكار بولنورلر ايسه بوكا دائر ياپيله‌جق تقريرك برر نسخه‌سنى هر ايكى طرف قوميسرى دولت متبوعه‌سنه كوندرسون ، دولتين بيننده دخى انكليز عسكرينك مصرى نه وقت تخليه ايتمسى حقنده بر مقاوله عقد اولونسون فقره‌لرى يازلمش ايدى . خديو و عثمانلى قوميسرى ايله انكليز قوميسرى بيننده اتحاد افكار حصولنى تخليه مقاوله‌سنه شرط اتخاذ ايتمك ايسه بزجه چيقماز بر يول ايدى . زيرا خديو ايله بزم قوميسر مصرده اصلاحات كافيه ياپيلدى . آسايش‌ده تقرر ايتدى . آرتق انكليز عسكرينك اقامتنه حاجت قالمادى . رأينده بولونسه وانكليز قوميسرى ايسه قرارلشان اصلاحات هنوز تماماً فعله كلمدى . ياخود امنيت و آسايش كاملاً حاصل اولمادى ديسه مادام كه اتحاد آرا شرطدر انكلتره دولتى كندى قوميسرينك اختلافنه استناداً تخليه مقاوله‌سنى مذاكره‌يه كيرمكدن تباعد ايدر . استيلاى عسكريسنى بويله‌لكله الى غير النهايه اوزاده‌بيلير ايمدى بو محذورى دفع ايتمك ايچون طرفين قوميسرلرى رأس اصلاحات اولان مصر اردوسنك تنظيمنى اسكندريه‌يه وصوللرندن اعتباراً آلتى آيه قدر اكمال ايده- جكلر . ياخود او مدت ظرفنده اشبو صورت تنظيميه‌نك اساسلرينى مطلقا وضع ايليه‌جكلردر . آلتنجى آيك ختامنده خديو ايله قوميسرلر بيننده انكليز عسكرينك مصردن چيقمسى مذاكره‌سنه كيريشيلوب بوخصوصده اتحاد ياخود اكثريتله برقرار ويره‌جكلر وقرار واقعى قوميسرلر درحال حكومت متبوعه‌لرينه بيلديره‌جكلردر .

انكليز عسكرينك عودتى خصوصنده اكثريتله قرار ويرلمش بولنورسه بوا كثريت انكلتره دولتنجه دخى مقبول عد اولنوب تخليه حقنده بلا تأخير بين الدولتين بر مقاوله عقد اولنهجق واشبو مقاوله تاريخ عقدندن اوچ آى مرورنده كاملاً اجرا اولنمش بولنهجقدر ، مألنده سفيره برلايحهٔ متقابله ويرلمسنى مجلسه تكليف ايتدم. انكلتره دولتى بونى قبول ايدرسه تخليه مادهسى قوميسرلرك اسكندريهيه وصوللرندن طقوز آى صوكره فعله كلمش اولهجقدى . انكلتره مرخصى دخى او اثناده تكليف مذكورى قبوله مهيا ايدى . مطالعهٔ محرره مجلسجه اتفاق آرا ايله قبول اولوندى . بحث، تكليفك صورت تحريرينه انتقال ايتدى . بونك مرخص پاشالر طرفندن قلمه آلنمسى بعده مجلسجه قرائت وتدقيق قيلنمسى صورتنى اخطار ايتديكمده تكليف مذكورى قلمه آلمق ايچون سفارت سابقهسى جهتيله حسن فهمى پاشانك مشارالیهمایه رفاقتى بيان اولوندى .

كامل پاشا بشقه حسن فهمى پاشا بشقه اولهرق ايلچىيه ايديلهجك تكليفى تسويد ايتديلر . اوقوندى . هيئت مجلس قوميسرلرك تقريرلرينى حكومت متبوعهلرينه عرض ايتدكارى عقبنده بين الدولتين مذاكرهيه باشلانيلمسى بو تقريرلر انكليز عسكرينك مصردن چيقمسى حقنده انكليز قوميسرينك اتفاقى حاوى اولماسه بيله اكثريته بناءً تخليه مقاولهسنك عقد اولونمسى ومقاولهيه تعاطيسندن اوچ آيه قدر احكامى اجرا اولونمش بولنهجقدر ديه بر ماده قونولمسى خصوصلرينه اهميت ويروب فهمى پاشانك مسودهسنى الفاظجه ومعناجه دها زياده مقصدى شامل وضامن بولديلر . نهايت ايكى مسودهنك مزج وتركيبيله بر مضبطه ياپيلوب عرض واستيذان اولوندى . [٥ ذىالحجه سنه ٣٠٢ و ٥ ايلول سنه ١٣٠١ چهارشنبه] ايرتسى پنجشنبه وجمعه ايرتسى كونى بر اراده ظهور ايتمهدى . بازار كونىده عيداضحى اولديغى حالده هيئت وكلا قلبه حادثهسنك تدبيرينى مذاكره ايتمك ايچون بعدالمعايده مابينده اجتماع ايدرك نصف الليله قدر مجلس دوام ايتمشدى .

وقت عصرده عاصم وكامل پاشالر طرفندن آمدى توفيق بك مشترك برتذكره كتيردى . مألنده سير درموند وولف كنديسيله ايديلهجك مذاكرهنى تعجيل ايلديكى بيان اولنمشدى . براز صوكره عاصم پاشا يانمه كلدى . ديدىكه : « برايكى ساعت اول ترجمان مارنيچ سراى همايونه كلهرك بنمله ملاقات ايستهدى . مجلسدن

چیقوب کندیسنی کوردم . افاده‌سی مذاکره‌نك تأخرندن سفیرك شکایتنی وتعجیل مکالمه اخطارینی حاوی ایدی . فلبه وقوعاتی کبی فوق‌العاده بر حادثه‌دن طولایی مذاکرات ایله اشتغال اولونمقده‌در . بوایشك بوکون صره‌سی دکلدر جوابنی ویردم . مع مافیه مسئولیتی اوزریمزده قالمامق ایچون کامل پاشا ایله بالمذاکره ذکر اولنان تذکرهٔ مشترکه‌یی یازمغه لزوم کوردك . » ایرتسی پازارایرتسی کونی‌ده حادثهٔ مذکوره‌یه مترتب مذاکراتی اتمام ایچون مابینده اجتماع اولونمشدی . وولفك استعجالی بحثی تأکید اولونمغله کیجه سائر معروضات مستعجله ایله برلکده مرخص پاشالرك برکون اول آلنان تذکره‌لری با تذکرهٔ خصوصیه عرض قیلندی .

لکن نه فرداسی صالی نه‌ده آنك فرداسی چهارشنبه کونی مجلس وکلانك قرارینی قبول ویا رد یولنده بر اراده صدور ایتمه‌دی . پنجشنبه کونی [١٤ ذی‌الحجه سنه ٣٠٢ و ١٢ ایلول سنه ٣٠١] باب عالی‌یه کیدر ایکن غلطه‌ده آلدیغم اراده‌یه بناءً عودتله سرایه کیتدم و حضوره جلب اولوندم . سبب جلب فلبه مسئله‌سی ایدیسه‌ده اوصره‌ده واقع اولان معروضات وافاداتمك بر جهتی طرف همایوندن تصادف ایتمکده اولدیغم مشکلات بحثنه انتقال ایتدی . مصر ایشنه دائر اولان مضبطهٔ معروضه حقنده دخی بر کونه ارادهٔ سنیه صدور ایتمدیکندن نظارتك مراجعتنه بر جواب ویره‌مه‌مکده اولدیغمی عرض ایتدم . هیچ بر شی بیان بیورولمادی . نهایت یوم مذکورك کیجه‌سی هیئت وکلا تبدل ایلدی . صوکره ایشیدلدی که مضبطهٔ مذکوره تبدلندن ایکی کون صوکره هیئت جدیدهٔ وکلاده مذاکره اولونمق اوزره اعاده بیورلمش . تکرر ایدن مذاکره‌ده دیکر برصورت تسویه تقرر ایدوب عرض ایدلمش واشبو صورت تسویه‌یی حاوی اولمق اوزره بین‌الدولتین بر مقاوله عقد وتعاطی قیلنمش . مشیر غازی احمد مختار پاشاده مصر قومیسرلکنه تعیین اولونمش . یاپیلان مقاوله بوراده اعلان اولونمادی ایسه‌ده « لاتورکی » غزته‌سی بونك فرانسزجه ترجمه‌سنی لوندره اوراق حوادثندن آلوب من غیر رسم نشر ایتمشدی . مألندن انکلیز عسکرینك مصری تخلیه ایتمسنه ایلریده بر وعده قونیله‌رق آخر بر مقاوله یاپیلمسی واشبو وعده ایله دها سائر لازم کله‌جك شرطلرك بروجه محرر ایلریده دیکر مقاوله یاپیلدقده آنده تعیین قیلنمسی صورتلرینه قرار ویرلمش اولدیغی آکلاشیلمشدر . وولفك استانبوله ورودندن بر قاچ کون صوکره کامل پاشانك نمله واقع اولان بر مکالمه‌سنی یوقا -

ريده قيد ايتمشدم كه خلاصه‌سى كنديسنك بالواسطه تلقى ايتديكى ارادهٔ سنيه عسكر سوقندن صرف نظرله مسئله‌نك بشقه صورتده بر مقاوله‌يه ربط اولونمسى واونك اساسى‌ده انكلتره اشغال عسكريسنك موقتاً وبلا مدت دوامنه شامل اولمسى ايدى. ايشته بو مقصد شو مقاوله ايله حاصل اولمشدر .

سير دروموند وولفك تكاليف اوليه‌سندن رجوع ايده‌رك بر هفته صوكره ويرديكى لايحه اوزرينه مجلس وكلاده جريان ايدن مذاكراتك ضبطى ايله ياپيلان مضبطه‌نك صورتلرى بروجه آتى عيناً درج ايديلير . شوراسنى بيان ايتمليم كه رشيد پاشا ، عالى پاشا زمانلرنده باب عاليده موجود رجال قلميه ايله شمديكى مأمورين قلميه آراسنده اقتدارجه وظيفه‌شناسانه حركتجه هيچ مماثلت ومشابهت قالمامشدر . اوزمانلر مجلس وكلانك مذاكراتنى ومضبطه‌لرينى آمدجى مكتوبجى بولنانلر وايجابنه كوره مستشارلر قلمه آليرلر هم‌ده بو وظيفه‌يى سائر وظائف قلميه‌يى بلا نقصان ايفا ايلرلر ايمش شمديلرده ايسه بوخدمت‌ده صدارتده بولنانه توجه ايدييور . او جهتله برطرفدن مهم ايشلرك ضبطلرينى ومضبطه‌لرينى كاتبلره ديكته ايده‌رك يازديرييورم بر طرفدن‌ده مذاكراتى اداره ايتمكه مجبور اوليورم . نته‌كيم آتى الذكر ضبط ومضبطه‌يى‌ده اويله ياپمشمدر :

٩ ذى الحجه سنه ٣٠٢ تاريخلى ضبطنامه صورتيدر :

انكلتره سفير فوق العاده‌سنك ويرديكى ممضى ورقه ومرخص پاشالرك تقريرى وملفوفاتى واستيذان تذكره‌سى مصر مسئله‌سنك مجلس وكلاده بالاطرف مذاكره ودقايقنك موازنه‌سى حقنده متعلق بيوريلان ارادهٔ شفاهيهٔ حضرت پادشاهينك تبليغيله برابر مجلسه ويرلدى . كاغدلر واحداً بعد واحد اوقوندى . حضارك هر برى طرفندن مسئله‌يه على الخصوص بعض ذوات طرفندن تحرير عسكر خصوصنك محذوراتنه دائر پك چوق مقالات ايراد قيلندى . بو مباحثات اوچ ساعت دوام ايلدى . بعده صدر اعظم تقريرده وتذكره‌ده ايكى طريق كوسترلمشدر . برى دولتلره مراجعت وديكرى مذاكره‌يه دوامدر . ياخود بونلردن بشقه وسالم بر طريق بولوب آكا كيتمكدر . ايشى دولتلره براقمق ياخود انكلتره ايله مذاكره ايتمك ماده‌لرندن هانكيسى ديكرينه مرجح اوله‌جغى درجهٔ ثانيه‌ده موازنه اولونمق اوزره اولا بونلردن خارج بر تدبير سالم وارميدر يوقميدر. بوراسى تعيين اولونمق

لازم کله‌جکندن صره‌سیله بیان بیورلسون دیدی . عقبنده بر بر افکاری سؤال ایتدی . مالیه ناظری ، نافعه ناظری ، معارف ناظری ، اوقاف ناظری ، تجارت ناظری ، طوپخانه مشیری ، عدلیه ناظری ، شورای دولت رئیسی ، خارجیه ناظری ، بحریه ناظری ، سرعسکر وداخلیه ناظری پاشالر حضراتی وذات حضرت شیخ الاسلامی بو بابده بر اوچنجی شق یوقدر . او جهتله مذاکره دیکر ایکی شق داخلنده اولملی یعنی دولتلره‌می مراجعت یوقسه اول امرده انکلتره ایله‌می مذاکره‌یه مداومت لازمدر بونلردن برینه قرار ویرملی دییه متحداً بیان ایتدیلر .

صدر اعظم مصر مسئله‌سنك بدایتندن سیز هانری دروموند وولفك بورایه وصولنه قدر کچن وقوعات وکرك انکلتره دولتیله کرك سائر دولتلرله وقوع بولان مکاتبات باجمعهم مجلسك معلومیدر شمدی‌ده ایلچینك ورودندن بوکونه قدر جریان ایدن معاملات مرخص پاشالرك تقریرندن وسفیرك ممضی ورقه‌سندن آکلاشیلدی . بو حالده دولتلره مراجعت ایتمك یاخود مذاکره‌یه دوام ایلمك خصوصلرندن هانکیسی فائدهٔ دولته موافق اولور ایسه افاده ودلائل وبیناتی علاوه بیورولسون دیدی . برده مصر مسئله‌سنك حد ذاتنده اهمیت عظیمه‌سی اولدیغی کبی او قطعه‌نك صفت جلیلهٔ حضرت خلافتپناهی‌یه بالخاصه ارتباطی اولدیغندن مصرك احوال اداره‌سنده آز برخطا وقوعی هیئت اسلامیه ودولت علیه‌یه بیوك ضررلری داعی اوله‌جقدر شونقاطه امعان نظر اولونمه‌سی وهر دورلو غلط وخطا ظهورینی منع ایچون کماینبغی اعمال افکار قیلنمسی لزومنی دخی علاوه ایله حضار حضراتی بیان آرایه دعوت ایلدی .

مذاکره‌نك ترتیب طبیعیسی ایجابنجه ایشی دولتلره حواله ایله اونلرك افکار وقراریله حرکت ایتمکمی فائده‌لی اولور بونك تمییزی لازم کله‌جکی حضار طرفندن ایراد اولوندی اوجهتله بوخصوصده افکار نه مرکزده در دییه صورولدی مالیه ، نافعه ، معارف ، اوقاف تجارت ناظرلری ، طوپخانه مشیری ، عدلیه ناظری ، شورای دولت رئیسی ، خارجیه ، بحریه ناظری پاشالر ، سرعسکر پاشا ، داخلیه ناظری پاشا وذات شیخ الاسلامی انکلتره ایله مذاکره‌یه دوامی متحداً ترجیح ایتدیلر واحوال شمدیلك دولتلره مراجعتی ایجاب ایتمیور دیدیلر صدر اعظم واقعا اوراق اوقوندقدن صوکره بو بابده پك چوق مباحثات جریان ایتدی . شمدیلك دولتلره مراجعت لازم کلمیه‌جکی وایلریده دولت نه صورتی مناسب کوررسه اویله حرکت

ایتمکده مختار بولنه‌جغی بحثلری ده کچدی ایدی . لکن مذاکره‌یه دوامی التزام ماده‌سی مهمدر بونك اسباب موجبه‌سی دخی اساساً تعیین اولونسه مناسب اولور دیدی .

اونك اوزرینه ینه بر خیلی مباحثه جریان ایلدی . نتیجه‌سنده اسبابك خلاصه‌سی شو صورتله تصویر اولوندی که مادام انکلتره طرفندن سفیر مخصوص ارسالیله مذاکره‌یه تمایل اولنمشدر و یاپیله‌جق شیلرده حقوق سلطنت سنیه‌نك اساس اتخاذ اولنه‌جغی‌ده بیان اولونمقده‌در. مذاکره‌یه کیریشیلوب‌ده حقوق دولته موافق اوله‌جق صورتده تسویهٔ مصلحتده امیدسزلك حاصل اولمادقجه رد مذاکره اولا اصول دولیه‌یه مغایردر ثانیاً ذات مصلحته الویرمز. بونك اوزرینه صدراعظم ایلچینك کاغدنده مندرج مواد تمامیله دولتك حقوق و منفعتنه موافقمیدر دکلمیدر بیان اولونمسنی افاده ایتدی. تکلیفات مذکوره مقصد دولته تماماً موافق دکلدر او جهتله محتاج تعدیل کورینیر دیه بالاتحاد بیان اولوندی . صدراعظم دولتك مقصدینه بتون بتون موافق اولمادیغی ومحتاج تعدیل کورولدیکی بیان اولنان تکلیفات ایچون مذاکره‌یه دوامدن ایسه سائر دولتلره مراجعت وزماننده استعانه تکلیفات مذکوره‌یی تغییره یعنی آرانیلان تعدیلاتی حاصل ایتمکه مدار اوله‌جغی طبیعی وارد خاطر اولور. حال بویله ایکن ایلریده دولتلره مراجعت ایجاب ایدرسه او طریقه کیدلمه‌نك امکانی موجود ایسه‌ده شمدیدن بوکا تشبث اولونمیوب ده مذاکره‌یه دوام صورتی البته بعض اسباب مطالعه‌سیله اوله‌جغندن بو سببلر نه در ایلریده لدی الحاجه درمیان اولونمق اوزره شمدیدن ایراد بیورولسه دیدی آیری آیری رأی صوردی .

شمدیدن دولتلره مراجعت اولونسه بوندن صحیح وفعلی بر فائده حاصل اوله‌جغنه حسب التجربه حکم اولونه‌ماز بونکله برابر مراجعت حالنده انکلتره کندیسندن غیری دولتلرك یاخود اونلردن بعضیلرینك فکرینی کندی طرفنه جلب ایدرسه طبیعی بز متضرر اولورز فاما انکلتره ایله ائتلاف قابل اوله‌ماز ایسه او وقت حال وزمانه کوره حرکت ولدی الایجاب دولتلره مراجعت اولنور دیه بالاتحاد بیان اولوندی بوحالده مذاکره‌یه دوامده اتحاد حاصل اولدیغندن وانکلتره ایلچیسی تکلیفاتنی بیلدیرمش اولدیغندن مرخص پاشالر مذاکره‌یه نه صورتله کیریشملی محتاج تعدیل اولدیغی بیان اولونان ماده‌لر هانکیلری ایسه اونلری نه

صورتله تعدیله چالیشمه‌لیدر . تعلیمات رسمیه‌یه محتاج اولدقلرندن بونلرده تدقیق اولونسه دینیلدی .

ایلچینك تکلیفاتی که اولا مصره طرف دولت علیه‌دن بر قومیسر تعیینیله بو قومیسرك وسائط مصلحانه ایله سودانده اعادهٔ آسایشه صالح احسن تدابیر حقنده خدیو وانکلیز مأموری ایله استشاره ایتمسی ثانیاً قومیسرمز خدیو وانکلیز مأموری ایله بالاتفاق مصر اردوسنی خدیوك و خدیویت ضابطانانك امری تحتنده ممالك شاهانه اهالیسندن عسکر تحریریله تنظیم ایتملری وبو اردونك انکلیز عسکری چیقدقدن صوکره آسایش وحدودك امنیتنی تأمین ایده‌بیله‌جك بر حاله وضع اولونمسی ثالثاً فرمان همایونلرله معاهداته وخدیو طرفندن وقوع بولان تعهدات دولیه‌یه و حقوق حکمرانیٔ حضرت پادشاهی‌یه موافق صورتله اولمق اوزره قومیسرلرك لزوم کوره‌جکلری تعدیلاتی اجرا ایچون احوال موجودهٔ مصریه‌یی خدیوله بالاتفاق تدقیق ویاخود حال حاضری تصدیق ایتملری رابعاً قومیسرلرك قوهٔ عسکریهٔ مصریه آسایش داخلی‌یی وحدودك امنیتنی محافظه‌یه مقتدر بر حاله کلدیکنی وایی بر اداره‌نك جریانی تأمین ایچون شعبات مختلفهٔ اداره صورت قویه ومتینه‌ده تأسیس ایدلدیکنی خدیوله بالاتفاق تسلیم ایدر ایتمز مملکتك انکلیز عسکری طرفندن تخلیه‌سنی بیان ایده‌جك برمقاولهٔ آتیه‌یه اساس اتخاذ اولنه‌جق صورتده حکومت متبوعه‌لرینه برتقریر ویرملری خامساً قومیسرلرخدیوله بالاتفاق اسرای زنجیه تجارتنك الغاسی تدابیرینی اتخاذ ایتملریدر . بونلر تکرار ایله مواد خمسهٔ مذکوره حقنده نه صورتله تعدیلات تکلیفی لازم کله‌جکی مقام صدارتدن حضاره صورلدی . مواد خمسه‌نك برنجی فقره‌سی اولان دولت علیه قومیسرینك تعیینی لزومنده اتحاد حاصل اولدی . فقط مواد مذکوره عیناً قبول اولونمادیغندن جریان ایدن مباحثات ومذاکرات اوزرینه تنسیب اولنان صور تعدیلیه ایلچینك مخطره‌سندن مخرج ماده‌لری بالالرینه شرح ایله اشارت وزیری هیئتجه امضا اولنه‌رق اشبو ضبطنامه‌یه ربط اولونمسنه قرار ویرلدی . اوندن صوکره مواد تعدیلیه‌نك اشبو ضبطله برابر حضور همایونه عرضیله مرخص پاشالرك تعدیلات مذکوره‌یی ایلچی‌یه تکلیفه مأمور اولملری بونلری ایلچی عیناً قبول ایدرسه فبها، ایتمدیکی حالده ممکن اولان تعدیلاتی استحصاله صرف مقدرت ایتملری ، مع مافیه تعدیلات مذکوره خارجنده مرخصلریمز ایلچی‌یه هرنه فکر ورأی ایراد ایده‌جك

اولورلر ایسه اونی « ادره‌فراندوم » صورتنده یعنی دولتك تصدیقنه معلقاً ایراد ایدوب بونلر هیئتجه قبول اولوندیغی وارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی صادر اولدیغی حالده موقع اجرایه قونولمسی و بو جهتله مرخصلریمزله سفیر بیننده هر مجلس مكالمه‌نك عقدنده مذاكرات ایچون ضبطنامه طوتیلوب عقیب مجلسده طرفیندن تحت امضایه آلنمسی خصوصلرینك با مضبطه عرض واستیذاننه بالاتحاد قرار ویرلدی .

انكلتره سفیر فوق العاده‌سی طرفندن ویریلن لایحه‌نك صورتیدر :

اولا : مصره كیتمك اوزره طرف دولت علیه‌دن بر قومیسر تعیین بیوریله‌جقدر . قومیسر مشار الیه اولا وسائط مصلحانه ایله سوداندە اعادهٔ حضور وآسایشه صالح احسن تدابیر حقنده خدیو حضرتلری وقرالیچه حضرتلرینك بر مأموریله استشاره ایده‌جك

ثانیاً : دولت علیه قومیسری خدیو حضرتلری وقرالیچه حضرتلرینك مأموریله بالاتفاق مصر اردوسنی خدیو حضرتلریله ضابطانك امری تحتنده اوله‌رق وطرف اشرف حضرت پادشاهیدن بو مقصده مبنی ممالك شاهانه‌لری اهالیسندن عسكر تحریر ایدلمسنه مساعده بیوریله‌رق تنسیق وتنظیم ایلیه‌جكدر مصر اردوسی مملكتك انكلیز عسكری طرفندن تخلیه‌سندن صوكره حضور وآسایش وحدودك امنیتنی محافظه و تأمین ایده‌بیله‌جك بر حاله وضع اولنمق لازم كلیر

ثالثاً : قومیسرلر حال حاضری تصدیق ویاخود بوبابده لزوم كوره‌جكلری تعدیلاتی اجرا ایتمك مقصدیله الیوم مصرده موجود اولان احوالی خدیو حضرتلریله بالاتفاق تدقیق ایده‌جكلردر بو كیفیت فرمان همایونلر ایله معاهداته وخدیو حضرتلری طرفندن وقوع بولان تعهدات دولیه‌یه وحكمرانیٔ حضرت پادشاهی‌یه موافق صورتده بولنمق اساسی اوزرینه اجرا اولونمق لازم كلیر

رابعاً : قومیسرله مصرك قوهٔ عسكریه‌سی حضور وآسایش داخلیی وحدودك امنیتنی درجهٔ كافیه‌ده محافظه‌یه مقتدر بر حالده اولدیغی وایی بر اداره‌نك جریانی تأمین ایده‌بیلمك ایچون شعبات مختلفهٔ اداره‌نك صورت قویه ومتینه‌ده تأسیس ایدلدیكنی خدیو حضرتلریله بالاتفاق تسلیم ایدر ایتمز دولت متبوعه‌لرینه مملكتك

انكليز عسكری طرفندن امر تخليه‌سنی تنظيم ايده‌جك بر مقاوله‌ٔ آتيه‌يه اساس اتخاذ اولنه‌بيله‌جك بر راپور اعطا ايده‌جكلردر

خامساً : قوميسرلر خديو حضرتلريله بالاتفاق اسرای زنجيه تجارتنی منع والغا ايلمك اوزره تدابير اتخاذ ايايه‌جكلردر .

مجلس مخصوص وكلا مضبطه‌سی صورتيدر :

مسئلهٔ مصريه مذاكراتی ايچون انكلتره دولتی طرفندن سفارت فوق‌العاده ايله درسعادته اعزام قيلنمش اولان سير هانری دروموند وولف ايله جانب سلطنت سنيه‌دن مرخص تعيين بيوريلان عاصم وكامل پاشالر بيننده جريان ايدن مذاكرات اوزرينه سفير مشار اليه طرفندن ويرلمش اولان ممضی مخطره ترجمه‌سی ايله مشار اليهمانك مشترك تقريری ومقام صدارتك تذكرهٔ معروضه‌سی امروفرمان همايون جناب خلافتپناهی مقتضای عاليسی وجهله بوكونكی مجلس وكلاد مطالعه ومسئله‌نك اهميت فوق العاده‌سی جهتيله هر جهتی كمايليق تأمل وملاحظه ايله مذاكرات ومباحثاتك تفصيلاتنی ومرخص پاشالرك نه صورتله حركت ايتملری ايجاب ايده‌جكنی واسباب موجبه‌سنی حاوی ممضی ضبطنامه وايلچينك مخطره‌سنده مندرج ماده‌لرك صورتنی وهر ماده حقنده دوشونيلن صورت تعديليه‌يی مبين وزيری هيئتجه ممضی ورقه اوراق سائره‌نك اعاده‌سيله معاً عرض وتقديم اولونمغله نزد عالئ حضور ملوكانه‌ده دخی قرين تنسيب بيورلديغی حالده بروجه مذاكرات حركت اولنمسی بالاتحاد تذكر اولونمغله اولبابده امر وفرمان حضرت من‌له الامر افندمزكدر

فی ٦ ذی الحجه سنه ٣٠٢ وفی ١٤ ايلول سنه ٣٠١

عاكف عاصم حسن عثمان ادهم احمد اسعد سعيد
وهبی رائف مصطفی كامل صبحی علی صائب حسن فهمی مصطفی

مجلس وكلا مقرراتی

١ — قومیسر اعزامی مناسبدر

٢ — دولت علیه قومیسری سودانده وسائط مصلحانه ایله اعادهٔ آسایش ایچون تدابیر حسنه اتخاذنده یالکز خدیو حضرتلریله استشاره ایده‌جکدر

٣ — مصر اردوسنی تنظیم ایچون ممالك شاهانه‌ده کوکللو عسکر تحریرنده محذور اولدیغی بیانیله بو تکلیف قبول اولونمیه‌جقدر

٤ — مصرجه حال حاضردن مقصد انکلیز عسکرینك مصره دخولندن اول موجود فرمان همایونلر احکامی داخلنده اولان اداره دیمك اولدیغی تصریح قیلنه‌جقدر . وخدیو حضرتلری طرفندن وقوع بولان تعهدات دولیه فرمان همایونلر ایله مشروط اولان مأذونیت دائره‌سنده‌کی مقاولات اوله‌جقدر

٥ — اشبو تشبثات واجراآت ایچون برسنه مدت کافی اوله‌جغندن بو مدتك ختامنه قدر قومیسرلر بروجه محرر تقریرلرینی بالاتفاق تنظیم وتقدیم ایتمدکاری تقدیرده آسایشك تقرریله امور حکومتك حسن جریانه باشلادیغی حقنده خدیو حضرتلری طرفندن ویریله‌جك بیاننامه اوچ ماه ظرفنده مصرك انکلیز عسکرندن تخلیه اولنه‌جغنه دائر بین الدولتین بر مقاوله‌نك عقدینه اساس اتخاذ اولنه‌جقدر واشبو اوچ ماه مدته خدیو طرفندن اعطا اولنه‌جق بیاننامه تاریخی مبدأ عد ایدیله‌جکدر

٦ — شایان قبولدر .

بر قاچ کون صوکره شرقی روم ایلی مسئله‌سی ظهور ایتدکده انفصالم وقوع بولمش اولدیغندن سوق عسکر جهتی وسودان اداره‌سنك اله آلنمسی ترك ایدیله‌رك مصرده آسایش تقرر وبرحکومت حسنه تأسس ایلدکدن صوکره مصرك انکلیز عسکرندن تخلیه‌سی حقنده هیئت جدیدهٔ وکلادن بر مضبطه یاپیلمش وموجبنجه ارادهٔ سنیه صادر اوله‌رق معلوم اولان مقاوله یاپیلمشدر .

مؤخراً سیر درومووند وولف کامل پاشا صدارتنده تکرار استانبوله کلدی . اولکی مقاوله‌یی تأییداً برمقاوله دها تنظیم اولندی ایسه‌ده تعاطی اولونمادی ظن

ایدرم . لکن مقاوله‌ٔ اولی دیگر طرفك مقصدینی حاصل ایتمك ایچون کافیدر وبوکا انکلتره خارجیه نظارتی طرفندن ٤ تشرین ثانی ١٨٨٦ تاریخنده رستم پاشایه ویریلوب مائی کتابدن نقلاً فرانسز غزته‌لرنده نشر اولنان تحریراتك محتویاتی وبالخصوص او تحریراتك فقرهٔ اخیره‌سی دلیل علنیدر . انکلتره سفیر فوق‌العاده‌سی برنجی دفعه استانبوله کلدکده ایلك مجلس مکالمه‌ده واقع اولوب طرفیندن پارافه ایدلمش فقط موانع واقعه‌دن طولایی امضا ایدیله‌مه‌مش اولان پروتوقول ایله خلفم زماننده یاپیلان ایکی مقاوله‌نك صورتلری اوراق متممه قسمنده کوسترلمشدر .

مؤخراً سودان اداره‌سی نه شکل کسب ایتدی . بحر احمر ساحللری هانکی دولتلرك اللرینه کچدی . هرکسك معلومی اولدیغندن بو محلده بیانه لزوم یوقدر . ینه مصره متعلق اوچ مادهٔ مهمه‌یی دخی بوراده اثبات ایلك داخل صدددر . بری انکلتره خارجیه ناظری لورد غرانویل ایله فرانسه‌نك لونده سفیر اسبقی وادینغتون بیننده بالتعاطی صورتلری دولت علیه‌یه ودول معظمه قابینه‌تولرینه تودیع اولنان تقریرلردرکه استحصالنده باب عالیدن واقع مساعینك دخی مدخلی واردی . غرانویل نوطه‌سی بیك سکز یوز سکسان سکز سنه‌سی اوائلنده انکلیز عسکری مصری تخلیه ایده‌جکی تعهدینی وشاید آسایش محلی استکمال اولنه‌میوب ده برمدت دها انکلیز عسکرینك اقامتنه لزوم کورینیر ایسه اول مدتی باب عالی ایله دیکر دولتلر تعیین ایتملرینه موافقتی مبیندر .

دیکر ماده دخی حسن فهمی پاشا لونده‌ده ایکن مصر مالیه‌سنك اصلاحی ایچون دولتلر بر قونفرانس یاپمشلر ومصر حکومتی نامنه برده استقراض عقدینی قرارلشدیرمشلر ایدی. استقراض مقاوله‌سنه مصرك امور ملکیه‌سنه تعلق ایدر بر طاقم ماده‌لر دخی قونمش اولدیغندن بونك دولت علیه لونده سفیری طرفندن امضاسی منافعمزه موافق اولمیه‌جغنی خارجیه مستشاری پانسموت صورت خیرخواهیده حسن فهمی پاشایه اخطار ایتمشیدی . حسن فهمی پاشا ایسه مصره تعلق ایدن بر مقاوله‌ٔ دولیه‌ده دولت علیه‌نك خارجده قالمسنی ایسته‌مدیکندن مقاوله‌نك امضاسنه اشتراك ایتمکلکمزی تکلیف ایتمش انکلتره دولتی‌ده بو تکلیفی قبول ایلمش و صورت حال بورایه بیلدیرلمش ایدی . واقعا بر مملکته متعلق مقاوله‌ده صاحب مملکتك خارج قالمسی ایی برشی اولمادیغندن حسن فهمی پاشانك

بو نقطهٔ نظردن مطالعه‌سى طوغرى ايدى. آما استقراض وسيله‌سيله مقاوله‌يه قونيلان ديكر مواد هم مصرك حقوق داخليه‌سنه هم‌ده دولتك مصر اوزرنده‌كى حق متبوعيتنه موافق شيلر اولماديغندن بونى امضا ايتمكلكمزى خيرلى كورمدم. بالعكس موسيو پانسموتك اخطار خير خواهيسنى دها زياده منفعتمزه موافق بولدم. ٢٢ مارت ١٨٨٥ تاريخيله خارجيه نظارتندن حسن فهمى پاشايه كوندريلن تلغراف ـ كه بالذات تسويد ايتمشدم ـ بو تلغرافده باب عالينك نظرياتى شو وجهله تصوير اولونمشدى . اولا : استقراض مقاوله‌سنه ربط ايديله‌جك سويش قنالنه دائر بر بياننامه‌ده بر فقره وار كه پاريسده اجتماع ايده‌جك قوميسيون انكلتره‌نك ٣ كانون ثانى ١٨٨٣ تاريخلى تحريرات عموميه‌سنى اساس مذاكرات اتخاذ ايده‌جك ديبور . باب عالى تحريرات عموميهٔ مذكوره‌ده مندرج اساسلر حقنده مهم بعض قيود احترازيه درميان و بونلرى انكلتره و فرانسه ايله دول سائره‌يه تبليغ ايتمشدى . اكر سويش قنالى قوميسيونه عائد معاملات ايچون سالف البيان تحريرات عموميه‌يى اساس اتخاذ ايدن بياننامه‌يى امضا ايتمش اولسه‌ق قيود احترازيهٔ سالفه‌مزك حكمى قاليرمى ؟ ثانياً : بياننامه‌يه مربوط قرار نامهٔ خديويتك اون ايكنجى ماده‌سى احوال مصريه حقنده تدقيقات عموميه اجراسنى وواردات مملكتك بر طرز جديد اوزره توزيعنى تأمين ايچون مناسب كوره‌جكى تدابيرى تكليفه مأمور وتصفيهٔ ديون قانوننامه‌سنى تنظيم ايدن قوميسيونه مشابه بر مختلط قوميسيون تشكيلندن بحث اولونيور . بر سوء مثال احداث ايده‌بيله‌جك بويله برقوميسيونك تشكيلى احتمالنى قبول ايتمك حقوق سلطنت سنيه ايله وخديويت مصريه‌نك منافعى و امر اداره‌جه حائز اولديغى امتيازات ايله قابل تأليفميدر ؟ ثالثاً : بياننامه‌نك آلتنجى ماده‌سنه نظراً انتخابات نتيجه‌سز قالديغى ياخود انتخاب اولنان مأمورلر كلمدكلرى حالده قوميسيونلر ايله تدقيقات مجلسلرى اعضاسى قونسولسلر طرفلرندن تعيين ايديله‌جكدر . بو فقره قونسلسلرك ادارهٔ مملكته مداخله‌لرينى تصديق وتأييد ايتمزمى؟ خامساً : قرارنامهٔ خديويتك طقوزنجى ماده‌سنك صوك فقره‌سى استقراض جديدك بر قسمى ايله يكرمى بشنجى ماده‌ده مصرح وارداتى يالكز ١٨٨٤ سنه‌سى آچيغنه وانكلتره حكومتنك مطلوبى اولان بقايايه دكل على الخصوص برمدت غيرمعينه ايچون سودان مصارفنه تخصيص ايديور. سادساً : قرار نامه‌نك اون سكزنجى ماده‌سنده بالجمله مصارف مملكته تقدم ايتمسى

لازم کلن مصر ویرکیسی دیکر بالجمله مصارفدن صوکره وضع وترتیب اولونمشدر . حسن فهمی پاشا ایله موسوروس پاشایه مواد مضره‌نك اخراجی شرطیله استقراض مقاوله‌سنی امضا ایده‌جکلرینی انکلتره قابینه‌توسنه بیلدیرملری ایچون خارجیه نظارتندن تعلیمات ویردیردم. لورد غرانویل ایسه ابتدا بومقاوله‌نك بزم طرفمزدن امضا اولونمسی محذورلی اوله‌جغنی انکلتره دولتی من غیر رسم اخطار ایتمش ایکن سفیرلرمزك اشتراکده اصرار ایلمش اولملرینی ممسك اتخاذ ایتدی . شویله‌که : مقاوله بتون دولتلر طرفندن امضا اولنه‌جق راده‌یه کلدکدن صوکره دولت علیه سفیرلرینك امضا ایتمك ایسته‌مه‌ملری شایان قبول اوله‌ماز دیدی . قرق سکز ساعته قدر امضا ایلزلرسه ایلچیلرمزك یعنی هم سفیر فوق العاده هم‌ده سفیر دائمیمزك پساپورطلرینی ویره‌جکنی انکلتره مجلس وکلاسی قراریله کندیلرینه بیلدیردی . اول باول باب عالیدن انکلتره سفارتی واسطه‌سیله واقع اولان تشبث اوزرینه پساپورط اعطاسی ایچون تعیین اولنان قرق سکز ساعت مهلته اون ایکی ساعت دها علاوه اولوندی. بو زمان ایچنـده بر طرفدن مابینده منعقد مجلس وکلانك دورا دور مذاکراتی دیکر طرفدن دول معظمه قابینـه‌لریله ایدیلن مخابرات مستعجله‌یی نتیجه‌لندیرمك ونابمحل اعتراضلره مدافعه ایلمك ایچون چکدیکم زحمتلر همان طوق بشر خارجنده ایدی دینلسه جائزدر . چونکه ویردیکم تعلیماتدن صوکره ایلچیلریمزك پساپورطلری اعطا اولنه‌جغی خبری کلنجه بعضلر بونی پولتیقه‌جه مغلوبیتمه حمل ایده‌رك سوینديلر . حال بوکه تسـوید ایتدیکم بو تعلیماتی خارجیه نظارتی واسطه‌سـیله لوندره‌ده‌کی ایلچیمزه کوندرمزدن اول دیکر سـفرا ایله‌ده بالذات مبادلهٔ افکار ایلشـدم . حتی موسیو رادوویچدن پرنس بیسمارقك رأینه مراجعت ایلسنی رجا ایتمشدم . مشار الیه موسیو رادوویچ پرنس بیسمارقك رأینی مسارعةً استحصال ایتدی . بوایش ایچون مابینده وبرطاقم سؤال وجوابلرله مشغول برحالده بولوندیغمدن بنی کورمه‌مکله تعلیماتی کندی خطیله محرر ومفصل بر مکتوب خصوصیٔ محرمانه‌سیله طرفمه بیلدیردی . (صورتی ۲۸ رقمیله اوراق متممه‌ده کوریلور) الحاصل طوتدیغم خط حرکت اجتهاد ذاتی دکل دیکر دولتلرك، خصوصـاً پرنس بیسمارقك رأینه‌ده موافق ایدی . بناءً علیه مقاوله‌نك طرفمزدن امضاسی ایچون مواد مبحوث عنهانك قسماً تعـدیلی وقسماً ده حذفی شرط مطلق اتخاذ یعنی لدی الحاجه مصرك مدافعـه‌سی دولت متبوعه‌یه عائد اولمق ومصرك دولت علیـه‌یه ویره‌جکی ویرکی

استقراض مقاوله نامه‌سنده بیان اولوندیغی کبی بتون مصارف محلیه ، استقراضات فائضلری و اشغال عسکری مصرفی اوندکدن صوکره دکل اونلرك هپسندن اول استیفا اولونمق بونلردن بشقه ادارهٔ ملکیه‌یه متعلق اولان درت ماده دخی منافع دولت‌علیه‌یه موافق صورتده تعدیل قیلنمق شرطلریله استقراض مقاوله‌سنك دولت علیه سفیری طرفندن امضاسنه مأذونیت ویرلدی . موضوع بحث اولان مواد سته‌ده‌کی تعدیلاتمزی مصدق بر بیاننامه مقاوله‌یه الحاق اولوندقدن صوکره موسوروس پاشا مقاوله‌یه وضع امضا ایلدی ومشکلات واقعه مع‌الموفقیة بیتدی .

شوراسی تأسفه شایاندرکه مقاولهٔ مذکوره ایله تفرعاتی سائر دولتلر کبی سلطنت سنیه طرفندن دخی معاهده شکلنده تصدیق وتعاطی اولنور ایکن کامل پاشایه خطاباً صدور ایدن ارادهٔ سنیه‌ده کان فنا برشی یاپیلمش کبی « بو ماده هیئت سابقه‌نك (ریاستنده بولوندیغم هیئت اولیور) سیئاتی جمله‌سندن اولوب مع التأسف اجرای ایجابنه ارادهٔ سنیه متعلق بیورلمشدر » یولنده عبارات موجود ایمش .

اوچنجی ماده دخی مصر دیون عمومیه صندوغنه آلمانیا ، روسیه دولتلری دائمی صورتده بر مأمور اقعادینی تکلیف ایتدکاری حالده خدیو بونی رد ایلدیکندن پرنس بیسمارق دولتین مأمورلرینی قبول ایتمسی ایچون باب عالیدن خدیویته امر ویرلمسنی تکلیف ایلدی . آلمانیا سفیری طرفندن ذات شاهانه‌یه ویریلن مخطره‌ده اکر باب عالی بویله بر امر ویررسه بو امر مصرده قوت متبوعیتی اساسنی تأسیسه مقدمه اوله‌جق ودیکر دولتلر او قوتی ترویج وانکلتره عسکرینی مصردن اخراجده اتفاق ایده‌جکلردر دییه بزجه سوینیله‌جك فقره‌لر درج اولونمش ایدی‌که موسیو رادوویچ نزدمده دخی عینی تشبث واخطارده بولوندی . مصرك اغتشاشاتنه اسماعیل پاشا زماننده یاپیلان مقاولات دولیه وتعهدات مالیه سبب اولدیغندن او مقاولات وتعهداتی دولت علیه پروتستو ایتمشدی . شمدی مصر مالیه‌سی ایچون بر ادارهٔ مختلطه تأسیسنه راضی اولمقلغمزی وآلمانیا وروسیه مأمورلرینی قبوله خدیوی اجبار ایتمکلکمزی مناسب کورمه‌دم . بوماده اشغال عسکری نتایج ضروریه‌سندن وامر اشغال ایله قائم برحالدر . او برطرف اولدیغی کبی صندوق نزدنده‌کی انکلیز مأمورلرینك دخی مأموریتی ساقط اولمق طبیعی ایدی . لکن ادارهٔ مشترکهٔ دولیه تأسس ایتدکدن صوکره فسخ اولنه‌ماز . خصوصا

ایلریده دول معظمه بزم مالیه‌مزه ایچون دخی مداخلهٔ مشترکه تکلیف ایتسه‌لر - که آرالق آرالق بوماده دولتلرجه تخطر اولونمقده‌در - طبیعی بو تکلیف رد اولنورسه‌ده اجزای متممه‌مزدن اولان بر مملکت ایچون تصویب ایتدیکمز اصول اداره‌یی حکومت مرکزیه ایچون قبولدن ابا ایتدیکمزده انظار دولده بر حرکت متناقضه عد اولنه‌جغنی دوشونوردم . بورالرینی حضور همایونه تقدیم اولنان لایحهٔ جوابیه‌ده بیان وانکلتره دولتنك مصرده احراز ایتدیکی موقع علیهنه اتفاق دول وعدی نه حالاً نه استقبالاً اعتماد اولنور مواعیددن اولمادیغنی افهام ایلدم .

لکن آلمانیا تکلیفنی قبوله اراده متعلق و هیئت وکلا اعضاسنك افکاری بو فکره ملتحق اولدیغندن بر شرطله شو تکلیفی قبوله موافقت ایتمشدم . شویله که : غوائل مصریه اکثریا احوال مالیه‌دن تولد ایدییور . مصرك حال مالیسنی باب‌عالینك دائمی بر قومیسری علی الدوام تفتیش ایدرك باب عالی‌یه بیلدیرسون . بو تفتیش اوزرینه لدی الحاجه دولتلرله دخی بالمذاکره او کبی غوائلك تجددینه حائل اوله‌جق تدابیر اتخاذ اولونسون صورتلرینی تکلیف ایلدم . تکلیفمز ابتدا دولتلرجه مخالفته اوغرادی. لکن اوچ آی چالیشیله‌رق نهایت موافقت دولیه استحصال اولوندی . پرنس بسمارقی تکلیفمزك قبولنه اماله ایدن پرنس مشار الیهك منظورلرندن اولان استانبول سفیری موسیو رادوویچ ایدی . سائر دولتلر، آلمانیا تکلیفمزی قبول ایتدیکنی کورونجه کندیلری‌ده قبول ایلدیلر. موسیو رادوویچك توصیه‌سنه و بو مسئله‌ده فکریمی ترویجه معاونت ایلدیکنه مبنیاً دولت علیه‌نك اسبق روما سفیری سرکیس افندی‌یی - که عالی پاشا زماننده طول مدت تحریرات خارجیه کتابتنده بولونمشدی - مصر مالیه قومیسرلکنه انتخاب ایتمشدم . دولت متبوعه‌نك دیون صندوقی اداره‌سنده موقع و نفوذی دیکر دولتلردن فرقلی اولمق ایچون قومیسریمزه صندیغك عثمانلی مأموری دکل قومیسر ایمپریال عنوانی ویرلمسی مقرر ایدی . فقط بوماده مجلس وکلاده مذاکره اولنورکن صبحی پاشا قومیسرك مسلمان اولمسنده اصرار ایتدی . مقصد اصلی مصر مالیه‌سنه مداخله ایچون بر اساس وضعی ماده‌سیدر . ایلریده قومیسرك تبدیلی لازم کلیرسه مسلمان انتخابی‌ده دولتك النده‌در ، دنیلدی ایسه‌ده قانع اولمادی . اکثریتله سرکیس افندینك تعیینی ایچون بر مضبطه یاپیلمش ایسه‌ده آنك‌ده اراده‌سی چیقمادی وچوق کچمکسزین انفصالم وقوع بولدی . بعدالانفصال ایشتدم که

خارجيه ناظرى سعيد پاشا مصر ماليه‌سى ايچون حكومت سنيه‌نك قوميسر كوندرمسى مصر اولديغنه دائر اولان فكر پادشاهى‌يى مع الاستصواب مجلس وكلاده بيان وديكر ذوات دخى آكا اشتراك ايدرك قوميسر تعييننده بتون بتون صرف نظر اولونمش . الحاصل بو ايشده‌ده مسئلهٔ شخصيه مسئلهٔ اصليه‌يه تقدم ايلمشدر . مؤخراً كامل پاشانك صدارتنده مصر مسئله‌سى ايچون منعقد اولان انجمن وكلاده بولنديرلمش اولديغمدن اووقت واوندن صكره دخى بو مسئله‌نك هيئت عموميه‌سى حقنده بعض اخطاراتده بولندم ايسه‌ده تخالف افكار ظهوريله تكليف اولنان صورت قرين اصغا اولنمامش ووقوعات ايسه اخطاراتمى تصديق ايتمشدر .

مابينده منعقد انجمن وكلاده شو صورتله بيان افكار ايلمشدم :

مصر مسئله‌سنك معلقيتده قالمش اولمسى مخاطره‌يى داعيدر . بو معلقيت نه قدر اوزارسه مخاطره او نسبتده آرتار . بناءً عليه بر صورت تنظيميه عقدى فرائض اموردندر . لكن ياپيله‌جق مقاوله حقوق دولتى تأمينه كافى اولمازسه عظيم تهلكه‌يه سبب اولور . يعنى يالكز بحر احمرك موازنه‌سى ياخود بحر احمر وسفيدك موازنه‌لرى بوزلماز . موازنهٔ دوليه‌يه ارتباط تامى بولنان تماميت ملكيه‌مز صورت كليه‌ده خلل پذير اولور . شويله‌كه : دولت عثمانيه حقوقنى تأمينه مدار اولميان بر مقاوله ياپدى . موازنه بوزولدى ، ديه ديكر دولتلر دخى ضررمزه اوله‌رق استيفاى منافعه قالقيشيرلر . بلكه‌ده فرانسه‌نك اول وآخر وحالا واقع اولان حركتى بويله بر غرضه وسيله تهيئه ايتمك ايچوندر . چونكه قرائت اولنان اوراقه نظراً آق دكزده علاقه‌دار اولان دولتلرك وولف مقاوله‌سنى تصديق ايتملرى لزومنده انكلتره طرفندن اصرار اولنمش ايمش . وفرانسه‌نك استانبول سفيرى بو مقاوله مصرده مداخلهٔ عسكريه اجراسى ايچون انكلتره دولتنه حق اشتراك ويرييور . بو ايسه حقوق حكمرانيكزه مغايردر ديه‌رك بزى ايقاظ صددنده بولنديغى كبى دولت متبوعه‌سى مقاولهٔ مذكوره‌يى تصديق ايده‌ميه‌جكنى اخطار ايلمش . اكر انكلتره ايله بو دفعه ياپيله‌جق مقاوله نقائصدن سالم اولمازسه فرانسه فرصت دوشديكى كبى بونى بهانه اتخاذ وعلاقه مند اولديغى بحر سفيد موازنه‌سى مختل اولديغنى ادعا ايده‌رك كندى منفعتنه موافق وبزه مضرتى منتج بر طريقه كيره‌بيله‌جكندن بشقه سبى دخى بزه عطف ايده‌بيلمسى ملحوظدر . ايتاليا طرابلس قطعه‌سنه تجاوز نيتنده بولنديغى و فرانسزلرك آكا تقدم

ایتمك ایستدكلری لورد سالیسبوری طرفندن رستم پاشایه اخطار اولنمسی بو ملا- حظه‌لری مؤید حالاتدندر .

فرانسه‌نك طرابلسه تعرض نیتنده بولندیغی سوزی مصر ایچون غیر معین بر مدتله ایكنجی دفعه برمقاوله دها یاپه‌رق آنی دولتلرده تصدیق ایتدیرمك مقصدینی استحضار غرضیله تهدیداً ایراد اولنمش. بر سوز دكل ده صحیحاً بو تعرض وجوده كله‌جكسه معادله مقصدیله دیكر دولتلرده بی قید قاله‌میه‌قلر وسببیتی بزه تحمیل ایده‌جكلردر . بناءً علیه بویله مخاطره‌لری قارشیله‌یه‌جق تدابیرده اغفاله وقت اولونمامليدر. متصور اولان مقاوله‌یه كلنجه احكامی صورت ظاهره‌ده تأیید حقوق ایدییور . لكن مقصود بالذات اولان تخلیه شرطنی مسكوت عنه براقیور. بو ایسه برنقیصه‌در. حین مذاكره‌ده ویریلن ایضاحاته كوره انكلتره مصر قطعه‌سی اوزرنده دولت علیه‌نك حقوق حاكمیتنه دائر سبق ایدن تأميناتی شمدیلرده تذكار ایتمه- یكندن او تأميناتی تجدید ایتدیرمك یعنی یالكز تصدیق حق یولنده بر مقاوله یاپمق وتخلیه ایچون وعده تعیيننه اهمیت ویرمه‌مك لازم كلیرمش . بوفكرك اصابت وعدم اصابتندن بحث ایتمك ایستمم . فقط خطهٔ مصریه اولاً بر معاهدهٔ اساسیه ثانیاً پارس وبرلین عهدنامه‌لری ایله تمامیت ملكیه‌مزه داخل اولمش و بو حقی انكلتره مصری اشغالدن صوكره دفعاتله تصدیق ایتمش ایدی . اومعاهدات وسنداتی شمدی تأیید ایتمیورسه بو دفعه یاپیله‌جق معاهده‌یی محافظه ایده‌جكنه واپلریده تخلیه قضیه‌سی قراره ربط اولنمق تكلیف ایدلدكجه احداث وسائل ایله بونی الی غیرالنهایه تمدید ایلیه‌جكنه یاخود لورد سالیسبوری طرفندن سفیرمزه ویریلن تقریرك سزای نظر دقت اولان خاتمه‌سنده بیان قیلندیغی وجهله مصر هیئت وسكنه‌سی بلاقید وشرط كسب استقلاله سوق واقدار اولنمیه‌جقلرینه نصل امنیت ایدیلیر . زمان وكالتمده باب عالینك تشبثاتی اوزرینه بیك سكز یوز سكسان درت سنه‌سی حزیرانك اون بشی واون آلتیسی تاریخلریله انكلتره وفرانسه دولتلری بیننده تعاطی اولنوب صورت رسمیه‌لری انكلتره طرفندن بزه ودیكر دولتلره تبلیغ اولنمش اولان و بو دفعه صورتلری انجمنده قرائت اولنان تقریرلردن ۱٦ حزیران سنه ۱۸۸٤ تاریخیله مؤرخ وانكلتره خارجیه نظارتندن محرر تقریره « انكلتره حكومتی بو خصوصده‌كی پولتیقه‌سنجه هركونه شك واشتباهی ازاله ایتمك اوزره وفرانسه حكومتی طرفندن وقوع بولان بیاناته مبنی كندی عسكرینی

١٨٨٨ سنه‌سی اوائلنده کیری چکمکه موافقت ایدر » فقره‌سی مسطوردر .
انفصالمدن یعنی اوراق رسمیه‌نك تعاطیسندن بر سنه صوکره استانبولده سیر هنری
دروموند وولف ایله برنجی دفعه یاپیلمش اولان مقاوله‌ده بو فقرهٔ مهمه مسکوة
عنها قالوب ده تعیین زمان تخلیه دیکر بر مقاوله‌یه تعلیق اولنمش اولمسنك اسباب
کافیه‌سی معلوم اوله‌میور . یالکز وولفك ایکنجی کلیشنده بر مقاوله دها امضا
اولنمش ایسه‌ده تعاطیسی تأخر ایتدیکی ومقاولهٔ اخیره‌ده مصرجه حرکات
عسکریه لازم کلدکده دولت علیه ایله انکلتره‌نك بو حرکتی مشترکاً اجرا ایتملرینه
دائر مندرج اولان قیده فرانسه طرفندن اعتراضات وقوعی سلطنت سنیه‌جه
تعاطیٔ مقاوله‌یه مانع اولدیغی بزم طرفدن اون سنه صوکره تخلیه‌نك اجراسی
و یاپیله‌جق مقاوله‌نامه او مدت ایچون بین الدولتین نافذ الحکم اولمسی یولنده
اخیراً لوندره قابینه‌توسنه تکلیفات وقوع بولدیغی واورانك عدم موافقتی اوزرینه
شمدیکی کشاکشلر ظهور ایده‌کلدیکی ایضاحات واقعه‌دن آکلاشیلیور . اعتقادمه
کوره وقتیله لورد غرانویل طرفدن حسن فهمی پاشایه تبلیغ اولنان لایحه‌نك بو
دفعه یاپیلمسی لازم کلن صورت تنظیمیه‌یه اساس عد اولنمسی مصر ایشلرینك حالیا
کسب ایتدیکی شکل و درجه اعتباریله اسلم اولدیغی کبی او لایحه‌نك موقع قبول
وتصدیقه ایصالی حال حاضره کوره موفقیاتدن معدود اولور. زیرا او لایحه‌ده مداخلهٔ
عسکریه ایچون انکلتره‌یه حق اشتراك ویرلمه‌مش و بو حق منحصراً دولت علیه‌یه
براقیلمش ایدی . آنی‌ده رأساً انکلتره دولتی طلب وتکلیف ایتمشدی . بو حالده
غرانویل لایحه‌سنك اساسلری دائره‌سنده بر صورت تسویه‌یه قرار ویرلمسنی تکلیف
ایده‌بیلیرز . یاخود تکلیفی بشقه بر صورتده اجرا ایدرز . ١٣٠٠ سنهٔ هجریه‌سی
خلالنده باب عالی ایله پارس ولوندره قابینه‌لری بیننده جریان ایتمش اولان مخابرات
نتیجه‌سنده تعاطی اولنان نوطه‌لره استناد ایتمکدر براز اول بیان ایتمشدم‌که دول
معظمه حلول ایده‌جك بیك سکز یوزسکسان سنه‌سی اوائلنده انکلیز اشغالنك دوامنه
آرتق لزوم قالمادیغنی تصدیق ایده‌جك اولورلرسه عسکرینی مصردن چیقاراجغنی
انکلتره دولتی تعهد ایتمشدی بو وعده اوچ سنه اول حلول ایتمش ایکن قرارك
حکمندن هر نصلسه استفاده ایتمامش ایسه‌کده اشبو عدم استفاده ماهیت تعهدی
تغییر ایتمز انکلیز عسکرینك مصرده اقامتی لزومی الحالة هذه باقی اولوب اولمدیغی
حقنده دولتلرك افکارینه مراجعت اولنور تخلیه زمانی حلول ایتدیکی بحثنده شاید

اتفاق ایتمیه‌جك اولورلرسه اشغال عسكری دها نقدر ممتد اوله‌جغی بزمله انكلتره دولتی آراسنده بالتعیین كرك او خصوصده وكرك بعض شرائط لازمه حقنده بین الطرفین بر مقاوله تعاطی ایدیلور آنجق انكلتره حكومتنك بر آرالق بزه رسماً بیلدیرمش اولدیغی تصور وموافقته دخی مطابق اوله‌جغی اوزره اشبو مقاوله اول باول برلین عهد نامه‌سنی امضا ایدن دولتلره وبعده سائر دوله عرض ایله آنلرك ده تصدیق وامضالری استحصال قلنملیدر بویله یاپیلمازسه یعنی بزم ایله انكلتره دولتی بیننده عقد اولنه‌جق معاهده دیگر دولتلره تصدیق ایتدیرلمیه‌جك اولورسه ولوكه مقاوله تخلیه ایچون بر وعده‌یی دخی حاوی اولسون حلول وعده‌ده تعهدینی ایفا ایتمك ایتمامك انكلتره‌نك رأی منفردینه وابسته اولور . عدم موافقتی تقدیرنده كندیسنی انفاذ مقاوله‌یه مجبورطوتمق دائرهٔ استطاعتمز خارجنده قالیر. بو حالك مضرات مستقبله‌سی ومصرده تغیر احوال دولت علیه‌نك علی العموم تمامیت ملكیه‌سنی تبدیله قدر تأثیر ایده‌جكی پك جلیدر .

مادام‌كه حقوقمزی عاجلاً وفعلاً استحصال ایتمكده‌كی قصورلرمزك اثری اوله‌رق مسئله بوكونكی كون مشهودمز اولان شكلی آلمشدر انكلتره اهالیسنده وافكار اهالی ایله حركت ایتمك قاعده‌سنی التزامه مجبور اولان انكلتره حكومتنده زمانك نادراً بخش ایده‌جكی طالع وفرصته بناءً كیرمش اولدقلری برقطعهٔ جسیمه‌دن بعدما بالاختیار وبلا عوض چیقمق نیتی موجود اوله‌جغی تسلیم اولنسه بیله محافظه‌كار وحریتپرور نامیله ایكی یه منقسم وقازانه‌جقلری آرا اعتباریله نوبت حكومت وقتاً بوقتٍ برندن دیگرینه منتقل اولان ایكی فرقه‌دن هر بری زمان مأموریتنده منافع مملكته دها ایی خدمت ایتمكه چالیشمق ودیگر فرقهٔ معارضه‌نك النه سررشتهٔ اعتراض ویرمه‌مك مجبوریتنده‌درلر بونلردن هانكیسی سركارده بولونسه بغیر مجبوریةٍ مصری ترك ایدوب‌ده مخالفی اولان هیئته وناسه قارشی مسئولیت ومؤاخذه‌یه تسلیم نفس ایده بیلمسی مشكل وبلكه متعذردر . او جهتله تخلیه‌یه بر مدت وضعیله بین الدولتین بر معاهده یاپیلسه بیله زمان معین حلولنده بوكا رعایت اولنمسی امیدندن زیاده اسباب احداثیله تعویق احكامی احتمالی غالبدر بناءً علیه هم تعیین وعده هم‌ده تصدیق دولی الزمدر . شوراسی‌ده بدیهیدركه حال حاضرده تخلیه زمانی مبین اولمق وسائر دولتلره دخی تصدیق ایتدیرلمك شرطیله بر صورت تنظیمیه عقد اولونمادقجه مصر مسئله‌سنجه دول معلومه‌هر كونه

مجبوريت ومقيديتدن آزاده بولنورلر . بو ايسه آنلردن بعضيلرينه مدار استفاده اوله‌جغنى وياخود مدار استفاده اولديغنى ملحوظدر . اليوم ايكى هيئت اتفاقيه‌يه منقسم اولان دولتلردن بعضلرى انكلتره كنديلرينه مظاهر بولونمق وهيچ اولمازسه ديكر دولتلرله بينلرنده اختلاف ظهورنده انكلتره مادةً ويا معناً طريق بى طرفى‌يه سالك اولمق ايچون بزم ضررمزه اوله‌رق اكا معاونت ايتمككى البته منفعتلرى مقتضياتندن عد ايلرلر . معلوم اولان دولتك مدت ووعده تصريح اولنميه‌رق انكلتره ايله برمقاوله عقد ايتمككمزى بزه توصيه ايلسى بو قبيلدندر حاصلى انكليزلرك مصره متعلق اولان امنيه‌سنه موافقت بخشنده بعض دولتلر دولت عليه نزدنده بعض وسائط سياسيه استعمال ايده بيليرلر . يعنى تخليه زمانى ايلريده قرارلشديريله‌بيلمك اوزره شمديلك يالكز تصديق حق حكمرانى يولنده انكلتره ايله عقد مقاوله‌يه حكومت سنيه‌يى تشويق ايليه‌بيليرلر بونده‌كى فائدۀ موهومه‌يى ده بر فائدۀ حقيقيه صورتنده كوسترلر لكن بويله بر مقاوله آتيده حكمسز قاليرسه آنك نافذيتى ايچون كنديلرى هيچ برضمان وتعهد ايتميه‌جكلردر بيان ايتديكم شكل وهيئتده مقاولۀ دوليه عقد اولنور ايسه شو محاذيرده مندفع اولور ظننده‌يم ديكر دولتلرك مقاوله‌يى تصديق ايتملرى فكرى مادامكه اولجه انكلتره دولتنك قريحه‌سندن صدور ايتدى شمدى بونى تكليف ايتمه‌مزى اوده رد ايتمه‌مك لازم كلير .

انجمنده اقليتده قالديغمدن مضبطه‌يه ربط ايتديكم رأى ورقه‌سنك صورتى آتيده درج اولنور :

> ٦ ذى القعده سنه ٣١٨ و ١ حزيران سنه ٣١٧ تاريخنده مابينده صدر اعظم كامل پاشا ، شوراى دولت رئيسى عارف پاشا ، خارجيه ناظرى سعيد پاشا ، جودت پاشا وشاكر پاشا ايله بندن مركب اوله‌رق اجتماع ايدن انجمن مخصوص مضبطه‌سنه طرفدن ربط اولنمش اولان رأى ورقه‌سنك صورتيدر :

مصر مسئله‌سنك معلقيتى نه قدر اوزارسه مخاطره‌سى ده او نسبتده تزايد ايده‌جكى بداهتنه نظراً دها زياده زمان كچمكسزين بر صورت تنظيميه عقدى فرائض اموردن بولونديغى جاى بحث واختلاف دكلدر . فقط بيك سكز يوز سكسان درت سنه‌سى حزيرانك اون بشى واون آلتيسى تاريخلريله انكلتره

وفرانسه دولتلری بیننده تعاطی اولنان تقریرلرده انکلتره حکومتی پولتیقه‌سنجه هرکونه شك واشتباهی ازاله ایتمك اوزره وفرانسه حکومتی طرفندن وقوع بولان بیاناتنه مبنی کندی عسکرینی بیك سکز یوز سکسان سکز سنه‌سی اوائلنده کیری چکمکه موافقت ایدر عباره‌سی موجود ایدی . حال بویله ایکن انکلتره بر سنه صوکره موسیو وولفك مأموریتیله عقد ایلدیکی ایلك مقاوله‌ده زمان تخلیه‌یی مسکوت عنه براقوب بوخصوصده ایلریده بر مقاوله یاپیلمسی شرطنی علاوه ایتمش ولورد غرانویلك حسن فهمی پاشایه ویردیکی لایحه‌ده لدی الحاجه مصره طرف سلطنت سنیه‌دن قوهٔ بریه وبحریه سوقی فقره‌سی موجود ایکن ینه موسیو وولفك وساطتیله عقد اولنوب تعاطیسی تأخر ایدن ایکنجی مقاوله‌ده وقت حاجتده دولت علیه ایله انکلتره دولتنك مشترکاً مصرده مداخلهٔ عسکریه اجرا ایلملری فقره‌سی قونولمشدر . بو صورتلر بو مثللو تأمینات دولیه‌نك تغیر احوال ایله تبدل ایتدیکنی کوستریبور . حتی خطهٔ مصریه‌ده حقوق حکمرانیٔ دولت علیه‌نك محفوظیتنی دولت مشار الیها مصری اشغالندن صکره تحریراً ومکرراً بیان ایتمش ایکن شمدی تأمین حقوق ایچون سند جدید استحصالی احتیاجنده بولنلمسی دخی قضیهٔ مشروحه‌یی مؤید کورینور . بو دفعه‌کی صورت تنظیمیه‌نك حکمنه دخی حیلولت عوارض ایله خلل کلمه‌مك ویاخود زمان تخلیه پك زیاده تطویل اولونمامق ویاخود دها سائر مشکلات ومخاطرات حدوث ایتمه‌مك ایچون براساس امینه بناء حال ایدلمسی اعتقاد عاجزانه‌مه کوره الزم ومستعجلدر . شمدیلك محفوظیت حقوقه متعلق تأمینات اخذیله اکتفا ایدیلوب‌ده مقصود بالذات اولان تخلیه خصوصنی مقاولهٔ آتیه‌یه تعلیق ایلك مقصده موافق کوریله‌مز . بناءً علیه تأیید حقوق وتعیین زمان تخلیه مطلبلرینه برلکده تشبث اولونمسی مطالعه‌سنده‌یم . وتخلیه‌یه برمدت تعیینی تکلیف اولنه‌جق اولسه دولت مشارالیهما ردی متضمن اولان تقریر سابقنه عطف ایله جواب ویره‌جکی حقنده اکثریت طرفندن بیان اولنان افکار واقعا مهم وشایان نظر ایسه‌ده مذاکره‌یه تشبث اثناسنده صرفی طبیعی اولان مساعی ولازم الارائه کورینان اسباب امنیت دلالتیله حکومت مشار الیهانك تقریر سابق محتویاتنده ثباتی برطرف اوله‌بیله‌جکی ملحوظدر .

امضا : صدر سابق
سعید

ملاحظه

پنجشنبه ٢٦ صفر ٣٠٦ و تشرين اول سنه ٣٠٤ و ١ تشرين ثانئ افرنجی ١٨٨٨ سويش قنالی مقاوله‌نامه‌سی بوكون غزته‌لرده رسماً نشر اولندی .

محذوراتی ١ : « انكليزلر ايلريده هندستانك دول بحريه طرفندن تهديدی ملاحظه‌سنه اهميت ويرييورلرسه آرتق مصردن چيقمازلر »

٢ : « ملاحظهٔ مذكوره‌يه اهميت ويرمزلرسه مصری ترك ايده‌بيليرلر مع مافيه هندستان طريقی تأمين اولنديغنه يعنی معاهده اقتضاسنجه دولت عليه هيچ بر زمان سويش قنالنی انكلتره سفائن حربيه‌سنه دخی سده مقتدر اوله‌ميه‌جغنه بناءً آرتق ممالك عثمانيه‌نك تماميتی مسئله‌سنده مجبوريت وعلاقه‌لری قالماز بويله بر حالك نتائجی ايسه سهل‌الكشفدر »

٣ : « خطهٔ مصريه‌نك مدافعه‌سی ويا حضور وآسايش داخلينك محافظه‌سی لازم كلدكده اونجی ماده بونی كندی قوتلريله تأمين ايچون دولت عليه ايله خديو مصره ظاهراً برحق ويرييور فقط ديكر طرفدن دردنجی وبشنجی ويدنجی وسكزنجی ماده‌لر احكامندن مستثنا اوله‌رق بو حقك اجراسنی لوندره بياننامه‌سنك ممضيلری بولنان انكلتره، آلمانيا، آوستريا، ايتاليا، روسيه وفرانسه دولتلرينه اخبار ايتمكه دولت عليه‌يی مجبور ايدييور . بو تقديرده مصرجه استقلالمز معاهده عقد اولنديغی كوندن اعتباراً مداخلات دوليه تحتنه كيرمشدر »

٤ : « دولت عليه‌نك بحر احمرك جهت شرقيه‌سنده واقع سائر ممالكنك كندی قوتيله مدافعه‌سنی تأمين ايچون اتخاذينه لزوم كوره‌جكی تدابيره دخی ذكر اولنان درت ماده‌نك احكامی هيچ بروجهله حائل ومانع اولميه‌جقدر » ديه معاهده‌نك اونجی ماده‌سنده بر فقره مندرج ايسه‌ده بوفقره ايله بحر احمرك جهت غربيه‌سی ترك اولنمش اوليور . معاهده دها مسوده حالنده ايكن ايتاليا دولتی بو معاهده ايله دولت عليه بحر احمرك جهت غربيه‌سنده‌كی حقوقنی ترك ايتديكنی ادعا واخبار ايلمشدر . ايتاليانك شو تفسيرنی باب عالی رد ايتمش وردمزی بعض دولتلر مخابره آراسنده ترويج ايلمش ايسه‌ده بوترويج معاهده‌يی شو صورتله بزه قبول ايتديرمك ايچون بر نوع اغفالدن عبارت ايدی . زيرا ايتاليانك ادعاسی اوزرينه بحر احمرك جهت غربيه‌سنده دخی حقوق مدافعه‌مز باقی اولديغنه دائر

نفس معاهده‌يه بر فقرۀ تعديليه علاوه اولنملى وبونى ايتاليا ايله برابر ديكر دولتلر تصديق ايتملى ايدى . مادامكه بوصورت تأمين اولونمادى ايتاليا دولتى فعلياتيله ثابت اولديغى وجهله بحرمذكورك جانب غربيسنده‌كى ممالكده حق تصرفمزى طانيمايوب دعواسنك مقتضياتنه دوام ايده‌جكدر . معاهده بويله ايكن دول سائره‌نك معاهده امضا اولونمازدن اول ومخابره اثناسنده واقع اولان جوابلرى ايله وقايۀ حقوق قابل اوله‌ماز . بوندن بشقه ايتاليانك حركتى موازنه‌يى بوزديغنه استناداً ديكر دولتلر دخى مملكت وحقمزى غصب ايدرلر »

٥ : « اونجى ماده‌نك ظاهراً ودولتلره اخبار كيفيت شرطيله مشروطا بيان ايتديكى استثنا دردنجى ، بشنجى ، يدنجى وسكزنجى ماده‌لر حقنده در اصل برنجى ماده ايچون دولت عليه‌نك حقوقنه لازم اولان قيد استثنائى درج اولونما-مشدر . شويله‌كه : اشبو ماده‌ده سويش قنالى حق محاصره‌نك اجراسنه تابع اوله‌ميه‌جغى مذكوردر . خديو مصر اولانلر ويا اهالئ مصر وقتاً من الاوقات تابعيت دولتدن خروج ايده‌جك اولورسه آنلرى دائرۀ مشروعيته ارجاع ايتمه‌نك طريقى قنالك محاصره آلتنه آلنمسيدر » ذكر اولنان برنجى ماده ايسه دولت عليه‌يه بوحقك اجراسنى منع ايتمشدر .

ينه دفعۀ رابعه وكالتم اواننده قره طاغ پرنسى استانبوله كله‌رك كوكصو قصرينه نازل اولمشدى . مشير نصرت پاشا وترجمان منير بك (منير پاشا) ايله پرنس مشاراليه بيننده برحدود مقاوله‌سى عقد وامضا اولنمشدر . معاهده‌لر محل عقدينه اضافتله ياد اولونمق عادتنه مبنى بوكا « كوكصو قصرى مقاوله‌سى » ديرلر . مدلولى ليم خطى كذركاهنجه قره طاغ امارتنك امالنه موافق ايدى . آما مشكل بو ايدى‌كه پرنس نيقولا لاجل‌الوداع سرايه كلديكى كون قره‌طاغ خارجيه مديرى موسيو باكوويچ متبوعى ايله طرف‌اشرف حضرت پادشاهيدن مأذونيتى حائز اولان نصرت ومنير پاشالر بيننده ياپيلان مقاوله‌يى رسم ملاقات سنيه مناسبتيله مابينده بولنان خارجيه ناظرى عارفى پاشايه بر تقريريله على‌الفور ويرمشدى .

بن ده اوصره‌ده اوراده بولنيوردم . تقريرنى ويردكدن صوكره قره طاغ خارجيه مديرى‌كه پرنس ايله برابر پادر ركاب ياخود آياغى كميده ايدى . يعنى حاضر اولان واپوره بينوب كيتمك ايچون سرايدن حركت ايتمك اوزره ايديلر . بويله تنك على‌الخصوص وداعلركه حكمدارلرك كمال مصافاتله يكديكرلرندن آيريله‌جقلرى

برهنكامدر، اونازك زمانده مقاوله‌ٔ معقوده‌يه اعتراض ايتمه‌يى وهله‌ٔ اوليده مناسب كورمدم . لكن سس چيقارلماسه پرنسك عودتندن صوكره ذاتاً معمول بها برمقاوله‌ٔ رسميه ماهيتنى آلمش اولان شو ورقه‌نك حكمنى تغيير ايتمك متعذر ايدى . آنى‌ده حقوق مملكت نقطه‌ٔ نظرندن كوكلم ترويج ايتمدى . حضوره كيره‌رك مسئله‌يى بيان، پرنس نيقولا حضرتلريله نصرت ومنير پاشا آراسنده تنظيم‌اولنان وباب‌عالى‌يه تبليغى شوزمانه تصادف‌ايتديريلن بومقاوله‌ٔ فوق‌السياسيانه اعتراض ايلدم . قره‌طاغ پرنسيله بالذات سويلشوب چاره‌سنى بولمقلغم اراده بيورلدى . بنده امتثالاً للامر العالى رسم وداعه ختام ويروب‌ده عودت‌ايتمك‌اوزره بولنان پرنسك نزدينه كيده‌رك احترام متحتم ولسان مناسبله مقاوله‌ٔ معهوده‌نك تصحيحنه رضاسنى رجا ايلدم . پرنس بونك ايچون خارجيه مديرى با كوويچه امر ويردى . كنديسى‌ده آنى واپورده بكلمك اوزره كيتدى . دولت عليه خارجيه ناظرى ايله قره طاغ اماراتى خارجيه مديرى حاضر ونصرت پاشا دخى مذاكراته واقف اولمق اوزره موجود وناظر اولديغى حالده عقد ايديلن مجلس مختصرده مقاوله نامه حقنده‌كى اسباب اعتراضاتمز استحضار وامارت خارجيه مديرى اقناع اولوندى . شويله كه قورتى مقاوله‌سنك فعلياتى تأخر ايتمسندن طولانى دول ستّه بر اوچنجى صورت تسويه اوله‌رق دولت عليه‌يه اولكونك قره طاغه تركنى تكليف ايله برابر اشقودره جهتندن ايلرى حدود قورتى خطنى تعقيب ايتمسنى علاوه ايتمشلر ايدى‌كه نفس غوسينه ومع ملحقات بلوه‌نك قسم كليسى قورتى مقاوله‌سى حكمنجه بزم طرفده واشقودره جهتندن يعنى ولاويقه‌دن ايلرى پارچه قره طاغده قاله‌جقدى .

حال بوكه « كوكصو مقاوله‌سى » اوزرينه امارت خارجيه مديرينك ويرديكى كذركاه قورتى خطنى اشقودره جهتندن ايلريده وكريده مع زياده ابقا ايتمشدر . شويله كه بو كذركاه موقرادن مورعوس قريه‌سى اوزرنده‌كى تپه‌يه كيديور . اورادن جبالك ذروه‌لرينى تعقيب ايده‌رك و (صادربقا) (زرانيچه) قريه‌لرينى قره طاغه براقه‌رق ليم نهرنده اسكى حدوده اتصال ايدييوردى . يعنى برلين عهدنامه‌سنك قورتى مقاوله‌سيله منفسخ اولان خطنه بغير حق رجوع ايديلميور ايدى . (موقرا پلاتينا) دن (سكولاو) قربنده ليم نهرينه و اسكى حدود اوزرنده‌كى نقطه‌يه قدر اولان قسمى ايسه قورتى خطنى دخى توسيع ايلشدى . قره‌طاغليلرك ياپدقلرى كذركاه خريطه‌سنه نظراً پوغ و مورعوس قريه‌لرى اونلره

ترك اولونمق لازم کله‌رك او طرفدن قورتی خطی خارجنده قره‌طاغ امارتنه تقریباً قرق کیلومترو مربع اراضی کچمك ایجاب ایدییوردی. بونلر ایسه خلاف قرار دول اولدیغندن کوکصو قصری مقاوله‌سنی باب عالینك رد ایتمکده حقی اولدیغی موسیو باکوویچه تصدیق ایتدیرلدی. اولجه عارفی پاشا طرفندن حدود مسئله‌سنه دائر هیئت وکلا قراریله باتقریر تبلیغ اولنان شرائط اربعه که لیم نهرینك قورتی خطی داخلنده‌کی وادی اوزرنده اولان نقاط حاکمه‌سی و اسلام کویلری بزده قالمق، ثانیاً: طریق مواردہ تأمین قیلنمق (غوسینه، بیلاوه، ایپك جاده‌لرنده)، ثالثاً: قورتی خطك ایکی مختلف خریطه آراسنده‌کی فرقی کذلك حکومت سنیه‌ده قالمق، رابعاً: یکی پازار وهرسك جهتلری بالطبع برلین خطنه تطبیق اولنمق خصوصلریدر. شرائط مذکوره‌یی بومقاوله تغییر ایتمه‌مش اولدیغنه دائر قره طاغ خارجیه مدیری همان او مجلسده برذیل یازارق وامضا ایده‌رك مفارقت ایلدی. تاریخ سلخ شوال ۱۳۰۰ و ۲۲ اغستوس ۹۹ ایدی. بعده نظارت خارجیه مقامندن صدارته کلن تذکره‌نك صورتی اوراق متممه قسمنده کوریلیر (نومرو ۲۸). ایشته بوحال دخی اثبات ایدرکه هیئت وکلا مسئول بولونسه مسئولیتك لازم غیر مفارقی اوله‌رق مصالح دولتده هم سلطنت سنیه غوائل مزعجه‌دن مصون هم ده امور دولت صلاحیتی اولمیانلرك مداخلات خطیئاتکارانه‌سندن مأمون قالیر. واقعا بالقان نیم جزیره‌سنده بولنان حکومتلرله مناسبات حسنه‌ده بولونمقلغمز فائده‌لی ایسه‌ده دولت علیه‌نك سمیحانه واو حکومتلرك حریصانه حرکتلری موازنهٔ صحیحه تحتنده مناسبات تأسسنه اکثریا مانع اولیور.

یوقاریده آلمانیا سفیرینك تذکیر نامی مناسبتیله برشی خاطریمه کلدی. اوچ یوز ایکی سنه‌سی اواخرنده بدأ ایدن معزولیتمدن صوکره بر طاقم ذوات مخصوصه بکا دیرلردی که احوال مملکت آثار انحطاط کوستریبور. ذات شاهانه رأس اداره‌یه کتیرلمه‌می ایستیورمش. بنی اغتشاش اداره‌یی اصلاحه مقتدر فرض ایدییورلرمش اما آلمانیا دولتی کامل پاشانك بقاسنی ملتزم وموسیو رادوویچ دائما بو بقایه ساعی اولدیغندن مأموریتم قابل اوله‌میورمش. بن ایسه موانع اولماسه بیله مأموریت ایچون کندمده لیاقت تصور ایده‌مدیکمدن بو سوزلره سکوتله جواب ویرییوردم. لکن اسباب نشری نه اولدیغنی بیله‌میورم. مابیندن ترشح ایدن بو فکر هرصنف خلق بیننده شایع اولمشدی. حتی برکون مشارالیه موسیو رادوویچ

نى كوردكده شو نشرياتدن جداً تأثرينى اظهار ايتدى . كنديسى استانبول سفا-
رتندن منفصل ومادريد ايلچيلكنه مأمور اولوب بورادن كيدركن مقام وداعده
كوندرديكى مكتوب هرنه قدرشخصى ايسه‌ده ذوات مخصوصه‌نك تلقينات ونشرياتى
رده كافى اولديغندن صورتى بروجه آتى درج اولندى .

Altesse,

En quittant aujourd'hui même Constantinople pour une autre destination, je tiens à vous exprimer combien je resterai toujours sensible aux bonnes relations qu'il m'avait été donnée d'entretenir avec Votre Altesse pendant qu'elle s'est trouvée aux affaires.

Je prie Votre Altesse de me garder un bon souvenir et d'agréer les assurances de ma haute et sincère considération.

(Signé) RADOWITZ

دفعهٔ رابعه وكالتمده استانبوله كلمش اولان پرنس دو باتمبرغ امارتك نشان
احداثنه مأذونيتى ذات شاهانه‌دن رجا ايتدى . اسعاف رجايه طرف پادشاهيدن
مساعده اولنديغندن مجلس وكلادن او يولده بر مضبطه ياپيلمسى ايچون ماينجى
بسيم بك نزدمه كلدى . نشان اسباب استقلالدندر . برلين معاهده نامه‌سى اقتضا-
سنجه يالكز مختاريت پولتيقه‌يى حائز اولان بلغارستان امارتنه نشان تأسيسى حقى
ويرمك امارتك استقلالنى تصديق ديمك اولور ديوب بوكا توسطده اظهار معذرت
ايتدم . ايكى ساعت صوكره آلمانيا سفارتى باش ترجمانى موسيو تستا خانه‌مه كلوب
پرنس دو باتمبرغك التماسنى تأييد ايتدى . مخالفتم مسموع اولديغندن بحثله سببنى
آرادى . بلغارستانك تصديق استقلالنه دليل اوله‌جق احواله باب عالى موافقت
ايده‌ميه‌جكى كبى سائر دول معظمه‌ده راضى اولمازلر فكرنده‌يم زميننده جواب
ويردم . تستا ديدى‌كه : « ظن ايدرم‌كه پرنس دو باتمبرغ مخالفتكزدن متأثر
اولور . بلكه سزى زيارت ده ايتمز » چونكه اولجه كلن خبر اوزرينه پرنسك
ويزيته‌سنى قبول ايتمك ايچون اوكون باب عالى‌يه عزيمتى تأخير ايدوب خانه‌مده
ساعت مقررهٔ ملاقاته انتظار ايديوردم . موسيو تستايه بويله مسائل سياسيه‌دن
طولايى زيارتى ترك ايده‌ميه‌جكنى پرنس دو باتمبرغك ظرافت سياسيه‌سندن استبعاد
ايتمكله حقم اوله‌مازمى ديمشدم . موسيو تستا آيريلوب كيتدكدن بر بچق ساعت
صوكره ايدى‌كه اجنبى پرنسلره مهماندارلق ايدن ماين دائره مديرى عرب

احمد آغا خانه‌مه کلوب ديدی‌که : « پرنس سزه کلمك ايچون حاجی حسين باغچه کوشکنه قدر کلمشدر . اورادن دونوب استانبول طرفنه کچدی . کنديسنك بشقه ايشی وارمش . سزه کله‌میه‌جك . » بوندن بر کون صوکره ايدی که مابيندن بر تذکره آلدم . مآلنده امارت داخلنده ارباب استحقاقك تقدير خدماتی نشانلرله حاصل اوله‌جق ايکن بوکا اقتدار اولونمامسندن بلغارستان پرنسی تأثر و اشتکا ايديور ديلمشدی . بلغارستان کبی مختاريت سياسيه‌يی حائز اولان مصر خديويتنده مرعی قاعده‌يه توفيقاً پرنس دو باتمبرغه‌ده براتلرينك اسم محللری آچيق اوله‌رق استدعا ايتدکجه عثمانی ومجيدی نشانلری ويريله‌بيلير جوابنی عرض ايتدم . آکا جواباً کلن اراده‌ده امارت نشانلريمزك قدرينی تنقيص ايتمك ايچون بونلری غير مستحقينه ويررسه محذورلی اولور . ماده بين‌الوکلا تأمل اولونمليدر ، ديه بيان بيورولمشدی . علامت استقلال اوله‌جق اولان نشان احداثی محذورينه نظراً احتمال آخر معرض اهميتده دکلدر . زميننده مجلس وکلادن مضبطه تقديم اولندی . موجبنجه ارادهٔ سنيه صادر اولديغندن وپرنس دو باتمبرغ قپو کتخدالغنك تقرير رسميسيله لازم اولان عثمانی ومجيدی نشانلرينی طلب ايلديکندن اسم محللری آچيق براتلر ايله کنديسنه کوندرلدی . خاطرده قالديغنه کوره صوکره‌ده بر يا ايکی دفعه نشانلر آلمشدی .

بوندن درت سنه اول ايسه پرنس فردیناندە نشان احداثی مأذونيتی ويرلديکنی وکلای دولت عليه و مأمورين عثمانيه‌يه خصوصاً ماکدونياده بولنان مأمورلريمزه ويرلمکده اولان نشانلر دلالتيله آکلادم . بلغارستان امارتندن سيويل مريت نشاننه نائل اولانلرك بری سيروز بلغار مکتبی معلمی اولمسی و بو نشان اعلان رسميده « تاجلی » تعبيريله توصيف اولونمسی آيريجه شايان دقت حاللردندر . [اقدام غزته‌سی نومرو ١٨٦٠ تاريخ ٢ جماذی الاول ١٣١٧ ـ ٨ ايلول ١٨٩٩]

ينه وکالت رابعه زماننه تصادف ايدن بر ماده قونغو قونفرانسيدر . برلينده تجمع ايده‌جك قونفرانسه درجهٔ ثانيه و ثالثه‌ده اولان دولتلری بيله پرنس بيسمارق دعوت ايتمشدی‌که دول مجتمعه‌نك عددی خاطرده قالديغنه کوره اون يدی اون سکز ايدی . يالکز دولت عليه استثنا اولونمشدی . حالبوکه قونغو حکومت مستقله‌سی دائره‌سنك آفريقای عثمانی ايله مناسباتندن طولايی الك بيوك علاقه‌دار دولت عثمانيه ايدی . دعوت اولونمديغمزدن طولايی برلين قابينه‌توسنه صورت

مؤثره‌ده شكايت ايتمشدم . او صره‌ده ماييندن بر تذكرهٔ خصوصيه آلدم كه مألنده قونغره قونفرانسنده دولت عليه‌نك مقاسمه‌سی كبی تصورات مضره موضوع بحث ايديله‌جكی حقنده‌كی مستخبرات تذكير و بوكا دخولمزك درجهٔ محاذيری اخطار بيوريليوردی .

موضوعی معين وبيوك كوچك بالجمله دولتلر مرخصلرندن مركب بر قونغره‌ده ممالك عثمانيه‌نك تقسيمی بحثلری چيقمسی احتمالی خاطر وخياله كلمز . فرض محال اوله‌رق بو احتمال تسليم اولونسه بيله يابه‌جغمز شی موجوديتمز عليهنده دوران ايده‌جك افكار ونظرياته مدافعه‌در . قونغره‌يه اشتراك ايسه اعظم واسطهٔ مدافعه در . ديبه عرض وتأخر اراده اوزرينه بوعرضی تأكيد ايتدم . برلينده شكايتمز تكرار قيلندی . بر قاچ كون صوكره دولت عليه‌نك مدعويتنی مبين اولان آلمانيا سفارتی تقريرينی باش ترجمان موسيو تستا بكا كتيردی . بعدالقرائه خارجيه نظارتنه كوندرلمسنی رجا واو صره‌ده پرنس بسمارق نامنه دولت‌عليه حقنده تأمين اولنان آثار مخالصته تشكر ايتدم . عهد قريبده آفريقای عثمانيده تماميت ملكيه‌مزه مخالف اوله‌رق وجوده كلن مقررات كه معلومدر قونغره مجلس دوليسنه دولت عليه مرخصلری داخل اولديغی زمان تماميت ملكيه‌مزه مساعد صورتده اتخاذ ايدلمش اولان قرارلره استناداً باب عالی مقررات اخيره‌يی پروتستو ايتمش ايمش . بدايت مسئله‌ده ماينه يازيلان تذكرهٔ جوابيه صورتی (٢٩) نومرولی ورقهٔ متممه‌ده كوريلير .

معلومدر كه تجارت معاهده‌لری تعديلاتی مملكتمزك اعظم منافع اقتصاديه‌سيدر . زمان وكالتمده موجود بولديغم معاهدات تجاريه ايكی قسمه منقسم ايدی . بر قسمی قابل فسخ ديكر قسمی قابل تعديل ايدی . برنجيسی انكلتره، ايتاليا، اسوچ نوروج، اسپانيا، آمريقا، فلمنك، بلچيقا، دانيمارقه ايله منعقد ايدی . ايكنجی قسم كه قابل تعديل اولانلردر . آوستريا، آلمانيا، فرانسه، پورتكيز وزولورين حكومتلريله ايدی . هريدی سنه‌ده بركره ايكی طرف معاهداتك كرك مفسوخيت كرك تعديلاتنی بر سنه اول يعنی آلتنجی سنه ختامنده يكديكره اخباره مجبور ايكن هر بری يدی سنه‌دن عبارت اولان اوچ دوره‌نك ايكيسی بزم طرفدن ايفای وظيفه اولونمقسزين يعنی قابل فسخ اولانلر ايچون مفسوخيت وقابل تعديل اولانلر ايچون تعديلات برر سنه اول طلب ايدلمكسزين كچوب

كيتمشدر . دورهٔ ثالثه زمانمه تصادف ايتديكندن كرك طلب مفسوخيت كرك طلب تعديلات وظيفه‌لرينى بر سنه مقدم ادا ايلدم . الك صوكره‌يه قاله‌جق معاهده‌نك زمان انفساخى ١٨٨٤ سنه‌سى حزيرانتك دردنجى كونى ايدى . خاطراتمى قرائت ايدنلر آتى الذكر استطراده امالهٔ نظر ايلسونلر . ١٨٨٤ حزيرانى كه الك صوك زمان فسخدر . اوزماندن مخطره‌نك تاريخ تحريرينه قدر اون درت سنه كچمش حالا معاهدات تبديل اولنه‌مامشدر . يالكز بندن صوكره ١٨٩٠ده آلمانيا ايله يكرمى بر سنه مدتله يكى بر تجارت معاهده‌سى عقد وتعاطى اولونمشدر . بو حالده عموم معاهده‌لرك دخى مدتى يكرمى برسنه اولمق لازم كله‌جكندن بشقه بر دولت ايچون بر عوض و منفعته مقابل ويريله‌جك مساعده بلا عوض ديكر دولتلره ويرلمه‌جكى حقنده زمان مأموريتمده وضع وتكليف اولنان شرط اساسى‌يى مذاكره‌يه انفصالمدن صوكره دوام اولونمامشدر. اسلاف زمانلرنده ايسه كنديلريله معاهده عقد اولنه‌جق دولتلره بوشرط قبول ايتديرلمامش اولديغندن شمدى‌هانكى دولتله معاهده ياپيله‌جق اولسه او دولت الك زياده مظهر امتياز اولان دولتلره وآنلرك تبعه‌سى تجارت وسير سفائننه ويريلن مساعداتدن استفاده قاعدهٔ مطلقه‌سنى سند اتخاذ ايدرك امتيازات واقعه‌يه اشتراك ايليه‌جكدر . بوحالده مأموريتم اثناسنده بو خصوص اهم ايچون صرف ايديلن بونجه مساعى‌كه درجاتى ايضاحات آتيه‌دن معلوم اولور كاملاً ضايع وهدر اولمشدر . كلهم معاهده‌لرك جزؤ متممى اولان تعرفه‌لره بونلرك ده معاهده مرعى الاجرا اولديغى كوندن اعتباراً يدى سنه مدتله جارى اولمسى مقتضاى عهددر . طرفين معاهدينندن هربرينك يدى سنه مدت منقضى اولمازدن بر سنه مقدم تعرفه‌يى رؤيت ايتديرمكه وتعديلنى طلب ايتمكه استحقاقى واردر . اكر برنجى سنه‌نك ختامندن اعتباراً طرفيندن برى اشبو رخصت بالقوه‌يى فعله كتيرمزسه تعرفه ديكر بر يدى سنه دها مرعى الاجرا طوتولمق لازم كلير . برنجى ايكنجى يدى سنه‌لرده تعرفه‌لر ايچون تعديلات طلبى وظيفه‌سى دخى هر نصلسه باب عاليجه مهمل قالمش برده وقتيله عهد وتعرفه‌لرك دورلرى هر يدى سنه‌ده بر تاريخه تصادف ايده‌جك صورتده ياپيلمديغى ايچون بعض معاهده‌لرك اوچنجى يدى سنه‌سى تعرفه‌لردن مقدم حلول ايتمش بعضلرنده عكس حال واقع اولمش ايدى . عهدلرك وقت مفسوخيتنى بكله‌مك مجبوريتى آرايه كير - ديكى ايچون تعرفه‌لر منفسخ اولديغى ١٨٨٢ سنه‌سى مارتنك اون برى تاريخلى نوطه

ايله اعلان ايتديردم . يوزده سكز رسم ادخالات يوزده يكرمی‌يه ابلاغ اولنمق شرطيله‌ده دولتلر تجديد معاهداته دعوت اولنديلر .

يوقاريده ذكر اولنان دولتلر آراسنده اسمی گچمين روسيه دولتيله منعقد تجارت معاهده‌سی ايسه سنهٔ مذكوره مارتنك اون ايكيسنده منقضی اولديغندن اعلان مفسوخيتنه حاجت قالمامشدر .

بناءً عليه اول باول روسيه ايله تجديد معاهده‌يه شروع اولنمق ايجاب ايتدی . بونك ايچون پترسبورغدن برمأمورده كلدی. دولت مشاراليها ايله تجارت معاهده‌سی و تعرفه‌سی اساس جديده كوره قرارلاشديرلدی . بونده انحصارات ايچون بر فقره واردركه عموميت مسئله‌يه تعلق ايتمز . روسيه مرخصلری معاهده ايله متفرعاتنی امضا ايلديلر . لكن موقع اجرايه قونولمسی ايچون ديكر دولتلرك معاهده‌لری نتيجه‌سنه انتظار ضروری ايدی. عهود قديمه ايله تعرفه‌لرك مفسوخيتندن صوكره رسومات امانتنده منعقد قوميسيون موقتاً اسكی تعرفه‌لره تطبيقاً رسوم اخذينی باب عاليدن استيذان ايلدی . حال‌بوكه تكاليفمزك دول مشاراليهم طرفندن قبولی و عهدلرك تجددی تأخر ايده‌جك اولور ايسه (نته‌كيم تأخر ايتمشدر) مفسوخ عد اولنان تعرفه‌لر احكامی تمديد اولونسون دنيلميه‌جكندن امين دكلدم . بويله‌لكله وموقت نام و اعتبارينك تسلسليله عهود قديمه بر خيلی زمانلر دها دوام ايتميه‌جكی مشكوك ايدی . اونك ايچون يكی عهدلر ياپيلنجه‌يه قدر رايج اوزرندن رسم آلنمسنی تنسيب ايلدم . رسومات امانتی ايسه عهود جديده‌نك تنظيمنه قدر قديم تعرفه‌لر موقتاً مرعی اولمق حقنده‌كی تكليفنی اونوته‌رق ينه امانتده مجتمع قوميسيون ديكر بر مضبطه‌سنده موقتاً يوزده سكز رسم آلنيرسه اسكی معاهده‌لرك دوامنی انتاج ايدر بوحالده منافع خزينه وتجاريه وقايه ايدلمامش اولور ، ديدی‌كه ملاحظهٔ سابقه‌سنی بالذات جرح ايلمشدر .

شوفقرهٔ اخيره‌يی بياندن مقصدم رسومات‌امانتی مادام‌كه بر مديريت عموميه‌در سائر حكومتلرده مرعی قاعده‌يه رعايت اولونسه مدير عمومی‌يی وكلادن مرجع طبيعيسی اولان ذات يعنی ماليه وكيلی [بزم اصطلاحمزه كوره ماليه ناظری] انتخاب ايلر . ماليه وكيلی ايسه كرك مدير عموميلری انتخابده كرك هيئت وكلا ايچنده مشروطيت لوازمندن اولان مسئوليت منفرده‌ده ومجتمعه اصولنی اساس اتخاذ ايده‌جكندن مسئوليتدن تخليص نفس ايچون دقت وبصيرتله حركت ايدر .

بزده امر بویله اولمادیغندن اگر دوائره باب عالیده نظارت وایشلرینك صورت جریاننه دقت ایلمیه‌جك اولورسه عظیم خطا وضررلر وقوعه گله‌جکنه بر دلیل مادی دها علاوه ایتمکدر . الحاصل اهمیتلی بر دائره‌نك رأس اداره‌سنده بولنان ذات طرفندن بر وقت ویریلن رأی بشقه وبر زمان صوکره‌ده بشقه ایدی . ایکنجی رأی برنجینك ضد تامی ایدی . بو ذات بو رأیلری ویررکن منفعت دولت هانکیسنده اولدیغنه اعمال افکار ایتمه‌مش اولملی که علی العمیا بربرینی ناقض تکلیفلرده بولونمشدر . چونکه قاعدهٔ مشروطیته مطابق قاعدهٔ مسئولیت یوقدر . اولمایجه مسئولیت عادیه احتمالی اولسه بیله بونك حکمسز قاله‌جغی احتمالی غالب بولوندیغندن حکم زمان نه‌یی ایجاب ایدییورسه آکا کوره حرکتدن احتراز اولونمامقده‌در .

کلهم مفسوخیت اعلانندن صوکره‌کی احواله ، آلمانیا دولتی معاهده وتعرفه عقدنده مشکلات ایقاعنه باشلامشدی . پرنس بیسمارق تجارت نظارتی دخی عهده‌سنده جمع ایلمش اولدیغندن تجارت معاهداتنی آلمانیا تجارتی نقطهٔ نظرندن بالذات تدقیق ایدییوردی . دولت مشار الیها : « تعرفه‌یی منفرداً فسخه باب عالینك صلاحیتی یوقدر . بونده اتحاد طرفین شرطدر . » دیدی . سفیر ایله اولان بر مکالمه‌مده : تعرفه‌نك فسخنده اتفاق طرفینك لزومنه دلالت ایدر عبارهٔ عهدیه مفقوددر . عکسنه دائر ایسه صراحت واردر . » جوابنی ویردم . دولت مشار الیها بالآخره مخالفتنی ترك ایتدی . آلمانیا ادخالاتندن دخی رایج اوزرندن رسم استیفاسنه باشلاندی . لکن سفارت یکی تعرفه یاپیلمق ایچون شمدی‌یه قدر جاری اولان مختلف تعرفه‌لردن هانکیسنی تجارتنه فائده‌لی کوررسه آنی ترجیح وانتخاب ایدوب ایده‌میه‌جکنی دولت متبوعه‌سنك تعلیماتیله باتقریر سؤال ایتمشدی . مفسوخ تعرفه‌لردن برینی کندی تجارتنه دها فائده‌لی بولمسندن طولایی آنی هیئت عمومیه‌سیله قبول ایتمك ایچون بر دولته حق ترجیح ویرمك اساساً جائز اولمادقدن بشقه عموم دولتلر بوندن استفاده ایده‌جکلردی . او حالده مدتلری ختام بولان تعرفه‌لرکه مفسوخیتلرینی اعلان ایتمشدك شو حق ترجیحی قبول سببیله آنلر باقی اوله‌جق وبزم مفسوخیت اعلانی کأن لم یکن حکمنه کیره‌جك ایدی . واقعا ظاهراً قدیم تعرفه‌لر حکمدن ساقط اوله‌جقدیسه‌ده بونلر بزم ضررمزه ودیکر دولتلرك لهنه کأن لم یکن اوله‌جقلردی . زیرا تعرفه‌سی

مفسوخ اولان دولت دیکر مفسوخ اولان تعرفه‌لردن هانکیسی دها آز رسومی حاوی‌ایسه آنی انتخاب ایله یکی تعرفه مقامنده بزه ارائه ایده‌جك ایدی . بوحالدن فضله آلمانیا سفارتی ویردیکی تقریرده بر شرط ایله تعدیل رسومه موافقتنی بیان ایلدی . بوشرط یکون ضمائم یوزده سکز رسم قدیمی کچمه‌مش ایدی . او ایسه اشیادن بعضیسنك رسمنی تزیید بعضیسنی تنزیل ایله رسمك یکوننی ینه اولکی راده‌ده براقق دیمك ایدی‌که استهلا کاتی آز اولان زینت اشیاسی و امثالی شیلرده رسم آرتوب کثیرالاستهلاك بولنان واحتیاجات ضروریه‌دن اولان اشیانك رسمی اولکندن زیاده تناقص ایده‌جکدی . چونکه مفرداتنده یوزده یکرمی رسم قبول ایتمك وعموم ادخالاتك یکون رسومنده ینه یوزده سکزی تجاوز ایتمامك بشقه بر طریق ایله حاصل اوله‌ماز ایدی‌که تعبیر جائز ایسه « اسکی طاس اسکی حمام » ضرب مثلمز بو قضیه‌نك محل صرفی اولوردی . دول سائره‌یه دخی نمونهٔ امتثال اولان شو حرکتدن طولایی باب عالی برلین قابینه‌توسنه وبوراده آلمانیا سفارتنه شکایت ایلدی . سفیرله ملاقاتمك برنده ممالك عثمانیه‌ده آلمانیا تجارتنی ترویج ایچون سلطنت سنیه‌نك مساعداتی آرتدقجه ضررمز چوغالیور . فقره‌سنی کندیسنك ایلیشمیه‌جکی بر صورتده ایراد ایلدم . بر قاچ کون صوکره سفارتك پرنس بیسمارق نامنه طرفمه تبلیغات مساعده‌کارانه‌سی وقوع بولدی‌که تبلیغه واسطه اولان باش ترجمان دائرهٔ صدارته کلدکده ایلچیلردن بری یانمده دیکر بعض سفرا انتظار صالوننده اولدقلرندن کندی نوبت ملاقاتی اوزایه‌جغی ایچون ترجمان مومی‌الیه صورتی آتیده محرر ورقه‌یی بکا ارسال ایتمشدی . ورقهٔ مذکوره نزدمده‌در .

Le 31 Mai 1883.

Altesse,

Nous avons reçu un télégramme du Prince Bismarck qui nous charge de déclarer à Votre Altesse qu'il n'avait nullement l'intention d'exercer une pression sur la Sublime porte dans la question des tarifs parcequ'il ne voulait pas créer des embarras à Votre Altesse.

Le prince réitère ses remerciments à Votre Altesse et ajoute qu'il constate avec une vive satisfaction que Votre Altesse désire s'entendre avec nous amicalement sur les nouveaux tarifs.

J'ai l'honneur d'être de Votre Altesse le très humble serviteur.

(Signé) TESTA

پرنس بيسمارق مطلبمزه موافقت ايتدكدن صوكره آوستريا دولتی بر طرفدن تزييد رسوم اساسنی قبول ديكر طرفدن رسوم جديده‌نك يكونی رسوم قديمه‌نك يكوننی تجاوز ايتمه‌مسی شرطنی درميان ايتدی . تعبير آخرله آلمانيانك براقديغی خط حركتی احيا و تقليد ايلدی . فقط آوستريا مجارستان تجارتنه رايجه كوره رسم ويرمك الويرديكندن آلمانيانك اولجه ياپديغی كبی فسخ تعرفه‌يه اعتراض اولونمامش بالعكس بونده مفسوخيت قبول اولونمش ايدی . دولت مشار اليها سفارتنه يازديرديغم تقرير جوابی‌يه شونی علاوه ايتديردم‌كه « مادام اولكی عهد وتعرفه مفسوخدر عهد جديد عقد اولونجيه قدر ايسترسه اسكی تعرفه‌يه ايسترسه رايجه كوره رسم اخذنده دولت عليه‌نك حق اختياری وار . اكر آوستريا يوزده يكرمی رسم ويرمك اساسنی بلا شرط قبول ايتمزسه آوستريا مجارستان تجارتندن اسكی تعرفه موجبنجه رسم اخذنی ترجيح ايده‌جكز . آوستريا وضع ايتديكی شرطی بونك اوزرينه كيری آلدی . انكلتره وديكر دولتلرله ذاتاً ائتلاف ايتمك اوزره ايدك . نتيجهٔ عموميه اوله‌رق يكی معاهده‌لرك مثلا ايكيشر اوچر سنه كبی قيصه مدتله عقد اولونمسنی تكليف ايلدك . بعض دولتلر مخالفت ايتديلرسه‌ده او ايامده آلمانيا وفرانسه دولتلری يونان دولتيله ايكيشر سنه مدتله معاهدهٔ تجاريه عقد ايلمش اولدقلرندن يونانيلره ايديلن معامله‌يی بزه دريغ ايتملرينه اعتراض حتی آتنه‌دن او معاهده‌نك بر نسخه‌سنی كتيرده‌رك معترض طرفلره ارائه ايتديردم . نهايت آتی الذكر مقاولهٔ ابتدائيه لايحه‌سنی قلمه آلوب مجلس وكلاده اوقودم . بو لايحه‌يی رفقام دخی قبول ايلدكلرندن سفارتلرله اول باول آكا تطبيقاً مقاوله‌لر تنظيم وتعاطيسی ايچون بالاستيذان خارجيه نظارتنه مأذونيت ويرلدی ، وبالذات قلمه آلديغم معاهده لايحه‌سی خارجيه ناظری عارفی پاشايه باتذكره كوندرلدی .

صورت لايحه :

دولت عليه خارجيه ناظری ابهتلو دولتلو پاشا حضرتلری ايله . . . دولتنك درسعادت سفيری حكومت متبوعه‌لرندن حائز اولدقلری مأذونيته مبنی مواد آتی الذكره قرار ويرمشلردر .

برنجی ماده — دولت عليه ايله . . . . دولتی بيننده منعقد اولوب . . . .

تاریخنده مدتی انقضا ایتمکله مفسوخ اولان تجارت معاهده‌سنك . . . . تاریخنه قدر موقتاً دوام ایتمسنه قرار ویرلمشدر تاریخ مذکوره‌قدر شاید یکی تجارت معاهده‌سی عقد اولونه‌مامش بولنورسه طرفینك مناسبات تجاریه‌سی بر معاهدهٔ جدیده ایله تعیین اولونیجه قدر ادخالات واخراجات رسومنك مقدارنده آرتق دولت علیه‌نك سربستیٔ حرکتنی محافظه ایتمسنه هیچ بر سببله ایقاع موانع اولنه‌میه‌جقدر .

ایکنجی ماده — باب عالینك دولت متحابه سفراسنه تکلیف ایلدیکی اساسلره توفیقاً دولت علیه ایله دولت مشار الیها بیننده یکی بر تجارت معاهده‌سی عقد اولنه‌جقدر اشبو معاهدهٔ جدیده ایله آکا مربوط اوله‌جق تعرفه‌نك ختام مدتنه قدر احکامنه هیچ بر صورتله خلل کتیرلمیوب فقط معاهدهٔ جدیده‌نك عقدندن تاریخ ختامنه قدر اولان مدت ظرفنده دولت علیه طرفندن دیکر بر دولتك تبعه‌سنه وتجارت وسیر سفائننه بر شرط مخصوص مقابلنده اولمقسزین مساعدهٔ زائده وقوع بوله‌جق اولورسه او مساعده دولت مشار الیهانك تبعه‌سی وسیر سفائنی حقنده دخی دریغ اولونمیه‌جقدر . بناءً علیه دولت علیه ایله دولت مشار الیها بیننده عقد اولنه‌جق تجارت معاهده‌سنه بوندن مقدم بر دولتك تبعه‌سی ایله سیر سفائننه ویرلمش اولان امتیازات وآندن منبعث احوال اساس اوله‌میوب یوقاریده بیان اولوندیغی اوزره بوندن صوکره بر شرط وعوض تحتنده اولمیه‌رق بر اوچنجی دولت ایچون زائد بر مساعده واقع اوله‌جق اولورسه آنجق او مساعده دولت مشار الیها تبعه‌سنه دخی تأمین قیلنه‌جقدر .

٢٧ تشرین ثانی سنه ٢٩٩

ایشته دولت علیه ایله دول سائره بیننده تجارت معاهده و تعرفه‌لرینك تاریخ مجملی و زمان وکالتمده تجدید عهود حقنده‌کی تشبثاتك درجاتی بوندن عبارتدر . انفصالمدن صوکره بو ایشه آرتین پاشا ایله بدروس افندی مأمور اولدقلری ومابین دخی استحصال نتایجه نظارت ایتمکده بولوندیغی ایشیدلدی ایسه‌ده اووقتدن شمدی‌یه قدر که اون درت اون بش سنه‌در تجارت معاهده‌لرینك تجدیدینه موفقیت حاصل اوله‌مامسنك اسبابی بیلنه‌میور . ممالك عثمانیه‌ده مقیم اجنبیلردن داخلی تجارت و صنایعله مشغول اولانلر برکونا رسم وویرکی ایله مکلف دکلدرلر . عبارهٔ اخری

ايله ادخالات رسمی ويردكدن صوكره فوائد داخلیهٔ تجاريه‌نك هر نوعنی مجاناً استحصال ايدرلر. اجانبك بوخصوصده يرليلردن فرق وامتيازلری بولنمسی خزينهٔ دولته مضر اولديغی كبی حقوق اداره جهتلرنجه دخی مملكتی بالطبع اضرار ايلكده‌در . بو جهتله تبعهٔ اجنبيه‌دن پاتنت ويركيسی اخذينی تنظيماتدن بری دولت تصور ايديبور. بو امری فعله كتيرمك ايچون دولتلر نزدنده وقت وقت تشبثاتده بولنلمش و مختلف نظامات لايحه‌لری تنظيم ايدلمشدر. حتی سكسان سكز تاريخنده بن‌ده بر پاتنت قوميسيونی اعضالغنده بولونمشدم . بو قوميسيون اولكی لايحه‌لره نسبتله دها مكمل صاييلير بر پاتنت نظامی لايحه‌سی قلمه آلمشدی . لكن ايش نظام يابمقده دكل نظامی موقع اجرايه قويه‌بيلمكده ايدی . يعنی اولجه دولتلردن موافقت قطعيه استحصال ايدوب‌ده آكا كوره وضع و انفاذ نظام لازمكليوردی . دفعهٔ رابعه وكالتمده اجنبيلردن پاتنت رسمی اخذينی التزام ايتدم . عموم سفارتلر وكيللرندن مركب بر قوميسيون تشكيل ايتديرلدی . باب عالی مأموريله بونلر آراسنده بر قاچ آی مذاكرات جريان ايتمش ايدی .

اول امرده پاتنت ويركيسينك نسبت ومقادير عموميه‌سی، ثانياً رسمله مكلف اوله‌جق اجانبك صنوفی تشكيل وهر صنفه مرتب ويركينك مقداری تعيين اولوندی. بين الاعضا بر چوق اختلافات حدوثيله مخالفت ايدنلر اقناع اولوندقدن ومخالفلرك منسوب اولدقلری سفارتلر نزدنده باب عاليدن انواع تشبثات وبعض سفرا ايله بالذات مكالمات اجراسندن صوكره اتفاق حصول بولمشدی . افكار مختلفه نقطهٔ واحدهٔ مطلوبه‌يه جمع اولوندقدن صوكره مصلحت وسائط اجرائيه‌يی تأسيسده قالدی . سفرا بو صره‌ده بعض بياناتده بولونديلركه خلاصه‌سی شودر :

دولت عليه شمدی‌يه قدر اجنبيلردن يالكز كمرك رسمی آلوب تجارت داخليه‌ده كنديلرينی حر براقمش اولديغی حالده اجنبيلر بوندن بويله بر تكليف مخصوص يعنی پاتنت رسمی ايله مكلف اوله‌جقلر . بو كيفيت برحال مطلقدن بر حال مقيده انتقال ديمك اولديغندن بداتی مكلف اولانلره كوچ كله‌بيلير . قبول اولنان نظامات اقتضاسنجه مأمورين محليه تجارتكاهلره كيره‌رك مكلفينی عند الايجاب ايفای تكليفه دعوت ايده‌جكلردركه نفوذ وصلاحيتلرينی سوء استعمال ايليه‌جك اولورلرسه بوندن دخی قاريشقلقلر وقوعه كله‌بيلير. خصوصاً مأمورين محليه ايچنده بو ايش ايچون ارباب اختصاص دخی موجود دكلدر. بناءً عليه تأسيس مصلحته يعنی

مكلفين اداى وظائفه وحكومت ايفاى وظيفه ايله برابر استيفاى حقه آليشنجيه قدر پاتنت اداره‌سى دولتله اجنبى مأمورلردن مركب براداره وساطتيله ايفاى مأموريت ايتمليدر . ادارهٔ مشتركه‌يه متعلق تكليفى رد ايتدم . فقط سفرانك تمهيد ايلدكلرى مطالعات نفس‌الامره موافق ايدى . اونلره دائر تأمينات ماديه ويرمه‌مك نه طوغرو نه‌ده منفعت دولته موافق اولوردى . بو تكليفه مقابل ديكر صورت درميان ايلدم . اوده تشكل ايده‌جك اداره‌يه ايكى اجنبى آلنمسى وبونلر بلچيقا كبى درجهٔ ثانيه‌ده اولان آوروپا دولتلرينك ماليه ايشلرنده متخصص آدملرندن اولمسى فقط مأموريتلرى صرف عثمانلى مأمورى ماهيتنى حائز بولنمسى ايدى . پاتنت معاملاتنك مرجعنه كلنجه زمان وكالتمده دفترخانه نظارتنك وظائفى توسيع ايله فرانسه‌نك (بلا واسطه تكاليف) مديريتى كبى بر اداره حالنه ايصال وعنوانى ويركى امانتنه تحويل اولونمشدى . (انفصالمدن صوكره ويركى‌يه متعلق وظائف ماليه نظارتنده كوچك بر مأمور النه براقيله‌رق دفتر خانه اسكى وظيفه‌سى درجه‌سنده قالمش فقط اعصار سابقه‌ده‌كى وظائف عاليه‌سنه نسبتله موضوع اولان دفتر خاقانى نظارتى عنوانى اعاده قيلنمشدر) ايشته او ايامده ويركى امينى عالى پاشا زاده على فوأد بك افندى، ايدى‌كه عموم ولاياتده ويركيلرك تحصيل واستيفاسى غايت منتظم بر صورتده جريان ايدردى . ولايت ، لوا مركزى شويله طورسون قضالرك بيله كونى كونه تحصيلات وبقاياسى تلغراف واسطه‌سيله كلن جداول منتظمه‌دن مركزجه معلوم اولوردى . مال مأمورلرى وصندوق امينلرى ذمتلرنده دخى آقچه قالمازدى . چونكه على فوأد بك ويركى امانتنى دكل رياست وكلايى كمال متانتله اداره ايده‌جك بر مأمور ذو اقتدار ايدى . پاتنت اداره‌سنك مرجعى ويركى امانتى اوله‌جغندن مشاراليهك حسن ادارهٔ مصلحته موفق اوله‌جغنه شبهه‌م يوق ايسه‌ده ذات ايله قائم اولان امورك نتايجى معلوم اولديغندن پاتنت رسومنك اداره‌سى پاى تختده وولاياتده هر زمان صورت منتظمه‌ده جريان ايتمك ايچون اجنبيلردن متخصص ومقتدر ذوات بولنديرلمسنه دولتجه دخى لزوم حقيقى واردى . نهايت سفيرلر دولت متبوعه‌لريله بالمخابره مسائل شرقيه ايله مناسبتلرى اولميان دولتلردن ايكى متفنن مأمورك ادارهٔ مذكوره‌يه ادخالى و مأموريتلرى ماهيت اجنبيه‌يى حائز اولمامسى حقنده‌كى تكليفمزى رسماً ومتحداً قبول ايلديلر . بناءً عليه نظامنامه لايحه‌سى وپاتنت رسومى جدوللرى مجلس وكلادن بامضبطه تصديق عالى‌يه عرض اولوندى .

آما نيجه نيجه مصالح ملكيه‌ده اجرای نفوذ ايتمك طالعنی حائز اولان شهر امانتنی او وقتلرده مظهر پاشا اشغال ايدييوردی . اجانبدن پاتنت رسمی آلنيرسه اصنافك ويردكاری يوميهٔ دكاكين‌ده او رسمه تحول ايدر دييه برعرض مخصوصده بولونمش ايمش . حالبوكه بو خصوصده شهرامیننك حسابی دولتك وخزينه‌نك حسابنه موافق دكلدی . آما امانتك افاده‌سنی مؤتمن كورمك اعتباريله حساب وقياس اصلی يا كاش ايدی . زيرا يوميهٔ دكاكين يوزندن قازانيلان فوائد ماليه كلياً ضايع اولسه ايدی يالكز اجنبيلرك اقامتكاه وتجارتكاهلرينه مأمورين حكومتك بلا واسطه دخول ايتملری ودفاتر تجاريه‌لرينی تفتيش ايتملری كبی معاملات اجنبيلری يرليلردن مستثنا وممتاز كوسترن وتأثيرات متنوعهٔ مضره‌سی تعريف ايسته‌مين حاللره نهايت ويره‌جكی ايچون او ضياع مالينك فرسخ فرسخ فوقنده بر فائدهٔ سياسيه ايدی . اجانبی اهل بلد كبی تكاليفله مكلف ايتمك حقوقجه، ادارهٔ ملكيه‌جه، ضابطه‌جه الحاصل هرشيئجه عادتا برمظهريت ايدی . لكن نظامنامه‌نك موقع اجرايه وضعنه مأذونيت آلنه‌مادی. شمدی ايسه حقمزده آوروپانك نظرياتی دكيشمش كبی كورولمكده اولديغندن او وقت قرارلشان پاتنت نظامنك اجراسنی دولت ايسته‌سه دولتلر بوكا موافقت ايتمزلر ظن ايدرم .

وكالت رابعه‌مك اواخرينده طوغری باب عالی ايله صحيه مجلسی اركان اجنبيه‌سی بيننده بر اختلاف حادث اولدی . مخالف طرفه سفارتلر مظاهرت وقرارلرينی باب عالی‌يه تبليغ ايچون ايلچيلر برقاچ دفعه قونفرانس حالنده اجتماع ايتديلر . ذات شاهانه اجتماع سفرايی ديكر بر مقصده حمل ايدرك ترك اختلافی اراده بيورديلر . آما بو صورت حقوق مملكت نقطهٔ نظرندن قابل دكلدی . مجلس صحی كندی تشكلاتنه معاهدهٔ بين الملل ماهيتی ويردكدن بشقه اعضای اجنبيه‌ده اكثريت وطرف دولتدن منصوب اعضا عددنده قلت شرطدر دييوردی . ادعا اولنان شرط فعلاً جاری ايدی . اعضای اجنبيه‌نك اكثری ترجمانلر اولوب بونلر صاحب رأی صفتيله مجلسده حاضر واكثريت صورت دائمه ومطلقه‌ده اوله‌رق اجنبيلر طرفنده واقع ايدی . زيرا درت عثمانلی اعضايه بدل اون درت اجنبی اعضا وار ايدی . حالبوكه استناد ايتديكی معاهده بو دعوالری نقض ايد- يوردی . كريدی زاده ولی پاشانك پارس سفارتنده حكومت سنيه ايله فرانسه وشمدی مقامنه ايتاليا قائم اولان ساردنيا دولتلری بيننده ادارهٔ صحيه‌مز ايچون

بر مقاوله عقد اولونمش فقط حكمداران آراسنده تصدیق وتعاطیسی اجرا اولونمامشدی . احكامی ایسه مدعیلرك دكل بزم استحقاقمزی مصدقدر. زیرا بو مقاوله اجنبی اعضا مشاور صفتنده بولنه‌جقلرینی ورأی قطعی حكومت محلیه‌نك تعیین ایتدیكی اعضایه عائد اوله‌جغنی مبین ایدی . اعضای اجنبیه‌نك عددی مقاوله حكمنجه یرلی اعضا عددندن آز اوله‌جقدی . ایشته مجلسك ماهیت خارجیهٔ تشكلیه‌سی بویله اولدیغی كبی بعض اعضاسی وظیفهٔ مأموریتلرینی حسن استعمال ایتمدكلرینه قائل اولمق لازم كلیوردی . چونكه عینی اشیایی حامل عینی مواددن وارد سفائنك بعضلری قولرا زماننده اوزون و بعضیلری منافع شخصیه توسطیله آزمدتلرله اصول تحفظه تابع طوتولدقلرینی ایچلرندن بعضیلری خبر ویرییورلردی. برده یوقاریده بیان اولنان مقاوله‌ده اعضای مشاوره طبیب اولمق شرط ایدلمشدی كه مقتضای طبیعی ده بو ایدی . حالبوكه اجنبی اعضا حتی دولتك انتخاب ایلدیكی اعضا ایچنده طبابته اصلا نسبتی اولمیانلر بولونیوردی كه الیوم دخی بوحال موجوددر.

ایشته شو احوال غیر مناسبه بر طرف اولسون مقررات صحیه قواعد حفظ صحت و طبابت نقطهٔ نظرندن تعمیق مذاكرات ایدلدكدن صوكره اتخاذ اولونسون . اكثریت آرا صاحب مملكت اولان طرفده قالسون ایچون مجلس صحیه‌یه عثمانلی طبیبلرندن اون قدر اعضا تعیین و علاوه ایتدم . صحیه مجلسی او زمانه قدر كندی نظاماتنی كندیسی یاپمق و طوغریدن طوغری‌یه موقع اجرایه وضع ایتمك استحقاقنده بولوندیغنی ادعا و بونی ده فعلاً اجرا ایدردی . حالبوكه بو دعوی و معامله قوهٔ قانونیهٔ مملكته اشتراكده دكل عادتا او قوتی اغتصاب ایدی . نظامات قدیمهٔ صحیه‌نك ایسه بر چوق نقیصه‌لری واردی . نقایص مشهوده اصلاح اولوندقدن صوكره نظامات جدیده باب عالینك تصدیقنه عرض ایتدیرلدی . بین‌الوكلا رؤیتله موقع اجرایه قونولدی. نظامات مذكوره ایسه ادارهٔ صحیه ادارهٔ عثمانیه و محلیه اولمق اساسنه بنا قیلنمشدر . ناقص اولان تعرفه‌لر توسیع و مأمورین و خدمهٔ صحیه‌یه مخصوص بر تقاعد صندیغی تأسیس اولوندی . كرك تشكیلاتده كرك توسیع رسومده حاكم مملكت اولان دولتك استقلالی نا قابل رد اولدیغندن سفرا اعتراضات سابقه‌یی ابطال و تشكیلات جدیده‌یی تصدیق ایتدیلر. لكن زمان مأموریتمده اعضا صفتیله علاوه اولنان اطبادن اخیراً استغنا حاصل ومأموریتلری منفسخ اولمش اولملی كه شمدی مجلس صحیه‌ده وجودلری ایشیدلمیور .

بوندن بر قاچ سنه اول استانبولده قازی نامنده بر فرانسز بولونیوردی . بو ذات خاندان سلطنت اعضاسندن بر پرنسسك زوجی یاننه خواجه‌لقله کیرمش اوندن بشقه بر قاچ ترك و آرناووده ، بر قاچ رومه مقارن اولمش . استانبولدن عودتی متعاقب پارسده بر کتاب نشر ایدر . مقارنت ایتدیکی منبعلرك تلقیناتنه مبنی اولملی که ترکاردن یالکز شیخ الاسلام جمال افندی‌یی وخریستیانلر ایچنده منفرداً قره طودوری علکساندر پاشایی بکنوب سائر رجال عثمانیه حقلرنده یازمادیغی تقبیحات قالمادیغی خاطرلرده اولسه کرکدر . بیچاره کامل پاشا ایله بنی‌ده سوء اداره‌نك واصول تجسسیه‌نك مساحلرندن کوسترمشدر . بو آدمك بزه عائد اقوالی شخصی ومشوقلری کبی حکمسز اولدیغندن موقع تشریحه چکمکه حاجت یوقدر .

فقط زمان صدارتمده حکومتله روم پطریقخانه‌سی بیننده صدور ایدن اختلافاتدن بو کتابده خاصةً بحث اولونمشدرکه حد ذاتنده بر مسئلهٔ مهمه اولدیغندن محتاج تشریحدر . جودت پاشا عدلیه ومذاهب ناظری ایکن نفقه ووصیت دعوالرنده احد طرفین پطریقخانه قرارینی قبول ایتمزسه بونلره محاکم عثمانیه‌ده باقیلمسی لزومنی یازار . شورای دولت نظامات موجوده ایله بالتطبیق نظارتك تکلیفی صواب اولدیغنه قرار ویرر . پطریق اوچنجی یوا کیم افندی قرار مبحوثه شدیداً اعتراض ایتدی . تبلیغاتی نفقه ووصیت ایشلرینه مختص اولسه برشی دینامزدی . لکن اعتراضاتنه اسنادات مالم تکن علاوه ایلشدی که اذهانه حیرت ویرر وردی تردد قبول ایتمز شیلردی . مشارالیه یوا کیم افندی روم پطریقلکی امتیازاتنك قسم اعظمی عهد قریبده باب عالی طرفندن نزع اولوندیغنی و بونلر ایسه قسماً فاتح زماننددن بری جاری قسماً قریم محاربه‌سندن صوکره یاپیلان پطریقخانه نظاماتیله معین وبین‌الطرفین بر مقاوله ماهیتنی حائز وفسخنده رضای طرفین لابد بولندیغنی ادعا وبونك ایچون پطریقلك براتنی آلمامقده اولدیغنی بیان ایتدی . برنجیسی که نقض امتیازات دعواسیدر ، مغایر نفس‌الامر ایدی . تعبیر جائز ایسه محض خلاف حقیقت ایدی . ایکنجیسی یعنی پطریق براتنی رد ایلدیکی طوغرو ایدی . چونکه خیرالدین پاشا صدارتنده ارمنی قتولك پطریقلکی براتنه بر فقره علاوه اولونمشدی که مألی پسقپوسلرك غیری رؤسای روحانیه جرائم ملکیه ایله اتهام اولندقده حکومتجه توقیف

واسـتنطاق اولونملرینی حاویدر . بونك روم پطریقی فرمانه ادخالنی دیوان قلمی تکلیف وپطریق رد ایتمشدی . لکن یوا کیم افندی بو فقره‌نك ترکی مطلبنه دخی حصر دعوا ایلمدی . شـورای دولتدن نفقه ووصیت دعوالرینـه متعلق ویریلن قراری بهانه اتخاذ ایدرك مابینده بولدیغی حامینك حمایاتنه وخارجده روم اعیانندن بعضلرینك وایچمزده دخی بر ایکی غرضـکارك تشویقاتنه اغترار ایلیه‌رك مملکتك قوهٔ عدلیه‌سنه مشارکت ایتمك ایسـتدی‌که آکا دائر تکالیفی اسـاساً شو ایدی : « پاپاسلر ، کشیشلر ، قالیفوریالردن بری بر جنایتله اتهام اولوندقده استانبولده ایسه توقیفی پطریقخانه‌نك وطشره‌ده ایسه متره‌پولید و پسقپوسخانه‌لرك انضمام معلوماتیله طرف حکومتدن اجرا قلنه‌جق ایسه‌ده اثنای استنطاقده پطریقخانه و متره‌پولید-خانه‌ده توقیف ایتدیریله‌جکدر. مظنونك اثنای استنطاقنده آنك صفت روحانیه‌سنی عند الایجاب هانکی ریاست روحانیه نزع ایده‌جك ایسه آنك طرفندن وکالةً بر راهب حاضر بولندیریله‌جقدر . یاخود ینه اوسبب واومقصده مبنی تحقیقـات اولیه مظنون علیهك منسوب اولدیغی ریاست روحانیه معرفتیله اجرا ایتدیریله‌جکدر . » کرك فاتح کرك اخلاف کرامی زمانلرنده بویله امتیازلر اولمدیغی بداهةً ثابتدر . امتیا-زات قدیمه‌یی تعریفاً پطریقك نقل ایتدیکی اصطلاحات اعصار متقدمه‌ده مستعمل تعبیراته وایسته‌نیلن تأسیسات ینه اعصـار قدیمه‌نك مؤسساتنه موافق اولماسی بو بداهتی تأیید ایدر. قریم محاربه‌سندن صوکره یاپیلان نظاماتده ایسه محاکم نظامیه‌نك اقتدارینه پطریقخانه‌نك اشتراکی قبول اولونمامشدر . بوحقایق برقاچ دفعه مجلس وکلادن حضور شاهانه‌یه تفصیلاً عرض اولوندی . لکن مدعی وحامیلر بشـقه صورتده تصـویر حال ایدییور . باب عالی‌یه نفس‌الامر ایله تألیفی قابل اولمیـان اراده‌لر کلیوردی . بونك بر مثـالی آشاغیلرده کوریلیر . پطریقخانه واقعا محور حرکتنه ابتدا وسعت ویرمش اولدیغنـدن بردن بره بونی تعطیل یاخود تحدید ایده‌مزدی . باب عالی‌یی الك زیاده موقع مشکله قویان شی‌ده دولتـلردن بعضیلری و آوروپا مطبوعاتنـك مهملری بو اختلافه توجیـه انظار ایلمش اولملری ایدی . آوسـتریا خارجیه نظارتنده ایکن متوفی قونت قالنوکی پطریقخانه مسئله‌سـندن طولایی بزه تهدید واخطـارله ممزوج تبلیغلرده بولوندی . مرحوم سعداه پاشـا وسـاطتیله جوابلری ویرلدی . ظن ایدرم‌که اجوبه‌مز ناظر مشـارالیهی اقناع ایتمشدی .

نقط ويانه قابينه‌سندن صكره تبليغات روسيه سفارتندن وقوع بولمغه باشلادى.
معلومدركه قريم محاربه‌سى دخى روسيه دولتنك روم پطريقخانه‌سى امتيازاتى تحت
حمايه‌سنه آلمسى دعواسندن نشأت ايتمشدر. بو دفعه‌كى صحابت نتيجهٔ مماثله‌يى ويرمكه
قابل دكلديسه‌ده دولت مشاراليهانك اخطارات حاضره‌سى ينه هر حالده اهميتى
حائز ايدى. حقايق حالى روسيه سفيرى موسيو دونليدوفه ايضاح ايلدم. تبييناتم
كنديسنه حسن تأثير ايلدى. مشاراليهك درايتى، اخلاق فاضله‌سى مجزومم ايدى.
آنجق ارباب اغراض ستر حقيقتله موسيو دونليدوفك خلوص نيتندن استفاده‌يه
چاليشه‌جقلرى محتمل ايدى. مشار اليه كنديسيله اولان مكالماتك برنده پطر-
يقخانه‌يه كيده‌جكنى سويلديكندن هر درلو احتمالاته حائل اولمق مقصدى اوزرينه
پطريقله واقع اوله‌جق مكالمه‌سنى و فكر ذاتيسنى بكا بر مكتوب خصوصى ايله
يازمسنى من‌غير رسم رجا ايتدم. سفير مشاراليه‌دن‌ده كندى خطيله مسطور صو-
رتى آتيده محرر مكتوب مخصوصى آلدم.

Péra, Le 30 Décembre, 1883/4
11 Janvier

Cher Altesse,

Voici comment j ai cru pourvoir exprimer verbalement hier mon impression sur la manière d'arriver à une entente entre la Porte et le Patriarcat au sujet de la rédaction des articles du Bérat sur lesquels il y a divergence d'opinions. Chaque fois qu'un Métropolitain devrait être arrêté, son arrestation aurait lieu par l'organe du Patriarche. L'arrestation des evèques se ferait par l'organe des métropolitains. Le jugement des Métropolitains, des Evèques et de leurs hommes, pour crimes ou délits, ne pourrait avoir lieu que par devant les tribunaux compétents de la capitale. Quant à l'arrestation et au jugement des membres du bas clergé qui seraient accusés de crimes ou délits, l'avis d'usage devrait en être donné au préalable par les autorités au chef spirituel de l'accusé, et si ce dernier était reconnu coupable d'un crime, il serait détenu dans les prisons de l'état, aprés avoir été cassé par le Patriarche.

L'article relatif au jugement des Métropolitains et des Evèques pour causes *Civiles* devrait rester tel qu'il se trouvait dans les Bérats du Patriarche Joachim II, c'est-à-dire que ces causes seraient jugées par les tribunaux compétents de la capitale.

En vous transmettant, Chère Altesse, conformément à votre désir, comme

une impression tout à fait personnelle, ce qui précède, je ne saurais ne pas faire mention de la nouvelle qui m'est parvenue ce matin, comme quoi le Patriarche aurait répondu hier au dernier Tezkéré de la Sublime Porte en maintenant la nécessité de sa démission aussi longtemps que le différend qui l'a motivée n'aura pas été réglé. J'aime à espérer que la Sublime Porte qui désire éviter que la crise ne devienne plus aigue, retardera sa décision au sujet de la démission de sa sainteté surtout s'il y a espoir de trouver une combinaison pour le Bérat, qui, tout en maintenant les droits du Gouvernement Ottoman soit satisfaisante pour le Patriarche. Cela ferait tomber les motifs de démissions qu'allègue Monseigneur Joachim, lequel, ayant reçu un Bérat qui maintient intactes les anciens privilèges, aurait pu reprendre ses fonctions.

Dans l'espoir de voir une pareille issue mettre bientôt fin à la difficulté pendante, je saisis cette occasion pour renouveler à Votre Altesse l'assurance de ma profonde estime et de ma haute considération.

(Signé) NÉLIDOW

اعتراضات غیر محققه‌نك دفعنده ویكیدن ایسته‌نیلان مساعداتك ردنده تقویهٔ ثباتم بو مكتوبدن صوكره‌یه مصادفدر . مطالب مبحوثه‌نك ردی ایچون مجلس وكلادن صورت قطعیه‌ده بر مضبطه عرض اولندی . تا بدایت امرده یواكیم افندی طرفندن بر استعفانامه ومتره‌پولیدان وجماعت معتبران طرفلرندن ایسه استعفانك قبول اولونمه‌مه‌سی ایچون مضبطه‌لر كلدیكندن بو مضبطه‌لرك مدلولی اسعاف اولوندی ایسه‌ده اخیراً كوریلن احوالدن طولایی استعفایه اعتبار لازم كلمشدی كه بونك قبولی وقائممقام انتخابی‌ده مضبطه‌یه درج اولونمشدی . لكن كلن اراده قبول استعفاده تردد عالی‌یی ویواكیم افندی سلفنه ویرلمش اولان براتك عینی مشار الیهه‌ده ویریلیرسه آنكله اكتفا ایده‌جكنی حاوی ایدی . سلفنه ویریلن فرمانله قناعت سوزی ظاهراً خفیف ایسه‌ده قریب اولان ایضاحدن آكلاشیلیركه معناً مهم ایدی . اراده‌یی متعاقب یواكیم افندی نزدمه كلمش اولدیغندن كندیسنه سلفنه‌می یوقسه سلفنك سلفنه‌می ویریلن براتك عینی طلب ایتدیكنده ترددمی سویلدم . بو سلفنك سلفنه‌می سوزی معنالی اولدیغندن ایضاح ایده‌یم : عالی پاشا مرحوم پارس قونغره‌سندن استانبوله عودتی عقبنده طریقلك مقامنه كچن ذاته برات ویریلیركن پطریقلك براتنك شروط قدیمه‌سندن پك چوق فقره‌لری كندی قلمیله محو وتصحیح ایتمشدركه مصحح ، براتك حكمی اوچنجی یواكیم افندینك

سلفنك سلفى زماننه قدر جارى اولمشدى . عالى پاشانك قلميله مصحح مسوده ديوان قلمنده محفوظ اولديغندن صورتى مجلس وكلادن با مضبطه حضور عالىيه عرض اولونمشدى . اون بش سنه صوكره محمود نديم پاشا صدارته كلنجه پطريقخانه‌دن ياپيلوب ويريلن مسوده‌يه تطبيقاً اسطار اولنان فرمانه پطريقخانه‌نك مطالب اخيره‌سندن بعضيلرينه موافق اولان فقره‌لر (محاكم نظاميه‌نك حقوقنه اشتراك فقره‌سى ينه خارجدر) قونيلير كه او زمان پطريق اوچنجى يواكيمك سلفيدر . ايشته سلفى براتنه مماثل براتله قانعدر ديمسنك حكمتى بودر . نه‌ده پطريقه سلفنه‌مى، سلفنك سلفنه‌مى ويريلن براتى ايسته‌ديكنى مقام تجاهلده سؤال ايديشم ايكى شيئه مبنى ايدى كه برى سلفنه ويريلن برات پطريقخانه‌نك تعريفيله ياپيلديغى و محمود نديم پاشا زماننده ويرلمش برات اولديغى ايما ديكرى‌ده امتيازات قديمه نه زمانمده دكل عالى پاشا زماننده برى قسماً متروك بولونديغنه رمز ايچون ايدى . يواكيم افندى درايتلى بر ذات اولديغندن مقصدلريمه كمال سرعتله انتقال ايتدى و آثار انتقالنى رقتمى موجب اولان بر صورتده اظهار ايلدى . كلهلم عالى پاشا مرحومك حركتنه : مرحومك معامله‌سى اثر استبداد اولميوب قريم محاربه‌سنك اثر مظفريتى ايدى . خصوصا پارس معاهده‌سنك احكامى بالذات بوكا مساعد ايدى . زيرا سلطنت سنيه طرفندن قونغره‌يه تبليغ اولنان اصلاحات فرماننده هر جماعتك امتيازات ومعفويات قديمه‌سى مجدداً رؤيت و وقت وحاله توفيق اولنه‌جغى مندرجدر . براتدن اخراج اولنان شيلر ايسه وقت وحال ايجابنجه بقاسنه لزوم اولميان ماده‌لردر . ايشته روم پطريقخانه‌سى امتيازاتى ايچون زمانمده حدوث ايدن اختلافاتك ماهيتى بو ايدى .

روسيه سفيرى موسيو دو نيلدوفك مكتوبى تأثيرات خارجيه‌يه نهايت ويرديكى كبى استعفاسنك عدم قبولنى التزام ايلين متره پوليدان جمعيتى ومجلس جسمانى مؤخراً پطريق مشار اليهى استعفايه دعوت ايش واوده استعفا ايتمش اولديغندن پطريقلك مقامنده تبدل واقع اولمشدى . اختلافات واقعه ايسه مقصد دولته موافق صورتده حل اولوندى . شويله كه : پاپاس، كشيش وقاليفوريالردن برى برجنايتله اتهام اولندقده استنطاق ومحاكمه‌سى اجرا اولونمق اوزره طرف حكومتدن توقيف اولنه وتهمتى ثابت اولدقده پطريق طرفندن صفت روحانيه‌سى نزع اولندقدن صوكره قانوناً حقنده ترتب ايده‌جك جزا طوغريدن طوغرى‌يه حكومت محبسنده اجرا قلنه » ديه ارمنى پطريقلكى براتنه درج اولنان فقره احكامنك روم

رهابینی حقلرنده دخی اجراسنه پطریقخانه‌نك امثالی پطریقك استغناسنی تعقیب ایتمش ودولتجه مقتضالری ایفا قیلنمش ایدی ، تاریخ ۲۱ جمادی‌الاول سنه ۳۰۱ و ۷ مارت سنه ۳۰۰ ایدی . لکن خلفم زماننده (کامل پاشا) روم پطریقخانه‌سی امتیازاتی توسیع ومقررات واقعه ارمنی وارمنی قتولك پطریقلری برائتلرینه دخی ادخال اولونمشدر .

شوراسنی خاصةً بیان ایدرم‌که بوافاداتمله مشارالیه یواکیم افندی حقنده بر کونا مؤاخذه قصد ایتمیورم . بالعکس ذاتنه احترام مخصوصم اولدیغی کبی قومنك رئیس کبیر روحانیسی بولوندیغی زمان منافع جماعاتی استحصاله مصروف اولان عزم وهمتی‌ده شخصاً تقدیر ایدرم . حاصلی مشارالیه بر وظیفهٔ مخصوصه‌یی ایفا ایتدیکی کبی بن‌ده وظیفهٔ عمومیه ایله مکلف بولونیوردم . بین‌الطرفین اختلاف بوندن عبارت ایدی .

دفعهٔ رابعه‌ده‌کی صدارتمه مصادف وقایعدن بری‌ده روسیه‌نك باطوم لیمانی عسکری لیمانی حالنه وضعه قرار ویرمسی ایدی . بونی استخبار ایتدیکم کبی برلین قونغره‌سنده باطوم لیمانی ایچون تعیین وتصریح اولنان حاله مغایر اولان قرار مذکور علیهنه پترسبورغده‌کی سفیرمزك شکایته مسارعت ایتمسنی وروسیه دولتی بوقرارده ثبات ایدرسه باب عالی دخی برلین معاهده‌سیله کندیسنه تحمیل ایدیلن وظائفك بعضیسندن کندیسنی وارسته طوتمغه ودول متعاهدیه اعلان حال ایتمکه مجبور اوله‌جغنی علاوه ایلسنی خارجیه نظارتنه توصیه ایتدم . روسیه خارجیه ناظرندن دولت متبوعه‌سی تصور واقعی قطعیاً ترك ایلدیکی جوابنی آلدق .

لکن بر زمان صوکره باطوم لیمانی صرف بر عسکری لیمانی حالنه قونولمش اولدیغندن اولجه ویریلن تأميناته متناقض اولان شو حال نه‌دن نشأت ایتدی وباب عالیجه نه یاپیلدی . حسب الانفصال نه آنی نه‌ده خلفم کامل پاشا ایله جواد پاشانك صدارتلرنده اقصای شرقه عسکر کوتورمك اوزره بوغازدن کچه‌جك روس سفائن حربیه‌سنك مرورلری ایچون اختیار اولنان موافقتك احکام عهدیه ایله صورت تألیفنی بیله‌میورم .

شوراسنی خاصةً قید ایتملی‌یم که طقسان آلتی سنه‌سندن اوچ یوز ایکی سنه‌سی اواخرینه قدر کریدده بر قاچ دفعه عصیان ظهور ایتمش ایسه‌ده جمله‌سی باصدیرلدی . ۳۱۲ سنه‌سی اواسطنده خریستیانلرك ترتیب ایتدکلری اختلال اطرافلی

اولدقدن بشقه او اثناده فرانسه‌نك افكارى هرنه‌دنسه كريدليلره مساعد اولديغندن بر فرانسز دونتماسى كريد صولرينه متوجهاً طولوندن حركت ايتمشدى . فرانسه‌نك مداخله‌سى بر حركت مشتركهٔ دوليه‌يى دعوت واوده جزيره‌نك دولت عليه‌يه ارتباطنى توهين ايده‌جكندن هزار اقدام و تشبثله بو دونتما طولونه ارجاع وجزيره خريستيانلرينك آثار عصيانى تسكين اولوندى . بو دفعه جمعيت عصيانيه‌يى بالخاصه تحريك ايدن قنديه‌ده‌كى يونان قونسلوسى ايدى كريد واليسى صوا پاشانك شكايات مدلله‌سى اوزرينه قونسلوسك اورادن قالديرلمسنى اتنه مصلحتكذارى توفيق بك [١] وساطتيله يونان خارجيه نظارتنه تبليغ ايتديردمسه‌ده يونان حكومتى اخطارمزى ديكله‌مدى بونك اوزرينه قونسلوسه (Exéquature) يى يعنى قونسلوسلك براتى ابطال ايتديكمزى وبو حالده ايلك واپورله همان جزيره‌دن چيقماسى اسايش مملكت مقتضياتندن بولنديغنى بيان ايتمسى ايچون تلغرافله واليه تعليمات ويردم (٢٦ مايس ١٣٠١) بو صره‌ده كريدده بولنان يونانيلرك بعضيلرى دخى مبعوث صفتيله ايشه قارشديغندن انلرك‌ده جزيره‌دن طرد اولنمسى مأذونيتنى ذكر اولنان تلغرافه علاوه ايلدم سفرا ايله واقع اولان مكالماتمه ودولت متبوعه‌لرندن آلدقلرى تعليماته بناءً فرانسه ، انكلتره ، اوستريا والمانيا سفيرلرى ايله ايتاليا مصلحتكذارى‌ده كريد خريستيانلرينك مراجعت غير مشروعه‌لرينى قطعا طانيمه‌ملرى و حكومته اطاعتى توصيه ايتملرى ايچون قونسلوسلرينه امر قطعى ويرديلر يالكز روسيه سفيرندن جوابى كافى آله‌مدق ٢٦ مايس تاريخلى تلغرافمه صوا پاشانك ويرديكى جوابده قونسلوسك براتى آلندقدن صكره قونسلوسخانه‌دن چيقميه‌رق انواع مفسدته ابتدار ايتمسى احتمالندن بحث اولنمشدى . تكرار ويرديكم تعليماتده براتنك استردادندن يعنى صفت رسميه‌سى ساقط اولدقدن صكره قونسلوس اويله بر حاله تصدى ايدرسه مفسد ومحرك اولديغى علناً اثبات ايتمش اوله‌جغندن يرينه براقه‌جنى وكيل معرفتيله مملكتدن اخراجى طلب اولنور اصغا ايدلمديكى تقديرده مادامكه صفت رسميه‌سى قالميه‌جقدر حكومت محليه طرفندن جبراً تبعيد ايديلير وقونسلوسخانه‌ده اختفا ايده‌جك اولورسه حكومتك استيصال ايتمسى لازم كلان اشخاصى تسليمده قونسلوسخانه‌لردن اصولاً وقواعد حقوقيه اقتضاسنجه نه ياپيلمق لازم‌كاورسه حكومت درحال اونى ياپار ديدم اول و آخر كوندرديكم تعليمات اتنه‌يه عكس ايتمكله يونان خارجيه ناظرى موسيو (دلى يانى) استانبول سفارتنه كوندرديكى

[١] صدر اسبق ولونده سفيرى .

تلغرافنده قونسلوسی مأذونیت غیر محدوده ایله وسرعتله اتنه‌یه ایستدیکی محرر اولدیغندن یونان ایلچیسی موسیو (قوندوریوتی) بونی باب عالی‌یه تبلیغ ایتدی بناءً علیه غائله‌نك بوجهتی ده بر طرف اولدی .

اوچ یوز بر سنه‌سی رجبنك اون دردنجی کونی مابین باش کتابتندن بر تذکرهٔ خصوصیه آلندی . مآلنده مدحت پاشانك ارتحالی شایع اولدیغندن تحقیقات اجراسی لزومی بیان اولونیوردی . مشارالیهك ۲۵ نیسان سنه ۳۰۰ تاریخنده وفات ایتدیکنه دائر حجاز ولایتندن داخلیه نظارتنه کلن تلغراف نظارت مشارالیهادن باتذکره کوندرلمکله عرض اولوندی .

تبیینات سابقه‌دن و آتیده ویریله‌جك ایضاحاتدن معلوم اوله‌جغی اوزره خدمت وطن اوغورنده افنای وجود ایدلمش و عاجزانه خیلی اصلاحات و تأسیسات وجوده کتیرلمش ایسه‌ده غوائل متوالیه و معاذیر متنوعه مأموریتده ثباتی سالب اوله‌رق ۱۸ جمادی الاولی سنه ۳۰۰ و ۸ مارت سنه ۹۹ تاریخنده تحریراً استعفا ایتمشدم . استعفانامه‌م با ارادهٔ سنیه باش کتابتك تذکره‌سیله اعاده اولونمشدی . استعفای تحریری‌یی شفاهاً و تحریراً تأکید ایلدم . ینه رد بیورلدیغندن بر مدت دها مأموریتده دوام ضرورتی ظاهر اولدی .

بو مناسبتله بو محلده بعض ملاحظات ایرادینه مجبورم : بزم خلقك حالی غریبدر . هر بر خیر و شری صدراعظملردن بکلرلر . بو انتظارده آز چوق بر حق اوله‌بیلمك ایچون هیچ اولمازسه او صدراعظملر وکلای ملت بیننده اکثریتی حائز و او نسبتده اقتداره مالك بر هیئت مشروطهٔ وکلانك رئیسی اولمق لازم کله‌جکنی عجبا دوشونمزلرمی ؟ دها غریبی اولمق اوزره صدارتده بولنانلر خارجاً حقوق و منافع مملکتی وقایه یاخود داخلاً بر قوهٔ مخالفه‌یه مصادف اولوب‌ده آکا غلبه ایدرلرسه خلقمز بو وقایه وبو غلبه‌یی تماماً کندینه مال یعنی قوهٔ ملیه‌یه اسناد ایدرك او صدراعظمه بر حصهٔ ممدوحیت چیقارمقده بیله خست ایدر . لکن رئیس وکلا منافع مملکته چالیشدیغی زمان کویا او منافعده کندیلری علاقه‌دار دکلمرمش کبی کیمسه آکا مظاهر اولماز . شاید او ذات استحصال حق مملکت و تنفیذ عدالت ایچون مجاهده ایدوب‌ده جهدی غیر مثمر و منصبندن ساقط اولورسه بر طاقملری بو سقوطك تأثیرات شخصبه‌سندن کانّ کندیلری‌ده حصه‌دار اوله‌جقلرمش و او ذاته تقربدن احترازده مضطر ایمش کبی کورینیرلر .

و بتون مقدورلرینی آندن تباعده صرف ایدرلر . بونیده غایت طبیعی وعقل وحکمته پك موافق بولورلر. برطاقم کیمسه‌لرده یتشمش برآدمك سقوطی دیکرینك تعیننه او ایسه تسلسلاً بر چوق آدملرك ترقیلرینه سبب اوله‌جغنی دوشونه‌رك هم مبحوث عنه سقوطدن سوینیر همده اللرندن کلدیکی قدر ساقط اولانك اضاعهٔ اهمیتنه چالیشیرلر . حاصلی معزول ومنکوب اولان بر آدم وقتیله وطننه نه قدر خدمت ایتمش اولورسه اولسون منکوبیتندن صکره کندیسنه جداً فعلاً برطرفدار بولونمیوب حتی اسباب غیر محققه‌یه متوسل خلافکیرانی ظهور ایدر . نادراتدن اوله‌رق مجاهدین وطنك حقنی تسلیم ایدنلر اولسه بیله قوللری ورای پردهٔ استتارده برحسبحال، برقیل وقالدن عبارت اولدیغندن قوت واعتباردن بالوجوه عاری کورینیر . بومبحثده دها زیاده تشریحات نابجادر . نتیجهٔ کلام اولملق اوزره مذهبداشلریمز منافع صحیحهٔ مملکتی خطره قویان احوالده بر طریق بی‌قیدی‌یه سالك اولمقده وخریستیان وطنداشلریمز ایسه حقوق ومنافع مملکتده کندیلرینه حصهٔ کامله ویرلمدیکی دعواسیله احوال وخیمه‌یه بر سیرجی کبی باقمقده درلر دییه‌بیلیرم . وکالت رابعه‌ده ظهور ایدن غوائل سیاسیه ومشاغل داخلیهٔ فوق‌العاده ـ که اساساً یوقاریلرده یازلمشدر ـ بونلر وسیله‌سیله اصلاحات داخلیه ایلری‌یه تعلیق اولونمیوب بالعکس تصحیح اداره عزمنده ثبات اولوندی . تربیهٔ عامه‌یه و معموریت مملکته دلالت ایدر بر چوق تأسیسات واصلاح امور اداره یولنده ینه پك چوق نظامات یاپیلدی . دستورك دردنجی جلدی واکا ذیلاً اوچیوز ایکی سنه‌سی نهایتنه قدر نشر اولنان مدونات قانونیه‌یه باقیلیرسه بونلر تبین ایلر . شعبات اعتباریله انواع اصلاحات بروجه آتی بیان اولنور :

معارف عمومیه : مکاتب ابتدائیه‌یی تربیهٔ عمومیه امراهمنده مبدأ ترقی اتخاذ ایتمك طریق طبیعی ایکن « ثبت العرش ثم انقش » سوزی‌که بینمزده مشهوردر شو قاعدهٔ طبیعیه‌یه برجه دخی رعایتی مخطر اولمق ایجاب ایدرکن کلخانه خطیله اعلان اولنان تنظیماتدن یعنی دولت وملتلرك بقاسی بین‌الاهالی انتشار معارفه وابسته اولدیغنه مبدأ جزم اولمسی لازم کلن کوندن صوکره دخی تشبث ایدیلن تدبیرلر تدابیر حقیقیه‌نك ضدی ایدی . بوقبیلدن اوله‌رق دها مکاتب ابتدائیه ودرجهٔ ثانیه مکتبلری یوق ایکن شمدی عدلیه دائره‌سی اولان بنانك دارالفنون اولمق اوزره انشاسنه مباشرت اولوندی . اون بش یکرمی سنه قدر انشاآت اکمال اولنه‌مامش

بعده او بنانك ما وضع لهى تحويل ايله چنبرلى طاشده دار الفنون ناميله بر دائره ياپيلوب تدريسات عاليه‌يه ابتدار اولونمشدر. برطرفدن‌ده درس عام صورتنده درسلر ويرلدى. لكن طالبين وحاضرينك بر خيليسى فقدان تحصيل سببيله تاريخ طبيعى درسلرينى افسانه وحكمت طبيعيه دروسنى اكانجه مقامنده تلقى واستماع ايدرلردى. بو كبى حاللر ايسه درجهٔ اولى وثانيه مكتبلرى ياپيلمزدن اول دار الفنون احداثنه قالقيشلمسنك اثرى ايدى. طقسان آلتى سنه‌سى اواخرى ـ كه برنجى دفعه اوله‌رق وكالته تاريخ تعيينمدر ـ واوچ‌يوز ايكى سنه‌سى اواخرى ـ كه دفعهٔ رابعه اوله‌رق وكالتدن انفصالم زمانيدر ـ بو مدت ظرفنده ولايتلرده يوز اون طقوز، استانبولده اون يدى مكتب رشدى تأسيس ايتديردم. ومكاتب رشديه‌ده فرانسزجه تدرسنى تحت مجبوريته آلديردم. مكاتب خصوصيه كشادى ايچون ايسته‌ك ايدنلر مختار براقيلديغندن پاى تختده افراد طرفندن اون اوچ مكتب خصوصى آچيلدى.

دار الشفقه‌نك يوز سكسان چوجقدن عبارت اولان شاكردانى درت يوزه ابلاغ وبونك مقابلنده مكتبه طرف دولتدن مقدار كافى اتمك، ات، ياغ وپرنج تعيين ايدلدى وتعيينات مذكوره اعطاسى تأخره دوشمه‌مك ايچون امثالى مرتباتدن استثنا ايله نظاميه آنبارندن تخصيص اولوندى.

ولايت ولوا مركزلرنده اعداديه ناميله مكاتب سلطانيه، تعبير آخرله مكاتب ثانويه تأسيس اولوندى. ذكر اولنان اوچ يوز ايكى سنه‌سى اواخرنده بروسه، يانيه، ادرنه، قلعهٔ سلطانيه مكتب اعداديلرى كشاد وتدريساته شروع اولونمشدر.

ازمير، سلانيك، طربزون، ردوس، قونيه، معمورة العزيز، انقره، اسكوب، پرشتنه، سرفيجه، كوملجنه، مغنيسا، آطنه، حلب، قدس، مرعش، قيرشهرى، كنغرى، تكه، بتليس، موش، قسطمونى، ازميد، سيواس‌ده مكاتب اعداديه تأسيسنى قرارلشديرمش مكتب بنالرينك انشا آتنه باشلاتديرمشدم. بونلرى نفسمه اضافه ايله بيان ايدييورم. زيرا معارف مأمور-لرى ايفاى وظيفه‌يه هنوز آليشمامش اولدقلرى كبى معارف نظارتنك توسطندن زياده صدارت مقامنك نفوذ وتقيدى مؤثر اولديغندن مكتبلرك اسباب تأسيسنده اولديغى كبى ابنيه‌سنك اسباب انشائيه‌سنده دخى دائما محلاريله مخابره و تلغراف واسطه‌سيله اجراى تأكيدات لازمه ايدرك اكمال انشا آتى و تدريساته مباشرتى بالذات تعجيل ايدردم. بو جمله‌دن اوله‌رق ارضروم، حكارى، دياربكر، زور،

بورودر ، قرەسی ، قضاء اربعه ، قره حصار صاحب ، قرق کلیسا ، استانکوی ، میدللی ، تکفور طاغی ، یکی پازار ، طاشلیجه و کوریجەده بر مکتب اعدادی یاپیلمسی محللریله تحت مخابرەده ایدی . بوندن بشقه ایجاب ایدن ولایت مرکزلرنده بر دار المعلمین تأسیس اولوندی .

اوروپاده معتبر اولان اصول خمسهٔ معماریەدن خارج اولەرق بزده دخی بر طرز معماری وار ایسەده هر شیده غلبهٔ اسباب انحطاط ایله بوده قرین تدنی و بالآخره اساس و اصولی منسی اولدیغندن طرز معماریٔ عثمانی یرینه بر طاقم جاهل معمارلرکه اماکن خصوصیه و عمومیەیه استیلا و باشلیجه منفعت ذاتیهٔ غیر مشروعەلرینه اعتنا ایدرلر. اونلرك عندی و کیفی قاعدەلری قائم اولمشدر . آثار مجسمەسیله ثابتدرکه یاپیلان بنالر هر طرز معماری خارجندەدر . اصول معماریٔ ملیمزی احیا ایتمکی کوکل آرزو ایدر . آما او یولده انشاآت ایچون متخصصین مفقود اولدقدن بشقه بونلرك وجودی فرض اولونسه بیله انشاآت تکلفاته محتاج ایدی . ابنیەجه اصول تقسیمات قدیمه ایسه تجارب مدنیه ایله تأسس ایدن اصول جدیدەیه و احتیاجات حاضرەیه توافق ایتمز . بو جهتلرله یاپەجغمز مکتبلرك رسملرینی پلانلرینی آوروپادن کتیرتمکه مجبوریت حاصل اولدی . پارس سفیری اسعد پاشادن مختلف مکتب رسم و پلانلری طلب ایتدم . ورودنده معارف نظارتنه ویریلەرك بونلر طبع ایله ولایتلره کوندرلمشدی که وجوده کلن مکاتب اعدادیەنك اشکال وتقسیماتی پارس مکتبلرینکیلره مطابقدر . استانبوله کلنجه مواقع معلومەده ملکیه، حقوق ، صنایع نفیسه ، هندسهٔ ملکیه، لسان مکتبلرینی ومالیه نظارتی داخلنده اورمان معادن وعلوم تجارت بریەیەمخصوص مکتبلری انشایه باشلاتدیردم . وقت بولدقجه یا صباحلری یاخود آقشام اوزرلری بونلره کیدرك انشاآتی تعجیل ایدردم . بو اقدام اوزرینه انشاآت مبحوثه سرعتله وجوده کلدی . وذکر اولنان یدی مکتب عالی کشاد ایدلدی .

صنایع نفیسه مکتبنك ادارەسی موزه مدیریتنه علاوه وآثار عتیقەیی تملك موزەنك حقوقی اولدیغندن بونلرك ممالك اجنبیەیه اخراجی قویاً منع وآثارقدیمەیه دائر یکی بر نظام تأسیس اولوندی . مکتب ملکی بنای جدیدینك ختامی عقبنده دخی مکتب مذکور لیلییه تحویل ایدلدی . برده فنون مالیه تحصیلی ایچون دیوان محاسباتده برمکتب تأسیس اولونمشدی که مقصدم پارسده اولان فنون سیاسیه مکتبی

پروغرامنه توفيقاً بيوك دولتلرك اصول ماليه، واردات عموميه، تكاليف موضوعه وتشكيلات امور ماليه‌سيله قواعد محاسبات عموميه وفن ثروت درسلرى اوقوتديرمق ومتفنن ماليه مأمورلرى يتشديرمك ايدى . لكن انفصالمدن صوكره ديوان محاسباتك وضعى تغير ياخود اهميتى تنزل ايتديكى كبى ماليه مكتبى‌ده دوام ايده‌ميوب قپاندى . سالف‌البيان تأسيسات علميه صره‌سنده مكتب نوابك بناى قديمى توسيع اولونمشدى . لازم كان سواحل عثمانيه‌ده تدريجاً واستانبولده شمديدن تجارت بحريه مكتبى احداثى ايچون نظامنامه‌لر تأسيس وپاى تخت مكتب بحرىٔ تجارتنك اداره‌سنه لازم اولان تخصيصات‌ده بحريه بودجه‌سنه علاوه قيلندى .

استانبول جوارنده خلقه‌لى نام چفتلك نمونه چفتلكى اولمق اوزره طرف دولتدن اشترا اولوندقدن يكرمى بش بيك ليرا تخصيصيله چفتلك ايچنده بر زراعت مكتبى انشاسنه باشلاتديرلمش، انشاآتك درتده اوچى اتمام اولونمشدى . سليمانيه‌ده واقع بر عرصه‌كه (٢٥٠٠٠) ذراعى حاوى ايدى . سلطان احمد ثالث دورنده صدر اعظم اولان ابراهيم پاشايه مقر وباغ ارم ناميله مشتهر ايمش . مكتب طبىٔ ملكيه مخصوص واسع بر بنا ياپيلمق اوزره طرف دولتدن اشترا اولوندى .

معارف نظارتنه مخصوص اولمق اوزره مجدداً بر دائره انشا ايتديرلديكه شمدى بوبنا دارلمعلمين اتخاذ اولونمش ودارالفنون دينلن بنانى‌ده نظارت آلمشدر .

سلطان بايزيد ثانى ٩٠٣ تاريخنده نامنه منسوبيتله معروف ميدانده‌كى جامع شريفى انشا ايتديرر ايكن باب شرقيسنه مقابل اولان محلده اهل قرادن استانبول بازارينه كلنلرك دوابنه مخصوص اولمق اوزره ضماً لحسناته بر آخور ياپديرمشدر . زمانمزده بو اصطبل بوزاجى آرناوودلره معمل اولمشدر . بوراسنى عمومى بر كتبخانه حالنه تحويل ايتمكى آرزو ايتدمسه‌ده اوقاف نظارتندن مخالفت اولوندى . بو مخالفته شرط واقفى تغيير ايتمه‌مك مقصدى سبب ايسه‌ده آنفاً بيان قيلنديغى اوزره اوشرط ذاتاً تبدل ايتمشدى . مخالفت واقعه شيخ‌الاسلام عريانى زاده‌نك انضمام همتيله رد اولنه‌رق محل مذكور دارالكتب اتخاذ ايدلمك ايچون معارف حسابنه تعمير ايتديرلدى . پاركه‌لرى تريسته‌دن جلب وتفريش اولونديغى كبى اعصار قديمه‌دن قالمه برقاچ مرمر ستونكه تحت‌التراب مدفون ايدى قپوسنده‌ده بو ديركار اخراج ايله اقامه ايتديرلمشدى . كتبخانه‌نك كشادى

عقبنده دولابلرینه (٤٧٦٤) جلد کتاب قونولدی که پای تختك اك بیوك کتبخا-
نه‌لری اولان فاتح وآیاصوفیه دارالکتبی موجودینه معادلدر . مع مافیه آثار
موضوعه‌نك تکثیری ایچون لازم اولان تدابیره تشبث اولونمشدی . لکن بونك
ایچوزده معترضلر چیقوب بعضیلر دارالکتبك موقعی حسن انتخابه مبتنی دکل
بعضلرده بناسنك شکل وهیئتی قارشیسنده‌کی جامع شریفك عظمتیله متناسب دکل
دیدیلر . نظرهٔ اولیده بو حکایه زائد کورینیرسه‌ده رجالمزك اخلاق وافکارینه
دلیل اولمغله بیلنمسی فائده‌دن خالی دکلدر ظن ایدرم . معارف تخصصاتندن هر
برینه بیکر غروش معاش تخصیصیله تجارت اورمان ومعادن نظارتنده قرق کشیدن
مرکب بر ترجمه قلمی تشکیل اولنه‌رق فنون وصنایعه متعلق کتب وآثارك ترجمه‌سی
خدمتی بو قلمه حواله اولوندی . مکتب ملکیدن اکمال امتحان ایله چیقان افندیلر بر
مأموریت ملکیه‌یه تعیین اولنجه‌یه قدر بوقلمه مأمور اولملری قرارکیر اولمشدیسه‌ده
حل وقوع بولدقجه خارجدن علوم ریاضیه، علوم طبیعیه وحکمیه‌ده متخصص
ذواتك بورایه تعیینلریله علوم وفنونه متعلق کتابلرك لسانمزه نقل وترجمه‌سنه
دوام اولونمسی ایچون نظارت مشارالیهایه مأموریت ویرمشدم . زیرا شهری درت یوز
لیرا تخصیصات شو مقصدی حصوله کتیرمك ایچون وافی عد اولونمازسه‌ده کافی
برسرمایه ایدی . تخصیص مذکورك ماوضع لهی تغیر ایتدیکنی بعدالانفصال
ایشتدم .

معارف هیئتنه کلنجه هر ولایته برر معارف مدیر ومفتشی تعیین ونظارتده ،
مجلس کبیر معارف تشکیل اولوندی . نظارتك تشکیلات سائره‌سی ایسه طقسان
آلتی سنه‌سنده عموم دوائر مرکزیه‌جه اجرا اولوندیغی یوقاریلرده بیان اولنان
تشکیلات صره‌سنده وجوده کتیرلمشدی . شو تأسیسات علمیه‌نك دوامنده موقوف
علیه ادارهٔ دائمهٔ مالیه‌لرینك تأمینی اولدیغندن بونك ایچون بوله‌جغم چاره‌لره هیئتك
عدم موافقتی احتمالی ذهنمی تخدیش ایدییوردی . معارف عمومیه ایچون اهالیدن
بر ویرکی آلنمسنی برکره مجلس وکلایه تکلیف ایتدم . عظیم مجادلات حدوث ایلدی .
تکلیفمه شدیداً مخالفت اولوندی . براز زمان کچدکدن صکره ولایتلره رأساً
تحریرات عمومیه نشر ایدرك اعشاره ضماً معارف ایچون نسبت حاضرهٔ معلومه
داخلنده ویرکی آلنمسنه دائر والیلره قطعی مأموریت ویردم. آرادن بر سنه کچه‌رك
اوامر واقعه‌نك اجراآتی هیچ بر ولایتده مشکلاته تصادف ایتمدیکی وبالعکس

تأثیرات ومحسناتی هر محلده درحال اظهار ایتدیکی تحقق ایلدی که برنجی سنه نها-
یتنده درت یوز بیك لیرا واردات حاصل اولمشدی . بو ماده مخالفینی اقناع ایتمش
ومعارف ویرکیسی اخذی بامضبطه استیذان اولنه‌رق صادر اولان اراده موجبنجه
تکالیف دائمه حالنی آلمشدر . اهالی احتیاجات عصریه‌یی تقدیر ایدییورلر . علی-
الخصوص معارف حاکمیتی غالبیتی ، جهالت مغلوبیتی محکومیتی دعوت ایتدیکنی
تسلیم ایلیورلر . خواصمزك افکارینه مخالف اوله‌رق ذاتاً بو تقدیر وتسلیمه اعتمادم
ذکر اولنان تحریرات عمومیه‌یی نشره بنی اقدار ایلمشدی . بو ویرکی بر امر واقع
حکمنه کیردیکندن شمدی یاپیله‌جق شیلر ماوضع لهنه حصر ایله اسلام وخرستیان
کافهٔ ابنای وطن فوائدندن متساویاً مستفید اولمسی واداره‌سی سوء استعمالاته
تصادف ایتمه‌مسیدر .

تربیهٔ عمومیه مدار مستقل حیاتمز اولدیغندن بو یولده ترقیٔ حقیقی وتکامل
حصولی برنجی اهلم ایدی . درجهٔ اولی و ثانیه مکتبلری ومکاتب عالیهٔ خصوصیه
تأسس ایتمکله دار الفنون کشادینه‌ده حاضرلانمق لازم کلیوردی . اوچ یوز ایکی
سنه‌سی ذی القعده‌سنده مکتب ملکیه‌ده ایراد ایتدیکم نطقده دیمشدم که طب
وحقوق مکتبلریمز طبابت وحقوقه متعلق شعبات علومك نشری اساسلرینی وضع
ایتدیکندن مساعیٔ آتیه‌مز بو اساسلری توسیعه مصروف اولمالیدر .

مصر مسئله‌سنك زمان وکالتمده وبعد الانفصال کامل پاشا صدارتنده کسب
ایتدیکی اشکال مختلفه‌یی یوقاریده تفصیل ایتمشدم . شمدی‌ده کامل پاشانك خلفی
اولان جواد پاشا صدارتنده‌کی صفحه‌سنی بیان ایده‌یم :

١٦ شعبان سنه ٣٠٩ و ٣ مارت تاریخنده واقع صالی کونی ساعت درتده یوم
ولادتی تبریك ایچون سرایه کیتدم . لدی العرض سر قرنا توقف وانتظار اراده‌سنی
کتیردی . بر ساعت صکره‌ده لطفی آغا کاوب عودت اولنمامسی اراده‌سنی تأکید
ایلدی . ساعت آلتیده اثوابی عصمت بك دلالتیله چیت کوشکنه کوتورلدم .
مهاجرین قومیسیونی رئیسی رضا پاشایی اوراده بولدم . رضا پاشا ـ عصمت بك
حاضر اولدیغی حالده ـ بروجه آتی تبلیغ اوامر ایتدی .

« افندمز خدیو مصر ایچون یازیلان فرمانك القابنده‌کی عباراتك بعضیسنی
مضر کوردیلر . شیخ الاسلام مستشارینه ارائه ایتدیردکلرنده او دخی مضرتنی
تصدیق ایتمش بیوریورلرکه بو حال معاویه‌نك خلافتی حضرت علیدن غصب ایتمسنه

بكزه‌يور شو اوراقى بوراده اوقويه‌جقسكز . ملاحظاتكزى عرض اولنمق اوزره بزه بيان ايده‌جكسكز . »

بو تبليغات عقبنده بر طوربه ويرديلر . لدى‌المراجعه ايكى طاقم اوراقى حاوى اولديغى آكلاشيلدى . بر طاقمى محمد على پاشا زماننده‌نبرو مصره يازيلان توجيه فرمانلريله ويركويه وسائر مواده متعلق اوامرك بلاالقاب صورتلرى ايدى . ديكر طاقم خديويت عنوانتك وضعندن اول وصكره تسطير اولنان فرمانلرده‌كى القاب مختلفه‌يى مبين اولمق اوزره ديوان قلمندن تنظيم وتختيم ايدلمش بر ورقه ايله برى مصحح ديكرى تصحيحاته توفيقاً مبيض ايكى فرمان جديد ايدى . بعده رضا پاشا « عبارات مصره‌يى افندمز قرنادن بكر بكه ضبط ايتديرمشلر اراده بيوردقلرى تصحيحات او عباره‌لرك تحتنه اشارت اولنمش اوده شودر . » ديه بر پوصله ويردى . بو پوصله‌ده القاب قديمه‌دن اولان (مرتب مراتب خلافة الكبرى) عباره‌سى (مؤيد اوامر خلافة الكبرى) عباره‌سنه تحويل اولنمشدى . رضا پاشا « اشته افندمز بو عباره‌يى بويله تصحيح بيورمشلر . بعض ذوات القابده مذكور اولان (مدير امور الجمهور) فقره‌سنك‌ده (مدير امور الاقوام) ديه تصحيحى رأينده بولنديلر ايسه‌ده بونى قبول بيورمديلر » ديدى .

ينه بعضلر القابده‌كى (مكمل ناموس السلطنته العظمى) تركيبنك (مبجل ناموس الخ) ديه تصحيحنى ايسته‌دكارينى رضا پاشا استطراداً نقل ايلدى . ديوان قلمندن خديو جديده خطاباً برنجى دفعه اوله‌رق تحرير اولنان فرمانك القابنده مندرج (مرتب مراتب خلافة الكبرى) و (مكمل ناموس السلطنته العظمى) تركيبلرنده واقع (خلافة) و (سلطنة) كلمه‌لرنده‌كى (ف ن) حرفلرينك مابعدينه وتعبير صرفيون ايله شو ايكى كلمه‌نك لام الفعللرى ماقبلنه صكره‌دن برر دندان ياپيله‌رق بوكلمه‌لرى (خلافته) و (سلطنته) ديه اوقومق قابل اوله‌جغى ادعا ايدلمش بو حالده حاصل اولان ضميرلرى خديوه ارجاع ايدرك بو طريقله آنك خلاف وسلطنتنى تصديق ايلمك محذورى استنتاج اولنمش ومحذورى دفع ايچون خلافت وسلطنت كلمه‌لرينك تالرى تاء مستطيل اوله‌رق سرخله تصحيح وفرمان يكيدن تبيض ايتديرلمشكه كتّاتان مذكور تانك مابعدلرنده بولنان كلمه‌لره وصلنده املالرى شوهيئتى كسب ايتمشدى (خلافت الكبرى) (سلطنت العظمى)

رضا پاشا فرمانك بو نسخه‌سنی ارائه ایدرکن ضمیر عد اولنان حرفلره اشارت ایدرك واقعا بونلرك محذوری واردر یولنده مطالعاتده بولندی .

لسان عربك قواعد املاسـنی بیلنلر عندنده بیاندن مستغنیدرکه برکلمه حالت وقفنده نصل ایسه کلمهٔ اخری‌یه وصلنده دخی او وجه ایله یازیلیر . مثلا (اعطیت زیدالدینار) ترکیبنده زید لفظی وقف ایدیلیرسه مد ایله (زیدا) تلفظ اولنور . حین وصلده دخی بو ترکیب (اعطیت زیدالدینار) صورتنده کتب ایدیلیر . یعنی زید لفظنك اخرنده‌کی الف ابقا قیلنیر . نته‌کیم فاضل محقق ابن حاجب شافیه‌سنده عندالوصل الفله یازیلان ضمیره اشـارةً و مثالاً (ومنه لکنا هوالله ربی) نظم جلیلنی ووقف اوزره مبنی اولدقلریچون (رحمة واحسـان معناسنه (قمحة) کبی کلمه‌لرده تاء تأنیث ها شـکلنده یازلدیغنی بیاناً (من ثمه کتبت تاءالتأنیت فی نحو رحمة وقمحة هاءً) عباره‌سنی اتیان ایلمشدر .

سوأله مأمور اولان ذاتلره بورالرینی تفصیل ایتمك اوزون اوله‌جغنـدن ایشی قیصه کسـمك ایچون دیدم‌که معلومکزدرکه تا ایله منتهی کلمـات مجرد اولدقلری حالده لسانمزده تاء طویل ایله یازلمقده‌در . اما بو قبیل کلمه‌لر اخر کلمه‌یه وصل اولنور ایکن تالری عربی املایه توفیقاً تاء کردله تحریر اولنور . رضا پاشا بوراسنی تصدیق ایتدی واکر تصحیح وجهله ـ خلافة الکبری وسلطنةالعظمی ترکیبلری خلافت‌ـ الکبری وسلطنت العظمی شکلنده ـ تحریر اولنور ایسه بوکا عربلر کولرلر دیدی . لکن ضمیرلره اشارتله « بونلرك مضر اولدیغنده شبهه یوقدر . سز نه دیرسکز ؟ » طرزنده بکا بر سوأل ایراد ایتدی .

ینه رضا پاشـا « خدیوه فرمانده خطاب اولنور ایکن بالفعل صـدارت رتبهٔ جلیله‌سیله خدیو مصر دینلمش . افندمز بیوریورلرکه « بوحالده ایکی صدر اعظم اوله‌جق هیچ بو اولورمی ؟ » بو عباره‌نك‌ده فرماندن قالدیرلمسی اراده اقتضاسندندر . رضـا پاشا سـوزینه دوام ایدوب « برده خدیوه (مرتب مراتب خلافة الکبری) عنوانیله خطاب اولنمش . افندمز بیوریورلرکه بونه دیمك شـو تعبیرلرله خلافت خدیویته فراغ اولنه‌یور . آنك ایچون بو عباره (مؤیدا أوامر خلافة الکبری) دیه تصحیح اولندی فرمان تکرار تبیض ایتدیرلدی . » دیدی وهر بر ماده حقنـده ملاحظه‌می اراده‌یه استناداً استیضاح ایلدی . نتیجهٔ مقالاتدن شونی استنباط ایتدم‌که (مرتب مراتب خلافة الکبری) (مکمل ناموس السلطنة العظمی) عباره‌لرنده واقع

خلافت وسلطنت لفظلری خلافته وسلطنته دیه اوقونمش ضمیرلر رأس فرمانده اولان [دستور مکرم وخدیو محترم] ترکیبلرینه ارجاع ایدیله‌رك محذورینه ذهاب اولنمش شو تکلیفلر ومباحثه‌لر هپ بو یا کلش ذهابدن نشأت ایتمش. جواباً موضوع بحث اولان ترکیبلرده محذور تصوری ضمیر اعتباریله اولیور لکن ضمیر مفقوددر او حالده محذور ملاحظه‌سنه محل یوقدر دیدم .

رضا پاشا تکرار بحثه آغاز ایدرك بر چوق سوز سویلدی . تفصیلاتك نتیجه‌سی ضمیرلر موجود اولسه محذوری یوقمیدر سؤالنی حاوی ایدی فرضیاته حکم ترتب ایدرمی دیه استفهام انکاریده بولندم .

بوندن صکره رضا پاشا (مرتب مراتب الخلافة) عباره‌سنك (مؤید اوامر الخلافة) عباره‌سنه تحویلی امرنده فکرمی تکرار سؤال ایتدی . بنده باب عالینك فکری نه‌در دیه صوردم . مشارالیه « صدر اعظمك بر تذکره‌سی وار . اندن آکلاشیلیورکه انکلتره ایلچیسی باب عالی‌یه کلمش . خدیوك فرمانی تغییر اولنه‌جقمی سؤالنده بولنمش » دیمسیله مصرك تغیر احوالنی آرزو ایدنلر وار ایسه فرمانك تبدیلی آنلرك ترویج اغراضنه وسیله اولمزمی دیدم . رضا پاشا فرمانك تغییراتی احکامده دکل الفاظده اولیور . اوده یالکز القابده‌کی بعض عباراته منحصردر . بوندن نه مضرت چیقار مألنده ایراد ملاحظه ایلدی .

متعاقباً بحثی (بالفعل صدارت رتبه‌سی) عباره‌سنه نقل ایتدی . رضا پاشایه دیدم‌که ویردیککز فرمان صورتلرنده بویله برشی کوزمه ایلشمدی . بر کره‌ده سز اوقویکز . اکر اولدن ویریلان فرمانلرده بو تعبیر یوق ایسه یکیسنه اویله بر فقره علاوه‌سنه لزوم کورلمز . مشارالیه صورتلری اوقویوب اسکی فرمانلرده بو عباره موجود اولدیغنی افاده ومحللرینی ارائه ایلدیکندن شویله جواب ویردم : بو حالده فرمان جدیده دخی درجی لازمدر . چونکه بو ماده خدیوك ذاتنه عائد وباشلی بر امتیازدر .

رضا پاشا (بالفعل صدارت رتبه‌سیله) تعبیری پك معناسز بر تعبیر اولدیغنی تکرار ایتمکله خاتمهٔ مکالمه اولمق اوزره آتی البیان ملاحظه‌یی اتیان ایلدم واقعا صدارت بالفعل اولور بالقوه صدارت اولمازیا . بونقطهٔ نظرجه (بالفعل) کلمه‌سی زائد ایسه‌ده اولکی فرمانلرده بونك یازلمش اولمسی خدیولرك عین صدارت رتبه‌سنده بولندقلرینی بیان مقصدیله اولملیدر . خدیولر صدر معزولینی رادده‌سنده

اولميوب صدر اعظملر كبی (فخامتلو) عنوانی حائزدرلر . فرمانده‌كی بالفعل صدارت قيدی بلكه فی الماضی صدارت قيدندن احترازه مبنيدر . يعنی خديولرك صدر اعظملره مخصوص عنوانی حائز اوله‌جقلرينه وتشريفاتجه صدر معزوللرينه تقدم ايده‌جكلرينه اشارت ايچوندر .

تعبير مذكور كرك ديندلديكی كبی معنادن خالی اولسون كرك بر معنايی حاوی بولنسون مادام اسكی فرمانلرده يازلمش شمدی چيقارلسه بلكه مصرجه تغيير ويا تنقيص امتياز توهمنه سبب اولور . بنجه ملاحظه‌يه مستحق اولان نقطه بوراسيدر ديدم وبحثه نهايت ويرلمسنی ايما ايلدم .

همان او صره‌ده ايدی‌كه عصمت بك حضوره استدلدی . عودتنده مطالعه‌مك تحريراً عرضی اراده‌سنی تكرار تبليغ ايلدی . بونك اوزرينه مخطره صورتنده الدن برشی يازدم‌كه عباراتی شو وجهله ايدی :

صورت مخطره

مصر فرمانلرينه باقلدی . خلافت وسلطنت لفظلرينك آخرلرنده ضمير كوريله‌مدی . ضمير اولور ايسه واقعا بالاده‌كی خديو محترمه راجع اولور ومحذوری تسليم قلنور اما بو يوقدر مع‌هذا مسئله صرف ونحوه عائد اولديغندن بر كره‌ده اربابندن صورلسه‌كی خاطره كليور .

ثانياً : خلافت وسلطنت كلمه‌لری تطويل يعنی آخرلرنده‌كی تاء كردلر تاء مستطيله تحويل اولنمش بوكيفيت كتابت مسئله‌سی اولوب سياسته تعلقی يوق ايسه‌ده علماء عرب بوكبی تالری حسب القاعده هاء صورتنده تحرير ايدييورلر . فرمان افريقايه كيده‌جك بيلمم كه عربلر غلط املادن طولايی ديوان همايونی تخطئه ايدرلرمی .

ثالثاً : مرتب مراتب الخلافه تركيبی مؤيد اوامر الخلافه تركيبنه تبديل بيورلمش . كيفيت تحرير ذات شوكتسمات ملوكانه‌لريله باب‌عالی بيننده قرارلشوب بتديكندن كمترلرنجه برشی ديه‌كه محل كوريله‌ميور بو خصوص بر عنوان مجردن وياخود الفاظدن عبارت ايسه‌ده القاب قديمهٔ وزارتك بو دفعه خديو مصره خاص اوله‌رق تنقيص اولنمسنده محذور ملحوظدر . قرار واقع اندن سلامتی تأمين ايتمك لازم كلير . محذورك طريق دفعی بحثنده كمترلرنجه برشی ديه‌كه محل كورينه‌ميور .

رابعاً : شمدی‌یه قدر خدیولره اصدار بیوریلان فرمانلرك خطاب محلنده بالفعل رتبهٔ صدارتی حائز دینلیر ایکن بودفعه اوعباره‌نك اخراجی‌التزام بیورلمسی تعدد صدارت محظورندن اجتناب ملاحظه‌سنه مبتنی اولدیغی افادات واقعه‌دن مستبان اولدی . مبلغ ارادهٔ سنیه‌لری طرفندن دخی ایضاح اولندیغی وجهله بالفعل صدارت تعبیرینك معناسزلغی ، واقعا عیان ایسه‌ده بو عباره اولکی فرمانلره یازلمش و خدیویت مصریه‌نك امتیازاتی عدادینه داخل اولمشدر . بو دفعه چیقاریلیرسه مصرجه عجبا تنقیص امتیاز توهمنی ایجاب وتضاعف مشکلات حالیه‌یی استیجاب ایتمسون دیه بر خاطرهٔ ناقصه خطور ایتمشدر . قاطبهٔ احوالده امر وفرمان

١٦ شعبان سنه ٣٠٩

مبلغلر مخطرهٔ مختومه‌یی وکتیردکاری اوراقی استصحاباً حضوره کیتدیلر وکیدرکن اراده‌یه انتظاراً توقف اولنمسنی سویلدیلر . او اثناده ساعت یدی بچق راده‌سنده ایدی . بر ساعت صکره ایکیسی برلکده ودیوان قلمی قیودی تحت صحابتلرنده اوله‌رق عودت ایلدیلر . رضا پاشا آتی‌البیان افاداتده بولندی :

« افندمز مخطره‌کزی اوقومشلر . بز آنی اوقومدیغمزدن نه یازدیغکزی بیلمیورز . آنجق افندمز بیوریورلرکه بن بوندن برشی آکلایه‌مدم فرمانی باب عالی تصحیح ایتمدی . بن تصحیح ایتدم اما بونکله بنی اتهام ایده‌جکلرمش وارسون ایتسونلر ذاتاً عرابی زماننده خلافتك مصره نقلی فکرلری وار ایدی بن اکا طیاندم شمدیده حقوق خلافتمك محافظه‌سیچون نهایت درجه طیانورم » بوندنصکره رضا پاشا ینه طرف شاهانه‌دن اوله‌رق فرمانك عباره‌سنه نظراً کویا خلافت بر هیئتده ایمشده ذات شاهانه او هیئتك عضوی ایمشلر مألنده بر شی سویلدیسه‌ده بوراسنی پك ایی تفهم وضبط ایده‌مدم . رضا پاشا تبلیغاتنه دوام ایده‌رك « افندمز بیوریورلرکه مصرك امتیازاتی تغییر اولنه‌جق دینلمش بن امتیازاتی دکشدیرمیورم اسکی امتیازات هر نه ایسه فرمانك ایچنده تماميله یازیله‌یور تصحیح اولنان شیلر القابه عائددر . بوندن‌نه ضرر کلیر . اوراقی تکرار مطالعه ایتسون فقط چوقده اوطورلمسون کندیسی شو اوچ سوأله جواب ویرسون برنجیسی : فرمانده‌کی ضمیرلر قالورسه محذوری یوقیدر ، ایکنجیسی : القابده اولان عباره‌که (مرتب مراتب الخلافة الکبری) در خلافتی خدیوه ویریور بونی البته قالدیره‌جغم بن بونك یرینه (مؤید اوامر الخلافة) عباره‌سنی قویدم . کندی خاطرینه دها بشقه عباره کله‌یورمی .

اوچنجیسی خدیو بالفعل صدارت رتبه‌سنی حائزدر دینلیرسه ایکی صدر اعظم بوله‌جق کندیسی شو سوأله جواب ویرسون »

ارادات مشروحه‌نك تلقیسی اوزرینه آتی الذکر ملاحظاتی ایراد ایتدم :

معهود ترکیبلرده ضمیر یوقکه محذور تصدیق اولنسون .

(بالفعل صدارت رتبه‌سی) عباره‌سی خدیولرك عنوان رسمیسنی تعیین مقصدینه محمول اوله‌جغندن کذا محذوری کورلمیور . بالعکس بو رتبه خدیویتك امتیازاتی عدادینه داخل اولدیغندن رفع والغاسنده تغیر امتیاز شائبه‌سی واردر بناءً علیه بونك منتج محذور اولمسی محتملدر .

(مرتب مراتب الخلافة الخ) ترکیبنه کلنجه فاتح مصر سلطان سلیم اول عصرنده رئیس الکتاب بولنان فریدون بکك منشأتی نسخه‌لرینه مراجعتله‌ده معلوم اولورکه بو عباره صدر دولتدنبرو صدراعظملرك القابنه داخلدر . عصر اخیرده خدیو مصره صدارت رتبه‌سی ویرلدیکیچون انك فرماننده دخی یازلمسی امر طبیعی عد اولنمشدر . عبارهٔ مذکوره ایله خلافتك خدیویته فراغ وانتقالنه استشهادی ذهنم آلماز .

بوکا مقابل رضا پاشا فرمانك او عباره‌سندن مراتب خلافتی ویرن کویا خدیو ایمش چیقه‌یور دیمکله دمندن بیان اولندیغی اوزره بو عباره صدر اعظملرك القابی جمله‌سندندر . شمدیلرده خدیولره‌ده یازلمسی آنلره صدارت رتبه‌سی ویرلدیکیچوندر . صدر اعظملر ایسه طرف خلافت وسلطنتدن ترتیب مراتب وتوجیه مناصبه واسطه اولدقلرندن تعریف مدلولنه ماصدق اولمیورمی دیدیکمده مشار الیه (بالفعل صدارت رتبه‌سی) تعبیرینه نقل مبحث ایلیه‌رك اولکی مطالعاتی تجدید وتشریح ایتدی ایسه‌ده بن تکریر جوابدن صرف نظر ایلدم . بعده مشار الیه (مرتب مراتب الخ) ترکیبنه عودتله سابقاً تذکار ایتدیکی محاذیری تأکید وذات شاهانه بویولده واقع اوله‌جق اتهاماتی قید بیورمیوب مدافعه وحق خلافتی محافظه‌ده ثبات بیوره‌جقلردر دیدی . بروجه آتی جواب ویردم :

ذات شاهانه‌یی اتهام خاطرلره کله‌مز انجق برشی سؤال بیوریلورسه آنك حقیقتنی‌ده بیان ایده‌بیلورز یا دمندن خدیویتك امتیازاتنه طوقنلمیوب فرمانه کمافی السابق درج اولنه‌جغی اراده بیورلدیغنی افاده ایتدیکمز واویله‌ده اولملیدر . یعنی بو امتیازاتك ابقاسی ضروریدر . بونلر ایسه پك چوق حقوق وموادی حاویدر .

فرمانك احکامنی ابقایه مجبوریت اولدیغی حالده من‌القدیم عادت اولان ومن حیث المعنی برحکمی اولمیوب صرف الفاظدن عبارت بولنان عنوان وزارتدن بعض عباراتی خدیو مصره مخصوص اولمق اوزره تغییر ایتمکده مادةً نه منفعت وار ؟ بالعکس مضرتی ملحوظدر . زیرا مسبوق اولان افاده‌کزه نظراً انکلتره سفیری فرمانك تبدیل اولنوب اولنمیه‌جغنی صدارتدن سؤال ایتمش شو تفحص عجبا بر مقصده مبنی دکلمیدر ؟ رضا پاشا بوکا جواب اوله‌رق البته بر مقصد تحتنده‌در دیدی .

جواباً بومقصد بزم منفعتمزه موافق اوله‌بیلیرمی ؟ دیدیکمه مقابل ، رضا پاشا بو ترکیبك تبدیلی نزد شاهانه‌ده مقرردر : افندمز (مرتب مراتب الخلافة) عباره‌سنه بدل (مؤید اوامر الخ) عباره‌سنی تصور بیوریورلر .

سزك خاطرکزه دها مناسب بر عباره کلیورمی سؤال بیوریورلر دیه تبلیغ سابقنی تکرار ایلدی . رضا پاشانك تکرار ایتدیکی سوأله جواباً یالکز (خیر خاطرمه برشی کلیور) دیدم .

بوندنصکره رضا پاشا ورفیقی : « افندمز مطالعاتکزك ینه تحریراً عرضنی اراده بیوردیلر دیملریله الدن بر مخطره دها یازلدی . کندولرینه ویرلدی . واسطه‌لر بونی آلوب حضوره کیدر ایکن ساعت طقوزه کلمشیدی . اراده‌یه انتظاراً ینه توقف ایتمه‌می سویلدکلرندن بکلندی . بر ساعت قدر وقت مرورنده‌که ساعت اون‌بش دقیقه قالمشدی . یالکز عصمت بك عودت ایدرك افندمز سلام ایتدیلر دیدی . بوندن عود وانصرافه مأذونیت آکلاشلمقله خانه‌مه کلدم .

بورضا پاشا اباً آرناوود واُماً استانبوللی اولوب مستان بك نامنده بر آرناوود بکنك اوغلی وآنا طرفندن محمود ندیم پاشانك اقرباسندندر . کندیسنی صدر اسبق رشید پاشا مرحوم یتشدیرمشدر . تحصیلی پارسده‌در . فرانسزجه مکتسبات علمیه‌سی مکمل اولدیغی کبی لسان عربیده مستخرج وفارسی‌یی لسان مادر زادی کبی متکلمدر . ابتدا آتنه وبعده پترسبورغ وطهران سفارتلرنده بولوندی . امور سیاسیه‌ده دخی معلومات کامله صاحبیدر . عن اعتقاد آل عبایه محب اولوب مجلس مصاحبتنده ادناوسیله وملابسه‌لرله بونی اظهار ایدر . وحضرت علی حقنده مدایح ومعاویه‌یه اسناد فضایح ایله متلذذ اولور . حتی طهران سفارتنده عمر کشان ماتمی یاپدیغی ایچون عالی پاشا مرحوم کندیسنی سفارتدن عزل ایتدی . وچوق سنه‌لر معزول ومنکوب قالدی .

بوندن ورشيد پاشـا زمانه عائد بعض وقايعدن طولايى عالى پاشايه پك زياده خصومت ايدردى . ذات شاهانه‌نك جلوسندن برآز صوكره اقبالى تجدد ايتدى . واك اول مأموريت مخصوصه ايله شرقى روم ايلى‌يه كوندرلدى . عودتندن صوكره شهر امينى وبعده مهاجرين قوميسيونى رئيسى اولدى . دفعهٔ اولى باش وكالتمده وزارتنه دائر صادر اولان اراده‌يى انفاذ ايتمديكم ايچون بكا خصم اولمشدى شرقى روم ايلى‌يه عسكر سوقنى رأى ايتديكمدن طولايى‌ده انفصالمه لزوم كوسترنلره ملتحق وعزل و تنكيلم ايچون حضورده منعقد مجلس خاص مشـاوره‌يه داخل اولمشدر . اوزماندن شمدى‌يه قدر عند پادشاهيده پك منظور و بلا فاصله حضورله متشرفدر. وقتيله نزدنده سفارتى واقع اولان بر دولتك پولتيقه‌سنه مجلوبيتى متواتر اولمغله آكا مخالف اولانلرى ايشـدن تبعيده چاليشمسى وبو يولده هر وسيله‌دن اغتنام ايلمسى طبيعى كورونير . مانحن فيه اولان مصر ايشنه كلنجه تفصيلات سابقه ايله بو مسئله‌نك هر شـكل و فصلنى لزومى درجه‌ده اشارت ايتديكمدن تبيينات سـائره‌يه حاجت كورمم . يالكز شونى سويلى‌يم كه مدبرانه بر خط سياست تعقيب اولنديغى حالده بين الدول اعتلاى نفوذيمزه خدمت ايتدكدن باشقه دولت عثمانيه‌يه بر ايكنجى پاى تخت وبلكه كرهٔ ارض اوزرنده‌كى مسلمانلرك كافه‌سنه مرجع سـياست اولمغه قابل بولنان بو قطعهٔ مهمه‌نك خطيئات حكومت اثرى اوله‌رق شو حاله كيرمسى خصوصا ملت عثمانيه نوائب عظيمه‌دن عد ايلمليدر .

يوقاريده حكايه ايتديكم مصر فرمانك بكا كوستريلان صـورتنده‌كى تغييرات يالكز القابه عائد ايكن مكر صكره‌دن مصرك حدودينى تغيير ايده‌جك صورتده فقره‌لرده قونمش . بونى ١٨٩٢ مارتى اواخرنده مطالعه ايتديكم آوروپا غزته‌لرنده كوردم . مرحوم رفعت پاشايه خلف اوله‌رق آلتنجى دفعه صدارته تعيينمدن صكره باب عاليده اجرا ايتديكم تحقيقات بروجه آتى درج اولنور . خديو لاحق عباس پاشـايه يازيلان فرمانده خديويت مصريه ٢ ربيع الآخر ١٢٥٧ تاريخلى فرمانه ملفوف خريطه‌ده محرر حدودى و ذى الحجه ١٢٨١ تاريخلى فرمانده مسـطور اراضئ منضمه‌يى شامل اولديغى تحرير قلنمغله بو عباره‌لر مصرجه تعديل حدود معناسنه صرف ايديله‌رك عباس پاشا فرمانك تأخير قرائتنه وطورسينا ايچون ارادهٔ جديده استحصالنه قيام اولنمش ايمش . محمد على پاشايه اصدار اولنان برنجى فرمانده مصرك حدود قديمهٔ شرقيه‌سى سـويش ايله عريش آره‌سـنده واقع وخريطه‌ده

مذكور محللرى حاوى بولنديغى وينه محمدعلى‌يه ويريلان ايكنجى فرمانده ماديان ليمانلريله طورسينا ادارهٔ مصريه‌يه ترك قلنديغى واندن صكره يازيلان اوامرده ايسه خطهٔ مصريه حدود قديمه ايله اراضىٔ منضمه‌يى مشتمل اولديغى مسطوردر . خديو سابق مرحوم توفيق پاشايه ويريلان ١٩ شعبان ١٢٩٦ تاريخلى فرمانك حدوده متعلق عباره‌سى‌ده وجه آتى اوزره‌در : (حدود قديمهٔ معلومه ومصر اداره‌سنه ويريلان اراضىٔ منضمه ايله محدود اولان خديويت مصريه) خديو لاحق عباس پاشايه يازلمش اولان فرمانده حدودك يالكز ١٢٥٧ و ١٢٨١ فرمانلرى احكامنه بنا اولنمسى محمد على پاشايه ويريلن فرمان ايله ادارهٔ مصريه‌يه ترك قلنان ليمانك وطور سينا موقعنك واقعا نزعنه دلالت ايده‌بيله جكندن حكومت مصريه طرفندن تصحيح دعوا ايدلمسى طبيعيدر . باب عالينك‌ده بو تصحيحه موافقتى ضرورى كورينور . شو حالده دولت ، ياپمسى قابل اولميان بر شيئى ياپمغه تشبثله حسن نيتى حقنده ديكر طرفى شبهه‌يه دوشوربيور وتشبثندن رجعته مجبوريتيله‌ده كندى حيثيتنى اخلال ايتمش اوليور .

بو لاحقه صره‌سنده تا يوقاريلرده حكايه ايتديكم پروتوقولكه ممانعت واقعه اوزرينه طرفيندن امضا ايدلمه‌مش و وولفى حكومت متبوعه‌سنه نافع ديكر بر مخطره اعطاسنه اجبار و ياخود تشويق ايتمشدى . تتميماً للمسئله بورايه درج ايدلسنى تاريخ نقطهٔ نظرندن فائده‌لى عد ايتديكمدن فرانسزجه برصورتى زيرده قيد اولندى :

PROTOCOLE — N° 1.

LL. EE. Assim Pacha, Ministre des Affaires Etrangères et Kiamil Pacha, Ministre de l'Evkaf, désignés par S. M. I. le Sultan en qualité de plénipotentiaires pour entrer en pourparlers sur les affaires d'Egypte avec S. E. Sir Henry Drummond Wolff, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire de S. M. Britannique, en mission spéciale, ont tenu leur première réunion aujourd'hui 5 septembre 1885 au Département des Affaires Etrangères.

A l'ouverture de la Séance, S. E. Sir D. Wolff demande si S. M. I. le Sultan est disposé à envoyer des troupes à Souakim.

Les Ministres Ottomans répondent qu'il serait préférable que la question Égyptienne fut discutée dans son ensemble et d'une manière générale. S. E. Sir D. Wolff adhère à cette demande et ajoute que les détails de la question

pourraient être examinés sur les lieux mêmes. A cet effet, il propose qu'un personnage jouissant de la confiance de S. M. I. Le Sultan soit envoyé comme Commissaire-Extraordinaire en Egypte afin d'étudier de concert avec un Commissaire de S. M. I. La Reine. Et S. A. Le Khédive, les moyens les plus propres à réorganiser l'Armée et les Tribunaux et améliorer les Finances et l'Administration.

Les Ministres Ottomans tiennent à constater que cette réorganisation devra être faite sur la base des droits de souveraîneté de S. M. I. Le Sultan et dans les limites des traîtés existants et des privilèges octroyés à l'Egypte par les Firmans Impériaux.

S. E. Sir D. Wolff ajoute que les engagements internationaux contractés par S. A. Le Khédive devraient également être pris en considération.

Abordant ensuite la question de l'évacuation, les Ministres Ottomans demandent quand les troupes anglaises quitteront l'Egypte. Sir H. D. Wolff répond qu'il n'est pas possible en ce moment de détérminer la date à laquelle ces troupes seront retirées, mais qu'il serait procédé à l'évacuation graduellement; que si par exemple la Turquie envoyait des troupes en Egypte, à l arrivée de chaque régiment ottoman, un régiment anglais quitterait le pays et que le retrait complet des troupes britanniques pourrait être décidé par les deux Commissaires aussitôt qu'ils auraient constaté que l'Administration locale a été placée sur un pied assez solide pour pouvoir fonctionner seule.

Parlant des obstacles que l'envoi des troupes turques au Caire et dans l'Egypte proprement dite rencontreraient de la part de la France d'après ce que Sir D. Wolff avait déclaré dans une conversation antérieure, les Plénipotentiaires Ottomans exprimèrent le désir d'avoir quelques explications.

S. E. l'Envoyé de S. M. La Reine dit que les difficultés auxquelles il avait fait allusion disparaîtraient facilement si on envoyait au lieu des troupes prises dans les cadres de l'armée régulière, des troupes spécialement recrutées pour servir sous les ordres de S. A. Le Khédive.

Son Excellence ajoute qu'en ce qui concerne l'armée egyptienne elle même, il serait désirable qu'elle fût formée plutôt par conscription volontaire que par recrutement régulier.

Les Ministres ottomans posent la question de savoir si pour l'organisation et l'augmentation de l'armée egyptienne, on ne pourrait pàs atteindre le même but qu'on aurait en vue en envoyant des troupes turques.

Sir H. D. Wolff fait remarquer que s'il a proposé l'envoi d'un corps des troupes ottomans en Egypte, c'est par déférence pour S. M. I. Le Sultan, que l'effectif actuel de l'armée egyptienne qui est de 5 à 6 000 hommes

devrait être en effet augmentée, mais qu'en tout cas il serait à désirer que S. A. Le Khédive fût autorisé à recruter des soldats en Turquie.

Les Ministres ottomans ayant demandé s'il ne serait pas possible de réorganiser l'armée egyptienne avec des éléments exclusivement indigènes, Sir H. D. Wolff répond que pour inspirer une plus grande confiance il serait désirable de ne pas restreindre le choix aux éléments exclusivement indigènes.

Les Ministres ottomans sans se prononcer sur la question de principe craignent que le recrutement périodique d'hommes valides en Turquie destinés à servir dans l'armée egyptienne n'offre dans la pratique de sérieux inconvénients en ce sens qu'il pourrait notamment laisser des vides dans les rangs de l'armée ottomane.

Ce point est réservé.

Quant aux frais qui seraient occasionnés par l'envoi et le séjour des troupes turques en Égypte, Sir H. D. Wolff estime que si le Gouvernement Ottoman ne veut pas les prendre à sa charge, les ressources sur lesquelles ils seront prélevés devront être déterminées d'avance entre les Commissaires attendu que les fonds inscrits dans le budget egyptien pour les frais d'occupation de l'armée anglaise sont insuffisants.

Son Excellence considère dès lors que la question de l'envoi des troupes turques ou de l'organisation militaire en Égypte est étroitement liée avec la question financière.

Les Plénipotentiaires Ottomans sont d'avis que la question dont les deux Commissaires auraient avant tout à s'occuper est l'organisation de l'armée egyptienne sur des bases pouvant assurer aussi bien la pacification du Soudan que le maintien de l'ordre public et amener ainsi le départ des troupes anglaises sauf à examiner ensuite les autres objets de leur mission.

Sir M. D. Wolff. fait remarquer qu'il serait difficile aux troupes anglaises d'évacuer le pays avant l'établissement d'un système financier. Les Soldats Britanniques, dit-il, sont les gardiens des intérêts Européens en Égypte. C'est en s'appuyant sur leur présence que les Puissances ont garanti l'emprunt de 9,000,000. L'Angleterre est sincèrement désireuse de retirer ses troupes dans le plus bref délai possible; mais la responsabilité qu'elle a assumée en occupant le pays ne lui permet pas de l'évacuer avant que l'œuvre de la réorganisation ne soit accomplie. Son Excellence conclut en répêtant que les forces Britanniques se retireront au fur et à mesure de l'établissement de nouveaux régiments et dès que les deux Commissaires seront d'accord pour reconnaître avec S. A. Le Khédive que le bon fonctionnement des autorités est assuré.

Sir H. D. Wolff ajoute que si les troupes anglaises se retiraient plus tôt, il serait possible qu'une autre puissance allât occuper l'Égypte.

Les Ministres ottomans relèvent une contradiction qu'ils ont cru remarquer dans les expressions de S. E. Sir H. D. Wolff qui, tout en déclarant que les troupes anglaises se retireraient au fur et à mesure de l'arrivée ou de l'établissement de nouveaux régiments, ajoutait que l'évacuation s'effectûerait après que l'Administration aurait commencé à fonctionner sur des bases stables.

Leurs Excellences prient en outre leur honorable collègue de leur indiquer quel est le laps de temps qui lui paraitrait nécessaire, après la réorganisation, pour le départ des troupes anglaises.

S. E. Sir H. D. Wolf explique en ce qui concerne la contradiction signalée par SS. EE. Les Plénipotentiaires Ottomans qu'en parlant de l'évacuation qui se ferait après le fonctionnement régulier de l'Administration, il visait l'excédent de troupes qui resterait encore dans le pays après les retraîts graduels qui s'effectueraient au fur et à mesure de l'arrivée ou de l'établissement de nouveaux régiments.

Pour ce qui est du laps de temps qui serait nécessaire pour mettre fin à l'occupation, Son Excellence répète que le départ des dernières troupes aurait lieu aussitôt que les deux Commissaires auraient constaté, d'accord avec S. A. Le Khédive, que les institutions du pays fonctionnent d'une manière satisfaisante.

La suite de la discussion est renvoyée à la prochaine séance qui est fixée à Mardi, 8 Septembre.

طلبهٔ علومدن مركب مدارس الهيات مكتبلرينك درجات ابتدائيه و ثانيه همده درجهٔ عاليه‌سنی جامعدر . بونلر بين الاسلام علوم الهيه مدرسه‌لری مقامنده عد اولنمق طبيعيدر . لكن ادبيات ، رياضيات ، حكميات وطبيعيات ايچون دار الاجازه‌لرمز اولماسی بر مملكت ايچون بيوك بر نقصاندر . كرك پای تخت كرك ولايتلرده بويولده دخی مؤسسات علميه وجوده كتيرملی . مرحوم صفوت پاشاده بنم فكرمده ايدی . حتی مرحوم دوائر عموميه مفتشلكندن ذات شاهانه‌يه بونك ايچون بر قاچ لايحه تقديم ايله عراق ، سوريه ، آناطولی و آفريقای عثمانينك بيوك شهرلرنده برر حقوق مكتبی تأسيسنی توصيه ايلمشدی . بو افكارده حقلی يز .

چونکه حال جهلده قالان و جهالتی زمانمزده عظیم بر مغلوبیت سیاسیه وحربیه‌یه سبب اولان چین ایمپراطوری دخی مملکتنك دول متمدنه بیننده موضوع تقسیم اولمسندن قورقه‌رق طریق سلامتی نشر معارفده آرامغه باشلامشدی . حتی سنه ۱۸۹۸ ده ایمپراطور قوانقسو آوروپا و آفریقادن کتیرتدیکی اجنبی معلملر اعانه‌سیله یکیدن بر دار الفنون آچمشدر .

برده صنایع مکتبلری نامیله موجود اولان مکتبلریمز نقائص ایله مالی وعادتا وجودلریله عدملری مساوی مؤسسه‌لردن اولملریله آوروپا صنایع مکتبلری مرتبه‌سنده مکاتب صناعیه تشکیلی‌ده پك آرزو ایدییوردی .

غریبدرکه بن مملکتمزده ترقئ علوم ایچون شو نیات شـو تشبثاتده ایکن نیت وتشبثلرم ترقئ افکار غیر مشروعه‌یه سبب اولور ادعاسیله مؤاخذه ایدیلیور ایدی . ترقی طرفداری بیلدیکمز علمادن علی حیدر افندی بر کون نزدیمه کلوب ، « حقوق مکتبنده روما حقوقی تدریس اولنیور . خبرکز وارمی ؟ تحقیق ومنع ایتملیسـیکز » زمیننده اخطارده بولونمش ایدی . مثلا خسروك ایدئ علماده متداول اولان مرآت ومرقاتی روما اصول حقوقنه مطابقت ایتمیورمی ؟ جوابیله معارضك افاده‌سنی کچیشـدیردم . الحاصل قال وقیللردن طـولایی عزممه فتور کتیرمدم . معارف عمومیه‌نك ایلرولمسی اسبابنده جزئیت کلیت آرامیوب جمله‌سنی مهم ودرجهٔ اهمیتلرنی مساوی عد ایدرك چالیشدم . فرانسزجه‌دن ترکجه‌یه وترکجه‌دن فرانسزجه‌یه لغت کتابلرینك بیله ترجمه‌لرنی بالذات تشـویق ، اکمال وطبعنی تسریع ، نسخ مطبوعه‌دن بر طاقمنی معارف حسابنه اشترا ، مکاتبه توزیع وفرانسزجه صرف و نحو ترجمه‌لرینی کذا تشویق ونسخه‌لرینی تکـثیر ایتدیردم .

اساسلردن بحث ایدرکن جزئیاتی درپیش ایتمك نابمحل ایسه‌ده بعض جهتلری محل دقت وعبرت اولدیغیچون ایکی شی بوراده حکایه ایده‌یم .

ابن سینانك (شفا) نام کتاب معتبری ــ که ممالك عثمانیه‌ده یالکز ایکی نسخه‌سی اولوب اونلرده استانبولده ایدی ــ ضایع اولورلرسـه آخر نسخه‌سنی بولمق متعذر اوله‌جغندن لازم اولان آقچه معارف مخصصاتندن ویردیریله‌رك طبعنه تشبث اولنمش ایدی . طبعی ختام بوله‌جغی صره‌ده بونك تصحیحنی درعهده ایدن صبحی پاشانك معاونت ایچون یانته آلدیغی ذات بوکتاب آثار مضره‌دن اولدیغی بیان ایتدیکندن طبعی منع وصحائف مطبوعه مأمورین مخصوصه‌سی طرفندن حرق اولنمش . کتاب

مذكور رياضيات ، طبيعيات والهياتدن باحث اولمغله بو علومك سياسياتله وجوه مناسباتنى حالا حل ايده‌مدم . اعاظم علماى مصردن ابوالفضل جمال‌الدين بن مكرمك قرون سابع هجريه‌ده تأليف ايتديكى « لسان العرب » نام لغت كتابى ـ كه مسماسنه مطابق ولسان عربك كافهٔ دقايق وغامضاتنى مستشهداتيله جامعدر ـ بلاد عربده دخى نسخه‌لرى مفقود يالكز برى عبدالحميد اول كتبخانه‌سنده ديكرى ديكر بر كتبخانه‌ده اولمق اوزره پاى تختده ايكى نسخه‌سى موجود اولديغندن ختام طبعده اعاده اولنمق شرطيله بونلرى تمثيل ايچون مصر قپو كتخداسى خديو نامنه معارفدن ايسته‌مشدى . معارف ناظرى ايسه پولتيقه‌جه محذورات تصوريله اعطادن امتناع ايلمشدى . تاريخ راشدده مسطور اولديغى اوزره سلطان احمد ثالث زماننده متفرقه ابراهيم افندى كتاب مذكورك طبعنى دولته توصيه ايتمش ايسه‌ده غالبا مصرفى استكثار اولنه‌رق بوتوصيه‌يه التفات اولنمامشدر .

بوندن صوكره‌ده تمثيلنه همت اولنه‌جغى مشكوك ايدى . منتسبين لسان ايچون احصاسى قابل اولميان فوائدينى نظر ملاحظه‌يه آلدم . مذكور نسخه‌لرك بيان اولنان شرطله ارسالنه مأذونيت ويردم . نسخ مطبوعه‌دن معلوم اولوركه بوكتاب يكرمى جلد وهرجلد برقاچ يوز صحيفه‌در . مصرده بر شركت صرافيه طبعنه مباشرت ايتدى ايسه‌ده استطاعتى اكمالنه وفا وحكومت مصريه معاونت ايفا ايلمدى . بناءً عليه درت بش سنه ايچنده يالكز اون جلدى باصيله‌بيلدى . اتمامنه برچاره بولونمسنى زمان معزوليتده مختار پاشا حضرتلرينه توصيه ايتمشدم . آنك طرفندن مصرجه استحصال اسباب اعانه ايله ديكر جلدلرينك دخى ختام طبعى ميسر اولمشدر . ٦٠٠ نسخه‌سى نسخهٔ اصليه‌يى اعاده ايتديكمزه مقابل بزم معارف كتبخانه‌سنه ويرلسى اولجه سويلشلمش ايدى . بر بيرام كونى سرايده معارف ناظرينه ملاقى اولمش ايدم . بو ملاقاتدن استفاده ايله كنديسندن لسان العربدن بورايه كلن نسخه‌لرك نه ياپيلديغنى صوردم . غريب كه نه لسان العربك طبعندن نه‌ده نسخ موعوده‌كلوب كلمديكندن ناظر پاشانك خبرى اولمديغى آكلاشيلدى . محبت وطنيه هركسه فريضه ايسه‌ده مملكتمز ـ كه معارفجه پك كريده‌در ـ بونك اداره‌سنه مأمور اولانك حب وطن قضيه‌سنى عادتا بر عشق وغرام درجه‌سنه كوتوروب آثارينى اظهار ايتمك يعنى سعادت وطن اسبابنك ركن اعظمى اولان ترقئ معارفه مشتاقاً اقدام ايلمك اقدم فرائضدر .

چونکه اوائل دولت فتح ممالکله وظاهری عظمتلرله کچمش وبر وقتلر ایسه فکر راحت وعطالت غلبه ایتمش اولدیغندن قابل انکار دکلدرکه دولتك اعظم اسباب استقراری اولان تربیهٔ عمومیه وسائر مواد نافعه‌یه همت اولونمامشدر. تنظیماتدن صوکره رشید پاشا، عالی پاشا، فؤاد پاشا خارجی پولتیقه‌یی اداره‌ده درجه درجه مهارت کوستردیلر ایسه‌ده ادارهٔ داخلیه‌یی حقیله اصلاحه ونشر معارفه اعتنا ایتمدیلر. بیلمم که بوقصور همتی نه‌یه حمل ایتملی. زیرا زمان کندیلرینه مساعد ایدی. پادشاهلر هم کندیلرندن امین هم‌ده بعض آثاره نظراً تصورلرینی ترویجه حاضر ایدیلر. زمانمزی ایسه مملکت غائب ایتمکدن متولد مصائبك تعمیری غائله‌لری استغراق ایتدی. وارباب اغراض واعتراضك هر شیئده وهر خطوه قطعنده مداخلات متنوعه‌لری بو غوائله منضم اولدی. شو غائله ومانعه‌لر ایله برابر عاجزانه تربیهٔ عمومیه امر مفروضنه نصب نفس ایتمش اولدیغمی اصحاب انصاف اعتراف ایدرلر امیدنده‌یم.

تجارت وزراعت — تجارت وزراعت نظارتی اداره‌لره تقسیم اولوندی. بونلرده زراعت، وصنایع تجارت ایستاتستیق مدیرلکلریدر. اورمان ومعادن مدیریتی مناسبت طبیعیه‌سنه مبنی تجارت نظارتنه الحاق قیلندی. منافع عمومیه صندوقلری سرمایه‌لرینك تزییدی ضمننده نسبت معلومه اوزره حصهٔ اعانهٔ سنویه اخذی تلغرافنامهٔ عمومی ایله ولایاته اشعار ایدلدی. بو ماده درحال تأسس ایدرك برنجی سنه ایکیوز اللی بیك لیرا درجه‌سنده واردات حاصل اولدی. آنك اوزرینه مجلس وکلا بو تکلیفی قبول ایتدیکندن استحصال اولنان اراده موجبنجه اعانهٔ مذکوره تکالیف دائمه عدادینه داخل اولدی‌که اخیراً تشکل ایدن زراعت بانقه‌سنك سرمایه‌سی بوندن حاصل اولمشدر.

مدحت پاشانك شورای دولت ریاستنده ایکن اوزان ایچون تکلیف ایتدیکی اصول اعشاریه قبول ایدیله‌رك ٣ ذی‌الحجه سنه ١٢٨٦ ده بر نظامنامه یاپلمش، فقط احکامی موقع اجرایه قونیله‌مامش ایدی. نظامنامهٔ مذکور ٢٩ شوال سنه ٩٨ تاریخلی بر قرار نامه ایله تعدیل وتوسیع اولنه‌رق اوزان اعشاریه پایتخت وولایاتده موقع اجرایه قونلدی. طوپخانه‌ده اعمال ایتدیریلن طول وبعد، اثقال ومایعات مقیاسلری هرطرفه کوندرلدی. مقیاسات جدیده وعتیقه جدوللری وبونلرك

يكديكرينه صورت تحويلى واوزان جديده‌نك شكللرى كتاب شكلنده طبع ايتديريله‌رك نشر ايتديرلدى .

پايتخت وولايتلرده تجارت ، زراعت وصنايع اوطه‌لرى كشاد اولندى‌كه اخيراً زراعت وصنايع اوطه‌لرى لغو اولنه‌رق وظيفه‌لرى تجارت اوطه‌سى وظائفنه علاوه ايدلمشدر . ولايتلرده اون نفر زراعت مفتشى تعيين و اورمان مفتشلرى تكثير قلنمشدر . زراعت ، صناعت ، وبرى وبحرى تجارتك توسعى اسبابى وترقيه مانع اولان احوالك درجاتى مخصوصاً تشكيل اولنان قوميسيونلرده مطالعه وتدقيق ايتديريله‌رك اسباب ويا موانع ترقى حقنده تنظيم اولنان لايحه‌لر عرض واستيذان وبو لايحه‌لر ضايع ومنسى اولمامق وسلفدن خلفه انتقال ايتمك ايچون رساله صورتنده طبع اولوندى . بر اورمان ومعادن مجموعهٔ موقوته‌سى تأسيس وزراعت ، تجارت ، صنايع ، اعمالات نافعه ، محاكم ، مجالس ، ضابطه ، صحيه ، طبيه ، نفوس وماليه الحاصل ادارهٔ عموميه‌نك هرشعبه‌سنده ايستاتستيقلر نه صورتله ضبط وتدوين ايديله‌جكى بيلنمك ايچون فرانسه‌دن كتيرديلن نمونه‌لر ترجمه ايتديرلدى ايسه‌ده طبع ونشرى غلبهٔ مشاغل ايله صدارتجه اونودلمش ودائرهٔ متعلقه‌سنجه لزوم طبعى تخطر قلنه‌مديغندن باصلمامشدر .

امور نافعه — اعمال طرقده اهالينك مكلفيتى قاعده‌سى ـ كه محمود نديم پاشا زماننده اصلاحات فرمانيله ترك اولنمشدى ـ بو قاعده فوائد بديهيه‌سى جهتيله اعاده ايدلدى .

ايكى اوچ ولايت مستثنا اولديغى حالده اوچ سنه على التوالى هر طرفه شوسه‌لر ، معبرلر انشاسنه دوام اولندى . اعمالات جدوللرى هر هفته تلغراف واسطه‌سيله باب عالى‌يه جلب اولنه‌رق اقداماتى مشهود اولان مأمورلرك حركاتى فعلاً تقدير و عكسى حركاتده بولنانلر انذار ايدلكه عمليات تكثير ايدلدى . اناطولى وروم ايليده ايكى اوچ سنه ايچنده ياپديرمش اولديغم شوسه‌لرك طولى اللى بيك كسور كيلومترودر .

بطاقلق اراضيدن عمليات جسيمه‌يه متوقف اولميانلر طرف دولتدن تصديقه حاجت اولمقسزين طالبلرينه آچديرلمسى ايچون ولايانه مأذونيت ويرلدى . شوسه‌لرك اعمالاتنى تفتيش ايتمك اوزره سيار نافعه مفتشلرى تعيين اولندى . ٩٧ سنه‌سندن ٣٠٢ سنه‌سنه قدرقرق درت نوع امتياز ويرلدى‌كه بشى دمير يول، ايكيسى

واپور ايشلتمك ، بری استانبول ريختملری ، بری ترقوس صو شركتی ، بری دخان رژيسی ، ايكيدی ترامواى ، بری استانبولده دار الترهين ، آلتيسی بطاقلق ودالیان ، بری ليمان تطهيری ، يكرميسی معدن ايشلەدلمسی ، و بری اوانیٔ زجاجيه ايچوندر . بری‌ده حمص و طرابلس شوسەسی مقاولەسيدر . امتيازی ويريلن شمندوفرلر : اسكوب ـ ورانيه ، بلوه ـ واقارەل ، مرسين ـ آطنه ، حيدر پاشا ، بيرون آباد وآنطاكيه دمير يوللريدر . روم ايلی شمندوفرلری خط التصاقی بوجملەدن اولەرق اكمال واستانبول ترامواى خطلری كذا او امتيازات صرەسنده توسيع اولندی . روم ايلی دمير يوللر صاحب امتيازی موسيو هيرش ذمتی ابرا اولنمادقجه خط التصاقی اعماله موافقت ايتمەمشدی . حالبوكه كنديسی كيلومتره باشنه دولته سكز بيك فرانق عائدات سنويه اعطاسيله مكلف ايدی . مقاوله حكمنجه تأدياتك مشروط اولديغی اسباب دخی وجوده كلمشدی . بناءً عليه خط التصاقی ياپمق ايچون ابراء ذمتی شرط اتخاذ ايلسی نابجا كوردم . آنك وساطتندن صرف نظر اولنمسی و يولك جزئی فائضله (قونتوار دەسقونت) دن استقراض ايديلن مبالغ ايله ياپديرلمسی بوكا مبنی ايدی . تفصيلاتی ١٩ ربيع الآخر سنه ٣٠٢ تاريخلی اعلان رسميدن آكلاشيلير . موسيو دوهيرشك وضع ايتديكی شرائط مقاولات احكاميله قابل تأليف اولماديغی كبی خزينەيه ضررى‌ده عيان اولديغندن وبرلين عهدنامەسی اقتضاسنجه مدت معينەسی ظرفنده اكمال انشاآتی ايچون آوستريا دولتنك برمسئلۀ عظيمه حالنه قويديغی خط التصاق آخر شركته ياپديروب‌ده هم هيرشه قارشی منافع ماليەمزی محافظه ، هم‌ده آوستريا دولتيله ديكر حكومات ثلثەيه قارشی وظيفۀ عهديەيی ايفا ايتمك خصوصلرنده رفيقلرم بتمله متحد الافكار اولدقلرندن بونك ايچون درت مضبطه تقديم اولنمشدی . فقط هر مضبطه عقيب تقديمنده اعاده قلندی . نهايت مضبطۀ رابعەنك وكلادن علی صائب پاشا ومعزولیندن زهدی پاشا كبی بعض ذواتدن مركباً تكرار تدقيق حقنده بر اراده كلدی . يازديغم جواب مفصلك نتيجەسنده ديدم كه قوميسيونه داخل اولەجق ذواتك نه رأى و فكرده بولنەجقلرينی واويله بر قوميسيون واسطەسيله ويريلەجك قرار حقنده هيئت وكلانك اعضای سائرەسی طرفلرندن نصل مطالعه بيان قلنەجغنی بيلەمزسەم‌ده هيرش ايله تجديد مذاكره ومقاولەده مضرات كليه نتيجه امر محققدر . بويله قلباً ويقيناً ضررى مجزومم اولان بر شيئه وساطت پادشاهك ودولت عليەلرينك منافعنه منافی بر حالی بيله

بيله اختيار ايتمك اولديغندن بونى تجويز ايده‌مم . پارس شركت صرافيه‌سنك تعهداتى حقنده مادامكه محذورات بيان بيورلدى ، بعدما آنكله عقد مقاوله‌يه دخى توسط ايليه‌مم . ديكر طرفدن درت دفعه مجلس وكلاده بالمذاكره تقرر ايدن بر صورت خلافنه اوله‌رق بعض وكلادن مركباً بر قوميسيون تشكيلى و اونك مذاكره‌سنك اسكى قرارلردن عدم اطمئنان بيانيله تكرار هيئت مجلسه تبليغى موافق اصول ومصلحت دكلدر. جهت جهت اهميتى اولان بو كبى بر ماده شويله طورسون بوكا نسبتله اهميتى دها آز اولان بر ايشده بيله اسلاف طرفندن معروض اعتذارات قبول ايدلمك ياخود اعتذار اولنان موادك امر اجراسى اونلرده بركونا محذور وبأس كورميان بر واسطه‌نك عهدهٔ مسئوليتنه تحميل قلنمق قاعدهٔ دولت اقتضاسندندر. بناءً عليه خدمت صدارتدن عفومه مساعدهٔ سنيه‌يى رجا ايدرم . تاريخ ٤ جمادى الاولى سنه ٣٠٢ ايدى . ايشته روم ايلى خط التصاقندن هيرشك قطع يدى بوقدر تشبثات و مشكلاتله حاصل اولمشدى . لكن بن انفصال ايتدكدن و خط مذكور اكمال اولندقدن صكره كامل پاشانك زمان صدارتنده بر طرفدن ماليه ناظرى ذهنى پاشا ديكر طرفدن ايشله‌ديجى قومپانيه‌يه وكالت ايدن آدملر بيننده ١٥ شباط سنه ١٨٨٦ تاريخلو بر مقاوله عقد اولنه‌رق خط التصاق ينه هيرشله رفقاسى اللرينه كچدى . شويله‌كه : يوزده يدى فائض بر رأس‌المال آقچه‌سيله حكومت يكرمى اوچ ميليون فرانق استقراض ايده‌رك بر طاقم شرائط وتعهدات جديده تحتنه كيرمشدر. حال بوكه مذكور يكرمى اوچ ميليون فرانق ذاتاً حكومته عائد وپارس وفلمنك بانقه‌لرينه مودوع امانت آقچه‌سى ايدى . تعبير آخرله قومپانيه بزم پاره‌مزى صورت اقراضده بزه ويرمش ، يعنى كنديسى مديون ايكن دائن صفتنى آلمشدر . بوندن فضله استقراض مقاوله‌سى وسيله‌سيله كيلومترو باشنه حكومته عائد سكز بيك فرانق حصهٔ واردات بيك بش يوز فرانغه تنزيل اولنمشدر . نقليات عسكريه اجرتنك تأخرى تقديرنده مقدما فائض ويرلمزكن استقراض مقاوله‌سنه كرك وقت حربده ، كرك زمان حضرده وقوع بوله‌جق نقليات عسكريه ايچون فائض ويرلمسى تعهد وادخال قلنمشدر . عموم خطوطك اكمال نقايصى عملياتى _ مقدما اوروپادن كتيرديلن مهرهٔ مهندسين طرفلرندن _ بش ميليون ليرايه متوقف اولديغنه حكم اولنمش ايكن اخيراً بو خصوصده حكومتك استقلالى فن قوميسيونه شركت طرفندن دخى اعضا تعيننه موافقت اولنمسيله تحديد اولنديغندن شركت پك آز آقچه

صرف ایده‌رك یولك حقیله تعمیری تعهدندن قورتلمشدر . حتی استقراض مقاوله‌سنك یدنجی ماده‌سنده عملیات ناقصه‌نك مصارف اکمالیه‌سی نهایت اون بر میلیون بش یوز بیك فرانق یعنی یدی یوز اللی بیك فرانسز آلتونی درجه‌سنده اوله‌جغنه دائر برماده صوقشدیرلمشدر . بو مقاوله یاپلدقدن بر آز صکره دولت ، مطلوبات سابقه‌سنی هیرشدن آرامغه باشلادی . هیرش‌ده استانبوله کلدی کندیسی بدل صلح اوله‌رق درت میلیون فرانقدن یعنی ایکی یوز بیك فرانسز آلتونندن زیاده پاره ویرمك ایسته‌مدی . بونك ایچون حسن فهمی پاشا تحت ریاستنده وکلای دعاویدن مرکب مجلسلر وبر آزه‌لق ماینده جودت و آلکساندر پاشالرك تحت ریاستنده قومیسیونلر یاپیلدی ایسه‌ده هر نصلسه ایش ایلری‌یه کوتوریله‌مدی . صکره‌لری بوماده بندنده سؤال بیورلدیغندن اول مقدار بدل صلح ایله ایشی بیتیرمك خزینهٔ دولته مضردر ، حق بیت المال مال یتیم اولدیغنه دائر مجله‌ده مندرج ماده‌نك حکمنه رعایت الزمدر زمیننده جواب یازدم .

بوکا مبنی حسن فهمی وذهنی پاشالر ایله بر قومیسیونه کیرلمشدر . هیرش‌ده بر قاچ دفعه منفرداً خانه‌مه کلدی . بر چوق شیلر سویله‌دی‌که مقالاتنك بوراده اتیانی نابجادر . بالنتیجه بدل صلحی ایکی میلیون لیرایه ابلاغ ایلدی . بن اون بش اون التی میلیون لیرا قدر آله‌جق دعواسنده بولندیغمز حالده بو بدل ایله حصول تراضیٔ طرفین جائز اوله‌میه‌جغنی سویله‌دم . بونی ذات شاهانه‌یه دخی عرض ایلدم . هیرشك ایکی یوز بیك آلتوندن ایکی میلیون لیرایه چیقه‌جغنده غالبا اشتباه حاصل اولمش اولملی‌درکه خانه‌مه بر ماینجی کلدی . بو مبلغ حقنده هیرشدن تحریراً استحصال موافقت اولنمسی اراده‌سنی تبلیغ ایلدی . بو جهتله مشکل بر موقعده بولندم چونکه هیرشك موافقت مشروحه‌سنی انکار ایتمسی احتمالی وار ایدی . هیرشی نزدمه جلب ایله ایکی میلیون لیرا بدل صلح ایله ابراء ذمتکز دولتجه قبول اولنماز اعتقادنده‌یم . فقط بر کره بکا سبق ایدن افاده‌کزی تحریراً بیلدیرمك لازم کلیر دیدم . اساساً صورت موافقت کوستردی ایسه‌ده کونده‌ره‌جکی مکتوبی کندی دعوی وکیلیله بعدالمشاوره تحریر وارسال ایلیه‌جکنی‌ده سویله‌دی . قابل تأویل اوله‌جق مکتوب قبول ایتمیه‌جکمی بیلدردم . عودتنده قلمه آلنان مکتوبك مسوده‌سنی آووقات وشمندوفر مأمورلرندن اولان موسیو توقاس ایله ارسال ایلدی . بعض فقراتنی منافع دولته مغایر بولدم . آووقات هیرش طرفندن

حائز اولديغی مأذونيته بناءً بونلری اشارت وتصحيح ايتدكدن صكره كيتدی . عقبنده موسيو دوهيرش فقرات مصححه‌يی حاوياً وبكا خطاباً مكتوبنی كوندرديكندن لاجل العرض باش كتابته ارسال ايلدم . فرانسزجه تسطير اولنمش اولان مكتوب مذكورك صورتی اوراق متممه‌يه اضافه قلنمشدر . نومرو (٣١) . شوراسنی علاوه ايتمليم كه بن ايكی ميليون ليرايی آز كورديكمدن تزييدی رأينده مصر ايدم . فقط هيرشك افادهٔ خصوصيه ومحرمانه‌سی صحيح ايسه باب عاليده وشوراده بوراده بر طاقم آدملر كنديسندن جر نقود آرزوسنه دوشمش وكنديسی‌ده بو كبی شيلردن بيقمش اولديغندن ايشی بتيرمكسزين قالقوب كيتدی . مؤخراً باب عالی مسئله‌يی حكم واسطه‌سيله كورديرمك طريقنی اختيار وبرلينده غنايست نامنده بر ذاتی حكم انتخاب وامر مدافعه‌يی بزم حقوق مشاورلرندن قابريل افندينك همتنه توديع ايلدی . نتيجهٔ تدقيقات وحكمده مقدار صحيحنی بيله‌ميورم . دولت بر ميليون درت يوز بيك‌می ، بر ميليون بش يوز ليرامی نه آلدی . وظيفهٔ حكميتی ايفا ايدن موسيو غنايست اعلامنده دييوركه : خط التصاق اخيراً بيك بشيوز فرانق عائدات سنويه ايله هيرشه ويرلمشدر (يوقاريده تفصيل اولنان استقراض مقاوله‌سی موجبنجه) هيرشك دها زياده تأدياته محكوم اولمسی لازم كليردی . لكن مقاوله بوكا مانع اولمشدر . الحاصل كامل پاشانك صدارتی اواننده بالتنظيم نافعه نظارتيله روم ايلی تيمور يوللری ايشلديجی قومپانيه‌يه وكالت ايدن كلمان وشارل موراويچ بيننده تعاطی اولنان ١٥ و ٢٧ شباط سنه ١٨٨٠ تاريخلی اشبو مقاوله‌نامه‌نك هر ماده‌سی دقته شايان اولديغی اخطار ايله اكتفا قيلنير . امور نافعه بحثنه رجوع اولونجه اعمالات نافعه امتيازلرينك استحصالنی تعويق ايدن حاللر شورای دولتجه بالتدقيق الغا ايديله‌رك فوائد خصوصيهٔ غير مشروعه اربابی ارباب ناموس واقتداردن اولان سرمايه دارلره ترجيح اولنمامق ايچون قواعد مضبوطه اتخاذ وقراری تصديق عالی‌يه عرض اولندی .

ماليه — دفعهٔ اولی وكالتم ـ كه ٩٦ سنه‌سنه مصادفدر ـ ماليه‌جه اتخاذ اولنان تدابيردن طولايی ويركی وعدد اغنام رسمی ايله نفوس تذاكری ، محاكم خرجلری بيننده سنوی بر ميليون ايكيوز اللی بيك ليرا فضلهٔ واردات واقع اولدی . ١٥٠ قدر فخری شهبندر توظيف وشهبندرلكلر حاصلاتی كاملاً خزينهٔ دولته تخصيص اولنديغندن بو يولده دخی آلتمش يتمش بيك ليرا قدر واردات

حصوله كلدى . تعديله محتاج ويركينك سنه‌سى ايچنده بلا قيد وشرط تعديلى قاعده اتخاذ اولندى . شويله‌كه برمحل ويركيسندن تنزيل اولنان مبلغك تحملى بيله اولماسه مطلقا ديكر محل ويركيسنه ضمى شرط ايدى . بوايسه حدذاتنده تعديل اولمايوب آغير اولان بر تكليفك نوبت تحميلنى تبديل ديمك ايدى‌كه كرك تبعه‌يه كرك خزينهٔ ماليه‌يه ضررى بديهى اولديغندن اصول مضرهٔ مذكوره فسخ اولندى . منازعات كرك ويركى مأمورلرى كرك احاد طرفندن وقوع بولسون درجهٔ اولى وثانيه‌ده مجالس اداره‌ده رؤيت وحكم اولنمق ايچون نظام ياپيلدى . لكن بونظام صوكره‌لرى رهين نسيان اولمش وبر ملكك ويركيسى آغير اولديغى ثابت اولسه بيله آغيراولان ويركى اعطا اولنمادقجه تعديل استدعاسنه باقيلمامق ايچون ماليه نظارتنك امرى ايله يعنى قانون ونظام يابمقده جارى اولان قاعده‌يه توفيق اولنمقسزين بر قرار اتخاذ قلنمشدركه حكمى جريان ايتديكندن اصحاب املاك ويركى ويرمه‌مك ايچون بينلرنده اويوشه‌رق فراغ وانتقالى خصوصى سندلرله اجرايه مجبور اولورلر. بو ايسه تصرفات عموميه‌نك سندات رسميه‌يه عدم ابتناسنه ودعوى و منازعه وقوعنده محكمه‌لرده بر چوق اختلاف و مشكلاته سبب اوليور . مالاً ضررى ايسه بشقه‌در . اوچ سنه اول عدليه ناظرى عبدالرحمن پاشانك تحت رياستنده اجتماع ايدن اعشار قوميسيونى بوماده‌يى دخى نظر اطلاع عالى‌يه عرض ايتمش وبندن معلومات ومطالعات صورلمسى اوزرينه قوميسيونك تبيناتى نفس الامره موافق اولديغى تصديق قلنمش ايدى . ماليه نظارتى قرارينك عدم مشروعيتى ومضرات حقوقيه و ملكيه‌سى غالبا هنوز مجزوم اولمديغندن قرار مذكور حالا فسخ قيلنمامشدر . او جهتله مكلفين آغير ويركيلر ويرمامك ايچون سند رسمى اولمقسزين تصرف املاك طريقنى آرامق مجبوريتندن قورتوله‌مامشلردر .

معلومدركه واردات ولاياتدن محللرى اعمالات نافعه‌سنه هيچ برشى ويرلمز ٩٧ سنه‌سى موازنه‌سنك تنظيمنده هرولايتك امور نافعه‌سى ايچون وارداتك يوزده اونى نسبتنده تخصيصات افراز ايتديردم . تأسف اولنه‌جق شيلردندركه اضعاف مضاعفى وارداتى منتج اوله‌جق بويله برمصرف سرف عد ايله قرار واقع فعله كتيرلمه‌مشدر. اليوم دخى موازنه‌لره اعمالات محليه نامنه تخصيصات وضعى تجويز اولونميور . نواحى وقراده آلنان رسوم بلديه اوائلده مربوط اولدقلرى قضا و لوالر مركزلرينه كتيرتيلوب رأس قضا اولان قصبه‌نك امور بلديه‌سنه صرف اولنور . ياخود مال

صندوقلرينه ويريله‌رك مصارف اداره‌يه مقابل طوتولوردى . بو معامله محقق اولماديغندن ناحيه وقريه‌لرك عمرانى موجب اولمق ايچون هر ناحيه‌نك رسوم بلديه‌سى اول ناحيه‌يه ترك اولنمسى ونواحيده تشكيلى لازم كلن مجالسك تحت نظارتنده رسوم مذكوره محللرى احتياجاتنه وبين القرى مشترك اولان اعمالات نافعه‌يه صرف ايدلمسى ايچون ولايتلره تحريرات عموميه تسطير ايلدم . انفصالمدن صوكره حكم تحريراتى تأييداً غزته‌لرده بر فقرهٔ نظاميه‌ده كورلمشدر .

۹٦ سنه‌سى بودجه‌سنده آچيغك يكونى ۸۰۰۰۰۰ ليرايه قدر ايندير لديكى حالده ۹۷ سنه‌سنده آچيق ٦٤۰۰۰۰ ليرايه وارمشدى . بونك سببلرى ايسه تخصيصات نظاميه‌نك ٤۰۸۸۰۸٤ ليرا فضله‌سى بولنمسى وبحريه دائره‌سنده ۳٤۹۲۸۸ ودوائر سائره‌ده ۱۱٦۹۸۷۲ ليرا مصارف فوق العاده وقوع بولمسى ايدى . تدابير واقعه ايله ۹۹ سنه‌سى موازنه آچيغى ۲,۵۰۹,۸۹۸ ليرايه تنزل ايتدى . بو آچيق دخى دوام ايتمه‌مك ياخود زياده‌لشمه‌مك ايچون ايراده كوره مصرف ايتمك قاعدهٔ منجيه‌سنه رعايت ايدلمسى ولزوم صحيحه مستند اولمقسزين سلاح آلتنه دعوت اولنه‌جق افرادى سرعت وسهولتله جمعه و ممكن مرتبه آز مصرفله چوق عسكر بسله‌مكه صالح قواعد وضعى، خدمت عسكريه‌نك تعميمى، جزئى كلى مصرف ظهور ايتدكجه اول امرده قارشيلق بولنمسى، بودجه‌يى اعلان ايتمامك اعتبار ماليه سوء تأثير ايتديكندن موازنه‌لرك هم اعلانى همده صحت اوزره تنظيمى، ايراد ومصرف بيننده حصول توازن ايچون عمران مملكته وترقئ معارفه باقيلمسى وآنلرك وسائطى مضبطه‌لرله نظر تصويب پادشاهى‌يه عرض اولندى . على العموم حواله اصولى رفع ايدلدى . ولايات بودجه‌لرينك شكللرى تصحيح ايدلديكى كبى دولتك عموم بودجه‌سى ايضاحات وتأميناتى حاوى اولماديغندن كرك واردات كرك مصروفاتك هر نوع وفرعى الك كوچك قلمنه وارنجه‌يه قدر مفرداتى ايله كوسترلمك اوزره نمونه‌لرينى بالذات ترتيب ايله ماليه‌يه ويردم . ۳۰۰ سنه‌سى بودجه‌سى او يولده ياپيلدى ايسه‌ده اراده‌سنه انتظاراً اعلانى تأخر ايلدى . فرانسه دولتنك‌ده بر قاچ سنه‌لك بودجه‌لرينى ـ كه بر قاچ بيوك كتابدر ـ فرانسه ماليه نظارتندن كتيرتوب دفتر موازنه تنظيمى اصولى بيلنمك ايچون بزم ماليه نظارتنه و ديوان محاسباته كوندردم . بو صره‌ده سوء استعمالات وغير مشروع مطلوباتك منع و ردى اسبابنه‌ده تشبث اولندى كه بانق عثمانينك ادعا ايلديكى آلتى

بجق ملیون لیرانك ادلهٔ منضمه‌سی بیان ایله تسویه‌سی رد اولنمسی او جمله‌دندر. اوده دعواسنده اصرار ایتمدی ایدی. چونکه مالیه مفتشی یعقوب افندی تتبع عمیق نتیجه‌سی اوله‌رق یاپدیغی حسابده بانق عثمانینك مطالبنی ایکی ایله ایکی درت ایدر درجه‌سنده ابطال ایتمش ایدی. لکن یعقوب افندی ـ که خرستیان مأمورلر ایچنده اهلیتله تمیز ایتمش ایدی ـ ثمرهٔ استقامت و اقتدارینی کوره‌میوب مأیوساً ارتحال ایتمش بانق عثمانی ایسه ادعا ایتدیکی آله‌جغنی مؤخراً تصدیق ایتدیر-دیکندن یاپیلان برصورت تسویه موجبنجه حالا کمرکلردن استیفا ایلکده بولنمشدر.

خدیویت مصریه ایله یونان دولتی بیننده عقد اولنان مقاوله‌دن طولایی توتون شرکت انحصاریه‌سنك طلب ایتدیکی تضمینات دخی رد اولنمشدی. چونکه خدیو مصر اجنبیلرله مقاولات تجاریه عقدینه مأذون ایدی. وادارهٔ انحصاریه مقاوله‌سی ممالك ممتازه‌یه شامل دکل ایدی. بونلردن طولایی شرکت مذکوره رد اولنان دعواسنده اصرار ایتمه‌مش فقط انفصالمدن صکره ایسته‌دیکی تضميناتی آلمشدر.

مالیه‌جه تشبث ایتدیکم تدابیر اصلاحیه تماتندن اوله‌رق سکهٔ مغشوشه کاملاً تداولدن آلنمسی و معاملات کسوریه‌یی تسهیل ضمننده موجوددن اوفاقلق کموش آقچه ضرب اولنمق اوزره هرسنه دیون اداره‌سندن اون بش بیك وخزینهٔ دولت حسابنه بانق عثمانیدن ده اوتوز میلیون لیرا صرف اولنمسی ایچون علاقه‌داران ایله بالاتفاق بر مقاوله یاپیلدی. بعدالانفصال حکمی مرعی اولمدیغندن سکهٔ مغشوشه حالا متداولدر. بنم فکرم ایسه مسکوکات عثمانیه‌یی اصول اعشاری‌یه توفیق ایتمك وکموش مسکوکاتده کموشك مقدارینی قیمت موضوعه‌سنه متقارب درجه‌یه کتیروب پك جزئی وغیر محسوس بر فرق براقمق ایدی.

مالیه‌جه سؤ استعمالاته سبب اولان بر ماده ده اردولر وقطعات عسکریه‌ده سندات نقدیه تعبیر اولنان سندلرك مبالغ کلیه ایچون یازلمسی ایدی. بو اصول ابطال ونهایت بش یوز غروشه قدر سند نقدی یازلمسی قاعده اتخاذ اولندی.

مالیه نظارتنه تابع اولان تحریر مأمورلرینك تحریرنفوسه عائد وظیفه‌لری ولا-یاتده نفوس ادارهٔ جدیده‌لرینه حواله اولندی. تحریر مأمورلرینه ویرکو وتحریر مدیری نامی ویریله‌رك وظیفه‌لری طوغریدن طوغری‌یه تحصیل اولنان املاك وتمتع ویرکولرینك معاملات تحریریه وتوزیعیه وتعدیلیه‌سنه حصر قلندی.

مالیه نظارتنده محاسبهٔ مرکزیه نامیله بر محاسبه قلمی تأسیس اولندی‌که

تشكيلات ماليه‌لرينى مطالعه ايتديكم آوروپا دولتلرينك اكثرنده عين اسمله بر قلم واردر وهيئت ونفوذى بيوكدر . غريبدركه تنظيماته قدر موجود اولوب‌ده اوندن صكره موضوعلرينى وفائده‌لرينى تدقيق ايتميه‌رك ياخود مقاملرينه دها فائده‌لى بشقه بر شى اقامه وتأسيس ايليه‌رك بوزديغمز تأسيساتك ماليه‌يه عائد اقسامندن برى كه باش محاسبه قلمى‌در آنك وظائف قديمه‌سى بو كونكى كون فرانسه ماليه نظارتنده موجود اولان محاسبهٔ مركزيه قلمنك وظائفنه معادل كايدى . فرانسه‌ده ديوان محاسبات اوچ آيده بر كره مملكتك احوال ماليه‌سنى قوهٔ اجرائيه رئيسنه بيلديرر . بزده دخى ديوانك هر اوچ آيده احوال ماليهٔ دولته دائر بر لايحه ويرمسى زمان مأموريتمده متمادى الجريان ايدى . بوندن پك چوق استفاده اولنمشدر .

يوقاريده بيان اولنديغى اوزره ٩٩ سنهٔ ماليه‌سى بودجه آچيغى ٢،٣٠٣،٨٠٠ ليرايه تنزيل اولنمشدى . سنهٔ مذكوره موازنه قانوننك بو مقدار اچيق ايله قبول اولنمسى حقنده مجلس وكلادن عرض اولنان مضبطه احوال ماليه‌مزجه خيلى معلوماتى حاوى اولديغندن بروجه آتى عيناً درج اولندى .

اشبو بيك ايكى يوز طقسان طقوز سنهٔ ماليه‌سنك واردات و مصارفات موازنه‌لرينك لايحه‌لرى شوراى امور ماليه‌دن تنظيم اولنان مضبطه ايله برابر كچن ايلول ايچنده ماليه نظارتندن باب عالى‌يه كوندرلمش و اولبابده متعلق بيوريلان ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهى منطوق عاليسى وجهله عدليه و ماليه واوقاف همايون ناظرلرى پاشالر ايله رسومات امينى افنديدن مركب تشكيل قلنان قوميسيونده تدقيق ايدلمش اولديغندن طاقيله مجلس عاجزانه‌مزده مطالعه قيلندى . مآللرندن مستبان اولديغى اوزره سنهٔ مذكوره وارداتى ماليه‌جه اون آلتى ميليون اوچيوز اللى درت بيك طقوز يوز سكسان بش ليرا اعتبار اولنديغى حالده مؤخراً مذكور قوميسيونجه ٩٦ ، ٩٧ و ٩٨ سنه‌لرى تحصيلاتى بالتثليث ١٥،٠٢٠،٦٠٠ ليرا تقدير ايدلمش و سنهٔ مذكوره مصارف مهمه‌سنك يكونى ضمائم اخيره‌نك بو سنه‌يه اصابت ايدن مقداريله برابر (٢٠،٩١٥،٦١١) ليرايه بالغ اولمش اولديغندن مصارف مذكوره‌نك ماليه‌نك تخمين و اعتبار ايلديكى واردات ايله موازنه‌سنده

(٤،٥٦٠،٦٢٦) و قوميسيونك تقدير ايلديكى وارداتله موازنه‌سنده بش ميليون سكز يوز طقسان بش بيك اوتبر ليرا آچيق كورولمشدر .

آچيغك اسبابنه كلنجه طقسان آلتى سنه‌سنده نظاميه مصارفى (٤٠٩٩٦٧٩) ليرا اولديغى حالده طقسان طقوز سنه‌سى موازنه‌سنه (٢٣١٩٩٩٥) ليرا ضميله (٦٤١٩٦٧٤) ليرايه وبحريه مصارفى (٨١١٥٤٦) ليرا ايكن (٩٦٠٠١) ليرا ضميله (٩٠٧٥٤٧) ليرايه وطوپخانه مصارفى (٨٦١٤٤٤) ليرا تعيين اولنمش ايكن (١٨٣٩١٨) ليرا ضميله (١٠٤٥٣٦٢٠) ليرايه وضبطيه وژاندارمه مصارفى (١٢٦٣٣٧٠) ليرا تقدير اولنمش ايسه‌ده (٣٤٤٠٣١) ليرا علاوه‌سيله (١٦٠٧٤٠١) ليرايه وينه ٩٦ سنه‌سى ايچون عموم مصارف ملكيه ومرتبات خيريه ومعزولين ومتقاعدين ملكيه وعسكريه ومرتبات حجازيه يكونى (٤٤٣١٨٣٧) ليرا اولوب (١٣٨٤٤٨٦) ليرا علاوه‌سندن ٩٩ سنه‌سنده (٥٨١٦٣٢٣) ليرايه رسيده اولمشدركه ضمائمك مجموعى (٤٣٢٨٤٣١) ليرايه وارمشدر . وبونك (٢٩٤٣٩٤٥) ليراسى بروجه بالا مصارف عسكريه ضميمه‌سيدر . سالف الذكر ضمائم اوچ نوع اولوب برنجيسى ٩٦ سنه‌سندن صوكره ارادۀ سنيه ايله ضم اولنان وايكنجيسى دائره‌لرندن ضمى تكليف ايديلن واوچنجيسى ٩٦ سنه‌سنده آخر دائره نامنى مقيد ايكن تحويلات ارتباطدن طولايى ٩٩ سنه‌سنده ديكر دائره‌لر موازنه‌سنه نقل قلنان مصارفدركه نوع ثالث صرف بر معاملۀ قلميه ورسميه‌دن عبارت اولوب شايان تدقيق اولان برنجى وايكنجى نوعلردر . بونلردن‌ده دوائر عسكريه تخصيصاتنه ضم اولنمش اولان آقچه (٢٠٨١٥٥٦) ومجدداً ضمى تكليف اولنان مبالغ (٨٣٧٣٣٩) ليرادركه يكونى (٢٩١٨٨٩٥) ليرايه ودوائر ملكيه وسائره‌يه ضم اولنمش اولان مبالغ (٤٦٥٧٠٠) وضم وعلاوه‌سى تكليف قلنان (٧٨٩٥٣٢) ليرادركه بونك‌ده مجموعى (١٢٥٥٢٣٢) ليرايه وارمشدر . شو خلاصه اوزرينه ايجابى لدى المطالعه بودجه‌ده بو مقدار آچيغك وجودى ماليه‌جه بحرانى داعى اولوب وبناءً عليه ٩٩ سنه‌سى مصارفندن تنزيلات اجراسى جاى بحث اولميوب اصل دوشونيله‌جك جهتى ٩٦ بودجه‌سى يكونى داخلنده دخى تصرفات قابل اولوب اولماديغنك تعيينى كيفيتى اوله‌رق اولبابده جريان ايدن تدقيقاتده ٩٦ سنه‌سى تخصيصاتنك تزييدينه هرطرفجه لزوم واحتياج شديد ارائه اولونمسى جهتيله سنۀ مذكوره بودجه‌سى داخلنده تصرفات اجراسنك عدم امكانى تحقق ايتمش و بناءً عليه بحث ٩٩

سنه‌سی بودجه‌سنك توازنی اسبابنك تحریسنه انتقال ایلشدر . اسباب توازن دخی بالطبع اوچ واسطه‌یه مراجعتله حاصل اوله‌بیلوب بری تنقیحات و دیکری تزیید تکالیف و دیکری احداث وارداتدر . تزیید تکالیف و احداث واردات بحثلرینه عائد مطالعات آشاغیده عرض و بیان اولنه‌جغندن اول باول تنقیحه دائر اولان تدقیقات و مذاکراتدن بحث لازم کلمش وینه آتیده ذکر اولنان اسبابدن طولایی مصارف عسکریه‌سنك تنزیلنده تردد وقوعنه مبنی تنقیح ملاحظه‌سی مصارف ملکیه‌یه انحصار ایتمشدر. مصارف ملکیه دخی درت نوع اولوب برنجیسی معاشاتدر . ایکنجیسی صورت تخمینده دائره‌لری بودجه‌لرینه ادخال اولنوب سنه نهایتنه قدر کاملاً صرف اولنماز ایسه خزینه‌یه ترك اولنان مصارف متفرقه‌در. اوچنجیسی روس تضمینات حربیه‌سیله ظهورات مصارفی نامیله یاد اولنان و ظهورنده تسویه‌سی مبرم اولان سائر مصارفدر. دردنجیسی اسهام و مقاطعات و معاشات ذاتیه و تخصیصات و قرای موقوفه و مرتبات خیریه در. اول باول معاشاتدن تنقیح امکانی آرانلدقده بونلردن اعشار و ویرکی امانتلری تخصیصاتنده تعدیل لزومی متفق علیه اولوب جبایت امواله سکته ویرمیه‌جك صورتده کیفیات تعدیلیه‌سنك مذاکره‌سی شورای دولته تودیع اولنمش و پوسته و تلغراف نظارتی وارداتی ٣٣١،٢٣٠ لیرا ومصارفی ٤٦٧،٤١٠ لیرا اولوب نظارتك هیچ اولمازسه ایرادیله اداره‌سی لازم کلیرکن خزینهٔ دولتدن فضله آقچه ویرلمسی موافق حال اوله‌میه‌جغندن بعدما نظارت مذکوره‌نك ایرادی نسبتنده مصرف ایتمسنه قرار ویرلمشدر. سائر دوائر ملکیه معاشاتنه کلنجه بونلردن دخی تنقیحات اجراسی قابل اولوب اوله‌میه‌جغی موقع بحثه قونولدقده اشبو معاشاتك یکون سنویسی(٢،٨٧٠،٣٠٠) بو قدر لیرا اولوب بونك ده (١٣٤،٢٠٩) لیراسی ویرکی و(٤٩٢،٤٦١) لیراسی اعشار تخصیصاتی و (١٨٧،٣٦٥) لیراسی عموم رسومات و(١٨٠،٦٧٣) لیراسی تلغراف و پوسته مأمورلری معاشاتی اوله‌رق اشبو درت قلم معاشات که ویرکی و اعشاره و کمرکاره عائد اولان اوچ قلمی بر نوع تحصیل مصارفیدر. ودیکر بر قلمی بولنان تلغراف و پوسته تخصیصاتی که بعدما وارداتی نسبتنده دوران ایلسی مقرردر. بونلر چیقارلدقده مأمورین داخلیه وشرعیه ورجال علمیه وشورای دولت وسائر مأمورین خارجیه ومحاکم نظامیه وهیئت ادارهٔ عدلیه ایله مالیه ونافعه وتجارت وزراعت ومعارف عمومیه وصحیه هیئتلرینك ومجلس

اعیان وشورای دولت وديوان محاسباتك مجموع تخصیصات سنويه‌سی اولمق اوزره كافهٔ مخصصات درسعادتده (۵۵۷ ۱۴۲) وولايتلره (۴۸۶ ۱۳۱۸) ليرا درجه‌سنده قالوب آتيده بيان اولنديغى اوزره بوندن تنقيحات اجراسنك امكانسزلغى تبين ايتمش ومع هذا ويركى واعشارك دها آز مصرفله اداره‌سى اسبابى تدقيق ونتيجه‌سى بيان اولنمسى شوراى دولته حواله اولنديغندن تنزيلات قابل اولورسه سنهٔ آتيه موازنه‌سنك اكا كوره تنظيميله آنلره متعلق مصرفك تقليلى قراركير اولمشدر .

معلوم عالى اولديغى اوزره مستشارلقلردن ماعدا دوائر مركزيه مأموريتلرينك اك بيوك معاشى (۵۰۰۰) غروش اولديغى مثللو ولايتده واليلر معاشاتى اون بشر بيكدن يكرميشر بيك ومتصرفلقلر معاشاتى درت بيكدن يديشر بيك وقائمقاملر معاشاتى نهايت ايكيشر بيك بشر يوز غروش اولديغى جهتله بونلردن تنقيحات اجراسى موازنه‌جه فائده بخش اوله‌ميوب بالعكس اخلال اداره ايله مضراتى داعى اوله‌جغنده اتحاد افكار حاصل اولمشدر .

۹۶ سنه‌سى بودجه‌سنه داخل ويكونى (۸۳۷ ۴۳۱ ۴) ليرايه واصل اولان معاشات ومصارف ملكيه‌يه مؤخراً دائره‌لرنجه كوريلن لزوم واستحصال ايديلن ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهى اوزرينه ضم اولنمش اولان سالف الذكر (۷۰۰ ۴۶۵) ليرانك ضم وتخصيصى اسبابى مبرمه‌يه مبنى اولديغى آكلاشلمقله ابقاسى ضرورى كورولمشدر. اگرچه اشبو ضمائمك دخى عدم كفايتندن بحثله سنهٔ حاليه موازنه‌سنه (۵۳۲ ۷۸۹) ليرا دها ادخال اولنمش وصرفنه لزوم قوى كوسترلمكده بولنمش ايسه‌ده آچيغك كليتى جهتله بو آقچه‌يى ويرمك ناقابل اولديغندن (۷۸۹۵۳۲) ليرا ناچار كاملاً تنزيل اولنمشدر .

بالاده عرض و بيان اولنان انواع اربعهٔ مصارفدن ايكنجيسى كه صورت تخمينده دائره‌لرى بودجه‌لرينه ادخال اولنوب سنه نهايتنه قدر صرفى ضرورى اولان مقدارندن ماعداسى خزينه‌يه قاله‌جق مصارفدر . واوچنجى نوعى دخى مبرم الايفا اولان روسيه تضمينات حربيه‌سيله وقوعاته تابع اولان ظهورات مصارفيدر . بونلر بالطبع مبحث تنزيل وتنقيحه داخل اوله‌مامشدر .

دردنجى نوع اسهام ومقاطعات ومعزولين ومتقاعدين عسكريه وملكيه ومحتاجين وچراغلق معاشاتى و بدلات قراى موقوفه واوقاف همايون نظارتنك تخصيصاتى وكيلار حج ترتيبى ايله تكايا و زوايا مغيناتى حاوى اولان مرتبات خيريه اولوب

یکونی (۱,۲۳٤,۳٤٤) لیرادر . متقاعدین ملکیه وعسکریه‌نك مقدار نفوسی (۲۷,۸٤۹) وچراغلق ایله محتاجین معاشاتی اصحابنك مقداری (۱۵,۲٤۳) وقرای موقوفه بدلاتی ایله بعض مرتبات خیریه ایچون مخصص اولان عائدات اصحابنك مقداری (۲,۰۰۵) وزعامت اصحابنك مقداری (۳,۷۵۲) واسهام و مقاطعات اصحابی دخی (۱۸,٤۲۷) که مجموعی (٦۷,۳۰۰) بو قدر نفوسه واروب شونلردن تنقیحات اجراسی صداعنه دکمیه‌جکی کبی ذاتاً دخی اشبو مخصصات تمامیله‌ویرامه‌مکده اولدیغندن برده تنزیلات اجراسیله اصحابنی تأسیس ایتمکدن ایسه ابقاسی دها زیاده موافق مصلحت وحکمت کورلمشدر .

تکالیف موجوده‌یی تزیید واحداث واردات خصوصلرنده‌کی نتایج مذاکرات دخی شودرکه تزیید تکالیفه استطاعت اهالی متحمل اولمیوب فقط منافع صندوقلری ایچون آلنان عشر العشرینه اعشارك سبع وبر ربعی آنوب ثلثانك یعنی شمدیکی مقدارك کما کان صندوقلره اعطاسی وثلثنك معارفك فضله مصارفنه قارشیلق اتخاذیله معارف ایچون الیوم چیفت باشنه وسائر صورتلرله آلنان تکالیفك الغاسی وبو حالده اعانهٔ مذکوره زراعه عائد اولدیغی جهتله اصحاب صنایع وسائره حصهٔ متناسبه‌سنك دخی مسقفات ویرکیسی ایچندن استیفاسی تصویب اولنمشدر .

احداث وارداته کلنجه بونلرك باشلیجه‌سی ایکی ماده اولوب آنك بری پاتنت رسمیدر . سفرا ایله مسائل معلقه‌سی مذاکره وتسویه اولنمقله نظامنامه‌سی وهیئت اداره‌سنك ترتیبی ایچنده بامضبطه حضورهمایونه عرض اولنمشیدی . دیکری تجارت معاهداتی اولوب مذاکراتی خیلیدن خیلی ایلریلمش اولدیغندن قریباً حصول نتایجی مأمولدر . دیکر بعض قابل احداث واردات دخی وار ایسه‌ده احداثی یرلولر ایله برابر اجنبیلر حقنده بلا استثناء اجراسنه موقوف اولوب چونکه معاهدات تجارت اقتضاسنجه اجانب یوزده سکز رسم کمرك ویردکدن صکره آرتق هیچ برشئ ویرمك ایسته‌مدکلرندن بو قاعدهٔ مضرەنك لغوی و احداث اولنه‌بیله‌جك وارداتك من غیر استثناءٍ تبعهٔ عثمانیه و اجنبیه‌یه تعمیمی ینه تجارت معاهده‌لرینك تصورات حاضره‌یه یعنی حقوق ومنافع دولته موافق صورتده تجدیدندن صکره حاصل اوله‌بیلیر . مع مافیه اغنام رسمنك ۹٦ سنه‌سندن اولکی حاصلاتی بر ملیون درت یوز بیك لیرا ایکن ۹٦ سنه‌سنده اغنام رسومی یکرمیشر پاره ضم وقوعنه مبنی بر ملیون التی یوز اللی بیك لیرایه بالغ اولدیغی کبی آندن صکره‌کی سنه‌لرده فضله ظهور ایتمسی

جهتیله ٩٩ سنه‌سی اغنام رسومنك مقداری بر میلیون آلتی یوز یتمش اوچ بیك آلتی یوز اوتوز ایکی لیرایه بالغ اولمق لازم کلدیکی حالده یونانستانه ترك اولنان محللر اغنام رسومی اولان آلتمش آلتی بیك ایکی یوز لیرانك تنزیلیله سنهٔ مذکوره موازنه‌سنه ١،٦٠٧،٤٠٠ لیرا ادخال اولنمش ومسقفات واراضی ویرکیسنك دخی ٩٦ سنه‌سندن اولکی تحصیلاتی ٢،١٠٠،٠٠٠ لیرا اولدیغی حالده سنهٔ مذکوره‌دن اعتباراً قیمتی یکرمیشر بیك غروشدن زیاده مسکن ویرکیسنك بیکده سکزه ابلاغی ایله وقوع بولان ضمائمدن طولایی شمدی مقداری ٢٧٥٥٥٦٠ لیرایه وارمشدر. مسقفات و اراضی ویرکیسی ضمه متحمل دکلسه‌ده اغنام رسمی صورت مختلفه‌ده آلنمقده و حد اقلی ایکی بچق وحد اقصاسی بش غروش درجه‌سنده اولدیغندن اجراآتی قابل وماليه نقطهٔ نظرنجه ضرردن سالم کوریلیرسه رسم مذکورك بالتوحید تزییدی صورتنك مطالعه ونظام لایحه‌سنك تهیئه‌سی شورای دولته حواله قلنمش وبرده کافهٔ مبایعاتك مقدار اثمانی مبین تجار واصناف طرفندن ویریلن سنداته واطبا رچته‌لرینه وبانقه چکلرینه پول وضعی واوقتروا رسمنك احداثی ویرلی واجنبی ذکور واناث خدمتجیلری وبنك وعربه حیوانلریله عربه‌لردن وممالك اجنبیه‌دن ادخال اولنان اویون کاغدلرندن وکبریتدن رسم اخذی خاطرلره کاوب بونلرکده عهدلرك تجدیدندن اول اجراسی ممکن اولدیغی تحقق ایدرسه اساس ونسبتلرینك وصورت استیفالرینك تعیینیله نظامات لایحه‌لرینك تنظیم واعطاسی شورای مذکوره توصیه ایدلمشدر.

مصارف عسکریه‌نك شوحالده براقیلمه‌سی ویاخود واردات حاضرهٔ دولته کوره آنده‌ده تنزیلات ممکنه اجراسیچون تعمیق ابحاث وافکار اولندقده مصارف مذکوره‌نك تنقیح نقطهٔ نظرندن الك اول جالب نظر اولان قسمی مصارف ضبطیه‌در. بونك خیلیدن خیلی تصرفه تحملی اولدیغی ظن اولنیور. چونکه قبل المحاربه ضبطیه‌نك مع ضابطان موجودی اللی بیك طقسان بش نفر ومصارفی بر میلیون طقسان درت بیك ایکیوز قرق سکز لیرا ایکن بعد المحاربه اداره‌سی تغیر ایتمش اولان طونه وبوسنه ولایتلریله قبریس جزیره‌سی وقلبه واسلمیه وترحاله ونیش وقارص وچلدر وباطوم سنجاقلرینه عائد اولان اون بیك یدی یوز یتمش آلتی نفر وبونلرك مصارفی اولان ایکی یوز بر بیك بشیوز قرق سکز لیرانك تنزیلیله مع ضابطان افرادی اوتوز طقوز بیك اوچیوز اون طقوز نفره وتخصیصاتی سکز یوز طقسان ایکی

بيك يدى يوز ليرايه تنزل ايتمك لازم كلديكى حالده اليوم موجودى قرق يدى بيك بشيوز يكرمى سكز نفر ومجدداً ضمى تكليف ايديلاندن ماعدا يكون مخصصاتى بر ميليون ايكيوز سكسان يدى بيك بوقدر ليرا اولمغله شو حساب وموازنه دخى مصارف مذكوره‌نك تصرفه تحملنى مؤيد كوروندكندن ولاياتله بالمخابره سنهٔ آتيه‌دن اعتباراً بونك حد اعتداله ارجاعى تنسيب اولوندى . برده ضبطيه وپوليس مصارفنك زياده‌لكنه باشليجه بونلرك عدم انتظامى سبب اولوب آنى دخى دستورده مندرج ضبطيه نظاماتنك حكمدن سقوطى ويرلرينه آخر نظامات قونولمامسى ايجاب ايتديركندن والده مكمل بر ضبطيه وپوليس نظاملرى لايحه‌سى اولوب احكام مندرجه‌سى ايسه بونلرى ضبط و ربط تحتنده طوتمق ايچون الزم اولان قيود و اصولى حاوى اولديغندن يا آنلرك تدقيقى ياخود مناسب لايحه‌لرك تنظيمى خصوصلرينك دائرهٔ عسكريه‌يه حواله‌سى مناسب مطالعه قلندى .

قالدى‌كه نظاميه و بحريه و طوپخانه و ژاندارمه وضبطيه‌نك سنهٔ حاليه بودجه‌لرينه وضع ايتدكلرى آقچه‌نك يكونى طقوز ميليون طقوز يوز يتمش طقوز بيك طقوز يوز سكسان درت و طقسان آلتى سنه‌سنه نسبتله فرقى ايكى ميليون طقوز يوز اون سكز بيك سكز يوزطقسان بش ليرادر. اندن نظاميه‌جه طقوز يوز بيك وبحريه‌جه سكسان بيك وطوپخانه‌جه ايكى يوز سكسان يدى بيك يوز طقسان آلتى ليرا تصرفات اجراسى قابل اوله‌بيله‌رك ضمائمك اوست طرفى اولوب ٩٦دن صكره با ارادهٔ سنيه ضم اولنديغى بيان قلنمقده اولان ويكونى ١٦٥,٦٩٩ ليرايه واران ضميمه‌نك دخى اصلا تنقيص قبول ايتميه‌جكى دائره‌لرندن افاده اولنديغى كى بحريه‌نك فضلهٔ مصارفى ٩٦ سنه‌سنده مع ضابطان افراد عسكريه ١١,٥٤٥ نفر تخمين اولنمش ايكن اليوم مع ضابطان ١٣٠,١٠٣ نفر بولنوب برمشير وبش فريق ايله قائممقامدن ملازم ثانى‌يه قدر ٤٠٥ ضابط ١,١٥٨ نفر تزايد ايتمسندن وطوپخانه تخصيصاتنك اسباب ضمى مهمات واستحكامات مصارف جديده‌سندن ونظاميه مصرفنك زياده‌لكى دخى ٩٦ سنه‌سنده وقت حضرده يوز بيك عسكر استخدامى قرارگير اولمش ايسه‌ده اليوم قوهٔ موجوده‌نك مع ضابطان و امرا يوز اللى درت بيك نفر راده‌سنده بولنمسندن وتشكيلات وتنسيقات عسكريه مقتضياتندن اولمق اوزره مجدداً وترفيعاً نصب اولنان امرا وضابطان معاش وتعيينلرندن وامثالى مصارفدن نشأت ايلديكى آكلاشلمشدر . حسب الحال تنزيل قوهٔ عسكريه طرفنه

كيديله‌مز ايسه‌ده يوز اللى درت بيك افرادى حاوى بولنان قوهٔ عسكريه‌نك غير از تصرف نظاميه‌نك تخصيصات حاليه‌سى اولان ٥،٥١٩،٦٧٤ ليرادن دها آز مصرفله اداره‌سى قابل اولوب اولميه‌جغى موضوع بحث اولدقده عدم امكانى بيـان اولنده. يغندن و بحريه و طوپخانه تخصيصاتى فضـله‌لرينك ابقا ويا الغالرى دخى قوهٔ بحريه واعمالات حربيه‌نك مقتضاى فن وقاعده‌يه ودرجهٔ احتياجات عسكريه‌يه تطبيقيـله تعين ايده‌جك موادده اولوب ادارهٔ ملكيه‌جه بيان اولنه‌جق رأى مصيب اوله‌ميه‌جغندن بو حالده سنهٔ حاليه مصارف عموميهٔ تخمنه‌سى يكونى اولان سالف الذكر ٢٠،٩١٥،٦١١ ليرادن برمنوال محرر تصرف ايديلن درت قلم جمعاً ٢٠،٥٦،٧٢٨ ليرانك تنزيليله دوائر عسكريه وژاندارمه وضبطيه‌نك سال حال مصارفى ٩٦ سنه‌سى مخصصاتندن ١،٦٧٦،٧٤٩ ودوائر ملكيه‌نك سال حال مصارفى دخى كذلك ٩٦ سنه‌سى مخصصاتندن ٤٦٥،٧٠٠ ليرا فضله‌لى اوله‌رق مصارف تخمنهٔ مذكوره‌نك مقدارى ١٨،٨٥٨،٨٨٣ ليرايه تنزل ايتديكى كبى مصارف مذكوره خزينه‌نك حساب واعتبارينه كوره سال حال واردات عموميه‌سنك مقدارى اولان ١٦،٣٥٤،٩٨٥ ليرا ايله موازنه‌اولندقده آچيغك مقدارى ٢،٥٠٩،٨٩٨ وقوميسيونك نقد يرينه كوره واردات مذكوره‌نك مقدارى بولنان ١٥،٠٢٠،٦٠٠ ليرا ايله موازنه قلندقده ٣،٨٣٨،٢٨٣ ليرا اولمق لازم كلوب وارداتك مقدارنجه خزينه ايله قوميسيونك حساب وتقديرنده كوزيلن فرق خزينه‌جه ويركو وبدل عسـكرى وسائره كبى براسـاس و نسبت اوزرينه مرتب اولان واردات ترتيب اصليـى اعتباريله وحاصلات عشريه ايله اغنام رسومى مثللو طوتارينه تابع اولان واردات دخى تحصيلاتى نسبتيله حساب ايديلوب قوميسيونجه عموم وارداتك مقدارى ايسه اوچ سنه‌لك تحصيلات نسبتيله تعيين وتقدير ايدلمسـندن نشأت ايده‌رك اكرچه قوميسيونك مطالعه‌سى خزينه‌يه كيرن پاره‌نك اساس اتخاذينه مبتنى ايسه‌ده ويركو وبدل عسكرى كبى وارداتدن بر مقدارينـك بقـاياده قالمسـندن طولايى تحصيلندن صرف نظر اولنميه‌جغى جهتله بوتون بوتون موازنه‌دن طى واخراجى ايجاب ايتميه‌جكندن خزينه‌نك حساب وتخمينى اسـاس وقاعده‌يه دها موافق كورلمكله سال حال بودجه‌سـنك ٢،٥٠٣،٨٩٨ ليرا آچيقله قبولى و بودجه اعلان اولنمز ايسـه آچيغك مقـدارى بو درجه‌ده اولميوب پك كايتلى بولنديغى ظن وذهابى دعوت ايله اعتبار ماليه‌يه تأثير ايده‌جكنـه و٩٦ سنه‌سى آچيغنك مصارف عاديه‌يه عائدقسمنك ٨٨٣،٤٠٠ بو قدر ليرا ومصارف فوق‌العاده‌يه

عائد قسمی ٢،١٠٩،٥١٢ ليرا ايكن بودجه‌نك اعلان اولنمسی ينه جلب امنيت ايله فوائدی موجب اولديغنه مبنی بروجه محرر دها زياده آچيق بولنديغی ظنی دافع اولمق وآنك دخی قپانمسنه مصروف اولان مساعی بيلنمك اوزره مذكور بودجه‌نك وايراد ومصرف آره‌سنده‌كی تفاوتی تزييد واردات اسبابنه تشبثله بر طرف ايتمك حقنده‌كی تصميمات محرره‌نك اعلان اولنمسی وبعدما جزئی وكلی مصرف ظهور ايتدكجه مشكلاتی موجب اولمامق اوزره اول امرده قارشيلق بولنمسی قاعده‌سنك قويا محافظه‌سی وكله‌جك ٣٠٠ سنهٔ ماليه‌سی بودجه‌سنك ممكن مرتبه دها زياده تعديلات وتصرفاتله تنظيميله وقت كچمه‌مك ايچون نهاية النهايه مارتك اون بشنده ماليه نظارتنه وشهر مذكورك ختامنده باب عالی‌يه ويرلمسی وبودجه‌لرينك دها موضح صورتده ترقيميله برابر سنه‌سی ايچنده دائره‌لرينك آيری آيری تقريرلری اوزرينه يكونته تخصيص وعلاوه اولنان معاشات ومصارفك سنهٔ آتيه بودجه‌لرنده دائره‌لرينك طلب وتكليف ايتدكاری مبالغ ايله برلكده كوستر- لمسی تحت قرارده اولان و اولميان مخصصاتك تفريقنده صعوباتی دافع اوله‌جغندن بعدما بر سنه بودجه‌سی قبول اولندقدن صكره او سنه ختامنه قدر اسباب مخصوصه وفوق العاده ايله هر دائره تخصيصاتنه نه قدر اقچه ضمی تحت قراره كيرمش ايسه اونك بشقه وسنه ختامنده كله‌جك سنه ايچون ضمی تكليف اولنان مصارفك بشقه وتحويل مرجع اداره واسباب مماثله‌دن طولايی بر اداره‌دن قالدير- يلوب ديكر دائره تخصيصاتنه علاوه اولنان مصارفك كذلك بشقه وسنه‌سی ايچنده تناقص ايدن تخصصاتك دخی ينه بشقه كوسترلمسنك قاعده اتخاذ قلنمسی حقنده دوائره اجرای وصايا اولنمسی و برده حواله اصولنك مشكلاتی ومضراتی تجارب واقعه ايله تبين ايلديكندن سنهٔ آتيه اموالی اوزرينه حواله ويرلميوب اموال ولايات تحصيلاتندن مصارف محليهٔ ملكيه وعسكريه افراز اولندقدن صكره بقيه‌سنك طوغريدن طوغری‌يه نقداً وپوليچه وجهله خزينه‌يه جلبی قرارلاشديرلمشدر .

اسهامك تأمين وتعديل اصول تأدياتی ضمننده سنهٔ آتيه‌دن اعتباراً شهر اماتی دائره‌سنده بولنان لوا وقضالر وارداتيله ديكر مناسب برمحل اموالنك بوكا تخصيصی وماليه نظارتنك شمديكی حالده اوقات ومشاغلی بوكبی تأدياته چاره ارائيلمسنه واصحابنك مهاجمات ومراجعاتيله اوغراشمغه منحصر قالەرق ادارهٔ عموميهٔ ماليه‌يی دوشونمكه اختلاس وقت اولنه‌مامقده و بونك ايسه ايشجه پك زياده ضرری

کورلمکده اولدیغندن تأدیات مذکوره‌نك تعلق طبیعیسی جهتیله امانت مشارالیهایه حواله‌سی علاوهٔ مذاکرات اولنه‌رق سالف‌الذکر موازنه لایحه‌لری اوراق متفرعه واشبو مضبطه‌ده کوستریلن حسابك مفرداتنی متضمن تنظیم ایدیلان خلاصه پوصله‌سیله برابر لفاً عرض وتقدیم قلنمشدر قاطبهٔ احوالده امر وفرمان حضرت ولی‌الامر افندمزکدر .

فی ۳ ربیع‌الاول سنه ۳۰۱ و فی ۲۱ کانون‌اول سنه ۹۹

۹۶ و ۹۷ و ۹۹ سنهٔ مالیه‌لری باش وکالتده بولندیغم زمانلره تصادف ایتدیککندن بونلردن ۹۶ سنهٔ مالیه‌سنك مصارف علی‌العاده وفوق‌العاده‌سی موازنه قانونلرینی واسباب موجبه مضبطه‌سنی اعلان ایله برابر ۹۷ سنهٔ هجریه‌سنه مخصوص سالنامه‌لره درج ایتدیرمشدم . ۹۹ سنهٔ مالیه‌سی بودجه‌سنك اسباب موجبه‌سی مضبطه‌سی‌ده بالایه قید اولندی فقط ۹۷ سنهٔ مالیه‌سی تنقیحات کلیه‌یی وتنسیق معاش قانوننی تعقیب ایدن بر سنه اولمغله او سنه بودجه‌سنك اسباب موجبه مضبطه‌سی دخی برابر بولونسه مالیه‌جه بو اوچ سنه ایچون بر مقایسهٔ کافیه‌یه خدمت ایدر بناءً علیه او مضبطه‌نك‌ده بر صورتنی اشاغیده قید ایدیورم .

مجلس وکلا مضبطه‌سی

۱۲۹۷ سنهٔ مالیه‌سی واردات ومصارفنك موازنه‌سی شورای مالیه‌نك مضبطه‌سیله مالیه نظارتی مقامندن باتقریر باب عالی‌یه ارسال اولنمقله تدقیق اولندی . مندرجاتندن مستبان اولدیغی اوزره سنهٔ مذکوره واردات عمومیه‌سنك یکونی ۱۵,۸۰٤,۱۲۱ لیرا ودوائردن ویریلان موازنه دفترلری موجبنجه طلب اولنان تخصیصات ۲۳,۲٦٤,۹۳٦ لیرا ۸۰ غروش اولوب یکدیکریله عندالموازنه مصرف جهتنده ۷,٤٦۰,۸۱۵ لیرا آچیق کوروندیکی کبی شورای مالیه‌جه تخصیصات مطلوبه‌دن ٤٤۳,۳٦۹ لیرا تنزیل و ۲۲,۱٦٤,۸۸۰ لیرانك تخصیصی تنسیب و ٦٥٦,٦۸۷ لیرانك قبول ویاردی رأیه تعلیق اولندیغندن شورای مذکورك قبول ایتدیکی تخصیصات وارداته نسبت اولندیغی حالده ٦,۳٦۰,۷٥۹ لیرا وقبول

وردينى رأيه تعليق ايلديكى آقچه تنسيب اولنان تخصيصاته علاوه اولنديغى تقديرده ٦،٥٦٠،٠٥٧ ليرا آچيق كورلمشدر .

سنهٔ مذكوره مصارف فوق العادهٔ عسكريه وملكيه‌سى اولمق اوزره طلب اولنان وموازنه لايحه‌سى زيرنده بشقه‌جه كوستريلن ٥،٢٢٤،٣٢٣ ليرا دوائرك تكليف ايلديكى مصارف عاديه آچيغنه علاوه اولندقده عموم آچيغك يكونى ١٢،٦٨٥،١٣٨ ليرايه بالغ اولور . كچن ٩٦ سنه‌سى موازنه‌سنك آچيغى ٨٨٣،٤١١ ليرايه تنزل ايتمش ايكن بو سنه موازنهٔ عاديه‌ده ٧،٤٦٠،٠٠٠ بو قدر ليرا آچيق كورونمسنك درت سببى اولوب بريسى سنهٔ سابقه موازنه قرارنامه‌سى حكمنجه قوهٔ عسكريه وقت حضرده مع امرا وضابطان ١٠٠،٠٠٠ كشى حسابيله مرتب ايكن قوهٔ مذكوره ترتيب حضرى درجه‌سنده تنزيل اولنميوب بو سنه بودجه‌سنده قوهٔ عاديه‌نك افرادى ١٨٧،٠٠٠ بو قدر نفر ترتيب وحساب اولنمقله برابر دائرهٔ حربيه‌دن بيان اولنان مقدارى دها زياده يعنى ١٩٢،٥٠٠ نفره رسيده اولمسيله تخصيصات نظاميه‌نك ٤،٠٨٠،٨٨٤ ليرا فضله‌سى بولنمسى وايكنجيسى دوائر سائره‌نك سنهٔ سابقه تخصيصاتنه نسبتله ١،٦٨٧،٤١٢ ليرا فضله مصرف طلب ايتمسى ، اوچنجيسى اناطولى ولاياتنجه اصلاحات نافعه ومعارف ايچون واردات صافيه‌نك عشرى اوله‌رق ٤٥٧،٣٨٩ ليرا تركنه كچن سنه قرار ويرلمسى ودردنجيسى ٩٧ سنه‌سى وارداتنك ٩٦ سنه‌سى وارداتنه نظراً ٣٥١،٧١٩ ليرا نقصانى بولنمسى ماده‌لريدر و ٥،٢٢٤،٣٠٠ بو قدر ليرا قارشيلقسز مصارف فوق العاده بولنمسى دخى اولا اللى بيك سكسان سكز نفردن مركب رديف طابورلرينك تحت سلاحه آلنمسندن طولايى حربيه دائره‌سنك ٤٣٠،٠٠٠ ليرايه قريب واحوال فوق العاده ايجابنجه بحريه دائره‌سنك ٣٤٩،٢٧٨ ليرا مصارف فوق العاده كوسترملرندن و ٦٠٠ بيك ليرا مقدارى دخى مهاجر مصارفى تخمين قلنمسندن نشأت ايتمشدر . كرك موازنهٔ عاديه وكرك مصارف فوق العاده‌يه لازم كلن قارشيلقلرك تدارك وتأمينى قابل اولميوبده عادى وفوق العاده مصرفلك الده اولان واردات عاديه‌يه منحصر قالمسى وآنك اثر طبيعيسى اولان بورجلرك اوده‌نيلميوب بر بحران كلئ مالى ايچنده ياشاتيلمسى كچن سنه‌نك موازنه‌سيله تقديم قلنان مضبطهٔ عاجزانه‌مزده دخى بر نبذه عرض اولنديغى اوزره مملكتك آسايش ورفاه ايله كچن زمانلرنده باعث تزايد ثروت اولان اصلاحاته لايقيله باقيله‌مامسنه وعظيم فدا كارلقله ايديلان

استقراضلرك فائده‌لی مصرفلره صرف اولنمامسنه وایراده کوره مصرف ایتمك قاعدهٔ منجیه‌سـنه رعایت ایدلمامسـنه وامثالی حالاته مبنی اعتبـار مالی‌یه خلل کلدیکندن وثروت مملکت ایلرولیه‌مدیکندن شـمدی عادی وفوق‌العـاده آچیقلری قپاتمق ایچون نه خارجاً نه‌ده داخلاً سرمایه وچاره تدارکنه امکان بولنه‌مامقده اولمسندن تحصل ایتمشدر .

بحرانك تشخیص ایدیلن علتی ایجابنجه چاره‌سی اعتبار مالینك اعاده‌سی ومضا- یقه‌یه سبب اولان مصارف عسکریه‌نك تقلیلی خصوصلری اولوب برنجیسنه مترتب تدابیرك عرض وبیانندن اول تقلیل عسکر خصوصنده اولان مجبوریتك دیکر بر حساب ایله دخی توضیحی مناسب کورلمشدر .

دولت علیه‌جه مصارف عسکریه‌ده طوتیلان مقیاس ایجابنجه امرا وضـابطان داخل اولمق اوزره بهر نفر بری بری اوزرینه خزینه‌یه سـنوی ٣٦ بچق لیرایه وشهری ٣٠٠ کسور غروشه مال اولمقده اولدیغی حربیه نظارتندن افاده اولنوب شوحسابجه الیوم دائمی وفوق‌العاده اوله‌رق سلاح آلتنده بولنان ٢٣٥ بیك کشینك شهری مصرفی ٧١٤،٧٩١ ومصـارف یومیه‌سی ٢٢،٨٢٦ لیرایه بالغ اولدیغنـدن یوقاریده مقداری بیـان اولنان وآنك ثلثنك دخی قسم اعظمی دیونه قارشـیلق وقسم دیکری سـنه‌سی ایچنده اله کچمین اموالدن عبـارت اولان واردادتدن آیدن آیه اشبو ٧١٤،٠٠٠ کسور لیرایه قریب مصارف عسکریه‌نك تأدیه‌سنده پك بیوك مشکلاته تصادف اولنه‌جغی مسلمدر بناءً علیه بو دفعه متعلق بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ تاجداریلری وجهله افراد ردیفه‌نك مملکتلرینه اعاده‌لرینه وترتیب حضریدن زائد اولان افراد نظامیه‌نك احتیاط وردیف صنفلرینه نقللرینه نظارت حربیه‌جه درحال تشبث اولنمسی الزمدر حساب مذکور قابل تعدیل اولسه بیله قوهٔ حضریه‌نك مصارف سنویه‌سی ینه ٣،٣٠٠،٠٠٠ لیرادن اشاغی دوشمه‌مك لازم کلوب ٩٥ سنه‌سنده‌کی تخصیصـات عسکریه دخی ٣،٣٢٥،٠٠٠ لیرا راده‌سنده ایسـه‌ده دائرهٔ حربیه‌دن ٩٦ سنه‌سـنده یوز بیك عسکر ایچون ٤،٠٩٩،٦٧٩ لیرا طلب واسـتیفا قلنمش اولدیغندن بو سـنه‌نك ترتیب حاضری ایچون حربیه ومالیه نظـارتلرنجه بو ایکی مقداردن برینه ویا اونلرك بیننده مناسب بر صورتده قرار ویریلوب تخصیصات سرکی وصـورتلرینك آکا کوره یازلمسی وترتیب حضری خارجنده‌کی عسـکرك قرار

جديد تاريخنه قدر ايشلەمش مصارفی هر نه ايسه ماليه خزينەسنجه بالاطراف تدقيق ايله تسويەسی اقتضا ايدر .

قالدیکه رسوم ستّه وروم ايلی شرقی ومصر وقبريس ويركولری ديون قارشيلغی اولەرق آنلرله دوائرك واردات مخصوصەسی استثنا قلنديغی حالده واردات عاديەنك يكون مخمنی ١٠,٩١٩,٥٠٠ ليرا درجەسنده حساب اولنمقله ترتيب حضری نسبتنده تخصيص اولنەجق مصارف عسكريه كرك ٩٥ سنەسنه قياساً اوچ ميليون اوچ يوز بو قدر بيك وكرك ٩٦ سنەسنه توفيقاً ٤,٠٠٠,٩٩٠ بوقدر ليرا اولسون بونلردن هر بری واردات محرره قارشيسنده بيوك بر مصرف اولديغی كبی هر ايكی تقدير وحسابه كوره قصور وارداتدن الده پك چوق شی قالميەجغندن وسنەسی ايچنده تحصيلی قابل اولەميوب بقاياية قالان مبالغ دخی نظر حسابه آلنمق ايجاب ايدەجكندن اشبو مبالغ باقيه ايله مملكتی احتياج زمانه كوره نصل اداره ايتمك وناكهظهور وقايع تقديرنده دخی مصارف عسكريه وسائرۀ فوق العادەيی نه صورتله تدارك وتسويه ايتمك لازم كلەجكی پك زياده تأمل ودقته شايان كورونمشدر جريان ايدن ابحاث كثيرەنك خلاصەسنده برنجی مقصدك تدبيری ينه اعتبار ماليەنك اعادەسنه واصلاحات ملكيەيه انحصار ايتديكندن بو يولده اول باول اجراسی متحتم اولان شيلر بروجه آتی بيان اولنور .

ايكنجيسی ايچون تدبير اسلم خدمت عسكريەنك تعميمی وعنداللزوم سلاح آلتنه دعوت اولنەجق افرادی سرعت وسهولتله جمعه وممكن مرتبه آز مصرفله چوق عسكر بسلەمكه صالح قواعدك وضعی مادەلری كورونمكله بو خصوصده لازم كلان تدقيقاتك اجراسيله نتيجەسنك حضور همايونه عرضی خصوصنك هيئت عسكريەيه حوالەسی جملۀ مذاكراتدن بولنمشدر .

بودجه آچيغنی تشكيل ايدن سائر مصارفه كلنجه دائرۀ بحريەنك مصارف فوق العاده صرەسنده ٣٠٤,٩٢٧ غروش مصرفنك ومهاجرين مصرفی اولان ٦٠٠,٠٠٠ ليرانك دخی كلياً بودجەدن اخراجيله مهاجرين نظامنه توفيقاً ويريلەجك اراضينك تقسيماتی هنوز اكمال اولنمامش ايسه بر آن اول بيتيرلمسی وامر اسكان واعاشەلرينك كندولريله سائر حميتمندان اهاليه براقلمسی امور ضروريەدن ودائرۀ حربيەدن ماعدا دوائرك طلب ايلديكی فضلۀ مصارف ايله ولايات امور نافعەسی ايچون تدارك اولنەجق آقچەنك مجموعی ٢,١٤٤,٨٠١ ليرا اولديغندن بوندن ولايتك

مصارف نافعه‌سنه مخصوص اولان ۴۵۷,۰۰۰ بوقدر لیرانك ومعاشات ومجدداً تشکیل اولنان ولایات مصارفی کبی لزوم ضروری‌یه مستند مصرفلرك مقداری هر نه ایدر ایسه آنك ابقا واعطاسیله قصورینك قطع وتنزیلی لازمه‌دن کورلمش وچونکه کچن سنه بر بیوك تنقیحات اجرا اولنمسیله بوسنه صور معروضه خارجنده تنقیحات وتنزیلاته امکان تصور اولنه‌مدیغندن ولایاته عائد مصارف نافعه قارشیلغیله کچن سنه موازنهٔ عادیه‌سی اچیغنی وبوسنه وارداتندن تخمین اولنان نقصانی حاوی اولمق اوزره سنهٔ حالیه موازنه‌سنك ۱,۶۹۲,۵۱۹ لیرا آچیق ایله اعلانی وسالف البیان دوائرك طلب ایلدیکی ۱,۶۰۰,۴۱۳ لیرا فضلهٔ مصارفدن نه مقدارینك تنزیلی قابل اوله‌مز ایسه آنك دخی مذکور آچیغه علاوه‌سی وسنه نهایتنه قدر موازنه خارجنده مصرف اختیارینك کلیاً منعی بالاتحاد تذکر اولنمشدر. شو تدابیر اقتضاسنجه بودجه آچیغی لا اقل ایکی میلیون لیرا راده‌سنده قاله‌جغندن بونك ینه موازنهٔ مالیه‌یی اشکال ایده‌جکی مسلم اولمقله برابر یوقاریده ذکری کچدیکی اوزره دیون وسائره قارشیلغی اوله‌رق وارداتك بقیه‌سی اون میلیون طقوز یوز بیك لیرا راده‌سنده قاله‌رق بونکله اهمیت طبیعیه وزمانیه‌سی نسبتنده مصارفه محتاج اولان ممالك شاهانه‌نك یولیله اداره‌سنك عدم امکانی مسلماتدن بولنمقله بوندن بویله قطعا اضاعهٔ وقت اولنمقسزین تزیید واردات اسبابنه تمسك ایتمك لزوم مطلق تحتنده در. واردات دولتی آرتیرمق هر شعبه واداره‌یی اصلاح ایتمکله حاصل اولور ایسه‌ده اولا امنیت وراحت ومعموریت والحاصل هر نوع سعادت حال مملکتك تأمینی قسمنده عساکر ضبطیه‌نك دخل کلیسی اولوب ژاندارمه ایچون ایکی سنه اول پك چوق نظام لایحه‌لری یاپیلدیغی کبی کچنده‌ده دائرهٔ حربیه‌دن مختصر بر نظام لایحه‌سی یاپیلوب تشکیلات دفتریله برابر باب عالی‌یه اعطا قلندیغندن بونلر بالاطراف مطالعه ایله مکمل بر نظامنامه تنظیمنه قدر شمدیکی حالده مزاج واصول مملکته موافقی، مجرب ودستورده مندرج اولان ضبطیه نظامنامه‌لرینك ذیللرندن ماعدا احکامنك هر طرفجه دستور العمل طوتیلمسی وضبطیه مخصصاتنك دفتر مذکورده محرر درجاته کوره تسویه اولنمسی وبرده بر طرفدن اسایشدن واهالیدن مسئول طوتیلوب دیکر طرفدن ضبطیه امرا وضابطانك انتخابنه آنلری قاریشدیرمامق طوغری برشی اولمدیغی فعلیاتله ثابت اولمقله بعدما طابور وبلوك اغالرینك مادوننده بولنان ضابطانك الای مجلسنك

تصدیقیله آلای بکی طرفندن تعیین اولنمسی وطابور اغالریله آنلره معادل مأموریتلرده منحل وقوعنده آلای ضابطانی ایچنده مناسبلری آلای بکی طرفندن انتخاب ووالی طرفندن مأموریتلری اجرا اولندقدن صکره حربیه نظارتنه بیلدیرلمسی وآلای بکلکنده حل وقوعنده والیلرك یا ولایتده و یاخود آچیقده بولنان آلای بکلریله طابور اغالرندن ویاخود عساکر نظامیه وردیفه ضابطانندن مناسب کوردکلرینی کذلك حربیه نظارتنه بیلدیرهرك والینك انتخاب ایتدیکی ذاتك آلای بکلکنه مناسبنی بولهمز ایسه حربیه نظارتی دیکر ولایتلرده و یاخود آچیقده بولنان آلای بکلریله طابور اغالرندن ویاخود عساکر نظامیه وردیفه ضابطانندن منحل اولان آلای بکلکنه مناسب کوریلن آلتی ذاتك اسمنی والی یه بیلدیروب والی طرفندن برینك مأموریتی ترجیح قلنمسی یولنده نظام قدیمك تعدیلی ثانیاً ولایتلرجه الده اس حرکت اولهجق بر نظام بولنمامسی ادارهٔ عمومیه‌یی اخلال واشکال ایتمکده اولدیغی کبی ادارهٔ ملکیه‌نك یولنده اولمامسی واردات دولتی دخی تنقیص ایلمکده اولوب حتی ٩٠ سنه‌سندن ٩٦ سنه‌سنه قدر تنظیم اولنان بودجه‌لرده محرر واردات عمومیه‌دن مؤخراً استیلازده اولان محللرك واردات تخمنه‌سی تنزیل قلندیغی حالده وارداتك یکونده بربری اوستنه اوچ میلیون راده‌سنده بشقه‌جه بر تنزل کورولمکده اولدیغندن اصلاح اداره ایچون اك صکره بعض تصحیحات ایله انجمن مخصوص وکلا طرفندن حضور همایونه عرض اولنان ولایات نظامنامه‌سنك سریعاً موقع اجرایه قونیلمسی ثالثاً یوللر ایچون اولجه مرعی اولان نظام دها زیاده اصلاحی واهالینك ازعاجدن وقایه‌سی مقصدیله تعطیل اولنمش ایسه‌ده هنوز یرینه بر قاعده قونیله‌میوب موجود اولان یوللرك بوزولمسی وذاتاً احتیاج بولنان طریقلره هنوز باشلانیلمامه‌سی ماده‌لرینك ملکجه وتجارتجه تأثیر وضرر عظیمی هر کون حس اولنمقده بولندیغندن وبومصلحت مهمه یکیدن بشقه بر نظام یاپمغه، تعلیق اولنسه مذاکرات ومخابرات آره‌سنده وقتلر ضایعیله مقصد تأخر ایده‌جکندن وحالبوکه هر ولایت یول یاپمقده اولان احتیاجنی دها زیاده بیلمك طبیعی اولدیغی کبی فی زماننا طریقلرك منفعت واهمیتی افرادجه دخی معلوم اولمغله بو قاعده اوغورنده فداکارلغه دخی اکثر محللرده بالاختیار تسلیمیت کوستردیکندن اولکی نظامك یالکز عملهٔ مکلفه‌یه تعلق ایدن احکامنده هرهانکی محلجه تعدیلاته احتیاج کورینیرسه اونك اجراسیله شوسه‌لرك انشاآتنه مباشرت اولنمسی ایچون ولایتلره

مأذونیت کامله ویرلمسی رابعاً بدل عسکرینك اساس ونسبتنه عائد بعض شکایات واختلافاتدن طولایی هر سنه تحصیلاتی اصلنك خمسی درجه‌سنده بولندیغندن مذاهب ناظری جودت پاشانك تحت ریاستنده جماعات مختلفه رؤسا ومعتبرانندن مرکب بر قومیسیون عقدیله بو بابده دفع اختلافاته وتأمین مطالب خزینه‌یه کافی برقاعده اتخاذی خامساً تحصیل اموال خصوصنده یالکز تحصیلدارلرك توسطی کفایت ایتمدیکندن الیوم بونلره ویرلمکده اولان یوزده آلتی‌یه قدر اجرت تحصیلیه‌دن مختارلره دخی برر حصهٔ مناسبه افرازیله آنلرك‌ده تحصیلاتده فعلاً مسئول طوتیلمسی ایچون کذلك ولاته مأذونیت ویرلمسی و ویرکی تذکره‌لری ولایات مطبعه‌لرنده طبع ایتدیریله‌رك تذاکر مرقومه‌نك بورادن ارسالندن طولایی وقوعه کلن تأخرات ومشکلاتك برطرف ایدلمسی سادساً ویرکوی شخصینك تعمیمی قابل اولوب اوله‌میه‌جغنك شورای دولتجه بالا اطراف مذاکره‌سیله تعمیمه امکان کوریلیرسه سریعاً نظامنك قلمه آلنمسی وسکهٔ مغشوشه‌نك هنوز تماماً تداولدن آلنمامه‌سی قیمت اعتباریه‌سنك قیمت حقیقیه‌سنه تقریبی تدبیرندن حصوله کلن فوائدی تقلیل وتحدید ایتمکده اولدیغندن و کلیاً اورته‌دن قالدیرلمسی حسابجه ایکیوز بیك لیرا راده‌سنده آقچه‌یه محتاج بولندیغندن بونك استقراضی وفقط ابتدا آلتیلق وبشلك واوچلك و یوزلك مسکوکات مغشوشه قالدیریله‌رق اونلرك کاملاً آرقه‌سی آلنمدقجه قرقلق ویکرملك واونلقلرك تداولدن آلنمامسی وعقیب استقراضده مسکوکات مذکوره‌نك کلیاً ملغا اولدیغی هر محلده اعلان اولنه‌رق نهایت ایکی آی مدت ایچنده سکهٔ مغشوشه‌نك مال صندیغنه اخذ وقبولیله ابطال ایدلمسی و برده دیون غیرمنتظمه ایچون بو سنه موازنه لایحه‌سنه مالیه‌جه سکز یوز بر بیك کسور لیرا علاوه اولنمش ایسه‌ده کچن سنه موازنهٔ عمومیه‌سنك نشری صره‌سنده اتخاذ اولنان قرار اقتضاسنجه دیون مذکوره مقابلنده بر ملیون لیرا مخصص اوله‌رق بوقرارك حکمی سنین آتیه‌یه دخی شامل اولدیغندن بوندن بوسنه عساکر شاهانه ارزاق واشیا متعهدلرینك ثلث آله‌جقلری ایچون حواله‌سی مقرر اولان ۳۳۲,۰۰۰ بوقدر لیرادن ماعداسنك عموم دیون غیر منتظمه‌نك توحیدیله فائض ورأس المالنه تخصیصی ضمننده مالیه نظارتنه مأموریت ویرلمسی ثامناً پاتنت نظامنامه‌سی بو دفعه آوستریا وفرانسه‌دن ماعدا دولتلر طرفندن کاملاً قبول اولنمش اولدیغندن دولتین مشار الیهمانك دخی استحصال موافقتلرندن

صکره نظام مذکور موقع اجرایه قونیلمق اوزره تدابیر لازمه‌نك تعجیلنك خارجیه نظارتنه وزراعت واورمان ومعادن اداره‌لرینك وکمرکارك اصلاحاتی حقنده تجارت نظارت ورسومات امانتنه وصایای لازم اجراسیله ایکی آیه قدر اصلاحات ممکنه‌یی حاوی لایحه‌لر اکمال وباب عالی‌یه اعطا اولنمدیغی حالده دائره‌لری رئیسلرینك مسئول طوتیلمسی تاسعاً ثروت ومعموریت مملکتك اعظم وسائطی اعمالات نافعه‌نك توسیعی اولوب بودخی خارجك سرمایه‌سنه ومعلومات فنیه وخصوصیه اصحابنك معاونتنه محتاج بولندیغی غیر منکر اولمقله امتیازات استدعالری حقنده مساعدات مشروعه وتسهیلات لازمه ارائه‌سنك نافعه قومیسیوننه تعلیمات اوله‌رق تبلیغی تذکر اولنمش وذکر اولنان تقریر ومضبطه وموازنه لایحه‌لری لفاً تقدیم قلنمش اولمقله قاطبهٔ احوالده امر وفرمان حضرت ولی الامر افندمزکدر.

فی ١١ رمضان سنه ٩٨

معاملات قلمیه — قوانین ونظامات ومقاولات ایله مقام صدارتدن تسطیر اولنان محررات عمومیه‌نك عیناً اوراق اوطه‌سنه تسجیلیله بعده موقع اجرایه قونلمسی قاعده اتخاذ وبونك ایچون بکلکجیلك مأموریتنه حق تفتیش اعطا قلندی.

کرك مقام صدارتدن کرك نظارتلردن برسنه ایچنده مواد اساسیه‌یه دائر تسطیر اولنان محررات عمومیه‌نك صورتلری مجموعه شکلنده طبع ونشر اولندی. ارادات سنیه ایله مجلس وکلا وشورای دولت مضبطه‌لرینك صورتلری اخراج وذیللرینه اجرای احکامنی مبین بیورلدی تحریر اولنه‌رق عیناً نظارتلره تبلیغ ایدلمك اصولی وضع اولندی‌که هم معاملات قلمیه تخفیف هم‌ده اراده‌لرك ومجالس قرارلرینك مآلاً تبلیغی عادتندن متحدث خطیئات یعنی بعضاً سهواً یاعمداً مجالس قرارلرینك تحریف وتغییرندن وقوعه کان مضرات منع اولنمشدر.

سلطان محمود اولك تاریخ جلوسی ـ که ١١٤٣ سنه‌سی درـ تنظیماتك تاریخ اعلانی اولان ١٢٥٥ سنه‌سنه قدر وقایع وامور دولته قدر خزینهٔ اوراقده موجود یوزاون ایکی سنه‌لك پراکنده اوراق برر برر معاینه واوزرلرینه صره رقملری ترقیم اولندقدن صکره منتظم جلدلره، هرطاقم برر صندوقه وضع ایتدیرلدی‌که بوماده برکاغدك تاریخی نه قدر قدیم اولورسه اولسون ایستنلدیکی کبی ایکی اوچ دقیقه ایچنده بولنمسنی تسهیل ایتدکدن بشقه مسبوق اولان اوراق سرقتی‌ده منع ایتمشدر.

زمان وكالتمده نشر اولنان ٢٤١ قطعه قانون ونظام دستوره ذيل اولمق اوزره متعدد جلدلره تقسيم ايله طبع ونشرايتديرلمش وبوصره‌ده دستورك برنجی، ايكنجی واوچنجی جلدلری‌ده طبع اولنمشدر. نشر اولنان وآتيده نشر اولنه‌جق دستور نسخه‌لری اثمان مبيعه‌سندن طبع مصرفی بعدالاخراج باقيسنك مكتب ملكيه تخصيصاتنه ضمی دخی معارف نظارتنه قاعدهٔ دائمه اولمق اوزره تبليغ اولندی ايسه‌ده بعض فوائد خصوصيه‌دن طولايی قاعدهٔ موضوعه متروك قالمشدر.

مأمورينك ترجمهٔ حال ورقه‌لری صورت مصدقه‌لری بر مقدار خرج اخذيله عندالطلب صاحبلرينه ويرلمسی قاعده اتخاذ ايلدی. ممالكده تحرير نفوس اجرا، افراد تبعه‌يه عثمانلی تذكره‌سی اعطا و٢٨ ولايتده نفوس قلملری تشكيل اولندی.

تبعيت عثمانيه‌يی ترك ايله اجنبی تابعی اولانلره رخصتنامه‌لرك داخليه نظارتندن اعطاسی قاعده اتخاذ اولندی‌كه رخصتنامه‌لر دائرهٔ خارجيه‌دن ويريلوركن وقوعه كلن سؤ استعمالات رفع اولنمشدر. عهود عتيقه وجديده مجموعه‌لری طبع ايتديريله‌رك اعلان اولندی.

برلين قونغره‌سنك وبعدالمحاربه استانبولده وديكر پای‌تختلرده دولت عليه‌يه عائد مسائل ايچون منعقد اولان قونفرانسلرك مكالمه مضبطه‌لری ترجمه ايتديريله‌رك كذلك طبع ونشر اولندی‌كه فرانسز لسانی بيلمين مأمورلرك مسائل خارجيه‌يه كسب وقوف ايتملرينه مدار اولديغی بعض ذوات طرفندن مجلس وكلاده اشبو مجموعه‌لره استناداً بيان افكار وآرا اولنمسيله ثابت اولمشدر.

محاكم نظاميه اعلاماتنده خطاب قاعده‌سی رفع، محكمهٔ تميز مضبطه‌لرينك مقام صدارته ويرلمسی اصولی لغو، ومحاكم جزائيه‌دن ضبطيه نظارتنه وطشره‌لرده ولاة ومتصرفين وقائممقاملره مضبطه اعطاسی قاعده‌سی كذلك الغا اولوندی.

عدليه نظارتنده بولنديغم اثناده قوهٔ عدليه‌نك قوهٔ اداره‌دن تفريقی اساسی فعلاً اجرا ومأمورين ملكيه‌نك محاكمه مداخلاتنی منع ايتمك اوزره قرق طقوز قطعه تحريرات عموميه نشر اولنمشدی. احكامی منسی اولمامق مقصديله بونلری مقام صدارتده بولنديغم اوانده دستوره درج ايتديردم. (جلد ٤ عن ٧٠١ الی ٤٧٨) قصاصه متعلق وامثالی فرمان صدورينه محتاج حكملر ايچون موجب محرراتی مقام صدارته بدل عدليه نظارتندن تسطير اولنمق استقلال ادارهٔ عدليه مقصديله اصول اتخاذ اولندی.

جريدهٔ محاكمك نشرى اعاده قيلندى . عدليه مفتشلرى ولايات مركزلرنده توقف ايله اضاعهٔ اوقات ايلدكلرندن صورت دور وحركتلريله مركزده نقدر مدت اقامت ايده بيله جكلرى قاعده تحتنه آلنه رق تحريرات عموميه ايله نشر اولندى .

كوركله محكوم اولانلرك غيرى ارباب جناياته زنجير اورولمسى باتحريرات عموميه منع ايدلدى .

قريم محاربه سندن ٣٠٢ سنه سنه قدر ويريلمش امتيازات مقاولاتى تدوين و مجموعى ١٨٧٨ صحيفه يى حاوى اولمق اوزره اوچ مجموعه يه درج ايله نشر اولندى. ٩٧ سنه سى سالنامه سى شكل قديمى تغيير ايله دوائر دولتك اصول تشكيلاتى معرف اوله جق صورتده وسابقلرندن زياده فوائد ضميمه نشر اولندى .

امور ملكيه — اسكى ولايات نظامنامه سنك وظائف بحثنده و ولاياتك مركزله مناسباتى قسمنده بك چوق نقصانلر اولديغندن بونلرى اكمال و ولايات تشكيلاتنى متين اساسلره بنا ايتمكه لزوم واردر . ١٢٩٩ سنه سنده قلمه آلوب مجلس وكلاده اوقوديغم ايالت نظامنامهٔ اساسى لايحه سنك صورتى آتيده مندرجدر .

بر زمان دوائر ملكيه تشكيلاتنى دوائر عسكريه تشكيلاتنه توفيق ايتمك تصور اولنمش ايدى . بو صورت يا پيلسه ايدى بر دائرهٔ ولايتى يا بر قول اردو و ياخود بر فرقهٔ عسكريه چيقاره جق صورتده تشكيل ايتمك لازم كليور. ايكنجى شق ادارهٔ ملكيه وعسكرلك نقطهٔ نظرنجه دها زياده فائده لى و تسهيلاتبخشدر . بو حالده بر ولايت اون آلتى بيك عسكر چيقاره جق صورتده تشكيل اولنور. هر دائرهٔ ولايت (ملكيه جه واليلك وعسكريجه فريقلق دائره سى) ايكى لوادن (متصرفلق وياخود ميرلوا دائره سى) ولوالرك هر برى درت قضادن (ملكيه جه قائممقاملق و عسكريجه ميرآلاى دائره سى) وهر قضا درت ناحيه دن (ملكيه جه مدير و عسكريجه بيكباشى دائره سى) مركب اولمق ايجاب ايدر . برنجى شق اختيار اولنديغى حالده نسبت محرره تضاعف ايلر . يعنى بر ولايت اوتوز ايكى بيك عسكر چيقاره جق صورتده تشكيل اولنوب دائرهٔ ولايت درت متصرفلقدن وهر متصرفلق ديكرى كبى درت قضادن وهر قضا كذلك درت ناحيه دن تركب ايتمك لازم كلير . والى

ومتصرف وقائممقام مركزلرى بر ناحيه اعتبار اولنوب آنلرك‌ده برر مديرى بولنور. وهر ناحيه‌ده امور بلديه ايچون بر مجلس بولنوب رياستنى مديرلر ايفا ايدر. ناحيه مجلسلرى احتياجات بلديه ايچون ويركى‌يه كسر منضم علاوه‌سنه مأذون اولورلر. وهر ناحيه‌ده موظف بر صندوق امينى بولنور. ينه هر ناحيه‌ده قير ضابطه‌سى ناميله موظف ومنتظم هيئتده قوريجيلر ياپيلير.

بو حالده شق اوله كوره بر ولايتده	٢	وشق ثانى‌يه كوره	٤	متصرف			
»	»	»	٨		١٦	قائممقام	
»	»	»	٣٢		٦٤	مدير	
			٤٢		٨٤		

بولنمق ايجاب ايدر.

تشكيلات ملكيه وعسكريه بيننده نسبت متحده بولنمسى اصولى اتخاذ اولنديغى حالده بر اردو ايكى قول اردودن تركب ايتديكى كبى ولايتلره ايالت نامى ويريلوب هر ايكى ايالت دخى بر ولايت اعتبار اولنمق لازم وهر بيوك اردو اكثراً مشير قوماندانسنده اولديغى مثللو هرايكى ايالت دخى بر والى‌الولاة اداره‌سنده بولنمق ايجاب ايدر. دائرهٔ ولايتك متمادياً دور وتفتيشى والى‌الولاتك وظيفه‌سيدر. وغيابنده وكالت مستشاره عائددر واداره‌جه انتظام ايله برابر مصرفجه مضبوطيتى موجب اولمق اوزره ايكنجى درجه‌ده اولان بيوك مأمورلر ايالت دائره‌لرنده اولميوب ولايت دائره‌لرنده بولنمق وبوحالده ملكيه، عدليه، ماليه، معارف عموميه نافعه اداره‌لرى نقطهٔ نظرنجه ولايات تشكيلاتى وجه آتى اوزره اولمق لازم كلير.

ملكيه — مذاهب، مطبوعات، مطابع، ضابطه ونفوس اداره‌لرينك درجهٔ اوليده مرجعى اولمق اوزره ولايتلرده برر ولايت مستشارى وضابطهٔ عموميهٔ ولايت ايچون بر پوليس باش قوميسرى وبر ژاندارمه قوماندانى بولنه‌جقدر. ايالت ولوا وقضالرده مذاهب ومطبوعات ونفوس ايشلرينى والى ومتصرف وقائممقام ومديرلر اداره ايدرلر. والى ومتصرف وقائممقاملرك معيتلرنده برر پوليس هيئتى بولنور.

عدليه — هرمركز ولايتده برمحكمهٔ استينافيه ومدعئ عمومى بولنه‌جقدر. محاكم ابتدائيه ومدعئ عمومى معاونلرى ايالت ولوا وقضا مركزلرنده ومحاكم صلحيه ناحيه‌لرده بولنور.

ماليه — هر مركز ولايتده ماليه مديرى ناميله بر مأمور بولنور. رسومات

ويركی وطاپو واعشار واورمان ومعدن وتحصيلات مأمورلری دخی ماليه مديرينك تحت ادارەسندەدرلر . وبو مأمورلرك رؤساسندن مركب ولايتده بر ماليه مجلسی وبرده ماليه مفتشی بولنمق لازم كلير .

معارف عموميه — هر مركز ايالتده بردارالعلوم وبردارالفنون، بردارالمعلمين بر زراعت، برطرق ومعابر، برصنايع نفيسه، بر اورمان، برتجارت مكتبی تأسيس اولنەجقدر. هرولايت مركزنده بر معارف مفتشی، برمعارف مجلسی بولنەجقدر. مكاتب سلطانيه لوا مركزلرينه ومكاتب رشديه قضا مركزلرينه ومكاتب ابتدائيه ايله صنايع عاديه مكتبلری ناحيه مركزلرينه تخصيص اولنور. هرناحيه مركزنده بر كتبخانۀ عمومی بولنور . عقابده تجارت زراعت صنايعه دائر كتابلر وخريطەلر محللری معارف تخصيصاتندن اشترا قيلنر . هر ايالتك دارالعلومی بش دار الاجازەدن تركب ايدر . بونلرك بری (علم حقوق) ديكری علوم طبيعيه ورياضيه، ديكری علوم طبيه، ديكری علوم حكميه وادبيه، ديكری علوم الٓهيه دارالاجازەسيدر . موجود اولان مدارس اسلاميه ايله جماعات غير مسلمەنك علوم اعتقاديه تدريس اولنان مكتبلری هرصنف اهالی ايچون الهيات دارالاجازەسی عد اولنور.

دارالعلوم مكاتب سلطانيەيه مخرجدر. دارالفنون صنايعك بالجمله شعباتی ايچون مهندس وعلی‌الخصوص بلديه مهندسلری، فابريقه مديرلری، فابريقه رؤساسی يتشدرمكه مخصوص اولوب قوتك ماكنەيه ومعماریٔ بلديەيه وهندسۀ معادن ايله متفرعاتنه تطبيقاتی تدريس اولنور. دارالفنون درجۀ عاليه مكاتبندن معدود در. دار العلوم مكاتب سلطانيەيه مخرج اولديغی كبی دار الفنون دخی مكاتب رشديەيه مخرجدر. دارالمعلمين مكاتب ابتدائيه وثانيەيه معلم يتيشديرمكه مخصوصدر. مكاتب سلطانيەده اكمال تحصيل ايدن طلبەدن معلملك امتحانی ويرنلر دار المعلمينه قبول اولنورلر. بو حالده او مثللولر دار العلومه كيرميوب معلملك مسلكنه سالك اولورلر .

صنايع عاديه مكتبلرينك تدريسات وتعليماتی اصول عيار، دوكمەجيلك، دمورجيلك، طوغرامەجيلقدن عبارت اولوب بونلره مخرج اولەرق بشقه مكتب يوقدر .

نافعه — هر مركز ولايتده نافعه وزراعت مديری ناميله بر مأمور ونافعه وتجارت وزراعت مفتشی ناميله ديكر بر مأمور وزراعت بانقەسی بولنور. زراعت بانقەسنك شعبەلری نمونه چيفتلكلری ايالت ولوا وقضا مركزلرينه وادانه وادخار

وامنیت صندوقلری ناحیه‌لره تخصیص اولنور . نافعه وتجارت وزراعت مدیرینك رفاقتنده بر باش مهندس وبر عمومی ایستاتستیق قلمی بولنوب ایالت ولوا وقضا مرکزنده برر مهندس بولنور . ونافعه وتجارت وزراعت ایشلری خارجنده‌کی ایشلر مذکور قلمده مجتمع اولوب ایالت ولوا وقضا ایستاتستیقلرینی مدعی عمومیلر ومال قلملری و رسومات و ویرکی وطاپو و اورمان و معدن مأمورلری ومکاتب سلطانیه معلملری وپولیس قومیسرلری طوتارلر .

شو تشکیل ایجابنجه بر ولایت دائره‌سی آلتمش درت بیك عسکر چیقاره‌جق صورتده تحدید اولنمق لازم کله‌جکندن نفوسك نصفی اناث اعتبار اولنمق ونفوس ذکورك اونده بری عسکره آلنمق اعتباریله عموم نفوس ذکور واناثی بر میلیون ایکی یوز سکسان بیك کشی‌یه بالغ اولان بر دائره‌دن ولایت کذا نفوس ذکور واناثی آلتی یوز قرق بیك کشی‌یه بالغ اولان بر دائره‌دن ایالت تشکل ایتمك ایجاب ایدر . بو صورت ولایتك آلتمش درت بیك وایالتك اوتوز ایکی بیك عسکر چیقارمسی اعتباریله اولوب ولایتلر بر قول اردو وایالتلرك دائره‌سی بر فرقه عسکر تشکیل ایده‌جك صورتده تحدید اولنورسه نسبت محرره تناصف ایدر . یعنی نفوس ذکور واناثی آلتی یوز قرق بیك کشی‌یه بالغ اولان دائره‌دن بر ولایت واوچ یوز یکرمی بیك کشی‌یه بالغ اولان بر دائره‌دن ایالت تشکیل ایدیلر . قالدی که هر ایکی تقدیره کوره یوز آلتمش بیك نفوسی اولان بر دائره‌دن سنجاقلر وسکسان بیك نفوسی اولان بر دائره‌دن قضالر ویکرمی بیك نفوسی اولان بر دائره‌دن ناحیه‌لر تشکل ایدر . معاشاته کلنجه سنوی والی معاشی دائرهٔ ولایت وارداتنك یوزده بر بچقی نسبتنده‌در . بو مقدار هر ولایت وارداتی اوچ یوز یکرمی بیك لیرا اولمق یعنی نفوس ذکورك هر برندن سنوی بر لیرا ویرکی آلمق اعتباریله‌در . بر ولایتك واردات سنویه‌سی ۳۲۰ بیك لیرا درجه‌سنه وارمامش ایسه والی معاشی ینه ۳۲۰ بیك لیرا واردات سنویه اعتباریله واول مقدارك یوزده بر بچقی نسبتنده تخصیص اولنور . واردات ۳۲۰,۰۰۰ لیرادن زیاده ایسه ویاخود ایلریده اول مقداری تجاوز ایدرسه زیاده اولان مقدارك یوزده بشی قدر والینك معاش سنویسنه ضم اولنور . واردات تزاید ایتدکجه فضله‌نك یوزده بش مقداری والینك معاش سنویسنه ضم اولنمق اصولی متوالیاً مرعی اولور .

هر ولايتك سنوی وارداتی ٣٢٠,٠٠٠ ليرا اولمق وآنك يوزده بر بچق غروشی واليئك معاش سنويسی بولنمق اعتباريله معاش مذكورك شهريسی ٤٠,٠٠٠ غروش ووالی معاشنك ربعی متصرف معاشی اولمق اعتباريله متصرفك معاش شهريسی ١٠,٠٠٠ غروش ومتصرف معاشنك ربعی قائممقام معاشی اولمسی اعتباريله قائممقامك معاش شهريسی ٢,٥٠٠ غروش وقائممقامك نصف معاشنی آلمسنه كوره مديرك معاش شهريسی ١,٢٥٠ غروشدر .

بو لايحه‌نك بين الوكلا موقع بحثه قونمسنده اختلاف افكار ظهور ايتدی . بشقه اساسلر اوزرينه ديكر مكمل بر ولايت نظامنامه‌سی تنظيم اولنوب تدقيقات ومذاكراتی اكمال اولندقدن صوكره عرض اولندی . ژاندارمه ايچون فرانسه قانونی مأخذ اتخاذ ايديله‌رك درت يوز سكسان ماده‌يی وپوليس ايچون سكسان يدی ماده ايله بر طاقم مواد نظاميه‌يی حاوی برر نظامنامه لايحه‌سی ياپيلدی .

بونلردن ولايات نظامنامه‌سی لايحه‌سی مجلس وكلاده مكرراً تدقيق اولندی . وژاندارمه نظامنامه‌سی لايحه‌سی ٥ جمادی الاولی ٩٧ وپوليس نظامی لايحه‌سی ١٦ مارت سنه ٩٦ تاريخلرنده طبع ايتديريله‌رك نسخه‌لری حربيه وضبطيه نظارتلرنده ارباب اختصاصدن تشكيل اولنان قوميسيونلرك اعضاسنه توزيع ايله ـ محتوياتی موقع اجرايه قونلمرينی استيذاناً ـ عرض ايدلدی . فقط اراده‌لری چيقمديغندن اجراآتی تأخر ايتدی . [١]

ديوان عالی ، مطبوعات وانتخاب مبعوثان قانونلری لايحه‌لرينی مجلس مبعوثانك ايكنجی اجتماعندن اول شورای دولت حاضرلامش ايسه‌ده خاطر وخياله كلمين مانعه‌لر ايله بو لايحه‌لر قانونيت حالنی اكتساب ايده‌مدی . چونكه مجلس عموميك ايكنجی دفعه اجتماعی روسلرك آياستفانوسه كلدكلری زمانه، اودخی احمد وفيق پاشانك زمان وكالتنه تصادف ايتمش اولديغندن بر طرفدن دشمنك ديكر طرفدن

[١] آوستريا وروسيه دولتلرينك ماكدونيا احوالنه مداخله‌لری اوزرينه اشبو ١٣٢٢ سنه‌سنده دولتك قبول واعلان ايتديكی ژاندارمه قانونی ـ بر چوق مواد لازمه ومهمه مستثنا ومتروك اولمق اوزره ـ اشبو لايحه‌نك عينيدر.

باش وكيل احمد وفيق پاشانك تجاوزاتی مجلس عمومينك طاغیلمسنی انتاج ایلمشدر.
شویله که: روسلرك پای تخته تخطيلرينه مانع اولمق اوزره چناق قلعه بوغازينه کلن
انکلتره دونماسنك بوغازدن مرورينه اذن ويريلوب ويرلمه‌مسنی مذاكره ايچون
وكلا وامرای عسكريه ايله بعض اعيان ومبعوثاندن مركب اولمق اوزره حضور
همايونده برمجلس فوق العاده عقد اولنمشدی. بو مجلس انكليز دونماسی بوغازدن
كچسون می كچمسون می مذاكره‌لريله مشغول ايكن دونما رخصت بكلمیه‌رك بوغازدن
كچديكی خبری كلنكله باش وكيل كيفيتی مجلسه بيلديرمشدی.
لكن دشمنمزك پای تخته كيرمسنی منع ايچون انكليز دونماسنك كلسی كويا
فنا برشی ايمش ياخود دشمن غالبك عسكری استانبول قپولرينه كلمكدن بدتر
ايمش كبی بعضلرك ذهنلرينی بروله وحيرت قاپلامش، آرتق بومصيبته چاره بولمه‌نك
زمانی كچدی كبی حال وطورلر كوسترلمش ايدی‌كه او صره‌ده حاضر واستارجيلر
كتخداسی لقبيله مشتهر اولان برمبعوثده «بويله شيلری وقتيله خبر ويرمليدر.
وقتسز سويلنيرسه بويله اولور» زمينده بر سوز سويلدی. بو ايسه نزد عاليده
حدته مؤدی ومهابت حضور ملكداری وحضار سائره‌نك تقريعاتی او مبعوثك
ميان مجلسده بايلمسنی موجب اولدی. هيچ خاطرمدن چيقماز. مبعوث مومی
اليهی بر طاقم آدملر مجلس فوق العاده‌نك منعقد اولديغی صالونكه ييلديز سراينك
ايكنجی قاتنده‌در آكا متصل بر اوطه‌يه چيقاروب آيلمسی ايچون يوزينه صو
سرپيورلر، رجال دولتدن بعض ذواتده مبعوث مصروعه علناً سب ودشنام
ايديورلردی. برقاچ كون صوكره‌ده مجلسده بولنميان واو قيل وقاللرده مدخللری
واقع اولميان بر طاقم مبعوثلر شورايه بورايه نفی ايدلدكلری مسموع اولدی. بر
مدت صوكره صدارته كلن صفوت پاشا غوائل حاضره‌دن طولايی مجلس مبعوثانك
اجتماعی آتی‌يه تعليق اولنديغی، دول معظمه‌نك استانبول سفراسنه برر نوطه ايله
بيان ايلديكنی خداوندكار ولايتی واليلكنده بولنديغم اثناده ايشتدم. (بروسه‌يه
سريعاً اعزامه دائر مابيندن صدارته ويريلن امر اوزرينه صدر اعظم صفوت
پاشانك يازديغی تذكرهٔ جوابيه‌نك صورتنه مؤخراً دسترس اولديغمدن اوراق
متممه‌يه ضم اولنمشدی) آندن صوكره مجلس بر دها اجتماع ايتمه‌مشدر. قوانين
اساسيه‌دن اولان انتخاب مبعوثان، ديوان عالی، مطبوعات قانونلری‌ده موقع اجرايه
قونولمامشدر. شرح اولنان هنكامه‌نك وقوعنده مجلس فوق العاده‌ده بولنمشم

مجلس اعیانه داخل اولدیغم ایچون ایدی. صفوت پاشا سفارتلره نوطه ویردیکی زمانده ایسه قریباً ذکر اولندیغی اوزره بروسه والیسی ایدم. مجلس مبعوثانك تعطیلنده قطعاً مدخلم یوق ایکن غرضکار بر منبعك تعلیماتیله اولملی که انکلتره سفارتنه مراجعت اضطراریه‌می وسیلهٔ بحث وتعریض عد ایلین وپارسده منتشر اولان برترك غزته‌سی مجلس مبعوثانی بنم فسخ ایتدیردیکم یولنده برطاقم نشریاتده بولندی. صددمزه رجوع اولونجه دفعهٔ اولی باش وکالتمده ذکر اولنان دیوان عالی ومطبوعات قانونلری لایحه‌لرینك مجلس مبعوثانك اجتماعنده قانونیتی تکلیف اولنمق اوزره قانون اساسیده‌کی جوازه بناءً قرارنامه حالنده موقع اجرایه قونولمسنی استیذان ایتدمسه‌ده اراده‌سی چیقمادی.

انتخاب مبعوثان قانونامه‌سی لایحه‌سنی ومسئولیت وکلا نظامنی دخی کذلك عرض ایلشدم. مسئولیت وکلا نظامنك اراده‌سی صدور ایتدی ایسه‌ده مؤخراً اجراآتی قرین مساعده اولمادی.

ولایات نظاماتنه کلنجه معلومدرکه بر مملکتك اصول اداره‌سی ایچون ایکی طریق واردر. بری مرکزیت دیکری عدم مرکزیت اصولیدر. بعضیلر مرکزیت اصولنه طرفدار اولدیغمی ظن ایدرلرسه‌ده ذهابلری صحیح دکلدر. کرك تجارب ذاتیه‌م کرك ممالك عثمانیه‌نك احوال حاضره‌سی وآنده متوطن بولنان اقوام مختلفه‌نك اخلاق وافکاری مرکزدن اداره اصولنه قطعاً مساعد اولمدیغنی اثبات ایدر. بناءً علیه والیلره اقتدار تام ویرلمسی رأینده‌یم. مبحوث عنه اولان ولایات نظامنامه‌سی دخی بواساسه کوره یاپیلمشدی. نظامنامه‌ده بالطبع ناحیه‌لر تشکیلاتندن بحث اولنمشدی. ذات شاهانه (ناحیه) نه دیمکدر. دیه برندن صورمش. اوده اکثر رجالمزده کورلدیکی کبی ترکجه مکالمات آره‌سنده فرانسزجه تعبیرات استعمالنی التزام ایدنلردن اولدیغندن ناحیه‌یی ایضاح ایدرکن (قومون) تعبیرینی قوللانمش. (قومون) تعبیرندن ایسه آوروپایه سیاحت سنیه اثناسنده حال وشانلری ایشیدیلن پارس قومونارلری خاطره کلمش ایچنده ناحیه عباره‌لری بولندیغی ایچون ولایات نظامنامه‌سندن بر نفرت حصوله کله‌رك بونظام هرنه وقت عرض اولندیسه برقومیسیونده تدقیقی اراده‌سیله عودت ایلشدی. مرحوم جودت‌پاشا بوقومیسیونك اعضاسندن ایدی. ناحیه‌یی دائرهٔ قرویه دیه تصحیح ایلدی. لکن مضرتی

مندفع اولدیغنه قناعت کلدیکندن نظام موقع اجرایه کله‌مدی . اکر موقع اجرایه قونولسه ایدی والیلر بروجه آتی مأذونیتی حائز اوله‌جقلردی : قائممقاملر ، ناحیه مدیرلری ، محاسبه‌جیلر ، تحریرات ، مال ، اوقاف ، دفترخاقانی مدیرلری سائر مأمورین اداره مسلکندن یتشمك شرطیله والی طرفندن نصب اولنه‌جقلردی . متصرفلر ، دفتردارلر ، داخلیه ، نافعه ، عدلیه ، معارف مدیرلری وومالیه مفتشلری آره‌سنده حل وقوع بولدقچه والی طرفندن انتخاب اولنان ذوات نظارت عائده‌لرینه بیلدیریله‌رك مأموریتلری تصدیق واجرا قیلنه‌جقدی . مدعیٔ عمومیلکلر ، محاکم ریاستلری ، مدعی عمومی معاونلکلری منحل اولدقده والیلر کرك داخل ولایتده کرك ولایتك خارجنده موجود مکتب حقوقدن مأذون اولان ذواتدن مأموریت منحله‌یه انتخاب ایتدیکی ذاتی عدلیه نظارتنه بیلدیره‌جك آنك مأموریتی تصدیق واجرا قیلنه‌جق ایدی . مکرکه منحل اولان مأموریته ولایتك داخل وخارجنده والیلر مناسبنی بوله‌میه‌لر . اوحالده ولاة عائد اولدیغی نظارتله مخابره ایدرك ونظارت دخی او مأموریته مناسبنی بوله‌رق والینك رأیی آلندقدن صوکره مأموریتی اجرا ایدیله‌جکدی . آلای بکلکنده حل وقوعنده والیلر یا ولایتده یا دیکر ولایتلرده یاخود آچیقده بولنان آلای بکلریله طابور آغالرندن یاخود عساکر نظامیه وردیفه ضابطانندن مناسب کوردکلرینی دائرهٔ عسکریه‌یه بیلد- یره‌جکلر ، والینك انتخاب ایتدیکی ذاتك آلای بکلکنه مأموریتی اجرا اولنه‌جقدی . والی منحل اولان آلای بکلکنه مناسبنی بوله‌مازسه حربیه نظارتی دیکر ولایتلرده یاخود آچیقده بولنان آلای بکلریله طابور آغالرندن یاخود نظامیه وردیف ضابطانندن آلتی ذاتك اسمنی والی‌یه بیلدیره‌جك والی طرفندن برینك مأموریتی ترجیح قلنه‌جقدی . طابور اغالریله آنلره معادل مأموریتلرده حل وقوعنده آلای ضابطانندن مناسبلرینی آلای بکی انتخاب ووالی مأموریتنی اجرا ایتدکدن صوکره دائرهٔ عسکریه‌یه بیان ایده‌جك ایدی . طابور وبلوك آغالری مادوننده‌کی کوچك ضابطلر آلای مجلسنك تصدیقیله آلای بکی طرفندن تعیین اولنه‌جقدی . هر یرده پولیس مأمورلری ، اورمان وقیر ضابطه‌لری رؤساسیله افرادی مأمورین ملکیه طرفندن انتخاب وتعیین اولنه‌جق وبومأمورلر متصرف وقائممقام وناحیه مدیرلرینك تحت نظارت واداره‌لرنده بولنه‌جقدی . برمحلده مسلحاً قوانینه مخالفت یاحکومت علیهنه حرکت وقوعنده والیلر اعادهٔ آسایش ایچون درحال سوق عسکره مأذون

اوله‌جقلری کبی سوق عسکر ایچون والینك اردو و یا فرقه یاخود محلنده‌کی مفرزۀ عسکریه قوماندانه امری کافی اوله‌جقدی . والیلر، عدلیه مأمورلری وحکام مستثنا اولمق اوزره برنجی درجـه‌ده متصرفلر ایله مأمورین مرکزیۀ ولایتی ، ایکنجی درجه‌ده متصرف واسطه‌سیله ملکیه، مالیه ، نافعه ، معارف ، رسومات ، تلغراف ، اورمان، معادن واراضی مأمورلرینی الحاصل بلا استثنا کافۀ مأمورینی عزل ایتمکه وتحت محاکمه‌یه آلمغه مقتدر اوله‌جقلردی . بونلردن بشـقه هرولایتك رسومات، تلغراف ، پوسته حاصلاتی واوقاف اسـلامیه وارداتی مستثنا اولمق اوزره سـائر وارداتندن مصـارف محلیه چیقارلدقدن صوکره باقی مبلغك یوزده اونی معارف نافعه وسـائر احتیاجات محلیه‌یه تخصیص وصرف اولنه‌جق وصورت تقسیمات وصرفیات مجالس عمومیۀ ولایتده تعیین قیلنه‌جقدی .

برده ناحیه‌لر واردات بلدیه‌سنك مرکز قضایه ارسالی عادتی رفع اولنه‌رق واردات مذکوره‌نك نواحی امور نافعه‌سنه صرفی باتحریرات عمومیه قاعده اتخاذ قیلندی . ادارۀ ملکیه‌یه عائد تشکیلاتدن اولمق اوزره دیوان همایون قلمنك خارجیه نظارتندن ارتباطی فك ایله دائرۀ صدارته الحاق وعهود قدیمه‌یه مغایر اوله‌رق خارجیه ناظر- لرینك امرلریله بعض امتیازاتی حاوی براتلر ویرلدیکندن نظارتك امر منفردیله برات ویرلمسی عادتی لغو اولوندی . اصحاب مراتبـك قدم اعتبـاریله یکدیکره تقدملری قاعدۀ تشریفاتیه‌سی احداث و تصحب وحمایه آثاری اولان مأموریتلر وسیله‌سیله وقوعه کلن نابجا تقدملردن اهل قدم و استحقاقك مأیوسـیتلری مهما امکن ازاله ایدلدی .

تشریفات بحثی مناسبتیله خاطره کلن برشیئی یازه‌یم : معلومدرکه عیدینـده دیوان یرینه تخت قوریلوب اولا میمنه بعده میسره‌دن کلن ذوات آستین سریری اوپر و خطوات تعظیم اوزره کری کری کیدرلر . بیوك طبقه‌لرده بولنـان رجال ملکیه و عسکریه ختام معایده‌یه قدر دست بستۀ خضوع اولوب اونلرك مادوننده بولنانلر بلا وقفه رجعت ایدرلر . بعده رجال علمیه کله‌رك اکابری زانوزدۀ تعظیم اولدقلری حالده کیمی اذیال ، کیمی اقدام پادشاهی‌یی اوپوب و کوچوك رتبه‌ده‌کی علما ایسه یالکز آستین سریره یوز سوروب دیواندن چیقارلر .

ایشـته معایده‌مزك اصولی بودر . وفروعی وقت وقت تعدیل اولنمشـدر . عساکر نظامیه احداثندن صوکره طبل یرینه موزیقه چالنمسی، معایده‌یی قبه آلتنده

اجرا ايتمك عادت ايكن يالى كوشكى سراى ياندقدن صوكره طولمه باغچه سراينده واقع وواسع ديوان محلى بوكا تخصيص اولنمسى بزم تعبيرمزجه (شروان) فرنك اصطلاحنجه (غالرى) ده ايلچيلرك وسائر اجنبيلرله مادامِلرك معايده‌لرى تماشا ايتملرى تعديلات ومحدثات جمله‌سندندر . بوقاريده يازيلان رسوم مطنطنه بزه دولت عباسيه‌دن انتقال ايتدى . واقعا قياصره واكاسره تشريفاتى‌ده مطنطن ايدى . آما اونلرده صچاق وآياق اوپلمز ايدى . مع‌مافيه شو اصول نره‌دن ونه زمانده وارد اولورسه اولسون عصرمز بويله شيلره متحمل دكلدر . تعبدات نوعندن اولان احوال ايسه شرع اسلامده ممنوعدر بزده اوائلده تمنا وانحنالر يوق ايدى . وضيع وشريف حين تلاقيده تصافحله اكتفا ايدرلر ايدى . اصول مرعيه‌نك محذوراتنه كلنجه سائر ملتلر بويله عادتلرمزى استهزا واستخفاف ايدرك بزى متمدن حتى تمدنه مستعد برملت عد ايتميورلر . حقوق بشريه واصول مدنيه‌يه منافى وتهزوىٔ داعى حاللرى ترك ايتمليز واصول تشريفاتده دخى دول متمدنه اثرلرينه كيتمليز . سفراى اجنبيه‌يى ايام عيدده مناسبت آلماز آما جلوسه مصادف ايام ياخود رؤس اعوامده رسماً حضور حكمدارى‌يه دعوت ايتمك اصول عموميه وشان سلطنته موافق اولور . يوقسه ايلچيلرى، عائله‌لرينى ديكر اجنبيلرى ومادامِلرى تماشا مقصدى ايله دائرۀ رسميه‌ده بولنديرمق مناسب اولماز . موكب حكمدارى‌يى كورمك ارزوسنده بولنان اجانب ايسه آنى سائر خلق كبى خارجده كورولر . لكن بويله شيلرى قالديرمغه اقتدار صدارت مساعد اولماديغندن ديكر بر عادتى بالاستيذان لغو ايتمشدم . اوده رتبه توجهاتنده باب عالى مهترلرى دينيلن آدملرك طاقم طاقم رتبه آلانلره كيدوب بخشش آلمقسزين دونمه‌ملرى وتشريفاتى مأمورلرينك‌ده رتبه ونشانلردن برچوق خرج اخذ ايتملريدر . رتبه ونشان ايسه آنلره نائل اولانلرك نشانۀ مكافاتى اولوب مكافاتى بخشش وخرجلرله ويرمك ياقيشيق آلماز ، آما او اوانده تشريفاتى بولنان ذات سرايه كيدوب بونلرك ابقاسنى رجا والغاى عادتدن متأثراً نوحه وبكا ايتمش آنك ايچون اولملى‌كه ابقا على ماكان ايچون اراده صادر اولدى . تشريفات بحثى مناسبتيله شونى ده علاوه ايده‌يم‌كه اصول تشريفات داخليه‌مز كبى تشريفات خارجيه‌مزك‌ده بعض جهتلرى نابجلدر . اصول وعادتمز كوزدن كچريلوب هانكيلرى يولسز وزائد ايسه ترك ايله يرلرينه ملل متمدنه قواعدينى اقامه ايتمز لازمدر. مراسم تشريفات خارجيه‌مزدن اولمق

اوزره از جمله يكى ايلچيلرى استقبال ايچون مسافات بعيده‌يه قدر مأمور ارسالى خصوصى‌كه اعصار سالفه‌دن منتقل ومتقابل عاداتدندر . بونى امتيازات دوليه‌دن عد ايتمكه وبناءً عليه ابقا ايلكه مجبوريت يوقدر . شو كلفتلى استقباللر دولتلرله بالمذاكره رفع اولونمليدر .

وكلاى دولتك ارباب مصالحى دوائر رسميه‌ده قبول ايتلرينه ومعاملات قبوله دائر نظامنامه تأسيس اولندى .

طقسان درت سنه‌سنده باب عالينك اكثر دوائرى محترق اولديغندن طونه قوميسيوننندن دولته عائد حاصلاتله محترق اولان محلر مجدداً و دوائر باقيه تعميراً ياپديرلدى .

داخليه وخارجيه نظارتلرى مديريتلره تقسيم شهر اماتى ، ضبطيه ، تلغراف وپوسته نظارتلرى، ادارۀ طبيۀ ملكيه وسجل مأمورين قوميسيونى داخليه نظارتنه ربط وحبسخانه‌لرك تفتيشى ملكيه وعدليه مأمورلرينك مسئوليت مشتركه‌لرى تحتنه ادخال اولندى . بتليس ، حكارى ، معمورة العزيز ، بصره ، موصل ، بنغازى ، درسم، قره‌سى سنجاقلرى ولايت حالنه قونولدى . سرفيچه، طاشليجه سنجاقلرى تشكيل ايدلدى .

٩٦ سنه‌سنده تأسيسنه دلالت ايتديكم ملكيه تقاعد صندوغنك نظاماتى بش دفعه تجاربه كوره بالتعديل قابل اجرا بر صورته افراغ اولندى . صندوقك اداره‌سى تقويه وسرمايه‌سى تميه اولنوب عموم مأمورينه وعائله‌لرينه استقباللرنجه ضمان كامل ويرلدى .

مكلفيت ومسئوليت آرتدقجه حقوق قانونيه‌دن استفاده او نسبتده اولمق بديهى اللزوم ايكن مأمورين محاكماتى درجۀ واحده‌يه تابع اولديغندن مأمورلر استيناف وتمييز حقلرندن محروم ايديلر . شوراى دولتك وظائف عدليه‌سى مراتب ثلثه‌يه تقسيم واصول محاكمات جزائيه مأمورين محاكماتنه تعميم وشوراى دولتده مدعى عموميلكلر تأسيس ايدلديكندن صنوف مأمورين بوطريقله دخى تأمين اولنمشدر . خارجيه نظارتى كذلك مديريتلره تقسيم ، بالاده بيان اولنديغى اوزره يوز اللى قدر فخرى شهبندرلر توظيف و سفيرلر وشهبندرلر بولندقلرى مملكتك احوال عموميه وبالجمله تأسيسات جديده‌سنه دائر هراوچ آيده بركره منتظم تقرير كوندرملرى قاعده اتخاذ اولندى . امور خارجيه‌دن اولمق اوزره ياپيلان اصلاحاتدن برى دخى تابعيت

اجنبيه ادعاسنده بولنانلرك دعوالرى قانوناً تحقق ايتمدكجه محاكمده سفارت وترجمانلرك مداخلهلرى قبول اولنمسى برده يرلى ترجمانلرك تكاليفدن استثنالرى عادتى لغو ايدلمشدر . مطبوعات اجنبيهيى على الدوام مطالعه ودولتك منافع سياسيه وملكيهسى عليهنه واقع اولان نشرياتدن حكومتى خبردار ايتمك ايچون خارجيه نظارتنده ، مطبوعات اجنبيه قلمى تشكيل قلنمشدر . بو اداره وظيفهسنى حسن استعمال ايدرسه دولته پك چوق خدمت ايدهبيلير .

برده خارجيه نظارتنده اولان حقوق مشاورلرينك مطالعهلرى دوائراداره‌جه بر رأى استشارى مقامنده تلقى اولنمق لازم كليركن سوء استعمال ياخود دائره‌لرجه مسئوليتى مشاورلره تحميل مقصديله بيان اولنان اوامر مجبورى الاجرا عد اولنهگلكده ايدى . مشاورلرك تقريرلرى قواعد حقوقيه‌جه تنوير افكار ايچون ياپيلديغى و بونلرك تقديريله مقتضالرنجه عمل ايدوب ايتمهمك دوائر مسئولهيه عائد بولنديغى مأمورين دولته بيلديرلدى .

دائرهٔ مشيخته كلنجه‌حكام شرعك انتخاباتنه نظارت ايتمك واوچ آيده بر كره دكيشمك اوزره مجلس انتخاب نوابده عدليه نظارتى طرفندن برمأمور بولنمسى ينه حاكملرك محاكم نظاميه رياستنه عائد موادده مقام مشيختدن استحصال رخصته مجبور اولمقسزين اجراى محاكمهلرينه طوغريدن طوغرى يه عدليه نظارتنك مأذون بولنمسى ايچون ايكى مادهٔ نظاميه تأسيس اولندى .

براين عهد نامهسنده هر صنفك رئيس روحانيلرينه ارتباطنه خلل كلميه‌جكنه دائراولان فقرهدن استفاده ايله ممالك عثمانيهدن آيريلان محللر اهالئ اسلاميهسنك مختاريت ادارهٔ مذهبيهسنى حاوى باب فتوى نامنه مفصل برنظامنامه قلمه آلديريلهرق ذكر اولنان محللره نشر ايتديرلمشدر .

روم ايلئ شرقيده دخى جماعت اسلاميه نظارتى تأسيس ومرجعى مقام مشيخت اولمق اوزره مواليدن بر ذات نظارته تعيين اولنمشدر .

اطهلرده اهالئ اسلاميهنك ضروريات دينيهلرينى تعليم وعقيدهلرينى تصحيح ايچون باب فتوادن دائمى صورتده مأمورلر بولنديرلمسى تكليف واخطارم اوزرينه مجلس وكلاده قبول ومعاش ومصرفلرى تخصيصات علميهيه ضم قيلنمشدر .

اهالئ اسلاميهنك مسقفات ومستغلات ونقود موقوفه وعوارض آقچهلرى حاصلاتنك موضوع لهنه صرفنه ، اموال ايتامك محافظهسنه ، مكاتب ابتدائيهنك ادارهسنه ،

مساجد ومقابر مسلمينك كذلك محافظه‌سنه نظارت ، وجوه بر ايچون كنديسنه تودیع اولنان اموالی اخذ ایتك ، ومتوليلرك حسابلرینی كورمك اوزره استانبولده جماعت مسلمه نامیله بر مجلس تشكیلی استیذان اولندیسه‌ده اراده‌سی استحصال اولنه‌مدی . اخیراً واليلره صدارتدن تحریرات عموميه نشريله ولايت ولوا وقضا مركزلرنده برر مجلس اوقاف تشكيل اولندی .

وقفلرك بورج اوده‌مه‌سی ، شركتلره ترهينی جائز اولمسی خصوصلرينه نقهادن مشهور سيف الدين افندی وامثالی ذوات حاضر اولدقلری حالده متشكل اولان جمعيت علميه‌ده جواز كوسترلديكندن بومادەلر حقنده تأسيس اولنان مواد قانونيه يالكز صبحی پاشا مخالف اولمق اوزره هيئت وكلاجه بالاتفاق قبول اولنديسه‌ده استيذانك اراده‌سی صدور ايتمديكندن يابيله‌مادی .

استانبول وولاياتده موجود ومنقرض اولان اوقاف اسلاميه‌نك انواعنی ، واردات وصرفياتنی وسائر احوال وكيفياتنی مبين بر سجل عمومی ترتيبنی ٣٠٢ سنه‌سنده آرزو ايتشدم . شكلی قرارلشديريلوب نظارته ويرلمش ، خيليجه اقسامی يازديرلمش ايسه‌ده سنهٔ مذكوره اواخرنده انفصالم وقوعبولديغندن اشبو سجل مهمی استكماله موفق اولامادم .

اثنای انفصالمده فعله كتيرلمسنه چالشديغم حالده قوده‌ده قالان شيلر ايكی قسم اولوب برنجيسی نظامات ايكنجيسی سائر خصوصاتدر . قسم اول انتخاب مبعوثان، مطبوعات، ديوان عالی قانون لايحه‌لری ، ولايات ژاندارمه وپوليس نظامات معروضه‌سيدر . قسم ثانی‌ده شونلردر : مطبوعات تهمتلرينك محاكمه‌ده رؤيتی قرارلشديرلمشكن اراده‌سی صدور ايتمه‌مشدر . اموال ايتام اداره‌سنك اصلاحی حقنده مقام مشيختده ويريلن تعليماتك فعله كتيرلمسنه حسب الانفصال موفقيت حاصل اولمامشدر . نهراً مرور ايدن اشيای تجاريه رسمی دخی الغا اولنه‌مامشدر .

مدت امتيازی قريب الانقضا اولان قصبه تيمور يول حاصلاتی قارشولق كوستريله‌رك بر استقراض عقديله بغداد خط كبيرينك طرف دولتدن انشاسنه تخصيصی تصميم ايتمشيدم . فرانسه انجمن فنونه موسيو دومونك ويرديكی معلوماته نظراً انطاكيه كورفزندن بصره‌يه شمندوفر يا‌پيليرسه بيك درتيوز كيلومترو مسافه آلتی كونده قطع اولنور . اوروپادن بومبايه كيدنلر بحراحمرده واپور ايله سياحتلرنده حرارت فوق‌العاده محنتندن قورتيلورلر . بنابرين يولجيلرك چوغی فرات شمندو-

فرينى ترجيح ايدرلر. سويش قنالندن كچن سفائنك حجمى قريباً سنوى طقوز ميليون طونه بالغ اولاجق وايكييوز بيك قدر يولجى قنالدن مرور ايده‌جكدر . اشبو يولجيلرك بر ربعى واشيانك يكرمى‌ده برى يكى شمندوفردن كچر ايسه خطك نه قدر اهميت كسب ايده‌جكى تقدير اولنور. انطاكيه وبغداد آراسنده دخى شمندوفرك برچوق حاصلاتى اولور . كذركاهده‌كى اراضيده انشاآت خصوصنجه مشكلات يوقدر . مبدئى سلفكه‌ده اولديغى حالده حلبه قدر درتيوز سكسان كيلومترودر . اورايه قدر كذركاهى بعض مرتبه مرتفع ايسه‌ده اندن بصره‌يه قدر بسيطدر. شمندوفرواسطه‌سيله بين‌النهرين اراضىٔ منبته‌سى ومعموريت قديمه‌سى اعاده وبناءً عليه ايكى ميليون دونم قدر اراضى احيا ايديله‌جكدر . شمندوفرك مصارف انشائيه‌سى ايكييوز اللى ميليون فرانق تخمين اولنيور = ۱۲,۵۰۰,۰۰۰ فرانسز ليراسى . مركز خطيله خطهٔ عراقيه بيننده شمندوفرله التصاق حاصل ايتمك فائده‌سى يالكز اقتصادى فائده‌دن عبارت اولميوب منافع ملكيه وسياسيه‌سى منفعت ماليه‌نك اضعاف مضاعفيدر . بوماده برچوق زماندنبرو دولتجه موضوع بحث ايدى. حتى سلطان عبدالعزيز خان حضرتلرى بغداد خط كبيرى مصارف انشائيه‌سنك برقسمنه تخصيصات ذاتيه‌لرندن مقدار معلوم مبالغ افراز ايتمكله طرق عموميه‌نك انشا آتنه اعتنا اولنمسى ايچون باب عالى‌يه بر خط همايون اصدار بيورمشلردى .

اشبو خط همايون اسعد پاشا صدارتنده وكلا ورجال دولت دعوت اولنوب قرائت واعلان ونسخ مطبوعه‌سى تحريرات عموميه ايله ولاياته ارسال اولنمشدر . سالف الذكر تحريرات ـ كه صدارت مكتوبجيلغنده بولنديغم اثناده معرفت عاجزانه‌مله قلمه آلنمش وكذلك اوراق حوادثله نشر اولنمشدر ـ بوكا مراجعت قلنورسه اول زمان عراق خطنه دولتجه نه قدر اهميت ويريلديكى آكلاشيلير . لكن مشكل جهتى خطك انشاسنه لازم اولان سرمايه‌يى داخلاً استحضار ايتمك ايدى . پاره‌نك ملتى اولمامق قاعده‌سنجه بويله شيلرى مملكتك سرمايهٔ ماليسيله ياپه‌يى التزام ايتمك عبث ايسه‌ده وخارجه مراجعت اولنديغى حالده عراق شمندوفرى ايچون اوروپانك هر جهتنده لازم اولان سرمايه‌نك بر قاچ مثلى آقچه اقراضنه خواهشكر سرمايه‌داران بولنه‌جغنه قطعاً شبهه اولنه‌مازسه‌ده بو يول سرمايهٔ داخلى وخارجى ايله ياپيلمق امر مساوى اولان تأسيساتدن اولميوب مطلقا مملكتك سرمايه‌سيله اعمالى واجبات امور ملكيه‌دندر . زيرا بونى هانكى ملت يا ملتلرك سرمايه‌دارانى ياپار ايسه دولت

متبوعه‌لرى سرمايه كندى تبعه‌لرينه عائد اولديغنى وسيله ايدرك ملكاً و سياسةً مداخلات متحكمانه ايقاع و فرصت بولورلرسه او قطعه‌لرى برر مستملكه حالنه افراغ ايچون انواع وسائط احداث و ابداع ايده‌بيليرلر . حالبوكه على الخصوص عهود عتيقه ايله مقيديتمز فضولى مداخله‌لره قارشى قويمغه مانع اولدقدن بشقه شمندوفر خطلرى حوالئ عراقيه‌يه واصل اولنجه نتيجه بحر سفينه‌له اتصالده قالميوب بصره كورفزينك هندستان وچين وژاپونيا دكزلريله مناسباتى توسع ايده‌جكندن حيدر پاشا - بغداد و بغداد - بصره ايله التصاقه دلالت ايدن بر طريقه سرمايهٔ مالى وسيله‌سيله ال اوزاته‌جق دولت و يا دولتلر ايله اوغراشمق بزه كوره مشكل اولاجغنى تعريفه حاجت كورمم . عراق يولى مصارفى ايچون لازم اولان استقراضه مدت امتيازى قريب الانقضا اولان قصبه تيمور يولى حاصلاتنك تخصيصنى ايستديكم شو ملاحظه‌لره مبنى ايدى . ذكر اولنان حاصلات دخى حسابجه بو استقراضك تخصيصات سنويه‌سنى تأديه‌يه كافى كبى ايدى . اما جواد پاشانك زمان صدارتنده قصبه يولنك مدت امتيازى تمديد اولندى . ويولك امتيازى المانيالى ناكاكرسه ويريلدى . بوطريقده دولتك مطلوباتى پك كليتلى وتمديد امتيازده فائده مفقود ايدى . نته‌كيم تفصيلى آتيده كوريلير .

قالديكه سيواسدن ارضرومه منتهى وزمان مساعده ايدرسه ايران خطلرينه ملتحق اولمق اوزره بر تيمور يول شعبه‌سى دخى محتاج تفصيل اولميان فائدهٔ پولتيقيه وعسكريه‌سى جهتيله اقدم تمنياتم ايدى . بونك مبدئى استحضار ايله صامسون - سيواس خطنك امتيازى تبعه‌دن برينه اعطا اولنمشدى .

مؤخراً بو امتياز استرداد وزمان حاضرده [رفعت پاشانك زمان صدارتى] آسياى صغرا شمندوفرلرمزى دولت بالذات ياپديره‌ميه‌جق اولور ايسه مطلقا بر روس شركتنه احاله‌سى روسيه دولتنه قارشى رسماً تعهد اولنمش ايمش .

تصميمات سائره‌يه كلنجه يوقاريده بيان ايتديكم دار الفنون ادبيات ، رياضيات ، حكميات ، طبيعيات شعبه‌لرينك تأسيسى وولايات لازمه‌ده طبابت ، حقوق ، فنون مكتبلرى آچيلمسى ، معارف تخصيصاتندن درسعادت وولاياتده حفاظ كتبك توظيفى ، ماليه‌جه باشلى سوء استعمالاتك منعى اسبابندن اولمق اوزره عموم مبايعاتك توحيدى وتلغراف اداره‌سى مبايعاتنده تأسيس ايتديكم اصول مناقصه‌نك هر زمان ايچون تأمين دوامى متصور ايكن انفصال فعلياتنه مانع اولمشدر.

بصره‌ده مكمل بر ترسانه واستحكامات انشاسی وبحر احمرده منتظم ودائمی برعثمانلی فيلوسی بولنديرلمسی دوشونيله‌رك بحريه نظارتنه ياپديريلان ترتيباتی عرض اولنمشسه‌ده اراده‌سی چيقمامشدر .

طلبهٔ علومه مخصوص مدارسك درجات ثلثه‌يه تقسيمی، باب فتواده وظائف كافيه‌يی حائز مدارس عموميه نظارتی ومجلس مدارس تشكيلی، مدرسه‌لرده كرك مدت كرك اصول تحصيلك اصلاحی، شرائط قبول واجازت، وامر ترقئ طلاب قاعدهٔ مطرده‌يه ربط اولنمسی شيخ الاسلام عريانی زاده‌يه حواله اولندی ايسه‌ده نتيجه‌سی اقتطاف اولنه‌مامشدر .

معهود تاريخ مالی كه شهور عربيه اعتباريله ويريلن معاشات ووظائفی شهور شمسيه اعتباريله ويرمك ايچون اللی بش تاريخنده تأسيس اولنمش وفقط سنين شمسيه ايلرولدكجه بونك كريده قاله‌جغی دوشونيلمه‌مش بر تاريخدر . شو عصرده دوامی غريب وبلكه كولنج برشی اولديغندن لغويله مبدأ هجرت نبويه علی صاحبها افضل التحيه‌دن معتبر برتاريخ شمسی تأسيسی ضمننده رياضيوندن فريق طاهر پاشا ومنجم باشی طاهر افندی مرحوملرك وقتيله ياپدقلری لايحه‌نك مطالعه‌سيله برمادهٔ قانونيه قلمه آلنمسی معارف ناظرينه حواله اولندی ايسه‌ده استحصال نتيجه‌سنه انفصال حيلولت ايلدی .

لسانمزك اصلاحنه ادبای عصر همت ايتمكده ايسه‌لرده بو خصوصك همت حكومته محتاج جهتلری‌ده واردر . ازجمله كتابت رسميه‌ده حالا جمل مسلسله وادوات وتعبيرات زائده استعمال اولنديغی حالده حكومت بو اسلوب تحريره مخالفت ايتميور . بو ايسه لسان حكومتده شرط اعظم اولان وضوح افاده‌يه بدل مكاتباتی مغلق، معقد، وتفصيلات وتأويلات مختلفه‌يه متحمل برحاله قويمقده علی‌الخصوص مجالس دولتده كچن مباحثاتی من حيث هی‌هی ضبط ايتمك قابل اولامامقده‌در . محررات ديوانيه‌ده اسلوب قديم ترك اولونمق وبرده بولنديغمز عصر مدنيته، حقوق بشره مغاير اولان القاب والفاظ رقيتكارانه لغو ايله هر كسك مافوقنه احتراماتی واقرانته مراعاتی متمدن ملتلرك اعتبار ايلدكاری اصول مشروعه دائره‌سنده قالمق واقلام حكومتی بو خصوصلره مجبور ايلك وسائط علميه‌دن زياده بر نظام تأسيس ونشری واسطه‌سيله حاصل اولور . اربابی ايله

بالمذاکره او یولده برلایحهٔ نظامیه قلمه آلنوب باب عالی‌یه ویرلمسنی معارف ناظری مصطفی پاشایه حواله ایلدم . تحصیل نتیجه‌یه وقت مساعد اولمدی .

بر ملتك مسعود الحال اولمسی حریت ، عدالت ومعارفله حاصل اولدیغی کبی بقاسی سائر ملتلره قارشی حقوقنی مدافعه‌یه مقتدر و موازنهٔ دولیه‌یی محافظه‌ده دیکر دولتلره مظاهر اولمسنه منوطدر . عدالت و تربیهٔ عمومیه‌نك انتشارینه مأموریتده بولندیغم زمانلرده قابل اولان مساعی‌یی صرف ایتدیکم کبی دولتك صحیحاً بر دولت عسکریه حالنه کلمسنی شدتله آرزو ایلردم . چونکه ملتمزك بعدما موقع حاضرنده بقاسی قدرت عسکریه‌یه محتاجدر . شمدیلرده امور عسکریه‌یه باب عالیدن مداخله اولنمدیغندن صدارتده بولنانلرك بو خصوصده یاپه‌بیله‌جکی شی بعض اخطاراتدن عبارت و اوده وسائل ظهورینه موقوف اولیور .

یوقاروده بیان اولندیغی اوزره ٩٧ سنهٔ مالیه‌سی واردات ومصارفات بودجه‌سی مجلس وکلادن بالتدقیق حضور شاهانه‌یه عرض اولنور ایکن (١١ رمضان ٩٨) مجلس وکلا مضبطه‌سنده دینمشدی که « مبالغ باقیه ایله مملکتی احتیاج زمانه‌یه کوره اصلاح اداره ایتمك ونا کهظهور وقایع تقدیرنده مصارف عسکریه وسائرهٔ فوق‌العاده‌یی نه صورتله تدارك وتسویه ایتمك لازم کله‌جکی پك زیاده تأمل ودقته شایان کورونمکله جریان ایدن ابحاث کثیره‌نك خلاصه‌سنده برنجی تدبیر اعتبار مالینك اعاده‌سنه واصلاحات ملکیه‌یه انحصار ایتمش وایکنجی تدبیر اسلم خدمت عسکریه‌نك تعمیمی وعنداللزوم سلاح آلتنه دعوت اولنه‌جق افرادی سرعت وسهولتله جمعه وممکن مرتبه آز مصرفله چوق عسکر بسله‌مکه صالح قواعدك وضعی ماده‌لری بولنمشدر تنظیمات عسکریه حقنده لازم کلن تدقیقاتك اجراسیله حضور همایونه عرضنك هیئت عسکریه‌یه حواله‌سی لازمدر . »

دردنجی دفعه صدارتمده ایسه ذات شاهانه بعض احوال الجاسیله ادارهٔ دولت حقنده ملاحظاتمی سؤال بیورمشلردی . یازدیغم عریضه‌نك برمحلنده آتی‌البیان افاداتی درج ایتدم : معلوم همایونلری اولدیغی اوزره عسکرلکك تنظیم وتعمیمی دولتك یالکز قوهٔ مادیه‌سنی اکمال ایتمز هر صنف خلقی وهر کسی حال انتظام واطاعته آلیشدیروب قوهٔ معنویه‌سنی‌ده اصلاح ایلر . بناءً علیه بوماده‌یی اعظم واقدم اصلاحات اوله‌رق عرض ایدرم . ثروت مادیه‌که زراعت وتجارت وصنعتك ترقیسی وامور نافعه‌نك توسعیدر ، ثروت معنویه‌که تربیهٔ عمومیه‌دن عبارتدر بونلر دخی

کماله کلدکجه هرکس کار وکسبیله وفوائد مشروعه‌سیله اوغراشوب اخلاق فاسده واغراض سیئه منقرض اولور . (ص سنه ۳۰۰).

ینه اوچیوز سنه‌سی اوائلنده یونانستان ، قره طاغ وبلغارستان روسیه‌نك حمایه‌سی تحتنده براتفاق عقدینی تصور ایتدکلری استخبار بیورلدیغندن باش کتابتدن کلن تذکره‌ده بویله براتفاق بزه مضر اوله‌جغندن بحثله باارادهٔ سنیه مطالعه‌م استفسار اولنمشدی . جوابنده دیدم که : « حکومات ثلثهٔ مذکوره آرالرنده وروسیه‌نك حمایه‌سی تحتنده بر اتفاق عقدی تصوری واقع ایسه روسیه بویله برحمایه‌ده وذکر اولنان حکومتلر آنك حمایه‌سیله عقد اتحاده فائده‌لرینی تیقن وتأمین ایتمش دیمك اولور . بوحالده نه بومثللو تشبثلرك کأنلم یکن حکمنده براقیلمه‌سی نه‌ده روسیه دولتنك هر نه صورتله اولورسه اولسون بویله بر تصوردن فراغته اقناعی خصوصلرینه دیپلوماتیق وسائط ایله ظفر بولمق مطالعهٔ عاجزانه مه‌کوره عدیم الامکاندر. فقط قوهٔ عسکریه‌مز کافی ومنتظم برحاله واصل اولورسه سائر دولتلرك فائدهٔ متقابله اساسلری اوزرینه بزمله اتفاق ایده‌بیلملری محتملدر . اوحالده برموازنه حصولیله اومثللو تحریکات واتفاقاتك فعله خروجی تصعیب وفعلیاتی تقدیرنده مقاومت اولنمش اولور . » (۱۵جماذی الاولی ۳۰۰) .

ینه ۳۰۰ سنه‌سی ذی الحجه‌سنك یکرمیسنده باش کتابتدن بر تذکره آلندی که بونده اردولر ایله دونمانك هردرلو نقایصنك اکمالی ومنتظماً تسلیحات وتجهیزاتی مطالعه ومذاکره ایله ایکی هفته‌دنبری اشتغال ایتمکده بولنان تفتیش عسکری قومیسیوننده قلمه آلنان مضابط و اوراق متفرعه ورسملر ایله خلاصه منظور عالی بیورلدقدن صوکره طاقمیله طرفکزه ارسال قیلندیغندن اوراق مذکوره‌نك بوکون و بوکیجه برر برر نظر تدقیقدن کچیریلوب جمله‌سی خصوصا بونلردن بعضیلرینك جهات مالیه‌سی حقنده ملاحظات ومطالعاتکزی بازار ایرتسی کونی صباحلین ساعت درت قرارلرنده موضحاً عرض وازبار واوراق ایله رسملری اعاده ایدرسکز دینلمشدی . اشبو تذکره‌نك ورودی بازار کونی ساعت طقوز راده‌لرنده اولوب اقشامه قدر مجلس وکلا مذاکراتیله اشتغال اولنمش اولدیغندن اوراق مذکوره کیجه یکان یکان مطالعه اولندی . مقدمه‌سیله برجواب مفصل یازیله‌رق بازار ایرتسی کونی ساعت معهودده یتشدیرلدی . صورت جواب (۳۲) رقمیله اوراق متممه‌یه علاوه اولنمشدر . بونده کوریلیرکه جوابك بر

فقره‌سی شو وجهله ايدی : « بزجه ترتيبات عسكريه‌نك مكلفيت عسكريه‌يه عائد قسمی دخی نواقصك اعظم واقدمی عد اولنمق طبيعيدر او جهتله مكلفيت عسكريه حقنده نه وجهله قرار ويريله‌جك ايسه اونك اجراسی و افراد جنوديه غير معلم اولدقلری حالده تعميم مكلفيتدن استفاده قابل اوله‌ميه‌جغنه كوره بو نقصانكده نظر مطالعه‌يه آلنمسی لازمدر .

(۲۰ ذی الحجه ۳۰۰) ۱۱ شعبان ۳۰۲ تاريخنده باش كتابتدن كلن تذكره‌ده دخی ايتاليا دولتنك عساكر كليه تهيئه‌سيله مشغول اولديغی و بوندن مقصد ظاهراً بحر احمرده توسيع حركات عسكريه ايسه‌ده بعض اسباب وبهانه سرديله بغتةً طرابلس غربه تعرضی دخی ملحوظ بولنديغندن بحثله دولت مشارالیهادن بويله منافئ عهد حركاتده بولنمسی ايچون دولت عليه‌يه قناعت بخش اوله‌جق صورتده تأمينات اخذينه و خيرخواه دولتلره مراجعتله معاونتلرندن استفاده‌يه الحاصل دولت مشارالیهانك اخفا ايتمكده اولديغی نيات تجاوزكاری‌يه قارشی هر درلو تدابير مثمره ومؤثره‌يه همان تشبث اولنمسی ضمننده او كونكی مجلسده بر قرار اتخاذيله موضحاً عرض قيلنمسی اراده بيورلديغی تبليغ اولنمشدی . قلمه آلنان مضبطه‌ده دينلمشدی‌كه : « ايتاليانك هدف حركتی طرابلس غرب ايسه فرانسه حكومتی دها زياده منافع ايله تأمين اولنمادقجه اكا ممانعت ايدر . بو جهتله طرابلس قطعه‌سنه ايتاليانك طوغريدن طوغری‌يه امكان تعرضی قريب الاحتمال دكلدر . مع هذا بويله شيلرده هرنوع احتمالاتی موقع اعتبارده طوتمق موافق بصيرت وحكمت اوله‌جغی اصولنه كوره جريان ايدن مذاكره‌ده مقصدلری مقصد ومنفعتمزه الويرمين دولتلرك بالسهوله وبلا ملاحظه حكومت سنيه‌يی موضوع تعرض وضرر ايده‌مه‌ملری دولت عليه‌يه صحيحاً خير خواه اولان دولتلرله فائدهٔ متقابلهٔ مشروعه اوزرينه عقد اتفاقه وبوده تنسيقات عسكريه‌مزك تسريع اكمالنه واوده هيئت عسكريه وبحريه‌نك موقع فعل واجرايه كتيريله‌جك صورتده تنظيمات عاجله‌يه قرار ويرملرينه متوقفدر . » ايشته شو معروضات اثبات ايدركه افكار پادشاهی دائما ترقيات عسكريه‌يه سوق اولنمشدر .

لكن عسكرلك بر فندر . فنونه تعلق ايدن شيلر ايسه ، ارباب اختصاصه عائدكن ادعاسيله خارجدن واقع اولان رأيلر شو زمانده تلقی بالقبول قيلنميور . حالبوكه خصوصيت ماده‌سی فعليات وتطبيقاته شامل اولوب نظرياتده افكار وآرانك

تحدیدی تعیین حقیقته مانع اولور. وهیچ بر وقتده مجاز اوله‌ماز. تعبیر واضحله برملکیه مأموری عسکره قوماندا ایده‌مز. اما عسکرلکك نظامات وترقیاتی حقنده معقول وفی‌نفس‌الامر مقبول بر رأی ویررسه سمع قبول ایله تلقی اولنمسی لازم کلیر. مسائل نظریه‌ده متخصصیندن اولمیانلر طرفلرندن وقوع بولان اخطاراتی صلاحیت خارجنده عد ایله علی‌الاطلاق رد ایتمك هرقاعده‌یی مقاصد ذاتیه‌یه کوره توجیه میلانمزدن وبناءً علیه قاعدهٔ اختصاصه دخی بر معنای واسع ویردیکمزدن نشأت ایتمش اولملیدر. لکن ارباب اختصاصدن بولنانلرك ابقا علی ماکان صورتنی التزام ایلری ندن نشأت ایلدیکنه برحکم ویریله‌مز. عسکرلکده حال وتوقفده قالنمسی مانع مملکت ایچون پك مضر اوله‌جغندن بعض تشریحاته لزوم کوروندی. شو وجهله که بر ملته ملت عسکریه اطلاقی ایچون بر چوق شرائط لازمدر. اولا خدمت عسکریه‌یه صالح اولان افرادملتك کاملاً وفعلاً عسکرلك ایتمسی، ثانیاً تربیهٔ عسکریه‌نك مکمل بولنمسی اس اساسدر. تربیهٔ عسکریه دخی مبتدی نفراتك وضع عسکریده بولنمه‌یی، خطوهٔ عسکری آتمه‌یی، مختلف مشی وحرکتلری، بلوك وطابور، آوجی، نشان، مچ قلیچ، ژیمناستیق تعلیملرینی کوردکدن صکره صنوف ثلثهٔ عسکریه‌که پیاده سواری وطوپچیدر برلشدیریله‌رك لوا، فرقه، قول اردو تعلیم ومانوره‌لرینی اجرا ایتمسیدر. تربیهٔ عسکریه‌دن مقصد علی‌العموم قوهٔ عسکریه‌یی محاربه‌یه حاضرلامق اولمسیله نفرات وضابطانی حربك جمیع حرکاتنه آلشدیرمق ایچون دولتلر وقت صلحده لااقل اوچ آی مدتله اوتوز قرق بیك عسکری بر صحرایه جمع ایده‌رك بر اردوکاه تشکیلنی اصول اتخاذ ایتمشلردر. بواصولك جریاننه هیچ بروقت سکته کلمز وکلمسی بالطبع تصور اولنه‌ماز. زیرا بوقاعده‌یی ترك ایتمك عسکرلکی ترك ایتمك دیمکدر. بونلرله برابر آلایلر نزدنده مکتبلر، خصوصاً ژیمناستیق مکتبلری بولنملیدر. افراد عسکریه‌نك زمان حربده بحق ایفای وظیفه وخصمه مقابله ایتمسنك موقوف علیهلری شو شرطلرله برابر الکمقبول ومساح اسلحه ایله مجهزیت ماده‌سیدر. بردولته دولت عسکریه‌دنیلمسی ایسه شرائط مذکوره‌یی حائز اولان عسکری سوق الجیش، تعبیة الجیش فنلرینه کوره سوق واستعمال ایلیه‌جك امرا وضابطاندن لابدرکه بونلر سائر دولتلرده پیاده مکتبی، سواری مکتبی، طوپچی مکتبی، مهندسین مکتبی ایله ارکان حرب ضابطانه وسواری معلملرینه مخصوص مکتبلردن نشأت ایتمکده‌درلر. فرانسه‌ده ایسه

طوپجی، استحکام وبحریه مکتبی شاکردانی اول امرده (اقول پولیتقنیق) اسمیله مشهور دارالفنونده تربیه اولنورلر . بزده کافهٔ تدریسات عسکریه مکتب حربیه ایله مهندسخانه‌ده مجتمع اولدیغندن مکاتب عسکریه‌مزجه دیکر دولتلر تشکیلاتنه امتثال وجوبی بدیهیدر . ارکان حرب ضابطاننك تحصیلات ومعلوماتنده ایسه مکملیت التزام اولنملیدر. کندیلری ایی ومعلم برعسکر اولدقدن بشقه هیچ اولمازسه انکلیز یا آلمان ویا فرانسز لساننده برینی لایقیله بیلملی وبتون آثار عسکریه ومخترعات اخیرهٔ حربیه‌یه واقف اولمقله برابر بر مقتدر دیپلومات بولنملیدرلر . بواسبابدن ماعدا معامل عسکریه‌که باروت کهرجله، سلاح ، قاپسول فابریقه‌لری ، فشنکجی مکتبی ، طوپخانه دوکمخانه، دمیر خانه‌لردر . ومبانیٔ عسکریه‌که قیشله‌لر، مانوره میدانلری جبخانه‌لر دپولر ، انبارلر وخسته خانه‌لردر . اشبو ابنیه احتیاجاته کافی درجه‌یه واصل علی‌الخصوص طوپلر سائر بالجمله سلاحلر وفشنکلر ایله باروت وسائر افواه ناریه‌نك اعمالنده معامل اجنبیه‌یه مراجعتدن استغنا حاصل اولملیدر . انتظامات اسبابندن بری‌ده احتیاجات عسکریه‌یی اداره‌یه مخصوص وصنوف عدیده‌یه منقسم اداره مأموری بولنوب قوماندمانك امور اداره‌دن تفریقیدر. بعض دولتلرده اداره مأموری یتشدیرمك ایچون دخی مکتبلر واردر . وسائط صحیه ونقلیه ایسه منتظم وحیوان یتشدیره‌جك چفتلکلر احتیاجاته کافی اولمادیغی حالده بو نقصانلردن مضرات کلیه کوریلیر . امرا وضابطانك عددلری وانتخابلری مبحثلرینه کلنجه بونلرك کمیتی قوهٔ عسکریه‌نك کمیتی نسبتندن ناقص اولمسی مضر بولندیغی کبی او نسبتدن زائد اولمسنده دخی ضرر، هم‌ده عظیم ضرر واردر. انتخابلری قوماندانلرینه عائد اولان صغیره ضابطلرندن ماعدا کوچوك بیوك ضابطان ایله امرانك ترفیع مراتبنده بعض دولتلر قدمه بعض دولتلر اصول امتحانه رعایت ایدیورلر . قدمه اعتبار بزده متروك وامتحان طریقی ایسه عاداتمز اقتضاسنجه غیر مسلوکدر . بناءً علیه ترفیع رتب عسکریه تقدیرات ذاتیه‌یه قالمشدر. حالبوکه بر رتبهٔ عسکریه قان بهاسنه آلنمازسه اولاً او رتبه‌ده شرف وحیثیت قالماز . ثانیاً ارباب استحقاق مأیوس اولورلر . بونلر ایسه عسکرلکك روحی اولان انقیاد وانضباطی اخلال ایدر . ثالثاً امرا وضابطان مملکتك کرك بقاسی کرك شان وشرفنك محافظه‌سی ایچون بر عنصر مایحتاج الیه کبی انظار عمومیه‌ده تجسم ایتملیدر . آنلرك تخصیصاتنی استکثار شویله طورسون او تخصیصاتی هرکس معیشت ذاتیه‌سی درجه‌سنده

بر احتياج عد ايتمليدر . نسبت ضروريه‌سندن فضله امرا وضابطان يتشوب‌ده خزينهٔ عموميه‌دن نابمحل معاش وتعيين آليرلرسه على الخصوص او خزينه احتياجاتنى تماميله ايفايه مقتدر حالده دكلسه او مثللو امرا وضابطان حقلرنده نظرلر دكيشير . بوندن‌ده مملكت متضرر اولور . الحاصل عسكرلكك اسباب انتظامى ، انتظام اثوابدن عبارت اولميوب تعداد اولنان شيلركه بربرينه لازم غيرمفارقدر . اونلرك كافهٔ وجود بولمسنه معلقدر . بونلر فعله كلمدكجه مملكتك محافظه‌سى ودولتك دول سائره عندنده نافذالرأى اولمسى قابل اوله‌ماز . وحربه سوق اولنان عسكر نسبت عدديه جهتيله دشمنه فائق اولسه بيله تعليمدن بى بهره ياخود تعليمى ناقص اولورسه وامرا وضابطان وظيفه‌لرينى تماماً ايفايه مقتدر دكلسه وعسكرك تسليحات وتجهيزاتى خصمك تجهيزات وتسليحاتنه فائق ويا آكا معادل بولنمازسه كثرت جنوددن اصلا استفاده اولنه‌ميوب كرك افراد كرك ضابطان قربانلق قيون مثابه‌سنده قاليرلر . دفعهٔ ثانيه‌ده‌كى صدارتمدن اول ــ كه ٩٧ سنه‌سنده معزول بولنديغم اواندر ــ مصالح دولت حقنده مطالعاتم سؤال اولنمسى اوزرينه حضور عالى يه عرض ايتديكم لايحه‌ده دخى بورالرى اشكال وتعبيرات اخرى ايله مندرجدر .

قالدى كه صدارت رابعه‌دن انفصالمدن براز اول ايكى مسئلهٔ سياسيه ظهور ايتمشيدى . بونك ايچون اتخاذ ايتديكم خط حركت آتى ايچون شايان دقت اولديغندن بورايه قيد ايتمليم . برى افغانستان مسئله‌سيدركه انكلتره روسيه دولتلرى مناسباتنده عادتا بركركينلك ظهور ايتمش ايدى دولتين بيننده بر محاربه ظهور ايدرسه انكلتره دونمه‌سنك بحر سياهه كيتمك اوزره بوغازلردن مرورينه طرف دولت عليه‌دن موافقت اولنوب اولنميه‌جغنى روسيه سفيرى موسيو دونليدوف بندن سؤال ايلدى . انكلتره دولتى طرفندن هيچ بر مراجعت وقوع بولمادى ايسه‌ده آلمانيا ، فرانسه وآوستريا دولتلرى سفراسى على الخصوص آلمانيا ايلچيسى عين سؤالى ايراد ايلديلر . مابين نزدنده دخى بويله تشبثات وقوع بولديغنه مبنى اولمليدركه دولتين مشاراليهما بيننده محاربه ظهور ايدرسه بز بى طرفمى قاله‌جغز ؟ يوقسه برطرفله متفقمى اوله‌جغز ؟ شق ثانى يه كوره هانكى دولتله اتفاق ايده‌جكز . مجلس وكلاجه تذكر وعرضى حقنده براراده كلدى . روسيه دولتى ايله اتفاق جائز دكلدر . ديمك مشكل وشيوعى منافع دولت نقطهٔ نظرندن‌ده مضر اولديغندن تقديم اولنان مضبطه‌ده مثلا دولت عليه‌نك انكلتره ايله اتفاقنده روسيه دولتى حربدن

ضررلی چیقسه احوال کونیه ووقوعات سیاسیه مجهول اولمسنه کوره مخالفی ایله اتفاقدن طولایی دولت مشارالیها بعده ممالك عثمانیه حقنده مقتدر اولدیغی مضراتك جملەسنی اجرایه مجد بولنور. بوملاحظه بعینها جانب آخر ایچون دخی واردر. اکر منفرداً محاربه ایدەجك طرف نتیجهٔ محاربەیی ده قزانیرسه ایلك حرکتی مخالفی ایله بالاتفاق کندیسی ایله حرب ایلین دولتك اضرارینه و بر دها کندینه ایراث ضرر ایدەمەملك اوزره بقیهٔ قوتنك امحاسنه معطوف اولور. تدافعی بر محاربەنك الجاآتی احوال آتیەیه تابع اولدیغندن بالطبع بوراسی بحثه کیرەمز. کیرسه بیله اویولده اولان برخط حرکت تعیینی خطادن خالی اولەماز. اوجهتله دولت علیەیه ترتب ایدن وظیفه حال بیطرفیده طورمقدن عبارت اولمق لازم کلیر. فقط بیطرفلغك شیمدیدن اعلاننده محذورات واردر. آلمانیا آوستریا وفرانسه دولتلرینك حال بیطرفیی مروج ومخطر اولان افادەلرینه باب عالینكده حکم قطعیسی بویلەدر بونك ایچون لدی الحاجه دولت متبوعەلرینك معاونتلرینه اعتماد اولنور یولنده ادارهٔ افکار ایدلملیدر، دینمشدی. (تاریخ ۱۹ رجب ۳۰۲ ایدی).

دیکری ده بلغار مترەپولیدلری براتلرینك ویرلمسی بلغارستان پرنسنك ذات شاهانەیه تلغراف ارسالیله طلب وتکلیف ایتمسی ایدی. ارادهٔ سنیه ایله مسئله مجلس وکلایه قوندی. روم پطریقخانەسی اکسارخیایه تابع اولان بلغارلرك اعتزاللرینه حکم وبونی اعلان ایتمش اولدیغندن دائرهٔ روحانیه داخلنده ایکی صنف که بری روملر بری بلغارلردر مذهب واحدده اولملری اعتباریله آیری آیری رئیس روحانیلری بولنمسی مغایر اصول مذهبیەدر. مکرکه مذکور محلره بلغار رئیس روحانیلری تعیین اولنمق ایچون بلغارلر اورتودوقس مذهبندن مخرج اولدقلرینی اعتراف ایدەلر. یاخود محمود ندیم پاشا زماننده ویریلن فرماندەکی مادهٔ معلومەنك اجرای حکمی ادعاسندن فراغ ایله اعتزال حالنك رفعنی طلب عفو ایله برابر استدعا ایلیەلر دیر ایدی. استانبول روم پطریقی اورتودوقس مذهبنده بولنان خریستیانلرك رئیس اکبری اولمسیله اونلرك استقلال ادارهٔ روحانیەلرینه دائر هیچ بر حکم وقرار بطریقلك رأیی منضم اولمقسزین اجرا اولنەمامق دخی متحتمدر، مجلس وکلانك اعضای متنفذەسی ممالك عثمانیەده بولنان درت بطریقلك وبر باش پسقپوس ایله روسیه سینودوس رئیسندن وآوستریا، مجارستان، رومانیا، یونانستان اورتودوقس رئیس روحانیلرندن مرکب اولەرق فوق العاده بیوك سینودوس عقدیله

مسئله‌نك اوراده فصل وحسم اولنمسنى تكليف ايلديلركه بوصورت بطريقخانه‌نك كوستردیكی شقلردن برينه موافقدى . لكن استانبولك فتحندن برى اجتماع ايتمه‌مش اولان بيوك سينود بومسئله‌يى مذاكره ايتمك شرطيله جمع اولونسه بيله بعد الاجتماع ارباب اعتراض بونى بر طاقم مسائل وغوائل ملكيه‌يى دعوت ايده‌جك مذاكراته وسيله عد ايتميه‌جكلرينه امنيت اولنه‌مازدى . ديكر طرفدن سينودك اجتماعيله ياخود بلغارلرك اختياريله اعتزال تصديق قلنمش اولسه دولته ملكاً بر فائده‌ترتب ايده‌مزدى . غايتى اسلاولردن آيرى بر مذهب حالنه كيره‌رك بلغار كليساسنك رؤساى روحانيه‌سى ينه‌هر بلغار بولنـان محله طاغيلير محذور ملكى زائل اولمازدى . اكر سينودوس بلغارلرله روملرك اتحاد مذهبنه قرار ويررسه روسيه‌نك اورتودوقس كليسـاسندن مذهبجه وپولتيقه‌جه استفاده‌سى بتون بتون قوت بولوردى . بن بو مطالعه‌لره ودها سائر ملاحظاته بناءً اقليتده قالدمكه رفيقلرمدن بش ذات‌ده بمله متفق ايديلر . ايشـته بو اقليته وریاست وكلا صفتنه استناداً بلغارسـتان پرنسنك استدعاسنى وتكاليف سائرۀ متباقيه‌يى كمافى الاول تعويق ايلدم . تاريخ ٢١ رجب ٣٠٢ ايدى . لكن انفصالمدن صوكره بو براتلرك هپسى ويرلمش وماكدونياده‌كى ولايتلره بلغار رئيس روحانيلرندن بشقه بلغارستان امارتندن تجار مأمورى ناميله بر آژان پوليتيق ده قبول اولنمش .

سـنۀ مذكوره ذى‌الحجه‌سنك ٩نجى كونى فلبه‌ده محركلرك فسـاديله بر قيام وقوع بولدى . كويلردن كتيرتيلن برقاچ يوز بلغار حكومت قوناغنى حصر ووالى‌يى حبس ايتديلر .

ايرتسى يوم اضحى ايدى . بعد الصـلاة والمعايده وكلا مجلس حالنده ماببنده اجتماع ايلدى . عقبنده پرنس دوباتمبرغ دن شرقى روم ايليده حكومت عثمانيـه مرفوع وكنديسى آنك يرينه قائم اولديغندن سفك دمائى منعاً حكومتى تصـديق اولونمسى تكليفنى حاوى ذات شـاهانه‌يه بر تلغراف كلدى . بو وقعۀ اليمه بدقايقها هركسك معلومى اولديغندن تفصيلى ايجاب ايتمز . يالكز بعض مواد اسـاسيه‌يى بوراده قيد ايدييورم . شرقى روم ايليه عسكر سوقى دولت عليه‌نك حق مخصوصى اولديغى قونفرانسده تصديق اولنديغى كبى بو خصوص هيچ بر دولتجه معترض‌فيه دكلسه‌ده هر نصلسـه طرف دولت عليه‌دن اجرا اولنمامش اولديغى عقيب وقعه‌ده يعنى دها برنجى قونفرانس عقد اولنمازدن اول لورد سـاليسبورى ايراد ايتديكى

نطق رسمیده بیان ایتمشدر . ثانیاً سوق عسکر حقی قونفرانسده بالاتفاق تصدیق اولنمشدر . حتی دولت علیه‌نك بوبابده‌کی استحقاقی دول سائره‌نك تصدیقندن مستغنی اولوب اشبو تصدیقه اشتراك ایتسه حکومت عثمانیه‌نك امور داخلیه‌سنه مداخله ایتمش اولور . فرانسه بو خصوصده نصایح وتشویقات خارجنده مداخله‌یی تجویز ایتمه‌مشدر فقره‌لری فرانسه خارجیه ناظری موسیو فره‌سینه‌نك فرانسه سفراسنه کوندردیکی ۳ کانون اول ۸۸۵ تاریخلی تحریرات عمومیه‌سنده مندرجدر . ثالثاً قونفرانسك خارجنده اوله‌رق دولتك سوق عسکر خصوصنده حقنی تأکیداً آلمانیا ، آوستریا وروسیه دولتلری سفراسی باب عالی‌یه بر تقریر مشترك ویرمشلردر . (مجلس وکلانك مؤخراً خانمم زماننده دخی عسکر سوقنی با مضبطه عرض واستیذان ایتمسی اشبو تقریر مشترکدن نشأت ایتمشدی .) رابعاً آوستریا خارجیه ناظری ینه او سنه آوستریا مجارستان هیئت مبعوثه‌لری حضورنده ایراد ایتدیکی نطقده (نطق مذکور بورانك مطبوعاتنده تماماً نشر اولنمادی .) دولت عثمانیه عقیب وقعه‌ده حقی اولان تدابیر عسکریه‌یی اجرا ایلمه‌مش اولدیغندن وبو عدم اجرا مسئله‌یی اشکال ایلدیکندن صورت مؤثره‌ده شکایت ایلمشدر .

خامساً : صرب حکومتنك تجاوزی اوزرینه پرنس آلکساندر شرقی روم ایلی‌یی تخلیه ایتمش وکیفیت تخلیه‌یی اخبار ایله برابر دشمنك دفعی دولت متبوعه‌یه عائد اولدیغنی دخی ۱۸ و ۲۳ تشرین ثانی ۱۸۸۵ تاریخلی ایکی قطعه تلغرافیله باب عالی‌یه بیلدیرمشدر . وقعه‌نك ظهوری عقیبنده روم ایلی شرقیده بلغار عسکری کافیتلی دکلدی وقعهٔ مذکوره‌یی بر قاچ مفسد هر کونا تهیئات عسکریه وتدابیر احتیاطیه‌دن خالی اوله‌رق بغتةً وجوده کتیرمش اولدقلری وقوهٔ عسکریه ایله ممانعت اولونسه ایدی مقاومت ایچون اصلا قوتلری اولمادیغی تحقیقات متنوعه ایله میدانه چیقمش . بوراسنی بوندن بر بچق آی اول شرقی روم ایلینك شمدیکی اغتشاش وبحرانندن قورقوب استانبوله التجا ایدن بعض بلغار ضابطلری‌ده احبابنه افاده ایتمشلر . حتی بونلر دیمشلردرکه فلبه وقوعاتی حکومت ایشلرینه صوقولمق آرزو ایدن ایکی اوچ آدمك بغتةً تصور واحداث ایتدکلری برشی اولوب اوصره‌ده استناد ایده‌جکلری هیچ بر قوت اولمادیغندن اکر بر قاچ طابور عثمانلی عسکری کلمش اولسیدی‌ویرکیلرك آغیرلغندن رأس اداره‌ده اولانلرك کونا کون ظلملرندن وفرقه نزاعلرندن ذاتاً متنفر اولان اهالی بو عسکری مع التشکر قبول ایدر ، او حالده

عدلری محدود اولان مفسدلرك احوالی مشكل اولوردی. پرنس ایسه عید اضحی‌نك برنجی پازار ایرتسی كونی برقاچ خدمتكاریله فلبه‌یه كلمش دولت روم‌ایلی‌یی بلا مخالفه بلغارستانه الحاقه قرار ویردیكنی اوراق مطبوعه ایله مملكته اعلان ایتمش و بر قاچ كون مروروندن صوكره بلغارستاندن جلب وجمع عسكره باشلامش اولدیغی روم ایلی جماعت اسلامیه‌سی ناظری موالیدن جمال افندینك خلفم كامل پاشا ایله مقام مشیخته ارسال و بر صورتنی دخی استانبوله عودتمدن صوكره بكا اعطا ایتدیكی ۱٤ تشرین اول ۳۰۱ تاریخلی تقریر مفصلنده مسطوردر. جمال افندی تقریرینك بر یرنده: «وقوعاتك برنجی هفته‌سی خصوصیله برنجی ایكنجی واوچنجی كونلری هنوز بلغارلر حدوده قوهٔ عسكریه سوق ایده‌مامش اولدیغندن وذاتاً بلغار كویلری ویركیدن شكایت ایچون جلب اولندقلرینی بیلوب دولت علیه‌یه قارشی محاربه فكرنده اولمدقلرندن عساكر شاهانه درحال دخول ایتمش اوله ایدی هیچ بر مقاومته تصادف ایده‌جكلری ملحوظ دكلدی.» دیه یازمشدر. اولدن بری دولتك سلاح آلتنده بولنان قوهٔ عسكریه‌سی ۲۰۰,۰۰۰ راده‌سنده اولدیغی طرف سرعسكریدن صورت رسمیه‌ده ویریلن معلوماتدن آكلاشیلیوردی. وقعه‌دن بر آز اولجه ایسه بوماده صورت مخصوصه‌ده ایراد وتكرار اولنمشدر. شویله كه: ۳۰۲ سنهٔ هجریه‌سی شوالینك ذی القعده‌سی خلالنده مقام سرعسكریدن باب عالی‌یه بر تذكره كلدی. مألنده سلاح آلتنده ۲۰۰,۰۰۰ عسكر بولنیور. اداره خصوصنده مضایقه چكیلمكده‌در. روم ایلینك احوالی ایجابنجه احتیاط طابورلری موجودینك سكز یوز ویا طقوزر یوزه ابلاغی ایچون باب سرعسكری‌یه ارادهٔ سنیه كلمشدر. موجبنجه طابورلرك مقداری اومقداره ایصال اولنمشدر. قدیم مخصصات عسكریه كفایت ایتمیه‌جكندن تزییدی لازم كلیر دیه یازلمشدر. فلبه وقعه‌سندن اقدم یعنی ۳۰۲ سنه‌سی ذی‌الحجه‌سنك اوچی تاریخیله مجلس وكلادن حضور پادشاهی‌یه تقدیم اولنان مضبطه‌ده دخی عهد قریبده روم ایلی نظامیه طابورلری موجودی آلتیشر، یدیشر یوزه ابلاغ اولندیغندن سلاح آلتنده‌كی عسكرك مقداری ایكیوزبیكی تجاوز ایتدیكی بیان اولنمشیدی. بوندن طولایی بر استقراض عقدی لزومندن بحث اولنمشدر. شویله كه ۳ ذی‌الحجه ۳۰۲ تاریخنده باب عالی‌یه بر تذكره كلوب بونده عید اضحی‌دن اول عموم عساكر شاهانه‌یه بر معاش اعطاسی ضمننده متحتم الاتخاذ اولان تدابیرك همان اجراسی اراده اقتضاسندن اولدیغی تبلیغ

قیلنمشدی . تقرب عید مناسبتیله کرك عسکره کرك مأمورین واقلامه معاش اعطاسی لزومنی باب عالی اولجه ملاحظه ایتدیکندن آقچه ارسالی ایچون ولایتلره اجرای اخطارات ایتمش وبایرامه بر کون قاله مبالغ وارده‌نك مقداری ۱۲۰۰۰۰ لیرایی بولمش ایسه‌ده تذکره‌نك کلدیکی اثناده ولایتلردن وارد اولان آقچه ۶۰۰۰۰ لیرا درجه‌سنده ایدی . بناءً علیه مالیه ناظری بقیه‌سنك استقراضاً تسویه‌سنه لزوم کوستردی . بنده اختیار استدانه ایچون اموالك عدم کفایتی تبین ایتمك لازم کله‌جکندن اول امرده بوراسنك تدقیقنی تکلیف ایتدم . مجلس وکلا تحقیق ماده ووالیلرك تلغرافلرینی مطالعه ایلدی . عسکره ودوائره بر معاش ویرمك ایچون ۱۷۰۰۰۰ لیرایه لزوم کوروندی . آنك آلتمش بیکی موجود ایسه‌ده اوست طرفنك بر قاچ کون ایچنده ولایتلردن جلبی امکانی امید ایده‌مدیکندن استقراضه قرار ویردی . شو عدم امکانك باشلیجه سببی تحصیلات ، عسکر مخصصاتنه صرف اولنیور . مقام سرعسکرینك طوغرودن طوغرویه ولایاته تبلیغ ایتدیکی اراده موجبنجه عموم عساکر نظامیه وضبطیه بیرام ایچون دخی معاش ویرلمشدر . خزینه‌یه پاره ارسالی متعذردر یولنده آلنان جوابلر در طرف سرعسکریدن مذاکره اثناسنده استکناه مسئله اولندقده مشارالیه اشعارات محلیه موافق نفس الامردر چونکه سلاح آلتنده ایکی یوز بیك عسکر واردر . یقین وقتده روم ایلی طابورلرینك موجودی اراده ایله التیشر یدیشر یوزه ابلاغ اولندی دیه اشعارات وافادات سابقه‌سنی تکرار ایتمشیدی . بناءعلی هذا استقراضی استصواب ایدن مضبطه‌یه اموال ولایاتدن معاشاته وفا ایده‌جك مبالغك بیرامه قدر جلبنی اشکال ایلین حالکه عسکرك آزتمسیدر . او دخی درج اولنه‌رق حضور عالی‌یه عرض واعلام کیفیت قیلنمشیدی . بو حالده دولتك او اثناده تحت السلاح ایکی یوز بیك عسکری بولندیغنه علی الخصوص روم ایلی قطعه‌سی قوتی حادثه‌دن آز اول ارادهٔ مخصوصه ایله تزیید اولندیغنه جمله‌نك وقوف وتصدیقی لاحق اولمشدی . حتی فلبه حادثه‌سی اوزرینه بیرامك ایکنجی کونی سرایده عقد اولنان مجلسك مذاکره‌سی اثناسنده قوهٔ مسلحه‌نك مقداری ایکی یوز بیك اولدیغی مقام سرعسکریدن تکرار اولنمشدر . بونك صورت تقسیمنه کلنجه شمدیلرده قوهٔ عسکریه جدوللرینی باب عالی‌یه ویرمك عادتی جاری اولمدیغندن عسکرك مواقعه تقسیماتی معلوم دکل ایدیسه‌ده بر قاچ دفعه دردنجی ،

بشنجی و آلتنجی اردولرك داخل دائرهٔ محافظه‌سی بولنان محللرده عدم كفايت عسكريه ضبط وربطه مانع اولديغی ولايتلردن يازيلديغندن مذكور اردولرك موجودی صورولمشيدی . آلنان جوابلردن بو اردولرك هر برنده‌كی عسكر اوچ بيك ايله آلتی بيك آراسنده كوستريلمشدر . حجاز ، طرابلس غرب وكريد فرقه‌لرنده دخی دائما نقصان وقات عسكردن بحث اولونيوردی . قوهٔ موجودهٔ مشروحه‌نك قسم اعظمی روم ايليده بولنديريليور ايمش . مع هذا فلبه وقوعاتی مذاكره اولنور ايكن ادرنه قول اردوسنك (قول اردونك مقداری اوتوز بش بيك اولملق لازم كلير . ادرنه‌ده‌كی دوائر واقلام عسكريه دخی بو مقدار اولديغنی كوسترر) روم ايلئ شرقی‌يه كفايتی محققميدر سؤالی ايراد اولنمشيدی . سرعسكر لاحق علی صائب پاشا سلفی اولان عثمان پاشايه خطاباً آرناؤدلق قطعه‌سنده قرق بيك عسكر طوتيورسكز لازم كليرسه او عسكری بر هفته ايچنده دده اغاجه چيقاروب سوق قابلدر ديمه‌سی اوزرينه عثمان پاشا آرناؤدلغك عسكره احتياجنی ايراد ايلدكده علی صائب پاشا آرناؤدلرده مسلماندرلر وحميتلی آدملردر . بويله بر كونده غائله احداث ايدوب‌ده دولتك كليتلی بر قوتنی قارشولرنده تعطيل ايتديرمك ايسته‌مزلر ، آرناؤدلغی بيانلر بونی تسليم ايدرلر زميننده بيان افكار ايلمشيدی . عثمان پاشا ايسه ايجاب ايدرسه يكرمی درت ساعت ظرفنده ادرنه رديف طابورلرينی تحت سلاحه آلمق قابلدر ، آرناؤدلق طرفندن عسكر جلبنه نه حاجت ديمش ايدی . بناءً عليه شرقی روم ايلی‌يه درحال عسكر سوق اولنمقله برابر بونی ايجاب ايدن احوالك برلين معاهده‌سی احكامندن اولديغی اوزره معاهدهٔ مذكوره‌يی امضا ايدن دولتلره بيلديرلمسنه قرار ويرلمشيدی . مجلس وكلادن بو خصوص حقنده قلمه آلنان مضبطه‌نك صورتی بروجه آتی درج اولنور :

« فلبه‌دن ادرنه‌يه كلن شمندوفر تره‌نك شرقی روم ايليده مليس عسكری طرفندن توقيف وتلغراف خطنك تعطيل اولنمسندن طولايی ادرنه ولايتی وبلغارستان قوميسری نهاد پاشا ايله اجرا قلنان مخابرات وتحريرات خارجيه كتابتی وساطتيله سفرای اجنبيه‌دن دخی استحصال ايديلن معلومات اوزرينه بامر وفرمان همايون جناب پادشاهی بوكون مابين همايون ملوكانه‌ده مجلس عقديله بو خصوص مذاكره واولبابده شفاهاً شرف‌متعلق بيوريلان ارادات حكمت آيات حضرت خلافتپناهی تلقی اولوندی . ايضاحات واقعه‌يه نظراً بو وقوعاتك خبر آلنمسی

اوزرينه ادرنه ولايتندن ونهاد پاشادن سوأل كيفيت اولنمقله برابر حفظ آسايش ايچون تدابير لازمه‌نك اجراسى وبورادن معاونت عسكريه‌يه لزوم وار ايسه بيلديرلمسى شرقى روم ايلى ولايتنه يازلمش ايسه‌ده اورادن جواب آلنه‌ميوب فقط ادرنه ولايتنك اشعارنده شرقى روم ايلى مليس عسكريله مخلوط بر طاقم باشى بوزوق سواريلر حدود ولايته قره‌غول ديكمكده واوته طرفده شمندوفرى بوزمقده اولدقلرى بيلديريلديكى وبونلرك شمندوفرلرى توقيف وتلغراف خطنى قطع ايتمك كبى حركتلريله برابر حدوده مسلح عسكر سوقى علناً اظهار سوء نيت وشقاوت اولديغندن حركات تدافعيه وتحفظيه‌ده بولنمق اوزره حدوده ايكى قطعه سوارى طوپيله ايكى طابور پياده تعيين اولنديغى وشو مفسدت بلغارستانله برلشمك افكارينه مبتنى اولاجغى كبى ايچلرنده بولنان اهالئ مسلمه حقلرنده بر معاملهٔ غدارانه‌ده دخى بولنه‌جقلرى ملحوظ ايدوكى كوستريلمش ونهاد پاشانك اخيراً كلن ١٩ ايلول سنه ٨٨٥ تاريخلى تلغرافنده دخى پرنسك روسجق طريقيله فلبه‌يه كيتمك اوزره دون بعد الظهر وارنه‌دن حركت ايتمسيله اقشام اوزرى فلبه‌يه واصل اولاجغى وبلغارستان مجلس عموميسى شهر حالك ٢٢ نجى كونى عقد اجتماعه دعوت اولنديغى وپرنسك قرار نامه‌سى موجبنجه عسكر ايله رديف فرقه‌سنك سلاح آلتنه جلب ايدلديكى بيلديرلمش وشو اشعارات ومعلومات اوزرينه بلغارستان حدودنده بولنان محالرجه تدابير تحفظيه‌يه رعايت اولنمسى ضمننده اقتضا ايدن ولايتلره باب عاليدن وصاياى لازمه اجرا قلنديغى كبى عساكر شاهانه قوماندانلرينه دخى تعليمات مقتضيه اعطاسى طرف سر عسكرى‌يه تبليغ اولنمش وتحريرات خارجيه كاتبنك ويرديكى ورقه‌يه نظراً سفرا ايله وقوعبولان ملاقاتده روسيه ايلچيسنك بيان وحكايه اولنان افاداتنك خلاصه‌سى اياستفانوس معاهده‌سنى ياپانلر برلين عهد نامه‌سنى تنظيم وامضا ايدنلردن زياده احوال شرقيه‌يه واقف اولدقلرى وشرقى روم ايلينك بلغارستاندن آيرلمق احتمالى اولمديغى جهتله اهالينك آرزوسنه مبنى پرنس فلبه‌يه كيدرك ايش اولمش بيتمش حكمنده بولنديغى ودولت عليه بوكا سلاح ايله مداخله ايده‌جك اولورسه قارشوسنده يالكز روسيه دولتنى دكل اسمنى سويلمك ايسته‌مديكى بعض دولتلرك دخى كورينه‌جكى زميننده اولديغى كبى اوستريا سفيرى دخى بو يولده ادارهٔ لسان والمانيا سفيرى وقوعات مذكوره‌يه اظهار تعجبله عدم معلومات بيان ايتمش وانكلتره ايلچيسى دخى روسيه سفيرندن بويله بر وقعه

ايشتمش ايدوكنى بيان ايله بلغارستانك اشبو تشبثات عسكريه‌سنده روسيه ضابطلرينك نه حركتده بولنه‌جقلرى سوأل ايدلسه مناسب اوله‌جغنى افاده ايتمش اولديغى اكلاشيلمشدر .

تفصيلات معروضه‌دن مستبان اولديغى اوزره بو مسئله شايان اهميت وقوعاتدن اولديغى كبى تبليغ اولنان ارادهٔ شفاهيهٔ حضرت پادشاهى دخى بو ايشك شكلى مسئلهٔ زائله‌دن اول اتفاق مثلثدن تحدث ايدن احواله مشابه اولمسى ومقدما هرسك طرفلرنده اوفاق تفك چته‌لرك ظهوريله اكا دولت عليه‌جه اهميت ويرلمامسى واوارالق شمديكى انكلتره قابينه‌سنك ينه موقع اقتدارده بولنمسى نه كبى نتايجى مستلزم اولديغى محتاج بيان اولمديغى كبى شمديكى احوال صادره‌نك احوال سابقهٔ مبحوث عنهايه مطابقت ومماثلتنه وبو كبى وقوعات اوزرينه اتخاذ اولنه‌جق تدبيرده جزؤى خطا وقوعى مضرات عظيمه‌يى داعى اوله‌جغى دركار اولمسنه بناءً بو بابده التزام كمال بصيرت وانتباه اولنه‌رق بزجه متحتم اولان هر درلو تدابيرك افاتهٔ وقت اولنمقسزين استحصال واستكمالى امر اولمسيله ودونكى كون نهاد پاشادن وسفارتلردن و آژانس هواس تلغرافلرندن آلنان خبرلر پرنسك حركات مشروحه‌سنك صحتنى مبين وادرنه ولايتى خطى امتيازينه بلغار عسكرى كلديكنه دائر ادرنه ولايتيله قوماندانك اشعاراتى دخى تصميمات فسادكارانه‌يى مؤيد اولديغى كبى پرنسك جمع عسكره تشبث ومجلس مبعوثانى دعوت ايلمسى تقرر ايلديكى وكنديسى دونكى كون فلبه‌يه متوجهاً روسجقدن حركت ايتديكى روسجقده مقيم فرانسز قونسلوسنك، فرانسه سفيرينه كلوب صورتى سفير مشاراليه طرفندن بعدالظهر ارسال اولنان تلغرافنامه‌سندن واو صره‌ده قرناى حضرت پادشاهيدن حاجى على بك واسطه‌سيله دخى تبليغ بيوريلان برصورتك مندرجاتى فرانسه ايلچيسنك ويرديكى معلوماته مطابق بولنمسندن وينه بو كون ادرنه قوماندانندن طرف سرعسكرى‌يه كلوب منظور عالى بيورلديغى افاده قلنان تلغرافنامه‌ده بلغارلرك خط امتياز اوزرنده‌كى حركتلرى توضيح وتكرار ايدلمسندن مواد مذكوره‌نك صحتنده وروم ايلئ شرقى ايله بلغارستان اتحادينى درعهده ايليان بلغار پرنسى اولديغنده اشتباه قالمديغى جهتله بوندن صوكره قابل اولديغى قدر دها زياده تفصيلات اخذينه سعى اولنور ايسه‌ده اساساً لازم كلن تدبيرى بوكا تعليق اضاعهٔ وقت وزمان ايله مضراتى مستلزم اوله‌جغى بديهى بولنمسيله تدبير عاجل ايچون اعمال افكار قلنمشدر.

تعليمات سنيه اساس مذاكره اتخاذ اولنه‌رق متحتم الاتخاذ اولان تدابير روم ايلئ شرقينك پای تخت سلطنت سنيه‌يه قريبتی وموقعاً اهميتی جهتيله اياستفانوس معاهده‌سنك بوكا دائر اولان فقره‌سی برلين قونغره‌سنجه بزه برچوق فدا كارلق تحميليله تعديل ايديله‌رك اوراسی طوغريدن طوغری‌يه حكومت سنيه‌نك ادارهٔ عسكريه‌سی آلتنده بر ايالت ممتازه حالنده قالمش اولديغی حالده شمدی بلغارستان ايله برلشديرمسی يولنده واقع اولان تشبثات عهده منافی ودولت عليه‌جه حالاً وآتياً وخامتی داعی بر حركت عصيانيه اولمسيله مسئله غايت مهم واراده بيورلديغی اوزره ايشك هر جهتنك تدقيق وموازنه‌سيله بر تدبير سالم اتخاذی متحتمدر .

روم ايلئ شرقی حكومت واهاليسی ايله بلغارستان پرنسنك شو حركات عصيانيه‌سنه قارشو دولت عليه‌نك حقوق مقدسه‌سنك محافظه‌سی نه كبی تدابيرك اتخاذيله قابل اوله‌بيله‌جكی ملاحظه وتأمل اولندقده بو بابده ايكی طريقدن برينه كيدلمك لازم كلوركه بونك بريسی شو حركات عصيانيه‌دن طولايی دولتلره بيان شكايتله پرنسك وروم ايلئ شرقينك دائرهٔ عهديه‌لرينه ارجاعی طلب اولنمق وديكری دخی هر دولت وحكومتك وظيفهٔ اساسيهٔ حكمرانيسی مقتضاسندن اولديغی اوزره حكومت سنيه تسكين عصيان ومحافظهٔ حقوقی ايچون قوهٔ عسكريه‌سنه مراجعت ايتمكدر . وشو حالده بونلرك هانكيسی مقتضای حال وزمانه وحقوق سلطنت سنيه‌يه موافقدر . وهر برنده تخطر اولنان محذورلرك يكديكره نسبةً هانكيسی اهوندر . ايشته شونلرينك تأمل ومقايسه‌سی لازم كلمشدر .

برنجی تدبيره تشبث اولنديغی يعنی دولتلره مراجعت طرفنه كيدلديكی حالده دولت عليه اولا كندی ملكنده ظهور ايدن بر عصيانك تسكينی دولتلرك توسطنه حواله ايتمش وخصوصيله روم ايلئ شرقيده بر اختلال ظهورنده اورايه عسكر سوقی امرنده عهداً حائز اولديغی صلاحيتی دخی ترك ايلمش اولور . بونكله برابر دولتلرك شمدی‌يه قدر ممالك سلطنت سنيه‌يه متعلق بوكبی مسائلده كوستردكلری اوضاعه نظراً مخابراتله وقت كچه‌رك بو تدبيردن استفاده اميد ايديله‌مامسيله مسئله اولمش بيتمش حكمنی آلور . ثانياً بويله بر حركت عصيانيه اوزرينه حكومت سنيه‌يه عائد اولان وظيفه‌نك ايفاسيله مدافعه اولنمقسزين روم ايلئ شرقينك بلغارستانه التحاقی حاصل اولور ايسه بو حال منويات مضره اربابنی دخی تحريك وتشجيع ايتمش ودولت عليه‌جه فوق العاده اجتناب اولنه‌جق سوء امثال صيره‌سنه كچمش

اولور . وخصوصيله او كبی احوالده هر حكومتك اقدم وظائفی اولان محافظهٔ حقوق ايله ارائهٔ قدرت امر اهمنده ظهور ايليه‌جك خطا حكومت سنيه‌نك داخلاً وخارجاً شان وحيثيتی ايله نفوذينه ايراث نقيصه ايليه‌جكی بديهی كورونور .

الحاصل شو مسئله‌ده دولتاره مراجعت طرفنه كيدلمسی هم وجوهله حقوق سلطنت سنيه‌يه منافی همده فائده‌سزلكی تجربه اولنان بر طريق اختيار ايدلمش اولاجغی دركاردر . تدبير ديكره كلنجه واقعا اورايه عسكر سوقی اولا روسيه دولتنك وبلكه سائر بعض دولتلرك اعتراضاتنی دعوت ايتمسی ثانياً شو اعتراضات يالكز قولده قالميوب روسيه دولتنك فعلاً بلغارلری محافظه ايتمك درجه‌لرينه قدر كيتمكله قيام ايلمسنی موجب اوله‌بيلمسی ثالثاً دولت عليه‌جه بر طاقم مصارف فوق‌العادهٔ عسكريه اختيارينه مجبوريت حاصل اولمسی كبی ملاحظات وارد خاطر اولور . ايشته شو ايكی تدبيرك بالنسبه هانكيسی اهون وارجح اولديغی مقايسه اولندقده چونكه مسئله‌نك شكل حاضری بر عصيان داخليدن عبارت وبونك دفع وتسكينی ايسه متحتم وظيفهٔ حكومت اولديغی حالده بلغارستان پرنسنك حركات فساديهٔ عسكريه‌سنی تدابير متقابلهٔ عسكريه ايله دفعه مسارعت قيلنمز ايسه ضياع حقوق ايله برابر ادرنه ولايتنی وپای تخت سلطنت سنيه‌يی هر بار تهديده ويوقاريده بيان اولنديغی اوزره امثالنی تشجيعه باعث اولاجغی وبو ايسه نه منفعت دولته نه‌ده وظيفهٔ حكومته موافق اولمامقله برابر انظار دوليه وعموميه‌ده معترض فيه اولاجغی محل اشتباه دكلدر .

چونكه هرسك غائله‌سی دخی مباديده كوچك بر حادثه ايكن تدابير متحتمه‌ده افاتهٔ وقت اولنمسی نتايج معلومهٔ وخيمه‌يی دعوت ايتديكی كبی بوسنه و هرسك اداره‌سنه دائر اندراشی لايحه‌سنك دولته تكليفی واستحصال آرای اهالی ايچون هر دولتدن قوميسر ارساليله امور داخليهٔ دولته مداخله‌يه مبدأ آچيلمسنی موجب اولمش ونهايتنده ايسه شو حاللر وقتيله فسادك توسعنه مقاومت ايتمه‌مكلكمزه بناء اولنه‌رق سببيتی دخی دولتلر طرفندن حكومت سنيه اوزرينه براغيله‌رق حقوق دول ومااله استناداً وقوعبولان تشكيات ومدافعات نظريه‌نك اصغاسنده اظهار معذرت قيلنمش اولمسيله شو روم ايلی شرقی حادثه‌سی دخی عينی نتيجه‌يی حاصل ايتمه‌مسنه دقت وجائب اموردن كورولمشدر . بناءً عليه سوق عسكر خصوصنده وارد خاطر اولان احتمالات وملاحظات سببيله حقوق سلطنت سنيه ايله معاهدهٔ

دولیه‌یه قارشی روم ایلیٔ شرقی ولایتی ایله بلغارستان پرنسنك وقوعه کلان حرکات عصیانیه‌لرینك حالیله ترکی یاخود او حکمده بولنان دولتلره مراجعت تدبیرینك اختیاری طرفنه کیدیله‌میه‌جکی درکار اولمسنه وسوق عسکر خصوصنده دوشنیلان محاذیردن الٔ مهمی بوکا تعربض ایده‌جك دولتلرك اعتراضات وحرکاتی بحثی اولوب اویله بر حال ظهور ایده‌جك اولور ایسه آنك‌ده تعین ایده‌جك شکل ورنکنه کوره ایجابنك اولوقت مطالعه‌سی لازم کله‌جکنه واکرچه روم ایلیٔ شرقی‌یه طرف دولت علیه‌دن عسکر سوقی عهداً والینك طلب واشعارینه معلق ایسه‌ده بوکون ادرنه ولایتندن مابین همایونه کلوب اثنای مذاکره‌ده قرائت اولنان تلغرافنامه ایله دخی مؤید اولدیغی اوزره والی حکومتدن وملیس قوماندانی مأموریتندن اسقاط ایدلمش وبلغارستان پرنسی حدودی تجاوزله مملکتی ضبطه قیام ایلمش اولمسنه بناءً برطرفدن اسباب موجبه‌سی دولتلره تبلیغ اولنمق اوزره همان عسکر سوقی تدبیرینك ترجیحنده اتفاق آرا حاصل اولمشدر .

عصیانك بغتةً ظهوری کبی سوق عسکر خصوصنده‌ده نه قدر التزام سرعت اولنور ایسه تأثیر وفائده‌سی او نسبتده اولابیله‌جکندن وبلغارستان پرنسنك دون صباح روسجقدن حرکت ایلدیکی فرانسه سفارتنه کلان تلغرافدن مستبان اولدیغی کبی بلغارستان هیئت مبعوثاننك اجتماعی دخی شهر جاریٔ فرنکینك یکرمی ایکیسنده یعنی بوندن ایکی کون صوکره واقع اولاجغندن وادرنه خط امتیازینه قدر کلوب آنی‌ده تجاوزه جرأت ایلین بلغار عسکرینك درحال ولایتدن سوق عسکر اولنمسی تدبیریله رجعت ایلملرینه نظراً بوکون ویارینه قدر ادرنه‌ده بولنان قوهٔ عسکریه روم ایلی شرقی حدودندن ایچرو ادخال اولنوبده لغو اولنان حکومت مشروعه‌نك اعاده‌سی وبلغار پرنسی اورایه قوهٔ جبریه ایله کیره‌جك اولور ایسه عسکرله مقاومت واخراجی تدابیرنده اثر فعلیٔ سریع کوستریلیر ایسه محاذیر مشروحه بر طرف ایدیله‌جکندن تهیئات وسوقیات عسکریه وادرنه‌دن سوق اولنه‌جق عسکره بدل ترتیب قوهٔ ظهریه ایچونده تدابیر سریعه اتخاذی وبرده بوغاز ووارنه‌یه ایکیشر زرهلی ارسالی بلغارستانك بحراً تشبثاتی کسر وابطال ایده‌جکندن وادرنه ولایتنك اشعارات متوالیه‌سیله دخی اخطار قلندیغی اوزره بلغارلرك شو حرکت عصیانیه‌سی آراسنده اهالیٔ اسلامیه حقلرنده وقوعی ملحوظ اولان تعدیاته میدان ویرلمه‌مسی وامید خلاص ایله ساحله طوپلانه‌جق اسلام عائله‌لرینك بحراً تحت حمایه ومحافظه‌ده

بولنديرلمسيچون ينه مذكور ليمانلره ايكيشر نقليه واپورى كوندرلمسى ايجاب ايده‌جكندن ايشك تدبير بحريسنك‌ده تسريعى وقاعدهٔ قديمهٔ دوليه‌يه وخصوصيله بر مدتدنبرو دولتلرجه اتخاذ اولنان مسلك حريصانه‌يه نظراً بر دولتك قوام شان وشوكتى ومحافظهٔ حقوق ومنافعى ايله بين الدول تأثير نفوذى قوهٔ عسكريه‌نك درجهٔ انتظامنه وترتيباتنه منوط وتدابير ديپلوماسيه‌نك تأثيرى دخى اكا مربوط ايدوكندن عساكر شاهانه‌نك اكمال نقايص وتنظيماتى لزوم ووجوبنك عرضى علاوهٔ مذاكرات قلنمش اولمغله مذاكرات معروضه رهين تنسيب عالى اولديغى حالده ايفاى مقتضياتنك دوائر متعلقه‌سنه حواله‌سى لازم كله‌جكى بالاتحاد تذكر اولنوب بو صره‌ده نهاد پاشا واسطه‌سيله تعميق معلومات وبلغارستان پرنسندن واسطهٔ مناسبه ايله اجراى استيضاحات اولنمسى حقنده متعلق بيوريلان ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهى اوزرينه دخى ايجاب حال عريض وعميق دوشونيلدكده مشاراليه نهاد پاشايه اوده‌سا طريقيله وقوعبولان اشعاراتك جوابلرى كلمه‌مش ايسه‌ده كندوسى دونكى كون وبوكون كوندرديكى اوچ قطعه تلغرافنده حادثه‌يى تماميله بيلديرمش اولديغندن وپرنس وهيئت مديران رئيسى دخى صوفيه‌ده بولنمدقلرندن آرتق مشاراليه نهاد پاشا ايله مخابره ايده‌جك بر جهت قالميوب پرنسدن طلب ايضاحات اولنمسى جهتنه كلنجه كندوسى عهداً معين اولان حدود وظيفه‌سنى تجاوز وبا فرمان عالى حائز اولديغى امارتك دائره‌سنى فكر عصيانكارانه ايله وروم ايلى شرقى اهاليسنك دعوت غير مشروعه‌لرينه اجابتله توسيع ايلمك ايستمسى اوزرينه بوبابده دولت عليه‌يه مراجعت ايتمامسى وحركاتنى مخفى طوتمسى امر طبيعى اوله‌رق شو حاللرك اوزرينه سلوك ايتديكى مسلكك سوألى يولنده هرنه يازلمش اولسه بو معامله‌يى يعنى اولسه اولسه كنديسنى تدابير ماديه ايله دائرهٔ مشروعيته ارجاع ايتمك لازم كاوركن دولتجه استيضاح صورتنك اختيار قلنمسنى اثر ضعف عدايده‌جكى كبى بو تبليغات صيره‌سنده شايد طوتديغى طريق غير مشروعدن رجوع ايلمز ايسه قوهٔ ماديه ايله مدافعه اولنه‌جغى يولنده واكا مماثل زمينلرده اجراى اخطارات قلنمش اولسه او تقديرده دخى دولتك بالآخره فكر وتدبيرى نه اوله‌جغنى آكلايوب تحريراً اعتذاراتى هرنه صورتده اولور ايسه اولسون فعلاً تدابير وحركاتنى دها زياده تقويه ايلمش اوله‌جغى بديهى بولنمسيله بو صورتك مقتضاى حاله

موافق اوله‌میه‌جغنده کذلك اتفـاق آرا حاصل اولدیغی محـاطعلم عالی بیوریلدقده قاطبهٔ احوالده امر وفرمان حضرت ولی الامر افندمزکدر .

سوق عسکر کیفیتی نزد پادشاهی‌ده ترددانی موجب اوله‌رق ینه برطاقم اسئلهٔ عالیه ایراد ایدیلدیکندن عید اضحی‌نك ایکنجی بازار ایرتسی کوننك کیجـه‌سی هیئت وکلا مسئله‌یی تکرار مذاکره ایله مضبطه‌سنی یاپوب عرض ایلدی. ایکنجی مضبطه‌نك عرضـندن بر مدت صوکره سـائر وکلا طاغیلوب بنم سرایده قالمقلغم ایچون اراده کلدی . هیئتك عودتندن صوکره‌ده مابینجی محمود بك النده مضبطه اولدیغی حالده ورود ایدرك طرف شـاهانه‌دن اولمق اوزره برفقره‌سنی اسـتیضاح ایلدی .

جوابی اعطـا اولندیغی صره‌ده ایدی‌که عثمان پاشـا محمود بکه خطاباً بر آز نقصان دیدیکم عسکرك جلب وجمعی چوق زمانه محتاج دکلدر . بو نقصانك یکرمی درت ساعت ایچنده اکمال وسوقی ممکندر دیه‌کندیسنك مؤخراً بیان ایتمش اولدیغی مانعهٔ نقصانی تقیید وتحدید یعنی اولکی افاده‌سنی تأیید وبوراسنك حضور عالی‌به عرضنی محمود بکه توديع ایتدی . تبدلدن صوکره‌کی حالده کنجه علی صـائب پاشا سرعسکر اولدیغی کبی دده اغاج طریقیله غایت آز زمان ایچنده ادرنه حدودینـه قوهٔ کلیه سوقنك امکاننه دائر سبق ایدن فکر ورأینك تماماً قابل اجرا اولدیغنی بالفعل اثبات ایتمشدر .

محمود بکك بر محلنی سـؤاله مأمور اولدیغی مجلس وکلا مضبطهٔ ثانیه‌سـنك بر فقره‌سنده شویله یازلمشیدی‌که : « بو مثللو حادثاتده اتخاذ اولنه‌جق تدابیر اوچ صـورتدن عبارت اولوب بری حصراً دیپلوماتیق تدابیره، دیکری ینـه حصراً قوهٔ عسکریه‌یه مراجعت اولنمـی، اوچنجیسی هر ایکیسـنك برلکده اجراسی اوله‌رق موضوع بحث اولان بلغارستان اتحادی تشبثاتنك کسر وابطالنده مقصد دولتك تأمین اولنه‌بیلمسـنه ایسه منحصراً دیپـلوماتیق تدابیر کافی اوله‌ماز . » الحاصل مضبطه‌نك اصل مدلولی قوهٔ حیاتیه ارائه‌سنك لزوم قطعیسنی حاوی‌ایدی. قوهٔ عسـکریه‌یه مراجعت تدبیری مضبطـه‌ده التزام اولونمسه وبو تدبیر قسماً اولسون اتخاذ قلنمامش اولسه‌یدی تهلکه ومخاطره دها عاجل دها جسیم اولوردی.

سوق عسکر ایله بلغارلرك ماکدونیایه تخطیاتنه ویونانیلرك تجاوزاتنه اولسون سد چکیلمشدر . بر دولتك دیکر دولتلر نزدنده وقع وموقعی کندوسنك قدرت

واثر حیاتی درجه‌سیله متناسب اولمق قواعد کلیه‌دندر . ملکنی محافظه ایده‌مین حکومتك موازنهٔ دولیه‌یی محافظه‌یه اقتداری اولویتله منسلب اولدیغندن اویله دولته میانهٔ دولده یر ویریله‌میه‌جکی وآنك عدم اقتداردن غیری بر قصوری بولنمسه یعنی دیکر دولتلره ضرری اولمسه بیله جمعیات دولیه‌نك منفعت توازنی ایچون مقامنه رفته رفته دیکرلری کچه‌جکی تواریخ عالمك هیچ غلط ایتمه‌مش قاعده‌لرندندر . دولتك دخی یونان مسئله‌سنده اولسون معاونت دولیه‌یه مظهریتی ، بو مسئله منحصراً مکالمات دولیه واسطه‌سیله حل اولنسون فکرینه مقابل اثر حیات دخی ابراز اولنسون فکرنده دوام و بو دقیقه ذکری سبق ایدن مضبطه ایله تأکید واعلام قیلنمش اولمسنك اثر ونتیجه‌سی عد اولنور . بوراسنی انکلتره دولتی خارجیه ناظری سابق لورد روزبرینك ۱۸۸۵ تاریخنده اسطار ایتدیکی تحریرات عمومیه دخی تأیید ایلر . بوتحریراتك فقرات مهمه‌سنك فرانسزجه صورتی زیرده عیناً یازلمشدر :

انکلتره خارجیه ناظری لورد روزبرینك تحریراتنك فقرات مهمه‌سی

Le gouvernement anglais pensait franchement à cette époque que le réglement auquel où était arrivé par suite de ces négociations n'était pas tout-à-fait aussi favorable à la Grèce qu'on aurait pu le désirer. Mais il donnait à la Grèce une vaste et importante augmentation de territoire, avec une population, au total bien appropriée à son gouvernement. C'était la meilleure solution qu'on pût obtenir sans un conflit qui certainement aurait épuisé les deux parties contestantes et dont le dévouement n'aurait pu être que perilleux pour la Grèce. C'est pourquoi la Grande Bretagne se joignit aux autres puissances pour en recommender l'acceptation au gouvernement héllénique.

Le gouvernement en réponse déclara que la Grèce désirait la paix et était reconnaissante envers l'Europe de ses efforts en faveur d'une solution pacifique de la question.

Il recommandait à la justice et à la considération des grandes puissances, les populations de race hellénique laissées en dehors des nouvelles frontières, et il notifiait son acceptation des territoires à lui attribués sans objection ni conditions ultérieures.

Sur ce là Grande Bretagne et les autres puissances médiatrices pressèrent la S. Porte d'adhérer définitivement et sans retard à l'arrangement proposé:

Il fut rédigé sans forme d'une convention entre les grandes puissances et

la Turquie du 24 mai 1881 comme étant le résultat de la médiation visée par l'article 24 du traité de Berlin, et comme destiné à donner une solution définitive à la question.

Il fut en outre inseré dans une convention entre la Turquie et la Grèce.

Le Gouvernement anglais prit à ces négociations une part prééminente et responsable.

Le Gouvernement de Sa Majesté a été incapable d'apercevoir dans les évenements qui ont suivi un motif de nature à justifier la réouverture de la question et n'a pas le droit de revenir sur la validité de ces engagements reculés et solennels.

لورد مشار اليه يونان دولتنك ترك سلاح ايتمسى ايچون تضييقات دوليه اجرا اولنمسنى ايكى سببه بنا ايتمشدر . برى دولت عليه‌نك قوۀ جسيمۀ عسكريه‌سى يونان حدودينى صارمش اولديغندن يونان دولتى محاربه‌يه تصدى ايدرسه كندى خراب ومحوينى كندى حاضر ايتمش اولاجغى ماده‌سيدر . ديكر سبب بر قاچ سنه اول حدود يونانيه برلين قونغره‌سى قرارينه تطبيقاً تصحيح اولنمق لازم كلدكده جريان ايتمش اولان مذاكراتك نتيجه‌سى بولنان مقاوله‌يى محافظه‌يه انكلتره‌نك ناموس وحيثيتى متكفل اولارق آنك اخلال احكامى مجاز كورولمامسيدر . مذاكرات مشروحه زمان وكالتمده واقع اولمشيدى . يونانستانه ترك اراضى ايچون يونانيلرك ايلروده توسيع ملك داعيه‌سنده بولنماملرى ، بولنورلرسه حكومت عثمانيه حركتنده مختار قالمسى يعنى دولت يونانيه‌نك بقاسنى متكفل اولان دول اربعه طرفندن بركونا مداخله وقوعبولمامسى شرط اتخاذ اولنمشيدى . بو تكليفى مصدق اولارق قونفرانسده بولنان سفرا دولتلرندن مأذوناً باب عالى‌يه بر سند منفرد دخى اعطا ايتمشلردر .

لورد روزبرينك رمز ايلديكى مذاكرات بو ايسه‌ده مشار اليهك تحريراتنده بالطبع تذكر اولنمامش بر سبب دها واردركه اوده محاربه ظهور ايدرسه كريد جزيره‌سنك دولت عثمانيه‌يه ارتباطنه خلل كلوب ده بحر سفيد موازنه‌سنك بوزولمسى ملاحظه‌سيدر . بحر سفيد آطه‌لرى بربرينه مربوط اولوب هانكيسى آخر دولته ويريله‌جك اولسه ديكرلرينك پياپى سلسلۀ ارتباطى بوزيلور . بو آطه‌لر آسيانك قره قوللرى حكمنده اولديغندن اونلرك ملك عثمانى عدادندن چيقمسى بالآخره سواحل اسياى عثمانى‌يى دخى مخاطره‌يه دوشورير . درجنك

اول کریدك کیتمسیله مصر ، حجاز ، طرابلس غرب ، بنغازی یارم عصر کچمه‌دن دائرهٔ حکم ونفوذیمزدن چیقابیلور .

آق دکزده موازنهٔ دولیه‌ده مختل اولورکه بو اختلالك چوق ضرری بزه عائد اولور. (اخیراً کرید جزیره‌سنه پرنس ژورژك تعیینی روسیه ایمپراطوری لوندره قابینه‌توسنه تکلیف ایتدکده لورد سالیسبورینك مخالفت ایتمك ایستمسی – که تفصیلی صاری ومائی کتابلرك مطالعه‌سندن آکلاشیلیر – ملاحظات مشروحه‌یی مؤیددر .) الحاصل او ایامده دیمشدم‌که یونانیلره بلا سبب اراضی ترکنه دائر برلین قونغره‌سنده ویریلن قرارك اساسی کندی امضامزله قبول ایتمه‌مز مقتضای حکم قدر اولوب سزای تأسف ایسه‌ده بوندن صوکره لازم اولان شی شو تعهد غیر مشروعك دائره‌سنی عائد اولدیغی محلده توقیف ایله تعدیل اسفه چاره آرامقدر . یوقسه آق دکزك موازنه‌سی میل اوستنده طورمقده اولدیغندن تعهد مذکوری قطعات بحریه‌یه نقل ایتدیروب ده شو موازنه‌یی زیر وزبر ایتمك جائز اولاماز . موازنه نقطه‌سندن قطعاً للنظر کریدك وآنده واقع ومثلی آق دکزده معدوم سوده لیما‌نلك بزدن منتزع ویونانیلره منتقل اولمسنده‌کی مضرت دخی جسیمدر . شرقی روم ایلی مسئله‌سنه عائد ایضاحات صره‌سنده کرید ایچون استطرادلره کیریشلمسی لورد روزبری طرفندن مسئلهٔ مذکوره‌نك ظهوری اثناسنده یونانیلرك ترویج مطالبنه مانع عد اولنان اسبابدن الك مهمی بیان و بو مهم وقتیله بنم طرفمدن دخی نظر اعتنایه آلنمش اولدیغی اثبات ایچوندر .

مختاریتله اداره اولنان مملکتلرك صورت مختاریتلری یا سیاسی یا اداری درکه حقوق اداره اصطلاحنجه بوکا مختاریت سیاسیه ، مختاریت اداره اطلاق اولندیغی معلومدر . استقلاللری حاصل اولمزدن مقدم مملکتین وصربستانك وبو کونکی کون خدیویت مصریه ایله بلغارستانك مختاریتلری مختاریت سیاسیه‌در . مملکتین وصربستان بزده ایکن آنلره لدی الحاجه مداخلهٔ عسکریه اجراسیچون دول معاهده‌نك انضمام آراسی شرط اتخاذ اولندیغی کبی الحالة هذه مصرده وبلغارستانده دولت متبوعه‌نك مداخلهٔ مسلحه‌سی دخی دول معظمه‌نك قرارلرینه محتاجدر . لکن شرقی روم ایلینك مختاریتی صرف اداره‌یه منحصر اولدیغندن عند الایجاب سوق عسکر ایچون دولتلرك استحصال آراسنه لزوم یوقدی . نته‌کیم برلین عهد-

نامه‌سى « ايالت مذكوره‌نك اسايشى مختل اولدقده باب عالى تدابير عسكريه‌يى اجرا ايدوب بعده دول معاهده‌يه خبر ويرر » ديه برمادۀ صريحه‌يى شاملدر .

ايشته بو حقه بناءً شرقى روم ايلى‌يه سوق عسكرله آسايشك اعاده‌سنى وبلغارستانك بو ايالتله اجتماعنه ممانعت اولنمسنى وشو تدبيرك اسباب موجبه‌سى بر موجب عهد دولتلره بيلديرلمسنى رأى ايتدم كه مجلس وكلانك اتفاق آرا ايله ويرديكى قرارده بو ايدى . لكن بو صورت طرف شاهانه‌دن قبول اولنمدى .

سنۀ مذكوره ذى‌الحجه‌سنك اون بشنجى كونى باب عالى‌يه كيدر ايكن قره‌كويده يتيشان ياور صحابتيله مابينه كوتورلدم درحال حضوره چيقارلدم . بر ساعت دوام ايدن مخاطبات ومعاتباتدن صكره حضوردن چيقمه‌يه مأذون اولدمسه‌ده عقيب خروجده براز بكله‌مكلكم اراده‌سنى الدم . حاجى على بكك تبليغ ايتديكى ديكر امر اوزرينه اقشام ساعت اون ايكى‌يه قدر سرايده توقف ايلدم . اوصره‌ده سرعسكر عثمان پاشا باب سرعسكريدن كله‌رك بنى لاجل‌الطعام اوطه‌سنه دعوت ايلدى . طعامه باشلانمق اوزره ايدى‌كه عجالةً طرف شاهانه‌دن چاغرلدق كيتديكمزده حضوره چيقه‌ميوب ايكى ساعت دائرۀ همايونه متصل حجره‌ده قالدق بعده منفرداً حضوره ايستنلدم . ابتدا مهر همايون طلب بيورلدى . بعد تسليم الامانه دائرۀ خصوصيه‌ده محبوسيتم وقوعه كلدى . شو تنكناى اضطرابده اوچ ساعت قدر وقتمى متيقظاً امرار ايلدمسه‌ده بعده تأثير متاعبله اويقويه ياتدم . وبعده سامعه‌يه كلن امر انتباهه اتباعه مجبور اولدم .

شرقى روم ايلى‌يه عسكر سوقنى التزام ايله‌يشم كويا ذات شاهانه‌يى خلع مقصدينه مبنى ايمش بناءً عليه صباحه قدر دوام ايدن اسئلۀ دورادورك جوابلرينى ويرمكله مشغول اولدم . الحاصل اوكيجه قلبه‌ده بر پرنس مهم بر اسلاو حكومتى اساسنى قوريور و بوكا ممانعت ايتمك ايستيان بر آدم استانبول سراينده بو ازعاجلره اوغرايوردى . ايرتسى كون كه جمعه‌ايدى سلاملقدن عودت پادشاهى وقوعندن صكره اطلاق اولنديغمدن خانه‌مه كلدم كه او صره‌ده كوريلن اوراق حوادثدن كامل پاشا صدارته كلديكى وقسماً تبدل وكلا وقوع بولديغى اكلاشلدى بعدالتبدل دول معظمه شرقى روم ايلى‌يى حال اصليسنه ارجاع وبونك ايچون مداخلۀ مسلحه اجرا ايتمك دولت متبوعه‌نك حقوق عهديه‌سندن اولوب كنديلرينك بويله بر مداخله‌يه اعتراضه ويا اشتراكه صلاحيتلرى بولنمديغنى صور متنوعه ايله باب عالى‌يه

بيان ايتديلرسه‌ده دولت عليه هر نصلسه صلحاً حل مسئله‌يی التزام ايلدی . بناءً عليه دولتلرجه‌ده دولت عليه ايله بلغارستانك آمالنه كوره ايشی بتيرمك مجبوريتی حادث اوله‌رق طوپخانه‌ده اجتماع ايدن قونفرانسه مصلحتك ظاهرينی تعديل يولنده شكللر ارامقدن ماعدا بر ايش قالمدی . اشكال تعديليه‌نك بری بلغارستان پرنسی شرقی روم ايلينك دخی واليسی اولمسی وديكری قرجه علی وردوب بالقانی اسلام قريه‌لرينك طوغريدن طوغری‌يه طرف دولتدن اداره‌سی ماده‌لری ايدی . بونلرك تقريريله بلغارستان وشرقی روم ايلينك اجتماعلری امر واقع حكمنی كسب ايلدی .

٥ نيسان ١٨٨٦ تاريخنده باب عالی ايله آلمانيا ، انكلتره ، آوستريا ، ايتاليا ، روسيه وفرانسه سفراسی بيننده عقد اولنان صورت تسويه‌نك ايكنجی ماده‌سی بروجه آتی قرارلشديرلمشدر :

« روم ايلیٔ شرقی ايله بلغارستانك اداره‌سی شخص واحدك النده بولندقچه برلين عهدنامه‌سنك اون بشنجی ماده‌سنك فقرهٔ اوليسنده مشروط حقوق دولت عليه‌يه مقابل قرجه علی ناحيه‌سی اسلام قريه‌لری‌ايله ردوب جهتلرنده واقع اولوب شمدی‌يه قدر شرقی روم ايلی اداره‌سنه كچمامش بولنان قرای اسلاميه ايالت مذكوره‌دن بالتفريق طوغريدن طوغری‌يه طرف دولت عليه‌دن اداره اولنه‌جقدر . »

كلهم موازنهٔ مصلحته قرجه علی ناحيه‌سی و ردوب بالقانی قرای اسلاميه‌سی سكنه‌سی ذاتاً بلغارستانه التحاقدن امتناع ايتمشديلر . بلغار حكومتی دخی بونلره مداخله مادةً عديم‌الامكان اولديغنی تيقن ايلمشدی . اوجهتله قرای مذكوره‌نك طوغريدن طوغری‌يه طرف دولت عليه‌دن اداره‌سی فقره‌سی مكتسب اولان بر ماده‌يی اكتساب قبيلندندر مع‌مافيه بوكا بر فائدهٔ جديده نظريله باقلسه بيله بو فائده اختيار اولنان فداكارلغك عظم درجه‌سنه معادل كلهمز. زيرا برلين عهدنامه‌سنك اون بشنجی ماده‌سنده مسطور اولان حقوق دولت عليه شو صورتله‌در : « ذات حضرت پادشاهينك روم ايلیٔ شرقی ايالتنك براً وبحراً حدودينی بو حدود اوزرنده استحكاملر انشا وعسكر اقامه ايده‌رك مدافعه اسبابنی استحصاله حقی اوله‌جقدر . »

فلبه حادثه‌سی اوزرينه لورد ساليسبورينك لوندره شهر امانتنده و آوستريا وفرانسه خارجيه ناظرلرينك پارلمنتولرده ايراد ايتدكاری نطقلردن‌ده بحث ايتمش‌يم.

لورد ساليسبورى طرفندن ۱۸۸۵ سنه‌سنده ايراد اولنان نطقك شرقى روم ايلى‌يه متعلق فقراتى :

Maintenant, comme vous, mon Lordmaire, nous savons tous qu'une conférence Européenne a été convoquée pour examiner cette question de Roumélie, et je ne m'aventurerai pas à empiéter sur le domaine de cette auguste assemblée, ni même à faire mention de quelques bruits de renseignements, quant à ses travaux, qui ont pu me parvenir incidemment. Mais, il y a cette différence autre la condition actuelle de la Péninsule des Balkans et toute autre qui a pu exister précédemment que l'obstacle à l'union des populations ne provient pas d'une intervention Etrangère.— Il ne provient pas non plus apparemment du fait du Gouvernement Ottoman lui-même quoique que le Sultan eût pu, conformément à tous les traités, si tel était son bon plaisir, intervenir dès le lendemain du soulèvement et l'étouffer. Je ne dis pas qu'il eût été sage d'agir ainsi mais s'il avait suivi cette voie, personne n'eût été fondé à lui contester ses droits par traité à faire acte d'autorité sur cette question ; — Mais le Sultan ne l'a pas fait, et s'il y a maintenant quelque empêchement à accorder que les deux provinces Bulgares soit gouvernées de la façon qu'elles croient la meilleure, cela provient, non pas apparemment autant du fait du Gouvernement Ottoman ou d'aucune autre Puissance Etrangère, que de l'attitude qui a été prise, et des doctrines qui sont propagées par les autres Etats de la Péninsule des Balkans.

آوستریا خارجیه ناظری قونت قالنوکی او سنه آوستریا ومجارستان پارلمنتوسنده آوستریا بالقان شبه جزیره‌سنجه توسیع ممالك وتفوق ارزوسنده اولمادیغنه وقوعات سابقه ایله آوستریا ومجارستان دولتنك صورت تشکیلی کافل عد اولنه‌بیلیر بوسنه ایله هرسکی اشغال ایدیور ایسه‌کده آوروپانك قراری ودولت عثمانیه‌نك موافقتیله اوراده بولنیورز بالقان شبه جزیره‌سنك حکومات صغیره‌سی پیدا اولمقسزین حکومت عثمانیه‌یه قارشی اتخاذ ایتمش اولدیغمز مسلك محافظه کارانه معلومدر الیوم دخی حقوق حکمدارانه‌سنك محافظه‌سنی ارزو ایدرز . آوستریا ومجارستان دولتی موقع جغرافیسی حسبیله بالقان شبه جزیره‌سنده بر کونه انقلاب وقوعنه قابل اوله‌ماز دیه افصاح مرام ایتدی فرانسه خارجیه ناظری کذلك او سنه فرانسه پارلمنتوسنده ایراد ایتدیکی نطقنده بلغار مسئله‌سنده کوزه‌ده‌جکمز بر ماده وار ایسه اوده دولت علیه‌نك محافظهٔ تمام ملکیدر فقره‌سیله توضیح مسلك ایلمشدر .

لاحقه — ایشته مظاهرتلرندن استفاده ایتمکلکمز لازم کلن دولتلرك بدایت

واقعه‌ده افكارى بو ايدى يعنى بنم ذات شاهانه‌يه واقع اولان تكليفمك صواب اولديغنه شاهد ايدى بو تكليفك بزجه خطاى محقق عد اولنمسنى زمان مستقبل مؤاخذه ايده‌جكدر .

معاون ومظاهر يوق مخالف ومعارض چوق ايكن مملكتمه ايفا ايده‌بيلمش اولديغم خدماتى يوقاريلرده خلاصةً يازدم كرك بو خدماتى ايفا ضمننده كرك سائر اموروده نه زحمتلر چكديكمى وخير منوياتمى توسيع ايچون نه درجه‌لرده مشكلاته اوغراديغمى بيان ايتمم اجراآت واقعه‌كه اكثرى برر تأسيس واحتياجات عصريه‌دن منبعث برر تجديددر بونلرى وجوده كتيرمك اوزره صرف ايتديكم مساعى‌يه ملتم بر ذكر ويررسه او تقديرى حقمده مكافاة عد ايدرم .

معزوليت بخشه كلنجه خدمت مملكتدن افتراق اولنمسى على الخصوص بالقانلر استانبوله واستانبول بالقانلره حاكم اولمغله دولتك مركز حاضرنده بقاسنه وملتمزك موجوديت سياسيه‌سنه لازم غير مفارق اولان شرقى روم ايلى اياله‌تنى محافظه ايچون بادئ امرده طرفمدن واقع اولوب انكلتره ، آوستريا وفرانسه دولتلرى باش وكيللرينك بيانات رسميه‌لرى ايله‌ده اصابتى تأكد ايدن تكليفك تقديره مظهر اولمامسى ماده‌لرينه تأسف ايتمش ايسه‌مده بنجه بعد الانفصال يا به‌جق شى يالكز شو اسف وطنپروريدن عبارت قالمش ايدى . ديكر طرفدن ايسه مخالفينك اغراضندن ملال كلمش وارزوى خالصم مرتبه‌سنده مملكته خدمت قابل اوله‌ميه‌جغنده شبهم قالمامش وسلامت شخصيه كه - آنك محافظه‌سى‌ده بر امر مشروعدر - بو صورت اولسه اولسه معزوليتله حاصل اوله‌جغى اثاريله تحقق ايتمش اولديغندن دوام عزلتى هم رأس مطلب همده فراغ باله سبب عد ايتمشدم . لكن ٣١٢ سنه‌سى اواخرينه قدرده خصوصى حياتم كلال وملال ايله مشحون اوله‌رق مرور ايتدى . بعده بشنجى دفعه اوله‌رق صدارته مأموريتده ارمنى غائله‌سيله متوغل وفقط حقوق مملكته موافق صورتده آثار موفقيت رؤيتى ايله مطمئن اولديغم حالده انفصال وعقبنده ذاتجه بر غائلهٔ فوق العاده‌يه اتصال ايتدم [١] كه انكلتره سفارتنه مراجعتمى ايجاب ايتديرن حال بوندن نشأت ايلمشدر وتفصيلى

[١] ٣١٩ سنه‌سى خلالنده التنجى دفعه اوله‌رق وقوعه كلن صدارت مأموريتنده‌ده برسنه ايكى آى دوام اولندقدن صكره حقوق ومنافع مملكتى تأمل مجبوريتى استعفايى استعفا ايسه سوابقدن پك زياده نكبات وتضييقاتى داعى اولدى تفصيلاتى خاطراتمك ايكنجى جلدنده كوريله‌جكدر .

بروجه آتی قریباً ذکر اولنه‌جقدر فقط اول امرده براستطرادن واثنای معزولیتده تصادف ایتدیکم ازعاجاتك بر قسمنی تعداددن صکره سفارتدن استعفانك اسباب اضطرابه‌سنی شرح ایلیه‌جکم .

استطراد — ۱۳۰۰ سنه‌سی اوائلنده برادرمك ربعان شبابده رحلتیله مصاب اولمشدم . مشیر درویش پاشا مصابیتمك اوچنجی کونی حسب الحقوق تعزیت ایچون خانه‌مه کلمشدی که تاریخ ۷ جمادی الاولی ۳۰۰ و ۳ مارت ۱۸۸۳ ایدی . بو مخطره‌نك صحیفهٔ اولیسنده مشار الیهله اولان مناسبات قدیمه‌مدن بحث ایدرکن بو مبحث آتیده ذکر اولنه‌جق بر ماده‌یه توطئه ایچون اولدیغنی بیان ایدیشم اشبو مناسبتدن منبعث اولان بر زیارتك بر غائله‌یی منتج اولمسنه مبنی‌در . مابین باش کتابتنه یازدیغم تذکره‌نك صورتی بورایه درج اولنورسه تفصیلانه حاجت قالماز .

صورت تذکره

بوندن صکره خانهٔ عاجزانه‌مه هر کیم کلیر ایسه یومیه بر پوصله‌سنك اعطاسی مابین همایون تلغراف مدیرلکنده بولنان وناظر عزت افندینك اقرباسندن اولان حلمی بکك دونکی کون کندوسنی خاصة جلب ایله افاده وبوده جمعه ایرتسی کونی درویش پاشا حضرتلرینك خانهٔ عاجزانه‌مه کلمسنه‌مبنی اولدیغنی علاوه ایتدیکی وهیچ بر مأمور ثناورلری قدر اختلاطدن کندوسنی چکمامش وحتی مأموریت مناسبتیله افادهٔ مرام ومصلحت ضمننده کلنلرك بیله اعتذارات ایله قبول اولنمامسی درجهٔ افراطه واردیرلمش وبتون کیجه‌لری یالکز باشمه کچیروب مسافر قبول ایتمدیکم جمله‌جه معلوم بولنمش ایکن ینه مومی الیه حلمی بکك خانهٔ عاجزانه‌می هرنه غرضه مبنی ایسه تفتیش آلتنه آلمق وبوکا کندوسنی توسیط ایتمك ایسته‌مسنی حسب الانصاف قبول ایده‌مامش ایسه‌ده عجزهٔ مأموریندن اولدیغی جهتله برطرفدن اورایه وبر طرفدن عاجزلرینه قارشی بر موقع مشکلده قالدیغی فرانسزجه تلغراف مأموری بو کون افاده ایتمشدر . درویش پاشا حضرتلرینك کلمسی اوتوز سنه‌لك حقوق ومعارفه‌یه مبنی عادت مسنونهٔ تعزیتی اجرا ایچون اولوب کندوسی برجلسهٔ خفیفه ایله اکتفا وعودت ایتمشدر . شمدی‌یه‌قدر هیچ برکیمسه ایله ائتلاف واختلاطی سوء استعمال ایتمامش وحتی درت سنه‌دن بریدر احسان بیوریلان مأموریتك مقتضای طبیعیسی اوله‌رق مراجعته مجبور اولانلری کورمکدن بیله اکثریا اجتناب ایتمکده

بولنمش اولدیغم بدیهیاتدن اولمقله برابر مسلك مستقیم عاجزانهم اقتضاسنجه خانهمه کلنلرك اخباری موجب احتراز اولمز ایسهده مومی الیه حلمی بکك بنده کزی رفاقت عاجزانهمده بولنان تلغراف مأمورینك رسماً تحت تفتیشنه قویمق ایستهمسی وبونکله ثناورلرینی موقع سوء ظن واشتباهده کوسترمسی وبوندن مقصد وغرض نه اولدیغی معلوم اولمامسی بالطبع تخدیش ذهن ایدهجك احوالدن بولندیغندن عرض ماوقع حاله مجبوریت کلدی . بو حالده امر وفرمان عدالت عنوان جناب تاجداری نه مرکزده شرفصادر اولور ایسه محض اصابت اولهجغی بدیهی اولمغله عتبهٔ علیای پادشاهی‌یه عرضی صورت خصوصیهده رجا اولنور افندم .

فی ٣ مارت سنه ١٢٩٩

واسطهٔ تجسس اولان ماین تلغراف مأموری حلمی بکك مأموریتی بو تذکره اوزرینه ازمیر تلغراف مدیرلکنه تحول ایتمش وبونکله ظاهراً بر ترضیه ویرلمش ایسهده اساس تصور تبدل ایتمدی . داخل خانهده برترصد شدید باشلیوب هرکیم کلیر ایسه اسمی وساعت ورودی وسائط سائرهدن همان استخبار اولنمقده وبو حالك شیوعیلهده بر مجبوریت فوق العاده اولمادقجه ارتق کیمسه کلمامکده ایدی . بو شیلری بلکه مصلحتجه وقوعه کلن وبالکلیه خلوص نیته مقرون اولدیغنی اقناعه قدرت قاصرانهم تعلق ایدهمیان تخالف افکار دعوت ایتمشدر . عزل اوزرینه ایسه بالطبع اختلافاته محل قالمادی . بناءً علیه ترصدات نهایت بولدی ظننده ایدم . حالبوکه اثر بی بختی اولهرق بو احوال معزولیتدن صکره شدت وعلانیت کسب ایلشدر . شویلهکه عزلمله برابر پولیس مأمورلری متمادیاً اویمك اوکنده طولاشمغه، خفیه مأموری اطلاق اولنان اشخاص زوارك آرقهلرینه دوشمکه باشلادیلر ازعاجات ونا روا حالات او درجهیه واردیکه احبامز بیله سمتمزه اوغرامقده تأنی واحتیاط ایلمکه مجبور اولدیلر . خانهمدن چیقار چیقماز تعقیب اولندقلرینی مقام اعتذارده کوندردکاری خبرلردن آکلادیغم ذواتك اسملرینی او وقت قید ایتمکه باشلامش ایدم که بونلرك کیملر اولدقلری آتی الذکر اسمادن آکلاشیلیر :

محکمهٔ تمیز رئیسی واصف افندی، بلغراد سفیری ضیا بك، پرتو پاشا، منلا بك زاده، تقاعد صندوقی محاسبهجیسی امین افندی، ویرکو مدیری حفظی افندی،

داخلیه کاتبی اسبق صائب بك، فرانسز موسیو برژه، موسیو کن، موسیو فراوون، آمدی معاونی ، اوشاغم عبدالله نهایت تعقیبات بودرجه‌ده دخی قالمیوب مأمورین مرقومه زقاغه چیقدجه صبی چوجقلریمی تعقیبه باشلادیلر تربهٔ حضرت خالدی زیارته کیتدیکمده بنم‌ده ارقه‌مه دوشدیلر . (۲٦ ذی‌الحجه ۳۰۳ و ۲۲ اغستوس ۳۰۲) فقط تعقیبات اوقدر چوغالدی‌که بوکا معروض اولانلرك اسامیسنی قید ایتمك اختیار تعب ایلك ایدی . بو ایسه بیهوده اولدیغندن ارتق التزام قیددن صرف قلم اولندی . ترصدات اشخاصه منحصر قالمیوب اشیایه‌ده انتقال ایتدی . شیخ‌الاسلام عریانی زاده‌نك قاینی بها بك بنم مجاز وغیرمجاز هدایا قبولندن مجتنب اولدیغمی بیلمدیکندنمیدر نه‌در بالیکسریدن برقاچ صندوق قاوون کوندرمش بونلر آرابه ایله خانه‌مه کتیرلمش اولدیغندن خفیه قیافتده اولان پولیس مأمورلری آرابه‌نك ارقه‌سنه دوشدیلر اوك باغچه ایچنده‌کی قپوسنه قدر کلدیلر حموله‌سنی معاینه ایتدیلر دیکر طرفدن بك‌اوغلی متصرفلغندن ایدیلان تنبیه اوزرینه کرا آرابه‌جیلری بزم اوه مسافر کتیروب کوتوردکجه عودتلرنده متصرفلق دائره‌سنه کیده‌رك ایضاحات ویرمکه مجبور طوتلمشلر ایدی . خلوص طویتمدن استقامت وجدانمدن امین اولدیغم ایچون بو کبی تجاوزاته نظر مسامحه ایله باقفده ویالکز مملکتك شو حاله کیرمسنه تأسف ایتمکده ایدم . بر زماندن بری رواج بولان اصول متجسسانه‌که نص الهی ایله ممنوع واساساً بر دولتك بناسنی تخریب ایچون کافیدر آز بر زمان ایچنده اذهانه حیرت ویره‌جك درجه‌ده ترقی ایلدی . قریم محاربه‌سی اثناسنده بر وظیفهٔ عسکریه ایچون استانبولده بولنمش بعده مملکتنه عودت ایلمش اولان اوروپالی بر ذات شرقك احوال وعاداتنه دائر بر کتاب نشر ایتمش ترکلر بیننده جاسوسلق نه‌درجه منفور اولدیغنه مثال کوسترمك ایچون شو فقره‌لری یازییور :

On cherche un turc musulman pour en faire le directeur et des turcs subalternes pour agents. On ne peut trouver parmi la population si nombreuse de Constantinople des gens qui veulent se charger de ces fonctions : tous répondent : « Le Koran et la droiture de notre caractère ne nous permettent pas de devenir des espions. Nous respectons la vie privée des giavours comme nous voulons qu'on respecte notre vie dans l'intérieur de nos harem. Qu'ils discourent à leur gré entre les quatre murs de leur maison qu'ils tuent l'Islam et même le Calife à coups de langue, peu importe, mais qu'ils franchissent le seuil de leurs demeures armés, ne fut-ce que d'une baguette, contre l'autorité,

nous y mettons bon ordre. Nous n'avons pas le droit de dérober leurs secrets, nous aimerions mieux nous faire brigands sur les grands routes, ce serait plus honorable.»

En effet les anciens cavas (gendarmes), même du temps des janissaires n'osaient point s'introduire clandestieusement dans les maisons des chrétiens : s'ils y pénétraient s'était en brisant les portes et les fenêtres. Des gardiens de la sécurité publique circulaient dans les rues, sur les places, commes des Vautour prêts à se jeter sur la proie qui s'offrent à eux.

ايمدى الفضل ماشهدت به الاعدا منطوقيله ثابت اولان فضائل اخلاقمزدن اولمق اوزره قرق اللى سنه اوله قدر بينمزده اودرجه منفور ومقدوح اولان جاسوسلق فعلى فى‌زماننا بومرتبه مقبول وممدوح اولمسنه نه ديه‌لم بونى نصل اسبابه عطف ايليه‌لم . صددمزه رجوع اولننجه ازعاجات وتجاوزات احبانك زيارتلرينى حتى اقربانك كلملرينى بيله تحديد ايلدى . يالكز شوراى دولت اعضاسندن فريد بكى [١] ومحكمهٔ تجارت رئيسى احمد عزت بكى [٢] استثنا ايتملى‌يم . زيرا غلبهٔ وفا وسائقهٔ فرط ولا ايله اولملى كه بو ذاتلر بشقه بيلمدكارمزه بكزه‌مزلردى . يعنى خانه‌مى احاطه ايدن مترصدينيدن قطعا تحاشى ايتميوب هميشه تردد ومكاتبه‌ده بولنورلر . لسان قلم وقلم لسانلريله صحائف روزمرهٔ اين وآنى تسطير واماتهٔ زمانمزه طوغريسى سعى وفير ايلرلردى . بر ايكى آدم وار ايدى كه حسب الزمان بشقه‌لرينه مسلط اولدقلرى كبى بكاده ملازم ايديلر . كلدكارندن مشمئز ايدمسه‌ده عدم قبوللرينه عذرلر كفايت ايتميوردى . بونلر كلدكجه صورت اخلاص واختصاصده سوز سويلمكدن وتجدد منصبم حقنده آرزو بيان ايتمكدن فارغ اولميورلردى . بن ايسه يالكز آنلره دكل هر طرفه على الخصوص سرايه قارشى معزوليت وعزلتدن ممنونيت جديده‌مى اعلانده قصور ايتامكده ايدم . لكن بوكبى ايضاحات هر نصلسه نزد عاليده مدار قناعات اولمديغنه مبنى‌ميدر نه‌در تجسسات تشدد ايتدى . حتى استراق اوراق ايچون ياوران پادشاهيدن برى جاريه‌لرمدن بريله تحصيل مناسبات ايدرك حريمه قدر كيرديكى آكلاشلدى .

ذات شاهانه‌يه بر عريضه يازدم . نم كبى ناموسنى حياتنه ترجيح ايدنلره شويله

[١] صدر اسبق فريد پاشا

[٢] خاقان سابقك قرناسندن وايكنجى كاتبى احمد عزت بك .

طورسون هر طبعه کران کلان بوحالدن شکایت ایدرم دیدم . برده بوآدمه حرکت واقعه‌سنك وخامتی بعضلر طرفندن بیلدیرلدکده کان حیاتمك نزد پادشاهیده اهمیتی اولمدیغی ودمم هدر اولدیغی سوزلریله مقابله ایتدیکی جملهٔ اخباراتدن ایدی. بونی‌ده شکایت تحریریه‌یه علاوه ایلدم . بو شکایتنامه‌یی ذات شاهانه کندیسنه کوندرلدکدن بر ساعت صوکره قرنادن عارف بك وساطتیله اعاده ایتدی سببی بویله فجیع حادثه‌دن باحث کاغدی قبول وحفظه غیرت خلافت متحمل دکلمش . عارف بك خانه‌نك قپوسنده قپوجیلر اولوب اولمدیغی ذات شاهانه سؤال ایتدیکنی، کندیسی‌ده بکا کاوب کیدر ایکن قپوجی‌یه تصادف ایتمدیکی جوابنی ویردیکنی وآنك اوزرینه ذات شاهانه بواب استخدام ایتمکلکمی اراده ایلدیکنی سویلدی . بن بویله شیلر صاحب خانه‌یه عائددر فقط دارالخلافه‌ده هرکسك حریمنه تعرضه وآنی تشویقه ناموس خلافت نصل تحمل ایدیور . جوابنی ویردکدن صوکره احمد ثالث عصرنده‌کی مظالمك نتیجهٔ معلومه‌سنی تماماً دکلسه‌ده اساساً بوکا مشابه بولنان بر وقعه انتاج ایتمشدر . بونی ملاحظه ایتملرینی خنکاره سویلسنی بیان ایتدم . عارف بك عودت ایتدی . بو فضاحته مطلع اولدیغم کون مفتضحه جاریه‌یی خانه‌مدن چیقارمش وبر اسیرجی‌یه کوندرمش ایدم .

اقشامیسی عارف بك ینه کلدی وبو دفعه دیکر قرین راغب بك‌ده انکله برابر ایدی. پادشاهك امروتشویقنی انکارله برابر اسیرجیده اولان جاریه‌یی باش مابینجی حاجی علی بکك خانه‌سنه کوندرمکلکم اراده اولندیغنی سویلدیلر. بونك اوزرینه غیر اختیاری برتهور سوقیله جوابلرمی تشدید ایتدم. خنکارك جاریه‌یی اسیرجیدن اشترا وتملك ایده‌مه‌مه‌سی ایچونده ایرتسی صباح اکا عتقنامه کوندردم. آزادکاغدینی کوتورن آدم بونی اسیرجیلرك حضورنده قادینه ویرمش ایدی. ارادن سکز طقوز ساعت وقت کچدکدن صکره سرایه چاغرلدم (۲۳ شوال ۱۳۰۷) .

مبلغ اراده اولان یاورایله برابر مابینه کیدلدی. برخیلی مدت صوکره حضوره چیقلدی. زوائدی طرح اولنورسه خنکارك سویلدیکی سوزلر شونلردر : سنك حقکده برچوق شیلر سویلیورلر. ادرنه والیسیله مکاتباتك اولدیغنی خانه‌کزه کیرلسه اوراق مهمه بولنه‌جغنی خبر ویردیلر . هیچ بویله خبرلره اهمیت ویرمه‌مك اولورمی ؟ بنم یرمده بشقه‌سی اولسه دها شدتلی شیلر یاپار . ادرنه‌نك اهمیتی میدانده. علمدار ادرنه‌دن کلدیمی؟ جودت تاریخنی البته اوقومشکزدر . » تقریباً

شو زمینده جواب ویردم : « اوت افندم جهانده ایکی نوع سلطنت واردر بری سلطنت عادله دیکری سلطنت قاهره‌در . برنجیسی بویله شیلره رضا ویرمز ایکنجیسی عواقبنی آرامزسه ایستدیکنی یاپه‌بیلیر . لکن بو شی شدتك‌ده حدودینی کچمش حریمه تعرضه انتقال ایتمشدر آرتق بنم ایچون عدالت الهیه‌یه مراجعتدن بشقه یاپه‌جق شی قالمامشدر » بو جوابدن صوکره ذات شاهانه شو سوزلری ایراد ایتدی: « بکا کتیریلن کاغد ادرنه والیسی عزت پاشانك بر مکتوبیدر سرلوحه‌سی یوق ایسه‌ده القابی صدارته مخصوص بونی ایضاحاً‌ده دیدیلرکه (معروض چاکر کمینه‌لریدر) عباره‌سنی حاوی . بعده کاغد سزه دکل صدارته ایمش سزك برائت ذمتکز تبین ایتدی . » بو سوزلر عقبنده عودتمه رخصت ویردیلر . لکن مابین دینلن رسمی دائره‌یه تقرب ایلدیکم صره‌ده ایدی که اثوابجی عصمت بك قوشه‌رق کلدی بنی تکرار نزد شاهانه‌یه کوتوردی حضوره کیردیکمده خنکار ایاقده بولنیور واللرنده بر کاغد طوتیوردی بکا هیچ برشی سویلیوب « کل » خطابیله ایچری‌یه کیرن آدم واسطه‌سیله باش مابینجی عثمان بکی ایستدیلر . او کلنجه‌یه قدر کندیلری هم قائم هم‌ده ساکت بولندیلر . عثمان بك کلدکده کاغدی اکا ویروب قرائتنی اراده ایتدیلر . مضمونندن شیخ الاسلام افندینك (بودرومی) دعوتیله اوکون باب فتواده بر چوق خلق طوپلانوب منقبهٔ مولد نبوی اوقوندیغنه فقط منقبه وسیلهٔ ظاهره اوله‌رق سبب اجتماع مقصد خائنانه اوزرینه مؤسس بولندیغنه دائر برطاقم تبینات مزورانه ظاهر اولدی. عثمان بك امضایی اوقومدیغندن کیمك یاز-دیغنی آکلایه‌مدم. لکن افادات منشیانه ایدی . بعده « کل » خطابی ، اوزرینه محمود افندی کلدی. « کوتور » امری اوزرینه ایکنجی قاتده بر مضیقه کوتورلدم محمود افندی اوتنکنایه بزی ادخال ایتدیکنی متعاقباً چیقدی کیتدی اوچ چاریك قدر زمان یانمه کیمسه کلمدی بعده بر بکجی قهوه کتیردی اوزرنده سیغاره ایچدیکم تابلی اوز-رینه فنجانی قویوب کیتدی. اوکیتدکدن براز صکره خاطره کلن احتمال ضعیفی رد ایده‌میه‌رك قهوه‌یی مندیله دوکدم بوندن صکره بر ساعت زمان دها کچدیسه‌ده اطرافدن وبالادن بر خبر وامر کلمدیکندن اوطه قپوسندن طیشاری چیقدم . مردیون باشنده آرناؤدلردن ایکی بکجی کوردیکمدن بنی اورایه کتیرن محمود افندی‌یی کورمك ایستدیکمی سویلدم . بونلردن بری عودتنده ایشی اولدیغندن کله‌مدیکی جوابنی ویردی . ذات شاهانه‌یه معروضاتم وار بو شیلره کیملر باقیورسه

آنلره سویلیك حضوره عرض ایتسونلر دیدم . تکرار بکجی کیتدی درحال محمود افندی کلدی . کندیسنه شونلری سویلدم : « بودقیقه‌دن اعتباراً بر دقیقه دها بوراده قاله‌میه‌جغم نه یاپیله‌جق ایسه یاپیلسون بنی دوشونلرده یاپه‌بیله‌جکلرینی یاپارلر . » محمود افندی کیتدی . چوق وقت سورمدن کلدی . سویلدیکم سوزك اوقدر تأثیری اوله‌جغنی امید ایتمدیکم حالده نصلسه مؤثر کورنمش که تکرار حضوره ادخال اولندق . حین دخولده ذات شاهانه حال قیامده وبودفعه حالت حلم وسکونده ایدیلر . « باب فتواده‌کی جمعیتی تحقیق ایتدیرمکده‌یم . سزك مدخلکز اولمدیغی آکلاشیلدی . » دیدیلر وعودتمه رخصت ویرمکله برابر صالون قپوسنه قدر تشییع لطفنده بولندیلر . شکایت سالف البیانك شو شکللری انتاج ایتمسی ومدخلکز یوقمش سوزی مباحثات ومدافعاتی داعی ایدی اما بونلره تشبثدن ایسه تخلیص کریبانله اکتفا ایتمکی کندیلرینك او کیجه‌کی حالات روحیه‌سنه دها موافق بولدم . سکوتله یانلرندن چیقوب فجره قریب بر زمانده مسکنمه داخل اولدم .

کاه‌لم عزت پاشانك مبحوث عنه مکتوبنه : بو مکتوب صدارته دکل بکا کلمشدی . چونکه پدرم علی نامق افندی اسعد پاشانك دیوان کاتبی ایکن عزت پاشا دخی اسعد پاشانك تفنکجیلرندن بولندیغندن کندیسنك تحصیل علوم ایلمسنه معاونت ایلمش واللی سکز تاریخنده پدر اقطار شرقیه مصارفات عسکریه‌سی نظارتنده ایکن عزت پاشانك سلك عسکری‌یه کیرمسنه ومیرآلای یاخود میرلوا اولمسنه‌ده دلالت ایتمشدر . عزت پاشا مرحوم بونلری اونوتمامشدی وموروث پدر اولدیغم ایچون اوته‌دنبری بکا نظر اخلاص ورأفتله باقاردی سابقهٔ حقوق عنده منسی اولمدیغنه مبنی اولملی که بن معزول کندیسی ادرنه والیسی ایکن وفاتنه قدر ایام مبارکه حلولنده دائما بویله وداد نامه‌لر کوندرمشدی .

او وقعه‌دن صوکره ولو خصوصی اولسون مکاتبات مزاج زمانه‌یه موافق دکلدر . بو تکلفدن صرف نظر بیورسونلر کندیلرینك بکا توجهی بنم کندیلرینه نسبتم مکاتبات ومراسمدن مستغنیدر سوزلرینی محکمهٔ تمیز اعضاسندن اولوب مؤخراً وفات ایدن ارزنجانی رشدی افندی وساطتیله مشار الیهه یازدیردیسه‌مده مرحوم غلبهٔ اخلاص ایله بو اخطارمی دیکله‌میوب مکاتباتنه دوام ایلمشدی . حالبوکه بر کاغدی ید آخره یعنی اویاور دنیلن آدمك النه کچمسیله بن شرح اولنان معرض خطره کیرمشدم . کرچه بو یاور صورت تبعیدده طربزونه ارسال

اولندیسـه‌ده بر مدت صـکره اسـتانبوله جلب وینه یاورلکله سرایده اسـتخدام ایدلمشدر .

نوائب معزولیتدن اولمق اوزره دیکر بر شیئه دها تصادف اولندی‌که شـایان دقتدر . شیمدی پارس سفیری اولان منیر بك بر کون قرین اول حاجی علی بك طرفندن جلب ایله ذات شاهانه اتفاق مثنی‌یه مائل اولمدیغی ایچون روسیه وفرانسه سفارتلری کندیلرندن ناخشنود ایمش استانبولده کویا بر جمعیت فسادیه وار ایمش بن‌ده آنك رئیسی ایمشم . بو جمعیت دولتین مشار الیهما سفیرلرینی خنکارك علیهنه حرکته تشـویق ایدیورمش مقدمه‌سـندن صوکره کندیسی نزدمه کلمکدن منع اولندیغنی (منیر بك) طرفمه اخبار ایتمشیدی . بو اسناد مالم یکندن باش کتابته بر تذکره تحریریله اشتکا ایلدم . (نومرو ۳۳) شکایتم نزد عالیده بر خیلی مناظراته صوکره دخی بالواسطه دور ودراز سـؤال وجوابه سبب اولدی . مکر او اثناده کامل پاشاده بر لایحه تقدیمیله کیمسه‌نك کیمسه‌یی کورمسنه مسـاعده اولنمامسندن شـکایت وقرنانك حرکتلرینی مؤاخذه وابوالهدایی مصـدر شر تعبیریله توصیف ونتیجه‌سـنده مقام خلافت مسئولیتدن وارسـته اولمق ایچون باب عالینك اعادهٔ استقلالی لزومنی ایما ایلدیکندن خنـکار بونی بینمزده اشتراك افـکار وقوعنه حمل ایتمش . نصـف اللیله طوغری ایدی‌که محمود افندی مشـار الیهك عریضه‌سنی بکا کتیروب منـدرجاتی حقنده نه فکرده بولندیغمی با اراده سـؤال ایلدی . ومنیر بکك تبلیغ ایتدیکی مسئله‌دن نشأت ایدن شکایتمه نقل مقال ایده‌رك تجدید استیضاحات ایتدی . جواباً یازدیغم عریضـه وتکرر سؤال اوزرینه تـکراراً وتفصـیلاً تقدیم ایلدیکم دیکر عریضـه احوال ادارهٔ دولت نقطـهٔ نظرندن مهم اولملریله صورتلری اوراق متممه‌یه (۳۵ — ۳٤) الحاق اولندیغی کبی کامل پاشا طرفندن روسـیه وآلمانیانك اتفاقلری قریب الوقوع اولدیغنه دائر واقع اولان معروضات اوزرینه بیان ملاحظه‌یه دعوت اولنمش اولدیغمدن او خصوصده‌کی نظریاتم وبرده لورد سالیسبورینك دول اسلامیه‌نك احوال مستقبله‌سنه متعلق اولمق اوزره ایراد ایتدیکی نطق‌که ذات شـاهانه مطالعه‌می سؤال ایلمشدی اکا جوابم اهمیتلرینه مبنی آتیده عیناً درج اولندی .

فی ١٤ مایس سنه ۳۰۷ صالی

لورد سالیسبوری طرفندن ایراد اولنمش اولان نطقك مطالعهٔ کمترانه‌مه تودیع

بیوریلان ترجمه‌سنه امرار نظر دقت اولندی . قلم حکمت رقم همایونلریله اشارت بیوریلان فقرات واقعا شایان دقت اولدیغی کبی مشار الیه نطق منتشرنده « بر قوم محو اولدیغی زمان انك اموال واملاکنی تقسیم ایچون وصیت ، متروکاتنی توزیع ایچون نظام یوقدر » مثللو پك مدهش وعروق غیرت دولی مهیج بر سوزده تفوه ایتمش اولدیغندن مطالعهٔ احقرانه‌مه کوره بودخی سزای دقت کورینور . برده دیلی قرو-نیقل غزته‌سی ، مقصد نه اولور ایسه اولسون ، انکلتره‌ده محـافظه کار بر هیئت حکومتك رئیسی جماعات اسـلامیه‌نك موجودیتلری علیهنده بیاناتده بولنـدیغنی کورمك شـایان دقتدر دیور . قاصر وناقص اولان ملاحظهٔ عاجزانه‌مه کوره بر انکلیز غزته‌سنك شو اخطار یا اقراری دخی دولت علیه‌نك خارجی پولتیقه‌سنجه وانکلتره دولتیله اولان مناسباتجه شایان دقتدر . مشار الیهك نطقنك کرك فقرات معهوده‌سـنه کرك علی العموم ماهیت ومدلولنه نظر اولندیغی حالده دولت علیه‌نك بقاسـنه ویا مسئلهٔ تمامیت ملکیه‌سنه عائد تهلکه‌یه پك تقرب ایتدیکنی تسـلیم ایتمك لازم کلیور . فقط بو شیلره باقوبده انکلتره‌نك آمالنی تمامیله ترویج ایتمکمی یوقسه او آمالی مشروع ولابد اولان حق ومنافعمزله‌ده تألیف ایلمکمی لازم کلیر ؟ بورا-سنك تقدیری اعظم مسائل اولدیغی عرض وتعریفه محتاج دکلدر . واسطهٔ تبلیغ ارادهٔ سنیه‌لری اولان قوللرینك افاده‌سنه کوره مسئلهٔ مصریه‌یه دائر الده بر معاهده لایحه‌سی اولوب او تصدیق اولنمز ایسه خدیویت اعلان استقلال ایده‌جکمش . واقعا مسئلهٔ مذکوره‌نك معلقیت حالنده قالمسی تهلکه‌یی داعی اولدیغی کبی حقوق متبوعیت ووظائف تابعیت اساس متین اوزره بنا ومداخلهٔ اجنبیه‌نك عدم وقوعی شرائط مؤمنه ایله تأمین اولنمقسزین بر مقاوله عقـدی انکلتره دولتنك مقصودی اولوبده بوبابده فرضـا ذرتما دقتسزلك وقوعه کله‌جك اولور ایسـه او دخی چوق زمان کذر ایتمکسزین تهلکه‌یی دعوت ایده‌جکی بدیهیدر . بوده یالکز خطهٔ مصریه‌نك ارتباطنه وهن تطرقندن عبـارت اولمیوب مسئلهٔ شرقیه‌نك حل قطعیسی یولنـده بین الدول مذاکرات وحرکات وقوعنی منتج اوله‌جق بر مخـاطره اولدیغی کذا ایضاح وتشریحدن وارسـته در . بنا برین بین الدولتین یاپیله‌جق صورت تسـویه شرقده موازنهٔ دولیه‌نك محافظه‌سی وحقوق سلطنت سنیه‌لرینك وقایه‌سی اساسلرینی کافل اولمسی فرائض حالیه‌دن کورینور . برده دولت مشار الیهانك اوائلده مسبوق بالامثال اولمیان تضییقات والحاحاتنك تدقیق اسباب خارجیه‌سیله قابل وممکن اولان

تدابیرینك تعجیلنده بعض فوائد ومحسنات حاصل اوله‌جغی عند حقایق وفد تاجدا-
ریلرنده عرض وبیانه محتاج کورنمز قاطبهٔ احوالده امر وفرمان

فی ١٢ شوال ٣٠٧ امضا : سعید

ذیل — مشار الیه کامل پاشا عریضه‌سنك بر فقره‌سنده روسیه آلمانیایی کندی طرفنه جلب ایتمك ایچون بعض تشبثده بولندیغنه دائر مسموعاتندن وبونك نرجه مضرتندن بحث ایتمشدر . اعتقاد عبیدانه‌مده مخطی دکلسه‌م عمومی پولتیقه‌نك رنك وروشی مسموع اولان قضیهٔ مقارنت وجود پذیر اولمق اوزره بولندیغنه ذهابدن زیاده بونی شمدیلرده تردده قبوله دها زیاده متحملدر . فقط اتفاقات دولیه اغراض وحسیات ذاتیه‌دن حادث اولمیوب مادامکه هر دولتك پولتیقه احتیاجاتنه تابعدر . دولت مشار الیها وقتاً من الاوقات آلمانیا ایله برلشمکی احتیاج ومنافعنه دها موافق کوره‌رك آنك حصولنه چالشمسی وبوصورت حاصل اولدیغی کبی فرانسه ایله اتفاقی تبدیل ویا تعدیل ایلمسی ملحوظاتندر کمترلری ایسه اولکی عریضه‌ده دخی بیان ایتدیکم وجهله روسیه‌نك مسلك پولتیقه‌سی تمامیت دولت علیه‌یی اخلال ایتمك ایچون منافع متضاده اربابندن اولان دولتلردن هر بریله ائتلافه مساعددر ظننده‌یم . اتفاقات دولیه ومسائل سیاسیه‌نك دولت علیه‌لرینه عائد اوله‌جق تأثیراتی مناسبتیله شو مهمك دخی عرضی وجائب صداقتدن عد اولنور که مصر مسئله‌سی حال معلقیتده قالدقجه نتیجه‌سی وخیم اولور بناءً علیه باب عالیده ویاخود نائل اعتماد همایونلری اولان بعض ارباب وقوف دخی علاوه اولنه‌رق تنسیب بیوریله‌جق هیئتده مسئلهٔ مذکوره‌نك تدقیق وموازنه‌سیله حقوق دولته صالح بر صورت حایه بولنمسی واجبات اموردندر . قاطبهٔ احوالده امرو فرمان حضرت ولی الامر افندمزکدر .

فی ١٧ شوال سنه ٣٠٨ امضا : سعید

جواد پاشا صدارتنده مدت امتیازی ختام بولمش اولان قصبه تیمور یولندن طولایی دولتجه اختیار اولنان صورت تسویهٔ مالیه‌یه واناطولی شمندوفرلری انشا آتنك آلمانیالی بر شرکته حواله‌سنه دائر مجلس وکلا مضبطه‌سی واوراق سائره‌یی اوقویوب مطالعه بیان ایتمك اوزره سرایه چاغرلمشدم .

قصبه تیمور یولنك مدت امتیازیه‌سی ختام بولدیغندن ادوات متحرکه‌سیله برابر یولك حسب المقاوله حکومته ترکی لازم کلمشدی فقط نا کما کرس نامنده بر آلمانیالی

میدانه چیقار . تیمور یول شرکتنك حکومتده اللی ایکی میلیون فرانق آلاجغی واردر استرداد طریق ایچون بودینك تأدیه‌سی لازمدر بورجك ایفاسنی ویولك استردادینی بعض شرائطله تعهد ایدرم دیر . تأدیهٔ دین بشقه واسترداد طریق بشقه برایش اولوب مدت امتیازیه ختام بولدقدن صکره استیفای مطلوب وسیله‌سیله یولی رد ایتمامکه شرکتك حقی یوق ایدی حال بوکه هم یوله صاحب اولمق هم‌ده بغیر حق دیکر منافع جسیمه استحصال ایتمك ایچون بو آدم پك مصنع تشبثلرده بولنمشدر شویله‌که شرکت مذکوره‌نك حکومتده اولان مطلوبنی ادا وبر ابرانامه اعطا ایتمك اوزره مع شعبات ٢٦٦ کیلومتره طولنده اولان قصبه خطی ٩٩ سنه مدتله بکا احاله قلنسون وایشلتمه حاصلات سنویه‌سی‌ده کیلومتره باشنه ٨،٨٥٠ فرانق اعتبار اولنوب بونك نصفی ایشلدیجی شرکته نصف دیکری حکومته عائد اولسون . حکومته عائد نصف حاصلاتدن حکومتك شرکته اولان دینی سنه‌دن سنه‌یه مقسطاً تأدیه قلنسون . برده حاصلات سنویه‌نك نصفی تعبیر دیکرله حکومتك حصه‌سی سنوی ٤،٤٢٥ فرانغه بالغ اولمز ایسه نقصانی اعشار وارداتیله اودنسون دیمش . بوندن بشقه نا کلما کرس الاشهر ویا الفاتدن افیون قره‌حصارینه کوتاهیه‌دن اسکیشهره صومه‌دن باندیرمه‌یه قدر تیمور یوللر انشاسنی‌ده کیلو متره باشنه علی‌السویه اون بشر بیك فرانق حاصلات غیر صافیه اعطا اولنمق اوزره درعهده ایتمش . قصبه تیموریول شرکتنك ادعا ایتدیکی مطلوبه کلنجه ایکی میلیون اون یدی بیك آلتی یوز اون درت انکلیز لیرا ایدی که بو یکونك باشلی قلملری اوتوز ایکی آیلق ایشلتمه مدتی حاصلات نقصانی دینلن ٦٨٢،٥٥٧ لیرا واعمالات منضمه بدلنك حکومته عائد نصفی دیه ٣٨،٢١٣ و ٥٥٠،٠٠٠ لیرالق استقراضك رأس المال وفائضلری وفائض مرکب دیه ٧١٩،٦٦٩ لیرا وصومه شعبه‌سنك مصارف انشائیه‌سی دیه ٤٨٤،٨٥٩ لیرادن تشکل ایدیور ایدی . باقی ٩٢،٦٨٧ لیرا ایکی حواله‌نامه‌نك رأس المال وفائضلری و٢٦٢٩ لیراسی دخی عسکر ومهاجرین نقلیاتی اجرتی ایدی . ابرا نامه ویرلمك اوزره نا کلما کرس قومپانیا نامنه صورت صلحیه‌ده اوتوز سکز میلیون فرانق تکلیف ایتمش‌که بو بدل صلح‌ده قولای قولای قابل تصدیق دکلدی . نافعه نظارتنده بر قومیسیون تشکل ایدرك قصبه شرکتنك اوتوز اوچ بچق میلیون فرانق مطلوبی اولدیغنی تصدیق ایدر . باب عالی بوکا ایکی یوز آلتمش ایکی بیك اوچ یوز یکرمی آلتی لیرا = ٢،٥٠٠،٠٠٠ فرانق دها ضم

وناكاما كرسك تكليفلرينى قبول ايلر . ايشته بيان مطالعه‌يه دعوت اولنديغم ماده بو ايدى .

باب عاليدن كلن اوراق چيت كوشكنده بكا كوسترلمش وبونلرك اوراده مطالعه‌سيله مطالعه‌مك ينه اوراده يازلمسنى اراده‌نك واسطۀ تبليغى اولان مابينجيلر (عارف وبكر بكلر) افاده ايتمشلر ايدى . باالضروره امره امتثال وملاحظاتمى قصر مذكورده تحرير ايله عرض ايلدم . شويله‌كه اولا قصبه شركتى نامنه ادعا اولنان مطلوباتى تصديق محل ترددر . ثانياً يولك مدت امتيازيه‌سى ختام بولديغندن مطلوبى تأديه اولنمدقجه يولى دور و تسليم ايتمامكه قانوناً شركتك حقى يوقدر . ثالثاً قصبه شمندوفر خطنك مع شعبات طولى ٢٦٦ كيلومتر اولوب شركتك تسويۀ ديونى ايچون كيلومتر باشنه تخصيص اولنان تقسيط سنوى ٢,٣٥٤,١٠٠ فرانقدركه اوتوز سنه‌ده مقدارى ٤٧ ميليون كسور فرانغه بالغ اولور . شركته اعطاسنه نافعه قوميسيوننك قرار ويرديكى و باب عالينك‌ده صلحاً ويا سماحةً آكا ضم ايتديكى مبالغك يكونى اوتوز آلتى ميليون فرانقدر . اوتوز سنه مدت بيله بونك تأديه‌سيچون چوق ايكن مجلس وكلا مضبطه‌سنده وسائر اوراقده مدت تأديه اللى سنه كوسترلمش وبو ايسه دين مذكورك المحاسنه قدر يوزده آلتى فائض ايشلديله‌جكندن نشأت ايتمشدر . حالبوكه هر مملكتده جارى اولان فائض معاملاتنه نظراً يوزده اوچ حد اعتدالده‌در . ويوزده اوچ كذشته وبر آمورتيسمان ويرلسه تقسيط سنوى ٦٢,٦٠٨ وكسور ليرا ايدوب حالبوكه قرارلشديريلن صورت تسويه منطوقنجه ٢٦٦ كيلومتر طول خط ايچون كيلومتر باشنه ٨,٨٥٠ فرانق اعتباريله ويريله‌جك تقسيط سنوينك مقدارى ١٠٢,٣٥٢ ليرادركه اللى سنه‌ده ٥,١١٧,٦٠٠ ليرايه بالغ اولور . رابعاً يولك ٩٩ سنه مدتله احاله‌سنه محل يوقدر . خامساً ادعا اولنان مطلوباتك بر قسمى فائض مركب حسابلرندن حاصل ايسه‌ده بر دينه فائض مركب ايشلدلمسى ابتداسنده مقاوله عقدينه متوقفدر . سادساً كيلومتر باشنه على السويه اون بشر بيك فرانق تأمين تمتع آقچه‌سى ويرلمسى دخى مقاوله جمله‌سندندر . نافعه قوميسيوننك مضبطه‌سنه كوره قصبه يولنك حاصلات سنويه‌سى ٦,٨١٩ ليرا اولديغندن خطك طولى اولان ٩٢ كيلومتره‌يه تقسيم اولننجه كيلومتره باشنه ٣٤ ليرا اصابت ايدركه ١٧٠٢ فرانغه مساويدر بوحالده اشبو ١٧٠٢ فرانق قارشوسنده حكومت اوچ نوع دينك ايفاسيله مكلف اوليوركه‌برى ايشلتمه مصارفاتى

اولان درتیولك درتیوز یکرمی بش فرانقدر دیکری شرکتك آلاجغی مقابلنده تخصیص اولنان سکز بیك سکز یوز اللی فرانق تقسیط سنویدر دیکری دخی حاصلات صافیه ایله اون بش بیك فرانق تأمین تمتع آقچه‌سی بیننده‌کی فرقدر . بو تقدیرده اشبو اوچ قلم بورج ایچون دولت ۹۹ سنه مدتله برطاقم سنجاقلرك اعشار وارداتنی شرکته ویرمکه مجبور اوله‌جقدر . حکومتك یدینه ایسه سالف‌الذکر ۱۷۰۲ فرانغك نصفی اولان ۸۵۱ فرانقدن بشقه برشی کچمیوب اوده دینك تقسیط سنویسنه محسوباً نا کما کرسك تشکیل ایده‌جکی شرکت جدیده‌ده قاله‌جقدر . سابعاً مدت امتیازیه‌نك بیتمسندن طولایی دولته عائد اولان ادوات متحرکه وغیرمتحرکه وابنیه‌یه دخی بلابدل یکی شرکت صاحب اوله‌جقدر (۱۹۰۲ سنه‌سی یوزده درت فائضلی استقراضك تحویلات ممتازهٔ عثمانیه عنوانلی سندلری ظهرنده ازمیر وقصبه تیمور یولی قومپانیه‌سی تأمینات سنویه‌سنك حداعظمی ۳۱۰,٤٤۰ لیرا و ۱۹۰۱ سنه‌سی ایچون اعطا ایدیلن تأمینات آقچه‌سی ۱٦٦ ۷۰۲ لیرا کوسترلمشدر) نا کما کرسك انشا ایده‌جکی خطلر کذرکاهلری‌ده سوق‌الجیش نقطهٔ نظرندن مضرایدی . ازجمله ازمیرله باندیرمه آره‌سنده التصاق حصولندن صوکره وقتاً من‌الاوقات ازمیره بر دولت طرفندن تعرض اولنور وبزم طرفدن مدافعه ممکن اوله‌مازسه او دولتك ازمیر ساحللرینه چیقاره‌جغی عسکر براً مرمره دکزی سواحلنه واصل وبحر سفیدك مفتاحی اولان بوغاز اهمیتدن ساقط اوله‌بیله‌جکدر .

مواد معترض فیهایه بوماده‌یی دخی اضافه وجهت عسکریه‌سنك ارباب‌اختصاص طرفلرندن تدقیقی لزومنی علاوه ایلدم انك اوزرینه ایشك نقاط عسکریه‌سی جنرال فون درغولتس داخل اولدیغی حالده هیئت عسکریه‌ده مذاکره اولندقده موضوع بحث اولان کذرکاهلرك واقعا محاذیر عسکریه‌سی اولدیغی تصدیق اولنمش وخطك باندیرمه‌یه قدر تمدیدی تصوری ترك قلنمش وکذرکاهلرجه دها بر طاقم تعدیلات یاپلمش ایدی . لکن نقاط مالیه‌سی هر نصلسه تعدیل اولنمیوب قرار سابق عینیله موقع اجرایه قونلمش ایمش . شوراسنی‌ده قید ایتملی‌یم که خطك باندیرمه‌یه قدر تمدید اولنمامسی دوشونیلان محذوراتی ازاله ایده‌مز .

زمان معزولیتده اوغرانیلان مشکلات ومخابراتك برجزؤ صغیری بونلرایسه‌ده اجزای سائره‌سی کثیر اولدیغندن بورایه درج ایتمیوب یالکز اون سنه ایام معزولیتم بوکبی اشغال غیر طائله یامزعجه ایله کچدیکنی بیانله اکتفا ایدرم فقط شوراسی

شايان تذكير دركه مزعجاتدن اولان شيلرك بكا ياقيشيق آلير جهتلرى يوق ايدى .

مثلا قورسپوندانس دولست غزته‌سى اتفاق مثلثه داخل اولميورديه ذات شاهانه عليهنه شدتلى بر مقاله يازمش وكنديلرينك اسقاطى لزومندن بحث ايتمش . سر اثوابى عصمت بك نزدمه كلوب غزته‌نك نشرياتنى حكايه‌دن صكره « شوكتمآب افندمز مقالهٔ منتشره‌نك سببنى صدر اعظم كامل پاشادن صورمشلر اوده اتفاق مثلثه دولت عليه‌نك اشتراكى ايتمسى لزومنه دائر بر لايحه تقديم ايلشدم . بولايحه معزولين وكلايه كوسترلمش آنك اوزرينه قورسپوندانس دولست غزته‌سى بونشر - ياتده بولنمشدر جوابنى ويرمش . افندمز بيوريورلركه كچنلرده اولايحه‌يى كنديسنه كوسترمشدم . بو نصل شيدر » ديدى . واقعا بوتبليغدن بر هفته اول سرايه چاغرلمشدم . وحضورله مشرف اولديغمده اتفاق مثلث ومثنى حقنده بر چوق شيلر استماع ايتمشدم . يالكز كامل پاشانك لايحه‌سنى كورمامشيدم . واسطهٔ تبليغ اولان ذات غزته‌نك نسخه‌سنى‌ده كتيرمش اولديغندن بوكا باقديغمده تاريخى بنم سرايه دعوتم تاريخندن ايكى هفته مقدم اولديغنى آكلادم . اسناد واقعى رد ايچون بشقه شى سويلمكه حاجت قالميوب بو دليل قطعى‌يه يعنى تاريخ وقوف غزته‌نك تاريخ انتشارندن مؤخر اولديغنه استناداً ابطال مدعا ايلدم . لكن بونكله ايش بيتمدى . بر قاچ كون صكره سر اثوابى عظيم بر مجموعهٔ اوراق حاملاً خانه‌مه كلدى . بو مجموعه‌يى بعدالارائه حاوى اولديغى اوراقك قرائتيله مطالعه‌م نه‌ايسه تحرير ومجمو - عه‌نك اعاده‌سيله برابر كنديسنه توديع اولنمسى اراده مقتضاسندن بولنديغنى بيان ايلدى . مجموعهٔ مذكوره ٧٨ قطعه فرانسزجه و ٧ قطعه تركجه ومفصل محرراتى محتوى ايدى . امتثالاً للامر كافه‌سنه امرار نظرله حاصل اولان ملاحظاته دائر بر عريضهٔ مفصله تسويد اولندى . اوراقك اكمال قرائتنه وعريضه مسوده‌سنك تبييضنه قدر سر اثوابى‌ده يانمده اوطوردى . بعد ختامهم جمله‌سنى آلوب كيتدى . (٢٣ صفر سنه ١٣٠٦ و ١٧ تشرين ثانى ١٣٠٤) .

دوسيه‌نك او قدر جسيم اولمسى قورسپوندانس دولست غزته‌سنك نشرياتنه عظيم بر اهميت ويريله‌رك برلين ، پترسبورغ ، روما ، وويانه‌ده‌كى ايلچيلرمز معرفتلريله خارجيه ناظرلرندن استيضاحات مكرره وخارجيه نظارتى واسطه‌سيله‌ده استانبولده‌كى سفراى اجنبيه‌دن بعضلر ايله مكاتبات متواليه اجرا اولنمسندن نشأت ايلشدر .

نته‌کیم مخابراتك درجاتی (۳۲) رقمیله اوراق متممه‌یه علاوه اولنان صورت عریضه‌ده‌کی تفصیلاتدن آکلاشیله‌جغی کبی باب عالینك مرتبهٔ افکار سیاسیه‌سی‌ده او تفصیلاتدن استدلال اولنور. (۱۳ صفر ۱۳۰٦ و ۱۷ تشرین ثانی ۱۳۰٤).

مهاجرین قومیسیونی رئیسی رضا پاشا ایله کویا ملاقات ومکاتباتده بولنیورمشم دینله‌رك بکا مناسبتی اولان بر ذات بر کیجه سرایه جلب ایله تابصباح استنطاق اولنمشیدی. حالبوکه شرقی روم ایلی مسئله‌سنك ظهوری اثناسنده سوق عسکره دائر اولان فکر ورأیمکه افکار شاهانه‌یه مخالف کلمشدی. بوندن استفاده ایله اعمال حیل ایلیان بو رضا پاشا ایدی. فی الواقع بعدالمعزولیه بر قاچ کره خانه‌مه کلدیسه‌ده ورودی بعض ارادات تبلیغی ایچون ایدی. حتی بر کره کندیسنی قبول ایتمدیکمده مأموراً کلدیکنی تحریراً اخطار وقبولنده اصرار ایلشدی. صکره‌دن ایسه قضیهٔ ملاقات بشقه رنك وقالبه دوکولدی. بناءً علیه حضور عالی‌یه تحریراً عرض شکایت ایتدم. ۱۵ رجب ۳۰٦ (نومرو ۳۳).

ویلقوویچ بلغارستان قپو کتخدالغی ایله استانبولده بولندیغی اثناده بلغارلرك اعلان استقلال تصور وتشبثنده بولندقلرینه دائر خارجیه نظارتنه برمخطره قرائت ایدر (کامل پاشا صدارتنده). مجلس وکلا مذاکرهٔ مسئله ایله بومخاطره‌یی دفع ایچون پرنس فردیناندك تصدیق امارتنه قرار ویرر. بومضبطه بکا ارائه ومطالعه‌م استفسار اولنمغله قرار مشروحی تصویب ایتدم. کرك بونك اسبابنی کرك شرقی روم ایلینك ترکیله دولت علیه پولتیقه‌جه ونفوس اسلامیه‌جه نه درجه ضایعاته اوغرامش اولدیغنی وبعدما روم ایلیده بقاسز کسب مشکلات ایتمش اولدیغندن آتیاً نه کبی تدابیره توسل کله‌جکنی مفصلاً بر عریضه ایله بیان ایلدم. بو عریضه‌ده دنیلن شیلر مؤخراً عینیله ظهور ایتمشدر. قوه‌ده اولان ماده‌لر دخی تدابیرینه تشبث اولنمز ایسه تماماً فعله کله‌جکی بنجه شبهه‌دن وارسته‌در. عریضهٔ مذکوره عصرمزك تاریخنه خدمت ایده‌بیلیر بر اثر اولمغله هر وقت ایچون مطالعه‌یه دکری واردر (۳۷) نومرو (۷ ذی‌القعده ۱۳۰۷ و ۱۲ حزیران ۱۳۰٦).

ایشته هنکام معزولیت بویله هنکامه‌لرله کچیور نادراً‌ده بعض مصالح مهمه‌یه دائر مطالعاتم سؤال اولنیوردی. ایکنجی نوع اسئله‌دن استفاده ایله منفعت دولته علی قدر الاستطاعه اعمال افکار ایدیوردم. ازجمله کامل پاشا صدارتنده امور مالیه ومسئلهٔ مصریه وروم ایلی تیمور یوللری صاحب امتیازی هیرشله موجود منازعه‌یه

وبوغازلرك احكامنه ودونمانك تقویه‌سنه دائر مجلس وكلانك مضبطه‌سی بكا ارائه ایله مطالعاتم سؤال اولندقده بو ماده‌لرك جمله‌سی حقنده تحریراً بر چوق اخطارات خالصانه‌ده بولندم . (۳ ذی‌القعده ۱۳۰۵ و ۳۰ حزیران ۳۰۴) اخطارات واقعه حیزقبوله مقارن اوله‌مدی لكن وقوعات بونلرك مصیب اولدیغنی اثبات ایتمكده‌در .

اسهام عادیه ایله سائر بعض دیونی برلشدیرمك ایچون خلفم زماننده بش میلیون لیرالق بر استقراض عقد اولندی كه تحویلات عثمانیه نامی ویریلان بو استقراضدر بوتحویلاتك یوزی یتمش بش غروشه بانق عثمانی‌یه اعطا اولنه‌جغنی بیان مطالعه ایچون ارائه اولنان اوراقدن آكلادم . استقراض مذكورك تخصیصات سنویه‌سی كمركلردن تأدیه اولنه‌جغندن ۷۵,۰ غروش پك دون بر فیئ اولدیغنی مطالعه نامه‌لرمده یازدم. (۲۵, ۲٦ شعبان و ٦ رمضان ۳۰۷ وحزیران ۳۰٦) بونك اوزرینه تحویلات مذكوره‌نك بر بچق میلیون لیرالق بر فرقنی بانق عثمانی ۷٦, ۰ غروشه آلدی بو تمتع ثمرهٔ اخطارم اولدیغنی بیانیله طرف شاهانه‌دن قرنادن عارف بك وساطتیله لطفاً اخبار محظوظیت بیورلدی . اما تأسف اولنوركه باقی اوچ بچق میلیون لیرالق تحویلات ینه یوزی ۷۵ غروشه بانق عثمانی‌یه ویرلدی .

۱۳۱۰ سنهٔ مالیه‌سی مایسنده اشبو تحویلات عثمانیه بورسه‌لرده ۰,۹۷,۱۰ غروشه تداول ایتمشدر . قیمت مبیعه‌كه ۰,۷۵ یوزی یتمش بش وقیمت تداولیه‌كه ۰۹۷,۱۰ یوزی طقسان بش غروش و بر ربعدر تفاضلی آلتی یوز یتمش سكز بیك یدی یوز اللی لیرادر . تصفیه واستقرض داخلی تحویللری حقنده دخی رأیم صورلدقده بونلرك اخراجنه اعتراض ایلمشدم (۲۷ جماذی الاولی ۳۰٦ و ۱۷ كانون ثانی سنه ۳۰٤) و (۲٦ شعبان ۳۰۷ و ۱ نیسان ۳۰٦) زیرا شرائطی اعتبار مالی‌یی مخل ایدی . لكن اخطار واعتراض مسموع اولمدی وتصفیه تحویللرینك قیمتی‌ده بالآخره یوزی اون غروشه قدر تنزل ایلدی .

دیون عمومیه مجلسنده فرانسز تحویلات حامللرینك سابق وكیلی موسیو اوباره توحید دیونه دائر حكومته بر لایحه ویرمش وتدقیقی ایچون بر قومیسیون یاپلمش وبر آرالق بنم‌ده مطالعه‌م صورلمش ایدی . موسیو اوباره مستقیم بر آدم اولوب اولوقت تداولده بولنان عموم دیون عمومیه سنداتنك ۲۵ ملیون لیرایه توحیدینی تعهد ایدیور ایدی . موسیو اوباره‌نك خلفی وفرانسز تحویلات حامللرینك دیون عمومیه اداره‌سنده الحالة هذه وكیلی اولان موسیو برژه طرفندن ذات شاهانه‌یه

يازلمش بر عريضه‌يى اوراق ايچنده كوردم كه او صورتله توحيد ديون ايچون فرانسه خارجيه ناظرى طرفندن فرانسز سرمايه دارانى نزدنده اجراى نفوذ اولنه‌جغى‌ده بيلديريليور ايدى . اما او زمانده بو ايشه سليم ملحمه افندى (سليم ملحمه پاشا) كيرمشيدى . بانق عثمانى مديرى ونسان دخى بشقه بر صورتله مداخله ايتمشدى . نهايت موسيو اوباره‌نك تكليفى قرين اعتبار اولمدى [١] (١٧ ذى القعده ٣٠٨ وحزيران سنه ٣٠٧) .

مصر ويركوسى قارشيلق كوستريله‌رك روسجلد ايله بر استقراض عقدينه تشبث اولنمش ومقاوله لايحه‌سى ياپلمش ايدى . عرض اولنان مضبطه بكا ارسال اولنمسيله مطالعه‌سندن استقراضك شرائطى وجه آتى اوزرينه اولديغنه واقف اولدم .

١٨٧٧ سنهٔ ميلاديه‌سنده «محافظهٔ حقوق عثمانيه» ناميله معقود سنوى يوزده بش فائض ويوزده بر آمورتيسمانى حاوى وفائض ورأس الماله محسوب آقچه‌سى مصر ويركوسندن ٢٨٦،٢٢٢ ليرا استرلين ١٨ شيلين ٤ پنس تخصيصات سنويه ايله تأمين اولنمش بش ميليون ليرا استرلين استقراض تحويلاتنك ١٨٩٠ سنهٔ افرنجيه‌سى نيسانك اوننده تداولده قاله‌جق ٤٢،٨٥٦ ليرا استرلينلكى ٦،٣١٦،٩٢٠ ليرالق تحويلات جديده ايله مبادله اولنه‌جق يكى تحويللره آلتمش سنه‌ده اوده‌نمك اوزره يوزده درت فائض يوزده ٤٢ سانتيم رأس الماله محسوب آقچه‌سى ، سنوى يوزده ياريم قوميسيون (قوط اميسيون مصرفى وطبعيه) كبى هر نوع مصرفنه مقابل بر دفعه‌يه مخصوص اوله‌رق يوزده بر حسابيله ٦٣١٦٩ ليرا استرلين ويريله‌جك . تحويلات جديده يوزده طقسان غروش فيئاتله معاقدلر طرفندن مبايعه اولنه‌جق كفالات متسلسله اولميه‌رق ٪ ٥٠ يوزده اللى‌سى روسجلده و ٪ ٥٠ يوزده اللى‌سى بانق عثمانى‌يه عائد اوله‌جق . حكومت سنيه معاقدلرله اتفاق حاصل ايتمدكجه ١٨٥٤ — ١٨٥٥ — ١٨٧١ استقراضى مبادله‌سندن ١٨٩١ سنه‌سى كانون اولنك غايتندن اول ممنوع بولنه‌جق (٨٥٤ استقراضى اوچ ميليون ليرا اولوب وعده ١٨٨٩ ده و ١٨٥٥ استقراضى ٥ ميليون وانكلتره وفرانسه دولتلرى كفالتى ايله اولوب مدتى ١٩٠٠ سنه‌سنده ختام بوله‌جقدر .) ومبحوث عنه اولان ١٨٧٧ استقراضك فائض ورأس الماله محسوب تخصيصاتى تنقيض ايتامكى تعهد ايليه‌جك . شو شرائط مقابلنده

[١] اون ايكى سنه صوكره ديون عموميه‌نك توحيدى ماده‌سى بشقه رنك وشكللره كيرمشدر .

مالیه خزینه‌سنك الەجغی مبلغ ١,٠٣٦,٠٠٠ لیرا اولوب بونك ٤٠٠,٠٠٠ لیراسی اون بش کون ایچنده باقیسی ٨ تقسیط شهریٔ مساوی ایله خزینهٔ مالیه ایچون لوندره‌ده تأدیه قلنه‌جق. حالبوکه روسچلد بانقه‌سی خدیویت مصریه ایله او اثناده یوزده اوچ بچق فائضلی استقراض تحویلاتی ٩١ غروش فیئاتله تداوله چیقارمش واندن زیاده‌یه تداول ایدرسه فضله‌سی حکومت مصریه ایله بانقه بیننده تقسیم اولنمسنی مقاوله ایلمش وتحویلاتك عقیب اخراجنده فیئاتی دخی ٩٥ غروش بولمش ایدی. ینه خدیویتك یوزده درت فائضلی براستقراضنی‌ده روسچلد بانقه‌سی یوزده ٩٨ غروش فیئاتله المش ایدی. بورالرندن بحثله استقراض مذکورك شروطنی پك فاحش بولدیغمی جواباً وتحریراً حضور عالی یه عرض ایتدم. (١٨ رجب ٣٠٨ و١٥ شباط ٣١٠).

اسکوبدن ایورانیه‌یه وشرقی روم ایلی داخلنده بلوه‌دن واقاره‌له قدر اولان شمندوفر خطلری منفعت دولت ایچون زمانمده دیکر بر شرکته یاپدیرلمشدی. بونلر بعدالاکمال بالطبع حکومتك تحت تصرفنده قالوب حاصلاتی دخی حکومته عائد ایکن یوقاریده بحثی کچن بر استقراض موهوم وسیله‌سیله مذکور خطلر موسیو هیرشه تسلیم اولندی. عقیب انشالرنده حاصلاتی کیلومتر باشنه اون اوچبیك فرانغه واردیغی حالده دیکر خطلره بکزه‌سین ایچون بیك بشیوز فرانق بدل ایجار تعیین اولنمش. هیرش وایشلدیجی شرکت ایسه بلوه — واقارل خطنی بلغار حکومتنه صاتدیلر. فقط یول دولتك اولدیغندن بو صاتیشه شکل مشروعیت ویرمك ایچون اوللی که بلغارلر خط مذکورك بر بدل مقابلنده ترك وایجارینی تکلیف ایتمش ومجلس وکلا یا بلغار حکومتنك تکلیفنی قبول ایتمکدن یاخود ایشی مسکوت عنه براقمقدن ماعدا طریق تسویه اولمدیغندن وایکنجیسی حقوق دولته مغایر اوله‌جغندن بحثله ایجار صورتنی ترجیح وعرض ایلشدی.

مطالعه‌مك صورلمسی اوزرینه یازدیغم عریضه‌ده «خطی بلغار حکومتنه ایجار ایتمك صاتمقدن لافرقدر. زیرا دمیر یولنك بلغارلره بیعنده دوشنیلن مضرت نه ایسه بلغارلره ایجار ایتمکده دخی او مضرت عینیله واردر معامله یالکز بیع ایله ایجار لفظلری بیننده اولان فرق ظاهریدن عبارت بولنه‌جقدر. بوطریقك ایشلدلمسی وظیفه‌سندن شرکت مسئول اولورسه دولتجه طریقك احوال وحرکاتنی تفتیش ونظارت دخی قابل اوله‌مز. شرقی روم ایلی ایله بلغارستانك حد فارقی اولان بلوه‌دن ادرنه

ولايتی حدودی بولنان جسر مصطفی پاشايه شمندوفرك سرعت قطاری بش ساعتده واورادن ادرنه‌يه ايكی ساعتده كلديكندن بلغارلر وقتاً من‌الاوقات بو خطی حركات عسكريه‌ده استعمال ايده‌جك اولدقلری حالده وقت وزمانيله حركتلری استطلاع اولنه‌ميه‌جغندن مقابله اسبابی كسب صعوبت ايده‌بيلير . پرنس فرديناندك موقع حاضرنده مشروعيتی تصديق دولی تحتنه كيرمامسنه و آوستريا دولتنك بو خصوصده التزام معنويسی بديهی وطبيعی ايسه‌ده روسيه‌نك مخالفتنه وسائر دولتلر احوال آتيه‌يه انتظاراً حركات ترددكارانه‌ده بولنملرينه بناءً دولت‌عليه‌نك استحصال رضاسی پرنس مشار اليهله بلغارستان مديرانك منفعت حاضره‌لری مقتضياتندندر . بناءعليه خطك ايشلدلمسی حقی مقاوله موجبنجه ايشلديجی شركتنه تخصيص اولنمق اوزره بلغارلردن استردادی ايچون اوراقدن استنباط اولنان تشبث تجديد وتقويه اولنمليدز . اكر بوكا زمان حاضر مساعد دكلسه ايلروسيچون طريق تشبث آچيق قالمق اوزره ايشك مسكوت عنه براقلمسی شقی كه شقوق معروضه‌دن بريدر بو صورت خطك بلغارستانه بيعی ويا ايجاری شقلرندن دها خيرليدر . » ديه يازمشيدم . (٢٢ شوال ٣٠٦ و ٩ حزيران ٣٠٥) لكن حكومت سنيه خط مذكورك صورت ايجارده بلغارستانه تركی صورتنی اختيار ايتمشدر . واخذ اولنه‌جق بدل ايجار ايسه معهود استقراضك تخصيصاتنه محسوباً ايشلديجی شركتنه ويرلمشدر .

كامل پاشا صدارتنه مقارن اولان معزوليتم اثناسنده توجه ايدن ونمونه‌لری بوقاريده كوستريلن مشاغل وتكاليفدن ممنون اولديغم بر ماده برجلوس كونی تبريك ايچون حضوره قبول اولنديغمده معارف عموميه حقنده برلايحه عرضنه مأمور اولمقلغم ايدی (٢٨ ذی‌الحجه ٣٠٥ و ١٨ اغستوس ٣٠٤) . نته كيم جواد پاشا صدارتنده دخی يوم ولادت سنيه‌يی تبريكاً حضورله تشرفده ينه معارفه دائر برلايحه اعطاسی امراولنمشيدی (١٨ شعبان ٣١٢ و ٢ شباط ٣١٠). برنجی اراده‌يه امتثالاً يازيلان لايحه‌نك صورتی (٣٣) رقمی وايكنجی اراده‌يه بناءً تحرير قلنان لايحهٔ مفصله‌نك صورتی (٣٤) رقمی ايله اوراق متممه‌يه ضم اولنمشدر .

ايسته‌مديكم حالده توجه ايليان صدارت خامسه مبحثنه كلنجه ولايات سته اصلاحاتنده انكلتره روسيه وفرانسه دولتلری اتحاد ومابينه اولبابده نظامات لايحه‌لری اعطا ايتمشلر . تاريخ ١١ مايس ١٨٩٥ ايدی كرك مابين كرك انجمن

خصوصیٔ وکلا بو لایحه‌لر ایله بر آیدن زیاده مشغول اولمش ایمش اندن اون یدی کون صکره که مایس رومینك اون آلتیسیدر سرایه چاغرلدم . دائرهٔ خصوصیه‌ده مابینجی بکر بك بر قاچ چانطه ایچنده بر طاقم اوراق کتیردی . ابتدا النده طوتدیغی کاغدی قرائت ایلدی که خلافته صادق اوله‌جغمه دائر بر عبارهٔ تحلیفیه‌یی حاوی ایدی . بعده قرائت اوراقه باشلاندی که ایکی ساعتده آنجق ختام بولمشدر . چونکه دوسیه سفرا لایحه‌لرندن عبارت قالمیوب خارجدن بر چوق کاغدلر ومضبطه مسوده‌لری علاوه اولنمشدی . امر قرائت نهایت بولدقده بکر بك النده‌کی قورشون قلمله بر بوش ورقه‌یی ودیکر طرفدن اراده ایله تهیئه ایدلمش دستور نسخه‌لرینی کوستروب سفرانك تبلیغاتنی بوراده قوانین ونظامات حاضره ایله تطبیق ایدرك فرقلرینی ارائه ونتیجهٔ مطالعاتکزی تحریراً افاده ایلیه‌جکسکز زمیننده با اراده تبلیغاتده بولندی . بو خصوص ایچون زمان قصیرده بیان افکار ممکن اولماز . اولسه‌ده خطادن سالم اولماز دیدم . بر قاچ کره حضوره کیدوب کلدی . هر کلدکجه افاداتی عجالةً بیان رأیك امکانی مبین ایدی . بن عدم امکان بحثنی تکرار ایلدیکمدن نزد شاهانه‌ده اولان خار-جیه مکتوبجیسی منیر بك بکر بکله برابر ظهور ایده کلدی . اوچ سنه‌دن، یعنی یوقاریده بیان ایتدیکم وجه ایله اتفاق مثانی تشکیل ایدن روسیه وفرانسه‌یی او اتفاقه مخالف بولنان ذات شاهانه علیهنه حرکته تشویقله متهم اولان جمعیت موهومه‌نك رئیس موهومی بولندیغم اعتباریله بنمله ملاقاتی ممنوع اولدیغی زما-ندن بری منیر بکی کورمامشیدم . میر مشار الیه سفرا تبلیغاتنه متعلق بر چوق تفصیلات ویردی که نتیجه باب عالی ایشی بودرجهٔ وخیمه‌یه کتیردیکنه وذات شاهانه دفع وخامت وحفظ استقلال دولت* ایتمکده اولدقلرینه دائر ایدی . . بن مجرد بیان رأی وظیفه‌سیله مکلف وصداقتله حرکت ایچون ده محلف اولدیغمدن طولانی بولایحه‌لرك باب عالی طورر ایکن مابینه ویرلمسی حکمتنی آکلایوبده آکا کوره بیان مطالعه ایتمك مجبوریتنده اولدیغمی سویلدم . منیر بکك خلاصهٔ افاده‌سی دستورده مندرج قوانین ونظاماتك تماماً موقع اجرایه قونلمسی دولتلر طرفندن بیان اولندی‌که قانون اساسی‌ده داخل ایدی . بالتشبث تکلیفك قانون اساسی قسمی ترك ایتدیرلدی . دیکر قوانین ونظامات تماماً اجرا اولنه‌جغنه دائر مواعید عالیه واقع اولدی . لایحه‌لرك سرایه اعطاسی بو مواعیددن نشأت ایتمشدر یولنده ایدی

بوصره‌ده منیر وبکر بکلر حضوره جلب وبعض تبلیغات ایله نزدمه اعاده اولندیلر. او تبلیغك ده مهمی روسیه ایمپراطوری ذات شاهانه‌یه اخلاصی واصلاحات ایچون تضییقات اجرا ایله‌یه‌جکنی تأمین ایتدیکنی حاوی ایدی آنك عقبنده ایسه کرك منیر بك وکرك بکر بك لسان شاهانه‌دن اولمق اوزره « بو یوك کندی اوزرنده قاله‌جقدر . فرض ایتسون آکا کوره بیان افکار ایلسون » تعبیرلریله بر تبلیغده بولندیلر . بوذاتلر برطرفدن‌ده کندی آرزولری صورتنده مأموریته لزوم عودتمی بیانه قالقشدیلر . اول باول انلرك افادهٔ شخصیه‌لرینه جواب ویرمکی مناسب کوردم دیدم‌که ملاحظه‌مه کوره بو ایشك تبدله احتیاجی یوقدر . بونکله برابر صدارتده بولنان ذاتك تبدیلی دیدیککز کبی ملتزم ایسه او التزامی تحویله مقتدر اوله‌میه‌جغم کبی بونك اجرا وعدم اجراسی حقنده رأی ویرمکه‌ده مکلفیتم لازم کلمز . فقط صدارتی جداً وصحیحاً ارزو ایتمدیکمی بیلملیسکز . استطراداً شونی بیان ایده‌یم‌که منیر بکك مواعید عالیه حقنده‌کی افاداتنی فرانسه سفیری موسیو قامبونك فرانسه خارجیه نظارتنه اولان اشعاراتی تأیید ایدییور . بر سنه صکره نشر اولنان صاری کتابك تا ابتدالرنده صورتلری مندرج وقامبون طرفندن نظارتنه مرسل ایکی تلغرافه نظراً ساسون وقوعاتندن بی طرفانه تحقیقات اجرا ایتمك ایچون بزم طرفدن امریقا حکومتنه تکلیف اولنان توسطی حکومت مذکوره قبول ایتمامش اولدیغندن بو تحقیقاته دول ثلثه‌نك توسط ایلرینی ذات شاهانه فرانسه ایلچیسنه تکلیف ایتمشلر ایمش . سفیر مشار الیه خارجیه ناظری موسیو هانوتویه شو تکلیفدن استفاده اولنمسنی اخطار ایتمشدر . مداخلهٔ دولیه بورادن بدأ ایلیور .

کلهلم صدده : اراده‌یی مبلغ اولان ذاتلره دیدم‌که بو مسئله بعض رجال سیاسیه‌یه اغر کلسه بیله بو عاجزه مشکل کورنیور دفعةً رأی بیان ایده‌مم . شمدیلك عودتمه و بالتأمل بر عریضه یازوب کوندرمکلکمه مساعده استحصالنه دلالتکزی رجا ایدرم . بکلر بو دلالت خیریه‌ده اولسون بولندیلر . نصف‌اللیله قریب بر زمانده عودت وایرتسی کون بر عریضهٔ مفصله تقدیم اولندی که (٣٦) ذاتمه عائد جهتی شو حمل ثقیلی تحمل ایتمکلکم فرضیات نوعندن اولمیوبده جداً بیله تکلیف بیورلسه حسب العجز انی ایفا ایده‌مم فقرهٔ اعتذار کارینی حاویدر . صکره‌لری‌ده بر قاچ عریضه ایله معذرتمی تأکید ایلدم لکن اوچ یوز ایکی سنه‌سی ذی‌الحجه‌سنك اون

بشنجی کونی قرنادن فائق بك خانەمه کلوب بنی مابینـه دعوت ایلدی . بالطبع اجابت اولندی فائق بك آچیقدن بر شی سویلمدی ایسـەده شـکل دعوتدن وسیاق حال وقالندن مأموریت مقرر بولندیغنی اسـتدلال ایتدم . او جهتله تجدید معذرته حاضرلنمشدم . وقتا که ملاقات رسمیه‌یه مخصوص چیت کوشکنده حضوره داخل اولدم . مأموریتم حقنـده‌کی قرار عالی بیان اولنمغله اسـتدلالم صحیح چیقدی . بر قاچ دقیقه قدر تجدید استعطافه چالیشلدی ایسەده مکر ذات شیخ الاسلامی دها اول مدعو وحسب العاده حین اجراده بولنمق ایچون دیکر بر اوطه‌ده منتظر ایمش اوصیره‌ده نزد شاهانه‌یه جلب اولندیغندن اعتذار واستعطافده دوامه حال وموقع مسـاعده ایتمدی . امتثاله مجبوریت کورندی (١٥ ذی الحجه ٣١٢ و ٢٨ مایس ٣١١ جمعه ایرتسی) .

باب عالی‌یه کیدلدیکی کوندن اعتباراً عظیم وجسیم مشکلاته تصادف اولندی . بر یاندن‌ده ارباب اغراضك قارشیسنه چیقلدی . عقیب قرائت خطده خارجیه ناظری سعید پاشـا طرفندن محتویاتی بیان اولنان تقریرکه دول ثلثه سفارتلری تبدلدن بر قاچ ساعت اول خارجیه نظارتی مقامنه ویرمشلر ایمش . بونده دول مشار الیهمك جده لیماننه کوندردکلری سفائن حربیه‌دن قره‌یه عسکر اخراج ایده‌جکلری محرر ایدی . ینه قرائت خطدن یاریم سـاعت صوکره کلان اراده سعید پاشـا خارجیه نظارتندن انفصال ایدوب یرینه طرخان پاشـا مأمور اولدیغنی مبین ایدی‌که آندن بر آز اول سـعید پاشا کندینی مأموریتنـده باقی ظن ایدرك نظارته کیتمشـدی کیدرکن بن‌ده عدم معلومات سببیله بر شی سویلمامشـدم . ارادۀ مشروحه عقبنده طرخان پاشا کلوب ابراز وجود ایتمسیله برابر مقام نظارته کیتدی . خلفنی کورنجه سعید پاشاده انفصالنی آکلایه‌رق اومقامدن چکلدی . ایرتسی کون حضوره کیره‌رك تبدل نظارت ایچون رأی صدارته عدم مراجعتدن شکایت ایتدمسه‌ده سعید پاشانك مساویسندن بحثله اعتذار وانتخابات آتیه‌ده رأیمك النه‌جغی تأمین بیورلدی (سعید پاشا هرنه وقت بنی کورسه عزلنك اولجه کندیسنه تبلیغ اولنماسندن بحث ایدیور . اکر مشـار الیه بو مباحثی ایله شکل انفصالده بنی ذی مدخل بیلوبده آکا ایلیشد-یکنی بیان ایتمکی قصد ایدیورسه حقسزدر . زیرا کندیسی بنم کبی اولیوب رجال مابین ایله مناسـبات دائمه‌ده بولندیغندن البته حقیقتی آکلامشـدر . اکر حکایۀ ماسبق بر زمان ایچون بیله معزول قالدیغنه کدری ـ که وقتیله مسموع اولمشدر ـ

حالا زائل اولمدیغندن طولایی ایسه عجبا بو ذات آنجق اوچ آی دوام ایدن مأموریتم مستثنا اولدیغی حالده بو تاریخده (سنه ١٣١٧) بنم عالم معزولیته دخولم اون بش سنه‌یه واردیغنی کورمیورمی ؟ حالبوکه حرص مناصبه حرص منافع مملکت غالب اولملی بر دولت آدمی اومنافعی محافظه‌یه نفسنده اقتدار یاخود زماننده امکان بوله‌مز ایسه معزولیتی ممتد بیله اولسه آنی مأموریته ترجیح ایتملیدر) .

ایام متعاقبه‌ده اصلاحات مسئله‌سندن بشقه بر چوق غائله‌لر توالی ایلدی . بونلرك بری ماکدونیایه ملاصق ولایاتده مأموریتمدن اول ظهور ایدوبده اوراق حوادثه یازدیرلمیان وزمان نصبمه قدر نجه‌ده مجهول اولان بلغار چته‌لری تخطیاتی ایدی . بونلر تصمیم سابق اوزره تکثر ایدوب بر قاچ کون ایچنده عددی بر قاچ بیك کشی‌یه وامارتك سلاح آلتنه آلدیغی عسکر اللی بیکه وارمشیدی . کریدن دخی اغتشاشات واهل اسلامه تسلطات خبرلری کلمکه باشلادی .

بلغارلرك قیامنی واولکی انفصالمدن صکره ویرلمش اولان براتلرك استحصالی یولنده صوفیه حکومتنك تشبثات وچته‌لره تشویقاتی منافع مخصوصه‌لرینه مخالف بولملرندن طولایی یونانستان صربستان حتی رومانیا حکومتلری شکایاته وروم بطریقخانه‌سی ایسه متوالیاً ازعاجاته قالقشدی . روسیه سفیری بلغارلره اولجه ویرلمش براتلردن بشقه ارتق برشی ویرلمیه‌جکنه دائر وعد عالیٔ خفی سبق ایتدیکنی اخطار ایله برابر بلغار مترپولیدلرینه برات اعطاسی علیهنده شدیداً پروتستو ایتدی . (روسیه‌نك مقصدی شمدیلك بونلری برزمان قلیل ایچون تأخیر ایتدیرمك وصکره کندی نفوذ ووساطتیله ویردیرمکدر ظننده‌یم) .

مدار حیات دولت اولان مالیه‌ده بر حال بحرانده ایدی بو مسائل حقنده تشبثاتمی صره‌سیله بیان ایده‌یم : غیرتکشان دولت دیورلردی‌که اهالینك یاخود ارمنیلرك تمنیاتیله اصلاحات یاپمق سؤمثالی داعیدر . روسیه دولتی ظاهراً دیکر دولتلره اشتراك ایدیورسه‌ده روسیه حکومتی طرفندن ایقاع تضییقات اولنمیه‌جغی حقنده ایمپراطورك تأمینات ویردیکنی ذات شاهانه روح مسئله اوله‌رق موضوع بحث ایدیوردی . او حالده تشبثاتمه مخالفت ایدنلرك قولنجه اصلاحاته مجبوریت وبونك ایچون خارجدن وسائط تهدیدیه معدوم ایدی . عبارهٔ اخری ایله روسیه کبی بردولت بزی تشجیع ایتدکدن صوکره بشقه جهتلردن قورقمامق لازم کلیوردی . صدارته کلدیکمده پرنس لوبانوف حسب‌الحقوق کندی طرفندن بنی تبریك ایتمسنی

تلغرافله موسیو دونلیدوفه بیلدیرمشدی . پرنسك تلغرافنی الدیغی زمان سفیر بروسه‌ده بولنیوردی . سفارته كوندردیكی تلغرافده بروسه‌دن حركت ایتمك اوزره اولدیغنی وبورایه كلدكده بنی كوره‌جكسه‌ده خارجیه ناظرینك تبریكنك ایصالنه مسارعت اولنمسنی سفارته یازمشدی . سفارت اعضاسندن بری نزدمه كلدی موسیو دونلیدوفك تلغرافنی كوستردی . ایرتسی كونده ایلچی استانبوله واصل اوله‌رق واپوردن چیقدیغی كبی باب عالی‌یه كلدی . بر كون اول انكلتره ایلچیسیله ارمنی مسئله‌سنی مذاكره ایتمش اولدیغم كبی موسیو دونلیدوف دخی بومسئله‌یی نجه معلوم اولمیان مقدماتیله برابر صورت خصوصیه ودوستانه‌ده تشریح ایلدی . نلیدوف كه درایتلی وعاقل بر ذاتدر انك نظریاتی ایله انكلتره دولتنك نظریاتی اره‌سنده بر بیوك فرق كورمدم روسیه ایلچیسی یالكز انكلتره‌نك جسیم بر دونماسی سواحل عثمانیه‌یی احاطه ایلدیكی وكندیلرینك ایسه بحر سفیدده بر تكنه‌لری اولمدیغی یولنده بزجه شایان نظر بعض مقالات علاوه ایلشیدی . اول باول روسیه خارجیه ناظری پرنس لوبانوفك تبریكندن استفاده ایدرك هم تشكری همده اصلاحات مسئله‌سنه متعلق بعض مطالعاتمی پرنس مشار الیهه یازدم . مكتوبك درحال جوابنی الدم‌كه صورتی بروجه آتی درج اولنمشدر :

Altesse

Très sensible aux sentiments témoignés dans la lettre que vous avez bien voulu m'adresser en date du 29/11 juin courant, je tiens à vous en offrir mes plus sincères remerciements.

Connaissant Votre patriotisme éclairé, je partage avec tous les vrais amis de la Turquie, l'espoir qu'ils placent en Votre Altesse et je fais des vœux pour qu'elle puisse mener à bonne fin les réponses devenues indispensables.

Je profite de cette occasion pour renouveler à Votre Altesse l'assurance de ma très haute considération.

Saint-Petersbourg, le 5 juillet, 1895. *(Signé)* LOBANOW.

اشبو صورتك مطالعه‌سیله ثابت اولوركه پرنس لوبانوفك ملاحظاتی روسیه ایمپراطوری طرفندن وقوعی طرف شاهانه‌دن بیان اولنان وماهیتی بزجه حالا مجهول اولان تأميناتی اشراب ایتمز. سفیرك بیانات صریحه‌سی ایسه اویله تأميناتك وجودینی بالكلیه نفی ایده‌جك صورتده ایدی . نته‌كیم اصلاحات حقنده دول ثلثه سفراسنه

ویره‌جکمز جوابك تأخری اوزرینه انکلتره ، فرانسه وروسیه دولتلری بزه قارشی استعمال ایده‌جکلری تدابیر ایچون بینلرنده تعاطئ افکاره باشلادقلرندن اوصره‌ده موسیو دونلیدوف بکا خصوصی بر تذکره یازمشیدی‌که ترجمه‌سنی ذات شاهانه‌یه عرض ایتمشدم . اوده اصلاحاتدن امتناع ایتمکلکمزه دائر روسیه طرفندن تشجیعات وتشویقات وقوعنه اعتمادی منع ایدر .

موسیو دونلیدوف جانبندن طرف صدارته کلن تذکره‌نك ترجمه‌سیدر

شخصی بازار

دولت عثمانیه‌نك دوست صمیمی وسزك محب قدیمکز اولمق صفتیله بروجه‌آتی غایت دوستانه بر خبر اعطاسنه رخصتکزی رجا ایدرم : مراق واستعجال اولنمغه باشلاندیغی ونصل حرکت ایدلمك لازم کله‌جکنی تعیین ایچون اوچ قابینه بیننده تعاطئ افکاردن بحث اولندیغی جهتله لایحهٔ جوابیه‌نك تفصیلاتی حقنده طلب ایتدیکمز جوابی سریعاً اعطا وبونك ممنونیت بخش اوله‌جق صورتده اولمسنه اعتنا بیورکز . بزجه نه‌صورتله اولورسه اولسون بر تضییقه محل ویرمامك ارزو اولنه جغی معلومکزدر . اوچمزدن برینك یالکز قالمامسی‌ده لازمدر . چونکه تفرد سوء ناتحدر دینور . کرك استشاره ومذاکره کرك تهیجات وتهوراتی تعدیل وتسکین ایده‌جك هیچ کیمسه یوقدر . مقدما رأس کارده بولندیغکز صره‌ده حکومت سنیه ایله حاصل ایتدیکی مناسباتك خاطرهٔ حسنه‌سنی ومتبوع اقدسکز حقنده‌کی حسیات صادقهٔ تعظیم کارانه‌سنی محافظه ایدن پرنس لوبانوف احوال حاضره‌نك وخامتی و بوکا ممکن اولدیغی قدر سرعتله نهایت ویرلمسی وجوبی حقنده سلطنت سنیه‌نك جلب دقتنه بنی مأمور ایدیور . متبوع مفخمکز بو بابده وقوع بوله‌جق معروضاتکزك اهمیتنی تقدیر بیوره‌جقلرندن امینم .

ذات شوکتسمات حضرت پادشاهی بنی تنزلاً دوست نامیله یاد وحقمده لطفاً بیان اعتماد بیوردقلری جهتله شو معروضات دوستانه ومحرمانه ایله خاك پای تاجداری‌یه ابراز آثار صداقت ایدیورم .

حسیات فائقه‌مك حسن تلقیسی رجاسی عرض تعظیمات کامله‌یه ذریعه اتخاذ اولندی .

امضا : نلیدوف

Personnelle. Dimanche.

Chère Altesse

Permettez moi en ma qualité de vrai ami de la Turquie et d'ancienne connaissance de Votre Altesse de vous donner un petit avertissement tout amical. Pressez la réponse que nous vous avons demandée au sujet des détails du projet de réforme, et tâchez qu'elle soit satisfaisante.

On commence à devenir impatient, et il est question d'un échange de vues entre les trois Cabinets pour savoir comment procéder. Or, Vous savez que chez nous on voudrait à tout prix éviter la nécessité d'une pression quelconque. D'autre part il ne faut pas que l'un de nous trois reste seul. La solitude est mauvaise conseillère dit-on : Il n'y a personne pour consulter ni pour modérer et calmer les emportements.

Le Prince Lobanow qui garde un souvenir très agréable de ses rapports avec le Gouvernement Impérial du temps où Vous étiez déjà à la tête des affaires, et qui conserve pour Sa Majesté Impériale Votre Auguste Souverain les sentiments les plus respectueusement dévoués, me charge de rendre attentif le Gouvernement du Sultan à la gravité de la situation et à la nécessité d'y mettre un terme le plus tôt possible. Votre Souverain comprendra, j'en suis sûr, l'importance des représentations que Votre Altesse pourra lui faire à ce sujet. Sa Majesté a daigné m'appeler son ami et m'assurer de sa confiance. Je lui donne une preuve de mon dévoûment en vous adressant, Chère Altesse, cet appel tout amical et tout confidentiel.

Recevez, Chère Altesse, l'expression de mes sentiments d'estime et de très haute considération.

(Signé) NÉLIDOW.

فرانسه‌یه کلنجه روسیه ایله بالطبع متحد الافکار ایدی. آلمانیا و آوستریا سفیرلری تعجیل اصلاحات ایچون اخطارات متوالیه‌ده بولنیورلر ایدی. انکلتره‌نك شمدیکی باش وکیلی لورد سالیسبوری سلفی لورد روزبریدن منتقل مسلکه دوامدن بشقه بر شی یاپه‌میه‌جغنی موقع اقتداره کلدیکنك عقبنده بیان ایتمش و ۱۸۹۵ آغستوسنك برنجی کونی لوردلر مجلسنده ترجمه‌سی آتیده محرر نطقی ایراد ایتمش ایدی.

خارجیه نظارتنه ۱٦ آغستوس سنه ۱۸۹۵ تاریخیله لوندره سفارت سنیه‌سندن
وارد اولان ۷۱۲ نومرولی تلغرافنامه‌نك ترجمه‌سی صورتیدر

لوردلر مجلسنك دون آقشامکی اجتماعنده قرالیچه حضرتلرینك نطقنه جواباً تنظیم اولنه‌جق محضر حقنده جریان ایدن مذاکرات اثناسنده لورد سالیسبوری

طرفندن ايراد اولنان نطق ارمنى ايشلرينه دائر خلاصه‌سى زيرده مندرج فقراتى حاويدر :

«بو مسئله‌ده اسلافم طرفندن اتخاذ اولنان مسلك حركته دوام ايديورم . انكلتره حكومتى بر طاقم اصلاحات اجرا اولنه‌جغنه دائر استحصال وعد ايتمش ايسه‌ده اشبو اصلاحاتك اجراسنه دائر بر كونا تأمينات ويرلميور. انكلتره حكومتى فرانسه وروسيه دولتلرينك انضمام معاونت صحيحه‌لرى ايله حركت ايلكده‌در. حكومت سنيه‌نك تأخرات واقعه‌سى مملكتك استقلال ظاهريسنه ايراث خلل ايده‌بيله‌جك برشى يايمق خوفنده بولنمسندن ايلرى كلوب بو ايسه شايان تقدير بر حس نجيبانه‌در. فقط هر نه قدر دولت عثمانيه استقلالى اوروپا حقوق عموميه‌سى دستورنده محرر اولوب برلين و پارس معاهده‌نامه‌لريله تأمين اولنمش ايسه‌ده بر ماهيت مخصوصه‌يى حائز اولان اشبو استقلالك سبب بقاسى دول سائره‌نك بونى تأييد ومحافظه‌ده متفق الافكار بولنملريدر . دولتلرك خوف واحترازلرى شودركه حكومت عثمانيه‌يه حد ذاتنده حائز اولمديغى بردوام واستقرار اعطاسيله بلكه انسانيتك حصول ترقى وسعادتنه خدمت ايتميان وفقط وهن وضعفه متمايل ومنافرت دينيه وحسيه‌يه ميدان براقغه (عصرلردن برى دولت عثمانيه‌نك الك فنا جهتى بودر) مستعد اولان بر التى ترويج والتزام ايتمش اوله‌جقلردر مسلك حركتك درجهٔ وخامتنى حكومت عثمانيه‌يه ارائه واثبات ايله برابر شوراسى بيلنمليدركه هيچ بر حكومت انكلتره دولتى قدر دولت عثمانيه‌نك بقاسنى قوياً ارزو ايتمز اكر ذات شاهانه صورتا بر استقلالك ظواهر حالنى محافظه ايچون اوروپا دولتلرى طرفندن ممالك شاهانه‌ده موجود بر حالى فترت ووهن وضعفى امحا مقصديله وقوعبولان معاونتى رد ايدر ويا دول مشار اليهمك نصايحنى اصغا ايتمزسه غايت عظيم ووخيم بر سهو وخطاده بولنمش اوله‌جقدركه هيچ بر معاهده نامه وهيچ بر تخالصتكارى بوضعف وفترتك دولت عثمانيه‌يه بادئ فلاكت اولمسنه مانع اوله‌مز . »

لورد مشاراليه مؤخراً دخى لونده سفيرى رستم پاشايه بعض تبليغات مهمه‌ده بولنمش وبو تبليغاتى ١٨٩٥ سنه‌سى حزيرانك ٢٨ نجى پنجشنبه كونى سير فيليپ كوررى واسطه‌سيله‌ده عيناً بكا تبليغ ايتديرمشدى . لورد ساليسبورينك تلغرافى بو مقدمه ايله باشليوردى : دولت عثمانيه‌نك بولنديغى عظيم تهلكه‌يه جلب نظر ايدرم موقع اقتداره كلديكم كون دولت عثمانيه انكلتره‌نك افكارينى لهنده غائب

ایتـدیکنی کوردیکمه متحیرم . بو دولت قالمایه‌جغنـه قانعیت کوندن کونه تزاید ایتمکده‌در. لورد سالیسبوری فکر ذاتیسنی بزی محافظه‌یه بنا فقط اوروپا خصوصا انکلتره افـکار عمومیه‌سـنی ممنون ایتمك ایچون هیـچ بر تدبیر اتخـاذ ایتمدیکمزدن مضطرب اولدیغنی بیان ایدیوردی . قرار مخصوصنی‌ده شو وجهله بیان ایتمشیدی . کندیسی دول ثلثه‌نك مطالبنی واسکی قابینه‌نك مسلکنی محافظه ایده‌جکدر . ذات شاهانه بر آن اول دولتلرك تکالیفنه ممکن اولدیغی قدر موافق وواسع برمساعده‌ده بولنسون دیه رستم پاشا نزدنده اصرار اولنمشدر. ارمنیلر ایچون مختاریت افکاری عبثدر یالکز عدالت ایسته‌نیلیور . نه کردلر ارمنیلری نه ارمنیلر کردلری مغدور ایتمسـونلر . بو حالده ولایات معلومه‌ده اوروپانك اعتماد ایده‌جکی مأمورلر بولنمق واداره قوتلی وصادق اولمق لازم کلیر . مأمورلر نه مذهبده اولورسه اولسـونلر انکلتره‌جه مسـاویدر . یالکز بونلر طرف شـاهانه‌دن حر براقلملیدر . مفتش شاکر پاشا اویله آدم دکلدر کندیسنه هیـچ بر امنیت وضع اولنه‌ماز . مشیر رؤف پاشای مفتشلکه مناسب اولمق اوزره ذکر ایدرم . مع مافیه ذات شاهانه دها اییسنی انتخاب ایده‌بیلیر . لورد سالیسبوری بو تبلیغاتله اکتفا ایتمیوب خاتمه‌ده دیکر بر تبلیغ مهمده بولنمشـدی‌که بکا اوقونان تلغرافنده بو خاتمه‌نك علی طریق‌الاشاره ضبط ایتدیکم عباراتی شو ایدی . نه المانیا ، نه ایتالیا ، نه اوسـتریا انکلتره‌نك مسـئلهٔ شرقیه‌ده پولتیقه‌سـنه حائل اوله‌مازلر فرانسه روسـیه‌یه صادقدر دولت عثمانیه‌نك بقاسنه مدار اولان شی یالکز انکلتره‌نك روسیه ایله متفق اولمامسیدر . اکر اتفاق واقع اولورسه تهلکه نهایت درجه‌یه کلیر . دولت عثمانیه زائل اولور . رستم پاشا بو تبلیغاتی عیناً وصورت محرمانه‌ده مابینه ایصال ایلمشدی . باب عالی‌یه وقوعبولان تبلیغ دخی ذات شاهانه‌یه عرض قلنمشدی . صدارته مأموریتمدن اول دول ثلثه سـفراسی طرفلرندن ویریلن مخطره‌لرده دولتلرك اقل درجه‌ده اوله‌رق بیـان ووقت کچدکجه مرتبه مرتبه تزییـد ایده‌جکلرینی افهام ایلدکلری تکالیف ابتدائیه ایسـه توسیع اولنمق شویله طورسون مساعیٔ مالانهایه نتیجه‌سی اوله‌رق قصر وتقلیل ایتدیرلدی .

بومساعی جمله‌سندن اولمق اوزره آوستریا سفیری بارون دو قالیچی‌ده انکلتره سفیری نزدنده توسیط ایدیوردم بارون دوقالیچك صورت خصوصیه‌ده اوله‌رق بکا یازدیغی بر تذکره‌که اوراق متممه بیـانده‌در . (نومرو ۳۵) مطالعه اولندیغی

حالده بو حقيقت تبين ايدر . ايشته دول ثلثه لايحه‌لرى بر چوق مواد وتكاليفى حاوى ايكن نهـاية النهايه بش ماده‌يه انحصـار ايتمسى كرك بوراده وكرك دولتلر نزدنده صرف ايتديكم اقداماتله حاصل اولمشدى . حيف كه ذات شاهانه خدمات واقعه‌يى تقدير ايتمديكى كبى منافع وطنى دوشونوب ارباب مساعى‌يى تقدير ايتملرى ولدى الحاجه انلره مظـاهرت ده ايتملرى لازم كلن اركان دولتـك عكس حركات ومعروضاتده بولندقلرينى ايشيديوردم . بن بوكبى مسموعاتك صحتنه قائل اولمامشدم لكن بعد برهة من الزمان ايشـيديلن شيلر صحيح اولديغنه آثارله قناعت كتيروب متأسف اولدم .

اختلاف نهـايت بش ماده‌يه منحصر قالدى كه برى حبسـخانه‌لر نظاماتى ، ايكنجيسى ناحيه مديرلرينك نصبى اولميوب انتخابى اولملرى ، اوچنجيسى خرستيانلره بر نسبت كافيه درجه‌سنده مأموريتلر ويرلمسى ژاندارمه‌يه خرسـتيانلردن‌ده ضابط قبولى ، دردنجيسى قير بكجيلرى تعيينى ، بشنجيسى وبردرجه‌يه قدر مهمى ولايات سته اصلاحاتنه باقه‌جق قوميسـيون سفارتلرك ترجمانلر وساطتيله ويره‌جكلرى معلوماتى قبول ايتمسى ماده‌لريدر . ذات شـاهانه بونلرك قبولى ايچون تردد ده بولنيورلر . خصوصا قير بكجيلرينه پك زياده اهميت ويره‌رك هيچ بردولتده وجودى اولمديغنى بيان ايديورلردى . مواد خمسهٔ مذكوره دولتجه تحاشى اولنه‌جق شيلردن دكلدر وضابطهٔ قرويه ممالك متمدنه‌نك جمله‌سنده موجوددر . يولنده بر تذكرهٔ مفصـله عرضـنه مجبور اولدم . (نومرو ٣٣) بوندن صكره‌ده خرسـتيانلردن ضابط استخدامى نص شرعى ايله ممنوع ومجيزى بحسب الشرع كافر اولديغنه دائر اورته‌يه بر مخطره چيقدى كه طرف شـاهانه‌دن عارف بك وساطتيله كوندرلمش ومحتوياتنه دقتم دعوت اولنمش ايدى .

صورت مخطره

ژاندارمه وضبطيه و بالعموم عساكر نظاميه شاهانه جيوش وجنود مسلميندن بولندقلرى جهتله اوزرلرينه تولى حكمنده خرستيان ضابطنك نصبى شرعاً وبحكم النص جائز اولمديغى صراحة ايات عديدهٔ قرأنيه ايله ثابتدر . زيرا جناب اه تبارك وتقدس نص قرأنده (ومن يتولهم منكم فانه منهم) بيورمشـدركه توليت رأس ـ الامرده بر مأموريتك ويرلمسيله قبوليدر . ابو موسى الاشعرى رضى‌اه عنه حضر ـ تلرينك اميرالمؤمنين فاروق اعظم حضرت عمر افندمزك زمان خلافتلرنده بحرين‌ده

ولایتی هنگامنده مال دیوان کتابتنه بر خرستیان انتخاب ایلدیکی حالده مال دیوانه منسوب بولنان کتبه‌یه سیاست ایدوب آمر اوله‌جغنه بناءً حضرت عمر افندمز قبول بیورمدقلری بالجمله کتب شرعیهٔ مرعیه‌ده مسطور اولدیغی علمای اسلامده معلوم ومجزومدر . بالاده ذکر اولنان آیت کریمه‌ده (ومن یتولهم منکم فانه‌منهم) یعنی بونلری تولی ایدن کمسه آنلردندر . نهی معاذاه ردته قدر یولی اولدیغندن برده ریاست سببیله معیتلرنده بولنانلره نوعاما بر ذلت شرعیه ملحوظ اولدیغندن حکم وصیت نبویه‌یه مخالف وعلمای اسلامجه بر چوق اعتراضاته مؤدی بولند- یغندن ژاندارمه نفراتی آره‌سنده خرستیانلردن افراد بولنمسیله اکتفا اولنمق اقتضا ایده‌جکی ملت اسلامیه‌نك علماسنك عدم اعتراضی واهل اسلامك تسکین افکاری ایچون دیانت نقطهٔ نظرندن اهم اولدیغی معلومدر . بو مسئله‌نك حائز اولدیغی اهمیته بناءً رجال و وکلای دولت علیه‌جه حسب الدیانه والصداقه نظر اعتنایه آلنمق الزمدر .

مطالعه

انکلتره سفارتنه مسافر اولدیغم اثناده مابین باش کتابتندن بکا تحریراً وقوع بولان تبلیغده دخی « حرکتکز خروج علی السلطاندر » دینمشیدی . عندالفقها مادهٔ بغی وخروج برجماعتك بر بلده‌یه تغلبنه اطلاق اولنور . بونده ایسه جماعت بولنمیوب اورته‌ده بولنان شخص واحد، اوده بلده‌یه متغلب ویا متقرب اولمیوب آندن متباعد ایدی . بو فکرلر بو تعبیرلر غرضکاران القا آتندن غیری نه‌یه حمل اولنه‌بیلیر . دیمك اولیورکه ارباب اغراض ایشلرینه کلیانلری محو ایچون موضوعات شرعیه‌یی تغییر لازم کلسه آنی‌ده اختیار ایده‌جکلر . نته‌کیم ژاندارمه‌یه خرستیاندن ضابط قبولی قرارینه اعتراضاً مأموریتم اثناسنده اورته‌یه قونیلان وانفاً صورتی درج اولنان لایحه قلقلی ورقه‌ده استعیذباه (ومن یتولهم منکم فانه‌منهم) آیت کریمه‌سنده واقع « یتولهم » قول شریفی معنای تولی ایله تفسیر بناءً علیه خرستیان ضابطك تعیینی تنسیب ایدن تکفیر اولنمشدر . حالبوکه معترض ایکی شیئه دقت ایتمیوب مقام جلیل خلافتی‌ده موضوع تعریض وتعرض ایتمشدی . بونك بری انکلتره وفرانسه، وشمدی مقامنه معالتوسع ایتالیا دولتی قائم اولان ساردنیا دولتلری ایله اتفاق ایدوبده عدو دولته حرباً وسیاسةً ضربه اوردیغی ایچون وسائر مآثر عالیه‌سیچون اسمنی رحمتله یاد ایتمکه مجبور اولدیغمز سلطان عبدالمجید خان

زماننده آنا طولی اردوسـنك هزیمتلرینی ظفر عظیمه تحویل ایلیـان وقارص محاربا‌تنده عسکرمزه بالفعل قوماندا ایدن ذات خاقان مشار الیهك زمان سلطنتنده رتبهٔ مشـیری‌یه نائل اولوب بر خیلی زمان صکره مالطه والیلکنده وفات ایتمش اولان انکلیز ویلیمیز ایدی . اوزمان بونك استخدامنه و او رتبه‌یه کلمسنه علمای عصر اعتراض ایتمامشلردی . بالعکس وجودی وخدماتی تقدیر اولنمشدی . دیکر دقت اولنمیان بر ماده دخی بو کون امرای عسـکریه‌مز ایچنده بر چوق آلمانلر حتی آلمانلردن بر چوق مشیرلر وفریقلرمز بولنمسـیدرکه بونلرك وجودی لایحه صاحبنك بیان ایتدیکی کبی «ذلت شرعیه» عد اولنمیور . دیمك اولورکه ژاندارمه ایچنده ابنای وطندن ضابط بولنمسی ذلت صاییله‌جق سورهٔ مائده‌ده اولان بو آیت کریمه تفسـیر کلبی‌یه (تفسیر الکلبی هو محمد بن السـائب‌له طرق منها طریق محمد ابن الفضل وطریق یوسـف بن بلال وطریق جنان کلها عن ابن عباس) مراجعتله معلوم اولورکه بو آیت کریمه عبدالله ابن ابی سلولك یهودی بنی قینقاعله موالاتندن طولایی نازل اولدی . قاعدهٔ اشـتقاقدن قطع نظرله تفاسیر شریفه‌دن هانکیسنه باقلسه بیلنورکه بونظم جلیلده = یتولی = تولی دکل ولا معناسنه‌در. نته‌کیم قاضی بیضاوی ناصرالدین (ومن یتولهم منکم فانه منهم) ی اومن ولاهم منکم دیه تفسیر ایتمشـدر. اوکاغدی یازان بیلملی ایدی که قریم محاربه‌سی عقبنده صادر اولان فرمان مساواة که بر حرب غالبانه نتیجه‌سیدر احکامی تبعهٔ عیسـویه حقلرنده انواع مسـاعدات وامتیازاتی شامل ایکن عصرك مشایخ اسـلام وعلمای کرامی قدرت دولت دها زیاده اعتلا ایتسـین ایچون اوفرمانی تجویز ایتدیلر . بن ایسه ژاندارمه‌ده خرستیاندن دخی ضابط استخدامی تکلیف قطعیسنی که مغلوبیت عظیمه نتیجه‌سی اولان برلین معاهده‌سنه مستنددر انی دولت مخاطره‌یه معروض اولمسین ایچون اختیار ایتدم . شـوراسنی بیان ایتملی‌یم که وضع ایلدیکم وقبولده ایتدیردیکم شرط اقتضاسـنجه ژاندارمه‌ده ضابط اولمق ایچون مکتب حربیه‌دن یتشمك لازم ایدی بوکوندن اعتباراً مکتب حربیه‌یه خرستیان آلنسه تحصیللرینی اکمال وشهادتنامه استـحصال ایتملری اون سنه‌یه موقوفدر . اون سـنه صکره چیقه‌جقلرك عددی ایسه بدایت امرده مکتبه قبول اولنه‌جقلرك مقدارینه نظراً پك محـدود اوله‌جقدر . دول ثلثه‌نك مأموریتمدن اولکی تکالیف مصرانه‌لرینی قبول لازم کلسـه حقوق سلطنت واستقلال دولت خطر عظیمه اوغرایه‌جقدی .

او تکالیف شدیده‌یی ابطال ومخالفلری صور تسویهٔ خفیفه ایله التزام ایدنلرك سعیلری تقدیر اولنه‌جق یرده خاطر وخیاله کلمیان یولده مخطره‌لر ترتیبیله نیات خالصانه اربابی تقدیح اولندی . کیمك خاطرینه کلورکه نهی معاشرت بابنده نزول ایدن آیت کریمه‌ده‌کی معاقبین زمره‌سنك جنسی دکیشدیرلسونده نظم جلیل عقاب شرعئ معلومندن قورقولمایه‌رق علمای عظامك بیانلری خلافنده بر معنا ایله تفسیر ایدلمکه قدر جسارت اولنسون. صواب وفساد هرشیده برمقصد ارامق لازمکلیر شو جسارتده‌کی مقصد دخی بونی‌تصویب ایلیانی معاشر مسلمیندن خروجله انذار ایتمك، بو انذار واسطه‌سیله شخصی برمنفعت استحصال ایتملك اولیور . تهدیدك نتیجه‌سی مقررات دولیه‌نك اجراآتجه ترددات یا تأخراتی ، ترددات وتأخرات شکایات وحادثاتی ، شکایات وحادثات تبدیل وکلا ایله غرضکارانك ایشلرینه یرامیانلر ایشدن چیقوب انلرك ایشنه یرایه‌جقلرك کلمسنی منتج اولمق ملحوظ ایدی . شو احتماللر وجود بولمزسه چونکه ذرایع هم متوالی الظهور همده سهل الاختراع والاظهار اولدیغندن بشقه ذریعه‌یه انتظار اولنمق لازم کلیردی . اما بو حاللر اره‌سنده منافع دولته خلل کله‌جکمش منفعت خصوصیه غایهٔ مقصد اولدیغی حالده او مقوله ارباب اغراض عندنده منافع عمومیه‌یه متعلق خللك نه حکمی اولور ؟ چونکه انلرجه غیرت اسلام نقاب تزویر ، واصل نفع ذاتی منویٔ ضمیردر . وقتاکه محتملات هپ ظهوره کلدی یعنی بر زمان مقرراتك قبولی صوکره‌ده دولتلره صورت تبلیغی تردده اوغرادی‌بوندن خصوصا دول ثلثه‌نك ایکیسی پك متأثر اولدیلر دونمالری چناق قلعه‌سنه قریب لیمانلره کلدی . اندن ارمنیلر جرأت آلوب نمایشه قالقشدیلر تبدل صدارت وقوعبولدی . حتی متعاقباً صدارتجه بر تبدل دها وقوعه کلدی غرضکارانجه‌ده مقصد حاصل اولدی . ارتق غیرتکشیٔ اسلامده دوامك لزومی قالمدی . کرك ژاندارمه‌ده خرستیاندن ضابط استخدامی قراری کرك سائر مقررات مع التوسیع قبول اولندیسه‌ده زمان مأموریتمده‌کی اعتراضاتك هیچ بری ایشیدلمدی . بوراده یالکز بر مثالی ذکر اولنان تصنیعاتك ایرادی معترضینك مصالح عامه‌یه درجهٔ استیلاسنی وبویله استیلا وغرضلرك دوامیله خدمت دولتده موفقیت نه‌درجه‌عدیم الامکان ایسه اندن اختیار مباعدت دخی او نسبتده ضروری بولندیغنی ارائه ایچوندر . حالبوکه بو مخطره‌دن اول دفع مخاطرات وحفظ استقلال دولت ایچون مقررات اصلاحیه‌نك موقع اجرایه قونلمسنی شفاهاً تحریراً متوالیاً عرض

ایدیوردم . زیرا دولتلر نزدنده وقوع بولان پك چوق تشبثات رسمیه‌یه اجوبهٔ ردیه الندقدن ماعدا انکلتره‌نك مطالبی ترویج اولنمدقجه دولت متبوعه‌سی انك مسلکنی تعقیبدن فارغ اوله‌میه‌جغنی روسیه ایلچیسی بر تحریرات خصوصیهٔ محرمانه‌سیله بکا بیلدیرمش وبو تحریراتك صورتی دخی حضور عالی‌یه تقدیم قلنمشدی . لورد سالیسبوری ایسه اعلان اصلاحاتده تأخراتمز اوزادیغی ایچون بر طرفدن انکلتره‌نك روسیه وفرانسه ایله اتحادینه دیکر طرفدن مملکتنده غلیان ایدن افکاره باقه‌رق پایتخت دولت علیه‌ده اعضاسی دول معظمه طرفلرندن منصوب بر قومیسیون تشکیلنی دول سائره‌یه تکلیف ایلدی . حال بو درجه‌ده ایکن اغستوس رومینك اون آلتنجی چهارشنبه کوننك کیجه‌سی خارجیه ناظر سابقی سعید پاشا باارادهٔ سنیه دول ثلثه سفارتلرینه کیدوب بر تبلیغده بولنمش وایکی ساعت صکره تکرار او سفارتلره کیدرك کندیسی تبلیغده خطا ایتدیکنی وارادهٔ سنیه بشقه صورتده اولدیغنی بیان ایتمشدرکه بوندن دخی بر مشکل ظاهر ومشاکل متکثر اولمشدی . اول باول سعید پاشا ایکنجی دفعه فرانسه سفارتنه کیتدکده نه مقدمه ایله ادای مأموریت ایتدیکنی استطراداً بیان ایلیه‌لم : موسیو قانبون دیمشدی‌که سعید پاشانك ایکنجی کلیشی نصف‌اللیله طوغری ایدی . بن یتاق اوطه‌مده ایدم پاشایی قبول ایچون صالونه چیقدیغمده حسب الوقت کافی ضیا بولنمدیغی ایچون اعتذار ایتدم سعید پاشاده دیدی‌که ظلمت اصابتدر زیرا برنجی کلیشمده اجرا ایتدیکم تبلیغی شمدی نقض ایلیه‌جکم بونك محجوبیتی ایله یوزمده حاصل اولان حمرتی کورمزسکز. ماهیت حکایه‌دن شو چیقیورکه سعید پاشا وظیفه‌سنی ایفا ایدرکن معروف اولان اصول لطائفنه مراجعت ایتمش . تبلیغ اول وثانینك ماهیتلرینه کلنجه برنجی بلاغ ترجمانلرك تفتیش قومیسیونه دکل اوقومیسیو-نك ریاستنه‌که رئیس خارجیه ناظری اوله‌جقمش مراجعت ایلملرینی دولتلر قبول ایدرلرسه حکومت سنیه‌ده مواد خمسه‌یی قبول ایدر صورتنده اولدیغی حالده سعید پاشا ایکنجی کیدیشنده اولجه یاکلش سویلمشم خارجیه نظارتنه اجرای تبلیغات ایلملری دولتلرجه قبول اولنورسه دولت علیه مواد خمسه‌یی قبول ایلر دیمش . انکلتره ایلچیسی سعید پاشایه تبلیغ اولی لوندره‌یه یازدیغم کبی بونی دخی بیلدیریرم فقط تکلیف ثانی اصلا شایان قبول اوله‌ماز دیه سویلمش. بو تبلیغاتك ایرتسی کونی مابینه چاغرلدم . منیر وعارف بکلر طرف شاهانه‌دن کلوب بکا بشقه یولده تصویر

مسئله ایتدیلر . شویله که « سعید پاشا مأموراً دول ثلثه سفیرلری نزدینه کیتدی ترجمانلرك خارجیه نظارتی دائره‌سنه مراجعتله تبلیغلرینی اورایه اجرا ایلملرینی دولتلر قبول ایتمك شرطیله مواد خمسه‌نك بزم طرفدن مذاکره‌سنه کیریشیله‌جکنی بیان ایتدی. سفرای ثلثه طرفلرندن‌ده حسن تلقی ایله دولت متبوعه‌لرینه یازلدی. برده ایلچیلر سکز کونه قدر بوایشك مذاکره‌سنه کیریشمیه‌جکلرینی سعید پاشایه بیان ایتمشلردر . (حقیقت حال ایسه بویله دکل ایدی . سعید پاشانك افادات اولی وثانیه‌سی یوقاریده یازدیغم صورتده اولدیغی انکلتره سفیری باب‌عالی‌یه بیلدیرمشدی. سفیر مشار الیه طرفندن ویریلان مخطره‌لرك صورتلری ایلروده نقل اولنور، برده سفیرلر سکز کونه قدر مذاکره‌یه کیریشه‌میه‌جکلرینی سعید پاشایه سویلمه‌مشلردر بیلمم که مشار الیهك باب مذاکره‌یی مسدود کوسترمسی نه حکمته مبنی ایدی .) افکارشاهانه مواد خمسه‌نك دخی تعدیلی جهتنده‌در صدر اسبق کامل پاشا ایله بعض ذوات‌ده ترجمانلرك قومیسیونه مراجعتلری اصلا قبول اولنمامسنی بیان ایتمشلردر » دیدیلر ومطالعاتمی بر ساعته قدر صورت مفصله‌ده تحریر وطرخان پاشا ایله مشترکاً عرض ایتمکلکم اراده‌سنی علاوهٔ تبلیغات ایلدیلر . سعید پاشادن ماعدا خارجیه ناظر لاحقی طرخان پاشا دخی طرف شاهانه‌دن طوغریدن طوغری‌یه الدیغی مأموریت اوزرینه صدارته معلومات ویرمکسزین فرانسه سفیرینه کیدوب مواد خمسه‌یی مذاکره‌یه کیریشمش ایمش. نتایج مذاکره حقنده مشارالیه بعض شیلر سویلیوردی ایسه‌ده قطعی وواضح برنتیجه بیان ایتمیوردی . علی‌الخصوص ناظر مشارالیهله فرانسه ایلچیسی بیننده کچن مکالماته دائر الده بر وثیقهٔ تحریریه یوق ایدی . تبلیغ ارادهٔ سنیه‌یه مأمور اولانلره بو ماده‌یی حکایه ومشترکاً عرض مصلحت اولنمسی حقنده‌کی افاده‌یه‌ده صدارت مشترکه جائز اولورمی سؤال ضروریسنی علاوه‌دن صکره خارجیه ناظری اصولاً صدارته بر تقریر ویرمك صدارت‌ده یا انی تصدیقاً یاخود بشقه رأیده بولنورسه رأی مخصوصنی بیاناً برتذکره عرض ایلك لازم کلیر ناظر پاشانك تقریری کلدیکی کبی رأیمی عرضه مسارعت ایدرم دیدم عودته مأذونیت ایستدم . منیر وعارف بکلر حضوره کیدوب کله‌رك « طرخان پاشا تقریرینی شمدی بوراده یازوب سزه کونده‌ره‌جکدر سزده خانه‌کزه کیدوب عرضکزی تعجیل ایلمکز اراده مقتضاسندندر » دیدیلر . بعده طرخان پاشایه همان اوراده تقریرینی تحریر ایلسنی تبلیغ ایلدکلرنده مشارالیه

خانه‌سنه کیدوب یازمق ایچون طلب مساعده ایتدی . مبلغلر ایسه بونك ماببنده تحریری لزومنی وتحریرده سرعت شرطنی تکرار ایلدیلر . طرخان پاشا منیر بکه خطاباً : نم ترکجه بیلمدیکمی بیلمیورمیسك ؟ تقریریمی فرانسزجه قلمی المغه بعده ترکجه‌یه نقل ایتدیرمکه مجبورم . بوراده مترجملر یوقدر یولنده‌کی جوابلرینه بو تصعیباتی سن چیقاریورسك سوزینی‌ده اضافه ایتدیکندن منیر بك تبلیغاتنك ارادهٔ مؤکده احکامنه استنادینی بیان وناظر پاشا اولکی فکرینی تکرار ایتدی بوکبی مجادلاتله صدد دکیشه‌رك طرخان پاشا منیر بکه عادتا سب ودشنام ایتمکه باشلادی . روش حاله نظرله منازعات دها زیاده حدینی کچه‌جکنی استدلال ایلدیکمدن دولتی شو حالده کوردیکمه قلباً متأسف ونائل اولدیغم مساعده‌دن مستفید اولدیغم حالده خانه‌مه عودته مسارعت ایلدم . حالبوکه بر ساعت صوکره طرخان پاشا بزم اوه کلدی . کلیشی اراده‌یه مستنداولدیغنی وتقریرینی بزده قلمه آله‌جغنی سویلدکدن صکره تحریرات خارجیه کاتبنی، مترجم اولی، دها بر قاچ افندی‌یی کتیرتدی . اهمیت حال ایچون اوملی‌که کندیسی و بو ذاتلر صباحه قدر مسودات وتحریرات ایله اشتغال ایتدیلر . طلوع فجر اثناسنده ایدی که خارجیه ناظرینك تقریری بیاضه چکلدی . تذکره‌می‌ده بر یاور کلوب تعجیل ایش اولدیغندن تقدیم اولندی . صورت تذکره نومرو (۳٤) تاریخ ۱۱ آغستوس ۳۱۱.

خاتمهٔ تذکره‌ده مقررات اصلاحیه مجلس وکلاجه تذکره محتاج اولدیغنی تأکید ایله برابر کامل پاشا وسعید پاشانك دخی مذاکره‌ده حاضر اولملرینه لزوم کوسترمشدم . مشار الیهمانك حضورلری رهین تنسیب اولمدیغی کبی بشقه‌لریله مذاکره‌یه رضای عالی اولمدیغی مؤکداً بیان و بو بابده‌کی تذکرهٔ معروضه عارف بك وساطتیله اعاده بیورلدی .

بدایت مسئله‌دن بری بو ایشك مجلسه قونلمامسی بیان بیوریلیوردی . حتی صدارته نصبمك اون ایکنجی کونی ۲۰/۸ حزیران ۱۸۹۵ تاریخیله ولایات سته اصلاحاتی حقنده دول ثلثه سفراسنه خارجیه نظارتندن ویریلان جواب شفاهینك اراده‌سنه انتظار اولنورکن قرنادن فائق بك نزدمه کلدی . سفیرلره ویریله‌جك جواب شفاهینك استیذان وجهله اعطاسنه ارادهٔ سنیه صادر اولدی . سزه تبلیغ اولننجه‌یه قدر وقت کچمامك وتبلیغات همان اجرا اولنمق ایچون ذات شاهانه بنی کوندردیلر دیدی . اراده‌نك ورودینه قدر واقع اوله‌جق انتظار یاخود تأخرك

مدتی طبیعی اوزون دکلدر . بونك ایشجه بر ضرری اولماز . ارادهٔ‌یی بکلرز دیدم.
عودت وینه ورود ایدرك استیذان تذکره‌سنك دائرهٔ کتابتده صورتی چیقمسی
وتذکرهٔ معروضه‌نك قیدی کبی معاملات بر ایکی ساعته محتاج کورینیور . حالبوکه
بوکیجه سفرا اصلاحات ماده‌سیچون ینه اجتماع ایده‌جکلرمش دولتی ازعاج ایده‌جك
بر قرار اتخاذ ایتاملری ایچون جواب مقرر همان سفرایه ویرلسون معاملهٔ قلمیه
بیتدیکی کبی ارادهٔ‌سنیه دخی سزه کوندریله‌جکدر. زمیننده تبلیغاتده بولندی . مادام
که جواب مسوده‌سی تصویب بیورلمش اولیور . ارادهٔ سنیه‌نك ورودی محل اشتباه
کورنمز. فقط اراده واصل اولمه‌دن بویله مهم برماده‌یه عائد قراری سفرایه بیلدیر-
مك اصول مرعیهٔ دولته مغایر اولور . ایلچیلر بو آقشام اجتماع ایده‌جکلری باب
عالیجه معلوم دکلسه‌ده کندیلری قاعدةً جوابمزه منتظر اولمق لازم کلیر . آندن
مقدم دیکر بر قراره تشبث ایتملری نجه محتمل دکلدر دیدم . نهایت او کیجه
اراده ورود ایتدی . نظارتدن ده ایلچیلره تبلیغ اولندی . افاداتم غالبا نزد عالیده
بادیٔ انفعال اولدی‌که بوتبلیغدن بر کون صکره لیلاً باش کتابتدن آلنان تذکره‌ده
« یارین صباح ویا آقشام مابین همایونه عزیمتکز امرو فرمان بیوریله‌جغندن خبره
منتظر اولکز » فرداسی صباحلین کتابت مشارالیهادن کلان دیکر تذکره‌نك
برفقره‌سنده ایسه « بوکون مابین همایونه عزیمتکز اراده بیوریله‌جقدر » دینلمشدی
لکن ساعت آلتی‌یه قدر بر اراده ظهور ایتمدی . اوکون ایسه مجلس وکلانك
ایام اجتماعیه‌سندن ایدی . خانه‌ده طورمقده یاخود باب عالی‌یه کیتمکده تردد وشو
تذکرهٔ خصوصیه‌یی تحریر ایلدم : « بوکون مجلس کونی اولوب ساعت آلتیده
باب عالیده بولنلمق لازم کلیرسه‌ده دون کیجه آلنان تذکرهٔ علیه‌لرندن یارین
صباح ویا آقشام مابین همایون ملوکانه‌یه عزیمت عاجزانهم ایچون خبره انتظار
اولنمسی وبو کون کلان تذکرهٔ علیه‌لرینك بر فقره‌سنده دخی بوکون عزیمت کمترا-
نه‌م اراده بیوریله‌جغی بیلدیرلمسندن طولایی بنده خانه‌لرنده ویاخود قپوده امر
وفرمان همایون ملوکانه‌یه انتظار اولنمسی ایچون استیذانه ابتدار قلندی . ٢٣
ذی الحجه ٣١٢ و ٤ حزیران ٣١١ . تذکرهٔ معروضه‌دن ایکی اوچ ساعت صکره
فائق بکك کتیردیکی اراده باب عالی‌یه عزیمتی حاوی اولدیغندن انفاذ اولندی .
شو حکایه ایله شونی افهام ایتمك ایستیورم‌که اصلاحات مسئله‌سنك مقدماتی هیئت
وکلاجه موقع مذاکره قونمق ایچون سبق ایدن استیذان رهین مساعده اولمامشدی.

اكر بوماده ارادۀ سنیه تحتنده‌ده كیرمامش اولسه‌یدی قرار وتبلیغك مسئولیتی بالطبع بكا خاص اوله‌جقـدی . بن براى خاطر دولت شو مسـئولیتی قبول ایدردم . فقط دولت اولجه قبول ایتدیكی شـیدن اخیراً محذورات تصوریله یاخود سـائر ملاحظات تالیه‌یه تبعیتله تبدیل افـكار ایتمش اولسـه‌یدی . بویله برحالك نتیجه‌سی نفسمدن زیاده دولتی اضرار ایده‌بیلیردی . بن ایسه مسئولات مشـتركه قاعده‌ سـنجه عكس رأیده مصر ایدم . هیئت وكلاجه مذاكرۀ مصلحتده ذات شاهانه‌یی ایكی دفعه اقناع ایتمش اولدیغم حالده ایكیسنده دخی بر قاچ سـاعت زمان كچدكدن صـكره منفرداً ایشی تسـویه ایتمككم اراده‌لری كله‌رك اولكی موافقتلر منفسخ اولمشدر .

نهایت آغستوسك اون طقوزنجی كونی كه یوم جلوس همایون ایدی . ذات‌شاهانه اركان دولتی هیئت مجتمعه ایله رسماً قبول ایتدكدن صكره صورت خصوصیه‌ده تكراراً بنی كوردیلر . مذاكرات جاریه نتیجه‌سنده خارجیه ناظرینك همان اوكون سفرای ثلثه‌یه ارسـالیله مواد مختلف فیهایه قرار ویرلمسنی اراده ایتدیلر سفارتلره كیتمزدن اول ناظر پاشا ایله باب عالی‌یه كلدك . نه یولده ایفای مأموریت ایتمسی لازم كله‌جكنی بینمزده قرارلشدیره‌رق . تعلیمات شكلنده ونسختین اوله‌رق قلمه آلنان مخطره طرفیندن امضا اولندقدن صكره بری كندیسنده دیكری بنده قالدی . بعده مشارالیه سفرایه كیتدی (١٩ آغستوس ١٨٩٥ رومی) .

صورت مخطره

خارجیه ناظری دولتلو پاشا حضرتلرینه مخطره‌در

معلوم والالری اولدیغی اوزره آتی الذكر خصوص ایچون ذات سـامیلرینك بو كون دول ثلثه سـفارتلرینه عزیمتله سفرایی كورملری ارادۀ شـفاهیۀ حضرت پادشاهی اقتضـای عالیسندندر . بونك اوزرینه ذات عالیلریله تناورلری برلشـوب بروجه آتی مذاكراتده بولندق . اولا سفرای مشارالیهمدن هانكیسنی درجۀ اولی وثانیه‌وثالثه‌ده كورمك موافق حال اوله‌جغنه دائر تعاطئ افكار ایلدك پترسـبورغ سفیری حسنی پاشا حضرتلرندن مابین همایونه كلان تلغرافده روسیه دولتی اصلاحات تكلیفنده حقوق دولت علیه‌یی وقایه ومواد سـته‌ده بینه دولت علیـه‌نك

افکارینی ترویج ایلیه‌جکنی وعد ایله بونلری دیکر ایکی دولتله مخابره ایتمکده اولدیغنی وموسیو دونلیدوفه بویولده تعلیمات ویره‌جکنی بیان ایتمسنه نظراً بوکون ملاقات دولتلرینك دخی روسیه سفیرندن ابتدا ایتمسی بادئ امرده وارد خاطرمز اولدی . لکن ابتدا فرانسه سفیری موسیو قانبون ایله کوریشمکی دها زیاده موافق حال کوردك . چونکه مواد سته‌یی اوزون اوزادی‌یه موضوع بحث ایدن موسیو قانبون اولدیغی وبوندن مواد مذکوره‌یی قبول ایدرسه‌ك ایش تسویه اولنه‌جغی امیدی حصول بولدیغی تقریر دولتلرنده مندرج ایدی‌که فرانسه خارجیه ناظرینك پارس سفیری ضیا پاشا حضرتلرینه واقع اولان ومشارالیه طرفندن ٤ اغستوس سنه ۸۹٥ تاریخلی و ۳۲۰ نومرولی تلغرافنامه ایله باب عالی‌یه تبلیغ قلنان افاداتی دخی بو امیدی بردرجه‌یه قدر مؤید کورنمشدر زیرا مذکور تلغرافنامه‌ده فقرآت آتیه مندرجدر : « اکر حکومت سنیه بلا تأخیر یاپمق نیتنده اولدیغی شیلری آچیقجه بیان ایده‌جك اولورسه بونلری بالتدقیق اولبابده‌کی صورت فکر ومطالعه‌سنی بزه بیلدیره‌جکنی افاده وشوراسنی علاوه ایلمشدرکه یاپمغی تعهد ایده‌جکمز شیلری لایقیله آکلامدقجه لورد سالیسبوری‌یی حقمزده دها ایی حسیات اظهارینه سوق واماله ایچون مشارالیه نزدنده برکونا تشبث اجرا ایده‌میه‌جکدر . » بوحالده بوسببدن طولایی ابتدا فرانسه وثانیاً پترسبورغ سفارت سنیه‌سنك بالاده بیان اولنان تلغرافندن طولایی روسیه و بعده انکلتره سفیرلرینی کورملری امر طبیعی اولدیغنه قرار ویردك . ثانیاً اشبو مأموریت دولتلرنده ایکی‌ماده اس‌الاساس اولدیغنده متحد الافکار بولندق . بونك بری سفرای مشار الیهمك بزمله مذاکره‌یه کیریشملرینه دیکری ممکن اولدیغی قدر تعدیلاتمزی کندیلرینه قبول ایتدیرمکه چالشمقدر . بو حالده برنجی مقصدی استحصال ایچون « کچن چهارشنبه کونی خارجیه ناظر سابقی سعید پاشا حضرتلرینه جواباً دیمشسکزکه واسطه‌کزله واقع اولان تکلیفی دولت متبوعه‌مزه تبلیغ ایدرز لکن سکز کونه قدر حکومت سنیه ایله بوایشی مذاکره ایده‌میه‌جکز » باب مذاکره‌نك شو صورتله مسدود کوسترلمسنه اسف ایدرز . مشارالیهك تکلیفی هرنه‌قدر مواد سته‌نك بزم طرفدن مذاکره‌سنه کیریشلمك شرطیله ترجمانلرك خارجیه دائره‌سنه تبلیغاتلرینی اجرا ایتملرینه موافقت اولنمسی مرکزنده ایسه‌ده بوکونکی کون مواد سته‌نك مذاکره‌سنه دخی کیریشمکه حاضر اولدیغمی بیان ایدرم دیه کندیلرینی مذاکره‌یه دعوت بیوره‌جقسکز ایکنجی

مقصدی استحصال یولنده وقوع بوله‌جق تشبثی موضوع بحث ایتمزدن اول طرف اشرف حضرت پادشاهیدن تلقی ایتدیکمز ملاحظات سنیه‌یه حصر نظر دقت ایلمکی وظیفه ووجیبه عد ایدرز بو دخی شو ماده‌لردر : هرنه تعبیرله اولورسه اولسون کوی بکجیلری قبول اولنورسه آتیده اهالیٔ اسلامیه‌یی وحکومت سنیه‌یی دوچار مشکلات ایده‌جکلری، خلاف عدالت اوله‌رق اسلام علیهنده حال وحرکتده بولنه‌جقلری، کرك خرستیان مأمورلر کرك پولیس وژاندارمه حقنده نسبت قاعده‌سنك تطبیقی حالنده بالآخره سوءاستعمال وقوعیله آز زمان ایچنده بونلرك کاملاً خرستیان النه کچه‌جکی وخلاف عدالت احوال وقوعه کله‌جکی اعتقاد بیورلمقده‌در . ولایات معلومه‌ده یوزده اوچ درت نسبتنده خرستیان بولندیغندن کرك مأمورلرك وکرك ژاندارمه‌نك نفوس نسبتیله متناسب اولمسی مقتضای عدالت اولدیغی بدیهی . وترجمانلر طرفندن قومیسیونه وقوعبوله‌جق اخطارات وتبلیغاتك ولایات معلومه‌ده اجراسی دولتجه قرارکیر اولان اصلاحاته منحصر قالوب انك خارجنه تجاوز ایتمامسی لازم کله‌جکندن بوراسنك تحت تأمینه آلنمسی متحتمدر. معلوم عالیلریدر که مواد سته‌کوی بکجیلری وامور اداره‌ده خرستیاندن مأمور استخدامی وژاندارمه‌یه خرستیاندن ضابط ادخالی وسفارتلرك ترجمانلر واسطه‌سیله قومیسیونه اجرای تبلیغات ایتملری ماده‌لریله ناحیه مدیرلرینك نصبی اولمیوب انتخابی اولمسی وحبسخانه‌لرك نظامات موجوده‌سنه توفیقاً اداره‌سی خصوصلریدر . مدیرلره وحبسخانه‌لره عائد اولان تکلیفلر بالاده بیان اولنان ملاحظات سنیه‌ده مبسوط اولمامسیله برابر بونلرك قبولی معلوم والالری اولدیغی اوزره اوجه شرفواقع اولان ملاحظات سنیهٔ حضرت جهانبانی ایجابات عالیه‌سندن اولمسنه وذاتاً دخی مدیرلرك انتخابی اولمسی نواحی نظامنامه‌سی احکامنه وحبسخانه‌لر حقنده سفرانك تکلیفلری پارس قونغره‌سنه تبلیغ بیوریلان اصلاحات فرمان عالیسیله نظامات اخیره‌یه مستند بولنمسنه مبنی بو ایکی ماده‌یی بوکون سفرایه قبول ایتدیکمزی بیان بیورمکزی موافق حال کوردك . فقط درت ماده‌یی بالاده ذکر اولنان ملاحظات سنیه وجهله استحصال تعدیلات اولنمق شرطیله قبول ایده‌جکز وبرده سفرانك ویردکاری موراندومده قومیسیونك وظائفی بشقه صورتده یازلمش اولدیغندن بو قومیسیون یالکز ولایات سته‌ده برلین عهدنامه‌سنك التمش برنجی ماده‌سنه توفیقاً اجرا اولنه‌جق اصلاحاته مخصوص اوله‌جغی بحثنده سفرانك اقناعنه چالیشیله‌جقدر .

مذاكرات وملاحظات عميقه‌دن صكره شو وجهله قرار ويرمشزدركه سفراى مشار اليهمك اشبو تدقيق بيوره‌جغكز مواده موافقتلرى حاصل اوله‌جق اولورسه كنديلرينه بروجه آتى بيان افكار بيوريله‌جقدر . شوراسى مقرردركه افادا تمك مرعى ومعمول اولمسى بالطبع مجلس وكلانك انضمام قرارينه وقاعدهٔ عموميه اقتضاسنجه بو قرارك طرف اشرف حضرت پادشاهيدن قبول وتصديق بيورلمسنه متوقفدر وبناءً عليه افادهٔ واقعه‌م آدره‌فه‌راندوم صورتنده‌در . سفرادن هر بريله جريان ايدن مكالمه ومذاكره عيناً وتماماً طرف عاجزانه‌مه باتقرير بيان بيوريله‌جقدر .

فى ۱۰ ربيع الاول سنه ۳۱۳ و فى ۱۹ اغستوس سنه ۳۱۱ صدر اعظم
سعيد

اشبو مخطره انضمام رأيم تنظيم اولنمغله اخذ اولندى .

فى ۱۰ ربيع الاول منه خارجيه ناظرى
طرخان

بو ايامده سر عسكر پاشا بلغارستان بر قوهٔ جسيمهٔ عسكريه حاضرلديغندن بزمده تكميل وتسريع تهيئات ايتمزى وتهيئاتك جهات نقديه‌سى تسريع اولنمسنى كل يوم باب عاليه يازيوردى . بلغارلرك قوتنى اعظامده ايسه فلبه‌ده‌كى ميرالاى فتحى بكك اشعاراتنه استناد اولنيوردى . سلانيك واليسى ذهنى پاشانك اخطاراتى‌ده بوكا قريب ايدى . حالبوكه بو خبرلر عسكرلك نقطهٔ نظرندن استكشافاته مستند اولمامغله نجه اهميتى يوق ايدى . بلغارستانه تبديلاً بر قاچ اركان حرب ضابطى ارساليله عسكرلك نقطهٔ نظرندن تحقيقات اجراسنى سر عسكر پاشايه يازدم ايسه‌ده مشار اليه جواباً بو تحقيقاتك ايفاسى باب عاليه عائد اولديغنى بيان ايتدى . استكشافات هر مملكتده اركان حربك وظائفندن اولديغى بحثنده ثبات منتج مجادلات اوله‌جغى سوابق آثار ايله معلوم اولمغله آندن صرف نظرله آتى الذكر تعليماتى قلمه آلدم بعد الاستيذان تعليمات موجبنجه ترتيب اولنان اركان حرب ضابطلرى صوفيه وفلبه‌يه كوندرلديكه بونلر كاتب صفتيله صورت دائمه‌ده قوميسر خانه‌ده وفلبه‌ده بولنوب بلغارستانك قوهٔ عسكريه‌سنه مد نظر ايده‌جكلردى . اكر بو ضابطلر ايجاب ايتدكجه تحقيقات صحيحه ومكمله اجرا ايديورلر ودائرهٔ عسكريه ترتيبات وحركات عسكريه‌مزى اوتحقيقاتك مقتضياتنه توفيق ايليورسه بعدما

بلغارستان و شرقى روم ايلى حدود فاصله‌سنده بلا لزوم ياخود لزومندن زياده عسكر بولنديروب قوهٔ عسكريه وماليه‌مزى افنا ايتمامش اولورز .

صورت تعليمات

برنجى ماده — اركان حرب ضابطاننندن . . . . . صوفيه‌ده بولنان قوميسر خانه معيتنه مأمور اولمشدر . وتحقيقات واقعه وامور تحريريه‌يه معاونت ايتمك اوزره دائرهٔ خارجيه كتبه‌سندن . . . افندى دخى لسان آشنا اولمسى جهتيله دائرهٔ مذكوره‌دن بالانتخاب ضابط مومى اليهه ترفيق اولنمشدر . الحالة هذه صوفيه‌ده بولنان نبيل بك حكومت سنيه قوميسرلكنك برنجى كاتبى وفلبه‌ده بولنان فتحى بك دخى قوميسرلكك ايكنجى كاتبى عنوانى حائز اولدقلرندن بو دفعه صوفيه‌يه كيدن اركان حرب ضابطى اوچنجى كاتب ورفاقتنده‌كى . . . افندى كاتب معاونى وفلبه‌يه مأمور اولان اركان حرب ضابطى دردنجى كاتب ورفاقتنده‌كى افندى دخى كاتب معاونى عنوانلرينى آله‌جقلردر .

ايكنجى ماده — ضابط ومعاون مومى اليهمانك وظيفه‌لرى بلغارستانك احوال وحركات عسكريه‌سى حقنده متواليا تحقيقات مكمله اجرا ايتمكدر . اجرا اولنه‌جق تحقيقاتك بلغار حكومتنك دقت وشبهه‌سنى دعوت ايتمامك وظائف اساسيه‌دندر . بوبابده لازم كلان تقيدات جمله‌سندن اولمق اوزره ضابط مومى اليه صفت عسكريه ايله دكل سيويل اوله‌رق ايفاى مأموريت ايده‌جكدر .

اوچنجى ماده — واقع اوله‌جق تحقيقات آتى الذكر اساسلر اوزرينه جريان ايده‌جكدر . بلغارستانك رسماً اعلان ايتمكده اولديغى قوهٔ عسكريه معلوم ايسه‌ده اولا قوهٔ صحيحه وعسكريه‌سى نه مقداردر . ثانياً قوهٔ عموميهٔ عسكريه‌سندن ترتيب حضرى داخلنده نه قدر عسكرى واردر . ثالثاً بلغار حكومتى بوسنه عسكرينه مانورالر اجرا ايتديره‌جكميدر؟ بويله ايسه مانورالره داخل اوله‌جق عسكرك اقسامى نه صورتده‌در . سوارى وطوپچى وپياده صنفلرينك افرادى نه‌مقداردر مانورالر بلغارستانك هانكى جهتنده اجرا اولنه‌جقدر . رابعاً حكومت مذكوره عسكرينى حال سفربرى‌يه وضع ايديورسه تعليمدن غيرى برمقصد وارميدر ؟ سفربر ايتديكى عسكرك مقدار عموميسى نه‌در ؟ خامساً نه قدرى نظاميه نه قدرى رديفدر هانكى نقطه‌لرده جمع ايدلمكده‌در . سابعاً كرك حركات عسكريه‌نك دلالتيه كرك خارجدن

واقع اوله‌جق تحقیقاته نظراً اشبو عسکرك هدف حرکتلری نه‌لر اوله‌جقدر وصنوف مختلفه‌یه منسوب عساکرینك تجهیزاتی نه صورتله‌در؟ بوماده‌لر وعسکرلك نقطهٔ نظرندن دها سائر لازم اولان جهتلر بالاطراف وبلا اضاعهٔ وقت تلغرافله بیلدیریله‌جکدر .

دردنجی ماده — تحقیقاتی حاوی تلغرافلر صوفیه‌ده قومیسر برنجی کاتبی نیل بك وفلبه‌ده قومیسر ایکنجی کاتبی فتحی بك وساطتلریله کوندریله‌جك وبونلر اوچر نسخه اوله‌رق یازیلوب برنسخه‌سی باب عالی‌یه و بر نسخه‌سی طرف سرعسکری‌یه ودیکر نسخه‌سی‌ده معیت سنیه ارکان حربیه فریقلکنه ارسال اولنه‌جقدر .

نتایج مقررات طوغریدن طوغری‌یه مجلس وکلایه قونلدی . تدقیق عمیقدن صکره نظامات لایحه‌لری هیئتجه اوچ نسخه اوله‌رق امضا ونسخهٔ اولیلری عرض ایله مندرجاتنك تحریراً سفارتلره تبلیغی استیذان قلندی تاریخ ۱۳ ربیع‌الاول ۳۱۳ و۲۳ اغستوس ایدی . اراده خیلی تصحیحاتله صدور ایتدیسه‌ده اساسلرجه پك زیاده تغیرات یوق ایدی . فقط سفارتلره تبلیغ تحریریدن صرف نظرله تبلیغ شفاهی ایله اکتفا اولنمسی مؤکداً اراده بیورلمشیدی . تعهداتمزك شفاهی اولمسی ذاتاً اشتباهاته نائل اولان اذهان دولیه‌ده شبهه‌یی تزیید ایلدی . انکلتره وفرانسه دولتلری تبلیغمزك شفاهی اولمسنه شدیداً ومکرراً اعتراض ایتدیلر . ارمنیلر ایسه قوت وماهیتلری تنقیص وتحدید قانان تکالیف سابقهٔ دولیه‌یه ارجاع حال واوروپا دولت وملتلرینك مظاهرات قویه‌سنی استجلاب مقصدیله فی ۲۰ ربیع‌الاخر سنه ۳۱۳ ده واقع ایلولك اون سکزنجی پازار ایرتسی کونی معلوم اولان نمایشی اجرا ایلدیلر .

قیامك نتیجه‌سنی خاتمهٔ مبحثه تعلیق ایله دیکر غوائل سیاسیه حقنده اتخاذ ایتدیکم تدابیری بیان ایده‌یم بلغارستانده‌کی حرکات یالکز اشقیا فرقه‌لرندن عبارت قالمدی بلغار حکومتی سلاح آلتنه بر چوق عسکر جمع ایتمکده اولدیغی دائرهٔ عسکریه قوماندانلرك اشعاراتنه بناءً یازمقده ایدی . سرعسکر پاشا حدوده بر قوهٔ کلیهٔ عسکریه سوق ایتممزه شدیداً متوالیاً لزوم کوسترمکده ایدی . بویولده تأکیدات اودرجه‌یه وارمشدی‌که سوق عسکر لازمدر عکس حالده دائرهٔ عسکریه مسئولیتدن بریدر مألنده هرکون باب عالی‌یه برر تذکره کلیر ایدی . طرف

شاهانه‌دن دخى بو صورته عطف نظر مساعده اولنمقده ايدى . وقتيله شرقى روم ايلى‌يه عسكر سوقى معلوم اولان صعوبانه اوغرادينى حالده بو دفعه تصعيبات سابقه‌نك ضد تامى اوله‌رق تسهيلات كوستريليوردى . حالبوكه او زمان بو زمانه او مسئله بو مسئله‌يه بكزه‌ميوردى شمدى بلغارلره قارشى تداركات جائز اولمدقدن بشقه مضر ايدى . نهايت تدابير عسكريه جهتى همان مجلس وكلاده دوشنلمك ايچون بر اراده كلدى . دوشنلدى نتيجهٔ مذاكره‌ده بلغارلر نمايش مقصديله بعض تهيئات عسكريه‌يه ابتدار ايتسه‌لر بيله فعلاً تعرضه قياملرى بعض دولتلر طرفندن مظاهرت معنويه‌يه مظهر اولملرينه توقف ايدر . دولتلرك بلغارلره او يولده مساعد بولنملرى ايسه دول ثلثه‌نك ارمنى مسئله‌سنه متعلق تكليفلرى اوزرينه بزم طرفدن التزام ايديله‌جك حركاته تابعدر . دول مشار اليهم اصلاحات ممكنه‌نك تأمينى بحثنده حسن نيتمزدن مأيوس اولمادقجه اويله بر نصيحت ويروبده بالقان شبه جزيره‌سنده اغتشاشاته سبب اوله‌مزلر. بزجه مجبوريت حقيقيه ثابت اولمدقجه بلغارلرك تهيئاتنه مقابل تهيئات كليهٔ سفريه‌يه تشبث اولنمسى حسن تأثيره بدل سوء تأثيره نتيجه ويرر . بلغارلر ايسه حركات مضرهٔ عسكريه‌لرينى تبرئه ايتمك ايچون انظار دولده حق قزانيرلر قوتلرينى دها زياده آرتديررلر . بر طرفدن دخى دولتلر بزدن افكار مصلحانه آثارينى بكلدكلرى بر زمانده كرك كندى تكليفلرينه كرك بلغارلرك مستدعياتنه مماثل شيلره ممانعت فكرنده بولند يغمزه ذاهب اولورلركه تدابير تضييقه‌لرينى تشديد ايچون آنلره بر وسيلهٔ معذرتدر ايشته شو ملاحظاتك تأثيريله دائرهٔ عسكريه سوق عسكر حرصندن چكيرلدى . تاريخ ٣ محرم ٣١٣ ايدى . اشاغيلرده كوريله‌جكى اوزره استانبولده ظهوره كلان ارمنى حادثه‌سى كونى ايسه محدود بر صورتده مداخلهٔ عسكريه‌يه صحيحاً لزوم حاصل اولمش ايكن بالعكس عند شاهانه‌ده وسرعسكر پاشا نزدنده هيچ عسكر ويرمامك ارزوسى غلبه ايتمشيدى . لكن شو خط حركتله يعنى بلغارستان حدودنده جمع عسكره مانع اولمغله ايشى ومسئوليتى تماميله اوزرمه آلمشيدم كه نتيجه ايى چيقمزسه ارباب اغراضه اجراى مقاصد ايچون سندقوى اوله‌جقدى . اشقيا فرقه‌لرينك حركاتنى تعطيل ايتديرمكده خيلى برايش ايدى . حالبوكه ارمنى مسئله‌سندن طولايى بلغار حكومتى برچوق امللره دوشمش وارمنيلر ايچون نه درلو مساعدات ارائه اولنه‌جق ايسه ما كدونياده‌كى بلغارلره‌ده اومساعده ويريله‌جكى مأموريتمدن اول كنديلرينه وعد

اولنمش ایمش . بو وعددن استفاده ایچون بلغارستان تهدیداتنده دوام ایدیوردی .
قپو کتخداسی دیمتروف مأموریتمدن اون آلتی کون صکره (۱ محرم ۳۱۳ و ۱۳
حزیران ۳۱۱) برکاغد اولدیغی حالده باب عالی‌یه کلدی . وورقه‌یی ارائه ایتمزدن
اول نه‌یه دائر اولدیغنی سویلمکه باشلادی . افاده‌سندن پرنس فردیناند نامنه
ماکدونیاده‌کی بلغارلرك اصلاح حاللری تکلیفنی حاوی اولدیغی آکلاشلدی .
موسیو دیمتروف بو ورقه‌یه بلغار هیئت حکومتی طرفندن ترتیب وپرنس فردیناند
جانبندن تصدیق اولنمش مموراندوم دیوردی . ماکدونیا ایچون بیان اولنان
حق مداخله‌که بلغارستانك دولت متبوعه‌یه قارشی اولان اصول تابعیتنه موافق
دکلدر . بوراسنی الك معتدل بر لسانله قپو کتخداسنه افهام ایتدم . پرنس فردیناندك
مأموریتی حالا دولتلرجه تصدیق اولنمامشدر . امارتنه معترض بولنان دولتلر
مشارالیهك امارت خارجنده یعنی ماکدونیاده بیله توسیع نفوذ آرزوسنه دوشمسنی
تشدید اعتراضاته سبب عد ایتمزلرمی دیدم . دیمتروف ماکدونیا اصلاحاتی ایچون
جواد پاشا طرفندن ارادۀ سنیه ایله مواعید واقع اولدیغنی سویلدی بن مکالمه‌یی
اولجه سویلدیکم شیلره تخصیص ایدرك مطالعاتمی بر کره صوفیه‌یه یازیکز پرنسك
نظر دقتنی شومسئلۀ اعتراضیه اوزرینه‌ده جلب ایدیکز اکر مخطره‌نك اعطاسنده
اصرار ایدرلرسه‌کز ایچون ینه تعلیمات آلیرسه‌کز اوحالده کاغدی ویررسکز باب‌عالی‌ده
بالطبع قید احترازی ایله قبول ایدر دیدم . دیمتروف افاداتمی تصویب ایتدی .
شو مکالمه‌نك وقوعی‌که بر جمعه ایرتسی کونی ایدی صوفیه ایله تلغرافله مخابره
ایدرك نه جواب اخذ ایدرسه آنی بیان ایتمك ایچون بازار ایرتسی باب عالی‌یه
کله‌جکنی سویلیوب کیتدی . حالبوکه کیجه ساعت ایکی راده‌لرنده باش کتابتدن
آلدیغم تذکره‌دن دیمتروفك ماکدونیا اصلاحاتنه، علی العموم بلغار مکتبلرینه،
استانبولده بر سینودوس تشکیلنه وسائر شیلره دائر بلغار حکومتندن آلدیغی ایکی
مخطره‌یی ذات شاهانه‌یه خطاباً تسطیر ایلدیکی مکتوبه لف ایدرك مابینه کوندردیکی
وکندیسی‌ده ینه او جمعه ایرتسی کونی آقشام اوزری شمندوفرله صوفیه‌یه کیتدیکی
آکلاشلدی . مخطره‌لرده کتابتك تذکره‌سنه ملفوفاً صدارته کلدی (٣٤)
عقبنده بر مابینجی ورود ایله بر طاقم استیضاحاتده بولندی . ایرتسی کون بوماده
مابینله باب عالی بیننده بر خیلی مخابره‌یی داعی اولدی . آقشامی حضور پادشاهی‌یه
چقیلمسنه نتیجه ویردی . صوفیه‌ده‌کی قومیسرمزه موسیو دیمتروفك حرکت غیر

منا‌سبه‌سنی رئیس مدیرانه بیان وحقیقت حالی ایضـاح ایچون تعلیمات ویردم (۳۵) آلنان جوابده قپو کتخداسـنك زوائد افاداتنی بلغار حکومتی رد ایتـدی . کندیسنك صوفیه‌یه کیتمسنه احوال صحیه‌سی سبب اولمشدر اورادنده برای تداوی قارلسباده عزیمت ایتمك اوزره‌در استانبولدن قطع مناسبتله کالدیکنی رئیس مدیران خارجیه مدیری قونسلوسلردن مکتوم طوته‌جقلرینی سویلدیلر دینمشدی .

حالبوکه دیمتروفك قارلسـباده دکل حکومتنك تعلیماتیله لوندره‌یه کیتدیکنی وانکلتره دولتندن ماکدونیا وبلغار ایشلری ایچون طلب معاونته مأمور اولدیغنی برسفارتدن تحقیق ایتدم . بلغارلرك رد مطالبی ایچون انکلتره ایلچیسی واسطه‌سیله لورد سالیسبوری نزدنده اجرای تشبث ایلدم انکلتره خارجیه نظارتنك تلغرافیله سفارته یازدیغی جوابی که ایکنجی ترجمان مارنیج بکا قرائته مأمور اولمشدی . شو فقره‌لری حاوی ایدی: لورد سالیسبوری کندیسندن طلب ملاقات ایلیان دیمتروفی نزدینه قبول ایتمدی بالواسطه اکا بونی تبلیغ ایتدی که اکر بلغارستان باب عالی‌یه قارشی حرکات مخالفتکارانه‌ده بولنورسـه شرقی روم ایلی‌یی اشـغال ایتمسی ایچون باب عالی‌یی حر براقیرم. برطرفدن دخی دیکر تشبثاتمز اوزرینه آوستریا دولتی ایکی دفعه صوفیه حکومتنه اشقیا فرقه‌لرینك تعطیل حرکاتی لزومنی صورت شـدیده‌ده تبلیغ ایلدی . انکلتره و آوستریا دولتلرینك حرکاتنه باقه‌رق آلمانیا ایتالیا فرانسه دخی بلغار حکومتنه اخطاراتده بولندیلر .

حکومت مذکوره شو تضییقات دولیه‌دن حاصل مجبوریته مبنی اشـقیا فرقه‌لرینك ماکدونیایه تجـاوزلرینی منع ایتمك مأموریتیله حدود اوزرنده بر آلای عسکر بولندیرلمسی ایچون باب‌عالی‌یه مراجعت ایتدی بو مراجعت‌ده کوندریله‌جك مفرزه‌نك حدودده وجودی تهیئات عسکریه ایله تفسیر اولنمامق مقصدندن نشأت ایتدیکنی بیان ایلدی . چونکه باب‌عالی بلغارستانك حرکتنه اومعنایی ویرر، دولتلر نزدنده تجدید شکایت ایدرسه دولتلرك تضییقاتی مشـتد اوله‌جغی بلغار حکومتنجه محتمل عد اولنمق لازم کلیردی. بلغارلرك حدوده اویله بر آلای کوندرملرینه باب عالینك موافقت ایتمسی ایسه نزد عالیده تصویب بیورلمدی . بوندن طولایی برآی قدر زمان ضایع اولدیسه‌ده بلغار حکومتنك بشقه صورتده تنکیل اشـقیایه مقتدر اولمدیغنه ودفع مسئولیت ایتدیکنه دائر بیاناتی و آلمانیا ایلچیسی (سارمایلیج) ك توسطی اوزرینه بلغار آلاینك رأس حدوده کلسنه موافقت ایتدك. اشقیانك ادرنه

ولایتنده بش آلتی یوز خانه‌یی حاوی یانقلی قریه‌سنه تجاوزله کویی تخریب واکثر سکنه‌سنی نسوان وصبیانه وارنجه‌یه قدر اعدام ایتملری بو آلایك حرکتندن اول اولمشدی .

بلغارلر استناد ایده‌بیله‌جکلری دولتلردن صورت مساعده کوره‌مینجه صوفیه حکومتی باب عالی‌یه تقربه باشلامش وبو تقربی‌ده دولت متبوعه‌دن کویا آثار حمایه کوره‌مدیکی مقدمه‌سیله اظهار ایلمش اولدیغندن صوفیه‌ده بولنان قومیسرمزه قلمله صورتی آتیده مندرج تلغرافنامه‌یی تسطیر ایلدم .

ج ۱۷ اغستوس ۱۸۹۵ . موسیو ناچوویچك افاداتی مطالعه اولندی . بالقان نیم جزیره‌سنده صلح واسایشك محافظه‌سی دولت عثمانیه‌نك منفعت محضه‌سی اقتضاسندندر . بو مقصدی محافظه ایتمکده بلغارستانك بر بیوك حصه‌سی واردر . بلغار حکومتی حضور ومسالمتی وقایه‌یه نه درجه خدمت ایدرسه دولت متبوعه‌نك او قدر محافظه واعانه‌سنه مظهر اولور . بونی حکومت سنیه نه مرتبه نظر التزامه المش اولدیغنه کرك واسطه‌کزله کرك موسیو براقالوف واسطه‌سیله صوفیه حکومتنه اجرا ایلدیکم تبلیغات دخی دلالت ایدر . بو حالده موسیو ناچوویچك آرزو ایتدیکی مقصد حاصل وجاری اولدیغندن دولت علیه‌نك بلغارستان حقنده ذاتاً زائل اولمامش اولان صحابتنی استدعایه وعکس تقدیرده حکومت حاضره مأیوس ومنکسر اوله‌جغنی بیانه حاجت کوره‌مم . بلغارستانك مطالب مشروعه‌سنی ترویج ایتمك که دولت علیه‌نك منافع طبیعیه‌سی اقتضاسندندر بونده قطعا دریغ مساعده اولنمیه‌جغنی تکرار ایدرم فقط آرزو اولنان معاونانك لزومنی رفیقلرم نزدنده یکیدن ارائه واثباته ومتبوع مفخممز پادشاهمز افندمزك بلغارستان حقنده نظر صحابت همایونلرینی استقرار واستدعایه مقتدر اولمقلغمز ایچون بلغار حکومت حاضره‌سی انواع قیل وقاله و بر چوق تفسیراته سبب اولمقده اولان چته‌لرك بقیه‌سنی وصوفیه‌ده وبلغارستانك بعض مملکتلرنده جریان ایتمکده اولان نمایشلری وسائر بعض تشویقاتی بر آن اول بتون بتون محو ایتمسی لازمدر . مملکتلرینك منافع حقیقیه‌سنی تقدیر ایتمیان بعض فرقه‌لرك نابجا تشویقاتی قارشیسنده حکومت حاضره بر درجه‌یه قدر مشکل بر موقعده بولندیغنی بیلیر ایسه‌کده حکومت سنیه واکثر دول معظمه‌نك معاونتلری هر درلو مشکلاته مقاومت ایچون موسیو

استویلوف وموسیو ناچوویچه نقطهٔ استناد اولور ظننده‌یز . رئیس مدیرانه وخارجیه مدیریتنه اشبو مطالعاتی بیان ایدرسکز . »

قومیسر نیل بك صوفیه‌ده اشبو تبلیغاتی اجرا ایتدکده استویلوف تلغرافنك صورتنی کندیسنه براقوب براقه‌میه‌جغنی نیل بکدن اوده بو خصوصی باب عالیدن صورمسیله صورت مطلوبه‌نك اعطاسنه مأذونیت ویردم . بو تدابیر اوزرینه مسئله صورت مصلحانه‌ده فصل اولندی . نیل بکه کوندریلن تلغراف ایله دیمتروفك استانبوله عودتندن صکره صدارته واقع اولان بیاناتی اوزرینه ماببنه یازدیغم تذکره صورتلری اوراق متممه قسمنده قید اولندی (نومرو ۳۶) . اشقیانك قوهٔ عسکریه ایله زجری ، اعانات نقدیه‌نك منعی وخلافی حرکتده بولنانلرك حبسلری حقنده هیئت مدیرانده اتخاذ اولنان قراری بلغار حکومتی تحریرات عمومیه ایله متصرفلره اعلان و بو تحریراتك بر صورتنی باب عالی یه تبلیغ ایتدکدن صکره ممنوعیت متخذه‌نك فعلاً اجراآتنه ابتدار ایلدی . اولجه حال سفربری یه وضع ایتدیکی عسکری‌ده سلاح التندن چیقاردی . عسکرك طاغیدلدیغنه دائر قپوکتخدالغنه وکالت ایدن براقالوف اولبابده واقع اولان تکلیفمه وصوفیه‌دن استحصال ایتدیکی مأذونیته مبنی باب عالی یه آتیده محرر تقریری ویردی .

فی ۲۰ حزیران ۱۸۸۹ تاریخیله بلغارستان قپوکتخدالنی وکالتندن وارد اولان تقریرك ترجمه‌سی صورتیدر :

صدارت عظمی‌یه

بوکون شفاهاً وقوع بولان تبلیغاتمی تحریراً عرض ایتمکلکم حقنده‌کی امر فخیمانه‌لرینه امتثالاً خصوصات آتیه‌یی عرض ایلرم . شویله‌که امارت طرف فخیمانه‌لرندن ویریلن جوابی وحدودمزده‌کی عساکر شاهانه‌نك تزیید اولنمدیغنه وحدودده ظهور ایده‌جك ایلك حادثه‌ده بلغارستانه هجوم ایچون ایکنجی اردوی همایون قوماندانه امر ویرلمدیکنه دائر اعطا بیوریلان تأميناتی مع الممنونیه سند اتخاذ ایلر . امارت هرنه قدر روم ایلی ولایات شاهانه‌سنده عساکرجه کل یوم بر طاقم حرکات وقوع بولمقده وعساکر مرقومه‌نك آناطولی ولایات شاهانه‌سندن کلان قوای جدیده ایله تقویه ایدلمکده اولدیغی جمله‌جه معلوم ایسه‌ده ینه مارالذکر تأمينات مسالمتپرورانه‌یه استناداً فلبه‌ده عسکر جمعی وقوای عسکریه‌سندن برقسمنك

سلاح آلتنه جلبی ایچون ویردیکی بالجمله اوامری کیری آلمشدر . تدابیر مذکوره امارتك حسیات مسالمتجویانه‌سنك بر دلیل جلیسی اولغله حکومت سنیه‌نك دخی بعدما حدودمز بوئیجه عسکر جمعندن فراغت بیوره‌جغی مجزومدر بیان حال عرض مأثر عبودیتکاری‌یه ذریعه اتخاذ قلندی .

بو تقریرك صورتی اووقت من غیر رسم اوراق حوادثله دخی نشر ایتدیرلمشدی. کریده کلنجه خرستیانلر جزیره‌نك تغییر اداره‌سی استدعاسیله انکلتره قونسلوسنه بر محضر ویردکلرینی واحوال اختلالجویانه ارتدیغنی کرید والیسی آلکساندر پاشا یازدی . خارجیه نظارتنه ویردیکم تعلیمات اوزرینه سفیرمز رستم پاشا لوندره قابینه‌سی نزدنده تشبثاتده بولندیغی کبی کرید قونسلوسی طوغریدن طوغری‌یه انکلتره خارجیه نظارتیله مکاتبه‌یه مأذون واستانبول سفارتنك دائرهٔ حکمی خارجنده بولندیغندن سیر فیلیب کورری وساطتیله خاصة لورد سالیسبوری‌یه‌ده مراجعت ایلدم . عرض محضری رد ایتمسی و کندیسی آلکساندر پاشانك امری تحتنده حرکت ایلمسی قونسلوسه بیلدیرلدیکنه دائر لورد سالیسبوریدن سفارته جواب کلدی . عقبنده آلکساندر پاشادن دخی « انکلتره قونسلوسی نزدمه کلدی . محضری رد ایتدم بعدما ولایتك امری وجهله حرکته حاضرم دیدی . سایهٔ شاهانه‌ده معاونتنه احتیاجم یوقدر جوابنی ویردم . » زمیننده بر تلغراف آلندی . آلکساندر پاشا مقدما عرض محضرك اهمیتنی بیلدیردیکی صره‌ده انکلتره قونسلوسنك اعمال نفوذ ایتدیکندن صورت مؤثره‌ده اشتکا ایلمش ایکن مؤخراً قونسلوسه بو جواب مستغنیانه‌یی ویرمسنك یاخود انکلتره مأمورینه قارشی اویله بر جواب ویردیکنی بورایه یازمسنك ماهیتی محاکمه‌دن مستغنیدر .

انفصالمدن بر سنه صکره (رفعت پاشا صدارتنده) آناطولیده اهالئ اسلامیه ایله ارمنیلر بیننده وقوعه‌کلان مقاتلاتك مقدماتی زمان مأموریتمده ظاهر اولمغه باشلا- یوردی که باب عالی سرعتله طاورانوب اوکنی آلمشدی . زیرا حلب ولایتنده، سیواسده، قره حصارده، ارزنجانده وارضرومده بر حکومت ایچون نظر خشنودی ایله باقیله‌میه‌جق حاللر ظاهر اولیوردی . مأمورین ملکیه‌نك بر طاقمی ایسه ارمنیلر حقنده شدت طرفداری ایدیلر . لکن باب عالیدن متوالیاً ویریلن امرلرله منع تشدیدات واسلام وخرستیان تبعه‌نك امنیتلرینی محافظه خصوصنده مساوات وجوبی وایلرك مسامع دقتنه قونولیوردی. مأمورین محلیه ارمنیلر ایچنده اولان بعض

ارباب فسادك حركتلرینی اعظام ایتمكله مألوفدرلر بو دخی كندیلرینی حادثات جسیمه‌یی تسكینه مقتدر كوستروب اكا كوره جلب مكافات ایتمك مقصدینه مبنی اولمق لازم كلیرسه‌ده شو حال دولت ایچون مضردر. وقوعاتك اشكالی نه درجه اعظام، اجراآت نه مرتبه توسیع اولنسه ارباب فساد واغراض او نسبتده مستفید اولورلر. ایكی صنف اهالی بیننده تضاد ومنافرتی موجب احوالك وقوعنه میدان ویرلمامك، تعقیبات مجازات یالكز فاعل فساد اولنلر حقنده وقانون دائره‌سنده اجرا ایدلمك لازمكلیر. قره حصار مدعئ عمومی معاونی ایله دیكر بر مأمورك طاغه قالدیرلمسندن معتبران اسلام نامنه شكایت وقوع بولدیغی صره‌ده اهالئ صادقه‌نك‌ده صبر وقراری قالمیه‌رق مقابله وقوع بوله‌جغنه دائر تلغرافلرنده بر فقره كورلمشدر بوكبی شیلر مسئولیت شدیده‌یی موجبدر، كندیلرینه لازم اولان دائما آسایش وامنیتلرینی محافظه‌یه مقتدر وطلب واستدعایه حاجت براقمیه‌رق جمله حقنده وظیفهٔ معدلت وصحابتی ایفایه حاضر اولان حكومتك قرارینه امنیت تامه ایله انتظار ووطنداشلریله حسن امتزاج ایتمكدر یولنده سریعاً اجرای وصایا ایدلمسنه دائر شمدی بروسه واول وقت سیواس والیسی اولان خلیل بكه تلغرافله امر ویرلمشدی. تاریخ ۲۵ اغستوس سنه ۳۱۱ ایدی.

معلومدركه بین الافراد تربیهٔ عمومیه تمامیله منتشر اولمیان وافكار عمومیه حاكم بولنمیان مملكتلرده فكر عوام اكثراً فكر خواصه تابع اولور. لهذا افراد ناسی خطرلی بر طریقه كیرمامك ایچون ایقاظ وابنای وطن اره‌سنده روابط وطنداشی‌یی تقویه‌یه سعی ایتمك خواصك اقدم وظائفندندر ارباب حكومت ایسه بو وظیفه‌دن دها زیاده مسئولدرلر. صدارته كلدیكمدن براز صكره ایدی‌كه خانه‌مده ایكی ارمنی خدمتكار بولندیغندن بونلرك استخدام ایدلماملری ارادهٔ سنیه مقتضاسندن اولدیغی قرنادن عارف بك تبلیغ ایلدكده بو آدملر ایوازلقده مستخدم وصداقتلری مجربدر قوللانلماملرنده عرض معذرت ایدرم دیمشدم. بو حال كوچك بر مثال ایسه‌ده صنوف تبعه اره‌سنده تألیف علائق اجتماعیه‌یی نه صورتله التزام ایلدیكمه برهان كافی اوله‌بیلیر ایشته بن بو فكرده ایكن بالعكس ارمنیلره كندیلرینك دشمنی اولدیغم واهل اسلام ایله بعض روس رجال سیاسیه‌سنده‌ده استانبولده اختلال چیقارمق ایچون ارمنیلری‌ده كویا بن تحریك ایتدیكم سویلنیرمش بو مفتریاتك منبع نشری ایسه مابیندر. انكلتره سفارتنه مراجعتم اوزرینه بو اكاذیبی بر صورت واسعه‌ده

تأیید ایدن تحریرات تلغرافیه‌که اراده ایله پترسبورغ سفیرینه کوندرلمش ومحتویاتی صورت محرمانه‌ده روسیه خارجیه ناظرینه تبلیغ ایچون سفیرمزه مأموریت ویرلمشدر او تلغراف مسوده‌سنك (کاتب ثانی احمد عزت بك خطیله‌در) اوراق متممه میاننده بولنان فوطوغرافی کوریلیر ایسه (نومرو ۳٦) حقمده نه مرتبه غیظ وسوءنیت اضمار واحضار اولندیغی وبنم ایچون مظاهرت خارجیه‌یه مراجعتدن بشقه چاره قالمامش اولدیغی واضحاً ثابت اولور .

وکالت خامسه مدتی که اوچ آی یکرمی یدی کوندن عبارت ایدی انی‌ده شو غوائل استغراق ایلشدی داخلاً اصلاح اداره یولنده برشی یاپیله‌مدیسه‌ده ایکی ماده یاخود ایکی خطا تصحیح اولنه‌بیلمشدر . نظرمده بونلر مهمدر . شویله‌که : ارمنیلردن ایکی سنه آمریقاده اقامت ایدوبده ممالك عثمانیه‌یه عودت ایلیانلر تابعیت عثمانیه‌یی ترك ایچون استحصال رخصت بیله ایتمامش اولسه‌لر آمریقا تبعه‌سندن عد اولنملری ایچون اولجه باب عالی ایله آمریقا سفارتی بیننده بر صورت اتفاقیه حاصل اولمش ایمش بو طریقله ارمنی تبعه‌مزك بر قسمی آمریقا تابعیتنی بالسهوله تحصیل ایده‌جکلردی . یاپلمش اولان مقاوله‌کان لم یکن حکمنده اولدیغنی آمریقا سفارتنه رسماً تبلیغ ایتدیردم . او اوثناده ایلچی اولان موسیو تارل نزدمه‌کلدی مقاوله‌نك احکامی رئیس جمهور طرفندن آمریقا پارلمنتوسنه رسماً تبلیغ اولنمشدر دیدی باب عالینك تبلیغ اخیرینه شدیداً اعتراض ایلدی . عقودك معمول بها اولمسی اسباب وشرائطك تمامیتنه موقوفدر وکلانك دولتجه معتبر اولان مأذونیتی حائز اولمقسزین حقوق مملکتی ترك یولنده مقاوله عقدینه صلاحیتلری یوقدر جوابیله مقابله ایتدم ضبطیه نظارتیله سائر دوائرلازمه‌یه بو مقاوله‌نك ابطال اولندیغنه دائر معلومات وآتیسی ایچون لازم اولان اوامر ویرلدی .

دیکر ماده دخی شو درکه معزولین تکرار مأموریته انتخاب اولنورکن تاریخ عزللری قدیم بولنانلر ترجیح اولنمق لازم کالدیکی حالده بر زماندن بری حمایات وذاتی اجتهادات اساس ترجیح اولیورمش . بو حقسزلغی رفع ایچون انتخاب اولنان مأمور منسوب اولدیغی صنفده معزولینك تاریخ اعتباریله قاچنجیسیدر کندندن دها اول معزول اولان وارسه انك ترکیله کندیسنك انتخابنه اسباب نه‌در؟ مضبطه‌لرده ایضاحات ورقه‌لری نامیله برر تکمله ربط و بو خصوصلر اکا درج اولنمق قاعده اتخاذ ودوائر مرکزیه‌یه بویولده تعمیماً اجرای تبلیغات اولندی .

ایضاحات ورقه‌لری بالذات ترتیب اولنان اشکاله توفیقاً طبع ایتدیریله‌رك نظارتلره کوندرلدی . بو ماده هروقت مرعی الاجرا اولمق ایچون عرض ایله اراده استحصال ایدلدی .

برده اناطولیده علت زهرویه‌نك تکثری هر مضرتندن ماعدا قوۀ نامیۀ دولت اولان عسکری دخی بتیرمکده اولدیغی سرعسکر رضا پاشایه اخطار ایتدم انك طرفندن‌ده اخطار واقع موافق نفس الامر اولدیغی تصدیق اولندی مجلس وکلاجه ویریلن قرار اوزینه قسطمونی‌انقره کبی ولایتلرده فرنکی خسته‌خانه‌لری آچیلدی بو تأسیسات ادامه وسائر لازم کلان محللره تعمیم اولنماز ایسه ایلروده ضرری ملکاً پك جسیم اوله‌جقدر .

مالیه‌یی بر حال بحرانده بولدیغمی یوقاریده یازمشدم . واردات ومصارفك درجه‌سی وآچیغك مقداری آتیده مندرج تذکرۀ معروضه مآلندن آکلاشیلیر .

تذکرۀ خصوصیۀ معروضه صورتیدر

ماوزر تفنکلرینك یارینکی جمعه کونی درسعادت لیماننه واصل اوله‌جق اولان یکرمی سکزنجی قافله‌سنك اثمانی اون یدی بیك بش یوز اللی‌عثمانلی لیراسی اولوب بونکله شمدی‌یه قدر تسلیم اولنان اسلحه اثماننده تراکم ایدن مطلوباتك مقداری طقسان بش بیك یوزاللی کسور لیرایه بالغ اولدیغندن مطلوبات مذکوره استیفا ایدلمدکجه اسلحه‌نك تسلیم اولنمیه‌جغی وتفنکلر واپورده قالدیغی مدتجه یومی اعطاسی لازم کلان قرق فرانسز لیراسی استالیه‌نك حکومت سنیه‌یه عائد اوله‌جغی موسیو هوبر طرفندن عرض وبیان اولنوب تفنکلرك واپورده قالمسی پك چرکین برشی اولمسیله مبالغ مذکوره‌نك تسویه‌سی چاره‌سنك بوکون استحصالیله تفنکلرك ورودنده اخذ وتسلم ایداسی وکیفیتك عرضی اراده بیورلدیغی مبلغ ۲۱ ربیع‌الاول سنه ۳۱۳ تاریخلی تذکرۀ خصوصیۀ عطوفیلری آلندی . احوال عمومیۀ مالیه‌یه دائر ۳۰ صفر ۳۱۳ تاریخلی تذکرۀ خصوصیۀ ثناوریده عرض اولندیغی اوزره دیون عمومیه وتضمینات حربیه وتیمور یوللرینه عائد تأمینات ومتحتم الایفا اولان مصارفات قارشولغی اولان مبالغ چیقدقدن صکره واردات اون بر میلیون یوزاللی درت بیك لیرا درجه‌سنده‌در اندن‌ده دوائر عسکریه مخصصاتنك طشره قسمیله مصارفات محلیه تنزیل وواردات عمومیه‌نك یوزده بشی مرتبه‌سنده هرسنه ممتنع

التحصيل قالان طقوزيوز بيك ليرا بو تنزيله علاوه اولندقده باقى ايكى ميليون بش يوز آلتمش بيك ليرا قاليور . مصارف فوق العاده‌نك قارشولغى اولماسيله اكاده مصارف عاديه قارشولغى بولنان وارداتدن برخيلى آقچه ويريله‌رك مشكلات ماليه تزايد ومعاشات مركزيه‌نك منتظماً تأديه‌سى تأخر ايتمكده‌در. احوال حاضره‌سى صورت معروضه دائره‌سنده بولنان خزينهٔ ماليه‌نك يارينه قدر يوزبيك ليرايى تدارك وتأديه ايتمسى امكان عادى خارجنده اولديغى مسلمدر. قالديكه تجهيزات عسكريه‌نك اكمال نواقصى ايچون لزوم اولان مبالغى استحصال ضمننده الده بر قونورسيون لايحه‌سى وارايسه‌ده بونك اساسى شمدى آلتى ميليون مقدار اعتباريسنده اولان تحويلاتك اون ميليون راده‌سنه ابلاغيدر تحويلات مذكوره‌نك يوز غروشنى يتمش سكز غروشدن زياده آلمامغه بانقه مديرى موسيو ونسانك هر نصلسه راضى اولماديغى تذكار وبو بحث اوزرينه اصرار اولنمقده‌در . واقعا بانقك نه درجه‌ده استحصال منفعت ايتمسى قابل اولور ايسه اكا او نسبتده چالشمسى امر طبيعى ايسه‌ده بو اصرارينه خزينه‌جه طيانلميه‌جق اولور ايسه تحويلات مذكوره‌نك سكسان غروشنه مقابل يوز غروشلق تحويل آلوب موقع تداوله قويه‌جق وياالكز خزينه تحويلاتك قيمت اعتباريه‌سندن بر قلم اوله‌رق ايكى ميليون ليرا غائب ايده‌جكدر . تمغا رسمى وتحويللرك قوت يعنى آوروپا بورسه‌لرينه قبولى ايله طبع مصارفى مقابلنده دخى بانق مقطوعاً آيريجه يوز بيك ليرا اخذ ايده‌جكدر . شو معاملهٔ تبديليه‌يى قبول ايتمكلكمز لازم كاسه اله كچه‌جك اقچه محسوبات قسمى مستثنى اولديغى حالده بر ميليون ايكى يوزبيك ليرادن عبارتدر . اوده بردن ويرلميوب پارچه پارچه يعنى سكز بچق آيده آرقه‌سى آلنمق اوزره هر آى يوز يكرمى بيك ليرايه قريب برپاره اعطا اولنه‌جقدر . حالبوكه تقسيطلرك جمله‌سنك فائضى تاريخ قراردن ايشلیه‌جكندن بونك ضمننده‌ده بانقك بشقه بركارى دها اولور تدقيقات واقعه‌نك خلاصه‌سى اوله‌رق تعين ايتمش اولان مواد بونلردر .

ماليه ناظرى پاشا حضرتلرى ادارهٔ احوال ماليه‌يه وعسكرى سپارشلرى اثماننك تأديه‌سنه بونى قبولدن بشقه چاره اولمديغى بحثنده مصر ودائرهٔ عسكريه وطوبخانه‌دن متوالى الورود اولان تذاكر اسلحه اثمان متراكمه واتيه‌سنك تسويه‌سى لزومنى مخطردر . الجاى ضرورتله فداكارلق اختيار ايديلوب بويله مضايقه زمانلرينك كچشديرلمسى دخى تدبير ايسه‌ده اضاعه ايديله‌جك منافعك بر حدى اولمق

طبيعيدر . بانقه‌نك مطالبی ايسه او قبيلدن دكلدر . تحويلات عثمانيه‌نك حين اخراجنده بدلی يتمش بر غروش ايكن طقسان بشه قدر چيقمسنه وشمدی تبديلی آرزو اولنان تحويلات قارشولغی دها صاغلام اولمسنه باقيلنجه بونلرك دها زياده ترقی ايلمسی ملحوظدر . تحويلاتك فيئاتی بر غروش ترقی ايتسه يوز بيك ليرا بر فرق حاصل وبو ترقی بش غروشه واريرايسه فرقی بشيوز بيك ليرايه بالغ اوله‌جغندن بو ايشك مراقبه‌يه دوشورلمسی هر حالده فوائد زائده‌يی موجب اولور . ماليه ناظری مشار اليه وصايای واقعه اوزرينه بوكون بر آلمان ايله وقوع بولان مذاكره‌سنده بو تحويل ايشنك دها فائده‌لی بر صورتده تسويه اولنه‌جغنی واو ذات برلينه اشعار كيفيت ايده‌جكنی افاده ايتدی . بو حالده كله‌جك جوابه انتظار لازم كليور . چونكه بو مثللو معاملات ماليه‌ده آز استفاده طريقيله بر صورت تسويه ياپلمسی احتياجات واقعه‌يی دفع ايتمدكدن بشقه اعتبار ماليی‌يی بتون بتون رخنه‌دار ايدرك آتياً ايراث ايليه‌جكی مشكلات مضايقهٔ حاليه‌دن قات قات زياده اوله‌جغندن سرمايه‌داران بيننده حاصل اوله‌جق رقابتدن استفاده طريقنك التزامی منفعةً ومصلحةً امر متحتم‌در . شو تفصيلدن مقصد ماوزر تفنكلری ايچون يوز بيك ليرانك تداركی ماليه نظارت جليله‌سنه حواله اولنسه موضوع بحث اولان مشكلات تكرار وبونك اداسی قونورسيون لايحه‌سنك قبولنه تعليق اولنه‌جغی اشعارات وافادات متواليه دلالتيله معلوم بولنديغنی بيلديرمكدر . حالبوكه لايحه‌نك ماهيتی شرح اولنان صورتده اولديغندن قبولی جائز دكلدر وبونك مطالعهٔ عاجزانه‌مه كوره چاره‌سی موسيو هوبردن استمهال ايتمكدر . الحاصل ماوزر فابريقه‌سيله عقد اولنمش مقاوله‌يه حكومتك رعايتی مذكور فابريقه‌يه بو آنه قدر اوچ ميليون ليرايه قريب وقوع بولان تأدياتيله ميدانده اولديغی حالده شمدی كلان اسلحه‌نك تسليم اولنمامسی صورتيله ايقاع تضييقه وبو تضييق واسطه‌سيله خزينه‌يی اويله هر شرطی بری برندن آغير بر تسويهٔ ماليه اختيارينه مجبور ايتمك ايچون معناً اجرای تأثيره محل يوقدر . مع مافيه موقع رقابتده قونلمسی مصمم اولان قونورسيون لايحه‌سندن البته ايكی هفته‌يه قدر بر نتيجه حاصل اولور اووقته قدر قومپانيا وكيلنك صبر ايتمسی وامثال سابقه‌سنده كوسترمش اولديغی تسهيلاتی بوكره‌ده ارائه ايلمسی موافق نصفت ومصلحتدر . فابريقه‌طور وكيلنك طرف والای سرعسكريدن ياخود طوپخانه مشيريت جليله‌سندن جليله بورالری ودها سائر جهتلری آكلاديله‌رق

اوزمانه قدر تأمین واقناعی اسبابنك استحصالی لازمه‌دن کورنمش ایسه‌ده اولبابده هر نه وجهله امر وفرمان بیوریلورسه منطوقی انفاذ اولور افندم .

فی ۲۱ ربیع الاول سنه ۳۱۳ و فی ۳۱ آغستوس سنه ۳۱۱

امضا : سعید

خزینه‌جه موجود بحرانك دفعیله طقسان آلتی سنه‌سنده اساسلری قونیلان وصوکره‌کی مأموریتلرمده تقویه قلنان اصلاحات مالیه‌نك ازسرنو تأمیننه زمان مساعد اولمدی . یالکز اوچ بچق آی ایچنده دوائره ایکی کره معاش ویرلدی‌که اندن اول درت بعضاً بش آیده بر آیلق چیقاردی وخزینهٔ ملوکانه‌دن بکا تخصیص قلنان بشیوز لیرا معاشك اسکی مأموریتلر اثناسنده اولدیغی کبی اخذنده آتیده صورتی مندرج استعطافنامه‌ده بیان اولندیغی وجهله عرض معذرت قلندی .

ذات شاهانه‌یه یازیلان عریضه صورتیدر

عبد کمینه‌لرینه خزینهٔ ملوکانه‌لرندن بشیوز لیرا معاش احسان بیورلدیغنی ناظر پاشا قوللری تبشیر ایتدی . اشبو عنایت جدیدهٔ حضرت جهانبانیلرینه‌ده بالوجوه شاکر وتحدیث نعمتده حقیقتاً مفتقرم. آنجق مظهر اولدیغم هرنعمت وعنایت هپ ولی نعمت افندمزك محصول مراحم همایونلریدر. سایهٔ شاهانه‌لرنده بالاهل والعیال امر معیشت مملوکانه‌م برکمال اولمغله فضله‌سی جمع مال ودواعیٔ فرط آمال ومنال قبیلندن اوله‌جغی مسلمدر شوصورتله عرض حال ایتمکلکم حاشا نه مقام استغناده نه آخر هیچ برغرض ومعنا تحتنده دکلدر. مجرد بیان حقیقت ارزوسندن وتقدیر حقایقده مسلم جهان وجهانیان اولان سجایای اعجاز نمای شاهانه‌لرینه بالوجوه معتصم بولندیغمدن نشأت ایتمشدر . قاطبهٔ احوالده امروفرمان حضرت ولی الامر پادشاهمز افندمزکدر .

خزینهٔ خاصه املاك مأموری حسین فکری افندی صدارته تاریخ نصبم اولان ۳۱۱ سنهٔ مالیه‌سی مایسنك یکرمی دردندن نهایته قدر قسطالیوم حسابیله ایشلیان معاشی کتیردکده معذرت معروضه تکرار اولنمشدی . مشار الیه کیدوب کله‌رك احسان پادشاهی‌یی رده محمول اولمامق ایچون بونی قبول ایدیکز بوندن صکره‌سی

آرتق کتیرلمز دیدیکندن وبونی اراده ایله تبلیغ ایتدیکندن منازعات ومشکلات چیقمامق ایچون اخطار واقعه موافقت یعنی قسطالیومك اخذیله اکتفا اولندی .

۳۱۳ سنه‌سی ربیع الاخرینك سکزنجی وایلولك اون سکزنجی جمعه ایرتسی کونی طرخان پاشا ایله برابر مابینه چاغرلدم . ساعت اون بره طوغری بز سرایه کیدرکن ضبطیه ناظری ناظم پاشاده اورادن چیقیوردی . او کیجه طرخان پاشا ایله حضوره چیقدق ساعت بشه طوغری خانه‌مه کلدم . بر مدت صکره باش کتابتدن بر تذکره آلندی . بازار ویا بازار ایرتسی کونی بشیوز ارمنی مسلحاً باب عالی‌یه کله‌جکلرینه وسلاحله دفع اولنورلرسه مسلحاً مقاومت ایده‌جکلرینه دائر ضبطیه نظارتندن مابین همایونه بر ژورنال کلدی . کچنلرده براینده نهلیستلر ایچون نصل معاملهٔ شدیده یاپلدیغی معلومدر . یوللو فقره‌لردن صکره سفرای اجنبیه‌یه مراجعت اولنمسی تصور بیوریلیور دینمشیدی . مطالعه‌مك فرداسی بازار کونی تحریر وعرض اولنمسی لزومی‌ده بیان اولنمشدی . متعاقباً ضبطیه نظارتندن‌ده بر تذکره آلندی . فقط ضبطیه‌نك اشعارنده بوماده اسم واحوالی مجهول بر ارمنی طرفندن محکمهٔ استیناف رئیسنه ویریلن بر کاغده بنا اولنمشیدی . برده بر قاچ کون اول دخی بویله بر اخبار واقع اولمشدی‌دیه خبرك ضعفنی اشراب ایدر بر جمله وار ایدی . شو احوال وافاداته باقه‌رق خبر مذکورك صدقنده شبهه ایتدم مخبرك حالنی استعلام ومحل تردد کوریلان موادی استکناه ایچون ضبطیه ناظرینه جواب یازدم . ناظرك تذکره‌سنده ارمنیلر پازار کونی کلیسایه دخولدن منع اولنور ایسه‌لر یورطی کونی موتالرینی زیارتدن منع ایدلدکلرینی ممسك ایدرك کورولتی چیقاره‌جقلری امثالندن مستدلدر . بناءً علیه منعلری قابل دکلدر . لکن جمعیته کله‌جکلری صحیح چیقارسه بینلرینه بر تفرقه دوشورمك ایچون سواری قوللری ترتیب اولنمشدر دیه بر فقره دها واردی . یازدیغم جوابده احتیاطاً نظارتك تدبیر متخذنی تصویب ایلدم . بر طرفدن ده او اثناده داخلیه ناظری اولان صدر اعظم رفعت پاشایی کیجه خانه‌مه دعوت و آنکله‌ده ایشی مذاکره ایتدکدن صکره ارمنیلر کلیساده طوپلانوبده شاید ایلری کلمك ایسترلرسه براقلمامالری ایچون ضبطیه نظارتنه تحریراً تعلیمات کوندردم . بطریقه تبلیغات مؤثره اجرا اولنمسی ایچون هم عدلیه نظارتنه تذکره تسطیر هم‌ده مذاهب مدیرینی ایرکندن نزدمه جلب ایلدم . بازار کونی هیچ بر شی ظهور ایتمدی . آقشام

اوزری ضبطیه نظارتندن کلان جواب ینه خبر واقعك صحتنی تأمین ایتمیوردی . بازار ایرتسی کونی باب عالی یه کیتمك اوزره یولده بولندیغم اثناده ابتدا فندقلی اوکلرنده دها صکره کوپریده ضبطیه‌نك ایکی ژورنالنی آلدم‌که ارمنیلر هیئت مجتمعهٔ مسلحه ایله باب عالی‌یه طوغری کلمکده اولدقلرینی مخبر ایدی . برنجی خبر اوزرینه راکب اولدیغم ارابه‌یی فوق‌العاده تسریع ایله ساعت بش بچغه طوغری باب عالی‌یه واصل اولدم . درحال رفعت پاشا ایله مخابرات تحریریه ایچون مستشار توفیق پاشایی وآمدی ومکتوبی افندیلری چاغردم ینه یولده ایکن یانمده یاورله کوندردیکم خبر اوزرینه ضبطیه ناظری باب عالی‌یه کلدی . ناظر مشارالیه ژاندارمه‌نك کفایتسزلکندن وعسکر سوقی ایچون ژاندارمه قوماندانی تزد سرعسکری‌یه کوندرمش ایسه‌ده عسکر ویرلمدیکندن بحث ایتدی اول باول بری ارمنی بطریقی ایله مجلس روحانی وجسمانی اعضاسنه ودیکری اشخاص مجتمعه‌یه خطاباً اعلاننامه‌لر نشر اوندی‌که برنجیسنده بطریق مجلس روحانی وجسمانی اعضا- سندن برر ذات ایله باب عالی‌یه کلسون استدعالری نه ایسه بیان اولنسون اشخاص مجتمعه‌یه خطاباً یازیلان اعلانده دخی سزی قانون نامنه طاغلمغه دعوت ایدیورم طاغیلمیه‌جق اولورسه‌کز درحال تدابیر قانونیه‌یه ابتدار اولنه‌جقدر دینمشدی . باب عالیده‌کی یاورلردن نشأت افندی اشخاص مسلحه قارشیسنده اعلاننامه‌یی اوقو- مقده اظهار عجز ایتمش دیکر یاورکه خالد بکدر بو مأموریتی قبول وکمال سرعت واقتدارله ایفای وظیفه ایتمشدی . لکن باب عالیده سرياوردن ماعدا کیمسه قالمدیغندن تلغرافله طرف سرعسکریدن ایکی اوچ یاور ایستەنلدی ایسه‌ده دائرهٔ حربیه‌ده یاور بولنمدیغی بیانیله اعتذار جوابی کلدی ضبطیه ناظری دفعاتله باب عالی‌یه کله‌رك جمعیت ارمنیه ایران سفارتنك اوکلرنده وارباب قیامك بر قسمی باب عالی‌یه تقرب ایتمکده ودیکر اقسامی سائر زقاقلرده بولنیورلر ژاندارمه‌لرله اشخاص مسلحه اره‌سنده غوغا دوام ایدیور . قوهٔ حاضرهٔ ضبطیه اصلا کافی دکلدر قوهٔ نظامیه‌نك معاونتنه احتیاج قطعی واردر دیدی . بناءً علیه طرف سرعسکریدن بر مقدار عسکر ایستەنلدیسه‌ده بو طلب دخی قبول اولنمدی .

باب عالیده آلتمش یا یتمش قدر قره‌غول نفراتی وارمش لکن مهمات یوق ایمش ارمنیلر هجوم ایدرلرسه نه یاپیله‌جقدر دیه‌ده قره‌غول ضابطی سؤال ایتدیکندن او تقدیرده مهاجمینه سونکو ایله مقاومت اولنور جوابی ویرلدی . غالبا بو

تعلیمات اشاعه‌ده اولندیغندن انك وبری برینی متعاقب نشر اولنان اعلانلرك وشدید الحکم اوامرك تأثیرات سریعه‌سی کورلدی . فقط اورته‌لغی قوهٔ عسکریه‌دن خالی کورن جهلهٔ اهالی یکدیکره تسلطه قالقشدقلری ومتسلطین آره‌سنده بعض افراد عسکریه وطلبهٔ علوم بولندیغی یولنده خبرلر دوران ایتمکه باشلادیغندن درآن حال تأدیب مجرم حکومتك وظیفه‌سیدر هیچ برصنفك دیکر صنفه هیچ بر شخصك دیکر شخصه تسلطه حقی یوقدر . تسلط وقوعبولورسه فاعللری قانوناً مجازات کوره‌جکدر دیه اعلاناته ابتدار اولندیغی کبی مقام مشیخته طرف سر-عسکری‌یه ، بحریه نظارتنه ، شهر امانتنه وضبطیه نظارتنه طلبه‌یی ، عسکری افراد اهالی‌یی تسلطاتدن منع ایتملری وجوبی وعدم مبالات حالنده مسئولیت شدیده‌لرینك مقررتی تحریراً بیلدیرلدی . بر ایکی ساعت صوکره بوامرلر تحریراً تأکید قلندی .

مذاهب نظارتنده بولنان رضا پاشا وخارجیه ناظری طرخان پاشا دخی دعوت اولنه‌رق اقشامه قدر دفع حادثه اسبابی ومابینك مخابرات متوالیه‌سی جوابلریله اشتغال اولندی‌که کرك تدابیر کرك مخابراتك تفصیلاتی آتیده کوریلور . غائله وجمعیت دفع اولندی . بطریقخانه کلیساسنده کیجه ساعت ایکی‌یه طوغری قرق اللی کشیدن ماعدا آدم قالمدیغی تحقق ایتدی . انلرده غربادن وبی مسکن اولدقلرندن ایرتسی کون کلیسادن اخراج اولنه‌جقلری تعهد اولنمشدی .

کوندوز ضبطیه ناظری بعده ایکی یاور ارسالیله بطریق قپویه ایستنلمش ایدیسه‌ده عودتلرنده کندیسنی تأثرندن خسته وقان قوصمقده بولدقلرینی وایرتسی صالی کونی باب عالی‌یه کله‌جکی جوابی آلندیغنی سویلمشلردر اوصره‌ده مابینه چاغرلدیغمزدن سرایه کیتدك فرداسی صالی کونی بن مابینده ایکن بطریق باب‌عالی‌یه آدم کوندرمش اوراده اولوب اولمدیغنی سؤال وقپوده ایسه‌م کلمك ایستدیکنی بیان ایتدیرمش . بونی داخلیه ناظری رفعت پاشا مابینه کلدکده سویلمشدی هرنه ایسه مشارالیهم ایله صالی کونی وکیجه‌سی مابینده قالدم . فرداسی چهارشنبه کونی مجلس وکلاده بولنلمق وایکی ساعته قدر عودت اولنمق اوزره بعدالظهر باب عالی‌یه کیتمکه مأمور اولمشدم . مادامکه میدانده شو ایش واردر همان کیدیلوب کلنمسی‌ده مطلوب ایمش بو کون باب عالی‌یه کیدلمسه اولمازمی ؟ بر کره بوراسنی‌ده عرض واستیذان ایدیکز دیه واسطهٔ تبلیغ اولان عارف بکه سویلدم اوده عرض کیفیت

ایچون حضوره کیده‌رك عودتنده بو کون مجلس کونیدر تأخیری مناسب دکلدر فقط مجلسده چوق قالنماملی نهایت ایکی ساعته قدر کیدوب کلملیدر دیه تأکید واراده اولندیغنی تبلیغ ایلدی ، که بونك سببی آتیده‌کی تفصیلدن آکلاشیلیر . طوبخانه مشیری ارمنی ایشنی مذاکره ایچون سرایه جلب بیورلمش وبو اراده‌نك تبلیغی صره‌سنده وکلا اوطه‌سنده بولنمش اولدیغندن انکله واخطارم اوزرینه دها اول دعوت اولنان عدلیه ، داخلیه ، خارجیه ناظرلری ایله برابر باب عالی‌یه کیده‌یلوب مجلسه کیرلدی . بن ظن ایدیوردم که حضار مجلس وقعه‌دن طولایی بعض شیلر سویلرلر یاخود صورارلر . حال بوکه هیچ بر ذات حادثه ایچون شق شفه ایتمدی . بشقه‌ایش مذاکره‌سنه‌وقت قالمقسزین ابتدا طوبخانه مشیری ذکی پاشا بعده‌سرعسکر رضا وبحریه ناظری حسنی پاشالر دوائر عسکریه‌ده فوق العاده ضرورت بولندیغنی ومتصور اولان کمرك استقراضی معاملهٔ تحویلیه‌سنك همان عقدی لزومنی متحد اللسان اوله‌رق بیان ایتدیلر . بن‌ده یوزی یتمش سکز غروش فیئاتله بو معامله‌نك یاپلمسی قبول اولنورشی دکلدر دیدم . طرخان پاشاده دیدی‌که « شمدی پارس سفیری ضیا پاشادن بر تلغراف کلدی پارس بانکرلرندن بر قاچ معتبر ذات سفارته کیتمشلر کندیلری بو استقراض ایچون نافع شرائط تکلیف ایدیورلرمش تلغرافك ترجمه‌سی دردستدر . »

جواباً ترجمه ایله نظارتك تذکره‌سی کلنجه‌یه قدر وقت اوزار سرایه‌ده سرعتله عودت ایده‌جکمز تلغراف عیناً کتیردلسه واوقونسه دیدم . تلغراف کتیرلدی مآلندن بو صرافلرك صدارته خطاباً یازدقلری لایحه‌یی ایلك ترنله کونده‌ره‌جکلری مستفاد اولمغله ورودینه انتظار ایتمك منفعت خزینه اقتضاسندندر دیدم . بعضلر سکوت ایلدیلرسه اکثریت بو جهتده حاصل اولدیغندن وعودت ایچون تعیین بیوریلان ساعت ایسه‌ده تقرر ایتدیکندن مجلس طاغلدی . بن‌ده سرایه عودت ایتدم انفصالمدن بر قاچ کون صکره ینه بو استقراضك معاملهٔ تحویلیه‌سی مبحثی خلفم کامل پاشانك ریاستیله مابینده منعقد اولان مجلس وکلایه قونمش ایسه‌ده بانق عثمانینك (موراتوریوم) دینلن معهود تعطیل تأدیات نظامی دخی او صره‌ده آرایه کیردیکندن وبانقك تأدیاتی تعطیلده‌کی فائده‌سی دیکر معاملهٔ تحویلیه‌یه توسطده‌کی فائده‌سنه غالب کلدیکندن استقراض معامله‌سی وجود بوله‌مامش ایمش .

صالی کیجه‌سی آلمانیا پرنسلرندن برینه ویریلن ضیافت سنیه‌ده حاضر

اولدقدن صکره ارمنی حادثه‌سنه عائد مخابرات ومذاکرات ایچون نصف اللیله قدر سرایده بولندم بعده انفصالم وقوع بولدی .

اسباب انفصالم اولاً ارمنی مسئله‌سنك ابتداسندنبری فکرم ذات شاهانه‌نك فکرینه موافق اولمامسی، ثانیاً معهود تحویلاتك دون فیئاتله معامله‌ٔ تبدیلیه‌سنه طرفمدن موافقت کوسترلمامسی، ثالثاً اصلاحات مقرره حقنده‌کی مضبطه‌یی تصدیق ایدن اراده‌نك اعاده‌سنه دائر صدور ایدن امرعالی‌یی انفاذده عرض معذرت ایدلمسی ماده‌لریدر لکن بر آی صکره طرف شاهانه‌دن ایکی دفعه وقوع بولان بیانات وارداته نظراً او صالی کیجه‌سی قرنادن عارف بك النده بر کاغد اولدیغی حالده حضوره کیره‌رك کویا بر مدت بایغین طورمش آندن حاصل اولان تلاش وینه عارف بکك متلاشیانه افاداتی عزلمی انتاج ایتمش ایمش . عارف بکك النده‌کی کاغده کنجه بو ذات ضبطیه ناظرندن مابینه کلان بر تلغرافی سؤال مطالعه ایچون اراده ایله انجمنه کتیرمشدی که تلغرافك بر نسخه‌سی‌ده ضبطیه نظارتندن صدارته کلمشدی. صدارته کلان نسخه‌یه انجمن قراریله بر جواب یازلمش ومنظور عالی اولمق اوزره اوجوابك صورتی عارف بکه توديع قلنمشدی . موضوع بحث اولان ورقه ایشته او صورتدر. جوابك مندرجاتنه کانجه ضبطیه ناظری صالی کیجه‌سی بك اوغلی کلیساسنده بر مقدار ارمنی مجتمع اولدیغی وسرایه هجوملری ملحوظ بولندیغی یازدیغندن سرایه هجوم کیمسه‌نك حدی دکلدر . آسایش مملکت ایچون ضابطه‌جه تقیدات ایفاسندن کیرو طورلماملیدر دیه امر ویرلمشدی. ناظرمشار الیه جواباً کوندریلن تلغرافك صورتی عارف بکه ابراز اولندیغی صره‌ده بویله اخبارات مجرد عرض خدمت مقصدیله لاعن اصل وقوعه کلیور ومنع غائله ایچون نصب نفس اعتنا ایتمشزدر . اندیشه لازم کلمز دیه ایضاحات وتوثیقات ویرمشدم . عارف بکدن صکره قرنادن بکر بك ضبطیه نظارتنه ذاتاً یازیلوب کوندرلمش اولان جوابك صورتی النده اولدیغی حالده انجمنه کلدی متن جوابده اولان « سرای همایونه هجوم کیمسه‌نك حدی دکلدر » عباره‌سنه اشارت ایلیه‌رك بو عباره‌نك چیقارلمسی اراده بیورلدی دیدی. عدلیه ناظری رضا پاشاده ضبطیه ناظری کندی تلغرافندن « ارمنیلر سرایه هجوم ایده‌جکلردر » فقره‌سنی چیقاریرسه بزده تلغرافمزدن او عباره‌یی چیقاریرز جوابنی ویردی . بن ایسه مرسل الیهنه واصل اولمش اولان اوجوابده لزوم طبیعی وصحیح اوزرینه درج ایدلمش بر عباره‌نك اخیراً طی والغاسی نه

ایچون ایستەنیلیور کشف ایدەمیوب متحیر ایدم ضبطیه ناظرینك مقام احتمالده ملاحظەسی ایسە بك اوغلی متصرفنك اشعارینه مبنی ایدی . متصرفك نظارته اولان تذکرەسنی بر کره کورەلم دیدم . او کیجه بوتذکرەیی ذات شاهانه کتیرتمش وفائق بك وساطتیله انجمنه کوندرمش ایدی . لدی المطالعه هجوم حقنده حرف واحد کوریلەمدی که صدق ملاحظەم ثابت اولمشدر. یوقاریده اسباب انفصال صرەسنده بر ارادەنك اعادەسندن بحث اولنمشدی که محتاج ایضاحدر . لیلهٔ مذکورەده اصلاحاته دائر مقدما صدور ایتمش اولان اراده اوراقی طلب بیورلدی . بوطلبدەکی مقصد ارادەتاریخلری کورلمکه بنا ایدلمش ایدی . جواباً تواریخ مطلوبه نزد عالیدەکی اصللرندن وکتابت دائرەسندەکی قیدلرندن معلوم اولور دیمشدم . تکرار طلب واقع اولدی . تکرار طلبی استماع ایلیان طرخان پاشا خارجیه نظارتنه بیورلدی ایله تبلیغ قلنان صور مصدقه نزدمەدر دیدکدن صکره بونلری عارف بکه ابراز وتاریخلرینه اشارت ایلدی . لکن مبلغ اراده حضوره کیدوب کلەرك ینه اوراقی ایستدی خزینهٔ اوراقده محفوظ ارادەلرك اعادەسی اصول دولته مغایر اولەجغنی بیانه مجبور اولدم . بوافادەیی ایسه ذات شاهانه کندیلرینەعدم امنیت معناسیله تفسیر ایتدیکندن مخاطب بو عاجز اولمق اوزره مادام اعتمادی یوق ارادەلرمی بالذات کتیرسون باقەیم باقدقدن صکره ینه آلسون کوتورسون دیه اراده صادر اولدیغنی عارف بك تبلیغ ایلدی . ذات وصفت پادشاهی محل امنیت اولدیغی محل اشتباه دکل ایکن اویله برذهاب عالی وقوعنه بالطبع تأسف ایتدم . خزینهٔ اوراقی آچدیروب ایستەنیلان اراده اوراقنی کتیرمك ایچون آمدی بکی نصف اللیله طوغری باب عالیه کوندردم او کلمزدن تبدل ظهوره کلدی . آمدی محمد علی بك سرایه عودتنده کامل پاشانك مقام صدارتده بولمش اولدیغندن اوراقی انلره ویرمش ایمش (فی ۱۲ ربیع الاخر سنه ۳۱۳ وفی ۲۲ ایلول ۳۱۲ و ۱۸۹۵) سبب حادثەیه کانجه عیبق ونوریان افندیلر بونی روسیەدن کلمش اون بش قدر ارمنی تحریك ایتدیلر بطریقك مدخلی یوقدر پولیس طرفندن روسیەلی ارمنیلر حقنده مسامحه کوسترلمشدر دیدیلر. بطریقك رأیی منضم اولمقسزین بویله برشی وجود بولەبیلورمی بولەمزمی بیلەمم فقط کندیسنك سوابق افکاری معروف اولدیغندن نصل اولمشده (برانتخاب عجیب ایله) بطریق اولمسی حکومتجه ترویج اولنمش آنی هیچ آکلیەمم شو ترویج وتصدیق مأموریت خصوصی محتاج تعمیقدر زیرا مبدأ سلسلهٔ مسئله

وحادثه بودر پوليسه كلنجه شرذمهٔ فاسده طلوع شمسدن اول كليساده طوپلانمشلر مقصد اجتماع وحركتلرى دها اول خبر ويرلمك لازم كلير ايكن ويرلمامك وسلطان محمود تربه‌سـنه وبر طاقمنك باب عالى جوارينه كلملرينه ميدان ويرلمك اثر غفلتدر قالدى كه تبدل صدارتدن صكره ايكى آى قدر پايتختك زقاق وجاده‌لرى عسكرله مالامال اولمشدى . شو سطوتك اصابتى ظاهر ايسه‌ده نه حادثه كونى نه‌ده ايرتسى صالى وچهارشنبه كونلرى طلب ايتديكم معاونت عسكريه هر نصلسه ايفا اولنما‌ـ مشـدى ضبطيه نظارتى دخى يوم واقعه‌ده موجود ژاندارمه‌نك عدم كفايتنـدن بحثله عسـاكر نظاميه‌نك لزوم معاونتنى مصراً بيـان وتكرار ايتمش اولديغى حالده مراجعتلرمز دائرهٔ عسـكريه‌جه تلقى بالقبول قلنمامشـدى . اويله ايكن بطريقه وبطريقخانه‌يه متوالياً كوندريلن شديد الحكم امرلر ومجتمعينه قارشى كرك نصيحت كرك تهـديد قولى طريقيله صرف اولنان تدبيرلرله جمعيت طاغيـلدى . بلا تفريق جنس ومذهب بر خيلى اشـخاص مسلحه ومتسـلطه طوتيلوب حبس ايتديرلدى بونلرى كورنلر صوكره‌ده بر قاچ بيك ارمنينك عائله‌لريله كليسـالرده مجتمع اولوبده اوضاع معلومه‌ده بولندقلرينه، نهايت وساطت اجنبيه ايله مجمعلرندن چيقدقلرينه وجريان ايدن قيل وقاللره دقت ايدنلر سوابق ولواحق تدابير اره‌سنده بر فرق بولدقلرى ايچون تدابير سـابقه‌يه بر اهميت اسـناد وبو تدابير مأموريتم زمانـه تصـادف ايتديكى ايچونده بكا بر ممدوحيت تخصيص ايتمشـلردى . برده تحديثاً للنعمه بيان ايده‌يم كه بوعاجز ممدوحيتك اسباب طبيعه‌سنى ذاتاً حائز ايدى . زيرا التزام اسـتقامت ، رد سعايت ومنافع محضهٔ دولته خدمت كه هر مأمور ايچون وظائف طبيعه‌دندر ايچمزدن بو وجائبى ايفا ايدنلر زمانمزده پك چوق بولنمديغندن وظيفه شناسـانه حركت ايليانلر عند اهالى واجانبده برموقع مسـتثناده كوريلوب ممدوح اولملرى طبيعيدر . اسباب ممدوحيتك تواليسى ايسه شهرتى موجب اوليور شهرت حسنه كه بر آدمك وطننه ايفا ايتديكى خدمت حسـنه ايچون عامه طرفندن توجيه اولنمش بر رتبهٔ مكافاتدر بو مكافاة اخره مجـازاة ياخود مضرات دكلدر اما «الشهرة آفة» قولى پك زبانزدمز اولمسى‌ده اثبات ايدركه شهرت بزده عين مصيبتدر. نتيجه‌سى مصيبت اولان مقدمه‌يه مقترن اولديغم ايچون مضطرب ايدم . بومقدمه‌كه حسن حالدر واندن انفـكاك شعار استقامتدن منفكيته توقف ايدركه فى زماننا اولمسه بيله فى نفس الامر اصـل آفت اودر بونى هيـچ ياپمدم ويا‌په‌مم اوجهتله ممدوحيت

وشهرته مکسب اولان مأموریت ینه معزولیته تحول ایتدیکی ایچون ممنون اولمشدم خدمات وازعاجاتك اعداد وفیره‌سی مأموریتمك ایام قصیره‌سیله معکوساً متناسب اولدیغی ایچون ده عزلمی دوام مأموریتمه راجح عد ایدیوردم . حالبوکه بن بوفکرلری تصور ایدرکن کاتب قضا بشقه برصورت تصویر وتحریر ایلیورمش آنی تفصیلدن اول حادثه‌یی خبر آلیر آلماز اتخاذ ایتدیکم تدبیر ابتدائی‌یی واجرا اولنان مخابراتك اقسام مهمه‌سنی بیان ایده‌یم . فندقلی اوکنده ضبطیه‌نك برنجی ژورنالنی آلدیغم کبی رفاقتمده‌کی یاوره شوتعلیماتی ویردم : سریعاً ضبطیه نظارتنه کیت ضبطیه ناظرینی کورکندیسنه دی‌که ارمنیلرك باب عالی‌یه هجوملرینی منع ایتمك قان دوکلمکسزین جمعیتلرینی طاغتمق ایچون لازم اولان تدبیرلره دوام اولنسون کندیسی‌ده باب عالی‌یه کلسون بن‌ده کلیورم . قپویه وصولم عقبنده صدارت مکتوبجیسنی موجود بولدیغمدن چاغردم . داخلیه ناظری ومستشار پاشالر آمدی بك موجود دکلدیلر ورود ایتدکلری کبی طوغریجه صدارت اوطه‌سنه کلملرینك کندیلرینه افاده‌سنی یاوره تنبیه ایله برابر مابینه آتیده‌کی تلغرافنامه‌یی کوندردم : ضبطیه نظارتنك شمدی آلنان تذکره‌سی اوزرینه ارمنیلرك اجتماعنی منع ایچون لازم کلان تدابیر اتخاذ اولندی تفصیلی بشقه‌جه عرض اولنه‌جقدر . فی ۱۸ ایلول سنه ۳۱۱. آره‌دن چوق وقت کچمکسزین مستشار پاشا ایله آمدجی افندی برآز صکره‌ده داخلیه ناظری پاشا عقبنده ضبطیه ناظری ناظم پاشا کلدیلر . باب عالی‌یه ورودم حیننده عدلیه ومذاهب ناظری پاشانك کلمسی ایچون دخی خبرکوندرلمشدی دیکر خبری کوتورن یاور کندیسنه نظارته کیدرکن تصادف ایتمش ومشار الیه‌ده نزد صدارته کلمش ایدی . ضبطیه ناظری « باب عالی‌یه محافظه‌یه مأمور سواری ژاندارمه برقاچ کشیدن عبارت اولدیغی کبی جمعیت محللرینه سوق اولنان قوت دخی اشخاص مجتمعه‌نك مقدارینه نسبتله هیچ منزله‌سنده در وعساکر نظامیه سوقیچون طرف سر عسکری‌یه مراجعت ایتدم ایسه‌ده هنوز جواب آله‌مدم » دیدی . واقعا بن ده باب عالی‌یه کلیر ایکن برچوق ارباب قیامه قارشی یوللرده غایت جزئی پولیس نفراتندن وباب عالینك ایکی قپوسی اوکنده طوران بش آلتی سواری ضبطیه‌دن بشقه برقوت کوره‌مامشدم اول باول مکتوبجی افندی‌یه دیکته ایله تحریر ایتدیریلان آتی الذکر اعلاننامه‌یی ضبطیه ناظرینه ویردم . او اثناده برقسم جزئیسی ایران سفارتخانه‌سی اوکنه قدر کلمش اولان

واقسام عظیمه‌سی سلطان محمود تربه‌سی اوكنده، سلطان احمد وقادرغه میدا-نلرنده وبطریقخانه اطرافنده بولندقلری خبر ویریلن جمعیتلره كیدوب اعلاننامه‌یی اوقومغه وبعده بطریقخانه‌یه كیده‌رك تبلیغ ایلكه ناظر مشار الیهی مأمور ایتدم .

صورت اعلان

ارمنی بطریقی افندی معتبران واهالی

شمدی جمعیتكزی طاغتمكزی امر ایدرم افاده‌كز هرنه ایسه بطریق افندی مجلس روحانی وجسمانی اعضاسندن بر كشی آلوب درحال باب عالی‌یه كلوب تبلیغ ایتسون جمعیتك طاغلمسنی تكرار امر ایدرم .

بالاده محرر اعلاننامه‌یی فخامتلو دولتلو صدر اعظم پاشا وعدلیه و مذاهب ناظری دولتلو پاشالر حضراتی ایله ویردیكمز قراره مبنی اعلان ایدیورم .

فی ١٨ ایلول سنه ٣١١ امضا : داخلیه ناظری
رفعت

ضبطیه ناظری باب عالیده ایكن وقوعاته دائر معلومات ویرمك ایچون كندیسنه ضبطیه ضابطاری كلكده، دفع حادثه ایچون قوهٔ نظامیه‌یه شدیداً احتیاج بیان اولنمقده ایدی . ناظر مشار الیه اعلاننامه‌یی آلوب كیدركن دخی عسكر سوقی لزومنه نظر دقتی دعوت ایلدی . بناءً علیه طرف سرعسكری‌یه صورتی آتیده محرر تلغراف كوندرلدی :

« ارمنیلرك جمعیتی چوغالمقده اولدیغنی شمدی ضبطیه نظارتی اخطار ایتدی . احتیاطاً بر طابور عسكر حاضر بولندیریكز . »

فی ١٨ ایلول سنه ٣١١ امضا : سعید

بو صره‌ده مابین باش كتابتندن آلنان تلغرافده ارمنیلرك باب عالی‌یه هجوم ایدوب ایتمدكلری وحادثه‌نك درجاتی سؤال اولنمغله صورتی آتیده محرر تلغرافی یازدم .

« دمینكی تلغرافنامهٔ عاجزی‌یه ذیلدر . ارمنیلرك باب عالی‌یه كلدكلری صحیح دكلدر . كلیسا میداننده قادرغه لیماننده وقوع بولان جمعیتلرینی طاغتمق ایچون بطریقه، معتبرانه خطاباً یازیلان تبلیغنامه ضبطیه ناظرینه ویریلوب كوندرلدی .

بطریقله مجلس روحانی وجسمانی اعضاسندن برر کشینك باب عالی یه کلملری تبلیغ اولندی . ناظر مشارالیهله دائرهٔ عسکریه یه تعلیمات ویرلدی مجرد باب عالی یی محافظه ایچون جوارده بر طابور قدر عسکر بولندیرلمدی تلغرافله سرعسکر پاشایه بیلدیرلدی . »

فی ١٨ ایلول سنه ٣١١ امضا : سعید

ضبطیه ناظری بطریقخانه‌دن عودتنده بطریق کندیسنی کورمکده اعتذار ایتدیکنی وبطریقخانه اعضاسندن بعضلریله ملاقات ایلدیکنی، انلرده جمعیتك طاغیدلمسنه چالیشه‌جغنی ، فقط اهالئ مجتمعه اوزرینه سلاح استعمال اولنمامسنی تکلیف ایلدکارینی افاده ایتدکدن صکره ناظر مشارالیه عودتی اثناسنده جمعیتی کثرتلی کوردیکندن محافظهٔ آسایش ایچون عسکر سوقی لزومنی تأکید ایلدی (١٠ ربیع الاول سنه ٣١٣) انجمنده بالمذاکره صورتی آتیده محرر بیاننامه بطریقخانه‌یه وتلغرافنامه طرف سرعسکری یه یازلدی .

صورت بیاننامه

ارمنی بطریقلکنه و بطریقخانه مجلس روحانی وجسمانی اعضای موجوده‌سنه

جمعیتك طاغلمسنی حکومت سنیه نامنه تبلیغ ایتمك ایچون ضبطیه ناظری حضرتلری بطریقخانه‌یه کوندرلمشدی . بطریق افندی ناظر مشارالیهی کورمکدن اعتذار ایتدی متعاقباً بومأموریته صدارت یاورلرندن بیکباشی خالد بك کوندرلمشدی ینه جمعیت طاغیدلمدی . یالکز بطریقخانه اعضاسندن بر ذاتك ویردیکی جوابله مومی‌الیه عودت ایتدی جواب جمعیتك طاغیدلمسنه چالیشیله‌جغنی وفقط ضبطیه ناظری وساطتیله باب عالیدن واقع اولان استدعایه مساعده اولنمسنی متضمندر . ناظر مشار الیهه تودیع اولنان افاده ایسه اهالئ مجتمعه اوزرینه سلاح استعمال اولنمامسی اولدیغنی مشار الیه بیان ایتمشدر . حکومت سنیه‌نك قانوناً ممنوع اولان اجتماعاته مخالف حرکت ایدن اشخاص حقنده بطریقخانه وساطتیله معاملهٔ ملایمانه‌یی اختیار ایدرك جمعیتی بشقه صورتله طاغتمامسی نیات شفقتکاریسنك دلیلی وبو اجتماعده افراد بی مدخل اولوب اجتماع مذکور مقصدلری نه حکومتك منفعتنه نه‌ده جماعتك منافع مشروعه وقانونیه‌سنه موافق اولمیان وعددلری محدود اولانلرك اثر

تشویقلری اولدیغی بیلمسنه مبنیدر . بناءً علیه اشبو بیاننامه‌نك تبلیغی زماننده اعتباراً برساعته قدر جمعیتك طاغلمسنی قانون نامنه تکلیفنه بالاتحاد قرار ویرلمشدر.

فی ١٠ ربیع الاخر سنه ١٣١٣

صدر اعظم	عدلیه ومذاهب ناظری	داخلیه ناظری	خارجیه ناظری
سعید	رضا	رفعت	طرخان

اشبو قرار نامه‌یی کوندوز ساعت سکزی چاریك کچه‌رك مقام جلیل صدارت یاورلرندن خالد بکه اعطا وتبلیغنه مومی الیهی مأمور ایتدم .

فی ١٠ ربیع الاخر سنه ١٣١٢ داخلیه ناظری

رفعت

طرف سر عسکری‌یه تلغرافنامه

ارمنیلرك جمعیتی کثرتلیجه اولدیغی ضبطیه ناظری کلوب سویلدیکندن مجرد احتیاط قبیلندن اولمق ارزره بر طابور عسکرك مناسب بر ضابطله باب عالی جوارنده بولندیرلمسی داخلیه ناظری حضرتلریله بالمذاکره اخطار اولنور .

فی ١٠ ربیع الاخر سنه ٣١٣

طرف سر عسکری‌یه تلغرافنامه

ارمنیلرك اجتماعندن طولایی مجرد باب عالی‌یه محافظه ایچون یاورله طلب وتلغرافله تأکید اولنان بر طابور عسکرك ارسالی وایکی بلوك سوارینك احتیاطاً دائرهٔ عسکریه‌ده بکلتدیریلوب بونلرك محل جمعیته سوق وعدم سوقلری حقنده اشعار آتی‌یه انتظار اولنمسی اخطار اولنور .

فی ١٠ ربیع الاخر سنه ٣١٣

طرف سر عسکری‌یه بو تلغراف دخی کیتدکدن صکره مشار الیهدن باب عالی‌یه بر تذکره کلدی‌که عساکر نظامیه سوقی حقنده صباحلین ضبطیه ناظرینك ژاندارمه قوماندانی کوندره‌رك وقوع بولان مراجعتندن بحث ایتدکدن صکره عسکر ویرلمسی موافق حال اولمادیغی والتزام مکانت اولنمسی لزومنی شفاهاً ناظر مشار الیهه اخبار ایلدیکی یازلمشدی . بو تذکره‌دن صکره باش کتابتدن کلن تلغرافنامه‌ده باب عالی جوارینه عساکر نظامیه جلبندن صرف نظر اولنمسی

وزقاقلرده دوریه قره غوللری كزدیرلمسیله اكتفا قلنمسی اراده بیورلدیغی محرر ایدی .

تذكرهٔ سر عسكری ایله باش كتابتك تلغرافنامه‌سی صورتی

ضبطیه ناظری پاشا حضرتلری طرفندن شمدی ژاندارمه قوماندانی نزد عاجزانه‌مه ارسال ایدیله‌رك ارمنیلر باب عالی پیشگاهنده طوپلانمش وسلاح دخی استعمال ایدرك باب ضبطیه‌دن ثروت افندی نامنده برینی اتلاف ایلمش واهالی‌یه صارقندیلق ایتمكده بولنمش اولدقلرندن وبریاندن دخی آقین آقین باب عالی‌یه كلمكده بولندقلرندن معاونت عسكریه اجراسنی طلب ایلمش اولمسی اوزرینه محافظهٔ اسایش پولیس وژاندارمه‌لره عائد اولدیغندن وارمنیلرك بو حركتی مرتب بر شی اولوب مقصدلرینك وحركتلرینك درجه‌سی آكلاشلنجه‌یه قدر كندیلرینه عسكر طرفندن بر معاملهٔ شدیده وقوعی سیاسةً بلكه داعیٔ مشكلات اولور ملاحظه‌سیله پولیس وژاندارمه ایله تسكین كیفیته چالیشلمسی وفقط برمعتاد پولیس وژاندارمه رفاقتنده عسكر قوللری دخی كزدیرلمسی ومكانت ومتانت ایدلمسی ومشكلات ودها بر مطالباتی وارسه ینه بیلدیرلمسی یولنده مذكور ژاندارمه قوماندانی واسطه‌سیله شفاهاً ناظر مشارالیهه جواب عاجزی ارسال قلنمش اولمغله محاط علم عالیٔ داور افخمیلری بیورلمق اوزره بیان كیفیته ابتدار قلندی اولبابده امر وفرمان

فی ١٠ ربیع الاخر سنه ١٣١٣ و فی ١٨ ایلول سنه ١٣١١

سرعسكر
رضا

ذات سامیٔ صدارتپناهی‌یه

ایكنجی تلغرافنامهٔ صدارتپناهیلری منظور عالی بیورلدی ذاتاً باب عالیده بر بلوك عسكر بولنمقده اولمسی جهتله باب عالی باصیلمش كبی برطاقم قیل وقال وقوعنه محل ویرلمامك اوزره یكیدن باب عالی‌یه عسكر جلبی طرفنه كیدلمیه‌رك پولیس وژاندارمه رفاقتنده مقتضی مقدارده عسكردن قوللر ترتیب اولنه‌رق ایجاب ایدن محللرده بولندیرلمسی ایله جمعیتلرینك طاغیدلمسی وقان دوكلكسزین اسایشك محافظه‌سی وسلاح بدست اوله‌رق حكومته قارشی اطاعتسزلك كوسترنلرك توقیفی وپیدرپی

معلومات اعطاسی اراده وفرمان بیورلمش وطرف والای سرعسکری‌یه‌ده اجرای تبلیغات اولنمشدر اولبابده

٨ ٠ ایلول سنه ٣١١ سرکاتب حضرت شهریاری
تحسین

طرف سامئ صدارتپناهی‌یه

ارمنیلرك جمعیتی کثرتلیجه اولدیغی ضبطیه ناظری پاشا حضرتلری طرفندن بیان اولندیغندن بحثله مجرد بر احتیاط اولمق اوزره بر طابور قدر عسکرك باب عالی جوارنده بولندیرلمسی طرف والای سرعسکری‌یه بیلدیرلدیکنه دائر شرفوارد اولان تلغرافنامهٔ سامئ صدارتپناهیلری منظور عالی اولدی . باب عالیده ذاتاً بر چوق عساکر موجود بولندیغندن واخیراً آلنان خبرلردن باب عالی جوارنده جمعیت بولنمدیغی آکلاشلمقده اولدیغندن بر طاقم قیل وقال وقوعنه محل قالمامق ایچون باب عالی جوارینه طابور جلبنه حاجت اولمیوب حکومت وظیفه‌سنی ایفا ایله لازم کلان محلاره علی الاصول قوللر ترتیب اولنه‌رق ارباب خباثتك باب عالی‌یه کلمرینه میدان ویرلمکسزین وقان دوکلمکسزین جمعیتلرینك حسن صورتله طاغدلمسی ومشوق وباعث اولانلرك اصولنه توفیقاً دردست وتوقیف ایدیله‌رك تحت استنطاقه آلنوب حقیقت حالك تبین ایتدیرلمسی وایشك براوروپا مسئله‌سی شکلنی آلمسنه میدان براغلمامسی واتخاذ اولنان تدابیرك اشبو تلغرافنامهٔ چاکری‌یه جواباً باتذکره وبالمسارعه عرض وازبار قلنمسی شرفصدور بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ جناب خلافتپناهی ایجاب عالیسندن بولنمش وباب والای سرعسکری‌یه دخی ایفای تبلیغات ایدلمش اولمغله اولبابده .

فی ١٨ ایلول سنه ٣١١ سرکاتب حضرت شهریاری
تحسین

بو صره‌لرده بر طرفدن دفع حادثه ایچون تدابیر ، دیکر طرفدن دخی آتی البیان مخابرات ایله اشتغال اولندی.

مابین همایون باش کتابت جلیله‌سنه

دمینکی ایکی قطعه تلغراف عاجزی‌یه ذیلدر . عدلیه ، داخلیه ناظری پاشالر

حضراتيله برلكده‌يز ارمنيلرك اجتماعندن طولايی لازم كلان تدابيرله مشغولز. انشاءالله حسن صورتله دفع غائله اولنور.

فی ١٠ ربيع الاخر سنه ٣١٣

دیكر تلغراف

اوچ قطعه تلغرافنامهٔ عاجزی‌يه ذيلدر. سلطان احمد ميداننده، باب عالی جوارنده براز جمعيت كورلمش ايسه‌ده طاغدلمشدر. بطريقخانه ايله قادرغه جوارنده كثرتليجه جمعيت بولندغندن آنلرك دخی طاغلمسنی حكومت نامنه بيان ايتمك افاده‌لری هرنه ايسه ارمنی بطريقی مجلس روحانی وجسمانی اعضاسندن برر كشی آله‌رق باب عالی‌يه كلوب بيلديرمك، تبليغنامه‌يی جمله‌يه قرائت واعلان ايلمك اوزره اوله ضبطيه ناظری متعاقباً صدارت ياورلرندن بری كوندرلدی عدليه داخليه ناظرلری ايله برلكده حفظ آسايش ايچون لازم كلان تدابيره دقتله مشغولز مساعیٔ واقعه حسن صورتله تسويهٔ مصلحت جهتنه مصروفدر. بطريق كلدكدن صكره ايجاب حال اجرا اولنور پيدرپی ينه معلومات ويريله‌جكدر.

فی ربيع الاخر سنه ٣١٣

باب عالی جوارينه عسكر جانبندن صرف نظر اولنمسنی تأكيداً بر و مجتمع اولان اشخاصك اعدادينی سؤاله ووقعه‌نك بدايتندن شمدی‌يه قدر جريان ايدن احواله دائر با مضبطه عرض تفصيلات اولنمسی ايچون ساعت اون راده‌لرينه طوغری دیكر بر اراده دها كلدی‌كه ايكنجيسندن مقدم بطريقخانه‌يه كوندريلن ويوقاريده صورتی يازيلان بياننامه اوزرينه بر ساعته قدر جمعيتك طاغله‌جغنه دائر خبر كلمشدی. بناءً عليه ارادهٔ اولی اوزرينه انجمندن بر مضبطه تقديم اولندی كه صورتی بروجه آتی درج قلنمشدر.

صورت مضبطه

شمدی مابين همايون ملوكانه‌لری باش كتابت جليله‌سندن آلنان تذكرهٔ خصوصيه‌ده باب عاليده بر بلوك عسكر موجود بولنديغی واخيراً آلنان خبرلردن باب عالی جوارنده جمعيت بولنمديغی آكلاشلديغی بيانيله باب عالی جوارينه طابور جلبنه حاجت اولميوب لازم كلان محلاره علی الاصول قوللر ترتيب اولنه‌رق ارباب

خیانتك باب عالی‌یه کلملرینه میدان ویرلمکسزین وقان دوکلمکسزین جمعیتلرینك حسن صورتله طاغیدلمسی ومشوق وباعث اولانلرك اصولنه توفیقاً دردست وتوقیف ایدیله‌رك حقیقت حالك تبین ایتدیرلمسی وایشك بر آوروپا مسئله‌سی آلمسنه میدان براقلمامسی واتخاذ اولنان تدابیرك باتذکره و بالمسارعه عرض وازبار قلنمسی ارادهٔ سنیهٔ حضرت خلافتپناهی ایجاب عالیسندن بولندیغی و باب والای سرعسکری‌یه ایفای تبلیغات ایدلدیکی بیان اولنمشدر. اولجه تلغرافله دخی عرض اولندیغی اوزره باب عالی وسلطان احمد طرفلرنده وقادرغه‌ده جمعیتلر اولدیغی حالده باب عالی وسلطان احمد طرفنده‌کی اجتماعلر اولجه طاغلمش ایدی. مجرد بر احتیاط اولمق اوزره باب عالی جوارنده بر طابور عسکر بولندیرلمسنك عدلیه وداخلیه وضبطیه ناظری پاشالر حضراتیله برلکده مقام تنسیبده عرض اولنمسی مطالعات آتیه‌یه مبنی ایدی:

شویله‌که اولا باب عالی جوارنده‌کی جمعیت طاغلمسه ایدی بعض مشکلات ویاتعرضات وقوعه کلمسی ملحوظ ایدی. ثانیاً باب عالیده بولندیغی بیان بیوریلان بلوکك موجودی ضابطندن سؤال اولندقده اولا سکسان بش ومؤخراً التمش بش نفر اولدیغنی بیان ایتمشدی که تعرض محتملی دفعه کافی دکل ایدی. ثالثاً ضبطیه ناظری حضرتلری الده بولنان ژاندارمه قولی کافی اولمدیغندن باب عالی جوارنده بولندیردیغی ژاندارمه و پولیس نفراتی کافی اولمدیغی حالده بولنلرکده شهر ایچنده دیکر محللری محافظه وخصوصیله قادرغه و بطریقخانه جوارنده‌کی جمعیتك ایلرو کلمسنی منع ایچون نظارته ویرلمسی لزومنی بیان ایتمشدی. رابعاً ایشك قان دوکلمکسزین بتورلمسنه چالیشلمقده ایسه‌ده شاید بر نمایش عسکری لازم کلورسه بر طابور قدر بر قوتك حاضر بولنمسی اقتضای مصلحتدن عد اولنمشدی. معمافیه اولکی تلغرافلرك برنده تفصیلی بیان اولندیغی اوزره اول باول ضبطیه ناظری پاشا حضرتلری بطریقخانه‌یه ارسال اولندقده بطریق خسته‌لغندن بحث ایله اعتذار ایدرك جمعیتك طاغیدلمسنی تعهد ایتمدیکندن ومشار الیهك عودتیله کوندریلان صدارت یاورلرندن خالد بکه دخی اولصورتله بیان معذرت اولنمش وجمعیتك طاغیدلمسی ایچون ناظر مشار الیه وساطتیله وقوع بولان استدعایه مساعده اولنمسی جوابی ویرلمش وبو استدعا ایسه اجتماع ایدنلره طوقونلمامسی مرکزنده بولنمش اولدیغندن تکرار بالمذاکره جمعیتك طاغیدلمسی حکومت نامنه تکلیف ایچون امضا اولنان

بیاننامه‌یی حاملاً یاور مومی الیه کوندرلدی وشمدی عودت ایدرك بر ساعته قدر بقیهٔ جمعیتك طاغیدیله‌جنی خبرینی کتیردی . مشوق و باعث اولانلرك اصولنه توفیقاً استیصال وتوقیفلری ایله تحت استنطاقه آلنملری حقنده‌کی ارادهٔ سنیه‌نك انفاذینه دخی جمعیت باقیه‌نك طاغیدلمسندن صکره تشبث اولنمسی طبیعیدر .

فی ربیع‌الاخر سنه ۳۱۳

ضبطیه ناظری　خارجیه ناظری　داخلیه ناظری　عدلیه ومذاهب ناظری　صدر اعظم

مع مافیه باب‌عالی ارمنیلرك تعرضاتی تهلکه‌سندن قورتیله‌مامش اولدیغندن قره‌قول ضابطنه موجود اولان نوبتجی دیوانخانه‌ده بولندیریله‌رق تعرض وقوعبولورسه اشخاص مهاجمه‌یه کری چکلملری تکلیف اولنمسی، اصغا ایتمزلرسه قوهٔ مسلحه ایله دفعلری امری ویرلدکده ضابط مومی‌الیه عموم نفرات اللی آلتمش قدر اولدیغی وتفنکلری وارسه‌ده فشنکلری بولنمدیغی بیان و باب عالی یه ارمنیلر طرفندن هجوم تقدیرنده خط حرکتنی سؤال ایتسیله لدی‌الحاجه سونکی ایله مقابله لازم کله‌جکی بیلدیرلدی . بو صره‌ده ایدی که افراد بریه وبحریه‌دن ، طلبهٔ علومدن ، اصنافدن بعضلرینك ارمنیلر حقنده تسلطاتی روایاتی دوران ایتمکه باشلامش وشهر امانتندن‌ده طلبه واصنافك تسلطلری باتذکره تأیید ایدلمش اولدیغندن بوکبی احوال غیر مرضیه‌یی منع ایتملری ، شاید عدم مبالات وقوعه کله‌جك اولور ایسه شدیداً مسئول اوله‌جقلری حقنده مقام مشیختة، طرف سرعسکری‌یه ، بحریه ، ضبطیه نظارتلرینه‌وشهر امانتنه همان تذکره‌لر یازیله‌رق وسائط سریعه‌ایله کوندرلدی . برسطوت عسکریه صورتنده بیله قوهٔ نظامیه استعمالنه جواز کوسترلمامسیله برابر زقاقلرده کزدیرلمسی اراده بیوریلان دوریه قره قوللرینك هر نصلسه او کون دائرهٔ عسکریه‌دن مواقع لازمه‌یه چیقارلمامملری، صنوف مختلفه‌نك خبر ویریلن تسلطاتی وارمنیلرك بتون بتون طاغلمامملری ، محافظهٔ آسایش وظیفه‌سنی خیلی تصعیب ایتمشیدی. باب عالیده ایسه وسائط مصلحه ونصحیه ایله دفع حادثه‌یه چالیشه‌بیلمکدن بشقه بر قدرت قالمامشدی . دوائر لازمه رؤساسنه ذکری سبق ایدن امرلر ویرلدیکی کبی بطریقه کیدوب وصایا اجرا ایلمك ایچون مجلس روحانی رئیسی غابریل افندی ایله ارمنی معتبرانندن نوریان افندی قاضی کوییندن ایسته‌نلمش ایدیلر ومخابرات ایچون دائرهٔ صدارتده یاور بولنمدیغندن بونك ایچونده صورتی آتیده محرر تلغرافله طرف سرعسکری‌یه مراجعت ایدلمشیدی .

صورت تلغرافنامه

دائرهٔ صدارتده یالکنز اوچ یاور اولوب آنلرکده ایکیسی مأموریته کیتمش اولدیغندن ارمنیلرك اجتماعندن طولایی لازم اولان اوامری ایفا ایتمك اوزره ایکی اوچ یاور کوندرلمسی اخطار اولنور .

فی ۱۰ ربیع‌الاخر سنه ۳۱۳

سر عسکردن کلان جوابده باب سر عسکریده دخی یاور بولنمدیغی بیان اولندیغندن آتیده کوستریله‌جکی وجهله مابینه مراجعته مجبوریت حاصل اولمشدر. آنفاً بیان اولنان اراده‌که احتیاطاً باب عالی جوارینه بر طابور عسکر ایسته‌نلسندن منبعث اولمشدی . آکا جواباً انجمندن باش کتابته ساعت اونی اون دقیقه کچه‌رك صورتی آتیده محرر تلغراف چکلدی .

مابین همایون باش کتابت جلیله‌سنه

احتیاطاً باب عالی جوارینه بر طابور عسکر ایسته‌نلسی بعض تعرض محتملی دفع مطالعه‌سنه مبنی ایدی. مع‌مافیه اولجه‌ده بیان اولندیغی اوزره سلطان احمد وقادرغه وباب عالی جوارنده‌کی اجتماعلرك طاغیدلسنه مبنی شمدی بطریقخانه جوارنده‌کی جمعیتك کلیاً طاغیدلسیله مشغولز . مسئله‌نك اوروپا مسئله‌سی شکلنی آلمسنه محل براغلمامسنه اعتنا اولنمقده‌در. آسایش بردوام اولدیغی سفارتلره‌ده یازلمشدر. تفصیلی بامضبطه عرض اولنمق اوزه‌در.

داخلیه ناظری خارجیه ناظری عدلیه ناظری صدر اعظم

ذیل

اجتماع ایدنلرك عددی وبدایت وقعه‌دن شمدی‌یه دکین جریان ایدن احوالك تفصیلاتی مرجع طبیعیسی اولان ضبطیه نظارتندن ویریله‌جك راپور ایله بیان اولنه‌جقدر . شمدی بطریقخانه‌یه کوندریلان بیاننامه اوزرینه بر ساعته قدر جمعیتك طاغیدیله‌جغنه دائر خبر کلمشدر . تدابیر لازمه‌نك حسن جریانه وقت بولنمق ایچون بر آز مساعده بیورلمسی نیاز اولنور.

فی ۱۸ ایلول سنه ۳۱۱

سالف الذکر معروضاتدن صکره ینه مابین ایله برطاقم مخابرات وقوعبولمشدر که باب عالیدن تقدیم اولنان تلغرافلرك صورتلری شونلردر :

صدارتدن باش کتابته

دیکر آلتی قطعه تلغرافنامهٔ عاجزی‌یه ذیلدر . دائرهٔ صدارتده اوچ یاور اولدیغی ، آنلرده ضبطیه نظارتیله اولنان مخابره‌ده مستخدم اولدقلری جهتله بطریقخانه جوارنده‌کی وقوعاتی خبر ویرمك اوزره ایکی یا اوچ یاور اعزامی طرف والای سرعسکری‌یه یازلمش ایسه‌ده دائرهٔ عسکریه‌ده یاور بولنمدیغی بیانیله کوندرلمامشدر. سرعسکر مشارالیه بو بابده ارادهٔ سنیهٔ جناب ملوکانه صدوری منوط امر وفرمان همایوندر.

فی ۸ ایلول سنه ۳۱۱

دیکر

برنجی تلغرافه ذیلدر . سلطان احمد جوارنده طلبه وحمال واصنافدن بش بیکی متجاوز اهالینك طوپلاندیغی، ارمنیلره صوپالرله هجوم ایتدکلری غیر صحیح اولدیغی شمدی حاضر بولنان ضبطیه ناظری بیان ایتمشدر . موجود اولان بعض اهالیٔ اسلامیه‌نك مساعی ثمره‌سیله طاغلمغه باشلادقلری ، بونلرده متفرق ومقدارلری اهمیتلی بولنمدیغی ناظر مشار الیه طرفندن بیلدیرلدی . معمافیه ارمنیلرکده تجاوزدن محافظه‌لری ایچون اوامر مقتضیه ویرلمشدر .

فی ۱۹ ایلول سنه ۳۱۰

دیکر

سکزنجی تلغرافه ذیلدر . بطریقخانه‌ده قالانلردن اللی آلتمشی یاریم ساعته قدر طاغله‌جقلرینی، باقی قرق قدری براز سوز دیکلمدکلرندن بو کیجه اوراده قالمق ایستدکلرینی ساعت اون بردن صکره عودت ایدن یاور تبلیغ ایتدیکندن انلرك دخی طاغلمسنی تکلیف وتبلیغ ایتمك اوزره ضبطیه ناظری دمیندن بطریقخانه‌یه کوندرلمشدر . هنوز عودت ایتمدیکندن وطول مدت باب عالیده قالمق دخی مناسب کورلمدیکندن بقیهٔ مذاکراته نرده دوام اولنمسی استیذان اولنور .

فی ۱۸ ایلول سنه ۳۱۱

دیکر

سکز قطعه تلغرافه ذیلدر . جمعیتك طاغلمقده اولدیغی ضبطیه نظارتندن دخی باتذکره اشعار قلنمغله هرکسك یرلی یرینه کیتمش اولدیغنك عرضی ارادهٔ سنیهٔ حضرت خلافتپناهی اقتضاسندن اولدیغی مبین تلغراف والالری آلندی . دمینکی تلغرافده عرض اولندیغی اوزره کلیسا حوالیسنده قالمش اولان ومقدارلری قلیل اولدیغی بیان اولنان اشخاصك دخی طاغلمسی ایچون ضبطیه ناظری کوندرلمش ایدی . هنوز ورود ایتمدی . فقط باب عالیده کیجه‌لین قالمق بر طاقم تقسیراته سبب اوله‌جغندن ضبطیه نظارتی طرفندن شاید برکونا اخبار وقوع بولدیغی حالده ایجاباتی مذاکره اولنمق اوزره باب عالیدن عودت فرمان بیوریلورسه مابین همایون ملوکانه‌ده یاخود خانهٔ صدارتده بولنلمسی یاخود خانهٔ بندکانه‌مزه عودت اولنمسی حقنده استیذانه ابتدار اولنور .

فی ١٨ ایلول سنه ٣١١

دیکر

بطریقخانه کلیساسنده سکسان طقسان کشی قدر موجود اولدیغی تحقیق قلنوب بونلرك شمدی طاغلملری کندیلرینه تبلیغ ایتدیریله‌رك طاغیله‌جقلری جوابی آلنمش وهیچ بر طرفده جمعیت قالمامش وبطریق کویا سبب اجتماعی طشره‌لرده وقوعبولان بعض مظالمدن طولایی ارمنیلرك مأیوس اولدقلرینه بنا ایتمشدر . وبو صرده اماسیه متصرفی بکر پاشادن بالخاصه شکایت ایلمشدر . کندیسنك باب عالی‌یه کلمسی تکلیف اولندقده کله‌جکنی بیان ایلمشدر .

فی ربیع الاخر سنه ٣١٣ ضبطیه ناظری

ناظم

دیکر طقوز قطعه تلغرافه ذیلدر . شمدی یعنی ساعت ایکی‌یه یکرمی قاله‌رق ضبطیه ناظری باب عالی‌یه عودت ایتدی . افاداتی بالایه نقل اولندی . (١٠ ربیع الاخر سنه ٣١٣) طقوزنجی تلغراف اوزرینه باش کتابتدن آلنان تلغرافده عدلیه داخلیه خارجیه ناظرلریله مابینه عزیمتم ارادهسی تبلیغ اولندیغندن کیدلدی . مشار الیهم ایله بر لکده حضوره چیقلدی . حادثه حقنده شفاهاً دخی استیضاحات اجرا بیورلدی . ایضاحات ویرلدکدن صکره مابین دائره‌سنده مجلس

وکلایه مخصوص اوطه‌یه کیدیلوب حادثه‌نك تکرر منعی تدابیرینه دائر مذاکراته ابتدار ومضبطه‌سنك او کیجه تقدیم اولنمسی اراده بیورلدی . بو اراده‌یه امتثالاً رفقا ایله واقع اولان مذاکرات بیتدکدن صکره مضبطه‌یی بن تقریر ایدییوردم . عدلیه ناظری رضا پاشا یازییوردی . نصفنه قریب اولدقده قرنادن عارف بك کلوب خانه‌مزه عودت اولنمسنی ونم ایرکندن سرایه کیتمه‌می با اراده تبلیغ ایلدی .

نصف اللیله طوغری آمدجی محمد علی بکی استصحاباً خانه‌مه عودت ایلدم ایسه ده ضبطیه نظارتنك مخابراتی توالی ایلدیکندن صباحه قدر جوابلریله مشغول اولدم. نظارتك اشعاراتی استانبولده، غلطه وطوپخانه‌ده ، ترسانه طرفلرنده ، قاضی کوینده ارمنیلر فرقه فرقه کزه‌رك اهالیٔ اسلامیه‌یه انلرده ارمنیلره تسلط وینه ارمنیلر بعض قره‌قوللخانه‌لره تعرض ایتمکده اولدقلرینی بیلدیریوردی . قوهٔ ضابطه‌نك اسایشی محافظه ایتمسی وایکی صنف خلقك یکدیکرینه تجاوزلرینك منعی ووقعه‌نك عدم توسعی اسبابنك استحصالی حقنده متوالیاً اعطای تعلیمات ایلدم .

ضبطیه ناظری صباحه قریب بر زمانده کوندردیکی تلغرافده دخی کوندوزین مقتول اولان ارمنیلرکه عددینی اللی قدر کوسترمشدی دفنلرینی استیذان ایتمش ایسه‌ده تحقیق هویتلری وقبل الدفن بطریقخانه‌یه مراجعتله معاملات روحانیه اجراسی ایچون ایرتسی کونی ویریله‌جك قراره تعلیق اولنمسی لزومنی یازدم .

فرداسی صالی کونی ارادهٔ سابقه وجهله منفرداً مابینه کیتدم بر مدت صکره عارف بك کلوب انکلیز دونماسی استانبول صولرینه کلمك ایچون قلعهٔ سلطانیه بوغازندن کچمك اوزره اولدیغی استخبار اولندیغندن اصلی اولوب اولمدیغنی باارادہ سؤال ایلدی جوابنده نه‌سفارتدن باب عالی‌یه بوکا دائر بر تبلیغ نه‌ده قلعهٔ سلطانیه متصرفلغندن براشعار واقع اولمامشدر ظن ایتمکه بوخبر صحیح اولسون مع مافیه طوپخانه مشیری هیئت وکلایه مخصوص اوطه‌یه متصل اولان باش ماببنجی‌اوطه‌سنده بولندیغی اوصره‌ده ایشیدیلان سسندن آکلادیغمدن عارف بکه ذکی پاشا بورادەدر ایشتەسسی ده کلیور اکر دونما بوغازی کچمکده ایسه البت اك اول انك خبری اولاق لازم کلیر . بوخصوصده وشاید ابعد احتمال اوله‌رق دونما کچمش ایسه استحکاماتدن نه وجهله مقابله اولنمقده اولدیغی حقنده اندن طلب معلومات ایدلسه دیدم . عارف بك بو جوابی عرض ایتمك اوزره کیتدی . بر ساعت قدر بر اراده کلدی . فقط اندن یعنی بر ساعت قدر زماندن صکره کله‌رك استانبوله

کوندرلمش اولان تفنکجیلر شو المده کی تلغرافی چکمشلر دائرهٔ عدلیه‌یه کیدن اصحاب مصالحدن ایکی ارمنی اسلاملر طرفندن اتلاف اولنمش وارمنیلرده ینه تجمعه باشلامشلر شوکتمآب افندمز اراده بیوریورلرکه کندیسی بوراده ایکن شمدی بو جمعیتی طاغتملیدر . جواباً بویله جمعیت وار ایسه طاغیدلمسی یا خواص وکلانك مابینه دعوتلریله مذاکره‌یه یاخود بنم باب عالی‌یه عزیمتمله دونکی کون یاپلدیغی کبی ینه بر انجمن عقدیله اتخاذ تدابیره متوقفدر . ارمنیلر تکرار تجمع ایتمشلر ایسه طاغلملری تدابیرینی منفرداً نصل ونه و سائطله اجرا ایده‌بیلیرم . دیدیکمدن اوزرینه حضوره کیدوب عودتنده ارادهٔ اولی‌یی یعنی منفرداً تدابیر لازمه‌یی اجرا ایتمکلکمی تکرار ایلدی . بنده افکار سابقه‌می تأکید ایلدم . بونك اوزرینه آلنان اراده‌یه مبنی خارجیه داخلیه مذاهب ناظرلری طرخان، رفعت، ورضا پاشالر وآمدی ومکتوبی افندیلر جلب ایله تکرار ایشه باشلانلدی برطرفدن دخی هر طرفده ارمنیلرك قیاملری واهل اسلامله بینلرنده مجادله ومقاتله خبرلری کلمکه باشلادی . اول باول آتیده‌کی اعلاننامه‌نك هر طرفده یعنی ممرناس اولان جاده ومحله‌لرده نشر اولنمسنی تکلیف ایلدم انجمنجه قبول ایله بر مضبطه یاپلدی . ارادهٔ سنیه صدور ایتدکدن صکره‌که بعد العصر ایدی . اعلاننامه‌نك نسخ وافره‌سی طبع ایتدیریله‌رك وسواری ضبطیه‌لر وساطتیله ایشلك یرلردن محللردن باشلانیله‌رق مملکتك هر طرفده توزیع ونشر ایتدیرلدی .

صورت اعلان

دونکی کون ارمنیلردن برطاقم اشخاصك وقوعبولان اجتماعلری نه صورتله طاغیدلدیغی بو کونکی غزته‌لرله اعلان اولنمشدی . بو اجتماعاتده ژاندارمه وپولیسه مسلح اولدقلری حالده قارشو طورانلر بالطبع دردست اولنه‌رق توقیف قلنمش وبالمحاکمه حقلرنده ترتب ایده‌جك احکام قانونیه‌نك اجراسیله اعلانی امورطبیعیه‌دن بولنمشدر . تبعهٔ مسلمه وغیر مسلمهٔ حضرت پادشاهینك هرصنفی وهرفردی وظائف مشروعهٔ تابعیت دائره‌سنده حرکت ایتملری وهرکیم مخالف قانون حرکت ایده‌جك اولورایسه شدیداً مسئول اوله‌رق اومقوله‌لر حقلرنده ترتب ایده‌جك احکام‌قانونیه اجرا اولنه‌جغی تنبیه واعلان اولنور .

فی ۱۱ ربیع الاخر سنه ۳۱۳ صالی

ینه با مضبطه وبالاستیذان متعلق اولان ارادهٔ سنیه اوزرینه مقام مشیختده، طرف سرعسکری‌یه وبحریه وضبطیه نظارتلرینه برر تذکره یازلمشدی که کرك صنف عسکری وعلمیدن کرك افراد اهالیدن هرکیم دیکرینه تجاوز وتسلط ایلدیکی کوریلورسه درحال منع ایله برابر فاعللرینك حقلرنده معاملهٔ قانونیه اجرا اولنمق اوزره توقیفلری مقرردر بناءً علیه او نوع تسلطاتی ایقاع ایدنلر بو حرکتدن قطعیاً منع ایدیله‌جکلردر عدم مبالات مسئولیتی موجب اوله‌جقدر فقره‌لرینی حاوی ایدی .

سرعسکر رضا پاشایه یازیلان تذکره‌ده ژاندارمه وپولیس ضابطلری طرفلرندن مراجعت وقوع بولدقجه عساکر نظامیه طرفندن صورت کافیه‌ده وقانون دائره‌سنده معاونت وبو معامله‌نك حسن جریانه کندی طرفندن خاصةً ومتمادیاً نظارت اولنمسی فقره‌سی‌ده مندرج ایدی لکن طرف سرعسکریدن اوکون دخی معاونت عسکریه اجرا اولنمدی بو ایسه تکثر تعرضاته سبب اولدیغندن حضور پادشاهی‌یه عرض شکایت ایدلمشدی . بالواسطه وقوع بولان تبلیغات سنیه‌دن سرعسکر تذکره‌ده مندرج «مراجعت» کلمه‌سنی دوریه قره‌غوللری دخی کزدیرلمامسی، ژاندارمه وپولیس ضابطلرندن قره‌غولخانه‌لره مراجعتله استعانه وقوع بولورسه او وقت معاونت اولنمسی معنالریله تفسیر ایتدیکی وعسکر چیقارمامسنه سبب بو اولدیغی آکلاشلمشدی که بو صورتله تفسیر نه مقصده موافق نه‌ده مصیب ایدی . بناءً علیه سوء تفسیره محل ویرلمامك ایچون سرعسکر مشارالیهه آتیده صورتی محرر تلغراف کوندرلدی .

طرف والای سرعسکری‌یه

بوکون انجمن خواص قراریله با ارادهٔ سنیه طرف دولتلرینه کوندریلان تلغرافنامهٔ ثناوریده ضبطیه نظارتنك سوق ایده‌جکی ژاندارمه وپولیس ضابطلری طرفلرندن مراجعت وقوعبولدقجه عساکر نظامیهٔ شاهانه طرفندن صورتکافیه‌ده وقانون دائره‌سنده معاونت اولنمسی حقنده مندرج اولان فقره خارجده بولنان دوریه قره‌غوللرینك قره‌غولخانه‌یه آلنوب قره‌غولخانه‌لره مراجعت اولندقجه معاونت اولنه‌جغی معناسیله تفسیر بیورلدیغی عتبهٔ علیایه واقع اولان عرض‌عالیلرندن آکلاشلدی. مراجعت تعبیری علی الاطلاق یازلمش یعنی قره‌غوللره مراجعت قیدیله تقیید اولنمامش اولدیغی حالده بو تعبیردن کزدیرلمکده اولان قوللرك دخی

قره‌غولخانه‌لره آلنمسی لازم کله‌جکی معناسی اصلا وقطعاً استخراج اولنماز. بالعکس ژاندارمه وپولیس ضابطلری کرك قره‌غوللره وکرك خارجده کزن دوریه قوللرینه هر نره‌ده وهرنه زمان مراجعت ایدرلرسه عساکر شاهانه وظیفه‌سنی قانوناً ایفا ایتمك لازم کلیر. یعنی مخالف قانون حرکت ایدنلره اطاعت تکلیف ایلر واتمدیکی حالده بالمقابله حکم قانونی اجرا ایلر.

فی ۱۹ ایلول سنه ۳۱۱

صدر اعظم	عدلیه ناظری	داخلیه ناظری	خارجیه ناظری (رأیلرمزه موافقدر)
سعید	رضا	رفعت	طرخان

بو تلغراف هر درلو ایضاحاتی جامع ایکن او کونده عسکر ویرلمدی. بوحال صالی کونی آفشامدن صباحه قدر صنفیندن یعنی اسلام وارمنیدن بر طاقم اشخاصك بری برلرینه تجاوزاتنه سبب اولدیغندن کیجه صباحه قدر مابینده ادامهٔ مذاکراتی مستلزم اولدی.

جملهٔ تدابیردن اوله‌رق آپیك ونوریان وقاپریل افندیلر لاجل النصیحه بطریقخانه‌یه کیتمك اوزره سرایه جلب اولندیلر. قاپریل افندی ارمنیلر ایچنده انارشیستلر واردر سؤقصد لرندن خوف ایدرم دیه اعتذارده بولندیغندن دیکرلری کوندرلدیلر. بونلر ایرتسی چهارشنبه کونی ساعت دردده طوغری عودت ایدرك اجتماعاته نهایت ویردیرلدیکی یولنده تأمینات اعطا ایتمشلرسه‌ده ینه شوراده بوراده تجمع وتسلط منقطع اولمدیغنه دائر خبرلر آلنیوردی.

قاپریل افندینك لیلاً بطریقخانه‌یه کتمدیکی ذات شاهانه‌جه معلوم اولنجه بو ماده سوء نیته حمل اولندیغی کبی آپیك افندی نوریان افندی ایله بطریقخانه‌یه کیدرکن برابرلرنده اولان سواری نفرلرندن برینی کویا رولورله تهدید ایتمش اولدیغندن وقومیته‌لره اعانه ویردیکندن بحثله فوق العاده برمحکمه تشکیلیله بونلرك اوراده محاکمه‌لری حقلرنده برقاچ کره شفاهاً اراده کلمش ایسه‌ده الده دلائل وآثار قانونیه اولمدقچه اتهاملری مغایر عدالت اوله‌جغی کبی فوق العاده محکمه تشکیلی ده قانونه مخالف وسوء تأثیراتی جالبدر جوابلری ایله بو اراده‌لری انفاذده عرض معذرت ایتدم فقط انفصالمدن صکره آپیك افندی ضبطیه‌ده حبس ایله محاکمه‌سی اجرا اولنمش وعقیب حکمده مظهر عفو اولمشدر شوراسی غریبدرکه کیلارجی

عثمان بكمی عثمان اغامی اسكیدن برو آپیك افندی سرایده انك اوطه‌سنه دوام ایدرك او واسطه ایله مخاطبات والتفات شاهانه‌یه نائل اولورمش جزای محكومه‌نك عفوندن ارتحالنه قدر كما فی السابق كیلارجی‌یه مداومت وحال قدیمی محافظه ایتدیكی مسموعدر . صدده رجعت اولنتجه او كون ایكی ساعت قدر مجلس وكلاده بولنمق ایچون باب عالی‌یه كیتمكه مأمور اولدیغمدن نه كیدركن نه كلیركن ینه یوللرده عسكر كورمه‌مشدم .

مابینه عودتدن صكره لیلاً ایكی صنف اهالیدن برطاقم كیمسه‌لر بربرلرینه متسلط اولدقلری خبرلری ضبطیه نظارتندن، شهر امانتندن، مركز قوماندانلغندن تلغرافلر وژورناللرله توالی ایدیور تدبیر بولنمق ایچون بوكاغدلر انجمنه ارسال بیوریلیوردی . حالبوكه سرعسكر پاشا قوهٔ اجرائیه‌نك امور عسكریه‌یه عائد اقسامنده مسئول مستقل ایكن انجمنده بولندیرلمیوردی شهر امینی ومركز قوماندانی ایسه تلغرافلری خانه‌لرندن یازمقده وكندیلری اویله برزمانده موقع مأموریتلرندن غیبوبت ایتمكده ایدیلر . اصل محافظهٔ اسایش وظیفه‌لرندن اولنلر متباعد بولندقلری حالده انجمنده نه دوشونلسه مفید اوله‌میه‌جغی كبی ویریله‌جك قرارلرك وسائط اجرائیه‌سی مفقود اولدیغندن بو قرارلر قوه‌ده قالمق امر ضروری ایدی . اوجهتله سرعسكر پاشا انجمنده بولنه‌رق تدابیر عسكریه برلكده دوشونلسی واكر انك برلكده ویا دائرهٔ عسكریه‌ده بولنمسی قابل اوله‌میور ایسه چونكه اسایشه عائد تدابیرك بر جهتی ضبطیه‌یه، برقسمی شهر امانتنه، برقسمی‌ده دائرهٔ عسكریه‌یه راجع اولوب بویله بر زمانده دوائر ثلثه‌دن هربری آیری آیری ایفای وظیفه ایتمسی هم قاریشیقلغی همده ضیاع زمانی موجب اوله‌جغندن امرای عسكریه‌دن تنسیب بیوریله‌جق بر ذات ضبطیه نظارتنده ضبطیه ناظری وشهر امینی ایله برلشه‌رك محافظهٔ آسایش ایچون لازم اولان وظائفك وبوبابده مركزدن ویریله‌جك اوامرك بالاتفاق وبلاافاته وقت موقع اجرایه قونلسی لزومی واسطه ایله عرض اولندی . سرعسكر پاشانك حضوری ودائرهٔ عسكریه‌یه امر اعطاسی صدور ارادهٔ سنیه‌یه مرهون اولدیغندن اشبو عرضی متعاقباً یالكز شهر امینی رضوان پاشایه همان خانه‌سندن استانبوله كیدرك ضبطیه نظارتنده ضبطیه ناظری ودوائر عسكریه‌دن مأمور اوله‌جق ذات ایله برلشمسنی تلغرافله تبلیغ وكندیسنی خانه‌سندن آلوب شهر امانتنه كوتورمك اوزره‌ده بر یاوز تعیین ایتدم .

سرعسکر پاشا سالف البیان عرض اوزرینه مابینه جلب اولنمش ابتدا حضوره چیقوب بعده انجمنه کلمش ایسه‌ده یرینه قعود ایدر ایتمز داخلیه ناظری که شمدی صدارتده بولنان رفعت پاشادر اکا توجیه خطاب ایدرك بندن شکایت اولنمش مقدمه‌سیله متبسمانه سؤاللره ابتدار ایلدی . مخاطبی اولان ذات سزدن شکایتده بولنلمیور یالکز جاده‌لرده عسکر بولندیرلماسی اهالینك یکدیکرینه تسلطنه سبب اولمغله اشتکا ایدیلیور مألنده جواب ویرنجه سرعسکر عسکر بولنمدیغی سوزینی تکذیب ایتدی رفعت پاشا دخی بکا اشارتله میدانده عسکر بولنمدیغنی صدراعظم‌ده کوردی دیه اولکی افاده‌سنی تأیید ایلدی . بونك اوزرینه سرعسکر پاشا رفعت پاشایه اولان خطابنی عتابه تحویل ایله صدده تعلقی اولمیان برطاقم سوزلر سویلمشدر . تعدیل افکاری ومذاکراتك مجرای طبیعیسنه اماله‌سی یولنده طرفمدن وقوعبولان افاداته ایسه جواب ویرمکسزین متهوراً قیام‌ایله هدف مقصدی کیم ایدی بیله‌میورم « صوکره کوررسکز » وادیسنده اورته‌یه بر مقالهٔ انداریه آتدقدن صوکره چیقوب کیتمشدر .

سرعسکر رضا پاشانك شدتی بو دفعه‌یه مخصوص دکل ایدی . صدارته مأموریتمدن برآز صوکره تخصیصات عسکریه تماماً ویرلمیور دیه مالیه ناظری نظیف پاشایی مجلس وکلاده تکدیر ایتمشدی . اوده مدافعه ایلدیکندن طرفینك مقالاتی غایت شدید اصوات واشاراتله مجادلاته تحول ایلمشدی بونك اوزرینه مالیه ناظرینه خطاباً دیدمکه مجلسلرده مباحثات ومذاکراتك اداره‌سی معلومکزدرکه رئیسه عائددر ایکی طرف افاداتنه رئیسی توسیط ایتسه‌لر مناقشه ومجادله‌لره محل قالماز . بو اخطاره ایکی سببدن طولایی مجبور اولمشدم . بری وظیفهٔ مأموریت ، دیکری جواد پاشا صدارتده ایکن انکله عدلیه ناظری رضا پاشا بیننده تحدث ایدن منازعه مضاربه‌یه تقرب ایلدیکی معلوم اولمغله زمانمده دخی اوکبی شیلرك قبل الوقوع اوکنی آلمغه حس اولنان مجبوریت ایدی . حالبوکه سرعسکر پاشا شو افاده‌می ایشیدیر ایشتمز وجههٔ شدتنی بکا توجیه ایدرك کویا فنا بر سوز سویلنمش کبی بو سوزکزی سزه رد ایدرم دیدی وبونکله تسکین حدت ایده‌مامش اولملی که بر قات دها ترفیع صوت واضافهٔ علائم شدت ایله « بو سوزکزی رد ایدرم » مقالهٔ عتابکارانه‌سنی تکرار ایلدی . بن ایسه آرتق مباحثه ویامقابله‌یی عبث کوردیکمدن

سكوتله مقابله ايتمشدم . بو دفعه‌ده عين حالی التزام ايلدم [١] بو باده‌دن بر آز زمان صكره ضبطيه ناظرندن بر تلغرافنامه آلندی كه برعينی دخی مابينه كلمش وآندن نه نتيجه تولد ايتديكنك تفصيلی يوقاريده قيد اولنمشدی مذكور تلغرافنامه‌يه شو جواب يازلدی :

ضبطيه نظارتنه

شمدی آلنان تلغرافلری بين الخواص مطالعه اولندی . بك اوغلی بالق بازاری كليساسنه كيمسه‌نك دخول ايده‌مامه‌سی ايچون لازم كلان تدبيری درحال اجرا استانبولك، اسكدارك وقاضی كوينك اسايشنی محافظه ايديكز. بدايت حادثه‌دن بری ويريلان اوامر مقتضاسندن اولديغی اوزره هرنه وقت ژاندارمه وپوليسك قوتی كفايت ايتمزسه عساكر شاهانه‌يه مراجعت ايدرسكز. سرای همايونه هجوم ايتمك كيمسه‌نك حدی دكلدر . بو صره‌ده هرهانكی مأمور وظيفه‌سنی درحال ايفا ايتمزسه قانوناً وشديداً مسؤلدر. اشبو تلغرافی شهر امينی پاشا حضرتلرينه وذات سرعسكرينك، امرای عسكريه‌دن اولمق اوزره كوندره‌جكی ذاته دخی ارائه وتدابير لازمه‌يی بالاتفاق وبلا تأخير ايفا ايليكز .

١٩ ايلول ٣١١

صدر اعظم

اشبو تلغرافنامه مندرجاتی رأيلرمزه دخی موافقدر .

عدليه ناظری	داخليه ناظری	خارجيه ناظری
رضا	رفعت	طرخان

بالاده تفصيل اولنديغی وجهله بو تلغرافك ارسالندن واره‌يه اصلاحاته دائر باب عاليده محفوظ اراده‌ٔ سنيه اوراقنك اعاده وعدم اعاده‌سی بحثی‌ده كيردكدن صكره كه جمله‌سی‌چون بر ساعتدن زياده زمان كچمامشدی باش مابينجی حاجی علی بك ناظر پاشالرله برابر بولنديغمز اوطه‌نك قپوسنی آچه‌رق اليله طيشاری‌يه چيقمه‌يه

[١] سكز سنه صكره التنجی دفعه‌ده‌كی صدارتمده (رمضان سنه ٣٢٠) سابقلردن پك زياده اوله‌رق سرعسكر مشار اليهدن ينه حضور مجلسده كوريلان معاتباتكه تحريراً ومكرراً استعفامی ايجاب ايلمش وتفصيلی خاطراتمك ايكنجی جلدنده درج اولنمشدر بوحكايه اواستعفالرده‌كی مجبوريته توطئه ايچوندر .

اشارت ایتدی . چیقدیغمده بنی کندی اوطه‌سنه کوتوروب قبل القعود مهر پادشاهی‌یی اخذ ایله حضوره کیتدی برقاچ دقیقه صکره بکجیلردن بری نزدیمه کله‌رك خانه‌مه عودته مأذونیت اراده‌سنی تبلیغ ایلدی .

(فی ۱۳ ربیع الاخر سنه ۳۱۳ وفی ۱۹ ایلول ۳۱۱ ـ ۱۸۹۵)

حکومت آدملرینك طالعلری ارادهٔ زمانیه‌یه تابعدر شئون کونیه موقعلرینی بر دقیقه‌ده برحالدن دیکر حاله تحویل ایده‌بیلیر . طالعه وقدرت ظاهره‌یه اغترادرن حذر ومسائل مشکله‌ده سؤ عواقب اعتباریله دفع مسئولیت اسبابنه حصر نظر ایتملی ؛ وهر درلو مشقته تحمل ایتملیدرلر . ارمنی حادثه‌سی ظهور ایتمدن بر آز اوله قدر موقع رصین ایدی . حادثه‌نك ظهوری ونتایج متسلسله‌سی ایله بورصانت عکس حاله تحول ودائرهٔ عسکریه‌دن استعانات ثمره ویرمدیکندن حفظ اسایش تعسر ایلدی . دیکر طرفدن ایسه بین التبعه آثار شقاق ومجادلات ظاهر اولدیکه جمله‌سی خطرلی شیلر ایدی . بناءً علیه هم اعادهٔ امنیت هم‌ده دفع مسئولیت ایچون بونجه مشاق وتدابیری اختیار ایتدم اویله ایکن ارباب اغراض خریستیانلره اهل اسلامی ارمنیلر علیهنه تشجیع ایتدیکمی اهل اسلامه‌ده ارمنیلرك تنکیللرینه مانع اولدیغمی القا ایدرلرمش . بونی ایشتدیکمده تصنیعه حمل ایتمشدم . مؤخراً بعض سفرادن وانکلتره سفارتنده مسافر اولدیغم اثناده برلینه متهیٔ عزیمت اولمسی جهتیله لاجل الوداع نزدمه کلان جنرال بارون فون درغولتس که استقامتی جمله‌جه معتمد علیهدر اندن ایشیتدیکم شی القاآت مشروحه‌نك صحتنه بنی اقناع ایتدی . تشکر اولنورکه اهل اسلام محافظهٔ دماء بشره دیناً مأمور اولدقلرندن بو مأموریتی ایفا ایلین دین قارداشلری کندیلرنجه مدخول دکل مقبول اولورلر . سیئهٔ جهالت یاخود سوق اسوء منفعت ایله شو تکلیف شرعی‌یی ادراك ایتمیان فئهٔ محدوده‌نك دخل ومؤاخذه‌لری ایسه لغو محضدر . خریستیانلره کلنجه حقوق بشره رعایتی آثاریله ثابت اولان بر آدم حقنده‌کی اسناداتك صحتنه علی الخصوص اعلان اولنان بیانات دخی موجود اولمسیله اعتماد ایتمامشلردی . «حق عالیدر اکا تفوق اولنماز» قاعده‌سی‌که بر دستور مطلقدر حکمنی امهال ایتسه دخی اهمال ایتمیور .

شوراسی شایان دقتدرکه یوقاریده تعداد اولنان اعلانات وتدابیر اختیار اولنمامش اولسه‌یدی ۱۸۹٦ اغستوس وقعهٔ الیمه وجسیمه‌سی که ۱۷ ربیع الآخر ۳۱٤ و ۱٤ اغستوس ۳۱۱ تاریخلی اوراق حوادثله (رفعت پاشانك زمان صدارتنده)

نشر اولنوب هم حکومتجه بوکا نه نظرله باقلدیغنی تصور همده بنم زمانمده‌کی حادثه‌یه متعلق تدابیر واعلاناتله مقایسه اولنمق ایچون [۱] رقمیله زیرده صورتی درج اولنان تبلیغ رسمیده حکایه ایدلمشدراو وقعه‌نك منتج اولدیغی قتالك مثالی زمان مأموریتمده وقوعه کله‌جکمش زیرا لهجهٔ حال بوکا دلالت ایدیور . زمان مأموریتمده واقع اولوب یوقاریده شرح ایدیلن اعلانات وتدابیر که او زمان وقعه‌نك قوتنی کسر وتحدید ایتمشدر بوکا موفق اولدیغمی واو موفقیت ثمره‌سی اولمق اوزره غرضکارانك مکایدندن مصون قالدیغمی تذکر ایتدکجه جناب حقه لایعد حمد ایدرم .

انکلتره سفارتنه مراجعت

بعد العزل انکلتره سفارتنه مراجعتمك سبب مبرمنی بیاندن اول مقدماتنی ایراد ایتمك لازمکلیور . انفصالمدن بر کون صوکره مابین باش کتابتندن صورتی آتیده محرر تذکرهٔ خصوصیه‌یی آلدم :

مقام صدارتدن انفصال سامیٔ فخیمانه‌لرینه بناءً سفرانك طبیعی اولان زیارت وملاقاتی تمارض ایله قبول بیورلمامسی ارادهٔ سنیهٔ حضرت خلافتپناهی اقتضای عالیسندن بولنمغله اولبابده

۱۳ ربیع الاول ۳۱۳ و ۲۱ ایلول ۳۱۱ پنجشنبه

---

[۱] تبلیغ رسمی :

سایهٔ مکارموایهٔ حضرت پادشاهیده صنوف تبعهٔ ملوکانه من کل الوجوه نائل نعمت وعدالت اولدقلری جهتله هرکس هریرده ایشلریله مشغول بولنمقده ایکن ارمنی جماعتی میاننده بعض سبکمغزان جلب منفعت وحتی کندی هم جنسلرینه دخی ایصال مضرت مقصدیله بر مدتدن بری سرسریانه حرکاته جرأت ایلدکلرندن شو کبی حالار ارمنی جماعتنك اهل عرض طاقنی‌ده بیزار ایتمکله مفسدته تشبث ایدن اومثللو اشخاص ملعنت اختصاصك دوچار مجازات شدیده ایدلملری استدعاسنده بولنمشلردر اعتیاد فساد ایدن سرسریلر بالدفعات تنکیلاته اوغرامش اولدقلری حالده متنبه اولمیوب ایشته بوقبیلدن اوله‌رق دونکی چهارشنبه کونی غلطه‌ده بانق عثمانی دائره‌سنه ارمنی شریرلرندن بعض اشخاص ایش بهانه‌سیله برر ایکیشر کیره‌رك بغتةً عربده چیقارمش وحالبوکه دها اولجه حکومت جانبندن خبر آلنمسی اوزرینه عساکرشاهانه وپولیس وژاندارمه قوللری تهیهٔ قلنمش اولدیغندن همان محل وقعه‌یه شتاب اولندینی ودیکر طرفلرده‌ده دوریه قره‌غوللری تشدید ایلمش بولندیغی حسبیله بانقه‌یه کیرن فسده چیقارلمش وسائر محلده اویغونسزلغك توسعنه میدان ویرلمامش اولدیغنه مبنی اعادهٔ سکون اولنه‌رق ایقاع فساد ایدن سبکمغزان اخذ وکرفتله پنجهٔ قانونه تسلیم قلندیغندن کیفیتك اعلانه ابتدار اولندی . (ملاحظه) بوتبلیغ رسمینك سبك واداسی وافکار اسلامیه‌یه تأثیراتی تفصیلدن مستغنی در .

بو تذکره‌دن اون اوچ کون صوکره باش کتابتدن آتیده صورتی مندرج تذکره آلنمشدر .

اصلاحات حقنده کی مقرراته داخل بولنان قومیسیونك موقت اوله‌جغی مقرر اولدیغی حالده اولبابده سفرایه اولنان تبلیغاتده بونك موقت اولدیغندن بحث اولنوب اولنمدیغنك شمدی عرض عتبهٔ علیا قلنمسی شرفصادر اولان ارادهٔ سنیهٔ جناب خلافتپناهی اقتضای عالیسندن اولمغله اولبابده

۲۵ ربیع الاول ۳۱۳ و ۳ تشرین اول ۳۱۱

امضا : سرکاتب حضرت شهریاری
تحسین

بالاده صورتی یازیلان تذکره‌نك ورودندن بر کیجه اول دخی خارجیه ناظری سعید پاشادن بر تذکره آلمشدم که « دول ثلثه سفراسنه اعطا اولنان لایحه‌ده قومیسیونك دائمی یاخود موقت اولمسی حقنده بر کونه قید وصراحت کورلمامشدر . بونك ایچون سفرای مشار الیهم طرفلرندن وباب عالی جانبندن تکلیف وتبلیغده بولنلمسی طبیعیدر . بو خصوصده‌کی معلوماتکزی اشعار ایدیکز » مآلنده ایدی . تذکره‌یی کتیرن اوشاق سعید پاشا طرفندن اولمق اوزره « پاشا شمدی ماییندن کلدی ، قوناقده بو تذکره‌یی یازدی . جوابنی بکلیور » سوزلرینی بزم آدمه سویلشدی . « شمدی یاری کیجه‌در . ایستدکاری جواب یتشه‌مز ؛ یارین صباح کوندریرز » جوابنی ویرلدی . فرداسی علی الصباح پاشانك برادری باب عالی مترجم اولی معاونی عزت بك کلوب تذکره‌نك جوابنی سعید پاشا طرفندن استعجال ایلدی . آکاده « پاشا ایله مخابره‌یه کیریشلمسی یا اراده صدورینه یاخود مقام صدارتدن اشعار وقوعنه متوقفدر . » دنیلدی . سعید پاشایه برادری وساطتیله بوخبرك ارسالندن ایکی اوچ ساعت صکره مابین باش کتابتندن سالف الذکر تذکره کلمشدی . جواباً : « ولایات ستّه اصلاحاتنه دائر انکلتره فرانسه وروسیه سفیرلرینك ۱۸۹۵ مایس افرنجیسنك اون بری تاریخیله ویردکلری مموراندوم ایله لایحه‌یه باب عالی طرفندن رومی مایسنك یکرمی اوچنده واقع حزیران افرنجینك دردی تاریخیله آیری آیری برر جواب مفصل شفاهی قلمه آلنمشدرکه بونلرك اعطاسی جواد پاشانك زمان صدارتنه وسعید پاشانك بوندن اولکی خارجیه نظارتنه مصادفدر . غالبا بو جوابلرده قومیسیون علی الاطلاق ذکر اولنمشدی .

اصللرى مابينده وصورت مصدقه‌لرى باب عاليده بولنديغندن تفصيلى آنلره مراجعتله معلوم اولور . مأموريتمدن صكره بالاستيذان صادر اولان اراده اوزرينه سفراى مشار اليهمه حزيران افرنجينك اون يديسى تاريخيله بر مذكرهٔ شفاهيه واغستوس افرنجينك اون اوچى تاريخلى بر لايحهٔ متقابله ويرلمشدركه خاطرده قالديغنه كوره بونلرده قوميسيوندن بحث اولنمامشدر . مع مافيه ١٣ ربيع الاول سنه ٣١٣ تاريخنده مجلس وكلادن قلمه آلنان مضبطه ايشـك هر جهتى حقنده ايضاحات كافيه‌يى حاويدر . بو مضبطه‌نك وصدور ايدن اراده‌نك صورت مصدقه‌لرى‌ده خارجيه نظارتنده محفوظدر . سالف البيان قوميسيون بحثى طرف دولتدن قبول اولنان مواد ستهٔ‌يه داخلدركه ناظر لاحق سعيد پاشا معزول ايكن اغستوس افرنجينك يكرمى سكزنجى چهارشنبه كونى با ارادهٔ سنيه سفارتلره كيدرك تبليغ ايتمشدى . آكا دائر مطالعاتم وانكلتره سفيرى طرفندن سعيد پاشانك تبليغاتنى اخباراً باب عالى‌يه واقع اولان بيانات دخى ربيع الاول سنه ٣١٣ تاريخلى تذكره‌مده عرض وتفصيل اولنمشدى .

خارجيه نظارتندن آلديغم تذكره‌ده قوميسيونك دائمى ياخود موقت اولمسى بحثنده قيد وصراحت اولمديغى جهتله طرفمدن معلومات طلب اولنمقده ايسه‌ده بوماده معلومات مسئله‌سى اولميوب رأى مسئله‌سيدر ، جوابمزده قيد وصراحت يوق ايسه آندن حالاً وآتياً استفاده اولنمسى وصورت استفاده‌نك تعيينى مقتضاى مصلحته ودولتك تقديرينه تابعدر . » ديه باش كتابته تذكره يازدم . برده سعيد پاشاكه اوان معزوليتنده سفارات ثلثه‌يه كيدرك مواد سته‌يه دائر با ارادهٔ سنيه تبليغاتده بولنمشدر. بو تبليغات انكلتره سفيرى طرفندن عيناً باب عالى‌يه بيلديرلمشدى سفير مشار اليهك خارجيه مستشارى آرتين پاشا واسطه‌سيله ضبط اولنان فرانسزجه افاداتى صورتى دخى باش كتابته يازيلان تذكرهٔ جوابيه‌يه لف ايدلمشدى [١] بوندن بر قاچ كون صكره ايسه (كامل پاشا زمان صدارتنده) سعيد پاشا وخارجيه مكتوبجيسى منير بك طرف شاهانه‌دن مأمور اوله‌رق آسياى صغراده واقع ولايات معلومه‌نك اصلاحاتنه دائر دول ثلثه سفراسيله بر چوق موادى حاوى بر پروتوقول امضا ايتمش اولدقلرى مذكور پروتوقولك مؤخراً صارى كتابده كوريلن صورتندن

[١] سفيرك بياناتنك ضبطى اوراق متممه قسمنده عيناً مندرجدر .

آكلاشلمشدر . برده والیلكلره تعیین اولنەجق ذواتك قبل التعیین سفرایه بیلدیرلمسی دخی حكومت سنیه تعهد ایتدیكی ینه صاری كتابده كورلمشدر .

معزولیتمدن بر قاچ كون صكره ایدی . شورای دولت اعضاسندن زهدی بك خانەمه كلدی دیدی كه :

— داخلیه ناظرندن كلیورم (رفعت پاشا) ، سزه سلام ایدیور (سلام تعبیرینی ایستمدیكم بر عبارهٔ توقیریه ایله سویلدی) دیوركه : انجمنده ایدم ، قرنادن بكر بك صدر اعظمه (كامل پاشا) كلدی دیدی كه : شوكتمآب افندمز بیوریورلركه سعید پاشا پك فنا حركت ایتدی . ضیافتدەده (ارمنی وقعەسنك اوچنجی كوننك كیجەسی آلمانیا پرنسلرندن برینه ویریلان ضیافتدر) نشاننده طغرائی چیقاردی . بونی داخلیه ناظری پاشاده كوردی . آنك اوزرینه دیدم كه (رفعت پاشا دیمش) بن اوزاقده ایدم دقت ایدەمدم . زهدی بكه كامل پاشا نه دیمش ؟ سؤالنی ایراد ایتدم . « بر شی سویلامش یالكز بكر بكی دیكلەمش » جوابنی ویردی . شایان دقتدركه زهدی بكك سوزلرینی بن صحیح عد ایتمكدن زیاده بونلره اثر تصنیع یاخود اثر تحریف نظریله باقشیدم . حالبوكه انفصالمدن یكرمی سكز كون صكره (جمادی الاولی ٣١٣ و ١٧ تشرین اول ٣١١ صالی كیجەسی) قرنادن فائق بك نزدمه كلەرك بر طاقم تبلیغاتده بولندی كه بونك صوك نقرەسی صدر لاحقك (رفعت پاشا) داخلیه نظارتنده ایكن زهدی بك وساطتیله صورت محرمانەده كوندردیكی خبره موافق چیقمشدر . فائق بكك تبلیغاتی شودر :

« افندمز بیوردیلركه بن كندیسنه شمدی‌یه قدر نزاكتله معامله ایتدم . كندیسنی صدارته كتیردم ، كندیسی ایسه ارمنیلری تأدیب ایتمدی . اصلاحات كورلتیلری چیقدی ، عجبا كندینه نه یاپدق كه انفصالندن بری‌ده سمتمزه اوغرامیور ؟ ولایتلرده قان كوودەیی كوتوریور . كلوبده باش باشه ویرەلم ، بو ایشلره باقەلم دیمك یوقمی ؟ بن كندیسنه نزاكتله معامله ایتدم . (تكراراً) . كندیسی ضیافتده نشاننده طغرامی چیقاردی ، یانمه اویله كلدی . ارمنی بطریقی‌ده آرمەیی كلیسا قپوسندن او كون چیقارمش . » جوابنده « واقعا كندیلرینك لطفلرینی كوردم ، بن ده لطفشناسانه حركت ایتدم . سرایه كلمك بخشه كلنجه ، ایام رسمیه خارجنده كلمامك اسكی عادتمدر . ادب صحیح‌ده بونی ایجاب ایدر . نشان ایچون دیدیككز بی اصل بر اتهامدر . بونی قبول ایدەمم » دیدكدن صكره فائق بكك یاننده

اناختاری حرمه کوندروب نشان محفظه‌سنی کتیرتدم . فائق بك نشانه باقدی ، بالطبع تغیرات بوله‌مدی . بعده دیدم که « بر آدمك پادشاهندن آلدیغی نشانی بوزوبده آنی حامل اوله‌رق بر جمعیته چیقمسنك علی الخصوص پادشاهك ضیافتنه او نشانله کیتمسنك امکان واحتمالی اوله‌مز . بو بر مفسد جاهل سوزی ذات شاهانه‌یه اویله سویله‌مش . فائق بکدن یدی کون صکره (١٦ جمادی الاولی سنه ٣١٣ و٢٣ تشرین اول سنه ٣١١ بازار ایرتسی) احمد عزت بك خانه‌مه کلدی که بر قاچ کون اول شامدن عودتنده بر دها کلمش اولدیغندن بو ایکنجی کلیشی ایدی . پنجره‌دن زقاغه باقدم . آرابه‌سنی قپونك او کنده طوریور کوردم دیدم که :

— آرابه‌کز قپوده بکله‌یور . خفیه مأمورلری بزم اوك او کنده آرابه کوردکاری کبی اطرافنه اوشوشیورلر . سویلیه‌لم آخوره چکسونلر .

« جواباً : — یوق بن شمدی کیده‌جکم . بوکون مرسلاً کلیورم » دیدی مرسلاً تعبیرینی ایشیدنجه : — نصل رسالت دیدم ؟ جوابنده : یا اوچ کوندن بری ماباینده‌یم ، افندمز سلام بیوریورلر ، بر قاچ کونه قدر مقامکزه کلیورسکز دیدی .

چونکه عزت بك شن بر ذات اولدیغندن شفاهاً افاداتله ! کتفا ایتمیوب فعلاً تعریفاته قالقشدی شویله که : قولنی قالدیروب الیله‌ده پنجره‌لری شماله ناظر وقپوسی جنوبنده واقع اولان اوطه‌مك سمت جنوبنه اشارت ایتدی کویا که باب عالی‌یه کیده‌جکمی بیان ایلدی زیرا سیاق حال وتعریف بونی کوستریبوردی اوصره‌ده ایدی که اوشاق قهوه کتیردی . عزت بك سوزینه سکته ویرمکی ایسته‌مدیکی ایچون اولملی که ترکجه‌یی فرانسزجه‌یه تحویل ایدرك قریباً صدارته کله‌جکمی او لسانله وکمال بشاشتله تبشیر ایلدی . اوشاق قهوه ویروب چیقدقدن صکره کندیسنه دیدم که باب عالی‌یه کیتمه‌یی صکره‌یه براقه‌لم سز نصل مأمور اولدیکز هله اونی سویلیکز . دیدی که : اوچ کون اول حاجی علی بکدن عجالةً ماباینه کلسین دیه خبر کلدی کیتدم افندمز سنی کوره‌جکلر ، هایدی باقالم دیدی بنی حضوره کوتوردی . عزت بك نتیجهٔ مأموریتنی بیانه کیریشمیوب حالا مقدمات ایله مشغول اولیوردی . اوجهتله حضوره چیقدیغی کبی نه حرکتده بولندیغنی‌ده تعریف ایلدی . سیاق افاده‌یه نظراً صالونك قپوسندن کیرر کیرمز قوشاراق اقدام همایونه یوز سورمش «افندم اصولی بیله‌میورم قصورم اولورسه عفو شاهانه‌کزی نیاز ایدرم

دیمش » ذات شاهانه‌ده صدای خفیفله « یوق یوق پك ایی بیلیورسکز » دیمش ایمش. میر مشار الیه بو تعریفات وتبییناتدن صکره دیدی که ایشته او کوندن بری افندمزك خدمتلرنده الیقویدیلر کیجه کوندوز مشغولم بردقیقه یانلرندن آیریله‌میورم. حتی بورایه کلیرکن « چوق قالمه » بیوردیلر . کله‌لم ایشه ؛ بیوریبورلرکه : انفصالدن صکره ماینه کلمك عادتدر کندیسی بوکا رعایت ایتمدی . عزت بك سوزینه دوام ایدرك : « کلیرسه‌کز التفات بیوره‌جقلر ، نیچون بویله یاپیورسکز ، بنی طانیمیور بیوریورلر » جمله‌لرینی علاوه ایتدی . بن‌ده او دقیقه‌دن اعتباراً عزت بکله قدیم اولان تکلیفسزلکی تغییر، کندیسنی قرین پادشاهی کبی توقیر ومکالمه‌مزده ویردیکم اجوبه‌یی دها زیاده جدی‌یه تحویل ایلدم . تبلیغاتنه جواباً دیدمکه : انفصالم صره‌سنده کوریلان تحقیره نظراً بنم ایچون سرایه کلمك لازم کلمز اما کلمیشم اوکا مبنی دکلدر. کرك عزل عقبنده کرك کندیلکمدن اوله‌رق ایام‌معزولیتده کلمامك اسکی عادتمدر؛ چونکه معزولیت عقبنده ماینه کیدلمك بر زماندنبری معتاد ایسه‌ده بواعتیاد قاعدهٔ دولتك خلافیدر واقعاده منصوبیته تشکر اولنور، معزولیت نیچون شکرانی ایجاب ایتسون؟ ایام رسمیه خارج اولدیغی حالده بشقه وقتلر سرایی تعجیز ایتمك ایسه ینه دأب دولته منافیدر. اداب صحیحه‌ده بونی ایجاب ایتمزمی ؟ غ یبدرکه عزت بکك مقدمهٔ کلامی صدارتمی مبشر اولدیغی حالده نتیجهٔ افاده‌سی اکا ناقض ومغایردوشدی. شویله که : بعدالانفصال ماینه کیدلمکده‌کی معذرتمه متعلق سوزلرم بیتر بیتمز میر مشارالیه کندیسندن یدی کون اول نزدمه کلان قرنادن فائق بکك نشان حقنده‌کی تبلیغات معهوده‌سنی تکرار ایلدی . بونك اوزرینه فائق بکك تبلیغی اثناسنده ایدیلان معامله‌یی واکا سویلنمش سوزلری تکرار ، لازم کلدی . ینه نشان جلب وارائه وافادات سابقه دائره‌سنده ایراد ملاحظه اولندی . عزت بك عودت ایلدی . عقیب عودتنده کندی کندیمه اقبال نوین عالمنه کیرمش اولان بو ذات بردها کلیرسه اداره‌سی مشکللشه‌جك دیدمسه‌ده لبیدك شو بیتی‌که بشارك قولنه کوره اشعار عربك اشعری واك معنیداری ایمش. آنی درخاطر ایده‌رك نفسمی تشجیع ایتدم .

« واکذب النفس اذاحدثتها ان صدق النفس یزری بالامل »

(۲) عزت بك بومکالمه‌دن اوچ کون صکره یعنی تشرین ثانینك آلتنجی کونی ینه خانه‌مه کلدی . صدرلاحق (رفعت‌پاشا) آخر مأموریتله هیئت وکلایه داخل

اولمق اوزره صدارته عودتکز تقرر ایتدی، مقدمه‌سندن صکره « مابین کاتبلرندن کاظم بك آلمانیا سفیری نامنه اوله‌رق حق شاهانه‌ده دولتلرك سوء افکاری، (خلع) مقرر اولدیغی بیان ایتمش سفارتلرك جلب ایتمك ایستدکاری ایکنجی معیت واپورلری استانبوله کیره‌جك اولورسه اغتشاش واختلال ظهور ایده‌جکی‌ده ضبطیه نظارتندن قطعیاً خبر ویرلمشدر » دیدی . معلومات ومطالعه‌می سؤال ایلدی . جواباً « حکمداران بیننده قاعدهٔ تکافل معلوم وکرك آلمانیا ایمپراطورینك کرك سائر حکمدارانك حق شاهانه‌ده حسیات احترامیه‌لری مجزومدر. استاسیونرلرك ورودندن برشی متولد اولوب اولمیه‌جغی ایسه حکومتجه بیلنه‌جك شیدر » دیدم. عزت بکك برنجی کلیشنده صدارته عودت مقرر اولدیغی سویلمسی ایکنجی کلیشنده دخی استحصال معلومات ایچون صدارت وعدیله فتح کلام ایلسی. نیات غیرحریصانه‌م موقع اشتباهده کورندیکنه دلالت اعتباریله شایان دقتدر . انفصالك قرق یدنجی کونی که فائق بکك کلیشندن یکرمی وعزت بکك برنجی کلیشندن اون درت وایکنجی کلیشندن بر کون صوکره‌در .

(غرهٔ جمادی الاخره سنه ۳۱۲ و ۷ تشرین ثانی سنه ۳۱۱ صالی) سرایه کیدلدی وحضوره مثول اولندی ..... (۳) ایکنجی ملاقاتدن آلتی کون صکره یعنی تشرین ثانینك اون ایکنجی پازار کونی طلوع شمسدن بر ایکی ساعت مرورنده ایدی‌که عزت بك خانه‌مه کلدی . « افندمز بیوریورلرکه داخلاً خارجاً دشمنلر هجوم ایتدیلر مشکل موقعده بولنیورم بیته‌جکسه‌م باری کندی النده بیته‌یم » دیدی . جوابنده دیدم‌که ذات شاهانه‌یه بلا موجب القا اولندیغنی آکلادیغم اسباب تأثره متأسف اولدم . مأموریت بحثنه کلنجه حقیقت حالی واراده‌لرینك تفصیلنی آکلادقدن صکره عرض ملاحظه ایلرم . عزت بك بونك سببی کاظم بکك کچنده بیان ایلدیکم سوزیدر دیدی . دها سائر مستعجل ایشلری بولندیغندن تعجیل عودته مجبور اولدیغنی سویلیه‌رك عودت ایتدی . وحین مفارقتده « صدارتکز مقرردر . بر ایکی ساعته قدر دعوتجی کلوب سزی مابینه کتیره‌جکدر . » فقره‌سنی‌ده علاوه ایلدی . اوکون وفرداسی بازار ایرتسی بر خبر ظهور ایتمدی . (٤) آنك ایرتسی یعنی تشرین ثانینك اون دردنجی صالی کونی مابین یاورلرندن میر آلای فرید بك بر صورت مخصوصه‌ده بنی واقعا سرایه دعوت ایلدی شو وجهله که « ذات شاهانه چیت کوشکنی تشریف بیوردیلر ، ایاقده سزی بکلیورلر ارابه‌کزك حاضر

اولمسی اوزایه‌جقسه بن ارابه ایله كلدم آنكله كیده‌لم » دیدی . صورت افاده‌دن آغیر بر شی ظهور ایتدیكنه ذاهب اولدم اثوابمی تبدیل ایدنجه‌یه قدر آرابه‌مده حاضر اولمغله عزیمتی تعجیل ایتدم لكن چیت كوشكنه كیدلدكده یالكز احمد عزت بكی بولدم . مشار الیه « گچن كون بیان ایتدم كه دولتلر سفارتلرك معیتلرینه برر استاسیونر دها كوندرمك ایستیورلر ، بونك ایچون نه دیرسكز » دیدی ینه صدارتكز مقرردر سوزینی تكرار ایلدی كه بونكله وعد صدارت درت دفعه واقع اولدی بنده بعض ملاحظاتده بولندم بونی عرض ایلك ایچون مير مشار اليه حضوره كیتدی تقریباً یدی ساعت قدر یالكز اوله‌رق چیت كوشكنده قالدم . كوندوز ساعت اونه طوغری یمك كتیرلدی منفرداً طعام ایتدم . كیجه ساعت بربچق ایكی راده‌لرنده ایدی كه عزت بك یانمه كلدی استاسیونرلر ایچون برشی سویلیه‌میه‌رك آتی الذكر تبلیغاتده بولندی : صدارته تعیینكز مصمم ایدی . خط همایون مسوده‌سنی بن قلمه آلمشدم . افندمزه اوقودم . دوشندیلر شمدیلك تبدلدن فارغ اولدیلر . بیوریورلركه بونی یاپار ایسه‌ك صدارت تبدلی آز بر وقت ایچنده بش دفعه‌یه وارمش اوله‌جق . جواد پاشا ، سعید پاشا ، كامل پاشا ، رفعت پاشا ینه سعید پاشا بومناسب اوله‌ماز كندیسنك رفاقتنه بر قلم ویره‌یم چیت كوشكنده اوتورسون . اصلاحاته دائر لایحه‌لر قلمه آلسون . برده بو مأموریت صدارتك فوقنده اوله‌جقدر باب عالیدن كلان معروضاتی تدقیق ایدر . تصدیقی لازم كلن شیلرك تصدیقی ورد اولنه‌جق شیلرك ردینی بكا عرض ایلر . بو فقره‌لری عزت بك اراده صورتنده تبلیغ ایتدكدن صكره مجلس وكلا ماببنده اجتماع ایتدكده مجلسه ریاست ، امور عسكریه‌یه‌ده نظارت ایده‌جكسكز دیدی وبو خصوصلره متفرع دها بر طاقم افادات درمیان ایلدی . جواباً « بویله بر مأموریت احداثنه محل یوقدر سلطنتله صدارت بیننده اویله بر مأموریت تأسیسی اعتقادمجه منافع حكمداری یه‌ده مغایردر معمافیه بونك احداث وعدم احداثی كندیلرینك بیله‌جكلری شیدر فقط بن وظائف مهمه وواسعه‌یی حاوی اوله‌جغی افاده‌كزدن آكلاشیلان شو مأموریته ومسئولیتنه نفسمده استحقاق واقتدار كوره‌مم دیدم عزت بك ، افندمز خدمتكزدن استفاده بیورمق ارزو بیوریبورلر دیدی . جوباً پادشاهه خدمت بویله بر مأموریت فوق العاده‌ده بولنمه‌یه متوقف دكلدر بعض امثالی وجهله مجلس مأموریتی ویا هر هانكی نظارت اراده ایدیلورسه آنده بولنلمسی یاخود سؤال وقوعنده مصالح دولته دائر افكار

ومطالعاتمك حال معزولیتده دخی تحریری ایله ایفای وجیبهٔ خدمت قابلدر دیدیکمك اوزرینه عزت بك حضوره کیتدی عودتنده «افندمز بو مأموریتی قبول ایتمیه‌جکنی بیلیردم» بیوردیلر لکن بشقه شیلر ایچون سزی کورمك ایستیورلر دیه‌رك ذات شاهانه‌نك دائرهٔ خصوصیه‌سنه کیتمه‌یه اشارت ایتدی بالرفاقه کیدیله‌رك حضوره چیقلدی .... (۵) ایرتسی‌که جمادی الاخره‌نك طقوزنده واقع تشرین ثانینك اون بشنجی چهارشنبه‌در ینه ماینه جلب اولندم کیجه‌سی عزت بك حاضر اولدیغی حالده تکرار حضورده بولنلدی . کامل پاشایه دائر کاغدلر کورلدی بو کاغدلردن بری کامل پاشانك مفصل بر عریضه‌سی ایدی . کامل پاشا که فرانسه سفارتنه کیدوب ایلچی ایله ولایات سته اصلاحاتی مذاکره ایتمش قرنادن عارف بك که سفیردن ایشتدیکی شیلری کامل پاشادن صورمه‌یه مأمور اولمش دیکر ورقه ایشته او مذاکرات او استیضاحات حقنده ایدی یعنی فرانسه سفیری موسیو قانبونه عطفاً کامل پاشا طرفندن حکایه ایدیلان سوزلرك قرنادن عارف بك خطیله محرر وامضاسیله ممضی وبر قاچ صحیفه‌یی محتوی ضبطنامه‌سی ایدی . کامل پاشانك عریضه‌سنده ارمنی مسئله‌سنك شو حاله کلسی جواد پاشا زماننده اولمشدر . امنیت شاهانه‌یی حائز بر هیئت وکلا تشکیلیله اکا تودیع امور لازمدر یولنده ایکی فقرهٔ مهمه واردی . ماحصل مکالمه‌یی حاوی دینیلان ضبطنامه‌یه نظراً ایسه کامل پاشا (ان صح وان کذب) عارف بکه دیمش‌که فرانسه سفیری «دونمالر صباحه اقشامه استانبول صولرینه کله‌جکلردر. بوشیلرك مسئولی ـ ذات‌شاهانه‌یه عطفاً ـ کندیلریدر» عزت بك حضورده اراده ایله بکا ویردیکی معلوماتده فرانسز ایلچیسنی کوردم کامل پاشانك کندیسنه استناداً نقل ایتدیکی سوزلری سویله‌مامش اولدیغنی بیان ایتدی دیدی. آندن صوکره ذات شاهانه بحثه ابتدار ایدوب «کامل پاشا ازمیره ویردیکمز واپورله کیتمك ایسته‌مدی امنیتسزلك بیان ایتدی» دیدیلر آندن‌صکره مبحث انفصالم کیجه‌سی واقع اولان شیلردن بعضیسنه نقل اولندی . نتیجه‌سنده «حاجی علی بکه اماتی سزدن ماینده آلسون دیمدم قوناغنه کیتسون سنده صوکره کیت اماتی آل کتیردیدم او اویله یاپمش» یولنده بعض تبیینات وقوعبولدی اوکون صباحدن اقشامه قدر چیت کوشکنده یالکز اوله‌رق قالدیغمدن وکیجه‌ده بو مباحث چیقمش اولدیغندن کندمده یورغونلق وجودمده قیرقلق حس ایدییوردم . عودت ایچون

آن بان اشارت وارادەیه منتظر اولیوردم . علی‌التخمین ساعت بش بچقله آلتی آراسنده ایدی‌که عودته مساعده واقع اولدی . حضوردن چیقدیغمی متعاقباً عزت بك کلوب بکا رفاقت ایتدی . دائرهٔ همایونله انك مدخلی اولان قپونك بیننده‌کی باغچه‌ده ایکن عزت بك « ایشته کامل پاشایی اکلادیکز بو ذاتی بورایه کتیرده‌لم اوراقی سزه ویره‌لم کندیسنی محاکمه ایدرسکز » یولنده برسوز سویلدی چونکه حقیقت حالی بیلمدیکمدن نابموقع، نابوقت اوراده جواب ویرمکی مناسب کورمدم بناءً علیه سکوت ایله طیشاری چیقمغه مسارعت ایلدم قپودن چیقوب برقاچ خطوه ایلروده اولان کوشکك اوکنه واردیغمزده اوشاغه خبر ویرسون دیه بکجیلردن برینه اشارت ایتدکدن صکره عزت بکه وداعاً تمنا ومفارقتی ایما ایلدم ایسه‌ده کندیسی ارابه‌کز دهاحاضر اولمامیدر آچیقده بکلرسکز براز کوشکده اوطوریکز دیدی بن ارابه‌جی خاص آخوره کیتمز طیشاریده بکلر دیه مفارقت نیتی تکرار ایتدم عزت بك براز دها کوشکده اوتورمسنده اصرار ایلدی راحتسزلکمدن بحثله تکریر معذرت ایلدم کوشکك نهایتنده‌کی سطح مائلدن اینه‌رك قپویه چیقدم ارابه‌یی حاضر بولدم بندم ایسه‌ده بکجیلردن بری قوشه‌رق کلدی .

شوکتماٌب افندمز برآز بکله‌مکزی اراده بیورمشلردیدی آرابه ایچنده توقف وانتظاره مجبور اولدم. قلعه‌ده‌کی ساعتدن مدت توقف اون دقیقه قدر ممتد اولدیغی اکلادیغم بر صره‌ده ایدی‌که بر بکجی دها کلوب ایچری‌یه ایستنلدیکمی سویلدی ؛ امتثالاً آرابه‌دن چیقوب رفاقت ایدن آدمك اشارتنه بناءً چیت کوشکنه طوغری کیتدم قپو اوکنده کزمکده اولان عزت بك الیمه بر کاغد ویردی باقدم‌که بوغاز محافظنك بر تلغرافی . مآلنده بر انکلیز زرهلیسی بوغازی کچمك ایستدیکی بیان وبکله‌مدن کچرسه اوزرینه طوپ آتیلوب آتلمامسی سؤال اولنیور. عزت بك بااراده مطالعه‌می استیضاح ایتدیکندن جواباً صدارتدن یاخارجیه نظارتندن یاخود مابیندن سفیره برخبر کوندرلسه، کله‌جك کمی استاسیونره علاوه‌سی ایستنیلان دیکر واپور اولدیغی روش حالدن اکلاشیلیور سفائن حربیه‌نك بوغازلردن کچمسی حسب‌العهد رخصته معلق اولمسنه کوره سفارتله سویلشیله‌رك بر قرار ویرلمه‌دن اول یا کلشلق وقوعبولامق ایچون شمدیدن قپودانه اخطارات اجراسی التماس اولنسه کبی بر خاطره وارد اولدیسه‌ده بویله‌می یا بشقه بر شکلده‌می اخطار لازم کلیر یاخود بشقه بر صورت‌می مناسب اولور تعیینی اراده‌یه منوطدر هرحالده صدراعظمك خارجیه

ناظرينك رأيلرى‌ده اكلاشلمق لازمدر ظن ايدرم برده بوتلغراف يوقاروسنده‌كى اشارتلره نظراً كوندوز كلمش . معامله‌سى عجبا بويله يارى كيجه‌يه نيچون قالمش ديدم عزت بك تكرار حضوره كيتدى عودتيله عودت مساعده‌سنه نائل واوه كله‌رك كيجه‌نك ايلريله‌مسى ومتاعب وعوارض وجوديه جهتلريله همان فراشمه داخل اولدم هنوز اويقويه طالمشدم منسوبات داخليه‌دن برى كلوب بنى اوياندير‌ه‌رق « خنكارك ايكنجى كاتبى احمد عزت بكله اثوابجى باشى عصمت بك كلمشلر ؛ اوشاقلر سزك حرمده اويقوده اولديغكزى سويلمشلر ؛ اونلرده مستعجل ايش وار كنديسنى كوره‌جكز اثوابنى كيمه‌دن كلسين ديمشلر » سوزلرينى ايراد ايتمسيله سلاملغه چيقوب كنديلرينى كوردم همان انكلتره سفارتنه كيده‌رك زرهلينك كلمسنى تأخير ايچون تشبثده بولنمقلغم اراده‌سنى تبليغ ايتدكلرندن سفيرى كورمكه وقت مساعد اولمديغنى بيان ايتديسه‌مده عزت بك الحاح وعصمت بك الحاحده اكا اشتراك ايلدى . بارى خارجيه ناظرى كلسه برلكده كيتسه‌ك ديدم . عزت بك سز كيديكز ، خارجيه ناظرى‌ده كلير ؛ بن شمدى صدر اعظمك قوناغنه كيده‌جكم ، جوابكزه اوراده منتظر بولنه‌جغم ديدى . چاره‌سز تبديل اثواب وبكلرك كتيردكلرى ارابه‌يه ركوب ايله انكلتره سفارتنه كيدلدى ، ايلچى‌يى كوروب ماده‌يى اكلاتدم : مشار اليه كله‌جك واپور بوراده‌كى استاسيونره علاوه اولنه‌جقدر ، خريطه‌يى آچه‌رق شمدى شو نقطه‌ده‌در . مملكتين مسئله‌سى اثناسنده دخى سفارتلرك معيتنده ايكيشر استاسيونر بولنمشدى ، بوده پارس عهدنامه‌سنه مستنددر ديدى بعده مطبوع بر ورقه كوستره‌رك ايشته اوزمان بزم خارجيه نظارتيله سفارت وسفارتله باب عالى بيننده واقع اولان مكاتبات شودر پارس عهدنامه‌سنه بناءً باب عالى ايكى واپور بولنمسنى قبول ايتمشدر فقره‌لرينى ايراد ايلدى . كوستر‌ديكى كاغد مائى رنكلى واصلى انكليزجه اولوب ياننده فرانسزجه ترجمه‌سى وار ايدى فرانسزجه‌سنى اوقودم ايلچينك افاده‌سنه بالطبع مطابق ايدى سفير مشار اليه افاداتنه دوام ايدرك ديدى كه شمدى عهد وامثالدن استفاده ايتمك ايستيورز كچن كون خارجيه ناظرى ويرديكم ايضاحات اوزرينه « ذات شاهانه رخصت ويرلمسنى قبول ايتدى » ديمشدى . بوكون صدر اعظمى كوردم عرضك اراده‌سى چيقمدى ديبور دمندن ايسه خارجيه ناظرى توفيق پاشا كلدى واپورك كتيرلمسندن صرف نظر اولنسون ديدى عهدك وامثالنك ويرديكى حقدن فارغ

اولمق قابل دکلدر ، دیدم . حال ده بویله‌در بوندن فارغ اولور ایسه‌ك پارس معاهده‌سنك سفارتلر معیتلرنده بولنه‌جق واپورلر حقنده حکمنی تحدید اولمازمی‌یز ؟ آرتق حقمزی تماماً استعمال ایتمك ممکن اولورمی ؟ بونلری دمندن توفیق پاشایه اکلاتدم ، تصدیق ایتدی . (٧) عودتده خانهٔ صدر اعظمیده اولان عزت بکه خبر کوندردم توفیق پاشا ایله برلکده کلدی ماوقع مکالمه‌یی بیان ایتدم . ناظر پاشا ایلچی بکاده بویله سویلدی دیدی . حالبوکه بو اجرا آتدن صکره ناظر پاشا ایله برابر روسیه سفیرینه‌ده کیتمکلکمه دائر صدر اعظمك قوناغنده ایکن تلغرافله اراده آلدیغنی عزت بك افاده ایتدی جواباً : بویله صباحه قارشو سفارته کیدلسه استثقال وقوعی محتملدر بو دخی وقع دولتی مخل اولور دیدمسه‌ده عزت بك حکم اراده‌یی تبلیغ ایتدم کیملر کله‌جك اولور ایسه مسئول اولمام دیدی . ناظر پاشا کیتمه‌یه موافقت ایتدی . آنك تسلیمیتی بنمده تسلیمیتمی ایجاب ایتدی . فجر اثناسنده ایدی‌که روسیه سفارتنه واصل اولدق . ایلچینك اویانمسنه دها بر قاچ ساعت وقت اولدیغنی خبر آلدیغمزدن ایچری‌یه کیرمیوب عودت ایتدك . بزم اوده قالوب نتیجه‌یه منتظر اولان عزت بکه بیان حال ایلدك . او ، سرایه ، ناظر پاشاده قوناغنه عودت ایتدی بن‌ده مبیتمه (یتاق اوطه‌سی) کیردم . لکن بر ساعت صکره بر یاوریدیله عزت بکدن‌ده بر تذکره کلدی بو تذکره او کون مابینه عزیمت ایتمکلکم اراده‌سنی تبلیغ ایدیوردی‌که تاریخ تشرین ثانینك اون آلتنجی پنجشنبه ایدی (٨) اشبو پنجشنبه کونی مابینه واصل اولدیغمده مشیر عثمان پاشانك اوطه‌سنه کیتدم آرادن بر قاچ دقیقه کچمه‌دن عزت بك کلوب اوطه قپوسندن بنی طیشاری‌یه چاغردی اوطه‌دن چیقدقدن صکره «عثمان پاشانك اوطه‌سنه کلدیککزه افندمز صیقیلیورلر» دیمسیله سببنی صوردم جوابنده کویا عثمان پاشا بنی اغفال ایدرمش یولنده بر ذهاب‌بیان ایتدکدن صکره چیت کوشکه کیده‌جکز دیدی . کیدلدی . بر قاچ ساعت صکره استاسیونرلرك تأخیر ایتدیرلمسی مقصدیله وخارجیه ناظری ایله برلکده مجلس وکلا قراری واراده ایله سفارتلره کیتدم واپور کابیرسنه مملکتده برقاریشقلق ظهور ایده‌جکی ضبطیه نظارتنك تحقیقاتی جمله‌سندندر . مقصد تبعهٔ اجنبیه‌نك محافظه‌سی ایسه بوکا حکومت متکفلدر . یولنده توفیق پاشا تبلیغات اجرا ایتدی سفرا دولتلرینه مراجعت ایده‌جکلرینی بیان ایلدیلر . آلمانیا ایلچیسی زقاغه چیقدیغندن کوریله‌مامکله عودت وعزت بك وساطتیله ماحصل مکالمات عرض

قلندی (۹) عزت بك حضوره كیدوب عودتنده بنی وكلا اوطه‌سنده خارجیه ناظرندن بر آز اوزاق بر موقعه كوتوره‌رك دیدی‌كه « شوكتمآب افندمز آلمانیا سفیرینه‌ده خارجیه ناظریله برابر كیتمكزی اراده بیوریبورلر صدارتكز مقرردر حتی آلمانیا سفیریله ایده‌جكی مكالمه‌یی صدر اعظم صفتیله یازسون دیه‌ده اراده ایلدیلر » دیدی صدارت بحثی بونكله بش دفعه كچمش ، حریص اقتدار كورنمكده اولدیغم حقنده استدلالاتم تزاید ایتمش اولدیغندن عدم حرصمی عزت بكه بیان ایلدم . بو مكالمه بیتدكدن صكره آلمانیا سفارتنه دخی كیدیله‌جكنی وبكا رفاقت ایتمسنی خارجیه ناظری پاشایه افاده ایتدی . هرنه ایسه اراده‌یه امتثالاً آلمانیا سفیری دخی كورلدكده مشار الیه رفیقلرینككندن دها آچیق، دها واضح بر لسان قوللانمقله برابر كاظم بكك افادات مسبوق بهاسنی ضمناً تكذیب ایلدی . زیرا دولتلرك ذات شاهانه وممملكت عثمانیه حقنده حسن نیتلری واردر معیت واپورلرینه برر واپور دها علاوه اولنمق ایستنلمسی مجرد تبعهٔ اجنبیه‌یه امنیت اعطاسیچوندر، یوقسه بونده خفی بر نیت یوقدر؛ بو واپورلره موافقت اولننجه دونمالرده عودت ایده‌جكلر دیدی . خانه‌مه كلدیكمده مكالمهٔ واقعه‌یی ناظر مشار الیه ایله مشتركاً تحریر وعرض ایلدم (استطراد) عزت بك ذات شاهانه‌نك اندیشه‌لری كاظم بكك آلمانیا سفیری لساندن واقع اولان افاداتندن نشأت ایدییور دیمشدی برده استاسیونرلرك ورودی تقدیرینه كوره ذات شاهانه‌نك بعض افكار مخوفه‌سنی بیان ایتمشدی ، آلمانیا سفیرینك افادات اطمئنكارانه ومعقوله‌سی آرتق دفع شبهات ایدر بنده بلا وجه اوزریمه توجه ایدن شو غوائل ومتاعبدن قورتیلیرم دیه متسلی اولیوردم حالبوكه اصل غائله بوندن صكره باشلادی شویله‌كه جمعه كونی دخی ماببنه كیتمكلكم اراده اولنمش ایدیسه‌ده جمعه صباحی عزت بكدن آلدیغم تذكره‌ده بعض اسباب بیانیله بو عزیمتك جمعه ایرتسنه تعلیقی اراده بیورلدیغی یازلمشدی (۱۰) تشرین ثانینك اون سكزنجی جمعه ایرتسی كونی قرنادن فائق بك كله‌رك بنی سرایه كوتوردی چیت كوشكنه كیدلدكده عزت بكه ملاقی اولدم خارجیه ناظری كله‌جكدر ورودینه قدر توقف ایلیه‌جكسكز دیه‌رك میرمشارالیه طیشاری‌یه چیقدی التی ساعت قدر اورادہ یالكز باشمه قالدم آنجق آره‌لق آره‌لق سؤال وجواب ایچون عزت بك كلوب كیدیوردی‌كه اسئله واجوبهٔ جاریه وجه آتی اوزره‌در : (۱۱) عزت بك بر كلیشنده آلمانیا ایلچیسنك لساندن اوله‌رق كاظم

بكك افاداتنی تكرار بیان وبا اراده مطالعاتمی سؤال ایتدی جواباً دیدم كه اولجه‌ده افاده ایتدیدم حكمداران آره‌سنده قاعدهٔ تكافل واردر هیچ بر حكمدار ذات شاهانه‌یه بویله بر تكلیف مضرده بولنه‌مز سفیر صحیحاً كاظم بكه بویله بر شی سویلشسه آلمانیا ایمپراطورینه شكایت دخی اولنه‌بیلیر مع مافیه خارجیه ناظری دیوركه ایلچی بونی انكار ایدییور واقعا پنجشنبه كوننك كیجه‌سی با اراده ناظر پاشا ایله برلكده آلمانیا سفارتنه كیتدیكمده سفیر ایمپراطورك حق شاهانه‌ده فوق العاده اخلاصی واردر استاسیونرلرك ادخالنده اصرار اولنمامسی ایچون دیكر دولتلر نزدنده تكرار تشبثده بولنه‌جغنی امید ایدرم یولنده سوزلر سویلدی ایدی سفیرك شو بیاناتی واستاسیونرلره مساعده اولنورسه دونمالر عودت ایده‌جكلر زمیننده‌كی افاده‌سی آلمانیا دولتنك افكار خیرخواهانه‌سنی كوستررر . نته‌كیم او كیجه صورت مكالمه‌یی ناظر پاشا ایله مشتركاً با عریضه بیلدیرمشدك . الحاصل نه آلمانیا دولتنك نه‌ده سفیرینك ذات شاهانه حقنده ایما اولنان تصورات مضرهٔ دولیه‌یی اخبار ایتدكارینه هیچ بر دلیل یوقدر بوندن بشقه نه مطالعه بیان ایده‌بیلیرم .
دیدم عزت بكده حضوره كیتدی (١٢) میر مشار الیه ایكنجی كلیشنده افندمز بیورییورلركه دولتلرك نیتلری عجبا مالكمزی تقسیممیدر ؟ یوقسه بكا بر ضررمی ایتمكدر ایی دوشونسون مطالعه‌سنی بیان ایتسون دیدی . بنده ایكنجی خصوص حقنده دمندن عرض مطالعه ایتدم . برنجیسی كه تقسیم ماده‌سیدر بونده دولتلرك افكاری نه اولدیغنی نصل كسدیره‌بیلیرم لكن دولتك باشنه كلن غائله‌لر حقنده اراده ایله تدبیرده سؤال ایدیورسكز مطالعه‌مه كوره بونك تدبیری بیوك دولتلردن بریله اتفاق ایتمكدر . مع مافیه بو شیلر دقیق ونازك مسائلدندر مطالعهٔ منفردم كافی اوله‌مز اراده ایدرلر ایسه تنسیب بیوره‌جقلری ذوات بیننده ایش عریض وعمیق تدقیق اولنملیدر . جوابنی ویردم حضوره كیتدی عودتنده افندمزه مطالعه‌كزی عرض ایتدم «اسكی وزیر اسكی وزیر» بیوردیلر بشقه بر شی بیورمدیلر یالكز دول معظمه‌دن بریله اتفاق بحثی اوزرینه «بكا قالیرسه بو كون روسیه ایله اتفاق ایدرم لكن بوكا راضی اولورلرمی بیوردیلر» دیدی بن بو جمله‌یی حكایه كبی تلقی ایله جواب ویرمدم (١٣) احمد عزت بك اوچنجی كلیشنده دولتلر آره‌سنده اتفاق موجود اولدیغی محققدر دیكر طرفدن دولت علیه‌نك تمامیت ملكیه‌سی حقنده دخی اتفاق دولی وار شوكتماب افندمز

بو حالده دولتلرك اتفاقی بنم علیهمده‌در بیوریبورلر فوق العاده متأثر ومتهیج، اگر سفیرلر کاوب بکا استعفا تکلیف ایدرلرسه بن‌ده علیهمده بولنانلری محو ایدرم صکره‌ده کندیمه قییارم بیوردیلر . دیه بر طاقم سوزلر ایراد ایتدی شکل افاده‌دن شو دخی اکلاشلدی که قنطرۀ انتقامدن کچه‌جکلرك ، بری بن ایمشم . (۱٤) عزت بك دردنجی کایشنده دیدی که بن ارادۀ سنیه ایله انکلتره روسیه ایلچیلریله کورشدم سزی پك تقدیر ایدییورلر حتی روسیه سفیری دیدی که « رفعت پاشا ایی برمناسبتر والیسی اوله‌بیلیر اما صدر اعظم اوله‌مز سعید پاشا ایله بینلرنده ایسه نسبت یوقدر » ایلچیلرك سوزلرینی خاکپای شاهانه‌یه عرض ایتدم شوکتمآب افندمزده سفیرلرك واهالینك نزدنده نفوذکز زیاده اولدیغی ایچون سز کلمدکچه بو غائله‌لر بیتمز فکرنده‌درلر دیدی و . . . . سویلدی بن‌ده عزت بکه دیدم که شونلری عرض ایتمکزی رجا ایدرم که بو عاجزك خدمته ومهام امور ایچون بیان افکاره اقتداری فرض اولنسه‌بیله دولته خدمت وذات شاهانه‌لرینه صداقت مطلقا صدارته یا مأموریت فوق العاده‌یه متوقف دکلدر . لچنده چیت کوشکنده اوتورلمق اوزره تکلیف اولنان مأموریت اوزرینه دیدیکم وجهله سؤال وقوعنده خانه‌مدن‌ده عرض وتحریر مطالعات اولنور یاخود بعض امثالی کبی مجلس مأموریتیله یاخود هرهانکی نظارت اراده اولنورسه آنده بولنلمسیله‌ده خدمت قابلدر. عزت بك حضوره کیتدی برمدت صکره عودت ایده‌رك افاداتکزی عرض ایتدم بن وزیریمی نه‌یاپه‌جغمی بیلیرم بیوردیلر دیدی . کامل پاشانك عزلی صره‌سنده ایشتمشدم که پاشا انفصال ایتمزدن بر آز اول سرایده ایمش بعض افادات وشکایاتده بولنمش طرف شاهانه‌دن شویولده بر اراده کلمش : « وزیرمك راحتسز اولدیغی آکلاشیلیور قوناقلرینه کیتسونلر صکره سویلشیریز » عزت بکك تبلیغ ایتدیکی اراده‌لرده دخی وزیر تعبیرلری تکرر ایلدیکندن عجبا بونده بر مزایا مقصودمی دکلمی متردد قالدم هر نه ایسه . (۱۵) بعدالغروب ساعت بره طوغری خارجیه ناظری توفیق پاشا چیت کوشکنده بولندیغم اوطه‌یه کلدی عقبنده عزت بك ده ورود ایتدی ناظر پاشا سفیرك کریمه‌سنك ازدواجندن طولایی مدعواً انکلتره سفارتنده ایمش عزت بك اندن بعض شیلر صوردی توفیق پاشاده جوابلرینی ویردی صوردیغی شیلر مدعوین ایچنده کیملر اولدیغنه دائر ایدی . ناظر پاشانك جوابی « استانبوله یکی کالدیکمدن چوق کیمسه طانمیورم . یالکز قره طودوری قسطنطین افندی‌یی طانیدم » یولنده‌ایدی . بعده

عزت بك بنی بشقه براوطه‌یه چیقاره‌رق «تبریك ایدرز، صدارته مأمور اولدیکز» دیدی. شورای دولت رئیسی سعید پاشا ونافعه ناظری محمود پاشانك برر والی‌لکه تعیینلری ودیکر وکلانك ابقالری اراده بیورلدیغی‌ده بیان ایتدی. لکن تفصیلات آتیه‌دن معلوم اوله‌جغی اوزره نه صدارته مأموریتم تصوری، نه‌ده سعید ومحمود پاشالرك تبدیللری فکری جدیته مقرون چیقمامشدر. او اثنالرده عزت بکك بعض تبیینات مخصوصه‌سی وقوعبولمشدی‌که، بونلر اول وآخر مشارالیهك مأموریتی خارجنده واقع اولان ایقاظاتی اقسامندن ایدی. شو ایقاظاتك بری سفارتلره کیدلدکده صادقانه ادارهٔ لسان ایدوب ایتمدیکم خارجیه ناظرندن صورلمسی، اوده صداقتمه تحریراً شهادت ایتمسیدرکه، اولا صدق واستقامتمك موقع اشتباهده بولنمسی، ثانیاً سیاق حالدن اکلاشلدیغی اوزره اولبابده‌کی شهادت معتبره‌یه اعتماد اولنمامسی دقتمی جلب ایتمشدی. دیکر بر بحث دخی طرف شاهانه‌دن مشارالیهی بو عاجز اولمق اوزره اکر او ایسته‌سیدی، استاسیونرلرك کتورلمسی، تأخر ایدردی. دنیلمش اولدیغی عزت بك درمیان ایتمشدرکه دقتمی تزیید ایلمشدر. چونکه احمد عزت بکك محرمانه افاداتندن بری‌ده بو واپورلرك کلمسی تخت شاهانه‌یه ایقاع خطر ایتمك ایچون ایمش کبی بر ذهاب حاصل اولدیغنه دائر ایدی. حتی احمد عزت بك: «اه ایتمیه، اویله بر شی اولورسه مسعودیه نه کون ایچون طوریور. او بو واپورلرك جمله‌سنه مدافعه‌یه کافیدر.» دیمش طرف شاهانه‌دن‌ده: «او زمان ایکی کوپری‌یی آچارلر. بشکطاشك استانبولله مناسبتنی کسرلر» بولنده ودها سائر ملاحظات ایراد اولنمش ایمش. ایمدی مقصد ورودلری بوقدر شموللی ظن اولنان واپورلرك کلمسنی منعه بو عاجزك مقتدر واو اقتداری استعمالدن متباعد ظن ایدلمسی فی‌نفس‌الامر شایان ملاحظه ایدی. بوماده حال مسافرتده بولندیغم اثناده مابین باش کاتبی تحسین بکده بیان اولنمشیدی. صدداصلی‌یه رجعت اولنتجه اشبو جمعه‌ایرتسی کیجه‌سی وقوعبولان تبلیغده صدارت تکلیفی آلتنجی دفعه‌یه واردیغندن عرض مطاوعت ایلدم. کیجه ساعت بش بچقده عودته مأذون وایرتسی سرایه عزیمته مأمور اولدم (١٦) لکن یوم آتی‌که تشرین ثانینك اون طقوزنجی بازار کونیدر. عزت بکدن تأخیر عزیمته وبرازدن کندیسی کله‌جکنه دائر برتذکره آلدم. برساعت صکره مشارالیه کلدی. دیدی‌که: وکلادن انفصاللری ایجاب ایدن ایکی ذاتدن بری‌که، شورای دولت رئیسی سعید پاشادر. آنك بر

واليلكله طيشارى‌يه كوندرلمسى حقنده تردد كوسترمشديكز . كاشكى آغزم قپانه ايديده سـويليه‌ميه ايدم . مطالعه‌كزى عرض ايتدم . بو ترددكز مرضئ عالى‌يه توافق ايتمدى . مراسم قصرنده اقامت وايفاى مأموريت ايتمكز ويانكزه بر يا ايكى ذات ده آلمكز اراده بيورلدى . » مير مشار اليه بونى سـويلركن اولكى كبى مأموريتك وظائفنى بيان ايتمدى .

حقيقةً خدمت وكالته تعيينم مقرر اوليدى ، بر ذاتك واليلكه تعيين اولنماسى بحثنده بر خاطره بيان اولنمسـندن طولايى بو قرار تغير ايتمامك، تغير ايتسـه بيله مراسم قصرنده اقامتى انتاج ايله‌مامك لازم كله‌جكندن بورالرينى دوشـوندكجه دوچار يأس اولدم ؛ شايد بعض غرضكاران طرفندن حقمده القا آت وقوعبولمش وامنيت شاهانه‌يه نقيصه كلمش ايسه بعضلرك آرزو ايتمدكارى واليلكى مع الافتخار كمال طوع وتشكرله قبول ايدرم ديدم . مير مشاراليه مفارقت ايتـدى . او كون وفرداسى بازار ايرتسى وصـالى كونلرى هيچ بر خبر واراده ظهور ايتمديكندن معـذرتم مظهر قبول اولديغى ذهـابيله مطمئن اولديدم . (١٧) ايرتسى يعنى جمادى الآخره‌نك اون آلتنجى، تشرين ثانينـك يكرمى ايكنجى كونى عزت بك كلوب مراسم قصرنده اقامتمى قطعياً تبليغ ايلدى قصر مذكورده اقامتـه دركار اولان عدم احتياجدن طـولايى تكرير اعتذار ايتمكلكم اوزرينـه : « كليكـز بونى مشروطاً قبـول ايديكـز . » ديدى . « مشروطاً نه ديمـك » ديه صور- ديغمده : « بش كون ايچون » جوابنى ويردى كه بونى انكلتره سفارتنه مسافر اولديغم اثناده شوراى دولت رئيسى وخارجيه ناظرى پاشـالرده‌ده حكايه ايتمشدم مشار اليهمادن سعيد پاشا ايكنجى كليشنده عزت بك بش كون دكل بر هفته ديمش ديه سويلدى . بنم مقصدم كوشكده اقامت ايچون عرض معذرت ايدى بومدتلرك ايسه هيچ برى يعنى نه‌بش كون نه‌ده بر هفته بومعذرتى تغيير ايده‌مز مع مافيه برهفته ايله‌بش كون آره‌سنده برفرق مهم اولمديغى امر واضحدر . يالكز احمد عزت بك او جوابيله صدق افاده‌مى تأييد ايتمشدر . عزت بكه مشروطاً قصرده اقامتده معذور اولديغمى بيان ايتدكدنصكره كنديسى بوكونكى كون مقربين پادشاهينك الكمتنفذى اولوب هركس تحصيل جاه واقبال ايچون كنديسنه مراجعت ايتدكلرى حالده بنم امنيه‌م شوتكليفك برطرف ايدلمسندن عبارت بولنمغله حقوق قديمه نامنه اوله‌رق بوكا همت ايتمسنى رجا ويرده كوشكده اقامتم خصوصنده بودرجه اصرار اولنمسنك سببنى

استکشـاف ایلدم . بونك اوزرینه دیدی‌که : « اولجه ایما ایتدم یا . دولتلرك ذات شاهانه حقنده سوء نیتلری واردر دیه کاظم بکك آلمانیا ایلچیسندن نقلاً سویلدیکی سوز ذهن همایونی پك‌زیاده تخدیش ایتمشدر. شمدی‌ده واپورلر مسئله‌سی چیقدی. بونلرك کلمسی آلمانیا ایلچیسندن کتیریلن خبری اجرا ایچوندر، دیه‌ظن بیوریلیور. سزك‌ده ایلچیلرك نزدنده ، اهالینك یاننده نفوذکز وار . بوندن توحش اولنیور. سزی حبس ایتمك ایستیورلر . بن فکرلرینك تحویلنه نهایت درجه‌ده چالشـدم . حتی کندیلکمدن اوله‌رق دیدم‌که « افندم سعید پاشا دییورکه بن صـاغ اولدقجه افندمزه بر شی اولمز . برده کاظم بکك سـویلدیکی شیئك اصلی فصلی یوقدر ؛ اکر اصلی چیقارسه بنی آصیکز . » لکن تأميناتم فائده ویرمدی. فقط بن اواعتقاده‌یم‌که چوق مدت سـورمز، سزی صالیویررر بونی قبول ایتملیسـکز . آمان علی بکك (اوغلم) باشی ایچون بنی اله ویرمیك . » ایفاطندن طولایی عزت بکه تشکر ایتمکله برابر شـو حبس مسـئله‌سنك لحشدیرلمسـنه تکرار چالشمسنی رجا ایتدم دیدم‌که کچن کون سـویلشدم حالمده کوستریبورکه کوندن کونه ضعفم آرتیور . خسته‌یم معذرت وجودیه‌می ممسك ایده‌بیلیرسکز . عزت بك : « خسته‌یم دییور دیدم حتی آرتق اختیـارلندم‌ده دیور دیدم فائده ویرمدی دها کنجدر » دیورلر بونك اوزرینه مراسم قصرنده اوطورمق مطالعه‌مه الویرمدیکنی عرض ایتمسـنی عزت بکه سویلدم . جوابنده « بو رد قطعیدر . حقکزده فنا اولور » دیدی بونی بر قاچ کون ایچون اولسون قبول ایدیکز چوق سورمز سزی صالویررلر یولنده‌کی سوزلرینی تکرار ایلدی . چوق وقت لحمه‌دن محبوسیتدن قورتوله‌جغمه نه اساس اوزرینه حکم ایدییورسـکز دییه صـوریغمده چونکه بر حادثه ظهور ایدییور باقیورسـکه بر قیامتدر قوپیور اورته‌لغك آلتی اوستنه کله‌جك ظن اولنیور برده باقیورسـك‌که بر قاچ ساعت صوکره او حال سـکونه تبدل ایتمش . عقلی ایرنلرك کشفیاتی هپ بو یولده‌در ، زمیننده سوزلر سویلدی‌که نه موازنهٔ صحیحه‌یه مسـتند نه‌ده اصـغاسی قاعدهٔ بصیرته موافق ایدی . علی الخصـوص تجارب ذاتیه‌م مواد مهمه‌ده تحول افکار امکانـنه وجود ویره‌مزدی . او جهتلرله بو تکلیفی قبولده قطعیاً اعتذار ایدییورم » دیدم بونك اوزرینه عزت بك « وما علی الرسول الا البلاغ» دیدی . بن‌ده اویله‌در دیدم عزت بك قالقوب کیتدی آرتق ذاتمجه، حال واستقبالمجه مسئلهٔ حیاتیه درجه‌سـنده مهم اولان شـو حال ایچون برشی یاپمق لازم کلدی.

بونك ایچون اعمـال افكار اولندی . بورایه قدر بیـان ایتدیكم اون یدی دلیل ایله بو دلائلی تشـكیل ایدن احوال قصرده اقامت تكلیفی بر مقصد سالمه مسـتند اولمدیغنی ارائه ایتمشدی اشاغیده تفصیل اولنه‌جغی اوزره آرتق مملكتدن مباعدت واختیار هجرته قرار ویروبده تسهیل اسباب سفر ایچون انكلتره سفارتنه مراجعتدن صكره نزدیمه كلمش اولان خارجیه ناظری توفیق وشورای دولت رئیسی سـعید پاشالرك كوشكده اقامت مقصدینه متعلق افاده‌لری‌ده بشقه ومابین باش كاتبی تحسین بكك كذلك سفارتده بالذات اعطا ایلدیكی (٢٠ جمادی الاولی ٣١٣ و ٢٥ تشرین‌ثانی ٣١١ بازار) تاریخلی تذكره‌ده مندرج اسباب دخی بشقه ایدی‌كه ذكری سبق ایدن اون یدی دلیل قطعی‌یه منضم دیكر دلائل قویه ماهیتنی حائزدرلر . شویله‌كه توفیق وسعید پاشـالر مقصد شـاهانه آز بر زمان قصر همایونده مهام امور ایله اشـتغال ایتمكز بعده صـدارته كتورلمكز ایمش دیدیلر . تذكره‌ده ایسـه « قصر همایونده اقامتكز اصلاحات مقرره‌نك فعلیاتنه باقق وطول مدت مابین باش كتابتنده بولنوب (باش كتابتده یالكز بر سـنه اوچ آی بولنلدی) نیات حسنهٔ شـاهانه‌یه واقف اولدیغكز جهتله ممالك محروسهٔ شاهانه وصنوف تبعهٔ ملوكانه‌نك ترقئ حال وتأمین سعادت واسـتقبالی امرنده‌كی نیات محاسن آیات خلافتپناهینك اجانبه وبتون عالمه قارشـو بر قاتدها ابرازی ومقرر اولان اصـلاحاتك تأمین فعلیاتی یولنده وایجابی حالنده عتبهٔ علیایه عرض مطالعات ایدلمك اوزره مابین همایونه دوام و آرزو ایتدیككز حالده برای معاونت رفاقتكزده بولنمق ایچون اعاظم رجال دولت علیه‌دن برایكی ذات دها انتخاب ایتمكز اراده بیورلمشدر» یولنده عباره‌لر وارایدی. مراسم قصرنده اقامت تكلیفنك اسبابی ایسـه شو عباره‌لرله تصویر اولنمشیدی . « ییلدیز سرای شوكت احتواسنده موجود اوچ دائرهٔ سنیه‌دن بری سفرا ووكلا ایله ملاقات سـنیه‌یه مخصوص چیت ودیكری مراسم دائره‌سی دینیلن شـاله قصر همایونلرندن عبـارت اوله‌رق مابین همایون دائره‌سی ایسـه بری وكلایه ودیكری مابین همایون مشـیریتنه وبر دیكری سرقرنای حضرت شهریاری‌یه تخصیص قلنان اوچ اوطه‌دن وماعداسی شـوكتمآب افندمز حضرتلریله حرم همایون ملوكانه‌یه مخصوص بر قاچ اوطه‌لردن عبارت اولوب حیثیت وراحتكزه الك الویریشلی عد اولنان چیت ومراسم قصر همایونلرندن برنده اشتغال ایتمكز اراده بیورلمشدی » تذكره‌نك بر محلنده دخی شویله دینلمشدی‌كه « بر قاچ دفعه حضور شـوكتنشور جناب خلافتپناهی‌ده

مشمول شرفنه نائل اولدقلری صره‌ده شفاهاً امر وفرمان وبالواسطه اراده وبیان بیورلدیغی وجهله بو آرزوی همایوندن مقصد خیر مرصد عالی جلوس همایون روز مسعدت بروزنده هیچ کیمسه‌نك وساطت وتوصیه‌سی اولمیه‌رق وطوغریدن طوغری‌یه طرف اشرف شاهانه‌دن لطفاً انتخاب بیوریله‌رق طول مدت مابین همایون باش کتابتی مقامنده بولنمش وممالك محروسهٔ شاهانه‌نك اصلاح احوالی وترقیات عمران وسعادت حالی حقنده‌کی آمال محاسن اشتمال جناب خلافتپناهینك ماهیاتنه هرکسدن زیاده کسب معلومات واطلاع ایتمش اولدیغکزدن بو آمال عالیه‌نك سرعتله تمامیٔ حصول فعلیاتی وحقکزده حسن نیات شاهانه‌نك تأییدی ماده‌سندن عبارت اولوب بورالری بروجه محرر شفاهاً امر وفرمان ووسائط متعدده ایله ایضاح وبیان بیورلمش ایکن بو مقصد عالیٔ همایونك حسن تلقی اولنمامسی بلکه واسطه‌نك لزومندن زیاده ادارهٔ کلام ایتمسندن ایلری کلمش اولمسی احتمالی وارد اولوب مع‌مافیه سایهٔ عدالتوایهٔ حضرت پادشاهیده قوانین مرعیهٔ دولت هرکسك حریت وامنیت شخصیه‌سنی تکفل ایدوب بو قدر ایضاحات وتأمینات قلبکزه قناعتبخش اوله‌مامش ایسه عرض معذرت اولنمق ویاخود آرزو ایتدیککز وقت مابین همایون ملوکانه‌یه عزیمتله استدعای شرف مثول حقنده نائل اولدقلری مساعدهٔ سنیهٔ ملوکانه‌یه استناداً بالذات عرض احوال ایلمك یوللری موجود ایدی . »

(ملاحظه) قصر همایونده اقامتکزده‌کی مقصدعالی حقکزده حسن نیات شاهانه‌نك تأییدندن عبارت اولدیغی بالذات طرف شاهانه‌دن بر قاچ دفعه اراده ووسائط متعدده ایله بیان اولندیغی فقره‌سی پك زیاده شایان نظر دقتدر . « بوقدر ایضاحات وتأمینات قلبکزه قناعتبخش اوله‌مامش ایسه عرض معذرت اولنمق لازم کلیردی» عباره‌سی‌ده صورت مخصوصه‌ده نظر امعانی جالبدر . زیرا برقاچ دفعه بیان کیفیت بیورلمسی برقاچ دفعه تکرار معذرت اولنمش اولمسندن نشأت ایدر اوحالده تکریر تکلیفدن صرف نظر اولنمق ایجاب ایدردی . یعنی (بوقدر ایضاحات وتأمینات قلبکزه قناعت بخش اوله‌مامش ایسه) عباره‌سی عدم قناعته بذاتها بینه‌در اوحالده اصرار لازم کلمزدی .

بالذات عرض حال اولنمش ایکن قرین اصغا اولمدیغنه ایسه (بالدفعات ایضاحات وتأمینات ویرلدیکی) عباره‌سی شاهددر . اوحالده تکرار عرض اولنسه‌یدی «مجربی تجربه ایدن نادم اولور» مضمونندن غفلت ایدلمش اولوردی . قالدی‌که

توفيق وسعيد پاشالره وباش كاتبه ديدم كه اولا مقصد ينه صدارته كتورلمكلكم ايديسه آندن خشنود اولميانلرده بولنديغى معلوم اولديغندن بونى منع ضمننده بنى نصل موقع مسئوليته ياخود نه وجهله خطره قويمغه چاليشه‌جقلرى بديهى ايدى . بنابرين شو اعتبارله دخى تباعد ده معذور وآتياً صدارته كلمك ايچون شمديلك كوشكده بولنديره‌جغمك سبب صحيحنى درك ايده‌بيلمكدن عاجز ايدم . حقيقةً دخى اويله‌در چونكه صدارت اخيره‌ده يالكز وسائط طرفندن مشهودم والتزامكرده‌لرى اولان ذواتك مأموريته كلملرى ايچون ارباب اغراض جانبلرندن وقوعى قرين اطلاعم اولان تشبثات اضرار وازعاجمه كافى اولمشدى .

ثانياً اصلاحات مادامكه قرارلشدى . فعلياتى وصور اجرائيه‌سى باب عاليه وانضمام آراى دول ايله مؤسس قوميسيونه عائددر . بوكا واسطهٔ اخرى ايله مداخله ايتمك ومسئوليتى اوواسطه‌يه تحميل ايدوبده مرجعلرينى وظائف نظارت وقيد مسئوليتدن آزاده ايلك نابمحل وانظار اجانبده داعئ اعتراض اولمزمى ايدى ديه‌لم كه شو محذورات رهين التفات اولمسون بر چوق مراسلاته ووسائط لازمه ايله ملاقات ومذاكراته موقوف اولان اصلاحاتى مراسم قصرنده اقامتله ايفا موقعاً عديم‌الامكان ايدى . كورنلرك معلوميدركه قصر مذكورله اصل مابين دائره‌سى بيننده‌كى مسافه آرابه ايله بيله اون دقيقه سورر . مابين كبى طبيعى بر دائره طورركن مسافهٔ بعيده‌يه اياب وذهاب مجبوريتنى داعى اولان غير طبيعى بر دائره‌يى تخصيص نه‌دن ايجاب ايديور . بونلرى هر نظرده سهل التسليم اولمغله اصلاحات خصوصى ذريعهٔ ظاهره ، مقصد بشقه اولمق لازم كليور . چونكه پادشاهك حسن نيتندن امين اولمقلغمز لازم كله‌جكندن بوماده بر غرضكارك اثر صنعى اولملى ديمشدى . باش كاتبه شونى‌ده سويلدمكه بنم اهالى نظرنده ، سفيرلر نزدنده اعتبارم وار ايمش ديكتاتور اوله‌جق ايمشمده بوندن تلاش اولنمش . كوشكده حبسمك تصميم اولنمسى آندن نشأت ايتمش ايمش . وقتيله بعضلره جمهور رئيسى اولمق فكرى اسناد اولنمسى اوزرينه هيچ كيمسه بويله بر فكرى التزام ايده‌مز . التزام ايتمسى فرض اولنسه مختلف صنفلردن مركب اولان وبر صنفك منفعتى ديكر صنفك منفعتنه اويميان اهالينك اسلامدن بر رئيس اداره‌سنده جمهوريت تشكيلى ايچون اتفاق ايتملرى قابل اوله‌مز . مع مافيه فرض محال اوله‌رق بونى ممكن عد ايده‌لم . مملكتك جمهوريته قابليتى يوقدر ديمشدم . شمدى‌ده ديكتاتورلك تصور

اولنمش عجبا بوکبی تعبیرلر ایشیدلدکجه معنای حقیقیلری نه اولدیغی ومدلوللرینك وجوده کلمسی نصل اسباب ایله اوله‌جغی دوشونلمکسزین‌می بورادہ دخی وجودلرینه حکم اولنیور . یوقسه بو حقیقتلر بیلنیور اما ایستنلمیان بر آدمی اتهام واضرار قصدیله‌می ترتیب اولنیور . بو ایسه هم لایقسزدر هم‌ده حقانیته موافق دکلدر . هرنه ایسه شو اسنادلره قارشو ولو برحرف اولسون مقام مدافعه‌ده سوز سویلمك عبثدر . نته‌کیم بر چوق سنه‌لردن بری‌ده سکوت اولندی . لکن تصورلر قولده قالمیوب فعله انتقال ایدیور . کیده‌رك نسبتنی ، درجه‌سنی آرتیریور . آنك ایچون سلیم ثالث عصری وزراسندن طیار پاشانك بر سوزینی بیان ایله اکتفا ایده‌رم . طیار پاشا داعیهٔ استقلال اسنادیله تضییق اولندیغندن روسیه‌یه کیتمش وبرائتنی بیان ایچون کوندردیکی مکتوبده شو فقره‌لری یازمشدر . « بو مقوله کلام ناهموار طفل کهواره نشینه سویلنسه خنده‌زن استهزا ومجنون دارالشفا مکینه افاده قلنسه تحقیق مآل ایله عقلایه طعنه فرما اولور . » طول مدت باش کتابتده بولنوب نیات حسنهٔ شاهانه‌یه واقف اولدیغم جهتله نیات محاسن آیات خلافتپناهینك اجانبه وبتون عالمه قارشو بر قاتدها ابرازی ومقرر اولان اصلاحاتك تأمین فعلیاتی یولنده وایجابی حالنده عرض مطالعات ایچون مابینه دوام بحثنه کلنجه کرك اساس ماده کرك شو اخیراً استناد اولنان وسیله محل بحث ومناظره دکلیدر ؟ باش کتابته ٩٣ سنه‌سی شعبانده مأموریتم واقع اوله‌رق ٩٤ سنه‌سی محرمنده مأموریتم داخلیه نظارتنه تحول ایتمشدی .

آره‌ده‌کی اون بش آیه طول مدت دینلسه بیله ماضی‌یه عائد اولان شو طول مدتله حالاً یعنی یکرمی سنه صکره قرارکیر اولان بعض ولایات اصلاحاتی بیننده مناسبت ، بو اصلاحات ایچون ادعا اولندیغی اوزره هر طرفه امنیت کلمك مقصدیله مراسم قصرینك بکا مقر اولمسنده معقولیت وبوکا مقام سلطنتجه مجبوریت خاطره کلیر شیلر دکلدر . بناءً علیه اسباب صحیحه نه اولدیغنده شبهه وتردد وقوعی پك طبیعیدر جوابی اعطا اولنمشدر . واقعا بو ایش اك اول صدارت وعدلرندن باشلادی ؛ ثانیاً چیت کوشك مقری اولمق اوزره صدارت فوقنده بر مأموریت تکلیفیله تحریصات وقوعبولدی ؛ ثالثاً اویله بر مأموریتی قبولده ناقابل رد اعذار بیان ایتدیکم ایچون ینه صدارت تصوری اورته‌یه قونلدی . رابعاً صدارت تکلیفنه عرض مطاوعت ایدلدیکی حالده چیت کوشکندن‌ده صرف نظرله مراسم قصرنده

اقامت تكليفى ظاهر اولدى وبونك سببى‌ده سعيد پاشانك بر ولايته تعيينده تردد كوسترمكلكم كه بر سبب اضعفدر آكا بنا ايدلدى . درجهٔ خامسه‌ده ايسه توفيق وسعيد پاشالر وساطتلريله سرد اولنان مقصد بشقه ومرتبهٔ سادسه‌ده تذكر وابلاغ قلنان اسباب ومقاصد بشقه اولديغندن مشار اليهمايه اصلاحات مبحثى ذريعهٔ ظاهره، مقصد اصلى بشقه اولمق لازم كاور ديمكه مجبور اولمشدم . شو تناقضات نه‌دن نشأت ايده‌جكنى‌ده تحليل ايده‌لم ناشيده حاله بر شكل طبيعى ويرلمك ايچون ممتنع‌التعريض بر موضوع تحريسنه اعمال افكار ومقنع موضوع بولمق قابل اولمديغى ايچون متوالياً تحويل قرار اولنمشدر . شو وجهله‌كه : ابتدا ايراد اولنان مقصد مخاطبى اقناع ايتمديكى كورلديكى كبى ديكر موضوع تدارك قلنمشدر . اوده متحمل التعريضات اولديغى آكلاشلدقده آخر موضوع بيانه ، آنك‌ده قناعت بخش اوله‌ميه‌جغى درك اولننجه ديكر بر مقصد ايرادينه تشبث ايدلمشدر . الحاصل زمان تحول ، وسائط اقناعيه تنوع ايلدكجه هلم جرى موضوع ومقصدلر دكشديرلمش ؛ كيتدكجه تناقض حفره‌لرينه دوشلمشدر لكن ايكى ماده‌يه دقت ايديله‌مش كه برى بر شى غير محقق اولورسه موضوع ومقصد نه شكلده تصور ايديلورسه ايدلسون طبيعيلك حيثيتنى اكتساب ايده‌مز. دقت ايدلميان برماده دخى شودركه بويله حالاتده دكل تناقضك تنوعى بر تناقضك وقوعى بيله مغدوره حق ويرر . هر نه ايسه بن بونلره نظر شكرانله باقدم زيرا تناقضات نسبتنده تأملاته مجبور اولدم‌كه بوده تخليص نفس ايچون بر تدبير مؤثره اقتران اولنمسنى انتاج ايلشدر . دوشوندكلرم شونلر ايدى عزت بك كيدوب معذرت قطعيه‌مى بيلديردكدن‌صكره ظهور ايده‌جك نتيجه ايكى شيدن برى اوله‌جقدر . برى تصور مشروحك تركى ديكرى دفعةً ياخود بر ايكى يا بر قاچ كون كچدكدن صكره اجرا آته تصدى اولنمسيدر . اجرا آت ايسه درت شكلدن برينه متحملدركه برى محبوسيتدن صكره مأموراً ياخود مقهوراً طشره‌يه كوندرلمكلكم ترتيب اعتباريله دكل على العميا بررشق اولمق اوزره برنجى، ايكنجى احتمالدر . احتمالاتك اوچنجيسى موقوفيت موقته ، دردنجيسى موقوفيت دائمه ، بشنجيسى موقوفيت موقته‌نك نتيجهٔ طبيعيه‌سى اولان تخليهٔ سبيل ايله برابر مأموريته تعيينم ، ياخود كما فى‌السابق معزولاً خانه‌مده براقلمقلغمدر اشبو صور خمسه‌دن هانكيسى وجوده كله‌جكنى كسديرمك معلومات صحيحه‌يه توقف ايتديكى حالده معلومات مفقود ايدى . وتداركنه امكان يوق ايدى .

او جهتله دلائل وقرائنك ضعيف وقويلرينی آرەمق لازم كلـدی . اولاً ، تصور مبحوث عنهك ظهورندنبری بی حد ، بی حساب عذرلر ایراد قلنمشیكن قبول اولنميوب تكليفده اصرار وقوعبولمسی حتی كون كچدكجـه اصرارلر تشـدد ايلمسی مثلا تكليف چيت كوشـكنده اقامتله باشـلامشكن مؤخراً مراسم قصرينـه تحول ايتمسی ، تصـور واقعدن صرف نظر اولنەجغی اميدينی سلب ايتمشـيدی . بالفرض بو يولده جزؤی بر احتمال اولسه بيله آكا اعتماد ايدوبده خلافنه موجود اولان احتمالات قويەيی ودلائلی هيچ يرينـه طوتمق خلاف معقول ، همده قاعدۀ بصـيرته منافی ايدی . ثانياً ، دفعةً ياخود بر ايكی كون كچدكدن صكره اجراآته تصـدی اولنمسی شقلرينك ايكيسـيده محتمل ايدی . دفعةً اجراآت كه ، تدابير تضـييقيەدر . بو صورت قومشوم كامل پاشـا حقنده اجرا اولندی . چونكه او صرەلرده نصلسـه بر شدت فوق العاده ملتزم ايدی . كامل پاشانك مأمور اولديغی ولايتدن اعتذارينی هيئت وكلا معنای بغی ايله تفسير ايتمش وامره اطاعت ايتميان باغی انقيـاده اجبار اولنور ديه مضبطه ياپمشـدی . غالبا هر شخصی بغی وخروج ايله اتهـام ايتمكی قولای بر شی ظن ايتمشـلر . هيئتك قوۀ ناطقه ، قوۀ قلميەسی اولانلر كيملر ايسـه ايستمدكلری آدم عليهنه بو تعبيری صرف ايدرلرسـه آلت كافيۀ مظفريتی دردست ايدەجكلرينه قناعت كتيرمشلركه ، سفارته مسافر بولنديغم اثنـاده بكا كلن تذكرەده دخی حركتمه تلميحاً خروج علی السلطان عبارەسی واردی . حال بوكه ، اعـلان بغی وخروج شرعاً نه نوع شرطلرله معتبر اولەجغی بالاده بيان اولنمشدر . مع مافيه ، كامل پاشا حقنده ياپيلديغی كبی ، بنم ايچون دخی خانەملك اوكنده يادفعةً ياخود بر قاچ كون صـكره بشقه بر صـورت وموقعده اجراآته تصـدی اولنمسی احتماللرينـك ايكيسیده وارد ايدی كه ، بونلرك وهـلةً ياخود مؤخراً ظهوری اسـاساً بربرندن فرقلی شـيلر دكلدر . اجراآتك اشـكال خمسەسـنه كلنجه : طشرەيه كامل پاشـا كبی مأموراً كيدلمك احتمالی قالمامشـدی . زيرا بو صـورتی تكليف ورجا ايتـديكم حالده اصغا اولنمامشـدی . مقهوراً كيتمكی قبول ايتمك ايسـه ، ميدانده حسن نيت وصداقتدن بشقه برشی اولمديغی حالده معناً قبول متهميت ديمك ايدی كه ، نه او صـورت ، نەده مقهوريته بالاختيار تسليم نفس ، نه معقول ، نەده مشروع اولەبيليردی . اوچنجيسی كه ، موقوفيت موقتـەدر . قصره داخل اولدقدن بر مدت صـكره معفويت واقع اولمسی

احتمالی‌ده موجود ایدی . احمد عزت بك دخی کندی خاطره‌سی اولمق اوزره بو احتمالدن بحثله بکا امید وتسلیت ویرمکده ایدی . نته‌کیم کندیسی دفعهٔ ثانیه اوله‌رق قصرده اقامت تکلیفیله مکلفیت قطعیه‌سی تکرار ایتدکده ونم طرفمدن دخی تکریر معذرت اولندقده بش کون ایچون اولسون قبول صورتنی اخطار ایتمشدی‌که ، تفصیلی یوقاریده یازلمشدر . اولاً ، بونك بر خاطرهٔ ذاتیه اولوب اولمدیغنده لزوم تردد محتاج بحث اولدیغندن قطعاً للنظر او شرطله قبول تکلیفده کرچکدن امید خیر ایده‌جك وتسلیت بوله‌جق بر جهت کوره‌مدم . بالعکس بو اخطار دها زیاده مولد وحشت کورولمشدی . ثانیاً ، قصرده اقامتده دها سائر احتمال ضرر اولدیغنی افهام ، اولبابده بنی ایقاظ مقصدیله‌می ایدی ، نه ایدی عزت بکك تبلیغات رسمیه‌سی خارجنده دها اول بر طاقم افادات واخطاراتی وقوع بولمشدی‌که ، آنلردن بری « اختصاص منافع ، دفع موانع کبی مقاصده مبنی سرایده پك چوق ارباب اغراض وار . کچن کون روسیه سفارتی باش ترجمانی ماقسیموفی تعلیم وتحریك ایدرك ، لاعن اصل ، بندن شکوا مقامنده آغلاتدیلر . قهوه ایله بنی تسمیم ایتمك ایستدیلر . حتی بوراسی نزد عالیده دخی معلوم اولدیغندن کچنده تجسسات ضمننده بر خانه‌یه بر قادین ارسالی لازم کلدی . بونك ایچون مأموراً طیشارویه چیقمشدم ؛ آرقه‌مدن ایکی تفنکچی تعیین واعزام بیورلمش ؛ عودتمده بونلرك سببی سوء قصددن محافظه‌م اولدیغنی اراده بیورلدی . » حکایه‌لرندن صکره بکا خطاباً : « سنك حقکده دها زیاده ارباب اغراض وار» دیمشدی . ثالثاً ، هر املدن عاری ، یالکز مقدر ومیسر اولدیغی قدر فراغ بال ایله امرار زمانی متمنی اولان بوعاجز حریص اقتدار بیلنوبده سلطنت ایله مقام صدارت بیننده واو مقامك فوقنده قدرت واسعه ایله برمأموریت فوق‌العاده‌که ، قاعدهٔ دولت وحقوق سلطنتله قابل تطبیق دکلدر ، بونك تکلیف اولنمسی ـ ارباب اغراضك القا آتنه عطف وتحمیلدن بشقه برشی سویله‌مکده معذور اولدیغم اسبابدن ناشی ـ نظر پادشاهیده نه حال وموقعده بولنمقده اولدیغمی ارائه‌یه کافی ایدی . رابعاً ، ایلچیلر نزدنده خالصانه ادارهٔ لسان ایدوب ایتمدیکمك خارجیه ناظرندن سؤالی ؛ خامساً ، نفس همایونه ایقاع خطر ایچون کله‌جکلری ظن بیوریلان واپورلرك برطرفدن تأخیرینه اقتدارمه بر یاندن اواقتدارك صرف اولنمدیغنه ، ذهاب عالی بونجه آثار استقامتمه مخالف اوله‌رق نظر پادشاهیده حسن حال وموقعده کورنمدیکمی تأکیداً تذکیردن

خالی دکل ایدی . سادساً ، سفرا نفس همایونه مضر بر تکلیفده بولنه‌جقلری آکلا-
شیله‌جق اولور ایسه ، ابتدا بونلری اویله تکلیفه تشویق ایدنلره - که بن ده
آنلردن ایمشم - صکره‌ده کندیمه قیارم بیورلدیغنی (ان‌صح ان‌کذب) عزت بك
سویلشدی. سفرانك اویله بر تکلیف غیر مشروعده بولنه‌میه‌جقلری بدیهی ایسه‌ده
عزت بکك نقل ایتدیکی قول صیغهٔ استقبال ایله اولدیغندن مثلا « زمرهٔ مفسدین
سفرا بویله بر شی یاپه‌جقلردر » زمیننده القا آنده بولنورلرسه وکاظم بکك
آلمانیا سفیری لساننده ایراد ایتدیکی ارجوفه کبی او نوع سوزلرده قرین اعتبار
اوله‌جق اولورسه ، مشوقلر عدادینه بنم‌ده داخل بولندیغم ظن اولنمسنه باقیلنجه ،
دیمك که ، قنطرهٔ انتقامدن بو فقیر دخی مرور ایده‌جکنی تحت احتمالده طوتملی
ایدی . (ذات شاهانه‌نك متانت ورزانتی اقتضاسنجه) بویله بر قیاسه وجود
ویرلمامك لازم کلیر اما کمال مطلق خالقه مخصوص اولوب مخلوق عاجزك بنی
نوعی بیننده بیوك بیلنانلری بیله بیوك بیوك نقیصه‌لره صاحب وقضایای بدیهیه
قارشیسنده احتمالات غیر معتبره‌یه مغلوب اولدقلرینی کل یوم مشاهده ایدییورز .
اوجهتله میدانده بشقه شیلر اولمسه بیله یالکز بر قرین پادشاهیدن ایشیدیلان شو
سوزك عدم صحتی اعتباریله برابر ، تأثیر طبیعیسی اقامت اولنان قصره تقربمه مانع
ایدی . سابعاً ، چیت کوشکنده ساعتلرجه منفرداً اوتوردلدیغمدن طولایی قلبمده
آثار خفقان باشلادیغنی عزت بکی چاغروب سویلدیکمده برطرفدن بنی ایقاظ ،
دیکر طرفدن آچیقدن حقیقتی سویلمکدن احتراز مقصدینه مبنی‌می ایدی نه ایدی
« صقلمیکز ، نتیجه‌سی خیردر وصدارتکزی مستلزمدر » دیمکله برابر « رضوان
پاشا نه قدر فنا آدم ایسه ضبطیه ناظری ناظم پاشایی او قدر ایی ومستقیم کوردم .
کندیسنه سزك ایچون اوقدر شیلر سویلندی ، سزی اضرار ایتمه‌یی بر درلو قبول
ایتمدی » کبی مقدماتدن دخی بحث ایتمش ایدی [۱]. مشوقلر کیملر، تشویقات نه نوع
شیلر اولدیغنی آکلامق قابل اوله‌مدی ایسه‌ده خبر ویردیکی ترتیبات هر حالده
علائم خیردن دکلدی [۲]. ثامناً صدارت قرارینك تغییریله قصرده اقامته مأموریتم

[۱] فوطوغرافیسی موجود اولان مسوده‌دن بو شهادتك نفس الامره مغایر اولدیغی
ظاهر اولیور .

[۲] بالعکس قصره کوتورلمکلکم حقنده‌کی تشبث سوء نیته مبنی اولدیغنی و بنم دلائل
احواله باقه‌رق محتملاتدن عد ایتدیکم شیلر محققاتدن بولندیغنی او زمان روسیه خارجیه

سعيد پاشانك واليلكه كوندرلمسى حقنده‌كى ترددمه بنا اولنديغى زمان «مشار اليه حقنده‌كى مطالعه‌م مخالفت دكل، مجرد خالصانه بر اخطاردن عبارت ايدى . قبولى وياخود تأييد اجراسى خصوصلرنده ارادۀ پادشاهى طبيعى الانفاذدر» سوزلرينى اكيداً عزت بكه سويلمشدم . عزت بكك دفعۀ ثالثه اوله‌رق كلوب قصر معهودده قطعياً اقامتم تكليفنى تكرير ايلسى ايسه بو سوزلردن صكره‌در . بو حالده نه صدارت قرارنده» نه‌ده هيئت وكلا تشكيلى تصورنده، نه ده سعيد ومحمود پاشالرك واليلكه ابعادلرى تصميمنده جديت يوق ايمش . محمود پاشانك آخر عمرينه قدر مقبلاً مأموريتنده قالمسى، سعيد پاشانك حالا منصبنده دوام ايلسى دخى بونى مؤيددر . او وقت تبديل هيئت تصورينه رنك جديت ويرلمسى يالكز بنى على التوالى سرايه كوتوروب كتيرمكه وسيله اولمقدن عبارت قاليوركه، مقاصد نه اولديغنى آكلامق كوچ بر شى دكلدر . بن ايسه تكرر معذرت داعىٔ اغبرار اولور، مطالعه‌سيله وشو تكليفده جديت ذهابيله عرض امتثال ومطاوعت ايتمشم . اكر مأموريت مقرر اولسه‌يدى، بر ايكى ذاتك واليلكنه عائد ترددله نصل بويله بر قرار تغير ايده‌بيليردى . غايتى اسباب وايجاب بيانيله آنده الحاح اولنوردى . فرض ايده‌لمكه بو تردد بر اهميت حاصل ايدوبده صدارته عودت قرارينى تغييره قدر تأثير ايتمش شو تأثير مراسم قصرنده اقامت تكليفنى نصل انتاج ايده‌بيلير .

تاسعاً، سفرا توجهلرينه مظهرتم، مسائل محترز فيهادن دكلدى . چونكه سفيرلرله مناسباتم مأموريت زمانه منحصر ايدى . آنده دخى دولتك حقوقنى بر صورت فوق العاده‌ده مدافعه ايتديكمه واجنبيلرله مناسباتمده بو نقطۀ مهمه اوزرينه توجيه مساعى وآمال ايلديكمه، جريان ايتمش اولان مخابرات ومكاتبات سياسيه‌نك دلالاتى اك قطعى برهانلردندر . دولتلرك اصلاحات تكليفلرندن نشأت ايدن غوائل اثناسنده منافع دولتك محافظه‌سنه ليل ونهارمى حصر ايتديكمى، او نتيجه‌يى‌ده تحصيل ايلمش اولديغمى، اليوم بوراده اولان ودولتلرينك مسلك وحركاتى اكثر احوالده بربرينه ضد بولنان ايلچيلرك جمله‌سى بيليرلر . عاشراً اهالينك توجهاتنه مظهرتم واقع ايسه بوده خدمت دولت وملتده‌كى مسا-

---

ناظرى بولنان پرنس لوبانوفه صورت محرمانه‌ده تبليغ ايدلمك اوزره پترسبورغ سفيرمزه كوندرلمش اولان تلغرافك احمد عزت بك خطيله محرر وفوطوغرافيسى اوراق متممه قسمنده مندرج مسوده‌سى اثبات ايلمشدر .

عيمك مكافاتندن عبارتدر . يوقسه تحتنده حذر اولنه‌جق بر ماده يوق ايدى . يكرمى سنه‌دنبرى وفرت صدق واستقامتله خدمتده ثابت اولديغم دفع شبهات ايچون دلائل كافيه‌دن كورلمامشسه، كرك اجانب كرك خلق اليله تحصيل نفوذ وترويج اغراضك وخامت عاقبتنى پك مدرك اولديغمه براهين قويه واردى . بو جهتله ارباب اغراضك القاآتى اثريدر، ديمكدن ماعدا بر شيئه حمل ايده‌مامكده معذور بولنديغم اسباب وظنون ايله سرايده آليقونلقلغم ايچون بو قدر تكلفات وقوعنه اصلا محل يوق ايدى . مادامكه اويله اسباب وظنون موهومه‌دن طولانى اوموقع مشكله كيرمك تكليفى وقوع بولدى ؛ واقعا شعائر سلطنت معصوميتى اضراردن وآنلره اذادن عرى وبرى اولمق لازم كليرسه‌ده عديم‌الانصاف اولان ارباب غرض طرفلرندن اجراى غرض ، عرض خدمت زعميله وقوع ازعاجات ناقابل تسليم شيلردن دكلدى . حادى عشر، يوقاريلرده كچن تفصيلاتدن معلوم اوله‌جغى اوزره، ٣٠٢ سنه‌سى اواخرنده شرقى روم‌ايلى مسئله‌سندن طولايى وقوع عزلمك كيجه‌سى وفرداسى پادشاهك دائرهٔ مختصه‌سنده قالمشدى . برده آندن اول بويله بر حال واقع اولمشدى . بوكبى غائله‌لر هنكامنده معاملات ومعاقباتك نه قدر مؤثر اولديغنى تجربه ايتمشيدم. اووقتلرده تحمله وجود وسن مساعد ايدى. بودفعه قصرده اقامتى قبولده احتمال فائده يالكز بر آرالق احتمال معفويت ايسه‌ده اوتقديره كوره دخى زمان عفو وخلاصه قدر كذر ايده‌جك غوائل وصدماته طيانمه‌يه نه وجوداً نه سناً استطاعتم يوق ايدى . ثانى‌عشر، مسئلهٔ استطاعت وجوديه برطرفه قالسون، شرقى روم ايلى مسئله‌سنده پرنس دباتمبرغك افعالنى حكم معاهده‌يه مغاير كورديكمدن ماعدا دولت عثمانيه‌نك بقاى مركزينه متعلق تمنياتمه ، تعبير واضحله ، استانبولك المزده قالمسى مقصدينه دخى حالاً واستقبالاً منافى عد ايتديكمدن اختلاف فكرده بولنمشدم‌كه، وقايع تاليه بر طرفدن دعوامى اثبات ايتمكده‌در . اثر صدق طويت اولان شو اختلاف فكر وسيله‌سيله غرضكاران درلو اسباب غرض وكونا كون وسائل اتهام اعمال ايتدكلرى حالده ايام اخيره كه ، پك چوق مقاصد واغراضه ميدان واسع جولاندر . ماببنك دوائر رسميه‌سيله اختلاطى ، ارتباطى منقطع، وموضع منفرد وخاليده واقع بردائره‌يه كيدلدكدن صكره ساحهٔ غرضده مطلق‌العنان قاله‌جق غرضكارلر نه‌لر ياپه‌جقلرينى تفكر ايتمامك مؤدىٔ تهلكه ايدى . بوحسابلر ايچنده سلاح مدافعه وتسليته واسطه يالكز برائتم ومعصوميتم ايدى .

لکن معترض اولنلرك مدافعات محقه‌یی استماع ایتمه‌مه‌یی اعتیادلری ومدعالرینی مصنع شکللره افراغده مهارت واجتهادلری اصلا استخفاف قبول ایتمزدی. بو جهتلرله سلامت مقدر ایسه مباعدتله حاصل اوله‌جغندن عائله‌می استصحاباً تونس، یکیشهر کبی سکنهٔ اسلامیه‌سی کثرتلی اولان بلاد اسلامیه‌دن برینه هجرت اولنمق وآکا مساعده اولنمزسه منفرداً آوروپایه کیدلمك اوزره اول امرده بونك ایچون بر واسطهٔ معاونه‌یی اختیار امر اضطراری حکمنده کورندی؛ فقط یاپیله‌جق بر شی دها وار ایدی که اوده شو واسطه‌یه مراجعته بدل معهود قصرده اقامت تکلیفنه ـ که ماهیتی شرح اولنان احوالدن معلوم اولور بوکا موافقت ایدرسه‌م وطن وملتمه بر فائده‌یی موجب اولورمی سؤالی ایدی چونکه فوائد مملکت اغورنده لازم کلیر ایسه فدای نفس دخی اختیار اولنور. نفسمه ایراد ایتدیکم شو سؤالك جوابی بونده عمومه هیچ بر منفعت، هیچ بر خدمت اولمیوب بیهوده یره ارباب اغراضك تعدیسنه تسلیم نفس ایتمش اوله‌جغم مرکزنده ایدی که بیله بیله او مخاطره‌یی قبوله تحری مخلص تدبیرینی ترجیح ایتمك وعمرو زمان مساعده ایدر ایسه ینه دولت ومملکته خدمت امکانی ابقا ایلمك مشروع ومعقول اوله‌جغی رد اولنه‌ماز. یعنی بونده هیچ بر عاقل شبهه ایده‌مز. مکرکه خلافی ادعاده بولنانك عین ادراکی غشاوهٔ غرضله محاط اوله. بناءً علیه انکلتره سفارتنه مسافرتی اختیار وعقیبنده اسباب مجبره‌سنی وبر وجه محرر عائله ایله هجرتمه رخصت اعطاسی رجاسنی باتذکره مقام صدارته ابلاغ ایتدم. تاریخ ١٦ جمادی الاخره سنه ٣١٣ و٢٢ تشرین ثانی سنه ٣١١ چهارشنبه ایدی که سفارته وصولم وقت عصردن بر آز صکره ایدی. ایرتسی کون لورد سالیسبوری طرفندن جواباً سفیره کلان تلغرافکه عیناً بکا قرائت وارائه اولنمشدی. بونده قرالیچه حضرتلرینك مسافری (Hôte) اولمق اوزره قبول ایدلمکلکم محرر ایدی.

سیر فیلیپ کوری بو تلغرافی کوستردیکی صره‌ده لورد سالیسبوری دولت متبوعه‌سنك شو صورت قبولنی طوغریدن طوغری‌یه بکاده یازمق آرزوسنده بولنمش ایسه‌ده لوندره‌نك تلغرافی سفارته مخصوص مفتاحله اولمق لازم کلوب او مفتاحله بشقه برمحل ایله مکاتبه ایسه بالطبع موافق اصول اوله‌میه‌جغندن بوندن طولایی لورد مشارالیه نامنه اوله‌رق اعتذار ایتمشدر. قالدی که یوقاریده بیان اولنان واسطهٔ معاونه البته نه روسیه نه‌ده فرانسه سفارتلری اوله‌مزدی آثار مالانهایه ایله

ثابتدرکه شیمدی‌یه قدر هیچ بردولتك پولتیقه‌سنه دولت ووطنمزك منافی خلافنه اوله‌رق مائل اولمدم انجق فوائد مملکت اساسلری اوزرینه برمسلك پولتیقی‌یه دوام ایتمش اولدیغم حالده علت غرض ایجابنجه روسیه طرفدارلغیله اتهام اولنیوردم . بو شایعه تأثیریله انظار عامه‌ده دخی موقع مشکلده بولنیوردم؛ بوندن بشقه یوقاریلرده بیان ایتمشدم که گویا استانبولده بر جمعیت اولوب منافع شاهانه خلافنه حرکت وروسیه وفرانسه سفارتلرینی بوکا آلت ایلدیکی نزد عالیده مظنون ایمش. وسائطك باشلوسی بو عاجز بیلندیکی و بو سببله بمله مناسباتدن منع اولدیغی شمدی پارس سفیری اولان منیر بك طرفندن بیان اولنمشدی . ثم تسهیل سفر ایچون فرضا روسیه سفارتنه کیتمم لازم کلسه هم لاعن اصل وجود بولمش اولان روسیه طرفدارلغی دعواسنی تأیید، هم‌ده اتفاق مثنانك گویا فوائد پادشاهی خلافنه استعمالنه بوراجه سعی اولندیغنه و بوکا آلت اولانلره بوعاجزك ریاست ایتدیکنه دائر لغرض تصنیع واشاعه اولنان ظنی مخالف حقیقت اوله‌رق تقویه ایلردی. روسیه‌نك کندی‌یه مراجعت ایدنلری رد ایتمکده‌کی اصول ومسلکی ایسه معلومدر. فرانسه‌ده شمدیلرده علی‌الخصوص مصالح شرقیه‌جه روسیه ایله متحدالافکار بولنیور سفارات ثلثه‌دن بشقه برواسطه اتخاذی‌ده وقتاً ومحلاً متعذرایدی انکلتره سفارتنه مراجعتك اسبابی بونلردر. تشبث ایلدیکم طریق هجرتله وطنمده علائق وفوائدمی فدا ایتمش اولدیغمدن عزیمتم موجب تردد اولمز، محل مسافرتده بلکه برکوندن زیاده قالنمز احتمالنی درپیش ایتمکده ایدم . حالبوکه بو ظنم احواله موافق چیقمدی زیرا سفارتده آلتی کون توقفه وبعده استانبولده قالمق اوزره خانه‌مه عودته مجبوریت حاصل اولدی. تفصیلنی اشاغیده ذکر ایده‌جکم. بوراده قبل الانفصال ایشیدوب اینانمامش وسفارته دخولم عقیبنده سیر فلیب کورینك بر سؤالی دلالتیله صحتنه قناعت حاصل ایلمش اولدیغم بر ماده‌یی قید ایتملی‌یم . صدارتدن انفصالمدن بر آز زمان اول ایدی‌که خارجیه مستشاری آرتین پاشا لیلاً خانه‌مه کلدی ذات شاهانه‌نك بکا پك منفعل اولدیغنی وقریباً بعض وسائل تصنیعیله بر بیوك تهلکه‌یه القا اولنه‌جغمی سویلدکدن صکره انکلتره ایلچیسی‌ده بوکا واقف وحقکزده‌کی تصور غیر محقدن متأسفدر دیمشدی . اسباب انفعالی سؤال ایتدیکمده جواباً «ارمنستان اصلاحاتنه دائر دولتلرك ویردکاری لایحه‌لری ترویج ایتمکز باعث اغبرار اولمشدر . ذات شاهانه سزی اون سنه معزول براقدقدن صکره صدارته کتیردیکندن آرتق هر امره منقاد اولورسکز

ظننده ايمش . سز ايسه ايستلميان اصلاحاتله ايشه باشلاديكز . » زمينده بياناتی واقع اولمشدی بن ايسه آرتين پاشانك سوزلرينه وجود ويرمامشدم؛ حتی بر چوق وقتدنبری ذات شاهانه آرتين پاشايه واوده ذات شاهانه‌يه مغبر اولديغی ايشيدلمكله پاشانك مقالاتنی غرضه و بنی تحريك مقصدينه حمل ايتمشدم. وقتا كه سفارته مراجعتده مضطر اولدم وسفيری كوردم بن سوزه باشلامزدن اول سير فيليب كورينك بكا دفعةً ايراد ايتديكی شی « حياتكز تهلكه‌ده‌می ؟ » سؤالی ايدی .شو سؤال آرتين پاشانك خبری خبر صحيح اولديغنی اثبات ايدر . كله‌لم مسافرتم ايامنده تحدث ايدن احواله : يوقاريده اشارت ايتمشدم‌كه سفارته دخولم عصره قريب ايدی . اوكون استانبولدن چيقوب كيتمكه امكان مساعد اولمديغندن ايرتسی كون سفارت معيتنه مأمور استاسيونرله كيدلمسی قرارلشديرلدی . كيجه ايسه ساعت اوچ راده‌لرنده خارجيه ناظری توفيق پاشا سفارته كلوب اعاده‌می طلب ايتدی . سفير بنمله بعدالمذاكره بوطلبی رد ايتديكی عقبنده توفيق پاشابنی كورمك ايستدی . هجرت تصورينك اسباب اضطراريه‌سنی صدارته يازدم . بناءً عليه كنديلريله ملاقاته محل يوقدر . مألنده بالواسطه مشار اليهه اعتذارده بولندم .

توفيق پاشانك عودت ايده‌جكی صره‌ده ايسه بحريه‌دن كوندريلن صندالارله سفارت واپورينك اطرافی احاطه وتعبير آخرله محاصره ايدلديكی خبری سفارته وارد اولدی . توفيق پاشا نصف الليدن صكره تكرار كلدی‌كه شورای دولت رئيسی سعيد پاشا دخی برابر ايدی . بنی كورمك ايستدكلرندن كنديلريله ملاقات ايتدم مأموريتلری خانه‌مه عودتم حقنده تلقی ايتدكاری اراده‌يی تبليغدن عبارت ايمش تكرار بيان معذرت اولندی . مشار اليهما سفارتدن چيقنجه بك اوغلی ضابطه‌سنه كيتمشلر خفياً خروج ايله واپوره كيدلمكه امكان حاصل اوله‌مامق ايچون ترصداتده بولنلمسنی تنبيه ايتملريله آرابه‌لری طورديروب ايچنده اولانلره باقمق كبی بادره‌لره صباحه قدر زقاقلرده دوام ايتدی . فرداسی دول سته سفراسی فرانسه سفارتنده اجتماع ايده‌رك اوروپايه عزيمتمه ايقاع موانع اولنمامسنی تقرير مشتركله باب عالی‌يه تبليغ ايچون مبادلهٔ افكار ايتمشلر ايسه‌ده يالكز بر سفير اقليتده يعنی عدم مداخله رأينده بولنمقله اتحاد حاصل اوله‌مامشدر .

بو اجتماعك ايرتسی كونی اوستريا سفيری بارون دوقاليس سفرانك قدملیسی اولمق صفتيله انكلتره سفارتنده بنی كورديكی كبی شمدی ايتاليانك لونده سفيری اولان

موسیو پانسه او اثناده استانبول سفارتنده بولنمغله اودخی نزدمه کلمشدی . بارون دوقالیس عودتنده رفقاسیله بالمشاوره اوروپاده مملکت عثمانیه پولتیقه‌سیله اشتغال ایتمیه‌جکمی تأميناً وعزیمتم ایچون کوستریلن مانعه مصیب اولمدیغی اخطاراً باب عالی‌یه تبلیغات تحریریه اجرا ایتمشدر. بوتبلیغات سرایده اجتماع ایدن مجلس وکلاده درپیش اولندقده عدم مساعده رأیلری غلبه ایتمش حتی حضاردن بعضلری بنی کوتوره‌جك واپورك بوغازدن خروجنه بیله ممانعت ایدلمسنی تصویب ایلمشلر ایمش. بو هنکامه‌لرك فرداسی‌که جمعه‌یه مصادفدر روسیه سفیری موسیو دو نه‌لیدوف انکلتره سفیرینه کوندردیکی تذکرهٔ خصوصیه‌ده جمعه سلاملغندن صکره ذات شاهانه‌یی کوره‌جکندن بردیه‌جکم وارایسه بیانه توسط ایده‌جکنی اخطار ایلمشدی .

تکلیف اولنان توسطه تشکرله برابر بوکا لزوم ومحل بولنمدیغنی مجبم سیرفیلیپ کورری وساطتیله مشارالیهه بیلدیردم. شومخابره‌نك فرداسنده ایسه تحت محاکمه‌یه آلنمقلغم حقنده بر تصور انکلتره سفیرینه عکس ایتدیرلمش ومشارالیه‌ده مادام‌که انکلتره سفارتنده بولنیورم خارج عن‌المملکه قاعده‌سنجه محاکمه محکمهٔ عثمانیه‌ده جریان ایده‌میه‌جکندن حَكامك انکلتره‌دن کله‌جکی جوابنی ویرمشدر . بو مقالهٔ مؤثره‌دن نشأت ایتمش اولملی‌که عزیمتدن واز کچلمسنه دائر الحاحات وحقمده سوء نیات وقوع بولمیه‌جغنه متعلق انواع توثیقات ظهوره کلدی بو توثیقات وثائق دینیه ایله‌ده تأیید اولندی . شویله‌که : فراشت وکیلی اسعد افندی ایله قرنادن راغب وسر اثوابی عصمت بکلر بنی کورمك ایچون طرف شاهانه‌دن سفارته کوندرلدیلر ابتدا بونلری کورمکده اعتذار ایلدم . مؤخراً فراشت وکیلی مصحف شریفی استصحاباً کلمش اولدیغنی باش ترجمانی وساطتیله اخطار وملاقات امنیه‌سنی تکرار ایتمکله مستصحب اولدیغی فرقان حکیمه حرمةً یالکز آنی قبول ایتدم. سفارت باش کاتبی موسیو الیوت واعضای سفارتدن بعض ذوات حاضر اولدیغی حالده اسعد افندی مآلاً شونلری سویلدی « ذات شاهانه آبدست آله‌رق قبله‌یه توجه ایتدی بنده اراده‌لریله تجدید وضوء ایدرك کذا قبله‌یه متوجه اولدم ذات شاهانه قارشوسنده بولنان مصحف شریفه وضع ید ایله خانه‌کزه عودت ایدرسه‌کز حقکزده هیچ برضرر واذاده بولنمیه‌جغنه یمین ایلدی . او مصحف شریف که ایشته تلنیم ایدیور و بوراده موقع تعظیمه قوییورم بوکا ال باصه‌رق خلیفه‌نك قبله‌یه قارشی ایتدیکی یمینی آنك نامنه سزه تبلیغ ایدرم . » اسعد افندینك

بياناتی باش کاتب آمری اولان سفیره واوده رفیقلرینه یعنی آلمانیا، ایتالیا، فرانسه، اوستریا وروسیه سفیرلرینه تحریراً تبلیغ ایتدی. ظاهره اعتبار اولنور ایسه بو عهد ومیثاقه اعتماد اولنمق لازم کلیردی. فقط بعض احواله نظر ایدیلیر ایسه مرعیتی مشکوك ایدی. نته‌کیم عدم ضرر وعدم اذا تأمین ایدلمش ایکن اذای محض اولان ترصدات وتعقیباتك مؤخراً ترك اولنمامسی [١] دخی اثبات ایدرکه مشکوکیت ذهابی نا بمحل دکلدی. لکن ایکی حال موقعمی اشکال ایتمشدی. بری بن سفارته کیتدکدن صکره مسکنمزك قپوسنه عسکری نوبتجیلر قونیلوب افراد بیتك دخول وخروجلرینه ممانعتله برابر احتیاجات بیتیه‌دن اولان ارزاق وسائره معاینه‌یه تابع طوتلدیغی خبرلرینك سفارته کلمسیدر. دیکر حال واپوره کیدنجه‌یه قدر مشکلاته تصادف اولنورسه مدافعه‌یه امکان موجود اولمامسی ایدیکه سفارته مراجعتدن طولایی افکار عامه غلیانه کتیریله‌رك واپوره کیدیلور ایکن حکومت نامنه دکل عوام نامنه تسلط تصورلرینك مؤخراً ایشیدلمسی دخی احتیاطك لزوم واصابتنی تأیید ایتمشدر. شرح اولنان مشکلاته باقه‌رق وعائله اعضاسنك، علی الخصوص نفسم ایچون اولادمك ازعاجلرینه مسامحه‌یی روا کورمیه‌رك مصائب مقدر اولدیغی حالده آنی عائله ایچنده کورمك ایچون خانه‌مه عودت ایتدم. مشکلات زائل اولمشمیدر دیه سؤال اولنورسه مقام جوابده ایمان پادشاهی‌یی وآنلرك محافظه‌سنده‌ده نوامیس خلافت وسلطنتی ارائه ایتمکدن بشقه برشی یاپه‌مم یاخود «پیمان شکن کردد شکسته حال : ان العهود عندملیك النهی ذمم» منطوقیله جواب ویره‌بیلیرم عقیب عودتده صدارته بر تذکره یازمش اولدیغمدن صورتنی آتیده قید ایتدم :

---

[١] ذات شاهانه‌نك جلوسنك ایکنجی سنه‌سندن اعتباراً یعنی خداوندکار ولایتی والیلکنه تعیینمدن بر آز اول زقاقده ایکی خفیه طرفندن تعقیب اولنیوردم خفیه‌لرك عددی کیتدکجه آرتدی، انکلتره سفارتندن عودتمدن صکره مترصدلر سکزه ابلاغ اولندی. آلتنجی دفعه صدارتدن انفصالمدن اعلان مشروطیته قدر ایسه بونلر اون ایکی کشی‌یه وارمشدی. صوك هیئت مترصده افرادینك ایکیسی ضبطیه نظارتندن مأمور بر ژاندارمه بیکباشیسیله بر قومیسر ایکیسی سرای تفنکجیسی اوچی بشکطاش ضابطه‌سندن قومیسرله ایکی پولیس نفری بری بك اوغلی ضابطه‌سندن بر قومیسر ایکیسی طوپخانه مشیرینك قانونلری بری جوارمزده‌کی قره‌غوله منسوب نظامیه ملازمی برده بشکطاش دائرهٔ بلدیه‌سنك قومیسری ایدی.

صورت تذکره

مملکت اجنبیه‌یه عزیمت امنیه‌سنی مستلزم ومبرم اولان اسباب بدیهیه وحقیقیه کچن چهارشنبه کونی انکلتره سفارتنه مسافرت عاجزانه‌می متعاقب جانب معالیمناقب وکالتپناهیلرینه مرسل تذکرهٔ عاجزیده تلخیص وتحریر اولنان کیفیاتدن رهین علم عالیٔ خدیویلری اولمشدر . حسب الحال هر نوع علائق فوائد وامانیدن متجرد وآنجق فراغ بال ایله امرار زمانه جاهد اولدیغمه برهان قطعی ونیات خالصانه وصدقشعارانه‌مه دلیل فعلی اولان شو امنیه تقدیر عالی‌یه مظهر اوله‌رق فی‌الحال ومن غیر قیل وقال عزیمته موفقیت امیدنده بولندیغم حالده مارالبیان مسافرت حیننده بدأ ایله دوام ایدن مخابرات تأخر حرکتمه سبب اولدی . نهایت مملکت اجنبیه‌یه عزیمتدن فراغ ومحافظهٔ صحت اسبابنه ده بوراده توسل اولنمسی حقلرنده متوالی الصدور اولان آرزوی عالی‌یه امتثالاً وکرك کشیدهٔ سلك سطور بیوریلان تأمیناتدن کرك صدق واخلاص عاجزانه‌مه دائر متعاقباً اظهار بیوریلان اعتماد وامنیت حضرت ملکداریدن طولایی حسیات شکران ایله متحسساً بوکیجه خانهٔ ثناورانه‌مه عودت ایتدم . وجانب محمدتکارانهٔ عاجزانه‌مك حضور عالیٔ تاجداری‌یه ابلاغنه همم سامیهٔ وکالتپناهیلرینی رجا ایدرم . اثنای غیاب ثناوریده جوارده‌کی قره قولخانه طرفندن موضوع نقطه وساطتیله افراد بیتك دخول وخروجلرنده مشکلات واتمك وسود وسائر حوایج قابلرینك معاینه‌سی مثللو حالات وقوعی مسموع اوله‌رق محل مسافرتده قرنای حضرت پادشاهیدن راغب بك افندی‌یه بالمناسبه مسموعات محرره افهام اولندقده بونلر منحصراً بعض مأمورلرك فرط غیرتندن منبعث اولدیغی ایراد ایلشدر . ینه مار البیان نقطه طرفندن اولاد عاجزانه‌مدن برینك معلمی بولنان فرانسز موسیو لامبر ایله انکلیز خواجه‌سنك دخوللرینه ممانعت اولندیغی کبی فرانسه تبعه‌سندن اولوب بنده زاده‌لردن برینك خدمت تعلیمنده بولنان بر معلمهٔ معتبره دخی خانه‌مه کیرر ایکن اخراج وازعاج ایدلدیکی بعدالعوده قرین سمع تأسف اولدی .

مغایر رضای عالی وتبیینات محرره‌یه نظراً بعضلرك اثر فرط غیرتی اولمق لازم کلن شو شیلرکده نظر حقایق اثر خدیویلرینه ابلاغیله او مثللو آثار فرط غیرت

حقنده ایجاب حالك اجراسی منوط رأی سامیٔ وكالتپناهیلری بولنديغنك بيانى لازمه‌دن عد اولنور اولبابده »

فى٢٣ جمادى الاخره ٣١٣ و ٢٨ تشرين ثانى ٣١١

انكلتره سفارتی دخی دولت متبوعه‌سندن آلديغى امر اوزرينه خارجيه نظارتنه ١٣٧ رقمی و ٩ كانون اول ١٨٩٥ تاريخيله بر تقرير رسمى اعطا و بر صورتنی طرفمه تبليغ ايلدی. بوتقريرك صورتی آتيده درج اولندی :

Constantinople, le 9 Décembre 1895.

A Son Excellence Tevfik Pacha

Monsieur le Ministre,

Son Altesse Saïd Pacha ayant quitté l'Ambassade d'Angleterre et étant retourné chez lui en se fiant aux assurances de Sa Majesté le Sultan communiquées par Votre Excellence et le président du Conseil d'Etat aux Ambassadeurs le 5 courant. et transmises aussi par écrit à Son Altesse par le premier Secrétaire, j'ai l'honneur de Vous informer que j'ai reçu de mon Gouvernement les instructions d'exprimer â Votre Excellence son ferme espoir que Saïd Pacha jouira à l'avenir d'une liberté et d'une sécurité complète.

Je saisis etc.

(signé) PHILIPPE CURRIE

شوسرنوشتك خاتمه‌سندن اوله‌رق شونی درج ایتملی‌یم که انكلتره دولتنك مواعد صحابتنه ومسافرتم اوانندە سير فيليپ كوررى ايله ليدى كوررينك ابراز ايتدكلرى مآثر انسانيته ترتب ايدن حسيات شكرانى محافظه بنم وعائلهم ايچون وظيفهٔ دائمه اوله‌جقدر.

تفاصيل واسعه‌يی شامل اولان شوحادثه‌نك ماهيتنی ايكی كلمه ايله تعريف ايتمك ايستنيلورسه (كيد مغرض) ديمك لازم كلير. حرص مكايدى شونكله مقايسه ايتملى كه، توثيقات ملوكانه ومواثيق دوليه اوزرينه خانه‌مه عودتدن صكره وسائل اتهاميه تصنيعيله ينه اضرارمه سعى ايدلديكى وبرده اجنبی‌يه التجا خلاف شرع اولديغنه دائر مدعيات وافكار اسلاميه‌يی عليهمه اماله يولنده تشبثات وقوعبولديغی حتى اولبابده استفتا دخی واقع اولمش ايسه‌ده طرف شرعدن رد اولنديغى ايشيدلمشدی. واقعا عودتدن برچق سنه صكره ذات شاهانه‌نك نافعه ناظرى محمودپاشادن

نقلاً حکایه ایتدیکی فقره وسفارتده بولندیغم اثناده مابین باش کتابتندن آلنان تذکره دخی بو معنالری اشراب ایدییوردی : « شرع انور اسلام عندالضروره اباحهٔ محذوراته مساعد والجای ضرورتله اسلامدن نیجه کیمسه‌لر بلاد غیراسلامیه‌یه کیتدکلرینه نقول تاریخ شاهد اولدیغندن بو مرتبه غرضکارلغك موجبنی آکلایه‌مدم . صدددن خارج اولمقله برابر اول باول شوراسنی بیان ایده‌یم که، مسقط رأسم ارضروم اولوب عصبیت اسلامیه ایله متحلی اوله‌رق بیودم . والد واجدادم دخی انقره‌ده سبعه زاده نامیله اکثر افرادی علمادن بر عائلهٔ قدیمه‌یه منسوبدرلر . اوقاتی مأموریتلرده واستانبولده کچدیکی ایچون پدرمی یالکز طهرانه عزیمت وعودتنده کورمشدم . فقط انقره‌دن ارضرومه کلوب چوق زمان عائله نزدنده قالان وعلمادن بولنان جدم حسن افندی‌یی مدرکم . کرك آندن ، کرك وسائط سائره‌دن اخذ ایتدیکم تربیه قوی بر تربیهٔ اسلامیه‌در . اوجهتلرله‌درکه، عائله‌می آلوب تونس ، یکیشهر وامثالی سکنهٔ اسلامیه‌سی غالب اولان بر بلده‌یه هجرتمه موافقت اولنمسنی استدعا ایتمشدم. اوروپایه کیتمه‌یی بونك تعذری حالنده بالاضطرار تصور ایلمکده ایدم . اوحالده دخی مقصود بالذات بر مملکت معینه اولمیوب یالکز بورادن مباعدت اولمغله محلك تعیینی حصراً انتخاب وارادهٔ پادشاهی‌یه تعلیق اولنمشدی.

هیئت سفرانك اقدمی اولمق صفتیله انکلتره سفارتنده بنی کورمکه مأمور اولان آوستریا سفیری بارون دوقالیچك خارجیه نظارتنه ویردیکی تقریرده بونلره دائر تفصیلات و آوروپاده مملکت عثمانیه‌نك پولتیقه‌سیله اشتغال ایتمیه‌جکم حقنده تأمینات کوریلور . یوقاریده بیان اولندیغی اوزره بوتقریر ویرلدیکی کونك کیجه‌سی مابینده مجلس وکلا عقدیله موقع مذاکره‌یه قونلمش ایسه‌ده ایستیلان رخصت ویرلمه‌مش و آنی استحصال ایتمه‌دن کیتمکه ایسه حسب الموانع امکان حاصل اوله‌مامشدر .

محمود پاشانك قول مشروحنی تحریراً ابطاله لزوم کوردیکمدن بر مخطره یازمشدم. صورتی شودر: ١٣١٤ رمضاننك اون سکزنجی کوننك کیجه‌سی حضورعالیده مثولمده ذات‌شاهانه بیوردیلرکه: « محمود پاشا (نافعه‌ناظری) دییورکه، جلاد اوکنه اوطورملی ایدی‌ده فرار ایتمامِلی ایدی » محمود پاشا بو سوزی نه‌کبی بر حسیات سوقیله سویلدیکی بیلنه‌مز . لکن بیان ایتدیکی فکر ، معلومات خصوصیهٔ تاریخیه‌سیله قابل توفیق دکلدر . واقعا علوم دینیه‌یی اتقان وتاریخ عالمی استقراء ایتمکه مشار الیهك مسلك

ووقتى مساعد دكلسه‌ده صدر اعظملرك تراجم احوالنى حاوى اولان حديقة الوزرائى وذيللرينى اوقوديغنى ، آنلردن قصه‌لر نقل ايده‌كلمسى دلالتيله بيليرم سلطان احمد اول زماننده صدر اعظم وسردار اكرم ايكن فرار ايدن خليل پاشانك وعصر عثمان خان ثالثده كذلك مقام صدارتده اولديغى حالده فرار ايليان رامى پاشانك ترجمهٔ حاللرى حديقة الوزراده مندرجدر . علمادن تائب افندى مرحوم رامى پاشا ايچون ايجاب فرارده « الفرار مما لا يطاق من سنن المرسلين » مضمونيله استشهاد ايدر . بونى اولسون محمود پاشا تذكر ايتمامشمى ؟ اوت ، فرار سنت مرسلدر ، استعيذ باه « وجاء رجل من اقصى المدينة يسعى قال ياموسى ان الملاء يأتمرون بك ليقتلوك فاخرج انى لك من الناصحين فخرج منها خائفاً يترقب قال رب نجنى من القوم الظالمين » نبى اله ومظهر صفت كليم‌الله اولمغه مستعد (حضرت موسانك نبوتلرى نظم جليل ايله مبين اولان فرارلرندن صكره‌در) بر ذات مجتبى بحسب الظاهر تخليص نفس چارهٔ مشروعنه متوسل اولديغى حالده بزم كبى اضعف عباده بو حال نه‌دن روا كورلميور ؟ برده سفارتده مسافر بولنديغم اثناده باش كتابتدن آلنان تذكرهٔ مفصله‌نك بر محلنده « سفارت اجنبيه‌ده بولنلمسى نصوص قرآنيه واحاديث شريفه‌يه مغايردر ؛ بوندن طولايى علماى امت نظرنده نصل موقعده بولنمقده اولديغكز تأمل اولنمليدر » دينلمشدى . ذات اجنبيت فحش مطلق بناءً على هذا سفارت اجنبيه محل فحشا دكلدركه آكا مراجعتك نهى حقنده آثار بولنسون . لهجهٔ حاله نظراً بو تعبيردن مقصد غير مسلمه مراجعت ديمك اوليور ، وسفارت اجنبيه عباره‌سنى كاتبنك خطاسى عد ايتمك لازم كليور . مسئله‌يى بو جهتدن‌ده موازنه ايده‌لم : عندالاقتضا غير مسلمه مراجعت جائزدر . جائز اولمسيدى ، سيد الانبيا عليه اكمل التحايا افندمز سوريه‌يه سفر بيوردقلرنده نسطورا نام راهبله كورشمزلردى . واقعا اول حين ، زمان جاهليته مصادفدر لكن روح پاك ووجود تابناك محمدى آفرينشدن برى معززدر . « لولاك لولاك لما خلقت الافلاك » حديث قدسيسى ايله ثابتدركه ، آفرينش دخى وجود مبارك مصطفوى ايچوندر . لهذا زمان جاهليت اعتراضى وارد اولمز . خير البشر افندمزك بعدالبعثه كوردكلرى اذادن طولايى اعظم سكنه‌سى اول وقت اسلام اولميان مدينهٔ يثربه هجرتلرى ايسه محل عبرتدر . كله‌لم عظماى اسلامك غير مسلملرله تفصيل مناسباتنه : يارغار وخليفهٔ بزركوار اولان حضرت ابو بكر الصديق مشاهده ايتدكلرى اذا وعنادن

متأثر وحکمداری وسکنه‌سی اووقتده دخی خرستیان اولان حبشه هجرتی متصور اولوبده بعده برطرفدن آلدقلری تأمینات اوزرینه بو عزیمتدن فارغ اولمدیلرمی؟ بعثت حضرت نبویدن صکره بر خیلی صحابۀ کرام ینه حبشه التجا ایلدیلرکه، آنلردن یالکز اوچنك اسملرینی بیان، اثبات مطلبه کفایت ایدر.

ذوات عالیۀ ثلثه‌دن بری حضرت عثمان بن عفاندرکه، دین مبینه، اعتلای قوت اسلامیه‌یه بیوك خدمت ایتمشدر. مدت خلافتلرنده طرف غربیدن حدود فاسه، طرف شرقیدن حدود چینه قدر اکثر بلدانی ید اسلامیانه کچیرمشدر. دیکری سید الانامك کریمه‌لری وحضرت عثمانك زوجه‌سی رقیه رضی الله عنهادر. دیکری والده‌سی جناب رسالتمآبك خاله‌سی کندیسی حضرت خدیجة الکبرانك برادر زاده‌سی وحضرت ابو بکرك دامادی اولان زبیر بن العوامدرکه، ابتدا اسلامده سل سیف ایدن اودر. حبشدن عودتندن صکره دخی هپ غزالرده رسول اکرم ایله برلکده بولندی. بدر، احد، حدیبیه، خیبر، مکه، حنین، طائف غزوه‌لرنده ومصر فتحنده خدمات عظیمه‌سی سبق ایلدی. جنتله مبشر وفخر رسالت افندمزك «وان لکل نبی حواریا وحواریی زبیر بن العوام» حدیث شریفیله موقر اولمشدر. ایمدی کرك مشار الیهم، کرك سائر معلوم الاسماء صحابۀ کرام ملك حبشه التجا ودخالت وبر خیلی زمان حبشده اقامت ایلمدیلرمی؟ امام اعظم حضرتلرینك اعاظم تلامیذندن امام ربانی محمد بن الحسن الشیبانینك تصنیف ومجتهدین کرامدن محمد بن احمد السرخسی حضرتلرینك شرح ایلدیکی کتاب السیر الکبیرك (باب الاستعانه باهل الشرك) عنوانی حاوی اولوب (ان الله یؤید هذا الدین باقوامه لاخلاق لهم) یعنی الله تعالی بودینی آندن هیچ حصه‌سی اولمیان جماعتلرله تأیید ایدر، حدیث معجز بیانیله بدأ ایدن بابی ترجمه ایدرکن قرن سابق علماسندن فاضل محقق منیب افندی، ابواب سائره‌ده اولدیغی کبی بعض فوائد مهمه درج ایتمشدرکه، خلاصه‌سی شودر: ام سلمه رضی الله عنهادن مرویدرکه، ارض حبشه‌ده امنیت واطمئنان اوزره قرارمزده ارض مرقومه بزه خیردار، نجاشی دخی خیر جار اولمشدی. آنك ایچون زبیر بن العوام نجاشینك اعداسیله محاربه وآنلری تدمیر ایتدکدن صکره نجاشی کبی خیر جارك عندنده اقامت واستقرار ایلدك. عصر حضرت پیغمبریدن صکره اهل اسلامدن خرستیان حکومتلرینه التجا ایدنلرك حال وشانلری دخی مفصلات تواریخده موجود اولدیغندن تکرار

اقتضا ایتمز . بو عاجز ایسه انكلتره سفارتنه ملتجی صفتیله دكل مسافر اوله‌رق كیتمشدی . انكلتره دولتی دخی آنی مسافر دولت نامیله قبول واعزازه امر ویرمشدی حالبوكه عبد عاجزله بینلرنده نسبت اولمیان عظما یوقاریده‌كی امثالدن قطع نظرله التجایی بیله اختیار ایتمش اولدقلرینی معترضه آكلاتمق ایچون ایكی بیوك ذاتی ارائه ایله اكتفا اولنور . بری فاتح كبی وجودی بو دولته فخر وظفر محض اولان حكمدار عالی تبارك ولد فاضلی سلطان جم ، دیكری پورتكیز قرالنه دخیل اولان فاس پادشاهی شریف محمد مستنصردر . شایان اخطاردركه شهزاده جم نفسنجه ملاحظهٔ خطردن زیاده حرص قدرتله بوحركتده بولنمش واون سنه آوروپاده امرار ایام ایدرك نهایت اوراده یعنی دار غیر اسلامده ختم حیات ایتمش ایكن ، سلطان بایزید وعصری علماسی مشار الیهی مؤاخذه وتعییب ایتمدیلر . بایزید ثانی ممالكه ارسال ایتدیكی مناشیرده شهزاده‌نك نامنی رحمتله ذكر ومؤذنینك معابدده صلاخوان اولملرینی حكامه امر ایلدی تفصیلی بیلنمك ایستنیلور ایسه‌فریدون منشآتنده موجود صور اوامره مراجعت اولنور. آرتق بویله‌بیوك‌مقایس امثال وار ایكن كوچك‌درجه‌لره اینمك مثلا مدحت پاشانك فرانسه قونسلوسخانه‌سنه یاخود بوندن برایكی هفته مقدم (سنه ١٨٩٦) زنكبار پادشاهینك آلمانیا قونسولا- توسنه التجالرینی مثال كوسترمك‌لازم كلمز. قالدی كه، بعضاً آوروپا ارباب سیاستنی تقلید ایتمك ایسته‌ین ذوات دول غربیه رجالندن ملتجیلر بولندیغنده متردد ایسه‌لر بونك امثال كثیره‌سنی تفصیلدن صرف نظرله عصر حاضر اوائلنده برنجی ناپولیونك یوز كون حكومتنك سقوطی اوزرینه انكلتره‌یه التجایه حاضرلنمسنی وفرانسه قراللرندن اون یدنجی لوئینك انكلتره‌یه التجا ایلمسنی، مشهور پرنس مترنیخك نفسی معرض خطرده دكل ایكن یعنی قانون اساسی‌یی استحصال ایچون اجتماع ایدن ویانه خلقی مبعوثلرینك استحصال مطلبله دائرهٔ سكوته رجوعلری اوزرینه كندیسنجه هیچ بر تهلكه قالمامش ایكن مخاطره ملاحظهٔ دورا دوریله اوكون لوندره‌دن قاچمسنی وبرچوق سنه‌لر فرانسه‌نك خارجی پولتیقه‌سنی اداره ایتمش اولان مشهور كیزونك كذا مؤخراً انكلتره‌یه التجا وهجرت وبرخیلی زمان لوندره‌ده اقامت ایتمش اولمسنی بیان ایله اكتفا ایدرم. الحاصل اسباب اضطراریه ظاهر اولنجه هجرتی یاخود معترضك تعبیرنجه فراری ویاخود التجایی اختیار مدخول اوله‌مز . محمود پاشانك تعبیری وجهله جلاد اوكنه اوطورمه‌یی فراره ترجیح ایتمكی شریعت وشرعك مبتنی اولدیغی عقل وحكمت

قبول ايليه‌مز. شو تفصيلات مجرد تنوير افكار و تذكرهٔ مبحوث عنهانك فقراتندن برى كه، سفارت اجنبيه‌ده اقامت نصوص قرآنيه واحاديث شريفه‌يه مغاير اولديغى عباره‌سنى حاويدر. بونده‌كى خطايى اظهار ايچون ايراد اولنمشدر. يوقسه بر مسلمك اراضىٔ غير اسلاميه‌يه هجرتنده هيچ بر مانع شرعى بولنمديغى حديث صحيح ايله قطعياً ثابتدر. بخارىٔ شريف شرحى (عينى‌ده) ده باب من الدين الفرار من الفتن (عمدة القارى) ده فتنه‌دن احترازاً سلفدن بر جماعتك اختيار غربتله وطنلرينى ترك ايتدكارى حتى حضرت عثمان رضى‌اه عنهك حادثهٔ معلومه‌سى صره‌سنده سلمة بن الاكوعك دخى مدينه‌يى ترك ايله ربذه نام قريه‌يه خروج وفرار ايلديكى مذكوردر. شرح مذكورك بو بابنده بر چوق تفصيلات موجوددر. « انما الاعمال بالنياة » حديث شريفى شرحنده (عمرو بن العاصدن مروى اولان حديثدر) جاء رجل اعرابى فقال يارسول‌الله اين الهجرة اليك حيث كنت ام الى ارض معلومةٍ ام القوم خاصةٍ ام اذا مت انقطعت. قال فسكت رسول‌الله (صلعم) ساعةً ثم قال (اى النبى) اين السائل عن الهجرة قال (اى الاعرابى) ها اناذا. قال (صلعم) اذا اقمت الصلوة واتيت الزكوة فانت مهاجر وان مت بالحضرمة يعنى ارضاً باليمامة لما رأى رسول الله صلى‌الله عليه وسلم مانزل بالمسلمين من توالى الاذى عليهم من كفار قريش مع عدم قدرته على انفاذهم مماهم فيه قال لهم (تفرقو فى الارض فان الله تعالى سيجمعكم) قالو الى اين تذهب قال (ههنا) واشار بيده الى جهة ارض الحبشة وفى روايةٍ قال لهم (اخرجو الى جهة ارض الحبشة فان بها ملكاً لايظلم عنده احد) اى وهى ارض صدق (حتى يجعل‌الله لكم فرجاً مما انتم فيه) انتهى.

سياق احواله نظراً بوندن صكره خدمت وطنده بولنمق بكا ميسر اولميه‌جقدر بناءً عليه تواريخ مختلفه‌ده سبق ايدن صدارت مأموريتلرينك وهر برنده تخالف افكار ظهوريله وقوع بولان استعفالرمك تاريخلرينى واسلاف واخلافمك اسملرينى زيرده بر جدول ايله بيان ايلدم .

دفعه	دفعات مختلفه‌ده خدمت وكالته مأموريت تاريخلرى	انفصال تاريخلرى
١	٣ ذى القعده سنه ١٢٩٦ و ١٦ تشرين ثانى ١٢٩٥	عن رجب سنه ١٢٩٧ و ٢٧ نيسان ١٢٩٦
٢	٧ شوال سنه ١٢٩٧ و ٣١ اغستوس ١٢٩٦	١٣ جمادى الاخره سنه ١٢٩٩ و ١٩ نيسان ١٢٩٨
٣	٦ شوال سنه ١٢٩٩ و ٣٠ حزيران ١٢٩٨	١٩ محرم سنه ١٣٠٠ و ١٨ تشرين اول ١٢٩٨
٤	٢١ محرم سنه ١٣٠٠ و ٢٠ تشرين اول ١٢٩٨	١٥ ذى الحجه سنه ١٣٠٢ و ١٢ ايلول ١٣٠٠
٥	١٥ ذى الحجه سنه ١٣١٢ و ٢٨ مايس ١٣١١	١٣ ربيع الاخر سنه ١٣١٣ و ٢٢ ايلول ١٣١١

مدت مأموريت			مدت معزوليت		دفعهٔ استعفا	استعفا تاريخلرى	ملاحظات
گون	آى	سنه	گون	آى			
٢٧	٧				١	٢٥ صفر سنه ١٢٩٧	سلف عارفى پاشا خلف قدرى پاشا
٦	٧	١	٦	٣	٢	٢٢ و ٢٣ ذى القعده سنه ١٢٩٨	سلف قدرى پاشا خلف عبد۔ الرحمن پاشا
١٣	٤		٢٣	٢	٣	٨ مارت سنه ١٢٩٩	سلف عبدالرحمن پاشا خلف احمد وفيق پاشا
					٤	١٠ « «	
					٥	٣٠ تشرين اول سنه ١٢٩٩	سلف احمد وفيق پاشا خلف كامل پاشا
٢٣	١١	٢			٦	٣١ كانون ثانى « «	
					٧	٢٥ شباط «	
					٨		سلف جواد پاشا خلف كامل پاشا
٢٨	٣				٩	٥ كانون اول سنه ٣١٨	
					١٠	٧ « «	
					١١	٢٧ « «	

يدی سنه صكره دفعهٔ سادسه اوله‌رق صدارته كلنمش واون درت آی صكره استعفا ايدلمشـدر بودفعه‌ده بش سنه قدر معزول قالنوب يدنجی دفعه هيئت وكلا رياسـتنه عودتله مشروطيت اعلان قلنمشـدر بناءً عليه يوقاريده‌كی جدوله تكمله اولمق اوزره جدول آتی تذييل اولندی .

دفعه	دفعات مختلفه‌ده خدمت وكالته مأموريت تاريخلری	انفصال تاريخلری
٦	٦ شعبان سنه ١٣١٩ و ٥ تشرين ثانی ١٣١٩	٥ شوال سـنه ١٣٢٠ و ١ كانون ثانی ١٣١٩
٧	٢٢ جمـاذی الاخره ١٣٢٦ و ٩ تموز ١٣٢٤	٢٣ رجب ١٣٢٦ و ٢٣ تموز ١٣٢٤

مدت مأموريت گون	مدت مأموريت آی	مدت مأموريت سنه	مدت معزوليت آی	مدت معزوليت سنه	استعفا دفعه	استعفا تاريخلری	ملاحظات
١٠	٢	١			١٢	٢٩ كانون اول سنه ٣١٨	سلف رفعت پاشا خلف فريد پاشا
١٥	٠				١٣	٢٢ تموز سنه ٣٢٤	سلف فريد پاشـا خلف كامل پاشا

اخطار — صـوك ايكی مأموريته عائد احوال وحادثات ايله وثائق لازمه خاطراتمك ايكنجی واوچنجی جلدلرنده مندرجدر .

وثائق

متن خاطره‌ده بیان اولنان وثائقك صورتلری عیناً وصره رقملریله آتیده درج ایدلمشدر .

(ص) حرفی وثیقه‌نك متعلق اولدیغی ماده خاطره‌نك قاچنجی صحیفه‌سنده ذکر اولندیغنه اشارتدر

[ص ٤ نومرو ١]

قره‌سی متصرفی اسبق بهجت پاشانك بالیکسری عبا خانه‌سی ومواد سائره‌جه روایت اولنان سوء استعمالات وارتکاباتنی وکمر ادرمید قضاسی مدیری حاجی شیخ افندی حقنده عرض اولنان شکایاتی تحقیقه مأمور اولان مجلس والا محاکمات دائره‌سی مضبطه اوطه‌سی خلفای متحیزانندن سعید بك افندی یدینه تعلیمنامه‌در.

محمد فؤاد
وزیر اعظم

بهجت پاشا [١] اداره‌سنده عباخانهٔ مزبورده سنوی نقدر عبا اعمال ایتمش وانك نه مقدارینی مرتبات عسکریه‌یه محسوباً بوطرفه کوندروب نه قدرینی فروخت ایلمشدر اعمالاتك بهر طوپی مع‌مصارف قاچ غروشه مال اولمش وفروخت ایتدیکی عبانی نه‌قدره صاتمشدر وشو ایکی عبانك تفاوت قیمتی نه‌در عباخانهٔ مزبور ایچون مرتب اولان اعلا یپاغی صاتدیغی عبایه صرف واستعمال اولنوب مرتبات عسکریه‌یی دباغ اصنافندن آلدیغی کرچلی اویغونسز یپاغیدن اعمال ایلدیکی واقعمیدر واقع ایسه مرتب اعلا یپاغینك بشقه واویغونسز یپاغینك بشقه اوله‌رق اولوقتك فیئات رایجه‌سیله بهالری وعندالموازنه فرقلری نه‌یه بالغ اولور ؟ خدمات اعمالیه‌ده تحییاً استخدام ایتدیکی عساکر ضبطیه نه مقداردر . دفتر مصارفه ادخال ایلدیکی قاچ کشیدر واختلاس ایدیلان معاشلری قاچ غروشدر بورالری متصرف لاحق

[١] بهجت پاشا صدر اسبق رشید پاشانك مقبل ومتنفذ بر مهرداری ایدی متبوعنه اغتراراً وکلایی وخصوصا عالی وفؤاد پاشالری دلکیر ایتمشدی .

سعادتلو عارف پاشانك مقتضای درایتی اوزره دسترس اولمش اولدیغی ادارهٔ سابقه دفاتر واوراق قیودیه‌سنه وعباخانه‌نك خدمات اصلیه وفرعیه‌سنده قوللانلمش واخذ واعطا جهتی وجهات سائره ایله کسب معلومات ایتمش اولان بیغرض ارباب وقوفه حسن مراجعتله تحقیق واو مقوله‌لرك بیان ایده‌جکلری معلومات کتب وتحریر اولنه‌رق کندولری بردرلو وحشته دوشورلمکسزین اعطای تأمینات وتدابیر سائره ایله تحت مهر وامضالرینه ویاخود شهادت مجلس آلتنه آلنه‌جقدر . بو تحقیقات رؤیت حساب ایله مختلط اولمسی امر طبیعی ایدوکندن وقره‌سی سنجاغنك مالیه خزینهٔ جلیله‌سندن مأمور مال کاتبی ورفقاسی اولوب یالکز عباخانه امور حسابیه وتحریریه‌سنده قوللانیلور کتبه دخی اولمسی لازم کله‌جکندن بونلردن بهجت پاشا ایله اختلاساتده مشارکتی ویاخود آنك طرفداری اوله‌رق ستر مساویسنه مجبوریتی اولمیان بر ویاخود بر قاچ مؤتمن کیمسه حسابه دائر اوله‌جق معاملاتده برابر بولندیریلوب لازم کلان دفتر وحساب پوصله‌لری آنك معرفتیله ترقیم قلنه‌جقدر .

مأمور مومی الیه یدینه اعطا بیوریلان امرنامهٔ سامیده مندرج اولدیغی وجهله صندرغی قضاسنده کائن عثمانلی قریه‌سنده وقوعی ادعا اولنان قتل وضایعات کیفیتندن طولانی اسامیسی محرر اولان اهالیٔ قریه‌دن حکم اولنان تضمین ماده‌سی حقنده اهالیٔ مرقومه‌نك ادعالری بشقه وبهجت پاشانك افاده‌سی بشقه اولوب اخلافی زمانلرنده بو ماده‌یه دائر ورود ایدن مضبطه‌لر مألی دخی اهالیٔ مرقومه‌نك مغدوریتنی اشرابه دائر اوله‌رق هر نه مطالعه‌یه مبنی ایسه ایضاحات کافیه‌یه کیریشلمامش اولمغله اولا ادعا اولنان قتل ماده‌سی نه وجهله وقوعه کلمشدر . رأس لوانك مجلس ومحکمهٔ شرعیه‌سنده وبهجت پاشادن مدور دفاتر ومحرراتدن بوکا دائر قید و اوراق تحری اولنه‌رق بولنه‌بیلدیکی حالده نظامات مرعیه‌یه موافق واعتباره شایان ایسه اوزرینه ترتب ایده‌جك حکم مضبطه‌یه ربط اولنه‌جقدر . او مقوله قید و اوراق بولنه‌مدیغی حالده واقعهٔ مزبوره‌ده قریه‌ده بولنان یرلو ویبانجی بیغرض ارباب وقوف جلب ایله نائب ویاخود مفتی افندیلر معرفتلریله مجلسجه بر قاعده تحلیف اولنه‌رق استنطاقلری اجرا وهر برلرینك تقریرلری بشقه بشقه ضبط ومهر وامضالریله تصدیق ایتدیرلدکدن صکره مسئلهٔ تضمین ضایعات ماده‌سنه انتقال ایتدیریله‌رك ضایعات مزبوره‌یه دائر مقدما برکونه تحقیقات سبقت ایتمش ایسه آنك اوراقی بولدیریلوب شرعاً ونظاماً اثباته کافی اولدیغی صورتده بو دخی

بشقه‌جه مضبطه‌یه ربط ایدیله‌جکدر اولمدیغی حالده بو دخی جلب اولنان بیغرض ارباب وقوفدن بعدالتحلیف اصول استنطاق اوزره استفسار وکذلك ضبط وتصدیق ایتدیریله‌رك تضمینات مزبوره‌ده مدعینك حقسزلغی تبین ایدرسه اولزمان رسماً قبول اولنمیه‌رق اصل ضایعاتك صاحبی اولمسی لازم کلان شخص جلب ایله جهت استحقاقی سؤال ایدیلوب ادعایه قیام ایدرسه اقامه ایده‌جکی شهود بالاستماع اقتضای شرعی ونظامیسی اوزره اعلام ومضبطه‌سی تنظیم قلنه‌جقدر .

شو تحقیقات آره‌سنده انکلتره قونسلوسی [١] ادعایه قیام ایدر وبوماده‌یی رؤیت ایتدیرمامك ایسترسه بو مقوله حقوق هر دولتده یا شرعاً ویانظاماً حکم اولنوب تضمینات ایسه شونك ایکیسیله‌ده ثابت ومحکوم اولنمیه‌رق بهجت پاشانك سؤ اجرا آتندن عبارت اولمغله کندوسی بونك ضمننده جزا کوردیکی ودها کوره‌جکی ومحلنجه مأذونیت ومأموریت یالکز تحقیقات ومحاکمه دائر اوله‌رق فعلیاتی دولتجه باب عالیجه بیلنه‌جك شی ایدوکی وحکم سابقه‌سنده اتخاذ اولنان امر نامهٔ سامی هر درلو قیود احترازیه‌یی جامع بولندیغی حسن صورتله تبین ایدرسه اهالیٔ مرقومه نوجهله ونقدر مدت حبس ایدلمش وشو سند اللرندن نصل آلنمشدر بورالری اولزمان خدمت ضبطیه‌ده بولنانلردن وسائر بیغرض ارباب وقوفدن تحقیق اولنوب وقوعبوله‌جق افاده‌لری کذلك اعطای تأمینات وتدابیر سائره ایله تحت تصدیقلرینه ویا شهادت مجلس التنه النه‌جقدر . بهجت پاشانك شو اجرایه جرأتی بر کونه ارتکاب تحتنده‌میدر یوقسه آخر غرضه مبنیمیدر وعلی کل حال بو ایشی کندو کندوسنه‌می یاپمشدر ویاخود آخر بر مشوق وشریکی وارمیدر بورالری‌ده متصرف پاشا ایله [٢] مأمور مومی الیه آره‌سنده محرمانه تحقیق ایدیلوب تبین ایده‌جك حالك مرتبهٔ ثبوته کتورلمسی قابل وتهمت مشارکت

---

[١] بو قونسلوسك بهجت پاشا ایله بالاتفاق کوی اهالیسنه عموماً بغیر حق قسامه حکم ایتدیردیکی وآنك متابلنده اهالیٔ قریه‌نك چفت وادواتنه قدرماللرینی صاتدیردیغی وتأدیهٔ دین ایتمیانلرك حبس مدید ایله مقهوراً وفاتلرینه سبب اولدیغی اثنای تحقیقاتده تبین ایتمکله مجلس والا کندیسنه کورك جزاسی حکم ایتمشیدی عالی پاشانك خارجیه نظارتنده سفارته واقع اولان تبلیغی اوزرینه او جزایی شخص محکوم حکومت حبسخانه‌سنده چکمشدر .

[٢] متصرف داماد نوری پاشانك پدری عارف پاشا ایدی اثنای تحقیقاتده انك دخی سوء اداره‌سی تبین ایتمکله عزل اولنمشدی .

مأمورين اجنبيه‌يه غير شامل ايسه اولزمان تحقيقات رسميه‌سی دخی اجرا ايديله‌جكدر .

مأمور مومی اليه باليكسری‌يه وصولنده كمر ادرميد قضاسی مديری حاجی شيخ افندی‌يه دائر اولان امرنامهٔ سامی‌يی متصرف مومی اليهه اعطا وبونلر حقلرنده لازم كلان تحقيقاتی متصرف مومی اليهله بالاتحاد وبالمذاكره اجرا ايده‌جك وبر طرفدن دخی مدير مومی اليه حقنده شكايتنامه‌لری كتورن ديمتری فوتينك محرمانه معلوماتنه مراجعتله مدير مومی اليه حقنده بيغرض وبيطرف ارباب وقوفدن ومرقوم ديمتری فوتينك ارائه ايده‌جكی موثوق الكلم قضاء مزبور اهالئ مسلمه وغير مسلمه‌سندن تحقيقات خفيه‌يی ايفا ايدرك مدير مومی اليهك كلی وجزؤی حركات غير مرضيه‌سنه وبرائت ذمتی انها اولنمدی اثر صحابت اولديغنه علم واطلاع حاصل ايدرسه مقتضای درايتی اوزره بونلرك صورت ثبوتنه قاعدهٔ مرعيه‌يه توفيقاً بركونه طريق امكان مطالعه وترتيب ايده‌رك واله كتيره‌جكی شهود وبينات ايله مدعيلردن تأمينات كافيه آله‌رق بهجت پاشا ماده‌لرينك ختامی عقبنده مدير مومی اليهه دائر اولان امرنامهٔ سامی‌يی متصرف مومی اليهه ابراز ايله افندئ مومی اليه مديرلكدن عزل ويرينه وكالةً ديكری تعيين ايتديريله‌رك كنديسی تحت المحاكمه رأس لوايه جلب ومشتكيلرندن موجود اولانلری اظهار وماعداسی احضار ايله رأس لواده اولان طرفدارلرينك غيريلرندن بر قوميسيون تشكيل ايديله‌جك وبونك حقنده اولان شكاياتك بر طاقمی مظالم واعتساف جهتی وجهات سائره‌دن ناشی حقوق عباده وديكر نوعی حقوق ملتزمهٔ خزينهٔ جليله‌دن اولان اراضئ محلوله‌يه دائر اوله‌رق حقوق عبادك ظاهره اخراجيله رفع تعديات خصوصی سلطنت سنيه‌نك ذمت همت عادله‌سنه مترتب اولديغی كبی اراضئ محلوله كيفيتی دخی برزماندن بری نيجه اختيار تكلفات وتأسيس نظامات ايله اصلاحنه اوغراشيلان وخزينهٔ جليله‌نك واردات حقيقيه‌سندن اولان بر مادهٔ معتنابها اولديغندن اجرای تدقيقاته كماليله اعتنا اولنوب اراضئ مزبوره‌يه طالبلرينك ويره‌جكلری وسائر بيغرض ارباب وقوف ومعلوماتك بيان ايده‌جكلری قيمت حقيقيه ايله مدير مومی‌اليهك ارائه ايلديكی اثمان فاسده موازنه اولنه‌رق وفسادك صورت جريانی قيود محليه وافادات سابقه ايله تبين ايتديريله‌رك بوماده ضمننده حكومت محليه مخاصمه‌سيله وحقوق عباد ايچون مدعيلری خصومتيله مدير مومی‌اليهك قوميسيون مذكورده بالتدقيق محاكمه‌سی اجرا وواردات

عشريه ورسومیه‌نك موجب شكايت اولان معاملات تحصيليه‌سى ضبط واوامر شريفه‌سى ونظامنامه‌لريله بالتطبيق وقوعه كلن مظالم مرتبهٔ ثبوته ايصال ايله اصولنه تطبيقاً استنطاقنامه‌لرى ومضبطه‌سى تنظيم قلنه‌جق وصكره مجلسه دخى تصديق ايتديريله‌جكدر وينه مومى اليهى حمايت داعيه‌سيله شواجرآته ايقاع مشكلات ايدنلر اولورسه مسئوليت شديده‌يه مظهر اوله‌جقلرى كندولرينه تفهيم ايديله‌رك متنبه اولمدقلرى حالده درحال اسم وشهرتلريله كيفيت بو طرفه بيلديريله‌جكدر بويله اولميوبده ايجاب ايدن تحقيقات حكمنجه مدير مومى اليه حقنده عرض اولنان شكاياتده اساس صحيح بوله‌مز اجرا اولنه‌جق شكاياتدن برائت ذمتى اشعار اولنمسى اثر صحابت اولمدينى آكلاشيلور ايسه چونكه مدعيلر بوشكايتى بطريقخانه وساطتيله رسماً عرض ايدرك ادعاده اصرار ايتملرينه ومجلس لوايه عدم امنيت عرض و بيان ايله بويله بر مأمور مخصوص دخى طلب ايتملرينه مبنى مير مومى اليهك مأموريتى بى اثر قالمامق وكندولرينه قناعت كلمك اوزره مدير مومى اليه مأموريتندن اول عزل اولنميوب موقتاً كتورديله‌رك وينه طرفدار عد ايتدكلرى كيمسه‌لرك غيريلرندن بر قوميسيون تشكيل ايديله‌رك مدعى ومشتكيلر ايله محاكمهٔ رسميه‌سى بالاجرا برائت ذمتى تقرر ايدرسه محلنه اعاده واصولى وجهله استنطاقنامه‌لريله مضبطه‌سى ترقيم وكذلك مجلس لوابه تصديق ايتديريله‌جكدر .

كرك بهجت پاشا و كرك حاجى شيخ افندى ماده‌لرنده شرح اولنان مطالعات دائرهٔ محاكماتجه كوريلان اوراق ايله مدعيلرك افادات واقعه‌سندن استحصال اولنان معلوماته كوره غياباً تخطر اولنان تدابير تخمينيه‌دن عبارت اولمغله مطالعات مزبوره مأمور مومى اليهك كسب معلومات ايده‌جكى ايجابات موقعيه‌يه اساساً توافق ايتمزسه اسبابى بيان اولنه‌رق درحال استيذان اولنه‌جقدر . بويله اولميوبده بعض فروعاتده عينى عينيله اجرايه قابليت كوريلورسه مأمور مومى اليهك مقتضاى درايتى اوزره ايجابنه كوره حركته ولزومى حالنده بالذات قضاء مزبوره عزيمته مأذون اوله‌جقدر .

فى ١٢ ذى‌الحجه سنه ١٢٧٨ مجلس احكام عدليه

شروانی رشدی پاشانك مالیه نظارتنده بولندیغی اثناده مشار الیهه ویردیکم لایحه

[ص ٥ نومرو ٢]

تحریر اصولنك لزومی سكسان بش سنه‌سنك اعلان اولنان دفتر موازنه‌سنده التی یوز یكرمی اوچ بیك درت یوز كیسه اولدیغی كوستریلن عمومی ویركو بر وقتدنبرو تأسیسنه تشبث قلنان تحریر اصولی اقتضاسنجه قطعهٔ حجازیه وعراقیه‌دن ماعدا ولایتلرده املاك ویركوسنه منقلب اولمشدر .

تحریر تعلیماتی اقتضاسنجه املاك ویركوسی قیمت وایراد نسبتیله طرح اولنمق لازم كلیر ایسه‌ده ممالك محروسه‌ده تحریر املاك اصولنه مباشرت اولنه‌لی اون ایكی سنه اولمش ایكن قیمت وایراددن نصل نسبت اوزرینه ویركو آلنه‌جغنه دائر هنوز بر نظام یاپلمامشدر . حالبوكه عند عالیٔ خدیویلرنده مستور اولمدیغی اوزره هر دولتده اشبو تحریر املاك اصولی وویركولرك تصحیح وتعدیل نسبتی ادارهٔ ملكیه‌جه اك مهم برمسئله عد اولندیغندن موازنهٔ مالیه‌یی خللدن محافظه وتبعه‌نك تكالیفنی استطاعت وثروت شخصیه ایله بالتوفیق بنای عمران ملكی تزلزلدن وقایه ایتمك ایچون ویركولر حقنده متعدد ومتنوع ومعتدل ومصیب نظاملر تأسیسنه چالیشلمقده‌در .

اكرچه بروسه ویانیه قصبه‌لری ایچون اون سنه اول نمونه شكلنده یاپلمش اولان قاعدهٔ تحریریه‌یی متضمن اولان تعلیماتك بر فقره‌سنده تحریردن صكره داخل قصبه‌ده مجدداً بر بنا انشا اولنور ایسه قیمتندن بیكده ووارادات سنویه‌سندن یوزده درت غروش رسم النمسی محرر بولندیغندن مؤخراً او فقره‌نك حكمی تعاملاً كافهٔ مسقفات واراضینك ویركوسنه اساس اتخاذ اولنمش یعنی الیوم هر ولایتده ویركونك صورت تقدیری ایكی قصبه ایچون نمونه حالنده یاپلمش اولان نسبت اوزرینه جریان ایلمكده بولنمش ایسه‌ده بویله ایكی محلك حالی ممالك دولت علیه‌یی تشكیل ایدن ولایات وسیعه‌نك ویركوسنه مقیاس عمومی اتخاذینه صالح اوله‌میه‌جغی محتاج عرض وبیان دكلدر .

تجارت وزراعتی واسع اولان یرلر ذکر اولنان قاعدهٔ نسبیه‌یه تبعیت ایدن مقدار داخلنده ویرکو اعطاسنه مساعد اولسه بیله بعض ولایاتك حالی بوکا متحمل اولمدیغی محتاج تعریف دکلدر بناءً علیه جدوللرده کوستریلن ویرکولرك هر سنه بقایاسی تحصیلاتنه غالب کلمکده‌در. مع مافیه قیمت وعقار وتمتع ویرکولریله مکلف اوله‌جق املاك واشخاصك اکثر محلده واغلب احوالده تمیز انواعنه مدار اولمق ایچون تعاملاً دخی قاعدهٔ متحده اولمدیغندن بو شیلرده اجتهادات مختلفهٔ مأمورین قانون مقامنه قائم اولمشدر .

قیمت وعقار تقدیرینه واسطه اولان تخمنلرك کشف وتخمینی ایسه مفهوم تعلیماته کوره قطعی ولایتغیر اولدیغندن شخص مکلف ملکنه تخصیص اولنان ویرکونك بالاده مذکور نسبت متعامله دائره‌سنده بیله اولسون مقدار وکمیتنده عدم اعتدال مشاهده ایدرسه تخمین مأمورینك حکمنی استینافه مقتدر اوله‌میور. نسبت متعاملهٔ مبحوثه حکمنجه کافهٔ اصنافك تمتعاتندن دخی سنوی یوزده اوچ غروش ویرکو آلنمق لازم کلور ایسه‌ده منطوق تعلیماته کوره تمتعاتك مقداری یا شخص متمتعك ویاخود حالنه واقف اولان ایکی کمسه‌نك افاده‌سنه مستند اولمق لازم کلوب حالبوکه نه بر آدمك تمتع صحیحنی بیان ایله بالذات ویرکوسنی تزیید ایتمسنك نه‌ده بر شخصك کشف وتقدیر تمتعنده شخص آخرك رأیی مصیب ومقبول اوله‌بیلمسنك احتمالی اولمدیغندن شو قاعده تمتعات ویرکوسنی کلیاً نا تحصیل بر حاله القا ایلدیکی عندالتدقیق ثابت اولور .

اجنبیلرك ممالك اجنبیه‌دن کتوروب صاتدقلری اشیادن عهداً کمرك رسومندن بشقه بر رسم وویرکو ویرمامکه صلاحیتلری وار ایسه‌ده صنایع وتجارت داخلیه ایله‌ده مشغول اولانلرك اهالئ اصلیه‌نك مکلف اولمدیغی ویرکویی ویرمکه مجبور بولندقلرینی سفارتلری دخی قبول ایتمشدر . حتی بر ارالق دول معظمه سفارتلری بالاده‌کی نسبت غیرمستقیمه‌یه باقه‌رق بو نسبت باقی اولدقجه تبعهٔ اجنبیه‌نك تمتع ویرکوسنی تأدیه‌یه اجبارلری قابل اوله‌میه‌جغندن بحثله باب عالی‌یی نسبت مذکوره‌نك تصحیحنی مذاکره‌یه دعوت ایتمشلردی .

نسبت مشروحه‌نك تصحیحی حالنده ولایتلردن صرف نظر یالکز پایتختده‌کی اجنبیلرك ویرکوسی خزینهٔ دولته بیوك بر منبع واردات اوله‌جغنی تعریف اقتضا ایتمز .

اصول معروضه‌نك عمومنه ترتیب ایدن اصلاحات دخی آتی الذکر مسائل اساسیه ومحدوده‌دن عبارت کورینور .

اولا   املاك ویرکوسنجه صحیح بر نسبت اتخاذی .

ثانیاً   املاك ویرکوسنه اساس اولان تقدیر قیمت اصولنك اصلاحی .

ثالثاً   تمتعات ویرکوسنك استیفاسنده مشهود اولان تعسرات کلیه‌یی ازاله وتبعهٔ اجنبیه‌یی دخی بحق بوکا اجبار ایتمك ایچون بو ویرکونك اصول مشوشهٔ حاضره‌سنك اصلاحی .

رابعاً   مادامکه هر دولتده مصارفك محوری واردات وواردانك مجرای اصلیسی ویرکو وویرکونك مقیاسی ثروت اهالیدر بونلرك آثار ونتایجی دخی متسلسلاً یکدیکرینه مربوط بولنمق طبیعی اولمغله ثروت اهالی ایله متناسب ویاخود اصول جبایت واداره‌سی قواعد مشروعه‌یی ضامن اولمیان ویرکولرك موسم وزماننده تحصیلی قابل اوله‌میه‌رق وبو دخی خزینهٔ دولتی انواع مشکلاته اوغراده‌رق تسویهٔ مصارف مبرمه ایچون سائر سرمایه‌لره مراجعتدن ویاخود مکلفین حقنده وسائط جبریه استعمالیله امحای استطاعت عمومیه‌دن نصل نتایج مضره حادث اوله‌جغی تعریفدن مستغنی وبزده ویرکو حقنده متعامل اولان اصول ایسه بالاده‌کی اساسلرك شهادتندن بشقه مضراتنك تشریح وتدقیقیله دخی ثابت اوله‌جغی اوزره تأمین مقصدده غیر کافی اولدیغندن ویرکونك ادارهٔ عمومیه‌سنجه اساسلی ومکمل بر قانون تأسیس ونشری تحت وجوبده‌در .

اسعد پاشا صدارتنده قلمه آلدیغم استیذان تذکره‌سی

[ص ۷ نومرو ۳]

کچنده عرض وتقدیم اولنان دفتر موازنهٔ عمومیه‌دن محاط علم عالی بیورلدیغی اوزره طقسان بر سنه‌سی بودجه‌سنده بش ملیون لیرا آچیق ظهور ایلمش اولدیغندن کرك بونك قپادلمسی [۱] وکرك معاملات عمومیهٔ مالیه‌نك مجرای انتظام وصلاحه

[۱] واردات ۴۷۷۶۵۸۰ کیسه ایدی ۱۳۸۸۳۹۴۰ عثمانلی لیراسی (۱۰۰ غروش حسابیله)
مصارف ۵۷۸۵۸۱۹ « « ۲۸۹۲۹۰۹۵ « «
آچیق ۱۰۰۹۲۳۱ « « ۲۰۴۶۱۵۵ « «

ارجاعی تدابیری میانهٔ بندکانه‌مزده عریض وعمیق مطالعه وتدقیق ایدلمکده اولدیغندن نتایج مذاکرات صره‌سیله عتبهٔ علیای جهانبانی‌یه عرض وافاده اولنه‌جق ایسه‌ده قومیسیونجه اتخاذ اولنان خط حرکت بالطبع بر طرفدن تزیید واردات ودیکر طرفدن تنقیص صرفیات اسبابنه معطوف اولمق لازم کاوب شو ایکی امر اهمك مشکلاتدن مصوناً حیز حصوله کلمسی ایسه زوائد وارداتك کچنده موهبت پیرای صحیفهٔ سنوح اولان امرو فرمان همایون جناب جهانبانی مقتضیات اصابت آیاتندن اولدیغی اوزره ثروت تبعه‌یی رخنه‌دار وخلقی ازعاج وبیزار ایتمیه‌جك صورتده وضع وتعیننه متوقف بولندیغی کبی دوائر اداره‌نك مخصصاتجه اختیار ایدیله‌جك تنزیلات احتیاجات ضروریه وطبیعیه‌یه مبتنی اولان صرفیاتك استثناسیله لزومسز وثمره‌سز شیلردن اجرا اولنمدیغی حالده نتیجه‌سی معاملات اداره‌یه مضرت وسکته ایراثندن حالی قالمیه‌جغی مسلماتدن وبنابرین کرك واردات وکرك مصارفاتك اقسام وانواعنه ترتب ایدن تعدیلات تدقیقات عمیقه ایله تعین ایده‌جك مسائلدن بولنمسیله ومبحوث عنه اولان آچیغك صوری ومعنوی سوء تأثیراتی متوالی الجریان وبونك سد وامحاسی تأخر ایتدکجه خسار ومضاری اونسبتده تزاید ایلیه‌جکی واصل مرتبهٔ جزم وایقان اولمسیله بویولده بر تدبیر سریع التأثیر اتخاذی منزلهٔ وجوبه وارمش ورقاب عبودیت ومملوکیتمز ولی نعمت بیمتمز پادشاهمز افندمز حضرتلرینه عائد اولدیغی کبی ثمرهٔ عواطف علیای ظل‌اللهی اولان کافهٔ ما ملك وما کسب بندکانه‌مز دخی ینه اول شرفه تعلق وانتما ایله مباهی اولدیغندن جمله‌مزك لیل ونهار خدشه‌رس افکاری اولان شو بودجه آچیغنك قپادلمسی یولنده اول باول بین المأمورین عرض وجانب فداکاری ومصادقت متحتم ذمت رقیت بولنمش اولدیغندن خدمت صدارته احسان بیوریلان شهریه‌نك اللی بیك غروشه تنزیلیله دوائرك مفردات مخصصاتجه قابل الاجرا کوریله‌جك تصرفات آیریجه عرض واستیذان اولنمق وسایهٔ تسهیلاتوایهٔ ملوکانه‌ده تشبثات موجوده ثمره‌سیله عهد قریبده اقوای مأمول اولان رفاه ووسعتك حصولنده ینه حداصلیسنه ارجاع ایدلمك اوزره شمدیلك اوچ بیك غروشدن زیاده معاشی بولنان بالجمله مأمورین ومتقاعدین آیلقلرینك اوچ بیك غروشدن یوقاری اولان مقدارندن نصفنك کسلمسی وقانوناً معین وثابت اسبابه مستند اولمدقچه مأمورینك مأموریتلرندن انفصال ایتمیه‌جکلری تأمین اولنمدیغی حالده قطع معاش معامله‌سی بین المأمورین

مسامحه وقصور مثللو احواله سبب اوله‌میه‌جغی محزوم بولنمغله بوبابده دخی بر نظامنامه لایحه‌سی قلمه آلنه‌رق تقدیم واستیذان اولنمسی مناسب کبی وارد خاطر عجز مظاهر اولمش ایسه‌ده قاطبهٔ احوالده ارادهٔ صایبت عادهٔ تاجداری حکم جلیلی مطاع اولدیغی رهین علم حقایقشمول عالی بیورلدقده امرو فرمان حضرت ولی‌الامر افندمزکدر .

بوسنه ولایتنه تحریرات صدارت

[ص ٧ نومرو ٤]

بوسنه ولایتنك ادارهٔ حاضره‌سنجه اهالیٔ مسلمه نامنه واقع اولان شکایاتك درجات ومفرداتنه دائر تنظیم ایتدیریلان خلاصه لفاً صوب دستوریلرینه ارسال قلندی . مطالعه‌سندن مستبان اولدیغی اوزره اموال عشریه وتکالیف سائره‌نك صورت جبایت واداره‌سیله اعمال طرق ماده‌سنده اهالینك دوچار اولدیغی تضییقات مؤثره ومحاکم ومجالس اعضاسنك انتخابات ودوائر بلدیه‌نك اجراآتی ایله معاملات سائرهٔ حکومته قاریشان مفاسد متنوعه‌دن طولایی امنیت عمومیه منسلب اولدیغی کبی شو احوال غیر مرضیه‌نك اثر ونتیجه‌سی اولمق اوزره مملکتك ثروت وتجارتی دخی کیتدکجه انحطاط وتدنی ایتمکده اولدیغی واصل مرتبهٔ وضوح اولوب هرسك مسئله‌سنك صورت حدوث وظهورنده دخی اکرچه اهالینك کوردکلری تعدیاتی حکومته مشروع ومرعی بر صورتده عرض واخطاردن غفلتله بعض اوضاع جاهلانه‌یه تبعیت ایتملرینك مدخلی وار ایسه‌ده اصل شورش واختلاله واسطهٔ تنفیذ معدلت اولان مأمورین محلیه‌نك وظیفهٔ مأموریتلرینی سوء استعمال ایله خلقك سلب امنیت ودعوت نفرتلرینه سبب اوله‌جق احوال ظلمیه‌یی اعتیاد ایتملری سبب اولدیغی نزد دولتده تحقق ایلمشدر وسلطنت سنیه الیوم اهالیٔ غیر مسلمه‌نك متبوع مشروعلرینه قارشی اظهار ایتدکلری احوال ناخشنودی‌یی امحا ایله مشغول ایکن برده تبعهٔ مسلمه لسانندن شو درلو شکایات مؤثره‌نك ایشیدلمسی نه درجه اسف وتأثری موجب اولدیغی تعریف ایتمك قابل دکلدر . ادارهٔ حکومته مأمور اولنلرك اس الاساس وظیفه‌سی وولی نعمت بیمنتمز پادشاهمز افندمز حضرتلرینك

اقصای مقاصد همایونلری صنوف برایانك هر حال ومحلده مال وجان وعرض وناموسلرنجه مصونیت کاملهیه مظهریتلری امر معتنابهی اولوب بوسنه قطعهسی کبی نیجه آمال غرضکارانهنك جولانکاهی اولان برمحلده شووظیفهٔ مفروضهنك ایفاسنده ادنا مرتبه غفلت وقوعی ایسه اسباب اغراضی تشدید ایدرك وظهوره کلهجك اعتراضات وتشکیاته رنك مشروعیت آلدیرهرق دولت علیهنك موقع وتدبیرینی اشکال ایدهجکندن ماضییی تعمیر ومستقبلی تأمین ایچون هرنه یاپلمق مقتضی ایسه آنی بلا افاتهٔ وقت اجرا ایله او مثللو احوال مدهشهیه محل براقمامق فرض عین منزلهسندهدر بناءً علیه مأموریت مخصوصهٔ فوق العاده ایله اولطرفه تعیین بیورلمش اولان شورای دولت رئیسی دولتلو سرور پاشا حضرتلرینه مظالم واقعهنك مرفوع اولدیغنه دائر تبعهٔ حضرت پادشاهییه ایجاب ایدن تأمینات وتوثیقاتی ویرمك وفاعل ظلم اولنلری تأدیب ایلمك اوزره مأذونیت ومرخصیت تامه ویرلدی . بوبابده ذات دستوریلرینه عائد اولان وظیفه مشارالیه حضرتلرینك مأموریتلرنجه حکومت محلیهدن طلب ایدهجکلری تسهیلاتك تماماً تلقی واجراسی وولایتك هیچ بر جهتنده بعدازین اونوع موجب شکایت وتظلم اولهجق احوال وحرکاتك وقوعه کلهمامسی امرنده لاینقطع وعلی التوالی تقیدات مؤثره ایفاسی ایله برابر لایحهٔ مبحوثهده مندرج مواد اشتکائیهدن اصولاً درجهٔ تیقن وثبوته کلان شیلرك قوانین موضوعه دائرهسنده ایفای معاملاتی ومرکزدن استیذانه محتاج کوریلان جهتلرینك دخی سرعت تامه وبیان اسباب ومطالعه ایله بوطرفه بیلدیرلمسی کیفیاتی اولمغله بروجه محرر اجراسی مقتضیاتنه همت

تحریرات عمومیه

[ص ۷ نومرو ۵]

۲ رمضان سنه ۹۲ تاریخنده بااراده سنیه تسطیر اولنان تحریرات ثناورینك بر فقرهسنده مجالس اداره هیئاتنك هر صنف تبعهنك صحیحاً مؤتمن ومنتخبی اولان ذواتدن مرکب اولمسی وبونلرك ایراد ایدهجکی مطالعات وارانك دوچار استخفاف اولمامسی لزومی توصیه اولنمشدی . بوبابده بر درجه دها نظر دقت دولتلرینك جلبنه ابتدار اولنور معلوم والالری اولدیغی اوزره حکومت اجرائیه

یعنی ولایاتده والیلر ولوا وقضالرده متصرف وقائممقاملر اساساً ایکی وظیفه ایله مکلف اولوب انك بری مصالح واقعه‌یی طوغریدن طوغری‌یه رؤیت ایتمك ودیکری هیئت مشاوره‌سی اولان اعضای مجالسك رأی وقرارینی تحقیق واستماعدن صکره نتایج مذاکراته تطبیقاً اجرای معاملات ایلمکدر . ومأمورین اجرائیه‌نك نه نوع مصالحی مجالسه بالمراجعه کوره‌جکلری نظامات مخصوصه‌سنده تعیین قلنمش اولدیغندن بوراده اندن بحثه لزوم یوقدر. ارادهٔ سنیه حکمنجه لازم‌الاخطار اولان شی اولا مجالس اداره اعضاسنك انتخاباتنده تماميله قاعدهٔ موضوعه‌سنك مرعیتی ماده‌سی اولوب بوده مجالس مأموریتلرینی منسوبین وطرفکیراندن ترکیب ایتمك عادت مضره‌سنی رد ایدرك نظاماً موقع انتخابده حاضر بولنه‌جق ذواتك مطالب اختیاریه ومشروعه‌سنه مراجعتله صنفلری مؤتمن ومعتبرلرندن هر کیمی دیلرلرسه انك مأموریتنی قبول وتصدیق ایتمکله حاصل اولور . ثانیاً مجالسك وضعندن مقصود اولان منافعك تأمینی آرای حضارك مشروعاً وهر درلو تضییق وتأثیردن مصوناً جریان ایلسنی تأمینله حاصل اوله‌جغندن اعضادن هیچ برینك داعیهٔ تفرد وتحکمده بولنمسنه محل اولمیوب بویله بر حالك وقوعنه اصلا میدان ویرلمامليدر . وریاست حکومتده بولنان ذاتك مجالسده تحکم ومداخله‌سی دخی قطعیاً ممنوع اولوب سائر اعضادن فرقی یالکز تساوئ آرا حالنده ریاست صفتیله جلب اکثریت ایلمکدن عبارت اوله‌جق یعنی احوال عمومیه‌ده رأیی رأی منفرد مرتبه‌سنده بولنه‌جقدر . ثالثاً بر مجلسه مأمور بولنانلر قنغی صنف ومذهبه منسوب اولور ایسه اولسونلر جمله‌سی بر هیئت مؤلفه‌نك جزؤ وعضوی اولوب حین مباحثه‌ده ونظامك تعیین وتخصیص ایلدیکی درجه‌ده مطالعات مخصوصه وتمایلات وحسیات وجدانیه‌لرینی کمال سربستی ایله ایرادده حقوق مشترکه ومتساویه‌یی حائز درلر . والحاصل اعطای رأی خصوصنده اعضانك نه رتبه وحیثیتلرینك نه‌ده مذهب وقومیتجه بولندقلری موقعك برکونه دخل وفرقی اولمیه‌جغی کبی جملهٔ ارادهٔ سنیه‌دن اولدیغی اوزره بونلرك هیچ برقسمنك عرض ایتدیکی مطالعهٔ مشروعه بر وجهله تخفیف واستحقار ایدیلمیه‌جکدر .

مواد محرره‌نك مرعیتی نزد دولت علیه‌ده قطعیاً مقرر اولمغله وصورت حال هر طرفه بیلدیرلمکله زیر ادارهٔ بهیه‌لرنده اولان محللرجه دخی علی الدوام محفوظیت احکامنه اعتنا اولنمسی سیاقنده شقه .

صدارت مكتوبجيلغندن معارف مكتوبجيلغنه وقوع بولان تحول مأموريت اوزرينه استعفايى حاوى تقرير

[ص ۷ نومرو ٦]

خدمات سلطنت سنيه‌نك هر نوع وجنسى ميزان اعتبار وامتيازده مساوى اولديغندن بو جهت درپيش اولننجه مأموريت جديدهٔ عاجزانهم رهين استصغار اولەمز وبالخصوص آنك معيت عليهٔ داوريلرينه انتماسى بيوك برشرف عد اولنور. بو جمله ايله برابر قسطاس صحيح القياس اصفيلرنده تقدير وتعيين بيوريله‌جغنه اميد وار اولديغم عذر طبيعى موقع حاضر كمترانه‌مده دوامه حاجز اولديغندن كرك حقانيت سنيه‌لرينه وكرك باب عالينك مساعدات عادلانه‌سنه اعتماداً بو خدمتدن استعفايه مجبور اولديغم محاط علم سامئ اصفانه‌لرى بيورلدقده اولبابده

فى سنه ۱۲۹۲ امضا : سعيد

خداوندكار ولايتى واليلكنده ايكن صدارته كوندريلن تحريرات

[ص ۲۱ نومرو ۷]

عدليه نظارت جليله‌سندن واقع اولان استعلامات جوابلرينك تأخر ايتماسى لزومنه وتفرعاتنه دائر تعميماً و۳۰ حزيران سنه ۹۰ تاريخيله مورخاً تسطير بيوريلان تحريرات ساميه‌لرينك مركزجه اقتضاسى اجرا وصورت حال ملحقاته دخى تبليغ قلنمشدر . تأخرات واقعه‌يى دعوت ايدن احوال ايله انلرك اصلاحى حقنده ولايتك مطالعاتى امور عدليه‌نك اساسلرينه متفرع ايسه‌ده كچنده آلنان تلغرافنامهٔ سامئ صدارتپناهيلرنده اصلاحاته دائر محللرنجه دوشنيلان شيلرك بيدرپى اشعارينه مأذونيت ويرلمسنه بناءً اولبابده اتخاذينه لزوم كوريلان تدابير بروجه آتى ايراد واخطار اولنور. ومع مافيه ولاياتك هر برشعبهٔ اداره‌سى مصالحى محتاج اصلاح اولوب ازجمله ويركولرك تقسيمات وصور تحصيلاتى وضبطيه تشكيلاتى وناحيه اداره‌لرى وخداوندكار ولايتنك ادخالات واخراجاتى تضييقه باعث اولان طرق

غیرمنتظمه وجماعات مسلمه‌یه عائد نقود موقوفه معاملاتی تنظیمات سریعه‌یی دعوت ایتدیکندن بو خصوصلره دائر اولان ملاحظات تواریخ مختلفه ایله داخلیه نظارتنه اشعار قلنمشدر . عدلیه نظارت جلیله‌سنك بیان ایتدیکی تأخرات اکثریا بعض اشخاصك ولایتلرجه تشبث ایتدکلری ویا ایده‌جکلری ویاخود خصملرینك علیهنه اقامه ایتدکلری ویا ایده‌جکلری دعوالرده حق قزانمدقلرینه ویاخود قزانمیه‌جقلرینه مبنی بالذات ویا بالواسطه نظارت مشار الیهایه مراجعت وعلیهلرنده محاکم ولایاتدن اعلامات ویرلمش ایسه انلری کتم ایدرك حواله جمعیتی قراریله نظارت مشار الیهادن ویاخود مغایر اصول اولدیغی حالده دوائر اداره‌دن استعلام وتوصیه یولنده استحصال ایتدکلری محرراتدن منبعث اولمقده‌در حالبوکه حواله جمعیتی قاعدهٔ عمومیه‌جه محکمهٔ تمییزه عائد معروضاتك وبزده قبول اولنان اصول اقتضاسنجه استانبول محاکم ابتدائیه واستینافیه‌سنه متعلق عرضحالل‌رك محل تفریقی اولمق لازم كله‌جكندن ولایتلره متعلق دعوالر ایچون جمعیت مذکوره‌یه عرضحالل‌ر ویرلدیکی حالده چونکه هردعوا قانوناً واولاً متعلق اولدیغی ولایتده مدعیٰ علیهك اقامتکاهنك تابع اولدیغی محکمهٔ ابتدائیه‌ده رؤیت اولنمدقجه وشخص محکوم علیه حکم ابتدائی‌یی قبول ایتمزسه ولایتك درجهٔ ثانیه محکمه‌لرندن برنده استیناف قلنمدقجه عدلیه نظارت جلیله‌سنه مراجعت موافق قانون اولمدقدن ماعدا بو نوع مراجعاتدن متحدث اولان استعلامات وسائر مخابرات کرك محاکمی وکرك دوائر اداره‌یی بیهوده اشغال واصل رؤیت اولنه‌جق مصالحی تعویق ایتدیکندن ولایتلره دائر اولان دعوالر تمییز درجه‌سنه کلمدکجه حواله جمعیتندن اومقوله عرضحالل‌رك قبولی وولایتلردن استعلام اصولی قاعدهٔ لغو اولنمق لازم کلیر .

ثانیاً دعاوی حقوقیه ایچون دیوان همایوندن اوامر اصداری ممنوع اولمق لازم کلیر ایکن وخاطرده قالدیغنه کوره بوماده ولایتلرك بدایت تشکیلاتنده ارادهٔ سنیه ایله منع دخی اولنمش ایکن ممنوعیت تماميله مرعی اولمیوب حتی کچن کون تبعهٔ اجنبیه‌دن بری املاکه عائد اولمق اوزره علیهنده اقامه اولنان بر دعوانك محکمهٔ نظامیه‌ده رؤیتی منفعتنه موافق اولمدیغی جهتله محکمهٔ شرعیه‌ده رؤیتی ایچون اناطولی قاضیعسکرلکی قراریله دیوان همایوندن بر امر عالی کتیرمش ایدی محتاج تفصیل اولمیان اسبابدن طولایی ممنوعیت مبحوثه‌نك دخی تماماً محافظه‌سی لازم کلیر .

ثالثاً املاك منازعاتنك محاكم نظـاميه‌ده رؤيتى قطعياً تقرر ايتمش وحتى عموم اراضينك معاملات تصرفيه‌سنك برمركزده اجتماعى وبونك فائده‌سى مقابلنده اصحاب اراضيدن آلنان خرجلرك ارتديرلمسى دخى بوندن نشأت ايتمش ايسـه‌ده دعاوئ مذكوره‌نك محاكم نظاميه‌ده رؤيتى قاعده‌سى مؤخراً بر تحريرات ساميه ايله رفع اولنمش اولديغندن بوماده دخى تدقيقه وتدبيرى تعجيله شايان كوريلور .

رابعاً امور عدليه‌يه عائد مخابراتك ولاة ايله اجراسى موضوع بحث وشكايت اولان تأخراتك الك باشلو سببى اولوب چونكه عدليه نظارت جليله‌سندن مثلا بر ماده حقنده ولايته كلان تحريراتك حكمى برقضا داخلنده رؤيت اولنه‌جق دعاوى‌يه ويا بويله بر دعوانك استعلامنه متعلق ايسه ولايتدن متصرفلغه ومتصرفلقدن قائمقاملغه يازلمسى وانلر طرفندن دخى محكمه رئيسلريله مكاتبه ايدلمسى ومحكمه‌لرك دخى بويله شيلر ايچون اداره مأمورلرينه خطاباً اجراى تبليغات مجبوريتنده بولنملرى مادة هيچ بر فائده‌يى موجب اولمديغى حالده پك چوق تأخرات وصعوباتى دعوت ايتديكندن بعدما نظارت مشـار اليهانك ولايتلرده ديوان تميز رياستى صفتنى دخى حائز اولان نائب افنديلرله الويه مجالس تميزى رؤساسى وايجابنه كوره قضا دعاوى مجلسلرى رياسـتنده بولنان نواب ايله مكاتبه ايتمسى وينه نظارت مشـار اليها ايله ولايات بيننده تعاطى اولنان سكسترو وپروتسـتولره متعلق وامثالى اوراقك دخى محاكم نظاميه رؤساسى وسائطيله تبليغ وتعاطيسى مناسب وتسهيلى موجب كورينور.

خامساً حقوق عاديه‌يه متعلق اولان اعـلاملر والى ومتصرف وقائمقاملره ويرلمكده وانلر طرفندن موجبنجه اشارت قلنمقده ايسـه‌ده اعلامات مذكوره درجهٔ اولى دعوالرينه شـامل ايسه اصولنه موافق استيناف استدعاسـيله ودرجهٔ ثانيه دعوالرينـه عائد ايسـه قاعده‌سى داخلنده تميز استدعاسـيله تعويق اولنمدقجه حكملرى مطلق الانفاذ اولمغله اداره مأمورلرينك آنلرى كورملرى وموجبنجه اشـارت ايتملرى عبث اولدقدن بشقه بو معامله وسـيله‌سيله بعض محللرده محاكمه بر چوق مداخلات وايشـجه دخى تأخرات وقوعه كتيرلديكندن وموجبنجه اشـارت ايديلن اعلاملرك اجراسى ولايتلرده الاى بكلرينه وسـنجاقلرده طابور آغالرينه وقضالرده بلوك آغالرينه حواله اولنوب اداره مأمورلرينك طبقهٔ اوليسنده بولنان مأمورلرك بيله اكثرى اعلاماتك اصول انفاذينه تعلق ايدن اصول ومعاملاتى تماميله تقديره مقتدر دكل ايكن بو امر دقيقك ضبطيه ضـابطانه توديعندن

حصوله كلان مضرات قضايای معلومه‌دن بولنديغندن واصولاً تنفيذ اعلامات وظيفه‌سی مدعیٔ عموميلره مخصوص اولمق لازم كلير ايسه‌ده تشبث بيوريلان اصلاحات صره‌سنده بونلرك تعيينی تصوری موجود اولوب اولمديغی معلوم اولميوب مع هذا بو تصور واقع اولسه بيله البته فعلياتی وقته محتاج اوله‌جغندن اولوقته قدر حقوق عاديه اعلاماتنك انفاذی وظيفه‌سنك محاكم نظاميه رؤساسنه حواله‌سی ويرده لوا وقضا محكمه‌لری نزدينه مدعیٔ عموميلر تعيينی كرك موازنهٔ ماليه‌نك عدم مساعده‌سندن وكرك قانون آشنا مأمور يتشديره‌جك حقوق مكتبنك عدم وجودندن طولايی كذلك زمانه محتاج كورنديكندن هيچ اولمزسه شمديدن ولايت مركزلرنده بولنان استيناف محكمه‌لرينه برر مدعیٔ عمومی تعيينی الزم عد اولنور.

سادساً مجلس تميز وديوان تميز ومحكمهٔ تميزك اسملرنده اولان التباسات اكثريا دعوالرك عائد اوله‌جغی محكمه‌نك تفريقی امرنده دعوا صاحبلرينك ذهننی اشكال ايتديكندن وقضا ودعاوی مجلسلرينك وظيفه‌سی درجهٔ اوليده حقوق عاديه وقباحت وجنحه دعوالرينك رؤيتنه منحصر اولوب تميز مجالسيله تميز ديوانلرينك وظائف اصليه‌سی دخی استينافاً رؤيت دعوا ايتمك اولديغندن دعاوی مجلسلرينه محكمهٔ ابتدائيه وتميز مجلسلريله ديوان تميزلره محكمهٔ استينافيه اطلاقی يالكز اسم دكيشديرمكدن عبارت قالميوب مادةً فائده‌يی وتسهيلات لازمه‌يی مستلزم اولور.

سابعاً محكمه‌لرده عرضحال قبولی مأذونيتی اولمديغندن اصحاب دعاوی عرضحاللرينی ولايتلرده واليلره ولوا وقضالرده متصرف وقائممقاملره ويرمكده‌ايسه‌ده مأمورين ملكيه قاعدةً بونلری محكمه‌لره حواله ايتمكدن ماعدا برشيئه مقتدر اوله‌ميوب واويله‌ده اولمسی مصلحة لابد اولوب حالبوكه ولايات والويه‌ده وقضالرده اداره مأمورلرينه هركون مبالغه‌سز برقاچ يوز عرضحال ويرلمكده اولديغندن بونلرك يالكز وبيهوده تكثير مشغله قبيلندن اولمق اوزره محكمه‌لره حواله‌سی هم مأمورين ملكيه‌نك وظائف اصليه‌لريله اشتغاللرينی تأخير ايدوب همده او مستدعيانك نابمحل برچوق تأخراته دوشمسنی ايجاب ايلديكنه وخاطرده قالديغنه كوره عرضحال قبولی مأذونيتك محاكمه اعطا اولنمامسی ارباب دعاوينك قنغی درجه‌ده اولان محكمه‌يه مراجعت ايده‌جكنی تعيين ايده‌ميه‌جكی ملاحظاتندن نشأت ايلمش ايسه‌ده اولا قضا ولوالرده حقوق عاديه وجزائيه ايچون يالكز برمحكمه اوله‌رق تعدد محاكمدن حاصل اوله‌جق ترددات واشكالات مطالعه‌سی قضا ولوالره شامل اوله‌ميه

جنحى كبى ولايت مركزلرنده دخى بر دعوا بدايةً كوريله‌جك ايسه مجلس تمييزه واستينافاً رؤيت اولنه‌جق ايسه ديوان تمييزه عائد اولديغنى بيلميانلر پك آز اولوب حتى ويريلان عرضحاللرك چوغنده مرجع رؤيتلرى بيله تصريح اولنمقده اولديغنه وسائر مملكتلرده اولديغى كبى ممالك محروسه‌ده نوترلر يا پلسه و ياخود عرضحالجيلر بو مقامده طوتيله‌رق فقط بر آدم بالامتحان اهليتى محلى محكمه‌سندن شهادتنامه ايله تصديق اولنمدقجه عرضحالجيلق صنفنده بولنمقدن ممنوع اولسه بوصنفه منسوب اوله‌جقلر شو تدبير حسبيله اهالينك حقوقه متعلق محررات ومعروضاتنى قاعده‌يه موافق اوله‌رق تسجيل ايدرك عرضحاللرينى دخى قانوناً محل رؤيتلرى مصرح اوله‌رق يازمش اوله‌جقلرينه و مع مافيه محكمه‌لر دخى كندولرينه متعلق اوليان عرضحاللرى صلاحيتلرندن خارج اولديغنى ومرجع نظاميلرينى كوستره‌رك رد ايتمكه مأمور اولدقلرينه والحاصل عرضحاللرك مأمورين ملكيه طرفندن رؤيت وحواله‌سى ملاحظه‌سنى تصويب ايتديره‌جك بر سبب اولمديغنه بناءً محاكمه طوغريدن طوغرى‌يه عرضحال قبولى حقنك اعطاسى لازم كلير .

تاسعاً — حبسخانه‌لرك هيئات واشكالى محبوسينك محافظهٔ صحتلرينه كافى وحبس وتوقيف محللرى درجات جرائمه كوره اولميوب ازجمله مقدما عدليه نظارت جليله‌سى مقامنه يازلديغى اوزره ولايت حبسخانه‌سى ايكيوز اللى ارشون مربعندن عبارت بر محله مبنى ايكن محبوسينك عددى قائمه اعتباريله اوچ يوز غروش معاشى بولنان وسكهٔ خالصه اعتباريله طقسان غروش ديمك اولان بدايت محكمه‌سى مستنطقنك ايشلرى وقتيله كورمكه مقتدر اولمامسندن وامثالى اسبابدن طولايى درت يوز زاده‌سنده بولنديغى يعنى بونلرك جنايات جسيمه ايله محكوم اوله‌جق قسمى وقتيله كورك محللرينه وقلعه‌لره كوندرلميوب جملةً اويله برضيق وصحته مضر محبسده صيقيلوب قالدقلرى عقيب مواصلت عاجزانه‌مده اجرا ايتديريلان يوقلمه‌ده تحقق ايتمش ايسه‌ده نظارت مشار اليهادن آلنان جوابده مستنطق معاشنه عدليه بودجه‌سنده قارشولق بولنمديغى بيان اولنمش ودرسعادت محاكمندن موقتاً ايستنيلان مستنطقلرك دخى ارسالى قابل اوله‌مامشدر والحاصل حبسخانه‌لرك احوال حاضره‌سى هيئت عموميه‌سيله شايان تأسف اولوب خصوصا قونسلوسلرك اره‌لقده بونلرى كورمك ايسته‌ملرى وكوسترمامك بالطبع جائز اوله‌ميه‌جغى جهتله بو جهتى دخى بشقه‌جه تأسف وتأثرى داعيدر . اشبو عريضهٔ عاجزانه‌مه رغبت مطالعهٔ سنيهٔ

اصنافەلری بیدریغ بیوریلورسە حبسخانەلرە متعلق اولان بحثك مطالعەسی عقبندە احوال مالیەنك بویلە شیلرە عدم مساعدەسی ملاحظەسی متبادر خاطر اولەجنی طبیعی ایسەدە حبسخانەلرك اولدقجە تنظیمی وخصوصا مجرمینك محافظۀ صحتلرینە کافی حالە قونمسی مالیەنك مساعدە ایدەمیەجکی درجەدە مصرفە محتاج اولمیوب بردە بونلرك الڭ لازم وضروری اولان اصلاحات وتعمیراتی ایچون دولتجە بر آز فدا کارلق اختیار اولندیغی حالدە بعض ارباب حمیت طرفلرندن دخی امثالی شیلردە اولدیغی کبی اعانەیە خواهش کوسترلمکدە اولدیغندن بوراسی دخی عرض واخطار قانور .

عاشراً حقوق افراد وحقوق قانونك تأمینی ایچون برنجی درجەدە لازم اولان اصول محاکمۀ جزائیە وحقوقیە قانونلری دردست تأسیس اولدیغی ایشیدلمکدە ایسەدە بعض تجاربە وروش حالە نظراً اکمال واعلانلری بر خیلی زمانە محتاج اولدیغندن وحالبوکە الدە کرك حقوق عادیە وکرك حقوق جزائیەیە دائر مرافعە قانونلری لایحەلری بولنمدیغی ومحاکم نظامیە اعضاسی دخی انتخابلە منصوب اولەرق مأموریتلرینە مترتب اصول وقوانینە واقف اولمدقلری جهتلە مذاکرات ومحاکماتدە ضروری پك چوق خطالر واقع اولدیغندن مکمل اصول محاکمە قانونلری یاپلنجەیە قدر شورای دولت ودائرۀ عدلیەدە موجود فرانسە اصول محاکماتی ترجمەلرینك صورت رسمیەدە اولمامق ومجرد قواعد محاکمەنك مسائل اساسیە وضروریەسنە مدار وقوف اولمق اوزرە من‌غیر رسم طبع ایتدیریلەرك طشرە محاکم نظامیە رؤسا واعضاسنە ارسالی فوائد عظیمەیی مستلزمدر واکرچە بو مطالعەنك قبولی بعض ترددات تصادف ایدەجکی مجزوم ایسەدە ترددە سبب اولەجق حاللر فوائد مشروحەسنە نسبتلە درجۀ ثانیەدە قالەجغی بدیهیدر .

حادی عشر ولایت محاکمنك تشکیلات موجودەسی محتاج تصحیح وتعدیل ایسەدە بو احتیاجك باب عالیجە نظر تقدیرە آلنەجغی کچندە تبشیر بیوریلان اصلاحات عمومیە تصوراتندن استدلال اولنمغلە اکا دائر ولایتلرجە ایراد اولنەجق مطالعات زائد ویا ناقص قالەجغندن بو یولدە عرض خواطردن صرف‌نظرلە یالکز وظیفەلری حفظ آسایشە منحصر اولمق لازم کلان عساکر ضبطیەنك محاکمك ضابطەسی وظیفەسنە توسیط اولنمامەسی وهیئت ضبطیەنك ضابطۀ ادارە وضابطۀ عدلیەناملریلە ایکی صنف مستقلە تقسیمی وضابطۀ عدلیەنك کرك تشکیلات وکرك

رؤساسى انتخاباتنك منحصراً عدليه نظارت جليلەسنه حوالەسى وولايتلرده دخى بواساسه تبعيت ايدلمسى اصحاب دعاوينك محاكمه دعوت واحضارنده امثالى احوالده وقوعه كلان سوء استعمالاتك وسائر يولسزلقلرك دفعى ايچون واجباتدن وولايت هيئت ضبطيەسنك مصارف كليەيى موجب اولمقسزين بو يولده تشكيل وتقسيمى دخى ممكناتدن ايسەده اولبابده

فى ٥ ايلول سنه ٩٤ امضا : والئ ولايت خداوندكار

سعيد

ولايت غزتەسيله اعلان رسمى

[ص ٢١ نومرو ٨]

هر دولت متمدنەده دوائر ملكيه تشكيلاتنك اساسى ناحيه اصولنه مبتنى اولديغى وناحيەلر جمعيت مدنيەيه پك بيوك خدمتلر ايتدكلرى حالده بعض موانع الجاسيله بزده هنوز ناحيه اصولى تقرر ايدەمامشدر . حالبوكه برقصبه ايله قريه اهاليسنك تكاليف ووظائفجه بربرلرندن فرقى يوق ايكن بزده قصبەلرك ممكن مرتبه مدنيت ومعموريت فوائدندن مستفيد اولوبده قرا اهاليسنك جمعيات بشريەيه لازم اولان تسهيلاتدن محروم اولملرى موافق معدلت اولمدقدن ماعدا مملكتك ترقياتنه دخى مانع اولور . بو ايسه قريەلرك اجتماعندن حاصل اولەجق نواحى دوائر ملكيەيه مبدأ عد اولنمامقدن نشأت ايتديكندن ناحيەلر تشكيلاتنك پك بيوك اهميتى واردر . حتى اوائلده دولت عليەجه ناحيەلره وتعبير ديكرله دائرهٔ بلديەلره اهميت ويرلديكندن ايالت مركزلرنده امور بلديەده مسئول ومستقل وامر عالى ايله منصوب اعيان عنوانيله مأمورلر وآنلرك معاونلرى بولنديغى كبى متسلم وويووده مقرلرى اولان سنجاق وقضا اعيانى دخى ايالت اعيانك نظارتى تحتنده ونقط كرك اعياندن وكرك ويوودەلردن ايرو ومستقل بر حالده مملكتلرينك امور بلديەسنى ايفا ايلرلر ايدى . فى يومنا هذا نظر دقتمزى دعوت ايدن بونجه مدرسەلر ومكتبلر ويوللر وكوپريلر وچشمەلر وسائر بر چوق تأسيسات خيريه بتون اهالينك احتياجات بلديەلرينى تسويەده مختار ومقتدر براقلملريله وجوده

کلمش ایدی. ولایاتك ناحیه اصولیله تشکیلاتی بر مدتدنبری دولتجه تکرار نظر اعتنایه آلنوب ولایتلره او یولده تبیینات وتبلیغات دخی وقوع بولمش ایسه‌ده شمدی‌یه قدر اساسلری حاضرلنه‌مامش ایدی. مقام ولایتدن واقع اولان تشبثات اوزرینه بروسه سنجاغیله قره‌سی سنجاغنك نواحی اصولنه متعلق ترتیباتی اکمال اولنه‌رق ایجابی داخلیه نظارت جلیله‌سنه دردست اشعاردر بو ترتیبات اوزرینه یاپیلان دفترلره نظراً بروسه سنجاغنك نفوسی ذکور واناثی ۲۹۰,۰۳۷ وقراسی طقوز یوز یکرمی اولدیغندن قراء مذکوره قرق بش ناحیه‌یه منقسم اوله‌جقدر قره‌سی سنجاغنك نفوسی ایکی یوز آلتمش اوچ بیك بشیوز اللی طقوز وقریه‌لری سکز یوز آلتمش طقوز اولوب مذکور قریه‌لرده قرق یدی ناحیه‌یه تقسیم اولنه‌جقدر.

فی ۱۸ ن سنه ۹۵

۲۹۰۰۳۷	خداوندکار ولایتنك نفوسی ذکور واناثی
۹۲۰	لواء مذکورك قراسی
٤٥	لواء مذکورك عدد ناحیه‌سی
٦۰۰۰	هر ناحیه‌نك بربری اوزرینه تقریباً نفوسی
۲٦۳٥٥۹	قره‌سی سنجاغی نفوسی
۸٦۹	لواء مذکورك عدد قراسی
٤۷	عدد ناحیه
٥٦۰۰	هر ناحیه‌نك بربری اوسطنه نفوسی

دیکر

[ص ۲۱ نومرو ۹]

داخل ولایتده بولنان مکاتبك اصول تحصیل وتدریسی غیر منتظم اولدیغی کبی قضالرك کافه‌سنده ونواحینك اهمیت ونفوسجه کثرتی اولنلرنده رشدیه مکتبلری تشکیل قلندیغی ومعلم معاشلری وسائره ایچون دولتجه برخیلی مصرف اختیار اولندیغی حالده مکاتب مذکوره‌نك اکمال احتیاجات وتنظیماتی یولنده لازم ووظیفه وطنپروری‌یه مترتب اولان مصارفه اهالی طرفندن معاونت اولنمق

شویله طورسون اکثر کیمسه‌لر چوجقلرینی مکتبلره دخی ویرمامکده اولملریله ولایتده تربیهٔ عمومیه امر اهمی بالوجوه دوچار عطالت اولدیغی مع التأسف کورلمکده‌در. برجمعیت ومملکتك مسعودیتی ایچون هرشیدن اول لابد اولان شی علم ومعرفت اولوب آندن محرومیتك حدسز ونهایتسز مصائب ومضراتی انتاج ایلدیکی وقوعات متوالیه ایله ثابت اولمغله شو حال الیمه بر نهایت یعنی معارف عمومیه‌نك مساعدهٔ امکان واقتداره کوره ترقیسی اسبابنه اهمیت ویرمك فرض عین حکمنده‌در. بو دخی اول باول مکاتب صبیانه ورشدیه‌نك وممکن اولدیغی حالده سائر مدارسك اتمام احتیاجی ضمننده اقتضا ایدن مصارفه مشروط لهلری اولان وياخود اهالی طرفندن مکتبلر ایچون صورت متفرقه وغیر منتظمه‌ده ویرلمکده بولنان اعانادن قارشولقلر بولدقدن صکره بقیهٔ مصارف ایچون دولتك معاونتنه مراجعت اولنمق دخی مقرر بولندیغنه بناءً ایلروده صورت تشکلی معارف عمومیه نظامنامه‌سنك ١٤٣ و ١٤٤ و ١٤٥ نجی ماده‌لرینه توفیق اولنمق ووظائف اساسیه‌سی شمدیلك نفس بروسه قضاسنی تشکیل ایدن قریه‌لرده بولنان مکاتب صبیانه معلملرینك انتخابنه ومعاشلرینك تعیننه واهالی طرفندن معلملر ایچون عیناً ونقداً ویریله‌جك اعانه‌لری کندی نظارتی تحتنده تحصیل ایتدیره‌رك نقداً صرف واعطایه وبروسه‌ده بولنان کتبخانه‌لرك اداره‌سنه منحصر اوله‌رق ایلروده وظائف سائره‌ءی نظامنامهٔ مذکور احکامنه توفیقاً توسیع قلنمق اوزره مجلس مذکورك همان تشکیلی طرف ولایتدن ایجاب ایدنلره تبلیغ وتوصیه قلنمسی اوزرینه اسامیسی آتیده محرر ذواتدن بر مجلس معارف تشکل ایدرك تمشیت اموره مباشرت ایلشدر. وتجارت وزراعت مصالحنه باقمق ایچون دخی بشقه بشقه برر مجلس تشکیل اولنمشدر.

فی ١٤ ذی القعده سنه ٩٥

عدلیه نظارتنده بولندیغم اثناده ذات شاهانه‌یه ویردیکم مخطره‌در

[ص ٢١ نومرو ١٠]

دولتك دوام ایدن حال بحرانی بالاطراف معلوم شاهانه‌لریدر. امر وفرمان شاهانه‌لریله بوقضیه‌نی خلاصهٔ تحریر وتصویر ایتمکه جسارت ایدیورم. اولا برلین

قونغره‌سى دولت عثمانيه‌نك مقاسمه‌سنه اساس وضع ايتمشدر ؛ شمدى‌ده بعض بد خواهلر كيجه كوندوز بو اساسك تقويه‌سيله مشغولدرلر . ثانياً اجنبيلر مغلوبيتمزدن وماليه‌نك احوال معلومه‌سندن وپريشانئ اداره‌مزدن استفاده ايله هر كون امور دولتـه بر درلو مداخلۀ متحكمانه ايقـاع ايديورلر . بو حال ديكر بعض دولتلرك حدت وحسدلرينى جلب ايتديكندن مملكت عثمانيه‌نك شو مصيبتندن اسـتفاده‌دن محروم قالاملرى تدبيرلرنده عجله ايتمكه مجبور اولمقده‌درلر . الله كوسترمسون بونلرك اتحادلرى فعله كلديكى كبى دولت عليه‌لرى منزلۀ انعدامه كلير واول كونده كنديلرينى شمدى اك خيرخواه كوسترنلر دولتك اك بيوك دشمنى اولور . محاربۀ سابقه اثناسنده بعض اجانبك استعمال ايتدكلرى حيله‌لر بو مدعانك برهان سلميسيدر . بنابرين شو حقيقتى كتم ايده‌مم كه تهلكه آغير اولديغندن تدبيرى تعجيله محتاجدر . بو قدر مشكلات ايله برابر برده عظيم تأسف اولنه‌جق برشى واردركه اوده مأمورينك وظيفه‌لرنده غفلت ايتملرى ودولتك شو مهالكدن وقايه‌سنه كفايت ايده‌جك درجه‌ده بربرلرينه معاونت ايتاملريدر . دولت عليه‌لرى ايچون حال حاضرك پك بيوك قيمتى اولديغندن زمان ضايع ايتميوب امور ماليه‌يى اصلاح ايتمليدر دولت عليه‌لرينك وسائط حياتيه‌سنك اقدمى اولان عساكر شاهانه‌لرينك انتظام ورابطه‌سنه وعسكرلك وظيفه‌سنك ايفاسنه ماليه‌نك شمديكى حالى پك فنا تأثير ايتمكده وبو ماده بد خواهانك اغراضنه خدمت ايلمكده اولديغندن ماليه‌نك تعجيل اصلاحاتى بو سببله دخى فرائض امور-دندر . ثانيـاً ممالك دولت عليه‌لرينك همان هر طرفنـه اوتونومى افكارى سرايت ايتمكده‌در . بد خواهلرك اك زياده ايشنه بو ماده خدمت ايدوب شو فكرك فعلياتى دولتك انحلال ومحوى ديمك اوله‌جغندن بوكا ولايتلرك پريشانئ اداره‌سنى اصلاحله قارشو كلنه‌بيلير . ولايتلرده موجود اولان حال پريشانى هر شعبۀ اداره‌يه شـامل وضبط وربط مفقود اولديغندن درجاتى بوراده تعداد اولنه‌ماز . بر سـنه ايچنده اناطولينك برقاچ يرنده فساد احداثنه مقتدر اولانلر بو فعل فاسدلرينى محضـا ولايتلرك پريشـانئ اداره‌سى اثرى اولمق اوزره وجوده كتيرمشلردر . ولايتلرك حسن اداره‌سى اسـبابنه عطف نظر اولنديغى اثناده ادارۀ مركزيه دخى اصلاح اولنوب خالصانه وصـادقانه خدمت ايتميـان مأمورلر انداز وارتكاب فعل كريهى شدتله منع اولنور ايسه دولت داخلاً وخارجاً مظهر امنيت اولور وتبعۀ ملوكانه‌لرينك ذات شاهانه‌لرينه فوق العاده ميلان ومحبتى تزايد ايدر . اصلاحات حقيقيه واساسيه

بونلردن عبارت اولوب اهالينك تزايد ثروتى ومملكتك معموريتى بو ايكى اساسدن حاصل اولەجقدر. بونلردن بشقه اوچ باشلو شى دها اولوب برى اجانبك حسد ودقتنى جلب ايتميەجك صورتدە قوۀ عسكريۀ دولت عليەلرينك اصلاحيدر ؛ ديكرى بيوك كوچك هر صنف خلق بيننده سيل العرم كبى آقوب يايلمقده اولان فساد اخلاقك محوى ، اوچنجيسى يالكز دولت عثمانيەنك دكل على العموم ملل اسلاميەنك مدار بقاسى اولان خلافت وسلطنت كبرالرينه اهل اسلامك صميمى ربط قلب وعموم تبعەنك ذات همايونلرينه براختيار وجدانى وبرشوق صميمى ايله محبت وخدمت ايتملرى اسبابنك استحصاليدر . خالصانه وجداً حركت اولنديغى حالده شو اصلاحاتك وجوده كتيرلمسى‌ده كوچ برشى دكلدر. ذات شاهانەلرى مصالح دولت ومنافع ملت اغورنده مشقت وزحمتدن قاچمماز دولتك مسعوديتى ملاحظەلريله متلذذ اولمقدن بشقه لذائذ ارامز بر مجدد حقيقى اولدقلرندن اركان دولت عليەلرينك مسلكلرى دخى بو شهراهه تماميله ميل ايتمك وعهدەلرينه توديع بيوريلان وظائف مهمەنك حسن ايفاسى يولنده هر درلو غيرت وفداكارلغى التزام ايتملك اولمليدر . اصلاحات ايچون فعليات لازمدر ديه عرض ايتمكدن مقصدم بونلر اولديغندن بر مأمورك مسلكى بو اساسه موافق اولمزسه وظيفەسنى ادارەده قابليت كوسترمامش اولور بو كبى بر حال مشكل ايسه حصراً ويا قصراً رأى صوابديد همايونلريله حل اولنور . حالاً وزماناً لزوم اجراسى اقدم اولان اصلاحاتك فهرستى لفاً عتبۀ علياى ملوكانەلرينه تقديم قلنمشدر اولبابده امر وفرمان حضرت ولى الامر افندمزكدر .

في ربيع الاول سنه ٩٥ بنده

امضا : سعيد

عدليه نظارتنده بولنديغم اوانده ذات شاهانه اصلاحات حقنده رأيمك تحريرينى اراده ايتدكلرندن تقديم ايتديكم عريضەيه ملفوف فهرست اصلاحات شودر :

امور عسكريه

دائرۀ عسكريەنك تشكيلات داخليەسيله مصالحك تقسيم عمل قاعدەسنجه تقسيمى.
خدمت عسكريەنك تعميمى .

هر قضا مرکزنده صنوف عسکریه‌یه داخل اهالینك سنه‌ده بر کره جلب وتعلیمی .
هر قضا مرکزنده دپویلر تأسیسی (اهالی اعانه‌سیله) .

امور ملکیه

هر نظارت ودائره‌نك تقسیم مصالح قاعده‌سنه کوره یکیدن تشکیلی .
وظائف وکلا نظامی .
انتخاب مبعوثان قانونی .
دیوان عالی قانونی .
هر نظارتك نظام داخلیسی .
هر نظارت مأمورلرینك صورت انتخابی حقنده نظامات .
دستورك ذیللرینك تدوین ونشری .
داخلیه نظارتی تشکیلاتی نظامی .
شهر اماتنی و ضبطیه نظارتی تشکیلاتی نظامی .
ولایات قانونی .
نواحی تشکیلاتی قانونی .
پولیس وژاندارمه قانونی .
مأمورین ولایاتك انتخابنه دائر قانون .
تقاعد قانونی .
ادارهٔ عرفیه قانونی .
جماعت مجلسلری حقنده نظام .
محاکم شرعیه‌نك تعیین وظائفی نظامی .
نائبلرك صورت انتخابنه دائر نظام .
مدارس اسلامیه نظامنامه‌سی .
تحریر نفوس اجراسی و بوکا دائر نظامنامه تنظیمی .

عدلیه

تشکیل محاکم قانونی .
اصول محاکمهٔ حقوقیه .

اصول محاكمهٔ جزائيه .
اعلاماتك اصول انفاذينه دائر قانون .
محاكمده اجرا مأمورلرى نظامى .
مدعى عمومى ومعاونلرى وقضالرده بو وظيفه‌نك مأمورين موجوده‌دن ايجاب ايدنلره حواله‌سى.
محاكم استينافيه وابتدائيهٔ ولاياتك امور جزائيه وحقوقيه اعتباريله ايكى دائره‌يه تقسيمى .
مكتب حقوق تأسيسى .
مقاولات محررلكلرى تشكيلى.

ماليه

ماليه نظارتنك تشكيلات ووظائفى نظامنامه‌سى .
حساباتك اصول مضاعفه‌يه تحويلى .
ديوان محاسباتك تشكيلى .
پاتنت نظامى .
املاك ويركوسنك نسبت واصول طرح وتعييننه دائر نظامنامه .
تحرير املاكك صورت اجراسنه ومأمورلر وظائفنه دائر نظامنامه .
ماليه نظارتنده تحصيلات عموميه اداره‌سى تشكيلى .
خدمت تحصيليه‌نك امور ضابطه‌دن تفريقى وتحصيلدارلرك وظائفنه دائر نظامنامه تنظيمى .
ويركو سندلرينك تصحيح اشكالى .
بدلات عسكريه‌نك تصحيح اصول طرح وتحصيلى .
اعشارك تصحيح اداره‌سى .

تجارت وزراعت

درسعادت وولاياتده تجارت اوطه‌لرى تشكيلى .
« « زراعت اوطه‌لرى تشكيلى .
« « زراعت مكاتبى .
تجارت وزراعت نظارتنك تشكيلاتى .

درسعادت وولایاتده تجارت مکاتبی .
« « صنایع مکاتبی .
« « بیطر مکاتبی .
زراعت ضابطه‌سی .
زراعت سرکیلری نظامی .
تجارت بورسه‌لری .

نافعه

منافع عمومیه ایچون استملاك نظامی .
طریق نظامی .
ملکیه مهندسلری تعیینی .

معارف

ولایاتده مکاتب سلطانیه تأسیسی .
فرانسزجه‌نك تعمیمی .
معارف عمومیه نظامنامه‌سنك موقع اجرایه وضعی .
ولایات معارف مدیر ومفتشلری تعیینی .
مکاتب ابتدائیه ورشدیه مصارفنك اهالی‌یه حواله‌سیله بونلر ایچون خزینه‌دن ویرلمکده اولان مبالغ قارشولق اتخاذ اولنه‌رق بردارالفنون تشکیلی .
کتبخانه‌لر وموزه‌لر تأسیسی .
صنایع نفیسه مکتبی تشکیلی .
داخلیه نظارتنك وظائفی دائما باعث اختلاف اولدیغندن بونی دفع ایچون وظائف مذکوره شو صورتله تعیین اولنملیدر :
نظارت داخلیه‌نك غیری دوائره ارتباطی اولمیان عموم مأمورین ملکیه‌نك تعیین ولدی الایجاب تبدیللری .
ثانیاً مرجعلری معین اولمیان معاملات ومخصصاتك اداره‌سی .
ثالثاً علی الاطلاق آسایش عمومی‌یه وضابطه‌یه متعلق خصوصات .

اصلاحاته دائر مجلس وکلا مضبطه‌سی صورتی

[ص ٣١ نومرو ١١]

دولت علیه‌نك قریم محاربه‌سندن صکره پاریس معاهده‌سیله وعد وتعهد ایتمش اولدیغی اصلاحات هر نصلسه تماماً موقع اجرایه قونیله‌میوب واخیراً ظهور ایدن غوائل حربیه اره‌سنده بالطبع بو کبی اصلاحاته وقت وامکان بولنه‌میوب حربك نتایجی ایسه یکیدن بر طاقم اصلاحات وتنظیماته لزوم واحتیاج کوسترمشدرکه بو صورت برلین وقبریس معاهده‌لریله دخی تأیید ایدلمش اولدیغندن وممالك محروسه‌نك معموریتی وصنوف تبعه‌نك مساواةً مظهر معدلت اولملریله علی العموم سعادت حاللرینی تأمین ایده‌جك اصلاحاتك موقع اجرایه وضعی اقصای امال ملوکانه بولندیغندن بو ماده‌لر حقنده لازم الاجرا اولان تدابیرك بالمطالعه عرض واستیذانی خصوصنده شرفصادر اولان امر وفرمان همایون جناب تاجداری طرف وکالتدن هیئت عاجزانه‌مزه تبلیغ قلنمقله بوکونکی مجلس عاجزانه‌مزده بو مسئله اوزرینه مداولهٔ افکار اولندی . ممالك محروسهٔ شاهانه‌نك اصلاحات کلیه‌یه احتیاجی جای بحث اولمدیغندن بونك صور اجرائیه‌سنك تدقیق وتأملیله بر یاندن فعلیاته باشلانمسی لازم کلیر . بوده اساساً ایکی قسمه منقسم اولوب بری احکام عهدیه‌یه وقبریس معاهده‌سی اوزرینه سبق ایدن مواعده مستنددر . دیکری دولتك ارادهٔ اختیاریه‌سنه مربوط اولوب اصلاح ادارهٔ مملکت ودفع مهالك ومخاطرات ایچون دها زیاده وقت کچیرلمکسزین واسباب مبرمه تحتنده اجراآته حاجت قالمقسزین دولتك کندیلکندن وشمدیدن یاپمسی وظائف حکومت اقتضاسندن وفرائض زمانیه‌دن اولان اصلاحاتدر . عهده مربوط اصلاحات واجراآتدن برنجیسی روم ایلیده بولنان ولایتلرك احوال اداره‌سنه دائر بر نظامنامه تنظیمیله بونك اعضاسنك قسم اعظمی صنوف اهالیدن اولمق اوزره تشکل ایده‌جك محلی قومیسیونلرینك استحصال آراسندن صکره روم ایلیٔ شرقی مختلط قومیسیونك تحت تصدیقنه آلنمسی ایکنجیسی دیون عمومیه‌نك تأمینی واوچنجیسی ارمنی متوطن اولان ولایتلرك اصلاح اداره‌سی دردنجیسی تبریس معاهده‌سی اوزرینه آسیاده اجراسی انکلتره دولتنه قارشی تعهد اولنان وانواع درجاتی ٢٣ شوال سنه ٩٥ تاریخنده

بالاستيذان متعلق بيوريلان ارادۀ سنيۀ حضرت پادشاهی‌يه مبنی انكلتره سفارتنه ويريلن تقريرده تعيين قلنان خصوصاتدر بوندن باشقه دولت عليه‌جه متحتم الاجرا اولان اصلاحات دخی حقوق عموميه‌ده اولان مساوات جهتيله عسكرلكك تبعۀ غير مسلمه‌يه تعميميله برابر تعميم قرارينك اعلانی عقبنده اهالیٔ غير مسلمه‌نك مكاتب عسكريه‌يه قبولی ومحاكم نظاميه وشرعيه‌نك تفريق وظائفی وبالجمله اوقافك ملكه تحويلی وهريرده تبعۀ مسلمه وغير مسلمه‌نك مختلطاً اسكانی وغير مسلم اهاليدن ايستك ايدنلر اولديغی حالده مكاتب رشديه‌يه قبولی وافراد تبعه‌نك كرك دولت مأموريتلرينه وكرك تجارت وزراعت وصنعته اقتضا ايدن معلوماتی اكتساب ايتلری خصوصلريله مكاتب رشديه‌ده فرانسز لسانی دخی تدريسی وتيمور يول وشوسه‌لرك تنظيمی واورمان ومعادنك اصلاح اداره‌سيله انهارك تطهيری الحاصل تزييد ثروت ومعموريته وسيله اوله‌جق هر درلو مساعداتك اجراسيله بونلره مانع اولان نظامات واصولك درحال لغوی ونظارتلرك دول سائره‌ده اولديغی كبی اصلاح وتنظيمی ووظائف وكلانك قانوناً تعيينی وادارۀ معارفك هر صورتله محتاج اولديغی اصلاحاتك تمامیٔ اجراسی ايچون ايجاباتنك مذاكره‌سی ورشديه‌لرك اداره‌سی جماعت مجلسلرينه ترك ايله معارف مخصصاتی مكاتب عاليه تأسيسنه حصر اولنه‌رق صبيان مكتبلری اداره‌سنك دخی معارف نظامنه توفيقاً ينه جماعت مسلمه مجالسنه تركی اساسلريدر . بونلردن روم ايلی ولاياتی ايچون تنظيم اولنان نظامنامه اولجه عرض حضور عالی قلنمش اولديغندن بونك همان ولايتلره ارسالی لازم كله‌جكی كبی اناطولی ولايتلرينك اصلاحاتنه كانجه بو بابده ياپيله‌جق تنظيمات وتأسيسات روم ايلی نظامنامه‌سنك اجراآتنه تعليق و يالكز ارمنی متوطن اولان ولاياته حصر وتخصص اولنميه‌رق اناطولی قطعه‌سنه تعميمی قاعدۀ حكومته ومملكتك علی العموم حالاً واستقبالاً تأمين سلامتی مقصدينه دهاموافق اوله‌جغندن وانكلتره دولتيله عقداولنان مقاوله‌نامه اوزرينه دولت مشاراليها سفارتنه جواباً ويريلن تقرير رسميده ژاندارمه‌نك ادارۀ مركزيه‌سی مجلسنه اعضا صفتيله اهليت وعفت واستقامت اصحابندن وارباب معلوماتدن اجنبيلرك قبول واستخدامی وطشره‌لرده ينه بو شرائط تحتنده اجانبدن معلم استخدامی واعشار اصولنك الغاسيله اراضی اوزرينه طرح وتقسيمی يولنده تكليف اولنان يكی اصولك صورت اصلاحيه‌سنك ابتدا بر ايكی محلده تجربه‌سی وصنوف مأمورينك اسباب قانونيه‌دن بر سببه مستند اولمدقجه عارضۀ انفصالدن

مصونيتلری تعهد ايدلمش وممالك محروسهٔ شاهانه‌نك بعض جهتلرنده ژاندارمه ترتيبات وتشكيلاتنه ابتدار اوله‌رق واولجه قونطوراتو ايله خدمت دولته آلنمش اولان اجنبی ضابطاندن دخی معلملر كونديله‌رك بو ماده بر درجه‌يه قدر موقع فعله قونلمش اولديغندن ولاياتك محافظهٔ آسايش وامنيتی وامنيت عموميه‌نك انحلالندن ملكاً تحدث ايده‌جك محاذيرك دفعی ضمننده هر ولايت ضبطيه‌سنك ژاندارمه اصولنه توفيقاً وسريعاً تشكيلی ايچون دائرهٔ عسكريه‌ده اولان نظامنامه لايحه‌لرينك همان تدقيقيله استيذان اولنمسی وعساكر ضبطيه‌نك تنسيق اصول ونظاماتی ايشنك ضبطيه نظارتی اداره‌سنه براغلمسيله مقصد حاصل اوله‌ميه‌جغندن نظارت مشاراليها وظيفه‌سنك درسعادت وملحقاتی امور ضابطه‌سنه حصريله ولايات ضبطيه‌سنك نظامات واداره عسكريه‌يه عائد معاملاتنك مقام سر عسكری‌يه الحاقی ووالیلرك ولايتلرده اولان ضبطيه ضابطاننك انتخاب وتبديللری حقنده توسيع اقتدارلری لازم كلير. عدليه مفتشلكلرينك وظيفه‌سی اصول محاكمات قانونلرينك محاكمده حسن جريانی وحبسخانه‌لرده كمسه‌نك بلا حكم توقيف اولنمامسی كبی شيلره منحصر اولوب بونلرك حكم وقضايه مداخله صلاحيتلری اولمديغی جهتله روم‌ايلیده بولنان ولايتلردن اوچ درت ولايته مؤتمن ومقتدر اجنبيلردن عدليه مفتشلری تعيیننده بأس اولميه‌جغی جهتله مناسبلرينك انتخاب وتداركيله مأموريتلرينك عرض واستيذانی خصوصنك دخی عدليه نظارتنه حواله‌سی اقتضا ايدر. اعشار اداره‌سنجه تكليف ايديلن اصولك كله‌جك سنه‌دن اعتباراً مناسب ولايت وسنجاقلرده تجربه يولنده اجراسی وامور ماليه‌نك تفتيش واصلاحی ايچون مفتشلر تعيينی اولجه بالاستيذان مقرون مساعدهٔ سنيه بيوريله‌رق ماليه نظارتنه حواله قلنمش وبعض ولايتلره تبعهٔ اجنبيه‌دن دخی مفتشلر كوندرلمش اولديغندن اعشار اصولنجه اجرا اولنه‌جق تجربه‌نك دخی بهمه حال كله‌جك سنه‌يه يتشديرلمك وشمديلك ايكی اوچ سنجاقده اجرا اولنمق اوزره شمديدن مأمورلرينك انتخاب وتعيينيله برابر وسائط اجرائيه‌نك تهيه ايدلمسنك نظارت مشاراليهايه تبليغی ومأمورينك سبب قانونی اولمدقجه عزل اولنماملری جهتنه كلنجه محاكم نظاميه مأمورلرينك عزلدن مصونيتلری ذاتاً دولتجه اتخاذ وقبول اولنمش براساسه مستند اولوب بو قاعده‌نك بيوك وكوچك كافهٔ مأمورينه تعميمی يعنی قانوناً لاحق اولمش بر حكمه مستند اولمدقجه وياخود استعفا ايلمدكجه وياخود دولتك منافع عظيمه وفوق العاده‌سنك ايجاب

واثبات ایلدیکی برمجبوریت کورلدکجه مأمورلرك عزل وتبدیل ایدلملری صورتنك اصول اتخاذی آرانیلان اصلاحاتك اقسام اساسیه‌سندن وهر مملکتده مرعی وفوائد عظیمه‌سی مشهود اولان قواعد حکومتدن اولمغله دولت علیه‌جه دخی بونك لزوم التزامی بدیهیدر. برلین معاهده‌نامه‌سنك جملهٔ احکامندن اولان دیون عمومیه‌نك تأمینی مسئله‌سی حقنده بوکره اتخاذ اولنان قرار ایجاب ایدنلرله دردست مذاکره اولمسیله نتیجه‌سی قریباً اجرا واعلان اولنه‌جقدر اشبو اصلاحات موعوده‌دن بشقه بوکره انکلتره دولتی طرفندن ایکی ماده دها تکلیف اولنمشدرکه برنجیسی ارضروم ولایتنه برخرستیان والی تعیینی خصوصی اولوب دولت علیه مذهب فرق واستثناسی اولمقسزین صنوف تبعه‌سندن مقتدر واهلیتلی اولانلری دولت مأموریتلرینه قبول ایتمش وملتزم اولان قاعدهٔ مساواتك اساسلرندن بری دخی بو اصوله تمامیله‌رعایت ماده‌سی بولنمش‌ایسه‌ده ارضروم ولایتی‌ایچون تخصیصاًخریستیان والی تعیینه لزوم ومجبوریت اولمیوب مع مافیه کرك ولایت مذکورده‌ده وکرك سائر ولایاتده امورملکیه ومالیه‌ده اهالیٔ خرستیانیه‌دن مناسبلرینك استخدامی لازم‌کلیر. ایکنجیسی فریق بیکر پاشانك اناطولیده بیوجك برمأموریتده استخدامی تکلیفی اولارق بیکر پاشا ذاتاً خدمت دولتده مستخدم اولدیغندن اهلیتیله متناسب مأموریتلرده استخدام اولنور ایسه‌ده کندیسی ایچون موقع مأموریت تخصیصی یعنی اناطولی‌یه تخصیص مأموریتی قبول اولنه‌میه‌جغندن شو ایکی تکلیف ایچون دخی دولت مشار الیها سفارتنه بوصورتله بیان کیفیت ومعذرت اولنمسی تنسیب وتعداد اولنان اصلاحاتك همان اجرا آتنه مباشرت اولنمسنك متعلق اولدیغی نظارت ودائره‌لره تبلیغ وحواله‌سی متحداً تصویب قلنمش ومسائل معروضه‌دن اوقافك ملکه تحویلی اکثریتله تنسیب اولنوب اقلیت طرفندن مقاطعه‌یه تبدیلیله اکتفا اولنمسی [اوقافك مقاطعه‌یه تبدیلی رأی شیخ الاسلامیدر] درمیان ایدلمش ایسه‌ده اولبابده وقاطبهٔ احوالده امر وفرمان حضرت ولی الامر افندمزکدر .

فی ۲۲ ذی‌القعده ۱۲۹۶ و ۱۰ تشرین اول سنه ۱۲۹۵

خط همایون [خاقان سابقك]

[ص ۳۱ نومرو ۱۱]

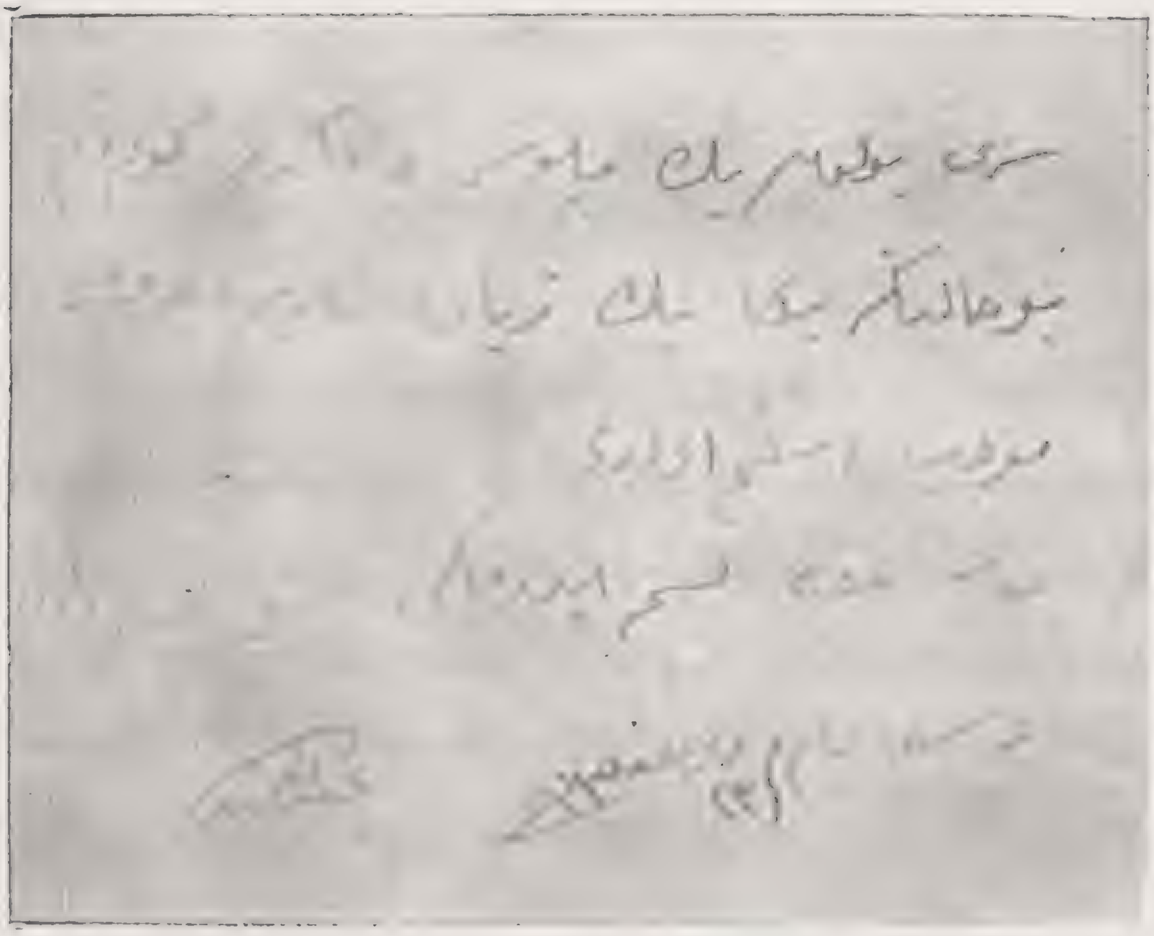

تذکرهٔ معروضه

[ص ٣٣]

ارضروم ولایتی والیلکنه تأثیرات حسنه‌یی ودولتجه فوائدی مستلزم اوله‌جغی جهتله رستم پاشا حضرتلرینك نصب وتعیینی قرین تصویب عالئ حضرت پادشاهی اولدیغندن مشار الیهك یرینه جبل لبنان متصرفلغنه ارباب صداقت واستقامدن وامور اشنا ذواتدن برینك بالانتخاب عرض واستیذان اولنمسی شرفصادر اولان امر وارادهٔ سنیهٔ جناب ملوکانه مقتضای عالیسندن بولندیغنه دائر تذکرهٔ خصوصیهٔ علیه‌لری مدلولی قرین ایقان عاجزانه‌م اولمشدر. کچن کون بر نبذه خاکپای همایون حضرت تاجداری‌یه عرض قلندیغی اوزره انکلتره ایلچیسی جمعه ایرتسی کونی نزد عاجزانه‌مه کلدکده رستم پاشانك ارضروم والیلکنه تعیینه دائر شرفواقع اولان تصور عالی‌یی بیان ایله برابر متصرفلغه دائر دخی بعض بیاناتده بولنمشدی. چونکه جبل لبنانك ادارهٔ مختاره‌سی دول معلومه ایله مشترکاً امضا اولنان نظامنامه‌یه مستند اولدیغندن متصرفك نصبنده وخصوصات سائره‌ده دولتلرك انضمام رأیلری لازم کلیر ایسه‌ده فرانسه دولتنك التمش التی سنه‌دن بری جبل لبنانده مناسباتی ومارونیلره نفوذی صورت علنیه واستثنائیه‌ده جاری بولنمسیله ویتمش یدی تاریخنده دولت علیه‌جه برچوق غوائلی انتاج ایلیان ونهایت جبل لبنانه مختاریت اداره وضعیله نهایت بولان بر الشام مسئله‌سی اثناسنده دولت مشار الیهانك وقوع بولان تشبثاتی امور معلومه‌دن اولمسیله فرانسه‌نك اوراجه حال وموقعی بشقه دولتلره مقیس اولمیوب هر نه وقت متصرفلق منحل اولسه تعیین اولنه‌جق ذات ایچون کندیسنك بالخاصه انضمام رأیی ایستیور. نفس الامر ایسه متصرفك ممکن مرتبه فرانسه نفوذندن تباعدینی داعیدر. بوجمله ایله برابر رستم پاشانك روم ایلئ شرقی والیلکنه نصبی صره‌سنده فرانقو پاشانك اوغلی نصری بکك جبل متصرفلغنه تعیینی ایچون باب عالینك قراریله ارادهٔ سنیه صدور ایده‌رك شمدی مومی الیه کندیسنی متصرفلغه نامزد بیلمکده ورستم پاشانك تبدیل مأموریتی اسبابنه چالشمقدن دخی خالی قالما-مقده‌در. مع مافیه انکلیزلر انك مأموریتنه شدیداً معترض اولوب بومأموریت ایچون برطرفدن موسیو ساندیسونك انشته‌سی نهاد پاشا یاخود آلمانیالی دریغالسکی وچامیچ

اوخانس افندی وبدروس افندی‌یی ارائه وبر طرفدن‌ده اوخانس افندینك اتی حسونیستلره منسوبیتی وبدروس افندینك مارونیلر متنفذین رهابیننده بعضلریله قرابت ومناسبتی مأموریتلری بحثنده اسباب مانعه‌دن اولدیغنی علاوه وافاده ایلدکاری حالده فرانسه‌نك جبل لبنانه قارشی اهمیت نفوذینی دخی نظر دقتدن ایرمق ایستمدکلری جهتله موسیو لایارد ایکی مقصد متضادك تألیفی ایچون اول امرده بر چاره مطالعه ایدوب ترجمانیله اخبار ایده‌جکنی بیان ایدرك کیتمشدی . بوکون موسیو ساندیسون نزد عاجزانه‌مه کله‌رك رستم پاشانك مأموریتی حقنده اولان تصور عالی دونکی کون باب عالی‌یه تبلیغ اولنه‌جغی کندیسنه بیلدیرلدیکنی وجبل لبنان متصرفلك تعیيننه قدر رستم پاشانك اعلان مأموریتی مناسب اولمدیغنی وبو صباح لورد سالیسبوریدن کلمش اولان بر تلغرافده خارجیه ناظری سابق آلکساندر پاشانك جبل لبنان متصرفلغنه تعیینی اخطار اولندیغی بیان ایتمشدر . سوریه قطعهٔ مهمه‌سنك محافظهٔ اسایشی اسبابندن باشلیجه‌سی جبل لبنان متصرفنك حسن حرکتی وحقوق ومنافع دولت علیه‌یی محافظه‌یه سعی وغیرتی ماده‌سی اوله‌رق رستم پاشا شمدی‌یه قدر بو مقصده کوره چالیشمش واثر فعلی دخی ابراز ایتمکده بولنمشدر . ازان جمله کچنلرده درزیلر ایله مارونیلر بیننده ظهور ایدن وبیوك بر مسئله شکلنی المغه مستعد اولان حادثه‌نك تسکیننده کندیسنك جبل لبنانجه اولان تجربه ومعلوماتندن خیلی استفاده قلنمشدی . شمدی انکلتره طرفندن توصیه اولنان ذواتدن کرك آلکساندر پاشا وکرك یوقاریده اسملری کچن سائر ذواتك تجربه وحاللری جبلك محافظهٔ اسایشنی تأمینه کافی اوله بیلمسی عاجزلرینه کوره مشکوك وبلکه غیر قابلدر . انکلتره ایلچیسیله وقوع بولان کچنکی ملاقاتده رستم پاشانك ارضروم والیلکنه تعیيننده عسکر قوماندانلغنك دخی کندوسنه تفویض وحواله اولنمسی مومی الیه طرفندن بیان اولنه‌رق بوندن مقصد دخی لدی الحاجه والینك درحال جمع عسکره مقتدر اولمسی کبی بر طاقم مطالعاته بنا اولنمش ایسه‌ده طرف عاجزانه‌مدن والیلرك جمله‌سی محافظهٔ اسایش ایچون اقتضا ایدن تدابیرك اتخاذنده بوندن اون بش سنه اول تأسیس اولنان ولایات نظامنامه‌سیله مأذون ومرخص اولدقلری علی طریق الحکایه بیان اولنمش ایدی . مع مافیه دیار بکر ومعمورة العزیز وسیواس وموش ووان کبی ارمنی ساکن اولان وارضروم ایچون اتخاذ ایدیله‌جك اصول اداره‌دن حصه‌مند اولمنی ایستیان محللر مستثنا اولدیغی حالده نفس ارضروم

ايله ملحقاتنك عموم نفوس ذكورى قيود وتحقيقات صحيحه‌يه نظراً ايكى يوز اللى ايكى بيك سكز يوز اون يدى نفر اوله‌رق بونك يوز طقسان يدى بيك يدى يوز التمش سكز نفرى صرف اسلام وياالكز اللى بش بيك قرق طقوز نفرى خرستيان اولديغندن نفوس اسلاميه‌نك ديكر صنفه درت مثلى نسبتنده غالب بولنمسى دخى ذهن عاجزانه‌مى تخديش ايتمش واهميت معروضه‌يه نظراً موافق ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهى بيورلديغى حالده مسئله‌نك هرطرفنك مجلس وكلاده مطالعه‌سيله ويريله‌جك قرارك عرض اولنمسى مناسب اوله‌جغى وارد خاطر قاصر اولمش اولديغنك حضور عاليه عرضى متمنادر افندم

فى ٩ ذى‌الحجه سنه ٩٦ و ١٠ تشرين‌ثانى سنه ٩٥

امضا : سعيد

[ص ٣٤ نومرو ١٢]

Vouvray, près Tours, 9 Août 1885.

Altesse,

J'ai deux motifs pour me rappeler à votre amical souvenir; je l'eusse fait plus tôt si ma santé n'avait été un peu éprouvée.

Mon premier motif était de lui dire que les sentiments que j'ai pour Elle de vieille date, et que je garde, avaient été tout particulièrement affectés par ce que j'avais appris de l'état de sa santé.

Ma préoccupation a vite cessé heureusement quand j'ai vu qu'Elle pouvait, de nouveau, reprendre les affaires et continuer à Son Auguste Maître l'activité de ses services, de son expérience et de son dévoûment.

Je lui en exprime mon contentement avec d'autant plus de cordialité que l'avenir, à mes yeux, se charge, de plus en plus, de nuages et d'orages: et, dans les complications européennes — on peut dire universelles — prochainement possibles et même probables, l'habilité à éluder les compromissions doit être, c'est ma persuasion, le principal devoir de l'Empire ottoman vis à vis de lui-même.

L'expérience et l'esprit de prévision de Votre Altesse aideront la sagesse de Sa Majesté Impériale.

Mon second motif d'écrire à Votre Altesse est d'appeler son attention sur des faits qui viennent de m'être relatés de Mossoul.

Je la prie de se faire représenter une *note identique du 31 Octobre 1878,*

remise à S. A. Safvet Pacha, alors Grand Vizir, par l'Ambassadeur d'Angleterre, Sir Henri Layard, et par moi-même, Ambassadeur de France.

Nous sollicitions Sa Majesté Impériale de régler, par un firman, la propriété des Eglises et possessions contestées entre les Syriens catholiques et les Syriens yacobites.

Un firman impérial de février 1879 ordonna l'exécution de la transaction proposée par les deux Ambassadenrs et agréée par la haute sagesse du Sultan qui comprenait combien il y avait d'équité et de conciliation dans cette transaction si impartialement et contradictoirement préparée et arrêtée.

C'était la probabilité d'une longue paix entre les deux confessions si le firman constituait un ordre de choses durable, ce qui devait être son but.

On m'écrit récemment de Moussoul qu'un ordre viziriel, suivi d'un iradé impérial *met à néant* le firman de février 1879 et que l'Eglise de Tahara, attribuée depuis cette date aux Syriens catholiques leur a été enlevée de vive force et livrée au Patriarche yacobite Egnatios.

J'ai la conviction que Votre Altesse mieux informée, ne pourrait avoir consenti à de tels procédés.

Je m'adresse donc à Elle, du fond de ma retraite, pour la prier, au nom du nos anciennes et loyales relations, de faire restituer l'Eglise de Tahara aux Syriens catholiques et de rendre toute sa force au firman obtenu en février 1879 par les deux Ambassadeurs de France et d'Angleterre si rarement d'accord sur les choses de Turquie, parce que leur but politique est rarement le même.

Je lis dans une de mes dépêches d'Octobre 1878 que le Patriarche yacobite Egnatios, riche des dons de ses coreligionnaires indiens, encouragé dans son mauvais vouloir par la politique de deux grandes puissances européennes, ne se cachait pas pour dire et répéter qu'en dépit de la transaction que lui imposait le firman de S. M. I., il finirait par en annuler les effets parcequ'il était assez riche pour cela, et qu'il saurait soutenir les intérêts anglais contre son Ambassadeur qui les sacrifiait.

Le firman de 1879 coupait court aux intrigues et aux agissements partis de Bombay où les Yacobites sont nombreux.

Je charge le Patriarche des Arménienne catholiques, Monseigneur Azarian, de remettre cette longue lettre aux mains de Votre Altesse, puisque M. de Longueville n'est plus là pour me servir d'intermédiaire. Elle voudra bien écouter Monseigneur Azarian qu'elle me permettra de lui recommander tout spécialement.

Votre Altesse verra dans tout ceci mon estime et ma confiance, parce que

j'ai la certitude que l'éloignement et le temps ne changent pas les braves gens.

Elle voudra bien porter mes dévoués et respectieux hommages à Son Auguste Maitre et agréer pour Elle la sincère expression de mes fidèles sentiments

(signé) H. FOURNIER.

سوریه والیسی مدحت پاشایه تلغرافنامه

[ص ٣٤ نومرو ١٣]

شمدی آلنان ١٤ تشرین اول سنه ٩٥ تاریخلی تلغرافنامهٔ اصفانه‌لری مطالعه اولندی .

درزیلرك تأدیبلری ایچون واقع اولان تهیاتدن طولایی انكلتره سفیری نزد عاجزانه‌مه كله‌رك پك زیاده اظهار تأثر ایتمش وبویولده اولان افاداتی خارجیه نظارت جلیله‌سنه‌ده تبلیغ ایتمشدر . سفیر مومی الیه بو حركاتی مشیر پاشانك تدبیرندن بیلمكده ایسه‌ده كندوسیله ایدیلان مصاحبتده بو بحثك جوابی مسكوت عنه براغلمشدر . آنجق انكلتره دولتنك درزیلر وفرانسه‌نك مارونیلر حقنده اولان محابت معنویه‌لری وبر الشاجه بوحالی كندولرینه دائما مدار مداخله عد ایتدكلری امور معلومه‌دن اولمسنه وسوابق وقوعاته نظراً درزیلره قارشی استعمال اولنه‌جق تدابیر عسكریه‌دن انكلیزلر خشنود اوله‌میه‌جقلری كبی درزیلرك تجاوزات وتعدیاتی آرتدقجه مارونیلر مغدور ومظلوم اولدقلری سررشته‌سیله فرانسه‌نك نصل تشكیات وحركاتده بولنه‌جغنه سوق اولنه‌جق عسكرك كفایت وعدم كفایتی حقنده فرانسه قونسلوسنك طرف آصفانه‌لرینه واقع اولان سؤالی دخی دلالت ایدر . الحاصل درزیلرك بیان بیوریلان احوالی واقعا چیركین اولدیغی كبی تأدیبسز قالملری قاعدهٔ حكومته موافق اوله‌مزسه‌ده بونلرك حال سركشانه‌سی پك اسكی بر شی اولوب شمدی‌یه دكین امر اصلاحلری وقت مساعده براغلمش اولدیغی حالده بو دفعه قوهٔ عسكریه استعمالنه قالقیشلسه وسوق اولنه‌بیله‌جك قوتك كفایتی فرض اولنسه بیله نتیجه‌سنده‌كرك درزیلر وكرك حورانلیلر شوشورشك سببی اصل ادارهٔ محلیه‌نك عدم انتظامنه حمل ایدرك وحامیلری طرفندن دخی او یولده استعمال نفوذ اولنه‌رق نتیجه‌سی دولت علیه ایچون خیرلو اوله‌میه‌جغی

نزد حقايقدانئ آصفانه‌لرنده محتاج بيان دكلدر . بو وجهله بوراجه اك سالم طريق درزيلرك تماميله دائرۂ انقياده آلنملرينى ينه زمان مرهوننه وولايت جليله‌لرينك حصول تمام اصلاحاتنه تعليق وشمديلك حورانليلر ايله بينلرينى تأليف ايتمكده كورلمشدر . درزيلر بر مقدار بدل صلح اعطاسنه يناشدقلرى حالده بوكا دخى حورانليلرك موافقت ايتمدكلرينه دائر اشعارعاليلرى بادئ نظرده بوتأليفك حصولنه مانع كوريله‌بيلور ايسه‌ده ايشك بيوب ادارەجه وپولتيقەجه برطاقم نظرياته تصادف ايده‌بيلمسى مضراتنه قارشى مادامكه محلنجه حورانليلره بدل صلح اعطاسيله تسويۂ مصلحت تنسيب اولنمشدر . كندولرينه موجب مشكلات اولمامق ايچون دولت عليه مجرد تبعه‌سى بيننده ظهوره كلان اثر مباينتى ياتيشديرمق نيت فتوتكارانه‌سنده بولنديغنى اعلان ايدرك حورانليلرك نه مقدار تضمينات ايله قناعت ايتملرى لازم ايسه آنك طرف دولتدن دخى ويرلمسى قابل اوله‌جغندن بوصورتە دخى مأذونيت آصفانه‌لرى تصويب اولنمشدر . والحاصل طلب اولنان طابورلر ايچون طرف سرعسكرى‌يه تبليغات لازمه اجرا اولنمش ايسه‌ده طرفينك تأليف افكارى ايچون شمدى‌يه قدر استعمال اولنان وسائط كافى دكل ايسه مقدملرى دخى واقع وفائده‌سى مشهود اولديغى اوزره ايكى طرفه نفوذ ونصيحتلرينى تأثير ايتديره‌بيله‌جك اشراف محليه‌دن مناسبلرى كوندريله‌رك وايجاب ايدرسه بالذات عزيمت بيوريله‌رق ودها سائر وسائط كافيۂ تأليفيه‌يه مراجعت بيوريله‌رق شو ايشك قوۂ جبريه ارائه‌سنه حاجت قالمقسزين بتورلمسنه كمال اهميتله انتظار اولنور .

فى ١٦ تشرين اول سنه ٩٥ و فى ١٣ ذى القعده سنه ٩٦

امضا : سعيد

سوريه ولايتنه تلغرافنامه

١٧ تشرين اول سنه ٩٥ تاريخلى تلغرافنامۂ عاليلرى جوابيدر . دروز مسئلۂ متحدثه‌سنك تدابير مصلحانه ايله تسويه‌سى لزومنده مادامكه رأى ساميلرى دخى متحددر . بو ايشك تكرارينه حاجت اولميان نتايج ملحوظۂ غير مرضيه‌سنه مبنى استعمال قوته محل قالميه‌جق صورتله حسن نهايته ايصالى اسباب مؤثره‌سنك سريعاً استحصالى والحاصل طرفينك تسكين افكارينه جداً صالح ومقتدر اولان ذوات واسطه‌سيله تدابير تأليفيه‌يه مراجعت بيورلمسيله برابر حضور آصفانه‌لرينك تأثير

وفائده‌سی بشقه اولدیغندن محل حادثه‌یه تسریع عزیمت داورانه‌لریله اتخاذ بیوریله‌جق تدابیرك بو طرفه دخی اشعاری وبرده روش حاله ومشیر پاشانك مقام سر عسکری‌یه مبعوث تلغرافنه نظراً محاربه باشلامش وبوده بر قاچ بیك کشیدن مرکب اولان طرفین جمعیتنك تفریقی مقصدیله فریق جمیل پاشا طرفندن سوق اولنان بر بلوك ژاندارمه اوزرینه دروزك تشهیر سلاحی وبر یوز باشینك وفاتی وسیله‌سیله مقابله‌ده استعجال اولنمسندن نشأت ایدوب بلا تعلیمات شو حرکتك اختیاری غیر مناسب کورنمش اولدیغندن بعدما فرقهٔ عسکریه‌نك خود بخود مقابله‌یه تشبثلرینك منعی بالخاصه توصیه اولنور . وشونکله برابر بو کون ویارین حرکت ایده‌جك مورد نصرت واپوریله بورادن وکابیولیدن ایکیسی نظامیه واوچی ردیف اوله‌رق جبخانه‌لریله برابر بیروته بش طابور عساکر شاهانه کوندریله‌جکی طرف سرعسکریدن اشعار اولندیغی دخی تبلیغ اولنور .

فی ۱۸ تشرین اول سنه ۹۵

امضا : سعید

مختار پاشا یه تلغراف

[ص ٣٤ نومرو ١٤]

فی ۲۰ کانون اول سنه ۹۵ تاریخلی تلغرافلری آلندی . بو کون سفارتلردن بری ارناوودلغك سائر محللرندن غوسینه‌یه پك کلیتلی امداد کیتمکده وبو حال حکومت وقوهٔ عسکریه‌نك کوزی اوکنده جریان ایتمکده اولدیغنی حتی ایچلرنده عسکر اونیفورمه‌سنی حامل آدملرده کورلدیکنی بیان ایله رفاقت واالرنده‌کی قونك یالکز وجود وتهدیدی بونك منعنه کافی اولدیغنه وحکومت سنیه اشبو معاونته مسامحه ایدر ایسه مسئولیتی طبیعی اولدیغی کبی بالفرض منعنه غیر مقتدر دیپلورسه او دخی کندوسنه پك مضر اوله‌جغنه ودولت علیه‌نك بو ماده‌ده نفع وسلامتی نفوذ مادی ومعنویسنی شوغائله‌نك بر آن اول محوینه صرف ایتمکده بولندیغنه دائر بعض تبلیغات واخطاراتده بولنمشدر. اکرچه بوسوزلره اجوبهٔ لازمه ویرلمش ایسه‌ده غوسینه‌لولرك شمدی‌یه قدر دوام ایدن مخالفتلرندن بشقه برده دولتك تحت اداره‌سنده اولان محللردن شوصورتله معاونات وقوعنك وخامتی ومسئولیت عظیمه‌سی

میدانده اولدیغندن معاونت مذکوره‌نك منعی وعلی التوالی توصیه اولندیغی وجهله شو غائله‌نك بر آن اول دفعی خصوصلرنده تدابیر لازمهٔ دولتلرینه شدتله انتظار اولنور .

فی ۲۲ کانون اول سنه ۹۵ و ۲۱ محرم سنه ۹۷

امضا : سعید

دیکر

[ص ۳٤ نومرو ۱۵]

فی ۲۳ کانون اول سنه ۹۵ تاریخلی تلغرافلری آلندی دون کیجه کوندریلان تلغرافنامهٔ ثناوریدن غوسینه مسئله‌سنی اوزاتمه‌نك وارناوودلرك معاونتنك وخامتی بالاطراف معلوم سامیلری اولمشدر عهداً متروك بریرك ترك ایدلمامسی داعیه‌سنده بولنمق عبث ومضر اولدیغی غوسینه‌لیلر درك ایتمسه‌لر بیله یاقوه وایپك وپرزرین خلقی ایچنده بوراسنی آکلار پك چوق کیمسه‌لر بولنور. غوسینه‌لولره معاونت ایتمك وقره طاغله محاربه قپوسنی آچمق دولتلرك جلب مداخلاتیله دولت علیه‌دن قطع نظر آرناوودلق حقنده بر طاقم بلیه‌یی دعوت ایتمك دیمك اولدیغی ینه بونلرك اکثری ادراك ایده‌بیلور . درایت وحصافت مشیریلری مخالفلری اقناعه کافی وقوهٔ عسکریه‌نك او حوالیدن تباعدی تکلیف اولنه‌جق اولور ایسه بوکا حکومت سنیه‌نك صبر وتحمل ایتماسی طبیعی اولوب قوهٔ جبریه اعمالندن ظهور ایده‌جك نتایج مؤلمه ایسه میدانده اولدیغندن کافهٔ تدابیر دولتلرینی ایشك بودرجه‌یه کلمامسنه ومسئله‌نك سرعت دفعی اسبابنه صرف ایتمك واجبدر ومطالعات وتشبثات دولتلرینك موضحاً اشعاری منتظردر .

فی ۲۳ کانون اول سنه ۹۵و ۲۲ محرم سنه ۹۷

امضا : سعید

دیکر

[ص ۳٤ نومرو ۱۵]

۲۷ کانون اول سنه ۹۵ تاریخلی تلغرافلری آلندی. ایکی کون اوله قدرواقع اولان اشعارات دولتلرنده غوسینه‌ده ایتمك بولمق مقصدیله سرسری کروهندن

اولمق اوزره تجمع واهالی‌یه التحاق ایدن آرناوودلرك مقداری آنجق بیك کشی‌یه چیقدیغی و بونلرده ازار ازار کیدوب اوراده طوپلانمالریله منع مرورلری قابل اوله‌مدیغی یولنده بعض افادات وار ایدی . شمدی تفنکلی اوله‌رق تجمع ایدن خلقك مقداری اون بیکه واردیغی ومحاربه‌یه حاضر اولدقلری آکلاشلمغله ودون وبو کون سائر طرفلردن آلنان خبرلردن بونلر قره طاغ حدودندن کیروب بیوك بر مقاتله‌یه کیریشدیکی والیوم محاربه دوام ایتدیکی معلوم اولمغله بر طرفدن بو بیچاره‌لرك نفسلرینی بیهوده معرض خطره قویملری دیکر طرفدن شوحالك دوامیله دولت علیه‌یه وبالخاصه آرناوودلغه کله‌جك بلایانك مطالعه‌سی عظیم تأسفه سبب اولمقده‌در غوسینه‌لولری معناً تشجیع وسائر طرفلردن اعانه‌یه کتمك ایستیانلره دولت علیه طرفندن سببیت ویرلمکده اولدیغنه دائر برچوق تبلیغات واخطارات وقوعبو- لیور . اکرچه غوسینه‌نك تخلیه‌سنی تسهیل وکوکللولری منع ایتمك ایچون معیت والالریله سوق اولنان قوۀ عسکریه دولت علیه‌نك درجۀ حسن نیاتنه دلیل اولدیغی وطرف دولتلرندن بومقصده کوره چالیشلدیغی جوابلری ویرلمکده ایسه‌ده پودغو- ریچه‌نك ترکنده و آوستریا عسکرینك یکی پازاره دخولنده بودرلو مخالفت ومشکلات وقوعبولمامسنه نظراً طرف سامیلرندن تدابیر لازمۀ کافیه اتخاذ اولنمدیغی حالده غوسینه‌لولرك مخالفتنه وسائر آرناوودلرك انلره معاونتلرینه محل قالمیه‌جغی هر بار تکرار قلنمقده‌در . الحاصل غوسینه‌لولرك خروجلری اشعار والالری کبی آچلقدن نشأت ایدوبده بوزولدقدن صکره بردها اورایه عودت ایتمزلرسه مسئله طبیعتیله حل اولنمش اولور . فقط بوزغونلغك آجیسنی چیقارمق ایچون تکرار تجمع وا کمال قوتله مقاومت ومقابله‌یه دوام ایدرلرسه شمدی‌یه قدر دولتلره بیان اولنان اسباب معذرت توکنه‌جکندن غوسینه‌نك فعلاً تسلیمنه مجبوریت اولوب اولمدیغی بحثلری تکرار اولنسه وعدم مجبوریت خصوصنده حق قزانلسه بیله دیکر محللر اهالیسنك حال عصیانده دیمك اولان غوسینه‌لولره معاونتنی منع وقطع ایتمدیکمزدن ، یا منعه مقتدر اوله‌مدیغمزدن طولایی دفع مسئولیت ممکن اوله‌ماز. اوحالده ظهوره کله‌جك تکلیفات وغوائله طیانمق حال حاضر ایچنده حقیقةً دولت علیه ایچون قابل اوله- میه‌جغی کبی اول بهاره قدر بوغائله اورته‌دن قالقمزایسه اولوقت یوللرك آچلمسندن واسباب سائره‌دن طولایی مخالفین بتون فرجه بوله‌رق حال دها زیاده آغرلاشه‌جقدر . غوسینه‌نك زراعته صالح اراضیسی واسباب تعیشی مفقود اولدیغی

حالده اشقودره وقوصوه ومناستر وارکری طرفلری کبی معمور محللرده بولنان میری چفتلکلرندن هانکیسنی اهالیٔ مرقومه ایسترلرسه تخملق وزراعت ادواتیله برابر کندیلرینه اعطاسی وبر قاچ سنه دخی تکالیفدن معافیتلری مقرر اولمسنه نظراً بونلرینه تعند ایدرلر وسائر آرناوودلرده انلره یاردم قیدنده بولنورلرسه بو شیلر سوء نیتدن وبدخواهانك تحریکاتنه تبعیتله دولت ومملکتلرینی اضراردن بشقه برشیئه محمول اولهمز . بوحالك مسئولیت مادیه ومعنویه‌سی علی التوالی طرف دولتلرینه اشعار اولندیغی اوزره جملهیه بیلدیریله‌رك اهالیٔ مرقومه‌نك محتاج اولدقلری چفتلکلرك محللریله بالمخابره همان شمدیدن تخصیص واعلانی ونقل واسکانلری ایچون سائر لازم اولان اسبابك تهیه‌سی ایله برآن اول محل مذکوری ترك وتخلیه ایتملری وسائلنك استحصالی الحاصل شوغائله‌نك سرعت کامله ایله دفعنه همت بیورلمسی تکرار تبلیغ اولنور .

فی ٢٨ کانون اول سنه ٩٥ و ٢٧ محرم سنه ٩٧

امضا : سعید

استیذان تذکره‌سی

[ص ٤١]

بوکون انکلتره سفیر جدیدی موسیو غوشنله وقوع بولان ملاقات رسمیه‌ده مشار الیه اشقودره ایله استحکامات معلومه‌ده اولان ارناؤدلر بیننده وضعی برلین عهدنامه‌سنی امضا ایدن دولتلر سفراسی طرفلرندن تکلیف اولنان قوردون مسئله‌سی اوزرینه نه قرار ویرلدیکنی سؤال وایشك اهمیتنی بیان ایتدی . مذکور قوردونك وضعی سفرای مشار الیهم طرفلرندن درمیان اولنمسی عقیبنده دائرهٔ عسکریه‌یه تبلیغ کیفیت اولنمش وآلنان جواب اوزرینه مجلس مخصوص وکلاده جریان ایدن مذاکراتده اکثریت آرا بو تکلیفك اجراسی سفك دمائی منتج اولماز ایسه قبولی طرفنده بولنمشدر . اشقودره والیلکندن واقع اولان استعلامه آلنان جوابده ایسه مذکور قوردون وضع اولندیغی حالده کندولکلرندن استحکامات معلومه‌ده تجمع ایدن ارناؤدلر الیوم قره‌طاغ حکومتی النده بولنان اراضی‌یه تسلط ایده‌جکلری وبو دخی حکومت مذکوره ایله بینلرنده مقاتله‌یی

دعوت ایده‌جکی یولنده بعض مطالعات درمیان اولنمش ایدی . مجلسجه دخی اول امرده خارجیه نظارت جلیله‌سندن لسان مناسب ایله یعنی جواب صورتنده اولیوب دفع مسئولیت طریقیله سفرایه بیان کیفیت اولنمسی تنسیب قلندی . ونظارت مشار الیهادن اولوجهله ایجابی اجرا اولنه‌رق آلنان جوابلرینه مجلسجه موضوع بحث ایدلدی . لکن آتیده عرض اولنه‌جغی وجهله قرار مصلحت دیکر بر مذاکره‌یه تعلیق اولنمش اولدیغندن انکلتره سفیرینك سؤال مشروحنه ویریله‌جك جواب ایله شو احوالك تألیفی لازم کلکله دولت علیه ذکر اولنان قوردون خصوصنده دخی ابراز حسن نیت ایچون لازم اولان اسبابی نظرندن آییرمامقده وفقط اشقودره والیسنك بویله بر مطالعهٔ مهمه‌سی دخی موجود اولدیغندن بو اثناده انك اوزرینه اعمال فکر ایدلمکده‌در دنیلدکده مشار الیه ارناؤدلرك ایچنده دولت عسکری ومأموری بولنوب بولنمدیغنی استفسار ایله برابر عصیانك بسلنمسنه تعلقی اوله‌بیله‌جك اسبابدن اجتنابك لزوم مطلقنه دائر بعض اخطاراتده بولندی . ارناؤدلر ایچنده حکومتك نه عسکر نه‌ده مأموری بولنمدیغی جوابی ویرلدی . آندن صکره ضبطیه میرالایی هودو بکك اهل قیامه ریاست ایتمکده بولندیغنه دائر واقع اولان افاده‌سنه جواباً میر مومی الیه ذاتاً ارناؤد اولوب جمعیت معلومه‌یه حکومتك رضا وارادهسی منضم اولمقسزین التحاق ایتمکله اوزرنده‌کی صفت بالطبع زائل اولدیغی بیان قلندی . بعده مشار الیه ارناؤدلغك احوال عمومیه‌سی اوزرینه نقل کلام ایدرك ارناؤدلر اوتونومی استحصال ایتمك عزمنده بولندقلرینه دائر دوران ایدن شایعاتك صحت وعدم صحتی وکندولرینك بو اثناده دولت علیه‌یه صداقتلری اولوب اولمدیغی سؤاللرینی ایراد ایتمسیله ارناؤدلره اسناد اولنان اوتونومی طلبنك اصلی یوقدر صداقتلری محل بحث واشتباه دکلدر دیه درمیان اولندقده کندوسی دخی بونلرك دولت علیه‌یه صداقتلرینی تصدیق ایدوب فقط حقلرنده صداقتلرینه بناءً ابراز رقت ومحبت اولنور ایسه جرأتلری توسع ایده‌جکنی وهیجان وعصیان دوام ایدر ایسه دولت علیه ایچون خیرلو اولمیه‌جغنی وبو ایشك بر آن اول حسن نتیجه‌یه ایصالی لزوم وفائده‌سنی بیان وتصریح ایتدکدن صکره ارمنیلرك ساکن اولدیغی ولایات احوالندن بحث آچدی . کندولرینه کلن معلوماتدن ولایات مذکوره‌ده امنیت واسایشك نقصانی ومأمورلرك اکثریتله عدم کفایتی اقلیتده بولنان اهالینك یعنی ارمنیلرك تحت

مظالمده قالملرینه سبب اولدیغی آکلاشیلیور . انکلتره دولتنك مسلك ومقصد حاضری ذات شوکتسمات حضرت پادشاهینك حقوق جلیلهٔ حکمرانیلرینك محفوظیتی وممالك عثمانیه‌نك محافظهٔ تمامیتی ماده‌لریدر. انکلتره امور داخلیهٔ دولت علیه‌یه مداخله قیدنده دکلدر واقع اوله‌جق اخطاراتی برلین عهدنامه‌سنك احکام باقیه‌سنی اجرایه منحصر وبو حرکتده دخی عهد نامه‌یی امضا ایدن سائر دولتلرله مشترك اوله‌جقدر. چونکه تبعهٔ دولت علیه‌نك اقلیتی قسم اکثریتك مظلومی اولور ایسه حکومت سنیه بالطبع اوروپانك انظار عمومیه‌سنی اشبو مظالم اوزرینه جلب ایتمکه میدان ویرر؛ بوحال ایسه دولتلرك اختلاف انظار ومباحثاتنه سبب اوله‌رق نتیجه‌سی اوروپانك اسایشنی تهدید ایدر . ایشته انکلتره دولتنك حکومت سنیه‌یی طریق اصلاحه تشویق ایلسی بو مخاطره‌نك منعی مقصدینه مبنیدر . بونکله برابر دولت متبوعه‌م روم ایلیده اهل اسلامك بلغارلردن کوردیکی مظالمدن دخی متأثر اولیور؛ حتی بوندن برقاچ سنه اول انکلتره پارلمنتوسنده بلغارلر حقنده اهل اسلامه قارشی نصل صحابت ایدلمش ایسه شمدی بلغارلره قارشی اسلامك مظلومیتنه اویله صحابت ومعاونت اولنمقده‌در؛ بوراسی انکلیز اوراق حوادثنه مراجعتله دخی تبین ایدر دیدی .

نتیجهٔ افکارینی آسیا قطعه‌سی ایچون لازم اولان اصلاحاتك برآن اول فعلاً اجراسی لزومنه بنا ایلدی . بو افاداتنك عقبنده دولت علیه‌یی اصلاحاتك تأخیرینه تشجیع ایدنلر واردر آنجق آنلرك مقصدلری دولتك حال بحرانندن استفاده ایتمك نیت حریصانه‌سنه مستنددر. دولت علیه اوکبی القا آت ایله طریق اصلاحاتده تأخر ایدر ایسه بونکله قزانیله‌بیله‌جك وقت موقت ومحدوددر . الحاصل دولت متبوعه‌سنك اصلاحات بحثنده اخطاراتی بادئ مکالمه‌ده دخی بیان ایتدیکی وجهله اوروپا منافع عمومیهٔ صلحیه‌سنك وقایه‌سی مقصدندن منبعث ایسه‌ده منفعت اساسیه دولت علیه‌یه عائد در . انکلتره دولتنك دولت علیه حقنده‌کی حسیات خالصانه ومحبت قدیمه‌سی اشبو مطالعات خیر خواهانه‌یی حسن تلقی ایله تزاید ایده‌جکدر یوللو تمهید مرام ایلشدر .

افادات محرره‌یه مجدد ثانی وواضع قانون اساسی اولان ولی نعمت بیمنتمز پادشاهمز افندمزك آمال همایونلری صنوف تبعهٔ دولت علیه‌لرینك تأمین سعادت حاللرینه مصروف اولوب وکلای دولت دخی بالطبع بو اثره اقتفایه مأمور ومجبور

اولدقلری مقدمه‌سی وفقره بفقره تبليغات وتوضيحات لازمه ايله مقابله ايدلدی .
حدود يونانيه مسئله‌سنك ذكری اثناسنده دخی سفير مشار اليه بونك بحث
وتفصيلاتنه كيرشمكه تعليماتی مساعد دكلسه‌ده دولت عليه‌نك بر كونه ملاحظه‌سی
وار ايسه حسن تلقی ودولت متبوعه‌سنه تبليغ ايليه‌جكنی سويلشدر . تفصيلات
معروضه خلاصه ايديلنجه مطالب موجوده غوسينه مسئله‌سندن انتقال ايدن حالك
بر آن اول تسويه‌سنی ؛ اناطولی اصلاحاتنك تعجيلنی وحدود يونانيه مسئله‌سی
حقنده انكلتره دولتی نزدنده اجرای تشبثاته بقای امكانی متضمن اوليور . غوسينه‌يه
بدل قره طاغ حكومتنه تركی قرارلشديريلان اراضی اوزرنده‌كی استحكامات
ارناؤدلر النه كچمش اولمسيله دولتلرندن الدقلری امره امتثالاً سفيرلر ٢٤ نيسان
١٨٨٠ تاريخنده برتقرير مشترك اعطا ايتمشلر ايدی . بونك اوزرينه مجلس وكلاده
اكثريتله ويريلان قرار فی ١٦ جمادی الاخره سنه ٩٧ وبو ايشه مترتب ايضاحات
فی ١٨ جمادی الاخره سنه ٩٧ تاريخلی مضبطه‌لردن رهين علم عالی اولمشدر . ذكر
اولنان تقريره ويريلان جواب رسمی حقنده هنوز دولتلر طرفلرندن صورت
مشتركه‌ده بر حركت وقوع بولمدی . فقط اخيراً ايتاليا وآوستريا سفارتلرندن
ومتعاقباً سفرای سائره جانبندن واقع اولان قوردون تكليفی مجلس وكلاجه
موضوع بحث ايدلدكده اكثريت آرا بالاده بيان ايديلان شرط ايله بونك قبولی
طرفنده حاصل اولدی . لكن او شرطه كوره معامله‌نك عدم امكانی يعنی بو
حال ارناؤدلر ايله قره طاغلولر بيننده مقاتله‌يی منتج اوله‌جغی محلندن اشعار
قلنمشدر . خارجيه نظارت جليله‌سی مجلسك قرار وتنسيبيله بو مشكلاتی سفارتلره
افهام وافكار وملاحظه‌لرينی تفحص ايلدكده حكومت سنيه مأمورلرينك حسن
نيت وحركتلرندن امين ايسه مذكور قوردون وضعی احتراز اولنان مشكلاتی
دعوت ايتميه‌جكی جوابلری آلندی . بو دخی بين الوكلا جريان ايدن مذاكره
نتيجه‌سنده تكليف اولنان قوردون وضع اولندقدن صكره محلنك ملاحظه‌سی
وجهله طاغلولر وارناؤدلر آره‌سنده نزاع وقتال وقوعنده بوكا دولتلرجه مأمورين
دولت عليه‌نك حسن نيتله حركت ايتماملرندن تولد ايتمش بر حال نظريله باقيله‌جغی
واو ايسه ينه دولت عليه حقنده جلب مسئولت ايليه‌جكی ملاحظه‌سيله افكار حضار
آخر بر طريق تحريسنی اختيار ايلدی . هيجان موجودك درجاتی وبو حال اوزرينه
شدت استعمالی سفك دماء ايله دها زياده نتايج مضره‌يی دعوت ايده‌جكی جهتله

مجرد بوندن احترازاً محال مذکورەنك بر ایکی سنه صکره قره طاغلولره ویرلمسی ایچون استمهال صورتنه کیدلمسی تصور اولنمش ایسەده آنده دخی اختلاف آرا وقوع بولەرق بعض آرایه کوره ایستیلالن مهلك انقضاسی عقبنده بو یرلرك قره طاغ حکومتنه ترکنی دولت علیه تعهد ایتمك لازم کلوب بعض رأیلر ایسه شو تعهد بر زمان ایله مشروط اولسه بیله او زمانك انقضاسنده فعله کلمسی تعذر ایدر ایسه دولت آغر بر مسئولت آلتنده قالەجغی ایچون صورت استمهال یالکز اهالینك اقناعنه صرف مساعی اولنمسی مقصدیله اجرا اولنملی بو تشبث بر شیئی مثمر اولماز ایسه دولت علیه هیچ بر تعهد ایله مقید اولمامليدر اعتقادنده بولندی. قرار حال ایسه بر کره دها مذاکرەیه تعلیق قلنمش ایدی. بو کون عقد مجلس اولنەجق ایسەده مصلحت غایت نازك وبوندن زیاده تأخری بتون بتون مضر اولدیغندن بو کونکی کون بولندیغمز موقع مشکل نقطهٔ نظر اتخاذ اولنەرق اکا کوره بر قرار قطعیٔ عاجل اتخاذینه صرف مساعی قلنور ایسەده ارادهٔ قطعیهٔ حضرت پادشاهی دخی بو مرکزده صدور ایدر ایسه حکم وتأثیر جلیلی تسریع وتسهیل مصلحته باعث اولەجغنك حسب الحال اخطاری وجیبەدن عد اولنور .

اناطولی اصلاحاتنه کانجه فی ۱۷ ذی‌القعده سنه ۹٦ و ۲۱ ذی‌القعده سنه ۹٦ و ۱۸ ذی الحجه سنه ۹٦ تاریخلی تذاکر عاجزی ایله بیان اولندیغی اوزره ارمنی ساکن اولان محللرده اصلاح ادارەیه اقتضا ایدن تنظیماتك اجراسی برلین معاهده نامەسنك آلتمش برنجی مادەسی اقتضاسندن وبو بابده اتخاذ اولنەجق تدابیردن دول معظمەیه معلومات ویرلمسی جملهٔ احکام عهدیەدندر . محال مذکوره ایچون تأمین سعادت حال سکنەیه متکفل اولەجق بر ادارهٔ جدیدەنك سرعت تأسیسی لزومی بدیهی اولوب شو قدرکه اصلاحاتك بو یرلره حصری انلری بر موقع امتیاز واستثنایه قویار وولایات سائره اهالیسنك بو مساعداتدن استفاده ایچون بالطبع معاونات اجانبه مراجعتلرینی انتاج ایلر . کرك شو محذوره محل قالمامق کرك آسیا قطعەسنك انکلتره وروسیه دولتلرینه ساحهٔ رقابت اولەجق بر حاله کلمسی دولت علیه ایچون بر مسئلهٔ حیاتیه اولمغله بونی تأمین ووقایه ایلمك روم ایلی قطعەسندن خارج اولان ولایاتك دخی شمدیدن تعمیم تنظیم ادارەلرینه متوقفدر . تذکرهٔ معروضهٔ مذکورەده استیذان اولنان صورت حقنده ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی نه وجهله شرفتعلق بیوریلور ایسه اکا کوره حرکت اولنور . یونان مسئلەسنه

كلندكده بو كره پارس مصلحتكذارندن آلنان تلغرافده فرانسه خارجیه ناظری موسیو فرسینه مسئلهٔ مذكوره ایچون حزیرانڭ اون بشنه طوغری برلینده بر قونفرانس اجتماع ایده‌جكی ظننده بولندیغنی اثناده ایلدیكی و آتنه مصلحتكذارندن وارد اولان تلغرافنامه‌ده دخی موسیو تریقوپی ایله وقوع بولان مصاحبتنده مشار الیه شهر مذكورڭ اون بشنه طوغری قونفرانس اجتماع ایده‌جكنی ویونان دولتی طرفندن موسیو برایلا ایلك پوسته ایله برلینه عزیمت ایلیه‌جكنی وچونكه دولت علیه ایله حكومت یونانیه قونفرانسڭ مذاكراتنه داخل اولمیه‌جقلرندن مسئلهٔ یونانیه قریباً تسویه اولنه‌جغی مأمور ومنتظر بولندیغنی سویلدیكی محرردر. برلین وروما سفارت سنیه‌لرندن آلنان تلغرافلرده دخی دولتلر یونان مسئله‌سنده اولان حق توسطلرینی بر قونفرانس شكلنده اجرا ایلكه قرار ویردكلری استخبار اولندیغندن بحث اولنمشدر. دول مشار الیهڭ بو قراری ایچون باب عالی‌یه آیری آیری تقریر ویریله‌جك اولور ایسه انكلتره‌نڭ تحریرات عمومیهٔ معلومه‌سی موجبنجه دیكر تقریر مشتركده یالكز قره‌طاغ مسئله‌سیله ارمنی ساكن اولان ولایات اصلاحاتندن بحث اولنه‌جغی جملهٔ تحقیقاتندر. ١١ جمادی الاولی سنه ٩٧ تاریخلی مضبطه‌ده ایضاح اولندیغی اوزره قره طاغ مسئله‌سیله اصلاحات حقنده دولتلری سفیرلری واسطه‌سیله اجرای مذاكره‌دن منع ایتمك قابل دكلسه‌ده دولت علیه مرخصی داخل اولمقسزین تشكل ایده‌جك قونفرانسڭ قراری بزجه مجبوری اولمامق طبیعیدر. برلین وروما سفارت سنیه‌لرینڭ تحقیقاتنه نظراً بو قونفرانس شكل وصورت وساطته قرار ویرمك ایچون طوپلنه‌جغندن وبعده باب عالی‌یه بیان كیفیت اولنه‌جغندن تكلیف اولنه‌جق صورتی رد ویا قبول دولتڭ ید اقتدارنده‌در آنجق رد قطعی طرفنه كیدلمسی مضابط معروضهٔ متعدده‌ده بیان اولندیغی وجهله دولت علیه ایچون خیرلی اوله‌ماز. دولتلرڭ قبول ایده‌جكاری بر صورت تسویه‌یه كلنجه ٤ مایس سنه ٩٥ تاریخیله مختار پاشا حضرتلرینه مقام صدارتدن كشیده اولنان تلغرافنامه‌ده چتالجه داخل اولمق اوزره غلوص كورفزنده تب خرابه‌سی مبدأ اتخاذ اولنه‌رق نارده كورفزینڭ نهایتی اولان آنتینوبه قدر بر خط تعیینیله بو حدود داخلنده‌كی محللرڭ تركنه تعلیمات ویرلمش وابهتلو دولتلو صفوت پاشا حضرتلری پارس سفارت سنیه‌سنده بولندقلری اثناده جواباً نظارت خارجیه‌یه كشیده ایلدیكی ١٩ مایس سنه ١٨٧٩ تاریخلی تلغرافنامه‌یه نظراً اشبو

خط حدود فرانسه خارجیه ناظری طرفندن دخی کورلمش اولمغله کرك یونان دولتنی اقناع وکرك دولتلرك موافقتنی جلب ایده‌جك برخط حدود ۱۱ جمادی‌الاولی سنه ۹۵ تاریخلی مضبطه‌ده بیان اولندیغی وجهله اولکی خطك توسیعنه منوطدر.

خط مذکورك توسیعی مذاکره‌سنه کیریشلمك وقرار مذاکره بعدالاستیذان یا دول ممضیه‌نك جمله‌سنه ویاخود دول مشارالیهمدن بعضلرینه تبلیغ ایدلمك اوزره مضبطهٔ مذکوره حقنده اقتضا ایدن ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهینك اصداری وابستهٔ امر وفرمان عالیدر. خصوصات محرره‌نك حضور عالی‌یه عرضی متمنادر افندم.

فی ۲۸ جمادی الاولی سنه ۹۷ و فی ۲۹ مارس سنه ۹٦

امضا: سعید

بالاده صورتی محرر تذکرهٔ مفصله‌نك ارسالندن صکره انفصالم وقوع بوله‌رق تجارت ناظری قدری پاشا باش وکالته وعابدین پاشا خارجیه نظارتنه مأمور اولمشلردر بعده حدود یونانیه مسئله‌سنی فصل ایچون برلینده بر قونفرانس اجتماع ایدرك ایپر قطعه‌سنك‌ده تسالیا ایله برابر یونانستانه ترکنه قرار ویرلمش ایسه‌ده یوقاروده بیان اولندیغی اوزره ایکنجی دفعه باش وکالته عودتمده بو قرار علیهنه واقع اولان اعتراضاتمز واستانبولده بر قونفرانس تشکیلنی تکلیف ایتمکلکمز اوزرینه اجتماع ایدن مجلس مکالمه‌ده مساعیٔ متمادیه نتیجه‌سی اوله‌رق ایپر قطعه‌سی قورتارلمشدر.

آرناؤدلق اصلاحاتنه تعیین اولنان مشیر اسماعیل پاشا طرفندن اهالی‌یه اعلان اولنمق اوزره قلمه الدیغم بیاننامه [۱]

اهالی

آرناؤدلقده متبوع منخممز پادشاهمز افندمز حضرتلرینك ارادهٔ قطعیهٔ ملوکانه‌لری اقتضاسندن اولان آسایش وامنیتی تأسیس واستکمال ایتمکه مأمور

[۱] احمد راسم پاشاده ایکنجی قومیسر اوله‌رق مأموریتی زمان وکالتمده قرارلشدیرلمشدی مؤخراً کرك راسم پاشانك وکرك اسماعیل پاشانك مأموریتلرندن صرف نظر ایدلمشدر.

بیورلمش اولدیغمدن بومقصده وصول ایچون طرف دولت علیه‌دن اقتضا ایدن مأذونیت ومرخصیتی حائز اولدیغم حالده بورایه کلدم بعون‌الله تعالی بورانك حضور وامنیتنی استحصال ایتدکدن وذات شوکتسمات جناب تاجدارینك همیشه اخص آمال همایونلری اولدیغی اوزره جمله‌کزك علی‌الافراد وعلی‌العموم افکار عادلهٔ حضرت پادشاهی‌یه موافق اوله‌جق صورتده مصونیت حقوقکزه وتأمین سعادت حالکزه لازم اولان اسبابی بالتأسیس اجرا آت وفعلیات دائمه‌سنی مأمورین حکومته حواله وتودیع ایدلدکدن صکره آرناؤدلغك سائر محللرینی دخی کوروب عهده‌مه تفویض بیوریلان وظائفی اجرا ایده‌جکم .

اتخاذ اولنه‌جق اصلاحات ایله مأموریت فوق‌العاده‌نك درجات ووظائف مرخصیتی بیاندن اول مملکتکزده موجود اولان احوال حقنده بعض تبلیغاته لزوم کوردم .

جمله‌کزك معلومی اولمیدرکه آرناؤدلق قطعه‌سی روم ایلینك الک‌مهم ونازك بر جهتی اولوب آخر دولت وامارتلرك حدودینه ملاصق بولنیور ایشته شو حال وموقع اقتضاسنجه مملکتکزده اسایش وامنیت وحضور وراحت منحصراً دولت علیه‌نك همت واقتدار عالیسنه محتاج اولدیغی کبی سلطنت سنیه ممالکنك اجزای مهمه‌سندن اولان آرناؤدلغك هردرلو تجاوزاتدن محافظه‌سی وتجارت وزراعت وصنایعك حمایه‌سی وسکنه‌سنك دائما نعم عدالت وامنیتدن متنعم اولمسی حقنده اقتضا ایدن مساعدات وتسهیلاتی دریغ بیورمامشدر .

هرنه‌زمان ممالك عثمانیه‌نك تمامیتنی تهدید ایلمش بر محاربه ظهور ایلدی ایسه اومثللو احوالده آرناؤدلق قطعه‌سی دخی داخل ایکن دولتمز آرناؤدلغك محافظه‌سی امرنده همت ومکنتنی الك صوك درجه‌یه قدر صرف وابذال ایلدی .

بوکونکی کون دخی آرناؤدلق قطعه‌سنك بقاسی ووجودی منحصراً دولت‌علیه‌نك سایه‌سنده‌در ایشته بونعمتك قدرینی بیلمك جمله‌کزه لازم اولدیغی حالده کمال تأسفله کوریله‌یورکه برآز زماندن بری بعض مفسدلر حکومت مشروعه‌یه مجبور اولدیغکز وظیفهٔ صداقت ونعمت شناسیدن غفلت ایتمه‌کزه سبب اولیورلر. وبرطاقم تسویلات والقاآت ایله سزلری اغفاله چالیشیورلر . اکرچه بو قبیلدن اولان مفسدلر معدود وقوت مفسدتلری محدود اولوب عموم اهالی جبلت اصلیه ومتصف اولدقلری صلابت وشعائر دینیه اقتضاسنجه انلرك علیهنه اولدیغی کبی بوراسی نزد دولت

علیه‌ده دخی مجزوم اولدیغندن بر آز وقتدن بری پادشاهمز افندمزك رضای همایونلری خلافنه بعضلریکزدن کوریلان اوضاع غیر مرضیه‌یی درحال محو ودفع ایتمك وباعث اولانلری شرع وقانونك حکم ایتدیکی اك آغیر جزا ایله مجازات ایتمك دولتك ید اقتدارنده ایکن بو حاللره نظر اغماض ایله باقلمسی دخی عاقبت او مثللو ارباب فسادك نیات حقیقیه‌سنی سزلرك بالذات ادراك ایده‌جککزه وحکومت سنیه‌نك عقاب وشدتنه محل براقمیه‌جغکزه اعتماددن نشأت ایتمشدر .

لکن کوریله‌یورکه مفسدلرك افکار وآمال باطلانه‌لرینی مشروع بر صورتده کوسترمك ایچون قوللاندقلری حیل ودسایس بردرجه‌یه قدر بعضلرینی اغفال ایدرك حقیقت حالی تقدیر ایتمکه مقتدر اوله‌مدیغکزدن یاپیلان جمعیتلری وفساد پیشه‌لرك تعلیم وارائه ایلدکلری یوللری حقیقتاً دولت ومملکت ایچون فائده‌لی عد ایده‌یورسکز .

اهالی

شوراسنی آکلامکز لازمکلیرکه هرزمانده وهرمحلده افراد واحاد تمیز حقیقته قادر اوله‌میه‌جغندن انلر فعل وعمللرینك نتیجه‌سندن بی خبر اوله‌رق حرکت ایدرلر واوکلرنده اولنلرك نیتلری مشروع وسالم براساسه مبنی دکلسه افراد اهالی خبرلری اولمقسزین انلره فریفته اوله‌رق مشروع اولمیان وکندیلرینه ضررلی اولان بر یوله سالك اولورلر ایشته شمدی بولندیغکز حال دخی عینیله مفسدلرك کندی منفعتلری ایچون ترتیب ایدوب آرناؤدلرك منافع اجتماعیه ودینیه وقومیه‌لرینه قطعاً توافق ایتمیه‌جك نتیجه‌لره سبب اولان بر طاقم مقاصد غیر مشروعه‌دن نشأت ایتمشدر .

مفسدلر اك زیاده سزه آرناؤدلقده بولنان ولایتلرك برلشدیریلوب بر ولایت اعتبار اولنمسنی القا ایدیورلر . آرناؤدلق دولت علیه‌نك ملك مستقلی اولوب بونی برلشدیرمك ویاخود آیری آیری اداره ایتمکده مختار اولدیغندن اکر مملکتك فائده‌سنی بونده کورسه توحید اداره طرفنه‌ده کیدر فقط آرناؤدلغی بر ولایت اعتبار ایتمك وآنك اداره‌سنی یالکز بر والی‌یه حواله ایتمك ماده‌لرنده اك اول یعنی دولتدن زیاده متضرر اوله‌جق نفس آرناؤدلردر بوتوحید اداره‌نك ضرری اول قدر بیوکدرکه نتیجه‌سی یا آرناؤدلغك محوینه ویاخود عهد قریبده انی محو درجه‌سنه کتوره‌جك برچوق انقلاباته سبب‌اولور آرناؤدلق نامیله یاد اولنان قطعه‌ده سزلرك

مزاياسنه وارەميەجغكز نيجه منافع مختلفه واردر بر طاقم يرلرك عادت واصولى وقوميت وجنسيتنك مقتضياتى ديكرينه توافق ايتمديكى دخى بوراسنى اثبات ايدر حاصلى سزك فائدەكزه ساعى كورينان مفسدلر دولتك و آرناؤدلغك فائدەسى خلافنه برطاقم مقاصد بدخواهانەيه مجلوب اولدقلرندن بواخطارى اطرافيله دوشونور ايسەكز خطاده بولنديغكزى وكندى ضرركزه آلت اولديغكزى دركايدرسكز. سزك فائدۀ صحيحەكز واسطۀ معموريت حقيقيه اولان تجارت وزراعت وصنايعك مملكتكزده ترقيسيله ثروت مملكتك افزايش بولمسنده وعلوم ومعارفك انتشارنده وحقوق شخصيەكزك كمال حريتله محفوظيت دائمه تحتنده بولنماسنده والحاصل پادشاهمز افندمزك هرصنف تبعەسنه شامل اولان معدلت وشفقت همايونلرى حقلركزده بر صورت مخصوصەده مبذول اولديغندن اندن استفاده ايله مادى ومعنوى احوالكزى اصلاح وخصائص فطريۀ عسكريەكزى استكمال وزيرجناح حضرت پادشاهيده اولەرق مملكتكزى حالاً واستقبالاً هرنوع مكايد ومقاصد اشرادن محافظەيه كافى اولەجق درجەيه ايصال ايلمكده اولديغندن بويوللرده تأمين سعادت حالكزه دولت عليه اصلا دريغ مساعده ايتميەجك وحائز اولديغم رخصت كاملەيه مبنى طرفمزدن دخى منافع واحتياجات مشروعەكز تدقيق اولنەرق شو اساسلره كوره هرنوع اصلاحات اجرا ايديلەجك وصرف حقوق شخصيەدن عبارت اولان دعاويكزك تأخر رؤيتندن وياخود بعض مأمورينك سوء ادارەسندن منبعث بركونا شكايتكز اولديغى حالده اكا دائر اولان معروضاتكز دربار شوكتقراره تبليغ واولبابده متعلق وشرفصدور بيوريلەجق ارادات عدالت آيات حضرت ملكدارى اوزرينه ايجاباتى قاعدۀ عادله وجاريه دائرەسنده اجرا اولنەجقدر .

اى اهالئ صادقه

ايشته كرك منفعت وكرك مضرتكزه سبب اولەجق شيلرى سزه تفصيل وايضاح ايتمش اولديغمدن جمعيات فاسدەنك اغراضنه خدمت ايتمكدن مباعدت ووظائف تابعيت وصداقتى تماميله تقدير ايتمديككز حالده خطيئاتده دوامده مغدور اولميەجغكز وفعل وحركتكزك دنيوى واخروى وبال ونكالنى اوزريكزه آلمش اولەجغكز جهتله حقكزده شرعاً وقانوناً ترتب ايدەجك هرنوع مجازات اجرا اولنەجقدر. مجرد پادشاهمز افندمزك كمال رحم وعدل همايونلرى اقتضاسنجه

اول باول سزه کوسترمکه مأمور اولدیغم طریق صوابی کورمك استمیوبده ینه منافع دولت ومملکته مغایر حرکاتده بولنانلر اولور ایسه او مثللولرك مستحق اوله‌جقلری مجازات نفیدن بدأ ایله الك نهایت درجه‌یه قدر واره‌جغندن دین ودولت خائنلری اولان مفسد وجانیلری سزدن مطالبه ایله بونلر هرکیم اولورایسه اولسون دیوان حرب حضورنده درحال محاکمه ایله بو جزالری اجرا وطرف دولتدن حائز اولدیغم مرخصیت ایجابنجه سائر تدابیر تنکیلیه‌یی کمال حق وعدالتله بلاتأخیر اتخاذ ایده‌جکم [١] (وپادشاهمزه هرصورتله اطاعت وعرض صداقت ایده‌جکلری دخی احسان بیوریلان مأذونیت اوزرینه رتبه ونشانلر وهدایای سنیه توجیه واعطاسیله مظهر مکافاة وتعطفات جلیله ایلیه‌جکم .)

شووصایای مشفقانه‌نك وطریق غیرمستقیمده دوام ایدنلر حقنده مقرر اولان معامله‌نك ملاحظه‌سله قنغی جهته کیدلمك لازم ایسه انك اختیارنی رأی وتمییزکزه حواله ایدرم .

اصلاحات حقنده ذات شاهانه‌یه ویردیکم لایحه

[ص ٢٤ نومرو ١٧]

دولت علیه‌نك احوال حاضرهٔ مشکله‌سنه چاره‌ساز اوله‌بیله‌جك تدابیرك تحریری امرو فرمان همایونلری مقتضاسندن اولمغله اولبابده بعض خواطر قاصره‌نك عرضنه مسارعت اولنور .

اول باول شوراسنك بیانی متحتمدرکه مشکلات حاضره ایله دولت علیه‌لرینك احوال تاریخیه‌سی بیننده علاقهٔ کلیه بولندیغندن صدده شروعدن مقدم بر نبذه حکومت سنیه‌لرینك ماسبق احوالندن بحثه لزوم کورنمشدر .

دولت علیه‌لری کوچك برعشیرت حال وصورتنده ظهور ایدوب جهانکیرلك مرتبه‌سنه قدر چیقمش اولدیغی حالده ایکی اوچ عصره قریب مدتدنبری قدرت وشوکتی مطرداً ومتوالیاً تدنی ایتمکده‌در .

---

[١] معترضه ایچنده اولان فقره ـ باش کاتب علی رضا پاشا قلمیله ـ مابینده علاوه اولنمشدر .

تاریخ وحکمت نقطهٔ نظرلرندن باقلدیغی حالده انسانك عمریله بر دولتك عمری بیننده پك چوق شباهت ومناسبت كوریلور . انسانك بیومسی ، جمعیتی ایچنده حسن حال ایله یشایوب فیض وسعادت كسب ایتمسی ایچون اقتضا ایدن اسباب بخت وطالع مساعده‌لری مستثنا اولمق اوزره حسن خلقت ، معرفت واستقامت اولدیغی كبی بر دولت وجمعیتك وجوده كلمسی وسائر دولت وجمعیتلر قارشیسنده یشایوب قوتلنمسی ماده‌لرنده دخی اشبو اوچ شی اس الاساسدر .

دولت علیه‌لری خلقت وعناصری غایت قوی اوله‌رق تأسیس اولندیغی كبی بر وقت تدبیر مملكت اصولنده متفنن آدملره ، استقامت ، عدالت ، ثبات ، مكانت وعهده وفا كبی ، برچوق خصائل فاضله‌یه مالك ایدی .

دولت علیه‌لری تاریخ ظهوری اولان اون اوچنجی عصرده برقوم محصوردن عبارت ایكن جزئیت افرادی مانع وسعت وترقی اولمیوبده دها اون دردنجی عصر ایچنده بنای حكومتی تماماً وقویاً تأسیسه موفق اولمسی ویوز بیك كشیلك برقوهٔ عسكریه وجوده كتیرمسی تركیبنك غایت صاغلام اولدیغنه دلالت ایدر .

زیرا ملتك هر عضو وعنصری ملتلرجه مرض مهلك اولان فساد ونفاقدن سالم وعظیم بر حس مشترك اخوتمندی . ووطنپروریدن حصه مند اولدیغی حالده مملكت ودولتنه خدمتده متحد ایدی . بر طرفدن دخی دولت پك چوق عالم ومقتدر آدملر یتشدیروب آنلری كندیسنه قوهٔ مدبره اتخاذ ایدردی . استقامت وعدالته اعتناسی اول درجه‌ده ایدی كه عمومك توجه ومحبت ودول معاصره‌نك حرمتنی محضا بو واسطه ایله قزانمشدر . دولت علیه‌لرینك مؤسسی اولان سلطان عثمان خان حضرتلرینك فیض وسعادتی سلاطین سلچوقیه‌دن سلطان علاءالدینك معاونتی اثری اولوب خاقان مشارالیه بوكا حسن طویت واستقامتی سایه‌سنده نائل اولدیغی كبی سلطان مشارالیهك كندیسنه تملیك ایتدیكی یرلرده ابتدا نشر عدالتله تسخیر قلوب وكسب نفوذ ایلمش وبومسلك عالی‌یه دولت علیه‌لرینك آخر اقبالنه قدر پك زیاده اقتفا ایدلمشدر .

الحاصل حكومت پادشاهلرینك تفیض وترقی استعداد ذاتیسندن صكره بالخاصه معارف واستقامت سایه‌سنده حاصل اولمشدی .

سلطنت سنیه‌لرینك سوابق شوكتی صرف ثمرهٔ طالع وجسارت اولوب بونده معلوماتك مدخلی اولمدیغنی ادعا ایدنلر دخی وار ایسه‌ده بو مدعا موافق حقیقت

دكلدر. زيرا دولت عليه‌لری طور نشأتندن خاتمهٔ دور ترقيسنه قدر علوم شرعيه، رياضيه وحكميه‌ده متفنن بر چوق ارباب معلوماته مالك اولوب مصالح دولت آنلرك اللـرندن چيقاردی . بنـاءً عليه مملكت عقل ، حكمت ، عدالت ، ادب ومعرفتله اداره اولنه‌رق دولت ترقی ايتمشدی . بونك اثباتی تفصيله محتاج اولميوب يالكز اوعصرلرده كلمش اولان ارباب فنون ومعلوماتك اسم واثرلرينی تذكر كافيدر .

فقط دولت عليه‌لرينك توسعنده دول خرستيانيه‌نك انتظامسزلغنك مدخلی واردی .

مؤخراً آنلر مصائب ماضيه‌لرندن انتباه ايله تصحيح اصـول وفوق العاده ترقی ايدوب بز ايسـه تدنی ايتديكمزدن آتيـده ايضاح اولنه‌جغی اوزره اليوم دولت عليه‌لرينی غايت خطرناك بر حال وموقعه القا ايدن شی اساساً بودر .

دولت عليه‌لرينك اسباب صحيحهٔ اعتلاسی بالاده خلاصه اولنان شيلردن عبارت اولسه كركدر . حكومت سلجوقيه‌نك سقوطيله كسب استقلال ايليان وبر طرفدن طقوز امارت صغيرهٔ اسلاميه‌نك مستملكاتی ، ديكر جهتدن بيزانس ايمپراطورلغنك آسياده اولان ممالكی ايچنده صقيلوب تاتارك مهاجمات وتجـاوزاتنه دخی هدف اولان حكومت عثمانيه الك جسيم مشـكلات وغوائل ايله اوغراشـه‌رق نهايت يعنی يوز اللی سـنه صوكره آوروپا وآسـيانك الك كوزل ومهم يرلرنده يرلشمش ؛ استانبولك ضبطيله قوت كامله بولمش ، بر عصر صكره‌يه يعنی طقوز يوز يتمش سنهٔ هجريه‌سنه قدر شوكت وشانی كيتدكجه آرتمش ، الحاصل قدرت وعظمتك الك عالی طبقه‌سـنه صعود ايتمش اولديغی حالده او تاريخدن بری نجم اقبـالی افول ايتمكه باشلاديغندن بو تدنينك اسبابی دخی آرامق لازمدر .

دولت عليه‌لرينك يرلی واجنبی تاريخلرنده بی حد وبی حساب اسـبابه عطف اولنان انحطاطی باشليجه اوچ قسمه تقسيم اولنوركه آنك برنجيسی طريق علمينك نظامنه وقوانين ملكيه وعسـكريه‌يه خلل كلمسی ؛ ايكنجيسی اركان دولت ايله بعض مقربين ايچنده مرتشيلر ظهور ايتمسی ؛ اوچنجيسی اجانبدن غرضكار آدملرك تسويلاتنك واجنبی جاسوسلری اغفالاتنك حكم سورمسی ماده‌لريدر .

يك بيوك بر دولتك تدنيسی بويله اوچ سببه حصر اولنديغی رهين استخفاف اولماز اعتقادنده‌يم ؛ زيرا طريق علمی نظامی مختل اولمغله حقوق عبـاد نا اهل

وغدار حکام النه دوشدی . قوانین ملکیه‌جه عدم مبالات اهلیت وحمیت اربابنه مشروط اولان دولت مأموریتلرنده نا اهل آدملرك قوللانلمسنی انتاج ایلدی .

نظامات عسکریه‌یه عدم رعایتله وعسکره عائد مخصصاتك بشقه یرلره صرف اولنمسیله عسکر طائفه‌سی اره‌سنده اطاعتسزلك ظهوره کلدی . منفعت فاسدهٔ شخصیه غرضیله ایدی‌که وکلا اره‌سنده تضاد وهر برنده صدارت منصبنه اشتیاق ظهوریله بومنصبه کلمك ایچون دولتك حساب وضررینه بر چوق اویونلر اویناندی . رشوتله مأموریت آلان نا اهل آدملرك ویردکلری آقچه‌یی کاریله الا کتیرمك ایچون روا کوردکلری ظلملر وادارهٔ مملکتده وقوعه کتیردکلری خطالر اوزرینه درکه اون یدنجی اون سکزنجی عصرلرده اناطولی ، کردستان وعراق ایله دها نیجه ممالکده خصوصا برالشام واراضیٔ یمانیه وحجازیه‌ده اهالی رفع ربقهٔ اطاعت ایتدکلرندن ممالك اختلال آتشلری ایچنده قالدی . دشمنلر بو حالدن فرصت بولدقلرندن دولتی بیوك صدماته اوغراتدیلر . آوستریا ، روسیه ، له وونديك دولتلری طرفلرندن براً بحراً عثمانلی اردولری علیهنده آچیلان محاربه‌نك انتاج ایلدیکی قارلوچ مصالحه‌سی ایله دولت علیه‌نك انحطاط سریع ومتوالیسنه بر مبدأ مصیبت اولان قینارجه معاهده‌سی‌که روسیه‌نك یکی قلعه‌یی ، کرچی وقره دکزده سیر سفائن حقنی آلمسنه سبب اولمش ودولت علیه طرفندن خرستیانلرك حریت مذهبیه‌لری ، کلیسالری حمایه‌سی رسماً تعهد اولنمغله دولت علیه تابعیتنده اولان مذهبداشلرینك معبدلری وسائر اماکن مقدسه‌سی اوزرنده روسیه دولتنه نظارت اجراسنه حق ویرمشدر . او عصرلرده یاپلدی ، بو عصرلرك محصول سیئاتی اوائل عصر حاضرده جد امجد تاجداریلری سلطان محمود خان ثانی حضرتلرینك ید مؤید عالمپسندانه‌سیله قلع ومحو اولنمسه ایدی دعائم دولت شمدی‌یه قدر کلیاً اندراس وعرصه‌سنده بشقه بنالر تأسس ایتمش اولوردی .

مقربینك مجرد نفع ذاتیلرینی استحصال ضمننده صورت حقدن کورینه‌رك سویلدکلری یالانلرله نیجه سلیم القلب پادشاهلرك اصدقای دولت حقلرنده اعتمادلرینه خلل واصدقانك دخی قوهٔ اقداماتنه فتور تطرق ایده‌رك بو اغراض دنیه اغورنده دولت پك بیوك مصیبتلره اوغرامشدر . حتی سلطان ابراهیم‌خان زماننده جنجی خواجه نام جرارك ، عهد سلطان مصطفی خان ثانیده شیخ وانی دامادی فیض الله افندینك سرای همایونه حلول ایده‌رك مصالح عامه‌یی فتق ورتق ایتمك وایستدکلری

آدملری مناصبه کتیرمك اوزره خیال وخاطره کلمیان خدعه‌لر استعمال ایلملریله امور دولتده انواع اغتشاشات ظاهر اولدی . بو سببلرله افکاره کلن غلیانی باصدیرمق ایچون بر طاقم تشبثات عوام پسندانه‌ده بولنلدی ایسه‌ده فائده‌سی کورلمدی .

مفسدلرڭ مصالح عامه‌یه مداخله‌سیله آز زمان ایچنده عظیم بر دولتك بناسی متزلزل وبرقاچ عصرده وجوده کتیریلن ترقیات وکمالات حس اولنمقسزین مندرس اولور .

اجنبیلردن منفعتلری منفعتمزه اویمیانلرڭ اخطاریله یاپیلان ایشلردن نه ضررلر حاصل اولدیغنی اثبات ایچون بوراده بر وقعهٔ تاریخیه‌نڭ خاطره کتیرلمسی کفایت ایده‌بیلیر . بیك یوز یکرمی اوچ تاریخنده دولت علیه ایله روسیه دولتی بیننده آچیلان محاربه‌ده روسیه‌نڭ بتون قوهٔ عسکریه‌سی پروت نهری وادیسنده بر طرفدن یوز بیك کشی‌یی حاوی اردوی همایونڭ دیکر جانبدن لشکر تاتارڭ آره‌یرنده قاله‌رق روسیه چاری بیوك پترو تکمیل اردوسیله قبول اسارته مجبور اولمش ایکن صدر اعظم بالطه‌جی محمد پاشا چارڭ زوجه‌سی قترینه‌نڭ تقدیم ایتدیکی هدایایی قبول وقلمه آلدیغی مصالحه‌نامه‌یی امضا ایتمکله روسیه دولتی حیات ثانی بولدی . ایشته بر بچق عصر صکره حیاتمزی سلب ایدن دولت مشارالیهایی او وقت تهلکه‌دن وقایه ایلیان بو بالطه‌جی محمد پاشا اسوج قرالی طرفدن مسند صدارته کتیرلمشدر . بونکله قرال مشارالیه بوخطایه تشریك اولنه‌مز . فقط انڭ بعض قرنا الیه نشأت واحوالی تاریخچه مضبوط اولان بالطه‌جی محمد پاشایی [١] او ایشه کتیرلمسی تکلیفنی قبول دولتجه خطا ایدی . بو خطادن صکره دولت علیه یالکز بالطه‌جینڭ ازالهٔ وجودیله تشفیهٔ صدر ایتمش ، بیوك پترو دخی جهانکیرلك تصوراتنی تأسیس وصحتی فعلیاتیله ثابت اولان مشهور پولتیقه وصیتنامه‌سنی ترتیب ایلمشدر . [٢]

---

[١] اندرون خدمه‌سندن ایکن سسی کوزل لقبیله معروف بر کنج ایدی .

[٢] بیوك پترو وصیتنامه‌سنڭ بوراده ذکری مبنی علی الحکایه‌در . ذات شاهانه اصلاحات حقنده بر لایحه یازمه‌می اراده ایتدکلری صره‌ده « بیوك پترونڭ وصیتنامه‌سی کبی بر وصیتنامه ایسترم » دیمشلردی مکر صفوت پاشایه‌ده عینی افاده ده بولنمشلر ومشار الیهدن ده عینی تاریخده آلمانیا ـ آوستریا، آلمانیا ـ فرانسه عثمانلی ـ روسیه محاربه‌لرینڭ اسبابنه

مقدمەده بر دولتك ارتفاعی منحصراً معرفت واستقامتله حاصل اولور دینلمشدی . دولت علیەلرینك تدنیسی اسبابنی خلاصه ایدن مبحث سابقده دخی کورلدی که نخستین پایهٔ ترقی‌یه چیقلدقدن صکره شو حال انحطاطه مجرد معارف واستقامتك زوالندن طولایی کلنمشدر . بناءً علیه مقدمەده‌کی دعوی بربرهان تجربی ایله دخی متحقق اولدیغندن بوحالی دوزلتمك ایچون اول باول تربیهٔ عمومیەیه جداً قویاً غیرت ایتمك لازم کلیر . معارف عمومیه انتشار ایتمدکجه دولت علیەلری امور داخلیه وخارجیەسنی حسن ادارەیه مقتدر رجال ، حقوق عامەیی حقیله حل وفصل ایدەجك حکام ، عسکری حسن اداره یلیەجك قوماندان وواردات منبعی فن تدبیر ثروته کوره اعمال وتوسیع اسبابنی کوسترەجك مال مأموری بولاماز . وثروت وسعادت عامەیه خدمت ایدن کافهٔ تأسیسات وعملیات معارف منتشر اولمدقجه وجوده کلەمز .

الحاصل رأس اموردە بولنانلرك وظیفهٔ مأموریتلرینی جهل وخطادن سالم اولەرق ایفا ایتملری ، مملکتك حسن ادارەسی ، بر جمعیت مدنیەیه لایق صورتنده یاشانلمسی ودشمنلرمزه مقاومت اولنمسی حتی معارف قوتیله ذهنلری آچیلمقده اولان اهالیٔ خرستیانیەنك بعدما تحت ادارەده طوتلمسی معارفه محتاجدر . شمس تابان معرفت بالطبع هر یرده منظور ودولت علیەلرینك اوائلده همت ورغبتی معارفه مقصور ایکن غریب که پك مهم یعنی تربیهٔ عمومیەنك اهمیتی احتیاجات عصریه دلالتیله قطعیاً متحقق اولان بر زمانده بو نور حقیقتی کورمکدن عدول اولندی . خرستیانلر ایسه زمانك احتیاجاتنه باقەرق کوزلری آچیلوب خصوصا قریم محاربه‌سندن صکره مکتبلرینی اصلاح وتکثیر ایلدکلرندن شمدی اهالیٔ اسلامیه ثروت وسعادتجه آنلردن پك کری قالمشدر . معارف حاکمیتك برنجی شرطی اولوب جهل ایسه محکومیتی داعی بولندیغندن بر قاچ سنه دها اهل اسلامك شو حال جهالتده قالمسی مؤلم احواله نتیجه ویرر . نتیجهٔ کلام تربیهٔ عمومیەنك اهمالندن دولت علیەلرینه وتبعهٔ پادشاهیلرینك اسلام قسمنه ایریشان مصائب حد وحسابه

دائر بر لایحه ایستەمشلر بونی صفوت پاشا مرحومدن ایشتمشدم ، مرحومك ذات شاهانەیه ویردیکی لایحهٔ مکمله ومفصلەنك کندی یازیسیله اولان مسودەسنی وقتیله مشار الیهك امور تحریرەسنده وشمدی آمدجیلکده بولنان محمد علی بکده کوردم . بولایحه سکسان صحیفەیی محتویدر .

کلیر . بوکا نهایت ویرمك ایچون لازم التشکیل اولان مکتبلرك مصارف اداره‌سنی تهیئه‌یه خزینهٔ دولت علیه‌لرینك واهالینـك مقتدر ومتهیء اولدقلری بالتجربه مجزومدر .

شوراسی مسـلمدرکه ارباب معارفدن اولان بر قوم حسـن اخلاقدن بری اولدقجه سعادت حالنه علم دخی کفایت ایتمز یوقاریدنبری علم ایله برابر اسـتقامتك لزومندن بحث اولنمسی بوکا مبنیدر . فسـاد اخلاقی تشکیل ایلین باشـلوجه شیلر نفاق، کذب وفقدان حب وطندر . بو مفاسد کیتدکجه رواج بولمقده اولدیغندن بر دولتك علامت نکبت وانحلالی اولان بو حالدن پك زیاده قورقیلور . یالکز مدار تسلیت اولان بر شی واردرکه اوده فساد اخلاقك طبقات عادیهٔ خلقه صنوف عالیه قدر ساری اولماسیدر . بناءً علیه جسم دولته استیلا ایتمه‌دن بو مرضك منبعلرینی قورتمق لازم کاور . اوده مأمورینی ارتکابدن شـدیداً منع ایله حاصـل اولور . چونکه سعایت. عدم حمیت ومأمورینك بربرلرینه رقابتی، بعضلرینك اجانب عندنده منافع دولت علیهنه حرکت ایتملری هپ ارتکاب ومنافع ذاتیه‌یه خدمت غرضندن منبعث اولمغله بو سـیئاتك دفعیله جمله‌نی حسـن حرکته دعوتك تدبیر منفردی مرتکب ومفسـدلری ارتکاب وفسـاد متحققلرندن فعلاً مسئول طوتمق و ارباب استقامت واصدقای دولت حقلرنده غرضـکارانك کید ونفاقی حکمسز براقوب آنلری صحیحـاً وقویاً حمایه ایتمکدر . حکومتك بالنفس اتخاذ ایتمسی لازم کلن صفت استقامت ایسه تبعه‌یه حقوقجه امنیت تامه ویرمکه اختصاص ایدر .

دین مبین اسلام عدالتی حمایه ایتدیکی حالده حکومتك برزماندنبری بو وظیفهٔ مبرمه‌ده وقوع اهمالی انکار اولنه‌ماز درجـه‌یه کلمشـدر . شایان دقتدرکه دولتك انحطاطی اجرای عدالتده مبالاتسزلقدن ابتدا ایتدیکی کبی خرستیان تبعه ارمسنده عمومی برعدم خشنودی ظهورینه سبب دخی بوماده اولدی . بعضلر خرستیانلرك بو حالی منحصراً خارجدن آنلره القا اولنان فکر افتراقه تحمیل ایتمك ایسـترلر ایسه‌ده اغفالات خارجیه‌نك تأثیری دخی داخلده‌کی سببك تأثیری ایدی . بو حال وقتیله دولتك خرستیانلره مسلمانلردن زیاده وسائط حریت ومعرفت ویرمسندن دخی نشأت ایتمدی . بومساعده یالکز برینی دیکرینك محسودی ایدوب امتزاجی تصعیب ایلشدر .

باب عالی اصلاحاته تشبث ایتدیکی وقت عدالتك تأمینی ومنافع مختلفه‌نك تألیفی

دوشونموب خرستيان اقوامنك ممنونيتى يالكز آنلره ابواب فيوض ومناصبى آچمقده بولمش و بوتصور بر صورت كافيده موقع اجرايه قونلمشدر .

بوندن مرادم خرستيانلرك مأموريتلرده استخدامنه تعريض دكلدر . دولتك حسب الزمان اقوام غيرمسلمه‌يه اعطاسنه لزوم كورديكى حقوق پولتيقيه كندى حق ومنفعتنه توافق ايده‌بيلمك نصل اسبابه موقوف بولنديغندن آتيده بحث دخى اولنه‌جق ايسه‌ده بوراده ياپلمش اولان اصلاحات خرستيانلرى ممنون ايده‌مديكنى كوسترمك ايسترم خرستيانلرك دولت مأموريتلرينه قبوللرى صنفلرنجه اميد اولنان حسن تأثيرى نيچون حاصل ايتمدى ؟ چونكه انسانك منفعت حقيقيه واسباب ممنونيت قلبيه‌سى حقوق ذاتيه‌سندن امينتنده‌در . يوقسه بر خرستيان حسن حالنى همجنسنك وزرا ويا وكلادن اولمسنده عد ايتمز .

تبعه‌نك ممنونيت صحيحه‌سى عدالتده انجلا ايده‌جكندن آكا واسطه اولان محاكمك انتظام تامى هر احتياجك اقدميدر . عصر همايون پادشاهيلرنده بر چوق مشكلاته غلبه ايله وجوده كتيرديكم تأسيسات عدليه ايشته بواحتياجى استيفا مقصدينه مستند اولديغندن محافظه‌سى ايچون هر درلو مساعدات وتسهيلات لازمدر . محكمه‌لرى عالم ومستقيم حاكملردن مركب ، تحكم ومداخله‌دن مصون كورمك وحقلرنده عمومك آوازهٔ شكرانى ايشتمك بر دولته اك بيوك سبب بختيارى اولديغندن اشبو شجرهٔ عدالت كوكلشدكجه ذات همايونلرى كافهٔ ترقياتك فضائل عظيمه‌سنى بونده مشاهده بيوررلر . واقعا بو تشكيلاتدن اجانب ممنون اولمدى ، عهود قديمه‌نك اجانبه ويرديكى امتيازات ومعافياتدن زياده ملكاً ضرر عظيمى تحقق ايتمش بر طاقم سوء استعمالات واردركه بر آدمك بر قونسلوس طلبيله بلا حكم حبس وتضييق اولنمسى ياخود بر متهمك عين سببله صاليويرلمسى كبى عدالتى اخلال وتبعه‌يى اجانبه اماله ايدن احوال بو جمله‌دندر . بر طاقم آمال حريصانه‌نك تهييجنه آلت مؤثره اولان بو حاللرك بقاسنى كورمك ياخود ممالك عثمانيه‌ده محاكمك عدم انتظامى وسيله‌سيله احداث اولنان شكاياته بر ادارهٔ مشتركهٔ عدليه تشكيليله نهايت ويرمك ايسته‌ينلرك اعتراضاتنه مدافعه ومقاومت قولايدر .

فقط حاكملر هم قواعد فقه وحقوقه آشنا همده مستقيم اولمدقجه مقصد حاصل اولميه‌جغندن بو احتياجلرك برنجيسى ايچون حقوق مكتبلرينك كرچكدن

آدم يتشديره‌جك حالده اولمسى ايكنجيسى ايچون انتخاباتك سوء استعمالاتدن سالم بولنمسى شرطدر .

عدالت بحثى مناسبتيله شو مهمك دخى اتيانى وجائبدن كورينوركه حبسخانه‌لرك حالى پك زياده شايان دقت واصلاح اولديغندن بونلرك احتياجات بشريه ومدنيه‌يه توفيق اشكال وهيأتى غايت الغايه لازمدر .

دولت عليه‌لرينك داخلاً تجدد حياتى ايچون احتياج ضرورى حكمنده اولان اسباب شرح اولنان قواى ثلثه‌كه حسن اخلاق، معارف وعدالتدر. آنلردن ترشح ايده‌جكدر . فقط خارجك صولتنه مقاومت خصوصنده حال وزمان كنديسنه دها برچوق وظائف تحميل ايتمشدركه انواعندن هربرينك جسامتندن وبونلرك سرعت تقديرنده‌كى لزومه نسبت قبول ايتمين تأخراتدن زياده اصل وظائف مشروحه‌يى توليد ايدن مسئله‌نك ماهيتنى وحقمزده‌كى وخامتنى كوروب انديشه ايتمه‌مك قابل دكلدر . بوده مسئلهٔ شرقيه‌در. لسانلرده دورانايدن صلح عمومى‌يه امنيتدن زياده مسئلهٔ مذكوره‌نك زمانمزده ميدان مناقشه‌يه وضعنه سببلر آرانيله‌جغنه وياخود وسائل صلحيه ومصنعه ايله شرق مسئله‌سنده‌كى غايتك استحصالنه چاليشيله‌جغنه اعتماد ايتمك دها طوغرى اولور . معلومدركه ابتدا مسئلهٔ شرقيه‌نك حال سكونده قالمسنى تأمين ايدن موازنهٔ دوليه وصكره دخى آنك استنادكاهى اولان عهدنامه مختل اولمشدر . برنجيسنك سببى فرانسه آلمانيا محاربه‌سى اولديغى بديهى اولديغندن ايكنجى حالك بر آز ايضاحنه لزوم كوريلور . روسيه ايله ايتديكمز محاربه اثناسنده آلمانيا دولتى لهستان حدودينه بر بيوك قوهٔ عسكريه سوقيله لهولرك روسيه عليهنه قيامنى منع ايتديكى كبى اوزون مدتلى وعده‌لرله آلمانيا فابريقه‌لرينى روسيه‌يه مهمات واسلحه اعمالنه تخصيص ايتديكى ودها برچوق معاونتده بولنديغى حالده اياستفانوس معاهده‌سى روسيه‌يه واقع اولان شو اعانه‌تنه بدل آلمانيا دولتنه بر فائده ومكافات تأمين ايتمامش ايدى . فقط پرنس بسمارق بوندن مأيوس اولمدى . بالعكس انكلتره دولتى معاهدهٔ مذكوره‌نك احكام ونتايجنى ميزان حس وانتباهه قويوب‌ده تأثرات عظيمه‌سنى اظهار ايتديكى ، حتى معاهدهٔ مذكوره‌نك دوامى حالنده روسيه ايله حربه مجبور اوله‌جغنه جمله‌يى اقناع ايتمك ايسته‌ديكى زمان پرنس مشار اليه بو محاربه نمايشنى فيل ايله بالينه بالغنك محاربه‌سى تعبيريله استخفاف ايتدى . لكن انكلتره‌نك تشبثاتنى كندى آرزوسنك حصولنه

بر واسطهٔ قویه اولمق اوزره تلقی ایلدی . نتیجهٔ ماده دخی اویله چیقدی . پرنس مشار الیهك مقصد منفردی اولان آلمانیا اتحادی صادوه محاربه‌سندن صکره ابتدا بر طاقم کوچك حکومتلرك مرکز اتحاده ربطی مؤخراً الساس ولورن ایالتلرینك آلمانیایه الحاقیله تأسس ایلدی ایسه‌ده بو تشبث عظیمك اکمالی آوستریا وروسیه اداره‌سنده بولنان آلمان اقوامنك دائرهٔ اتحاده دخوللردن لابددر . روسیه دولتی نه زمان بویله بر فدا کارلق اختیار ایلسه بشقه محلدن وخصوصیله ممالك عثمانیه‌دن مع زیادة تضمین ضایعات ایتمسنه آلمانیانك مساعد اوله‌جغندن امیندر . آلمانیانك روسیه منافعنه معین اولمدیغندن بحث ایدن بعض اجانبك یا حسابلری یاکاش یاخودکه بشقه نیته مبنیدر .

فرانسه آلمانیا مصالحه‌سندن صکره طرفین بیننده علائم مخاصمه‌نك تجددیله آلمانیا دولتنك تکرار فرانسه حدودینه عسکر سوقنه قالقشدیغی زمان ایمپراطور علکساندرك بوکا موافقت ایتمه‌مسی آلمانیا وروسیه دولتلری بیننده ظهور برودته سبب اوله‌جغنی پرنس بسمارق درحال کوروب تصمیمات واقعه‌یی تأخیر ومناسبات طرفینی یکیدن تأمین ایلشیدی . آلمانیا دولتنك عقیب محاربه‌ده ظهور ایدن بر ایکنجی سببدن استفاده ایله فرانسه‌یی تماملیه ایسته‌دیکی حاله افراغ ایتمسنه روسیه ایمپراطوری جانبندن مسامحه اولنمامسندن پرنس بسمارقك مغبر ومتأثر قالمامسی تخمین قلنه‌مز ایسه‌ده پرنس مشار الیهك منویاتندن هیچ بر طرفه سر رشته ویرمامکده اولان مهارت مسلمه‌سیله برابر هر وقت غرضنی فائده‌سنه فدا ایتمسی وعزمنده ثبات ایلمسی مقتضیاتندن اولمق اوزره بر زمانه قدر روسیه دولتنی کوجندیره‌جك هیچ بر حالده بولنمیه‌جق وآوستریا دولتنی ممالك عثمانیه‌نك بالقان شبه جزیره‌سنده ایلرولدنجه‌یه قدر راحت ایده‌میه‌جکدر. آوستریا دولتنك شو تجاوزینه دخی پرنس بسمارق بالذات دولت مشار الیهایی آلت ایدوب اتفاق مثلث عقبنده ظهوره کلن بوسنه هرسك عصیانی سیرجی کبی تماشا ایتمش وممالك عثمانیه‌نك اصلاح احوالنی او زمان قونت آندراشی واسطه‌سیله دولتلره تکلیف ایتدیرمش ایدی . آیاستفانوس مصالحه‌سندن صکره دخی انکلتره‌نك تکلیف ودولت علیه‌نك امنیتله اشتراك ایتدیکی قونغره ایچون پرنس مشارالیه بوسنه وهرسکك آوستریایه الحاقنی شرط کوستردی . انکلتره دولتی ده بونی بلا تردد قبول ایلدی . برلین عهدنامه‌سنك امضاسیله روسیه‌نك حرص واندیشه‌سی آرتمسی بیننده بر قاچ کون

کچمه‌ین قبریس مقاوله‌نامه‌سنی دخی انکلتره‌نك پرنس مشار الیهدن تحصیل معاونت ایتمکسزین یاپمش اولمسی کوججه ظن اولنور . بو وقته قدر انکلتره و آلمانیا آره‌سنده‌کی مناسبات بوفکره قوت ویره‌بیلور . موسیو غلادستون رأس اداره‌یه کچه‌لی آوستریانك نفوذینه ممانعت ایتمکده ایسه‌ده آنك مسلکی دخی دولت علیه ایچون فائده‌لی دکل ؛ بالقان شبه جزیره‌سنده بر طاقم حکومات صغیره‌نك شمدیکندن زیاده نشو ونما بولمسی ویونانیلرك قوتلنمسنی مستلزم اوله‌جقدر . مع مافیه علائم وقوعاته نظراً بر آز زمان صکره غلادستون هیئتی ساقط اوله‌جق ایسه‌ده بو ماده فعله کلمسه وطوغریدن طوغری‌یه آوستریایه وطولاییسیله روسیه‌یه متوجه اولان هیئت رأس کاره عودت ایتمسه بیله بر طرفدن آوستریا دیکر طرفدن روسیه دولتلری آوروپای عثمانینك کندی منفعتلرینه ضد بر حاله کیرمسنه نظر بی قیدی ایله باقه‌میوب بو قطعه‌ده موقع وفائده‌لرینی بای وجه‌کان تأمین ایدرلر.

شو تفصیلك اجمالی روم ایلیٔ شرقینك بلغارستانه برلشه‌جکنی، آوستریانك یکی پازارده راغوزنه بالقانی ایچنده قالمیه‌جغنی آسیای عثمانی دخی انکلتره وروسیه بیننده شطرنج رقابت اوله‌جق بر حاله کیرمکله برابر نهایتنده منفعت مختلفه‌لرینك بالضروره امتزاج ایده‌بیله‌جکنی کوستریر . دولت علیه‌نك تمامیتی ویا اخلالی ماده‌لرنده فرانسه وایتالیا دولتلری دیکر دولتلرك تمایلاتنه کوره حرکتله منفعتلرینی شقینك برنده ارایه‌بیلیرلر. شو تهلکه‌لری دفع یا تخفیف ایتمه‌نك یاخود مخاطره‌دن بتون خلاصك چاره‌سی دولت علیه‌نك کندی النده‌در .

بوده غایت مدبرانه حرکتله هیچ بر طرفه حقلی اوله‌رق سر رشتهٔ نزاع ویرمه‌مکه ، محاسدات دولیه‌یی تحریك ایدن اسبابدن توقی ایتمکه ، داخلاً اسایشی محافظه ومملکتی حسن اداره‌یه متوقف کورینور بعضلر نزاعدن قاچنمنك فائده‌سی اولمیوب ممالك عثمانیه‌نك قدر ونصیبی نه ایسه آنك وجوده کلمسنی مقرر کوررلر ایسه‌ده بو صورت مصیب دکلدر . چونکه بر دولت آچیقدن وبتون بتون قاعده شکنلك ایدر ایسه سائر دولتلرك بر قسمی نفوذ وحیثیتلری ایجابنجه اویله بر حاله صبر ایده‌میه‌جکندن بر قسمی دخی منفعت ویا ضرر ملاحظه‌سیله حرکات غیر محقانه‌یی اختیار، ویاخود رد ایدن طرفلردن برینه التحاق ایده‌جکلرندن شو تضادك دعوت ایده‌جکی انقلاباتی دفع ایچون مقاصد حریصانه‌یی مطمح نظر ایتمش دولت دخی حرصنی اجراده اسباب محقه ارامغه ومنازعات غیر محقه‌دن تباعد قاعدهٔ معروفه‌

سنی تعقیب ایتمکه مجبوردر . بیوك حقسزلقلرك بیوك دولتلردن صدور ایتمسی قاعدهٔ مذكورهنك عدم مطاعیتندن زیاده اول قاعدهدن استفاده ایتمیان طرفك حركاتنه ، هیچ اولماز ایسه موازنهٔ دولیهیه كفایت ایدهجك حالده قالمامسنه بنا اولنور .

شوراسی دخی شایان تذكیردركه دولتلره قارشو تحملنه لزوم كورینان وظائف حقوقمزی فدا معناسنه اولمدیغی كبی ایلچیلرك مداخلات متحكمانه یاخود مقاصد شخصیهسنی ترویجه دخی شامل دكلدر . استانبوله كلان سفیرلردن بر طاقمنك كچمش سوء مثاللره مطلع اولوب كندیلرینك دخی آرزو ایتدكلری بعض احوال غیر مشروعهیه ومسابقت نفوذ داعیهلرینه مساعده اولنمامسی منافع دولت مقتضاسندندر . برده دول سائره نزدنده اولان سفرای دولت علیهنك قومیت ومایتلری شایان دقتدر ناموس صاحبی بر مأمور دولت متبوعهسنك هیئت مجموعهٔ فوائدینی قومیت ذاتیهسنه متعلق فائدیه فدا ایتمز فقط بر آدمك امر فطری اولان غیر قومیتدن تجرد ایتدیكنه وهلةً اعتماد ایتمك دخی مشكل اولدیغندن مثلا دولت علیهیه عائد بر روم وارمنی مسئلهسنده بعض دولتلرك افكاری بزم لهمزده بعضلری علیهمزده اولسه منفعتمزی محافظه ایدن دولت وكلاسنك اول مسئلهدهكی افكار صحیحهسنی روم یا ارمنیدن اولان سفیرمزه كشفده تردد ایتدكلری مجربدر تبعهٔ خرستیانیهدن اتحاد منافع دولت قاعدهسنی قبول ایدنلر بالاستحقاق مناصب دولتك كافهسنده استخدام اولنهبیلورلر فقط اسلامدن معاملات دیپلوماسیه آشنا مأمورلرك چوغالدیرلمسنه اعتنا اولنملیدر .

دولتك مسائل پولیتیقیهده موفقیتسزلكنی دعوت ایدن اسبابدن بری مكتومیتی الزم مواده هر نصلسه سفرای اجنبیهنك مطلع اولملری مادهسیدر . بو حالك مضرات عدیدهٔ لاتحصاسنی مأموریتلرینه مودوع اسرار دولتی محافظه ایتمینلرك قانوناً وقویاً مؤاخذهلریله امثالنه عبرت كوسترلمسی تدبیرینك ضمننده كلیاً دفع ایدهبیلیرز .

دولت علیهلرینی اضعاف ایدهجك حاللردن بریسی دخی برلین قونغرهسنده اساسی وضع اولنان اوتونومی فكریدر . آسیاده . . . . . بوكا چالشمقده روم ایلیده . . . . . كوستردكاری حركات دلالتیله مختاریت استحصالنی ایستدكاری اكلاشلمقدهدر .

اوتونومی كلهسی تفسیر كثیره محتاج اولمیوب بر محلك یالكز والیسی مدت

معينه ايله مركز حكومتدن تعيين اولنوبده او محلك كافهٔ شعبات ادارەسی مأمورلری والی طرفندن عزل ونصب اولنورسـه وادارهٔ مخصوصەسـنه لازم اولان قانون ونظاملر روم ايلئ شرقيده اولديغی كبی او محلك مجلسی طرفندن ياپيلوب بر مدت ايچنده طرف دولتدن يا تصديق ويا رد اولنمق ومدتی ظرفنده رد اولنميانلر محلنجه موقع اجرايه قونلمق شرط وقيديله مركزه كوندريلورسـه او مملكتك ادارەسی اوتونومی تحتندەدر . شو قاعدەلرك خارجنده هرنه درلو اصول ادارهٔ ملكيه اتخاذ اولنسه مختاريت خطرندن سالمدر .

دولت عليه منفعتلرينی مختـاريت ادارەده بكلەين قوملره مذكور ايكی نقطهٔ مضرەدن اتقا ايله غلبه ايدر . شو ايكی اسـاسی متضمن اصول وفوائد ايستنلديكی كبی تغيير وتبديله متحملدر . بر طاقم فوائد كاذبه‌يه طمع ايدن ياخود اجانبك بازيچهٔ دست احتيـال واغفالی اولان قوملر آرزوكش اولدقلری مختاريتی استحصـال ايتدكلرنده مسعود الحال اولەميوب بالنتيجه كنديلرينی يا اغفال ايدن طرفك ياخود آخر بر حكومت قويەنك يد استيلاسنده كورەجكلرينه دلالت ايدەجك بر چوق آثار ووقايع وار ايسەده او مثللولرك كوزلرينه بو كبی محاذير كورونمز وحرصلرينی منافع اخری تأمين ايدەمز . بونلره نصيحت وتلطيفدن زياده وقت وزماننده اتخاذ اولنەجق تدابير ممانعت ايدر .

يوقاريده بيان اولنان اساسلردن واسـاس قوتندەكی فروع تدابيردن بشقه هر دولتك حسن ادارەسی ايچون لازم اولان ديكر اسباب قوهٔ عسكريه، ادارهٔ ملكيه وقوهٔ قانونيـەنك انتظاميدر . دولت عليەنك عليهنده اتحاد حصولنی منع ايتمسنی واوروپا دولی عدادنده قالمسنی تأمين ايدەجك وسـائط دخی بونلر اولديغندن بو وظائفك تنظيمی مرتبهٔ وجوبده وقوهٔ عسـكريەنك فی زماننا اهميت وتأثيری هر شيدن زيادەدر . خارجك اوزرمزه اولان تضييق وتسلطنك اسباب عظيمەسندن بری عسكرمزك ضعفی اولديغندن بو ضعف نەوقت قوته تحول ايدرسـه تضييقات غير مشروعه اسـاساً زائل اولەجغی كبی او قوتله دول اوروپادن قولايلقله متفق وحاميلر بولورز . حال صلحده سـلاح آلتنده لزومندن زياده عسـكر طوتمق بر مملكتك اسباب مخربەسندن اولديغی كبی دولت عليەنك بولنديغی حال بحران قطعاً بوكا مسـاعد دكل ايسەده عسـكرسز مملكت محافظەسی دخی قابل اولەميەجغندن خصوصا دولت‌عليه قوهٔ عسكريەسنی روم‌ايلی وعربستانده برقاچ محل مستثنا اولمق

اوزره اناطولی اهالیسندن دها طوغریسی درت بش میلیون نفوسك ایچندن آلمقده بولندیغندن بوحال پك آز زمان دها دوام ایدر ایسه احتیاجات عسکریه‌مزه اصلا نسبت قبول ایتمه‌ین نفوس مرقومه عسکرلك بارکرانی آلتنده کاملاً ازیلوب حکومتك کافهٔ احوالده مدد رسی اولان اناطولی قطعه‌سنك عناصر اسلامی بشقه اسبابه حاجت قالمقسزین منحصراً بو سببله محو اوله‌رق سفر ظهورنده دولت میدانه چیقاره‌جق عسکر بوله‌میه‌جقدر . بونك ایچون مشکلات مالیه ایله قابل تألیف اوله‌جق تدابیره شدت احتیاج واردر. هنگام صلحده لزومندن زیاده عسکر استخدام اولنمامسیله برابر وقت سفرده درحال تحریکه قابل ومقداری احتیاجه موافق ومعلم ، مطیع ومنتظم قوهٔ جنودیه استحضاری بر طرفدن صحابت وحمایهٔ عالیهٔ جناب تاجداریلرندن استفاده ایله دائرهٔ عسکریه‌نك صرف اقدامات ایتمسنه دیکر طرفدن حال بدویتده بولنان عشایر وقبائلك اسکان وتوطینلریله تدریجاً وظیفهٔ مفروضهٔ عسکریه‌یه اشتراك ایتملری ایچون والیلرك اعتنا ایلمسنه متوقفدر .

دولت‌علیه‌نك اسباب بقاسنه متعلق واصلاحات عسکریه‌یه مربوط اولمق‌اوزره پایه‌جغی باشلی وغایت مهم برتدبیر آسیانك ایچرولرینه صنایع حربیه ادخالی، معادن موجوده واسباب متنوعهٔ سائره‌دن استفاده ایله اورالرده معامل وتأسیسات عسکریه احداثی واناطولی ساحللرنده قوهٔ بحریه‌یه مساعد ومدافعه‌یه صالح لیمانلر تأسیسیدر.

شجرهٔ دولتك کوکی آسیاده اولدیغندن سلطنت سنیه‌لری آسیا قطعه‌سنده وجود وبقاسنی تأمین ایتمدکجه قطعات سائره‌ده دوامنی مستحیل کورسه بجادر . قطعهٔ مذکوره‌نك شو دقایقه ومنافع صحیحهٔ دولته اداره‌سی هرشیدن اول مقتدر ومستقیم والیلره محتاجدر .

جهت عسکریه‌جه بر بیوك نقصان دائما پیش انظارده دوران ایدر . بردولتك قدرت‌عسکریه‌سی کثرتدن زیاده مزیات عسکریه‌ده اصل اولان انقیاد وانتظام وامرا وضابطانده وقوف تامه مربوطدر . محاربهٔ ماضیه‌ده واقع اولان تجربه‌لر شو ایکی احتیاجك هربری خصوصا ایکنجیسی نقایص عظیمه ایله‌مالی اولدیغنی کوستردی. سلطنت سنیه‌لرنده تدریسات عسکریه‌یه مخصوص اولان مکتب حربیه بر تأسیس مهم ایسه‌ده اربابی طرفندن درجات واصول تحصیلیه‌سی کافی عد اولنمامقده‌در . فن حرب بر راده‌ده طورمیوب فنون سائره ایله برابر لاینقطع ترقی ایتدیکی حالده مکتبده السنهٔ اجنبیه‌یه اعتنا اولنمامسی سببیله بوندن یتیشنلرك تحولات وترقیات

عصریه‌یی مطالعه وتدقیق اسبابندن محروم قالدقلری مشاهده اولنیور . هیچ اولماز ایسه ارکان حرب صنفنده استخدام ایچون صورت مکمله‌ده لسان تحصیلی شرط اتخاذ اولنمدقچه فنون عسکریه‌ده ترقئ حقیقی قابل اوله‌میوب موفقیاتمز محارباتده معلومات سطحیه‌نك طالع عسکری ایله اجتماعنه مرهون قالیر .

عصرمزده برملته عائد محارباتك جهات فنیه‌سی بیطرف دول وملل طرفلرندن دخی صورت مکمله‌ده تدقیق وتدوین اولنمقده‌در حتی بو دفعه دولت علیه‌لریله روسیه دولتی بیننده واقع اولان محاربه‌نك تاریخ عسکریسی اجنبیلر جانبندن تحریر ونشر اولنمش ایکن دولت علیه ارکان حرب هیئتنك هنوز محاربهٔ مذکوره‌یه دائر اورته‌یه بر تاریخ عسکری قویه‌مامسی شایان دقتدر .

ادارهٔ ملکیه‌یه کلنجه : مملکت پادشاهیلری اوروپا آسیا وافریقاده بر خیلی محللری شامل وسکنه‌سی مختلف قومیات ومذاهبه منقسمدر . استعداد وقابلیت مواقعه کوره برحسن اداره وجوده کتیرلمسی واوروپاده ضایع ایدیلن محللردن طولانی دیکر جهتلرك معموریت وترقیات صحیحه‌سیله جبرنقصان اولنمسی ماده‌لرنده نظریات کافی اولمیوب بونی والیلرك درایت وتجربه‌لری تأمین ایدر .

خطهٔ حجازیه‌نك صفت جلیلهٔ خلافت علیالرینه ارتباطی اولمغله محافظه وحسن اداره‌سی واهالیسنك سلطنت سنیه‌لرینه جلب روابط معنویه ومادیه‌سی فوق‌العاده شایان اعتنادر . بو مقصد دخی بورانك مساعیسندن زیاده مقام امارت وولایاتده بولنان ذاتلرك امانت وحسن نیتلریله حاصل اوله‌بیلیر .

والیلرك آلات اجرائیه‌سی متصرف وقائممقام ومدیرلر اولوب بونلر فی زماننا ادارهٔ مملکته لازم کلن فنون ومعلوماتی تحصیل ایتمدکجه حسن اداره خصوصنده ولاتك مساعئ منفرده‌سی کفایت ایده‌مز . مذکور مأموریتلره احتیاجه کافی وسائط یتشدیرلمسی مکتب ملکیه‌نك توسعنه محتاج واشبو تأسیس مهمی تشکیل ایدن طلبه‌نك نسبت قبولنده بعض دقایق مهمه‌یه رعایت اولنمسی الزمدر .

آسایش وامنیتك محافظه‌سی احتیاجات اولیه عدادینه داخلدر . بر زماندن بری آوروپانك محافل رسمیه‌سنده ممالك عثمانیه‌ده اسایش وانضباطك فقدانندن بحث ایله بر طاقم تصورات فاسده‌نك آكا بنا اولنمسی دقته شایاندر . احوال مشتکابها وقوعات کونیه‌دن معدود وعالمك هر یرنده موجود اولان شیلردن ایسه‌ده خلافکیرانك اك جزئی وعادی بر وقعه‌نك اعظامندن استفاده وعلیهمزده آوروپا

افكار عموميه‌سنى تحريك ايلدكارى مجرباتدن اولمغله وخامتى مسلم اولان او مثللو اعتراضات ووسائل غرضكارانه‌يه سد چكمك ايچون برطرفدن عساكر ضبطيه‌نك تخصيصات كافيهٔ موجوده‌سيله تنظيماتنك اكمالى، ديكر طرفدن نشريات بدخواهانه‌يه مطبوعات اداره‌سنك صورت متماديه ومؤثره‌ده مقابله ايلمسى طريق منفرددر . بوندن صكره دولت عليه‌لرينك مسئلهٔ اساسيهٔ حياتيه‌سنى عرض ايدرم . بوده مسئلهٔ ماليه‌در . دولت عليه‌لرى ادارهٔ ماليه‌سنى تنظيم واعتبارينى اعاده ايدر ايسه هر فنالغى ازاله وعكسى تقديرده هر فنالغى جلب ايتمش اولور .

عهد قريبده مساعدهٔ سنيهٔ تاجداريلرندن استفاده ايله مشكلات ماليه‌يه حائل اوله‌جق تدابير اساسيه اجرا اولندى ايسه‌ده بو يولده ياپيله‌جق دها بر چوق شيلر واردر .

بعضلر بقيهٔ مشكلاته عقد استقراضله چاره آرارلر وبو چاره‌يى سندات حامللرينك استحصال خشنوديسنده بولورلر . علائم احواله كوره بونك ايچون آوروپا طرفندن دخى بعض تكاليف وقوعبوله‌جقدر . شرائطى حقوق دولته طوقونمدقجه وتأديهٔ فائض امكان فعلى تحتنده اولدقجه بودجه آچيغنى قپامق ايچون دكل حصراً وقصراً يوللر، نهرلر وليمانلر كبى وسائط ثروت عموميه‌نك اصلاحنه صرف اولنمق قيديله استقراض عقدنده تردد اولنمسه بيله اورته‌يه قونيلان چاره‌نك درجهٔ صحت ومشروعيتنى محاكمه ايچون اولا استقراض نه شرطله اوله‌جقدر . ثانياً سندات حامللرى ادارهٔ ماليه‌مزى آوروپا نظارتى تحتنه قويمامق شرطيله بر معتدل صورت تسويه‌يى قبول ايده‌جكلرميدر ؟ بورالرينك سؤالى ضروريدر . افكار قاصرهٔ چاكرانه‌مه كوره شو ايكى مسئله منفعت دولته كوره حل اولنماز ايسه ايراد اولنان چاره‌يى قبول مهلكدر . آوروپا دولتلرى سندات حامللرينك ارضاسى بحثنده برلين قونغره‌سنك اون سكزنجى پروتوقولنه استناداً اصرار ايده‌جك اولورلر ايسه آنك جوابى ينه مذكور پروتوقولده مندرج وقونغره‌ده ايتاليا مرخصى طرفندن ابتدا ومرخصين سائره‌طرفلرندن اشتراك اولنان تكليفده دخى سندات حامللرينك استحصال خشنوديسى دولت عليه‌نك احوال حاضرهٔ ماليه‌سيله متناسب اولمق شرطدر .

دولت عليه ديون خارجيه‌سى فائضلرينى حد كفايه‌يه ابلاغ ايچون مدتلرى منقضى اولان معاهدهٔ تجارت تعرفه‌لرينك بر قاچ آى اول سفارتلرله باشلانلمش

اولان مذاکره‌سی بر نتیجهٔ محققه وعاجله‌یه ایصال وکذلك تذکرینه شروع اولنان پاتنت نظامنك علائقی اکمال اولنمسنی بحقٍ دولتلره تکلیف ایدر . ملکاً وادارةً محاذیر متنوعه‌سی مشهود اولان محمیت اجنبیه ادعالرینك سبب اصلیسی یالکز تبعهٔ دولت اوزرنده قالان تکالیفدن مصونیت مقصدینه مستند اولدیغندن بو محاذیره دخی پاتنت نظامنك اجنبیلره تعمیمیله ممانعت اولنور .

معاملات مالیه‌نك اسباب عظیمهٔ اصلاحیه‌سندن بری مسکوکاتك تصحیح وتوحیدی ماده‌سیدر . بوماده قرق سنه‌دن بری آوروپالیلر طرفندن اخطار اولندیغی کبی درت سنه اول بانق عثمانی ایله استانبولك سائر هیأت صرافیه‌سی وایکی سنه مقدم فرانسه‌نك شمدی طهران سفیری اولان موسیو تریقو ایله دیگر بر قاچ اوروپالینك داخل اولدیغی اصلاحات مالیه قومیسیونی طرفندن دخی مالیه‌جه اصلاحاتك چارهٔ عظیمی مقامنده اوله‌رق تحریر واهمیت مخصوصه ایله طرف دولته توصیه اولنمشیدی بوتوصیه‌لرده اولان حق واصابت تبعهٔ شاهانه‌لرینك سکهٔ مغشوشه حقنده سبق ایدن قراردن طولانی شیمدی ابراز ایتدکاری تشکرات عظیمه دلالتیله دخی مثبتدر . بر زمان بو تدبیرك لزومنده اصرار ایدنلر مؤخراً اجراسندن شکایت ایتدیلر . بونك سببی تدبیر مبحوث عنهه ارباب طمعك وساطتی انضمام ایتمه‌مسی ایدی . منافع عمومیه‌نك داعی اولدیغی دها نیجه تدابیر واردرکه منافع خصوصیه اصحابنك اللریله اجراسی مضر اوله‌جغندن آنلرك اعتراضاتی دولتك اجرا آت مستقیمانه‌سنه عائق اولمامليدر . غرضکارانك بالذات ویاخود وسائط مجلوبه‌لریله تدابیر مشروعه علیهنه احداث ایده‌بیله‌جکلری اسباب شکایات بالآخره حقیقت ومشروعیتی تقدیر ایده‌جك افکار عمومیه قوتیله ابطال اولنور . مالیه‌جه تدابیر اساسیهٔ اصلاحیه مسکوکاتك توحیدی، هر سنه واردات ومصارفك بروجه صحت اعلانی ، ویرکولرك استطاعت اهالی‌یه توفیقیله برابر مکرر تحصیلاتی منع ایچون مکلفینه سند ویراسی ، خدمت تحصیلیه‌ده ضبطیه قوللانلامسی ومعاملات مالیه‌ده صحیح ومؤتمن بر قاعدهٔ دفتری اتخاذی ماده‌لریدر . اولجه بو شیلرك اساسلری قونلش اولدیغندن دوامی تمنی قلنور .

بحث سابقك خاتمهٔ مهمه‌سی مأمورین معاشاتنك وقتیله ویرلمسیدر . بوکا موفقیتك فوائد وحسن تأثیراتی ، عکس حالك مضراتی حدود تعریف وتصور خارجنده‌در . حکومت سنیه‌لری معاشاتی وقتنده ایفا وبرده وظیفه‌لرینی سوء

استعمال ايدن مأمورلرك اصول مجازاتى كبى حسن حال وحركتده بولنانلرك دخى قاعدهٔ مكافاتنى محـافظه ايلر ايسـه اووقت وظيفهٔ حكومتى اديه صالح اسـبابك وجودندن امين اولور .

سكسان طقوز تاريخنده كمركلرجه ياپيلان ايسـتاتستيقلره نظراً ممالك عثمانيه‌نك ادخالات سنويه‌سى اخراجاتندن يدى ميليون طقوز يوز بيك ليرا قدر زائددر . هر سنه ممالك اجنبيه‌يه بلا بدل بوقدر اقچه ويرن بر مملكتك بقاى ثروتى نصل محال حكمنده ايسه صنايع داخليه حمايه اولنمدقچه ، تجارت وزراعت ترقى ايتمدكجه اهـاليده ثروت وخزينه‌ده وسعت كورمك دخى اويله‌جه محالاتدندر . بو مشـكل اعظمك چاره‌سى امور نافعـه‌يه ، ترقئ زراعت وتجارت وصـنايعه اهميت جديه ويرلمه‌سيدر . بوندن يكرمى بش سنه اول دولت عليه‌لرى روسيه دولتى كبى اشبو اسـباب ترقيات ملكيه‌يه مبـاشرت ايتمش اوليدى شمدى كنديسـنى انك قدرت وسطوتى درجه‌سنده بوله بيليردى . حكومت سنيه‌لرى بو تأخراته قريم محاربه‌سندن برو تصادف ايتديكى غوائل ملكيه‌يى مانع عد ايدرسه‌ده ملكك بر جهتنده ظهور ايدن آثار شورش ديكر جهتنده ياخود هيئت عموميه‌سـنده اسباب عمران وآرامشى تعويق ايده‌ميه‌جكندن بو عذر صحيح دكلدر . دولت عليه غائله‌لى غائله‌سز زمانلرى سيان كوروب تربيهٔ عموميه امر مفروضنى وامور نافعه اقسامندن اولان تيمور يوللرك اعمالى ، نهرلرك تسهيل نقلياته صـالح حاله ايصالى ، ليمان وبطاقلقلرك تطهيرى مثللو احتياجاتى وتجارت ، زراعت وصنعتده ترقى‌يى احتياجات ضروريه‌سندن عد ايدوبده بر شخصك حوايج ضروريه‌سنى استيفايه سعى نسبتنده كنديسى دخى بو شيلره چالشماز ايسه ملتزم اولان سلامت ومسعوديت ممتنع كورينور . برده منافع عموميه ايچون ويريلان امتيـازاتده حكومت ومملكتك محفوظيت منـافعى ايله بر جهتنده بر فائدهٔ جزئيه‌يه بدل ديكر طرفدن مضرات كليه حدوث ايتمامسى امتياز استحصال ايدنلرك قدرت واسـتقامتنه مربوط اولديغندن بوراسى تأمين اولنمدقجه سـندات امتيازيه بر طاقم معاملات صرافيه ومنافع مخصوصه‌يه آلت اولمقدن ماعدا بر شيئه يراميوب مقصد اصلى قوه‌ده قالمش اولور .

عرض اولنان وسـائل ترقيات حيز وجوده كالديكى وترقياتك قوهٔ محركه‌سى اولان قوانين ونظامات مرجعندن [١] منافع مختلفهٔ تبعه‌نك ائتلافى اساسنه موافق

[١] هيئت مبعوثاندن .

ومعموريت ملكيه‌یی مستلزم اوله‌جق صورتده یاپیلدیغی حالده انضمام همت بلند رتبت تاجداریلریله مملکتك دفع مخاطرات وتجدید قدرت ایده‌بیلمسی الطاف الهیه‌دن مأمول اولمغله قاطبهٔ احوالده امر وفرمان شوكتلو پادشاهمز افندمزكدر .

فی ٢٥ رمضان ١٢٩٧

بنده
سعید

(١١)

سفرانك الك قدملیسی اولان آلمانیا سفیری طرفندن بكا كلن نوطه

[ص ٤٣ نومرو ١٨]

Ce 22 Mai 1881.

Les Ambassadeurs ont reçu avec le plus pénible étonnement la communication verbale qui leur a été faite par Son Excellence Artin Effendi au nom de Son Altesse le Premier Ministre, par laquelle La Porte a exprimé le désir que la Convention parafée hier pour tous les Plénipotentiaires et qui devait être signée aujourd'hui, ne le soit qu'après-demain, sans qu'aucune explication soit fournie par La Sublime Porte pour justifier ce retard.

Ce procédé est regrettable à tous les points de vue et constitue, dans la forme comme dans le fond, de la part de la Sublime Porte, un manque d'égards vis à vis des Puissances et de leurs Représentants qu'ils sont obligés de relever, en se réservant d'y revenir ultérieurement.

Ils ont l'honneur de réclamer dès à présent de Son Altesse le Premier Ministre, des explications immédiates sur les motifs qui ont pu amener la Porte à mettre ses délégués dans le cas de manquer à l'engagement pris par eux de signer aujourd'hui même la Convention déja parafée.

Au nom des Représentants des Six Puissances, l'Ambassadeur de S. M. l'Empereur d'Allemagne, Doyen du Corps Diplomatique.

(signé) V. HATZFELDT.

(١٢)

مجلس وكلا مضبطه‌سی

[ص ٤٣ نومرو ١٩]

یونان مسئله‌سنه دائر انجمن خصوصیدن تنظیم وتقدیم قلنان مضبطه‌نك میانهٔ بندكانه‌مزده تكرار تدقیق اراده بیورلمش اولدیغندن مضبطهٔ مذكوره ایله فرانسه

قابینه‌توسنك دولتلر نزدنده بولنان سفراسنه ارسال ایتدیکی تحریرات عمومیه‌نك پارس سفارت سنیه‌سندن کلن صورتی مطالعه ومسئله غایت نازك اولدیغندن عریض وعمیق مذاکره اولندی .

مضبطهٔ مذکوره مطالعه‌سندن مستبان اولدیغی اوزره تحریرات عمومیه مندرجاتی قونغره‌نك آرزوسیله قونفرانس قرارینك قطعی ومجبوری الاجرا اولمیوب طرفینك مذاکراتی تسهیل ایچون بر توسط دولیدن عبارت بولندیغی معلن اولمق حسبیله دولت علیه‌نك دعوای مشروعه‌سنه بر بیوك دلیل اولمغله برابر تأمین مقصده کافی اولمدیغندن اکثریت آرا حکم تکلیفنك عدم قبولیله دولتلرك یکیدن مذاکره‌یه دعوت ایدلمسی صورتنك اختیاری واقلیت آرا دخی بعض مقدمات مناسبه سردیله وحکمك بلا توقیف قبولنده‌کی نتایج مضره‌دن بحق احترازك لزومندن بحثله ابراز اولنان آثار خیرخواهی‌یه توفیقاً حکمدن نصل نتیجه ظهوره کله‌جکنك ابتدا فرانسه وصوکره حکمدن بحث ایده‌جك سفارتلردن سؤالی طرفلرنده واقع اولمش اولدیغندن بو جهتلرك تدقیقندن اول حکم تکلیفنك قبول ایدیلوب ایدلمامسی مسئله‌سی موضوع بحث ایدلدی .

واقعا ذکر اولنان تحریرات عمومیه‌ده قونغره وقونفرانس قرارلرینك ماهیتنه دائر مندرج اولان فقرات دولت علیه‌نك دعوای مشروعه‌سنه مدار استناد اولدیغی ایچون بو مسئله محاربه‌یی انتاج ایدر ایسه صورت خصوصیه وعمومیه‌ده ظهوری ملحوظ اولان نتایج وخیمه‌یه دائر ایراد ایدیلان مطالعات دخی قابل جرح وانکار اولمیوب فقط مسئله‌نك حکمه حواله‌سی اقتداری آکا تودیع ایله نتیجه‌سی مجهول بر قراره اظهار رضا ایتمك وایشی بحث وطالعه براقمق دیمك اولوب حالبوکه اشبو حکم هیئتی قونفرانس عقد ایدن دولتلر مرخصلرندن مرکب اوله‌جغی جهتله تماميله مقصد ومرضیمزه خدمت ایتملری ملحوظ اولمدیغنه وحتی بیطرف دولتلردن حکم تعیین اولنسه بو مسئله حکم معرفتیله حل ایدیله‌جك شی اولمدیغندن او دخی قابل اختیار اوله‌میه‌جغنه نظراً اساساً حکم تکلیفنك قبولی جائز اوله‌میه‌جغی بدیهی وبوبابده اکثریت واقلیتك مطالعه‌سی دخی شو اساسه مبتنی اولوب آنجق اقلیتك ملاحظه‌سی وجهله حکمدن نه نتیجه ظهور ایده‌جکنك استفساری نوعما بو تکلیفه تمایلی اشراب ایتمکله برابر شاید بر حسن نتیجه وعد و بیان ایدیلورسه اولوقت حکمك قطعیاً ردی کسب مشکلات ایده‌جکی و بو سؤال تماميله قبوله

محمول اولماسه بيله فرانسه دولتى خود بخود بونك ماهيتنى تعيين ايله دولت عليه‌يى تأمين ايده‌ميه‌جكى وبالفرض سائرلريله بالمذاكره بيان تأمينات ايلسه بيله حكمك تعيينندن صكره تأمينات خلافنده برقرار حصولنده سببيتنى بعض احوال ووقوعاته عطفله اعتذار ايتمسى ملحوظ اوله‌رق شمدى ويريله‌جك تأميناتك بزجه موجب اطمئنان اوله‌ميه‌جغى ملاحظاتنه بناءً اويله سؤاله محل كوريله‌مامشدر .

برده فرانسه خارجيه نظارتندن آتنه‌ده‌كى فرانسه سفارتنه كوندريلن تحريرات بو آقشام اوزرى پارس سفيرى اسعد پاشا طرفندن كوندريلن صورتنه نظراً دخى حكمك قبولى منافع دولت عليه‌يه موافق اوله‌ميه‌جغى آكلاشيله‌يور حكمك صورت ردينه كلنجه چونكه بو مسئله‌نى نتايجى غير معلوم بر محاربه‌يه سببيت ويرمكسزين صورت صلحيه‌ده بتورمك، دولت عليه‌نك حال وموقع حاضرينه دها زياده موافق اولمغله حكم تكليفنك صورت قطعيه‌ده ردى بو ملاحظه‌يه موافق اولميه‌جغندن بشقه شايد تكليف مذكورك يالكز رديله اكتفا اولنور ايسه آنك اوزرينه دولتلر طرفندن وقوعى محتمل اولان معامله يا مسئله‌نك صلحاً تسويه‌سيچون واقع اولان سعى وتشبثلرى نهايت بولديغندن بحثله بعدازين توسطدن كف يد ايدوب طرفينى محاربه‌ده تخيير ومسئوليتنى دخى احد طرفينه ترك ايتملرى ويا حكمك ردى اوزرينه دولتلرك كافه‌سى حربك وقوعنه مخالف اولوبده تهيئه ايلديكى عسكرى طاغتمق ايچون يونان دولتنى اجبار ايتمكده اتفاق ايده‌جك اولورلر ايسه ايشك صلحاً تسويه‌سى ضمننده بينلرنده بر قرار قطعى اتخاذ ايدرك آنك اجراسنى طرفينه تبليغ ايتملرى و ياخود كنديلرنجه تسويهٔ مصلحته مدار عد اولنان حكم تكليفى مادامكه رد ايدلمشدر بونك يرينه بشقه بر صورت صلحيه كوسترلمسنى دولت عليه‌دن ايستملرى ماده‌لرندن عبارت اولوب اشبو صور مختلفه‌دن هانكيسنك وجوده كله‌جكنى كلياً كشف وتعيين ايتمك قابل اوله‌مز ايسه‌ده بونلرك اوچنجيسى يعنى حكمك ردى اوزرينه بزدن بر صورت تسويه صورلمسى وآكا اتباع ايدلمسى احتمالى ضعيف اولوب ديكر احتماللرك برندن برى محقق كبى كورينور وبو جهتله رد حكم ايله برابر حسن تأثيره باعث اولديغى اوراق رسميه دلالتيله دخى مثبت اولان اولكى قراره موافق اولمق ايچون اكثريتك مطالعه‌سى وجهله بو تكليفك قبولنده بيان معذرت وصلحاً تسويهٔ مسئله مقصديله مذاكره‌يه حاضر بولنديغمزك تبليغ قلنمسى موافق مصلحت وبزجه موجب منفعت عد اولنور .

مذاکره‌یه دعوتك شکل وصورتنه کلنجه شمدیدن توسیع حدود یولنده بر وعد وامید کوسترلسه آنك‌ده مال ایدیله‌رك آتیده دها ایلروسنه کیدیله‌جکی ملاحظه‌سنه کوره بو صورتی اختیار اصلا جائز اوله‌میه‌جغنه و بر کره مذاکره‌یه کیریشلمسی اساسی قبول اولندیغی حالده دولت علیه‌نك ینه محافظهٔ حقوق ومنافعنه صوك درجه‌یه قدر صرف مساعی اوله‌رق بونك نتیجه‌سنده ایجاب ایدرسه تسویهٔ صلحیه‌یی اختیارده واحتیاج مطلق کورینورسه حرباً مدافعه‌یه قرار ویرمکده مختار بولنه‌جغمزه بناءً شمدیلك بر کونه تعدیلات وعدینه یناشلمقسزین علی‌الاطلاق مذاکره‌یه دعوتی متضمن وفرانسه قابینه‌توسنك ارائه ایلدیکی اعتدال افکاره متناسب برتقریر قلمه آلنمسی اکثریتله تنسیب قلنمش اولمغله اولبابده وقاطبهٔ احوالده امرو فرمان حضرت ولی‌الامر افندمزکدر .

عاصم　محمد راسم　حسین حسنی　محمود ندیم پاشا　احمد اسعد　سعید

(اقلیتده اولوب رأیی ملفوف ورقه‌ده محرردر)

صبحی　علی نظامی　علی صائب　احمد جودت　سرور پاشا

نامزاج

رضا (فریق رضا پاشادر)　رائف　مصطفی ذهنی　حسین توفیق　حسن‌فهمی　کامل

ورقهٔ ملفوفه

فرانسه خارجیه ناظرینك آتنه‌ده‌کی سفیرینه یازوب اسعد پاشا طرفندن صورتی کوندرلمش وبو کیجه مجلسده مألی آکلاشلمش اولان یکی تحریراتك مألی رأی عاجزانه‌سنده بولندیغم سؤالك جوابنی ویرمش یعنی ردی الزم اولان حکمك مقصد مضرینی کوسترمش اولدیغندن اشبو مذاکره قراری مقدمکی قرار قطعیدن زیاده فداکارلق نتیجه‌سنی کوزه کسدیرمك اولدیغنی بیان ایله اولکی مضبطه‌ده‌کی رأی بندکانه‌مك الفاظ ومعانیسنی بو مضبطه تغییر وتعلیل ایلمسی دخی آریجه تمهیر چاکرانه‌مه بادی ایدوکنی عرض ایلرم .

محمود ندیم

ديون عموميه‌يى تعيين ايدن محرم قرار نامه‌سنك مذاكراتى ختام بولدقدن صكره ذات شاهانه بوندن عدول ايده‌رك تجديد مذاكرات ايچون آوروپادن كلن وكيللرك عودتلرينى تأخير ايتمك ايستدكلرندن بونلرك ويردكلرى پروتستو ايله مابينه يازديغم تذكره‌نك صورتلرى زيرده درج اولندى . بوتشبثات اوزرينه ايدى كه قرارنامه‌نك تصديق واعلانىه اراده صادر اولمشدى .

[ص ٤٦]

Le 27 Décembre 1881.

Altesse,

Nous avons l'honneur d'appeler votre attention la plus sérieuse sur les inconvénients des retards prolongés qui s'opposent encore à la promulgation définitive de nos arrangements financiers. Les retards répondent l'incertitude en Europe sur l'autorité de l'acte souverain qui vient de rétablir le de la dette ottomane, et s'ils se prolongeaient plus de vingt quatre heures ils feraient perdre au Gouvernement Impérial tout le bénéfice du concordat si honorable qu'il a conclu avec les délégués de ses créanciers.

Les délégués eux-mêmes se trouvent dans l'inexorable nécessité de quitter Constantinople avant quarante huit heures. Ils ont besoin de se mettre en contact avec leurs commettants qui les attendent, et ils leur font un délai matériel d'au moins une semaine pour expliquer l'arrangement avant qu'il n'entre en vigueur.

En conséquence nous venons prier Votre Altesse de régler d'urgence les dernières difficultés dont nous attendons sans succès la solution depuis huit jours et de nous mettre à même de partir, demain mercredi 28 courant, quatre heures de l'après midi, dans les limites du délai que vous avez bien voulu nous demander hier.

Veuillez agréer, Altesse, l'expression de nos sentiments de respectueuse considération.

(signé) VALFÉRI et BRINKER

تذكرهٔ خصوصيهٔ معروضه

[ص ٤٦]

ديون عموميه وكيللرينك يارين ساعت اونده قرارلاشديردقلرى حركتلرينى تأخير قابل اوله‌ميه‌جغى ماليه ناظرى حضرتلرينك افادات اخيره‌سيله‌ده تأييد ايلدى.

ناظر مشار الیه ذات والالرینی کوروب تفصیل حالی بیان ایده‌جکدر. مومی‌الیهك تسویهٔ مالیه‌یی مقرر عد ایتمك شرطیله عودتلرنده بأس یوغیسه‌ده مادامکه سندات حامللری رسوم سته اداره‌سی مقامنه قائم اوله‌جقلردر اول امرده ادارهٔ مذکوره‌نك مفسوخیتنی متضمن ونظامنامه‌نك اجزای متممه‌سندن معدود اولان مقاوله نامه رسوم سته مقاوله‌سنه وضع امضا ایدن عاقدلرله امضا اولنمسنی وبو مقاوله تعاطی اولنمدقجه وکندیلری دخی ادارهٔ منفسخه نزدینه عزیمتله رسماً اداره‌یی تسلم وبعده یکی مجلس اداره‌نك تشکلنه قدر موقتاً اداره‌یه هیئت موجوده‌یی توکیل ایلدکجه الحاصل قاعدهٔ حقوقیه‌جه لازم اولان ایجاب وقبول معامله‌سی اجرا اولنمدقجه ایشه بتمش نظریله باقه‌میه‌جقلرینی بیان ایلدکلرندن ومملکتلرینه عودتلرنده تنظیم اولنان صورت تسویه ایچون دولت علیه تسهیلات ومعاونات لازمه‌یی اجرا ایده‌رك مقاوله دخی رسماً منعقد اولدیغی بیان ایده‌جکلری یرده عکسنی یعنی ایش بتمکسزین عودت ایتدکارینی سویلرنده حاصل اوله‌جق محاذیر محتاج عرض وبحث اولمدیغندن اخطار حاله ابتدار اولندی . خارجیه ناظری حضرتلری دون کیجه کندیسنه شرفواقع اولان امر وفرمان همایون اوزرینه عزیمتلرینی تأخیر ایلملرینی وکیللره تبلیغه مأمور بیورلدیغی ناظر مشارالیهك دون اقشام واقع اولان افاده‌سندن آکلاشلمش ایسه‌ده بوکون خارجیه مستشارلغندن وقوعبولان سؤال اوزرینه بو صورت تکرار نظارته توصیه اولنمشیدی. مع مافیه مقصد حاصل اولمامغله دلکه‌لر یارین عزیمت ایتمك تصمیم قطعیسنده بولندقلرینی بامکتوب بیان ایتمشلردر. شمدی دخی نزد عاجزانه‌مه‌کلدیلر وتبلیغات واقعه‌لرینی تکرار ایتدیلر. بر قاچ کون دها عزیمتلرینی تأخیر ایچون لازم اولان مساعینك کافه‌سی صرف اولندی ایسه‌ده قومیسیون ختام بولمش اولدقدن صکره بوراده توقفلرینه لزوم قالمدیغی وفقط عودتلرنده مصلحت هنوز بتمامش اولدیغی مؤکللرینه بیان ایله دفع مسئولیته مجبور اوله‌جقلرینی تأیید ایلدیلر . مقاولهٔ معروضه‌نك ارادهٔ سنیه‌سی تأخر ایده‌جك ایسه بر قاچ کون دها توقف ایتملری ایچون مابین همایون طرف عالیسندن کندیلرینه خبر ارسالی ویاخود سائر صورتله اجرای مقتضاسی متوقف امر وفرمان همایون جناب پادشاهی کورینور افندم

فی ٥ صفر سنه ١٢٩٩ امضا : سعید

⁂

مابين باش كتابتندن تذكره

[ص ٤٦]

لورد سالسبورينك تحويلات عثمانيه حامللرينه ايراد ايتديكى نطقى حاوى تلغرافنامه معروض مشمول لحاظهٔ عالى اولوب امور ماليه‌جه سايهٔ توقيفاتوايهٔ حضرت ملوكانه‌ده حاصل اولان تسويه آثار تدابير صائبه وفطانت مجربهٔ وكالتپناهيلرى جمله‌سندن اوله‌رق نزد عاليده دائما قرين تقدير اولمقده اولديغندن بونك ايچون حق عاليلرنده مكافاة سنيه ظهورى مقرر اولديغنك وخارجيه ناظرى پاشا حضرتلرينك دخى مساعئ واقعه‌سى معلوم عالئ حضرت ملوكانه بولنديغنك براى تلطيف تبليغى ارادهٔ مكارم معتادهٔ حضرت پادشاهى منطوق جليلندن اولمغله اولبابده امر وفرمان حضرت ولى الامركدر

فى ٢٧ محرم سنه ٩٧ على فؤاد

دولت عليه طرفندن مصره عسكر سوقى ايچون دول معظمه سفراسى طرفلرندن ١٨٨٢ تموزنده باب عاليه متحدالمآل بر تقرير ويرلشدى فرانسه سفارتنك تقريرى صورتى آتيده عيناً قيد اولندى

[ص ٧٩ نومرو ٢٠]

Thérapia, le 15 Juillet 1882.

Le soussigné, Ambassadeur de France près Sa Majesté l'Empereur des Ottomans a, d'ordre de son gouvernement, l'honneur de faire connaître ce qui suit à Son Excellence M. le Ministre des Affaires Etrangères de Sa Majesté Impériale Le Sultan.

Pénétrées de la nécessité d'apporter un prompt remède à l'état troublé de l'Egypte et d'y faire renaître la confiance, les Grandes Puissances, réunies en conférence, ont décidé de faire appel à la souveraineté de Sa Majesté Impériale le Sultan, en l'invitant à intervenir en Egypte et à assister le Khédive par l'envoi de forces suffisantes pour rétablir l'ordre, abattre la faction usurpatrice, mettre fin à l'anarchie qui désole ce pays, a amené l'effusion du

Son Excellence Saïd Pacha
Ministre des Affaires Etrangère.

sang, la ruine et la fuite de milliers de familles européennes et musulmanes et compromis les intérêts nationaux et étrangers.

En assurant par leur présence le respect des droits de l'Empire et le rétablissement de l'autorité Khédiviale, les forces impériales permettront en même temps, suivant un mode à déterminer ultérieurement d'un commun accord, de procéder à de sages réformes dans l'organisation militaire de l'Egypte sans que leur intervention puisse nuire au prudent développement des institutions égyptiennes dans l'ordre civil, administratif et judiciaire qui ne serait pas contraire aux firmans impériaux.

En s'adressant à Sa Majesté Impériale, les Grandes Puissances de l'Europe ont la ferme confiance que, pendant le séjour des troupes ottomanes en Egypte, le *Statu quo* normal sera maintenu et qu'aucune atteinte ne sera portée aux immunités et privilèges de l'Egypte garantis par les firmans antérieurs, ni au fonctionnement régulier de l'administration, non plus qu'aux engagements internationaux et aux arrangements qui en résultent.

Le séjour en Egypte des troupes impériales dont les commandants devront agir de concert avec le Khédive, sera limité à une période de trois mois, à moins que le Khédive n'en demande la prolongation pour un terme qui devrait être fixé d'accord avec la Turquie et les Grandes Puissances.

Les frais d'occupation demeureront à la charge de l'Egypte. Le montant de ces frais sera déterminé par un acccord entre les Six Puissances, la Turquie et l'Egypte.

Si, comme elles l'espèrent, Sa Majesté Impériale le Sultan répond à l'appel que lui adressent les Grandes Puissance, l'application des clauses et des conditions ci-dessus énumérées formera l'objet d'un accord ultérieur entre les Six Puissances et la Turquie.

Le soussigné saisit cette occasion pour offrir à son Excellence Monsieur le Ministrre des Affaires Etrangères de Sa Majesté le Sultan l'assurance de sa haute considération.

(signé) Marquis de NOAILLES.

مابين باش كتابتنك تذكرهٔ خصوصيه‌سى

[ص ٤٨]

ديون عموميه‌دن بلغارستانه حصه تفريق اولنه‌رق اولبابده بعض دولتلر طرفندن سفيرلرينه تعليمات مقتضيه اعطا قلنمش ايسه‌ده روسيه دولتنه عائد اولان

تضمينات آچيقده براغلديغنه دائر بعض بدخواهان جانبندن نشريات وقوع بولمقده اولوب تضمينات مبحوث عنهانك آچيقده براغلمسى ايسه سلطنت سنيه‌جه پك مضر اوله‌جغى جهتله بونكده ديون عموميه ايله برلشديرلمسى لابد ايدوكى لايح خاطر عالى اولمسنه مبنى بوبابده اولان رأى ومطالعهٔ وكالتپناهيلرينك عرض واشعارى اراده وفرمان بيورلمش اولمغله اولبابده امر وفرمان حضرت ولى الامركدر.

فى ١٢ شوال سنه ٩٨ و فى ٢٥ آغستوس سنه ٩٧

امضا : على رضا

تذكرهٔ خصوصيهٔ معروضه

[ص ٤٨]

منطوق ارادهٔ سنيهٔ جناب پادشاهى رهين مدركهٔ عاجزانه‌م اولمشدر ديون عموميه حقنده سفرايه تعليمات كلديكى صحيح دكلدر يالكز بزم طرفدن ويريلن اولكى نوطه‌ده تضمينات حربيه وديون غير منتظمه‌نك دخى بر صورت تسويه‌يه ادخال اولنه‌جغى يولنده بر عباره وارايسه‌ده بودعوت اوزرينه ديون عموميه اصحابى قطعا اعتبار ايتمديلر وبورايه وكيل كوندرمديلرى. روسيه دولتى ايسه بو قرارى قبول ايده‌جكنه دائر هيچ بر تبليغده بولنمامغله باب عالينك اعلانندن حق استفاده‌سنى كنديسى اضاعه ايلدى بوكا مبنى وكيللرك جلبنه بر چاره بولنمسى حقنده بالدفعات سفراى دولت عليه ايله مخابره اولندى. بونك اوزرينه موزوروس پاشانك تنظيم ايدوب كوندرديكى لايحه مذاكرات مديده اوزرينه دولتجه قبول بيورلدى ايدى. موسيو بورق [١] پنجشنبه كونكى اجتماعده تضمينات حربيه وديون غير منتظمه ايچون حصه افرازى كنديلريله تقرر ايدن شرائط مذاكره‌يه مغاير اولديغندن بونده اصرار اولنور ايسه مذاكره‌يى ترك ايده‌جكنى بيان ايلديكى قوميسيون رئيسى سرور پاشا حضرتلرى ايله ماليه نظارتى طرفندن بيان اولندى. بو صباح دخى لوندره‌ده بولنان قوميته‌لر طرفندن كندويسنه كلوب تلغراف نظارتندن صورتى كوستريلان تلغرافده تضمينات حربيه وديون غير منتظمه‌نك ادخالى تكليفنه پروتستو اولنمسى بيلديريليور. معلوم عالى بيورلديغى اوزره بر قاچ كوندنبرو خصوصى وعمومى

[١] انكليز دائنلرك وكيلى وسابق خارجيه مستشارى.

اوله‌رق جریان ایدن مذاکراتده قرار معلومك اتخاذ اولنمسی مذاکراتك قیرلمامسنه
مبنی اولوب انقطاع مذاکره‌نك محاذیری وایشك سائر جهاتی مضابط معروضه‌ده
عرض وایضاح اولنمشدی . دونكی كون موسیو بورقك بو ایکی ماده حقنده ایراد
سؤال ایلمامسنه سبب اولان ماده تکلیف اولندن رجوع ایلمسی اولمیوب واقع اولان
ارادۂ مخصوصۂ حضرت پادشاهی اوزرینه سرور پاشا حضرتلرینك دون صباح مومی
الیهی كوره‌رك ایکی كونه قدر بو ایشه قرار ویریله‌جكندن دونكی اجتماعده بوندن
بحث آچمامسنه كندوسنی اقناع ایتمسیدر . بوكون دخی دونكی مجلس مضبطه‌سنك
صورت مصدقه‌سی ارادۂ سنیه‌یی حاوی اولان جواب والالریله ورود ایتدیکندن
مشار الیه سرور پاشایه تبلیغ اولندیسه‌ده اشعار اخیر عطوفیلری انی ناسخ
اولدیغندن کیفیت باتذکره مشار الیه سرور پاشایه بیلدیرلمکله ولازم الاتخاذ اولان
معاملۂ جدیده عاجزلرنجه کسدیریله‌مامکله هر حالده مقتضاسی امر وفرمان همایونه
منوط كورینور افندم .

١٩ شوال سنه ٢٩٨ و فی ١ ایلول سنه ٩٧

امضا : سعید

استعفانامه

[ص ٨٥]

بوكون حضور پادشاهی‌یه مثولنده انكلتره سفیری لورد دوفرینك اناطولی
جهتنده بولنان والیلرك سوء اداره‌لرندن واهالینك كویا دوچار مظالم وتعدیات
اولدقلرندن بحثله شکایاتی حاوی اورالرده بولنان انكلیز قونسلوسلرندن بر چوق
اوراق وارد اولدیغنی وبونلری افکار ذاتیه‌سنه منافی اوله‌رق دولت متبوعه‌سندن
آلدیغی تعلیمات اوزرینه عرض ایتمکه مجبوریتنی افاده وتذکیر واوراق مرقومه‌یی
تقدیم ایتمك تشبثنده بولنمش اولدیغی حالده بو مثللو امور داخلیه‌نك تمشیت
واداره‌سی منحصراً باب عالی‌یه عائد اولدیغی كبی بویله شیلرده باش وكالت ایله هیئت
منصوبه طوغریدن طوغری‌یه ذات شاهانه‌یه قارشی مسئول اولدقلرندن طرف
عاجزی‌یه مراجعت ایدلمك اقتضا ایلیه‌جکی ایراد ودرمیان ایله سفیر مشار الیهك
تقدیم ایتمك ایستدیکی اوراق قبول بیورلمامش واثنای ملاقاتده اصلاحاتك اجراسی

برلين پروتوقولنك جملهٔ مندرجاتندن اولمغله برابر بو تشبثات قبريس معاهده‌سنك محتوياتندن دخی ايلری كلديككنی ايما ايتمش اولوب سفير مشار اليهك اوراق مبحوث عنهايی تقديمه واصلاحات اجراسنی توصيه ايله صرف امور داخليه‌دن بولنان بر چوق ابحاث وافاداته كيريشمك ايسته‌مسی عادتا بر مداخله ديمك اولوب بو حركتنی قبريس معاهده‌سنه بنا ايتمك افكارنده بولنه‌يور ايسه معاهدهٔ مذكوره مقدما حقوق شاهانه‌يه خلل كلمامك شرط واضحيله تصديق بيورلمش ومعاهده‌نك بو شرط ايله تقييدی بويله مرور زمان ايله دولت مشار اليها طرفندن بر تكليف نا معقول وغير معقول سردينه وسيله وبهانه بولنه‌مامسی مطالعهٔ صائبانه‌سنه مستند بولنمش اولديغندن سفيرك شو افادات وتشبثاتده بولنمغه صلاحيتی اوله‌ميه‌جغی ودولت مشار اليها ايله دولت عليه بيننده منعقد اولان عهود مرعيهٔ سائره دخی بر حق مداخله‌يی جالب اوله‌مامق طبيعی بولنديغی و سلطنت سنيه‌نك حوزهٔ تصرفنده بولنان بالجمله ممالك شاهانه‌ده مقتضای وقت حاله كوره ذاتاً وجوده كتيرمك عزم قويسنده بولنديغی اصلاحات نافعه‌ده دول اجنبيه‌نك توصيه‌سنه احتياجی اوله‌ميه‌جغی جهتله طرف اشرف حضرت پادشاهيدن كنديسنه ذرتما مدار تمسك واستناد اوله‌ميه‌جق صورتله وبالاده مسطور اولديغی وجهله وقوع بولان افادات سطحيه اوزرينه سفير مشار اليهك طرف عاجزی‌يه مراجعتنده ذكر اولنان اوراقك قبولی وافادات واقعه‌سنك معرض تصديقده طوتلمسی كبی مقدمات مداخله‌نك توليد ايليه‌جكی نتايج مضره ووخيمه‌نك هرحالده پيش نظر اعتنايه آلنه‌رق وعهود مرعيه‌نك وخصوصيله قبريس معاهده‌سنك اثنای تصديقنده بر منوال محرر حقوق شاهانه‌يه خلل كلمامك شرطنك تقييد بيورلمسندن ناشی اجنبی ايچون طبيعی الحصول اولان عدم صلاحيت ايله سائر كونه اسباب مدافعه‌يه بحق استناد اولنه‌رق ادارهٔ لسان مناسب ايله سفيرك الزامی ايچون نه مقوله افاداتده بولنمق مقتضی ايسه ملاقاتدن اول خارجيه ناظری پاشا حضرتلريله بالمذاكره قرارلشديريلوب خاكپای همايونه تحريراً عرضی وبونك اوزرينه شرفصادر اوله‌جق ارادهٔ سنيهٔ ملوكانه‌يه انتظار ايله شايد تعجيل ملاقات اولنمق ايستنيلرسه بر ايكی كونجكز كچشديرلمسی وملاقاتدن صكره سفير ايله جريان ايدن ابحاث ومكالماتك دخی تفصيلاً عرض ايدلمسی امر وفرمان همايون حضرت پادشاهی مقتضيات منيفه‌سندن بولنديغی ٢٣ صفر سنه ٩٩ تاريخلی تذكرهٔ عليه‌لرنده اشعار اولنمشدر .

دون اقشام دیکر تذکرهٔ خصوصیهٔ والالرینه یازیلان جوابده بیلدیرلدیکی اوزره صورت ارادهٔ سنیه خارجیه نظارت جلیله‌سنه تبلیغ ایله رأی ومطالعه‌سی سؤال وشمدی جوابی استحصال اولنمش اولدیغندن منظور عالی بیورلمق اوزره مخابره‌یی حاوی تذکره ایله فقرهٔ عهدیه صورتلرینی شامل اولان ورقهٔ ملفوفه ایله برابر تقدیم قلندی . نظارت مشار الیهانك نظریات وملاحظاتی جواب معروض مطالعه‌سندن رهین علم عالی اوله‌جغی جهتله بوراده درج وتفصیلنه حاجت اولمیوب نقط ناظر پاشا حضرتلرینك کوندردیکی صورتك بند اخیری که برلین عهد نامه‌سنك التمش برنجی ماده‌سیدر بونده اهالیسی ارمنی بولنان محللرده باب عالینك اجرا ایده‌جکی تدابیری هم دولتلره تبلیغ ایلسی وهمده دولتلرك تدابیر مذکوره‌نك اجراسنه نظارت ایلیه‌جکلری محرر بولنمسی محل دقت واخطار کورنمشدر. بوبابده اولان مطالعهٔ مخصوصهٔ عاجزانه‌مه کلنجه بونك عرض وایرادندن مقدم بر نبذه اولیات مصلحتدن بحث اولنمسی مناسب عد اولنور. معلوم عالی بیورلدیغی اوزره سفیر مشار الیهك باتقریر ملاقات سنیه طلب ایلدیکی اثناده تقدیم قلنان ۱۹ محرم سنه ۹۹ تاریخلی تذکرهٔ مخصوصهٔ کمترانه‌مده سفیر مشار الیه ولایات مذکوره‌نك تنظیم احوالی حقنده واقع اولمقده اولان تبلیغك مستند الیهی تصریح ایتمامکله برابر روش ومدلول افادات قبریس معاهده‌سنك دخی جملهٔ استناداتدن اولدیغنی کوسترمکده ومعاهدهٔ مذکوره حقوق سلطنت سنیه‌نك محفوظیتی قیدیله مشروط ایدوکنه دائر اولان افادات مقدره‌یه جواب اولمق اوزره دخی تنظیمات مطلوبه حقوق دولت علیه‌یی مخل اولمیه‌جق اصلاحات محلیه‌دن معدود اولدیغنی درمیان ایتمکده اولوب بونلر رد اولندیغی وصورت رد دولت متبوعه‌سنجه رهین تصدیق اولدیغی تقدیرده برلین عهد نامه‌سی احکامنه حصر دعوا اولنه‌جغی ملحوظ اوله‌رق ذاتاً بر طرفدن ده آندن بحث اولنمقده وشو قدر که احکام عهدیه‌نك اجراسی تکلیفنی متعاهدیندن برینك اختصاص ایتمسی غیر موجه ایسه‌ده دیکر طرفدن روسیه سفیرینك دخی بو اخطاراته اشتراك ایتمسی ومصلحتك حرکت مشترکه‌یی انتاج ایده‌جکی مطالعه‌سی شایان دقت کورنمکده اولمسیله ودول متعاهده‌نك ارمنی ساکن محللرك صورت اداره‌سنجه اولان تکلیفات متقدمه‌لرینك مضراتی بدیهیاتدن بولنمسیله ولایات مذکوره‌یه اعزامی تصمیمات عالیه‌دن بولنان قومیسرك صورت انتخاب وارسالی واجرا آتك اشکال معروضه‌سی حقنده ارادهٔ سنیهٔ پادشاهی نه

مركزده شرفصدور بيوريلور ايسه حكم جليلی انفاذ اولنه‌جغی وانكلتره سفيرينك طلب ايلديكی ملاقات صورت اشعاره نظراً قوميسرك سرعت اعزامی اخطارينك تجديدی ايچون اولوب بونك بو كونلرده ارسالی وصور اجراآتك دولتجه تعيينی مقرر اولديغندن بو حالده بوندن طولايی ملاقاته محل كورنمديكنك سفيره بيانيله قوميسر تعيينك وتفرعاتنك تعجيلی وياخود سفيرك حضور عالئ جناب ملوكانه‌يه مثولی حقنده اولان رجاسنك قبولی امر وفرمان همايون منوط كورنديكی عرض وبيان اولنمشدی .

آنك اوزرينه مقدما ولاياتك اصلاحنه دائر عرض وتقديم قلنان اوراقك تدقيقيله ايجاباتی اجرا بيوريله‌جغندن واوصره‌ده قوميسر تعيينه دخی قرار ويريله‌جكندن بش آلتی كونه قدر سفيرك ملاقات سنيه طلبنده مصر اولمامسی ايچون تشبثات لازمه اجراسی اراده بيورلمغله واو يولده اجرای تشبث اولنمغله سفير مشاراليه طرفندن ويريلان جوابده دولت متبوعه‌سنجه ارزو اولنان شی ولايات مذكوره‌يه ارسال اولنه‌جغی مقدما طرف اشرف حضرت پادشاهيدن كنديسنه‌بيان بيوريلان قوميسرك اعزامی شايد تأخر ايده‌جك اولور ايسه انكلتره‌ده افكار حاضرهٔ وكلايه مخالف ودولت عليه‌يه غير متوجه اولان فرقهٔ معلومه وعد عالئ جناب پادشاهينك حيز فعل وانجازه كلمديكنی كورنجه بونی نيات مخالفتكارانه‌يه دها زياده سررشته اتخاذ ايده‌جكارينی وعلی‌الخصوص بوندن بر قاچ آی اول استانبولده مقيم سفرانك وقوعبولان اجتماعلرنده اولكون مسئله‌سی اثناسنده اناطولی اصلاحاتنه دائر دخی باب عالی‌يه ويردكاری تقرير احكامنك تكرار طلب وتأييدی درميان اولنمش ايكن برمدت دها دولت عليه‌نك اجرا آتنه انتظار اولنه‌رق شايد آثار فعليات كورنمز ايسه اولوقت اوليكی تكليفه رجوع اولنمسی نتيجهٔ مذاكراتده قرارلشديغندن برلين عهدنامه‌سنی امضا ايدن دولتلرك ينه بر حركت مشتركه‌يه مجبور اولملرينه محل براغلمامسی دخی منفعت دولت مقتضاسندن بولنديغنی واليوم اسيای صغرانك جهات شرقيه‌سنده روسيه آدملرينك ايقاع مفاسده چالشدقلری سفارتـه كلان اخبار متواليه ايله رهين حيز وثوق اولوب اكرچه بودرلو فسادات روسيه دولتنك رأی ومساعده‌سيله وقوعه كلمكده اولديغی ادعا اولنه‌مز ايسه‌ده نصل اولسه ايشك ايچنده روس پارمغی بولنمغله البته انك نتيجه‌سی دولت مشار اليهايه نافع ودولت عليه‌يه مضر اولمق طبيعی اولديغندن اشبو مقاصد مضره‌نك رواجيله

محال مذکوره‌نك روسیه نفوذ واداره‌سنه كچمسی ویاخود انكلتره دولتنك منافع تجاریه وسیاسیه‌سی خلافنده اولدیغی حالده اثر اضطرار اوله‌رق یعنی مساعئ مصروفه‌سنك تأثیرندن نومید بولنه‌رق روسیه‌نك حركاتنه اثر تسلیمیت كوسترمكه وولایات مذكوره‌یی آنك امال وتمنیاتنه حواله‌یه مجبور اولمسنده‌كی مضرت دولت علیه‌جه قبول اولنه‌میه‌جغی اعتقادنده بولندیغندن تشبثات واخطاراتك بر قسمی دخی بوكا اعتماددن نشأت ایلدیكنی ومادامكه دولتجه ایشك بو كونلرده تحت نظر وملاحظه‌ده اولدیغی بیلدیریلیور ملاقات طلبنك موضوعی دخی تقریرنده بیان ایتدیكی كبی بوماده اولمغله ذات شوكتسمات حضرت پادشاهی‌یی تصدیع ایتمسنه محل قالمدیغی سویلش وآندن صكره سبق ایدن ابحاث ومخابرات معلوم اولمغله تفصیلدن مستغنی بولنمشدر. برطرفدن شواحوال ودیكر طرفدن سالف البیان تذكرهٔ علیه‌لرینك احكام شامله‌سی علی مایلیق نظر ملاحظه‌یه آلنه‌رق ومسئله‌نك زیر وبالاسی دوشونیله‌رك دولت علیه‌جه اهمیت فوق العاده‌سی هر درلو شكوك وظنوندن آزاده اولان شو مسئلهٔ مهمه حقنده منافع دولت علیه‌یی تحت تهلكه‌یه قویمیه‌جق وبالعكس آنی تأمین ایله حكومت حضرت پادشاهی‌یه جداً وصحیحاً وحالاً واستقبالاً بر خدمت صادقه عد اولنه‌بیله‌جك طریق وتدبیر نه‌یه وابسته اولدیغی تفكر اولندقده ذات شوكتسمات ملوكانه‌یه ودولت علیه‌لرینه صداقت صحیحه ووظیفهٔ استقامت صمیمیه ایجابنجه اول باول وارد خاطر اولان مطالعه شودركه ولایات مذكوره‌یه بر قومیسر اعزام بیوریله‌جغنه دائر مقدما سفیره ارادهٔ سنیه وقوعیله سفیرك آنی حكومت متبوعه‌سنه وممنونیت یولنده اخذ ایتدیكی جوابی مابین همایونه اخبار وتبلیغ ایده‌رك شو تصمیمه شكل رسمیت ویردیكی وانكلتره‌نك مائی كتابنه درج اولندیغی بیان اولنمقده بولنمغله انظار عالمیانده قدر وشاننی محافظه‌یه مجبور اولدیغمز اشبو ارادهٔ سنیه‌نك حكمنی تأییداً دولتجه قرارگیر اوله‌جق صور تنظیمیه‌نك جریانه نظارت ایتمك شرطیله قومیسر ارسالنده مادةً دخی بر بأس كورنمدیكنه بناءً وتأخیرندن حادث اوله‌جق مشكلاتی دفعاً بونك همان تعیینیله مأموریتنك اعلانی وچونكه ارمنی ساكن اولان محللرك اصلاح اداره‌سنه لازم اولان تنظیماتك اجراسی وخارجیه نظارتنك تذكره‌سنه ملفوف ورقه‌ده دخی محرر اولدیغی اوزره تدابیر متخذه‌دن دولتلره معلومات ویرلمسی وآنلرك اجرا آته نظارت ایتملری جملهٔ احكام عهدیه‌دن بولنمغله شمدی بو ایش دولت علیه‌نك ید اقتدار واختیارینه

براغلمش ایکن تأخرندن طولایی دول مشار الیهم حکم عهدی تماماً اجرا نیتنده
بولنه‌جق اولورلر ایسه مضراتی قیاس وحسابدن خارج اوله‌رق او جهتله محال
مذکوره ایچون تأمین سعادت حال سکنه‌یه متکفل اوله‌جق بر صورت تنظیمیه‌نك
دولتجه طوغرودن طوغرویه وبلا تأخر اجرا اولنمسیله برابر اصلاحات وتنظیماتك
یالکز بو یرلره حصری آنلری بر موقع امتیاز واستثنایه قویمق دیمك اوله‌جغی
جهتله ولایات سائره اهالیسنك بو مساعداتدن استفاده ایچون معاونات اجانبه
مراجعتلرینی انتاج ایده‌جکندن واو کبی تمایلات واستعداداتك دائما مضراتی حس
اولنمقده اولدیغندن بو حاللرك دها زیاده میدان آلمسنه وآسیا قطعه‌سنك انکلتره
وروسیه دولتلرینه ساحهٔ رقابت اوله‌جق بر حاله کلمسنه وقت وفرصت ویرلمامسی
واجبات اموردندر الحاصل اعتقاد کمترانه‌مه کوره ذات حضرت پادشاهی‌یه خدمت
صحیحه وصادقه مملکتك اصلاح اداره‌سی ضمننده هر نه لازم ایسه ادارهٔ اختیاریه
ایله یاپیله‌رق مداخلاتك توسعنه محل براغلمامسنده وعکس قضیه دخی یاپیله‌جق
شیلرك وسائط مبرمه ایله اجراسنه سررشته ویرلمسنده اولدیغندن ومصالح دولتك
حسن تمشیتندن باش وکالت ایله هیئت منصوبه‌نك مسئول اولدقلرینه دائر سفیر
مشار الیه واقع اولان ارادهٔ سنیهٔ پادشاهی اظهر الصواب بر قاعدهٔ حکمت
واستقامت نصاب بولندیغندن واقعا بومسئله‌یی وکلانك درعهده ایله حسن تسویه
ایتملری لازم کلیر ایسه‌ده تذکرهٔ علیه‌لری محتویاتندن مستفاد اولدیغی اوزره اول
امرده شکل وصورتنك حضور همایونه عرضندن صکره سفیره اعطاسی اراده
بیوریلان جواب تذکرهٔ مذکوره‌ده تعیین بیوریلان اساس دائره‌سنده جواب
رددن عبارت اولمق لازم کلوب اکرچه سفیرك ودولتنك بویله بر جوابله الزامی
قابل اوله‌جغی ونتیجه‌سی بر حال وخیمی دعوت ایتمیه‌جکی بیلنمسه او طریقه
کیتمکده تردد اولنماز ایسه‌ده شمدی‌یه قدر جریان ایدن اخطارات ومخابرات
ومعاملات میدانده طورر ایکن وخصوصا اناطولی اصلاحاتی ایچون زمان وکالت
عاجزانه‌مدن اول ونمایش بحری اثناسنده قرار دولتله ویریلن نوطه‌لرك کفا-
یتسزلکی جوابی آلنوب سنهٔ سابقهٔ افرنجیه تشرین اولنك اوچی تاریخلی نوطه‌ده
اولکیلرك شامل اولدیغی تعهدات بر قاچ درجه دها حصر وقصر اولنه‌رق
اجراآتنه سوز ویرلمش وآنك بین الدول مقبولیتنه دائر حالا بر جواب آلنه‌مامش
وبالعکس سفرا بیننده بو ماده‌نك دائما تحت مذاکره‌ده اولدیغی ایشیدلمکده

بولنمش ایكن شمدی بویله بر جواب رد ویرلمسی دولته فائده‌لی ویاخود مضر اولدیغی بحثنده‌كی ملاحظات قاصرانه‌م دخی آتیده بیان اولنه‌جق ایسه‌ده آندن اول سفیرله ملاقاتك تأخیرینه وكلدیكی حالده مقام مدافعه‌ده ویریله‌جك جوابه نقل كلام اولنور . بیانه حاجت اولمدیغی اوزره قاعدهٔ حقوق مللجه بیوك ایلچیلر حكمداران فخام حضراتی نزدلرنده بیله بر چوق امتیازات وتشریفاته نائل اولوب او جهتله وكلادن ملاقات طلبنه مجبور اولمامله هر نه وقت ایسترلر ایسه دوائر وكلایه كلمكده كندیلری منتظر وورودلریله برابر قبوللری دخی وكلا ایچون مجبوری اولدیغندن سفیر مشار الیه باب عالی‌یه كلمك ایستدكده كچشدیرلمسی ممكن اوله‌مز وكندیسنك كاوب كلمه‌جكی وكلدیكنده نه طرزده افادهٔ مرام ایده‌جكی بیلنه‌مز ایسه‌ده شاید حضور همایونده بیان ایتدیكی كبی مطالبی قبریس معاهده‌سنه بنا ایدر ایسه بزم طرفدن معاهدهٔ مذكوره‌نك تصدیقنده حقوق شاهانه‌نك حفظ اولندیغی جوابی ویرلدكده قومیسر ارسالی ودولتك احتیاجات محلیه‌یه كوره تنسیب ایده‌جكی اصلاحاتك اجراسی حقوق سنیه‌یه مخالف اوله‌میه‌جغی واولجه قومیسره دائر اولان تصمیم عالی دخی بونك مخل حقوق اولمدیغنه دلیل كافی اولدیغی بیان ایدر ایسه افاده‌سنك جرحی قابل اوله‌میه‌جغی كبی سوزی برلین عهدنامه‌سنه نقل ایتدیرر ایسه دولتلرك اجرا آتنه نظارتی قیدیله مشروط اولان آلتمش برنجی ماده‌دن طولایی كندیسیله مباحثه ومناظره‌یه كیریشلمسی منافعمزه اویه‌مایه‌جغی وكرك عهد ومقاوله‌یی وكرك آنلرك اجرا آتنه متعلق سبق ایدن تأميناتی شمدی بر طرفه براغوبده شواخطاراتی بر مداخلهٔ مطلقه عد ایله جواب رد قطعی ویرمك جهتی التزام اولندیغی تقدیرده محاذیری مسلماتدندر . ملاحظهٔ عاجزانه‌مه كوره شق ثانی‌یه كیدلدیكی حالده انكلیزلرك النه بیوك بر سررشتهٔ اعتراض چوب بر حركت عاجلهٔ مضره‌یه ابتدارلری احتمالدن خارج طوتلسه بیله دولت علیه‌یی معاملهٔ عهد شكنانه ایله اتهام یا دول سائره‌یی علیهنه تسلیط ویاخود شمدی نشر وایما اولندیغی كبی روسیه‌نك حركاتنه مماشاة ایده‌جكلرندن قورقیلور . شو احتمالاتك هانكیسی وجوده كلسه هر برینك سلطنت سنیه‌نك منافع ملكیه ومستقبله‌سنه مغایرتی ومضرت كلیه‌سی میدانده اولدیغی جهتله شمدی ذكر اولنان صورتده جواب رد وشدید اعطاسی بالآخره نظر عالئ حضرت پادشاهیده مسئولیتی داعی كورینیر . بوقدر تفصیلات وتصدیعاتدن مقصد ایسه اجانب حقنده

شدت ومتانتدن بلا سبب توهمدن طولانی اولیوب ذات حضرت پادشاهی ایله دولت علیه‌لرینه اولان صداقت محضه‌دن غیری بر شی اولمدیغی امر عیاندر .

خلاصة الخلاصه مطالعهٔ کمترانه‌مه کلنجه اصلاحات ملکیه‌نك بلا تأخیر اجراسی وعهده مستند شیلر حکم قدر ایسه‌ده آنك خارجنده‌کی مداخلات وتضییقات دولتك ضعفندن نشأت ایتمکده اولدیغندن آنك ازاله‌سنك موقوف علیهی اولان قدرت مادیه وفعلیه‌نك واسطهٔ عظیمه‌سی وبلکه چارهٔ منفردی وارداتك تکثیری وبودجه‌نك درجهٔ توازنه کتیرلمسی امر اهملری اولوب واردات دولت شمدیکی کبی سکز اون میلیون درجه‌سنده ومع مافیه بودجه نقطهٔ متوازنه‌دن بعد کلی ایله بعید بر حالده قالدقجه نتیجه‌سی داعیٔ مخاطرات اوله‌جنی حسبیله لدی الحاجه تلافیٔ مافاة مشکل اوله‌جغندن بوکا جداً وسریعاً عطف نظر اهمیت اولنمسی ومسائل خارجیه‌دن طولانی سفرانك ذات شوکتسمات جناب پادشاهی‌یی تصدیع ایده‌مامه‌لری ووظیفه‌سی مجلس وکلایه ریاستدن عبارت اولان باش وکالتی مسائل اجنبیه ایله اشغال ایلمه‌لری ایچون دخی نظارت خارجیه‌نك ویرده سائر نظارتلرك تعیین مسئولیت ووظیفه‌لری اهم واسرع امور ومصالح دولت علیه‌نك مرضیٔ عالیٔ جناب پادشاهی‌یه موافق صورتده حسن تمشیت وجریانی بونلره مقصور اوله‌رق شو مقاصد مهمه‌نك حیز فعله وصولی دولتك مناسبات خارجیه‌سنجه ارزو بیوریلن تعدیلاتك هردرلو خطیئاتدن بری اولمق اوزره وجوده کلمسی ایسه برید اقتداره تودیع مصالحه محتاج اولدیغی حالده بوعبد عاجزك هیچ بر شیئه اقتداری یوغیکن مشاغل ومتاعب مدیده وحیطهٔ اقتدار وادراك قاصرانه‌مك متحمل اوله‌مدیغی صورتده مزاحمهٔ غوائل متتابعه ایله وجود بی سود عاجزانه‌مده آثار ضعف واسقام وبر مدت مداوات ایله اشتغاله احتیاج تام کورلمکده اولدیغندن مأموریتدن عفو عاجزانه‌م ایچون عروة الوثقای الطاف همایون تاجداری‌یه معتصم بولندیغمك وظهور عواطف وارادات سنیه‌یه انتظاراً باب عالی‌یه کیدلدیکی تقدیرده سفیرك نابهنکام ورودی محتمل اولوب عارضهٔ وجودیهٔ کمترانه‌مه بناءً کیدلمامسی کندیسیله قبل القرار ملاقات اولنمامق مقصدینی دخی حاصل ایده‌جکنك عتبهٔ شوکت پیرایهٔ جناب پادشاهی‌یه عرضی متمنادر اولبابده اراده افندمکدر .

فی ٢٥ ص سنه ٩٩

امضا : سعید

(٤٥٢)

تذكرهٔ خصوصیه

[ص ٤٨ نومرو ٢١]

روسیه‌یه عائد تضمینات حربیه مذاكره‌سنه ایشلك بر جهتی دردست مذاكره اولان تسویهٔ مالیه‌یه متعلق اولمسی جهتیله خارجیه ناظری وشورای دولت رئیسی پاشالر حضراتنك تعیینلری كچنده مجلس وكلا قراریله عرض واستیذان اولنمشدی روسیه سفیری موسیو نویقوف بوكون باب عالی‌یه كله‌رك مذاكره اساسی ذاتاً قبول اولنمش ونهایت اشبو صالی كونی اجتماعه انتظارده بولنمش اولدیغی حالده هنوز ایشه باشلانلامسی كویا روسیه دولتنه قارشو بر طریق مخالف طوتلسندن وآوروپا دیوننك اكمال مذاكراتیله بعده كندولرینه جواب ویرلمسی تصورینه مبتنی اولوب تضمینات حربیه ایچون واردات دولتدن اخذینه دولت متبوعه‌سنك استحقاقی اوله‌جق اموال دخی جهت اخری‌یه تخصیص قلنمش ایدوكندن وبوحاللر مناسبات طرفینی اخلال ایده‌جكندن بحثله یارینه قدر مأمورلرك تعیین اولندقلری خبر رسمیسی طرفنه تبلیغ اولنمز ایسه آرتق طوغریدن طوغری‌یه حضور همایون ملوكانه‌یه مراجعته مجبور ویاخود بر پروتستو نامه ویرمكه مجبور اوله‌جغنی صورت مؤثره‌ده بیان ایلمشدر . اكرچه ایكی ساعت قدر امتداد ایدن افاداتنك هربرینه آیرو آیرو جواب دافع اعطاسیله افكاری تعدیل اولنمش ایسه‌ده روسیه‌نك امالی آوروپا دیوننك بر صورت تسویه‌یه ربطی حقنده صرف اولنان مساعی‌یی حكمسز براقدیرمقمیدر . یوقسه بشقه بر مقصده‌می مبنیدر . سفیرك حال وقالی مشكلات ایقاعنه پك مستعد كورینوب تأخرات واقعه‌یی دخی سررشته اتخاذ ایتمكده اولدیغندن تذكرهٔ معروضه حقنده شرفصادر اوله‌جق ارادهٔ سنیه جناب تاجدارینك استحصال وارسالی منوط همم والالریدر افندم .

امضا : سعید

قرنادن نیشلی محمود بكه جواباً یازیلان خصوصی تذكره صورتیدر

[ص ٤٨]

بوكون حضور همایون تاجداری‌یه مشمول عاجزانه‌مده روسیه تضمینات مسئله‌سنك موضوع بحث ایدلدیكی طرف اشرف پادشاهیدن ذات والالرینه نه صورتله

حكايه واراده بيورلمش اولديغی واشبو ارادات سنيه‌دن استخراج اولنان مزايا
ايله بو ماده حقنده نصل خط حركت اتخاذی لازم كله‌جكی حقنده بعض اخطارات
والالرينی ومع مافيه اشبو اخطارات مخصوصهٔ سعادتلرينك طرف ذيشرف حضرت
پادشاهيدن دخی تقدير بيوريله‌جغی اوصره‌ده تلقی بيوردقلری تنبيهات سنيه دلالتيله
مجزوم والالری اولديغی حاوی اولمق اوزره شمدی آلديغم تذكرهٔ خصوصيهٔ
بهيه‌لری بالاطراف مطالعه اولندی . واشعارات والالرينك اشتمال ايتديكی دقايق
حكمنجه طرف عاجزيدن دخی خصوصی بعض ملاحظات ايرادينه مجبوريت طبيعيه
كورندی. « بو ايشه دائر يكديكرينی تعقيب ايدن مجلس وكلا مضبطه‌لری مندرجاتندن
مستخرج معانی بر انتريقه وجودينی حس ايتديرمكده » اولديغی اراده بيورلديغی
بيان اولنيور. شو اشعار والالری مضابط معروضه‌نك طرف والالرندن رؤيت ياخود
كه مواد مندرجه‌سنه كسب معلومات اولمديغنی كوستر؛ بويله اولمسه ايدی بو ايشده
اويله انتريقه كبی باطل بر شيئی لغرض حق كوسترمك ويا حقی لغرض ابطال ايتمك
الحاصل اخبار كذب ايلمك كبی حالك محسوس اولمديغنه البته حضور عدالت نشور
جناب پادشاهيده شهادت اولنوردی . مضبطه‌لرك بربرينی تعقيب ايتمسی دخی برحال
ضروری وارادهٔ مطاعهٔ جناب شهرياری‌يه انقياد اثری ايدی . مع مافيه بو ايش
ايچون بر چوق مضبطه‌لر ياپيلميوب اساساً ايكی مضبطه عرض اولنمشدركه آنك
بری روسيه سفارتخانه‌سنده راغب بك ايله سفير وسائرلری بيننده جريان ايتمش
اولان مذاكرات لايحه‌سنك محذورلرينی حاوی وديكر مضبطه دخی مؤخراً لايحهٔ
مذكوره‌نك اعادهٔ مذاكراتيله تعديل محاذير اولنديغی حضور همايونه عرض اولنمش
ايسه‌ده محذورلری كوريلان مواد تغير ايتمامش اولديغنی محتويدر. بونلر دخی يكد-
يكرينی ولی وتعقيب وبالاطراف تدقيق كيفيته هرنه‌يه قرار ويريلور ايسه بامضبطه
عرضنه مسارعت اولنمسنی تصريح ايدن تذاكر عليه اوزرينه ايدی . آندن صكره
دخی مرخص پاشالر حضراتيله سفير بيننده اجرای مذاكره ايله تقرر ايده‌جك
صورتك عرضی مقتضای ارادهٔ سنيه‌دن اولديغنه دائر بر تذكرهٔ عليه كلديكنه
وموجب عاليسی انفاذ اولنمش ايسه‌ده روسيه ايلچيسی يالكز عاصم وسرور پاشالر
حضراتی ايله مذاكره‌يی قبول ايتمامكله برابر ياپيلان لايحه‌يی عبارهجه تصحيح ايده-
بيله‌جكنی وراغب بك افنديينك دخی موجود بولنمسنی تكليف ايلديكنه ومير مومی-
اليهی مذاكره‌يه طلب ايلمسی ايسه ايشی كويا اوجه قرارلاشديرلمش حكمنده كوسترمك

مقصدندن بشقه بر شيئه حمل اولنه‌میه‌رق بو ايسه نزد حقايق وفد جناب تاجداريده دخى مرضى اوله‌میه‌جغى بديهى بولنديغنه بناءً مجرد مسئله‌يى ينه باب عالى ايله سفير بيننده تسويه ايدوب مشكلات تحدثنه ميدان ويرمامك ملاحظه‌سيله يكيدن بر ويا ايكى مرخص تعيينى استيذان اولنمشدر .

ايشته حقيقت حال بو مركزده‌در . وفى نفس الامر يا معهود لايحه‌يى محاذير مسلمه‌سيله برابر قبول وتصديق ايتمك ياخود مادامكه مجلسجه بالاطراف مذاكره مصلحتله قرارينك عرضى اراده بيورلمشدر . اكا بناءً وطبيعت مصلحته ابتناءً كوريلان محاذيرى حضور عاليه عرض وبيان ايلمكدن بشقه نه ياپلق قابل اولوردى . بونك اوچنجى شق اولمديغى وهلهٔ اوليده بر امر ثابت عد اولنه‌جغنه وعدالت مسلمهٔ پادشاهى دخى صورت ثالثه‌نك ممتنع اولديغنه حكم ايده‌جكنه اشتباه ايتمم . اكر بو ايشده بر خطا ياخود بر انتريقه وارايسه اوده روسيه سفيرى اوزرنده قالمق لازم كلير . زيرا راغب بك تكاليفك تعديلنه چاليشمش ايسه‌ده ايلچينك رعونت مزاجى حسبيله موفق اوله‌مديغنى ومع مافيه ياپيلان لايحه طرف اشرف جناب پادشاهيدن قبول بيورلديغنه دائر سفارته هيچ بر شى سويلمديكنى ولايحهٔ مذكوره محتوياتى سفير طرفندن ترتيب وتركيب اولنمش اولديغنى بيان ايتمكده اولديغندن بوحالده روسيه سفيرى باب‌عاليجه تعديل اولنان اولكى تكليفنى دها توسيع ايتمك مقصديله بو حالى اختيار ايتمش ديمك اولديغندن مشكلات مشهوده اندن منبعث اولوب يوقسه بونده انتريقه اولمديغى شكل مصلحتك موازنه‌سيله ثابت واصدقاى دولت حقنده بوكبى اتهامات وتفوهاتك نظر عالئ تاجداريده مردود اوله‌جغنه اميد عاجزانه‌م واثقدر . برده بر قاچ آى مقدم حضور همايونه عرض اولنان لايحهٔ تعديليه منافع دولت عليه‌يه تماماً موافق اولديغندن آنك منفعت دولته مغايرتنى شايد اخطار ايدنلر وار ايسه اومثللو اخطارات دخى اسباب مشكلاتدن معدود اوله‌بيلير .

بو ايشده بر انتريقه‌نك وجودى محسوس بولنديغنه وبوكبى حسياتك ازاله‌سى مسئلهٔ مذكوره‌نك دولته الك نافع اوله‌رق يعنى مطلوب عاليه موافق صورتله سريعاً حسن تسويه‌سنه متوقف اولديغنه دائر اولان اخطارات ساميلرينه كلنجه ذات والالرينى بويله بر اخطاره سوق ايدن حال البته كمال حسن نيت وپادشاهمز افندمزك ودولت عليه‌لرينك حفظ منفعتى يولنده اولان فرط خواهش وغيرت اولوب بويله

بر عزم خیر خواهی‌یی باکمال تشکر تلقی وتقدیر ایده‌رم . ذاتاً دخی بو مقصد مشروعده جمله‌مز حصه‌مند اولدیغمزدن مسئلهٔ مذکوره‌نك کسب مشکلات ایتمسی اسبابنده قطعاً مدخلم اولمدیغی وعتبهٔ شوکت پیرایهٔ تاجداری‌یه شمدی‌یه قدر اولان افادات ومعروضات عاجزانه‌م دخی مجرد دولت علیه‌لرینك حقوق ومنافعنه ورضای همایونلرینه مغایر کوردیکم بر حالی بیاندن عبارت بولندیغی حالده بو بابده فعلاً دخی بر نتیجه ابرازینی یعنی روسیه دولتی کبی .... بر حکومتك یدینه سلطنت سنیه‌یی طول مدت اشغال وازعاجه سبب اوله‌بیله‌جك سنداتك کچمامسنی دائما اعتراف ایتدیکم کمال عجز وعدم استطاعتمله برابر برمقتضای حمیت ومصادقت نهایت درجه‌ده آرزو ایتدیکم جهتله بوکون سرای همایوندن عودتله برابر ارادهٔ سنیه اقتضاسنجه بعض تشبثات مؤثره وروسیه سفیریله بالواسطه مخابرات لازمه اجرا ایلدم . یارین دخی باکمال اهمیت بوتشبث ومخابره‌یه دوام اولنه‌جقدر . سایهٔ قدرتوایهٔ شهریارید‌ه مأمول اولان اثر موفقیتك حصولنده تفصیل وایجابی حضور عالی‌یه عرض اولنور افندم .

فی ۲۹ ربیع الاخر سنه ۹۹ فی ٦ مارت سنه ۹۸

امضا : سعید

تذکرهٔ خصوصیهٔ معروضه صورتیدر

روسیه سفیری موسیو نوویقوفك بو هفته کیده‌جکی بانق عثمانی دیرکتوری موسیو فوسترك افادات معروضه‌سندن مستبان اولمسنه مبنی تضمینات حربیه مسئله‌سنه دائر اولان قرار اخیرك نه صورت کسب ایلدیکنك عرض وانباسی مقتضای امر وفرمان همایون حضرت پادشاهیدن اولدیغنه دائر اولان تذکرهٔ علیه‌لری مطالعه اولندی معلوم عالی بیورلدیغی اوزره کچنده تقدیم قلنوب اجرای مندرجاتنه ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی متعلق بیوریلان مضبطه اقتضاسنجه روسیه سفیرینك اصرار ایتدیکی ایکی ماده عهد نامه‌ده مقصود بها اولان تأمینات خارجنده اولدیغی وحقوق دولته طوقونه‌جغی جهتله بونك ترکی حقنده پترسبورغ قابینه‌توسنه مراجعت اولنه‌رق وسفیره دخی اکا کوره مذکره یازیله‌رق پترسبورغدن کله‌جك

جواب اوزرینه ایجابنك دوشنلمسی مقرر اولوب موجبنجه ایجاباتی ایفا اولنمش ایسه‌ده سفیر مومی‌الیه روسیه دولتی بانقه‌سی طرفندن بوراده مأمورلر بولندیرلمسی حکومت سنیه‌نك رخصتیله اولمسی مطلبنده اصرار ومواد سائره‌نك قرارلرینی بو تکلیفنك قبولنه تعلیق ایلمکده اولدیغندن وپترسبورغدن بکلنیلان جوابك حسابجه یارین ورودی ملحوظ اولوب دیکر طرفدن دخی موسیو فوسترك معلومی اولدیغی اوزره سفیر مومی الیهك شو طلبندن فارغ اولمسی اسبابنه متوالیاً چالیشلمقده بولندیغندن وکندیسی باب عالینك صوك نوطه‌سنه هنوز جواب رسمی ویرمدیکندن یارینکی بازار ایرتسی کونی پترسبورغدن جواب موافق کلدیکی ویاخود سفیرك روسیه مأمورلرینه متعلق اولان تکلیف مبحوث عنهدن فراغی وبرده مالیه نظارتندن بانق عثمانی‌یه یازیله‌جق مکتوبده تحصیلدارلرك اشخاص وخدماتنه نظارت یولنده‌کی فقره‌یی اخراجه موافقتی حاصل اولدیغی حالده تحت ارادهٔ سنیه‌ده بولنان تعدیلات سائره صالی کونی طرفین مرخصلرینك اجتماعیله پروتوقوله ادخال اولنه‌جغی وعکس حالده بالمذاکره ویریله‌جك قرارك پترسبورغه عزیمتندن مقدم ینه حضور همایونه عرضنه مسارعت قلنه‌جغی رهین علم عالئ جناب پادشاهی بیورلمق اوزره عرضی متمنادر افندم .

فی ٥ جماذی الاول سنه ٩٩ فی ١١ نیسان سنه ٩٨

امضا : سعید

تذکرهٔ خصوصیه صورتیدر

[ص ٤٨]

تضمینات حربیه مسئله‌سنه دائر دون کیجه حضور عالئ حضرت پادشاهیده واقع اولان افادات عاجزانهم اطرافیله خاطر همایونده قالمامش اولمسنه مبنی بومسئله اوزرینه اخیراً باب عالیدن روسیه سفیرینه وقوع بولان تکلیفاتدن هانکیلری سفیر مومی الیه جانبندن قبول اولنمدیغی وکذلك سفیرك بو ماده حقنده واقع اولان تکلیفاتندن دخی هانکیلری باب عالیجه معرض قبولده طوتیلیوب باعث تأخرات اولدیغی لایقیله رهین علم عالی بیورلمق اوزره آنلرك بو کیجه بند بند بر ورقه‌یه ترقیم ایله عرض وتقدیمی مقتضای امر وفرمان همایون حضرت شهریاریدن بولنمش

اولدیغی شمسدی آلنان تذکرهٔ خصوصیهٔ والالرنده بیان اولنمشدر . اول و آخر
عرض اولندیغی اوزره بو ماده پك مهم وروسیه حکومتنك بزم طرفدن قبولی
مطلبنده اصرار ایتدیکی لایحه‌نك مندرجاتی ایسه تضمینات حربیه تأدیاتنك حسابجه
آرقه‌سی آلنمسی یوز سنه‌یه محتاج اولمسندن طولانی او قدر زمان دولت علیه‌یی
ازعاج واضرار ایچون تصور اولنمش تکالیفی حاوی بولندیغندن بالطبع و بالضروره
تعدیلی التزام اولنمشدر . اشبو تعدیلاتك دخی نه کبی شیلردن عبارت اولدیغی فی ٦
جمادی الآخره سنه ٩٩ تاریخنده تقدیم اولنوب بر صورت مصدقه‌سی اولبابده
متعلق بیوریلان ارادهٔ سنیه‌نك تذییلیله باب عالی یه ارسال بیوریلان تذکرهٔ
مفصلهٔ عاجزانه‌مده ماده بماده عرض وبیان قلنمشدی . ذکر اولنان ارادهٔ سنیهٔ
ملوکانه حکمنجه مرخصلرك تبدیللرندن صرف نظر اولنمسی وبر موجب استیذان
بو ایشك حقوق ومنافع دولته کوره تسویه‌سی اسبابنك استحصالی لازم کلدیکندن
وذاتاً ارادهٔ سنیه‌نك صدورندن براز اول روسیه سفیری باب عالی‌یه ویردیکی
نوطه‌ده دولت علیه‌نك تکلیف ایده‌جکی تعدیلاتی سؤال ایلدیکندن نظارت
خارجیه‌دن ویریلان جوابده بین الطرفین مختلف فیها اولان ماده‌لر ایله اختلافاتك
اسباب موجبه‌سی کوسترلمش ایسه‌ده تکرار سفیرك ویردیکی نوطه‌ده تکلیف اولنان
تعدیلاتك کلیاً ویا قسماً قبول اولنه‌جغنه دائر بر بحث اولمیوب مقاولهٔ ردیه لایحه‌
سنك عیناً ارسالی طلب قلنمغله برابر سفیر مشار الیه راغب بك افندی وساطتیله
اعطا ایلدیکی لایحه‌سنده محرر موادد ن ایالتلرك مجموع حاصلاتندن مصارف تحصیلیه
چیقدقدن صکره بقیه‌سنك کاملاً تسلیمنه دائر اولان فقره ایله بانقه‌ده روسیه
بانقه‌سی مأمورلرینك حضوری شرطندن فراغ ایتمیه‌جکنی کوسترمشدر . مع مافیه
جریان ایدن مخابراتك دها خیلی اصول وفروعی و بانق عثمانی دیرکتوری موسیو
فوسترك روسیه سفیریله وقوع بولان مذاکراتنه دائر مکتوبلری اولدیغندن افاداتده
زیاده ونقصان اولماق وحقیقت حال تمامیله محاط علم عالی بیورلمق اوزره جمله‌سنك
خارجیه نظارتندن اخذیله صورتلری یارین صباح عرض وتقدیم قلنور افندم .

فی ١٦ جمادی‌الاولی سنه ٢٩٩ و فی ٢٣ مارت سنه ٩٨

امضا : سعید

ذات شاهانه‌یه عرض ایتدیکم مخطره

[ص ٥٤]

بو دفعه دخی تونس والیسی حضرتلرندن کلان ایکی تلغرافك حل وترجمه‌سی لفاً عرض وتقدیم قلندی . مآللرندن رهین علم عالی بیوریله‌جغی وجهله اولکی تلغرافده فرانسه‌نك حرکات معلومه‌سی حسبیله حاصل اولان هیجان واضطرابی تسکین ایچون سلطنت سنیه‌نك تونسه بر اثر معاونت کوسترمسی لزومی وایکنجیسنده قونسلوس فرانسه بکلك سفینه‌سندن ایکی قطعه طوپ ایله فرانسه عسکرینك نفس تونسه دخی چیقارلمسنه حکومت محلیه‌نك موافقتی تکلیف ایلدیکی خبری مندرجدر فرانسزلر بادئ امرده حدود اوزرینه عسکر سوق ایتملرینی عشایرك تأدیبیله اعادهٔ امنیت لزومنه بنا ایدرك مقصدلرینی ستر واخفا ایتمك ایسته‌مشلر ایسه‌ده لکن کون طبارقه لیماننه سفائن حربیه ارسالیله قره‌یه عسکر اخراجنی وتونس عسکرینك اورادن چکلمسنی وبو دفعه دخی مرکز حکومت اولان نفس تونسه طوپ وعسکر ادخال اولنمسنی تکلیف ایلملرینه نظراً اصل نیت وقصدلری والئ مشار الیهك صوك تلغرافده ایما اولندیغی اوزره داخل مملکتده ایقاع تشویش ایله مراملرینك حیز فعله کتورلمسی قضیه‌سی اولدیغنده شبهه قالمامشدر اکرچه والئ مشار الیه طرفندن شو حالاته ابراز متانتله واقتضای حاله موافق جوابلر اعطاسیله مقابله اولنمقده ایسه‌ده دولت علیه طرفندن کندیسنه بر معاونت صحیحه کوستریله‌مز وسائر دولتلر دخی الیوم مشهود اولان معاملهٔ بیطرفیده دوامدن غیری برشی یاپمز ایسه والئ مشار الیهك بالاخره قوهٔ مجبرهٔ احواله رضا وتبعیتدن بشقه اختیار ایده‌جکی برشی قالمامسی وبو دخی فرانسه‌نك تونسی ایستدیکی برحال وموقعه کتیرمسنی انتاج ایلمسی طبیعی کورینور . شاید دولتلر فرانسه‌نك تونسده بتون بتون غالبیت نفوذ وتسلطنی ایسته‌میوبده ایشك نهایتنده آره‌یه کیرسه‌لر بیله آنلرك وساطتی اولسه اولسه تونسك استاتوقوسنك ابقاسنه خدمت ایده‌بیلوب بوده حکومت تونسیه‌نك شمدی‌یه قدر دول سائره ایله یاپدیغی مقاوله‌لرك بعدازین دخی دوام ایده‌جکی وعلاقه‌داران بیننده موافقت حاصل اولمدقجه فسخ وتعدیل ایدلمیه‌جکی حقنده فرانسه طرفندن استحصال تأمینات درجه‌سنده قاله‌بیله‌جکندن

دولت عليه‌نك حقوق حكمرانيسنك حال حاضرنده ابقاسى تأمين اولنه‌جغى عديم الامكان كورينور . تونس ايالتنك شمديكى حال ووضعيت اداره‌سنه خلل كلدكدن صكره بر مدت فرانسه اكا قناعت ايلسه بر فرصت دها انتهازيله دائرهٔ تخطياتنى توسيع ايتمسى وسائر دولتلرك دخى حصهٔ منفعت استحصالى قيدينه دوشمه‌لرى اقرب احتمال اولوب بو ايسه بر مدت وبلكه آز بر زمان صكره طرابلس غرب وبنغازى ولايتلرينك واراضئ يمانيه وحجازيه ومصريه‌نك الحاصل عربستان وآفريقاى عثمانينك تهلكه‌يه دوشمسى ديمك اولور. خلافت سنيه ودولت عليه‌جه داعئ انتباه اولان شو حاله قارشى بر تدبير عاجل كافى اتخاذى لزومى بديهى ايسه‌ده اشبو تدبيرك مقصده كفايت ايده‌جك درجه‌ده اولمسنى بوكونكى كون بولنديغمز موقع مشكل تصعيب ايلكده اولديغندن دولت عليه‌نك حال حاضرى ايله تأليفى قابل بر چاره تحريسنده تكرار اعمال افكار اولندى . متبادر فكر قاصر اولان مطالعات اوچ صورته منحصر اولوب آنك برى دعواى حقوق وسائر دولتلرك اسباب مظاهرتنه مراجعت وبريسى فرانسه‌نك نتيجهٔ حركاتنه انتظار وديكر بر صورت دخى تخنده معروض حضور عالى قلنان مضبطه‌ده بيان اولنديغى اوزره طرفينى ارضايه كافل بر صورت تسويه اتخاذى ضمننده فرانسه حكومتى دولت عليه ايله مذاكره‌يه دعوتله چونكه طرفينك رضاسيله حاصل اوله‌بيله‌جك برقرار دولت عليه‌نك منافع مقصوده‌سنه تماميله كفايت ايده‌ميوب ديكر طرفك دخى استحصال خشنوديسى ضرورى اوله‌جغى جهتله بويله بر تكليف اوزرينه فرانسه شمديكى كبى دولت عليه‌نك حقوقنى وكندوسيله وجهاً ما مذاكره‌يى رد ايتميوب تأليف مقصد طرفين يولنده مكالمه‌يه موافقت ايلرايسه انك داعى اوله‌جغى بعض فدا كارلغك دخى چاره‌سز قبول ايدلمسيدر صور ثلثهٔ معروضه‌دن برنجيسنه [١] ابتداى مصلحتدن برى مراجعت اولنوب الآن دخى بوكا چالشلمقده ايسه‌ده اسباب عديده اقتضاسنجه بر فائده كورلميور ايكنجى صورت فرانسه‌نك غايت حركتنى بكلمكدر بونك حصولندن وبركره فرانسه عسكرى تونسك ساحل وليمانلرينى طوتدقدن صكره دولت عليه‌جه هر نه‌يه تشبث اولنسه كاركير اوله‌مز. بناءً

[١] باب عالينك نقطهٔ نظرينه ودولتلر نزدنده واقع اولان تشبثات ومدافعاتنه مداد استدلال اولمق ايچون سفراى عثمانيه‌يه كوندرديكى محررات عموميه‌دن برينك صورتى آتيده درج اولنمشدر .

عليه اوچنجى صورتدن ماعدا بر طريقه كيدلمكده استفاده اميد اولنميور فقط يوقاريده عرض اولنديغى اوزره فرانسه‌لو تونسى عادتا اختصاص ايدرك بر چوق سندات تاريخيه و آثار ماديه وفعليه‌يه مستند اولان حقوق دولت عليه‌يى طانيمديغى وحتى بو خصوصده دولت عليه ايله مذاكره ومباحثه‌دن دخى مباعدت ايتديكى جهتله كنديسنه مذاكره‌يى قبول ايتديرمك دولت عليه طرفندن بر اثر اقتدار ابرازينه متوقف اولوب بو دخى احوال جاريه‌يى آكلامق ووالى پاشانك تلغرافنده حال اضطرابده اولدقلرى بيان اولنان اهالى‌يى تأمين ايتمك وسيله‌سيله تونسه همان ايكى بكلك كميسى ارساسيله مداخلهٔ فعليه‌يه بر مبدأ حاضرلنمغله حاصل اوله‌بيلور . بوكا تشبثده خاطرلره كلان محذور كوندريله‌جك كميلرك ليمانده بولنان فرانسه سفينه‌سى طرفندن قبول اولنماسى ودخولده اصرار اولنورسه فعلاً ممانعت اولنمسى ماده‌سى ايسه‌ده فرانسزلرك دولت عليه كميلرينى ليمانه كيرمكدن منع ايچون اوزرلرينه طوپ آتملرى لازم كاوب ابتداى امرده تهديد مقصديله بويله بر نمايشه تصديلرى محتمل ايسه‌ده بونى فعلاً اجرا ايلملرى مستبعد كورينور زيرا كنديلرينك صاحب اولمدقلرى بر ليمانه كيرمك ايستيان بر دولت كميسنى دخولدن منع ايتمك اكا اعلان خصومت ديمك اولوب واقعا فرانسه دولتنك موجود اولان حركتى تونس حقنده‌كى مقصدينى استحصال ايتمك اوزره بواثناده غايت حريصانه وجسورانه ايسه‌ده بونى دها ايلرو كوتوروبده آلمانيايه قارشى حزم واحتياطه مجبور اولديغى بر زمانده آخر دولتله محاربه‌يى اختيار ايده‌بيله‌جكى ظن اولنه‌ماز . ودولتلرك بعضيسى شمدى تونس ايچون اولان حركتنى معناً تسهيل ايتسه وآلمانيا دخى بو جمله‌دن اولسه بيله فرانسه‌نك تماميله بوكا اعتماد ايده‌بيلمسى ينه محتملات قوه‌دن كورلمز فقط دولت عليه‌نك بويله بر تشبثى سائر دولتلرك دخى مداخله‌سنه وتونسه كميلر كوندرملرينه سبب اوله‌جغى ملحوظاتدندر بونك وقوعنده ايسه دولت عليه برشى غائب ايتميوب فرانسه‌نك شمدى منفرداً ومستقلاً واقع اولان حركتى معطل اوله‌رق دولتلرك انضمام اراسيله مسئله‌يه قرار ويريلور واو صرده حقوق دولت عليه دخى تجديد وتأكيد اولنمش اولور كمى ارسالى طريقنه كيديلور ايسه اول امرده دولتلردن بعضلرينك موافقتى استحصال اولنسه دها فائده‌لو اولور ايسه‌ده بو ماده قنغيسنه وهلهٔ اوليده آچلسه تصويب ايتميه‌جكى ونهايت فرانسه‌يه دخى عكس ايدرك تصور محررك تغدر ايده‌جكى بديهيدر ملاحظهٔ مشروحه نزد عالئ

حضرت پادشاهیده تصویب بیورلدیغی حالده چونکه فرانسزلرك براً وبحراً تجاوز-
لری کوندن کونه تجاوز ایتمکده اولوب نهایت ایکی اوچ کون دها کچدکدن ونفس
تونسه فرانسه عسکری چیقدقدن صکره بزم طرفدن بویله برمعامله قابل اولهمیه-
جنی جهتله بونك درحال وصورت محرمانهده اجرا آتنه تشبث اولنمسی وطلب
مذاکره‌یه دائر پارس سفارت سنیه‌سنه کشیده‌سی قرار سابق اقتضاسندن اولان
تلغرافك دخی برآن اول ارسالی تخطر اولنمشدر .

فی ١٤ جماذی‌الاولی ١٢٩١ بنده

امضا : سعید

باب عالیدن پارس ، لوندره ، ویانه ، برلین ، پترسبورغ وروما سفارت سنیه‌لرینه کوندریلن تلغرافنامه ترجمه‌سیدر

[ص ٥٤]

تونس مسئله‌سنك صور مختلفهٔ جریانی حقنده اولکی محررات عاجزانه‌مله
نظر دقت سفیرانه‌لری جلب اولنمش ایدی . تونس قبائلندن بعضیلرینك جزائر
جهتنده وقوع بولان تعرضاتی اوزرینه تونس مأمورلری متجاسرلری بلا تأخر
تأدیبه حاضر اولدقلرینی بیان ایتمش ایکن ینه فرانسه حکومتی مقدار کلی عسکر
سوقنه لزوم کورمش وبو عسکر ایالتك قسم اعظمنی ضبط ایلدکدن صکره مرکز
حکومته بر قاچ میل مسافه یاقلاشمشدر . تونس والیسی طرفدن اتخاذ اولنان
تدابیر مؤثرهٔ تنکیلیه ایله مملکتك هیجان اوزره بولنان محللرنده حضور وآسایشك
سریعاً اعاده ایدیله‌جکنه دائر طرفمزدن ویریلان تأميناته مغایر اوله‌رق فرانسه
حکومتی تبلیغات واقعه‌مزه اصلا حوالهٔ سمع اعتبار ایتمیوب تونسك اجزای
متممهٔ دولت علیه‌دن بولنمسی صفتیله سلطنت سنیه‌یه اولان روابط قدیمه‌سنه بسبتون
بشقه بر شکل ویرمکده ومشکلات حاضره‌یی دفع وازاله‌ایچون باب عالینك حقوقی
فرانسه‌نك بو خصوصده‌کی منافعی ایله تألیف ایلمك اوزره کندوسیله مصلحانه
اویوشمق حقنده اجرا ایلدیکمز تکلیفی رد ایدر کبی کورنمکده‌در .

تونسده من القدیم موضوع ومؤسس اولان حال ذات شوکتسمات حضرت
پادشاهینك متبوعیت غیر معترضه‌سی اولوب بوحق حاکمیتك بوکونه قدر علی الدوام

دولتلر طرفندن اصلا هدف اعتراض اولمدیغنی تکرار علی التکرار بیان ایدرم . بوحق شمدی‌یه قدر قطعا خلل پذیر اولمامش وتونسك بیك بشیوز اوتوز درت سنه‌سنده خیرالدین پاشا وبیك بشیوز اوچ سنه‌سنده دخی قوهٔ عظیمهٔ بریه وبحریه ایله جانب باب عالیدن اورایه اعزام اولنان قیلج علی پاشا طرفلرندن فتح وتسخیرندنبرو بلا انقطاع جاری اولمشدر . او زماندنبرو جانب باب عالیدن وضع اولنان اصول وقواعد موجبنجه تونس والیلری طرف اشرف حضرت پادشاهیدن نصب ایدیلان برنجی والینك سلاله‌سندن انتخاب ومأمورین فرمانلری بلا تخلف جانب سنی الجوانب حضرت پادشاهیدن اصدار واعطا اولنمشدر . کرك بو فرمانلر وکرك والیلرك هم اوروپا حکومتلریله اولان مناسبات پولتیقیه‌لرینه وهمده امور ادارهٔ داخلیه‌لرینه متعلق باب عالی ایله تعاطی ایلدکاری محررات عدیده دیوان همایون قلمنده مقیددر . بوصوك وقتلره قدر باب عالی والی‌یی تعیین ایله برابر ایالتك قاضی ومکتوبجیسنی (دیوان کاتبی) طوغریدن طوغری‌یه درسعادتدن کوندرمك حقنی محافظه ایتمش وآنجق جانب حکومت سنیه‌دن بالاختیار اعطا بیوریلان برامتیاز مخصوص ایله والی بو ایکی مأموری بالذات کندوسی تعیینه مأذون ایدلمشدر . برده اك بیوك علائم متبوعیتدن اولمق اوزره خطبه ایله سکه نام نامئ حضرت پادشاهی‌یه قرائت وضرب اولنمقده‌در . الحاصل محاربه زماننده دخی تونس دائما قوهٔ بریه وبحریه‌سیله عساکر شاهانه‌یه معاونت ایتمش وقدیمدنبری جاری اولان عادت اوزره والیلر طرفندن متبوع مفخملری ذات شوکتسمات حضرت پادشاهی‌یه عرض عبودیت واطاعت ایتمك وایالتك امور ومصالح مهمه‌سنه دائر جانب باب عالیدن مأذونیت وتعلیمات لازمه آلمق ایچون اکثریا درسعادته مأمورلر کوندرلمشدر .

حتی والئ لاحق ایله اهالئ محلیه‌نك طلب واستدعالری اوزرینه بیك سکز یوز یتمش بر سنه‌سنده اصدار ودولتلر طرفندن تصدیق اولنان فرمان عالیده والئ مشار الیه حضرتلرینه بعض امتیازات جدیده اعطا بیورلمش وبو کون دخی والئ مشار الیه تونسك بولندیغی موقع مشکلدن تخلیصی ایچون متبوع مشروعندن استمداد ایلکده بولنمشدر .

ایشته حقیقت احوال خصوصات مشروحه‌دن عبارت اولوب کیمسه بوکا اعتراض ایده‌مز . احوال مذکوره‌یی مؤید وقوعات تاریخیه واوراق رسمیه‌یه کلنجه بوکا دائر دلائل عدیده موجود ایسه‌ده اشبو تلغرافنامه‌نك عدم مساعده‌سی

جهتيله يالكز بعض مثاللر ايراديله اكتفا ايدرم . شويله كه : دولت عليه ايله فرانسه بيننده منعقد معاهدات عتيقه‌ده ذات حضرت پادشاهينك عنوان جليل الشانلرى تعداد ايدلمش وبونلر ميانده تونس حكمدارى عنوانى دخى داخل بولنمشدر . مثلا ١٠ صفر سنه ١٠٨٤ (يعنى ميلادك بيك التيوز التمش سكز سنه‌سى تاريخلى معاهده نامه‌يه مراجعت اولنـه) عهود مذكوره‌ده دولتين بيننده منعقد كافـهٔ معاهداتك تونسـده دخى دستور العمل اوله‌جغى مشروطدر . اون يدنجى عصرك اواسطنه طوغرى يعنى فى ١٥ صفر سـنه ١٠٦٦ تاريخنده جانب باب عاليدن تونسده‌كى فرانسـه قونسلوسنه ويريلان براته دائر تونس بكى ايله قاضيسنه اعطا واصدار بيوريلان فرمان عاليده قونسلوس مومى اليهه پورتكيز ، فنالوغ ، اسپانيا ، ونديك فلورانسـه ، مثللو اولوقت درسعادتده سفيرلرى بولنميان بعض دولتلرك قونسلوسلق وظيفه‌سنى دخى درعهده ايتمكه مأذونيت ويرلمشدر . دول مشار اليهم تبعه‌سنك فرانسه بايراغى التنده اوله‌رق تونسك باشلوجه ليمانلرنده وقوعبوله‌جق سير وسفر تجارتلرينى حمايه ايتمك قونسلوس مومى اليهك وظيفه‌سى اقتضاسندن اولوب فرمان مذكورده انكليز وفلمنك وسائر قونسلوسلرك فرانسه مأمورينك اجراى وظائفنه مداخله‌لرى منع ايدلمشدر . باب عالى ايله آوستريا دولتى بيننده فى ٩ رمضان سنه ١١٩٧ تاريخيله منعقد وفى ٣ ربيع الآخر سـنه ١٢٠٥ تاريخلى زيشتوى معاهده نامه‌سيله مصدق سند رسمى ايله جزائر وتونس وطرابلس غرب مأمورلرينه (اوجاقلرينه) روما ايمپراطورلغنك سفائن تجاريه‌سنى نام نامئ حضرت پادشاهى‌يه اوله‌رق حمايه ايتلرى امر وتنبيه ايدلمشدر . حتى سند مذكوردن اول بااراده سنيه ذكر اولنان (اوجاقلر) ايله روما ايمپراطورلغى بيننده فى ٥ شوال سنه ١١٦١ تاريخيله عقد اولنوب اوزمان تونس واليسى بولنان وبكلربكى رتبه‌سنى حائز اولان على پاشا طرفندن ممضى ورقه‌نك مقدمه‌سنده «متبوع مفخمم غازى سلطان محمود» كلمه‌لرى محرردر .

عصر حاضر وقوعاتنه گلنجه آوستريا دولتيله فاس حكومتى بيننده تكون ايدن منازعه‌يه مداخله ايتميوب بيطرف طورملرينه دائر جانب باب عاليدن فى ١٥ ربيع الاول سنه ١٢٤٥ تاريخنده (١٨٢٧ سنهٔ ميلاديه‌سنده) جزاير وطرابلس غرب وتونس اوجاقلرينه يازلمش وعسـاكر منتظمهٔ شـاهانه ايچون اتخاذ ايديلان اصوله توفيقاً تونسـده مجدداً عسـاكر منصوره ترتيب وتحريرى ضمننده فى ١٤ صفر

سنه ۱۲٤۷ (۱۸۳۰ سنهٔ میلادیه‌سنده) تونس والیسنه کوندرلمش اولان امر نامه‌لری وبیك سکز یوز آلتمش سنه‌سنده تونس والیسی طرفندن ذات حضرت پادشاهی‌یه اطاعت وانقیادی حاوی تقدیم قلنان بیانامه‌یی مثال اوله‌رق ذکر ایدرم بو بیانامه اولوقت هیچ بر طرفدن بر کونه اعتراضه تصادف ایتمکسزین اوروپا غزته‌لرنده نشر ایدلمشدر . بیك سکز یوز آلتمش اوچ سنه‌سنده باب عالینك مساعده‌سی منضم اولمقسزین پارسده عقد اولنان تونس استقراضی وسیله‌سیله خارجیه ناظری موسیو « دروئین دولیس » جانب حکومت سنیه‌دن وقوعبولان اخطارات اوزرینه اشبو معاملهٔ مالیه‌یه مشروع بر شکل وصورت ویرمك وباب عالینك طلب ایلدیکی حقوقی محافظه ایلك اوزره یاتونس والیسی طرفندن ویاخود استقراضی درعهده ایدن بانکر جانبندن باب عالینك مساعده‌سی طلب ایدلمسی فکرینی درمیان ایتمش وحتی بانکر مومی الیهه بو یولده بعض تکلیفات اجرا ایتدیرمشدر . (جرحی ناقابل اولان وقوعات وسندات مشروحه‌یه مغایر اوله‌رق اون یدنجی اون سکزنجی عصرلرده ومؤخراً بیك سکز یوز اوتوز سنه‌سنده فرانسه ایله تونس بیننده منعقد بعض مقاولاتده تونس دولتی مثللو بعض عنوانلر درج ایدلمش ایسه‌ده مقاولات مذکوره آنجق معاقدین بیننده نظامات داخلیه حکم وقوتنی حائز اولوب حکومت متبوعه‌نك ضررینه اوله‌رق نقض ایدیلان بر حقك تعمیری حقنده‌کی تشبثاته قارشو دلیل کوستریله‌مز ایدی . ذاتاً بو مقاولاتك معمولیتی باب عالیدن اصلا طانیمامش واکثریا والیلر بونلری بیلمیه‌رك امضالدقدن صکره متبوع مشروع ومفخملری اولان ذات حضرت پادشاهی‌یه اظهار ندامته مسارعتله ومقاولات مذکوره‌یی حکمسز براقشلردر) . [۱]

ملاحظات مبسوطه‌یی برلین معاهده‌سنی امضا ایدن دولتلرك عدالت وحقانیتنه کمال امنیت ایله حواله ایدرز . دولتلر اشبو معاهده‌دن جمله‌جه ترتب ایدن تعهدات دولیه‌یی التزاماً ومعاهدهٔ مذکوره ایله تأمین ایدیلان حقوق باب عالی‌یی محافظه ایله برابر اجزای متممهٔ دولت علیه‌دن بولنان تونس ایالتنده دولتینك منافع متقابله‌سنی تألیف ایلمك اوزره اولکی تکلیفمز مآلنده بیطرفانه اجرای توسط ایده‌جکلرندن امینز .

[۱] معترضه ایچنده‌کی فقره‌لر خارجیه مستشاری آرتین افندی طرفندن مسوده‌یه علاوه اولنمش ایسه‌ده منفعت دولته موافق کورلمدیکندن طی ایدلمشدر .

خارجيه ناظرى حضرتلرى نزدنده اشبو تلغرافنامه مألنده ادارهٔ لسان ولزوم كورهجككز بالجمله ايضاحاتى اعطا ايلمكز متمنادر . مشار اليه طرفندن آرزو اولنديغى حالده بونك بر صورتنى كندوسنه اعطايه مأذونسكز .

استعفانامه

[ص ٨٥]

بعض خصوصات مهمه حقنده تلقى اولنمقده اولان امر وفرمان همايون حضرت پادشاهى ايجابنجه عرض خواطر قاصرهيه جرأت اولنور . معلوم عالى اولديغى اوزره انكلتره دولتى سفيرى كچن كون باب عالى‌يه ويرديكى تقرير رسميده مصرده حركات عسكريه‌نك نتيجه بولمسندن طولايى دولت متوعه‌سى عسكرينى كيرى چكمك اوزره ايدوكنى ودولت عليه‌نك دخى آرتق اورايه عسكر سوق ايتميه‌جكنى ظن وتخمين ايلديكنى بيان ايلمشدى .

اكا جواباً يازيلان تقريرده حكومت سنيه رأى وقرارينى بيلديرمزدن اول انكليز عسكرينك نه وقت كاملاً مصرى تخليه ايده‌جكنى آكلامق مجبوريتنده بولنديغى بيانيله بوراسى استيضاح قلنمشدى .

رهين علم عالى بيورلديغى اوزره بو دفعه دخى خارجيه نظارتى سؤال واقعك استعجال جوابنه تشبث ايتمشدر النه‌جق جواب مطلوبه موافقت ايتمز وياخود انكلتره دولتى تقرير اسايشه قدر عسكرينى مصرده براقمق ايستر ايسه دولت عليه‌نك دخى اورايه مقتضى مقدار عسكر كوندروب اسايش تماماً عودت ايتدكده ايكى طرف عسكرينك بر زمانده مصرى ترك ايتملرينى طلب ايتمكه صلاحيتى بديهيدر .

شايد بو صورت دولتجه مستصوب اولمديغى حالده اتخاذ اولنه‌جق ايكى طريق دها اولوب برى عسكر ارسالنه بدل دولت عليه‌جه مطلوب اولان تأميناتى حاوى بر مقاوله عقدى وايكنجيسى سائر دولتلرله مكاتبه ويا مذاكره اولنه‌رق بو مسئله‌نك بين الدول تقرير وفصليدر .

هيئت دولتجه اشبو شقوق ثلثه‌دن سالم ديكر بر طريق درميان اولنور

واوصوزت راجح ودیکرلری مرجوح کوریلورسه اکا اکتفا ویوقاریده بیان اولندیغی وجهله دولت علیه‌نك محافظه ایتمش اولدیغی رأی وقرار بو صورتله اجرا قلنمش اولور . دولتك جهات سائره ایله دوچار اولدیغی موقع مشکلدن خلاصی وخصمایه غلبه اولنمسی نه اسبابه منوط ایسه تشکیل بیوریلان قومیسیونجه بر مسلك صحیح تعیینیله ارائهٔ فعلیاتی حقنده پیرایهٔ سنوح اولان امر وفرمان همایون تاجداری‌یه کلنجه آثار جهانپسندانه‌لری تاریخ اسلامه زینت وجهان وجهانیانه حیرت ویرن اجداد عظام حضرت پادشاهینك موفقیات عالیه‌لری هپ حسن مسلك وسیرت اثری اولدیغندن ولی نعمت پادشاهمز افندمزك دخی اشبو عزم جلیل همایونلرنده‌کی اصابت وکرامت بدیهیدر .

خصیصهٔ ذات ظلیت سمات تاجداری اولان کمال کار آگهی وحقایقبینی اقتضاسنجه دولت علیه‌لرینك حالاً وزماناً محتاج اولدیغی تنظیماتی ماهیةً ونوعاً تشریحه حاجت اولمیوب وظیفهٔ مصادقت ومأموریت اقتضاسنجه تعیین مسلك خصوصنه متعلق بعض مطالعات قاصرانه‌نك ایرادینه جرأت قلنور .

بیانه حاجت اولمدیغی اوزره هر دولتك مدار قوامی ایکی شی اولوب انك بری قوهٔ تشریعیه ودیکری عدلیه واداره قسملرینی حاوی اولمق اوزره قوهٔ تنفیذیه‌در دولت علیه‌نك بدرقهٔ قوهٔ تشریعیه‌سی شرع انور احمدی اولدیغی کبی حکومت سنیه یاریم عصردن بری دول آوروپا عدادینه داخل اولمسندن وازمانك تغیریله احکامك تغیری انکار اولنه‌مامق قاعدهٔ شرعیه‌سندن طولایی عقوبات ومعاملات قسملرندن کندی قانونلرینه ملل سائره قوانیننندن بر چوق احکام علاوه ایتمکه وسیاسیاتجه دخی دول متمدنه اثرلرینه کیتمکه مجبور اولدیغندن قومیسیونك مأمور اولدیغی وظائف صره‌سنده مذکور اولان ادارهٔ ملکیه وعدلیه تنسیقاتنده نه قدر دقایق شرعیه وقانونیه‌نك اساس اتخاذ ایدلمسی لازم کله‌جکی واصلاحات عسکریه قسمنك مذاکراتی نظر حقایق اثر حضرت پادشاهی‌یه عرضه شایان درجه‌یه ایصال ایتمك دخی ملکی وسیاسی وفنی نیجه نیجه معلومات وتدقیقاتدن لابد اولدیغی تعریفدن آزاده‌در .

امور خارجیه‌یه کلنجه بر زماندن بری دولتك موقع سیاسیسنی احاطه ایدن مشکلات مسلماتدن اولوب نظرهٔ اولیده بو مشکلاتك ازاله‌سی ایچون مأمورین خارجیه‌نك مدبرانه وماهرانه حرکتلری لزومی وارد اولور وبونك فائده‌سی

انكار اولنه‌مز ايسه‌ده بيانه حاجت اولمديغى اوزره دولت عليه بتون دول وامارات خريستيانيه ايچنده صيقيلوب قالمش اولديغندن قوتمز مكمل دخى اولسه مدافعه‌يه كفايت ايتميوب هر حالده دول مشاراليهمدن بر طاقمنك معاونت جديه‌لرينى قازانمق لازم كله‌جكى ومادامكه تعاون دولى هپ غرض وعوضه مستنددر دولت عليه‌نك جدى اعانه‌يه مظهرينى اختيار وانتخاب ايده‌جكى دولتلرله امنيت وفائدۀ متقابله اساسلرى اوزرينه بالخاصه عقد مناسباته مرهون اولديغى وزمانمزده موازنۀ عموميه‌نك رياست وادارەسى برقاچ دولتده اولوب ديكرلرى پولتيقه‌جه آنلره تابع اولمسنه نظراً سلطنت سنيه‌نك منفعت حقيقيۀ سياسيه‌سى بونلردن هانكى دولتى انتخابده اولديغنى كسديرمك نه قدر عميق ودقيق بر امر وآنده خطا وقوعى عظيم بر خطر اولديغى وبوراسى دخى قطعياً تعيين اولنمدقجه دولتك مسلك صحيح خارجيه‌سى تعين ايده‌ميوب نه مأمورين خارجيه، دولت عليه‌نك متبصرانه ومستقيمانه حركتلرندن فائده نه‌ده سائر هيچ بر دولت طرفندن معاونت صحيحه مشاهده‌سى حيز استحاله‌ده بولنديغى جمله‌دن زياده مرأت تابناك وضمير دها وادراك حضرت ولى نعمته منجليدر .

قوميسيونك وظائف مأموره‌سنك اهميتى بو نسبتده وذاتاً محور دائرۀ اسلام اولان دولت عليه‌نك منافع واحتياجات عموميه‌سنى معين ومحدد اوله‌جق اساسلرده ذره قدر خطا وقوعى حضور احكم الحاكمينده عقاب عظيم ونزد مهابتوفد تاجداريده نكال جسيمى دعوت ايده‌جكى رتبۀ بداهتده اولمسيله بونك ملاحظه‌سيله حاصل اولان اضطراب نسبتنده ماليه‌نك بولنديغى حال بحران افكار عجز اشكار كمترانه‌مى تخديش ايتمشدر .

ماليه نظارتنك تذاكر رسميه‌سيله مثبت اولديغى اوزره دوائر عسكريه وملكيه تخصيصاتيله مصارف محليه ايچون ولايات اوزرينه ويريلان حواله‌نامه‌لر آلتى آيلق ايكن اكثرينك اموالى قپامق درجه‌سنه كلمش وولايتك طقسان سكز سنه‌سى واردات عموميه‌سنده مصارف محليه‌نك بر سنه‌لكيله حوالات واقعه وخزينه‌يه كتيريلان مبالغ تنزيل قلنديغى حالده الده يالكز درت يوز آلتمش بيك درت يوز كسور ليرا قالەرق عساكر شاهانه‌نك ديكر آلتى آيلق تخصيصاتيله ذخيره بهاسنه سنه آخرينه قدر اشبو درت يوز آلتمش بيك ليرادن بشقه قارشولق قالمامشدر .

حال بويله ايكن ظاهر حالده ادارۀ احتياج اولنمسى يعنى دولتك بودجه‌سى

بودرجه‌ده ایسه مشکلات فعلیه‌سی دفعةً ظاهر اولمق لازم کلور ایکن حمد اولسون شمدی‌یه قدر فوق العاده بر ضرورت کورولمامسی شو آچیقده بر سهو ویا مبالغه اولمق صورتنی اخطار ایدر ایسه‌ده چونکه اوچ سنه اول بحران مالی جمله‌جه تسلیم اولنمش وحتی بونك اثری اولمق اوزره کمرکلر ایله واردات رسومیه‌نك بر بچق ملیون لیرا اوانس مقابلنده اون سنه مدتله بر اوروپالی شرکته ویرلمسی وبعض سفائن واموالك صاتلمسی کبی فداکارلقلر اقلیتده قالان رأی خاکسارانه‌مه مقابل اکثریتله مضابط متعدده تحتنه کیرمش اولدیغندن بونلره ارجاع نظر اولندیغی حالده نظارت مالیه‌نك صحت مدعاسی ثابت اولور. شو قدرکه کافهٔ امور مشکله‌ده رهبر سلامت ونجاتمز اولان موفقیت سنیه بو امر خطیرده دخی مددرس اولدیغندن اولوقت ایراد ومصرف بیننده تقریب ایدیلان موازنه واخیراً قره طاغ ویونان مسئله‌لریله دیون عمومیه‌نك تسویه‌سندن حاصل اولان امنیت مالیه بو بحرانی تحدید وتوقیفه سبب اوله‌بیلمشدر. حالبوکه موازنه‌نك عوارض تالیه‌سی بحران مذکوری اعاده ایلکله الیوم ادارهٔ احتیاج یولنده مراجعت ایدیلان تدبیر مثلا بر دائره ویا بر هیئت مصرف ومخصصاتنی تعطیل ایله اك مبرم مصرفلری تسویه ایتمکدن عبارت اولیور بویله بر تدبیرك ایسه چیقار یول اولمدیغی ومصارفك قسم اعظمنك تأخیر تسویه‌سی حالاً وآتیاً مشکلات عظیمه‌یی انتاج ایده‌جکی بدیهیدر. حتی دائرهٔ نظامیه‌نك بر آیلق تخصیصاتی یوز قرق سکز بیك لیرا ایکن کمرکدن ویریلان آقچه اکثر زمانده عشری نسبتندن بیله نقصان اوله‌رق بقیه‌سنه محسوباً لازم اولان مبلغك وناکهظهور ومبرم ومستعجل مصرفلرك تسویه‌سی امرنده کل یوم تصادف اولنان مشکلات عاجزلرینی بشقه‌جه بر موقع عجز وحیرته دوشورمشدر. واسهام ومعاشات کبی الزم مصرفلره هیچ بر شی ویره‌بیلمك شویله طورسون بعضاً کونلرجه مالیه خزینه‌سنده بر تك غروش بولنه‌مامقده‌در.

بو داء عضالك چاره‌سی تزیید واردات وتقلیل صرفیات ایسه‌ده برنجیسی زمانه محتاج اولوب مصرفدن ایسه بعدما تعدیل ضرورت ایده‌جك صورتده تصرف حصولی وتعبیر آخرله صحیحی سکز میلیون لیرا راده‌سنده اولان وارداتله ممالك دولت علیه‌نك اداره‌سی عاجزلرنجه حساباً ومادةً عدیم الامکان کوریلور. شو قدرکه عساکر ضبطیه‌نك لغویله محافظهٔ اسایش وظیفه‌سنك عساکر نظامیه‌یه حواله‌سی حقنده‌کی تصور عالی موقع اجرایه قونلدقده ضبطیه‌نك شمدیکی تخصیصاتی

بر بچق میلیون لیرا رادەسنده اولوب البته انك لااقل بشیوز بیك لیرا قدری عساكر نظامیه ایله ادارەسی قابل اولمیان پولیس افرادینه ویرلمك لازم كلەجكندن بوندن سنوی بر ملیون تصرف اولنور وداخلاً وخارجاً نظریات وتشكیاته تصادف ایتمیەجك صورتده عساكر نظامیه یه بو ایشك كوردیرلمسنده بأس كورلمز ایسەده آلتی آیلغی قارشولقسز اولان مصارف عمومیهٔ دولتك یالكز بر میلیون لیراسنه قارشولق بولنەجغی وینه وخامت حال باقی قالەجغی امر مسلمدر .

ایشته بونجه حقایق احوال میدانده ایكن دولتك تنسیق امور داخلیه وخارجیه واحتیاجات مالیەسنك ادارەسنه وساطت كمترانەمله اقتدار وامكان تصوری اعتقاد كمترانەمجه ذات شوكتسمات افندمزه خدمت وصداقت اولمیوب بلكه انك عكسی بر حال ایدوكندن وبونكله برابر بویله مسائل ومشاغل معظمه دكل اك ادنا بر امرك ادارەسنده بیله صحت وجود شرط اعظم طبیعی اولدیغی حالده وجود بی سود ملوكانەمده كوریلان عارضهٔ بیماری وسقم من جهة المأموریة ادای ماوجب علینایه مانع اولەجق بر حالده اولوب وجوداً مستطیع ومقتدر اولمدیغم بر خدمتی درعهده ایتمكدن ایسه بدیهی الثبوت اولان استطاعت خاكسارانەمی اقرار ودعای مفروض الادای حضرت ولی نعمت بیمنته حصر اشغال وافكار دها زیاده شعار صداقت وعبودیته موافق كورلدیكندن اشبو معذرت حقیقیهٔ عاجزانەمك زیر پای مراحم احتوایه عرض متمنادر افندم .

فی ۲۲ ذی القعده سنه ۱۲۹۹ فی ۲۲ ایلول سنه ۹۸

تذكرهٔ خصوصیه

[ص ۱۳۶]

تذكرهٔ خصوصیهٔ دولتلری وصورت ملفوفه مندرجاتی خارجیه ناظری ایله برلكده درپیش مطالعه اولندی . نزد حقایقدانیٔ عالیده عرض وبیاندن مستغنی اولدیغی اوزره بو مثللو موادده واقع اولەجق حسیات سفرای اجنبیه ایله دول سائره عندنده بولنان سفرای دولتك تبلیغات واشعاراتندن مستخرج واوچنجی درجەده دخی مطبوعات ایله سائر منابع غیر رسمیەنك نشریاتنه مبتنی اولمق لازم

کلیر . ارسال بیوریلان صورتلرك مؤدالری برلینده انعقاد ایده‌جك قونغو قو- نفرانسی دولت علیه‌نك تفریق اجزای ممالکنه قیام ایده‌جکنی کوستریور . بویله بر امر خطیره تشبثك درجهٔ امکانی و اویولده نشریات وقوعنك ماهیت واسبابنی تدقیقدن اول تعداد اولنان منابع تحقیقاتك اقوال واحوالنه احالهٔ نظر اولنمسی طبیعیدر . بونك دخی درجهٔ اولیسنجه یعنی بوراده ایلچیلردن معلومات آلنمق بحثنجه تعذر بدیهیدر . چونکه نظارت خارجیه‌نك تحصیل ایده‌جکی معلومات آلمانیا، وآوستریا، وانکلتره وروسیه سفیرلرندن اولمق لازم کلیر ایسه‌ده ذکر اولنان تلغراف وغزته‌لرك دیدکاری کبی بوشیلری قونغو ایشنی مذاکره ایچون تشکل ایده‌جك قونفرانس قرارلشدیره‌جغی فرض اولنه‌جق اولسه مذکور قونفرانسی پرنس بیسمارق ترتیب ایتمش اولدیغندن آنك اضمار منویات ایلمسی وآوستریانك دخی آلمانیا ایله همسلك بولنمسی امر طبیعیدر. قونفرانسه مدعو اولان دول صغیره ایلچیلری ایسه معلومات صحیحه‌یه مطلع اولمق وآنی بزه بیلدیره‌بیلمك اقتدار واستعدادینی حائز دکلدرلر. ایتالیا بونلرك عدادنده بولنمسه بیله کندوسنك سر رشته ویرمسی موقع وحالنه الویرمز . مع هذا طرابلس غرب حقنده کچنده ینه بر غزته‌نك یازدیغی حوادث اوزرینه رومادە بولنان دولت علیه مصلحتکذاری ایتالیا امور خارجیه ناظری موسیو ماتچینیدن استیضاح حال ایلدکده آلدیغی جوابی حاوی وارد اولان ولفاً تقدیم اولنان تلغراف ترجمه‌سندن معلوم عالی اوله‌جغی وجهله ناظر مشار الیه بو فکری قطعیاً وصریحاً تکذیب ایتمشدر . بوحالده حوادث منتشره حقنده کسب معلومات ویا تحصیل حسیات ایده‌بیلمك ایچون کیروده فرانسه انکلتره وروسیه دولتلری قالیور . پاریس سفارت سنیه‌سنك اشعارات متوالیهٔ معروضه‌سندن بشقه بتون فرانسه مطبوعاتنك طرز افاداتنه واوراده‌کی بولتیقه مجامعنك محسوساتنه باقیلنجه فرانسه بر مدتدنبری انکلتره وآمریقا منافعنی کندیسنه تحویل ایتمك وعدینه مبنی شمال دولتلریله همدست وفاق اولمغه تشبث ایتمش ایمش . بوراسی تسلیم اولنورسه آنك دخی بزجه دیکرلری صره‌سنده طوتلمسنی تسلیم ایتمك ایجاب ایدر . انکلتره وروسیه دولتلری سفارتلرندن ایسه هیچ برکونا افادات ودولتین مشارالیهما نزدلرنده مقیم دولت علیه سفیرلری طرفلرندن دخی بو شیلری مؤید اخبارات وقوعبولمامشدر . سفرای سائرهٔ عثمانیه‌نك اسکرنویچ ملاقاتندن صکره پیدرپی یازدقلری شیلر ایسه عرض عتبهٔ علیا قلنه‌یور . کرك آنلرك

اشعارلری کرك على العموم اوروپا اوراق حوادثنك بو ملاقاته متعلق قيل وقاللری هپ فرضيات وتخمينات درجه‌سنده قالمقده‌در ؛ ايشته تحقيقات مأخذلرينك حالى بو مركزده‌در . تخمينات جهتنه كانجه ارسال بيوريلان كاغدلرده يازيلان تصورات صحيح ايسه بو صورت خدانكرده دولت عليه‌نك مقاسمه‌سى ديمكدر ؛ بويله عظيم وموازنهٔ دوليه‌جه مخاطره‌لى برحالك قونغو قونفرانسى بهانه‌سيله ودول صغيره‌نك‌ده اجتماعيله ميدانه چيقاريلوب نتيجه‌لنمسنه كيريشلمك موافق بصيرت وحكمت اوله‌ميه‌جغى بداهتنه نظراً بوكا وجود ويرمكده نه درجه تردد واشتباه اولنسه شايان اوله‌جغى واقف هرحال اولان ضمير دقايقسمير جناب تاجدارى‌يه عياندر . مع هذا قونغو قونفرانسنه دولت عليه طرفندن اشتراك اولنمسنك بر سببى جمعيت دوليه‌دن مستثنا ومخرج قالمامق مقصدى اولديغى كبى ديكر سببى دخى بالفرض عليهمزده بويله بحثلر دوران ايدرسه قونفرانسك حدود مأموريتى خارجنه چيقديغى بيان ايله مدافعه وبوراسى دخى وقتيله خبردار ايدلمك قضيه‌سى ايدى . مجلس مذكورك اجتماعيله سفير دولت عليه طرفندن ويريله‌جك معلوماته كوره لدى الحاجه تدابير لازمه‌يه تشبث اولنه‌جغى بديهيدر . ملاحظات مشروحه ظاهر احوالدن مستدل ظنيات وتخميناتدن ومطالعات بندكانهم نقايصدن عبارت اولديغندن هر حالده اصابت واثر ملهميت امر وفرمان حكمت نشان ظل اللهيده‌در اوراق مذكوره لفاً واعادةً عرض وتقديم قلنمشدر افندم .

فى ٢٦ محرم سنه ٣٠٢ و فى ٣ تشرين ثانى سنه ٣٠٠

امضا : سعيد

استعفانامه

[ص ١٥٤]

جناب حق نبى ذيشان وقرآن معجز عيانى حرمتنه خليفة بالحق وشهريار اعدل واشفق افنديمز حضرتلرينى مادام الملوان پيرايه بخشاى سرير شوكت وشان بيورسون تعطفاً وتنزلاً بو عبد عاجزك حق نامستحقنده ارزان بيوريلان الطاف علياى حضرت تاجداريلرينك ايفاى ذرهٔ تشكرى دائرهٔ اقتدار وامكاندن خارج ايسه‌ده هرمتنعمك على قدر وسعه تحديث نعمته مكلفيتى جهتيله بو چاكر شاكر

الاحسان ظل اللهیلری دخی ماحصل استطاعات وکافهٔ احیان واناتمی خدمت سلطنت ودولت سنیه‌لرینه حصر ووقف ایتمکدن بر آن فارغ اولمنی ایسته‌مم لکن اطبانك کشفیاتیله ثابت اولدیغی وتجدید کشف ومعاینه ایله دخی تحقق ایده‌جکی وجهله احوال وجودیهٔ عاجزانه‌م ایجابنجه مهمات مصالح دولتله اشتغال بحسب الظاهر بقیهٔ قوای حیات ناچیزانه‌می اخلال وافنا ایده‌جکندن بشقه بو حال ایله ایشه دوام ایدن بر جسم علیلك آثار واعمالی دخی بالطبع انواع نقایص وخطایا ایله مالی اوله‌جغندن مأموریت عاجزانه‌مدن عفوم خصوصنده مراحم مالانهایهٔ جناب خسروانی ارزان بیورلمسی تضرعنده اولدیغمك سدهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی‌یه عرض استدعاسنه ابتدار قلندی افندم

فی ١٣ جمادی الاولی سنه ٣٠٠ و فی ٨ مارت سنه ٩٩

مابین باش کتابتندن کلن تذکره

خدمت جلیلهٔ صدارتدن استعفایی متمضن بو کون دخی شرفوارد اولان تذکرهٔ مخصوصهٔ فخیمانه‌لری عتبهٔعلیای حضرت پادشاهی‌یه عرض وتقدیم قلنمسیله منظور عالی بیوریله‌رق بو کون ذات سامیٔ صدارتپناهیلریله ملاقات ایده‌جك اولان سید اسعد افندی حضرتلری طرفندن تلقی ایلدیکی ارادات سنیه اوزرینه تبلیغ اولنه‌جق افادات شفاهیه‌دن دخی مستبان اوله‌جغی وجهله استدعای معروض رهین قبول عالی اولمدیغندن افندیٔ مشار الیهك ورودینه انتظار اولنمق اوزره برمنطوق امر وفرمان ملوکانه تذکرهٔ معروضه‌نك اعاده‌سنه ابتدار قلنمغله اولبابده امر وفرمان حضرت ولی الامرکدر

فی ١٣ جمادی‌الاولی سنه ٣٠٠

امضا : علی رضا

دیکر

معاذیر حقیقهٔ مبرمه الجاسیله استعفای کمترانه‌مك سدهٔ علیای ملوکانه‌یه عرض وابلاغی تمنیسنه دائر تذکرهٔ معروضهٔ عاجزانه‌م اوزرینه بالواسطه تلقی اولنان امر

وفرمان همايون جناب تاجدارى دونكى كون باب عالى‌يه وآقشامى مابين همايون ملوكانه‌يه عزيمتى مبين اولمسى جهتيله امتثالاً للامر العالى دون قپويه كيديلوب آقشامى خاكپاى معالى احتواى حضرت جهانبانى‌يه جبهه‌سا اولديغمده تكرماً وتنزلاً صدور ايدن ارادات وتبيينات مكارمغايات ولى نعمت بيمنت غريق عجز وناتوانى اولان بوعبد مستمندك اداى ذرهٔ تشكرينه قادر اوله‌مديغى بر احسان بى امتنان اولمغله دعاى تمادئ عمر وشوكت ظل اللهى بو صره‌ده دخى ايفا وتشكرات وتحميدات خاكسارانهم سماحتلو اسعد افندى حضرتلرينه توديعاً مرفوع خاكپاى سپهر اعتلا قلنديغى كبى نتيجهٔ مطالعهٔ كمترانه‌مك بو كونه تعليق اولنديغى بوبابده‌كى افادات عاجزانه‌مك كندوسنه تبليغنه مأذون بولنديغم افندئ مشار اليهه بيان ايدلمشدى .

خلاصهٔ تفكرات وملاحظات چاكرانه‌مده چونكه خدمت سنيهٔ ولى نعمت غايهٔ امل وسعادت اولديغى حالده عاجزلرينى استدعاى معروضه سوق ايدن حال اعظم مصالح حضرت پادشاهى اولان واحوال وجوديه وقدرت واحاطهٔ ناچيزانه‌مه اصلا نسبت قبول ايتميان وظائف مهمهٔ صدارتى نواقص ونقايصدن ونفس خاكسا- رانه‌مى مسئوليت معنويه وماديه‌دن وقايه ايتمك نيت خالصانه‌سنه مبنى وبو دخى ينه بالآخره اكتساب رضاى عالئ حضرت شهريارى مقصدينه منتمى اولديغندن وبر نيازك سائقى معذرت قويه وغايتى منافع مصالح دولت عليه اولنجه آنك مشمول لحاظهٔ قبول واسعاف اوله‌جغى عدالت وحقانيت باهرهٔ پادشاهى دلالتيله عيان بولنديغندن استدعاى سابق رسمينك تكرارينه مجبوريت حاصل اولديغندن حضور همايون حضرت پادشاهى‌يه عرض كيفيت قلنمق رجاسيله ترقيم تذكرهٔ ثناورى‌يه ابتدا اولندى افندم .

فى ٢٠ جمادى‌الاولى سنه ٣٠٠ و فى ١٠ مارت سنه ٩٩

امضا : سعيد

تذكرۀ معروضه

[ص ٢١٩]

اردوى همايونلر ايله دونمـاى ملوكانه‌نك منتظماً ومكملاً اجراسنه وسـائر نواقصـك اتمامنه عائد مطالعات ومذاكرات ايله ايكى هفته‌دن برى اشتغال اتمكده بولنان تفتيش عسـكرى قوميسيوننندن قلمه آلنان مضـابط متعدده ايله اوراق متفرعه‌سى ورسملر ايله خلاصـه منظور عالى بيورلدقدن صـكره طاقميله طرف عاجزى‌يه ارسـال قلنديغندن اوراق مذكوره‌نك بو كون وبو كيجه برر برر نظر تدقيقدن كچوريلوب جمله‌سى وخصوصـيله بونلردن بعضـلرينك جهات ماليه‌سى حقنده اولان ملاحظات ومطالعات عاجزينك اشـبو بازار ايرتسى كونى صـباحلين سـاعت درت قرارلرنده موضحـاً عرض وازبارى وذكر اولنـان اوراق ايله رسملرك طاقميله اعاده‌سى امر وفرمان حضرت پادشاهى مقتضاسندن اولديغنه دائر تذكرۀ والالرى مطالعه اولنـدى . واشـبو تذكرۀ عليه‌نك ورودى دونكى بازار كونى ساعت طقوز راده‌لرنده اولوب اقشامنه قدر دخى مجلس وكلا مذاكراتيله اشتغال اولنمش اولديغندن اوراق مبحوثه بو كيجه امر وفرمان واجب الاذعان جناب پادشـاهى موجبنجه يكان يكان نظر مطالعه‌دن كچيرلدى . مندرجاتى وتداركات احتياطيۀ عسـكريه‌نك موجباتى حقنـده اولان مطالعات قاصرانه‌مك عرض وايرادندن مقدم اشـبو اوراقك بوراده تلخيص محتوياتى مناسـب ولازم كورلمشدر .

تفتيش عسـكرى قوميسيوننك مضـبطه‌لرندن برى تورپيللره وآنلره عائد خصوصاته دائر حقى بكك لايحه‌سنى حكايه‌دن عبارت اولوب بو لايحه‌نك اصـابت وعدم اصابتى ومحتاج تعديل ايسه جهت تعديليه‌سى حقنده هيچ بر رأى ويرميوب مصلحتى بحريه نظارتيله طوپخانه مشـيريتنك تميزينه حواله اتمشـدر . ديكرى لوندره‌ده بولنان يوز باشى محمد وجميل افنديلرك نوردانفلد طوپلرينه دائرلايحه‌لرينك قوميسـيونجه كورلديكنى وبو طوپلرك ايكى نوعندن يوز يتمش قدرى انبـارده محفوظ اولوب بونلرك اسـتحضارينه مصروف اولان عنايت حضرت پادشـاهيدن طولايى تشكراتى وديكر برنوعنك دخى ورودنده بالتجربه مطالعه بيان اولنه‌جغنى

حاويدر . ديكر مضبطه‌نك مآلى زرهلى سيار سفينه‌سنك ايفا ايده‌جكى قره غوللق خدمتنى ايكى طورپيدو واستمبوطلك اعانه‌سيله فتح بلند قروتى اداره ايده‌جكندن كيفيتك بحريه نظارتنه حواله‌سى لزومنى بياندن عبارتدر . وبرى دخى قروپ فابريقه‌سنك يكرمى بش واوتوز واوتوز بش چاپ طولنده اولان سفينه طوپلريله شيشخانه‌لى هوان طوپلرينك فيأتنه وآلمانيا قوۀ بحريه‌سنجه استعمال اولنان طورپيدو سفينه‌لرينك فيأتيله اشكالنه ودكز لغملرينك اجناس‌وانواعنه وآنلرك فيأت وماهيتنه وايكى نوع طورپيدونك يكديكرينه رجحاننه دائر اوراقى كورديكنى وخلاصه‌لرى مواد مذكوره‌ن عبارت اولديغنى حاوى ياور اكرم حضرت پادشاهى حسنى پاشا حضرتلرينك تقريريدر برى دخى فورژ شانتيه شركتنك طولوندن عودت ايدن مديرى طرفندن ويريلن كوچك سفينه رسملرنده كوستريلن سفائن بعض تعديلاتله اشقودره كولنده وفرات ودجله وشط العربده استعماله صالح اوله‌جغنه دائر مشار اليه حسنى پاشانك تقريريدر .

ديكر مضبطه دخى تورپيدو بوريلرندن قلعۀ سلطانيه وقره دكز بوغازلرى ايچون ايكى بطاريه اشتراسى حقنده قوميسيونك بحريه قسمنك مطالعه‌سى قبول اولنديغنى وبحريه و طوپخانه‌يه آكا كوره امر ويرلمسنى وهوبارت پاشانك توصيه ايتديكى «لى» طورپيدوسيله بوغازلرك مدافعه‌سى جائز اولمديغنى شاملدر . ديكر مضبطه‌ده سوارى‌يه مخصوص بيك عدد مارتينى هانرى تفنكلرينك جيب همايوندن اثمانى تسويه اولنه‌جغنه تشكر اولنمشدر . مضابطك برنده دخى لونده‌ده تجربه اولنان مارتينى هانرى تفنكلرى نشانكاهلره بيك بشيوز خطوه مسافه ارائه ايدر صورتده اعمال اولنمش اولوب تعديلاتله نشان مسافه‌لرينك بر قاچ يوز متره دها تمديدى ملحوظ اولمسيله اشبو تفنكلردن بر قاچ دانه‌سى اويولده نشانكاه وضعيله تجربه ايديله‌رك نتيجه‌سى خاكپاى عاليه عرض اولنمسنك طوپخانه‌يه حواله‌سى توصيه قلنمشدر .

اشته ارسال بيوريلان اوراقك خلاصه‌لرى بوندن عبارت اولوب بونلرك بوراده تلخيص اولنمسى مطالعات آتيۀ عاجزانه‌مك وقوفه استنادينى ارائه مقصدينه مبنيدر روش حالدن وكچنده آلنان تذكرۀ دولتلرندن آكلاشلديغى اوزره احوال حاضرۀ پولتيقيه‌نك انظار عموميه‌يه ارائه ايتديكى مشكلات واغتشاشات نظر دقت حضرت پادشاهى‌يى جلب ايتمش وبوبابده دولت عليه‌جه متحتم كوريلن تدابير احتياطيۀ

عسکریه‌نك، تعیین درجاتی تفتیش عسکری قومیسیونه حواله بیورلمش اولدیغندن مذکور قومیسیون دخی سالف الذکر مطالعاتی عرض ایتمشدر .

مطالعات مذکور حقنده عرض افکار اولنمزدن مقدم محسوسات عاجزانه‌مه کوره احتیاطك موجبی اولان احوالك برنبذه ایرادی لازمدر . اشبو احوال حقنده ارباب وقوفدن آلنان معلومات ایکی قسمه منقسم اولوب آنك بری اوروپانك حالی بر خیلی مدت صلح و آسایشله کچه‌جکنی واوجهتله قریباً بر محاربه ظهور ایتمیه‌جکنی ودیکری ایسه محاربه‌نك عهد قریبده ظهوری بر امر محقق اولدیغنی مبین اولوب شق ثانینك تحققی تقدیرنده دولت علیه‌یه یا بی طرف قالمق ویا محاربه‌یه اشتراك ایتمك دوشه‌جکدر . شو ایکی صورتدن یعنی بی طرف قالمق ویا محاربه‌یه مشارکت ایتمك صورتلرندن هانکیسی منفعتمزه موافق اوله‌جغی بحثنه کلندکده البته محاربهٔ ماضیه مصائبنی ازاله ویا تعمیر ایچون فائدهٔ آسایشدن استفاده ایتمك دها معقول اوله‌جغی جهتله بی طرف قالمق مناسب واسلم کوریلور . لکن بعض دولتلرك اختیار یمزی بزه تسلیم ایدوب ایتمیه‌جکلرندن قطع نظر چونکه دولت علیه‌نك تمامیت ملکیه‌سنی ضامن اولان پارس معاهده‌سی منشق اولدیغی کوندن و آوروپا موازنهٔ دولیه‌سنی زیر وزبر ایدن آلمانیا وفرانسه محاربه‌سندن بری بعض دولتلرك کوزی فائدهٔ ملکیه‌لرینی بزدن چیقارمقده اولمغله دولت علیه محاربه ظهورنده کرك بی طرف قالسون وکرك بعض فوائد موهومه اوغرنده بعض دولتلرله اتفاق ایلسون دولتلرك نظر حرص و آزینی مملکت عثمانیه‌یه دیکمیه‌جکلری بنده‌کزجه نا قابل تسلیم قضایادندر . بناءً علیه وفی المثل بعض دولتلرله اتفاق ایدیلوب‌ده روسیه‌یه اعلان خصومت اولنسه روسیه‌نك غالبیتی تقدیرنده اول باول تحت نفوذینه کچوره‌جکی مملکت بلغارستان قطعه‌سی اوله‌جقدر . دیکر طرف محاربه‌نك نتیجه‌سنده غالب کلدیکی حالده سلانیك دخی داخل اولمق اوزره ما کدونیا قطعه‌سنی آله‌جغی وبزه حق اتفاق یرینه وفائدهٔ قطعیه‌یه بدل برطاقم فوائد موهومه کوستره‌جکی شبهه‌دن عاریدر . ایشته شو تهلکه‌یی علی قدر الامکان دفعه چالشمق ویاخود هر درلو تشبثی ترك ایلیه‌رك عاقبت حاله انتظار ایلمکمی خیرلو اوله‌جغی موضوع بحث ایدلدکده مادامکه عندالتهلکه مقام مدافعه‌ده صرف اراده بر امر طبیعی وضروریدر البته صورت اولی ضروریاتدن اولدیغی تصدیق اولنور . بناءً علیه هرحال واحتماله قارشی تدابیر احتیاطیهٔ عسکریه‌یه مراجعت لزومنی واکا دائر اولان اوامر اصابت مظاهر

حضرت پادشاهینك اصابتی تسلیم ایتمامك ناقابل اولدیغندن صدد بحث تفتیش عسكری قومیسیونی مضبطه‌لرینك مندرجاتی تدابیر لازمهٔ احتیاطیه ایله متناسبمیدر دكلمیدر متناسب اولمدیغی حالده نه نوع تعدیلات لازمدر ومصارف احتیاطیه‌یی ایفایه دولتك احوال مالیه‌سی مساعدمیدر دكلمیدر بورالرینك محاكمه‌سنه انتقال ایدر .

عرض وبیاندن مستغنی اولدیغی اوزره فنون عسكریه ذاتاً برامر مستقل ایكن برعصردن بری بوفن بشقه بر شكل وهیئت اكتساب ایتمش اولدیغندن وآلات وادوات واسباب حربیه دخی كوندن كونه فن حرب مقتضیاتیله توسع وتغیر ایتمكده بولندیغندن قومیسیون مضبطه‌لرنده مندرج وسائطك اصول حاضره‌یه وحربجه دولت‌علیه‌نك احتیاجات عسكریه‌سنه درجهٔ موافقت وكفایتنه دائر بالطبع طرف عاجزانه‌مدن بر كونا فكر ومطالعات بیان اولنه‌ماز وبالفرض بیان اولنسه بیله عدم وقوف جهتیله نظر تقدیر واعتنایه صالح اولمامق لازم كلیر . شو قدركه یوقاریده درج اولنان خلاصهٔ اوراقدن آكلاشلدیغی اوزره تفتیش قومیسیونی تجهیزات عسكریه حقنده علی الاكثر صریح وكافی بر رأی بیان ایتمیوب بعض تكلیفاتی یالكز حكایه وبعضلرینی اصل مرجعلری اولان بحریه وطوبخانه دائره‌لرینك تدقیق وتمییزینه حواله ایتمشدر . بوكبی معاملات ایله وقت كچر واحوال حاضره‌دن طولایی دولت علیه‌نك مقام مدافعه‌ده بیله اولسون بعض حركات حربیه‌یه مجبوریتی تحقق ایدرسه بویله بر لزومك حین مشاهده‌سنده ترتیباتك عدم مكملیتی ایراث مضرات ایده‌جكی مسلماتدن اولدیغی كبی بیوك دولتلرك عسكرجه اولان تداركات مكمله‌لری میدانده اولوب حتی رومانیا، صربیه، یونان وبلغارستان حكومتلری بیله حین حاجتده میدان محاربه‌یه كلیتلی معلم عسكر دوكمك ایچون ترتیبات وتداركاته وخصوصا افراد عسكریه‌نك تعلیملرینه كمال كرمی ایله دوام ایتمكده وروم ایلیٔ شرقی ایالتی دخی افراد عسكریه‌نك عموماً معلم اولمسنه پك زیاده چالشمقده بولنمغله بزجه ترتیبات عسكریه‌نك مكلفیت عسكریه‌یه عائد قسمی دخی نواقصك اعظم واقدمی طوتیلق طبیعی واو جهتله مكلفیت عسكریه حقنده نه وجهله قرار ویریله‌جكسه بونك اجراسی وفقط افراد جنودیه غیر معلم اولدقلری حالده تعمیم مكلفیتدن استفاده قابل اوله‌میه‌جغنه كوره بو نقصانك دخی نظر مطالعه‌یه آلنمسی وآوروپا وآسیا قطعه‌لرنده خارجك تخطیاتنه مساعد اولان حدود حاضره

ایله ساحللرك وچتالجه و بولایر استحکاملرینك اسباب تقویه‌سنه اهمیت ویرلمسی لزومی جلیدر .

شو قدرکه هر شیده موقوف علیه آقچه اولوب مالیه‌جه ایسه بوکونکی کون نصل حال اضطرابده بولندیغی تکرار وتفصیله حاجت کوریله‌مز . مالیه موازنه‌لری کراراً ومراراً حدهٔ تدقیقدن امرار ومصارف مقننهٔ عسکریه‌نك منتظماً تأدیه‌سی وحال وزمانك الجا ایتدیکی تدابیر احتیاطیهٔ جنودیه‌نك تسهیلی ایچون لازم اوله‌جق مبالغك مصارف سائره‌دن قصر وتصرفیله اوده‌نلمسنه امکان اولوب اولمدیغی حقنده اتعاب افکار اولنمقده ایسه‌ده تتبعات وتدقیقاتك نتیجه‌سی عاجزلرینه دائما عدم امکان جهتنی ارائه ایتمکده‌در .

بیانه حاجت اولمدیغی اوزره ادارهٔ عمومیهٔ ملکیه‌نك انتظام وعدم انتظامی تخصیصات ملکیه‌نك کفایتنه مربوط اولوب بوجهته عارض اوله‌جق خلل دخی تنظیمات عسکریه‌نك نقصانندن ترتب ایده‌جك مضرت درجه‌سنده داعئ ضرر اوله‌جغی معلوم وتجارب کثیره ایله مجزوم ایسه‌ده بالفرض والتقدیر دولتك مصارف عسکریه‌سندن ماعدا ادارهٔ عمومیه مصارفی هیئت کامله ومجتمعه‌سیله تعطیل اولنسه واسهام ومقاطعات واموال ایتام فائضلری ومستقرضات موقته وتضمینات حربیه کبی شیلر دخی تأدیاتدن خارج طوتلسه ینه مقصد حاصل اوله‌ماز . الیوم موازنه‌لرده مرقم اولان نظامیه وبحریه وطوپخانه وژاندارمه‌نك تخصیصات سنویه‌سی اون ملیون بش یوز سکسان بر بیك بوقدر لیرایه رسیده اولوب ادارهٔ عمومیه مصارفی قارشولغی اولان واردات ایسه او درجه‌دن بیله آزدر . مالیه‌نك شو حالندن بحث اولندقجه دوائرعسکریه تخصیصاتی کاملاً آله‌مدیغی جوابیله مقابله ایتمکده ایسه‌ده حالك بویله اولمسی یعنی دوائر عسکریه‌نك بر سنه موازنه‌سنده مرقم اولان مخصصاتی او سنه ایچنده تماماً آله‌مامسی طبیعی اولوب بونك سببی دخی مصارف اداره قارشولغی اولان ومجموعی اون ملیون لیرایه وارمیان وارداتك نصفنه قریبی اعشار حاصلاتی اوله‌رق آنك ایسه سنه‌سی ایچنده کاملاً نقده تحویلی عدیم الامکان اولمغله ادارهٔ احتیاج یولنده مراجعت ایدیلان تدبیر مثلا بر دائره ویا بر هیئتك مصرف ومخصصاتی تأخیر ایلیه‌رك الك مبرم مصرفلری تأدیه ایتمکدن عبارت قالیور وینه مصارف عسکریه علی قدر الامکان آخره تقدیم اولنه‌یور . بودجه قومیسیونی تصرفات ممکنه اسبابنی تحری ایله اشتغال ایتمکده ایسه‌ده بودجه مذاکراتی

صره‌سنده ارائه اولنه‌جق فائدهٔ تصرفيه تجهيزات وتسليحات عسكريه‌نك تأخرات مديده‌يه دوشمكسزين وجوده كتيرلمسى مطلبنى تأمين ايده‌ميه‌جكى مسلم اولديغندن ۲۷ ذى‌القعده سنه ۳۰۰ تاريخيله وواسطهٔ مخصوصه ايله عرض اولنان تذكرهٔ جوابيهٔ عاجزانه‌مده بيان اولنديغى اوزره بر استقراض عقدى مطالعهٔ عاجزانه‌مجه دخى ضرورياتدندر.

استقراضك حصولى ايچون خاطره كلان چاره بر كره بوراجه هيئت صرافان ايله سويلشوب انلر واسطه‌سيله وممكن مرتبه شرائط معتدله ايله حصول مقصد قابل اوله‌مز ايسه اوروپا سرمايه دارانه مراجعته انحصار ايدرسه‌ده موافق ارادهٔ حضرت پادشاهى اولديغى حالده بو صورتله وياخود دها سائر اسلم وممكن‌الاجرا تدبير بولنديغى حالده اولوجهله تسويهٔ مقتضياتنك مجلس وكلاده مذاكره‌سيله خاكپاى عاليه عرض اولنمسى وتفتيش عسكرى قوميسيونى مضبطه‌لرنده تنظيمات جنوديه‌يه واسلحه وادوات واستحكاماتك اسباب مكمليتنه وبونلرك محتاج اولديغى مصارفك كميات حقيقيه‌سنه دائر صراحات اولمامسنه نظراً بوجهتلرينه عائد تدقيقاتك دخى اكمالى وارد خاطر عجزمظاهر اولمش ومضابط مذكوره ايله رسملر ومتفرعاتى طاقميله تقديم واعاده اولنمشدر افندم .

فى ۲۰ ذى‌القعده سنه ۳۰۰

امضا : سعيد

استعفا نامه

[ص ۱٥٤]

مظهر مديحهٔ نعم الملوك اولان پادشاهمز افندمزك زينت بخش اريكهٔ سلطنتى اولدقلرى بودولت اسلامپناه خلدالله وابقاه خدماتنه نصب نفس هرفرد مسلمه عزيز ومقدس برو جيبه اولمغله بوعبد عاجزك دخى بو دقيقه‌يى على قدر احاطته اذعان ومادى ومعنوى يدعجزده آز چوق نه سرمايه وار ايسه خدمات سنيهٔ حضرت پادشاهى‌يه حصرى يولنده بذل تاب وتوان ايلديكى هر عبدك قابنه ناظر وواقف كافهٔ ضمائر اولان جناب حقه غير خفى وفقط مركز مصالح دولت اولان مقام صدارته مترتب وظائفه وسع ومقدرت ناچيزانه‌مك كافى اولمديغى وهرشيئك اساسى اولان صحت وجوددن محروميت دخى بشقه‌جه داعئ اشكال اولديغى واضح

وعلنيدر . بر مدتدن برو احوال دوليه‌ده ظهوره كلان آثار اغتشاشات معروضات يوميه‌دن محاط علم عالمشمول عالى اولمقده اولديغى كبى بو حالك دولت عليه‌يه درجهٔ تأثيراتنه دائر تخمينات واكا ترتب ايدن ملاحظات احقرانهم تفتيش عسكرى قوميسيوننك ارسال بيوريلان مضبابطى اوزرينه كچنده باعريضهٔ مفصله عرض حضور عالى قلنمغله تكراريله تصديعه حاجت يوق‌ايسه‌ده سفارات سنيه‌نك اخبارات متواليه‌سى مطالعات معروضهٔ قاصرانه‌يى تأييد ايلمكله بر طرفدن شوحالات وديكر طرفدن ماليه‌جه محتاج تكرار اولميان مشكلات افكار عجز آشكار كمترانه‌مى تخديش ايلكده اولديغندن بونجه احوال مشكله وغامضه ايچنده عليل وضعيف اولان وجود كمترانه‌مك خدمت مهمهٔ وكالتى ادايه مستطيع اولمديغى تكرار اعترافه مجبوريت حقيقيه كلمكله مأموريت مذكوره‌دن عفو عاجزانه‌مك خاكپاى عالئ حضرت پادشاهى‌يه عرضنه همت بيورلمسى رجاسيله ترقيم تذكرهٔ ثناورى‌يه ابتدار قلنمدى افندم

فى ١٠ محرم سنه ٣٠١ و فى ٣٠ تشرين اول سنه ٩٩

امضا : سعيد

(١)

دردنجى دفعه صدارتده بولنديغم اثناده مذاهب نظارتندن روم بطريقلكنه اولمق اوزره قلمه آلديغم تذكره صورتيدر

[ص ١٤٧]

متره‌پوليدلر برواتندن بعض امتيازاتك تغيير اوانديغى افاده‌سيله بونلرك على حالها ابقاسى استدعاسندن طولانى تأكيدى حاوى ذوات معلومه ايله برلكده اعطا ايلدكارى ٢٧ مايس سنه ٩٩ تاريخلى مورخ تقرير مشترك مآلى رهين اطلاع ثناورى اولدى . مألنه نظراً اشبو تقرير مشترك بو ماده حقنده جواباً و ٢٦ مايس سنه ٩٩ تاريخيله مورخاً ارسال اولنان تذكرهٔ ثناورينك وصولندن مقدم يازلمش اولوب آنده ايسه برواتِ عاليهٔ مذكوره‌نك احكام اصليه‌سنجه هيچ بر كونه تغييرات اجرا اولنمديغى ادلهٔ مخصوصه‌سيله بالاطراف بيان قلنديغندن تذكرهٔ مذكوره‌نك مطالعه‌سيله قناعت حاصل اوله‌جغى شبهه‌دن وارسته اولوب مع مافيه بالمناسبه بعض توضيحات دها اتيان اولنور . اول وآخر آنان تقريرلرده من القديم

بطریق ومتره‌پولید خانه‌لر جرائم ملکیه ایچون بر محکمهٔ جزا صفتنی حائز اولوب بو صفت رفع اولنمش کبی کوسترلمك ایسته‌نیلیور ایسه‌ده میدانده بویله بر حال وبراتده اویله بر امتیاز اولمدیغی بدیهیدر. بروات عالیه‌ده مندرج اولان ایکی فقره‌نك بری پسقپوسلر وکشیشلرك وپاپاسلرك وقاوغریه‌لرك وغومنوسلرك آیینلرینه مخالف قباحتلری ظهور ایدکده توبیخات لازمه ایله متره‌پولیدلر طرفلرندن تأدیب اولنمقده آخرك مانع اولمامسنی ودیکری آیینلرینه مخالف حرکت ایدن تارك دنیا کشیشلر وپاپاسلرك ینه متره‌پولیدلر معرفتیله آیینلری اوزره تأدیبلرینی بیاندن عبارت اولوب بونلرك بروات عالیه‌یه عینیله درج اولنمقده اولدیغی وپسقپوس وراهبلرك تهمت مذهبیه‌لرینه منحصر اولان اشبو ماده‌لرك جرائم ملکیه‌لرینه شمولی وجرائم مذکوره‌نك بطریقخانه‌جه رؤیتنه ادنی مرتبه مدار تمسك واستناد اوله‌جق جهتی بولنمدیغی درکاردر. حقوق عمومیه‌یه متعلق اولان هر نوع جرائم حضور قانونده هرکسك سیان اولمسی جهتیله بلا استثنا وطوغریدن طوغری‌یه محاکم ملکیه‌یه عائد اوله‌جغی قاعدهٔ عمومیه وطبیعیه اقتضاسندن بولندیغندن قطعاً للنظر حکومتك اعصار سالفه‌دن بری جماعات مذهبیه رؤساسی حقلرنده بالطبع بو قاعده‌یه امتثال ایلدیکی وحتی لدی الحاجه بعض رهابین حقلرنده ترتب ایدن مجازاتی طوغریدن طوغری‌یه اجرا ایدوب اکر بو نوع مجازات متره‌پولیدلرك وامثالی رؤسای مذاهبك مأموریتلرندن سقوط طبیعیلرینی مستلزم اولمش ایسه یالکز خلفلرینك تعیینی ایچون بطریقخانه‌یه معلومات ویریله کلدیکی دیوان همایون سجلاتیله مثبتدر. بوندن اولکی تقریر والالرنده رهابیندن مرکب بر محکمه و یاخود پایتختده بر محکمهٔ فوق العاده تشکیلی اخطار اولنمسی دخی او یولده بر امتیاز قدیم اولمیوب یکیدن بویله بر امتیاز ایستنلدیکنه دلالت ایدرك بیانه حاجت اولمدیغی اوزره مساعدات امتیازیه‌نك توسیعی طلبی بشقه وموجود ومرعی بر امتیاز اولوبده آنك فسخ والغا اولندیغی ادعاسی کلیاً بشقه بر شی اولوب بر طرفدن رؤسای جماعاتك حقوق عمومیه‌یه متعلق تهمتلری وقوعنده بر محکمهٔ فوق العاده تشکیلیله اوراده باقلمسی کبی کلیاً حادث وجدید بر استدعا درمیان اولنمش ایکن دیکر طرفدن رؤسای مومی الیهمك اجرای محاکمنه محاکم ملکیه‌نك مأمور اولمدیغی وبو دخی بطریقخانه‌نك امتیازات قدیمه‌سی جمله‌سندن اولدیغی وبو امتیازك بو دفعه فسخ قلندیغی کبی بالاده شرح وبیان اولنان اصول وقواعد قدیمه‌یه منافی اولان بر بحثك

درپیش ایدلمسی بالطبع موجب تأسف اولمشدر . مطالعهٔ ثناورانهمه کوره بو مسئلهنك کنه وحقیقتی بومرکزده اولهرق دها زیاده توضیحات واقامهٔ بیناته تحملی اولمیوب وصیتنامه ونفقه وامثالی دعوالره کلنجه شورای دولتك تکچنده تفسیر ایدوب باب عالیدن مذاهب نظارتنه وطرف ثناوریدن دخی صوب والالرینه تبلیغ اولنان قرار طرفین ویا احد طرفینك استدعاسی وقوعنده بوشیلره محاکمك باقمسی لزومنی ارائهدن عبارت اولهرق بو ایسه تماميله اوامر عاليهنك احکام جلیلهسنه مطابقدر وحتی اوامر مذکورهیه مستند بر قاعده تکرار وتوضیحدن دخی مستغنی ایکن بو افادات مجرد او یولده وقوعه کلان استیضاحاتدن نشأت ایتمشدر . بروات عالیهده کلیسالر فقراسنه ومکتب وخستهخانهلر کبی تأسیسات خیریهیه وصیت اولنان اموالك وارثلردن معرفت شرعله الیویرلمسی واهالیٔ مسیحیه ثلث مالدرینی او مثللو تأسیساته وصیت ایتدکلرنده کذلك وارثلردن اذن شرعله اخذ قلنمسی وفوت اولان رهابین ویا افراد ملتدن بریسنك وصیتلرینك شرعله استماع قلنمسی حقنده اولان صریح وواضح فقرهلرله تحریر ترکه حقنده ۷ صفر سنه ۱۲۷۸ تاریخیله تسطیر بیوریلوب حکمی مقام والالرندن بالجمله مترهپولید وپسقپوسلره دخی تبلیغ قلنان تحریرات سامیهده تحریر ترکه ووجوه معتبرهیه وصیت ایدیلان ثلث اموال حقنده حکام شرعك معرفتیله وقوعی مشروط طوتیلان امر ثبوت وتحقق دخی بو شیلرده محاکم عمومیهنك درجهٔ صلاحیتنی صراحة اثباته کافی ونفقات حقنده ایسه اوامر عالیهده بر کونه امتیاز اولمدیغی بیاندن مستغنیدر مع مافیه حکومت سنیه بو شیلرده بوکونکی کون موجود اولان اصولی قصر وتحدید مقصدنده اولمیوب او کبی منازعاته دائر بطریقخانهجه ویریلان قرارلری علاقهدارلرك طلبی وقوعنده محاکمه حواله ایتمك ایچون ذاتاً موجود ومتعامل اولان صلاحیتنی محافظه واخطار ایتمش وبو ایسه بو مثللو علاقهداران طرفندن وقوعبولان مستدعیانك تدقیقی حقنده وقوع بولان بعض مراجعات اوزرینه شورای دولتك حسب الوظیفه احکام موضوعهیی تفسیر ایتمسندن نشأت ایلمشدر . تفصیلات مبسوطه ایله ثابت اولدیغی اوزره امتیازات موجودهیه ایقاع خلل اولنمدیغی برامر مثبت اولهرق بوراسی اولکی تذکرهٔ ثناوری ایله دخی ایضاح قلنمش ایکن ذکر اولنان تقریر مشترك ایله بو یولده تأیید مدعا ایدلمك ایستنلمسی بالطبع باب عالینك نظر دقتنی دعوت ایدرك اولبابده طلب ایضاحات اولنهجغنه

وحالبوکه مواد مذکوره ایچون دعوی اولنان امتیازات موجود ایسه اوامر عالیه‌نك احکام صریحه‌سنه مستند اولمق ومادهٔ لغو وفسخ دخی اوامر مذکوره‌نك بوکا دائر اولان احکامنك فسخ وازاله ایدلمش اولمسیله ثابت بولنمق لازم کله‌جکنه واشبو ایکی حالك عدم وجودی ایسه تفصیلات مبسوطه ایله اثبات اولندیغی ظننده بولندیغنه بناءً شاید بونکله قناعت حاصل اولمدیغی حالده امتیازات محرره‌نك هانکی اوامر وسنداتك هانکی فقره‌لرنده مندرج اولدیغنك دخی اشعار وافاده وفقرات مذکوره‌نك ابطال وترك ایدلمش اولدیغنك ارائه‌سنه همت بیورلمسی سیاقنده تذکرهٔ ثناوری ترقیم قلندی افندم.

٧ شعبان ٣٠٠ و٢١ مایس ٩٩ امضا : عاصم

دردنجی دفعه صدارتده بولندیغم اثناده مذاهب نظارتندن روم بطریقلکنه اولمق اوزره بلمه الدیغم تذکره‌نك صورتیدر

[ص ١٤٧]

٢١ صفر سنه ٣٠١ تاریخنده نظارت ثناورانه‌مه وارد اولان تقریر والالرنده مواد معلومه‌دن طولایی نظارتله بطریقخانه بیننده واقع اولان اختلافاتك دوامی موجب مشکلات اولدیغندن وبوجهتله جماعات متره‌پولیدان ایله مجلس مختلط اعضاسی ذات آصیلانه‌لرینی استعفایه اجبار ایلدکلرندن بحث وبیان اولنمشدی. برات عالی اقتضاسنجه بطریق بولنان ذوات قید تأیید ایله منصوب ایسه‌لرده اسباب معینه‌ده ویا استعفا وقوعنده تبدل مجاز اولدیغندن استعفای والالری اکرچه بطریقلك مقامنده حل وقوعنی استلزام ایتمش واستانبول بطریقلکنده حل وقوعنده جماعات متره‌پولیدان ایله مجلس مختلط اعضاسی برلشه‌رك ودرسعادتده بولنان متره‌پولیدلردن اوصاف مطلوبه‌یی جامع بر ذاتی قائممقام اولمق اوزره انتخاب ایدرك کیفیت حالی وقائممقام اوله‌جق ذاتی بامضبطه عرض ایدوب متعلق بیوریله‌جق ارادهٔ سنیهٔ ملوکانه موجبنجه قائممقامك مأموریتیله بطریق انتخابنك بر موجب نظام اجراسنی متضمن بیورلدی کوندرلمسی انتخاب نظامنامه‌سنك برنجی ماده‌سنده مندرج بولنمش ایسه‌ده استعفا نامهٔ اصیلانه‌لریله برابر جماعت متره‌پولیدان ومجلس

مختلط اعضاسی نامرینه آلنان تقریرده استعفای واقعك اسعاف اولنماسی رجا اولندیغندن بر طرفدن جماعت مذکوره ایله هیئت مجلسك کافۀ تمنیات مشروعه‌سنی اسعافه تمایلی ودیکر طرفدن ذات وصفت والالرینه احترامی جهتیله باب عالی جماعت مترەپولیدان ایله مجلس اعضاسنی ذکر اولنان مادۀ نظامیه‌نك حکمنی اجرا ایچون دعوته مسارعتده بر کونه لزوم کورمیوب بالعکس التماس واقعك اسعافی ترجیح وتسریع قلنمشدر. لکن بوکره دخی آلنان جواب رتبتمأبلرنده اختلافات واقعه‌نك بطریقخانه امتیازاتنه ایقاع وهن وخلل ایلدیکی بحثی واستعفا مطلبی تکرار اولندی. مساعدات مؤسسه‌نك محافظۀ احکامنده ثبات دولتك نه درجه ملتزمی ایسه عکس قضیه‌یه متعلق اوله‌رق حدوثی حس اولنان ظنیاتك تصحیحنه دخی اول مرتبه دوام واهتمام اولنمسی مقتضای وظیفه اولوب الحاصل دولتك افکار عالیۀ محافظه‌کاریسنی ازسرنو ایضاح تقریر والارنده بحث اولنان مشکلاتك عدم دوامیله ملتزم اولان نقطۀ ائتلافه وصول ایچون لازم کورلمکله اولبابده بعض ایضاحاته ابتدار اولنور: فی ۲۲ رمضان سنه ۳۰۰ تاریخیله مورخاً بطریقخانه‌نك ویردیکی تقریر مفصلده ومقدماً ومؤخراً واقع اولان اجتماعات ومکالماتده مستدعیات واقعه آلتی ماده‌دن عبارت اولوب آنلرك اسعافی تقدیرنده بروات عالیه‌یه مستند امتیازاتك حال اصلیسنه رجوع ایده‌جکی ایراد اولنمغله اول امرده مستدعیات مذکوره بروات عالیه‌نك احکام شامله‌سنه مطابقمیدر ، یوقسه بونلرك قبولی بطریقخانه‌نك حائز اولدیغی ودولتك دخی الی یومنا هذا محافظه ایلمش بولندیغی امتیازاته یکیدن برطاقم مساعدات ضم وعلاوه‌سیله بطریقخانه‌یه مساعدات قدیمه‌دن فضله بعض امتیازلر اعطاسنی‌می موجب اوله‌جقدر ، باشلوجه وبالخاصه بوراسنك تعیین وتصحیحی لازم کلمشدر. بوحقیقت بروات مذکوره‌نك عباراتی عیناً کورمکه وآنلری شمدیکی مطالب ایله تطبیق ایتمکه متوقف ایدوکندن بو مقصدی حاصل ایتمش اولان مجلس خاص وکلا ضبط مذاکره‌سنك بر صورت رسمیه‌سی ایله غیر رسمی ترجمه‌سنك نسخ کافۀ مطبوعه‌سی اشبو تذکرۀ سناوری‌یه لف اولنمشدر. بطریقخانه‌نك استدعا ایتدیکی شیلرك برنجیسی مترەپولید وپسقپوسلره عائد حقوق عادیه دعوالرینك مرجع رؤیتی حقنده اولوب دعاویٔ مذکوره‌نك محاکم دولت عالیه‌دن هانکیسنده نه‌صورتله رؤیتی موافق اصول اوله‌جغی بحثلرندن صرف نظرله بطریقخانه‌نك موضوع بحث ایتدیکی فقره‌نك اویله اعصار قدیمه‌دن بری براتلره

درج اولنه کلان امتیازلردن اولمادیغنی واشبو حقوق عادیه دعوالرینه دائر اولان احکام قرق بش سنه‌دن بری درت دفعه تعدیل وتصحیح اولنمش اولدیغنی اخطار ایله اکتفا ایدرم . مواد مذکوره‌نك ایکنجیسی جرایم ملکیه‌نك محاکم جزائیه‌ده رؤیتنه اعتراضدن عبارتدر . بیانه حاجت اولمدیغی اوزره مواد جزائیه‌ده رؤسای روحانیه حقنده اقامه اولنه‌جق دعاوئ جزائیه اوچ نوع اولوب برنجیسی جرائم مذهبیه درکه برات عالیده پسقپوسلر وکشیشلر وپاپاسلر وقالوغریالر وغومینوسلرك آیینلرینه مخالف قباحتلری ظهور ایلدکده توبیخات لازمه ایله تأدیب اولنملرینی شامل اوله‌رق بو ماده‌ده مقام والالرینك اقتدار ومأذونیتی تماميله جریان ایتمکده‌در . ایکنجی نوعی متره‌پولید وپسقپوسلرك صفت مأموریتلرینه متعلق اولمق اوزره اهالیدن حقلرنده وقوعه کله‌جك شکایاتدن متولد مجازات اولوب پسقپوسلق نظامنامه‌سنك سکزنجی ماده‌سی حکمنجه بر محلك اهالئ عیسویه‌سی طرفندن پسقپوسلر حقنده شکایات واقع اولوبده وسائط تألیفیه ایله اصلاح ذات البین قابل اوله‌مز ایسه مواد مشتکابها خصوصات روحانیه‌یه دائر اولدیغی حالده وشخص مشتکی علیهك محاکمه‌سی وشکایتك ثبوتی تقدیرنده جزاسی کلیسا قواننینه توفیقاً جماعات متره‌پولیدان طرفندن ومواد عادیه‌یه متعلق ایسه قوانین دولته تطبیقاً مجلس مختلط جانبندن اجرا قلنمق وتهمت جنایت جنسندن اولدیغی حالده جانینك صفت روحانیه‌سی رفع اولنه‌جغندن آندن صکره حقنده قوانین موضوعهٔ جزائیه‌یه کوره اجرای مجازات اولنمق لازم کلوب بوبابده دخی نظامنامهٔ مذکور بطریقخانه‌یه نصل قوت ومأذونیت ویرمش ایسه اول قدرت ومأذونیتك پسقپوسلر حقنده تماماً اجرا اولنمسنه طرف حکومت سنیه‌دن ذره‌قدر ایقاع ممانعت اولنمدیغی معلوم والالریدر . نوع ثالث که رهابینك نه صفت روحانیه‌لرینه نه‌ده صفت مأموریتلرینه متعلق اولمیوب صرف جرایم شخصیه‌دن معدود اولان شیلردر ایشته بطریقخانه‌نك یقین وقتلرده کندیسنه تخصیصنی ایسته‌دیکی ودولتك دخی بالطبع وبالحق ویرمك ایستمدیکی ماده بو اولوب چونکه جرائم مذهبیه‌نك رؤیتی ومجازاتی نصل رؤسای روحانیه‌یه موضوع ایسه حقوق عامه‌دن معدود اولان جرایم شخصیه‌یی تعقیب واویولده‌کی جنحه وجنایتلر اصحابی حقلرنده اقامهٔ دعوا واجرای مجازات حقوق عمومیه‌نك محافظی اولان دولتك حقی اولمغله بو حق قدیم وطبیعی‌یی ترك ایتمك قابل اوله‌میه‌جغی وبوبابده‌کی استدعانك اسعافنده دولتك معذرتی مرتبهٔ بداهتده‌در .

مستدعیات واقعه‌نك اوچنجیسی دخی وصیت دعوالرینه متعلق اولوب مجلس مختلط دائمی نظامنامه‌سنك اوچنجی ماده‌سنده استانبول بطریقلکنه مربوط مناسترلرك وارداتنه دائر وصیتنامه و وقفیه‌لره وتراخومه آقچه‌سیله جهازه متعلق منازعاتی مجلس مذکورك تدقیق وتسویه ایتمسی وباب عالیدن بطریقخانه‌یه حواله اولنان مواداك روحانی اولمیانلرینی حواله اوزرینه رؤیت ایلمسی وفقط قوانین اوقاف واراضی‌یه وسائر نظامات عوامیهٔ ملکیه‌یه طوقنور ماده‌لر ظهورنده بونلر بالطبع وکماکان دولتجه معین اولان محاکم ومجالسده رؤیت اولنمسی و اون برنجی ماده‌سنده ایکی خریستیان بیننده حقوق ارثیه کبی دعاویٔ مخصوصه صاحب دعوا اولانلرك استدعالری اوزره بطریقخانه‌یه حواله اولندقده مجلس مذکورده رؤیت وتسویه‌سی محرر بولنمسیله ترکه تحریری ووصیتلر حقنده مرعی الاجرا اوله‌جق قواعد ایله نواب شرعه عائد اوله‌جق وظائف ۷ صفر سنه ۱۲۷۸ تاریخنده مقدما باب عالیدن مأمورین، دولت علیه‌یه ارسال اولنان تحریرات عمومیه‌ده مندرج اوله‌رق بونك احکامی مقام والالرندن بالجمله متره‌پولید وپسقپوسلره دخی تبلیغ قلنمش اولمسیله حکومت سنیه‌نك شمدی کرك نظامنامه‌نك ذکر اولنان ماده‌لری وکرك تحریرات عمومیهٔ مبحوث عنها حکمی خارجنده بر شی تأسیس ایتمدیکی بدیهیدر. تقریر مفصلده مواد مشتکا بها عدادینه ادخال اولنان دردنجی ماده دخی نکاح وطلاق خصوصی اولوب امر مناکحه وطلاق خصوصلرنده رؤسای روحانیه‌نك اقتدار وصلاحیتلرینه ذرتما خلل کلامش ایکن بونك موضوع بحث ایدلمسنك منشأ وحقیقتی بیلنه‌مامشدر. نفقه دعوالرینه کلنجه معلوم اصیلانه‌لری اولدیغی ومقدما تسطیر قلنان تذاکر مخلصیده بیان قلندیغی اوزره نفقه دعوالرینك رؤیتی بطریقخانه امتیازاتندن اولدیغنه دائر نه براتلرده نه‌ده نظامنامه‌ده هیچ بر حکم وصراحت اولمیوب حال بویله ایکن بو دعوالری بطریقخانه ومتره‌پولید خانه‌نك کورمسنه ایلیشمامش وشو قدرکه نکاح وطلاق بشقه وطلاقدن متولد اولان نفقات خصوصی حقوق عادیه‌یه دائر اولمسیله بشقه اولوب طرفیندن بری بو خصوصده بطریقخانه ومتره‌پولید خانه‌نك ویردیکی بر قراردن کندیسنی متضرر عد ایدوبده حکومته مراجعت ایدر ودعواسنه محاکم دولتدن برنده باقلمسنی استدعا ایلر ایسه او مثللولره قارشی محاکم دولتی منسد کوسترمك وکندیلرینی خواه ناخواه تشکی ایتدکلری قرارك اجراسنه اجبار ایتمك

وظيفهٔ حكومتی ايفا ايلەمەمك اولەرق بناءً عليه طرفينك رضا واختياريله بطريقخانه ومترەپوليد خانەلرده فصل اولنان نفقه دعوالرينه حكومت برشی ديمبور ايسەده احد طرفينك استدعاسی اوزرينه بو كبی قرارلرك تدقيقی حقنده مقام نظارت ثناوريدن اولجه بر صورت تسويه وشورای دولتجه دخی اكا بر قريب بر قاعده تأسيس وملاحظه اولنمش وطرف والالرينه تبليغ كيفيت قلنمش اولديغی حالده اولبابده بيان اعتراض ايله نفقه ودعوالرينك استينافاً دخی بطريقخانەده رؤيتی استدعا وفرمان عالی خارجنده يكی بر امتياز طلب اولنمشدر. مستدعياتك بشنجيسی كليسا انشا آتنه متعلق اولوب تأسيس معابد حقنده دولتك نەدرجه مساعده كارانه معامله ايلديكی بحث وبيانه بيله محتاج اولميوب بيك ايكی يوز يتمش ايكی تاريخنده تصدير وخط همايونله توشيح بيوريلان اصلاحات فرمان عاليسنده مصرح اولديغی اوزره اجرای آيينه مخصوص اولان ابنيەنك مجدداً انشاسی لازم كلدكده بونلرك رسم وصورت انشاسی جانب باب عالی‌يه عرض اولنمق ورخصت لازمەيی بطريقلر ويا جماعت مترەپوليدلری استدعا ايتمك ودولتجه بر كونه محذور اولمديغی حالده رخصت سنيه اعطا ايدلمك لازم كلوب بو كونكی كونده حكومت سنيەنك بو مثللو تأسيسات حقنده اتخاذ ايتديكی معامله اصلاحات عموميه فرمان عاليسی خارجنده بر شی اولميوب تماماً وحرفياً آنك حكم جليلی داخلندەدر. استدعالرك آلتنجيسی اولان وتقرير مفصلده باشلوجه وملتزمانه تذكار وتكرار ايديلان مكتبلر تفتيشنه كلنجه اصلاحات فرمان عاليسنك بر فقرهٔ مهمەسی مكاتب عموميەنك اصول تدريسی ومعلملرينك انتخابی اعضاسی طرف شاهانەدن منصوب مختلط بر مجلس معارفك نظارت وتفتيشی تحتنده بولنمسی مبين وبناءً عليه تفتيش مادەسنده حكومت سنيەنك صلاحيتی امر بين اولوب بو بابده يكيدن بر شی ياپلامشدر. حكومت سنيەنك ملتزم عاليسی اولان مسلك ثبانشعاری وصنوف تبعەنك محافظهٔ امتيازات مذهبيەسی حقنده مسلم عالميان بولنان افكار عاليهٔ حمايتكارانەسی اقتضاسنجه بطريقخانەنك حائز ونائل اولديغی مساعداتك هيچ بر جزؤنه خلل كتيرمك خيالخانهٔ خاطرندن بيله كچمديكنی ومسلك متخذی بروات عاليەنك وخط همايونله موشح اصلاحات فرمان عاليسنك احكام جليلەسيله بطريقخانه نظاماتنه توفيق حركاتدن عبارت بولنديغی مسلم اولان درايت متمايزه وافكار مستقيمانهٔ والالری ايجابنجه تسليم وتوضيحات وتبليغات خالصانەمی وضع كفهٔ ميزان تقدير ايدەجكلری

مأمول بولنديغی و بر وجه اشعار سابق وظائف مهمهٔ والالرينه كما كان دوام بيو-
رلمسی موجب ممنونيت اوله‌جغی بيانيله تذكرهٔ ثناوری ترقيم قلندی افندم .

غرهٔ ربيع‌الاول ٣٠١ و ٩ كانون اول ٩٩

مجلس وكلا مضبطه‌سی صورتيدر

[ص ١٥١]

روم بطريقی يووا كيم افندی برمدتدنبری بطريقخانه‌نك امتيازاتنه خلل كلديكی دعواليله بر چوق تشكياته باشليوب اخيراً دخی جماعت متره پوليدان ايله مجلس مختلط اعضاسی كندوسنی استعفايه مجبور ايلش اولدقلری بيانيله استعفا ايتمش اولديغی حالده جماعت ومجلس اعضاسی مذاهب نظارتنه ويردكاری تقريرده استعفای واقعك اسعاف اولنمامسنی استدعا ايتمشلر ايدی . بونك اوزرينه نظارتدن بطريق مومی اليهه مجلس عاجزانه‌مز قراريله يازيلان جوابده حكومت سنيه بر طرفدن كندی حقنده اولان اثر مراعاتی وديكر طرفدن جماعت ومجلس اعضا-سنك اسعاف تمنيلرنده دريغ مساعده ايلامسی جهتيله استعفانك قبولنه ايجاب كورمديكندن ومع مافيه طرف نظارتدن ازسرنو اجرا اولنه‌جق تبيينات مواد مختلف فيها حقنده دولتك نيات عاليه‌سنی تأييد وتأمينه كفايت ايده‌جكندن مأمو-ريتنه دوام ايتمسی توصيه اولنمش ايسه‌ده كنديسی استعفا مطلبنی وبطريقخانه امتيازاتنك فسخ ونقض اولنديغی بحثلرينی تكرار ايتمسی اوزرينه امتيازاته خلل كتيرلديكی دعواسنك واولبابده درميان اولنان موادك اصل واساسی اولمديغی يازيلان تذكره‌ده ماده بماده اثبات اولنمسی جهتيله اكرچه بالواسطه آثار ائتلافيه ابراز ايتمكله برابر ابتدا رهباينك جنايات شخصيه‌لرندن طولايی نزد حكومتده بالتوقيف استنطاق ومحاكمه‌لری وثبوت تهمتلری تقديرنده اجرای جزای قانو-نيلرينه دائر اولان فقرهٔ معلومه‌نك براتدن اخراجيله ايرو تحريرات ايله مأمورين لازمه‌يه تبليغنی طلب ايدوب مادامكه قدرت حاكمه‌نك حقوق حكومتدن اولمسی مسلمدر فقرهٔ مذكوره‌نك براتده بقاسی طبيعی اولديغی جوابی ويرلمسی اوزرينه بو صورته كذلك بالواسطه موافقتله اختلافی زمرهٔ رهباينندن پسقپوسلرك بو معا-

ماهدن استثناسى بحثنه حصر ايلمش وچونكه بوكونكى بازار كونى پسقاليه مناسبتيله
كليساده بولنماسى خلقجه سوء تفسيراته سبب اوله‌جغى وبوكا حكومتجه دخى
نظر خشنودى ايله باقيله‌ميه‌جغى طبيعى اولمغله كليساده حاضر بولنمسى حقنده
اصابت افزاى صدور اولان ارادهٔ مخصوصه حضرت پادشاهى‌يى كنديسنه اخطار
ايلك اوزره مذاهب مديرى بطريقخانه‌يه كوندرلمكله مبحوث عنه اولان صورت
امتثالكارى‌يى مدير مومى اليه دخى بيلديرمش ايسه‌ده افكار معروضه‌سنى بيان
ايلسه جماعت ومجالسك مؤاخذه‌سنه تصادف ايده‌جكنى وكنديسى تسويهٔ مصلحته
چالشمقده اولديغندن حكومت سنيه‌جه بر قرار اتخاذنده تعجيل اولنماسنى
افاده وفقط محكمهٔ تميز مدعى عموميسى قسطاكى ومعتبراندن ديمتراكى افنديلر
كبى ذواتك واسطه‌لريله حكومت جماعت متره‌پوليدانك جالب افكارينه سعى
ايدرسه تسريع مصلحت ايده‌جكى يولنده وصورت محرمانه‌ده بر مطالعه ايراد
ايلمشدر ايجاب حال بوكونكى مجلس بندكانه‌مزده عريض وعميق مذاكره اولنده‌
قده بطريق مومى اليهك اجراى آيين اثناسنده كليساده حاضر بولنماسى انواع
تفسيراته باعث اوله‌جق بر حال ايكن ابتدا مستعفى اولان بطريقلرك كليساده
حضورلرى كليسا قانوننه مغاير اوله‌جغى ايراد ايتمسى واستعفاسى طرف حكومتدن
قبول اولنمدقجه كنديسى حالا بطريق طانمق طبيعى اولديغى جوابنى آلمسى اوزرينه
ارادهٔ سنيه‌يى تنفيذه چالیشه‌جغنى بيان ايله برابر بركره متره پوليدلرله مذاكرهٔ
ماده ايله بعده نتيجهٔ تصميمنى تحرير ايده‌جكنى سويلمش اولديغى حالده جوابك
تأخرى اوزرينه دفعهٔ ثانيه اوله‌رق مدير مشاراليه نزدينه كتدكده كليساده بولنمقده
معذور اولديغى ومعذرتنى جواباً وبالواسطه مابين همايونه دخى يازديغنى بيلديرمسى
دقته شايان وبر رسم مهمك اجراسى اثناسنده كليساده حاضر بولنمسى ايچون
حكومتك ابراز وتكرار ايتديكى ارزوى خالصانه‌يى اصلا اصغا ايتماسى دولت
متبوعه‌سى نزدنده مجبور ايفاسى اولديغى وظائفك اقدمى اولان لوازم انقياد وامتثاله
بدل هر نصلسه بر مسلك اعوجاج واعتراكاری‌يه ذاهب اولديغنه برهان اولوب
يالكز ميدانده اولان ايش ايچون دكل آتياً دخى حكومت سنيه ايله بطريقخانه
آره‌سنده‌كى مناسباتك حقوق ومنافع مشروعهٔ دولته ضامن اوله‌جق صورتده
جريانه چارهٔ منفرد كنديسنك هرحالده صداقت ومؤتمنى اوله‌رق حالبوكه مرضى
اولان صورت ائتلافيه‌نك حصولندن صكره عزلى طرفنه كيدلمسى تكرار استعفا

سنه موقوف اولديغى جهتله شايد بر وقت ينه استعفا ايده‌جك ايسه اولوقت تبديل اولنمق اوزره شمديلك ابقاسى طرفنى التزام اولنسه آرتق مسلك صحيح ومشروعه سالك اوله‌جغنه اعتماد ايتمك پك مشكل اولديغندن مادامكه برنجى استعفاسى قبول اولنمديغى حالده استعفاسنى تكرار ايتمش وايكنجى دفعه مواد مختلف فيهانك دعاوىٔ صحيحه‌دن اولديغى وحكومتك برات عالى ومساواة فرمان عاليسى وبطريقخانه نظامى احكامنه قطعاً ايقاع خلل افكارنده بولنمديغى تبيان وتوضيح اولنديغى حالده حالا تحريراً اعطاى جوابه موافقت واستعفادن فراغت ايتمامشدر . بوحالك دوامى جائز اوله‌ميه‌جغى جهتله انتخاب نظامنامه‌سنك برنجى ماده‌سى اقتضاسنجه ايلروده خلفى نصب اولنمق اوزره شمديلك ادارهٔ امور ايچون حسب النظام لازم كلان قائممقامك انتخابيله لاجل العرض حكومته بيانى ايچون جماعت متره پوليدان ايله مجلس مختلط اعضاسنه اجراى تبليغات اولنمسى وبواثناده دخى دولتك امتيازات ومساعدات مؤسسه‌يى نقض ايتمك افكارنده بولنمديغنك جماعت ومجلسه تفهيم قلنمسى ايكى رأيه قارشى اكثريتله تذكر وتنسيب اولنمش واكثريت پوصله‌سى لفاً عرض وتقديم قلنمش ايسه‌ده قاطبهٔ احوالده

فى ٧ ربيع الاول سنه ٣٠١ و فى ٢٥ كانون اول سنه ٩٩

مجلس وكلانك مضبطهٔ معروضه‌سى صورتيدر

انكلتره دولتنك مصر تنظيماتجه اولان تصوراتى حاوى اولوب حكومت متبوعه‌سندن آلديغى امر اوزرينه مصلحتكذارلق طرفندن نظارت خارجيه‌يه تبليغ قلنمش اولان اوراق ايله نظارت مشار اليهانك ومجلس عاجزانه‌مزجه لزوم مذاكره‌سى متضمن مقام صدارتك تذكره‌لرى واوبابده شرفتعلق بيوريلان ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهى‌يى متضمن جواب ميانهٔ كمترانه‌مزده مطالعه اولندى . تصورات مذكوره دولتلرله مذاكره‌يه متعلق اولمق وادارهٔ داخليه‌دن معدود بولنمق اعتباريله ايكى قسمه تقسيم اولنوب قسم اولده سويش قنالى سفاينك مرور وعبورينه سربست براغلمسى ووقت سفرده محارب دولت عليه اولسه بيله قنال ايله جوارنده ومصر صولرينك محال سائره‌سنده مخاصمات وقوع بولمامسى ماده‌لريله

اکا متفرع دیکر آلتی شرطی ودائرهٔ خدیویه ایله سائر بعض دوائر اموالنك صورت اداره‌سی دها زیاده ساده‌لشدیرلمك واولبابده برقات دها تصرفات حاصل ایتلك اوزره قریباً دولتلره بعض تکلیفات اجرا اولنه‌جغنی ویرلو واجنبیلرك مساوات اوزره تکالیف ایله مکلف اولملرینی ویرلولر ایله اجنبیلر بیننده‌کی دعاویٔ حقوقیه‌یی فصله مأمور محاکم مختلطه اصولنك بر سنه تمدیدینی وقسم ثانی حصول تصرف وامنیت ایچون مصر اردوسی افرادینك تقلیلیله برابر محافظهٔ حضور وانتظام وظیفه‌سنك ممکن مرتبه آیری پولیس وژاندارمه هیئتنه حواله‌سنی وخدیو ایله نظارك اظهار ایتدکاری ارزویه مبنی خدیو مشار الیهك قوماندسی تحتنده بعض انکلیز ضابطانك بر مدت ایچون مصر اردوسنده استخداملرینه انکلتره طرفندن موافقت اولندیغنی وشمدیلك خدیو نزدنده مالیه مشاوری صفتیله اوروپالی بر مأمور بولنمق قید احترازیسی تحتنده اوله‌رق اصول مراقبهٔ مالیه‌نك لغوی حقنده حکومت مصریه‌نك تکلیفنه کذلك موافقت ایلدیکنی وامور عدلیه‌جه اصلاحات لازمه‌یی حاوی بر اصولك درحال وضع وتأسیسی خدیویته اخطار ایلدیکندن قریباً بوبابده بعض تدابیر مؤثره اتخاذ ایدیله‌جکنی وزنجی تجارتنك منعی ومصرده ممکن مرتبه اسارتك الغاسی مقصدلرینه لازم اولان تدابیر حکیمانه‌نك اتخاذی خصوصنده خدیویته اجرای وصایاده دوام اولنه‌جغنی حاوی اولوب بو تصوراته دائر دولتلره تبلیغ ایدیله‌جك تحریرات عمومیه‌نك مقدمه‌سنده دولت مشار الیها خدیوك محافظهٔ حکم ونفوذی ایچون لازم کلن وسائط تنظیم وتعیین ایلدکده واحوال مملکت مساعده ایلدکده کندی عسکرینی درحال مصردن آلدیرمق ارزوسنده بولندیغی بیان ایدلمش و برده اهالی طرفندن انتخاب ایدلمش ذواتدن مرکب بر هیئت تشکیلی ادارهٔ داخلیه‌دن معدود خصوصات صره‌سنده درمیان اولنمشدر . مواد متصوره حقنده دولت علیه جوابنك شمدیدن انکلتره‌یه تبلیغی ویاخود اولا دولتلرله مخابره ایدلمسی موضوع بحث ایلدکده لدی الحاجه دول سائره‌یه دخی مراجعت اولنمق اوزره شق اول اختیار اولنمش ومواد مبسوطه یکان یکان تدقیق ومطالعه قلنمشدر . اولا نظارت خارجیه‌نك تذکره‌سنده اشعار اولندیغی اوزره خطهٔ مصریه‌نك انکلیز عسکرندن تخلیه‌سنه تعلیق ایدیلن شرائطك نه وقت حاصل اوله‌جغی مبهم براغلمش اولدیغندن بونك ایچون تقریباً بر مدت تعیینی صورتنك تکلیفی وتحریرات عمومیه‌نك فقره‌سنده انکلتره دولتی اتخاذ

ایتدیکی تدابیر حاکم مملکتك نفوذ حکومتنی اعاده مقصدیله اختیار ایلدیکنی بیان ایتدیکندن ومصرك حق حاکمیتی منحصراً سلطنت سنیه‌یه عائد ایدوکندن حاکم مملکت تعبیرندن البت دولت علیه مراد ایدلمش اوله‌جغنك صورت مناسبه‌ده اخطاری لازم کلیر . قنال حقنده‌کی تصوراته کلنجه قنالك بالجمله احوالده سفاینك مرورینه سربست اولمسی تکلیفی ذاتاً سفاین تجاریه ایچون موجود اولان قاعدهٔ سربستینك سفاین حربیه‌یه‌ده تعمیمی دیمك اوله‌رق بونك بعض شرائط ایله قبولی یعنی اولا وقت سفرده دخی سفاین حربیه وتجاریهٔ عثمانیه‌نك قنال داخلنده بروجه سربستی حرکت ایتملری ثانیاً دولت علیه وقت سفرده محارب اوله‌جغی آخر بر دولتله قنال وجوارنده ومصر صولرینك محال سائره‌سنده اجرای مخاصمات ایتمز ایسه‌ده مصرك واکا تبعاً قنالك حق حاکمیتی کندیسنه عائد اولمسنه وانکلتره‌نك تکلیفی حکمنجه دخی قنالده تأسیس اولنه‌جق سربستیٔ مرور وعبور اصولی مصرك مدافعه‌سیچون لازم کلان تدابیره شامل بولنمامسی لازم کله‌جکنه بناءً دولت علیه‌نك دخی کرك آخر بر دولته قارشو وکرك لدی الحاجه خطهٔ مصریه داخلنده مصرك مدافعه‌سنه اقتضا ایدن کافهٔ اسبابی استعماله صلاحیتی اولمسی قیدلرینك علاوه‌سی الزم عد اولندی . دائرهٔ خدیوی ایله سائر بعض دوائر احوالنك صورت اداره‌سنی دها زیاده ساده بر حاله ایصال واویولده تزیید تصرفات اجرا اولنمسی تکلیفی قابل رد اولمیوب لکن مصرك دولته ویردیکی ویرکویه خلل کلمامك اوزره مصرك امور مالیه‌سی حقنده فرمان عالیده مندرج حقوق دولتك محافظه‌سی شرطنك علاوه‌سی ومحاکم مختلطه اصولنك بر سنه دها تمدیدینك عیناً قبولی تنسیب قلنمشدر . فرمان عالی اقتضاسنجه مصرك قوهٔ عسکریه‌سی هیچ بر وقتده اون سکز بیك کشی‌یی کچمامك شرط اولوب قوهٔ جدیده‌نك بو حدی تجاوز ایتمسی تکلیف اولنسه حکم فرمان ایله استاتوقویه مغایرتی جهتیله دولت علیه‌جه قبول اولنمامق طبیعی ایسه‌ده سیاق حاله نظراً مصر اردوسی افرادی شمدیکندن دها دون درجه‌یه ایندیریله‌جکندن بونده اصول مؤسسه‌یه خلل کلمك محذوری اولمیوب محافظهٔ حضور وانتظام وظیفه‌سنك ممکن مرتبه آیری پولیس وژاندارمه هیئتنه حواله‌سی دخی محل اعتراض دکلسه‌ده یالکز انکلتره‌نك خدیویتله نظار طرفندن اظهار اولنان آرزویه مبنی بر مدت ایچون مصر اردوسنده استخدامارینه موافقت ایتدیکنی بیان ایلدیکی انکلیز ضابطانی نه قدر مدت مستخدم

اوله‌جقلری مصرح اولدیغندن بونلرك غیر معین اولان زمان استخداملرینك تعیین وتحدیدی وبرده ضابطان مومی الیهم خدیوك قوماندасی تحتنده بوله‌جقلر ایسه‌ده خصوصی قومانداده یعنی عمومی قومانداجه خدیوه تابع اولمقله برابر بر فرقهٔ عسکریه‌نك بالفعل خصوصی قوماندасنده انکلیز ضابطلرندن اولنلر بولندیغی حالده وظیفهٔ معینه‌لری خارجنه چیقه‌ماملریچون کندیلرینك خدمات عسکریهٔ مصریه‌ده مستخدم بولندقلری اثناده عساکر سائرهٔ مصریه‌یه شامل اولان قوانین عسکریه‌یه وظیفه‌جه تابع اوله‌جقلری قیدینك علاوه‌سی ایجاب ایدر. اصول مراقبهٔ مالیه‌نك لغوی ویرلو واجنبی اهالینك مساواةً مکلف اولملری حقنده‌کی تکلیفك عیناً قبوله شایان کورلمشدر. امور عدلیه‌جه اصلاحات لازمه اجرا اولنمسی موافق حال ومصلحت اولوب شو قدرکه تشکیلات عدلیه صره‌سنده یقین وقته قدر مرکز سلطنت سنیه‌دن ارسالی معتاد اولوب شمدی دخی بالنیابه علمادن برینه تفویض اولنمقده اولان مصر قاضیلغی مأموریتنك ینه طرف سلطنت سنیه‌دن بالنیابه اهلنه تفویضی اصولنك بقاسی مسئله‌سی دخی درپیش اولنمق تخطر اولندیسه‌ده بو ماده‌نك انکلتره حکومتنه وقوع بوله‌جق تبلیغاتده شرط مقامنده کوسترلمسنده جهات عدیده ایله محاذیر اوله‌جغی جهتله خصوص مذکورك باب عالی ایله خدیویت بیننده لدی الحاجه آیروجه مخابره وتقویه‌سی وفقط تشکیلات عدلیه صره‌سنده حقوق اسلامیه‌یه عائد معاملات شرعیه‌نك بالطبع محفوظیتی ملتزم بولندیغنك دولت مشارالیهایه ویریله‌جك جوابده درج وحکایه‌سی وزنجی تجارتنك منعی ذاتاً دولتجه قبول اولنمش وانکلتره ایله دخی معاهده‌یه ربط اولنمش بر قاعده اولدیغندن بوکا موافقتله برابر مصرده ممکن مرتبه اسارتك الغاسی تکلیفنه اعتراض اولنماسی واهالی طرفندن منتخب ذواتدن مرکب بر هیئت تشکیلی حقنده‌کی مطالعاته جواب اولمق اوزره فرمان عالی اقتضاسنجه مصرك امور ملکیه وعدلیه ومالیه‌سی خدیویته عائد اولدیغندن بونلره متعلق اولان نظامات لازمهٔ داخلیه‌یی صورت عادله‌ده وضع وتأسیس ایتمکه خدیو بولنان ذات مأذون اولاغله مملکتك انتظام ومنافعنه تعلق اولوب مرکز حکومت سنیه‌یه اولان روابطه دخی خلل کتیره‌میه‌جك اولان تأسیسات سیاسیه‌ده برموجب فرمان خدیویتك مأذونیتی امر طبیعی کورندیکنك ایرادی ومع مافیه انکلتره‌نك تکلیفاتنك تعدیلات مشروحه ایله قبولی ینه فرمان عالی احکامنك کما کان محافظه‌سی قیدیله مشروط بولندیغندن بوندن طولایی نه دولت

علیه‌نك خطۀ مصریه‌ده اولان حقوق متبوعیتنه نه‌ده مصرك وخدیوك كندیسنه قارشی اولان وظائفنه خلل تطرق ایده‌میه‌جكنك جملۀ شرائطدن عد اولنمسی تذكر اولنمشدر .

مطالعات معروضه نزد حقایق وفد حضرت ملكداریده تنسیب بیورلدیغی حالده لوندره سفارت سنیه‌سی واسطه‌سیله دولت مشار الیهایه تفصیلات مشروحه دائره‌سنده اجرای تبلیغات اولنمسنك وبر طرفدن دخی نظارت خارجیه‌جه بوراده‌كی سفرای اجنبیه وسفرای سلطنت سنیه وسائطیله سائر دولتلرك استطلاع افكاریله اقتضا ایده‌جك تدابیر ومخابراته دوام قلنمسنك نظارت مشار الیهایه حواله‌سی بالاتحاد تذكر واوراق مذكوره طاقمیله لفاً عرض وتقدیم قلندی ایسه‌ده قاطبۀ احوالده امر وفرمان حضرت ولی الامر افندمزكدر .

فی ١١ ربیع الاول سنه ٣٠٠ وفی ٩ كانون ثانی سنه ٩٨

منیر علی صائب عاكف عاصم حسن عثمان ادهم احمد اسعد سعید

ذهنی رائف كامل مصطفی صبحی

تذكرۀ معروضه صورتیدر

[ص ٨٩]

١٠ ربیع الاول سنه ٣٠١ تاریخیله مورخ تذكرۀ خصوصیۀ دولتلرینك مبلغ اولدیغی ارادۀ سنیۀ حضرت پادشاهی قرین مدركۀ عاجزانه‌م اولمش وسید فاضل پاشا حضرتلرینك ملفوف مخطره‌سی وژورنال دو قسطنطینوپلده مندرج فقره صورتلری دخی مطالعه قلنمشدر . مشار الیه فاضل پاشانك مخطره‌سنك بر فقره‌سنده كرك سویشدن باب المندبه وكرك آنك خارجنده رأس عشیره قدر اولان سواحل ایله براً ایچرولره قدر اولان اهالی كاملاً اسلام اولوب حكومت مصریه‌ده بولندقلرندن ومصرك قوۀ بحریه‌سی اولمق دخی صلاحیتی خارجنده اولدیغندن دیگر بر مخطره‌سنده عرض وبیان ایتمش اولدیغی كوچك قره‌غول واپورلرندن بشقه اولمق وسواكن ومصوع وبربره پیشكاهنده اقامت ایتمك اوزره بحر احمره اوچ قطعه حرب واپوری ارسال اولنمسی غایت لازم اولدیغی وذكر اولنان واپورلرك

اورالرده اقامتی شورشك تسکینی مستلزم اوله‌جغی مثللو اهالیٔ محلیه‌نك دولت علیه‌یه خلوص واطمئنانلری مزد اولوب بوندن حمایهٔ ملك وملته اولان اهتمامی استبشار ایده‌جکلری وحبشلیلرك تسلطلری ایلرولیوبده مصوع اسکله‌سنه تجاوزلری واقع اولورسه واپورلرك اوراده بولنملری اجنبیلرك مداخله‌سنه مانع اوله‌رق دکز محافظه اولنمش اوله‌جغی وحبشلیلر دخی بالطبع اسکله‌ده بارینه‌میه‌جقلری کوسترلمش وغزته‌ده مندرج فقره دخی حبشستانده تهیئات عسکریه وقوعنی مبین بولنمشدر. مخطره‌ده الکزیاده سواکن ومصوعك محافظه‌سی موضوع بحث اولوب موسوروس پاشانك لچنده عرض اولنان تلغرافنه نظراً انکلیزلر یالکز اصل مصرك محافظه‌سنی درعهده ایده‌رك آنك خارجنی مدافعه ایتمامك واس الحرکاة سواکن اولمق اوزره اصل خطهٔ مصریه خارجنده‌کی محللرك دولت علیه‌یه ترکنه برشی دیمامك افکارنده بولندقلری آکلاشیلیور. بین الخواص مذاکره‌سی اراده بیوریلان وایجاباتی مضابط خصوصیه ایله عرض اولنان خصوصی تلغرافلر مندرجاتی دخی بو صورتی مؤید ایسه‌ده خبر عادی قبیلندن اولان شو تصوراتك دولت علیه‌جه مرتبهٔ مجزومیتده طوتلمسی قابل اوله‌میه‌جغی وسواکن ومصوع خدیویتك اداره‌سی داخلنده اولمسیله خدیویت طرفندن محافظه‌لرنده اظهار عجز اولندقجه بوراله طوغریدن طوغری‌یه عساکر شاهانه اخراجی مناسب وجائز اوله‌میه‌جغی بدیهی ایسه‌ده بحر احمرده دولت علیه طرفندن بر قوهٔ کافیهٔ بحریه بولنمسنك هرحال وزمانده فائده‌سی مسلمدر و ۱۳ حزیران سنه ۳۰۰ و ۲۸ محرم سنه ۳۰۱ تاریخلو ایکی قطعه مضبطه‌ده اورالرك قوهٔ بحریه‌سنك مرتبهٔ کفایه‌یه ابلاغی استیذان اولنمسی دخی بومقصده وبحریه نظارتجه ترتیب اولنان ایکی کمینك امتداد واتساعی معلوم اولان سواحل جزیرة العربك محافظه‌سنه عدم کفایتی مطالعه‌سنه مبنی بولنمشدر. اجنبیلر حبشستانی بحر احمرده بر اسکله‌یه مالك ایتمك افکارنده بولندقلری فاضل پاشا مخطره‌سنك محتویاتندن اولدیغندن وحبش حکمدارینك انکلتره حکومتی طرفندن نائل اولمقده بولندیغی اثر حمایه وصحابت پیش دقت واعتنایه آلنه‌رق مصلحةً وحالاً درکار اولان اهمیت فوق العاده ایجابنجه بومادده نه تدبیر اتخاذی مقتضی ایسه بالمطالعه عرض عتبهٔ علیا قلنمسی اراده بیورلدیغی دخی تذکرهٔ علیه‌لرینك جملهٔ مندرجاتندن بولنمسیله ومبحوث عنه اولان شیلر ایسه مسئلهٔ مصریه‌دن نشأت ایتمکده اولمسیله لازم اولان تدبیر مسئلهٔ مذکوره‌یی دولت

علیه‌نك حقوق ودلخواه عالیسنه موافق صورتله تسویه‌یه تحری امکان ایله حاصل اوله‌جغی بالتأمل تأید ایتمشدر .

بونده‌کی مطالعات ونظریات اولجه تفصیلاً عرض خاکپای عالی قلنمش اولدیغندن بوراده خلاصة الخلاصهٔ افکار عاجزانه‌م عرض اولنور شویله‌که ایجاب طبیعیٔ مصلحته کوره مصر ایشنده چارهٔ تسویه اولمق اوزره درت نوع تدبیردن برینی اختیار لازم اولوب آنك برنجیسی لورد غرانویللك نوطه‌سنه جواب ویرمك وایشی لورد مشارالیه طرفندن تکلیف اولندیغی وجهله مذاکرهٔ دولیه ایله فصل ایلك ایدیسه‌ده شمدی بالطبع بونك زمانی وصره‌سی کچمشدر. ایکنجیسی انکلتره سفیرندن خصوص معلومه دائر انتظار اولنان جواب مطلبه موافق صورتده کلمز ایسه مسئلهٔ مذکوره دولت علیه طرفندن دول معظمه‌نك وساطتنه تودیع وحواله اولنمقدر . بونده فائده معلوم اولسه اصلا تردد اولنمامق لازم کلیر ایسه‌ده کچنکی مضبطهٔ مخصوصه‌ده دخی عرض اولندیغی اوزره ایش دولتلره براغلسه انکلتره‌نك آنلرله اویوشوب منفعتمزه غیر موافق بر قرار استحصال ایتمسی جای حذر اولمغله بودخی شایان سلوك بر طریق کورینه‌مامکده‌در ؛ حتی بحر سفید وآفریقاده الك زیاده علاقه‌دار دولت فرانسه ایکن خارجیه نظارت جلیله‌سنك بو اقشامکی معروضات ایله تقدیم قلنان تذکره‌سنه ملفوف پارس سفارت سنیه‌سنك تلغرافنامه‌سی ترجمه‌سنده محرر اولدیغی اوزره فرانسزلر مستملکاتده‌کی تشبثلرنجه انکلتره‌دن کوردکلری وبعدما دخی کوره‌جکلری معاونتدن طولایی دولت مشارالیهایی کوجندیرمك استمدکلری مصرح اولمسیله بودخی مطالعهٔ معروضه‌یی تأیید ایلکده‌در. اوچنجیسی اصل مصردن ماعدا محالرك محافظه واداره‌سی دولت علیه‌یه تکلیف اولنه‌جق اولور ایسه بوندن استفاده ایله شمدیلك خطهٔ حجازیه ویمانیه‌نك مکایددن محافظه‌سی وآفریقا سواحلنك الده طوتلمسی ایچون سواکن ومصوع اسکله‌لرینه برمقدار عساکر شاهانه ادخالیله اورالرك الده بولندیرلمسیدر. دردنجی طریق وتدبیر مصلحتی انکلتره دولتی ایله صورت ائتلافیه‌ده وفقط حقوق دولته موافق صورتده بتیرمکه تشبث اولوب بونك ایچون دخی مطالعهٔ کمترانه‌م شو وجهله‌در که بومثللو مسائلك باب عالی ایله بوراده‌کی سفرا بیننده مذاکره‌سیله سفرای دولت علیه ایله قابینه‌تولر بیننده مذاکره‌سنده فرق وتأثیر بشقه اولوب بورایه کان ایلچیلر احوال شرقیه حقنده بر نصلسه بر یاکلش فکره ذاهب اولمقده واکثر مصالحی

رفيقلريله مشاوره ومذاكره ايدرك باب عالى نزدنده اكا كوره حركت ايلمكده والحاصل كندولرى درلو تأثيرات واغراض تحتنده بولنوب برده دولت متبوعه‌لرينك منفعت وآرزوسنه تماميله توفيق حركت ايده‌جك اولورلر ايسه بالطبع او نسبتده ممدوحيت وشهرت قزانه‌جقلرندن بوكبى فوائد ذاتيه مطالعه‌سى دخى بعضلرينك معتدلانه حركتلرينى منع ايتمكده اوله‌رق حالبوكه قابينه‌لرك نظريات وافكارى اغراض وتأثراتدن مصون وآنلرله مداوله افكار ايتمك اسهل واسلم بولنديغندن بو جهتله مسئلهٔ مصريه‌يى دخى طوغريدن طوغرى‌يه لوندره‌ده دولت عليه سفيرى واسطه‌سيله مذاكره ايتمكده بوراده سفير ايله مذاكره‌يه كيريشمكدن زياده فائده تصور اولنور . موزوروس پاشانك درايت واهليت ومهارتنه ديه‌جك يوق ايسه‌ده شيخوختدن وامثالى احوال خصوصيه‌دن طولايى مصر مسئله‌سنده مأموله موافق صورتده پكده سعى وهمتى كوريله‌مه‌مش اولديغندن كنديسنك خدمات مديده‌سنه مقابل مستحق اولديغى مكافات فوق العاده ايله تقاعدى وياخود حال وحيثيتنه موافق ولايق آخر بر مأموريته تعيينى ايله لوندره سفارت سنيه‌سنك وكلاى حاضره ويا معزوله‌دن وياخود خارجدن تنسيب بيوريله‌جق بر ذاته احاله‌سيله اشبو مذاكره‌نك اكا توديعى وموزوروس پاشانك لوندره‌دن انفصالى تجويز بيورلمديغى حالده مأموريتى مصر ايشنى مذاكره‌يه مخصوص اولمق اوزره فوق العاده بر سفير تعيين وارسال بيورلمسى وارد خاطر فاتر اولمشدر . بو صورتلرله وياخود نزد اصابت وفد جهانبانيده تصويب بيوريله‌جق آخر بر طريقله تسويهٔ مصلحت منوط امر وفرمان اصابت نشان عالى اولديغى وعاجزلرنجه مطالعات معروضه خارجنده بشقه بر رأى وصورت متصور اولمديغى محاط علم عالئ تاجدارى بيورلمق اوزره عتبهٔ سنيه‌يه عرض كيفيت اولنمسى متمنادر مشار اليه فاضل پاشانك مخطره‌سنك ارسال بيوريلان صورتى ايله غزته‌دن مأخوذ فقره‌نك صورتى لفاً اعاده قلنمشدر افندم .

فى ١٣ ربيع الاول سنه ٣٠١ وفى ٣١ كانون اول سنه ٩٩

امضا : سعيد

تذکرهٔ خصوصیهٔ معروضه صورتیدر

[ص ۸۹]

۱۳ ربیع الاول سنه ۳۰۱ تاریخلو تذکرهٔ جوابیهٔ عاجزانهم اوزرینه شرف متعلق بیوریلان ارادهٔ سنیه حضرت پادشاهی‌یی مبلغ تذکرهٔ دولتلری رسیدهٔ دست توقیر اولمشدر. مصر مسئله‌سی حقنده غرانویل نوطه‌سنه جواب اعطاسی ویاخود مذکور نوطه مسکوت عنه براغیله‌رق مسئله‌نك بو دفعه طرف دولت علیه‌دن مذاکرهٔ دولیه‌یه حواله‌سی ماده‌لری تذکرهٔ سالف البیانده ضایع ومحو اولمش وسائلدن عد اولنمامشدی. یالکز غرانویل نوطه‌سنه جواب ویرمك زمانی کچدیکندن وفائده ملحوظ بولنسه دول سائره ایله مذاکره ومخابره‌یه دوامده تردد اولنمز ایسه‌ده بو طریق دخی شایان سلوك کورنمدیکندن و بو ایکی مطالعه‌نك مبنی اولدیغی دلائلدن بحث قلنمشدی. دلائل مبسوطه‌نك دها زیاده تفصیلنه کلنجه لورد غرانویل دولت متبوعه‌سنك انکارینی کرك دولت علیه‌یه وکرك دول سائره‌یه کوندردیکی تحریرات عمومیه‌ده تعداد ایله وضع ایتدیکی اساسلر اوزرینه اجرای مذاکراتی تکلیف ایتمش اولدیغی حالده مادامکه بوکا نه بزم طرفدن نه‌ده آخر دولتلر جانبندن شمدی‌یه قدر جواب ویرلمامش والحالة هذه انکلتره دولتی مذکور نوطه‌نك مندرجاتندن اصلا بحث ایتمیوب شایان اعتماد اولسون اولمسون کندیسی مصری عسکرندن تخلیه ایتمك تصمیمنده بولندیغنی وتأخر تخلیه سودان هزیمتندن نشأت ایلدیکنی اعلان ایتمکده بولنمشدر شمدی مذکور نوطه‌یه جواب ویرمك وبو جوابی سائر دولتلره بیلدیرمك ثمره‌سز اوله‌جغی تخطر اولنور وبو صورت بین الخواص جریان ایدن مذاکرات اوزرینه ٥ محرم سنه ۳۰۱ تاریخنده تقدیم قلنان مضبطه‌نك شامل اولدیغی مطالعاتده موافق کورینور. فاما لوندره‌یه سفیر جدید تعیینی ویاخود سفارت فوق العاده ارسالی ایله بوماده‌نك اوراده مذاکره‌سنه کیریشلمك صورتی اختیار اولنسه اول حالده ینه لورد غرانویلك معلوم اولان نوطه‌سندن بحث ایدلمك لازم کله‌جکنه وبویله اولمیوبده مسئله‌نك مذاکره‌سنه بشقه بر ممسك بولنمق احتمالی وار ایسه آنکده شمدیدن بالاطراف مطالعه‌سیله تعیینی لابد اولدیغنه دائر تذکرهٔ علیه‌لرنده مندرج فقره‌یه کلنجه مادامکه بو مذاکره‌نك موضوع وغایتی مصر مسئله‌سیدر وغرانویلك نوطه‌سی دخی مسئلهٔ

مذكوره‌نك صورت تسويه‌سندن باحثدر انكلتره دولتنه مراجعت حالنده دولت مشار اليهانك اسكى نوطه‌سى مندرجاتنى كلياً ويا قسماً درپيش ايتمسى البته تحت احتمالده طوتلمق لازم كلير . ووقوع اوله‌جق ابحاث وتكاليفدن دولت عليه‌نك مرضيسنه موافق اولنلرك قبولى وحقوق ومنفعتنه مغاير شيلر بولنور ايسه ردى طبيعى كورينور . الحاصل سفيرك وظيفه‌سى مصر مسئله‌سنى سلطنت سنيه‌نك حقوق حكمرانيسنه موافق صورتده تسويه‌يه صرف مساعى ايتمكدن ومصرك انكليز عسكرندن تخليه‌سى مقصدينه چاره تحريسندن عبارت اوله‌جقدر. غرانويل نوطه‌سى مسكوت عنه طوتيلوب بزم طرفدن بودفعه ايشك مذاكرهٔ دوليه‌يه دوشورلمسنده فائده كورلمامسنه‌ده كلنجه بونك سببى دول معظمه‌دن آلمانيا دولتى مصر ايشى ايچون هر نه وقت كنديسنه مراجعت اولنديسه دولتلره قارشو برحركت متقدمه اتخاذ ايده‌ميه‌جكنى وانكلتره دولتيله ائتلافه چاليشلمسى لزومنى افاده وآوستريا دولتى دخى دولت مشار اليهانك حسياتنه توفيق لسان ايتمكله برابر قوت قانونكى بوايشك مرضيمزه موافق صورتده تسويه‌سنك چارهٔ منفردى انكلتره ايله اويوشمق اولديغنى واضح وملتزم صورتده توصيه ايلمشدر . فرانسزلر ايسه مصر ايشنده وعلى العموم بحر سفيدده اك زياده علاقه‌مند بر دولت اولدقلرى حالده حادثهٔ مصريه‌نك ظهورندن بوآنه قدر دولت عليه‌يه اصلا مظاهرت ايتميوب كرك پارسده وكرك سفارت واسطه‌سيله بوراده قوللاندقلرى لسان مصره وانكلتره‌نك حركاتنه دائر بعض خبرلر اعطاسيله برابر معاونت بخشنده بربرينه متباين ومتخالف واعتماد وتمسكه غيرصالح افكارى حاويدر. الحاصل فرانسه‌نك مقصدى انكلتره‌يى كوجندير-ميوب سائر صورتله فائده‌لرينى استحصال ايتمكميدر نه‌در ارائه ايتديكى طريق بزى ايلرويه سوق ايله كندوسى سيرجى كبى قالمقدن عبارتدر . ايتاليا ايسه نفوذينى انكلتره‌يه تأثير ايتديره‌جك بر حال وموقعده بولنمديغى وبزمله بالاتفاق وبلا غرض انكلتره‌يه مخالفتده بر فائده‌سى اولمديغى ودولت عليه‌نك محافظه‌سى ويا اخلال منفعتى ماده‌سنده هانكى دولتله اويوشمغى ايشنه موافق كورور ايسه آنكله براشه‌جكى وبر طرفدن انكلتره‌نك غيرى دولتلرك منافى دائره‌سنه دخوله استعداد كوستره‌رك ديكر طرفدن ينه انكلتره‌يه مماشاتى ترك ايتمديكى قضيه‌لرندن قطعاً للنظر آنك كوزى آفريقا ساحللرنده دائر وبوجهتله دولت مشارالیهانك غرضى غرض ومنفعتمزه مغاير كورنمشدر . روسيه‌يه كلنجه كرچه روسيه دولتنك مواعد شفاهيه

وغير رسميه‌سى خطهٔ مصريه‌ده حقوق دولت عليه‌يى محافظه‌يى اشرابدن خالى دكلسه‌ده فعليات نقطهٔ نظرندن باقلديغى حالده دولت مشار اليهانك بزه امنيت وتسليت بخش اوله‌جق بر حال وفكرى مشهود اولميوب غزانوبيلك تحريرات عموميه‌سنى آلدقدن صكره بيان ايتديكى افكاركه مصرده منافع مختلفهٔ دوليه وحقوق دولت عليه ايله حقوق خديويتى تعيين وتقرير اساسلرى اوزرينه مذاكره‌يه موافقت ايده‌جكندن عبارتدر روسيه‌نك بوفكرى تشريح وتحليل اولندقده ودولت عليه‌نك مقصدى دخى مصرده استاتوقونك محافظه‌سنه چاليشمق اولديغى تأمل قلندقده روسيه‌نك مطالبى بزم مطلبمزه ضد وانكلتره‌نك افكارينه مطابق ايدوكى تعين ايلمشدر. دولتلره حوالهٔ مصلحتدن فائده تخطر قلنمامسى شومطالعاته مبنى بولنمش وكچنده تقديم قلنان مضابط خصوصيه‌ده بيان اولنديغى اوزره سائر دولتلره مراجعت اولنه‌جق اولور ايسه انكلتره‌نك آنلرله اويوشوب ينه كندى منفعتنه موافق بر قرار استحصال وبزم منفعتمزى اخلال ايلمسى ملحوظ اولمغله دولت عليه‌نك دولت مشار اليها ايله طوغريدن طوغرى‌يه مخابرات ائتلافكارانه‌يه كيريشمسى امر صواب اولديغنده خواص وكلا بيننده اتحاد حاصل اولمشدر.

تذكرهٔ عليه‌ده اولكى تذكرهٔ كمترينك حاوى اولديغى مطالعاتدن برى بر قطعهٔ جسيمه‌نك نصفنى اله آلمقله نصف ديكرينك اداره‌دن ساقط ايدلمسى ديمك اوله‌رق اداره‌سنك اله آلنمسى لزومى كوستريلان محللرك مدخلى الده اولمدقچه خط رجعتمزى امينتسز بر حاله براقمق طبيعى ايدوكى محرر اولمغله بوراسى دخى تكرار سنجيدهٔ ميزان تفكر قلندقده چونكه كچنكى تذكرهٔ عليه‌لرنده سيد فاضل پاشا حضرتلرينك مخطرهٔ مبعوثه‌سنده ايراد اولنان احوالك منبى قضيه‌سى وحبشستانك مصوعى آلمق ايچون روايت اولنان تداركات كليه‌سيله انكلتره‌نك حبش حكمدارى حقنده واقع اولان صحابت وحمايتى فوق العاده حائز اهميت اولديغندن اكا كوره ايفاى تدبير اولنمسى اراده بيورلديغى اشعار قلنمسنه وسودانك دولت عليه‌يه تركى تصورى عادى وغير رسمى خبرلر قبيلندن اولوب خديويت مصريه‌نك قرارى وانكلتره‌نك تكليف وافكارى مجزوم دكلسه‌ده شايد اصل مصردن ماعدا محللرك محافظه‌سى واداره‌سى دولت عليه‌يه تكليف اولنه‌جق اولور وسودان ايچرو-لرينه عسكر سوقى تكلف ومخاطره‌دن غير سالم كورينور ايسه اويله بر تكليفدن استفاده ايله خطهٔ حجازيه ويمانيه‌نك محافظه‌سى وآفريقا سواحلنك الده طوتلمسى

ایچون سواكن ومصوع اسكله‌لرینه بر مقدار عساكر شاهانه ادخال اولنمق اوزره اول باول بحر احمرده قوۀ كافیۀ بحریه بولندیرلمسی اخطار اولنان مخاطراتی منع ایتمك تدبیر طبیعیسی بولنمسنه مبنی تذكرۀ متقدمۀ كمتریده بوبابده‌كی مطالعه بیان اولنمشدی . و بر قطعه‌نك نصفنك تصرفیله نصفنك تركی صورتی تصور قلنمامشدی . مع مافیه سواكن ومصوع اسكله‌لرینك مدخلی بحر احمر و آنك قوة الظهری جزیرة العرب قطعه‌سی اولمسنه نظراً سواكن ومصوع اولكی حالنه یعنی طوغریدن طوغری‌یه ادارۀ دولت علیه‌یه رجوع ایتسه بو یرلر واسطه‌سیله دولت آفریقا ساحللرنده موقعنی تأمین ایتمش علی الخصوص خطۀ حجازیه‌یی تخطیاتدن وقایه ایلمش ومصره وحبشستانه وانكلیز عسكری مصرده بولندقجه انكلتره‌یه قارشو بر قوۀ تهدیدیه‌یی حائز بولنمش اولور ایسه‌ده مصر خدیویتنك بوكا موافقت ایدوب ایتمیه‌جكی بالاده بیان اولندیغی اوزره مجهول وبوكا استعداد كورلدیكی حالده دولت علیه‌نك جهت عسكریه‌جه اوله‌جق نظریاتنك تقدیر وتمییزینه رأی ووقوف منفرد عاجزانه‌م صالح اوله‌میه‌جغی مرتبۀ بداهته موصولدر . دیكر اشعار دولتلری‌كه فرانسه سفیرینك دریسه پاشا وساطتیله دون اقشام مابین همایونه كوندردیكی خبردن استدلال اولندیغنه كوره انكلیزلرك خدیو مصر توفیق پاشایی عزل ایله اوغلنی تحت وصایتده نصب ایتمكله مصری اداره نیتنده بولندقلرینی وحتی بو مقصدی استحصاله بر درجه‌یه قدر تشبث ایتمكده اولدقلرینی وسفیر مشار الیه بو خبری تبلیغ ایله برابر طرف اشرف حضرت پادشاهیدن توفیق پاشانك محافظه وحمایه ایدلمسی فرانسه حكومتجه پك زیاده مطلوب وملتزم ایدوكنی درمیان ایلمش وشو خصوصده حقوق دولت علیه‌نك دخی محافظه اولنه‌جغنه دائر كلان خبرلرله پارس سفیرینك اخذ وتبلیغ اولدیغی معلومات بیننده‌كی ضدیت ومباینت قابل تألیف كورینه‌مامش اولدیغنه دائردر اكاده كلنجه انكلتره‌نك توفیق پاشایی محافظه‌یه نه درجه اهمیت ویردیكی تبیینات شفاهیه وتحریریه‌سیله معلوم واوغلنی خدیویته نصب ایتمك ایستدیكنه دائر اولان روایتك صحت وعدم صحتی مجهول ایسه‌ده بونك صحتی تقدیرنده فعله كلامسی ایچون دخی انكلتره ایله مذاكرات ومخابرات ائتلافیه‌یه تشبث اولنمسی اسباب ضروریه‌دن وپارس سفیری اسعد پاشا حضرتلرینك حسیات واشعاراتی ایله بورادەكی ایلچینك اخباراتی بیننده بیان بیوریلان بینونته كلنجه یوقاریده فرانسزلرك حركاتی بحثنده بیان ایدیلان مطالعاتك بوكا دخی شمولی بدیهیاتدن ایسه‌ده دولتك محافظۀ

حقوقنده استناد واستعمال ایده‌جك وسائط اڭ زیاده كندی سفیرلری اولمق لازم كلوب اقتدار واهلیت وتمیزلری كافی اوله‌مدیغی حالده دولتجه نه درجه‌ده حركات مهارتكارانه التزام اولنسه تأمین مقصد حاصل اوله‌میه‌جغی بدیهیاتدن اولمسیله و بومسئله‌ده دخی مأموله موافق صورتده حركت ایتمیان سفرانك تبدیللرینه اهمیت مصلحت متحمل بولنمسیله تنسیب وتصویب بیورلدیغی حالده پارس سفارت سنیه‌سنك مقتدر بر واسطه‌یه تودیعی جهتی‌ده نظر مطالعه‌یه آلنمق لازم كلیر .

اولجه عرض اولنان تدابیر اربعه‌دن بشقه واردخاطر اوله‌جق تدبیرلرك دوشنلوب واولبابده بر مخطره قلمه آلنوب تقدیمنه مسارعت اولنمسی امر وفرمان همایون ملوكانه اقتضای عالیسندن بولندیغی دخی تذكرهٔ علیه‌لرینك جملهٔ محتویاتندندر .

هر زمانده وهر ایشده سلطنت سنیه ودولت علیه‌نك محافظهٔ منافعنه متعلق اولمق اوزره وارد اذهان اوله‌جق كافهٔ تدابیر واسباب ممكنه‌یی نظركاه دقایق اكتناه حضرت پادشاهی‌یه عرض ایتمك اعظم وظایف مأموریت اولمغله كمترلری دخی مصر مسئله‌سنك احوال حاضره‌سی حقنده تخطر ایده‌بیلدیكم تدابیر هر نه ایسه جمله‌سنی عریضهٔ سابقه‌ده تذكار وآنك مبتنی اولدیغی دلائلی دخی مجرد انفاذ ارادهٔ سنیه مقصدیله بوراده تفصیل ایلدم. بونلرك خارجنده ومحافظهٔ منفعت دولته كافی صورتده ذهن قاتر وقاصر كمترانه‌مه هیچ برصورت وارد اولمیور . مع مافیه شمدی آلنان تذكرهٔ خصوصیهٔ علیه‌لرنده بوكون حضور همایونده نائل شرف مثول اولان خارجیه ناظری پاشا حضرتلریله [۱] بعض مذاكرات جریان ایتمسیله همان بالاجتماع مذاكره اولنه‌رق عرض نتیجه اولنمسی مقتضای امر وفرمان حضرت پادشاهیدن بولندیغی اشعار بیورلمش وناظر مشار الیه حضرتلری دخی دمیندن باب عالی‌یه كله‌رك بوكون خواص وكلا حضراتیله بالاجتماع مذاكرهٔ مصلحت اولنمسی اراده بیورلدیغنی تبلیغ ایلش اولدیغندن اولوجهله اجتماع اولنه‌رق مذاكرهٔ جاریه‌نك مضبطه‌سی دردست تحریر اولدیغی حالده شمدی‌ده داخلیه ناظری پاشا حضرتلری [۲] باب عالیده بولنمدقلری جهتله مذاكره‌نك صالی كوننه تعلیقی اراده بیورلدیغنی حاوی بر تلغرافنامهٔ والالری آلنمغله بر موجب ارادهٔ سنیه یارینه تعلیق مذاكره ایله عودت ایدلمشدر افندم .

فی ۱۵ ربیع الاول سنه ۳۰۱ و فی ۲ كانون ثانی سنه ۹۹

امضا : سعید

[۱] باش وكیل اسبق عارفی پاشا .
[۲] سدر اسبق ادهم پاشا .

دیكر استعفانامه

[ص ١٥٤]

ذرهٔ موهوم الوجوددن اصغر وهیچ بر كونه ذكری اولمدیغی اظهر اولان بو عبد عاجز فرقنده شمس منیر كرم ونعم حضرت ظل اللهی لامع وخدمت كمترانه‌مه دوام حقنده ارادات سنیهٔ جناب تاجداری واقع اولمسی بر مقتضای وظیفهٔ ملتزمهٔ امتثالكاری او یوله وقف نفس عبودیت وخدمت صدارتك مشاغل ومتاعب بی‌پایانه عرض تسلیمیتی مستلزم اولمش ایسه‌ده جناب حق بحرمة نبیه وآله الامجاد اعداد ایام عمر وشوكت همایون حضرت پادشاهی‌یی مزداد بیورسون تتابع تعب وشغل ایله وجود عجز نمود كمترانه‌مده اثار دق وهزال وحنجره‌ده دخی كاه تنفس وكاه تصوته مانع بر داء عضال حاصل اولمسی تداوئ مدیده احتیاجی موجب اولدیغندن مرحمةً وعنایةً مأموریت عاجزانه‌مدن عفومه مساعدهٔ مكارمعادهٔ جناب شهریاری ارزان بیورلمسی تضرعنده بولندیغمك عتبهٔ سنیهٔ ملوكانه‌یه عرضنه معروفیت همت علیه‌لری رجاسیله ترقیم تذكرهٔ ثناوری‌یه ابتدار قلندی افندم .

فی ١٠ جمادی‌الاولی سنه ١٣٠١ و فی ٢ شباط سنه ٩٩

امضا : سعید

انجمن وكلا مضبطه‌سی

[ص ٨٨]

مصر مسئله‌سنه دائر انكلتره وفرانسه دولتلری بیننده جریان ایدن مكالمات حقنده دول معظمه نزدنده مقیم انكلتره سفراسنه ارسال وبر صورتی دخی باب عالی‌یه لاجل التبلیغ لورد دوفرینه ایصال ایدیلان تحریرات عمومیه‌نك صورتی لورد غرانویل تقریر شفاهی ایله موزوروس پاشایه تبلیغ ایتمش وآندن اوچ كون صكره یعنی شهر جاری فرنكینك یكرمی تاریخیله ینه لورد غرانویل تكلیفات واقعه‌سنك فرانسه حكومتی نامنه قبول اولندیغنی حاوی فرانسه خارجیه ناظرندن آلدیغی نوطه‌یی باتقریر شفاهی سفارت سنیه‌یه ویرمشدر . انكلتره دولتی مصرك امور

مالیه‌سی ایچون اولجه تکلیف ایتدیکی قونفرانسك اجتماعی زمانی کلدیکی افکارنده بولندیغنه وشهر حالك یکرمی سکزنجی جمعه ایرتسی کونی لوندره ده عقد اولنه‌جق بویله بر قونفرانسده حاضر بولنمق اوزره بر مرخص تعیین واعزام ایتمك نیتنده اولوب اولمدیغی حکومت سنیه‌دن سرعت ممکنه ایله بالتحقیق طرفنه اشعار اولنمسنه دائر لورد غرانویل طرفندن لورد دوفرینه کوندریلان تحریراتك بر صورتی مقام معلوماتده موزوروس پاشایه ویرلمکله دونکی کون آقشام اوزری نظارت خارجیه‌یه ورود ایلمشدر . کرك بونلر کرك کچنده مجلس وکلا قراری وبالاستیذان صادر اولان ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی موجبنجه الیوم مصرده خارجدن بر قوهٔ عسکریه‌یه لزوم وار ایسه بو وظیفه‌نك دولت علیه‌یه ترکی وحکومت سنیه‌نك مداخلهٔ منفردهسی ایستنلمز ایسه بر اشغال مشترك قبولی تکلیفنه دائر دول معظمه‌یه وقوع بولان تبلیغات اوزرینه آلنان جوابلر اشبو بازار کونی بعدالمجلس یکان یکان وکمال دقتله میانهٔ عاجزانه‌مزده مطالعه اولندی . اوراق مذکوره مندرجاتندن الك زیاده جالب مباحثه اولان مواد اوچ قسمه منقسم کوروندی . بونلرده اولا امر اشغالك تحدیدی ، ثانیاً انکلتره حکومتی بیك سکز یوز سکسان سکز سنه‌سی اوائلنده کندی عسکرینی جلب ایتمکی تعهد ایتمکله برابر یا اشغال عسکریسنك دوامی مدتنده ، یا حین تخلیه‌ده مصری بلچیقا حقنده جاری اولان قواعد اوزرینه بیطرف بر حاله وضع ایچون بر لایحه یاپوب سویش قنالنه متعلق دیکر بر لایحه ایله برابر دولت علیه‌یه وسائر دولتلره تبلیغ ایلکی فرانسه ایله وقوع بولان مکالماتی آره‌سنده درمیان ایلدیکندن نزجه بوکا نه دینلمك لازم کله‌جکنك ثالثاً قونفرانسه اشتراك وعدم اشتراکدن هانکیسی منفعتمزه موافق اوله‌جغنك تعیینی ماده‌لریدر . برده انکلتره خارجیه نظارتنك ۱۸ حزیران سنه ۸٤ تاریخیله لوندره سفارت سنیه‌سنه ویردیکی تقریر رسمی که خلاصه‌سنده انکلتره دولتی حکومت سنیه‌یه اعطا ایلدیکی تأميناتی تکراره حاضر بولندیغی کوستریلیور . بوندن نه درجه‌یه قدر استفاده اولنه‌بیله‌جکی دوشنلمك لازم کلمشدر. قونفرانسه اشتراك اولنوب اولنمامسی موضوع بحث ایدلمزدن اول انکلتره اشغال عسکریسی ایچون بو دفعه تمدید اولنان مدتدن واپلروده مصرك حال بیطرفی‌یه وضعنه متعلق تصوردن طولانی مطالعات قاصرهٔ بندکانه‌مزك عرض وایرادی متحتم عد اولنور : انکلتره دولتی کندی عسکرینه بدل دولت علیه‌نك مصره مداخلهٔ عسکریه‌سنی عنداللزوم قبول ایتسه، یاخود کچنده طرف

حکومت سنیه‌دن تکلیف اولنان اشغال مشترك وجوده کلمش اولسه‌یدی دها زیاده مناسب ومنفعتمزه موافق اوله‌جغی بدیهی ایسه‌ده بو تکلیف اوزرینه دولت مشار الیها جانبندن سکوت اولنمغله برابر یالکز ایتالیا دولتی قولاً بر حسن تلقی ابراز ایدرك فرانسه ، آوستریا ، روسیه ، وآلمانیا ، دولتلری طرفلرندن تکلیف مبحوث عنهك ترویج وتأییدینه متعلق بر معامله مشهود اولمدی . روسیه دولتی اشغالك تمدیدی ومراقبهٔ دولیه ایچون قونفرانس عقدی کندوسنجه دخی ملتزم وحتی بوخصوصلر کندی تشبث واخطارینه مبتنی اولدیغی بیان ایلمدی .. دولت علیه ایچون حال حاضرده یاپیله‌جق شی ایکی صورته منحصردر . بونك بری وضع اولنان اوچ سنه مدتی استکثار ایدوب پروتستو ایتمك دیکری ممکن اولدیغی قدر شو تمدیددن استفاده‌یه چالشمقدر . پروتستو طریقنه کیتمك تشبثات ممکنه‌دن استفاده امیدینك انقطاعی اوزرینه ایشی یالکز پروتستو ایله بتیرمك وبر نوع فعلاً مصالح مصریه‌دن قطع علاقه ایتمك اوله‌جغندن مناسب کورنمدی . تمدیددن استفاده بحثنه کلنجه انکلتره‌نك اشغال عسکریسی شمدی‌یه قدر هیچ بر حد ایله محدود وبر قید ایله مقید دکل ایکن بو دفعه تحت حدود وقیوده کیرمسی البته حال سابقه نسبةً دولت علیه ایچون فائده‌لیدر . لورد غرانویلك فرانسه خارجیه نظارتندن آلدیغی نوطه‌نك دولت علیه سفیرینه تبلیغ ایلدیکی صورتنده «انکلتره حکومتی بیك سکز یوز سکسان سکز سنه‌سی اوائلنده کندی عسکرینی جلب ایتمکی «تعهد ایدر شو شرطله‌که اولوقت دولتلر امر تخلیه مصرك حضور ومسالمتنه خلل کتیرلمکسزین اجرا اولنه‌بیله‌جکی افکارنده بولنمیدرلر» عباره‌سی مندرج اولوب بو جمله مدت محدوده‌نك انقضاسندن صکره تجدیده قابل اولمسی اعتباریله بزم ایچون ایی دکلسه‌ده دیکر طرفدن انکلتره دولتی مصرده شمدی‌یه قدر بر موقع منفرد احراز ایتمش وحتی مصرك انکلتره حمایه‌سنه آلنمسی یاخود بتون بتون انکلتره‌یه الحاق پولتیقه فرقه‌لری آره‌سنده علی الخصوص سرکاره کلمك تشبثاتنده بولنان محافظه کاران فرقه‌سی نزدنده علناً موقع بحثه قونلقده بولنمش ایکن بو دفعه امر اشغالك لدی الحاجه تجدیدی دولتلره عرض اولنمسی شرطی مصرك انکلتره نفوذینه اختصاصنی وحمایه والحاق فکرلرینی بر طرف ایده‌جك تعهداتدن بولنمسی حیثیتله شرط مذکور بیله شمدی‌یه قدر اولان حاله نسبةً اهون قالمغله دولت علیه‌جه علی قدر الامکان انکلتره وفرانسه آره‌سنده تقرر ایدن اوچ

سنه مدتك قصر وتقلیلنه صرف مساعی ایدلمسی واشاغیده ذکر اولنه‌جغی اوزره قونفرانسه حکومت سنیه طرفندن اشتراك اولنور ایسه بوجهتی یعنی اوچ سنه مدتك دها آشاغی‌یه ایندیرلمسی بزم طرفدن تکلیف اولنه‌رق کرك انکلتره وفرانسه کرك سائر دول معظمه‌نك استحصال موافقتلرینه چالیشلمسی موافق مصلحت اولور. مصرك ایلروده بلچیقا کبی حال بیطرفی‌یه وضعی تصورینه نقل مقال اولنلنجه بویله بر تصورك دولت علیه‌جه قطعا تجویز اولنمامسی وجوبی بدیهیدر. مع هذا شو تصور یالکز انکلتره وفرانسه خارجیه ناظرلری بیننده جریان ایدن مکالمه ومکاتبه داخلنده قالمشدر. بویله بر فکر ایلروده آنلر طرفندن موقع فعله قونمق ایستنیلور ایسه دولت علیه‌نك مخالفتی طبیعی اولدیغی کبی بوکا سائر دولتلرك نه نظرله باقه‌جقلری یعنی بو تکلیف حقنده اعتراض ایتمیه‌جکلری غیر محتمل بولنمش ایسه‌ده هرحالده تصور مذکورك آتیده موقع بحثه وضع اولنه‌بیلمسنی منع یولنده شمدیدن دخی تشبثاتده بولنلمسی لزومی ظاهر اولمغله بوراسی عریض وعمیق دوشونلدی. روش حال وافکاره باقلنجه مصرك بیطرف عدینی انکلتره وفرانسه‌نك یکدیکرینه بیان ایتملری ایلروده نه بو ایکی دولت طرفندن، نه‌ده سائر دولتلر جانبندن اورایه عسکر ادخال اولنمامسنك تحت امنیته وضعی مطالعه‌سنه بنا ایدیلیور. لورد غرانویل‌ده ١٧ حزیران سنه ٨٤ تاریخیله سفارت سنیه‌یه صورتی ویردیکی تحریرات عمومیه‌سنده آوروپا منافع مشترکه‌سی نقطهٔ نظرینه استناداً انکلتره حکومتنك معاهدات ایله فرمان همایونلر موجبنجه مصرك حائز اولدیغی حال وموقع دولی‌یه اصلا ایراث خلل ایتمیه‌جکنه وحضور وآسایش اعاده اولندقده مملکتی تخلیه ایلیه‌جکنه دائر بالدفعات وقوعبولان بیانات رسمیه‌سنی صراحةً تصدیق وتأییدده تردد ایتمیه‌جکنه فرانسه وانکلتره دولتلری امین اولدقلرندن قرار متخذه مراجعت ایلدکلری وانکلتره حکومتی عسکرینی مصردن چکدیکی کون انکلیز عسکری یرینه فرانسز عسکری اقامه ایدلمیه‌جکی فقره‌لرینی درج وتصریح ایتمشدر. ذاتاً دخی مصرك مختاریتی اقتضاسنجه دولت علیه طرفندن اورایه عائد معاهده‌یی امضا ایدن دولتلرله استشاره اولنمقسزین عسکر سوقی مجاز اولمیوب حتی کچن سنه قونفرانسده مصره عساکر عثمانیه ارسالنی دولتلر تکلیف ایلدکلری اثناده عسکرك مقدارینه ومدت اقامتنه دائر وضع حدود ایتمك تکلیفنده بولنملری بوندن منبعث اولمشدر. شمدی انکلتره وفرانسه وکرك دول

سائره‌نك مصری عسكرله مداخله نقطهٔ نظرنجه بی طرف عد ایتملری تصورنده بولنملری اساساً منفعت دولت علیه‌یه موافق كورینور وبونكله برابر حقوق حكمرانئ سلطنت سنیه‌نك وفرمان همایونلر احكامنك كما كان دوام ایلسی بزجه شرط اعظم اولمق لازم كلیر. شوقدركه حقوق دولت علیه‌نك محفوظیتی بولنده سالف البیان ١٧ حزیران سنه ٨٤ تاریخلی تحریراتده اولان صراحت مؤخراً فرانسه خارجیه ناظرینك لورد غرانویله ویردیكی تقریرده مسطور دكلدر. دولتین مشار الیهمانك اشبو قیودی تكرار دولت علیه‌یه بیان ایتملری فائدهٔ عظیمه‌یی موجب اوله‌جغی كبی مادامكه لورد غرانویل بو دفعه دخی دولت علیه انكلتره‌دن تكرار طلب تأمینات ایدر ایسه آنك اعطاسنده تردد اولنمیه‌جغنی باتقریر رسمی بیلدیریور اول باول ایستیه‌جكمز تأميناتك بو ماده حقنده اولمسی انكلتره دولتی نزدنده دخی شایان قبول عد اولنمق اقتضا ایدر. بناءً علیه لورد مشار الیهك تقریرینه موافق ارادهٔ سنیه بیورلدیغی حالده اویولده وتحریراً جواب ویرمسی آروجه موزوروس پاشایه اشعار اولنمسی تنسیب قلنمشدر. دیكر طرفدن قونفرانسه دولت علیه جانبندن اشتراك اولندیغی حالده مرخصمزك بو خصوصی قونفرانسده دخی درمیان ایتمسی وقیود مذكوره‌یی قونفرانسك مكالمه مضبطه‌سنه ادخال ایله دول معظمه‌نك جمله‌سنك تحت تصدیقلرینه آلمغه چالشمسی الزم كورنمشدر [١]. قونفرانسه داخل اولمق ویا خارجده قالمق ایچون دخی پك چوق مذاكرات جریان ایتدی. خاطرلره كلان صورتلرك برنجیسی مادامكه قونفرانس مسئلهٔ مالیه‌یه منحصر طوتیله‌یور بونك مأموریتی مصر ایشلرینك جمله‌سنه شامل اولمدقجه دولت علیه‌نك مشاركتده اعتذار یعنی كچنكی تكلیفی تكرار ایلسی ایسه‌ده اولكی تشبثك نتیجه‌سنه نظراً تكرار بو طریقه كیدلمكده فائدهٔ حقیقیه كوریله‌مدی. ایكنجی صورت لورد غرانویل قونفرانسك اوكمزده‌كی جمعه ایرتسی كونی اجتماع ایده‌جكنی بیلدیرمكده اولوب حالبوكه اولجه بونك یا استانبولده یاخود لوندره‌ده اجتماع ایلسنی تكلیف ایتمش وبزم طرفدن دخی اكر قونفرانسك وظیفه‌سی مصالح مصریه‌نك كافه‌سنه شامل اولمق اساسی انكلتره‌جه قبول اولنور ایسه درسعادتده انعقاد ایلسی طبیعی بولندیغی یولنده جواب ویرلمش اولمسنه نظراً ینه اولكی

[١] قونفرانسك انعقادنده سفیرمز باب عالیدن آلدیغی تعلیماته بناءً بو صورتی بیان ایتمش ومرخصلرك كافه‌سی طرفندن دولت علیه‌نك محفوظیت حقوق حكمرانیسی بالتصدیق قونفرانسك پروتوقوللرینه قید اولنمشدر.

جوابك تکراری ایسه‌ده تکلیفمزك ترویج اولنمسی دولتلرك معاونتنه متوقف اوله‌رق حالبوکه تشبثات ومکاتبات واقعه بو مقصدك استحصالنی تأمین ایلمامش اولمسیله تکرار بو طریقه مراجعتدن نتیجهٔ مفیده حصولی مستبعددر . اوچنجی طریق اول امرده انکلتره‌نك بو تکلیفی اوزرینه سائر دولتلرك نه دیه‌جکلری یعنی یوم مقررده ولوندره‌ده قونفرانسه اجابت ایدوب ایتمیه‌جکلری آکلاشیلوب اجابتلری تقدیرنده طرف دولت علیه‌دن دخی اثر تلقی ابرازیله قونفرانسه کیر-دیکمزده ولوکه مذاکره‌نك امور مالیه‌یه انحصاری انکلتره وفرانسه طرفندن ویاخود دولتلرك جمله‌سی جانبندن التزام اولنسون بزم طرفدن محافظهٔ حقوق واستحصال مقصد ایچون هرنوع مباحثات ومدافعات وتشبثات اجرا قلنمسی شقیدر . انکلتره اوکمزده‌کی جمعه ایرتسی کونی قونفرانسی انعقاده حاضر کوسترمسی اولبابده هیچ بر طرفدن اعتراضه محل براغلمامسی فکرینه مبنی اولمق احتمالی وارد در یوم مذکورك مرورندن مقدم سائر دولتلرك افکارینی آکلامق ایسه بزجه لابد بولندیغندن موزوروس پاشانك تلغرافنك آلنمسی وسفارت باش ترجمانی جانبندن دون اقشام اوزری خارجیه نظارتنه اولبابده اخطار وقوع بولمسی عقبنده دولتلرك شو دعوت اوزرینه اولان نظریاتی، همان بالاطراف تفحص اولنه‌رق کمال سرعتله بورایه بیلدیرلمسی حقنده سفارت سنیه‌لره تلغرافله ارسال وصایا قلنمش ایدی. اولجه ترجمه‌سی عرض اولنان پترسبورغ سفارت سنیه‌سنك تلغرافندن مراقبهٔ مالیهٔ دولیه تأسیسی ایچون قونفرانس فکرینه هرکسدن زیاده روسیه دولتی معاونت ایتدیکی روسیه خارجیه ناظری طرفندن سفارت سنیه‌یه بیلدیرلدیکی آکلاشلمش وبو کون دخی آوستریا سفیری قونفرانسك طرف دولت علیه‌دن قبولی مناسب وفائده‌یی موجب اوله‌جغی حقنده دولت متبوعه‌سی خارجیه نظا-رتندن تلغراف الدیغی باش ترجمان واسطه‌سیله اخبار ایلمش وفرانسه حکومتی مراقبه‌یه اشتراك ایچون قونفرانسك عقدینی ترویج ایله بوکا طرف دولت علیه‌دن دخی مشارکت اولنمسنی وبرکره قونفرانسه کیرلدکدن صکره ایش مسئلهٔ مالیه‌یه منحصر طوتلق انکلتره طرفندن التزام اولنسه بیله طرف دولت علیه‌دن محافظهٔ حقوقه تعلقی اولان مسائلك جمله‌سی درپیش ایدلمسنی توصیه ایتمکده بولنمش اولدیغندن دعوت مذکوره‌یه اجابت ایدوب ایتمیه‌جکی حقنده هنوز قرارلرینی آکلامدیغمز دولتلر آلمانیا وایتالیایه منحصر قالمشدر . معمافیه دون اقشام سفرای سلطنت سنیه‌یه

ارسال اولنان تلغرافلرك جملهسنك جوابلری آلندقده شاید جمعه ایرتسی کونی ویا آندن صکره قونفرانسه دولتلرك دخوله موافقت ایتدکلری آکلاشیلور ایسه اوحالده خارجده قالمامق وغیابمزده بر قرار اتخاذ ایتدیرلمامك اوزره بوکا دخول ایله فقط بالاده شرح وبیان اولندیغی وجهله حفظ حقوق ایچون مدافعات وتبیینات لازمه دولت علیه مرخصی طرفندن اجرا ومقصد ومنفعتمزه موافق اولان قیودك تعهدات دولیهیه ربطنه سعی اوفی ایدلمسی خیرلی اولهجنی تذکر اولنمش ایسهده مسئلهنك اهمیتی حسبیله سانح اولهجق ارادات حکمت آیات حضرت پادشاهی متمم نواقص مطالعات اولهجنی بدیهی اولمغله قاطبهٔ احوالده امر وفرمان حضرت ولی الامر افندمزکدر .

قونفرانسه دعوته دائر اولان تلغرافنامه ایله خارجیه نظارتنك تذکرهسی وانکلتره وفرانسه بیننده واقع اولان مکالمات اوزرینه موسیو وادینغتون طرفندن لورد غرانویله یازلمش اولان نوطهنك صورتی لفاً تقدیم قلنمش ودیکر اوراقك ترجمهلری اولجه معروض حضورعالی اولدیغندن دیکر نسخهلرینك تقدیمنه حاجت کوریلهمامش اولغله اولبابده فی ۲۷ شعبان سنه ۱۳۰۱ وفی ۱ حزیران سنه ۳۰۰

مجلس وکلا مضبطهٔ معروضهسی صورتیدر

۱٤ ذی الحجه سنه ۳۰۱ و ۲۲ ایلول سنه ۳۰۰ تاریخیله مورخ تذکرهٔ خصوصیهٔ علیهده پورت سعیدده بولنان بحریه مأموری طرفندن کشیده اولنوب بحریه نظارتندن با تذکرهٔ خصوصیه تقدیم اولنمسیله منظور عالی بیورلمش وبرصورتی لفاً ارسال قلنمش اولان تلغرافده انکلیزلرك مصر منلاسنی قالدیرهرق یرینه هندلو سانح نامنده بر آدمی نصب ایتمك افکارنده بولندقلری محرر اولهرق بو روایت جالب نظر دقت اولدیغنه وچونکه بر مدتدنبرو مسئلهٔ مصریه حقنده اختیار سکوت اولنمسی انکلیزلرك جرأتلرینی تزیید ایله بویله جانب مناقب خلافت کبرادن اجرای احکام شرعیهیه مأمور اولان برحاکم منصوبك بیله قالدیرلمسی کبی دیانةً ومصلحةً قطعاً رهین جواز اولمیان بر حاله قدر انکلیزلری مداخلهیه سربست براقمش ایدوکنه مبنی کرك بو خصوصده وکرك مصره تعلق ایدن سائر موادده باب عالیجه نه تدبیر اتخاذ اولنمق مقتضی ایسه بو کونکی مجلس عاجزانهمزده بالمذاکره قرارلشدیریلهرق

خاکپای عالئ ملوکانه‌یه با مضبطه عرضی مقتضای امر وفرمان همایون حضرت خلافتپناهیدن اولدیغی بیان قلنمشدر .

امتثالاً للامر العالی مسئلهٔ مصریه‌نك هر جهتی حقنده بو کونکی مجلس عاجزانه‌مزده تعاطئ افکار قلندی . مسئلهٔ مذکوره‌نك کلیاتنه کیرلمزدن اول نیابت خصوصی عرض وبیان اولنور . مصر قاضیلری بوندن اون ایکی سنه اوله کلنجه‌یه قدر دارالخلافة العلیه‌دن تعیین وارسال اولنور ایکن متوفی محمود ندیم پاشانك صدارتی وحسن فهمی افندی مشیختی زماننده اصول دکیشوب مصر قضاسی بوراده امر اعتباری اوله‌رق ینه موالیدن برینه کمافی الاول بر سنه مدتله احاله اولنمق ونفقط اول ذات قاهره‌یه کیتمیوب اوراده خدمت قضا بالنیابه آخری طرفندن شرط توقیت تحتنده اولمیه‌رق ایفا اولنوب هر نه وقت عزلی ایستنیلور ایسه او وقت عزل اولنمق وبوراده بر سنه مدتله مصر قاضیسی اولنلره سنه‌ده مصردن اوچ بیك آلتون واوراده بالفعل ایفای خدمت ایلیانه محکمه حاصلاتندن شهری ایکی یوز آلتون ویرلمك قاعده‌سی اتخاذ اولونمش واولوقتدنبری نیابتده بولنان ذات حالا مأموریتنده دوام ایدوب عزلی ایستنلمامشدر . شمدی انکلتره طرفندن هندلی بر آدمك مصر قاضیلکنه تعیین ایتدیریله‌جکی روایتنه کلنجه طرف خدیویتدن بر کونه اشعار وقوعبولمامسنه نظراً بونك راویسی اولان پورت سعید کمرك مأمورینك اخباری صحیح اولوب اولمدیغی وصحیح دکلسه مأمور مومی الیهك بویله بر خبری نه مقصده مبنی اختیار ایلدیکی تدقیقه محتاج وروایت مذکوره‌نك صحتی اعتباریله دولتجه اتخاذ اولنمسی لازم کلان معامله بالطبع نتیجهٔ تحقیقاته معلق کورینور . تحقیقات ایچون ایکی طریق اولوب بری بویله بر روایتك وقوعندن بحثله طوغری اولوب اولمدیغی رسماً خدیودن استعلام ودیکری وسایط غیر رسمیه ایله تفحصه اهتمام ایلمکدر . بو ماده‌ده خدیویتله مخابره اختیار اولنسه استعلام طرزنده اولمق لازم کلیر ایسه‌ده مادهٔ استعلامك ضمننده روایت واقعه‌نك صحت ویا عدم صحته حملی ذهابی موجود اولوب امر قضانك طرف خلافت سنیه‌دن تقلیدی لابد ایکن خدیو جانبندن قاضی نصبی کبی بر امر ممتنعك صحتی نظر احتماله طوتمق ایسه غیر جائز وطرف مخالفه بر تصور غیر ممکنك امکانی القا دیمك بولندیغندن بو استعلامده محذور کورنمشدر بنابرین خصوص مذکورك اول امرده وسایط غیر رسمیه ایله تحقیقیله اویله بر تصور باطلك وجودینه دلالت ایده‌بیله‌جك

بر حال آكلاشيلير ايسه منعی مناسب عد اولنمشدر . مصر مسئله‌سنك كليا تنه كلنديكده بو مسئله‌نك حلی انكليز عسكرينك مصردن چيقمسيله حاصل اوله‌جغی جهتله ايشك بدايتندن برو هيئتجه بو امر مهم بر آن نظر اعتنادن دور طوتلديغی يعنی مصرك انكليز عسكرندن بر آن اول تخليه‌سنی كورمك ايچون دائرهٔ امكان داخلنده نه نوع اسباب ووسائط وار ايسه جمله‌سی صرف واستعمال قلنديغی عند حقايق پيرای عاليده عرض وتفصيلدن مستغنيدر. مصری مداخلهٔ اجنبيهٔ عسكريه تحتندن چيقارمق مقصدينك استحصالی بالطبع اوچ واسطه‌دن برينه محتاج اولوب برنجيسی واك طبيعيسی قاعدهٔ حقوقيه‌يه وحكم معاهده‌يه توافق ايتميان اويله برحال قارشوسنده قوهٔ ماديه ايله استحصال حق ايتمك ايسه‌ده بو جهت انكلتره ايله محاربه‌يی كوزه كسديرمكدر . بونك ايسه قابل انسلاك بر طريق اولمديغی بحث وتذكاردن بيله وارسته بولنمغله تحت امكانده اولان اسباب حصراً وقصراً ايكی اساسدن عبارت قالمشدی . بريسی مسئله‌نك ايكی دولت بيننده طوغريدن طوغری‌يه مكاتبات ومكالمات ايله نتيجهٔ مطلوبه‌يه ايصالی، ديكری دول معظمه‌نك انكلتره خلافنه ودولت عليه لهنه استحصال نفوذ ومظاهرتلرينه چاليشلمسيدر . بياندن مستغنی اولديغی اوزره حادثه‌نك بدايتندنبرو احوال وافكار دوليه‌نك تحولات واستعداداتنه نصب نظر اولنه‌رق فرصت الويردكجه درجه درجه هم برنجی هم ايكنجی اساس محافظه ايدلمش واو يوللرده بی حد واحصا تشبثات ومكاتبات وقوعه كلمشدر . چونكه انكلتره‌نك مصرده قوهٔ عسكريه ايله احداث مداخله ايتمك كبی برطريقه كيتمسنك عدم مشروعيتی وبو حالك حق حكمرانیٔ دولت عليه‌يه مخالفتی قضايای بديهيه‌دن اولمسيله بويله برحاله قارشو كلمك ايچون دولت متعديه ايله اويوشمقدن ديكر دولتلر وساطتيله آنی دائرهٔ مشروعيته ارجاع ايتمك البته دها ارزو اولنه‌جق وحيثيت حكومته دها زياده الويره‌جك برشی اولمسيله دولت عليه‌جه دخی مبادیٔ مسئله شو نظريات مقتضياتنه كوره اداره اولنمش ايسه‌ده دولتلرك مواعدی مرتبهٔ فعلياته كلمامك سببيله ايكی دولت بيننده تسويهٔ مصلحت شقنك اختياری ضروری كورنمش وبونده دخی ايكی نوع حركت اوله‌رق بری محافظهٔ حقوق يولنده وقوع بولان مكاتبه ومكالمه‌لرده بزم طرفدن تأثرات شديده اظهاری، ديكری نقطهٔ ائتلافه وصول ايچون معاملات معتدله اختياری اولمغله كرك مؤثر كرك معتدل تشبثات ومكاتباتك جمله‌سی اجرا اولنمشدر . نقط دولت مشارالبهانك تزييد رعونتی ورأس ادارده بولنان

موسيو غلادستونك مسلكنه معارض ومصر ايچون فكر واملری دولت عليه منفعتنه دها زياده مخالف اولان فرقه‌لرك عليهمزده تهييج افكاريله حصول منوياتنی موجب احواله سبب ويرلمامسی دخی شو تشبثات آره‌سنده الك زياده كوزه‌ديله‌جك بردقيقه اولمغله بوراسی پيش نظر احتياطدن اوزاق طوتلمامشدر كه بونك مادةً پك چوق فائده‌سی مشاهده اولنمشدر. معلوم عالی اولديغی اوزره انكلتره دولتی اوائلده مصرجه مداخلهٔ عسكريه‌سنی دولت عليه‌نك بو وظيفه‌يی استعمال ايتمامسنه بنا ومصرده اسايشك تأسيسی مسئوليتی كنديسنه انتقال ايلديكندن اوراجه حصول امنيته قدر سربستیٔ حركتی لزومنی كرك دولت عليه‌يه كرك دول سائره‌يه انبا ايتمكله هم شو استنادی زائل، همده انكليز عسكرينك مصری سرعتله ترك ايتمسی امنيه‌سی حاصل اولمق اوزره اوراجه حالا مداخلهٔ عسكريه‌يه احتياج وار ايسه بو وظيفه‌يی دولت عليه ايفايه حاضر اولديغی بيان اولنمشكن دولت مشار اليها ايفای مأموريتدن مقدم عسكرينی مصردن چكمك واوراتی عساكر عثمانيه‌يه ترك ايتمك حيثيتنه طوقنه‌جغنی بيان وباب عالينك تكليفنی حقنده شدتله مخالفت ايلدی. كرچه انكلتره‌نك شوصورت حركتی كندی منفعتی مقتضاسنجه طبيعی ايسه‌ده دولت متبوعه‌نك غايت مشروع ومداخله‌سنی عدم قبول ايچون قوللانيلان معذرتی مادةً امحايه كافی اولان تكليفنی سائر دولتلرك قبول وترويج ايلمری لازم كلير ايكن آنلر دخی انكلتره‌نك اخطاری امر صواب اولديغنی رسماً وصراحةً بيان ايتملری دولت عليه‌يی موقع مشكله قويمش ايدی. شو تشبثك عقبنده ايسه موضوع بحث اولان اسايشك عودت ايتديكنه ومصالح مصريه‌نك يولنه كيرديكنه دولتلر طرفندن حكم اولنديغی كبی آرتق انكليز عسكرينك مصرده بقاسنه محل قالمامق وهر برينك قوهٔ عسكريه‌سی زمان واحدده چكلمك ايچون طرف دولت عليه‌دن بر اشغال مشترك دولی صورتی تكليف وبوكا ايتاليا كبی درجهٔ ثانيه‌ده واسپانيا مثللو آوروپا مسائلنده بيطرف حالده بولنان حكومتلرك مشاركتی بيله قبول اولنه‌جغی بيان ايله دولت عليه‌نك بو خصوصده درجهٔ نيت خالصه‌سی دول معظمه‌نك انظار نصفت ودقتنه عرض اولنمشكن اويله بر تكليف خالصانه دخی انكلتره ايله سائر دولتلر جانبندن نظر اعتنايه آلنمامشدر. شو احوال مشكله آره‌سنده انكلتره ايله تشديد اختلافه بدل حصول ائتلافه سعی ايتمك منفعت دولت ايچون امر ضروری وطبيعی حكمنه كيرمكله دولت عليه‌نك مسلك حركتی بو صورته توفيق اولنمسی اوزرينه دولت

مشار الیهانك لسان وافكارنده كلی اعتدال حاصل اوله‌رق حتی بوندن یكرمی سكز
كون اول كه شهر اغستوس فرنكینك یكرمی سكزینه مصادفدر او تاریخله مورخاً
انكلتره امور اجنبیه نظارتندن جواباً لوندره سفارت سنیه‌سنه ویریلان وترجمه‌سی
١٦ ذی‌القعده سنه ٣٠١ تاریخلی مضبطهٔ عاجزانه‌مزله عرض حضور عالی قلنان
تقریر رسمیده «انكلتره دولتی خطهٔ مصریه‌نك الی غیر النهایه اشغالی علیهنه جانب
باب عالیدن درمیان اولنان اعتراضاتی پك حقلی كورر وبو اعتراضاته كاملاً اشتراك
ایدر والیوم محمول دوش تحملی اولان بار مسئولیتدن تعهدات واقعه‌سنك مساعده
ایلدیكی الك قریب بر زمانده قورتلق ارزوسنده‌در . انكلتره حكومتی حكومت
سنیه‌نك تأمینات مذكوره‌یی بویله بر پولتیقه‌یه قارشو كوستریلان مخالفت قویه‌یه
وشمدیكی اشغال عسكرینك صورت غیر محدوده‌ده ویا الی غیر النهایه تمدیدینی
ترویجاً بر چوق مختلف محللردن وقوع بولان اخطاراته باقیه‌رق مصری ممكن
مرتبه قریب بر مدت ظرفنده تخلیه خصوصنده دائما محافظه واظهار ایلدیكمز
ارزوی خالصانه‌دن منبعث تأمینات مقامنده قبول ایلمكده تجویز قصور بیوره‌
میه‌جغی ظننده‌یز» عباره‌لری مسطور [١] وكچنده لوندره‌ده انعقاد ایدن
قونفرانسك مأموریتی صرف امورمالیهٔ مصریه‌یه منحصر طوتلسی التزام اولنمشكن
اعطا ایدیلان تعلیمات واكا بناءً سفیر دولت علیه جانبندن وقوع بولان تشبثات
نتیجه‌سنده مصرك مسائل پولیتیقیه‌سنجه دولت علیه‌نك تمامیت حقوقی انكلتره
طرفندن نه صورتله تسلیم وتصدیق وبو مادهٔ مهمه اووسیله ایله دول سائره
مرخصلری جانبندن دخی امضا وتوثیق اولندیغی مكالمه مضبطه‌لرنده مذكوردر .
قونفرانس برمدت دها دوام ایتمش اولسه انكلیزلرك مداخلهٔ منحصره‌سی مصردن
بر آن اول زائل اوله‌جغی شو مقدمات دلالتیله قرین جزم واطمئنان ایكن دول
سائره‌نك كندی تبعه‌لری تحویلاتی منافعنی محافظه مقصدندن منبعث اولان تكالیف
معلومه‌لری مصر مسئله‌سنده انكلتره‌نك عنان اختیارینی اطلاق وحقوق حكمرانیٔ
دولت علیه‌یه عائد اولان شرائط ودقایقك ضمان جدید دولی تحتنه كیرمسنی تعویق
ایلدی . شوقدركه دولت علیه‌نك حركات معتدلانه‌سی انكلتره طرفندن قونفرانسده
دول معظمه‌نك هربری حقنده اختیار ایدیلان وقونفرانسك دفعةً فسخنی ایجاب

[١] تقریرده اولان بو جمله‌یی بالذات موسیو غلادستون تسوید وعلاوه ایلدیكنی
موسوروس پاشا تحقیق واشعار ایتمشدر .

ایلیان معاملات عنفیه‌دن مصون قالمەسنی استلزام ایتمش وبناءً علیه اسباب ائتلافیه الدن چیقمامشدر . مسئلهٔ مصریه‌نك هرجهتنجه باب عالیجه اتخاذی لازم اولان تدابیرك بو كونكی مجلس عاجزانه‌مزده تصور وعرضی جملهٔ ارادات سنیه‌دن اولدیغندن وتحویلات اجنبیهٔ مصریه رأس المالرینك موقتاً تعطیلی مسئله‌سندن طولایی دول معلومه ایله انكلتره اره‌سنده بو آره‌لق تحدث ایدن اختلافك دخی بو مسئله‌یه تعلق بولندیغندن تفصیلاتی وددرست اولان تدقیقاتی آیروجه عرض اولنمق اوزره بر جهتی شمدیدن متحتم الایراددر واو دخی دول مشار الیهمك بو خصوصدن طولایی اجرا ایلدكلری پروتستویه دولت علیه دخی اشتراك ایتمسنی طلب ایلمكده اولملریدر . حالبوكه بو رأس المالرك تعطیل موقتی مصارف ضروریهٔ مصریه‌ده كوریلان آچیغك قپادلمسی مقصدیله اختیار اولنمش ومصرك دولت علیه‌یه ویردیكی ویركو ایسه بو آچیق داخلنده بولنمشدر . تبعهٔ عثمانیه‌دن سندات مصریه حامللری اولمدیغی واوجه دولتلرك دولت علیه‌یه مراجعت ایتمكسزین عقد ایتدكلری تصفیهٔ دیون قانونه رضا بولنمدیغی واجنبیلرله فاحش شرائطله منعقد اقراضاتك رأس المال وفائضلرینی مرتبهٔ اعتداله تنزیل ایتمك قاعده‌سنی دولت علیه رضای طرفین ایله كندیسنده دخی اجرا ایدرك بونك ایچون برلین مجلس مكالمه‌سی مضابطنك تهیئه ایتمش اولدیغی مختلط قومیسیونك تهلكه‌سی برطرف ایلدیكی حالده شمدی ادارهٔ محلیه‌نك ضرورت مالیه‌سندن نشأتله موازنهٔ مالیه‌سنی استغراق وحتی دولت متبوعه‌یه ویره‌جكی ویركونك ایفاسنی بیله اخلال ایدن سندات مصریه رأس المالری مخصصاتنك تعطیل تأدیاتنی قبول ایتمیوب پروتستویه اشتراك ایلمسی ماده‌سی دول سائره طرفندن مصرك متبوعی اولان دولت علیه‌یه بیان اولنمسی نصل شایان دقت ایسه ویركونك تأخری حالنده حكومت سنیه‌نك تحویلات اصحابی كبی مصرده اولان مختلط محاكمه مراجعت ایده‌بیله‌جكی مقام تدبیرده اخطار ایدلمكله بو دخی اودرجه شایان نظردر وشودلائل واسباب اقتضاسنجه سائر دولتلرك نفوذ ومظاهرتندن استفاده امكانی قابل تسلیم كورنمامكده‌در . چونكه دول سائره انكلتره علیهنه ودولت علیه لهنه مسئلهٔ مصریه ایچون فعلاً معاونت كوسترسه‌لر بویله بر مظاهرت اوزرینه انكلتره‌نك غروری منكسر اولوب حكومت سنیه‌نك انكلتره‌یه قارشو تأثیر اقتداری حیز فعله كله‌جكی بدیهی ایسه‌ده نه چاره‌كه دول سائره مرخصلری قونفرانسده انكلتره‌نك مظهر شدتی اولدقلری وتبعه‌لری مطالبنك

رأس المالى موقتاً تعطيل قالنديغى حالده بيله دول مشار اليهم محافظهٔ صلحى التزام ومسائل دوليه‌يى حربه بدل وسائط مصلحه ايله تسويه قاعده‌سنه اهتمام ايتمكده اولدقلرى كرك بورادهكى سفيرلرك وكرك ممالك اجنبيه‌دهكى سفراى سلطنت سنيه‌نك افادات وتبليغاتندن آكلاشلمقده‌در . حتى دولتلر تعطيل تأديات حقنده ايتدكلرى پروتستونك ايلروسنده فعلاً برتشبثده بولنميه‌جقلرينى دخى شمديدن بيان ايلرليه شو حاللر دول مشار اليهمك مسئلهٔ مصريه‌ده معاونتلرندن استفاده اميدينى اضعاف ايتمكده‌در . كچنده آلمانيا ، آوستريا وروسيه ايمپراطورلرينك ملاقاتنده مصره طرف دولت عليه‌دن مداخله وقوعى احوال مصريه‌يى تعديل واصلاح ايده‌جكنه دائر بر مذاكره جريان ايلديكى شايع اولمسى وبونك صحتى حالنده حكومت سنيه‌جه منفعت واهميت عظيمه‌سى مسلم بولنمسى جهتله استكناه حاله دقت اولنمسى نظارت خارجيه‌دن سفارت سنيه‌لره توصيه اولنمشدى ؛ جواباً پترسبورغ سفارت سنيه‌سندن كاوب نظارت مشار اليهانك بوكونكى تذكره‌سيله كوندريلن ومجلس عاجزانه‌مزده كوريلان تلغرافك ترجمه‌سنه نظر اولندقده روسيه امور اجنبيه ناظرى دولت متبوعه‌سى انكلتره يرينه حكومت سنيه‌نك حركات واجرا آتنى كورمكدن ممنون اوله‌جغنى كتم ايتمامكله برابر دول سائره‌نك بو فكره نه درجه‌يه قدر اشتراك ايلدكلرينى بيلمديكنى بيان وروسيه دولتنك مصر ايشنده فعلاً اعمال نفوذ ايتميه‌جكنى تلميح ايتمش ومع مافيه « كندى ظننه كوره باب عالى دخى ايشه مداخله‌يه تشبثدن اول انكلتره جنرالنك سودانده‌كى مأموريتندن حاصل اوله‌جق نتيجه‌يه انتظار ايتمك دها مناسب اوله‌جغى اعتقادنده اولمليدر بو حالده انكلتره دولتى لوندره قونفرانسندن صكره بر شى ياپمغه اختلاس وقت ايده‌مديكنى معرض اعتذارده بيان ايده‌مز » فقره‌لرينى دخى علاوه ايله انكلتره‌يه بزه قارشو وسيلهٔ معذرت اوله‌جق اسباب كوسترلمامسنى توصيه ايلمش وترجمه وتذكره لفاً تقديم قلنمشدر . بوكونكى مجلسده دها نه كبى تدبير اتخاذى موافق منفعت دولت اوله‌جغى حقنده مداولهٔ افكار وتعميق اذهان ايدلدكده مادامكه مصر ايشى حقنده قابل سلوك اولان طريقلرك برىكه مصره خارجدن مداخلهٔ عسكريه‌يه لزوم وار ايسه صاحب ملك اولان دولت عليه‌يه براقلمسيدر كرات ايله تكليف اولنمشيكن انكلتره قبول ايتمامش ، ديكر صورت كه مداخلهٔ عسكريه‌يى انكلتره‌يه حصر ايتمامك ايچون اشغال مشترك اجراسيدر بو دخى اخطار اولنديغى حالده نه انكلتره نه‌ده سائر دولتلر جانبندن ترويج اولنمامشدر .

اوچنجی صورت که دول معظمه‌نك انكلتره‌یه اجرای نفوذ وبزه معاونت ایلملری اولوب بدایت مسئله‌دنبرو لوازم استعانه‌یه دوام اولنمش ایسه‌ده دول مشار الیهم هر بر مراجعتده انكلتره‌یی تضییق ایده‌میه‌جكلرینی بیلدیرمشلردر . بوحاللر اقتضاسنجه انكلتره‌نك تأميناتنه قناعت وآنی سند اتخاذ ایدرك تأمينات مذكوره‌دن استفاده‌یه مداومت امر ضروری کورنمكله دها بشقه بر تشبثه محل اولمدیغنه دائر ١٦ ذی‌القعده سنه ٣٠١ تاریخلو مضبطهٔ عاجزانه‌مزده مندرج اولان قرارك تبدیلی مستلزم احوال اولمدیغنده اتحاد افكار حاصل اولمشدر . برده مضبطهٔ مذكوره ایله عرض اولنديغی اوزره انكلتره دولتی زیلع داخل اولمق اوزره زیلعه قدر ممتد اولان ساحله طرف دولت علیه‌دن وضع ید اولنمسی لازم كله‌جكنی وسریعاً تدابیر لازمه اتخاذ اولنمز ایسه بو تدابیر انكلتره طرفندن اجراقلنه جغنی بیان ایتمكله برابر هر نه قدر بو مسئله‌نك مسائل سائره‌یه نسبتله اهمیتی وكلای سلطنت سنیه نظرنده ایكنجی درجه‌ده كوریله بیلیر ایسه‌ده بو مثللو ایشلرك قرارسز بر حالده براغلمسندن كرك منافع سلطنت سنیه‌جه كرك انكلتره‌نك اجراآتنجه حاصل اوله‌جق محاذیر باب عالی نزدنده ظاهر اولمق لازم كلیر » فقره‌لری دخی دولت مشار الیها خارجیه نظارتنك سالف البیان تقریر رسمیسنده مندرج بولنمسنه نظراً اشبو تكلیف نظر مطالعه‌یه آلنمز ایسه اورالرینك انكلتره دولتی طرفندن اشغالنه سبب اوله‌جغی ملحوظ بولندیغندن بوكا محل قالمامق اوزره مضبطهٔ مذكوره‌ده استیذان قلنديغی وجهله قوهٔ كافیه سوقیله بحر احمر لیمانلرینك تحت اداره‌یه آلنمسی تكرار تذكر اولنمش وبحریه نظارتی مصرك دولت علیه جانبندن اشغالنه اشتراك قبول اولنديغی حالده بحر احمر سواحلنك اشغال اولنمسی وطوپخانه مشیریتی دخی سواحل مذكوره‌یه بر مقدار ژاندارمه ارسالیله ادارهٔ ملكیه‌لرینك اله آلنمسی وقوهٔ نظامیه سوقنه احتیاج كورینور ایسه بشقه دوشنلمسی حقنده مضبطهٔ سالفه‌ده مندرج رأیلرینی تأكید ایلمش اولمسیله مذاكرات معروضه‌یه نظراً ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی نه وجهله شرفتعلق بیوریلور ایسه ایفای مقتضاسنه ابتدار قلنمسی بابنده وهر حالده امر وفرمان حضرت ولی الامر افندمزكدر .

فی ١٥ ذی الحجه سنه ٣٠١ فی ٢٣ ایلول سنه ٣٠٠

مجلس وكلا مضبطه‌سى

[ص ٨٩]

مسئلهٔ مصريه‌نك بين الدولتين مذاكره‌سى ضمننده طرف دولت عليه‌دن لوندره‌يه بر سفير مخصوص ارسالنه لورد غرانويل طرفندن موافقت اولنديغى انكلتره مصلحتكذارينك طرف صدارته كلان مكتوبنده محرر اولمسيله اشبو سفارت موقته كيفيتى ايله مذاكرات مطلوبه‌نك لورد مشار اليه طرفندن سؤال اولنمش اولان اساسلرى بر موجب استيذان همان مجلس وكلاجه مذاكره اولنه‌رق عتبهٔ سنيهٔ ملوكانه‌يه عرض اولنمسنه ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهى متعلق بيورلديغى حاوى بوكونكى تاريخله مورخ تذكرهٔ خصوصيه ميانهٔ عاجزانه‌مزده مطالعه ومصلحتكذارك مكتوبى كوريله‌رك مصلحت مذاكره اولندى . مسئلهٔ مذكوره‌نك ايكى دولت بيننده بر صورت تسويهٔ مرضيه‌يه ربطى حكومت سنيه‌نك مقتضاى منفعتى اولوب بونك حصولى ضمننده لوندره‌يه بو اثناده بر سفير مخصوص ارسالى تصورى نفس الامره وقاعدهٔ حكمته مطابق اوله‌جغنده اتحاد افكار حاصل اولمش ومكتوب مذكوره نظراً انكلتره دولتى لوندره سفيرى موزوروز پاشا حقنده بيان حرمت ودولت متبوعه‌سى منافعنى التزام ايلديكنه شهادت ايتمكله برابر ذات شوكتسمات حضرت تاجدارى‌يه منسوبيت قريبه‌سى اولان بر سفير مخصوصك ارسالنى نظر ممنونيتله تلقى ايليه‌جكى آكلاشيلوب بويولده‌كى تصور عالى اوزرينه ايديلان تشبثك شو مقدمهٔ مفيده‌يى حاصل ايتسى اثر موفقيت سنيهٔ حضرت پادشاهى بولنمشدر . بناءً عليه سفارت مخصوصه‌نك ارسالى لزومى تصديق اولنمغله برابر انكلتره دولتى مصرجه اولان تصميماتنى قريباً دولتلره تبليغ ايده‌جكى وبعده پارلمنتويه‌ده اعطاى معلومات ايليه‌جكى دولت مشار اليها طرفندن لحنده هيئت مبعوثانده بيان اولنمسنه بناءً سفيرمزك اشبو معاملاتدن اول لوندره‌يه كيتمسى ايجاب ايده‌جكنه دائر تذكرهٔ معروضهٔ صدارتده ايراد اولنان مطالعه‌نك اصابتى دخى تصديق قلنمشدر وبوندن صكره بين الدولتين جريان ايده‌جك مذاكراتك اساس عموميسى حقنده ايكى دولت آره‌سنده سفير مخصوصك ارسالندن مقدم بعض مواد ايچون ائتلاف حاصل اولمسى ايجاب ايده‌جكى حقنده لورد غرانويلك بيان ايلديكى

مطالعه‌یه نقل مذاکره اولنمشدر . معلوم عالی اولدیغی اوزره مصر ایشلری ایچون طرفینك بر صورت ائتلافیه اسبابنی تحری ایلمسی بالدفعات لونده قابینه‌سنه تکلیف اولنمش ایسه‌ده انکلتره دولتی اول امرده ائتلاف حقنده اولان مطالعاتمزی آکلامق ایستمش ووقاعا بو مثللو مسائل دولیه‌ده طرفیندن بری آرزو ایتدیکی صورت تسویه‌نك اول امرده اساسلرینی طرف آخره تکلیف ایتمدکجه باب مذاکره‌یی آچمق ومباحثاتی بر نتیجه‌یه ایصال ایتمك قابل اوله‌میه‌رق موضوع بحث بولنان ماده حقنده عمومیتی اعتباریله ومبهم صورتله هر نصل مکاتبات ومکالمات جریان ایلسه بر اثر فعلی حاصل ایده‌میه‌جکی ومصر ایشلرنده ایسه صاحب ملك وحقوق دولت علیه اولمسیله اورانك استقرار آسایش وامنیتنه وتأمین حسن اداره‌سنه لازم اوله‌جق اساسلرك تکلیفی والیوم خطهٔ مصریه‌یی اشغال ایلیان اجنبی قوهٔ عسکریه‌سنك امتداد اقامتنه محل براقمامق ایچون متحتم اولان شروط امنیتك ارائه‌سی دولت علیه‌یه دوشه‌جکی مسلماتدن بولنمش اولمغله دولت مشارالیهایه تکلیف ایده‌جکمز ومذاکراتنك تفصیلاتنی سفیر مخصوصه تودیع ایلیه بیله‌جکمز اساسلر نه‌دن عبارت اوله‌جغی حقنده اعمال افکار اولندی . بو شیده اس الاساس مصرده حقوق سلطنت سنیه‌نك ومعاهدهٔ مخصوصه ایله فرمانلر حکمنه مستند حالك ابقاسی ماده‌سی اولدیغی جای اشتباه اولمامغله بر طرفدن بو مقصدك تأمینی ودیکر طرفدن انکلیز عسکرینك مصری تخلیه ایلمسی اسبابی دوشنلدکده اکرچه دولت مشارالیهانك نه ارزو وتکلیفده بولنه‌جغی معلوم اولمیوب ودرجنك اول بوراسنك آکلاشلمسی دخی نا قابل اولوب نقط سفیر فوق العاده‌یه تعیین ایده‌جکمز وظائف اساسیه سلطنت سنیه‌نك محافظهٔ حقوق ومنافع حکمرانیسی شرط اعظمنك بیانیله برابر مواد سائره‌جه انکلتره‌نك دخی جلب ممنونیت وموافقتنه کافی اوله‌جق اولور ایسه بو طریقله ایشی الی غیر النهایه حال معلقیتده براقمق وانکلیز عسکرینك مصرده قالمسنی اوزاتمق ایچون دولت مشارالیهانك الندن هردرلو سررشته وبهانه‌یی حکومت سنیه سلب ایده‌جکی ولدی الحاجه دولت علیه حسن نیتیله برابر صورت مرضیه وکافیه‌ده تسویهٔ مصلحته نه وجهله استعداد کوسترمش اولدیغی انظار عامه‌ده اثبات ایلیه‌جکی جهتله آتی العرض مذاکرات بو نقطهٔ مهمه‌یه بناءً جریان ایتمشدر . مصر عصیانك تسکینی عقبنده یعنی سکسان ایکی سنهٔ افرنجیه‌سی اواخرنده انکلتره دولتی دولت علیه ایله دول سائره‌یه تبلیغ ایلدیکی تحریرات

عموميه‌ده كندى نظرياتنى بر درجه‌يه قدر بيان ايلمش اولمسيله بو دفعه طرف دولت عليه‌دن تكليف اولنه‌جق اساسلرك تحريرات مذكوره واحوال واستطلاعات حاضره ايله مقاصد ومنافع دولت عليه‌نك تأليفى قضيه‌لرينه مبتنى اولمسى امر ضرورى‌در . بو مبحثه متعلق مذاكراتك نتيجه‌سنده اولاً حكومت سنيه انكلتره اشغال عسكريسنه سرعت ممكنه ايله نهايت ويرلديكنى كورمك آرزوسنده ثبات ايدر . كچنكى قونفرانسك عقدندن اول اشغال عسكرينك بيك سكز يوز سكسان يدى سنه‌سى نهايتنه قدر تمديدى فرانسه وانكلتره دولتى بيننده سويلنلمش ايسه‌ده امر تخليه‌نك بو مدت طويله‌يه تعليقى و او مدت حلولنده دولتين مشار اليهما آره‌سنده مذاكره اولنديغى كبى قوۀ اشغاليه‌نك امتدادينه لزوم قالوب قالمديغنك دولتلرك تقديرلرينه حواله‌سى ماده‌سنى قبولده دولت عليه معذور ايسه‌ده سفير فوق العاده ايله لوندره قابنه‌توسى بيننده جريان ايده‌جك مذاكرات جديده دولت عليه‌نك نظر تصويبنه تبليغ اولنوبده مذاكرات مذكوره قطعياً قبول بيورلديغى حالده اولبابده تعاطى اولنه‌جق مقاوله تاريخندن اعتباراً انكليز عسكرينك سكز آى دها مصرده قالمسنه موافقت اولنور. ثانياً بيك سكز يوز سكسان درت سنه‌سنده انكليز اشغال عسكريسى مصارفى ايچون تكليف ايديلان اوچ يوز بيك انكليز ليراسى ذكر اولنان سكز آيك نهايتنه قدر مصر بودجه‌سنه علاوه ايديله‌جكدر . ثالثاً مصر عسكرى شمديكى حالده درت بشبيك نفر راده‌سنده قالديغى ايشيديلوب بوحال دوام ايتدكجه مصرك اسايشى انكليز عسكرينك وجودينه احتياجدن قورتيله‌ميه‌جغى وحالبوكه فرمان هايونلر موجبنجه مصر اردوسى وقت حضرده اون سكز بيك نفره قدر عسكرى حاوى اولغه مساعد بولنديغى جهتله عساكر مرقومه‌نك شمديكى مقداريله فرمان عالينك تعيين ايتمش اولديغى مقدار اره‌سنده اولان فرقك اكمالى ويا خود او دائره‌ده موجودينه دها نه مقدار عسكر علاوه‌سى محافظۀ اسايشه كفايت ايليه‌جكنى خديو مصر توفيق پاشا بيان ايدر ايسه بو ماده دولت عليه ايله انكلتره بيننده بالمذاكره بر قراره ربط اولنه‌جقدر . رابعاً اليوم مصر اردوسى انكليز قوماندانلرينك امر اداره‌سنه تابع اولوب حالبوكه عساكر مصريه‌نك اداره‌سى فرمانلر اقتضاسنجه خديوك وظيفه‌سى اولمغله مشار اليه توفيق پاشا طرفندن لزوم حقيقيه‌سى تصديق اولنديغى حالده انكليز عسكرينك مصردن عودتندن صكره دخى كرك نظاميه وكرك ژاندارمه اوزرنده انكليز ضابطلرى استخدامنه مساعده

اولنور ایسه‌ده بونلرك انتخابی خدیویته عائد ومدت خدمتلری معین ومحدود اولوب قونطوراتویه مربوط بولنه‌جقدر . خامساً اصول مراقبهٔ مالیه‌یه سائر دولتلری دخی تشریك ایتمك ویاخود امر مراقبه‌یه یالکز انکلتره مأمورینی ادخال ایلك شقلرندن هانکیسی انکلتره دولتنجه اختیار اولنور ایسه آنی دولت علیه قبول ایدر ایسه‌ده هر ایکی شقدن هانکیسی اجرا اولنورسه اولنسون بر چوق اسباب محققه اقتضاسنجه مصر هیئت مراقبهٔ مالیه‌سنه طرف دولت علیه‌دن دخی بوندن بویله بر مأمور تعیین وادخال قلنه‌جقدر . سادساً مصر محاکم مختلطه‌سنك تمدید مدتی ووظائفنك مواد حقوقیه‌یه منحصر طوتلیوب مواد جزائیه‌یه دخی تعمیمی اساسنه دولت علیه‌نك اعتراضی اولمدیغندن بو بابده دولتین بیننده تقرر ایده‌جك صورت تسویه‌یه كوره معامله اولنه‌جغی كبی مصرك محاکم عمومیهٔ نظامیه‌سنك یعنی برطرفی یرلی وبرطرفی اجنبی اولمیوب ایکی طرفی دخی اهالیدن بولنانلر بیننده تکون ایدن دعاوئ حقوقیه وجزائیه‌یی رؤیته مأمور اوله‌جق محاکم غیر مختلطه‌نك نه اصول مدافعاتی نه اعلاملرینك صورت تنفیذ واجراسی نه‌ده دعاوینك امر رؤیتی ایچون قوانین کافیه اولمیوب حالبوكه مصر محاکمی دخی نام نامئ حضرت پادشاهی ایله حکمه مأمور وقوانین عدلیهٔ مصریه‌نك قوانین عدلیهٔ دولت علیه ایله مشابهت ومطابقتنی استمکده دولت علیه ایله معذور اولوب اشبو اتحاد قوانین ماده‌سی اهالئ مصریه‌نك حقوق ومنافعی ایچون دخی لازم اولدیغندن والحالة هذه دولت علیه‌نك قوانین عدلیه‌سی اك منتظم ومتمدن دولتلرك قوانیننه مشابه بولندیغندن بعدما محاکم مصریه‌ده قوانین مذکوره‌یه اتباع اولنمق اوزره بونلرك احکام فرعیه‌سنجه شاید انکلتره دولتنك ملاحظاتی وار ایسه اویولده‌كی مطالعاتك یا سفیر فوق العاده ایله لونده‌ره‌ده ملاحظه‌سنه ویاخود طرف دولت علیه‌دن وانکلتره جانبندن اصول حقوق وقانونه آشنا ذواتدن بر هیئت مخصوصه ترکیبله آیروجه مذاکره‌سنه موافقت اولنور . سادساً خدیویت مصریه اراضئ مصریه‌نك وامتیازاتنك هیچ بر قسم وجزئنی هیچ بر سببله آخره ترك ایتمكه قادر اولمیوب بو صورت فرمان عالی ایله قطعیاً ممنوع بولندیغندن مصر اداره‌سنك محاکمه متعلق قوانین خارجنده یعنی ادارهٔ ملکیه‌جه خدیو جدیدك مأموریتی فرماننده صکره وقوع بولان تعدیلات والحاصل مصرك نظامات جدیدهٔ اداره‌سی جانب باب عالیدن تدقیق وتصویب ویا ارادهٔ سنیه تصدیق بیورلمدقجه معتبر ومرعی الاجرا اوله‌میه‌جقدر .

ثامناً سویش قنالنه متعلق هر بر تکلیف انکلتره طرفندن دولت علیه‌یه بیلدیریله‌جك وقناله دائر اولان نظامات جدیده لایحه‌لرینی دولت علیه بر کونا اعتراض ومطالعاتی اولدیغی حالده بیان ایده‌جکندن آنك اوزرینه ینه بین الدولتین مذاکره ایله ایشه قرار ویریلوب شاید قناله دائر نظامات جدیده لایحه‌سی سلطنت سنیه‌جه دفعةً قبوله شایان کورولور ایسه اولحالده با فرمان عالی تصدیق بیوریله‌جقدر . تاسعاً دول اجنبیه‌دن هیچ بری یعنی انکلتره عسکری مصردن چکلدکدن صکره نه انکلتره دولتی نه‌ده سائر دولتلر مصره مداخلهٔ عسکریه اجرا ایده‌میه‌جك ومختاریت اداره‌سی دولت علیه‌جه‌ده محافظه اولنه‌جق ایسه‌ده مصرك شو نقطهٔ نظره نسبةً حائز اولمسی لازم کلان حال بیطرفیسی مصرك متبوع مفخمی اولان ذات شوکتسمات حضرت پادشاهی‌یه قارشو اولان موقعنی اصلا اخلال ایتمیوب مصرده حضور واسایش عمومی‌یه هرنه وقت خلل کله‌جك اولور ایسه خدیوك نفوذ حکومتی محافظه واسایشی اعاده ایچون عسکرله مداخله ایلکه آنجق ذات شوکتسمات حضرت پادشاهینك حقی اوله‌جقدر . عاشراً خدیو مصرك مأموریتنه دائر صادر اولان فرمان عالیٔ اخیر اقتضاسندن اولدیغی اوزره بعدما دخی خدیو مشار الیهك استقراض عقد ایده‌بیلمسی منع اولنوب فقط خدیو احوال اخیره‌دن تحدث ایدن مصارفی ودیون غیر منتظمهٔ مصریه‌یی تسویه ایتمك ایچون بر کره‌لك استقراض عقدینه مأذون وانك مقداری وشرائط تأدیاتی طرف دولت علیه‌یه عرض ایله با فرمان مصدق اوله‌جقدر . صورت ائتلافیه‌نك اساسلرنجه مطالعات قاصرهٔ بندکانه‌مز بوصورتده اولوب مکمل نواقص مطالعات اولان امر وفرمان همایون حضرت ظل اللهی‌یه دخی توافق ایلدیکی حالده ذکر اولنان اساسلر اول امرده لورد غرانویله اشعار اولنمق اوزره صورت خصوصیه ومحرمانه‌ده مصلحتکذاره ویریله‌رك بوبابده دخی بین الطرفین توافق افکار حاصل اولدیغی حالده مذکور اساسلر قریحهٔ الهام صریحهٔ حضرت پادشاهیدن سفارت فوق العاده‌یه تعیین بیوریله‌جق ذاته ویریلوب کندوسنك بر آن اول لوندره‌یه ارسالی وبو اساسلر اوزرینه مذاکره‌یه مأذون اوله‌رق تفصیلات وتفرعات مذاکراتی بو طرفله مکاتبه ایله طرف دولت علیه‌دن تصدیق وارادهٔ سنیهٔ حضرت ملکداری تصدیق اولندقدن صکره بین الدولتین قرارلشدیریله‌جق صورت

تسویه‌یی امضا وتعاطی ایلسی لزومی بالاتحاد تذکر وتنسیب قلندیغی محاط علم عالی بیورلدقده اولبابده وهر حالده امر وفرمان حضرت ولی الامر افندمزکدر .

فی ١١ صفر سنه ٣٠٢ و فی ١٨ تشرین ثانی سنه ٣٠٠

آلمانیا سفیرینك بکا مکتوب خصوصیسی

[س ١٢١]

Péra, le 30 Mars 1885.

Altesse,

N'ayant pas eu le plaisir de vous trouver à la Porte, lorsque j'y ai passé ce matin, je me permets de vous communiquer par ces lignes le contenu d'un Télègramme reçu de la part du Prince-Chancelier . . . .

C'est dans ce sens que le Chancelier s'est exprimé auprès des Cabinets de Vienne et de St. Pétersbourg. Ayant appris, toutefois, que ces Puissances sont d'avis que la Porte ferait mieux de signer la déclaration, il me charge de vous dire que, pour le fonds de l'affaire, nous partageons l'opinion que la Porte ne devrait pas se séparer des Puissances dans une question qu'il a coûté tant de peine de replacer sur le terraiu international et que, à ce point de vue, certainement il serait désirable de voir la signature turque jointe à celles des autres Etats.

Du reste, la chose est déjà faite. J'ai voulu vous dire aussi que d'après les rapports de notre Ambassadeur à Londres, du 18 Mars, ni Lord Granville ni les autres Représentants ne connaissaient, à cette date, l'intention de la Sublime Porte de délivrer le firman pour l'emprunt égyptien.

Je ne comprends pas, comment il a été possible que cette instruction si importante n'ait pas été communiquée plus tôt par vos Ambassadeurs au Gouvernement Anglais et aux Représentants des Puissances signataires ?

Agréez, chère Altesse, l'expression de mes sentiments les plus dévoués.

(signé) RADOWITZ.

عريضه [١]

[ص ٢١٩]

دون كيجه شرفصادر اولان امر وفرمان واجب الامتثال ملوكانه‌لرينه بناءً بعض خواطر قاصره‌مك تحريراً عرضنه جرأت ايديورم. زياده تفصيل ايله تعجيز وتصديعدن اجتناب لازم ايسه‌ده بوراده برآز تفصيلاته كيريشلمه‌سى مجرد توضيح احوال مقصدينه مبنى اولديغندن اول باول عفو عالئ جناب تاجداريلرى استدعا اولنور. امر وفرمان همايون شاهانه‌لرينك بر جهت مهمه‌سى آوروپا اوراق حوادثنده تشريات بد خواهانه وبعض سفرا بيننده دوران ايدن مقالات غير مناسبه‌نك عدم دوامنه چاره اراءه‌سى خصوصيدر. بونلر ايچون متبادر خاطر قاصر اولان تدبيرك عرضندن مقدم آوروپا غزته‌لرنده‌كى نشريات وسفرا بيننده استخبار بيوريلان نا مناسب تفوهاتك منشأنى بيان ايتمك لازم كلمشدر. معلوم حكمت ملزوم ملوكانه‌لرى بيورلديغى ودلائل تاريخيه ايله اثباتى قابل اولديغى اوزره آوروپا دولتلرى قوت وانتظام كسب ايتدكلرندن برى بونلرك رجال سياسيه‌سى دولت عليه‌لرى ايچون اوچ درلو افكارده بولنمشلردر. انك بريسى ممالك عثمانيه‌نك مقاسمه‌سى، بريسى استاقونك محافظه‌سى يعنى ممالك مذكوره‌نك حال اصليسنده ابقاسى، ديكرى مقاسمه‌يه مقدمه اولمق اوزره اجزاى مجتمعهٔ ممالك شاهانه‌لرينك تفريقيدر. برنجى فكرك سببى معلوم همايونلرى بيورلديغى اوزره كرهٔ ارضك اك مهم ا‌ڭ زياده معموريته قابل اقليملرنده بولنان دولت عليه‌لرينك بقاسنه عصبيت خريستيانيه‌نك

[١] خلع ايچون بر جمعيت متشكل اولديغنه وبنم بو جمعيته داخل بولنديغمه دائر وقوع بولان اخبارات كاذبه ومصنعه اوزرينه ١٩ محرم سنه ١٣٠٠ تاريخنده دائرهٔ پادشاهيده توقيف وتضييقمله برابر انفصالم وقوع بولمش وايكى كون صكره خنكارك اجبار درجه‌سنده اولان ابرامى اوزرينه دردنجى دفعه اولدرق صدارته كلنمشدر فقط تجدد مأموريتم صره‌سنده ويريلان تأمينات دوام ايتميوب بالعكس حقمده شبهات دوام ايلمكده ايدى. جمعيت موهومه‌يه اشتراكارى مظنون اولانلر حقلرنده ايسه تدابير شديده اجراسى تكليف ايدلمكده وبرده دولتك تأمين حال وآتيسى نه كبى شيلره متوقف ايسه تعيين وتحريرى حقنده اوامر متواليه صدور ايتمكده ايدى. بو عريضه بومجبوريت اوزرينه يازلدى ذات شاهانه عريضه‌يى آلدقدن صكره صفوت پاشا ايله كاتب محمود پاشايه كوستردیكى وآنلرله مشاوراتده بولنديغى ايشيدلمشدر.

متحمل اولمامسی ، ایکنجی مسلکك حکمتی مملکت عثمانیه‌نك تقسیمی تشبثاتندن بر حرب عمومیٔ دائمی ظهور ایدوب وموازنهٔ دولیه‌نك اساسنه وهن کلوبده مقاسمه‌دن مستفید اولمق ایستیان دولتلرك متضرر اولملری احتمالیدر . فکر ثالثه سبب دخی برنجی ماده اولوب فقط دولت علیه‌نك تدریجاً محوی بلا مخاطره مقصده وصول ایچون کسدیرمه بر یول کورنمسیدر . ایشته وقت وقت آوروپانك یوقارووده ذکر اولنان اوچ نوع فکر سیاسیسی بربرینه غلبه ایتمکده‌در ، سلطان محمود ثانی حضرتلرینك اواخر سلطنتنده ووالد ماجد شهریاریلری عدن آشیانك بدایت جلوسلرندن نهایتنه قدر فکر ثانی یعنی دولت عثمانیه‌نك بقاسی ارزوسی دول غربیه بیننده دوام ایتمشدی بو مسلکی دخی اك زیاده انکلتره دولتنده محافظه‌کار فرقه‌سی خصوصاً لورد پالمرستون وانك هم افکارلری ترویج ایلمشلردی . بزده ظن اولنورکه اولوقت دولت علیه‌نك غرب دولتلرندن متفق ومعینلر بولمسنه رشید پاشانك‌وامثالی ذواتك درایت ومهارتلری باعث اولمشدر حالبوکه قضیه بویله دکلدر پادشاه عصر او زمانلرده رجال دولتك اك عادیسنی صدارت وخارجیه نظارتی مأموریتلرنده بولندرمش اولسیدی ینه آوروپا دولتلری دولت علیه‌یه معاونت ایدر ، اوروپا غزته‌لری دولتك غیرتکشی بولینورلردی . بو حالك دلائلی پك چوق ایسه‌ده عصرمزده واقع وشایان دقت اولانلری محمد علی پاشانك حرکات باغیانه‌سی اثری اولمق اوزره دولت علیه‌نك بقا وعدم بقاسی بیننده رمق قالمش ایکن روسیه دولتنك ظاهراً حمیله وفی‌نفس‌الامر دولت علیه‌یی تحت تحکم وحمایه‌سنه ادخال مقصدیله قره دکز بوغازینه عسکرینی کوندرر کوندرمز سائر دول آوروپانك دولت علیه لهنه اتفاق ومسئلهٔ مصریه‌یی حقوق سلطنت سنیه‌یه موافق صورتده تسویه ایتملری ، دیکری قریم محاربه‌سنك ظهورندن مقدم روسیه ایمپراطوری فرانسه‌یی تونسله انکلتره‌یی مصرله اطماع ایدرك دولت عثمانیه‌نك تقسیمنه وهیچ اولماز ایسه آسیای عثمانیدن بر طاقم یرلرك تمامکیله برابر بکلکلرك استقلالنه وباغارستانك شمدیکی حاله مقدمه اوله‌جق قالبه افراغنه چالشمش ایکن غرب دولتلری جواب رد ویروب وآوروپا افکار ناسنك ترجمانی اولان غزته‌لر بویله برفکر علیهنه فریاد ایدوب نهایت دول معلومه‌نك اسلام دولتی لهنه اولمق اوزره بر دولت خرستیانیه علیهنه صرف نقود واراقهٔ دماء ایتملری واواخر دور عبدالمجید خانیده مشتعل اولان سوریه نائرهٔ فسادنی ینه ایکی بیوك وعلاقه‌دار خرستیان دولتنك دولت علیه‌یی تهلکه‌دن وقایه

ايله اطفا ايتملری مادەلريدر . صكرەلری ايسه حال بتون بتون دكشدی ؛ قريم محاربەسنك انتاج ايتديكی پارس عهد نامەسی پاره پاره ايدلدی ؛ انكلترەنك كافۀ منافعی كويا مصر خطەسنده تجمع ايتديكندن بوقطعەيی النه آلير ايسه آرتق روسيەنك قره دكزی بر روسيه كولی ايتمسی واجزای ممالك عثمانيەنك طاغلمسی كبی حاللرده بی‌قيد بولنمسنه قائل اولمق مثللو انكليزلر ايچنده غريب فكرلروجوده كلدی . وفرانسه آلمانيا محاربەسی موازنۀ دوليەيی بوزوب خصوصاً برلين قونغرەسی دولت عليەنك مقاسمەسنه وضع اساس ايلدی . ايشته بعض دولتلر بواساسی تقويه ايله اشتغال ايدييورلر . بوكا مبنيدركه مملكت دولت عليەده آزاجق برشورش وفساد كورسەلر ياخود اصلی اولسون اولمسون او يولده برسوز ايشتسەلر اعظام ونشرايتمك پك زياده ايشلرينه يارار غزته محررلری دخی بوكبی سوزلری درلو قالبلره دوكوب نشر ايتمكدن مستفيد اولورلر . بوجهتله نه آوروپا غزتەلرينك دولت عليه حقنده اولان نشريات مضرەسی نه‌ده سفيرلرك ذهنی تخديش ايدەجك تفوهاتی محل استبعاد دكلدر . بلكه بو درلو نشريات وتفوهاتی مقصدلرينه آلت ايتمك هم منفعت هم ده مأمو-ريتلری اقتضاسندندر . آوروپانك افكاری دولت عليەنك بقاسی عليهنه ميلان ايتدكدن ، هله اون ايكی سنەدن بری غزتەلرك هيچ برنسخەسی يوقدركه بزه متعلق اولان عادی بر فقرەسی عليهمزده بيوك بر فكر خصومتی حاوی اولمسون حتی هيئت ورجال دولت حقنده مقام مدحده يازلمش شيلر بيله ينه بر سؤ نيت وفكر تزييف وحقارته مبنيدر . بو حقيقت مطبوعات ادارەسنده موجود اولان اسكی غزتەلرك هر نسخەسنه مراجعتله ثابت اولور ؛ بونلردن منظور همايونلری بيوريلانلر يالكز افكار شاهانەلرينی اشغال مقصديله يازيلوب ترجمەلرينك تقديمنه مسارعت اولنانلردر . نشريات بد خواهانەده نفس اقدس همايونلرينك موضوع بحث ايدلمسی ايسه ينه آوروپانك افكار مضرەسنه خدمت يعنی دولت عليەنك احوالنی انظار عموميەده قاريشيق كوستروب مسئلۀ شرقيەنك سرعت فصلنه دلالت ايتمك مقصدندن نشأت ايلكدەدر . زيرا بو كونكی كون فرانسه تونس مسئلەسنی اونوتديرمغله برابر آفريقا قطعەسنده وبحر سفيدده فائدەسنی تأمين ايتمك ، انكليزلر مصرده يرلشمك ، ياخود مصره مالكيت درجەسنده نفوذ قزانمق وروسيەلولر آوستريادن اول بلغارستانه كيرمكله برابر آسيای عثمانی‌يی هله ارمنی ساكن اولان محللری الده ايتمك ايستيورلر . يونانيلرك امالی وروسيەلولرك بلغارستانی اشغال آرزو-

سنده بولندقلری خبرلری دخی آیروجه دقته شایاندر. شوحاللرك هر بری بر بداهت مرتبه‌سنده ایكن ذات حضرت پادشاهیلرینك مصالح دولته تقیدینه مانع اوله‌جق اسبابدن اجنبیلرك استفاده ایتملری وبعض آدملرمزی كندیلرینه جلب ایلیه‌بیلملری قریب الاحتمال ومسبوق بالامثال كورینور . شوراسی اسفه شایاندركه رجال دولت علیه‌لری بویله بر حال مشكل اثناسنده كمال صفوت وخلوص طویت ایله چالشوب واغراض شخصیه‌دن تجرید نفس ایلیوب منفعت دولتدن بشقه برغرضه تابع اولماملق لازم كلیر ایكن بعضلر ظاهراً بو مقصد مشروعه خادم كورنمكله برابر طولاییسیله طوتیلان یوللر بندكان حضرت پادشاهیلرینی نظر توجه وامنیتدن اسقاط ومنافع ذاتیه‌یی استحصاله مصروف اولوب اصل خدمت سلطنت ودولت سنیه‌لری مهمل قالیور . بونك چاره‌سی حصراً وقصراً ید اقتدار همایونلرنده ایسه‌ده ومجرد مساعدهٔ ملوكانه‌لرینـه اغتراراً بو بابده دخی بروجه آتی بعض خواطر قاصرانه‌نك عرضنه جرأت اولنه‌جق ایسه‌ده اول باول افندمزی ازعاج ایلیان نشریات والقاآت اجانبك دوام ایده‌مامه‌سی چاره‌سی بیان اولنور . بونك تدبیری بالاده بیان اولنان اسباب اقتضاسنجه دولتك مسلك خارجیسنی اصلاح ایله اساسلی ومتین بر مسلك حركت اتخاذینه مربوطدر . بودخی بر ایكی دولتله منفعت متقابله اساسی اوزرینه عقد اتفاق اولنمدقجه قابل كورنمز ؛ هله مصر مسئله‌سی حال حاضرنده ودول معظمه‌نك جمله‌سی دولت علیه‌یه عدم مظاهرت حالنده دوام ایتدكجه ینه اجنبی تحریكات واغفالاتیله داخلاً دخی راحت قالنه‌مز . بویله بر اتفاقی تسهیل ایتمك ، آوروپا غزته‌لرینك علیهمزده لسانلرینی قصر ایلك وبعض بدخواهانك اعتقادی كبی ذات شوكتسمات شهریاریلری صلح ومدنیتك مخالفی اولمیوب بالعكس افكار ومقاصد همایونلری صلح پرورانه ومدنیت شعارانه اساسلره مبتنی بولندیغنی آوروپانك رجال سیاسیه‌سنه وافكار عامه‌سنه ایصال ایلك خصوصاً بر قاچ پایتختده ماهر ومقتدر ایلچیلرمزك وجودینه موقوفدر. حالبوكه سفرای سلطنت سنیه‌لرینك بر طاقمندن بو یولده ارزو اولنان خدمتلر كورلمامكده وبونك ایسه پك چوق مضرتی مشاهده اولنمقده‌در . ذات حضرت پادشاهیلرینك دول معظمه سفراسیله صیق صیق ملاقات وپولتیقه‌یه متعلق اولمسـه بیله علی الاطلاق اجرای مصاحبات بیورملرنده فائده واردر ؛ شوقدركه اشبولطف عالینك بعضلرینه حصریله دیكرلرینك استثناسی حسد ورقابتی وبوده من نوع مضرتی دعوت ایتدیكندن بعضلرله جدی وبر طاقمیله صوری

اولسه بيله‌سفراى اجنبيه ايله وقوعبوله‌جق ملاقاة ومكالمات عاليه‌نك تعميمى اصلاح افكاره پك چوق خدمت ايدر . مطبوعات (خارجيـه وداخليه) امورينك يولنه قونلمسى دخى مقتدر ومؤتمن برمديره واولجه عرض اولنان ترتيباته مساعدهٔ شاهانه‌لرى شايان بيورلمغه منوطدر . برده مخبرلرك جلب افكارى ايچون كنديلرينه مكافات نقديه اعطـاسى مصلحةً لازم وعالى ورشيد پاشـالر زمانلرنده بو تدبيردن فائدهٔ كليه مشهود اولديغى حالده مؤخراً ظاهرى بر مقصـد تصرفكارى‌يه بناءً بو يولده‌كى تخصيصـات كاملاً قطع اولنمش وطرف باب عاليدن دخى بعض مطـالعاته بناءً بويولده صرفياته لزوم كوسترلمامش ايسه‌ده بونك مادهٔ لزومى بديهى اولديغندن خارجيه نظـارتنده بولنه‌جق قوللرينك معرفت ووسـاطتيله مخبرلرله امثالنه اعانهٔ نقديه اعطـاسى متحتمدر . داخلاً خشنودىٔ عمومى‌يى جلب ايده‌جك اسـبابك وطرف اشرف تاجداريلرينه تحصـيل دعواتك باشلوجه اسـبابى اولاً مأمورين معاشـلرينك وقت وزمانيله ويرلمـسى ماده‌سيدر . ايكنجى دفعه وكالت خـدمتنده بولنديغم اثنـاده تام بر سـنه معاشلر مطرداً ويرلمش وهركس ذات شوكتـسمات ملوكانه‌لرينـه پك چوق دعالر ايتمش ايكن حقيقتى نزد چاكرانه‌مده مجهول اولان اسبابه مبنى بو معاشلره تخصيص اولنان ولايتك اموالنى صرف وتحويله چاليشمش اولانلر بويله بر تدبير مفيـدى حكمسز براقديلر . ايكنجى اسـتانبول خلقنك اعظم معيشتى اولان سهملرك تسويه‌سنده خواص وفقرايه سيان معامله اولنمسى ايكن بعض خواص مسـاعدات اسـتثنائيه ايچون عتبهٔ سـنيه‌لرينى تصديع تشـبثاتنده بولنمقده‌درلر . اوچنجيسى اوقاف محلولاتنك ماوضع لهنده استعمالى وبو يولده‌كى مستدعياته نهايت ويرلمسى ماده‌سيدر . برده علما ومشايخك وبعض تكايا وزواياتك مواسم واحيـانه كوره مظهر صدقات واعانات اولملرى پك زياده جلب محمدته سـبب اولور . داخلاً تنظيم احواله كلنجه محاربهٔ سـابقه ايله برلين قونغره‌سى مذاكراتنك نتيجه‌سى اوله‌رق دولت عليه‌نك معمور ومحصولدار مملكتلرينى ضايع ايتمسى وبونك مضراتى ابتدالرى تماميله حس اولنه‌مز ايسه‌ده كيتدكجه ظاهر اولمسى طبيعى خلقه موجب محزونيت اوله‌جغندن كرك بو مأيوسـيتى ازاله كرك افكارى اشغال ايچون دولت عليه‌لرينك تلافىٔ مافات عزمنده بولنديغنى كوستره‌جك صورتده قوهٔ عسـكريه‌سنى توسيع وتنسيق ايتمسى صورى ومعنوى فوائدى داعى‌در . بو يولده معـروف اولان اقدامات عاليهٔ تاجدارانه‌لرى نه قدر سرعتله وجوده كلسـه

منفعتی دخی او نسبتده مشاهده اولنور. امور نافعه‌یه دائر اولان معروضاتك مظهر مساعدات شاهانه‌لری اولمسی پك بیوك حسن تأثیر حاصل ایتدی. فقط بعض کیمسه‌لره دولت علیه‌نك شو تشبثی یأس ویرمشدر. بوراسی بعض تحقیقات واستکشافات ایله دخی نزد دقایق بین همایونلرنده تحقق ایدر. بو اثناده‌دن مقصد چاکرانه‌م اتخاذ اولنان طریقه‌ده دوامك لزومنی اثبات ایله برابر امور نافعه‌نك بقیهٔ اصلاحاتنه، زراعت، تجارت، صنایع، معارف وموازنهٔ مالیه‌یه متعلق تشبثاته کمال کرمی ایله اقدام اولنمسی وجوبنی عرض ایتمکدر. تشکیل بیوریلان قومیسیونلرك حسن اکمال مأموریت ایتملرینه نظارت وظیفهٔ ذمت مأموریت ایسه‌ده ایکی اوچ هفته‌دن بری دوام ایدن غوائلدن [١] طولابی بو ایشلره پکده انتهاز فرصت اولنه‌مامشدر. حسن نیات وارادات اصابت ایات تاجداریلرندن استفاده ایله مقصد همایونلری اولان انتظاماته متعلق تشبثات ومطالعات کمترانه‌م بیانی عرض اولنمقده ایسه‌ده قوللرنجه اس اساس ترقیات بالاده عرض اولنان شیلردر یعنی بر طرفدن دولت علیه‌نك وقت سفرده دشمنلرینه مدافعه ایده‌جك صورتده عسکرینی تنظیم ایتمسی ووقت حضر ایچون آز عسکر قوللانوب مصارف جاریهٔ عسکریه‌دن تصرف ایده‌جکی مبالغی مصرف آچیقلرینك قپانمسنه ومصارف سائرهٔ مفیده‌یه تخصیص ایتمسی ودیکر طرفدن مملکتك ثروت مادیه وتربیهٔ عمومیه‌سنك ایلرولدلمسیدر. عسکرلکك تنظیم وتعمیمنده‌کی فائده آلمانیانك ترقیاتیله دخی استدلال اولنور. معلوم همایونلری بیورلدیغی اوزره عسکرلکك تنظیم وتعمیمی دولتك یالکز قوهٔ مادیه‌سنی اکمال ایتمز هر صنف خلقی وهر کسی حال انتظام واطاعته آلیشدیروب قوهٔ معنویه‌سنی دخی اصلاح ایلر. ثروت مادیه‌که زراعت، تجارت وصنعتك ترقیسی وامور نافعه‌نك توسعیدر ثروت معنویه‌که تربیهٔ عمومیه‌دن عبارتدر بونلر کماله کلدکجه هرکس کندو کار وکسبیله وفوائد مشروعه‌سیله اوغراشور، اخلاق فاسده واغراض سیئه منقرض اولور. الحاصل کرچکدن معلوماتلی تربیه‌لی وعاقل آدملر وفیض وتعیشلرینی غیر مشروع یوللرده آرامغه مجبور اولمیانلر پادشاهلرینه اك زیاده صادق، مطیع ومحب اولورلر. هر فالقده جاهل یاخود علم وتجربه‌لری غیر کافی وجاه واقباله حریص اولانلردن صدور ایده‌بیلیر. برنجی قسم حمایه بیوریلوب ایکنجی طاقمدن اولانلر درکاه پادشاهیدن اوزاقلاشدیرلدقلری حالده

[١] اخبارات کاذبه‌دن طولابی حقمده وقوع بولان تضییقاته تلمیحدر.

مقصود همایونلری اولان واصدقای بندکان پادشاهیلرنجه ملتزم بولنان اسباب آسایش وآرامش بالسهوله حاصل اولور . چونکه شمدیکی حالده سائر طبقه‌لرده بولنانلردن قطع نظر آزاجق الی قلم طوتان وبراز سرمایهٔ افکار واقواله مالك اولانلرك کوزلری منسوب اولدقلری صنفلره کوره بیوك موقع ومأموریتلرده بولندیغندن بویله حقنه راضی اولمیانلره شدتله معامله اولنسه بیله کرچه بعضلرینك کوزلری ییلار فقط یرلرینه بشقه‌لری چیقمامق قابل دکلدر . اعتقاد کمترانه‌مه کوره بو مقوله‌لری نظر التفاتدن اسقاط اك مؤثر تدبیردر . برده دور حضرت عبدالمجید خانیده رشید پاشانك اثر تدبیری اولمق اوزره بر قاعده وار ایدی‌که هر وقت ایچون شایان امتثالدر . صدارت مأموریتندن بدأ ایله سائر وکلالقلره نامزد دائما ایکی نهایت اوچ ذات بولندیریلور آرالقده تبدل وقوع بولدقجه آنلردن بری یا بر مدت تنفس یاخود مجالس عالیه مأموریتلری ایله اشغال اولنور ، یرلرینه دیکر نامزد کتیریلیر ایدی . صکره‌لری بو قاعده‌نك بوزولمسندن دولت ایچون ضرر کورلمکده‌در. مثلا کمترلری ذره قدر استحقاقم یوقسه‌ده مجرد شرفیاب اولدیغم امنیت ومرحمت شاهانه‌لریله درت دفعه‌در خدمت موجب المفخرت وکالت سنیه‌لرنده بولنیورم قدر ونصیبلرینه راضی وغرضدن خالی اولانلر بویله بر لطفه نائلیتمدن طولایی متأثر اولمزلر ایسه‌ده امل صاحبی اولانلرك بوندن مشمئز اولملری وقزاندیغم توجهات وشرف امنیتك تغیرینی ارزو ایتملری طبیعت بشریه مقتضیاتندن وبو ایسه مصلحتهٔ مضر اولمغله بونك ایچون بعض قواعد وضعی موافق حکمتدر. قالدیکه برخیلی زماندن بری افندمزی اشغال ایدن احوال مزعجه‌نك باشلوجه‌سی غزته‌لرك مناسبتسزلکلری اولوب چاره‌سی یوقاریده عرض اولنمش ایسه‌ده اکمال خاطره قبیلندن اولمق اوزره بوبابده دها بعض تدابیرك عرضنه جرأت اولنور . مملکتمزده اکثریا غزته‌لر اجنبیلرك النده‌در هیچ بر دولت بوکا مساعده ایتمز وبر اجنبی غزته‌جی طوغری آدم اولسه‌بیله افکاری منسوب اولدیغی سفارتك ویا قومك یاخود علی الاطلاق ارباب اغراضك منافعندن زیاده مسافر اولدیغی مملکت اجنبیه‌نك خیر ومنفعتنه صرف ایتمسنی عقل کسمز ؛ مساعدهٔ شاهانه‌لری شایان بیوریلور ایسه داخل مملکتده غزته چیقارمق حتی یرلولره تخصیص اولنور . استانبولده بر چوق غزته مخبرلری اولوب تحقیقاته کوره بونلرك ایچنده منسوب اولدقلری تلغراف وغزته شرکتلرندن یوز اللی ایکی یوز لیرا قدر

معاش آلانلر بولندیغندن بونلرك ایشلری كارلرندن محروم قالمامق ایچون حوادث
اولمدیغی كونلر بیله لاعن اصل حادثه‌لر ترتیب ایدوب یازمقدر واك كوچك بر
حادثه‌یی آوروپایه دهشتلی صورتده یازمق منفعت ومأموریتلرینه موافقدر بو
مثللولری برنجی درجه‌ده تنبیه وملایمتله اصلاحه چالیشوب مثمر اوله‌مدیغی حالده
مملكتدن طرد ایتمك لازم ایسه‌ده بونلر هر دائره‌یه فرصتیاب دخول اولدقلرندن
طرد معامله‌سنی كورنلر انی اجرا ایدن اصدقای دولتی انواع تزویرات ومفتریات
ایله اضرار ایتمك ایستیه‌جكلرنده شبهه یوقدر. بوكبی اغراضك قرین اصغا اولامسی
ایچون خاصة عدالت وحقانیت علیای ملوكانه‌لری التجا كاهدر . برده مخبرلرك
وآنلری حمایه وتشویق ایدنلرك صنعتلری ایشلرینه كلمیان اصدقایی ذم ایله ومذمت
مقصدلرینی حاصل ایتمز ایسه مدح ایله دوشورمك اولدیغندن بوراسی دخی نظر
دقایق اثر شاهانه‌لرینه عرضه شایاندر . ایكی اوچ هفته‌دن بری ذات همایون
ملوكانه‌لرینی راحتسز ایدن واصدقای بندكان پادشاهیلرینی غریق آلام ایلیان حاله
كلنجه بونك بر كذب مصنع اولدیغی عند حقایق وفد همایونلرنده هویدا اولدیغی
حالده بوكبی تصنیعات ایله اوغراشانلرك ظاهره چیقمامسی باعث اندیشهٔ همایون
اولمقده اولوب بوبابده قلب تابناك همایونلرینه عارض اولان تأثراتدن بحسب العبودیه
متألم اولمقلغم واسباب ازاله‌سنه اعتنا ایتمكلكم طبیعیدر . كمترلری مطالعات
كمترانه‌می توضیح ایتمش اولدیغمدن مطالعات معروضه كافی كورنمدیكی حالده
اصلاح احوال واستحصال مقصد ایچون هر نه تدبیره مراجعتك اصابتی فرمان
بیوریلورسه انفاذ واجراسی فریضهٔ ذمت عبودیتدر . فقط ذات شوكتسمات
ملوكانه‌لری هرعزم وكار همایونلرنده طریق عدالت وحكمتی التزام بیوروب بو
صره‌ده معصوم اولانلرك خطئاً وغرضاً متهم ومعاقب اولمامرلرینی تأكید وفرمان
بیورملرینه مبنی محض معدلت وحكمت اولان اشبو ارادهٔ سنیه‌یی اساس
تدبیر اتخاذ ایتمكلكم طبیعیدر بناءً علیه اصل بو مثللو احوال مزعجه‌نك منشأ
وعلتلرینی آرایوب آنلری قوروتمغه چالشمق متحتم اولدیغی وبو وظیفه‌ده قصور
ایدلمدیكی حالده بر طرفدن تدابیر وتشبثاتده كفایت اولمدیغندن بحث ایدنلرك دیكر
طرفدن معقول ومقبول ومقاصد حكیمانهٔ همایونلرینه موافق صورتده بر تدبیر
تعیین ایده‌مامری حقیقةً حیرت بخش اولمقده وبوندن مقصد نه ایدوكی معلوم
اوله‌مامقده‌دبر . تكرار شوراسنك عرضنه جسارت ایدرم كه بر قاچ مفسدك

افسادات وتصنيعاتنه حقيقی برماهيت وشكل عموميت ويرمك واو نسبتنده تشبثاتده بولنمق موافق حكمت ومصلحت اولمدينی جملهدن زياده عند حقايق بيرای شاهانه‌لرنده بديهی ايسه‌ده مجرد امنيت وراحت قلب همايونلری ايچون اصابت وكفايتی كوريلان وفرمان بيوريلان تدابيره مسارعةً ابتدار اولنور. شوقدركه من غير حد بالاده عرض وايراد اولنان مطالعات قاصرانه اصل مقصد اسلم همايونلرینی تأمين ايده‌جكدر. شعائر عدالت وحكمت وحقانيت پادشاهيلری اقتضاسنجه هيچ بر كيمسه حضور همايونلرنده طوغريدن طوغری‌يه اغراض فاسده‌سنی ومنافع غير مشروعه‌سنی ترويجه يول بوله‌ميور ايسه‌ده منصب وثروت وحقسز وياخود نابهنكام ترقی املنده بولنانلر وكنديلرنده فوق العاده لياقت واهليت تصور ايدنلر افندمزی اشغال وازعاج ايليان بوكبی حالاتدن مستفيد اولوب منصب ومأموريته چكمك وكنديلرنجه ملتزم اولانلری قايرمق امليله وكلا ومأمورين تبدلاتنك اكسيك اولماسی يولنده مقدمات ومطالعاتدن خالی اولمدقلری اوته‌دنبری دلائل احوال وامثال ايله حس اولنمقده‌در. شو مشكلات ايچنده دكل عبد عاجزلرينك الك مقتدر بندكان پادشاهيلرينك حال مأيوسيت وعطالتده قالمسی طبيعی اولغله بوحالده وعلی الخصوص امال واغراضه نهايت ويرمك ايچون معزوليندن بولنانلرك ياخود ترقی املنده اولوب اهليت وقابليتلری اقتضاسنجه ترقی‌يه‌ده مستحق اولانلرك ذات وصفتلرينه وعند اصابت وفد تاجداريلرنده تصويب بيوريله‌جق صوره كوره بوراجه ويشارو. جه برر مأموريتله اشغال وتلطيفلری موافق مصلحت اولور. ملاحظات معروضه غرض وغوضدن عاری وتوللرنجه حقيقتنه مبتنی ايسه‌ده مصلح آرای عجز انتما اولان امر وفرمان همايون ظل اللهيلری نه مركزده سانح اولورسه اصابت آنده اوله‌جغندن مقتضيات جاليله‌سنه توفيق حركات قلنه‌جغی محاط علم عالی بيورلدقده قاطبهٔ احوالده امر وفرمان پادشاهمز افندمز حضرتلرينكدر [١].

فی ٢ صفر سنه ٣٠٠ چهارشنبه بنده

امضا : سعيد

[١] اشبو تذكره صورتی ١٣٠٠ سنه‌سی اوراق صره‌سنده ترتيب اولنمق لازم ايكن سهواً تأخر ايتديكندن بورايه درج اولنديی.

٣٠٢ سنه‌سی ذی القعده‌سنه مصادف اولان اغستوس ایچنده مکتب ملکیه‌ده ایراد ایتدیکم نطقدر

[ص ١٦٠]

افندیلر

بو سنه دخی مکافاتکزك توزیعی رسمنده حاضر بولنمقدن وترقیاتکزك دلائلنی کورمکدن ممنونز مکتبکزك هیئت تعلیمیه واداره‌سنه تشکر ایدرز . ولی نعمتمز پادشاهمز افندمز مدت تحصیلیه‌سنی اکمال ایدنلرکزی برمعتاد هدایای سنیه‌لریله تلطیف وقدرلرینی تنویه بیوردیلر. حقکزده دولتك افکار حمایتکاریسنه شو لطف عالیدن بیوك دلیل اوله‌میه‌جغندن دیکر دلیل وتشویقه حاجت یوقدر. معلومکزدرکه انسان عائله‌سنه محبت وآنی صیانتده نصل مضطر ایسه مملکتنه ودولتنه خدمته دخی اویله مجبوردر. فقط ادارهٔ ملکه عائد مأموریتلر مکتب ملکیه طلبه‌سنه خاص اولمغله وطنه خدمت ومحبت وظیفهٔ عمومیه‌سنده سزك مکلفیتکز دها مهمدر .

بو تکلیفی ایفا ایتمك وحب وطنی برمحبت مجرده منزله‌سنده براقمیوب مرتبهٔ فعل وکماله یتشدیرمك امر حکومتده مایحتاج الیها اولان علوم وفنونی تحصیله متوقفدر. بر مأمور ایچون یالکز استعداد وذکای طبیعی کافی اوله‌مدیغی کبی یالکز حسن نیت دخی فائده بخش اولمز . واقعا خلوص طویت پك چوق شیده صاحبنی تخلیص ایدر لکن مصالح عامه‌ده قصور اولندیغی حالده حسن نیته اعتماداً مدافعه اولنه‌مز . ادارهٔ مملکتده سند اقوا ومخلص اعلا وقوف وعلم تامدر . فی زماننا اصول ادارهٔ حکومت مادام که برچوق علوم وفنون ایله مناسبت حاصل ایتمشدر علوم وفنون متداوله‌نك بعضیسنده ملکه اکتسابی بیله کافی اولمیوب آنلرك جمله‌سنه انتسابه مأمورین صنفی حوائج ضروریه درجه‌سنده محتاج بولنه‌یور. خلقت بشر انواع کمالات وترقیاته مساعد اولوب فقط بو استعداد خدادادك انجلاسی اسباب ومساعی‌یه معلق ومکتبلر ایسه اسبابك اعظمیدر . عهد قریبه قدر بو اسبابدن محروم ایدك . شمس تابان معرفت هرمحلده منظور واوائلده دولت علیه‌نك نظر همتی دخی بوکا معطوف ایکن اعصار اخیره‌ده تربیهٔ عمومیه امر اهمنه لایق اولدیغی مرتبه‌ده اعتنا اولنه‌مدی وبو حاللرك ضررلری کورلدی . اهل وطندن نیجه اذکیانك طریق تحصیلده

کری قالدقلرینی وخصائص طبیعیه وفکریه‌لرینك توسعه انجق نقصان اسباب عائق اولدیغنی تخطر ایدرز . لکن عصر عالئ عبدالحمید خان ثانی بومشکلاتی برطرف ایلدی . پادشاهمز افندمز حصیصهٔ ذات ظلیت سماتلری اولان کمال حقیقت بینی اقتضاسنجه رأس اصلاحاة واساس نجاة تربیهٔ عامه اولدیغنی تیقن وعزم ورزم ملکداریلرینی اومطلب اعلایه وقف بیوردیلر . صنوف عسکریه‌یه مخصوص تأسیسات مستثنا اولمق اوزره مکتبلرمز درجهٔ اولی وثانیه مکتبلرندن عبارت ایکن بو کونکی کون درجهٔ عالیه‌ده لازم اولان دارالتحصیللری دخی دیکر مؤسسات ومکاتب خصوصیه ایله برابر پای تختده کوریورز . مکتب حقوق ، بو کون توزیع مکافاة رسمنده حاضر بولندیغمز مکتب ملکیه ، هندسهٔ ملکیه ، لسان وصنایع نفیسه ، اورمان وتجارت مکتبلری ، رصدخانه ، موزه وکتبخانهٔ عمومی بو جمله‌دن اولوب طبقات علومك اعظمی بولنان علم معادن ایچون بر مکتبك‌ده بناسی یاپیلمش ومکتب نوابك بناسی توسیع واصول تدریسی اصلاح ودارالشفقه‌نك تخصیصاتی اکمال اولنمش وزراعت وتجارت بحریه مکتبلرینك اتمام بنالرینه سعی اولنمقده بولنمشدر . ولایاتده اصحاب حمیتدن اولان مأمورین معارف حقنده وضع اولنان مثاله امتثال ایتمکده‌درلر . مرکزده دارالفنونك اوچ شعبه‌سی یعنی حقوق، طبابت مکتبلری موجود ومدارس مختلفه‌ده علم کلام والهیات تدریسی ذاتاً مرعی بولندیغندن فنون وادبیات ایچون ده ایکی شعبه تأسیس ایدیلور ایسه ممالك سائره اصولنجه بر دارالفنونك هیئت مجموعه‌سنی تشکیل ایدن دارالاجازه‌لر تمام اولور . انشاءاه سایهٔ شاهانه‌ده بو نقصانلر دخی اکمال اولنور . شو حاللر حکمنجه شمدیلرده تحصیلده قصر همت ایدنلر معذور طوتیله‌مازلر وهیئت اجتماعیه‌مزك سعادت حالی وسلامتی تربیهٔ عمومیه‌نك ایلروله‌مسنده اولمغله بو طریقده اختیار وقوف ایلیانلر فائدهٔ مشروعه‌لرینی رد ایتمش اولورلر .

افندیلر ،

اکثر دولتلرده مأموریتلر قاعدهٔ مسابقته تابع ایکن بزده بو شرف وامتیاز سزلره تخصیص قلندی بوندن منسوب اولدیغکز دارالتدریسك اهمیتی وپادشاهمز افندمزك حقلرکزده علو وعاطفت همایونلری بداهةً ثابت اولور . شو مساعداتك درجات عالیه‌سنه متناسب اوله‌جق صورتده یعنی عفت واستقامت ، متبوع معظممزه

صداقت ، حقوق ووظائف بشره حرمت ، ووطنه محبت کبی خصائل حسنه ایله متخلق وصفات مدنیت فاضله ایله متحلی اولدیغمز حالده ترقیات علمیه یه چالیشه‌لم وپادشاهم چوق یشا دعاسنی تکرار ایلیه‌لم .

عریضه

[ص ٢٦٢]

معارف عمومیه حقنده بر لایحه تحریری طرف عاجزانه‌مه واقع اولان ارادهٔ سنیهٔ تاجداریلری اقتضای عالیسندن اولمغله امر وفرمان همایونلرندن مستفاد اولان دقایقك تأملی وآلمانیا اصول معارفنك تتبعی ایله مطالعات قاصره وناقصهٔ کمترانه‌م بروجه آتی عرض وبیان اولندی .

ممالك شاهانه‌لرنده هر نوع مکتبلر کشاد وتأسیسنه مصروف اولان اقدامات نسبتنده اقتطاف ثمرات اولنه‌مامسنك اسبابی دوشنلدیکی حالده اهل ومقتدر معلملرك نقصانی ودرجات متفاوته‌ده بولنان مکاتب عمومیه‌نك تشکیلات اساسیه‌لریله درس جدوللرینك قاریشیقلغندن واطرادسزلغندن طولایی حکومت واهالینك احتیاجات متنوعه‌سنه عدم مطابقتی ماده‌لری منشأ نقائص اولدیغی تبین ایدر .

مکتبلره مخصوص اولان وارداتك حسن استیفا واستعمالی ادارهٔ مخصوصه‌سنه عائد موادن بولنمغله بو جهت مبحثدن خارج طوتلمشدر .

هیئت معلمینك عدم کفایتنه قارشی اتخاذ اولنه‌جق تدابیر ایسه معلملرك صورت انتخابی وشرائط ترقیلری تحت انتظامه آلنه‌رق آتیلرینك تأمینی ایله معلملك مسلکنك اعادهٔ حیثیتی وبرده درجات مختلفه مکتبلری ایچون مقتدر معلملر یتشدیرمکه مخصوص مکاتب منتظمه تأسیسی خصوصلرندن عبارت کورینور . اصل موضوع بحث ومحتاج مطالعه اولان ماده که عموم مکتبلر پروغراملرینك اساساً اصلاحی واصول تحصیله‌نك احتیاجات مملکته توفیقیدر بو جهتده مشاهده اولنان باشلیجه نقایص بروجه آتی خلاصه اولنه‌بیلیر .

اولا درجات مختلفه مکتبلرنده اوقوتدیریلان درسلر بیننده مطلوب اولان امتزاج ومربوطیت منقوددر شویله‌که مکاتب عالیه ویا خصوصیه‌دن برینه داخل

اوله‌جق طلبه اولجه كورمش اولديغى درسلرك ماهيت ودرجه‌سنده‌كى اختلاف سببيله اومكتب درسلرندن حقيله استفاده ايتمك استعداد وصلاحيتنى حائز اوله‌ميور. ثانياً مكتبلرك هر برنده تدريس اولنان علومك هيئت مجموعه‌سى ذاتاً او مكتبدن چيقان طلبه‌نك سلوك ايده‌جكى مسلكده استفاده‌سنى موجب اوله‌جق درجه‌ده اطراد ومكمليتى حائز دكلدر؛ از جمله عوام ناسك تربيه‌سنه منفرداً مدار اولان مكاتب ابتدائيه پروغراملرينك بر كونه معلومات فعليه وصناعيه‌يى متضمن اولمامسى فقرا واصناف اولادلرينك اسباب تعيشلرينى كندى مسالك مخصوصه‌لرنده آرامغه مانع اولدقدن بشقه كرك بونلرى، كرك استعداد وقابليتلرى درجهٔ كافيه‌ده بولنميانلرى، استحصال معيشتلريچون على العموم دولت مأموريتلرينه سوق ايتمكده‌در كه بو جهتدن هم ارباب صنايعك تكثرى همده مأمورين دولتك عدد واقتدارلرنجه احتياجه توفيقى ميسر اوله‌مامق كبى نيجه محذورات عظيمه تولد ايتديكى عرض وتفصيله محتاج دكلدر. حتى مكاتب عاليه وخصوصيه‌ده اسباب معروضه‌دن نشأت ايلمش نواقصدن بشقه برده طلبه‌يه مسلك مخصوصلريله متناسب اولميان ياخود مكاتب مخصوصه‌سنده تحصيل ايدلمش اولمق لازم كلن برطاقم زائد درسلر تحميل اولنمسيله بومكتبلردن‌ده چيقان طلبه‌نك بر چوغى اوصاف مطلوبه‌يى حائز اوله‌ميور.

حاصلى اصول تدريسيه‌مز بر طرفدن عموماً تبعهٔ شاهانه‌نك متصف اولدقلرى استعداد وقابليت فطريه‌لرينك اصل منبع ثروت وسعادت اولان مسلكلره صرفيله اركى كبى ثمره بخش اولمسنه وديكر طرفدن دخى نه بو مسلكلره هوس ايدنلرك نه‌ده خدمات دولتده استخدام اولنه‌جق اولانلرك اوصاف مخصوصهٔ لازمه‌يى تماميله اكتساب ايتملرينه مساعد اولمديغى انكار اولنه‌مز.

برده خروج امتحانلرينك على الخصوص دها يوكسك مكتبلره كيريله‌جك اولديغى حالده غايت جدى اوله‌رق اجراسى الزمدر. اصول تدريسيه‌مزجه بشقه بر نقطهٔ نظردن شايان دقت اولان بر ماده دخى اطفالك قواى ذهنيه وبدنيه‌سنك متساوياً توسعى كوزه ديله‌رك بو ايكى جهت بيننده بر موازنت محافظه‌سنه اعتنا اولنمق وبونلردن برى ديكرينه فدا اولنمامق الزم ايكن على العموم مكتبلرجه بو قضيهٔ مهمه‌نك نظر اهميته آلنمامقده اولمسيدر. ايشته مكاتب عموميه حقنده اختيار اولنان فداكارلقلردن مهما امكن استفاده اوله‌بيلمك اوته‌دنبرى مكتبلرينك تنظيم واصلاحنه صرف ايتديكى سعى وهمت وبو يولده مظهر اولديغى موفقيت ايله

مشهور اولان آلمانيا دولتنك اصول حاضره‌سى ممالك شاهانه‌ده تأسس ايتمش اولان اصولى كلياً تغيير ايتمكسزين بزجه دخى قابل تطبيق كوريلور .

اصول مذكوره مكتبلرمزك امر اصلاحنجه نمونهٔ امتثال اتخاذ اولنديغى حالده مكاتب عموميه‌نك اوچ درجه‌يه تقسيمى اساسى كماكان محافظه اولنمغله برابر صور آتيه اوزره تنسيقى موافق مصلحت عد اولنور .

اول امرده بر مدتدن برى آلمانياده اتخاذ اولنوب ممالك سائره‌ده دخى اجراسنه تشبث اولنمش اولان اصول جديده‌يه توفيقاً هنوز مكاتب ابتدائيه‌يه دوام ايده‌جك اسنانده بولنميان يعنى درت ياشندن يدى سكز ياشنه قدر اولان اركك وقيز چوجقلره مخصوص اولمق اوزره آوروپاجه چوجق باغچه‌سى تعبير اولنوب حقيقةً مبدأ تعليم نامنه شايان كوريننان مؤسساتك بزده دخى احداث وتأسيسى لزومى خاطره كليركه بو مؤسساتدن مقصد كوچك چوجقلره اكلنجه طريقيله ذهنلرينى آچه‌جق واطفالى تطبيق ومقايسه ايله الفت ايتديره‌جك يولده الك بسيط معلومات طبيعيه‌نك تلقيننندن عبارتدر .

بوندن صكره مكاتب ابتدائيه‌نك ايلك درجه‌سى ديمك اولان مكاتب صبيانيه كليركه بونلره اطفال ذكور و اناثك سكز ياشندن نهايت اون درت ياشنه قدر دوام ايتملرى تحت مجبوريتده‌در ؛ مكاتب صبيانيه‌نك كافه‌سى ياننده برده صنعت تعليمنه مخصوص محللر بولنديرمق لازمدر .

مكاتب صبيانيه‌يه آلتى سنه دوام ايله اكمال مدت ايدن طلبه اوراده تحصيل ايتدكلرى علوم ايله اكتفا ايتميوبده تحصيل وتربيه‌لرينى دها ايلرى كوتورمكى اختيار ايتدكلرى تقديرده اوچ صورتله تحصيله دوام ايليه‌بيليرلر . شويله كه علوم عاليه‌يه حصر نفس ايده‌جك اولدقلرى حالده درجهٔ ثانيه مكاتبى ديمك اولان مكاتب سلطانيه‌يه دخول ايدرلركه دار الفنونه قبول اولنمق ايچون اشبو مكاتب سلطانيه‌دن نشأت ايتمش اولمق شرطدر . اكر صنايع تحصيلنى التزام ايدرلرسه اوحالده صبيان مكتبلرى درسلرينك اكمالنه مخصوص مكاتب رشديه‌كه صنايع مكتبلرينه مخرجدرلر آنلره كيره‌رك اوراده دخى اوچ سنه توقف ايتدكدن صكره مكاتب سلطانيه مثللو ايكنجى درجه مكتبلردن معدود اولان صنايع مكتب عاليسنه دخول ايله فن معمارى وهندسه وزراعت كبى انتخاب ايده‌جكلرى صنعت مخصوصه‌يى تحصيل ايدرلر .

اشبو ایکی مسلکدن یعنی علوم وصنایع مکتبلرندن هیچ برینی اختیار اتمیه‌رك صورت مطلقه‌ده معلومات وتربیه‌لرینی اکمال ایتمك ایستیان مکاتب صبیانیه طلبه‌سنه مخصوص اولمق اوزره ینه آلمانیا اصولنه امتثالاً علوم مادیه مکاتبی نامیله دیکر بر قسم مکاتب احداث اولنه‌بیلیرکه بونلرك‌ده مدت تحصیلی آلتی سنه اولمليدر .

بوندن ماعدا مکاتب سلطانیه‌ده اکمال تحصیل ایدن طلبه‌دن ایستك ایدنلرك واثبات لیاقت ایلیانلرك دارالمعلمینه دخول ایده‌بیلملری لازم کلوب بو دارالتعلیمك دخی کرك مکاتب ابتدائیه وکرك درجهٔ ثانیه مکتبلرینه معلم یتشدیرمك اوزره تنظیم وتأسیسی بزجه موافق مصلحت کورینور .

بری حکمت وادبیات دیکری علم حقوق و بری‌ده علوم طبیعیه وریاضیه ایچون اولمق اوزره اوچ شعبه‌دن ترکب ایده‌جك اولان دارالفنوندن وصنایع مکتب عالیسنك شامل اوله‌جغی علوم صناعیه شعباتندن ماعدا بعض علوم وفنون مخصوصه‌نك تحصیلی ایچون جانب دولتدن ویاخود دولتك اعانه‌سیله تأسیس اولنه‌جق مکتبلره دخی بونلرده استحصال قلنه‌جق علوم وفنونك نوع وماهیتنه کوره یا مکاتب صبیانیه ویا مکاتب رشدیه مخرج اتخاذ اولنملیدر .

الیوم جاری اولان اصول تدریسیه‌مز صور معروضه‌یه توفیقاً تعدیل واصلاح اولندیغی وبالجمله مکتبلرك پروغراملرنده دخی تعدیلات لازمه اجرا قلندیغی حالده بالاده عرض وبیان اولنان نواقص ایله محذوراتك اساساً مندفع اوله‌جغی ملحوظدر . زیرا شو اصول جدیده اقتضاسنجه مکاتب ابتدائیه‌دن نشأت ایده‌جك اولان فقرا واصناف اولادندن علوم عالیه تحصیلنه فوق‌العاده بر استعداد وقابلیت کوستره‌میانلر طوغریدن طوغری‌یه کندی حاللریله مناسب مسلکلره سلوك ایچون اقتضا ایدن معلومات اساسیه‌یی تحصیل ایتمش وقابلیت مخصوصه‌لری ویاخود حال وموقعلری علوم وصنایع عالیه تحصیلنه مساعد اولنلرك دخی صورت مخصوصه‌ده تنسیق اولنه‌جق علوم وصنایع مکاتب عالیه‌سنه دواملری نتیجه‌سنده هر ایکی جهتجه اسباب موفقیتلری تهیه واحضار ایدلمش اوله‌جقدر . بوصورتله کرك امور صناعیه‌یه تشبث ایده‌جك وکرك دولت خدمتنه کیره‌جك اولانلر دخی اوصاف مطلوبه‌یی مؤسسات مخصوصه‌سنده بر صورت مکمله‌ده احراز وهر مکتبده تدریس اولنه‌جق مواد او مکتبك تأسیسنده‌کی مقصده انحصار ایتمش اولور .

برده مکتبلرك قواعد فنیه واصول صحیه‌یه توفیقاً انشاسیله برابر هر مکتب

نزدنده علوم وصنایعك تسهیل تعلیمنی موجب اوله‌جق اشیا وادواتك تدارکی ، ممالك محروسه‌ده درجات مختلفه مکاتبنك بولندقلری مواقعی کوستر بر خریطه تنظیمی ، تحصیل زمانلری کچمش بولنانلره مخصوص علوم وصنایع درسلری کشادی ، اوقات تعطیلیه‌ده عمله‌یه صنعتلرینه دائر درسلر اعطا اولنوب بو تدبیر ایله کندیلرینك سفاهت واسرافاتدن ، سائر سوء حال وحرکتدن وقایه‌سی وطلبه‌سی آز وواردانی محدود اولان محللرده مکتب مصارفنجه تصرفی موجب اولمق اوزره Enseignement mutuel اصولی اوزره تدریس علوم اولنمسی دخی لازمدر .

بو تعدیلات اساسیه‌نك متممی اولمق اوزره اصول تدریسیه‌نك متمادیاً تحقیق واکمال نواقصی ایله پیدرپی اصلاحی اسباب ووسائطنی مطالعه‌یه ، ممالك سائره دارالفنون هیئتلری وسائر باشلی معارف مؤسسه‌لری ایله صورت منتظمه ومتمادیه‌ده اجرای مخابره ایدرك کافهٔ ممالك متمدنه‌ده وقوع بولان اصلاحات جدیده‌نك تطبیقاتنی مذاکره‌یه مأمور بر هیئت مخصوصه تشکیلی ، معارفه متعلق اصلاحات واجرا آتك نشرینه مخصوص بر غزته احداثی ، هر سنه آوروپانك بر شهرنده انعقاد ایتمکده اولان معارف قونغره‌لرینه مأمورین مخصوصه کوندریله‌رك آنلرك مذاکره وقرارلرینه اشتراك اولنمسی کبی بعض تدابیر مقتضیه دخی اصلاحات معروضه‌یه انضمام ایتدیکی حالده حصول مقصدی برقات دها تأمینه مدار اوله‌جقدر اولبابده امر وفرمان حضرت ولی الامر افندمزکدر .

فی ١٨ محرم سنه ٣٠٦ و فی ٢٤ ایلول سنه ٣٠٤

بنده
امضا : صدر سابق
سعید

مابین باش کتابتنه

[ص ٢٥٨]

مهاجرین اداره‌سی رئیسی دولتلو رضا پاشا حضرتلرینك عاجزلریله بر مخابره ویا مکالمه‌سی سبق ایتدیکنه دائر واقع اولان اخبار خانهٔ عاجزانه‌مه کانلر حقنده تحقیقات واستنطاقاتی مستلزم اولدیغی شایع اولمشدر . معزولیتدن صکره مشار الیه

رضا پاشانك بر قاچ کره خانهٔ کمتری یه کلدیکی واقع وبو دخی غیر خفی اولوب حتی بر کلیشنده حسب الحال کورمکدن اعتذار ایلدیکم حالده تحریر وارسال ایتدیکی ورقه ایله ارادهٔ سنیه تبلیغنه مأموریتنی بیان ایلمسیله ملاقاة اولنمشدی . مشار الیهله مناسباتك درجه‌سی شو مرکزده‌در . حق عاجزانه‌مده ایشیدیلان فکر خیر خواهیسنك سببنه دخی کلنجه ویانه اوراق حوادثندن قورسپونداس دولستك نشر ایتدیکی مقالهٔ معهوده [۱] بعض طرفدن کاه مشار الیه، کاه دولتین معلومتینه، وبعضاً دخی بو مدعاره مباین وصرف عاجزلرندن کنایتی متضمن اولمق اوزره معزولینه عطف اولنمغله مشار الیه رضا پاشانك بو یولده کندیسنی ثناورلریله همحال عد ایده‌رك بث شکوی یلمسی بوکا مبنی اولاق لازم کلیر. لکن عبد عاجزك هروضع وکرداری نزد دقایق وفد عالیده موضوع محك امتحان وابداع فتن واغراضه عدم قابلیت کمترانهم شواهد ماضیه وحالیه دلالتیله عیان ایسه‌ده لدی الحاجه او مثللو عزویاتك درحال رد وابطالنه هر زمان حاضرم. بناءً علیه شو اسناد مالم یکندن اندیشه کمترلرنجه نابمحل وبرائتمك خارجدن تأییدی زائد علی الاصلدر . لکن روایات واقعه ایچنده ذات حضرت صدر اعظمی ایله مشار الیه میانه‌سنده مسموع اولان مغایرت افکارك شائبهٔ افتراقه ورضا پاشانك اسناد واقعه مظهریتده تشریك اعتباریله‌حقمده ایراد ایلدیکی اسان حقکوبینك او افتراقه مقابل عاجزلریله وفاقه محمول اولمسی شایان استعجاب بولنمغله یالکز تأسف ایدیلان برشی وارایسه شودر. زیرا من غیر استیهال بر قاچ دفعه خدمت وکالتده بولندیغم ورشدی پاشا ومدحت پاشا ومحمود ندیم پاشا وصفوت پاشا وحمدی پاشا وقدری پاشا مرحوملر ایله ابهتلو دولتلو ادهم پاشا واحمد وفیق پاشا وخیرالدین پاشا وعارفی پاشا حضراتندن بعضلرینی اسلافدن وبعضلرینی اخلافدن اولمق اوزره کوردیکم وهیچ بری حقنده اوضاع رقابتکاری وغرضکاری یه تمایل ایلدیکم وهوس منصبدن برائتی اثبات ایلمش اولدیغم حالده خلفم کامل پاشا حضرتلری حقنده عکس حالی اصلا تجویز وقبول ایتمم . حضور شوکتموفور حضرت جهانداری یه عرض واسماع مقصدیله مؤسس اولان بوکبی اخباراتدن تحیر وتأثر ایتمامك حسب البشریه قابل اوله‌میور. مسموعه کوره مخبر بهجت بك نامنده بر ذات اوله‌رق کندوسیله بینمزده وجوه مناسبت وحتی سابقهٔ معارفه والفت اولمامغله غرض ذاتی احتمالنه محل یوقدر . بوحالده

[۱] تبدل سلطنته لزوم قطعی کوسترن مقاله .

شو وضع غیر محق سائقهٔ اغراض اخری ایله اولمق لازم کله‌جکندن هرنه ایسه آکلاشلمق اوزره تعمیق تحقیقات رجاسنده اولدیغمك عتبهٔ سنیهٔ ملوکانه‌یه عرضی متمنا اولمغله اولبابده امر وارادہ افندم حضرتلرینکدر .

فی ۱ رجب سنه ۳۰۶ و فی ۹ شباط سنه ۳۰٤

عریضه

[ص ۲۵۸]

اشبو بازار ایرتسی کونی دخی ساعت سکز بچقده سر اثوابیٔ حضرت جهانبانیلری عصمت بك قوللری نزد عبیدانه‌مه کلدی . قورسپوندانس دولست غزته‌سنك مقالهٔ معلومه‌سندن طولایی [۱] بو کره باب عالیدن جلب بیورلمش اولان اوراقی اعطا ایله بونلر مطالعه اولنوب ملاحظات کمترانه‌مك تحریر وکندیسنه تودیعیله اعاده‌سی امر وفرمان همایون حضرت خلافتپناهیلری اقتضای عالیسندن اولدیغنی تبلیغ ایلدی . هر نه قدر صدددن خارج ایسه‌ده اول باول شوراسنك عرضنه مجبوریت حاصل اولمشدرکه اشبو اوراق ترکجه اوله‌رق یدی وفرانسزجه اوله‌رق یتمش سکز قطعه‌که جمعاً سکسان بش عدد منصل محرراتی حاوی اولوب اشبو عریضهٔ ملوکانه‌مك تسویدینه مباشرت زماننده ساعت اون ایکی‌یه قریب اولمغله تفاضل ایدن اوچ اوچ بچق ساعت ظرفنده هر بری مهم ونظر دقتی مستلزم اولان اوراق مذکوره‌نك مندرجات دقیقه ومزایای عمیقه‌سی حقنده تدقیقات قاصرانه‌م واول تدقیقاته مبتنی اوله‌جق مطالعات ناچیزانه‌م مکمل اوله‌مامق طبیعیدر . معروضات عاجزانه‌مك برقسمی دون ودها اولکی کون تلقی اولنان ارادات سنیهٔ حضرت خلافتپناهیلری ایله جواباً وقوعبولان افادات عاجزانه‌مه تعلق ایده‌جکندن اشبو عریضه‌مك مندرجاتجه بردرجه‌یه قدر مربوطیت وتسلسل حاصل اولمق اوزره

[۱] بو مقاله تبدل سلطنتك لزوم قطعیسنی اعلان ایتمش وبوده تلقینات اثری اولدیغنه ذهاب اولنمشدر عریضه‌ده مندرج تفصیلات وحکایاتدن معلوم اوله‌جنی اوزره تلقینات مظنونه یالکز بنم اوزرمده قالیوب دولتلردن بعضلرینك دخی ذی مدخل بولندقلری یولنده بعض رجال سیاسیهٔ خارجیه طرفلرندن ملاحظات وقوعی شبهاتی تزیید ایتمکله کامل پاشا زماننده باب عالی آیلرجه بو ایشله مشغول اولمش ایمش .

اولجه بالواسطه وقوعبولان افادات جوابیهٔ کمترانه‌مك دخی بوراده تمهیدی فائده‌دن خالی کورلمز شویله‌که جمعه ایرتسی کیجه‌سی قرنای شاهانه‌لرندن عارف بك ودونکی بازار کونی عصمت بك کلوب ابوالهدا افندی ایله وایس افندینك معروضات معلومه‌لرندن طولانی افکار چاکرانه‌می صورملریله تشکرندن عاجز اولدیغم عاطفت وعنایت سنیه‌یه بناءً حضور همایونله تشرف ایتمکده اولدیغمه وصور سائرهٔ ممکنه‌یه نظراً بر کونه ملاحظه وافادهٔ کمترانه‌م اولسه بالذات عرض اولنه‌جغندن دلیل آخره طبیعی حاجت ومحل بولنمدیغی جوابنی بیان ایله برابر صدر اعظم پاشانك مخالف امنیت حرکتی خاطره کلمز فرض محال اوله‌رق اویله بر حرکتده بولنسه بیله بنده‌کز اکا مطلع اوله‌مم دیمش ایدم. ینه دونکی جمعه ایرتسی کونی عصمت بك دفعهٔ ثانیه اوله‌رق کله‌رك غزته‌لر نشریاتنك اسبابی حقنده سؤال ملاحظه ایتمسیله بو غزته‌لر دول ثلثه اتفاقنه دولت علیه‌نك داخل اولمامسندن شکایت ایدیورلرمش او حالده دول مشارالیهم نزدنده تشبثات لازمه اجراسندن بشقه بر شی خاطره کلمز دیدم. برده مير مومی الیه ایکنجی دفعه کلیشنده اتفاق مثلثه دولت علیه‌نك داخل اولمسیچون صدر اعظم مقدما حضور همایونه بر لایحه تقدیم ایتدی وصکره‌دنده غزته‌لرك بو نشریاتی ظهور ایدوب مشارالیه کندی لایحه‌لری بعض معزولین طرفندن کورلمسیله وکلاجه تبدل ایقاعی ایچون بو شی یاپلدیغنی عرض ایتدیکنی اداده وبو بحثك عقبنده‌ده صدر اعظم غزته‌لرك نشریاتی فرانسه وروسیه دولتلری تلقیناتیله واقع اولدیغی حضور همایونه عرض ایلدیکنی حکایه وبرده معزولیندن خیرالدین وادهم پاشالر ایله طرف کمترانه‌مدن سؤال احوال اولنمسنه دائر ابوالهدی افندینك بر مذکره‌سنی دیکر اوراق ایله برابر ارائه ایلمکله بروجه آتی بیان افکار ایتدم: سائر ذوات معزوله‌نك نه مطالعه‌ده بولندقلرینی طبیعی بیله‌مز ایسه‌مده بنده‌کز تماماً افکارمی ایضاح ایلدم ظن ایدرم زیرا صدر اعظم حضرتلرینك افاداتی حکایه‌دن صکره دیدیکمز که «ولی نعمت افندمز فرمان بیوریورلرکه کچن کون اتفاق مثلث حقنده صدارتك تبلیغاتی و بو غزته‌لرك نشریاتی کندیسنه آچدم. ملاحظات وحسیاتی نه ایسه تحاشی ایتمیوب بیلدیرسون.» واقعا کچن یعنی بوندن اون ایکی کون اولکی چهارشنبه کونی حضور همایونه جلب بیورلمشدم صدارتك لایحه‌سنی کورمدم ایسه‌ده افندمز بو اتفاق مثلثدن وغزته‌لرك معهود نشریاتندن بحث بیوردیلر. بنده‌کزده اول امرده اتفاق شرائطنك استکناهی

حقنده مطالعات سنیه‌نك اصابتی بدیهیدر دیدم. غزته‌لرده كلنجه حكمداران فخام حقوقنك هر مملكتده مقدسیت ومحترمیتنه وسائر دولتلرك مطبوعات نظامنامه‌لرنده مندرج قواعده استناداً بونشریاته واسطه اولان اوراق حوادث حقنده خارجیه نظارتنجه تدابیر زجریه اتخاذینه سعی اولنمسی لزومنی تصویب ایتدم دیكر مطالعاتم ویاخود سؤال بیورلمقده اولدیغی كبی بركونه محسوساتم اولسه انلری‌ده عرض ایدر ایدم. لكن یوقدر شمدیكی افادات ایسه مطالعهٔ سابقه‌نك تبدلنی یعنی نشریات مذكوره دول ثلثهٔ معلومه طرفندن دكل روسیه وفرانسه طرفندن ترشح ایتدیكنه دائر حكایه اولنان عرض وافاده بونشریاتك تعقیبی تشبثاتنك مهمل قالمسنی ایجاب ایتمز ظن ایدرم. الحاصل شو نشریات دولتلرك هانكیلری طرفندن ترویج اولنمش ایسه انلر نزدنده تشبثات لازمه‌یه دوام اولنور. مومی الیه عصمت بك‌ه مسبوق اولان افادات چاكرانه‌م بوراده ختام بولمشدر. سائر دولتلر مطبوعات نظامنامه‌سنك بویله مواد حقنده بعض تدابیره مساعد اولمسی فكرنده بولندیغمك اسباب موجبه‌سنه كلنجه فرانسه حكومتنك مطبوعات قانوننك یكرمی آلتنجی ماده‌سنده «اجنبی حكمدارانی حقنده وقوعبولان تعرضاته اوچ آیدن بر سنه‌یه قدر حبس جزاسی ویا یوز فرانقدن اوچ بیك فرانقه قدر جزای نقدی ایله مجازات اولنور.» دیه محرردر حریت مطبوعاته اك زیاده رعایت اولنان فرانسه كبی برمملكتده حكمداران حقنده‌كی تعرضاتك مجازاتی بو اولنجه ممالك سائره‌ده مؤاخذه‌نك دها زیاده اولمسی طبیعی الاستنتاجدر. اشبو فكر كمترانه‌می ایتالیا خارجیه ناظری موسیو قریسپینك مطالعه اولنان اوراقده كوریلان برافاده‌سی وخارجیه ناظری پاشانك بوندن درت كون اولكی تاریخله مورخاً مقام صدارته مبعوث تذكره‌سنك كذا بر فقره‌سی مؤیددر؛ زیرا موسیو قریسپی هرنه قدر ایتالیاده مطبوعاتك هر برحركتنه قارشی هیچ برشی یاپیله‌میه‌جغی كبی برافاده‌ده بولنمش ایسه‌ده دیكر طرفدن آوستریا دولتنك اصولی سیاسهٔ غزته‌لره اجرای مؤاخذه‌یه مساعد اولدیغندن بحث ایتمشدر. وبزم خارجیه نظارتنك بوندن درت كون اولكی تاریخله مورخ تذكره‌سنده دخی قورسپوندانس دولست غزته‌سنك صاحبی ایله محرری ویانه‌ده مدعیٔ عمومی طرفندن شدیداً توبیخ قلندقلری وبعدما ذات شوكتسمات حضرت پادشاهی ودولت علیه حقنده‌كی مقالات مضره درج اولندیغی حالده غزته‌لر ایچون تدابیر شدیده‌یه اتخاذ اولنه‌جغی آوستریا حكومتی طرفندن افاده اولندیغی مندرج بولنمشدر. شو قدركه بو مقوله

تعرضاته تدابیر شدیده ایله معامله‌نك امكانی اولدیغی آوستریا دولتی طرفندن مادامكه اعتراف اولنیور هر درلو تقبیحه سزا ودولت علیه‌یه مضرتی دیكر دولتلرك دخی قبحنی بیان ایتملریله رونما اولان قورسپوندانس دولست غزته‌سنك مندرجات فسادیه‌سندن طولایی جوازی ثابت اولان تدبیر شدید شمدی یاپیلوبده نشریات مضره‌نك تكرارینه نیچون تعلیق قلنمشدر . بوراسی نظر دقته تصادف ایتمكه شایان بر شی كبی كوروندی ایسه‌ده سببی عاجزلرنجه كسدیریله‌مامشدر مطالعه اولنه‌بیلان اوراقدن بر درجه‌یه قدر حاصل اولان افكار سائرهٔ قاصرانهم دخی بر وجه آتی عرض اولنور . اوراقه نظر اولنور ایكن شایان اعتنا كبی كورینان پارچه‌لر مجرد ایجابی حالنده مطالعاتی تسهیل ایتمك وفرمان بیوریلورسه لازم كلان محلدن ترجمه ایله منظور دقایقنشور حضرت جهانبانیلری بیورلمق اوزره بالتفریق عصمت بك قوللرینه تودیع قلندی . بونلرك خلاصه‌سی وصره نومرولری اولمامق جهتیله لاعلی‌التعیین آلنه‌رق اوقونمش اولدیغندن اشبو عریضهٔ عاجزانه‌مده اوراق مفرزه‌نك تسلسل وارتباط اوزرینه اولمیوب هانكیسی اولجه اخذ ومطالعه اولنمش ایسه آنك اشارت اولنان بعض فقرات مهمه‌سی درج قلنمشدر شویله‌كه صدارتك ٢٢ صفر سنه ٣٠٦ تاریخلی تذكرهٔ جوابیه‌سنه نظراً مابین همایوندن یازیلان تذكره‌ده بوراده بولنان دول اجنبیه سفراسنه تحریراً وشفاهاً ایدیلان تبلیغاتك وآنلر طرفندن تحریری وشفاهی ویریلان جوابلر صورتلرینك دخی ارسالی ارادهٔ سنیه اقتضاسندن اولدیغی آكلاشیله‌یور . واقعا اوراق مذكوره میاننده اكثر سفرانك یعنی انكلتره وآلمانیا سفیرلرینك غیریكه فرانسه وایتالیا وروسیه ایلچیلریدر آنلرك بو بابده برر مخطره‌سی كورلمكله اوراق مفرزه‌یه ادخال قلنمشدر . ایتالیا سفیری یازدیغی تقریرده « نشریات مبحوثه بعض افكار سخیفه اصحابنك خیالخانهٔ خاطرلرنده كندو مملكتلرنده وقوعی كوریلان واورادن طونه‌نك بوجهتنه دخی انتقال ایتدیریله‌رك اجرا قلنان تعرضات سیاسیه‌نك ملاحظاتی دوران ایتدیكنی ایما واشارت ایتمكده‌در . دیدیكی خارجیه نظارتنك فی ٩ صفر سنه ٣٠٦ تاریخنده مقام صدارته مبعوث تذكره‌سنك صورتندن منفهم اولوب شو تبلیغك اهمیتی ومعانیسنك درجهٔ شمولی وعلی‌الخصوص قائلی برسفیر بولنمسی جالب دقت قضایادن كورینور ایسه‌ده مقصدی نه ایدوكی سفیر مومی‌الیهدن استیضاح اولنمش ایسه‌نصل ایقاظات وتفسیراتده وباب عالینك اولبابده نه مطالعه‌ده بولندیغنه دائر بحث كوریله‌مدی بناءً علیه

بوبابده مطالعه بیانی قابل اولهمدی . برده ایتالیا سفیری بوراده بعض مطبوعات وپولیس مأمورلرینك روسیه وفرانسه منافع سیاسیه‌سنه خدمت زعمیله شو مفتریاتی ایقاع ایتدکلرینه دائر بر افادهٔ مهمه‌ده بولندیغی اوراقدن آکلاشلمش ایسه‌ده بوبابده حکومتك نصل تحقیقات ومطالعاتده بولندیغی آکلاشیله‌مدی. قورسپونداس دولست غزته‌سنك نشریات فاسده‌سنه اشتراك ایدن ایتالی نام غزته ایتالیا خارجیه نظارتنه مربوط اولدیغنه دائر کرچه بعض بحثلره تصادف اولندی دیکر طرفدن‌ده مذکور ایتالی غزته‌سنك روما قابینه‌سیله ارتباطی اولدیغنی دولت علیه‌نك روما سفیری فوتیادی پاشا دخی تصدیق ایتدیکی بزم خارجیه نظارتنك تلغرافلرندن برنده حکایه وبیان قلنمشدر .

فرانسه‌نك درسعادت سفیری «ایتالی غزته‌سی بر فرانسز طرفندن اداره اولنوب فرانسه منافعنه خدمت ایتمکده ایسه‌ده اوچ درت آی اول مدیری عزل اولندی آندن صکره بو غزته ایتالیا حکومتنك تحت نفوذینه کیردی واو تاریخدن اعتباراً مستمراً فرانسه‌یه قارشی اجرای خصومت ایتمکده‌در ویانه‌ده‌کی قورسپو-ندانس دولست غزته‌سنك مقاله‌سنی نقل ایتمسندن دخی شمدیکی هیئت تحریریه‌سنك افکار وتمایلاتی نه جهته معطوف اولدیغی آکلاشلیور فرانسه حکومتی مقاله‌نك محرر ومرتبنی تحقیق ایله مشغولدر » دیه فرانسه خارجیه ناظرینك تحریراتنه عطفاً بعض بیاناتده بولنمش وبو بیاناتك صدق وحقیقتی روماجه بالسهوله آکلاشلمق قابل اوله‌جغنی دخی علاوة اتیان ایتمش اولدیغی خارجیه نظارتنك ١٤ صفرسنه ٣٠٦ تاریخنده مقام صدارته یازدیغی تذکره‌نك صورتندن معلوم اولدی . حقیقت حال بویله ایسه نشریات معهوده اتفاق مثلثده علاقه‌دار اولان طرفلره عطف اولنمق لازم کله‌-جکندن اشبو تبلیغ رسمینك درجهٔ اهمیت وماهیتی شایان تدقیق وموازنه ایسه‌ده بوراسی بالطبع مرجعنه عائد اولمغله کمترلرنجه دولت علیه‌لرینی اشغال ایتمش اولان شو نشریاتك مؤلف ومحررلری ظاهر اولور ایسه هر حقیقت وشو حرکاتده علاقه‌داران کیملر ایسه آنلره عائد مقصد ومنفعت دخی ظاهر اوله‌بیله‌جکندن مادامکه دولت متبوعه‌سنك تعلیماتنه استناداً فرانسه سفیری مقاولهٔ مضره‌نك مؤلف ومحررلرینی میدانه چیقارمغه سعی دولتی نامنه وعد ایتمشدر بوندن استفاده اسبابنه تشبث متحتم کوروندیکی ملاحظه‌سنك عرضیله اکتفا اولنور. ایتالیا خارجیه ناظری موسیو قرسپی مقالهٔ مبحوث عنهانك مؤلفی فرانسه‌نك روما سفیری اولدیغی

فوتيادى پاشايه بيان ايتديكى وديكر طرفدن بو افاده‌سنك كنديسندن صدورينى مكتوم طوتمسنى رجا ايلديكى حقنده اوراق مرسله‌ده بر تلغراف موجود اولمغله شو اشعار دخى شايان دقت وموازنه كوريلور .

ايتاليا خارجيه ناظرى ايتالى غزته‌سى كندى واسطه‌سى اولديغنى انكار وبونك روسيه‌يه منسوبيتنى تذكار ايتديكنه دائر بر تلغرافه تصادف اولنمغله برابر ديكر طرفدن يوقاريده بيان اولنديغى اوزره مذكور غزته‌نك ايتاليا حكومتى ايله‌ارتباطى روما سفيرى فوتيادى پاشانك تلغرافلرندن برنده محرردر . برلين سفيرى توفيق بكك اشعارى دخى ايتالى غزته‌سنك ايتاليا خارجيه نظارتنه مربوطيتنى بر درجه‌يه قدر مصدقدر : زيرا مشار اليه توفيق بك فرانسه‌نك روما سفيرى ايتاليا خارجيه ناظرينه بو غزته فرانسه‌يه منسوبيتنى ترك ايتديكنه دائر تبليغات اجرا ايتدى وايتاليا خارجيه ناظرى موسيو قرسپى « بو حالده ايتاليا دولتى دخى مبحوث عنه اولان غزته ايله مناسبتنى ترك ايلدى » ديور .

قورسپوندانس دولست غزته‌سنك نشريات مضره‌سى مؤلفى بولنه‌جغنه دائر روماده برذاتك فوتيادى پاشايه بعض تعهداتى واقع اولديغى مشار اليهك برتلغرافنده ايراد وينه فوتيادى پاشانك ديكر تلغرافنده بعض اسملر تعداد اولنديغى كبى ويانه سفيرى سعداه پاشانك بر تلغرافنامه‌سنده بانق عثمانينك ويانه شعبه‌سى بو ايشك استكشافى ايچون كنديسنه حواله اولنان آقچه‌يى ويرمديكى حقنده بر تلغرافنه تصادف اولندى .

مطالعهٔ عاجزانه‌مه قالير ايسه كشف حقايقه دلالتى درعهده ايدنلر موثوق اولدقلرى حالده كندولرندن استفاده اولنسه وسفرامزك استكشاف حقيقت ايچون مضطر اولدقلرى مصارفه لازم اولان آقچه دريغ قلنمسه مناسب اولور .

برلين سفيرى توفيق بكك ايكيوز اللى بش نومرولى تلغرافى آلمانيا غزته‌لرينك دخى قورسپوندانس دولست غزته‌سنك مقاله‌سنى نشر ايتدكلرينى واولجه قونت هربرت بسمارقك ومؤخراً بالذات پرنس بسمارقك غزته‌لره ادارهً بر شى يازميه‌جقلرينى قطعياً بيان ايلدكلرينى حاوى اولوب ايكن صكره‌دن پرنس بسمارقك روما قابينه‌سنه ايتالى غزته‌سنك نشرياتنى تصحيح ايتمسى ايچون تعليمات كوندرديكى وآنك اوزرينه مذكور غزته‌نك برفقرهٔ تصحيحيه نشر ايتديكى اوراقدن نمايان وشو حال برلين قابينه‌سنك نفوذى هرايشده رومايه على مايليق جارى اولديغنى كوسترمكله احوال حاضرهٔ سياسيه ونشريات مبحوثه آره‌سنده اهميتى عياندر .

روسیه غزته‌لرینك قورسپوندانس دونست ایله اكا مشارك اولان مطبوعات نشریاتنه اشتراك ایتمدكلرینه وبوندن طولایی باب عالینك شاكر پاشا واسطه‌سیله موسیو دوكرسه تشكراتی وبورادهکی روسیه سفیرینك دخی بوخصوصده باب عالی‌یه توثیقاتی واقع اولدیغنه دائر بر طاقم كاغدلر كورلمش ایسه‌ده مادامكه آوستریا دولتی بو نشریاتی روسیه قابینه‌سندن ظن ایلدیكی حقنده خارجیه نظارتنك بر مذكره‌سنده بعض افادات واردر تعیین حقیقت ایچون لازم اولان تدقیقاته دوام لزومی وارستهٔ كافهٔ افهامدر .

ارسال بیوریلان اوراقك مطالعات سطحیه‌سندن وهلهٔ اولیده بر درجه‌یه قدر حاصل اوله‌بیلان معلومات واكا مرادف اولان مطالعات قاصرانه شو وجهله ایسه‌ده واسطهٔ نشریات اولان قورسپوندانس دولست غزته‌سنك اوراق مبحوث عنها میانده كوریلان نسخه‌سنك تاریخی ایلول افرنجینك یكرمی سكزنده وآنك رومادن آلدیغی مكتوبك تاریخی دخی شهر مذكورك یكرمی آلتیسنده واقع اوله‌رق بو حالده بونك نشرندن بوكونه قدر بر آیدن زیاده زمان كچمكله بو مدت ایچنده وسائط عائده‌سی طرفندن اجرا قلنمش اولان تحقیقات ووقوع بولان حسیات دها زیاده مكمل اولمق امر طبیعیدر . مع هذا مطالعهٔ ناقصهٔ عاجزانه‌مه نظراً اتفاق مثلثه منسوب اولان غزته‌لرك دولت علیه‌نك بو اتفاقه میل ایتمامسندن شكایتله نشریات معلومه‌یه قیاملری بشقه واتفاق مثلثه دولت علیه‌نك داخل اولوب اولمامسی مادهٔ اساسیهٔ مهمه‌سی دخی بشقه مسئله‌لر اولمغله سلطنت سنیه ودولت علیه‌لرینك منافع حقیقیه‌سی واحوال سیاسیه‌نك الجا آتی نه‌جهتده ایسه انك كاشف معضلات امور اولان نظر حقایق اثر حضرت پادشاهیلرنده بشقه‌جه سنجیدهٔ میزان تدقیق اوله‌جغی ومثلا دولت علیه‌جه كرك اتفاق مثلثی عقد ایدن وكرك اكا مقابل اولان دولتلردن بریله برلشمك لزومی حس اولنورسه اكا كوره حركت اولنه‌رق بومثللو نشریات غرضكارانه سلطنت سنیه‌لرینك مسلك حقیقتپرورانه‌سنه تأثیرایتمامك لازم كله‌جكی بی اشتباهدر قاطبهٔ احوالده امر وفرمان حضرت ولی الامر افندمزكدر .

فی ۲۳ صفر سنه ۱۳۰٦ و فی ۱۷ تشرین ثانی ۱۳۰٤ بنده

امضا : صدر سابق

سعید

عریضه
[ص ١٥٤]

کرید حادثه‌سی حقنده اولان ملاحظات عبیدانه‌مك عرض وتحریری وباب عالیجه جزیره‌ده اتخاذینه لزوم کوستریلان حرکات عسکریه‌دن طولایی ترتیبات جنودیه‌نك درجاتنه دائر هیئت مخصوصهٔ عسکریه طرفندن عتبهٔ علیای ملوکانه‌لرینه تقدیم قلنان مضبطه‌نك مطالعه‌سی امر وفرمان همایون حضرت خلافتپناهیلری مقتضای عالیسندن اولمغله امتثالاً خواطر قاصرهٔ بندکانه‌مك ازبارینه جرأت اولندی. معلوم دقایق ملزوم عالی بیورلدیغی اوزره جزیرهٔ مذکوره بحر سفیدك الك مهم نقطه‌سنده واقع اولمسندن طولایی موازنهٔ دولیه‌جه اهمیت فوق العاده‌سی اولدیغنه ثانیاً مصر وحجاز وطرابلس غرب وبنغازی طرفلرنده نفوذ خلافت سنیه وقدرت دولت علیه‌یی ارائه ومحافظه‌یه مدار اصلی بولندیغنه ثالثاً اول وآخر هیئات عسکریه‌نك تحت تصدیقنده بولندیغی اوزره جزیرهٔ مذکوره دولت علیه‌جه خاصةً بیوك بر اس الحرکاة ایدوکنه مبنی اکثریا منفعتلری دولت علیه‌نك منفعتنه اویمیان ویاخود حکومت سنیه‌یی غوائل سیاسیه وآنك مقتضای طبیعیسی اولمق اوزره ملکیجه ومالجه ونفوسجه ضایعات متوالیه‌دن قورتارمیوب نفوذ واقتدارینی ضعیفلتدیرمق ایستیانلر آرالق آرالق کرید آطه‌سنده ایقاع شورش وغائله‌یه چالیشیرلر. بونك ازمنهٔ قدیمه‌ده کچمش مثاللری شویله طورسون خداوندکار خلد آشیان عبدالعزیز خان حضرتلرینك عصر همایونلرنده کریدده ظهوره کتیریلوب یونان دولتنك دولت علیه‌یه قارشو انواع حرکات ازعاجکارانه‌سنه وکرك یونانستان‌دن وکرك آوروپانك سائر جهتلرندن لاینقطع کوکللی فرقه‌لر تجهیز وارسالیله اوراسنك بیوك بر معرکهٔ شورش حالنی آلمسنه وآوروپانك اکثر محللری وحتی آمریقانك نسوان وصبیانی تخلیص نامیله علی التوالی جزیره‌یه سفینه‌لر کوندروب معناً ومادةً بر طاقم معاونات‌ده بولنملرینه باعث اولان واك صکره مختاریت اداره ایچون بر طاقم نظامات واسعه تأسیسنه دولتی مجبور ایلیان حادثات یوقاروده عرض وایراد ایدیلان مطالعاتی مؤید کوریلور. بناءً علیه کرید ایشلری مهم ودقیق اولمسیله بو آطه‌ده جزئی وکلی غوائل دوام ایتدکجه یونانیلرك دولت علیه‌یه مضر منویاتی وار ایسه آنی اظهار وهیچ اولمازایسه درلو بهانه‌لرله حدودده‌ازعاجاته

ابتدار ایلمرندن و بلغارستان مسئله‌سنك معلق ومغلق بر حالده قالمسی وسیله‌سیله بلکه بر آرالق بلغارلرك دخی بعض حركات مزعجانه‌یه قیام ایتملرندن وبعض دولتلرك دخی او اثناده بالقان شبه جزیره‌سنده مسلك سیاسیلرینك ترویجنه بو ایشی آلت ایده‌بیلملرندن قورقیلور. مطالعهٔ بندكانه‌مه وحادثه‌نك محسوس اولان اشكالنه نظراً جزیره‌نك حال حاضری وتوسیع امتیاز ویاخود یونانستانه التحاق ویا دولت علیه‌دن فك ارتباط كبی مقاصد مضره‌نك استحصالنه زمان ومكان بولورلرسه افاقه فرصت ایده‌میه‌جك اولان مفسدینك آمالی اوراسنی حركات وتدابیر عسكریه ایله اصلاح ودائرهٔ امنیت صحیحه‌یه ادخال ایلمكه مساعد دكلدر بو جمله ایله برابر بر طرفدن جزیره‌جه حركات عسكریه‌یه دوام اولنور ودیگر جانبدن دخی یونانستان وبلغارستانه قارشو حركات احتیاطكارانه‌یه مجبوریت مس ایدر ایسه مشكلات تضاعف ایتمش اولور. مع مافیه هر طرفه لازم اولان مقدار قوای عسكریه سوقنده زحمت چكلمیه‌جكی واحوال مالیه‌نك دخی مصارف متحتمه‌یی بلا تأخیر تسویه‌یه مساعد بولندیغی تسلیم قلنور ایسه حركات عسكریه وسیله‌سیله اهالیٔ خریستیانیه‌نك آوازهٔ اشتكاسی آوروپا محافل سیاسیه‌سنی وافكار عمومیه‌سنی اشغال ایده‌جكندن وذاتاً دخی بعض دولتلرك بو وسیله ایله اجرای نفوذه وایقاع مداخله‌یه خواهشكر اوله‌بیلملری دلائل امثال ایله ملحوظ بولندیغندن بو كبی اسبابك اجتماعیله كریدده حكومته قارشی افكار مخالفتكارانه‌ده بولنانلری قوهٔ عسكریه ایله تأدیبده‌كی مقصد حاصل اوله‌میوبده مثلا بر قونفرانس تشكیلیله و یاخود بین الدول تعاطیٔ افكار ایله ایشه قرار ویرلمك تكلیف اولنه‌جق اولور ایسه بو تقدیرده دولت بیهوده تكلفاتده بولنمش اوله‌جغندن ماعدا نتیجه‌سی اهالیٔ جزیره‌دن وادیٔ مخالفته كیتمش اولانلرك ترویج آمالنه سبب اوله‌بیلیر. تبلیغ اولنان امر وفرمان همایون ملوكانه‌لری جمله‌سندن بری دخی كرید جزیره‌سنی روسیه دولتنك تحت حمایه‌سندن چیقارمق ایچون اورایه سائر دولتلرك سفائن ارسالیله نظارت ومداخله ایتملری یولنده حكومت یونانیه طرفندن دول معظمه نزدنده اجرای تشبثات اولنه‌جغنه دائر انكلتره سفارتندن حكومت سنیه‌یه بعض اخطارات وقوع بولمسیله بو مبحثك دخی مطالعه‌سی كیفیتیدر نزد حقایق وفد خلافتپناهیلرنده مستغنیٔ عرض وبیان اولندیغی اوزره روسیه دولتنك جزیره اوزرنده وجهاً ماحق حمایه‌سی اولمیوب ویونانیلرك ایسه كریدك بر قسم اهالیسیله اتحاد جنسیتی اورانك ایشلرینه نه رسماً

نەدە من غیر رسم مداخله ایچون یونان دولتنه صلاحیت ویرەمیوب حتی عالی پاشا مرحومك كرید مأموریتنی استلزام ایلیان وقوعات اثناسنده دولت علیه یونان حكومتنك امور جزیرەیە مداخله ایتدیكندن شكایتله كندیسیله قطع مناسبات رسمیه درجەسنه قدر كیتمش وممالك عثمانیەدە بولنان یونانیلرك قسم كلیسنك طرد واخراجنه دخی قرار ویرلمش ایكن یونان دولتی مداخلەسنی انكار وبویله بر حركته نه حقوق دولیه نەدە وظائف عهدیه مساعد اولمدیغنی اقرار ایدرك كندیسی دائما بی طرف وحقوق عهدیەیە راعی اولدیغنی وبعض كوكللی فرقەلرینك معاونتلری رضاسی خارجنده اولوب احوال داخلیهٔ مملكت ویونان قوانیننده‌كی وسعت بونك منعی ایچون حكومتی اقتداره مساعد اولمدیغنی بیان ایله ودول معظمەنك دلالت ووساطتلریله اعادهٔ مناسباته مقتدر اولەبیلمش اولدیغی حالده شمدی آتنه قابینەسنك آچیقدن اخطارات وتشبثاتده بولنەبیلمسی و بو كیفیتك انكلتره سفارتندن اخطار ودرمیان قلنمسی شایان ملاحظه ایسەدە بوكبی اخطاراتك اسبابنجه فقدان معلومات عرض مطالعاته بالطبع حیلولت ایتمشدر. هیئت عسكریەنك مضبطەسنه كلنجه یكرمی طابور عساكر شاهانه حصول مقصده غیر كافی بولندیغنه بناء اشبو قوتك قرق سكز طابوره ابلاغی لابد وضروری اولدیغی بیان اولنمقله برابر جزیرەنك اراضیسی اكثریتله عارضەلی یرلردن وسنكستاندن عبارت اولەرق سواری حركاتنه غیر مساعد بولندیغی وكذلك احوال اراضی صحرا طوپلرینك حركاتنه الویرمیوب طاغ طوپلری استعمالی لازم كلەجكی وقوهٔ لازمه بیروت، صیدا، عكا، آیدین، تیره، میناس، قرەمان، آطنه، انطالیه، صامسون وسینوب طرفلرندن آلنەجغندن جملەسنك یكرمی ایكی یكرمی اوچ كونده بعض شرائطله آرقەسی آلنەبیلەجكی مضبطهٔ مذكورەنك مندرجات اساسیەسندندر كیفیات محررەدن فن حرب نقطهٔ نظرینه عائد اولانلر بالطبع دائرهٔ ملاحظهٔ قاصرانەمدن خارج ایسەدە استعمالنه لزوم كوستریلان قوهٔ عسكریه مقدارندەكی وسعت وماجه ودونمای همایونجه دخی متحتم كوریلان معاونت یوقاریده بحث اولنان تكلفاتی مؤید اولغله بوراسنك بیانیله ومحیط خبایای احوال اولان ضمیر دقایق سمیر حضرت خلافتپناهیلرینه غیر خفی بولندیغی اوزره مجبوریت حقیقیەیە مستند اولدیغی حالده حقوق دولت علیەیه وقوعه كلان حركات عصیانیەنك تدابیر عسكریه ایله منعی جهتی محل بحث دكلسەدە اعتقاد عاجزانەمه نظراً موضوع

بحث اولان کرید ایشنك مداخلات دولیه‌یه وسائر مشکلاته محل قالمامق ایچون وقت کچمکسزین بعض تدابیر سیاسیه‌یه مراجعتله وحقوق ومنافع دولتك محافظه‌سیله تسویه‌سنه مسارعت اولنمسی مرجح اوله‌جغنك علاوه‌سیله تتمیم ملاحظات قاصرانه اولندی ایسه‌ده امر وفرمان حضرت جهانبانیلری نه وجهله شرفسانح اولور ایسه اصابت محضه آنده اوله‌جغی بدیهیدر . قاطبهٔ احوالده امر وفرمان حضرت ولی الامر افندمزکدر .

٩ ذی الحجه سنه ١٣٠٦ . بنده

امضا : صدر سابق

سعید

عریضه

[ص ٢٥٨]

بلغارلرك قریباً اعلان استقلال تصور وتشبثده بولندقلرینه دائر استخبارات وموسیو ویلقوویچ طرفندن خارجیه نظارتنه قرائتله برصورتی اعطا اولنان وترجمه‌سی عرض وتقدیم قلنان تحریرات اوزرینه شرفصادر اولان ارادات سنیهٔ حضرت ملکداری‌یی مبلغ تذکرهٔ خصوصیه صورتی واوبابده انجمن مخصوص وکلادن تلمه آلنان مضبطه وتفرعاتی امر وفرمان همایون حضرت ملوکانه‌لریله بوکون مطالعه کذار چاکرانم اولدی .

مضبطهٔ مذکوره‌نك خلاصه‌سی صوفیه‌یه قومیسر عنوانیله صورت موقته‌ده بر مأمور تعیین اولنه‌رق بلغار حکومتنك مرضیٔ عالی دائره‌سنده حرکته مواظبتندن امنیت حصولنه قدر قومیسرك دوام مأموریتی لزومنی مبین اولیور . روسیه باش ترجمانی واسطه‌سیله صورت خصوصیه‌ده حضور شوکتموفور حضرت ملوکانه‌یه عرض وابلاغ اولندیغی مطالعهٔ کمترانه‌مه تودیع بیوریلان اوراقه منضم ورقه‌دن مستبان اولان تبییناتك اهم ونظر دقته آلنمسی لزومی اسرع کورینان فقره‌لری دخی بلغارلر دولت متبوعه‌نك وصایای مشروعه‌سنی دکله‌میوب‌ده عصیان ویا اطاعتسزلك ایده‌جك اولورلر ایسه کندولرینی قانون خارجنه آتمش یعنی تعهدات دولیه آلتندن چیقارمش اوله‌جقلرندن بلغارستان قطعه‌سی هر دولت ایچون آچیق عد اولنه‌جغی وکرك پرنس فردینانده صفتنك کرك بلغارستانده حال حاضرك

تصدیقی برلین معاهده‌سنه مخالف بر حرکت دیمك اوله‌جغی کبی آرتق شرق ایشلرینك حق وعدله دکل جبر وقوته تابع اولدیغی فکرینی تولید ایدوب اوتقدیرجه هردولت ایسته‌دیکی یری آله‌جغی وموسیو ویلقوویچك تبلیغ ایتدیکی نوطه‌ده معاملات مذهبیه‌دن بحث ایدلسی دخی دولت علیه‌نك امور داخلیه‌سنه لغرض مداخله‌دیمك اولدیغی ماده‌لرندن عبارتدر .

صوفیه‌یه قومیسر اعزامی دولت متبوعه طرفندن بلغارستانك حکومت غیر مشروعه‌سیله مناسباته کیریشلدیکی معناسنی شامل اوله‌رق اوایسه احوال حاضره آره‌سنده خطرلی بر حال کوریلور . لکن یالکز بیان مخاطره ایله اکتفا قلنسه بو صورت بلکه دلیلسز بر مدعا عد اولنه‌رق بعض افکار سیاسیه‌یه کوره شایان تسلیم عد اولونمیه‌جغی ملحوظدر . جناب قدرتمآب خلافتپناهیلرینك منظور اولدقلری کمال حقیقت بینی دلالتیله خبایای امور ضمیر تابناك تاجداریلرینه خفی دکاسه‌ده موقع عالئ بیطرفئ همایونلری ایجابنجه بر ماده‌نك له وعلیهنده دوران ایدن افکار وآرائی منابع مختلفه‌دن تحقیق ومستصوباتی خطیئاتدن تفریق ایله قاعدهٔ عقل سلیمه انطباق ومنفعت حقیقیهٔ دولته وفاق نره‌ده بولنورسه اکا کوره ارائهٔ چاره سازی مقتضای شعار حکمت آثار ظل اللهیلری بولندیغندن بوقاعدهٔ محاسن عائده‌یه اعتماد ، کمترلرنجه مسئلهٔ مذکوره‌نك کنه وحقیقتی عد اولنان جهتلرنجه اختیار تشریحاته جرأت ویرمشدر ، افادات کمترانهم طویل الذیل ایسه‌ده دولت علیه‌لرینك بوندن صکره آوروپا قطعه‌سنده موجودیتی بلغارستان مسئله‌سنك صورت حلنه تابع اولدیغندن اهمیت حالدن نشأت ایدن تصدیعات تبیدانه‌مك مقارن عفو وصفح عالی بیورلمسنی تضرع ایدرم .

حال حاضر پرنس فردیناندك تصدیق امارتنده‌کی اختلافدن منبعث بر غائلهٔ موقته ومحدوده اولوب مشار الیهك پرنسلکنی تصدیقله غائله بر طرف اوله‌جغی وآرتق دور سکون وآسایش باشلایه‌جغی ظن قلنسه مرکز اصابت وحقیقتدن تباعد اولنمش ودولت بر حفرهٔ خطرناکده قالمش اوله‌جغی جای اشتباه دکلدر . هر نتیجه مقدمه‌یه تابع اولدیغی کبی پولتیقه عالمنده دخی موافق ویا مغایر مطلب اوله‌رق وجوده کلن نتایج مبادیده موضوع نقاط نظره کوره بولندیغندن اشبو بلغارستان مسئله‌سنی نفس الامره مطابق برنقطهٔ نظردن موازنه وتدبیرینی اول اساسه تطبیقاً اجرا ایچون آنك ماهیت اصلیه‌سنی درپیش ایتمك فرائضدن کوریلور .

مسئله‌نك ماهیتی روسیه و آوستریانك حقمزده‌کی تصورلریدر . روسیه‌نك مقاصدی واصل مرتبهٔ بداهت و آوستریانك ادعای ظاهریسی ایسه بالقان شبه جزیره‌سنده روسیه ترقیاتی آوستریا ومجارستان دولتنك منافع اساسیه‌سنه صدمهٔ مهلکه اوله‌جغندن کندی مساعیسی بونك منعندن عبارتدر. واقعا روسیه‌نك بلغارستانده جریان نفوذی ویا اورایه تخطیسی حالنده آوستریا دولتنك صربستانده نفوذی وبوسنه وهرسکده بقاسی رهین زوال وانسلاب اوله‌جقدر . بوحالده آوستریا دولتی اسلاو اقوامی علیهنه حربه قیامه ویا موقع حاضرندن رجعته مجبور بولنه‌جغندن دولت مشار الیها پولتیقه‌سنك علت فاعله‌سی شو مخاطره‌یه منحصر اولسه حرکتی مشروع ودولت علیه‌نك آوروپا قطعه‌سنده دوامی دخی تهلکه‌دن مصون اولور . حالبو که بالقان شبه جزیره‌سنده نفوذجه تقدم وبلغارستانه تحکم آوستریانك دخی اعظم مقاصدی و بونی استحصال ایده‌مدیکی حالده روسیه ایله مقارنت طریقنی تحری ایتمسی وروسیه مشار کته رضا داده اولور ایسه آوستریانك آنی قبول ایلمسی مقتضای منافعیدر . آلمانیانك قدیم دیپلوماتلرندن بری، بر لایحه‌سنده اختلافی « ودیندن قواله‌یه وسلانیکدن دراج آره‌سنه ایکی خط چکیله‌رك بو ایکی خطك ماییننده قاله‌جق مملکتلر اولدقجه حدود طبیعیه ایله محدود اوله‌جغندن پولتیقه وتجارتجه ترقیلری اسبابنك استکمالی آوستریا دولتنك و آوستریا واسطه‌سیله ضمناً آلمانیا دول متفقه‌سنك یدینه تسلیم وتفویض ومار الذکر اراضینك سمت شرقیسنده‌کی الکالر بحر سفید بوغازینه قدر حسب المجبوریه روسیه ممالکنه علاوه والحاق اولنملیدر. » دیمشدر. اگرچه بوکبی آثار عتیقه وغیر رسمیه‌نك انظار رسمیه‌ده اهمیتی اولمز و آوستریا وکلای حاضره‌سنه اویله فکرلر اسناد قلنه‌مز ایسه‌ده روسیه و آوستریانك ائتلافلری امکانی و آنك وقوعنده دولت علیه‌نك مخاطره‌لی بر موقعده بولنه‌جغی دخی تحت احتمالده طوتمق موافق بصیرت اولور ، ۱۸۸۵ کانون اولنده پرنس بسمارقك رایخشتاغده ایراد ایلدیکی نطق مفصلده « بزم وظیفه‌مز آوستریا ایله روسیه بیننده استحصال وفاق وائتلاف ایتمکدر » فقره‌سی بولنمسی بومطالعه‌یه برهان وینه نطق مذکورده آلمانیانك بلغارستان اوزرنده نظریاتی نه‌دن عبارت بولندیغی تشریح قلنمش اولدیغندن بزجه نظر امعانه شایاندر .

بلغارلره کلنجه : هابسبورغ خاندان ایمپراطوریسنك تحت ریاستنده بالقان حکومتلرندن مرکب بر قونفدراسیون تأسیسی امنیه‌سی رواجیاب اوله‌لی بلغارستانده

پرنس فردینـاندك مدیرانی وسائر آوسـتریا طرفدارانی ایکی اوچ میلیون خلقك مسـتقلاً حکومتی ممکن اولسـه بیله نقطهٔ اسـتنادی متین اولهماز و روسـیه دولتی مملکتلرینه مسـتولی اولهجق اولور ایسـه حریت قومیهلری محو اولور وبروکی جهتده ایسـه بلغارلر مجارلر کبی اسـتقلال داخلیلرینی محافظه و یالکز پولتیقهجه آوستریا دولتنه مربوط اولوب خارجاً آنك قوتندن استفاده ایدرلراعتقادیله آوستریانك ریاست حکومتنی مروج وافکار عامهیی بوطریقه امالهیه مجد اولدقلری مرویاتدندر . بالقـان حکومات صغیرهٔ سائرهسنك حال وحرکتلرینهده عطف نظر اولندیغی حالده بیك سکـز یوزقرق وقرق برسنهلرنده منعقد معاهدات که دولت علیهنك اوروپا قطعهسنده ابقا ویا امحاسی وعندالامحا مالکنك اقسامی خصوصلرنده روسیه و آوستریا دولتلرینك حق انحصاری دعواسنی علی الاطلاق قبول ایتمهمك یعنی شق ثانی واقع اولور ایسهحکومات متجاوره آرهسنده کوچکلر دخی بولندیغندن آنلرىده حصـهدار ایتمك مقصدیله مؤسـسدر ویونان دولتنك تشـکیلی دخی بو مقصددن منبعثـدر ، آرالق آرالق یونان وصربسـتان وقره طاغ کبی حکومتلرك تشـبثاتی و آوروپا دول معظمهسنك بونلره وروماینانك استقلالی حاصل اولنجهیه قدر مملـکتینه کوستردکاری آثار صحابتکاری هپ او قاعدهیه استناددن نشأت ایتمکدهدر .

رومانیا بر محاربه وقوعنده آوستریا ویاخود روسیهنك تجاوزینه هدف اولامق اوزره ایکی طرفدن بریله اتفاقه مجبور وکندیسی قوهٔ عسکریهسنی آلتی یوز بیك نفر کوسترمکده ایسهده یوز اللی بیك نظامیه ویوز یکرمی بیك معلم ملکیه عسکری سفر بر ایدهجکی هر طرفجه مصدقدر . یونانستان ایسه عساکر بریهسیله دخی ایجه ایش کورهبیلیرسـهده ایکی اوچ سـنهدنبری قوهٔ بحریهسنی آرتیرمقده اولدیغندن وعهد قریبده جسیم وسریع السیر اوچ زرهلی سفینه دها سپارش ایتمش وانشاآتی بیتمش اولدیغنـدن یونانك بحری قوتی همجوارینك قوهٔ بحریهسـنه لدی الحاجه خیلی خسـار ایقاع ایدهجکنی باش وکیل موسیو تریقوپی کچنده مجلس مبعوثانده بیان ایتمشدر . بلغارستانه کلنجه : فلبه وقعهسی عقبنده نشر اولنان رسمی ایستاتستیقلر صرف بلغار نفوسنی بر میلیون اوچ یوز قرق بش بیك رادهسنده کوستروب شرقی روم ایلیده موجود اولان آلتی یوز سکسان بر بیك یدی یوز اوتوز درت بلغار اکا انضمام ایتمشـدر ینه مذکور ایستاتستیقه کوره بلغارسـتاندهکی نفوس اسـلامیه بشیوز اوتوز طقوز بیك آلتی یوز یتمش وشرقی روم ایلی اهل اسلامی

ایکی یوز اون بش بیك درتیوز طقسان سکز درجه‌سنده اوله‌رق شو حسابجه مجموعی یدی یوز اللی بشبیك یوز التمش سکزه بالغ اولان اسلاملرك اگرچه بر طاقمی هجرت ایتدیسه‌ده قسم کلیسی ممالکتلرنده قالمشلردر ولکن صربیه و بلغارحربنده کورلدیکی اوزره بلغارستان حکومتی لدی اللزوم اهالیٔ اسلامیه‌یی دخی عسکر ایتمکده بولنمشدر . قره طاغ وصربستانك فعالیت عسکریه‌لری ایسه ذاتاً مضبوط ومجربدر ؛ بو دلالات ایله بالقان حکومات واقوامنك عسکری نقطهٔ نظرندن بیله اهمیت حاضره‌لری بزجه تقدیر اولنمق لازم کایر ایسه‌ده دولت علیه‌یه اصل ایقاع مضرت ایده‌جك ویا تدابیر ماهرانه‌ده بولنور ایسه‌ك اجرای معاونت ایلیه‌جك دولتلر روسیه ایله آوستریا در .

قوانین وتنسیقات عسکریه‌لرینی اصلاح وا کمال ولاینقطع بو مهم ایله اشتغال ایلملرینك آثاری اوله‌رق روسیه دولتی محاربه وقوعنده برنجی خطده بر میلیون اوچیوز اللی بش بیك وایکنجی خطده بر میلیون یوز بیك عسکر سوقنه مقتدر بولندیغی و آوستریا دولتنك دخی معلم ومکمل قوهٔ نظامیه‌سی اولوب بونك ایچنده سواری عسکری آلتمش بیکه قریب وقوهٔ احتیاطیه‌سی درحال سفر بر ایده‌بیله‌جکی عسکر نسبتنده بولندیغی دیکر عسکری دولتلر ارکاننك آرالق آرالق منتشر اولان لایحه‌لرنده مسطور مقاله وموازنه‌لرندن مستبان اولیور . البته معلومات وتحقیقات رسمیه ایله حقایقی دها زیاده مثبتدر . بناءً علیه روسیه وفرانسه اتفاقاتی متین وقرارلی بر حال اولسه بیله روسیه دیکر دولتلره قارشی محترزانه حرکتله محاربه ایده‌مز وحرب ظهور ایدر ایسه فرانسه روسیه‌یه اعانه‌یه قدرتیاب اوله‌ماز. زمینلرنده انجمن مخصوص وکلا مضبطه‌سنده کوریلان مطالعاتك نفس الامره موافقتی شایان ترددر . روسیه دولتنك هدف مقصدینه وصولی تعویق اولنور ایسه آوستریانك منویاتی قوده‌ده قاله‌جنی وبو دخی روسیه ایله مناسباتمز متین واعتدالپرورانه بر اساس اوزرینه مؤسس اولمه‌یه یعنی حقوق ونفوذ فدا ایتمه‌مکله برابر دولت مشارالیهانك وقارینه و حب نفسنه طوقنمقدن ویدینه وسیلهٔ مخاصمه ویرمکدن اتقایه موقوف بولندیغی دولت علیه‌نك وکلای قدیمه‌سی عندنده متیقن ایدی . رشید پاشا وعالی پاشا ، ودها صکره‌لری عالی وفؤاد پاشالر هپ معلومات صحیحه‌یه مستند اولان بو اساس اوزرینه حرکت ودیکر قطعات ممالکمز کبی آوروپای عثمانیه‌ده دخی موازنه‌یی محافظه ودولت علیه‌یی تهلکه‌دن وقایه‌یه

احراز موفقیت ایتمشلردر . آنلرك ضیاعیله ادارهٔ داخلیه‌نك طرزی دکشدیکی مثللو خارجی پولتیقه‌نك روشی دخی تبدل ایتدی وتغییر اسلوب نتیجه‌سی اوله‌رق خطیئات وخسارات مالانهایه وضایعات معلومهٔ ملکیه وقوعه کلدی . آنجق جناب حق کرهٔ ارض اوزرنده بونجه اهل اسلامك مدار استنادی اولان بودولت محمدیه‌یه مرحمت بالغه‌سی ایجابنجه هر ضیق بلوی ظهورنده بر یسر معلی خلق بیوره کلد- یکندن تعلیمات اصابت آیات همایونلری موجبنجه هیئت دولتك واقع اولان تشبث وتدبیرلری مثمر وروسیه‌نك ثمرهٔ غالبیتی اولان آیاستفانوس معاهده‌سی برلینده مجتمع مجلس مکالمهٔ دولیه‌یه منتقل اوله‌رق حسبما یساعده الاقتدار تخفیف مضار اولندی وبو جمله‌دن اوله‌رق شرقی روم ایلینك بلغارستاندن خارج طوتلسی وهر ایکیسنك تأمین مختاریت اداره‌لری ایله تجاوزاته سد چکلدی .

روسیه دولتی تعدیلات واقعه‌دن ممنون قالمامش ایسه‌ده بالقانلرده بر شورش حدوث ایتسه شمدی اولدیغی کبی آوستریا ایله دیکر دولتلرك مداخله ویا استفاده‌لرینه باعث اوله‌جغندن واویله بر مداخله‌یه درحال سلاحله مقابله ایتمسی موافق حال اولمیه‌جغندن ایمپراطور ایقاع هیجاندن توقی ایتمسنی پرنس دباتمبرغه توصیه ایدیور، او دخی بو بابده امتثال تامنی تأمین ایدوب حتی پرنس مشار الیه پترسبورغه کیدوب کلدکجه مطاوعتنه مقابل چارك برچوق عطایا وهدایاسنه نائل اولیوردی . روسیه‌نك بلغارستانده تهیجات ایستمه‌مکده‌کی مقصدی هر نه اولور ایسه اولسون اساساً بزم مقصد ومنفعتمزه موافق بولندیغندن دولت مشار الیهانك تمایلات حسنه‌سندن استفاده اولنمقده ایدی . حتی فلبه حادثه‌سندن بر سنه مقدم بعض مفسدلر شرقی روم ایلی اهالیسنی بلغارستانه برلشمکه تحریص وبو حال روسیه دولتنك دخی مرضیسی اولدیغنه اهالی‌یی اقناعه سعی ایتدکاری باب عالیجه استخبار اولنمسیله [۱] پترسبورغه مراجعت قلنمشیدی . دولت مشار الیها کندیسنه عطف اولنان امنیه‌یی تکذیب ایتدی وتکذیبه دائر اولان تلغرافك فلبه‌ده‌کی قونسلوسی واسطه‌سیله اعلاننه استانبول سفارتنی مأمور ایلدی . اعلان سالف البیان عقبنده بلغارلره انتباه کلوب ایشلیه‌جك اولان دستکاه فسادلری معطل اولدی . وروسیه ایمپرا- طوری منع ظهور اغتشاشات ایچون پرنس دباتمبرغه حسب القرابه از سرنو اخطا- راتده بولندی . لکن پرنس دباتمبرغ ظاهرا مطیع وسوق زمانله نائل اولدیغی اقباله

[۱] دردنجی دفعه‌کی صدارتم اثناسنده .

فوق‌الحد متشكر وقانع كورينور ايكن باطناً محرك ومتحرك ومسلك طول امله سالك ايدی . انكلتره خاندان قراليسی ايله وكلاسنك توجه وتشويقلرينی كورمسی ايسه مقياس حرص وآمالنی بيوتمش و برده معلومات وتجربه‌سی نه‌قدر محدود ايسه دعواسی ونفسنه اهميت واعتناسی اول درجه زياده اولديغندن بر قاچ سنه پولتيقه ايشلريله اشتغال ايتمكله وغرضلری غرضلرينه موافق اولانلر طرفندن جعلی ستايشلر ايشتمكله كندوسنی كرچكدن بر ديپلومات ظن ايده‌رك وهر امر عسيری يسير بيله‌رك غربده براسلاو حكومتی احداثی وحكمدارانه وقع وموقع احرازی خيالرينه دوشمش اولديغندن ٦ ايلول ١٨٨٥ وقعه‌سنی بغتةً وجوده كتيردی وحضور شوكتموفور جناب تاجداريلرينه تلغراف كشيده‌سيله كنديسنك جنوبی بلغارستان تعبير وبلغار حكومت حاضره‌سنك‌ده اليوم محررات رسميه‌سنده اويله تذكير ايتديكی شرقی روم ايلينك بلغارستانله همان تصديق اجتماعی تكليفنه جرأت ايلدی . نهايت هر شخص عاقبت نابين ايچون امر طبيعی اولان خيابته او دخی اوغرامشدركه پرنس دباتمبرغ بو شيلری ياپدقدن وصربيه ايله محاربه ايتدكدن صكره بكرشه كيده‌رك ماكدونياده قريباً بر اختلال ظهوريله بلغارستانك قريباً معاونته مجبور اوله‌جغنی وبوكا رومانيادن اعانه اولنور وماكدونيا بلغارستانه الحاق قلنور ايسه وارنه ايله بلغارستانك جهت شرقيه‌سنی رومانيايه ترك ايده‌جكنی رومانيا قرالنه بيان ايتديكی كبی بو تصورات كويا پرنس بسمارقك دخی مظهر تصويبی اولديغنی علاوه وروسيه ايمپراطوری ايله حكومتی حقنده تعبيرات شديدهٔ تحقيريه استعمال ايلمشدر . تفوهات واقعه‌سی پترسبورغه منعكس وبرلين وويانه‌ده معلوم اولمسی اوزرينه روسيه‌نك انفعالاتی آرتوب وحاميلری دخی كندوسنی تصحب ايده‌ميوب بلغارستاندن تباعده مجبور اولديسه‌ده فلبه وقعهٔ ناكهظهورندن طولايی روسيه‌جه حاصل اولان تأثرات عظيمه زائل اوله‌مامشدر . روسيه دولتنك برطرفدن اسباب تأثراتی ديكر طرفدن وسائل اعتماداتنی تحری ايتمك البته فائده‌دن خالی اوله‌ماز . چونكه آلمانيا وآوستريا وانكلتره وفرانسه باش وكيللری حادثهٔ مذكوره‌دن طولايی پارلمنتولرده اعطای ايضاحات وبيان افكار ايلدكلرنده پرنس بسمارق « روسيه‌نك دوستلغی آلمانيا ايچون بلغارستانه وبلغارلرك آلمانياده‌كی دوستلرينه قات قات مرجح اولديغنی » مجلس مبعوثانه بيان ايتدی ، وآوستريا رئيسی‌ده چارك معاهدات وآسايشی محافظه ايده‌جكنه اعتمادينی ودولتينك اخلاص

تام ایله بر برینه بیان مقصد ایلیه بیله جکلرینی انجمنلرده سویلدی. وقونت قالنوکی ایسه «یوز میلیون اهالیسی اولوب ایستدیکی زمان پارلمنتویه ومبعوثانه حاجت اولمقسزین یالکز بر ایمپراطورك امری ایله سلاح آلتنه بیکلرجه عسکر جمع ایده بیلن روسیه ایله خوش کچنمك ایسترز . هم ده بو آرزوده بولنمقلغمز ضروریدر » دیمش وفرانسه خارجیه ناظری اسبق موسیو فره سینه دخی هیئت مبعوثانه « بلغار مسئله سنده کوزه ده جکمز بر شی وار ایسه اوده دولت علیه نك محافظهٔ تمام ملکیدر . » دیه بیان افکار ایتمشدر . انکلتره یه کلنجه : خارجیه نظارتنك درسعادت سفیری موسیو وایته کوندره رك مائی کتابده نشر اولنان تحریراتنده : « انکلتره دولتی پرنس آلکساندره معاونت اولنمسنی دولت علیه یه توصیه ومشار الیهی بلغارستانده وروم ایلیده ابقایه غیرت ایلدی . » فقره لرینك مندرج بولنمسیله دخی ثابت اولدیغی اوزره خطهٔ شرقیه حقنده افکار مفیده ومنافع مشترکه سی معلوم اولان انکلتره دولتی هر نصلسه بر مدتدن بری تحویل افکار ایتکله شرقی روم ایلینك بعض قیود وتأویلات ظاهره تحتنده بلغارستانه اجتماعنه وپرنس آلکساندرك ابقاسنه پیشوا اولمشدر . واقعا دولتلر بیننده بعض موافقت مفیدهٔ متقابله ایله یکدیکرك مطالبی ترویج ایتمك جائز اوله بیلیر ایسه ده بر طرفدن انکلتره وکلاسی قاره لرده بلغار مسئله سی بر ایرلاندا نفرینك فداسنه دکمز دیدکاری وبناءً علیه دولت مشار الیهانك دولت علیه یه تأمین ایتدیکی بر مظاهرت وفائدهٔ مادیه اولمدیغی حالده بزم طرفدن شو فداکارلقلرك اختیار اولنمسندن روسیه دولتی متأثر اولدی . وپرنس الکساندر که فلبه وقعه سندن آز مدت اول پترسبورغه کیتدیکنده حال مشروعی محافظه ایده جکنی روسیه ایمپراطورینه ناموسی اوزرینه تأمین ایتمشکن صوفیه یه عودتندن صکره وقعهٔ مذکوره یی ایمپراطور مشار الیهك تعلیماتیله ایقاع ایده جکنی مدیران وضابطانه ایناندیره رق آنلری اغفال ایله املنه آلت ایتمشدر . پرنس مشار الیه حقنده طوپخانه قونفرانسنده طلب اغماض ایتمکلکمزی دخی روسیه صرف کندیسنك حب نفسنه عائد بر ماده یه مسامحه ده انکلتره ایله عدم مغایرت افکاره حمل ایلدی .

الحاصل هر نه دن ناشی وهانکی دولته قارشی ایسه اعلاناتیله ده ثابت اولدیغی اوزره دولت مشار الیها بو ایشی کندیسنجه بر مسئلهٔ ناموسیه عد ایتمشدر فقط روسیه اول باول دیپلوماسی دائره سنده فوائد مستقبله سنی تأمین وبونی کندی سند

واعترافنز ایله استحصال ایتمکی التزام ائلمسنه مبنی اولملیدرکه روم ایلئ شرقی اداره‌سنك پرنس آلکساندر نامنه احاله‌سی حقنده‌کی پروغرامزی ینه بزه دکیشدیره‌دوب یعنی مذکور پروغرامده مندرج «پرنس دباتمبرغ» اسمنی اخراج ویرینه «بلغارستان پرنسی» عباره‌سنی ادخال ایتدیروب بونکله ایلروده بلغارستان پرنسلکی هانکی ذات عهده‌سنده تقرر ایدر ایسه روم ایلئ شرقینك دخی اکا احاله‌سنی الحاصل ایکی ایالتك اجتماعی اساسنی قبول وتصدیق آلتنه آلدیرمش وبعده قونفرانسی حکمسز براقدیرمشدر . باب عالیدن ٤ مارت ١٨٨٦ تاریخیله سفرای دولت علیه‌یه کوندریلوب غزته‌لرله دخی نشر اولنان تحریرات تلغرافیه‌یه مراجعت حالنده مبحوث عنه اولان تصحیح وتبدیل کیفیتی تحقق ایلر .

شو احوالدن صکره دولت مشار الیها اظهار شکایت وتأثراته ابتدار ایدوب طرنوه‌ده مجتمع اولان وبرلین معاهده‌سنه مخالف اوله‌رق شرقی روم ایلی مبعوثلری داخل بولنان مجلس عمومینك پرنس آلکسانده‌ره ویردیکی مضبطه‌ده «بلغارستان شمالی وبلغارستان جنوبینك برعصای حکمداری تحتنده اجتماع ایتدیکی» کبی فقره‌لرویکی پرنس انتخابی ایچون طرنوه‌ده طوپلانان صوبرانیه‌یه استانبولوفك قرائت ایتدیکی بیاننامه‌ده «بلغار قراللغنك پای‌تخت قدیمنده اجتماع ایدن بومجلس ملتی طریق ترقی‌یه ، عظمت وشانه وکندی طالع تاریخیسنه ایصال ایلیه‌جکدر» مثللو عباره‌لر بولنمسی وبونلر واقعا بوراده نشر اولنان ترجمهٔ رسمیه‌لرنده کورلمه‌مش ایسه‌ده فرانسزجه ترجمه‌لری عالمك هرطرفنه کیتمسی وجنرال قولبارسه وروسیه تبعه‌سی ایله محملیرینه بلغارلر طرفندن تحقیرات وقوعبولمسی یالکز روسیه دولتنك غیرتنی تحریك دکل عموماً روسیه اسلاولری بیننده تهیجاتی دعوت ایتمش وکورمکده اولدقلری ضربات تأدیباته رغماً هر اغتشاشدن استفاده فکرنده مصر اولان نهلیستلری شمارتمشدر . بو ماده‌نك روسیه‌جه اولان تأثیرات داخلیه‌سندن بشقه‌لرینه بر فائده ترتب ایده‌میوب بالعکس آنلر حقنده دولت مشار الیهانك اضمار انفعالاتیله آنك آثار ظاهره‌سنی حاضرلیور نتیجهٔ کلام روسیه بلغار ایشنی کندیسنجه هم مسئلهٔ ناموسیه هم‌ده خارجی وداخلی بر مسئله حالنده کوره‌رك هر طرفك سوألنه اعطای جواب وایجابی حالنده کوزینه کسدیردیکی دولتله اوغراشمغه ابتدار ایتمك اوزره معلوم اولان تنسیقات وترتیبات عسکریه‌سنه دوام ایتمکده‌در .

ایمدی روسیه دولتنك رأیی منضم اولمقسزین واحکام معاهده‌نك وقایه‌سی

حقنده تأمينات استحصال اولنمقسزين پرنس فردينانداك تصديق امارتی اتفاقات
دوليه‌يه تعليق اولنسه يعنی قيود احترازيه تحتنده حركت اولنسه بيله بلغارستان
حكومت حاضره‌سيله جزئی وكلی مناسباته كيريشلنجه فكر قاصره كوره بوحال
موجب مخاطره اولور ؛ چونكه بدايت حادثه‌دن شمدی‌يه قدر كچن احوالك تهيئه
ايلديكی نتيجه ايجابنجه پرنس فردينانداك وبلغارستان مديرانك بعدما مسلك
حركتلری يا حصراً ملی بر پولتيقه طوتمق ياخود بلغارستانده آوستريا نفوذينی
قبول وترويجه مجبور اولمقدر . ملی پولتيقه دخی بر وقت صكره بلغارستانك اعلان
استقلالی ودها زياده توسيع دائره‌سی ايله از جمله ماكدونيايه تسلط ياخود يالكز
اولجه اعلان استقلال ايديله‌رك بعده تدريجاً ترقيات وتوسعاته تشبث ديمك اولديغندن
پرنس مشار اليه او طريقه كيتديكی تقديرده روسيه دولتی بوشيلری شمدی‌يه قدر
بيان ايلديكی افكار آسايش‌پرورانه‌ده دوامنه مانع وبلغارستانده اولان منافعی
وموازنه‌نك بقاسنی مخل عدايده‌رك شكاياته ابتدار ايدر وبلكه‌ده بلغارلر اعلان استقلال
ايدرلر ايسه حكومت مستقله صفتيله كندولرينی مسئول طوتمق دها زياده قولای
اوله‌جغندن صورت خصوصيه‌ده معارضه وصوت عموميه ورسميه‌ده مسامحه وبعده
منوياتنی اظهار ايلر . بوكبی وقايع بلغارستانك روسيه طرفندن اشغالنی منتج
اولدقده روسيه دولتی آوروپاجه ظن اولندينی كبی بالقانلرك جنوب طرفلرينه قدر
بر روس ولايتی تشكيل ايتمز ايسه جبر مافات وبلغار اقوامنه ازسرنو مكافات اولمق
اوزره بلغارستان حدودينی اياستفانوس معاهده‌سنك تعيين ايتديكی درجه‌يه ارجاع
وكندی نفوذ واقتدارينی آتياً رقابت دوليه‌يه حائل اوله‌جق صورتده تأسيس
ايلدكدن صكره موقعندن رجعت ايلر . فقط بو حالده روسيه قره دكزده بالقانلر
وبوغازلر ايله مستحكم بر موقعه دسترس اولمش اوله‌جقدر وطونه منصبلرينك بر
جهتنه ايسه ذاتاً مالكدر بو تقديرده دولت عليه‌نك ناصل حال وموقع كسب
ايده‌جكی شايان تأملدر . اكر پرنس فرديناند طريق ثانی‌يه كيده‌جك يعنی فرقهٔ
متنفذه‌نك افكار وستعجويانه‌لرينی تعديل وبلغارستانك داعيهٔ استقلالنی وتوسيع مملكت
حقنده‌كی آمالنی تعديل ايتمكه مقتدر اوله‌بيلوب‌ده امنيتنی يالكز آوستريا نفوذينك
مملكتده‌قبولنده آرايه‌جق اولور ايسه روسيه دولتی منافعنه مخالفتی جهتيله بونی دخی
قبول ايده‌مز بناء عليه ايكی دولت علی ای وجه‌كان ميدان معارضه‌يه چيقه‌رق كرك
پولتيقه مجادله‌سی وكرك محاربه طريقيله غالب اولان طرف ثمرهٔ غالبيتنی ينه بلغارستانه

تحکمده آرایه‌جقدر روسیه‌نك پولتیقه‌جه ویاحربجه مغلوبیتی تقدیرینه کوره ایسه آوستریا ومجار وملرینك پایتخته تقربلری مخاطره‌سی وجود بولور .

بناءً علی ذلك دفع مخاطراته چاره‌ساز اوله‌جق صورتده بر صورت تسویهٔ دولیه حاصل اولمدقجه نه بلغارستان حکومت حاضره‌سیله هر نه صورتله اولورسه اولسون مناسباته کیریشلمسنده، نه‌ده پرنس فردیناندك تصدیق وعدم تصدیق امارتنه اعمال افکار اولنمسنده فائده اوله‌میه‌جغی کبی ایش اوزادیغی نسبتده نتیجه آغیر اولور.

اتفاق مثلث اشکال اخری‌یه متبدل اولمزدن ویا آوستریا دولتی حصول مقارنته متفق اولان آلمانیایی روسیه نزدنده توسیط ایتمزدن مقدم دولت علیه‌نك روسیه دولتی آلمانیا دولتی وساطتیله مرکز ائتلافه اماله وبو صورت قابل اوله‌مدیغی حالده طوغریدن طوغری‌یه روسیه دولتیله مذاکره ایده‌رك اساس حاله وپرنس مأموریتنه قرار ویرلمسی وبو تشبثك نتیجه‌سنده البته بر مقاولهٔ دولیه عقد اولنه‌جغندن وبلغارستانك برلین عهد نامه‌سنه مستند وضمان دولی تحتنده اولان مختاریت اداره‌سی مقاولهٔ جدیده‌ده طبیعی تأکید قلنه‌جغندن بعدما بلغارستانه بر طرفدن مداخله وقوعبولور ایسه یاخود بلغارستان احکام معاهده‌یی محافظه ایتمز ایسه دیکر دولتلرك حال مشروعی واحکام معاهده‌یی محافظه ایچون دولت علیه‌یه معاونت مؤثره ویا فعلیه اجراسنده متحد بولندقلری ماده‌سنك دخی آکا درج وعلاوه ایدلمسی ومذاکرات وتشبثات ابتدائیه‌نك اویله برفقره درجنه موافقتی جالب اوله‌جق هیئتنده وصورت سریعه‌ده اجرا اولنمسی مخاطرات مستحضره‌نك دفعنی تأمین ایچون الزمدر.

تفصیل احوال ایله تصدیعه جسارت قلندی ایسه‌ده مطلب منفرد عبیدانه‌م دولت علیه‌لرینك علی الخصوص آوروپا قطعه‌سنده بقا وعدم بقاسی وبلغارستان مسئله‌سنك صورت فصلنه مربوط اولمسی جهتیله بروظیفهٔ طبیعه‌یی هردرلو شوائب اغراضدن عاریاً ادادن عبارت وامر وفرمان مهلمیت نشان همایونلری نه وجهله سانحه آرا اولور ایسه اصابت آنده اوله‌جغی واصل مرتبهٔ بداهت بولنمغله قاطبهٔ احوالده امر وفرمان حضرت ولی الامر افندمزکدر . [١]

فی ٧ ذی القعده ١٣٠٧ وفی ١٢ حزیران ٣٠٦ — بنده

امضا : صدر سابق

سعید

[١] بو عریضه‌نك تقدیمندن یکرمی کون صکره صوفیه حکومتی ماکدونیاده بولنان عموم بلغار متره پولیدلکلرینه برات ویردیرلسنه تشبث ایتدی . محمود ندیم پاشا زماننده

مابين باش كتابتنه تذكره

[ص ٢٥١]

خال ايله مناسبتی اولميان ماضيدن احوال ذاتيه ايچون بحث ايتمك زائد وبالكده باعث صداع اولهجغی ذهنه وارد ايسهده ولی نعمتمز پادشاهمز افندمزه وزينت بخش اريكهٔ سلطنتی اولدقلری دولت عليه دامت محفوفةً بصيانته الصمدانيه يه بو عبد عاجزك نصل بر حبل متين صدق حسبی وفطری ايله معتصم بولنديغی سوابق آثاره ارجاع نظرله معلوم اولهجغی كبی مسلك كمترانه‌مه مغاير احوال ايله هدف اسناد ناروا اولور ايسه‌م نصل تأثراته دوچار اولهجغم دخی حال ماضی وحاضر مستمندانه‌مك درجاتی درپيش اولنمقله تصوير اولنه‌بيله‌جكندن تفصيلات آتيه ايله ناچار تصديع اختيار قلندی .

ويريلن فرمانك تعيين ايتديكی دائرهٔ روحانيه اليوم بلغارستان امارتنك دائرهٔ ملكيه‌سی بولنديغندن بلغار حكومتنك تشبثنی ترويج ايتمك حدود حاضره‌سنك توسعنی انتاج ايده‌بيلير . بوراسی دولتجه شايان دقت اولدينی كبی روم بطريقخانه‌سی دخی بر محلده مذهب واحده تابع اهالی ايچون ايكی رئيس روحانينك وجودی قواعد مذهبيه‌يه مغاير اولديغندن بلغار مترهپوليدلری تعيينه مخالفت ايتمشدر . بو ماده‌يی مذاكره ايتمك ايچون مابينده بر انجمن اجتماع ايتدی [٢٥ ذی‌القعده ٣٠٧ و ١٠ تموز ٣٠٦ بازار] انجمنی صدر اعظم كامل پاشا، خارجيه ناظری سعيد پاشا ، عدليه ناظری جودت پاشا ، نافعه ناظری ذهنی پاشا تشكيل ايديورلردی . اولجه‌سؤال اوزرينه يازيلان وبالاده صورتی مندرج اولان عريضه‌دن نشأت ايتمش اولملی كه بنده انجمنه برقاچ كره دعوت اولندم بلغار مترهپوليدلرينه براتلر ويريليرسه بلغارلرك تقويهٔ رابطهٔ تابعيت ايده‌جكلرينه دائر دول اربعه [روسيه خارجدر] سفارتلری طرفندن تأمينات قويه وقوعبولديغی حقنده‌كی بياناته بناءً تأمينات شفاهيه‌نك تعهد دولی صورتنده استحصالنه لزوم كوستردم . آنك اوزرينه دول اربعه سفارتلری نزدنده اجرای تشبثات اولندی ؛ آلنان‌جوابلر اوزرينه نتيجهٔ حاله قرار ويرلمك ايچون انجمن تكرار اجتماع ايتدی . آلمانيا سفيری موسيو رادوويچك بياناتی مخالف عهد حركتده بولنميه‌جقلرينه دائر بلغارلردن طلب تأمينات ايلمكده دولت عليه‌نك حقنی مصدق وبو تأميناتك بلغار حكومت حاضره‌سندن ايستنلمسی لزومنی مبيندر . آوستريا سفيری دخی تبليغاتنده آلمانيا ايلچيسنك بياناتنه توفيق لسان ايلمشدر . انكلتره مصلحتكذارينك افاده‌سی ايسه بصيرت واعتدالدن انحراف ايتمه‌ملرينی دولت متبوعه‌سی بلغارلره نصيحت ايده‌جكندن عبارتدر . تبليغات مشروحه توثيقات كافيه‌يی حاوی برماهيتده اولمديغی تفصيله حاجت كورمم . بناءً عليه انجمنك ويرديكی قراره مخالف بولنه‌رق اسباب مخالفتمی ورأيمی يازيلان مضبطه‌يه مربوط ورقه‌ده ايضاح ايلدم .

(فی ٩ تموز سنه ١٣٠٦)

من غیر استهال بر قاچ دفعه بولندیغم خدمت صدارتك برنجیسی که بوندن اون درت سنه مقدم وطقسان آلتی سنه‌سنه مصادفدر شو تاریخ روسیه محاربه‌سنك نتایج فعلیهٔ الیمه وسائر اجانبك اکا منضم اولان اغراض متنوعه‌سنك زمان جریانی ایدی . زیرا خاطرلرده بوله‌جغی اوزره روسیه اردولرینك بلغارستانی اشغاللری منقطع اولمامسی وروسیه دولتیله آسیا قطعه‌سنده ویونانستان وصربستان وقره‌طاغ وبلغارستانله روم ایلنده قطع ایده‌جکمز حدود قطعیه وخطوط فاصله‌دن هیچ برینك تحدید وتخطیط اولنمامسی وکردستان وارناودلغك تحریکاتله میدان اختلال حالنی آلملری وبر طرفدن ارمنستان مسئله‌سی نامیله ودیکر جانبدن بر اداراهٔ جدیدهٔ ملکیه تأسیسی وقوهٔ عدلیه‌یه مشارکت اولنمق ایچون سبق ایدن مقرراتك اجراآتی مقصدیله انکلیز دونماسنك بشیکه‌یی تهدید ایتمسی وروم ایلی ایالاتنه مماثل وحکم مجبر عهده دخی مستند حکومتلر تأسیسی غرضیله قونفرانسلر یاپلمسی واوروپالی داینلرمز طرفندن ینه برلین عهدینه وحامئ طبیعیلری اولان دولتلره استناداً دولت اوزرنده بر وصایت مالیه تشکیلنه بذل مجهود وصرف نقود قلنمقده بولنمسی ومحاربه‌دن چیقان بر قاچ یوز بیك عساکر شاهانه‌نك مملکتلرینه عودت ایده‌مامسی وروسیه تضمینات حربیه‌سی کبی مسئله‌لره وامثالی غوائله اسلافدن توارثاً اول هنکامده تصادف اولنمشدی . ایشته انواع اغراض سیاسیه ومالیه‌یه میادین جولان اولان شو احوال بحران اشتمال ایچنده او مثللو اغراض اجانبه مدافعه ایله بر آن اول دور سکون وآسایشه کیرلمکه لیل ونهار عاجزانه وحقیرانه صرف افکار اولندی . بونك بر سببی وظیفهٔ طبیعیه ایسه‌ده اسباب اخریسی دخی پادشاهمزك امنیت قلبیهٔ شاهانه وحقوق معززهٔ ملکداریلرینی محافظه مقصدی ایدی . بلطفه تعالی مسائل مذکوره حل وتسویه ایله آثار آرامش وحضور رونما اولور اولماز بر دولت مستقله ومتمدنه‌نك صفت وشاننه لازم اوله‌جق تأسیسات ونظاماته حصر مساعی اولندی‌که آنلرده دخی نقطهٔ نظر ایچنده بولندیغمز عصرك ایجاب ایتدیردیکی تنظیماتی دونما نمایشلری کبی تبعه‌یی اجانبه تابع قیله‌جق وسائط تضییقیه تحتنده دکل دولتك ارادهٔ اختیاریه‌سی وحقوق ومنافعنه مطابق وجوه وشرائط ایله بالتأسیس ادارهٔ ملکیه وعدلیه ومالیه وتربیهٔ عمومیه‌ده وبالنتیجه ادارهٔ عمومیه‌ده مستقل قالوبده اجانبك تحکم ومداخلاتنه حیلولت مطلبنه مبنی ایدی . بوشیلر حکومت سلطنت سنیه‌یی نصل مشید ایسه آلات اجراآت اولان

مأمورين وعائله‌لرينك تأمين استقباللری و سائطنك استحصالی وحقوق اداره وامور عدليه‌يه عائد نظامات اقسامندن بولنان شيلرك ياپلسی دخی ذات شوكتسمات پادشاهی‌يه جمله‌نك حسيات شكر كذاريسنی تزييد ايچون ايدی . بعون‌الله آثار مطلوبه‌نك‌ده حاصل اولديغی دلائل فعليه ايله ثابتدر؛ لكن ذات حضرت پادشاهينك خدمت همايونلرينی وخدمت دولت سنيه‌لرينی صميمی التزام ايده‌يلان بندكانی هرنه مقصده مبنی ايسه نظر همايوندن دور ومهجور طوتمقله مألوف اولان غرض‌كارانك تقديحاتنه مدافعه تعداد اولنان مسائله مماثل احواله مقاومتدن دها زياده مشكل اولمسيله اوكبی مكايددن مصونيت ايچون اليوم بولنديغم حالی متمنی بولنور ايدم . او ايسه حاصل اولمغله صوری ومعنوی سرمايهٔ حيات ونجاتمز اولان توجهات جهاندرجات شهريارينك فرق خاكسارانه‌مده بقاياسندن غيری برشيده املم قالمامشدر . اول نعمت حياتبخشايه دخی نيل اعتقاديله هربار متندار ومتسلی بولنمشدم . لكن رمضان شريفدن بر قاچ كون اول محافل اجنبيه وسائره‌ده شايع ونهايت بو بندهٔ كمترينه قدر واصل اولان ورمضان ايچنده عرض وتحريريله تصديعدن اجتناب ايديلان روايات زمان كچمكله اهميتی وكدر والمی كچر اسناداتدن اولمامقله كمترلرينی پك نوميد ايتمشدر . شويله كه : خارجيه مكتوبجيسی منير بك افندی مابين همايون بيوك مأمورلرندن بعضلرينك نزدينه جلب ايله واقع اولان تبليغات واستيضاحاتده روسيه وفرانسه دولتلری ذات شوكتسمات حضرت تاجدارينك اتفاق مثنی‌يه تمايللرندن نوميد اولملريله كويا سلطنت سنيه‌يه قارشو بعض تشبثات غير مرضيه‌يی اختيار ايلدكاری وبونك ايچون بعض وسائط مستخدم اولوب كويا عاجزلری دخی او وسائطك باشليجه‌لرندن بولنديغی وآوروپاده چيقان غزته‌لرك نشرياتی دخی بوتأثير ايله وقوع بولديغی فقره‌لری موجود بولنديغی منفهم اولمشدر .

عرض وبيانه حاجت اولمديغی اوزره نعمتيله متنعم اولديغی دولتك واعضاسندن معدود بولنديغی هيئتك ومنطقهٔ دولت وهيئته نطاق اولان پادشاهينك حق ومنافعی عليهنه حركت ايتمك هركسك اختيار وارتكاب ايده‌جكی اعمالدن دكلدر . يعنی بوعالم كون وفسادده ظاهراً عللی كونا كونه محمول اوله‌بيله‌جك صورتده هر نه فنالق حادث اولوبده اسباب مسلسله‌سی موضوع معيار تنقد قلنمش ايسه هپ منافع غير مشروعهٔ ذاتيه اولديغی تحقق ايتديكی كبی او نوع احوال رديهٔ نادره ده دخی كيفيت فاعله ينه منفعت غير مشروعه‌در . واحوال مذكوره‌نك عمله وفعله‌سی

آنجق فائدهٔ کاسدهٔ ذاتیه‌لرینه نصب عین طمع ایدوبده آندن غیری بر مفیضك وجودینی تصور ایده‌میه‌جك فئهٔ معدوده در .

بو عبد بیوایه کرچه خصائل درایت واذعانك بر جزء اصغرینه بیله مالك اولمدیغم حالده بینه اقامه ایده‌مز ایسه‌مده لله الحمد دواعیٔ منافع ذاتیه‌ده علاقه‌م ونه ثروت وسامان نه‌ده حرص منصب وشان کبی هوساتله رابطهٔ عاجزانه‌م اولمدیغنی بخشنده بینات متنوعه ارائه ایده‌بیلورم . حال بویله وایش اوزرنده مسلك اصلیٔ کمترانه‌م یوقاریده تذکیریله تعجیز ایتدیکم صورتده اولوب عمر خاکسارانه‌مك ایام اخیره‌سنه دخی اول مسلکه متناسباً خاتمه ونتیجه ویرمکی التزام ایتمکلکم وجوبی محافظهٔ ذات وناموس عاجزانه‌م ایچون پك بدیهی بولندیغندن نه اجنبی انتریقه‌لری وار ایسه آنلره آلت اولمغه نه‌ده اجانبك وسائط مضرهٔ داخلیه‌لری اولدیغی حالده آنلرك ایچلرنده بولنمغه بشقه‌لرینك درجهٔ وضعنی بالطبع بیله‌مز ایسه‌مده بنده‌کزك یاقیشیق آلیر یرم یوقدر .

فرانسه وروسیه دولتلری بحثنه ویاخود اتفاق مثنی ومثلث بحثلرینه کلنجه دولت علیه‌نك پولتیقه عالمنده فرید ووحید اوله‌رق حکمفرما اوله‌بیلمسی مشکل وبلکه متعذر اولدیغی اعتقاد ایدنلردن بولندیغمدن سبق ایدن مأموریتلر اثناسنده هر دولتله مناسبات خالصانه‌ده بولنمه‌یی وعلی الخصوص مصالح شرقیه‌ده بزه طوغریدن طوغری‌یه ایقاع منفعت ویا مضرت ایتمکه مقتدر اولان انکلتره وروسیه وآوستریا دولتلریله ایی کچنمکی اختیار ایتمشدم .

چونکه اوزمانلر کرك برلین عهد نامه‌سنك انتاج ایتدیکی وکرك وقت وحالك احداث ایلدیکی متنوع پولتیقه مسائلنك موجود بولندیغی بر هنگام اولمغله بوراده تعدادی بتون بتون باعث تصدیع اوله‌جق وانواعی دائرهٔ مخصوصه‌سنده موجود پروتوقوللره مراجعتله بیلنه‌جك بر چوق مسائل حقنده بربرینی متعاقباً کرك استانبولده وکرك لوندره وپارس وبرلین وویانه کبی مختلف پایتختلرده عقد اولنان قونفرانسلرك عددی اون یدی‌یه بالغ اولوب مسبوق البیان مکالمات مضابطی وتفرعاتیله ثابت اولدیغی اوزره بو ایشلرك جمله‌سنده حقوق دولت علیه‌یی محافظه‌یه موفقیت حاصل اولدی . بو ایسه هر دولتله مناسبات صمیمیه‌ده بولنمسنك وعلی الخصوص دول ثلثهٔ مشار الیهم ایله هر شیده خالصانه تعاطیٔ افکارك اثری ایدی . لکن موضوعی محافظهٔ حقوق سلطنت ودولت وزمانی مدت مأموریتدن عبارت اولان

شو مناسبات ماضیهٔ مشروعه‌یی وتعبیر آخرله حال عزلتده بولنان بر آدمك مسلك حالئ سیاسیسنی موضوع بحث وبیان ایتمکه محل اولسه بیله مسلك خاکسارانه‌می روسیه وفرانسه دولتلرینه تخصیص تمایل ایله وآنی دخی منافع سلطنت سنیه‌یه مباین بر حال ایله تصویر ایتمك نصل بر اسناد مالم یکن اولدیغی مرتبهٔ بداهتده‌در. بو کبی اسنادات کندی کندینه مجروح اولمغله صدد تبریده تفصیل شویله طورسون حرف واحد اتیانی لازم کلمز ایسه ده مادام که هر حال و زمانده باعث فیض وسلامتمز توجه همایون حضرت پادشاهیدر آندن محرومیت هم معناً وهم مادةً باعث خسران اولمغله بوندن محزون اولمامق وبو قدر خدمات صادقانه‌دن صکره اوکبی فضیح اسناداته هدف ومعرض اولمقده کندیمی شوکا بوکا تشریك اولنمش کوروبده بر قلب معصومك تأثر متنوعی قبیلندن اولمق اوزره اظهار حال ایلامك غیر قابل اولدیغندن شو تشریحات وتصدیعاته ابتدار اولندی چونکه اسناد واقع مسند الیه ایچون نظر عالیدن محرومیت استعدادینی حائز بر اثر غرضکاری انواعندن بولندیغندن مغرضك اسناد غیر محقق ظاهر اولمق اوزره نه لازم ایسه اکا مساعدهٔ حقانیتعادهٔ حضرت خلافتپناهی شایان بیورلمسی نیاز واستدعاسنده اولدیغمك عتبهٔ سنیهٔ حضرت ملوکانه‌یه عرضنه همت علیهٔ داوریلری درکار بیورلمق بابنده.

فی ٤ شوال سنه ١٣٠٩ وفی ١٩ شباط سنه ١٣٠٨ صدر سابق

امضا : سعید

[ص ٢٥١]

شمدی حاجی محمود افندی قوللری نزد چاکرانه‌مه کاوب بعض ارادات سنیهٔ ملوکانه‌لرینی تبلیغ ایتدی ومطالعات کمترانه‌مك تحریریله کندویسنه تودیعاً عرضی اراده بیورلمش اولدیغنی افاده ایتدی. ملاحظات واقعه‌یی اتیاندن مقدم مومی‌الیهك تبییناتی عیناً تقدیم بالذکر اولنمق مناسب کورلمشدر شو وجهله‌که: «صدر سابق کامل پاشانك حضور شاهانه‌یه اولان عریضه‌سنی کچنده بالارادهٔ سنیه سزه کوسترمش ومطالعات تحریریه کزی صورمش ایدم. یازدیغکز عریضه‌یی شوکتمآب افندمز اوقومشلر مشارالیهك معروضاتندن بر قسمنی تصدیق ایتمشسکز، بر طاقمنی

مسكوه عنه براقشسكز ، بعضلری حقنده‌ده مطالعاتكز مهم صورتده یازلمش . افندمز بیوریورلركه كامل پاشانك بیان ایتدیكی شیلر ایچون كندیسنجه حاصل اولان حسیات وافكار هرنه ایسه چكنمیوب سربستجه وصریحاً بیلدیرسون . برده تایمس غزته‌سی حق شاهانه‌ده پك بدخواهانه بر مقاله یازمش بونك ایچونده مطالعاتكز نه‌در سؤال بیوریلیور برده كامل پاشانك عریضه‌سنده افكار عمومیه سوزی وار بو فقره شایان دقتدر انكلیز غزته‌سنك مقاله‌سی كبی سوزلر كامل پاشانك قوناغندن چیقمقده‌در دینیلیور ، بعضلری‌ده بو غزته‌ده اولان شیئی صدر اعظم [١] یازدرمشدر دیورلر . كامل پاشا ایله مناسبتی اولان بر آدم كه «لومبازدو» نامنده بر صراف ایمش ، اوده بعض تفوهاتده بولنمش ، كندیسی مابین همایونده استجواب اولندی . غزته‌نك یازدیغی حوادث نره‌دن چیقدیغنی بیله‌مم ، لكن شمدیكی وكلانك عجزینی بیلیرم ، بونی هر یرده سویلرم دیمش . بونك ایچونده نه دیرسكز تحریر وعرض ایتمكز اراده بیورلدی » محمود افندی شو تبلیغاتدن صكره چكنده بر قاچ دفعه واقع اولوب طرف كمترانه‌مدن اجوبه‌سی عرض اولنان یعنی فرانسه وروسیه دولتلرینك انتریقه‌لری اولدیغی حالده آنلره آلت اولمق اسنادینك بو عبد عاجزه یاقیشیق یری اولمدیغی حقنده تقدیم ایتدیكم عریضه‌دن نشأتله ایراد بیوریلان سؤالك تكرارینه نقل مبحث ایلدی . شو وجهله كه : « منیر بك سزه بونی حكایه ایتمدیكنی سویلیور . لكن استیضاح ماده اولنوركن جودت پاشا ایله سر قرنا حاجی علی بك وقرین ثانی نوری پاشا حاضر ایمشلر منیر بك بو خصوصی بلكه آنلردن بری سزه اخبار ایتمشدر دیور جودت پاشا وحاجی علی بك ونوری پاشادن هانكیسی سزه خبر ویرمش ایسه آنكده عرضی كذلك ارادهٔ سنیه جمله‌سندندر » دیدی .

مطالعات خاكسارانه‌مك اسئله ترتیبنجه ومجرد ارادات سنیهٔ ملوكانه‌لرینی تنفیذ ایچون عرض درجاتنه مسارعت اولنور : صدر سابق كامل پاشانك بوندن اون كون اوَلكی چهارشنبه كیجه‌سی ارسال بیوریلان عریضه‌سنی شویله‌جه بر اوقومش وملاحظات چاكرانه‌می الدن تحریر ایتمش اولدیغمدن هیچ برینك مندرجاتی بالطبع عیناً وتماماً مضبوط عاجزانه‌م دكلدر . فقط بر مرتبه‌یه قدر درخاطر اولدیغنه كوره مشار الیهك معروضاتنك بر قسمی شیخ ابو الهدی افندی‌یه

[١] جواد پاشا .

دائر ايدی و آنی «مصدر شر» عباره‌سيله توصيف ايلمشدی. برده مشار اليهك عريضه‌سنده قرنای شاهانه‌لری تبعه‌نك حق همايونلرنده جلب محبتلرينه مانع اولدقلری فقرهٔ مهمه‌سی وارايدی. كامل پاشا شو ملاحظاتی رأساً يوقسه كندوسنه بعض اسئلهٔ عاليه وقوعيله آنك اوزرينه‌می درميان ايلمشدر وعلی كلا۔ التقديرين استناد ايتديكی اسبابك انواع ودرجاتی نه‌در بيلنمدكجه چاكرلرنجه بر مطالعهٔ كافيه ايرادی قابل اوله‌ماز. معمافيه اولكی عريضه‌مده دائما حقيقتی بيان ايتمك واصدقايی حسن نظر همايونلرينه عرض ايلك قرنای شاهانه‌لرينك رأس وظيفه‌لری ايكن ومحفوظيت حق ومنفعت ملوكانه‌لری دخی بوكا متوقف ايكن بو حقيقتدن تغافل اولنمسی اصدقانك عددينی تحديد ايده‌جكی مطالعهٔ ناچيزانه‌سنده بولنمش ايدم بو ملاحظه‌نك تكراريله اكتفا ايدرم. درخاطر اولنديغنه كوره مشار اليه كامل پاشا عريضه‌سنده مصالح دولت مجرای قديمنه تحول ومسئوليت باب عالی‌يه تحميل اولنديغی حالده خلافت كبری اعتراضاتدن مصون قالير زمينده دخی بعض افاداتده بولنمشدی. شو ملاحظه سزای دقت اولديغی بديهيدر؛ مشار۔ اليه كبی خيلی مدت رأس اموره بولنمش بر ذاتك بو ايقاظاتده بولنمسی البته بعض اسباب وتجربهٔ مهمه‌يه مبتنيدر؛ كنديسندن استيضاح كيفيت بيورلمسی امر وفرمان همايونه منوطدر. بر زماندنبری هيئت دولتی اشغال ايليان وكامل پاشانك عريضه۔ سنده دخی موضوع بحث اولان غزته‌لره كلنجه بونلرك متنوع مأخذ ومنبعلری بولنمسی محتملدر شويله‌كه بعض خدمات جعليه اربابی وار ايسه حسن نظر همايونلرينی استحصاله يول بولمق غرضيله وبعض اجنبيلرده مسبوق بالامثال اولان مكافات نقديه وسائره‌يه نائليت مقصديله اوروپا مطبوعاتنی آلت اتخاذ ايده‌بيليرلر. بر طاقمده غزته مخبرلری وسائر اجانب بولنوركه او كبيلر بشقه مملكتلرده كنديلرينی دوائر دولته وارباب حل وعقده كوجلكله قبول ايتديردكلری ياخود هيچ قبول ايتديره‌مدكلری بياندن مستغنيدر؛ بزده قضيه معكوس بولنديغندن بونلر دوائر عاليه‌يه دوام ايتدكلری وكندی فائده‌لرينه ياخود منسوب اولدقلری دولتلرك غرض ومقصدلرينه چالشدقلری صره‌ده التقاط ونشر حوادث ايده‌بيليرلر احتمالكه داخلاً دخی بعض بد خواهان بولنه‌بيلسون. بعضاده ترويج مقاصد سياسيه ايچون بعض دولتلرك وساطت مطبوعاته مراجعتلری غير مسبوق بر شی دكلدر. از جمله اتفاق مثلث ومثنی زمانمزك الك مهم وقوعاتندندر؛ طرفين قوتلرينی مرتبهٔ مكمليته

کتیرمك اوزرەدرلر بونکله برابر نتیجه مجهول اولدیغندن هر ایکی طرف خارجده بولنان دولتلری کندیسنه جلب ایدەرك قوتی دائرەسنی توسیع ایتمکه چالیشیورلر بودولتلر رومانیاو یونان حکومتلریله بیله ائتلافه اهمیت ویرمکده ایکن دولت علیه کبی موقع جغرافی وسیاسیسنك اهمیت عظیمەسی اولان بر دولته مقارنتی آرزو ایتمملری تسلیم اولنەماز . بونلرك کرك طوغریدن طوغری‌یه وکرك طولاییسیله واقع اولەجق تشبث وتکلیفلرینه مقابل بزم تصمیممز حال بیطرفیدن چیقمامقدر دنیلسه یالکز بو سوزله اسکاتلری ومطلبلرندن فارغ اولملری قابل دکلدر ظن ایدرم ؛ البته دول مشارالیهم حصول مطلب ایچون وسائط لازمه استعمالنه دوام ایدرلر . اوروپا مطبوعاتی دخی بو وسائط جملەسندن معدوددر . ایمدی تعداد اولنان منابعك هر بری او مقوله نشریاته واسطه اولەبیلەجکی خاطره کلەبیلیر فقط هانکیلری مصدر صحیح اولدیغنی بیلمدکجه مقام تدبیرده ملاحظه عرضی قوللرنجه قابل کورنمز . بو شیلری استخبار وکشف ایدەجك وسائط سفرای دولتدر خصوصی وغیر رسمی واسطەلر مقصدی حاصل ایدەمز . بعضلر سفیرلرك مأموریتی بورانك مقصدینی اکلایوب وتعلیماتنی الوب اکا کوره حرکت ایتمکدن عبارت اولدیغندن توضیح مقصد واعطای تعلیمات اولندقدن صکره صورت خصوصیەده کوندریلەجك مأمورین دلالتیله دخی تحقیقات مطلوبه قابلدر اعتقاد ایدرلر [١] . حالبوکه اصول دولیەجه صفت سفارتك اهمیتی شویله طورسون اوروپا خلقی هر شیده ایلچی‌یی دولتنك مقبول ومعتمدی طانیدقلرندن اوطورر ایکن صفت رسمیەسی اولمیەرق کیدن مأمورلره اهمیت ویرملری مستبعددر . بو تفصیلاتدن مقصد ایشلری سفرامزه تودیع ایتمك لزوم ومنفعتنی اثبات ایچوندر . مضر غزتەلر مأخذلرینك تحریسی ونشریات مضرەدن حاصل اولان سؤ تأثیراتك ازالەسی دخی آنلرك همت وغیرتلرینه حواله اولنور . لکن شمدیلرده آوروپاده بولنان ایلچیلرمزدن چوغنك حال ومسلکلری مقاصد دولتی استحصاله کافی کورنمیور بناءً علیه سفارتلره اهلیت صحیحه وصفات مرضیه اصحابنك انتخابلری الزم وکافهٔ اصلاحاته اقدم اولدیغی وارد خاطر قاصردر .

تایمس غزتەسی بحثنه کلنجه بونك نسخەسی البته مطالعه کذار عاجزانەم اولمش

[١] ذات شاهانه بوفکرده بولندقلرندن سائرلرینه اسناد طریقیله اوفکره اعتراض اولنمشدر.

اوله‌جغی بیان وفرمان بیورلدیغی افادات جمله‌سندن ایسه‌ده اوراق حوادثله متوغل اولمدیغم وعلی الخصوص انکلیزجه بیلمدیکم ایچون مذکور غزته‌یی کورمدم . لکن موضوعی ذات اقدس همایونه عائد وتفوهی غیر جائز بر مادهٔ افترائیه اولدیغی افادات واقعه‌دن آکلاشلدی [۱]. بو کبی مفتریاتك مصادر محتمله‌سنی موازنه‌ده نه کامل پاشا کبی عقل ودرایتی معلوم بر ذاتك نه‌ده صدر اعظم کبی بر بندهٔ لطفدیده‌نك [۲] شو اهانتی اختیار ایتملری عقلاً وحکمةً سزای تسلیم کورلمامشدر مع مافیه هیچ کیمسه‌یه کفالت عادتم اولمدیغندن تحقیق حاله دوام منوط امر وفرمان ملوکانه‌لری اولدیغنك علاوه‌سیله مطالعهٔ کمترانه‌م استفسار بیوریلان موادك بقیه‌سنه نقل مبحث اولنور .

کامل پاشانك حکایت وشکایت ابتدائیکی ماده‌لردن بری دخی درخاطر اولندیغنه کوره اجتماعات مساعده بیورلمدیغنه و آنك بعض تأثیراتی مستلزم اولدیغنه دائر ایدی اکثریا بزده دور ابواب ایدنلر ایکی قسمه تقسیم اولنه‌بیلیر . بر قسمی ذکری سبق ایدن صراف مثللو آدملردرکه غرض ومقصدلری یا فائدهٔ مخصوصه‌لرینه ویا تابع اولدقلری حکومت وملتلرك فائده‌سـنه خدمت اولدیغندن آنلر قولکزی کورمکدن استفاده ایتمزلر. دیکری‌ده مأمورینك بعض قسمیدر ؛ عاجزلری شمدی دکل بوندن اون درت سنه اول عتبهٔ سنیهٔ ملوکانه‌لرینه عرض ایتمشدم‌که مأمورلرك اخلاقی بوزولمقده‌در بونلرك چوغی مسلکلرنده صبر وثبات وتزیید اسباب اهلیته صرف اقدامات ایله ظهور فیض طبیعی‌یه منتظر اوله‌جقلری یرده سرعتله قطع مسافهٔ ترقی ایتمك اسبابنه منهمك اولیورلر. بو جمله‌دن اوله‌رق شـورایی بورایی طولاشوب خوش آمدانه سوزلر ومثلا آرالق آرالق تبدل حوادثی واسـلافك اخلافه واخلافك اسلافه قدح وذمی مثللو مقاله‌لر ایله ترویج صنعت ومقصد ایتمك ایسترلر قارشـولرنده بولنانلر سـکوت ومکانتله معامله ویاخود مشـمئزانه مقابله ایلدکلری حالده حسـب الانصاف تقدیر وقبول ایدیله‌جك یرده او دخی سرمایهٔ قیل وقال اولور بو کبیلرك کلاملری مرضیٔ چاکرانه‌مه بالوجوه موافقدر . کامل پاشانك اسباب شکایتی حقنده ایسه بالطبع ایراد مطالعه قابل اوله‌ماز . موافق امر وفرمان همایونلری اولدیغی حالده کندیسندن استیضاح حال بیوریلور .

[۱] مادهٔ افترائیه ذات شاهانه‌نك خواص عقلیه‌سی علیهنه ایمش .

[۲] جواد پاشا .

مشار الیه عریضه‌سنك بر فقره‌سنده دخی روسیه آلمانیایی کندی طرفنه جلب ایتمك ایچون بعض تشبثده بولندیغنه دائر مسموعاتندن وبونك بزجه مضرتندن بحث ایتمشدی اعتقاد عبیدانه‌مده مخطی دکلسه‌م عمومی پولتیقه‌نك رنك وروشنی مسموع اولان قضیهٔ مقارنت وجود پذیر اولمق اوزره بولندیغنه ذهابدن زیاده بونی شمدیلرده ترددله قبوله دها زیاده متحملدر فقط اتفاقات دولیه اغراض وحسیات ذاتیه‌دن حادث اولمیوب مادامکه هر دولتك پولتیقه احتیاجاتنه تابعدر دولت مشار الیها آلمانیا ایله برلشمکی احتیاج ومنافعنه دها موافق کوره‌رك آنك حصولنه چالیشمسی وبو صورت حاصل اولدیغی کبی فرانسه ایله اولان اتفاقی تبدیل ویا تعدیل ایلمسی ملحوظاتدندر .

قوللری ایسه اولکی عریضه‌ده دخی بیان ایتدیکم وجهله روسیه‌نك مسلك پولتیقه‌سی تمامیت دولت علیه‌یی اخلال ایتمك ایچون منافع متضاده اربابندن اولان دولتلردن هر بریله ائتلافه مساعددر ظننده‌یم . اتفاقات دولیه ومسائل سیاسیه‌نك دولت علیه‌لرینه عائد اوله‌جق تأثیراتی بحثلری مناسبتیله شو مهمك دخی عرضی وجائب صداقتدن عد اولنورکه مصر مسئله‌سی حال معلقیتده قالدقجه نتیجه‌سی وخیم اولور . بناءً علیه باب عالیده ویاخود قرین اعتماد همایونلری اولان بعض ارباب وقوف دخی علاوه اولنه‌رق تنسیب بیوریله‌جق هیئتده مسئلهٔ مذکوره‌نك تدقیق وموازنه‌سیله حقوق دولتنه صالح برصورت حلیه بولنمسی واجبات اموردندر . قالدیکه منیر بکدن واقع اولان استیضاحاتك عبد کمینه‌لرینه عائد جهتنی جودت پاشا ایله حاجی علی بك ونوری پاشادن هیچ بری طرف کمترانه‌مه اخبار ایتمامش اولدقلرینك بیانیله اکتفا ایدرم . باعث تصدیع عاجزانه‌م اولان اسناد مالم یکن مسموع عاجزانه‌مه مطابق ویالکز بونك طرف کمتری‌یه مرجع ایصالی موضوع بحث وسؤال بولندیغی افادات واقعه‌دن نمایان اولدیغندن هر حالده عدالت مسلمهٔ شهریاریلرینه اعتصام ایلرم قاطبهٔ احوالده امر وفرمان حضرت ولی الامر افندمزکدر

فی ١٤ شوال سنه ٣٠٩ و فی ٢٩ شباط سنه ٣٠٨ بنده

امضا : سعید

عريضه

[ص ٢٦٢]

تلقيسيله مباهى اولديغم ارادهٔ سنيهٔ حضرت خلافتپناهيلرى منطوق منيفى وجهله آوروپا و آمريقانك اصول معارف عموميه‌سنه دائر مأخذلر تحرى اولندى آلمانيا، فرانسه، انكلتره، روسيه، بلچيقا ودانيمارقه ايله آوروپانك سائر جهتلرنده و آمريقانك حكومات مجتمعه اطلاق اولنان قطعه‌سنده وسائط تربيهٔ عامه نه اساسلر اوزره مؤسس اولديغنه دائر بعض مدوناتده خيلى معلومات وتفصيلاته تصادف اولنديغندن بونلر كوزدن كچيرلدى . وارسال بيوريلان آمريقا سياحتنامه‌سى ترجمه‌سندن بعض جزؤلركه مكتبلر حقنده پك چوق معلومات نافعه‌يى حاويدر . او دخى مطالعه قلندى. بناءً عليه نتيجهٔ معلومات حاصله وفذلكهٔ مطالعات عاجزانهم عرض وبيان اولنور . آوروپا و آمريقاده معارف عموميه اوچ درجه اوزرينه تأسس ايتمشدر. آنلرده تدريسات ابتدائيه، تدريسات ثانويه وتدريسات عاليه‌در . مراتب ثلثه‌يه تابع اولان مؤسساتك قسم كليسنه درجهٔ اولى مكتبلرى دينلير كه بونلرك بزده مقابللرى رشديه مكتبلرى ايسه‌ده بوراده‌كى مكاتب رشديه ويا ابتدائيه ايله ممالك سائرهٔ تدريسات اوليسنه مخصوص مؤسساتك درس جدوللرى بيننده عظيم فرق كوريلور ديكر قسمى مكاتب ثانويه تعبير آخرله درجهٔ ثانيه مكتبلريدركه بزده معادلى پاى تخت ايچون مكتب سلطانى وولايتلرده مكاتب اعداديهٔ ملكيه اوله‌جق ايسه‌ده بوراده‌كى مكتب سلطانى ومكاتب اعداديهٔ ملكيه‌نك درسلرى ومدت تحصيللريله ممالك سائره‌ده‌كى مؤسسات مماثله تدريساتى وتحصيل مدتلرى آره‌سنده كذا پك چوق فرق واردر . وزيرده بيان اولنه‌جنى اوزره بو فرقلرك مضرات عظيمه‌سى كورلمكده‌در .

لسانمزده دارالفنون ديه ترجمه اولنمقده ايسه‌ده بشقه مملكتلرده فاكولته Faculté ناميله ياد اولنملرينه ومعلومات بشريه‌نك منتهاسنه واريله‌رق درجهٔ عاليه‌ده اجازت علميه استحصالنه مرجع اولملرينه نظراً دار الاجازه اسملريله تعريفلرى دها مناسب اولان مؤسسات علميه آوروپا و آمريقاده بش نوعدر . انلركده برى (فنون طبيه) ديكرى (علوم حقوقيه) ديكرى (فنون حكميه وادبيه) ديكرى (فنون رياضيه) وبرى دخى (الهيات) دار الاجازه‌لريدر . بزده دارالاجازه‌لر وتعبير

دیکرله دار الفنونلر یوقدر . بو بابده بر خاطرهٔ استطرادیه بیانی فائده‌دن خالی کورنمز مثلا بورادہ مکتب طبیهٔ عسکریه وطبیهٔ ملکیهناملریله ایکی مکتب موجود درکه بونلر آوروپا وآمریقانك طبابت دارالاجازه‌لرینه مقابل کوستریله‌یور . حالبوکه بالاده ذکر اولندیغی اوزره آوروپا وآمریقا دار الاجازه‌لرندن نهایت مراتب علمیه‌یه واصل اولمش ذاتلر نشأت ایتمکده‌در . از جمله فن طبده نیجه تألیفات معتبره وجوده کتیرن وپاستور ویه‌رینغ کبی اصول تحلیل حویناتی توسیع ومبحث امراضه تطبیق ایلیان مهره بو دارالاجازه‌لرك محصوللریدر؛ بزم مکتب طبیه‌نك حال وماهیتی ایسه او مرتبه‌ده اولمدیغی براهیندن مستغنیدر . بونك اصلاحی چاره‌سی ظن کمترانه‌مجه سنین تحصیلیه‌یی تمدید ایتمك ولزومسز مشغله ودرسلر یرینه حقیقةً فائده بخش اوله‌جق تدریسات اجرا ایتمکدر؛ چونکه والد ماجد حضرت شهریاریلری عصرنده مکتب طبیه‌ده تدریسات فرانسز لساننده اجرا اولنور ایکن صکره‌لری بعض افکار عوام پسندانه‌یه تبعاً مکتبك لسانی لسان ترکی‌یه تحویل اولندیغندن طلبه تحصیل یولنده اتعاب فکره وصرف زمانه مجبور اولمیه‌رق اجازتنامه آلیورلر بو جهتله برطاقلر السنهٔ اجنبیه‌ده قاصر قالدقلر- ندن وهله مکتب طبیٔ ملکینك تدریساتی ترکجه‌یه منحصر بولندیغندن فن طبابتك کشفیات متوالیه‌سنه واسطه اولان تألیفات معتبره‌یی استقصا ومعلومات فنیه‌لرینی توسیع ایله بالضروره مشغول اوله‌مامقده ورغبت عامه‌یی وسائط محدودهٔ تحصیلیه‌لرنده ارامقده‌درلر . درجهٔ ثالثه مکاتبندن (فنون ریاضیه) و (علوم حکمیه وادبیه) ایچون مکتبلر اولمامسی ایسه ملکاً وادارةً مضرتی موجبدر زیرا بونلر اولسه‌ایدی مکتب سلطانیدن وطشره مکاتب اعدادیه‌سندن چیقه‌جق شاکردان ریاضیات یاخود حکمیات وادبیات تحصیل ایتمك ایچون دار الاجازه‌لردن برینك اجازتنامه‌سنی حائز اولمدقجه دولت مأموریتنه النمزلردی. یوقارده بیان اولندیغی‌اوزره اوروپا وامریقاده مراتب تحصیلیه اوچ درجه ومکاتب عمومیه بو درجات ایله متناسب بولندیغی کبی مراتب علمیه دخی اوچ درجه‌یه منقسمدرکه برنجیسنه (باشلیه) ایکنجیسنه (لیسانسیه) اوچنجیسنه (دوقتور) دینیلیور . مکتب سلطانی‌یه معادل اولان درجهٔ ثانیه مکتبلرینك شهادتنامه‌سنی حائز اولنلرکه (باشلیه) عد اولنور بونلر دوائر دولته کیرمك ایچون (لیسانسیه) شهادتنامه‌سنی دخی المغه مجبوردرلر؛ بونك ایچون دخی اوچ سنه فنون ویاخود ادبیات وفلسفه دار الاجازه‌لرندن برینه دوام

ایدوب رؤس اخذ ایدرلر . دوقتور نامنی احراز ایتمك یعنی منتسب اولدیغی علمده منتهی عد اولنمق ایچون ایسه مکتب سلطانیدن اکمال تحصیل ایله چیقدقدن صکره یوقاریده اسملری کچن دار الاجازه‌لردن برینه بش سنه دوام ایتمك شرطدر . بزده مکاتب رشدیه کبی مکاتب ثانویه شهادتنامه‌سنی آلانلرك دولت مأموریتنه آلنمسی ومکتب سلطانی اك مکمل تأسیس علمی فرض اولنوبده اورادن چیقانلر ایچون مأموریت عادتا بر حق مکتسب عد اولنمسی آوروپا وامریقا اصولنه موافق اولمدیغی ایضاحات مشروحه‌دن معلوم اولور بوراده دخی صور مشروحه قاعده اتخاذ اولنماز ایسه مکتبلردن چیقانلر بر طرفدن چوغالمقده اولدقلرندن وبشقه بر طریق معیشت دخی اولمدیغندن بونلرك اعاشه والزام واسکاتلری ماده‌لری ایلروده دولتی پك اشغال ایلیه‌جکدر .

مناسبت کلمشیکن شوراسی دخی عرض اولنورکه آوروپا وامریقاده مراتب علمیه درجاته منقسم وهر درجه‌نك حقوقی بالطبع بربرندن متفاوت اولدیغی حالده بزده بالاده بیان اولنان درجات ثلثه‌که (باشلیه) و (لیسانسیه) و (دوقتور) درجه‌لریدر بونلر بربرندن تفریق اولنیوب جمله‌سنه بردن مأذون دینلمکده حتی مکتب سلطانی ودار الشفقه وصنایع نفیسه کبی مکتبلردن چیقانلر دخی مأذون عنوانیله یاد اولنمقده‌در ؛ بو ایسه مراتب متفاوتهٔ علمیه‌یی مساوی عد ایتمك دیمك اوله‌رق قاعدهٔ طبیعیه وسائر مملکتلرك اصولنه مغایر بولندقدن بشقه او قبیل مکتبدن خروج ایدنلر اتحاد عنوان جهتیله کندولرینی منتهی عد ایدرك حقلرینه راضی اولمیه‌جقلرندن مأذون عنوانی بزده دخی مرتبهٔ علمیه‌نك منتهاسی عد اولنسه وآنك مادوننده (باشلیه) و (لیسانسیه) مقابلی اولمق اوزره مثلا (معید) و(ملازم) کبی و یا سائر اسملر احداث اولنسه هر مکتبدن چیقان عالم وتعبیر آخرله مأذون صایلمیه‌جغی وتقدیر ومکافاة مکتبك نوعنه واهلیت ومعرفتك درجه‌سنه کوره اوله‌جغی اذهان طلابه یرلشه‌رك کندیلری اکا کوره چالشمش اولورلر .

تفصیلات سابقه‌دن معلوم اولدیغی اوزره اکر مکتب سلطانی واعدادینك مافوقنده اولمق اوزره بر دار الاجازه آچیلیر ایسه آوروپا وامریقاده جاری اولان اصوله توفیقاً بونلرك فنون شعبه‌سنده حکمت طبیعیه ، کیمیا ، حساب تفاضلی وتمامی ، علم هیئت حکمیه ، علم جر اثقال ، جبر اعلا ، وظائف الاعضا ، علم طبقات

الارض وادبيات شعبه‌سنده علم حكمت ، حكمت عتيقه وجديده تاريخلرى ، علم آثار عتيقه ، جغرافيا ، تاريخ عمومى ، ادبيات اجنبيه ، تاريخ صنايع وتمييز محاسن ، درسلرى اوقوتديريلوركه بوندن بش بيوك فائده حصول بولور . اولا درجهٔ اولى مكتبلرى شويله طورسون . مكتب سلطانى ومكتب اعداديدن چيقانلر بيله دولت مأموريتلرينه كيره‌مزلر. ثانياً ممالك اجنبيه‌ده ظهور ايدن وقايع ايله ثابتدركه افكار فاسده ايله ائتلاف هب تربيه ومعلوماتلرى ناقص آدملردن ظهور ايدوب صحيحاً عالم اولنلر صحيحاً ناموس وعفت صاحى ده اوله‌رق تابع اولدقلرى حكومت وملتلرك مبناى وجودينى تقويه‌يه سعى ايليه‌جكلرندن دولت بونلردن دائما استفاده ايدر . ثالثاً تبعهٔ اسلاميه آره‌سنده دخى علوم وفنونك هر نوعنه منتسب عالملر ظهوريله خرستيان عنصر عالمنه مقاومت فائده‌سى مرتبهٔ امكانه كلمش اولور . رابعاً دارالاجازه‌لرده تحصيل كورنلر عالم كمسه‌لر اوله‌جقلرندن بالذات معيشتلرينى تأمين ايدرلر . خامساً آوروپا وآمريقاده اولديغى كبى بزده دخى يالكز پولتيقه وديپلوماسى ايشلريله ياخود بسبتون عبثيات ايله مشغول اولميوب فنون وعلومله مشتغل وآنلرده متخصص ذوات وجوده كلير؛ بونلرك سعى وعمللريله مملكتك ثروت وعمرانى آرتار .

علوم حقوقيه شعبه‌سنه كلنجه بو يولده بزده بر مكتب تأسيس اولنمش ايسه‌ده حال حاضرى دولتك مقصد مشروعنى تأمينه كافى اولديغى مجهولدر . بيانه حاجت يوقدركه حقوق موضوعه‌نك قسم خصوصيسى صرف وظيفهٔ عدالت ايچون اولديغى كبى تدريسات حقوقيه‌نك برموضوع وغايتى دخى حقوق عموميهٔ خارجيه‌يه واقف مأمورلر يتشديرمكدر . ديپلوماتلقده تاريخ دول ، تاريخ معاهدات واصول حقوق بين‌الملل بيلنوب حقوق مملكت اساس متين اوزرينه مدافعه اولنمق شرط اولديغى حالده بزده بر ديپلوماسى فننه بشقه بر ماهيت ويرلديكندن خطاياى كليه وقوعه كلمشدر . اشته موجود اولان مكتب حقوق سائر متمدنه‌ده اولديغى كبى حقوق عموميه‌نك هم قسم داخليسى هم قسم خارجيسى ايچون آدم يتشديره‌جك حالده‌ميدر يوقسه يالكز معلومات غير كافيه اصحابندن حاكملر ودعوى وكيللرى‌مى ظهور ايتمكده‌در بورالرى شايان تدقيقدر . احسان بيوريلان سياحتنامه‌نك بر محلنده دنيلمشدركه « بر مملكت خلقى اومملكت مكتبلرنده اوقويان چوجقلردن تشكل ايدر » بو قضيه عين حقيقتدر . ايمدى اطفال وطنى مدنيتك زينت وفضله‌سى عد

اولنه‌جق شیلره آلیشدیرمقدن ایسه مملکتك منافع حقیقیه‌سنه خدمت ایلیه‌جك معلوماتدن بهره‌دار ایلمك البته خیر محض اولور بوایسه صنایع عالیه‌یه قدر هرشیده ومعاملات تجارتده واصول زراعتده معلومات وملکه اصحابنك تکثر ایتمسیله حصول بولور .

حتی علوم وفنونك هرقسمی یکدیکرینه لازم وملزوم قبیلندن اولمسیله بعضلری ترك ایله بعضلری التزام اولنسه منتج مضرت اوله‌جغی جای شبهه دکلدر . مثلا علم حقوق ویاعلوم ادبیه حد ذاتنده علوم نافعه‌دن ایکن برمملکتده موضوعات علمیه حقوق ویا ادبیاته منحصر اولسه فائده یرینه ضررکوریلور. بوجهتله مکاتب ابتدائیه‌ده بولنان طلبه‌دن حال واستعدادلری وعائله‌لرینك ثروتلری مساعد اولنلر مکتب سلطانی‌یه آلنملی وسائر شاکردان پای تختده وولایاتده صنایع مکتبلری تأسیسیله آنلره تقسیم اولنملی. نته‌کیم فرانسه‌ده ابتدائی درسلرینی بتیرن بر طالب ایلروده دارالفنون شعبه‌لرندن برینه داخل اوله‌جق بر حالده ایسه یالکز اول طالب اول باول مکتب سلطانی‌یه معادل اولان لیسه‌یه کیرییور یوقسه سائر طلبه پارسده اقول سانترال دینلان مکتب مرکزیٔ صنایعه وایالتلرده اقول سانترال درجه‌سنده بولنان صنایع مکتبلرینه داخل اولیورلر بو اصولدن عظیم فائده حاصل اولمقده‌در وفرانسه‌نك بوکونکی ثروت وعمران جسیمنه اساساً صنایع عالیه مکتبلری دلالت ایتمکده‌در .

معلوم حقایق مشحون حضرت خلافتپناهیلریدرکه مدنیتك دلیلی اولان جسیم یوللر وبنالر محافظهٔ مملکته واسطه بولنان سلاحلر، سفینه‌لر، مناقلات ومخابراتی تسهیل ایدن شمندوفرلر، تلغرافلر، معاملات تجارته وسعت ویرن فابریقه‌لر ایله لوازم مدنیتدن عدایدیلان مصنوعات ومعمولات سائره‌نك هر بری یاعلم جبر وهندسه واسطه‌سیله بو آثاری اشکال منتظمه ومتناسبه تحتنده یاپمنك، یا حکمت طبیعیه وکیمیایی زراعت وصنایعك هر نوعنه تطبیق ایتمنك اثرلریدر. بونلره واسطه اولان معدن، معابر، صو وماکنه مهندسلری، رسامل ومعمارلر حتی تجارت فابریقه‌لرنده‌کی ماکنه‌لری قاعده وحساب تحتنده ایشلدوبده معمولات ومصنوعاته وسعت بخش اولان فابریقه‌تورلر هپ بو صنایع مکتبلرندن نشأت ایتمکده‌درلر. بزده ایسه مکاتب بویله ترقیات مدنیه‌یه دکل یالکز حکومت مأموریتلرینه مخرج قالدیغندن مأموریت بولنه‌مز ایسه ایجاد ازعاجاته منشأ اوله‌یور وهر مکتب ابتدائی‌یه کیره‌نك

غایهٔ آملی مکتب سلطانی‌یه داخل اولمق بولنیور. مکتب سلطانیده وامثالی مؤسسا-تده اوقونان جبر، هندسه، حکمت طبیعیه وکیمیا درسلری ایسه مبادیدن عبارت اولمقله بونلردن چیقان شاگردان کندیلرینه فنی ایشلر بولمغه مقتدر اوله‌میه‌جقلرندن بونلردن چیقان شاگردانك غایت مقصدلری مأموریتله تأمین معیشت ایتمکدن باشقه برشی دکلدر. بناءً علیه مکاتب ابتدائیه‌یی مکتب سلطانی‌یه یاخود طشره‌لرده‌کی مکاتب اعدادیهٔ ملکیه‌یه تخرج ایتمکدن زیاده صنایع عالیه مکتبلری آچوبده انلره مخرج ایلمك حاله موافق واوروپا وامریقاده طوتیلان قاعده‌یه دخی مطابق اولور. بو یاپلماز ایسه مملکتك ثروت ومعموریتنه خادم اوله‌جق خصوصلر ایچون دائما اجانبدن اولان ارباب وقوفه احتیاج مجبوریتی باقی قاله‌جقدر.

شوراسی دخی شایان تذکیردرکه موضوع بحث اولان صنایع مکتبلرینك درس جدوللری ومدت تحصیللری استانبولده‌کی مکتب صنایع کبی دکلدر بونلر صنایع عالیه تعلیمنه مخصوصدرلر. بورادەکی مکتب صنایع کبی مکتبلر اوروپاده دخی وار ایسه‌ده انلرده درجهٔ ثانیه وعالیه مکتبلرینه کیرمکه مقتدر اولمیان فقرای اهالی اطفالنه اصول عیار ساعات، دوکمه‌جیلك، دمیرجیلك ومرانغوزلق تعلیم اولنیورکه بونلر اوروپانك هرقضا وناحیه‌سنده مؤسس اولدیغی تتبعات واقعه‌دن اکلاشلمشدر.

سیاحتنامه ترجمه‌سنك بر محلنده دنیلیورکه بوستون شهری معارف قومیسیونه اهالیدن بری لایحه‌اعطاسیله ارکك چوجقلره‌قوندره‌جیلق، مرانغوزلق، مطبعه‌جیلق اوکرتمك وقز چوجقلره دیکش وسائر ال ایشلریله یمك پیشیرمکی، خانه ترتیب ونظامنی واشیا محافظه‌سنی تعلیم ایلمك ایچون مکتبلرده مخصوص یرلر یاپلسنی تکلیف ایتمش وبومقصد اغورنده کندوسی ایکی بچق ملیون فرانق صرف ایلشدر. بزده دخی بو نوع مکتبلر قضا مرکزلرنده تأسیس وتعمیم اولنسه بیوك فائده‌سی کوریلور؛ زیرا زراعته مقتدر اوله‌میان اهالی یالکز رنجبرلك وچفتجیلر یاننده یناشمه‌لقدن ماعدا طریق معیشت بوله‌مدقلری وملکمزده موجود اولان مرا-نغوزلق ودمیرجیلك صنعتلری سائر صنوف النده اولدیغندن تبعه‌نك اسلام قسمی بونلرك فائده‌سنه هیچ اشتراك ایده‌مدیکی معلومدر. مکاتب خصوصیه‌یه نقل مقال اولننجه اوروپا وامریقاده مکاتب عسکریه ایله اورمان، زراعت، تجارت، معادن، وصنایع نفیسه مکتبلری هپ مکاتب خصوصیه‌دن معدود وفائده‌لری مشهوددر.

مکاتب خصوصیه صره‌سنده بیان اولنمش اولان عسکری مکتبلری حقنده

اعطا بيوريلان ترجمه‌ده خيلى شايان دقت فقره‌لر كورلمشدر ازجمله بونده دنيليوركه فرانسزلر مكاتب عسكريه‌يى سربست براقمق فكرنده‌درلر امريقالولر ايسه بو فكرك كاملاً عكسنى التزام ايدييورلر. ضابطان يتشديره‌جك مكتب عسكريكده الزم اولان انضباط واطاعته كوچك ياشدن آليشمق لازم كله‌جكندن صيقى نظاملر ايله اداره اولنمليدر عسكر مكتبنده‌كى طلبه درت سنه‌ده آنجق بر آى مأذونيت اله‌بيليرلر. نظامنامهٔ داخليه‌يه الك كوچك رعايتسزلك ايدن همان جزالنديريلور وبو مثللو حركات قيدينه شرح ايديلور. سياحتنامه ترجمه‌سنك مكتب عسكرى‌يه متعلق فقرهٔ مهمه‌سى بوراده ختام بولمغله مكتب حربيه حقنده بر خاطرهٔ ذاتيهٔ قاصرانمك عتبهٔ شوكتمرتبهٔ حضرت شهرياريلرينه عرضنه جرأت اولنور: فرانسه وآلمانيا كبى دول عسكريه‌ده بزده‌كى كبى مكاتب حربيه اولمقله برابر آنلرك فوقنده دها بيوك مكتب عسكرى بولنيور واركان حرب صنفى غايت مكمل معلوماتى حائز اوله‌رق او مكتب عالئ عسكريدن نشأت ايليوركه فرانسه‌ده پولتيقنيك دينيلان مكتب عالينك الك بيوك وظيفه‌سى ايشته بو صورتده مكمل اركان حربيه يتشديرمكدر؛ بزده اركان حرب ايچون اويله مكتب مخصوص مهم دكل يالكز بر صنف مخصوص بولنمقددر آنك مدت تحصيليه‌سى ايسه غالبا ايكى سنه‌دن عبارتدر. بواصول احتياجات عسكريه‌يى تأمينه كفايت ايدوب ايتميه‌جكى شايان تدقيقدر ظن اولنور. مكاتب عموميه‌نك احوال ماديه‌لرينى اصلاح امرنده مطالعات عاجزانه صور معروضه دائره‌سنده‌در. احوال معنويه‌لرينه كلنجه بوده اعتقاد واخلاق وانضباط مواد مهمه‌سى‌در بونلر ايچون تلقى اولنان امر وفرمان همايونلرى احكام جليله‌سى اوزرينه‌ده تعميق افكار اولنمشدر.

معلوم حقايق ملزوم شاهانه‌لريدركه اعتقادات دينيه‌نك محافظه‌سى خصوص اهمنده عائله رئيسلرينه على الخصوص همت ودقت دولته تعلق ايدن پك چوق جهتلر وار ايسه‌ده جهت عظيمه‌سى مكاتب خواجه‌لرينه عائددر. سن شبابده ذهن ياش اغاج كبى هر طرفه ميلانده وتشبه وتمثل استعدادلرى هيجانده بولنمسندن طولايى كنجلره نه طريق كوستريلورسه بالسهوله او يوله كيدرلر؛ نه كبى اشيا ياخود نصل اشخاص مدح اولنورسه آنلرى سوزلر؛ بيودكدن صكره فكر وطورلرينى دكشديرمك ايسته‌سه‌لر بيله تربيهٔ اولينك تأثيرى غالب كلير. ايمدى بر مكتبده اصول دين درسى ويرن برمعلم مثلا اثبات واجب الوجود، بقاى روح، بعث اجساد وبعثت رسل

بحثلرنده عقائد اسلاميه‌يى براهين عقليه وحكميه ايله اثبات و اكمال ودها نيجه مسائل غامضهٔ الهيه‌ده مذاهب حكمايى كذا دلائل ايله ابطال ايلمش اولان امام غزالينك، ابن الرشدك وجد اعظم جناب تاجداريلرى ابو الفتح سلطان محمد خان حضرتلرى قرناسندن خواجهٔ روم خضر بككناملرينى تذكير واثرلرينى توقير ايده‌جك اولورسه البته او محفل تدريسده حاضر بولنان طلبه قاوبنده او مثللو ذواته محبت وتعظيم حصول بولور؛ وبو محبت وحرمت ايسه آنلرك مسلكلرينه اقتدايى منتج اولور. ذاتاً خواجه‌لرك حال وشانلرى برچوق نقاط نظردن دقته سزا اولديغندن حكومتلرجه بوكا دائما تقيد اولنمقده‌در. فرانسه‌ده مكاتب عموميه معلملرينه دائر وقت وقت يايبلان نظامات بيك صحيفه‌يى حاوى بر كتاب حجمنى آلمشدر. ممالك متمدنه‌نك هر طرفنده معلملك بر مسلك ممتاز اولوب كنديلرى (اقول نورمال) دينيلان ويك مكمل صورتده متشكل اولان مؤسساتدن يتشدكارى ودرجهٔ اولى وثانيه وعاليه تدريساتى معلملرينك منشألرى، شرائط انتخابلرى وترقيلرى ايله اصول مكافاة ومجازاة وحق تقاعد قواعده تابع اولديغى تتبعات واقعه‌دن آكلاشلمشدر. بويولده مؤسس اولان نظاماته امالهٔ لحاظه ايله مملكتمزك حال وعاداتنه موافق اولنلره امتثال منوط امر وفرمان همايوندر. اخلاق جهتنه كليرسه آوروپا، آمريقانك ايى شيلرينه امتثال وماعداسندن احتراز ايتمك ومكاتبده تربيهٔ عموميه‌يى بو اساس اوزره بنا ايلك لازم كلير. بو دخى مدنيت فاضله‌يى تمييزه محتاجدر. مدنيت فاضله البته سائر اقوامك اصول تمدننندن مملكت خلقنك شعائر مليه واداب مخصوصه‌سنه موافق ونفس الامرده فوائدى محقق اولنلرى آلمق ديمك اولوب يوقسه طور ملته مباين اولان شيلره ده تمثل ياخود بتون بتون ظاهرياتى تقليد ايله حقايقدن تباعد ديمك اولميه‌جغى امر عياندر. لكن اخلاق خصوصنده معارف نظارتنه عائد تدابيردن زياده رجال حكومتك حركتى عمومه رهبردر. اعطا بيوريلان ترجمه‌نك بر محلنده دينيله‌يوركه «آمريقاده ايلرو كلن رجال سياسيه‌دن برى دارالفنون طالباتندن بريله مناسبتده بولنديغى تحقق ايتمسى اوزرينه مظهر اولديغى حرمتدن وعمومك توجهندن كاملاً ساقط اولمش وكيمسه سلام ويرمامكه باشلامشدر» بوفقره بالاده‌كى مدعايى تأييد ايده‌بيلير.

مكاتبك مسئلهٔ انضباطنه كلنجه ايسه آتى الذكر قواعد بو مقصدى تأمينه كفايت ايده‌جكى ظن اولنور شويله‌كه مكتبلره كيرمك ايستيانلر اول امرده حسن

اخلاق صاحبی اولدقلرینی اثبات ایلملری مکاتب نظامتنده مسطوردر بوکا دائر شهادتنامه‌لر موثوق آدملرك مهر وامضالریله اولمسنه دقت قلنملیدر ثانیاً سائر شرائط قبول دخی ثابت اولملیدر ثالثاً هرمکتبده قاعدةً سجل اخلاق اوله‌جقسه‌ده بونلر یولیله طوتلدیغندن مکاتب اداره‌لری طلبه‌نك وقوعاتنی مطلقا تسجیل ایتملی ؛ تسجیل اولنمزسه مدیر ومأمورلری مسئول طوتلملیدر رابعاً وظیفهٔ تدریسیه‌یی ایفا ایتمیان وآداب موضوعهٔ مکاتبی اخلال ایلیان طلبه حقنده درجه درجه مجازاة اولنمسی ولدی الاقتضا طرد جزاسی دخی اجراسی ذاتاً ونظاماً مقرر اولدیغندن اشبو احکام نظامیه علی‌التمادی ایفا وبوخصوصلرده حمایت وشفاعت قبولندن اتقا اولنمق الزمدر خامساً بعض معلملر امتحان ویره‌میان شاکردلر حقنده خفیاً اعانه یاخود او مقوله طلبه‌نك امتحانلرینی مقتدر اولان طابه واسطه‌سیله تنظیمه مسامحه ایلدکاری مسبوق بالامثال اولدیغندن او مثللو خواجه‌لر اولاً تکدیر ثانیاً جزای نقدی ودرجهٔ اخیره‌ده مأموریتلرندن طرد ایله محکوم اولملیدر . برده مکاتب نظامانتنه منافی احوالی تدقیق ومحاکمه ایچون سائر دولتلرك معارف دائره‌لرنده برر هیئت بولندیغندن بوراده دخی بو شیلر ایچون برهیئت مؤتمنه تأسیسنده ویابعض قواعد انضباطیه اتخاذنده فائده کوریلور قاطبهٔ احوالده امر وفرمان حضرت ولی الامر والاحسان افندمزکدر .

فی ١٨ شعبان سنه ١٣١٢ و فی ٢ شباط سنه ١٣١٠ بنده

امضا : صدر سابق

سعید

عریضه

[ص ٢٦٤]

دونکی کون بکر بك واسطه‌سیله طرف کمترانه‌مه قرائت اولنمش اولان ارادهٔ تحریریهٔ جناب خلافتپناهیلری مضامین عالیه‌سی قرین مدرکهٔ عاجزانه‌م اولدی . شویله که دول ثلثه سفراسی طرفلرندن ارمنی متوطن اولان محللرك اداره‌سی حقنده واقع اولان تبلیغاتی مبین اوراق ایله آنك اوزرینه یاپیلان لایحه‌لر حقنده حقوق ومنافع دولت علیه‌یه موافق صورتده وبی طرفانه عرض مطالعه ایچون

ارادۀ سنیۀ ملوکانه‌لرنده تحریر بیورلمش اولان صورتلرله تحلیف بیورلمش اولدیغمدن اشبو امر حلفی قبول وایفا ایله شو صورتله عرض مافی البالە جرأت ایدرمکه متبوع معظممز اولان ذات شوکتسمات حضرت تاجداریلرینك وملت اسلامیه‌نك حقوق ومنافعی خلافنه طرفدارلق کبی فردای محشره قدر خسرانی مستلزم حال عند عاجزانه‌مده هممرتبۀ اضلال اولدیغندن بوندن توقی ذاتاً وجیبۀ عبودیت وبوامر مهمه اعتنای کمترانه‌م جلوس همایون ملوکانه‌لرندن شمدی‌یه قدر مآثر ناچیزانه‌مله‌ده امر مثبتدر .

آنف البیان تبیینات عالیۀ تحریریه‌دن صکره تلقی اولنان ارادۀ سنیه‌لری‌که بو ایشده فدا کارانه وصادقانه حرکت ایده‌جکم حقنده وکرك انکلتره وکرك سائر دولتلره سپر اولمقلغم یولنده عرض تأمینات تحریریه اولنمسنی حاویدر . اشبو ارادۀ واجب الاذعان جناب ملوکانه‌لری اوزرینه‌ده شو صورتله عرض وبیان حقیقت اولنورکه ذات شوکتسمات خلافتپناهیلرینه عبودیتم قاعدۀ دیانت وقاعدۀ ناموس اوزرینه مؤسس اولمسیله هر شیده فدا کارانه وصادقانه حرکت ذاتاً بردیندر . بو وجیبه موضوع بحث اولان مسئله‌یه تطبیق اولنجه سفرای ثلثه تبلیغاتندن وخواص وکلانك معروضاتندن نمایان اولان احوال اقتضاسنجه دولت علیه‌لرینك موقع سیاسیسی شو آرالق پك نازکلشمش وارادۀ سنیۀ ملوکانه‌لرنده دخی نفس الامرك تعریف اصح واکملی اولمق اوزره بوماده خلافت علیاجه حیاة ومماة مسئله‌سی دیه بیان بیورلمش اولدیغندن اهمیتی شودرجه‌ده عظیم اولان بر ایشده ایراد ایده‌جك مطالعه‌نك اصابت وعدم اصابتی بحق جای تردد اولدیغی حالده میدانده اولان یوکك طرف عبیدانه‌مدن قالدیریله‌جغی فرض ایدیله‌رك اول فرض واعتبار اوزرینه بو امر مشکلك صورت حلی حقنده عرض وبیان رأی ایدلمسی منیر بك وبکر بك وساطتلریله تکرار تلقی ایلدیکم ارادات سنیه جمله‌سندن بولنمسیله افکار عجز اشکار کمترانه‌م رهین اشکال اولمش وتفصیلات آتیه‌یه مجبوریت حس اولنمشدر .

بو مثللو مسائل مشکله‌ده منشأ ومبدئه احالۀ نظر ایتمك فائده‌دن خالی اوله‌میه‌جغندن اوراقك عقیب مطالعه‌سنده بوکا عرض احتیاج ایدلمسی اوزرینه بکر بکه ترفیقاً ارسال بیورلمش اولان خارجیه مکتوبجیسی منیر بك طرفندن بر خیلی توضیحات واقع اولمشدرکه هر بری آیری آیری نظر دقته شایاندر . «اولا انکلتره سفیری طرفندن ساسون حادثه‌سنك بر دائرۀ محدوده ایچنده قالمسی وبیویوب سؤ

تأثیر حاصل ایتمامسی ایچون التزام شدت ایتدكلری استخبار اولنان بر قاچ محلی مأمورینك مؤاخذه‌سی زمیننده وصورت محرمیتده باب عالی‌یه براخطار سبق ایتمش ایسه‌ده آكا مقابل قوللانیلان لسان اوراده‌كی انكلیز قونسلوسنه تحمیل قباحت یولنده وینه قونسلوسك اهالی‌یی تحریك ایلدیكی طرزنده اولمسیله سفارتدن بر دولتك تبعه‌سنی متبوع مشروعلری علیهنه تحریكه دیگر بر دولتك آلت اولمسی آغر شی اولدیغندن حقیقت حالك ظاهره اخراجیله قونسلوسك مدخلی تبین ایلر ایسه ایجابنه باقلمق اوزره بوراده‌كی اتاشه میلیتر اورایه كوندریله‌جكی افاده اولندی؛ اتاشه میلیترك عزیمتی هر نه مطالعه‌یه مبنی ایسه باب عالیدن تعویق اولندی . سفیرك اخطارندن بر كون صكره لوندره سفیری رستم پاشادن محرمانه بر تلغراف كاوب انكلتره خارجیه ناظرینك بو تلغرافده مندرج اولان اخطاراتنك اهمیتی طرف اشرف ملوكانه‌دن بحقٍ تقدیر ایله بلا افاتهٔ وقت ایجابنه باقلمسی ایچون باب عالی‌یه ارادهٔ سنیهٔ مخصوصه صادر اولدی . سفارتلرك هیچ بری طرفندن تكلیف وقوع بولمامش اولدیغی حالده باب عالی بتون دول معظمه قونسلوسلرینك لاجل التحقیق محل وقعه‌یه كتملرینی تكلیف ایتدی واجنبی قونسلوسلرك بالذات اجرای تحقیقاته صلاحیتلری اولمدیغی یولنده باب عالی بر تعلیمات تحریر وعرض ایلدی‌كه مندرجاتی حقوق دولته وقاعده‌یه موافق دكلدی . بو تعلیمات مؤخراً بالذات طرف اشرف جهانبانیدن تصحیح بیورلمسه‌یدی سؤال واستجواب حقی وامثالی حقوق قونسلوسلره عائد اوله‌جقدی . بو اثناده انكلتره ایلچیسنك طوغریدن طوغری‌یه مابین همایونه بر مراجعتی واقع اوله‌رق ارمنیلرك اعلان رسمیده اشقیا تعبیریله توصیف اولنملرینه اعتراض اولندی كه بو تعبیرك مستند الیهی ارمنیلرك اعمال سلاحده عسكره تقدم ایتملری ماده‌سی بولندیغی حالده نصلسه بو حقیقت باب عالیجه سفارته قارشی موقع توضیحه ایصال اولنمامشدر .

اوروپا دول معظمه‌سی قونسلوسلرینك تحقیقاته تشریكلری صورتی مداخلهٔ دولیه‌یه مبدأ آچه‌جغی مطالعهٔ صائبه‌سیله طرف اشرف جناب پادشاهیلرندن رد ایله یالكز الك بی طرف اولان دولت كه آمریقا حكومتیدر [۱] آنك قونسلوسنك كوندرلمسی تصوری تكلیف بیورلمش ایسه‌ده حكومت مشار الیها كندیسنجه دائما رد ایتدیكی مداخلهٔ اجانبی كندیسی آخر دولت حقنده هر نه شكلده اولور ایسه

[۱] آمریقا حكومتنه بویله بر تكلیف وقوعی ده شایان دقتدر .

اولسون اجرا ایدرسه مغایر مسلکی اوله‌جغنی بیان ایله اعتذار ایلدیکندن دول ثلثه مأمورلرینك ارساللری تقرر ایتمش وبونلرك دخی محل وقعه‌ده وجودلری بر نوع شاهد مقامنده اوله‌رق مواد تحقیقیه‌یه ترتب ایدن اسئله وکافهٔ معاملات حکومت دولت علیه‌یه عائد اولمق ایچون اولجه باب عالیدن قلمه آلنان تعلیمات معلومه تصحیح واصلاح بیورلمشدر. » فقره‌لری میر مشار الیهك جملهٔ افاداتندندر. حاصلی استقلال دولت اصولنجه نه انکلتره‌نك نه‌ده دیکر دولتلرك تحقیقاته توسیطلری لازم کلمز ایکن وطرف سفارتدن طلب دخی اولنمامش ایکن هرنصلسه باب عالیجه او طریقه کیدلدیکی افادات مشروحه‌نك تتمه‌سی اوله‌رق بیان وتکرار ایدلمشدر.

مسئله‌نك شمدی واصل اولدیغی درجه‌یه کلنجه طرف عاجزانه‌مه قرائت اولنمش اولان ارادهٔ تحریریهٔ جناب جهانبانیلرینك بر فقرهٔ جلیله‌سی ابتدا سفا-رتلرك دولت علیه‌دن طلب ایده‌جکلری مواد ارمنیلردن شمدیکندن بر مقدار زیاده مأمور وژاندارمه استخدامی وویرکولرك حساب وسطی اوزره مقطوعیتی ومحاکمده دعاوینك سرعت فصلی ماده‌لرندن عبارت اوله‌جغی افاده ایدلمش ایکن صکره‌دن ویریلان ممور اندوم ولایحه‌لرده پك چوق مواد کورلدیکنی حاویدر. واقعا میدانده اولان تبلیغاتك درجاتیله افادهٔ مسبوقهٔ محرره‌نك درجه‌سی بیننده فرق عظیم اولدیغی کبی مشار الیه منیر بکك افاداتنك بر قسمی‌ده وقوع بوله‌جق تکلیفلر مرکزه عائد بعض قیود ایله برابر قوانین مرعیه وجاریه‌نك تأمین اجرا-آتی یولنده اوله‌جغی مقدما سفرا طرفلرندن درپیش اولنمش ایسه‌ده وقوعبولان تشبث اوزرینه ادارهٔ مرکزیه‌یه عائد اوله‌جق قیود برطرف ایتدیرلدیکنی واوجهتله ایدیله‌جك تکلیف دستورده مندرج اولوبده اجراسز قالان وارادهٔ مرکزیه‌یه عائد اولمیان قوانین ونظاماتك تأمین اجرا آتنه منحصر اوله‌جغی عتبهٔ سنیهٔ ملوکانه‌یه عرض اولنـدقده بونلرك بر طاقمی والد ماجد وعم مکرم جهانبانیلری زمان همایونلرنده وبر طاقمی دخی عصر مسعود حضرت پادشاهیلرنده تأسس ایتمش اولمغله جمله‌سنك توثیق اجرا آتی عند عالیده ملتزم اولدیغی وخصوصاً عهد سلطنت سنیه‌یه متعلق اولنلرینك اجرا آتنی کورمك ذات همایون ملوکانه‌لرنجه بر اثر بختیاری عد بیوریله‌جغی جواب صوابیله مقابله بیورلدیغنی وانکلتره سفیری ایله جریان ایدن مکالمهٔ عالیه ترجمان دیوان منیر پاشا طرفندن ضبط وامضا ایدیله‌رك نزد عالیده محفوظ بولندیغنی محتوی اولدیغی مثللو سفرای ثلثه‌نك تبلیغاتندن اول

آنلرك شمدی موضوع بحث ایتدكلری ولایات سته دكل انا طولیده واقع عموم ولایاتك شمدیكی دائره‌لری توسیع ایدیله‌رك وتشكل ایده‌جك دوائر جدیدهٔ ملكیه صنف عسكری ویاملكیدن ذی رتبه بیوك مأمورلرك تحت نظارتلرینه وضع ایدیله‌رك اول صورتده بر طرز ادارهٔ ملكیه تأسیسی یولنده‌ده باب عالیدن عتبهٔ سنیه‌یه بعض معروضات وقوع بولدیغی وبرده سفیرلرك ویردكلری مموراندوم ایله لایحه حقنده سؤالده بولنان ترجمانلره سفارتلرك ممنون اوله‌جقلری صورتلره قرار ویریله‌جكی حقنده باب عالیدن ادارهٔ لسان ایدلدیكنی میر مشار الیه ضمیمهٔ تبیینات ایلشدر .

شو افاداتك جمله‌سی جای نظر واهمیتلری امر غیر منكر اولدیغی مثللو بكر بكك مأمور ایفاسی اولدیغی تبیینات مهمه ایچنده اوچ فقره‌كه برنجیسی باب عالیدن بوندن ایكی آی اول عتبهٔ علیای ملوكانه‌یه عرض اولنان عریضه‌نك مندرجات معلومه‌سی سفارتلرك مؤخراً واقع اولان تكلیفلری خارجنده بعض موادی دخی شامل اولدیغنه، ایكنجیسی خواص وكلا طرفندن عرض اولنان مضبطه مسوده‌سنك محتویاتی سفارتلرك تبلیغاتنه تماس ایلدیكنه واوچنجیسی مقام صدارت سفیرلرك حاضرلادیغی مموراندوم ایله لایحه‌لرینی باب عالی‌یه ویرملری طرفنده اولدیغی حالده ایشه بر شكل رسمیت ویرلماماك ایچون طرف اشرف حضرت پادشاهیدن صورت غیر رسمیه‌ده بونلرك مابین همایونه اعطاسی جهتی تصویب بیورلمش اولدیغنه دائردر شو خصوصلرك دخی اهمیتی امور بدیهیه‌دندر . بونلرله برابر سفرای ثلثه‌نك آیری آیری وفقط متحد العباره اوله‌رق ویردكلری بیانات شفاهیه ورقه‌سنك طرز افاده‌سی وعلی الخصوص بونلرده مندرج اولان « مینیموم minimum » تعبیری سزای دقت كورلمشدر . برده خواص وكلانك مضبطه مسوده‌سنده ولایات سته ایچون سفارتلر طرفندن تكلیف اولنان قومیسرك ردی خاطره كلمش ایسه‌ده بو ماده حقنده ویریله‌جك جواب رده موافقت وقناعت كوسترلمیوب اوروپا قومیسیونی معرفتیله اجراآته نظارته قالقیشله‌جغنك ملحوظیتی یولنده مهم بر فقره‌یه تصادف اولنمشدر .

بوندن مقدم دخی عرض وبیان اولندیغی اوزره بو كبی مسائلده تفریق افكار دوله حصر مساعی ایله آندن استفاده ایتمك ملاحظهٔ كمترانه‌مجه ایشك اك مهم جهتی اولوب اوراقك تدقیقی صره‌سنده بوراسی خاصةً آراشدیرلدی . طرف عبیدانه‌مه قرائت اولنمش اولان ارادهٔ مخصوصهٔ جهانبانیلرینك بر فقره‌سی روسیه

ایمپراطوری حضرتلری طرفندن ویریلان تأميناته نظراً سفارتلرك تبليغاتی رد اولنه‌جق اولور ایسه روسیه وفرانسه سفیرلری تعدیلاتی انکلتره سفیرینه قبول ایتدیره‌جکلری محقق اولدیغی حاویدر . ایمپراطور مشار الیه طرفندن وقوعی بیان بیوریلان تأميناتك شکلی وطریق ایصالی بالطبع موضوع موقع تحص ایدیله‌مز؛ بنابرین اولبابده بر مطالعه بیانی قابل اوله‌ماز . لکن باب عالیجه بو جهت حقنده یعنی فرانسه وروسیه دولتلرینی انکلتره دولتندن آیرمق یولنده نه کبی تدابیر ویا مکاتبات وقوع بولدیغنه دائر مطالعه اولنان اوراقده بحث وصراحت کورلمدیکندن بوراسی موضوع بحث ایدلدکده اشبو ایکی دولتك نظریاتنی انکلتره دولتی نظریاتندن تفریق حقنده شمدی‌یه قدر باب عالیجه هیچ بر کونه مکاتبات دیپلوماتیقیه‌یه تشبث اولنمدیغی جوابی الثمشدر .

برده دول ثلثه تکالیفنك منشیٔ وسفرانك بیانات شفاهیه‌لرینك علت فاعله‌سی ساسون وقعه‌سی اولدیغی حالده ایکی اوچ کون اولکی تاریخله مورخ اوله‌رق ارائه بیورلمش اولان خواص وکلا مضبطه‌سنده هنوز هیئت تحقیقیه اکمال وظیفه ایتمدیکی وارمنیلر علیهنه استماع اولنان شاهدلر اکراد علیهنه شهادت ایدنلردن اکثر بولندیغی فقره‌لری مندرجدرکه واقعا جالب دقتدر زیرا سفرا تبلیغات معلومه‌لرینی نتیجهٔ تحقیقاته تعلیق ایتمکسزین اجرایه نیچون مسارعت ایتدکلری بیلنه‌میور . ایشته بونجه دقایق حالات وافادات شو ایشك افکار اصابت آثار همایونلرینه مغایر اوله‌رق بر طریق معوجه کیردیکنی وپك قاریشمش اولدیغنی کوستریور . حال بویله ایکن خواص وکلا مضبطه‌سی مسوده‌سنده واکا مربوط ایکی لایحه‌نك بری‌که اسباب موجبه‌یی حاویدر آنده تکلیفات واقعه‌نك بر طاقمی قبول اولنور ایسه استقلال وتمامیت ملکیهٔ دولت اخلال اولنمش اوله‌جنی بیان اولنمقده‌در وطرف اشرف ملوکانه‌لرندن دخی تکالیفات واقعه‌نك نه قبول نه ردی حقنده هنوز بیان افکار بیورلمامش اولدیغی ارادهٔ سنیه‌لرینه بناءً بکر بك طرفندن بیان اولنمشدر .

خواص وکلا مضبطه‌سی مسوده‌سنده ماهیتی شو صورتده تشریح وتوضیح اولنمش اولان او نوع تکلیفلری قبوله استقلال وتمامیت ملکیهٔ دولت علیه‌لرینی الندن کاور ایسه صوك درجه‌یه قدر محافظه‌یه نصب نفس ایتمکی کندیسنه فریضهٔ طبیعیه عد ایدن عاجزلرینك لسانم وارمزسه‌ده دیکر طرفندده مادامکه خواص

وكلا اجرا آته نظارت ایتمك ایچون اوروپا قومیسیوننك توسطی صورتنی دخی میانهٔ ملاحظاتده بیان ایتمشلردر اگر بو ملاحظه حسیات صحیحه‌یه مبنی اولوبده اویله بو تكلیف مهلك اورته‌یه چیقارسه رد تكالیف طریقنی نظر تصویب حضرت شهریاریلرینه عرض وبیان ایتمك خطرناك كوریلور .

بعضلرینك بین‌الاجانب جلب ممدوحیت مطالعه‌سیله ترویج مطالب خارجیه‌یه صرف افكار ایتدكلری زمینده بكر بكك وتحت تذكرده اولان مموراندوم ومتفرعاتی ایچون جالب ممنونیت جواب ویریله‌جكی سؤاله مأمور ترجمان وساطتیله سفارته وعد اولندیغنه دائر یوقاریده دخی بیان اولندیغی وجهله منیر بكك بعض افادات وتبییناتی وقوع بولمشدركه شو حال وتقدیرلره كوره او نوع احساسات ایشك ماهیتنجه بشقه بر تأثیر حاصل ایتمك لازم كلیر. ماهیتی شو درجه‌لره واران واستقلال دولتی تهدید ایلدیكی هیئت حاضرهٔ وكلانك اعترافیله مثبت بولنان بر ایشی ولوكه فرض طریقیله دخی اولسون درعهده ایتمكده وحل وفصلی ایچون رأی بیان ایلمكده عدم قدرت واولبابده معذرت عاجزانه‌م تكراردن مستغنی یعنی بویله بر حمل ثقیلك رفع وتحملی فرضیات قبیلندن اولمیوبده جداً بیله تكلیف بیوریله‌جق اولسه عرض معذرت ایلیه‌جكم بدیهیدر . [١]

آنجق حقوق ومنافع معززهٔ سلطنت سنیه‌نك محافظه‌سی ایچون هر نه زمان بر ملاحظهٔ ناچیزانه عرضی خدمتیله مكلف بیوریلور ایسه‌م انفاذی وجیبهٔ ذمت اولمغله بو نقطهٔ نظره كوره تعمیق فكر اولندقده ایشك وخامتنی آرتدیران شی فرانسه وروسیه دولتلرینك انكلتره ایله اتحادنده كورلمشدر. منیر بكك بیاننه نظراً روسیه خارجیه ناظری پرنس لوبانوف معقول بر صورت تنظیمیه لایحه‌سی یاپیلور ایسه دولت متبوعه‌سی دولت علیه‌نك مطلب تعدیلنی مدافعه ایده‌جكی یوللو بیان افكار ایلمش ایمش فقط پرنس مشار الیه بوفكری موسیو دونایدوف واسطه‌سیله‌می یوقسه پترسبورغده‌كی سفیر دولت علیه‌لری وساطتیله‌می تبلیغ ایدیور هر ایكی

[١] عریضه‌نك شو عباره‌سی انفصالمدن صكره مابیندن روسیه خارجیه ناظرینه تبلیغ اولنمق اوزره پترسبورغ سفیرینه كوندریلن تلغرافكه احمد عزت بكك اثر قلمی ومغایر حقیقت اقوالی حاویدر وفوطوغرافیسی خاتمهٔ خاطراته ضم اولنمشدر آنده مأموریته تعیینم اثناسنده بر چوق تعهدده بولندیغمه دائر مندرج اولان افاده‌نك اصل واساسی بولنمدیغنی تأیید ایدر .

تقديره كوره روسيه‌جه معقول‌عد اولنه‌جق لايحه‌نك اساسلری نه يولده اوله‌جغنی تصريح ايتمشميدر . بورالری تفهم اولنه‌مدی . برده ينه منير بك روسيه وفرانسه سفيرلرينك انكلتره سفيری‌ايله اتفاقلری ماهيتنی تشريح ايتديكی صره‌ده بويله‌اتفاقلر ياجعلی ياصميمی اولور ديمكله بحث وسؤال فرانسه وروسيه‌نك انكلتره ايله اشتراكلری ماده‌سی كندی مطالعه‌سی واطلاعی ايجابنجه شو ايكی نوعك هانكيسنه شامل اولديغنه بالطبع انتقال ايلمشدی. چونكه حضور هميون ملوكانه‌لرينه عرض مطالعهٔ بی‌طرفانه ايله مكلف اولديغمدن شو وظيفه‌يی ايفا ايچون او دقيقه‌نك تمييزی پك لازم ايدی. بوكا جواباً مير مشار اليه شو مطالعه‌ده بولنمشدركه اتفاق مبحوث عنه حقيقی دخی اولسه تبديلی يعنی مساعئ خالصانه صرف اولنورسه روسيه واكا تبعاً فرانسه‌نك انكلتره‌دن تفريقی ايله حقوق دولت عليه‌يه موافق تعديلاته ارضالری ملحوظدر . شو حالده بو ايكی دولتك درجهٔ اتفاقلری دها كاملاً تعين ايتمامش اوليور. واقعا مساعئ خالصانه‌نك تأثيری منكر دكلسه‌ده صرف مساعی اولنوبده ثمرهٔ موفقيت كورلمز ايسه او حالده دولت عليه‌لری اوچ دولتله اوغراشمق مجبوريتنده قالير . اكر تعديلات متصوره‌نك سالم اساسلره مبتنی اولمسنه روسيه وفرانسه‌نك صورت محرميتده موافقت صريحهٔ تحريريه‌لری استحصال اولنور ايسه مدافعتمز انكلتره دولتنه منحصر اولور ايشته اعتقاد عاجزانه‌مجه اول باول وبلا افاتهٔ وقت بو نقطه‌نك صحيحاً وواضحاً تحقيق وتمييزيله هيئت دولتجه وقوف صحيح اوزرينه مداولهٔ افكار اولنمسی وآكا كوره بر قرار اتخاذ ايدلمسی واجبات اموردندر. قاطبهٔ احوالده امر وفرمان حضرت ولی الامر افندمزكدر .

فی ٥ ذی الحجه سنه ٣١٢ و فی ١٧ مايس سنه ٣١١ بنده

صدر سابق

امضا : سعيد

بلغارستان قوميسر باش كاتبی نبيل بكه كوندريلن

تلغرافنامه صورتيدر

[ص ٢٨٧ نومرو ٣٥]

بلغارستان قپو كتخداسی موسيو ديمتروف حزيرانك اون برنجی بازار كونی اقشام اوزری حركت ايدن ترنله صوفيه‌يه عودت ايتديكی اكلاشلمشدر شويله‌كه

مومی الیه خاکپای شاهانه‌یه اولمق اوزره مابین همایون باش کتابتنه بر عریضه ارسال واکا حکومتی نامنه وماکدونیا اصلاحاتی ایچون مخطره نامیله ایکی ورقه لف ایدرك اشبو کاغدلر طرف مخلصیدن قبول اولنمدیغنی وبو حالده کندیسی استانبولده اقامتنه لزوم کورمدیکنی بیان ایله حکومت متبوعه‌سنك امریله بورادن مفارقته مجبور اولدیغنی بیلدیرمشدر . ایکی هفته‌دنبری بلغارستانك تهیئات عسکریه‌سی حقنده کرك طرفمزدن وکرك سلانیك وقوصوه ولایتلرندن آلنان خبرلر ایچون وساطتکزله رئیس مدیران نزدنده واقع اولان تشبثاتمز معلومکزدر . موسیو دیمتروف اشبو تشبثاته جواباً بلغارستانده جمع اولنان عسکر اوچ مفرزه‌دن وانلرده دردر یوز کشیدن عبارت اولدیغنی معرض تأمینده بیان ایلدیکی ودرت کوندنبری بلغار چته‌لری قوصوه ولایتنك بر خیلی محللرینه مسلط اولدقلرینه دائر طرف سر عسکریدن وولایت مشار الیهادن متوالیاً آلنان خبرلری صورت مطلقه‌ده رد ایتدیکی صره‌ده ماکدونیا اصلاحاتی حقنده حکومت سنیه‌یه بر مموراندوم اعطاسنه مأمور اولدیغندن بونی مابین همایونه ویاخود باب عالی‌یه ویرمسی حقنده رأیمی صورمشدی . جواباً بوکبی معروضاتك طوغریدن طوغری‌یه مابین همایونه تقدیمی جائز وموافق اصول اولمیه‌جغندن بوندن صرف نظر اولنمسی لزومنده اصرار ایلدم . باب عالی‌یه اعطاسی شقنه کلنجه چونکه موسیو دیمتروف برلین عهد نامه‌سنك روم ایلی ولایاتی اصلاحاتنه متعلق اولان یکرمی اوچنجی ماده‌سنی دخی بو صره‌ده بردنبره موضوع بحث وحکایه ایدرك پرنس فردیناند بو ماده حکمنك اجراسز وبلغارلرك بر حال اضطرابده قالمسنه متحمل اوله‌میه‌جغنی سویلدیکندن « بلغارستانك منافع حقیقیه‌سی هر حالده آثار مسالمتشعاری ابرازنده‌در ومنفعت صلح وآسایشدن استفاده‌ده دولت متبوعه‌نك مقصد وارزوسی بلغارستانك مقصدیله مشترکدر . بناءً علیه ماکدونیا قطعه‌سی سکنهٔ خرستیانیه‌سنك احتیاجات مشروعه‌لری حقنده علی الخصوص برلین عهد نامه‌سنه استناداً طلب اجراآت شکلنده بلغارستان طرفندن اویله تبلیغات وقوعبوله‌جق اولور ایسه بو حال بعض طرفلرجه اعتراضات وتفسیراته تصادف ایده‌بیلیر ظننده‌یم . باخصوص بعض مسائل ایله اوغراشدیغمز بر زمانده تزیید غائله‌یه سبب اولمسی محتمل اولان شو ورقه‌یی تأخیر وبونی ویرملك ایستنیلان ماهیت رسمیه‌دن تجرید مناسب اولمزمی بر کره بورالری مطالعه اولنسه » دیدم وملاحظاتمی بیان ایتمك اوزره هر نه زمان کلیر ایسه

استماعه حاضر اولدیغمی علاوه ایلدم . موسیو دیمتروف شو افاداته قارشی اثر حسن تلقی کوسترمش وخط امتیازه عائد اختلافك تسویه‌سی مصمم اولدیغنه دائر افاده‌یه‌ده تشکر ایتمش و بلغارستانده جمع عسکر بحثنه رجوع ایده‌رك بونك اصلی اولمدیغنی تکرار تأمین ایتمش اولدقدن صکره ایکی کونه قدر ینه کله‌جکنی بیان ایله عودت ایلدی . ایشته حال ومکالمه بو مرکزده ایکن شمدی شو نتیجه‌یی ویرمسی وموسیو دیمتروفك بغتةً مفارقت ایتمسی تأسفمزی موجب اولدی . وحقیقت حال شو یازیلان صورتده ایکن ایشك شو شکلی کسب ایتمسنك اسبابی بیلنه‌مدی . بلغارستانك حکومت متبوعه‌سیله مناسبات حسنه‌سنی بوزمق ایچون هیچ بر بهانه ووسیله تحریسنده اولمدیغنه اعتمادمز برکمالدر او جهتله موسیو دیمتروفك شو بر ایکی کون ایچنده ینه بورایه اعاده‌سیله حکومت سنیه ایله دوام حسن مناسباتدن استفاده اولنمسی ایچون رئیس مدیران نزدنده همان تشبث لازمی اجرا ایتمکز وایجاب ایدر ایسه پرنس فردیناند حضرتلرینی دخی صورت خصوصیه‌ده کوروب اولبابده توثیقات تامه اعطا ایتمکز ملتزمدر یارینه قدر بهمه حال مطلوبه موافق جواب استحصال وارسالی درایت وغیرتکزه تودیع ومکالمات واقعه‌نك ممکن مرتبه عیناً تحریری توصیه اولنور .

فی ١١ حزیران سنه ٣١١ صدر اعظم

امضا : سعید

تذکرهٔ خصوصیه

[ص ٢٨٧]

بلغارستان قپو کتخداسی موسیو دیمتروفك صوفیه‌یه عودتی کونی خاکپای شاهانه‌یه عرض وتقدیم اولنمق اوزره طرف سامیلرینه کوندرمش اولدیغی اوراقك بر منطوق ارادهٔ سنیهٔ حضرت خلافتپناهی ارسال بیورلدیغنی متضمن تذکرهٔ خصوصیهٔ علیه‌لری ومومی الیهك عودتندن طولایی بلغارستان قومیسرلکی باش کاتبی نبیل بکه یازیلان ٣٠ ذی‌الحجه سنه ٣١٢ تاریخلی تلغرافنامهٔ ثناوری جوابنك کلوب کلمدیکنك وکلدی ایسه مندرجاتنك عرض حضور عالی قلنمسی امر وفرمان بیورلدیغی مبلغ مذکور تاریخله شمدی آلنان دیکر تذکرهٔ خصوصیهٔ والالری

مطالعه اولندی . موسیو دیمتروف ایله جریان ایدن مكالمه نیل بكه یازیلوب صورتی اوله عرض اولنان تلغرافنامهٔ شناوریده محرر اولدیغی وجهله در بنابرین موضوع بحث اولان رد كیفیتی مغایر نفس الامر بكر بك افندی یه جواباً واقع اولان افادهیه كلنجه واقعا ماكدونیا اجزای ممالك دولت علیهدن اولدیغی طرف عاجزیدن سویلنمشدر . آنجق بو مقالك مابعدنده دها افادات اولوب اوده برلین عهدنامه‌سنك یكرمی اوچنجی ماده‌سی موجبنجه ماكدونیانك اصلاحاتی پرنس فردیناند نامنه طلب ایتمك ایچون بو موراندومی كتیردم سوزنی موسیو دیمتروفك مقدمهٔ تشبث ایتمسی وكاغدی النده طوتمسی اوزرینه چونكه هرطرفدن دولت علیه‌نك ازعاج اولندیغی برزمانده بلغارستانه حق مشروع عهدیسندن زیاده حق ویریله‌یور، هرنه شكل وصورتده اولورسه اولسون ماكدونیا قطعه‌سنك احتیاجاتنه دائر بلغارستانك اخطاراتی قبول اولنه‌یور، امارتی هنوز تصدیق اولنمیان پرنس فردیناند نامنه ایدیلان تبلیغاته مسامحه قلنه‌یور كبی وامثالی اعتراضاتله دیگر بعض دولتلر طرفندن دها مؤثر شكایت ویا مداخلات ایقاع اولنه بیلمه‌سی مطالعهٔ كمترییه كوره جای تأمل ومحل احتراز اولدیغندن بورالرینه ایماءً عجبا بویله بر تبلیغ بعض طرفلرجه اعتراضات وایقاع مشكلاته سبب اولمازمی ؟ وبناءً علیه بو كاغدك تأخیری مناسب اولمازمی ؟ بركره بورالری مطالعه اولنسه دینلدی . مع هذا هرنصل ملاحظه ایدرسه‌كز استماعنه حاضرم فقره‌سی دخی علاوه اولندیكه بونك اوزرینه دیمتروف بازار ایرتسی كله‌جكنی بیان ایله كیتمشدی . لكن كندیسی اوراق مذكوره‌یی تذكرهٔ علیه‌لرنده بیان وحكایه بیوریلان صورتله تقدیم ایتدكدن صكره بوراده قالمش اولسه بونلرك قبولندن امتناع قلنمش اولدیغنه دائر اولان افاده‌سی واقع حاله مطابق اولمدیغنك بیانیله قول وحركتی معترض فیه اوله‌جغنی ملاحظه ایتمسندن یاخود ذاتاً مفارقته بهانه آرامسندن ویاخود سائر تحریكاته تابع اولمسندن طولایی وعدی وجهله بازار ایرتسی كونی كلمیوب بازار كونی بغتةً بورادن كیتمكی اختیار ایلمشدر وبلا خبر رسمی بووجهله مفارقت ایتمسی مغایر قواعد حكومت اولدیغی بدیهیدر . تفصیل مكالمه نیل بكه كوندریلان تلغرافده علی ماهوا الواقع تذكار اولنمشدی . موسیو دیمتروف ارباب ناموسدن اولمق لازم كله‌جكندن مكالمه‌نك صورت جریاننی انكار ایتمز ظن ایدرم . مع مافیه اوراق مذكوره حقنده نه یاپلق لازم كله‌جكسه خارجیه نظارت جلیله‌سیله بالمذاكره عرض

حضور عالی قالنور . نیل بکه یازیلان تلغرافه کلنجه هنوز جواب کلمامش اولمسیله اشعار والالرندن مقدم خارجیه نظارتنه مخصوص شفره مفتاحی ایله بوکون تکرار استعجال قلنمشدی . ورودنده تقدیم اولنهجقدر . عتبهٔ علیایه عرض کیفیت متمنادر افندم .

۲ محرم سنه ۳۱۳ وفی ۱۳ حزیران سنه ۳۱۱

امضا : سعید

مابین باش کتابتنه یازیلان تذکرهنك صورتی

[ص ۲۹۰]

بلغارستان قپو کتخداسی موسیو دیمتروف بو دفعه درسعادته عودت ایتمکله اشبو بازار ایرتسی کونی باب عالیده نزد عاجزی‌یه کلدی . بکچنده صوفیه‌یه عودت ایتمسندن طولایی تأسفنی بیان ایتمسیله برابر عجالةً کیتمش اولمسی بلغارستان خارجیه مدیری موسیو ناچوویچدن وقوعبولان اشعاره متابعته مجبوریتندن نشأت ایتدیکنی مقام معذرتده علاوه ایلدی . بعده بورادن مفارقتندن ایکی کون اول کتیرمش اولدیغی ورقه‌ده برلین عهد نامه‌سی احکامنك ماکدونیاده تطبیق واجراسی حقنده اولان فقره‌نك درجی سببنی بیانه کیریشه‌رك افاداتنك نتیجه‌سنده ارمنی ساکن اولان محللرده یکی بر اصلاحات اجرا اولنور ایسه ماکدونیاده دخی موقع تطبیق واجرایه قونیله‌جغی اولجه مقام صدارتدن وعد اولنمش اولمسیله فقرهٔ مبحوث عنهایه سبب ایراد بو اولدیغی سویلمشدر . بوبحثدن صکره مومی الیه یانقلی حادثه‌سنه نقل کلام ایده‌رك « بلغار چته‌سنك تعرض معلومندن پرنس فردیناند پك زیاده متأسف اولوب اشقیا حرکاتنك منعی ایچون امارت لازم کلان تدابیری اتخاذ ایتمشدر . یانقلی حادثهٔ الیمه‌سنه کلنجه پرنس بونك فاعللری شدیداً مؤاخذه اولنمسنی حتی قانونك حکم ایده‌جکی اك آغیر جزا ایله مجازات ایدلمسنی امر ایتمشدر . پرنس طرفندن بو امر حربیه مدیرینه ویریلیر ایکن بنده حاضر ایدم » دیدی پرنسك وهیئت امارتك مقصدی دولت متبوعه ایله حسن مناسباتده بولنمقدر ، بلغار مترهپولیدلری ایچون ایسته‌دیکمز براتلر ایسه بر آرزوی خالصانه اثریدر غرضکاران بر چوق نشریات غیرصحیحه‌ده بولنیورلر ، حتی امارته اعلان استقلال تصوری

دخی اسناد اولندی . بو کبی شیلرك قطعا اصل واساسی اولمدیغنه دائر باب عالی‌یه‌ اك صریح تأميناتی ویرمکلکه پرنس طرفندن مأمور اولمشمدر . حضور شاهانه‌یه چیقمق شرفنه نائل اولور ایسه‌م نزد عالیده دخی بوصورتله عرض کیفیت ایده‌جکم دیدکدن صوکره « پرنس فردیناند دیکر بر خصوصی دخی سزه بیان ایتمکلکمی‌ بکا امر ایلمشدر . اوده روسیه ایله پرنس بیننده ائتلاف حصولنه امکان کورنمسی‌ وبوندن پرنسك امیدوار اولمسیدر . روسیه دولتی بونك ایچون بعض شرائط وضع ایلمش اولدیغنه دائر بر طاقم اشاعات وار ایسه‌ده بو شایعه‌لر صحیح دکلدر . یالکز روسیه پرنس فردیناندك صبی مخدومنك اورتودوقس مذهبنه دخولنی ایستیور . پرنس فردیناند بو آرزویه موافقت ایده‌یور ایسه‌ده والده‌سی که لوئی فلیب خاندانندن‌ زنکین واوغلی فردیناندده نفوذی جاری بر پرنسسدر ، تعصبی جهتیله حفیدینك‌ اورتودوقس مذهبنه کیرمسنه موافقت کوسترمیور . معمافیه پرنس فردیناد دیدیکم‌ کبی روسیه ایله اوزلاشه‌جغی امیدنده‌در . بو ماده فعله کلدیکی کبی صفت امارتنك‌ تصدیقی ایچون دول سائره‌یه دکل آنجق ذات شوکتسمات حضرت پادشاهی‌یه‌ مراجعت ایده‌جکدر . بونی باب عالی‌یه تبلیغ ایتمکلکمی بکا سویلدی » دیدی . موسیو دیمتروف بو افاداتنك عقبنده « بلغارستان روسیه ایله ائتلافده مضطر قالمشدر . زیرا هانکی دولته مراجعت ایتدی ایسه‌ك هپ بزه بو صورت توصیه‌ اولندی . حتی آلمانیا دولتنه مراجعت ایلدیکمزده دولت مشار الیها بو خصوصده بر شی یاپه‌میه‌جغنی وآنجق روسیه ایله اویوشمقلغمز لازم کله‌جکنی آچیقدن بزه‌ بیلدیردیکی کبی آوستریا خارجیه ناظری قونت قالنوکی دخی وقتیله عین رأی وتوصیه‌ده بولنمشدی » سوزلرینی علاوه ایتمشدر . موسیو دیمتروف پرنس فردینا-ندك روسیه ایله ائتلاف افکار حصولندن امیدوار اولدیغنی بیان ایدر ایکن « بو ائتلافك زمانی معین‌می ؟ » دیدیکمده « خیر ، زمانی دها مقرر دکلدر » جوابنی‌ ویرمشدر . اشقیانك منع حرکاتی حقنده اتخاذی بیان اولنان تدابیر اصول بصیرت واحتیاطه موافق اولدیغندن مومی الیهه حکومت سنیه نامنه بیان ممنونیت ایتدم . پرنس فردیناندك اعلان استقلال ایتمسی روایتنك اصلی اولمدیغی حقنده‌کی تأميناته جواباً دخی بلغارستانك منافع صحیحه‌سی ووظائفی ایله قابل توفیق اولمایان بویله‌ بر فکر پرنس فردیناندده اسناد اولنه‌میه‌جغندن بونی کرك دولت علیه وکرك سائر دول معظمه ذاتاً مستبعد کورمشلردر . پرنس مشار الیهك تأميناتی دخی بوشایعه‌نك‌

استبعاد وتكذيبنده هرطرفك حقلى اولديغى اثبات ايده‌يور دينيلوب افادات سائره‌سى سكوت ايله استماع اولنمشدر . صور محرره‌نك وبرده حضور همايون جناب ملوكانه‌ده مثول شرفنه نائل اولمغه موسيو ديمتروف خواهشكر اولديغنك سدهٔ سنيهٔ جناب خلافتپناهى‌يه عرضى متمنادر افندم .

فى ٢٨ صفر سنه ٣١٣ و فى ٧ اغستوس سنه ٣١١ امضا : صدراعظم سعيد

مابين باش كتابتنه يازيلان تذكره‌نك صورتيدر

انكلتره، فرانسه وروسيه دولتلرى سفراسى طرفلرندن ويريلن مموراندوم ولايحه‌يه اوچنجى دفعه اوله‌رق حكومت سنيه جانبندن تبليغ اولنان لايحهٔ متقابله‌ده مواد معلومه‌نك بر قسمى قبول ايله اقسام سائره‌سى رد اولنديغى ورده متعلق اسبابك درجاتى عرض وتفصيلدن مستغنيدر . تكاليف دوليه‌دن بر طاقمنك طرف دولت عليه‌دن قبول اولنمامسى حسبيله مشكلات ظهور ايلش وبو مشكلاته مقاومت ايچون لونده، پترسبورغ وپارس قابينه‌لرى نزدنده تشبثات مؤثره ومقنعه اجرا ايلرى وحكومت سنيه‌نك استناد ايتديكى معاذير حقنده اعطاى توضيحات ايتملرى ايچون بالايجاب وعلى التوالى دول مشار اليهم نزدلرنده مقيم سفراى سلطنت سنيه‌يه تعليمات واضحه ومؤكده كوندرلديكى كبى بوراده سفرانك افكارينى دولت عليه افكارينه اماله ايتمك اوزره طرف اشرف حضرت خلافتپناهيدن سفراى مشار اليهم عندنده وسائط مخصوصه ايله انواع اقدامات صرف بيورلمش واشبو اثر عالىٔ جناب جهانبانى‌يه اقتفاءً ووظائف حميت ومأموريته بناءً باب عاليجه دخى ايفاى مساعى قلنمشدر . سلطنت سنيه ودولت عليه‌نك شوامر مشكلده كرك حقوق كرك منافع عاليه‌سنى وقايه ومدافعه ايلك ايچون وسع بشر نه درجه مساعى‌يه متحمل ايسه او مساعى ايفا اولنمشدر اعتقادنده‌يم . على التوالى سفراى دولت عليه‌يه ويرلمسنه لزوم كوريلن تعليمات وبوراده‌كى سفيرلر ايله واقع اولان مكالمات بر چوق مكاتبات ومعروضاتى محتوى اولمغله تفصيلاتى ومساعىٔ واقعه‌نك درجاتى آنلره مراجعتله ثابت اولور . اليوم مسئله‌نك بر صورت فصل وحسم حاصل ايتامسنه ولونده، پترسبورغ وپارس سفارت سنيه‌لرندن وقوعبولان وتفصيلاتى محاط علم عالى اولان اشعارات تضاعف مشكلاته دلالت ايلسنه وبوراده سفرانك افاداتى دخى

حكومت سنيه جانبندن ويرلمش اولان لايحهٔ متقابله دول ثلثه‌جه مظهر قبول اولمديغنى مؤيد بولنمسنه بناءً ايجاب ايدن تدابير ومعاملات اراده بيورلمق اوزره بو كون تلقيسيله شرفياب اولديغم امر وفرمان همايون حضرت جهانبانى منطوق عاليسنجه خارجيه ناظرى حضرتلرى طرفندن مسئله‌نك تفصيلات لازمه‌سيله كندى محسوسات ومطالعاتنى حاوى اولمق اوزره بر تقرير ياپيلوب طرف عاجزانه‌مه ويرلمسى وبو تقريرك اضافهٔ مطالعه وملاحظه ايله بو كيجه ساعت بر بچغه قدر تقديمى لازم كلمشدر . واقعا مصلحتك تعلق طبيعيسنه مبنى ناظر مشار اليه جانبندن اويله بر تقرير تنظيم اولنمسى وعلى الخصوص مشار اليهك بوندن مقدم فرانسه سفيرى موسيو قانبون ايله واقع اولان مكالمه‌سنده سفيرك افاداتندن محسوس اولديغنى وعتبهٔ علياى ملوكانه‌يه عرض ايتديكنى بيان ايلكده اولديغى افكاركه اليوم برجه تبديل نقطهٔ حركته اساس اولمق لازم كلير اشبو افكار وملاحظاته كمترلرنجه معلومات واضحه حاصل ايدلمسى مقتضاى وظيفه ومصلحت كورنديكندن بو بابده حضور همايون تاجدارى‌يه واقع اولان عرض وافادهٔ عاجزانهم بو لزوم طبيعيدن نشأت ايتمشيدى . نتيجهٔ معامله‌يه كلنجه ناظر مشار اليه فرانسه ايلچيسيله سبق ايتمش اولان مكالمه‌سنده حاصل ايلديكى حسياته بناءً شو نتيجه‌يى استخراج وامید ايلكده‌دركه دولت‌عليه اكر اصلاحاته باقه‌جق قوميسيونه ترجمانلرك قبولنى وكوى بكجيلرى استخدامنى وژاندارمه‌يه خرستيانلرده ضابط ادخالنى وامور اداره‌ده بر نسبت معينه اوزره خرستيان مأمورلر قوللانلمسنى وناحيه مديرلرى نصبى اولميوب نواحى نظامنه توفيقاً انتخابى اولنمسنى وحبسخانه‌لرك نظامات موجوده‌سنه اتباعاً اداره ايدلمسنى قبول ايده‌جك اولورايسه فرانسه ايلچيسنك حصول ائتلافه دلالت ايلمسى ملحوظ ومع مافيه بزم طرفدن وقوع بوله‌جق تأخر نسبتنده تكاليف دوليه‌نك اشكالى تحول ايليه‌جكنه دائر سفير مشار اليه لساندن درميان اولنان افادات نظر دقته شاياندر . ناظر مشار اليهك تبليغات واقعه‌سنك بر قسم مهمى دخى ايشلك اولياتنه عائد ايسه‌ده عرض وبياندن مستغنى اولديغى اوزره بو مسئله‌نك جهات ماضيه‌سى اشبو عريضه‌نك موضوعندن خارج اولوب يالكز شمدى تصادف اولنان كريوهٔ مشكلات بوندن بر قاچ آى اول ادارهٔ داخليهٔ مملكته دائر سفارتلردن نظام صورتنده لايحه‌لر ياپلمش وبو حالك نتايجى طرف اشرف حضرت پادشاهيدن تقدير ايله ردى حقنده وصاياى عاليه شرفصادر اولديغى حالده موفقيت حاصل اولهمامش اولمسنك آثارى بولنديغندن بونك اتيانيله اكتفا اولنور . قالدى كه طرف

دولت علیه‌دن قبولی دول ثلثه ایله حصولی ائتلاف ودفع اختلافه مدار اوله‌جغی
بیان اولنان مواد ستۀ مبحوث عنها ایچنده کلیاً بحث واختلافدن خارج طوتلق
یعنی قبولنده تردد اولنمامق لازم کلان بر ماده واردر . بوده حبسخانه‌لرك نظامات
موجوده‌سنه اتباعاً اداره‌سنه دائر سفرای ثلثه لایحه‌سنده مندرج اولان تکلیف
وافاده‌در . چونکه بیك ایکی یوز یتمش ایکی تاریخیله مورخاً صادر اولوب پارس
قونغره‌سنه تبلیغ بیوریلان اصلاحات فرمان عالیسنك بر فقرۀ منیفه‌سنده حقوق
انسانیه‌یی حقوق عدالت ایله توفیق ایتمك ایچون مظنۀ سوء اولنلرك یاخود تأدیبات
جزئیه‌یه مستحق بولنانلرك حبس وتوقیفنه مخصوص اولان کافۀ محابس ومحال
سائره‌ده اصول حبسیه‌نك ممکن مرتبه مدت قلیله ظرفنده اصلاحنه مباشرت
اولنمسی وهر حالده حبسخانه‌لرده بیله جانب سلطنت سنیه‌دن وضع اولنان نظامات
انضباطیه‌یه موافق اولان معاملاتدن ماعدا هیچ بر کونا مجازات جسمانیه واذیت
واشکنجه‌یه مشابه کافۀ معامله کاملاً لغو وابطال ایدلمسی وبونك خلافنده وقوع
بوله‌جق حرکات شدیده منع وزجر اولنه‌جغندن ماعدا اجراسنی امر ایدن مأمورین
ایله بالفعل اجرا ایلین کسانك جزا قانونامه‌سی اقتضاسنجه تکدیر وتأدیب اولنمسی
تصریح ایدلمش واخیراً بو اساسه مبنی حبسخانه‌لر حقنده تعلیمات عادله وضع اولنمش
اولدیغندن بو تکلیفك کمال التزام ایله تلقیسی لزومی ذاتاً وزماناً بر امر متحتم
بولندیغی جای بحث دکلدر . مواد ستۀ مذکوره‌نك بری دخی ناحیه مدیرلرینك
نصبی اولمیوب انتخابی اولملری کیفیتی اوله‌رق بونلرك مجالس ونواحی اعضای
منتخبه‌سندن تعیینلری نواحی نظامنامه‌سی احکامندن بولنمسیله بو تکلیفك قبولی
حسب النظام امر طبیعی کورلمش وملاحظۀ اصابت عادۀ جناب پادشاهی دخی
بو مرکزده اولدیغی بوکون تلقی اولنان ارادات سنیۀ ملوکانه جمله‌سندن بولنمشدر.
بو حالده مواد سته درت ماده‌یه تنزل ایتمك لازم کلیور اشبو مواد اربعه‌نك مهمی
اولان شی که برلین عهد نامه‌سنك آلتمش برنجی ماده‌سنده دولتلر طرفندن اجراسنه
نظارت اولنه‌جغی مصرح اولان تدابیر اصلاحیه حقنده ترجمانلرك طوغریدن
طوغری‌یه قومیسیونه مراجعت ایتملری تکلیفیدر. بو خصوصده مطالعۀ عاجزانه‌م
اك صوکره‌یه تعلیق ایله اول باول دیکر اوچ ماده حقنده اعمال فکر اولنمسنه
لزوم کورندی . اشبو مواد ثلثه‌نك بری مموراندومده مذکور اولان کوی
بکجیلریدر . بونلرك قبول واستخداملری ولایات سته‌ده میلیس تشکیلی دیمك

اولدیغندن موجب مضرت اوله‌جغنه وفرانسه‌ده دخی بو تأسیسك وجودی اولمدیغنه دائر اول و آخر شرفصادر اولان ملاحظات عالیهٔ جناب پادشاهی اوزرینه خاطرهٔ قاصرهٔ بندکانهم سدهٔ سنیهٔ ملوکانه‌یه عرض اولنمشدی . ممالك سائره‌ده بویولده‌کی تأسیسات حقنده معلومات کافیه عرضی بوکون تلقی اولنان امر وفرمان همایون حضرت پادشاهی جمله‌سندن اولمغله امتثالاً للامر العالی وبروجه آتی عرض تفصیلات اولنور . فرانسه‌ده موجود اولان بونوع تأسیسات حفظیه پك جزئی فرقلرله سائر دول متمدنه‌نك جمله‌سنده دخی موجود ایسه‌ده تفریق ومقایسه‌یه وقت نامساعد بولندیغندن بوراده فرانسه قوانیننده مخرج معلوماتك تذکیریله اکتفا قلنه‌جقدر .

فرانسه‌ده میلیس مرادفی اولان عساکر ملیه اورمان بکجیسی ، نهر بکجیسی ، قیر بکجیسی ، استحکام بکجیسی ، باغ بکجیسی ، صیدماهی بکجیسی ، آو بکجیسی وقنال بکجیسیناملریله متنوع قوای حفظیه مؤسس وجمله‌سی نظامات رسمیه‌یه تابعدر وبو اسملرك مضافلری فرانسزجه‌ده جملةً (غارد) دیه یاد اولنمقده وبو کلمه اسامزه بالطبع بکجی دیه ترجمه ایدلکده‌در . بونلرك میاننده اولان قیر بکجیلرینه سفرا لایحه‌سنك ترجمه‌سنده کوی بکجیسی دنیلمش ومع مافیه هرنه نام ایله یاد اولنور ایسه اولنسون بکجیلر کرك میلیس کرك ژاندارمه خارجنده بر صنف بولنمشدر . ینه فرانسه قوانینی تعریفاتجه ژاندارمه هیئتی امنیت عمومیه‌یی محافظه وآسایشك بقاسنی وقوانینك اجراسنی تأمین ایچون تشکیل اولنمش بر قوتدر . خدمتنك اس الاساسی بر نظارت دائمه وتنکیلیه‌در . ژاندارمه هیئتنك دائرهٔ وظائفی ممالك ومستملکات دولتك هر بر جهتنه واردوکاهلر ایله اردولره شاملدر . ژاندارمه بالخاصه صحرالر ایله طرق اختلاطیه‌نك تأمین انضباطنه مخصوصدر . عساکر ملیه وتعبیر دیکرله میلیس معاونتنه لزوم کورندیکی وقت تنسیق وترتیب اولنان بر قوهٔ عمومیه‌درکه موجودی خدمتنك ایجاباتی نسبتنده اولدیغی قوانین مذکوره‌ده مندرجدر . قورجیلر ایسه نواحیده املاك ومزروعاتی محافظه ایچون تأسیس وتشکیل ایدیلوب قیرلر اووه‌لر کبی آچیق محللرك انضباطی کندی نظارتی تحتنده اوله‌جغی فرانسه قانونلرینك مذکور بکجیلره دائر اولان وظائفی صره‌سنده محرر ودول سائره‌ده دخی بونلرك وظیفه‌سی فرانسه‌ده جاری اولان وظیفه‌دن غیری بر شی اولمیه‌جغی امر اظهر ایکن دولتلرك بزه تشکیلنی توصیه ایتدکلری قیر یاخود کوی

بکجیلری ایچون میلیس وظیفه‌سنه معادل بر وظیفه تکلیفنی قصد ایده‌میه‌جکلری بدیهیدر . شاید ایلروده بویله بر تکلیف غیر محتملده بولنلسه یاخود داخل مملکتده بو وظیفه سوء استعمال ایدیله‌جك اولسه فی‌الحال وبحق هم او صنفی هم‌ده او وظیفه‌یی ابطال ایتمکه دولتك صلاحیتی اوله‌جغندن مواد ستهٔ مذکوره‌یه داخل اولان کوی بکجیلرینك قبولنده مطالعهٔ ذاتیهٔ عاجزانه‌مه کوره بر محذور یوقدر . ژاندارمه‌یه خریستیاندن ضابط ادخالی تکلیفنه کلنجه برلین عهدنامه‌سنك آلتمش برنجی و آلتمش اوچنجی ماده‌لرینی مدار استناد اوله‌رق اورته‌یه قویدیغمز حالده آنلرك بیننده اولان آلتمش ایکنجی ماده‌یی یاپمامقلغمز قابل اوله‌میه‌جغی بدیهیاتدن ودول سائره‌نك بوندن بحث ایتملری ایسه تشبث واتفاقلرینه شکل خصوصی ویرمك وایشی برلین عهدنامه‌سنك ممضیسی اولان دول سته‌دن مرکب بر قونفرانسه دوشورمامك مقصدینه مبنی اولدیغی محسوساتدندر . ذکر اولنان التمش ایکنجی ماده‌ده ممالك عثمانیه‌نك هر طرفنده اختلاف دین ومذهب هیچ کیمسه ایچون حقوق ملکیه وپولتیقه وخدمت عمومیه‌ده ومأموریت وشرفه نائلیتده وبالجمله حرف وصنایعك اجراسنده مانع عد اولنمیه‌جقدر دیه مذکور حتی بونك ذیلنده دها آغیر بر ماده مسطوردر . ژاندارمه ضابطلکی ایسه خدمات عمومیه‌دن اولمغله مادهٔ مذکوره‌نك شامل اولدیغی وظیفهٔ عهدیه‌یی طانیمامق نصل مشکلاتی منتج اوله‌جغی بیانه حاجت کورنمز . مع مافیه پارس قونغره‌سنه تبلیغ اولنان اصلاحات فرمان عالیسنك بر فقره‌سنده سلطنت سنیه تبعه‌سندن بولنانلر مکاتب شاهانه‌نك نظامات موضوعه‌لرنده کرك سنجه وکرك امتحانجه مقرر اولان شرائطی ایفا ایلدکاری تقدیرده جمله‌سی بلا فرق وتمییز دولت علیه‌نك مکاتب عسکریه وملکیه‌سنه قبول اولنمسی محرر بولنیور . خرستیاندن ژاندارمه‌یه ضابط نصبی ایسه ذکر اولنان فرمان حکمنجه مکاتب عسکریه‌یه دخی خریستیان تبعه‌نك قبوللرینه وضابطلکه لازم اولان معلوماتی تحصیل واکمال ایلملرینه متوقف اولدیغندن حکومت سنیه ژاندارمه‌یه خرستیاندن ضابط تکلیفنی قبول ایلیه‌جك اولسه بونك فعله کلسی بر چوق زمانه محتاج اوله‌جغنه دائر فرانسه سفیری موسیو قانبون طرفندن واقع اولان افادات موافق نفس الامردر . امور اداره‌ده بر نسبت معینه اوزره خریستیاندن مأمور استخدامی تکلیفی دخی نظر امعانه آلننجه بونك منشأ ومبناسی برلین معاهده نامه‌سنده مسطور اولوب بالاده عیناً درج اولنان آلتمش

ایکنجی ماده‌نك وجوده کتیردیکی بر وظیفهٔ مرمه‌در . فقط نسبت قاعده‌سی نص عهده مستند دکلدر . نسبت قاعده‌سی خدمات عمومیه‌دن استفادده اکثریت ملیت اساسنه مبتنی اولور ایسه بو اساس ممالك دولت علیه‌نك بعض جهاتنده مفید وبعض جهاتنده غیر مفید اوله‌جغی جهتله بوراسی وبرده او اساسك قبولی تأملی داعی واولبابده سبق ایدن مطالعات قاصرهٔ کمترانه‌م تکراردن مستغنی ایسه‌ده سفرای ثلثه اولجه ویردکاری لایحه ومموراندومده خریستیان مأمورلرك عددی مأمورین مسلمه عددینك ثلثندن دون بولنمامسی وحکومت سنیه ایسه ثلث نسبتی قصر ایتمك مقصدینه بناءً مأمودیتلر نفوس نسبت عمومیه‌سنه کوره اولمسنی تکلیف ایتمش وبو حالده اختلاف واقع دولتلره کوره عموم مأمورینك ثلثان وثلثی نسبتندن وحکومت سنیه‌جه عموم نفوس اهالی نسبتندن عبارت قالمشدر . اشبو ایکی نوع نسبتك نتیجهٔ فعلیه‌سی تدقیق وموازنه وولایاتك معلوم اولان نفوسیله مقایسه اولندیغی کبی نفوس عمومیه نسبتی سفرانك تکلیف ایتدکاری ثلث وثلثان نسبتندن پك زیاده فرق حاصل ایتمدیکندن ومع هذا ولایات ستهٔ معلومه‌ده ساکن تبعهٔ غیر اسلامیه ایچنده ارمنی ، روم ، سریانی ، کلدانی ، نسطوری ، موسوی وقبطیلر دخی موجود اولدیغندن ثلث نسبتی تبعهٔ خرستیانیه‌نك بر صنفنه شامل اولمیوب تعداد اولنان صنوف غیر مسلمه‌نك کافه‌سنه عائد اوله‌جغی لازم الاخطار کورینور . شو اسباب وتفصیلات کوز اوکنه آلندیغی کبی نظرهٔ واحده‌ده اختلاف مادهٔ واحده‌دن عبارت قالوب بو دخی قومیسیونه ترجمانلرك قبول وعدم قبولی بحثی اولمق لازم کلیور ایسه‌ده نظرهٔ اخراده مواد سته‌نك کافه‌سی مهم وبونلرك اهمیتنه وتعدیلنه متعلق اولمق اوزره بدایت مسئله‌دن بو کونه قدر صادر اولان ارادات وملاحظات سنیهٔ حضرت شهریارینك وجوب اذعانی مسلمدر . بناءً علیه یوقاریده درپیش اولنان تفصیلات مجرد مقام مقایسه‌ده عرض خاطرات قاصره‌دن وتکلیفات واخطارات دولیه‌یه دها زیاده مقابله ومدافعه‌ده تصادف اولنان مشکلاتی ارائه مقصدندن عبارت اولوب یوقسه بونلرك قبولی ویا آخر معامله اتخاذی هیئتجه مذاکره واوادهٔ سنیهٔ حضرت جهانبانی‌یه منوطدر . قالدیکه بو کون مکتوبیٔ خارجیه منیر بك وقرنای جناب پادشاهیدن عارف بك افندیلرك تبلیغات واقعه‌لرندن خارجیه ناظر سابقی سعید پاشا حضرتلری مأموراً انکلتره روسیه وفرانسه سفیرلری نزدینه کیدوب مواد خمسه‌نك بزم طرفدن مذاکره‌سنه

کیریشلمك شرطیله ترجمانلرك خارجیه نظارتی دائره‌سنه مراجعتله تبلیغلرینی اورایه اجرا ایتملرینی تکلیف ایتمش وبو تکلیف سفرای ثلثه طرفلرندن حسن تلقی ایله دولت متبوعه‌لرینه یازلمش اولدیغی آکلاشیلیور . مشار الیه سعید پاشا وساطتیله واقع اولان تبلیغك ماهیتی تدقیق اولننجه ایکی نتیجه ظاهر اولمشدر بری ترجمانلرك قومیسیونه مراجعتلری تکلیفنك ردی ودیکری بو ردك حسن تلقیسی حالنده مواد خمسه‌یه متعلق اجوبهٔ سابقهٔ ردیه‌مزك تعدیلی ایچون مذاکره‌یه استعداد رائه‌سیدرکه خلاصهٔ نتیجتین ترجمانلرك خارجیه نظارتی دائره‌سنه مراجعتله تبلیغاتلرینی اورایه اجرا ایتملری دیکر طرفدن قبول اولنمیه‌جق اولور ایسه بزم طرفدن دخی مواد خمسه‌نك مذاکره‌سنه کیریشلمیه‌جکنی متضمن کورنمش ومشار الیهما منیر وعارف بك افندیلرك افاداتندن بری دخی سفرای مشار الیهم تبلیغ واقعی دولتلرینه ایصال ایتدکلرینی بیان ایله برابر کندیلری سکز کونه قدر بو ایشك مذاکره‌سنه کیریشمیه‌جکلرینی علاوه ایلدکلری مرکزنده بولنمشدر . بوحالده شیمدیلك باب مذاکره مسدود اولمق لازم کلیور . دیکر طرفدن ایسه انکلتره ایلچیسی بو کون باب عالی‌یه کله‌رك وناظر پاشا حضرتلریله تناورلری مابین همایون ملوکانه‌ده بولنمقلغمزدن طولایی خارجیه مستشاری نزدینه کیده‌رك مشار الیه سعید پاشا انکلتره سفارتنه ایکی کره عزیمتله برنجی ملاقاتنده اصلاحات قومیسیونی خارجیه نظارتنك ریاستی تحتنده اولمق اوزره ترجمانلرك قومیسیونه دکل قومیسیون ریاستنه مراجعت اولنمسنی دولتلر قبول ایدرلر ایسه حکومت سنیه دخی مواد خمسه‌یی قبول ایدر دیه سویلدیکی حالده ایکنجی دفعه کیدیشنده اولکی تبلیغده یاکلشلق اولدی اکر دولتلر اصلاحات ماده‌سندن طولایی ترجمانلرك خارجیه نظارتنه تبلیغاتده بولنملرینی قبول ایدرلرسه دولت علیه‌ده مواد خمسه‌یی قبول ایلر دیمش وکندوسی دخی مشار الیه سعید پاشایه تبلیغ اولی لوندره‌یه یازدیغی کبی بونی‌ده بیلدیره‌جك ایسه‌ده تکلیف ثانی اصلا شایان قبول اوله‌میه‌جغی جوابنی ویردیکنی وشو جریان ایدن مکالماتی باب عالی‌یه تبلیغه مجبور اولدیغی سفیردن نقلاً مستشار مشار النه بو آقشام اوزری خانهٔ عاجزی‌یه کلوب ناظر پاشا حضرتلرینه وبعده تناورلرینه افاده واهمیت حال حسبیله تعجیله مجبور اولدیغنی علاوه ایتمشدر بو افاداتك نفس الامره موافقتی تقدیرنده ایسه طرف عاجزی‌یه واقع اولان بیاناته نسبتله منافات بدیهیدر . چونکه مشار الیهما منیر وعارف بك افندیلرك افاده‌لرینه

نظراً سعيد پاشا حضرتلرينك تبليغاتنده مواد خمسه‌نك بزم طرفدن قبولی ترجمانلرك خارجيه نظارتنه مراجعتلرينك قبولیله مشروط اولديغی حالده سفير مشار اليهك سعيد پاشا حضرتلری جانبندن وقوعنی بيان ايلديكی تبليغ اول بشقه وتبليغ ثانی ايسه بشقه شكلده‌در . الحاصل انكلتره ايلچيسنك بو خصوصده‌كی تشبث وبياناتی اهميت مصلحته منضم اولديغندن ايشك هر جهتنك بين الوكلا مذاكره‌سی وبرده صدر اسبق كامل پاشا حضرتلريله سائر بعض ذواتك رأيلری ترجمانلرك قوميسيونه مراجعتلری اصلا قبول اولنمامسی مركزنده اولديغی بالواسطه اجرا بيوريلان تبليغات عاليه جمله‌سندن بولنمسيله بورالرينك دخی مشار اليهما حاضر اولدقلری حالده مذاكره اثناسنده تأمليله بر قرار عاجل اتخاذی خصوصلرنده ارادهٔ سنيهٔ حضرت خلافتپناهی نه وجهله شرف متعلق بيوريلور ايسه اصابت آنده اوله‌جقدر وناظر مشار اليهك تقريری لفاً تقديم اولنمشدر . خاكپای همايون ملوكانه‌يه عرضی متمنادر افندم .

و فی ٨ ربيع الاول ٣١٢ و ١٧ اغستوس ٣١١

صدر اعظم

امضا : سعيد

بشنجی دفعه صدارتده بولنديغم اثناده خارجيه ناظر سابقی سعيد پاشا صدارتك معلومات ورأيی منضم اولمقسزين طرف شاهانه‌دن انكلتره سفيرينه كوندريلوب حكومت نامنه بعض تبليغاتده بولنديغندن سفير مشار اليهك بوكا دائر باب عالی‌يه وقوع بولان بياناتنك ضبطيدر

[ص ٣٢٧]

Le 21 Août, 2 Sept. 1895.

A la première visite que Son Excellence Saïd Pacha fit à S. E. Sir Philippe Currie, l'ex-ministre des Affaires Etrangères dit à l'Ambassadeur d'Angleterre qu'il était chargé de proposer aux trois Ambassadeurs que si la Commission de Contrôle était placée sous la présidence du Ministre des Affaires Etrangères et si les Drogmans des Ambassadeurs faisaient leurs communications exclusivement par l'entremise du dit Ministre Président, le Gouvernement Impérial accepterait les cinq principaux points du projet de réforme présenté par les Ambassadeurs d'Angleterre, de France et de Russie.

Saïd Pacha engagea Sir Philippe Currie à transmettre à son Gouverne-

ment la proposition en question et désira en même temps, connaître à cet égard l'opinion de l'Ambassadeur. Celui-ci, tout en déclarant ne pouvoir exprimer un avis au nom de son Gouvernement, ajouta cependant qu'à son avis purement personnel la proposition ne lui paraissait pas trop acceptable, mais que néanmoins il s'empresserait de la communiquer à Londres.

Quelques heures après S. E. Saïd Pacha revient à l'Ambassade Britannique et dit à S. E. Sir Philippe Currie qu'il y avait eu erreur dans sa première communication, laquelle devait être redressée comme suit :

« Au cas oùla présidence de la Commission serait confiée au Ministre des Affaires Etrangères et où les Drogmans des Ambassades seraient chargés de s'adresser exclusivement au Ministre Président pour leurs communications, le Gouvernement Impérial serait disposé à *examiner* les autres points du projet soumis par les trois Ambassades. »

Sir Philippe Currie témoigna sa surprise de voir la propositon primitive modifiée de la sorte dans un si court espace de temps, fit entendre le déplorable effet qui se produirait à Londres et termina en déclarant qu'il pensait positivement que la chose ne serait pas du tout acceptable.

مجلس وكلا مضبطه‌سی صورتی

[ص ٢٨٥]

اناطولیده واقع ولایات ستهٔ معلومه‌نك اصلاحاتی ایچون انكلتره وروسیه وفرانسه سفارتلرندن مایس افرنجینك اون بری تاریخیله بر مموراندوم وبر لایحه ویرلمش وبوكا طرف حكومت سنیه‌دن مایسك یكرمی اوچنده واقع حزیران افرنجینك دردی تاریخیله برجواب شفاهی اعطا قلنمش ایدی. اشبو جواب شفاهینك عدم كفایتی سفارتلر طرفندن بیان قلنمسنه مبنی خارجیه نظارتندن حزیران افرنجینك اون یدیسی تاریخلی بر تذكرهٔ شفاهیه ویرلمشدركه اساساً مدلولی لایحه ومخطره‌نك قوانین ونظامات موضوعهٔ دولت علیه‌یه مغایر اولمیان مواد واحكامی اساساً قبول ایدلدیكنی وفقط مذكور لایحه ومخطره‌نك تدقیق ومباحثه‌یه محتاج اولان بعض نقاط وتفرعاتی استثنا اولندیغنی ودولت مشار الیهمك اجرا آته دائر صلاحیتلری داخلنده مناسب صورتله بر دیه‌جكلری اولدیغی حالده اصول معتاده‌سی اوزره ترجمانلری واسطه‌سیله خارجیه نظارتنه ایفای تبلیغات ایملرینی ووظیفه‌سی

منحصراً موقع فعل واجرايه قونيلەجق اصلاحاته دقتدن وانلرى تفتيشدن عبارت اولمق اوزره هر وجهله تحسينه شايان بر مأمور تعيين ايديلەجكنى ودولت عليه مجرد عدالت ومساواتى بحق وقايه ومحافظه ايلك ايچون تشكيلات اجراسنده تبعەسنك نفوسى نسبتنه رعايةً حركت ايليەجكنى مبين ومذكرۀ شفاهيۀ مذكورەنك نسخۀ محفوظەسى طرف عاجزانەمزدن ممضادر. بونك اوزرينه لايحه ومخطرەلرك اساساً قبول ايدلديكى بيان اولنان مادەلرى هانكيلريدر وتدقيق ومباحثەيه محتاج كوستريلان نقاط وتفرعاتى دخى كذلك هانكيلريدر سفراى ثلثه طرفندن سؤال اولنمش واشبو ايكى قسمه متعلق موادى تعيين ايلك اوزره عدليه وداخليه وخارجيه ومعارف ناظرلرى وصدارت مستشارى پاشالردن مركب بر قوميسيون تشكيل اولنوب قسمين مذكورينه عائد موادە دائر قوميسيوندن تنظيم وبا مضبطه اعطا قلنان لايحۀ متقابله كه بر نسخەسى كذلك طرف بندكانەمزدن ممضا ومصدق اولەرق عرض عتبۀ سنيه قلنمشدر. اول لايحۀ متقابلەنك خارجيه نظارتندن تنظيم اولنان ترجمەسى نظارت مشار اليهادن اغستوس افرنجينك اون اوچى تاريخنده سفراى مشار اليهمه تبليغ ايدلمش وانك اوزرينه دخى ايلچيلر طرفندن بعض استيضاحات وقوع بولمغله اغستوس افرنجينك اون يديسى تاريخيله طرف نظارتدن سفراى مشار اليهمه ايضاحات لازمه ويرلمشدر لايحۀ متقابلەمزك حسن تلقيسى ايچون دول ثلثه قابينەتولرى وبورادەكى ايلچيلرى طرفلرندن ايقاع اولنان مشكلاته مبنى مذكور قابينەتولر نزدنده تشبثات مؤثره ومقنعه اجرا وحكومت سنيەنك استناد ايلديكى معاذيره دائر توضيحات اعطا ايتملرى ايچون بالايجاب وعلى التوالى سفراى سلطنت سنيەيه تعليمات واضحه ومؤكده ويرلديكى كبى بورادەكى سفرانك افكارينى دولت عليەنك افكارينه اماله ايتمك اوزره طرف اشرف حضرت خلافتپناهيدن سفراى مشاراليهم عندنده وسائط مخصوصه ايله انواع اقدامات عاليه صرف بيورلمش واثر عالئ جناب جهانبانى يه اقتفاءً ووظائف حميت ومأموريتنه بناءً باب عاليجه دخى ايفاى مساعى قلنمش اولديغى بيان وافاده وعلى التوالى سفراى دولت عليەيه ويرلمسنه لزوم كورينان تعليمات و بورادەكى سفيرلر ايله واقع اولان مكالمات بر چوق مكاتبات ومعروضاتى محتوى اولمغله تفصيلاتى ومساعئ واقعەنك درجاتى آنلره مراجعتله ثابت اولەجغى علاوه قلندقدن صكره چونكه انكلتره باش وكالتنه كلمش اولان لورد ساليسبورى انتخابلرده يوز يتمشه قريب زياده راى قزانمش اولوب بودرجه

اکثریت استحصالنك ایسه همان بر عصره یقین زماندن بری امثالی اولمدیغندن مشار الیه آکا اعتراراً لورد روزبری قابینه‌سندن کندیسنه منتقل اولان مسلکی ودول ثلثه تکالیفنی تأیید وبر طرفدن دخی برلین معاهده نامه‌سنك آلتمش برنجی ماده‌سی وولایات سته اصلاحاتی ایچون دولتلره حق تفتیش ونظارت ویردیکنی وسفرای ثلثه‌نك مموراندوم ولایحه‌لری کوریلور ایکن درمیان اولندیغی اوزره تکالیف واقعه اقل تکلیفات ایدوکنی بیان ایله مذکور لایحه وممورانْدومك اعطاسندن صکره بحث کذر ایدن مختلط قومیسیونله حکومت سنیه‌یی تهدید ایلمکده بولنمش ودیکر طرفدن پترسبورغ قابینه‌سی نزدنده دخی وقوع بولان تشبثاته علاوة مطالب دولت علیه‌نك ترویجنه اماله‌ٔ افکاره صرف مجهود اولنمسی حقنده پترسبورغ سفارت سنیه‌سنه کوندریلان تلغرافنامهٔ نظارته اخیراً دخی آلنان جوابدن پرنس لوبانوفك استعمال ایتدیکی لسان حقوق دولت علیه‌یه منافی تکلیفاتده بولنمدیغی مقدمه‌سیله برابر پرنس مشار الیهك نتیجهٔ افادهٔ صریحه‌سی انکلتره تکلیفنك تأییدی مرکزنده اولدیغی آکلاشلمسیله بو ماده تضاعف مشکلاته دلالت ایتمش ایدی . فقط فرانسه سفیری لایحهٔ متقابله‌مزده رد اولنمش اولان مواد سته‌یی موضوع بحث واعتراض ایلسیله بوندن مواد مذکوره طرف حکومت سنیه‌دن قبول اولنور ایسه ایش تسویه اولنه‌جغی امیدی حصول بولدیغی کبی فرانسه خارجیه ناظری موسیو هانوتو آغستوس افرنجینك یکرمی اوچنجی کونی پارس سفیری ضیاپاشا ایله واقع اولان مکالمه‌سندهاکردولت علیه بلا تأخیریاپمق نیتنده‌اولدیغی شیلری آچیقجه بیان ایده‌جك اولور ایسه بونلری بالتدقیق اوایابده‌کی صورت فکر ومطالعه‌سنی بزه‌بیلدیره‌جکنی افاده ویاپمغی تعهد ایده‌جکمز شیلر لایقیله آکلامدقجه لورد سالیسبوری‌یی حقمزده دها ایی حسیات اظهارینه سوق واماله ایچون مشار الیه نزدنده برکونه تشبث اجرا ایده‌میه‌جکنی علاوه ایلیوب بودخی یوقاریده بیان اولنان امیدی بر درجه‌یه قدر مؤید کورونمش وکچن بازار کونی خارجیه ناظری پاشا بو ایش ایچون تکراراً سفرای ثلثه‌یی کوروب آنلردن روسیه ایلچیسی پترسبورغ سفارت سنیه‌سنه نظارتدن تلغرافنامه کوندرلمك قیدیله هر نه قدر شمدیلك باب عالی ایله مذاکره‌یه کیریشمامکه تعلیمات آلمش ایسه‌ده دولت علیه‌نك واقع اوله‌جق تکالیف ومطالبنی دولت متبوعه‌سنه بیلدیره‌جکنه دائر ناظر مشار الیهه اعطای تأمینات ایلمشدر . وشو حالات اقتضاسنجه مواد ستهٔ مبحوث عنها حقنده کمال دقتله اعمال افکار ایدلمسی لازم کلمشدر .

اشبو آلتى ماده دخى حبسخانه‌لره دائر تكليف ايله ناحيه مديرلرينك نصبى اولميوب انتخابى اولمسى وژاندارمه وپوليسه خرستياندن ضابط ادخالى ووالیلكلرله متصر- فلقلرك غيرى مأموريتلرده خريستيان دخى استخدامى ونواحيده قوريجيلر بولنمسى ومموراندومده كوسترلديكى اوزره اقتضا ايلديكى حالده ترجمانلرى واسطه‌سيله سفا- رتلر طرفندن قوميسيونه اعطاى معلومات واجراى تبليغات اولنمسى خصوصلرندن عبارت اولديغى واقع اولان افادات وتوضيحاتدن آكلاشلمشدر. خصوصات مذكوره‌نك هر برى ايچون عريض وعميق وتكرار على التكرار ميانهٔ بندگانه‌مزده اجرا ايديلان مذاكره وتدقيق نتيجه‌سنده حقوق عدالتى حقوق انسانيه‌ايله توفيق ايچون حبسخانه‌لرك انتظامى دولت عليه قريم محاربه‌سى عقبنده قرارلشديروب اصلاحات فرمان عاليسيله اعلان واشبو فرمان عالى‌يى پارس قونغره‌سنه تبليغ ايلمش وناحيه مديرلكلرينك تأسيسى عالى پاشا ومحمود نديم پاشانك زمان مأمو- ريتلرينه مصادف اولان نظامنامه‌لره مستند ومديرلرك انتخابله اولمسى حقنده فقرهٔ صريحه موجود اولمسيله بونلرك قبولى جاى تردد بيله اولميوب واو جهتله مواد ستهٔ نظرهٔ واحده‌ده درت ماده‌يه تنزل ايليوب آنلرك دخى ماهيات وحقايقنه كيريلنجه يوقاريده بيان اولنان اصلاحات فرمان عاليسنده تبعهٔ دولت عليه‌نك جمله‌سى هر هانكى ملتدن اولور ايسه اولسون دولتك خدمت ومأموريتلرينه قبول اولنه‌جقلرى مصرح اولدقدن بشقه برلين عهد نامه‌سنك آلتمش ايكنجى ماده‌سى ممالك عثمانيه‌نك هر طرفنده اختلاف دين ومذهب هيچ كيمسه ايچون امور ملكيه وپولتيقيه وصنعت عموميه‌ده ومأموريت وشرفه نائليتده مانع عد اولنميه‌جغى كذا مصرح اولديغندن وبكجى وقوريجيلر ايسه ادارهٔ عموميهٔ ولايات نظامنامه‌سنك آلتمشنجى ويوز طقوزنجى ماده‌لرينه واصول محاكمهٔ جزائيه‌نك مواد مختلفه‌سنه مستند وعابدين پاشا طرفندن قرار دولتله ويريلن نوطه ايله مؤيد اولمغله برابر وظيفه‌لرى هر دولتده جارى اولديغى كبى مزارع ومواشئ قرانك محافظه‌سنه نظارتدن عبارت اولمق امر طبيعى اوله‌رق شايد بونلر محتملات واقعه‌دن اولديغى اوزره مليس حالنه كيرمك ايستر وحكومت عليهنده بولنه‌جق اولورلر ايسه هم بوصنفى وهمده وظيفه‌لرينى ابطاله حكومت سنيه‌نك اقتدارى وبونك امكانى بديهى اولديغندن ومع مافيه احتياطاً بعض تقييدات وتحديدات علاوه‌سى‌ده ممكن بولنديغندن مواد ستهٔ مذكوره‌نك اهمى اولان قوميسيون حقنده قيود

احترازيهٔ لازمه علاوه‌سيله بونلرك حكومت سنيه طرفندن قبولنه بر آن اول بيان موافقت اولنمسى حالاً وزماناً متحتم والزم كورنمش وبو بابده اجرا ايديله‌جك تكليفات وافاداتمزك وجه آتى اوزره اولمسنده اتحاد افكار حاصل اولمشدر . شويله‌كه اولا ترجمانلر طرفندن قوميسيونه وقوعبوله‌جق اخطارات وتبليغات ولايات معلومه‌ده اجراسى دولتجه قراركير اولان اصلاحاته منحصر قالوب انك خارجنه تجاوز ايده‌ميه‌جكدر . ثانياً اهل اسلامدن اولمسى لازم كلان والى ومتصرفلر مستثنا اولمق اوزره خريستيان مأمورلر نفوس اهالى نسبتنده نصب وتعيين قلنه‌جقدر . ثالثاً هر ناحيه‌ده كوى بكجيلرى بولنه‌جقدر . بونلرك عددى واليلر جانبندن تعيين اولنه‌جق وهر ناحيه‌ده بكجيلر بش كشى‌يى تجاوز ايتميه‌جكدر . وبونلر دخى اهاليسى مختلط اولان ناحيه‌لرده بالطبع مختلط اوله‌جقدر . اشبو كوى بكجيلرى ناحيه مجلسى طرفندن انتخاب ايديله‌جك واونيفورمه‌لرى وسلاحلرينك نوعى دائرهٔ عسكريه طرفندن قرارلشديريله‌جقدر . رابعاً حبسخانه‌لر حقنده نظامات موجوده تماميله تطبيق واجرا اولنه‌جقدر . خامساً پوليس وژاندارمه‌ده خريستيان ضابط بولنه‌جقدر . سادساً ناحيه مديرلرى موجود اولان نظامنامه‌يه توفيقاً نواحى مجلسلرى اعضاسى ايچندن انتخاب قلنه‌جقدر . موافق ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهى بيورلديغى حالده مواد ستهٔ مشروحه‌نك اشبومطالعات عاجزانه‌مزه توفيقاً خارجيه نظارتندن دول ثلثه مشار اليهم سفراسنه تبليغيله برابر لونده ره وپترسبورغ وپاريس سفارت سنيه‌لرينه دخى اشعارى وانكلتره ايلچيسى كنديسنه واقع اوله‌جق تبليغاتك تحريرى اولمسى لزومنى بيان ايتمكده اولديغى نظارتك افاده‌سندن آكلاشيله‌رق بو تبليغاتك اجراسى تقرر ايتديكى حالده تحريراً ايفاسنده بر محذور اولمامغله سفير مشار اليهه تحريراً بيان كيفيت ايدلمسى واهميت وعاجليت مصلحته مبنى تبليغات مذكوره‌ده تأخر وقوعه كلامسنك نظارت مشار اليهايه توصيه‌سى بالاتحاد تذكر وتنسيب قلنمغله اولبابده وقاطبهٔ احوالده امر وفرمان حضرت ولى الامر افندمزكدر

في ١٣ ربيع الاول سنه ١٣١٣ وفى ٢٣ اغستوس ٣١١

ارادۂ سنیه صورتی

[ص ٢٨٥]

اشبو صورت مصدقه‌نك اصلی اولان مجلس مخصوص وكلانك ١٣ ربیع‌الاول ٣١٣ تاریخلی و ٥٩٣ نومرولی مضبطه‌سی منظور عالی اوله‌رق مضبطۂ مذكوره‌نك تقدیمنه دائر اولان ١٣ ربیع الاول ٣١٣ تاریخلی و ٥٩٢ نومرولی تذكرۂ سامیۂ صدارتپناهیلرینك صورت مصدقه‌سنه هامش ترقیمیله دخی تبلیغ ایلدیكی اوزره بروجه تذكر واستیذان ایفای مقتضیاتی خصوصنه ارادۂ سنیۂ جناب خلافتپناهی شرفتعلق بیورلمش ونقط ناموس وصداقتلری مجرب اولمیان خریستیانلردن ژاندارمه‌یه ضابط تعیین اولنمسندن بغایت توقی ایدلمسی وخریستیانلردن نفوس نسبتنده استخدام ایدیله‌جك ژاندارمه ضابطانك وپولیس وكوی بكجیلرینك ارمنی قومیته‌لری طرفندن اجرا ایدیلان تحریكات وافساداته قاپیلوب وظیفۂ مأموره‌لرینی سوء استعمال ایله خلاف صداقت وانسانیت اوله‌رق علما ومشایخ وسائر اهالئ اسلامیه‌یه غدر وحقارت ومفسده واختلالجیلره معناً ومادةً معاونت ایتملرینه فوق العاده دقت وبویله بر حركتده بولندقلری حالده قانوناً حقلرنده لازم كلان معامله‌نك اجراسی طبیعی اولوب شاید بو مثللو حال وحركتلری توالی ایده‌جك اولور ایسه او تقدیرده‌ده دولت علیه‌نك دول ثلثه‌یه تبلیغ كیفیتله دول مشار الیهم سفراسنی مذاكره‌یه دعوت ایتمك حقنی محافظه ایلمك ماده‌سنك شرط اتخاذ اولنمسی وژاندارمه‌ده استخدام اولنه‌جق خریستیان ضابطلرك درجه‌سی مضبطه‌ده مع التأسف تعیین وتصریح ایدلمامش اولدیغندن بونك ایلروده سوء استعمالدن وقایه‌سنه پك زیاده اعتنا ایدلمسی وبرده دول ثلثه سفراسی اولجه حقوق حكمداری واستقلالیت دولت علیه‌یی مخل تكالیفده بولنمق خاطر وخیاللرینه بیله كلمدیكنی دولت متبوعه‌لری نامنه درمیان ایلمش اولدقلری كبی سفرای مشار الیهمك دولت متبوعه‌لری نزدنده‌كی سفرای سلطنت سنیه‌یه دخی دول مشار الیهم طرفندن بو یولده بیاناتده بولنلمش وآنلرك بو سوزلری دولتجه سند اتخاذ اولنمش اولدیغندن ایلروده ذكر اولنان ولایات سته‌نك هیچ بر امتیاز شكل وحالنی اكتساب ایده‌مامسی لازم كاوب بالعكس اویله بر شائبه ظهورنده دولت علیه دول مشار الیهمك سند اتخاذ اولنانا شبو بیاناتندن استفاده ایده‌جكنك نظر

اعتبـارده طوتلسى وكنديلرينه تبليغ ايديله‌جك مواد معروضـه‌نك طرفنه تحريراً تبليغنى انكلتره سفيرى طلب ايلمش ايسه‌ده ابتدادن شمدى‌يه قدر بو ماده دول ثلثه ايله كورلديكندن ديكر ايكى دولت سفراسنه شفاهاً تبليغات اجراايديلوبده يالكز سفير مشـار اليه حقنده بويله بر معاملهٔ اسـتثنائيه اجراسى مناسب اوله‌ميه‌جغندن بوراسنك كندوسـنه تفهيميله طلب واقعدن صرف نظر ايتديرلمسـنه اعتنا وشايد مشار اليه بوبابده اصرار ايده‌جك اولور ايسه اوحالده روسيه وفرانسه سفيرلرينك انكلتره سفيرينى كنديلرى كبى تبليغات واقعه‌يى شـفاهاً تلقى‌يه اماله ايلرى خصو- صنك مشار اليهمايه افاده واشبا قلنمسى دخى امر وفرمان همايون حضرت پادشاهى جملهٔ جليله‌سندن بولنمش اولمغله اولبابده

فى ١٥ ربيع الاول سنه ٣١٣ وفى ٢٥ اغستوس سنه ٣١١

امضا : سركاتب حضرت شهريارى
تحسين

آوسـتريا سفيرينك مكتوب خصوصيسى

[ص ٢٧١]

AMBASSADE
D'AUTRICHE-HONGRIE

Buyukdéré, 11 Septembre 1895.

Personnelle

Chère Altesse,

J'ai été exprès chez Sir Philippe pour appuyer auprès de lui une entente prochaine sur la base des dernières ouvertures de la Porte concernant les réformes pour les six provinces de l'Asie Mineure. J'ai l'impression que Sir Philippe fera de son mieux pour parvenir à ce résultat mais qu'il attend encore des instructions.

Je vous prie, Altesse, de considérer cette communication comme absolument personnelle.

Veuillez agréer, Altesse, les assurances de ma très haute et sincère considération.

(signé) CALICE.

صدارتدن مابين باش كتابتنه تذكره

[٢٠٧ نجى صحيفه ايله ٣٥٧ نجى صحيفه‌نك بر اشارتلى شرحنه نظر]

سعيد پاشالرله عاكف ونافذ پاشالرك جمعه‌دن اول عزيمتلرى امر وفرمان بيورلمش اولديغندن ايجابنك اجراسى خصوصنه دائر زبور غلهٔ اعزاز اولان تذكرهٔ عليه‌لرى مآلى رهين ايقان ثناورى اولوب مشير سعيد پاشايه يارينكى پنجشنبه كونى محل مأموريتنه عزيمت ايلمسى بالذات افاده اولنمش اولديغى كبى كاتب سعيد پاشا دخى يارينكى كون متهىء عزيمت اولوب پوستته واپورى جمعه كوننه مخصوص بولنمسى جهتله ترسانه‌دن ركوبنه واپور دخى تعيين ايتديرلمش اولديغندن مشار اليه دخى مركز مأموريتنه عزيمت اوزره بولنمش وعاكف پاشا دخى يارينكى كون روبراه عزيمت اوله‌جغى كبى نافذ پاشايه دخى جمله‌دن اول يوله چيقمق اوزره تذكره يازلمش اولمغله اولبابده اراده افندمكدر .

فى ١١ جماذى الاخره سنه ١٢٩٥ صفوت

جلد اول نهايت بولدى.

لاحقه — متن خاطراتده بيان اولنان وقايع مخصوصه‌دن برى انكلتره سفارتنه وقوع بولان مراجعت اضطراريه‌در. بومراجعتدن صكره سرايجه ترتيب اولنوب پترسبورغ سفارتنه كوندريلان تلغرافكه مسوده‌سى كاتب ثانى احمد عزت بكك خطيله‌در وهرجهتى، على الخصوص مملكتنك اصلاحاتنه چاليشان بر آدمى بر دولت اجنبيه‌يه سعايتى شامل اولمسى جالب نظردر، محتوياتنه كسب اطلاع اولنورسه منافع وطن يولنده صرف ايتديكم حسن خدمته مقابل حقمده نه درجه غيظ حاصل اولديغى وآنى فعله كتيره‌بيلمك ايچون نه مثللو تصنيعات اختيار ايدلديكى‌ده ظاهر اولور. بناءً عليه ذكر اولنان مسوده‌نك قسماً فوطوغرافيسى صحيفهٔ آتيه‌يه علاوه اولنمشدر.

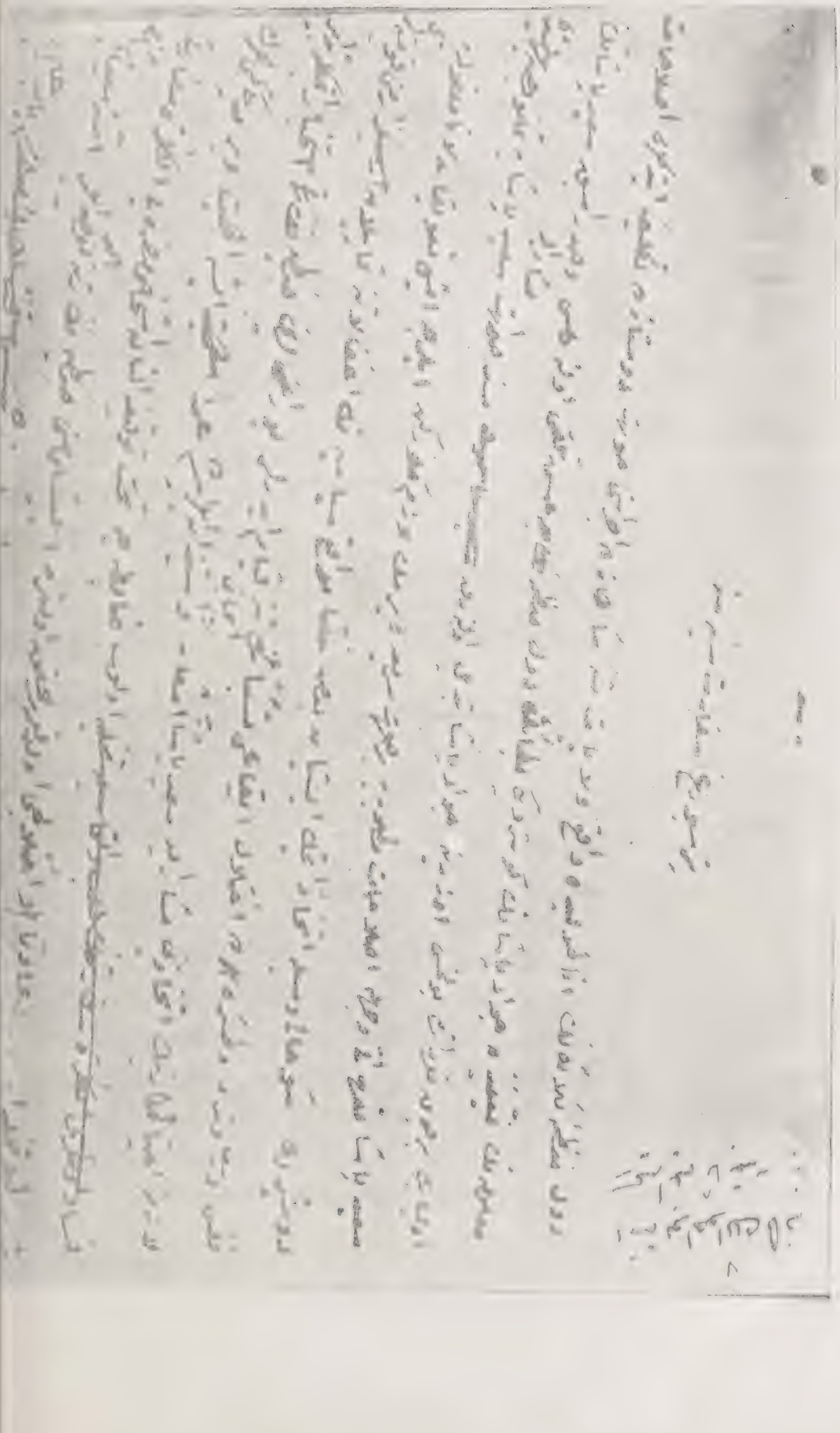

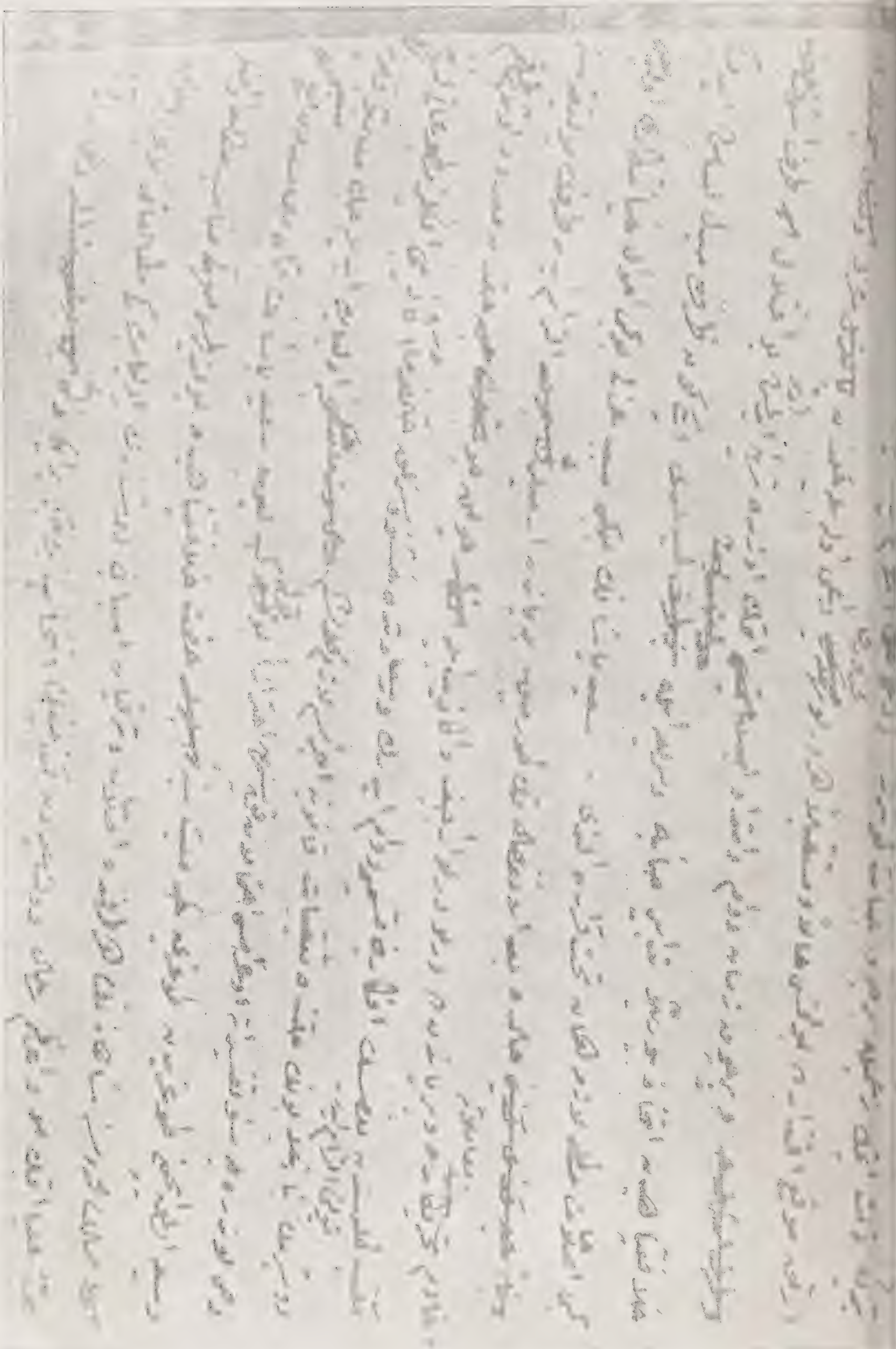

خطا وصواب جدولی

متن خاطراتده مندرج وثائق نومرولرینك بعضلرنده سهو وقوع بولمشدر. یا کاشلر خاطرات قسممنك طبعی ختام بولدقدن صکره اکلاشلمغله تصحیحلری ممکن اوله‌مدی. بناءً علیه وثائق قسمنده صورتلرك بر طاقمنه قارشولقلی رقملر قونیله‌میوب صحیفه رقملریله اکتفا اولنمش ودیکر طبع سهویاتی زیرده‌کی جدولده کوسترلمشدر.

صحیفه	سطر	خطا	صواب
۳	۱۲	کیده‌رك	کیره‌رك
٤	۱٤	ایالتنه	ایالتلرینه
۱۹	۱۹	نحصه	محضه
۲۰	۱٤	نهی	منهی
۳۱	۲۵	فوطوغرافی	فوطوغرافیسی
۳۷	٦	رئیسلر ایله	رئیسلریله
٤۱	٦	ایرتسی کونی	بر آی صکره
٤٤	۲٦	نصف اللیل	نصف الیل
٤٦	٤	لایحهٔ مفله	لایحهٔ مفصله
٤۷	٥	۳٤۰ ملیون	۳٤ ملیون
٤۷	۲۵	شمدیکی تنزیل	شمدیکی مقداره تنزیل
٤۸	۱۱	بالذات یا بالواسطه مخابره	بالذات مذاکره یا بالواسطه مخابره
٥٦	۱	شو اساسك	شو اساسی
٥٦	۳	طانمسی	طانیمسی
٥۸	۱۷	من غیر روایةٍ	من غیر رویةٍ
٥۸	۱۷	تعرض	اغرض
۷٥	۱۹	خارجیه ناظرلری	خارجیه ناظری
۸۷	٤	تشهیرسلاحی ایلری کوتور- ملری	تشهیر سلاحی ایلری کوتورمه ملری

صحیفه	سطر	خطا	صواب
١٠٢	١٥	معاتبات ومطالعات ایله ممزوج برچوق مطالعات	معاتبات ومطالعات ایله ممزوج برچوق شیلر
١٠٤	١١	خط.	خط حرکت.
١٠٦	٩	بیورلدی.	بیورلمدی.
١٢٦	٢٠	اجرا ایدرز ١٣٠٠ سنهٔ مجریه‌سی	اجرا ایدرز بوده ١٣٠٠ سنهٔ مجریه‌سی
١٢٦	١٦	مشارالیها	مشارالیهمایه
١٢٨	١٣	ضمان وتعهد ایتمیه‌جکلردر	ضمان وتعهد درعهده ایتمیه‌جکلردر
١٣٦	١٤	قونغره مجلس دولیسنه	قونغو مجلس دولیسنه
١٥٣	٢٦	قونسلوسخانه‌لردن اصولاً	قونسلوسخانه‌لردن امتناع وقوعنده اصولاً
١٦٠	١٢	مکاتب عالیهٔ خصوصیه	مکاتب عالیه وخصوصیه
١٦١	١٩و١٦	ناوس السلطنة العظمی	ناموس السلطنة العظمی
١٩٥	١٣	دائمی فوق العاده	دائمی وفوق العاده
١٩٥	١٣	قوۀ حاضریه‌نك	قوۀ حضریه‌نك
٢٠٤	١٥	دارالعلوم	دارالعلومه
٢٠٤	١٩	دارالعلوم مکاتب سلطانیه‌یه	دارالعلومه مکاتب سلطانیه
١٠٤	١٩	دارالفنون دخی مکاتب رشدیه‌یه	دارالفنونه دخی مکاتب رشدیه
٢١٩	٨	عقد اتحاده	عقد اتحادده
٢٢٧	٦	استانبوله عودتمدن	استانبوله عودتندن
٢٣٤	١٥	وقوعاتندن بی‌طرفانه	وقوعاتندن طولایی بی‌طرفانه
٢٧١	٢٨	اوراق متممه بیانده	اوراق متممه میانده
٢٩٣	٤	فوطوغرافی	فوطوغرافیسی
٣٠٣	١٩	نصف اللیله	نصف الیله
٣٠٤	٢٠	ایچمزدن	ایچمزده
٣٠٤	٢٤	یاخود مضرات دکلدر	یاخود موجب مضرات دکلدر.
٣٥٥	١٦	نصف اللیلدن	نصف الیلدن

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٣٩٤	٢٣	انواع درجاتى	انواع ودرجاتى
٤٢٩	١١	غير قوميتدن	غيرت قوميتدن
٤٣١	١٩	منافع صحيحهٔدولته ادارهسى	منافع صحيحهٔ دولته كوره ادارهسى
٤٧٥	١	دونمای ملوكانهنك مكملاً ومنتظماً اجراسنه	دونمای ملوكانه اصلاحاتنك مكملاً ومنتظماً اجراسنه
٤٨٠	٠٠	نعم الملوك	نعم الملك
٤٩٦	٢٣	محتوياتندناولديغندنوحبش	محتوياتندن وحبش
٤٩٦	٢٥	اهميت فوق العاده ايجابنجه	اهميت فوق العادهسى ايجابنجه
٥٠٧	١٠	نظرله باقهجقلرى يعنى	نظرله باقهجقلرى مجهول يعنى
٥٦١	٢٠	بقا وعدم بقاسى وبلغارستان	بقا وعدم بقاسى بلغارستان
٥٦٢	٣	بصيانته	بصيانة
٥٦٤	١٠	بقاياسندن غيرى	بقاسندن غيرى
٥٧٠	١٠	اجتماعات مساعده	اجتماعاته مساعده
٥٧١	٤	روشنى	روشى
٥٩٢	٢٦	منافع صحيحيهسى	منافع صحيحهسى
٦٠٢	٢٣	وظائف حميت ومأموريتنه	وظائف حميت ومأموريته
٦٠٣	٢٠	شيلر لايقيله اكلامدقجه	شبلرى لايقيله اكلامدقجه
٦٠٨	٤	زيور غلهٔ	زيور املهٔ

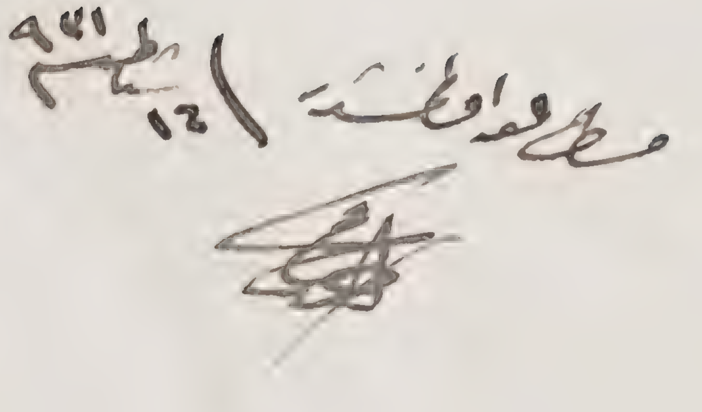

DATE DUE

To renew
call 292-3900

APR 2 8 1989

HIGHSMITH 45-220

MAIN STACKS